Muzeul Maramureşului
Sighetul Marmaţiei

Satul maramureşean 1945-1989

Viaţa socială, economică, politică, culturală şi religioasă

STUDII ŞI DOCUMENTE

- 2005 -

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul Maramureşului Sighetul Marmaţiei

Satul maramureşean 1945-1989

Viaţa socială, economică, politică, culturală şi religioasă

STUDII ŞI DOCUMENTE

I

volum coordontat şi îngrijit de Dr. Mihai Dăncuş

- 2005 -

https://biblioteca-digitala.ro

Coperta I: Pe Valea Cosăului
foto Mihai Dăncuş
Coperta IV: Ţărani din Cuhea - Bogdan Vodă (1976)
foto Mihai Dăncuş

Pregătirea documentelor pentru tipar şi corectură:
Todinca Gheorghe, Boroica Ioan,Dăncuş Ioana, Pralea Alin, Boroica Ileana

Culegere computerizată: Nemeş Nicoleta, Barz Mirela, Michnea Andrei, Boboşan Dănuţa, Maghiari Narcisa, Vârsta Ana Maria

Redactor responsabil: Mihai Dăncuş
Redactori: Nicoleta Nemeş, Ioana Dăncuş

Tipar executat de: Aska Grafika - Sighet, tel: 0262-312915

ISBN: 973-0-03925-9

Copyright 2005 © Muzeul Maramureşului

Sighetul Marmaţiei 435500, Pţa Libertăţii nr. 15
Tel/Fax: 0262-311521

https://biblioteca-digitala.ro

Acest volum de studii şi documente s-a realizat prin gratitudinea Guvernului SUA - Secțiunea Afaceri Publice din cadrul Ambasadei SUA la Bucureşti, care prin Asociația "Prietenii Muzeului Maramureşului" au finanțat proiectul.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Motto:

„Măieran cu frunză creață
Cât am făcut într-o viață
Am dat într-o dimineață
Şi n-am dat pă băutură
Ci pântr-o iscălitură
Şi nu le-am dat pântru zloț'
Ci le-am băgat în colhoz"
(Ieud, 1995)

„Focu te ardă colhoz
Că pă mulți din sat i-ai scos
Mi-ai scos şi mândrele mele
De ele mi-e dor şi jele..."
(Ieud, 1990)

"...În temniță la Gherla
Nu şi-o lăsat credința
Credința adevărată
Ce-i de Petru-ntemeiată.
O biserică iubită
Cât ai fost de prigonită
Prigonită de duşmani
Peste patruzăci de ani"
(Ieud, 1995)

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Mihai Dăncuş,
O carte, o expoziţie documentară şi o bancă de date despre satul maramureşean în perioada 1945-1989 ..... **9**

***, *Mesaje şi cuvinte de salut la Simpozion si la deschiderea Expoziţiei* **17**

I. COMUNICĂRI

Mihai Dăncuş,
Disoluţia valorilor satului maramureşean în perioada de după al II-lea Război Mondial. Schiţă tematică a expoziţiei "Satul maramureşean 1945-1989" (viaţa socială, culturală, religioasă, politică) **37**

Ioan Boroica,
Două ierni fierbinţi în Maramureş: 18 octombrie 1944-9 aprilie 1945 şi 18 octombrie 1945-13 martie 1946 ..... **46**

Mihai Dăncuş,
Un erou-martir al poporului român – Ion Bilţiu-Dăncuş, Secretar al Sfatului Naţional Român din Maramureş, decembrie 1918 şi Preşedinte al Consiliului Naţional Român din Maramureş în anii 1944-1945 ..... **57**

Viorel Rusu,
Aspecte privind colectivizarea în Maramureş. Mărturia documentelor ... **79**

Gheorghe Mihai Bârlea,
Colectivizarea forţată din perspectivă sociologică **86**

Andrea Dobeş,
Ţăranii maramureşeni şi cotele obligatorii **92**

Ioan Boroica,
Aspecte ale comunizării satului maramureşean în anul 1948. Acţiune politică şi „reacţiune" **104**

Diana Elischer,
„Reîntregirea" bisericii ortodoxe în judeţul Maramureş (1948). Contribuţii documentare **144**

https://biblioteca-digitala.ro

Ioana Dăncuş,
Mutaţii în structura gospodăriei tradiţionale maramureşene – consecinţă a socializării agriculturii – perspectivă etnologică **153**

Pamfil Bilţiu,
Folclor şi istorie (1950-1989) **159**

Alin Pralea,
Agricultura maramureşeană înainte şi după cel de al doilea Război Mondial **172**

Nicolae Boar,
Mutaţii în viaţa satelor româneşti din Maramureşul de la nord de Tisa (Ucraina) **177**

Ion Botoş,
Apşa de Jos (Ucraina) în primii ani de sovietizare **185**

Gheorghe Todinca,
Viaţa satului maramureşean în paginile ziarului „Viaţa liberă" (1950-1952) **190**

II. ISTORIE ORALĂ

Pleş-Chindriş Găvrilă-Berău – leud **200**

Iuliana Dăncuş-Nişoreanu – leud **208**

Chindriş Vasile Vălenaru – leud **208**

Chiş Simion-Bloju – Săliştea de Sus **220**

Iuga Vasile-Nucu - Săliştea de Sus **221**

Vasile Hotico – Dragomireşti **222**

III. DOCUMENTE DE ARHIVĂ

Selecţiuni de documente privind Maramureşul pe perioada 1945-1989 ..... **227**

https://biblioteca-digitala.ro

O carte, o expoziție documentară şi o bancă de date despre satul maramureşean în perioada 1945-1989

Dr. Mihai Dăncuş
Directorul Muzeului Maramureşului
Coordonatorul Proiectului

Toate acestea au fost posibile prin gratitudinea Ambasadei SUA la Bucureşti, care prin Centrul Cultural American a promovat un program de revitalizare a muzeelor în care au fost cuprinse câteva dintre instituțiile patrimoniale de profil din țară printre care şi Muzeul Maramureşului din Sighetul Marmației.

Programul viza noi concepte bazate pe experiența colegilor americani privind educarea publicului, a tineretului în special, formarea acestora în spiritul adevărului istoric, descoperirea trecutului apropiat şi punerea în evidență a acestui segment dureros din istoria României, a poporului român, adică drama care s-a produs după al doilea Război Mondial.

Tema Proiectului şi a Expoziției: *„Viața socială, economică, politică, culturală şi religioasă în satul maramureşean. Perioada 1945-1989"*

Scopul şi obiectivele proiectului:

- cercetarea de arhivă şi de teren privind tema în vederea obținerii unui fond documentar cât mai amplu precum şi culegerea de informații de istorie orală de la cei care au trăit aceste evenimente.
- Investigarea presei locale pentru a înregistra rolul nefast al acesteia în manifestarea oamenilor şi atacurile concentrate asupra sistemului de valori care guverna satele.
- Procesarea pe calculator a documentelor de arhivă, a informațiilor de istorie orală, a întregului material cules pentru a constitui o bancă de date care să stea la baza valorificării acestora prin expoziții muzeale, publicații etc.
- Organizarea unui simpozion în care să prezentăm prin lucrările cercetătorilor angajați în proiect a concluziilor la care au ajuns.
- Tipărirea unui volum de studii şi documente în care să valorificăm cercetarea de arhivă, cercetările de istorie orală efectuate în satele Maramureşului, mărturiile culese şi înregistrate.
- Organizarea unei expoziții documentare pe tema proiectului:
- Valorificarea expozițională a documentelor de arhivă, presa vremii, obiecte tridimensionale, benzi cu înregistrări audio-video de istorie orală, care aduc în atenția opiniei publice din țară, dar şi din străinătate, celor care ne vizitează şi în special generațiilor de tineri a unui segment dureros din istoria noastră națională şi implicit a Maramureşului, perioada 1945-1989.

https://biblioteca-digitala.ro

Chiar dacă nu putem la stadiul actual al cercetării precum şi a mijloacelor de care dispunem să facem o prezentare mai amplă, exhaustivă a ceea ce s-a întâmplat în satele noastre, considerăm că este un început.

Volumul de față cuprinde două părți distincte.

În prima parte sunt evidențiate contribuțiile teoretice ca rezultat al cercetării de arhivă, a presei vremii şi cele de istorie orală şi care au fost prezentate la simpozionul care a fost organizat de Muzeul Maramureşului şi Asociația Prietenii Muzeului şi susținută material de către Serviciul Cultural American prin grantul acordat. S-au ținut 14 comunicări şi au fost făcute 4 intervenții de istorie orală, care toate sunt publicate în volumul de față.

O a doua parte a volumului o constituie corpusul de documente selectate din cele peste 4.000 de dosare, precum şi mărturiile de istorie orală transcrise de pe benzi (grosul acestora sperăm să se regăsească într-un alt volum).

Considerăm că ne facem o datorie de onoare în a aminti cu alese mulțumiri contribuțiile unor instituții şi oameni fără de care nu ar fi fost posibil realizarea proiectului, astfel:

- Direcția județeană Maramureş a Arhivelor Naționale, prin Domnul director dr. Viorel Rusu;
- Primăria municipiului Sighetul Marmației prin Doamna primar Eugenia Godja, Domnul secretar Sorin Rednic;
- Biblioteca municipală Sighetul Marmației, prin Domnul Echim Vancea;
- Memorialul Sighet prin Domnul Gheorghe Mihai Bârlea şi Andrea Dobeş;
- OCOT Baia Mare prin Domnul Ing. Dumitru Ciuman;
- Asociația Prietenii Muzeului Maramureşului, preşedinte Gheorghe Iancu.

De asemenea mulțumim universitarilor, cercetătorilor şi muzeografilor, istorici, etnografi, sociologi, folcloriști, onoraților preoți, dar şi țăranilor care au participat la simpozion cu contribuții diverse şi care se regăsesc în paginile acestei cărți.

Nu putem să-l omitem pe Dr. Ion Botoş, Preşedintele „Uniunii regionale din Transcarpatia DACIA" – Ucraina, care a participat activ la simpozion.

Pentru posibila realizare şi susținerea întregului proiect gândul nostru se îndreaptă cu recunoştință spre partenerii noştri americanii: Doamna Kiki Munshi – Consilier pentru presă şi cultură, inițiatorul proiectului, Domnul Mark Tauber – ataşat cultural al Ambasadei SUA la Bucureşti, tenace şi competent susținător, dar şi doamnei Carmen Fecioru care ne-a ajutat să înțelegem mai bine resorturile proiectului. Nu uităm colegele noastre de profesie întru ale muzeologiei Linda Orr King şi Elena Mickelson cu ajutorul cărora am reuşit să desluşim câteva din resorturile muzeologie americane şi Doamna Consul Lisa Heilbron şi Domnul consilier Tudor Şeuleanu de la Consulatul Cluj care au participat la simpozion şi vernisajul expoziției.

Mulțumim colegilor de la muzeu care s-au implicat în acest proiect, fiecăruia în parte şi întregului colectiv.

Expoziția documentară a cărei schiță tematică o publicăm în volum, precum şi volumul în sine nu pot acoperi problematica extrem de complexă cu care s-a confruntat satul maramureşean după război. Comunizarea şi/sau

https://biblioteca-digitala.ro

colectivizarea încercarea de distrugere a structurilor de bază ale satului consolidate de-a lungul sutelor de ani, naționalizările, cotele obligatorii, provocările şi manipulările la care au fost supuşi oamenii, inversarea valorilor în genere, distrugerea simțului de proprietate, atacul mârşav la conştiință şi credință, desființarea Bisericii Naționale Greco-catolice, manipularea Bisericii Naționale Ortodoxe române, toate acestea şi multe altele încet, încet se elucidează. Ceea ce am făcut şi facem noi este doar un început... sperăm că este de bun augur.

În finalul acestor rânduri gândul nostru se îndreaptă spre frații şi părinții noştri din satele Maramureşului şi din România, care au pătimit calvarul acestor ani în sărăcie şi teroare, în închisori şi la canal, dar şi pe megalomanele şantiere ale acestei jumătăți de secol.

***

A book, an exhibition and a data bank about the Maramures villages between 1945-1989

Dr. Mihai Dancus
Director of The Maramures Museum
Project Coordinator

All these were possible through the gratitude of the US Embassy Staff in Bucharest, who - through the American Cultural Center - have promoted a program of revitalization of museums in which some of the patrimonial institutions of profile were included in our country among which The Maramures of Sighetul Marmatiei.

The program had in view new concepts based on the experience of our American fellows concerning the education of the public, of the youth especially in building up their knowledge in the spirit of the historical truth, the discovery of the near past and the come up with new evidences in connection to this painful segment of Romanian history, of the Romanian people, that is the tragedy that happened after World War II.

The theme of the Project and Exhibition: "Social, economic, political, cultural and religious life in the Maramures villages. Period between 1945-1989"

The aim and the objectives of the project:

- Archive and terrain research concerning the theme in order to obtain a large amount of documentary material as well as collecting information of oral history from those who have lived those events.
- Investigation of the local printed press in order to make a record of its negative role in people's actions and the concentrated attacks upon the system of values governing the world of the villages.

https://biblioteca-digitala.ro

- Computer processing of archive documents, of oral historical information, of the whole material collected in order to make up a data bank meant to stay in store at the basis of later museum exhibitions, publications etc.
- Organizing a symposium in which we intend to present papers written by our research staff involved in the project with their own conclusions.
- Printing a volume of studies and documents in which we intend to account the archive research, the oral history research made in the Maramures villages, collected testimonies and recordings.
- Organizing a documentary exhibition on the theme of the project.
- Account though an exhibition of all archive documents, contemporary printed press, three dimensional objects, audio-video tapes recording oral history which will bring into public attention in our country and abroad, for those who visit us an especially for the young generations of this painful segment of our national history and the history of Maramures, along the period between 1945-1989.

Even if we can not make, at this stage of research and with our means at hand for the moment, a more exhaustive presentation of what has happened in our villages, however, we do consider this project just a beginning.

This volume has two distinctive parts.

In its first part we show the theoretical contributions as results of archive research, contemporary printed press and oral history which have been presented on the occasion of our symposium organized by The Maramures Museum and The Museum Friends' Association, materially sustained by the American Cultural Service through its grant. We had 14 communications along with 4 oral history interventions, all published in this volume.

Its second part contains the selected documents coming from more than 4.000 files, together with the transcripts of oral history testimonies formerly recorded on tapes (most of which we hope to publish in another volume).

We do consider as our duty of honor to make special acknowledgements to contributors both institutions and persons without whom our project would not have been possible, like:

- The Maramures County Division of National Archives, by its Director dr. Viorel Rusu.
- The Town Hall of the Municipality Sighetul Marmatiei, by its Mayor Mrs. Eugenia Godja and Secretary Mr. Sorin Rednic;
- The Sighetul Marmatiei Municipal Library, by Mr. Echim Vancea;
- The Sighet Memorial, by Mr. Gheorghe Mihai Barlea and Andrea Dobes;
- OCOT Baia Mare, by Mr. eng. Dumitru Ciuman;
- The Maramures Museum Friends' Association, by its Presindent Mr. Gheorghe Iancu.

We also must acknowledge to all university people, researchers, museum staff, historians, ethnographers, sociologists, folklorists, honored priests and peasants who took part to out symposium with several contributions which are to be found in this book.

https://biblioteca-digitala.ro

We also can not forget Dr. Ion Botos, President of the "Regional Union of Transcarpatia DACIA" – Ukraine, who was an active participant to the symposium.

For making possible and sustaining of our whole project we thankfully appreciate our American friends' efforts: Mrs. Kiki Munshi / Press and Cultural Advisor, initiator of the project, Mr. Mark Tauber / Cultural Attache of the US Embassy in Bucharest, strong and competent sustainer, and also Mrs. Carmen Fecioru who has helped us better understand the inner springs of the project. We would neither forget our fellow museum experts Linda Orr King and Elena Mickelson who introduces us into the nowadays American museum research.

We thanks our fellows from our own museum who were involved in this project, to each separately and to the entire team.

The thematic scheme of our documentary exhibition published in this volume, as well as the volume itself can not cover the extremely complex subject/problem that the Maramures villages went through after the war. The communization and/or collectivizing trying to destroy the very basic structures of well consolidated villages through hundreds of years, nationalizations, compulsory quotas, challenges and manipulations to which the people were subjected, the reversal values in general, destroying the sense of property, the knavish attacks against consciousness and belief, abolishing the National Greek - Catholic Church, the manipulation of the National Romanian Orthodox Church, all these and many others little by little come to light. What we have already done and what we still do is just a beginning... we hope it is of good omen.

And closing these lines our thoughts are flying towards our brothers and parents from the Maramures villages and from Romania, who have suffered the ordeals of these years of poverty and terror, in jails and at the channel and on other megalomaniac buildings sites of this half century.

https://biblioteca-digitala.ro

***

Tema Proiectului

Viața socială, economică, politică, culturală şi religioasă în satul maramureşean 1945-1989

***

Research of the Maramures County villages from historical, ethnographical, social-economical, political, cultural and religious point of view for the period 1945-1989

Durata proiectului: 1 septembrie 2003 – 31 martie 2005

Coordonator proiect: Prof. Dr. Mihai Dăncuş, cercetător etnolog Muzeul Maramureşului

***

Expoziția de față, contribuțiile la simpozion şi mai ales volumul de studii şi documente au fost posibile datorită gratitudinii *Guvernului SUA – Secțiunea Afaceri Publice din cadrul Ambasadei SUA la Bucureşti*, care prin Asociația „*Prietenii Muzeului Maramureşului*" au asigurat finanțarea proiectului.

Scopul şi obiectivele proiectului

- Cercetarea de arhive şi de teren pentru obținerea informațiilor;
- Procesarea pe calculator şi prelucrarea materialului cules;
- Valorificarea expozițională şi prin publicații.
- Constituirea unei bănci de date şi astfel stocarea informațiilor de istorie orală;
- Prin valorificarea expozițională şi prin publicații punerea la dispoziția noilor generații a unui segment dureros din istoria acestor locuri

Colectivul de cercetare

- Cercetător, director al Muzeului Dr. Mihai Dăncuş, coordonator proiect
- Muzeograf Drd. Ioan Boroica
- Muzeograf Gheorghe Todinca
- Muzeograf Ioana Dăncuş
- Muzeograf Alin Pralea
- Muzeograf Grigore Hotico

Colaboratori:

- Direcția Județeană Maramureş a Arhivelor Naționale, director cercetător Dr. Viorel Rusu
- Biblioteca municipală Sighetul Marmației, director Echim Vancea
- Primăria municipiului Sighetul Marmației, primar Eugenia Godja, secretar Sorin Rednic, arhivar Petru Iura
- OCOT Baia Mare, director Ing. Dumitru Ciuman

https://biblioteca-digitala.ro

Fonduri arhivistice cercetate:

- la Direcția Județeană Maramureş a Arhivelor Naționale
  - Fondul PCR Maramureş;
  - Fondul "Sfatul Popular Regional. Consiliul Agricol"
- la Primăria Sighetul Marmației
  - Fondurile arhivistice "CAP Iza", "CAP Tisa"
- la Biblioteca Municipală Sighetul Marmației
  - Colecția ziarului "Pentru Socialism" (1952-1972)
- la Muzeul Maramureşului
  - Arhiva documentară
  - Colecția ziarului „Viața Liberă" (1952-1964),
  - Colecția ziarului „Graiul Maramureşului" (1946-1948),
  - Colecția ziarului „Lupta Maramureşului" (1945-1946)

***

S-au cercetat în total circa 4.000 de dosare şi s-au selectat documente, făcându-se copii şi fotografii digitale după aproximativ 1700 documente, însumând peste 5000 pagini.

***

- Total zile de teren efectuate de către cercetătorii implicați în proiect – 90 zile
- Total benzi de casetofon înregistrate – 60 casete a 90 minute
- Total clişee fotografice color – 3700 bucăți
- Total clişee alb-negru – 1200 bucăți

Tematică si concepție expoziție

- Elaborarea tematicii de organizare a Expoziției Dr. Mihai Dăncuş
- Selecția documentelor de arhivă muzeograf Drd. Ioan Boroica
- Selecția articolelor de presă muzeograf şef Gheorghe Todinca
- Selecția fotografiilor şi obiectelor etnografice: muzeograf Ioana Dăncuş

Procesare pe calculator a documentelor

- Nicoleta Nemeş
- Mirela Barz
- Andrei Michnea

Transcriere de pe benzile de casetofon

- Narcisa Maghiari
- Sorin Kosinszki
- muzeograf Grigore Hotico

https://biblioteca-digitala.ro

Echipa de pregătire a execuției expoziției

- Mihai Dăncuş
- Ioan Boroica
- Gheorghe Todinca
- Ioana Dăncuş
- Eugen Mateş
- Dănuța Boboşan
- Ileana Boroica
- Timur Chiş
- Mihai Manole

Echipa de panotare

- Găvrilă Hotico
- Nelu Ştirb
- Vasile Ardelean
- Ioan Pop
- Liviu Bledea
- Ioan Fodoruț
- Ioan Stan

Logistică şi evidență

- Gheorghe Iancu, Asociația „Prietenii Muzeului Maramureşului"
- Chiş Anuța, responsabil financiar

https://biblioteca-digitala.ro

Prof. Dr. Mihai Dăncuş – directorul Muzeului Maramureşului - cuvânt de deschidere la simpozion

Buna ziua. Bine aţi venit!

Vreau să vă spun ce se-ntâmplă şi ce se va întâmpla în continuare aici; şi apoi să încercăm fiecare să ne aducem contribuţia la acest program.

Cu aproximativ doi ani în urmă, la propunerea câtorva muzee din ţară, Ambasada SUA prin Serviciul Cultural s-a sensibilizat, a considerat ca este foarte importantă acea propunere şi a acceptat să finanţeze materializarea ei. Despre ce este vorba? Cercetarea satului românesc, implicit şi a conaţionalilor pe perioada de după cel de-al doilea Război Mondial, când ştim că acesta a fost supus, "bombardat", dacă vreţi, prin diverse mijloace, unele din ele sau poate cele mai multe, extrem de dure, pentru a fi distruse vechile structuri care s-au format la nivelul satelor, pentru a fi anulate elementele firavei democraţii care s-a instaurat în România în perioada interbelică, pentru a schimba tot ceea ce ne defineşte şi a ne încadra într-un altfel de sistem de valori, într-o altă lume cu care noi nu aveam nimic comun, sub raport spiritual şi nu numai. Era vorba despre lumea propagată de către Moscova prin ideologia comunistă, prin ceea ce la vremea respectivă se numea "internaţionalism proletar" şi alte concepte de acest gen, mergând până acolo, având consecinţe grave lovind în lucrul cel mai sfânt pentru fiecare popor, distrugerea fiinţei naţionale şi a ceea ce o defineşte ca atare. Aceasta a fost întâia etapă, dacă vreţi "etapa stalinist-dejistă", cu câteva momente cruciale, pe care le ştiu cei mai în vârstă, pentru că le-au parcurs, generaţiile mai tinere le-au aflat de la părinţii lor, le-au aflat din cărţile pe care le-au citit sau din relatările celor care le-au petrecut.

Să ne amintim de anul 1945, cu aşa-zisa reformă agrară, să ne amintim de acel fals istoric, ne referim la alegerile care au promovat guvernul "Groza", care, ştim foarte bine, a fost cea mai grosolană mistificare din istorie în ceea ce priveşte adevărul despre alegeri. Apoi anul 1947 cu abolirea monarhiei, de care nu era foarte legat poporul român, dar care era o instituţie la care toţi se uitau ca la ceva foarte integru, ceva foarte aproape de lucrurile intangibile, ceva care era important atunci când se întâmplau fapte cruciale în istorie şi care se afirma luând decizii hotărâtoare pe care poporul apoi le urma.

Actul cel mai dureros dacă vreţi, cu consecinţe absolut imprevizibile, poate nici astăzi cunoscute cu adevărat, s-a petrecut în 1948, an absolut hotărâtor în schimbarea destinelor poporului şi al ţării, an care a adus legea naţionalizării, de la 11 iunie, „marile reforme": reforma învăţământului, naţionalizarea instituţiilor care guvernau ţara, învăţământul confesional, desfiinţarea prin lege şi sacrificarea Bisericii greco-catolice care era preponderentă în acest spaţiu românesc şi în Transilvania de nord în general, închiderea tuturor demnitarilor pe care i-am avut începând de la cei politici, vârfurile, prim-miniştri, zeci şi zeci de miniştri, generali de armată, conductorii bisericilor care n-au acceptat un regim care se-ntrona elitele culturale, universitare şi academice şi marea masă, imensa masă de ţărani. Mii şi mii de ţărani, pentru că ei au fost cei care au făcut opoziţia directă, dură, şi care, sigur

https://biblioteca-digitala.ro

au suportat consecințele acestei opoziții. Ştim cu toții că au fost pline închisorile şi apoi, rând pe rând au luat drumul canalului ca o formă nu numai de sancțiune ci şi de exterminare.

În anul imediat următor se pun bazele unui nou sistem, preluând modelul sovietic, bazele socializării agriculturii, adică a încadrării în forme instituționalizate a ceea ce s-a întâmplat prin naționalizare, marile latifundii şi apoi, prin forme zise "democratice", de acceptare prin cerere, când au fost constrânşi toți țăranii din toate satele Maramureşului la colectivizare. Spun că toate lucrurile acestea s-au manifestat în mod diferit, în funcție de tradițiile din fiecare zonă a țării.

Îmi permit ca etnograf să abordez problema din această perspectivă, să vă spun că Maramureşul a avut alte forme de reacție la colectivizare, la sovietizare, la comunizare în general. Şi de ce? Fac o foarte mică paranteză. Pentru că aici au guvernat oarecum „alte legi" la nivelul satului decât în celelalte „țări" române. Aici, aproape toți oamenii au avut statut de oameni liberi, au avut statutul acela cunoscut sub numele de "nemeşi". Acest lucru i-a determinat să aibă o altă poziție şi față de proprietate decât au avut-o cei din vechiul regat, care, majoritatea au fost țărani aserviți, care au fost împroprietăriți foarte târziu, prin reformele care s-au produs: Cuza, Războiul de Independență Națională, apoi Primul Război Mondial etc., în urma acestor reforme agrare le-au dat pământ țăranilor, dar ei încă nu au avut timpul necesar să-ți formeze conştiința apartenenței la acel pământ, a proprietății asupra lui. Spre deosebire de aceste zone, Maramureşul, unde dintotdeauna oamenii s-au simțit stăpâni şi, fiind stăpâni pe pământuri au fost şi pe sine stăpâni şi, de aceea, drama lor a fost şi mai mare.

Au venit şi ani mai buni. S-a produs electrificarea țării, s-a adus "lumina lui Ilici", dar lumina electrică. S-a început alfabetizarea, dumneavoastră ştiți că au fost foarte mulți oameni neştiutori de carte. Sigur, toate s-au făcut constrâns, forțat, fără să adere oamenii din proprie nevoie, din proprie conştiință, dar ele au avut consecințe benefice care nu se pot nega.

Imagini de la Simpozion

Procesul cel mai dureros şi despre toate acestea şi despre fiecare în parte se va vorbi aici, a fost acela al colectivizării cu etapele pe care le-a parcurs, cu formele pe care le-a îmbrăcat în fiecare localitate, în fiecare zonă, în fiecare parte a țării după specificul şi activiştii care lucrau în acele zone.

https://biblioteca-digitala.ro

A urmat o a doua parte de dictatură, o altă formă şi cu alte consecinţe, a fost perioada "Nicolae Ceauşescu" care a durat aproximativ 25 de ani. Dumneavoastră ştiţi, cei mai vârstnici, revin din nou, cei mai tineri vor afla sau au aflat deja, cum s-a lansat acest „om" care în primii ani ai activismului său politic, format la Moscova, a lucrat în cadrul Ministerului Agriculturii şi nu întâmplător spun acest lucru, ci pentru a înţelege că a avut o contribuţie esenţială la drama ţăranilor din această ţară. El avea de altfel o ură viscerală faţă de tot ceea ce înseamnă satul.

Noi, acuma suntem în Muzeul Satului Maramureşean spre a înţelege mai bine ce vă spun, amintesc pentru mulţi care nu ştiu că a dat o dispoziţie ca să se desfiinţeze toate muzeele satului din România. A acceptat doar unul singur, cel de la Bucureşti şi acela să se mute din capitală undeva în afara acesteia, la marginea Bucureştiului. Nu iubea satul şi nu iubea ţăranii. Mai târziu, pentru a se apropia de popor şi de ţară, având probabil sfătuitori mai buni, a deschis o nouă perspectivă asupra istoriei noastre, asupra poporului, care a avut consecinţe mai faste o perioadă de aproximativ 8-10 ani, când poporul a mai putut să „răsufle" să se simtă mai bine. A repus în drepturi o parte din însemnele noastre naţionale, de la imnul naţional (sigur şi acesta mutilat) la cântecele care au stat întotdeauna în sufletul poporului mai ales atunci când s-a luptat pentru libertatea pământului românesc. A stimulat toate aceste elemente care sunt foarte apropiate de om, deci a umblat la sufletul lui tocmai pentru a-l cuceri şi a reuşit. Să ne aducem aminte ce entuziasm ne-a cuprins pe toţi, în august 1968 când a protestat împotriva invaziei sovietice în Cehoslovacia un entuziasm naţional. Deci iată, că de la "internaţionalismul proletar" trecem la un „naţionalism comunist românesc" promovat tot de la vârful conducerii partidului care dicta la vremea respectivă în România. Foarte mulţi, aş zice majoritatea intelectualilor ţării, dar nu numai, toate categoriile sociale au aderat la acest fenomen. Dar în acelaşi timp trebuie să ne aducem aminte de adevărata teroare care s-a produs nu peste multa vreme, când oamenii erau urmăriţi, când nu puteai să te întâlneşti, să discuţi în libertate. Îmi aduc aminte că am inaugurat monumentul lui "Ioan Mihalyi de Apşa" în piaţeta din faţa fostei prefecturi. Costul marmurei l-am plătit eu, iar sculptura a făcut-o Mihai Borodi. La inaugurare s-a interzis participarea în acelaşi timp a mai mult de trei persoane. Deci, când a început sărăcia, sărăcie promovată de plata datoriilor făcute de către guvernele de atunci, de costurile enorme ale megalomaniei lui Ceauşescu, când cozile erau imense, când lumina era raţionalizată şi copii învăţau acasă şi în şcoli la lumânări, când la televiziune era un program de o oră şi jumătate sau două şi vorbea o singură persoană, când s-au întâmplat atâtea lucruri odioase pe care foarte mulţi le-au uitat şi nu este rău că le-am uitat dar este bine ca măcar câteodată-n timp să ni le aducem aminte şi să le spunem şi celorlalţi pentru a nu cădea în greşeală, pentru a nu se repeta.

Cele două segmente din istoria noastră de după al doilea război mondial, au avut repercusiuni asupra a ceea ce înseamnă viaţa satului şi ele sunt de o varietate extraordinară. Toate aceste fenomene le-au cercetat un colectiv de cercetători de la muzeu şi colaboratori de la alte instituţii pe parcursul a doi ani. Despre rezultatul acestei cercetări vrem să vă spunem. S-au parcurs peste 6000

https://biblioteca-digitala.ro

de documente de arhivă, aş putea zice, inedite. S-a cercetat toată presa de după război, ziarul "Poporul" care au apărut în '45, noua serie a "Graiului", "Viața liberă", ziarul "Pentru socialism". S-au parcurs arhive de la primării, de la instituții care au asemenea fonduri constituite. S-au înregistrat circa 68 de benzi de casetofon a câte 60 şi 90 de minute, de istorie orală, deci înregistrări cu oameni care au trăit acele evenimente în diferite sate ale Maramureşului. Acestea se constituie ca o bancă de date de istorie orală. Câteva mii de clişee foto alb-negru şi color care au imortalizat pentru vecie satul aşa cum este, dar şi oamenii care au trecut prin acele momente.

Toate aceste lucruri sunt stocate într-un calculator, sunt în curs de selecționare, selecția aproape este făcută şi se vor concretiza într-un volum, pe care-l vom scoate şi-l vom lansa în 14 mai cu ocazia "*Zilei Internaționale a Muzeelor*" aici în acest spațiu şi când vom invita să vină mult mai mulți oameni decât suntem azi. Şi azi suntem foarte mulți şi vă mulțumesc că ați venit, dar vom aduce în special pe cei care au trăit aceste momente, frații noştri, părinții noştri din satele Maramureşului, pentru a rememora împreună şi pentru a ne bucura de zilele pe care le trăim astăzi, pe care sper că suntem de acord cu toții că sunt mai bune.

În acest context vreau să aduc mulțumiri instituțiilor care s-au implicat în acest proiect: Asociația "Prietenii Muzeului Maramureşului", D-lui Iancu Gheorghe, d-lui Viorel Rusu, director, doctor în ştiințe istorice, directorul Arhivelor Naționale, filiala Maramureş, care cu multă gratitudine, dânsul şi lucrătorii din subordinea dânsului, ne-au pus la dispoziție fondurile arhivistice pentru a putea investiga fenomenul, Bibliotecii municipale, care ne-a înlesnit accesul la presa pe care n-o aveam noi, Primăria Sighet, care ne-a înlesnit accesul la fondurile arhivistice proprii, OCOT Baia Mare şi multe alte instituții. Aducem mulțumiri bisericilor noastre naționale, Biserica greco-catolică, Biserica ortodoxă, care, într-un fel sau altul, fie prin mărturii directe, fie prin posibilitatea de a consulta anumite documente care le-au mai rămas, ne-au oferit prilejul să avem o perspectivă asupra acestei perioade şi din acest punct de vedere .

Despre aceste lucruri vrem să vorbim astăzi. Vă mulțumesc că m-ați ascultat şi Vă rog să-mi permiteți să dau cuvântul, conform programului, celor care au venit cu lucrări despre subiectul în discuție. Intrăm în sesiunea propriu-zisă ... Vă mulțumesc!

P.S.

La simpozion au participat intelectuali din oraş, preoți din zonă, primari, țărani din satele Maramureşului (Sălişteа de Sus, Bârsana etc.), studenți, cadre universitare şi profesori, cercetători de la muzee şi arhive din țară, bibliotecari, oameni politici ş.a., în total 87 persoane. Retipărim aici programul simpozionului spre edificare.

*****

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul Maramureşului Sighetul Marmaţiei
Ambasada USA la Bucureşti – Serviciul Cultural
Asociaţia "Prietenii Muzeului Maramureşului"

Simpozion

Satul maramureşean - viaţa socială, economică, culturală, religioasă în perioada 1945-1989

Muzeul Satului Maramureşean - 28 martie 2005

https://biblioteca-digitala.ro

Simpozionul şi expoziţia au ca temă Satul maramureşean - Viaţa socială, economică, politică, culturală şi religioasă - perspectivă istorico-etnografică 1945-1989

●●●

Research ot the Maramures County villages from historical, ethnographical, social-economical, political, cultural and religious point of view for the period 1945-4989

Cercetarea, organizarea expoziţiei, pregătirea simpozionului şi a volumului au fost finanţate de către Ambasada SUA la Bucureşti prin Asociaţia "Prietenii Muzeului Maramureşului", preşedinte Ing. Gheorghe Iancu

Coordonator proiect: Prof. Dr. Mihai Dăncuş

Colaboratori: Biblioteca municipiului Sighetul Marmaţiei, director Echim Vancea
Primăria Sighetul Marmaţiei prin Domnul Secretar Sorin Rednic

Colaborator principal: Arhivele Naţionale - Direcţia Judeteană Maramureş director Dr. Viorel Rusu

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul Satului Maramureşean - Doboieş

Orele 10.00 Deschiderea lucrărilor Simpozionului

- ***Prof. Dr. Mihai Dăncuş***, directorul Muzeului Maramureşului - Cuvânt de deschidere

- ***Prof. Eugenia Godja***, primarul Municipiului Sighetul Marmaţiei - cuvânt de salut

- ***Lisa Heilbron***, Consul Ambasada USA la Bucureşti - cuvânt de salut

- ***ing. Gheorghe Achim***, subprefectul Maramureşului - cuvânt de salut

- ***dr. Ion Botoş***, preşedintele Asociaţiei culturale "DACIA" din Apşa de Jos, Ucraina - cuvânt de salut

- ***ing. Gheorghe Iancu***, preşedinteşe Asociaţiei "Prietenii Muzeului Maramureşului din Sighetul Marmaţiei" - cuvânt de salut

- ***Petru Cudrici***, primarul comunei Bârsana - cuvânt de salut

- ***Preot Prot. Canonic Vasile Hotico***, Dragomireşti - cuvânt de salut din partea Bisericii greco-catolice unite cu Roma

- ***Preot Prot. Onisim Filip***, Sighetul Marmaţiei - cuvânt de salut

- ***Preot Prot. Vasile Pop***, Sighetul Marmaţiei - cuvânt de salut

- ***Preot Paul Tomoioagă***, Sighetul Mamraţiei - cuvânt de salut

- ***Alexandru Cora***, Bârsana - cuvânt de salut din partea AFDPR Maramureş

- ***Gheorghe Bulacu***, Budeşti - cuvânt de salut din partea AFDPR Maramureş

https://biblioteca-digitala.ro

Comunicări

- **Conf. Dr. Gheorghe Mihai Bârlea** - *Colectivizarea forțată din perspectivă sociologică*
- **Prof. Pamfil Bilțiu, cercetător, Baia Mare** - *Folclor și istorie în satul maramureșean (1945-1989)*
- **Prof. Dr. Boar Nicolae, Universitatea Babeș Bolyai, Colegiul Universitar Sighetul Marmației** - *Mutații în viața satelor românești maramureșene*
- **Drd. Boroica Ioan, muzeograf Muzeul Maramureșului** - *Aspecte ale consolidării comunismului în satul maramureșean în anul 1948*
- **Dr. Ion Botoș, Președinte al Asociației Culturale "DACIA", Maramureșul din dreapta Tisei, Ucraina** - *Apșa de Jos în primii ani ai sovietizării*
- **Dăncuș Ioana,muzeograf Muzeul Maramureșului** - *Mutații în structura gospodăriei tradiționale maramureșene, consecință a socializării agriculturii*
- **Prof. Dr. Mihai Dăncuș, Muzeului Maramureșului** - *Disoluția valorilor satului maramureșean în perioada de după al II-lea Război Mondial*
- **Drd. Andrea Dobeș, muzeograf Muzeul Memorial Sighetul Marmației** - *Țăranii maramureșeni și cotele maramureșene*
- **Elischer Diana, Arhivist, Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale** - *"Reîntregirea" bisericii ortodoxe în județul Maramureș (1948) - contribuții documentare*
- **Ing. Grigore Hotico, muzeograf Muzeul Maramureșului** - *Colectivizarea și rezistența la Ieud - istorie orală*
- **Prof. Univ. Dr. Doc. Gheorghe Pop, Universitatea Baia Mare** - *Graiul Maramureșean - Interferențe cu limba literară și conotații politice*
- **Alin Spiridon Pralea,muzeograf Muzeul Maramureșului** - *Agricultura înainte și după război în Maramureș*
- **Dr. Viorel Rusu, Director Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale** - *Aspecte privind colectivizarea în Maramureș - mărturia documentelor*
- **Gheorghe Todinca,muzeograf Muzeul Maramureșului** - *Satul maramureșean în ziarul "Viața Liberă" - 1951-1964*

Mai participă:

- Prof. Ștefan Mariș, directorul Centru Județean de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare Maramures;
- Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu a județului Maramureș;
- primari, țărani și intelectuali din satele Maramureșului.

14.00 Vernisajul expoziției documentare "Satul maramureșean - viața socială, economică, culturală, religioasă în perioada 1945-1989"

https://biblioteca-digitala.ro

Cuvântul Domnului Gheorghe Iancu – Preşedintele Asociaţiei „Prietenii Muzeului Maramureşului"

Excelenţa Voastră Lisa Heilbron,
Stimate Doamne şi Stimaţi Domni,

Am deosebita onoare şi bucurie ca din partea Asociaţiei „Prietenii Muzeului Maramureşului" din Sighetul Marmaţiei să vă adresez un salut de bun venit la această manifestare cultural muzeală.

Sentimentele mele de bucurie şi de emoţie ca participant la această acţiune sunt mărite de faptul că este prima activitate mai de amploare a muzeului din Sighetul Marmaţiei la care îşi aduce contribuţia asociaţia noastră.

Pentru că organizaţia noastră este relativ nouă şi mai puţin cunoscută vă rog să-mi permiteţi o sintetică prezentare a statutului şi obiectivelor ei.

După cum se ştie unităţile culturale de la noi, fiind bugetare, se confruntă cu probleme majore privind resursele economico-financiare necesare pentru buna desfăşurare a activităţilor ce le au.

Pentru Muzeul Maramureşului din Sighetul Mamaţiei această problemă a resurselor economico-financiare este din păcate acutizată datorită următoarelor situaţii:

- resursele financiare alocate de la buget pentru cultură sunt în general mici, aşa cum este de fapt întregul buget local în această perioadă de reforme prin care trecem;
- Muzeul Maramureşului din Sighetul Marmaţiei nefiind la sediul judeţului, chiar resursele economico-financiare mici existente se acordă cu prioritate la unităţile culturale de la judeţ şi numai după aceea celorlalte unităţi din teritoriu;
- Zona Maramureşului istoric este deosebit de bogată în moşteniri istorice, etnografice, precum şi prin tradiţiile specifice ample a căror conservare şi valorificare implică cheltuieli şi muncă însemnate.

În aceste împrejurări şi cu dorinţa de a menţine şi chiar dezvolta activitatea Muzeului Maramureşului din Sighetul Marmaţiei, în anul 2002, la iniţiativa conducerii muzeului, a Domnului Director Dr. Mihai Dăncuş personal, a luat fiinţă cu statut de persoană juridică – cf. O.G. 26/2000 – Asociaţia „Prietenii Muzeului Maramureşului" care de fapt a însemnat oficializarea „cercului de amici ai muzeului". Cercul de „amici ai muzeului" funcţiona într-un fel, fiind compus din persoane participante cu dragoste şi admiraţie la simpozioane, sesiuni ştiinţifice, expoziţii şi alte acţiuni organizate de conducerea muzeului.

Scopul principal al Asociaţiei „Prietenii Muzeului Maramureşului" din Sighetul Marmaţiei este sprijinirea economico-financiară a consiliului ştiinţific şi a administraţiei muzeului în vederea îmbunătăţirii condiţiilor de a-şi realiza atribuţiile.

La înfiinţarea şi activitatea asociaţiei noastre a contribuit faptul că am beneficiat în anul 2002 şi în continuare de sugestii, instructaj profesional şi sprijin

https://biblioteca-digitala.ro

economico-financiar din partea ambasadei SUA de la Bucureşti prin specialişti cu pregătire şi experienţă deosebită de la ei din ţară.

Însuşi proiectul acestei acţiuni ce conţine o vastă activitate de cercetare – dezvoltare cu tema: „Satul maramureşean -. Viaţa socială, economică, culturală, religioasă în perioada 1945-1989" este finanţat de guvernul SUA prin Asociaţia „Prietenii Muzeului Maramureşului", pentru care le adresăm mulţumiri deosebite şi îi apreciem printre cei mai apropiaţi prieteni ai asociaţiei şi ai muzeului din Sighetul Marmaţiei.

Doresc să subliniez că la realizarea acestui proiect, atât sub aspectul obţinerii finanţării cât şi la conceperea şi realizarea lui, un aport hotărâtor şi-a adus Dr. Mihai Dăncuş – directorul muzeului, care şi-a dovedit şi cu acest prilej profesionalismul, experienţa, aptitudinile şi aprecierile de care se bucură în rândul muzeografilor şi oamenilor de cultură din ţară şi din străinătate.

Asociaţia noastră a susţinut şi contribuit la acest proiect care vizează punerea în evidenţă a istoriei dramatice prin care a trecut satul maramureşean şi nu numai, în perioada comunistă, pentru a fi cunoscute atrocităţile ce s-au petrecut atunci, în dorinţa de a ne debarasa cât mai repede de acele comportamente şi a nu se mai repeta niciodată nicăieri.

Sprijinul asociaţiei noastre a constat şi în obţinerea de la unele unităţi economice locale a unor materiale, confecţii de mobilier, unele sume modeste de bani şi altele, pentru care le aducem tuturor mulţumirile noastre.

Printre unităţile şi persoanele care ne-au sprijinit până în prezent amintim: S.C. ARCER ARL – Dl. Dir. Ofrim Gh., S.C. SIGSTRAT S.A. – Dl. Dir. Ing. Kertész Ştefan, S.C. SITEL S.A. – Dl. Dir. Cudrici Vasile, Banc Post – D-na Dir. Szabó E. şi alţii.

Sperăm ca în viitor să reuşim obţinerea unui sprijin economico-financiar mai consistent pentru muzeu din partea asociaţiei noastre, găsind receptivitate şi resurse potenţiale tot mai multe la unităţile locale şi la persoanele manageriale ale acestora pe care îi dorim membri activi ai asociaţiei „Prietenii Muzeului Maramureşului" din Sighetul Marmaţiei.

Solicitările noastre de sponsorizare a unor activităţi culturale ale muzeului sperăm să nu fie interpretate de unităţile economice numai ca acte filantropice ci şi ca mijloace de a le aduce popularitate, respectiv reclame pentru produsele şi serviciile pe care le execută, aşa cum se practică în ţările cu piaţă liberă dezvoltată.

Ar fi cu efect pozitiv atât pentru unităţile economice cât şi pentru specialiştii de aici ca să devină nu numai admiratori ai pieselor şi documentelor din muzeu, care sunt deosebit de bogate şi instructive ci şi colaboratori, sprijinitori ai acţiunilor cultural-muzeale din această zonă atât de frumoasă şi bogată în istorie şi tradiţii cum este Maramureşul istoric.

Urăm succes bunei desfăşurări a simpozionului!

https://biblioteca-digitala.ro

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL CULTURII ŞI CULTELOR
www.ministerulculturii.ro

SECRETAR DE STAT

Muzeul Maramureşului
Domnului Director Mihai DĂNCUŞ

Stimate Domnule Director,

Vă transmit sincerele mele mulțumiri pentru invitația pe care mi-ați adresat-o de a participa la vernisajul expoziției documentare *„Viața economică, politică, socială, culturală şi religioasă în satul maramureşean 1945–1989"*. Generozitatea temei aduse în discuție şi în cadrul simpozionului național pe care-l organizați cu această ocazie mă face să regret şi mai mult faptul că nu pot fi prezent alături de dumneavoastră.

Această temă demonstrează faptul că a sosit momentul să se facă o asemenea cercetare, bazată pe criterii strict ştiințifice, astfel încât să putem avea o evaluare exactă a impactului transformărilor pe care satul maramureşean le-a suportat după cel de-al Doilea Război Mondial. De asemenea, dovedeşte importanța pe care aceasta instituție o are în câmpul cercetării ştiințifice româneşti, îndeplinind astfel o altă funcție fundamentală a muzeului, alături de conservarea şi punerea în valoare a patrimoniului.

De aceea, voi face tot posibilul pentru a încerca să onorez orice viitoare invitație de acest gen pe care mi-o veți adresa.

Sunt convins că, prin organizarea unor asemenea evenimente de prim rang, cultura românească are numai de câştigat.

Virgil Ştefan NIȚULESCU
SECRETAR DE STAT

Bucureşti 011347, Şos.Kiseleff nr. 30, sector 1, O.P. 33, ROMÂNIA; Tel.: 224 28 89; Fax: 222 82 39

https://biblioteca-digitala.ro

Cuvântul Domnului Dr. Mihai Dăncuş, directorul Muzeului Maramureşului Sighetul Marmaţiei la deschiderea expoziţiei „Satul Maramureşean 1945-1989" (viaţa socială, culturală, religioasă, politică)

Iată-ne şi la acest moment al manifestării noastre, care într-un fel încununează, aşa cum spuneam la începutul simpozionului, munca de aproximativ doi ani a unui grup de cercetători, a unor buni prieteni din alte instituţii decât muzeul şi a unor instituţii care cu generozitate şi-au deschis nu uşile ci seifurile secrete, pentru a ne da acces la documente care până astăzi nu le-a cercetat, o spun cu certitudine, aproape nimeni. O parte, o foarte mică parte din ele într-o selecţie riguroasă, dar extrem de greu de realizat am expus-o aici în această expoziţie, în această casă care aşa cum spuneam mai înainte inaugurează un nou sector la Muzeului Satului Maramureşean. Îngăduiţi-mi încă o dată să o salut pe excelenţa sa Lisa Heilbrone, consul al Ambasadei SUA la Cluj, să ne bucurăm ca de fiecare dată de prezenţa doamnei primar, profesor, Eugenia Godja, să ne bucurăm şi cred că din ce în ce mai des o să o facem de prezenţa prefecturii prin domnul subprefect, Gheorghe Achim, un vechi prieten al muzeului nostru. Îşi amintea Domnia sa, cum, cu ani în urmă, nu mulţi, în acest spaţiu construiam o biserică din lemn, pe care, cu generozitate cineva a plătit-o pentru românii din America Latină, astăzi ridicată în Caracas, capitala Venezuelei.

Vreau să mulţumesc directorilor de instituţii, colegilor, bunilor prieteni ai muzeului nostru, d-lui Gheorghe Iancu, preşedintele Asociaţiei „Prietenii Muzeului Maramureşului", vreau să vă mulţumesc în mod special domnilor consilieri din Consiliul Local Sighetu Marmaţiei care ne onoraţi cu prezenţa. Vreau să vă mulţumesc tuturor: preoţilor, ţăranilor, cercetătorilor, ofiţerilor, intelectualilor, primarilor din satele şi oraşele Maramureşului, din ţară şi din alte ţări, celor care au vorbit şi celor care ne ascultă. Vă mulţumesc. Tuturor vă mulţumesc

*****

https://biblioteca-digitala.ro

Cuvântul Doamnei primar al municipiului Sighetul Marmației, Prof.Eugenia Godja

Este o zi minunată, este o zi splendidă, este timpul la care unii dintre semenii noştri sărbătoresc Paştele, de aceea eu vreau, în primul rând lor să le doresc un „Paşte Fericit" şi binecuvântat şi în al doilea rând să vă salut cu foarte mult şi mare respect şi cu aleasă prețuire, pe toți cei care ați venit de mai departe de Sighet, de la Cluj şi din alte părți, de peste Tisa. Văd aicea şi pe sigheteni pentru că este şi pentru noi o zi deosebită, este o zi deosebită, pentru că acțiunea care se desfăşoară în cadrul Muzeului Maramureşean sub titlul ei extrem de generos prins în comunicările ştiințifice pe care le-ați audiat şi în expoziția pe care urmează să o vernisăm acuma, înseamnă ceva foarte mult, mai ales pentru noi cei care posedăm o informație, dar o informație ciuntită, care să ne permită să explicăm fenomene actuale şi nu să ne scuzăm cu informația pe care o câştigăm aicea. Este, cred, şi merită, ca să aducem cuvinte de apreciere domnului director al muzeului şi întregului colectiv din muzeu. S-a reuşit această activitate prin implicarea directă a profesioniştilor din muzeu, a cercetătorilor şi cred că pentru fiecare cercetător, pentru istoric pentru sociolog, dar nu numai, pentru intelectuali în general, acțiunile de felul acesta au consecințe extraordinare pentru informația pe care o câştigăm dintr-o sursă directă aceea a istoriei narate, povestite de oameni care de-a lungul timpului au pierdut mai mult decât au câştigat. Eu mă bucur că văd aici țărani din satele noastre care ne pot da informațiile exacte asupra faptelor istorice care s-au petrecut în satele Maramureşului.

Din punctul meu de vedere ca profesor de istorie, vreau să vă spun că pentru mine, satul este un univers material şi spiritual, care ne ajută să definim ca formă de habitat mai bine ca mediul urban, tot ceea ce structurează domeniile vieții economice, sociale, tot ceea ce ține de mentalul individual sau colectiv, de cultură sau de relații interumane. Cred că avea mare dreptate Steinhardt, atunci când spunea într-una din cărțile sale „Jurnalul Fericirii", acesta este titlul, când spunea că satul Maramureşului este un univers pentru toți, de ce? pentru că aicea s-au păstrat nealterate tot ceea ce înseamnă trecut, care să vină să te ajute să înțelegi prezentul. Aici ne găsim rădăcinile de care avem atât de mare nevoie pentru a căuta mai puțin drumul drept pe care-l avem de urmat. Eu vreau să spun că este extrem de important să ajungem la sursă, este extrem de valoros să putem folosi informația pe care cei care mai trăiesc încă, ne-o pot da, pentru că ea se adaugă cunoştințelor pe care noi le-am dobândit fie în mod direct, dar mai ales din poveştile adevărate ale moşilor şi ale strămoşilor noştri.

Cred că fiecare vom pleca de aicea cu mai multă informație dobândită şi în acelaşi timp cu bucuria că avem un trecut care ne ajută să constatăm şi să dezvelim un adevăr, şi anume, că Maramureşul a fost prezent în toate marile evenimente naționale româneşti, şi mai mult chiar, că au fost şi etape de timp când pentru istoria locală, filele au fost mai multe, mai bogate în evenimente semnificative decât pentru istoria națională şi aş vrea să amintesc doar primăvara anului 1945. Una peste alta, dacă dumneavoastră cei care ați audiat referatele

https://biblioteca-digitala.ro

prezentate la simpozion, rămâneți la o concluzie care nouă ne place extraordinar de mult şi anume că Maramureşul nu este numai un nume pe care un spațiu geografic îl poartă, pentru că este un spațiu frumos, este încărcat de istorie, dar că Maramureşul este o chintesență, este un simbol, este şi un semn sub care se ascunde sufletul românesc în forma lui cea mai curată.

Cred că n-ați petrecut ziua de astăzi degeaba în muzeul din Sighetu Marmației pe care noi îl apreciem cu orice ocazie de felul acesta, ca fiind una din instituțiile de cultură remarcabile pentru spațiul intelectual al tuturor sighetenilor.

Vreau să vă mulțumesc că ați venit într-un număr important la acțiunea de astăzi şi cu siguranță ați venit toți acei care ați simțit că mai aveți ceva de lămurit, că mai aveți ceva de câştigat, pentru a vă face procesul de înțelegere al devenirii mai uşor.

Vreau să felicit pe domnul director Dăncuş, toată echipa muzeului care pregăteşte o dată cu primăvara acțiuni importante pentru noi, ca oameni, nu numai de cultură, dar ca oameni adevărați, care avem rădăcinile undeva înfipte la jumătatea drumului dintre pământ şi cer pentru că aici este locul neprihănit, neviciat, nepoluat, din care trebuie să ne tragem seva atât de necesară pentru ceea ce înseamnă cunoaşterea exactă, reală a unor procese şi evenimente, care trebuie ştiute aşa cum ele s-au desfăşurat şi cred că acesta este lucrul cel mai de preț pe care îl realizează muzeul de la Sighetul Marmației. Este, pentru noi o acțiune care nu numai că ne satisface orgoliul intelectul şi adaugă carate în plus la sentimentul acesta de oameni adevărați, de maramureşeni adevărați, dar este un lucru cred, care interesează.

După modelul nostru, şi alte ținuturi româneşti, îşi dezvelesc istoria unui trecut atât de important pentru ceea ce înseamnă explicație, pentru înțelegerea unor fenomene de istorie contemporană.

Eu vă felicit încă o dată şi vreau şi eu să adresez şi doamnei Consul mulțumiri pentru faptul că a venit la Sighet într-un program interesant câştigat de muzeu pentru a putea adăuga aşa cum spuneam valori suplimentare la orizontul acesta al cunoaşterii istoriei unui timp de care nu ne desparte prea multă vreme, dar, care este totuşi, la multe capitole învelit în mister. Vă mulțumesc foarte mult.

*****

Cuvântul Domnului Ing. Gheorghe Achim - Subprefectul Maramureşului

Excelența Voastră, doamnă Consul, doamnă primar, domnule director, onorat auditoriu. Dacă sunt printre noi persoane care azi sărbătoresc Sfintele Paşti, le zicem "Hristos a Înviat!" şi "Sărbători Fericite!" (deschiderea Expoziției a coincis cu sărbătoarea Paştilor romano-catolice). Aş vrea să vă spun foarte sincer că invitația domnului director Dăncuş, m-a făcut să fiu prezent azi aici. Nu puteam să-l refuz. Este un şef de instituție cu care eu am colaborat şi Prefectura a colaborat cât se poate de bine şi în perioada celuilalt mandat al meu, fiindcă eu

https://biblioteca-digitala.ro

sunt la al doilea mandat de subprefect şi, vreau să vă spun că am venit, efectiv cu o mare emoție în suflet. Din păcate eu nu am elocința necesară pentru a spune ceea ce simt. Am apreciat-o şi-o apreciez pe doamna primar, care este şi profesoară, cât de frumos şi cu patos vorbeşte. Eu o să încerc în câteva cuvinte să vă spun şi ceea ce simt şi anume faptul că suntem în acest pământ sfânt şi binecuvântat de Dumnezeu, dar parcă şi cu multe probleme. Îmi aduc aminte că nu departe este cimitirul săracilor în care şi-au găsit sfârşitul o mare parte a intelectualității româneşti, mulți miniştri, profesori universitari şi, de câte ori am vizitat închisoarea care a devenit muzeu, te apucă aşa o durere în suflet pentru ce şi pentru cât au trebuit să îndure unii dintre înaintaşii noştri ca astăzi noi să fim ceea ce suntem şi a trebuit să fim mult mai mult.

Acest muzeu al Satului de la Sighetu Marmației este o oglindă şi sper să fie peste veacuri o oglindă a ceea ce a fost satul românesc şi satul maramureşean cu tot ce a însemnat mai bun, mai sfânt atât în aceste clădiri cât şi în sufletul tuturor românilor noştri. Vă spun acestea efectiv cu sinceritate. Nu vă ascund, şi eu sunt fiu de țăran, mi-s dragi țăranii, sunt născut la țară, crescut la țară şi ştiu ceea ce înseamnă spiritul țărănesc. Vreau să-l felicit pe domnul director Dăncuş pentru organizarea acestui simpozion, care iată, este şi un arc peste timp, este şi o lecție de istorie, este şi o lecție de cultură, este şi o lecție de tot ce vreți dumneavoastră. Vreau să salut participarea a atâtor tineri, care sunt convins că au ascultat multe prelegeri de istorie adevărată, de istorie trăită, care este tulburătoare. Probabil, domnule director, că ar fi bine ca în această vară şi în cele care vin când va fi soare şi cald, pe aceste câmpuri să fie şi mai mulți tineri şi să vină lectori şi profesori sau cei care au trăit istoria să o povestească, fiindcă sunt convins că pe undeva pielea li se furnică când aud cât au pătimit înaintaşii noştri. Sperăm ca apropierea şi intrarea în Uniunea Europeană să fie un sfârşit al tuturor calvarurilor pe care românii le-au trecut de-a lungul secolelor din urmă şi în viitorul apropiat şi în viitorul mediu şi îndepărtat, România, noi toți să avem o viață mult mai uşoară. Apropierea de valorile Uniunii Europene să însemne şi un trai mai bun pentru noi toți.

Felicitându-l încă o dată pe domnul director, mulțumind tuturor celor prezenți, vă doresc o vizionare plăcută a acestei expoziții, sănătate şi "Sărbători Fericite!" pentru cei care sărbătorim Paştele peste circa o lună.

*****

Cuvântul doamnei Lisa Heilbron – consulul SUA la Cluj Napoca la deschiderea expoziției „Satul Maramureşean 1945-1989" (viața socială, culturală, religioasă, politică)

Bună ziua. Mulțumesc mult domnului director, doamnei primar, domnului subprefect pentru prezența voastră aici şi pentru invitația primită de a participa la acest eveniment. Mă bucur că Ambasada noastră a fost capabilă să dea un

https://biblioteca-digitala.ro

ajutor pentru acest proiect al muzeului prin Asociația Prietenii Muzeului Maramureşului şi care se încununează cu această expoziție de istorie contemporană.

Cred că într-o democrație istoria nu este numai o poveste despre regi şi alți rezidenți, sau despre lideri, istoria este despre poporul unei țări, este a poporului.

Este foarte interesant pentru mine, sunt nerăbdătoare de a vedea această expoziție pentru că sunt în România de numai două luni. Până acum simt un interes mare pentru poporul din această regiune.

Nu Vă spun mai mult acum, dar o să vedem ce este mai important în interiorul acestei case, în expoziție.

*****

Cuvânt după vernisaj (a înregistrat I.J. Popescu)

Sun foarte impresionată. Înțeleg că Muzeul Maramureşului a fost unul dintre muzeele care au primit suport financiar de la Ambasada SUA şi că aici s-a lucrat cel mai mult şi a fost ultimul care a deschis expoziția, dar este într-adevăr impresionant. Are un număr mare de exponate, etichetarea este foarte bună, varietatea exponatelor este edificatoare. Sunt convinsă că cercetarea de istorie orală şi expunerea informației este foarte importantă, deoarece ajungem la un moment dat ca cei care au trăit evenimentele să nu mai fie printre noi pentru a ne oferi aceste informații.

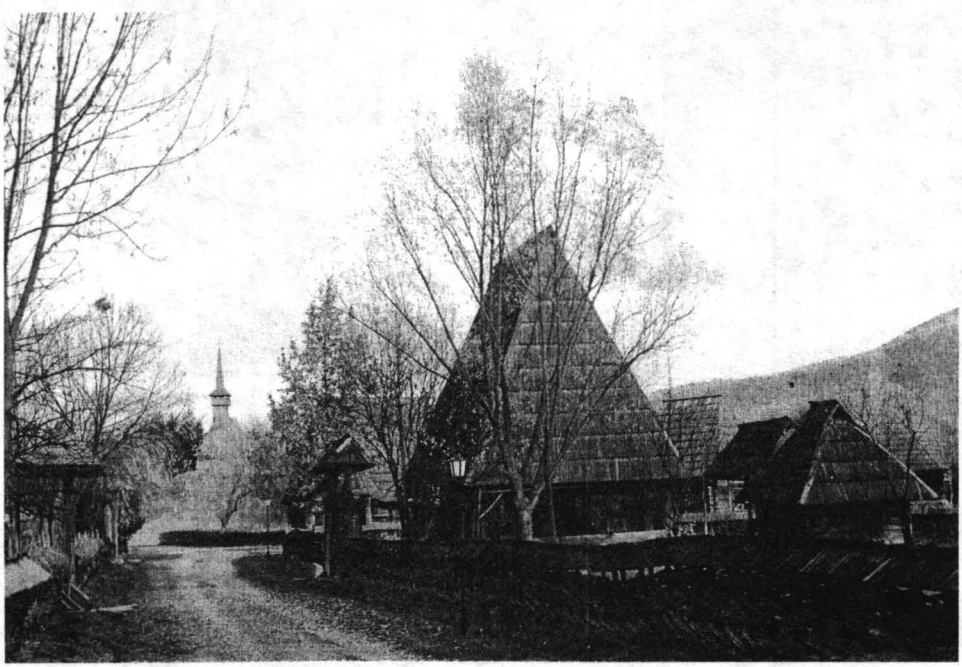
Istoria nu înseamnă numai regi şi președinți. Este importantă recunoaşterea valorii individului, a cetățeanului care-şi poate aduce contribuția la societate. De mult timp istoricii accentuează importanța istoriei orale dar privită şi la nivelul vieții de zi cu zi a oamenilor, precum şi impactul evenimentelor istorice asupra comunității. A fost emoționant să asculți oamenii povestind despre schimbările pe care evenimentele din județul Maramureş le-au produs în viața lor.

https://biblioteca-digitala.ro

Este important să clădeşti viitorul, înțelegând trecutul, şi nu doar prin datele majore ci şi prin impactul pe care evenimentele majore le-au produs.

I'm very impressed. I understand that the museum was one of the several which received grant from the Embassy and they have worked for longest and opened their exhibit last, but it is really very impressive. It has a large number of items, the labeling is very good, the range of objects seams very good. I think is very important to start collecting oral history and displaying this information because we're reaching a point where many people of course are being lost and are not going to be available to give this kind of information anymore.

History doesn't mean only kings and presidents. It is important to recognize the value that individual people, individual citizens can make and their contribution to the society. So, for a long time now, historians have stress the importance of things like oral history but also looking at the day-to-day life of people and the impact of historical events on community. It's been very touching listening to people's accounts how their life were changed by this large scale of events in Maramureş county. It is important to build a future by understanding the past, and not just big dates, but real impact that this things have.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

I. COMUNICĂRI

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Disoluția valorilor satului maramureşean în perioada de după al II-lea Război Mondial. Schiță tematică a expoziției „Satul Maramureşean 1945-1989" (viața socială, culturală, religioasă, politică)

Dr. Mihai Dăncus

Anii de după cel de-al II-lea Război Mondial au însemnat pentru România şi implicit pentru Maramureş anularea şi abandonarea unui sistem de valori bazat pe proprietate, morala creştină europeană şi trecerea la sistemul comunist care era în totală contradicție cu tot ce a creat societatea românească până atunci.

Când ne raportăm la comunizare şi/sau colectivizare în mod obligatoriu trebuie să facem trimitere la consecințele celui de-al II-lea Război Mondial şi în primul rând la cea mai dureroasă dintre acestea „arondarea" României la blocul sovietic, ceea ce se va numi o bună perioadă de timp „lagărul sovietic" sau „lagărul țărilor socialiste".

Cutremurător... termenul de „lagăr" a fost acceptat şi chiar promovat de către guvernanții de atunci fără a-i sesiza adevăratul sens.

Fiind țara cu cea mai puternică influență sovietică[1], cu armatele de ocupație în granițele teritoriului național, cu guvernanți străini, formați şi instruiți la Moscova este explicabil de ce foarte repede România a devenit, putem zice, o „gubernie" a Moscovei.

Totul a fost posibil prin acțiunile concertate duse pentru distrugerea clasei politice formate şi consolidate în perioada interbelică în spiritul democrației europene, epurarea şi distrugerea elitelor armatei române (care, paradoxal, avea statut de „învinsă" cu toate sacrificiile făcute) dizolvarea instituțiilor statului de drept, manipularea Bisericii ortodoxe române, interzicerea şi decapitarea Bisericii Greco-catolice (ambele biserici naționale). Desigur, toate acestea au fost posibile datorită planurilor mârşave experimentate la Moscova şi aplicate la noi, folosindu-se de teroarea cea mai aprigă care a umplut țara de groază şi de frică.

Dacă reforma agrară din 1945 „se voia" un act de „dreptate socială", s-a dovedit mai târziu că totul a fost o mare manipulare. Confiscarea marilor proprietăți prin „legile naționalizării" (1948) şi apoi colectivizarea forțată nu vizau altceva decât distrugerea conştiinței de proprietate care să facă oamenii dependenți total de „bunul partid" şi „bunul stat", în felul acesta fiind foarte uşor manipulabili.

Am făcut aceste considerații generale pentru a înțelege ce s-a întâmplat în plan național în acest segment dramatic al istoriei noastre, perioada 1945-1948. Nu putem vorbi despre satul maramureşean şi valorile sale tradiționale şi moderne fără a încerca o înțelegere cât mai reală a schimbărilor politice petrecute în această perioadă, care au determinat schimbări radicale în viața satelor şi aici ne referim la Maramureş, în viața comunităților, a oamenilor,

[1] Vezi "celebra" notă a lui Churchil adresată lui Stalin – 90% influență sovietică în România.

https://biblioteca-digitala.ro

indivizilor, cu consecințe nefaste în privința pervertirii adevăratelor valori, şi mai grav a mentalității individuale şi colective.

În această perioadă prin mijloace specifice, satul a fost lovit în elementele sale de structură. S-a încercat şi în mare măsură s-a reuşit spargerea vechilor structuri ale acestuia care a avut consecințe dureroase ducând la dezagregarea şi disoluția valorilor tradiționale ale satului. Toate acestea încercăm să le redăm prin mijloace muzeologice în expoziția pe care ne-am propus-o.

Redăm mai jos „Schița tematică" a expoziției intitulată *„Viața socială, economică, politică, culturală şi religioasă în satul maramureşean. Perioada 1945-1989*".

De la început, când ne-am propus organizarea acestei expoziții, am decis că trebuie amplasată în cadrul Muzeului etnografic. Dacă prima variantă viza un spațiu în Muzeul etnografic pavilionar, după mai multă chibzuință am decis că locul ei este în incinta Muzeului satului maramureşean, subiectul fiind legat de sat şi de evoluția acestuia. O casă din Poienile Izei (fostă proprietate a unei familii de evrei) transferată în muzeu şi care era într-un stadiu destul de avansat de restaurare, amplasată în spațiul care vizează o nouă etapă de dezvoltare a „satului muzeu", având un plan generos (patru încăperi spațioase) a devenit locul de organizare a expoziției.

***

Expoziția „Satul maramureşean 1945-1989"
(viața socială, culturală, religioasă, politică)

Schiță tematică

Sala introductivă:

- fotografii mari

Panouri: „Bate toba: S-a terminat colectivizarea" (ultimul dobaş din Călineşti).
„Românii din dreapta Tisei" (obiceiuri, religie, port național etc.)
„Sat, țărani, stâna, mulsul măsurii etc."
„Ruteni din Maramureş"
„Maghiari din Maramureş"
„Evrei din Maramureş"
„Germani – țipțeri din Maramureş"

Sala I

Momente importante ce trebuie avute în vedere şi prezentate muzeologic
1945
– Anexarea Maramureşului la Ucraina Sovietică şi încercarea de sovietizare a Maramureşului – 6 martie 1945 – Guvernul Dr. Petru Groza
1945-1946
– Reforma Agrară (23 martie 1945) - Vizita miniştrilor Emil Bodnăraş şi Romulus Zaroni

https://biblioteca-digitala.ro

1946

– Alegerile (19 mai 1946) - Foto Poarta cu şerpii (Sălişţea de Sus), documente şi extrase de presă privind manipularea şi falsificarea alegerilor;

- Crearea B.P.D. – alături de C. Parhon şi I. Urdea, pentru Maramureş candidat şi Pr. Prot. Ortodox Iosif Ţint, Maria Lazăr (PNŢ).

1947

– Abolirea monarhiei – Consolidarea comunismului.

1948

- Marea Naţionalizare, 11 iunie, Reforma Învăţământului, Interzicerea Bisericii greco-catolice, primele forme de rezistenţă organizată. Începutul alfabetizării care va continua până în 1955. Arestările preoţilor greco-catolici şi ţăranilor – Vişovan, Balea Ştefan, Pop Roibu, Grupul de la Ieud, Grupul de la Dragomireşti.

- În vitrină se vor expune cărţile rare şi de mare valoare tipărite la Blaj; Manuscrise ale învăţătorilor confesionali: Petru Bilţiu – Dăncuş, Nicolae Fabian. În alte vitrine se vor expune icoane pe sticlă şi pe lemn, „Crişti" – „Răstignire" (secolul al XVIII-lea) sculptură ronde-bosse, neogotică (de valoare europeană), dar şi „Crişţii" sculptaţi clandestin de artizanul popular Gheorghe Borodi. Toate acestea şi alte obiecte au fost scoase din bisericile greco-catolice, confiscate şi majoritatea lor distruse.

- Panouri: Reforma învăţământului – Scoaterea religiei din şcoli, desfiinţarea asociaţiilor culturale etc.

1949-1950

- planul de electrificare a ţării
- primele două planuri anuale
- se pun bazele primelor planuri cincinale – economia planificată

1950-1951

- Demararea Colectivizării agriculturii
  - GAC-uri, GAS-uri, SMT-uri, TOV-uri
  - CAP-uri, IAS-uri, SMT-uri, CUASC-uri
- Cotele obligatorii = formă diabolică de distrugere a clasei mijlocii la sate;
- Reforma administrativ teritorială = desfiinţarea judeţelor care erau focare de rezistenţă; Introducerea modelului sovietic care a dus la distrugerea Maramureşului – nici astăzi nu s-a rezolvat.
- Baia Mare – Mineritul, Industria, Clasa muncitoare,
- Izolarea Maramureşului
- Problema depopulării, comunelor de pe frontieră de populaţia românească, întărirea elementelor alogene;
- Distrugerea sistematică a „identităţii culturale a Maramureşului" – topirea specificului zonal în Regiunea eterogen constituită.
- De ce nu s-a refăcut judeţul Maramureş cu reşedinţa la Sighet?!? (1968) - rezistenţă, ultimele „luminiţe" de libertate ...
- vitrină – Sovietizarea învăţământului, carte de propagandă, manuale sovietice traduse etc., Editura „Cartea Rusă".

https://biblioteca-digitala.ro

- Vitrină – broşuri comuniste şi sovietice Marx, Engels, Lenin, Stalin, propagandă

1950-1952 – Înfiinţarea GAC-urilor

1951

- Înfiinţarea Consiliilor populare – consecinţele Reformei administrativ teritoriale

1955-1957 Lupta de clasă:

- Panouri: „O justiţie de clasă", Distrugerea chiaburilor
- Panouri – 1948 – Simularea alegerilor în M.A N.

Sala II

Perioada anilor **1957-1962** – a doua etapă a colectivizării

- rezistenţă, obligativitate, forme, metode
- Panouri: „Demascarea chiaburilor"
- Panouri: „Lichidarea micilor industrii ţărăneşti"
- Panouri: ARLUS – formă de introducere a modelului sovietic
- Pe podium: maşini de scris de epocă, telefoane cu manivelă, aparate de radio şi difuzoare.
- Vitrină: cărţi şi broşuri comuniste de propagandă – lada ... a istoriei
- Vitrină: drapele comuniste şi naţionale cu însemne comuniste.
- Vitrină: medalii, decoraţii – recompensa activiştilor, dar şi muncitorilor cinstiţi, a universitarilor etc. pentru a crea confuzie.
- Panouri: închisoarea demnitarilor – actualul Memorial

Sala III

Deceniile VI-VIII – politici de industrializare – navetismul la Sighet, la mină la Borşa (urmăriţii politici din toată ţara etc. ca să-şi piardă urma), dar şi îngrijorătoarea migraţie a ţăranilor (Bărăgan, Dodrogea, Banat, Ardeal, etc.)

- Proiectele de sistematizare a satelor (OCOT-ul) planuri, hărţi
- schimbarea arhitecturii caselor (Vad, Petrova, Rozavlea – BCA, Ieud-ul – Bârsana – case noi)
- schimbarea structurii populaţiei oraşului Sighet, şi Vişeu – preponderent română – venirea de la sate a ţăranilor care vor deveni „clasa muncitoare".

Deceniul VIII – aşa-zisul „bine"

Deceniul IX – sărăcie, raţionalizări, cozi, întuneric etc. etc.

- „nebunia" lui Ceauşescu – episoadele cu străinii, cercetători americani
- Ceauşescu: „... Să dispară cuibul de nobili din Maramureş" – cu ocazia vizitelor la Sighet
- panouri: Consolidarea Bisericii ortodoxe (construcţiile de biserici noi: Strâmtura, Sighet, Ieud, Sarasău, Şieu, Botiza, Vişeu de Sus, etc., etc.)
- vitrină: documente de arhivă, colecţii, ziare, benzi casetofon etc. materiale cercetate.
- Tablouri: „Am fó ş'oi si", Traian Bilţiu Dăncuş
  „Triptic cu mineri", Traian Bilţiu Dăncuş

https://biblioteca-digitala.ro

- Grafică: „Aprozar" – Vasile Kazar
- Vitrine cu artă populară autentică şi altele cu Kitch-uri.

Propaganda – forme şi modalităţi

- presa
- radioul şi radiodifuziunea - difuzoare etc.
- gazetele de perete, gazetele de stradă
- grupele de agitatori
- SRSC – Societatea de răspundere a ştiinţei şi culturii (propagandă ateistă)
- Căminele culturale
- Cinematografia sătească – toate filmele erau cu stahanovişti, ştiinţa şi economia sovietică, agricultura sovietică , războiul antihitlerist, eroii sovietici etc.
- Minorităţile naţionale – incitarea lor împotriva majorităţii române ..
- ***Agitaţia vizuală***: lozinci, portrete, texte
- Îndoctrinarea tineretului prin şcoală
- Propaganda ateist – comunistă – Răspândirea cărţii ateiste.
- Brigăzile artistice – căminele culturale
- Brigăzile de agitaţie – cămine, întreprinderi, instituţii
- Brigăzile ştiinţifice – ateismul – se deplasau la sate în special în sărbători religioase pentru a contracara religia
- Casele de creaţie au promovat manifestări pentru deturnarea sărbătorilor religioase
- Mănăstirea de la Moisei ↔ Festivalul „Hora de la Prislop" o bună perioadă pentru a contracara hramul Sf. Maria Mare – 15 August
- Festivalul naţional „Cântarea României" pozitiv – negativ

Religia:

- crearea organismelor de control ale bisericilor
- departamentul cultelor – Inspectoratul cultelor – Secretarii de Sfaturi populare – mai târziu primării răspundeau direct de culte;
- sarcini directe şi foarte concrete privind înăbuşirea totală a Bisericii greco-catolice, aducerea de preoţi din vechiul regat, scoaterea însemnelor catolice:
  - elemente sculpturale
  - calea crucii
  - steagurile de procesiuni religioase
  - desfiinţarea „Societăţii Mariane"
  - interzicerea presei religioase
  - şicanarea şi ameninţarea permanentă a preoţilor greco-catolici şi apoi a celor trecuţi forţat la ortodoxie
  - biserica greco-catolică a grupat formaţiunile de rezistenţă împotriva ocupantului sovietic şi împotriva implementării comunismului
  - urmărirea bisericii romano-catolice
  - urmărirea bisericii reformate

https://biblioteca-digitala.ro

- urmărirea cultelor neoprotestante şi în special a aşa-ziselor secte religioase – agenți ai „imperialismului american"...!!

Şcoala

- Reforma învățământului
- Programul de alfabetizare
- Organizațiile de pionieri – 1950...credința poporului: „Îi duc în Rusia ...!?"
- Învățământul de 8 clase, de 10 clase, experimente, consecințe,
- Primatul „Şcolii sovietice" în toate: radioul, Lâsenko, Miciurin, Kostroma, Lepesinskaia, maşina cu aburi, etc.
- Interzicerea practicării religiei şi urmărirea dascălilor şi elevilor care mergeau la biserică
- Scoaterea din învățământ a Preoteselor

Forme de coerciție şi intimidare pentru colectivizare şi comunizare

- scoaterea copiilor din şcoli
- darea afară din serviciu a soțiilor, copiilor, rudeniilor, etc.
- amenințarea cu deportarea
- razii în oraşe şi comune
- perchezițiile în case, şcoli, în tot ce înseamnă viața intimă etc.

Panouri

- biserica martir greco-catolică; rezistența împotriva comunismului prin biserică – grupul Ieud - Dragomireşti
- cultele neoprotestante
- cultele interzise

Grafic, statistici, pe localități

- construcții de biserici noi – dărâmarea celor vechi – fanatismul
- **organele represiunii**
  - miliția –securitatea, PCR
  - departamentul cultelor
- **Panou** – Naționalizarea – clădirilor foştilor moşieri care devin sedii CAP, IAS, CAC, cămine culturale etc. distrugeri ...

- conacele: Iurca de Călineşti, Man Sarasău, Iurca Sarasău, Şolț Bela – Ieud, Pop Toader Bârsana, Mihalyi Petru Sarasău.
- casele stas de colectivist: exemple Petrova, Ieud, Sălişteа.

Hărți:

- CAP-uri - SMT-uri – GAC-uri
- TOZ-uri - CUASC-uri
- IAS-uir - Stațiuni – GAS-uri
- Regiunea şi raioanele – formele administrative specifice ocupantului sovietic - mai persistă

https://biblioteca-digitala.ro

Instituțiile satului:

- primăria – consiliile locale
- biserica – culte interzise – biserica martir greco-catolică
- şcoala
- dispensarul sanitar - desființarea băilor comunale
- căminul cultural

Economia satului:

- comerțul – „mnisărnițăle", „boldurile" etc.
- comercianții de fructe, animale, etc.
- agricultura – culturi agricole
- plante textile
- mori, pive, vâltori, batoze, joagăre, foto şi statistici – desființare şi distrugere
- Miciurin, Lâsenko, Olga Lepesinskaia, Kostroma
- Pomicultura – zonă distrusă, livezile interbelice → constrat

Socializarea agriculturii – activiştii – medalia colectivizării, statute, broşuri de propagandă

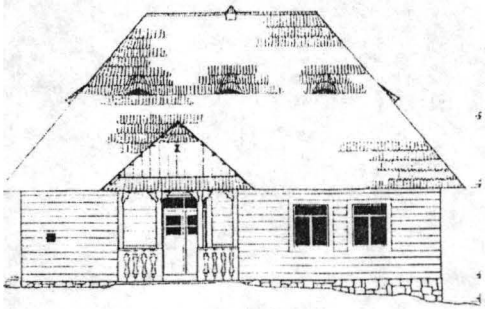
***

Obiecte expuse:

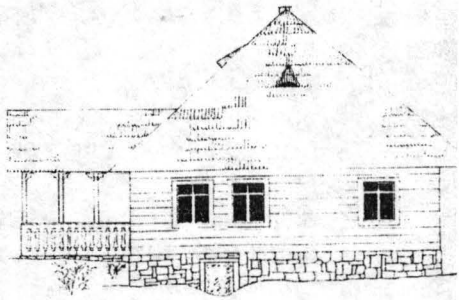
- cizmele de cauciuc - bota paznicului – „ultima dobă"
- pufoaica sovietică, şalopeta, rubaşca – foto ultimul dobaş Călineşti
- ABAC-ul, maşina de scris, telefonul,
- Geanta activistului (cu clape mari)
- Cărțile de propagandă GAC, CAP, statute, cărțile activistului, drapelurile roşii, gazeta de perete
- Bicicleta brigadierului
- Inventar agricol cu care s-a intrat în GAC
- Fotografii sediu şi grajduri anexe CAP, IAS
- Fotografii aeriene
- Hărți OGA – sistematizarea satelor
- Aparate Radio Pionier, T.V. vechi, difuzoare
- Piese sculpturale, icoane, cărți de cult, steaguri greco catolice scoase din biserici şi distruse;
- Tablourile lui Bilțiu Dăncuş – „Am fo' ş'oi si", tripticul cu minerii
- Lucrările lui Stan Ion Pătraş – Ceauşescu, Dej, Comitetul Central, Comitetul Județean PCR
- Fondul carte Tomoioagă
- Gazeta de perete – organ de propoagandă
- „PITA DE MĂLAI" – grafică de Kazar Vasile
- Tablou – Partizanii sovietici
- Machete, GAC, GAS, SMT –

https://biblioteca-digitala.ro

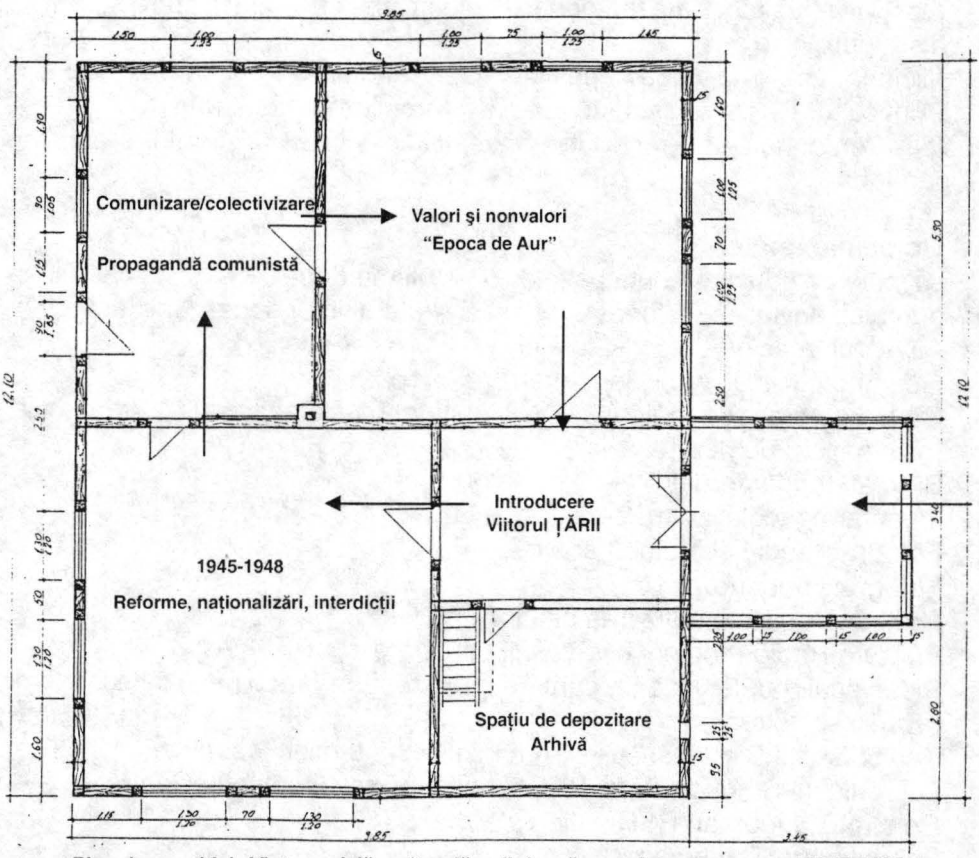
Spațiul expoziției

Casa din Poienile Izei – fațada principală

Casa din Poienile Izei – fațada laterală

Planul expoziției: ***Viața socială, culturală, religioasă - satul maramureşean 1945-1989***

Casa din Poienile Izei
sec. Al XIX-lea

https://biblioteca-digitala.ro

Aminteam de disoluția şi dezagregarea valorilor satului maramureşean. O cercetare atentă a perioadei ne relevă două segmente distincte, fiecare din ele fiind puse sub semnul unor dictatori. Astfel, putem vorbi de o perioadă până în 1965 pe care o numim „dictatura dejistă" şi o altă perioadă a „dictaturii ceauşiste" care a durat până în decembrie 1989.

Perioada 1945-1965 (în 19 martie 1965 moare Gheorghe Gheorghiu Dej) a fost hotărâtoare pentru destinul comunităților rurale maramureşene din perspectiva păstrării tradițiilor şi a specificului zonal. Totul s-a petrecut sub ocupația sovietică cu toate consecințele ei: comunizarea / colectivizarea satelor, introducerea şi încercarea de validare în practică a „conceptului de nouă tradiție", abolirea monarhiei, naționalizarea, desființarea prin lege a Bisericii Naționale Greco-catolice, arestarea şi distrugerea elitelor culturale, politice, ecleziastice, militare, dar şi marea masă de țărani mijlocaşi şi înstăriți, dascălii şi preoții satelor care au avut rolul primordial în păstrarea şi cultivarea în plan superior a valorilor noastre naționale.

Sloganul noului regim era „internaționalismul proletar" care impunea distrugerea valorilor naționale.

Regimul nou instalat la putere (1945) încearcă să-şi creeze instituții proprii prin care să pună în aplicare doctrina comunistă acționând în special asupra conştiinței individului, asupra concepției filozofice despre lume şi viață, propagând ateismul, materialismul dialectic şi istoric. Astfel, şcoala, casele județene de creație, muzeele, căminele culturale săteşti, casele de cultură de la oraşe, toate acestea şi alte instituții erau chemate să propage noua doctrină care, desigur avea efecte distructive intrând în conflict total cu satul cu valorile lui tradiționale. Lupta a fost acerbă. S-a reuşit să se „spargă" vechile structuri tradiționale care funcționau la nivelul comunităților rurale pe baza unor legi nescrise, dar valabile de secole, dar nu s-a reuşit în aproape o jumătate de secol să se creeze altele noi, pe baza noilor doctrine şi care să fie funcționale.

Pentru Maramureş desființarea județului cu centrul la Sighet a dus la neglijarea zonei, la disoluția valorilor specifice, la condamnarea rămânerii în urmă.

A doua perioadă, cea a „dictaturii ceauşiste" (1965-1989) a culminat cu impunerea „naționalismului comunist" (ceea ce era un non sens). Satul a intrat într-o degringoladă şi disoluție totală: navetismul, dislocările de populații, exodul spre oraşe, țăranii muncitori etc.

Legea sistematizării localităților rurale cu urmările ei nefaste şi tot ce a însemnat atacul dur asupra satului şi țăranilor pe care nu-i putea agrea dictatorul au culminat în „anii luminii" cu *întunericul şi înfometarea.*

https://biblioteca-digitala.ro

Două ierni fierbinți în Maramureş: 18 octombrie 1944 – 9 aprilie 1945 şi 18 octombrie 1945 – 13 martie 1946

Muzeograf Boroica Ioan

De ce ierni firbinți? Mai întâi prima iarnă a însemnat lupta izbutită pentru zădărnicirea planurilor anexionixte a Maramureşului românesc conduse de aventurieri ucraineni în care eroul principal va fi în cele din urmă țăranul maramureşean. Apoi cea de a doua iarnă înseamnă debutul unei rezistențe la acțiunile politice ale partidului comunist, instalat la putere de sovietici. Cele două ierni au aproape aceeaşi actori, acționând însă în condiții diferite.

La 18 octombrie 1945 la Sighetul Marmației se aniversa printr-o „serbare comemorativă" de către FND-ul local împlinirea unui an de la eliberarea oraşului. Coloanele gazetei „Poporul Maramureşului", într-un limbaj voit distant, fac o succintă descriere a evenimentului. Programul zilei a fost mai degrabă unul discret. La orele 12 s-a oficiat un Te Deum în toate bisericile cultelor din oraş. La orele 3 după amiază, „organizațiile democratice, muncitorii, funcționarii, cetățenii oraşului" s-au adunat în fața Prefecturii, după care, încolonați, cu drapele, urmând fanfara Batalionului 10 Vânători de Munte s-au îndreptat spre Comandamentul Sovietic şi de aici spre monumentul eroilor din piață. Primarul oraşului, medicul Iuliu Hodor şi comandantul garnizoanei au vorbit despre însemnătatea zilei şi au depus coroane de flori. Actul trei al manifestațiilor s-a consumat în sala Cinematografului Muncitoresc începând cu ora patru după amiază, unde este remarcată prezența generalului Zaencicovski însoțit de statul său major, a colonelului Pandelescu - reprezentantul armatei române, a lt.col. Dumitrescu de la Cercul Teritorial precum şi a reprezentanților cultelor şi şefii autorităților județene.

Primarul Sighetului, Iuliu Hodor, în cuvântul de deschidere, dincolo de obişnuita şi necesara măgulire a urechilor sovietice, a descris dimineața cețoasă de octombrie a anului 1944 în care trupele Armatei Roşii au pătruns în oraş.

Mesajul generalului sovietic este tălmăcit de maiorul Alichovschi, care transmite mesajul Armatei Roşii cu ocazia primei aniversări a eliberării Maramureşului. Vorbitorul arată printre altele „că Uniunea Sovietică nu doreşte să se amestece în treburile interne ale României şi aminteşte cuvintele Generalissimului Stalin care a spus că fiecare popor iubitor de libertate aşa îşi va croi soarta cum crede mai bine". Iar România poate să-şi aleagă „liber" guvernul care-i convine cu condiția ca acel guvern să „aibă la inimă muncitorimei".

Un cuvânt cu accente de demnitate militară şi patriotică a fost rostit de căpitanul Mihalcea, vorbind în numele armatei române, care a accentuat în vorbirea sa faptul ca eliberarea Maramureşului să fie posibilă, s-a vărsat mult sânge din partea Armatei Roşii şi a Armatei Române şi invită asistența să păstreze un moment de reculegere pentru eroii care au adus suprema jertfă.

În numele FND Maramureş a vorbit Moiş Ioan, un discurs pe placul sovieticilor, despre nedreptatea dictatului de la Viena şi despre războiul „nedrept împotriva Uniunii Sovietice". Pentru asistența maghiară a vorbit Magyary Carol

https://biblioteca-digitala.ro

arătându-şi recunoştinţa pentru cele 15 milioane de oameni pe care i-a jertfit Uniunea Sovietică.

La încheierea serbării a urmat un program artistic.[1]

Aşadar la un an de la eliberare Sighetul, ca de altfel întreg Maramureşul se găsea sub ocupaţie sovietică, ocupaţie care a mijlocit şi a grăbit introducerea modelului sovietic în tot ce constituia element autentic românesc în toate segmentele vieţii economice, politice, administrative afectând ireversibil până şi cea mai dârză şi mai îndărătnică formă de societate autarhică - satul maramureşean.

Ce s-a întâmplat însă cu un an în urmă? Rezumând faptele, în 18 octombrie trupele sovietice din frontul ucrainean intră în Sighet, în cursul orelor dimineţii. Colonelul Ghiomin, comandantul trupelor combatante urmând instrucţiunile primite prin radio de la Moscova, după ce le ceruse în prealabil sfat prin radio de la Moscova, a predat conducerea administrativă a judeţului structurii constituite clandestin în închisoare Sfatul Naţional Român - concepută înainte de intrarea trupelor sovietice în Maramureş de către fruntaşii români arestaţi după 23 august de către autorităţile militare şi condusă de profesorul Ion Bilţiu - Dăncuş. Maramureşul este declarat de către comandantul sovietic teritoriu al României iar noua administraţie românească instalată, cuprinzând şi elemente aparţinând partidului comunist, s-a confruntat încă de la început cu probleme ce păreau insurmontabile: aprovizionarea populaţiei, întreţinerea administraţiei menţinerea ordinii publice. În vederea asigurării unei colaborări între forţele politice existente în judeţ dar şi ca suport politic pentru actele S.N.R. reprezentativ în judeţ, s-a constituit Blocul Democrat (după modelul Blocului Naţional Democrat constituit în luna iunie în ţară), fiecare partid şi-a prezentat câte trei delegaţi.

Probleme majore apar pentru noua administraţie odată cu retragerea trupelor de jandarmi din noiembrie 1945 care vor afecta menţinerea ordinii publice dar şi o comunicare eficientă cu Bucureştiul. În aceste condiţii legătura cu capitala va fi realizată doar sporadic prin curieri sau delegaţii solicitându-se de fiecare dată sprijin pentru rezolvarea problemelor judeţului.

În această atmosferă de relativ calm politic în care toate formaţiunile aveau ţel comun scoaterea din criză a Maramureşului, pe cealaltă parte a Tisei se consuma actul alipirii Ucrainei Subcarpatice, proclamată mai întâi republică autonomă, la Ucraina Sovietică, la care se voia şi alipirea Maramureşului românesc. Calmul politic de după eliberare este însă numai aparent pentru că în luna decembrie se constituie F.N.D.- ul local care va submina autoritatea S.N.R, fiind un paravan pentru ascensiunea comuniştilor.

Autoritatea fragilă a S.N.R. este rapid asaltată de propaganda dusă de către agitatorii ucraineni sosiţi de peste frontieră dusă în favoarea alipirii Maramureşului la Ucraina Subcarpatică, având sprijinul tacit al Comandamentului militar sovietic şi îndrumarea ofiţerilor N.K.V.D. Acest fapt îi obligă pe membrii S.N.R. să iniţieze primele măsuri de contracarare a propagandei ucrainene, prima dintre acestea chiar solicitarea sprijinului politic al

[1] *„Aniversarea eliberării Sighetului"*, în Poporul Maramureşului, nr. 40, 25 octombrie 1945. p 3.

https://biblioteca-digitala.ro

Bucureştiului. Dar tocmai textul Convenţiei de armistiţiu semnat la Moscova prevedea ambiguu că „Transilvania sau cea mai mare parte a ei" va fi cedată României, lăsând spaţii largi de interpretare, speculate de N.K.V.D.(în partea locului prin persoana maiorului Davidenko) ca mijloc de şantaj politic.

Debutul oficial al acţiunii de anexare a Maramureşului are loc la 20 ianuarie 1945 când este organizat un meeting consacrat adunării de semnături dar şi realizare concretă a demersurilor anexioniste. Parte din fruntaşii S.N.R. sunt obligaţi să semneze manifestul de alipire: dr. Petre Mihaly, fost prefect, dr. Iuliu Hodor, medic primar, protopopul greco – catolic Titus Berinde, Ion Turda directorul Liceului de băieţi şi alţi fruntaşi locali. Înlăturarea propriu zisă a S.N.R.-ului a avut loc cu o săptămână mai târziu, pe 28 ianuarie când în adunarea organizată la Cinematograful muncitoresc din Sighetu Marmaţiei, prezidată de avocatul Ion Odoviciuc, aventurier recrutat de serviciile secrete sovietice pentru a desăvârşi alipirea Maramureşului românesc la Ucraina Sovietică, adunare la care au fost somaţi să se prezinte şi câţiva fruntaşi români: Mihaly Petre, dr. Grigore Bota, fost locţiitor de primar, avocatul Gheorghe Oros, fost secretar general de primărie, Paul Laszlo – Lupuţiu fost şef de poliţie, Titus Berinde, învăţătorul Nicolae Vancea, Vasile Ştef şi Gheorghe Sfăt care sub ameninţarea maiorului N.K.V.D. Davidenko şi a maiorului Emil Zaharcenko, emisar al Comisiunii Aliate de Control, au semnat moţiunea de alipire a judeţului la Rusia Subcarpatică. Terminând cu acest act autorităţile F.N.D. sunt practic desfiinţate, conducerea judeţului şi a oraşului fiind preluate Comitetul Poporului, condus de Ion Odoviciuc. Transferul a fost în fapt facilitat de F.N.D., pentru că parte din membrii săi au fost încadraţi în Comitetul Poporului, majoritar Ucrainean. A urmat imediat o campanie de strângere de semnături care să fie alăturate moţiunii, recoltate din casă în casă sub ameninţarea deportării în Siberia de echipe de doi ucraineni (sau unguri) însoţiţi de câte un soldat rus înarmat, reuşind să adune vreo 7 – 8.000 de iscălituri.

De remarcat că Bucureştiul a fost informat de cele ce se petreceau în Maramureş, primii trei emisari ai săi Goldberger Nicolae, Ion Cumnacu şi Zoltan Szmuk (ultimul de la Cluj) s-au dovedit a fi nefavorabili cauzei Maramureşului.

În urma protestelor unei delegaţii a S.N.R. compuse din dr. Petre Mihaly, dr. Grigore Bota şi învăţătorul Vancea adresate maiorului – comandant şi în absenţa ofiţerilor N.K.V.D., li se permite acestora să tipărească liste de subscriere pentru unirea cu România care vor fi tipărite la Tipografia Ciple şi difuzate prin curieri de încredere în întreg judeţul urmând a fi ataşate unei moţiuni de alipire la România (tipograful Ciple şi învăţătorul Vancea sunt temporar arestaţi de către Poliţia Politică).

Dacă până acum teatrul evenimentelor pare să se fi desfăşurat aproape în întregime la Sighet, din acest moment se mută în satul maramureşean. Membrii S.N.R. oarecum demoralizaţi sunt încurajaţi de Ion Bilţiu Dăncuş, proaspăt sosit de la Bucureşti, trimiţând curieri în fiecare sat pentru a contracara acţiunile de propagandă ale ucrainenilor în satele româneşti. Şi într-adevăr în urma acestora agenţii ucraineni sunt primiţi ci strigăte: „Trăiască România Mare! Trăiască Regele! Trăiască Unirea cu România! Trăiască Mareşalul Stalin!

https://biblioteca-digitala.ro

Trăiască Armata Roşie care ne-a eliberat dar de ucraineni nu vrem să ştim!". Astfel că din multe comune româneşti aceştia au fost izgoniți. S-ar fi reuşit ca într-o săptămână să se strângă vreo 71. 000 de semnături, din care la bucureşti au putut fi trimise vreo 50.000.

Au urmat acțiuni de intimidare a fruntaşilor români, pregătindu-se chiar arestarea unora precum Ioan Bilțiu - Dăncuş sau primpretorul Tite Ion care aflând ce li se pregătea au trecut munții dincolo, în Ardeal.

În 4 februarie în aceeaşi sală a Cinematografului muncitoresc este organizată o altă adunare de strângere de semnături la care sunt aduşi elevii Liceului Dragoş Vodă, cărora vorbindu-li-se în ungureşte şi în ucraineană, neînțelegând nimic fiind majoritatea români, au început să bată din picioare sau să iasă afară, cinci dintre ei fiind temporar arestați, cu excepția fiului doctorului Ioan Dan Din Vişeul de Sus.

Apogeul acestor acțiuni de rezistență a satului românesc, solidarizat în fața pericolului anexării îl reprezintă insurecția organizată intelectualii români la începutul lunii martie. Fruntaşii români primind acordul de a organiza un miting de manifestare a alipirii Maramureşului la România pe data de 5 martie, aceştia mobilizează aproape toate satele româneşti, remarcate fiind satele de pe cursul superior al Izei, îndeosebi Ieudul cu acțiuni chiar de rezistență armată şi luări de ostatici dintre activiştii ucraineni, precum şi a Borşei. Astfel că preziua sortită pentru meeting satele încep să coboare de-a lungul Izei, bună parte din țărani având asupra lor şi armament din cel abandonat de trupele germano - hortiste. În dimineața zilei de 5 martie țăranii sunt întâmpinați de 10 camioane cu soldați sovietici la podul de la Vad, care au somat poporul să depună armele. În urma refuzului aceştia deschid focul, în urma căruia trei țărani au murit şi mai mulți au fost răniți. Grosul mulțimii s-a salvat cu fuga. Au urmat arestări dintre participanți dar lăsați să fugă în noaptea cea urmate şi mai târziu celor bănuiți că au organizat insurecția.

Din acest moment problema anexării Maramureşului la Ucraina Sovietică devine preocuparea mai susținută a guvernului de la Bucureşti, informat în permanență de despre cele întâmplate care-şi dirijează acțiunile pentru redobândirea Maramureşului pe două direcții: una diplomatică îndreptată spre Moscova în paralel cu trimiterea unor emisari mai energici care să rezolve la fața locului problema. Emisarul însărcinat cu rezolvarea problemei a fost Vasile Luca care s-a dovedit abil în negocierile cu ofițerii sovietici cât şi cu guvernul de la Muncaci, cu preşedintele Ivan Tureanița în urma cărora reprezentantul guvernului de la Muncaci a primit ordin să-şi retragă bezpecii (poliția politică) şi toți acoliții.

Astfel la 9 aprilie Vasile Luca îşi încheie misiunea în Maramureş cu reintroducerea administrației româneşti. Dar şi a lui Ion Odoviciuc, „sfătuit" să se retragă dincolo de Tisa în Sat Slatina deşi după cum se va vedea mai încolo orgoliul nu-l lasă în pace nici în următoarea iarnă.[1]

---

[1] Ilie Gherheş, *Maramureşul între dictatul de la Viena şi Conferința de Pace de la Paris (30 august 1940 – 10 februarie 1947),* Baia Mare, 2002, pp. 79-132; Ioan Bilțiu –Dăncuş, *Notă Informativă*, din

https://biblioteca-digitala.ro

Din cele rezumate mai sus este evidentă coeziunea socială a românilor din Maramureş în faţa pericolului anexării. Iniţiată şi condusă de intelectualitatea Maramureşului rezistenţa satului faţă de acţiunea de sovietizare, impusă abrupt de regimul Odoviciuc, nu este altceva decât detonatorul care va iniţia reacţia în lanţ a rezistenţei satului românesc la sovietizare şi comunizare în vremurile care vor urma. Translând perioada dintre cele două evenimente salutare în istoria Maramureşului, 18 octombrie 1944 – 9 aprilie 1945 în perioada 18 octombrie 1945 – 9 aprilie 1946 vom constata prin prisma evenimentelor că dacă a scăpat de sovietizare nu va scăpa de comunizare. Cea de-a doua perioadă este marcată cel puţin formal manifestări aniversare tocmai pentru ai releva importanţa: aniversarea unui an de la intrarea trupelor sovietice în Sighet şi aniversarea unui an de la instalarea administraţiei româneşti în Ardealul de Nord.

Manifestaţia de aniversare a unui an de la eliberarea Sighetului, este precedată de adunarea administrativă judeţeană, o reală manifestare de românism, în ciuda scopului adunării, la care au fost convocaţi de către prefectul Iulian Chitta la care au fost convocaţi primarii, subprimarii, preoţii, învăţătorii şi notarii comunali. A fost redactat un act comemorativ „prin care se manifestă recunoştinţa faţă de Armata Roşie eliberatoare, şi viteaza armată Română pentru curajul şi dârzenia cu care a ştiut să lupte pentru eliberarea Ţării Voievozilor." Acest act semnat de toţi cei prezenţi, exprimă voinţa celor peste 140 de mii de români „ de a trăi pe veci nedespărţiţi de patria mamă România." Adunarea de fapt organizată ca o consecinţă a aplicării Legii 271/1945, din 30 martie 1945 pentru purificarea administraţiei publice, ocazie cu care a avut loc depunerea solemnă a jurământului de către primarii şi subprimarii comunali şi prezentarea dărilor de seamă a fiecărui şef de resort din cadrul prefecturii.[1]

La data de 21 octombrie, duminica, a avut prima manifestare publică a Partidului Social Democrat din care făceau parte mai ales clasa mijlocie cu vederi de stânga. Sunt remarcate intervenţiile lui Ioan Stan, preşedinte-Vasile Ananie, Teodor Turda. Expunerea doctrinară a făcut-o învăţătorul Ioan Berinde.[2]

Tot în această perioadă (la 1 octombrie) este constituită la nivel local Apărarea Patriotică cu scopul declarat de a ajutora invalizii, orfanii, văduvele de război şi deportaţii. La sfârşitul lunii, duminică 28 octombrie, organizează prima manifestare artistică şi punând în funcţiune o ţesătorie cu scopul de a da câteva locuri de muncă victimelor războiului.[3]

În aceeaşi zi se desfăşoară în sediul Prefecturii primul Congres local al acestei formaţiuni politice, ocazie cu care delegaţiile sătenilor îşi exprimă nemulţumirile faţă de situaţia existentă şi formulează o serie de revendicări

---

13 februarie 1945, redactată în Bucureşti (copie), Ierima Vasile, *Problema alipirii Maramureşului românesc la URSS*, fragment din memorii (copie) aflate la Muzeul Maramureşului.

[1] *„Adunarea administrativă judeţeană"*, în Poporul Maramureşului, nr. 40, 25 octombrie 1945. p. 3.

[2] *„Adunarea Partidului Social Democrat"*, în Poporul Maramureşului, nr. 40, 25 octombrie 1945. p. 4.

[3] Vezi articolele *„Pentru vindecarea rănilor războiului"*, în Poporul Maramureşului", nr. 37, 4 octombrie 1945 şi *„De la apărarea Patriotică"*, în Poporul Maramureşului", nr. 41, 1 noiembrie 1945, p.1.

https://biblioteca-digitala.ro

legate de situația proastă a căilor de comunicație, abuzurile jandarmilor față de impunerea zilelor de „prestație", lipsa lemnului de foc şi construcție, specula cu chibriturile. Şedința este prezidată de prefectul Iulian Chitta care în discursul de deschidere încearcă o explicație a stării economice precare aruncând vina pe umerii partidelor istorice care timp de 22 ani „n-au făcut nimic pentru Maramureş, nici chiar să lege Maramureşul cu restul țării". Moiş Ioan, secretarul Frontului Plugarilor face o scurtă dare de seamă iar (sub)inginerul Cernicica, proaspăt întors din Bucureşti de la Conferința Națională Partidului Comunist Român, prezintă din intențiile politice ale guvernului Groza de a desființa senatul ca o instituție „reacționară" şi modificarea legii electorale. Ierima Vasile, prezenta câteva din realizările organizațiilor locale ale Frontului Plugarilor a căror activitate a început la 20 aprilie 1945, cu organizații în 43 de comune, din inițiativa cărora s-ar fi înființat 10 cooperative cu 594 membri şi cu un capital de 5.609.000 lei. Activitatea Frontului Plugarilor a fost extinsă şi în rândul tineretului de la sate unde în cadrul organizațiilor locale au luat ființă şi organizații ale „tineretului progresist". A fost ales comitetul județean al Frontului Plugarilor, a cărui președinte a rămas prefectul Iulian Chitta, la fel secretar Moiş Ioan, S-a ales şi un birou politic, delegații pentru FND, unii din activiştii acestei organizații au fost citați pe județ „pentru muncă excepțională organizatorică" şi bineînțeles nelipsitele telegrame adresate lui Petru Groza, Comitetului Central al Frontului Plugarilor şi Partidului Comunist Român.[1] Prin această şedință cu dublu scop politic şi administrativ şi Maramureşul s-a înscris cuminte în extinderea controlului Partidului Comunist la nivelul Prefecturii prin stelitul său Frontul Plugarilor care era atotputernic în această instituție.

Şi alte organizații au fost create cu scopul de a uşura impunerea modelului sovietic. Vineri, 26 octombrie, ARLUS-ul (Asociația română pentru strângerea legăturilor cu Uniunea Sovietică), ținea a patra conferință în sala festivă a Prefecturii. A conferențiat învățătorul Vasile Ananie, care a făcut o apologie a muncii în U.R.S.S. aflată în faza inferioară sau începătoare a comunismului, şi evident a urmat un mic program artistic.[2]

Cu o lună mai târziu de la pomenita manifestare aniversară la Sighet, la 18 noiembrie, se striga în regia F.N.D. – lui local la o manifestare cerută cu siguranță de centru şi organizată în sala cinematografului muncitoresc „pentru a înfiera crimele făptuite de bandele huliganice ale lui Maniu şi Brătianu", ocazie cu care unul dintre vorbitori, Cernicica Dumitru „demascând" cu „o logică de fier" sensul „adevărat al evenimentelor din 8 noiembrie toate uneltirile reacțiunii"(este vorba de manifestațiile din fața Palatului Regal, inițiate de organizațiile de tineret P.N.Ț. şi P.N.L. atacate de aşa zişi muncitori, iar din clădirea Ministerului de Interne s-a deschis foc asupra demonstranților urmând arestări în rândul membrilor partidelor democratice). Vorbitorii dr. Iuliu Hodor, președintele F.N.D. Maramureş, Codrea Vasile din partea Frontului Plugarilor, Traian Ioan din partea

[1] Grigore Holdiş, *„Congresul Frontului Plugarilor din Maramureş"*, în Poporul Maramureşului, nr. 41, 1 noiembrie 1945, p. 2.
[2] *„Ideea de muncă în civilizația modernă"*, în Poporul Maramureşului, nr. 41, 1 noiembrie, 1945, p. 2.

https://biblioteca-digitala.ro

sindicatelor unite, precum şi Cernicica au elogiat realizările guvernului Groza, au „cerut" curățirea radicală a aparatului de stat, hotărând într-o moțiune să susțină guvernul Groza, arestarea Maniu şi Brătianu şi „a bandelor lor huliganice".[1]

Pe 20 noiembrie Sighetul primeşte vizita ministrului naționalităților din guvernul Groza, Vlădescu - Răcoasa, sosit se pare mai mult cu misiune de informare într-o zonă în care în care manifestările naționaliste nici pe departe nu s-au liniştit dar şi de luare de contact cu problemele economice specifice județului. Formal se afirmă ca a venit pentru a inspecta modul de colaborare între autoritățile locale şi organizațiile democratice. Cu această ocazie pe lângă raportul F.N.D. prezentat, Eugen Baias i-a cerut insistent realizarea unei legături feroviare cu Baia Mare prin Gutâi.[2]Acest proiect nu va fi însă aprobat de către Ministerul Comunicațiilor, primind din partea acestui minister răspuns negativ pe la începutul lunii februarie 1946.[3] Prefectul Iulian Chitta solicita ministrului uşurarea birocrației în transportul sării în exteriorul Maramureşului, fiind în acel moment aproape singura bogăție valorificabilă în acel moment, iar transportul spre Baia Mare se desfăşoară cu dificultate. Sindicalistul Traian Ion îi făcea cunoscut ministrului iminența rămânerii fără motorină a salinei de la Ocna Şugătag.[4]

Cu toate măsurile luate, Maramureşul se găsea la începutul iernii într-o situație economică critică. Primele zăpezi izolează practic Maramureşul de restul țării, populația fiind expusă foametei prin întreruperea aprovizionării. Această situație îl determină pe prefectul Iulian Chitta să convoace partidele, sindicatele şi societățile interesate cu scopul de a constitui o comisie economică a F.N.D. – lui care să funcționeze pe lângă prefectură cu rolul de a funcționa ca o celulă de criză. Aceasta urma să soluționeze împreună cu Oficiul Economic toate problemele de aprovizionare a județului. Prefectul oferea şi explicații pentru starea de fapt: economatele şi cooperativele nu şi-au luat în serios atribuțiile de aprovizionare a județului, făcând operații comerciale fără importanță pentru economia județului, dar profitabile pentru ele însele; întreprinderile nu şi-au constituit economatele care să asigure aprovizionarea salariaților respectivi; cei care au primit autorizații de export pentru sare s-au ocupat de afaceri personale în detrimentul aprovizionării cu cereale a județului; la fel şi autovehiculele au fost folosite pentru interese particulare, proprietarii de autovehicole n-au avut nici o preocupare să aducă porumbul repartizat Maramureşului şi aflat încă în Sălaj. Populația aşteaptă prea mult de la Oficiul Economic pe care-l confundă cu un magazin de alimente. Pe deasupra, costata cu ironie prefectul, că în timp ce pe teren politic există divergențe, pe tărâm economic acestea dispar şi toți la un loc lucrează cu mult zel la sabotarea legilor în vigoare, şi realizarea beneficiilor ilicite. Situație dezastruoasă o au funcționarii cu salarii fixe care nu sunt capabili

---

[1] *„Marea adunare de protest împotriva crimelor reacțiunii din Bucureşti. Adunarea cere dizolvarea partidelor profasciste Țărănesc şi liberal"*, în Poporul Maramureşului, 22 noiembrie 1945, p. 1.

[2] *„D. Ministru Vlădescu –Răcoasa la Sighet. A început soluționarea problemelor maramureşene"*, în Poporul Maramureşului, nr. 44, 22 noiembrie 1945, p.4

[3] Direcția Județeană Maramureş a Arhivelor Naționale (în continuare DJMMAN), fond Prefectura județului Maramureş, dosar 108/1946, f. 1.

[4] Idem nota 9

https://biblioteca-digitala.ro

să-şi câştige pâinea. S-a elaborat cadrul în care să funcţioneze această comisie. Tot această şedinţă se comunică din partea partidului comunist că o delegaţie a acestui partid a depus diligenţe pe lângă autorităţile de la Ushorod, în vederea asigurării transitului pe linia peage.[1]

Este remarcată prezenţa în judeţ începând cu 31 octombrie pe durata aproape a trei săptămâni, acuzatorului public Grigore Râpeanu de la Tribunalul Poporului, Cluj, însoţit de un grefier pentru a cerceta în cooperare cu Parchetul Tribunalului Maramureş toate crimele de război săvârşite pe teritoriul judeţului având ca obiective ghetourile, deportările, schingiuirile, masacrele, persecuţiile de tot felul contra românilor şi evreilor, uciderea partizanilor sau alte asemenea fapte odioase. Activitatea acuzatorului va fi încredinţată în continuare prim - procurorului Romoniţă şi procurorului Munteanu. Concluziile parţiale ale anchetei oferă în sine un istoric al grozăviilor războiului săvârşite pe teritoriul Maramureşului.[2]

La sfârşitul lunii decembrie prefectul dr. Iulian Chitta şi secretarul organizaţiei judeţene de partidului comunist au participat la Conferinţa Generală administrativă ţinută în intervalul 17 – 21 decembrie, în care li se trasează consolidării „regimului democratic" al ţării. Are loc în ziua de 20 decembrie şi o şedinţă a Frontului Unic Muncitoresc, cu participarea şefilor organizaţiilor judeţene a partidului comunist şi partidului social democrat, cu scopul constituirii viitoarei „alianţe" electorale.[3]

Tot la sfârşitul anului soseşte în judeţ noul locotenent de episcop, în persoana episcopului Policarp Moruşca, fost episcop al românilor din America pentru a păstori Episcopia Ortodoxă a Maramureşului.[4]

Imediat după conferinţa administrativă, în noul an 1946 se realizează remanierea organizaţiei judeţene a F.N.D. Comitetul executiv va cuprinde 27 de membri „cu o justă participare a tuturor grupărilor democratice" iar Consiliul va fi format din 52 de membri „cu o largă participare a satelor maramureşene". Ca preşedinte a fost reales dr. Iuliu Hodor, primarul oraşului Sighet. Noii structuri Eugen Baias îi comunică directivele Conferinţei Administrative ţinută în capitală.[5]

Un bilanţ al anului 1945, făcut de noua gazetă „Lupta Maramureşului" (de fapt doar o schimbare de nume, conducătorul gazetei rămânând tot Grigore Holdiş), arată doar realizări modeste la nivelul judeţului materializate în reparaţii de căi de comunicaţii (poduri, drumuri judeţene, căi ferate), repunerea în

---

[1] *„Importante măsuri pentru soluţionarea problemelor de aprovizionare a Maramureşului"*, în Poporul Maramureşului, nr. 46, 6 decembrie 1945, p. 3.

[2] *„Anchetarea crimelor de război din Maramureş. Declaraţiile acuzatorului public făcute gazetei noastre"*, în Poporul Maramureşului, nr. 42, 8 noiembrie 1945, p. 3 şi *„ Anchetarea criminalilor de război în Maramureş. Pe urmele masacrelor săvârşite la Borşa, Moisei de armatele hortiste în retragere. Cruzimile din ghetourile maramureşene."*, în Poporul Maramureşului, 22 noiembrie 1945, p. 3

[3] *„Darea de seamă a asupra conferinţei administrative din Bucureşti"*, în Poporul Maramureşului, nr. 49, 31 decembrie 1945, pp. 1-2.

[4] *„ A sosit noul locotenent de Episcop al Maramureşului"*, în Poporul Maramureşului, nr. 49, 31 decembrie 1945, p. 1.

[5] *„De la F.N.D."*, în Lupta Maramureşului, nr. 1, 10 ianuarie 1946, p. 1.

https://biblioteca-digitala.ro

funcțiune a Uzinei Electrice, reparații ale unor modeste instalații de debitare lemn, asigurarea funcționării cu concursul Apărării Patriotice a celor patru spitale din județ şi stăpânirea într-o oarecare măsură a extinderii unor boli epidemice. Cu ce se laudă cel mai mult este reforma agrară, deşi în județ terenurile expropriate decât în foarte mică măsură sunt apte pentru culturi agricole, ea s-a realizat şi în aceste condiții, expropriindu-se astfel 3.260 jugăre cadastrale, împărțite la 1461 familii din care 120 voluntari, 75 soldați, 160 invalizi, 45 orfani, 78 de văduve, 850 țărani fără pământ şi 350 țărani cu pământ puțin.[1]

Şi la următoarea adunare populară ținută la cinematograful muncitoresc este o apologie adusă „rezultatelor frumoase" obținute la conferința de la Moscova precum şi o „susținere" a acestui guvern care a datorită căruia Maramureşul a fost realipit la țara noastră România", a cărui misiune va fi reprezentarea țării la conferința de pace.[2] În schimb la prefectură o un ordin circular precizează noi condiții de administrare a pădurilor particulare a căror naționalizare este în studiu.[3]

În luna ianuarie situația economică a Maramureşului este critică: la 5 ianuarie Prefectura protestează la împuternicitul comisiei aliate de control care permite libera trecere de-o parte şi alta a tisei peste linia de frontieră, aducând grave perturbări în economia județului deoarece se face contrabandă cu mărfuri care se cumpără de la Sighet cu prețuri mari care duc la scumpiri exagerate şi la lipsa unor mărfuri care trec astfel peste frontieră.[4]

Prefectul Iulian Chitta solicita 18 ianuarie 1946, Direcției Generale a Poliției Bucureşti din cadrul MAI menținerea unui post de gardian permanent la Prefectură din următoarele pricini:" Palatul Prefecturii este la 400 m de frontieră. Pază la frontieră nu avem, în urma dispoziției Comisiunii Aliate de Control, grănicerii au trebuit retraşi la o distanță de 25-30 km de frontieră. La Prefectură în afară de actele importante ce avem, staționează 6 maşini, camioane şi turisme, însărcinate cu transportul public. În afară de aceasta, de peste frontieră elemente şovine ucrainene în frunte cu dr. Odoviciuc Ioan, fostul fuehrer al Maramureşului, sub dominația ucraineană, mă amenință mereu personal. De asemenea prin Sighet trec zeci de mii de indivizi fie spre URSS, fie venind dinspre URSS pentru repatriere.[5]Retragerea grănicerilor de pe linia de frontieră Halmeu – Sighet – Vişeu va provoca panică în rândul populației civile, circulând printre locuitori zvonul că Maramureşul va fi cedat ce a determinat pe unii locuitori să-şi vândă avutul şi să se retragă înspre interior. Ministerul afacerilor Interne indica Prefecturii măsuri de liniştire, deoarece aceste zvonuri nu au un caracter real.[6]

Situația aprovizionării cu cereale este oricum deficitară; se aprecia la sfârşitul anului 1945 un deficit de grâu cifrat la 17. 717.636 kg. Astfel că în

---

[1] *„Democrația se construieşte"*, în Lupta Maramureşului, nr. 1, 10 ianuarie 1946, p.4

[2] *„La conferința păcii guvernul Groza ne va reprezenta cu demnitate. Impozanta adunare populară a F.N.D.-ului de la Sighet.", în Lupta Maramureşului*, nr. 2, 17 ianuarie 1946, p. 1.

[3] DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureş, dosar 38/1946. f.1.

[4] DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureş, dosar 294/1946, f.1.

[5] DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureş, dosar 289/1946, f.1.

[6] DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureş, dosar 306/1946, f. 5.

https://biblioteca-digitala.ro

aprilie a anului 1946, județul Maramureş era deja considerat județ înfometat, înființându-se în Bucureşti un Comitet pentru ajutorarea Maramureşului, comitet care a dat ajutoare în valoare de peste 400 milioane de lei.[1] În primul semestru al anului 1946 se exportau în Ungaria peste 300 vagoane de sare în schimbul a 100 de vagoane de porumb.[2]Astfel că Decretul – lege pentru organizarea colectării produselor agricole, vegetale şi animale şi distribuirii de produse industriale şi alimentare în comunele rurale din 16 februarie va spori în realitate neîncrederea în guvernul Groza contrar celor afirmate în raportul de activitate pe luna mai al Prefecturii, care s-ar fi manifestat şi cu ocazia Congresului local al Frontului Plugarilor.[3]

În aceste condiții se imaginează o strategie de eliminare a analfabetismului, emițându-se de la nivelul Prefecturii şi al Inspectoratului Şcolar dispoziții în acest sens, încă din decembrie 1945, cursuri serale organizate la început cu mai puțină implicație politică ca în anii următori, despre care gazeta „Lupta Maramureşului" acum că „se vor aduce legi prin care cei care nu ştiu ceti şi scrie vor plăti impozite şi vor fi lipsiți de anumite drepturi".[4]

În 14 februarie membrii partidului comunist din Sighet se întrunesc într-o adunare generală, în Sala Festivă a Prefecturii şi decid practic începerea campaniei electorale, Cernicica profețind aici că „alegerile nu vor fi o simplă numărătoare de voturi." Oricum Baias Eugen constata că partidul comunist nu e mulțumit pentru că nu e singur la putere iar partidele democratice trebuie să „învingă forțele întunericului."[5]

La sfârşitul lunii februarie Iulian Chitta este înlocuit din funcție, următorul prefect fiind colonelul în rezervă Andrei Deac – Dragomireşti, fost al Cercului de recrutări din perioada anterioară dictatului de la Viena şi retras din Maramureş odată cu administrația românească.[6] Om energic, îşi face debutul în public imediat după numire într-o adunare de tip festivist organizată pe 6 martie partidul comunist cu pancarte, discursuri cu defilări şi parade, în care prăznuia un an de guvernare „democratică" unde ține un discurs obişnuit pentru funcționarii din perioada de referință.[7]

O săptămână mai târziu o altă festivitate, organizată de F.N.D. sărbătorea un an de la realipirea Ardealului de Nord, ocazie cu care dr. Iuliu Hodor, primarul oraşului şi preşedintele F.N.D.,în cuvântul de deschidere arata că deşi din cauza împrejurărilor locale Maramureşul a fost alipit cu o lună mai târziu, „Totuşi acest colț de țară serbează cu toată căldura inimii acest măreț eveniment venit ca o a o adevărată mântuire. Vorbitorul arată recunoştința pe

---

[1] DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureş, dosar 308/1946, f. 1.
[2] DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureş, dosar 155/1946, f. 1-7.
[3] DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureş, dosar 188/1946, f. 1-6.
[4] DJMMAN, fond Prefectura județului Maramureş, dosar 342/1945, f.1-14 şi *„În atenția neştiutorilor de carte"*, în Lupta Maramureşului, nr. 3, 24 ianuarie 1946, p.2.
[5] *„Adunarea membrilor organizației Partidului Comunist Român din Sighet"*, în Lupta Maramureşului, nr. 6, 14 februarie 1946, p. 2.
[6] „Noul prefect al Maramureşului", în Lupta Maramureşului, nr. 8, 28 februarie 1946, p. 1.
[7] *„Sărbătorirea unui an de guvernare democratică la Sighet. O mare demonstrație de simpatie față de guvernul Groza"*, în Lupta Maramureşului, nr. 9, 7 martie 1946, p. 1.

https://biblioteca-digitala.ro

care o datorează Maramureşul guvernului Groza care are meritul realipii la patria mamă.[1]

Nu ştim să se fi serbat oficial ziua în ziua de 9 aprilie un an de la reintroducerea administraţiei româneşti în Maramureş, probabil că spiritele erau încă încinse şi nu dorea nimeni deschiderea vechilor răni.

Relativ uniţi în faţa primejdiei comune din prima iarnă, elite şi popor în cea de a doua iarnă între aceştia încep să apară falii cu atât mai mult cu cât partidul comunist în Maramureş, o elită impusă de emisarii sovietici, nu a avut un sprijin popular real cu tot efortul acestora de a realiza reforma agrară sau măsuri de aprovizionare a populaţiei cu cereale. În aceştia satul Maramureşean vedea promotorii colhozului şi sărăciei, aceste imagini fiind întreţinute de convoaiele de prizonieri reîntorşi din Uniunea Sovietică aflate în tranzit prin Sighet.

[1] *„Un an de la realipirea Ardealului de Nord"*, în Lupta Maramureşului, nr. 10, 14 martie 1946, p. 1

https://biblioteca-digitala.ro

Un erou martir al poporului român - Ion Bilțiu-Dăncuş, Secretar al Sfatului Național Român din Maramureş în decembrie 1918 şi Preşedinte al Consiliului Național Român din Maramureş în anii 1944-1945

Dr. Mihai Dăncuş

Finele celui de-al II-lea Război Mondial de la care anul acesta, 2005, se împlinesc 60 de ani a surprins unele teritorii ale Europei care aveau un statut incert şi de care unele cercuri interesate cu sprijin şi susținere puternică din partea beligeranților învingători, au încercat să profite în sensul de a-şi alipi țărilor învingătoare teritorii indiferent de voința populației majoritare.

Aşa s-a întâmplat cu Maramureşul istoric după 1918 despărțit în două, râul Tisa devenind frontieră pentru România şi statele în care au fost încorporate cele două treimi de teritoriu din dreapta Tisei, respectiv Statul nou creat Cehoslovacia, după Primul Război Mondial şi Ucraina Sovietică după cel de-al II-lea Război Mondial, teritoriul numindu-se Transcarpatica.[1]

Actul istoric de la 23 August 1944 a schimbat poziția României împotriva Puterilor Axei, asociindu-se Armatei sovietice cu care continuă războiul eliberând Transilvania de Nord şi teritoriile Ungariei şi Cehoslovaciei.

Oraşul Sighetul Marmației a fost eliberat la 18 octombrie 1944 de către Armata a 40-a sovietică condusă de comandantul sovietic Ghiomin.

În aceeaşi zi – 18 octombrie 1944 – oraşul este predat Consiliului Național Român, constituit din conducătorii românilor imediat după 23 August 1944 şi care va cuprinde reprezentanți din toate grupările politice.

Consiliul Național Român, avându-l ca preşedinte pe profesorul de limbă franceză Ion Bilțiu-Dăncuş a preluat conducerea oraşului şi a județului instituind ordinea, refacerea gravelor deteriorări provocate de război (poduri, drumuri de acces, aprovizionarea populației, apărarea acesteia împotriva atacurilor făcute de hoți şi bandiți).

După eliberare, la Sighet se instalează Comisia Aliată de Control care în final s-a dovedit părtinitoare şi favorizantă elementelor pro-sovietice.

Se ştie că, încă din ianuarie 1945 în zonă, şi în special la Sighet, o mişcare ruteană condusă de Ivan Odoviciuc, avocat din Sighet, acționa pentru alipirea Maramureşului românesc la Ucraina Subcarpatică, respectiv integrarea în Uniunea Sovietică.

În sensul acesta, rutenii din stânga Tisei conduşi de Ivan Odoviciuc şi Nicolae Lazarciuc lansează un apel de strângere de semnături pentru unirea Maramureşului cu Ucraina. Apelând la diverse şiretlicuri (semnături pe liste pentru a primi zahăr, ulei etc.), dar şi amenințări fățişe s-a ajuns la un anume număr de semnături de acceptare – la 2 februarie 1945 se „oficializează" acest

---

[1] Pentru toată problematica ce o implică acest teritoriu românesc central european şi evoluția istorică, inclusiv perioada 1940-1944 – ocupația hothystă. Vezi G. Cristea şi M. Dăncuş, *Maramureş, un muzeu viu în centrul Europei*, Bucureşti, 2000, p. 20-23

https://biblioteca-digitala.ro

demers. În dreapta Tisei acționa în acest sens NKVD şi Armata Sovietică. Populația românească din stânga Tisei net majoritară, printr-o moțiune în care-şi exprimă dorința nestrămutată şi dintotdeauna de a face parte din România, consemnează „... în număr de una sută de mii suflete care formează majoritatea absolută a locuitorilor din acest județ ... poporul român din Maramureş nu recunoaşte nici un fel de acțiune care ar tinde la ruperea județului de Trunchiul Țării Româneşti căreia îi aparține de drept şi de fapt, atât prin anularea Tratatului de la Viena cât şi prin majoritatea locuitorilor români."

Am amintit mai sus că preşedinte al Consiliului Național Român a fost ales profesorul Ion Bilțiu – Dăncuş. Mare patriot, Ion Bilțiu-Dăncuş a jucat un rol extrem de important în acest moment crucial al istoriei noastre. Ne-am propus să dăm câteva date biografice şi să amintim câteva momente cruciale din viața lui, pentru a înțelege (în special generația de azi şi de mâine) importanța personalităților în istorie, curajul şi spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă înaintaşii noştri.

Ion Bilțiu - Dăncuş a fost un strălucit exponent al intelectualității maramureşene care, alături de frații săi Traian – artist plastic şi profesor, Titus – folclorist şi dascăl, Florentin – notar şi militar rezervist, dar şi Artemie Anderco, Gheorghe Dăncuş, Mihai Marina, Mihai Pop, Andrei Radu şi alți corifei ai generației de aur din perioada interbelică, au militat prin toate mijloacele de care dispuneau pentru binele poporului, pentru propăşirea lui întru cultură, pentru Maramureşul lor drag şi pentru Țară.

Ion Bilțiu – Dăncuş s-a născut în comuna fruntaşă Ieud, la 13 martie 1892 în casa institutorului de pie memorie, Petru Bilțiu – Dăncuş, intelectual de marcă al sfârşitului de secol al XIX-lea, colaborator al lui B. P. Haşdeu şi Nicolae Densuşeanu. A fost primul din cei opt copii ai distinsului dascăl. Urmează şcoala primară în Ieud şi gimnaziu la Sighet şi tot aici face şcoala pedagogică cu toate că a fost recomandat după absolvirea gimnaziului pentru a merge la studii superioare la Budapesta. Dispariția prematură a tatălui l-a determinat pe tânărul Ion să facă şcoala pedagogică spre a putea contribui la creşterea celor şapte frați mai mici rămaşi orfani. A fost premiant din prima clasă primară. Mai târziu îşi va completa studiile la Universitatea din Cluj, absolvind Facultatea de Filologie, apoi a făcut studii de limbă franceză la Universitatea din Dijon – Franța, devenind profesor de limba franceză.

La 1 septembrie 1912 devine învățător în Sat Slatina (în dreapta Tisei). După doi ani, în 1914 este mobilizat pe front împreună cu frații Mihai şi Florentin. La 15 februarie 1915 este grav rănit pe frontul din Carpații Bucovinei, corpul său fiind lovit de 11 gloanțe de mitralieră. Este luat prizonier în Rusia țaristă până în anul 1918.

La 11 noiembrie 1918 împreună cu alți fruntaşi ai românilor maramureşeni semnează cunoscutul Manifest – Apel prin care se convoacă pentru 22 noiembrie 1918 Marea adunare a românilor maramureşeni care va alege Sfatul Național Român din Maramureş şi va desemna cu „credențional" reprezentanții care vor semna Unirea Maramureşului cu Țara Mamă. La Marea Adunare ce s-a ținut la Sighet, Ion Bilțiu – Dăncuş a fost ales secretar al Sfatului Național Român din

https://biblioteca-digitala.ro

Maramureş, iar fratele său Florentin Bilţiu – Dăncuş a fost ales comandantul Gărzilor Naţionale. Cu inteligenţa şi tenacitatea cunoscute sub impulsul profundei educaţii patriotice primite de la Tatăl său, Ion Bilţiu - Dăncuş se va implica cu toată fiinţa sa în acţiunea Unirii.

Dacă steagul tricolor pe care au jurat preşedintele, secretarul şi membri Sfatului Naţional Român la Adunarea din 22 decembrie a fost trimis de Iuliu Maniu prin Longin Mihalyi, fraţii Ion şi Florentin Bilţiu – Dăncuş cu mari riscuri au adus de la Arad primind din mâinile lui Vasile Goldiş baloţi de pânză tricoloră din care au confecţionat multitudinea de steaguri tricolore cu care au plecat delegaţii maramureşeni la Alba Iulia. Din iniţiativa şi prin grija lui Ion Bilţiu – Dăncuş şi a unui Comitet a apărut la 7 decembrie 1918 ziarul „Sfatul" ca organ de presă al Consiliului Naţional Român Central din Maramureş. În primul număr al ziarului, Ion Bilţiu – Dăncuş publică celebrul articol „Drumul spre Alba Iulia" în care evocă drumul delegaţiei maramureşene la Marea Unire de la Alba Iulia. Şi tot aici publică şi articolul „22 Novembrie 1918" în care prezintă adunarea de la Sighet.

Activitatea patriotică a lui Ion Bilţiu – Dăncuş a fost permanent şi consecvent urmărită de cei care au reprezentat fostul Imperiu Austro–Ungar. Amintim succint episodul petrecut imediat după 1 decembrie 1918 (februarie 1919) când Ion Bilţiu – Dăncuş, în mod voluntar a făcut parte dintr-o patrulă de „roşiori" care a cercetat linia demarcaţională, respectiv frontiera de nord-vest a României. În dreptul comunei Săpânţa, Ion Bilţiu - Dăncuş a căzut prizonier într-o ambuscadă organizată de trupe maghiare. A fost transportat urgent la Satu Mare şi închis în temniţa oraşului. După trei luni a fost condamnat la moarte prin spânzurare alături de alţi şapte prizonieri români. „Execuţia a fost fixată pe ziua denumită „Vinerea Mare". În dimineaţa acestei zile de primăvară, uşa celulei s-a deschis, dar în locul procurorului şi jandarmilor au apărut câţiva dintre conducătorii municipali, care l-au rugat mieros să îndeplinească misiunea de sol în faţa trupelor române ce se apropiau pentru a le oferi capitularea fără condiţii. Desigur, prizonierul a fost fericit să îndeplinească o astfel de misiune. Pe foştii călăi nu s-a răzbunat, dovedind calităţi de adevărat umanist".[1]

După ce s-au stabilizat problemele politice de după război, a devenit profesor la Şcoala normală de la Sighet susţinând cu fervoare fiii de ţărani din satele maramureşene. A fost un mare dascăl, pedagog, animator cultural, a condus „Societatea de lectură" şi biblioteca şcolii.

Ion Bilţiu - Dăncuş a trăit intens viaţa societăţii intelectuale din perioada interbelică. A fost un bun gazetar fiind un colaborator fervent al publicaţiei „Graiul Maramureşului" cu articole de istorie dar şi articole cu caracter social.

În anul 1940, după odiosul Diktat de la Viena, alături de alţi intelectuali patrioţi a decis să rămână în Maramureşul său natal, să nu se refugieze, era conştient de riscurile la care se supune. A fost de mai multe ori arestat. Ziaristul Ion Berinde consemnează: „În toamna anului 1944 la apropierea trupelor eliberatoare, Ion Bilţiu - Dăncuş a fost scos din închisoare, pentru a îndeplini misiunea de parlamentar, lucru pe care-l făcuse şi în 1919. Coincidenţă? Destin? Probabil şi una şi alta."

---

[1] Ion Berinde, *Portrete de dascăli maramureşeni*, manuscris.

https://biblioteca-digitala.ro

Dacă profesorul ion Bilțiu Dăncuş, la Marea Unire din decembrie 1918 şi-a asumat uriaşa responsabilitate la vârsta de atunci, iată-L pe eroul din 1918, cu acelaşi angajament patriotic, de data aceasta Preşedinte al Consiliul Național Român din Maramureş ales în închisoare în toamna anului 1944 şi care îşi asuma şi funcția de primar al oraşului de reşedință județeană Sighet.

Anul 1945 a fost pentru Ion Bilțiu - Dăncuş anul hotărâtor în viața sa. Acum şi-a hotărât destinul ca lider al românilor maramureşeni. S-a ridicat împotriva invadatorului sovietic, împotriva întronării comunismului în această țară. „Recompensa" a venit; a fost arestat şi omorât în închisoare în anul 1952. Este îngropat în cimitirul oraşului Satu Mare.

A lăsat în manuscris mai multe lucrări. Amintim:

- „*Legende maramureşene*";
- „*Heraldica Maramureşului*";
- „*Cetatea Cingalăului*" (versuri istorice);
- „*Romomban şi Robonban*", epopee a Neamului Românesc în 12 cânturi.

Articole în: „Sfatul", „Graiul Maramureşului", „Maramureşul", „Gazeta Maramureşului", „Tribuna Ardealului", „Transilvania noastră" ş.a.

* * *

Documentele pe care le publicăm în continuare sunt edificatoare pentru ultima perioadă a vieții acestui mare intelectual român şi EROU MARTIR AL NEAMULUI.

Bucureşti, 13 februarie 1945
Notă informativă scrisă de Preşedintele Sfatului Național Român Ion Bilțiu Dăncuş, privind evenimentele din Maramureş octombrie 1944 martie 1945

Notă informativă

După 23 August 1944, toți fruntaşii români din jud. Maramureş au fost închişi de către autoritățile maghiare.

Pentru a fi pregătiți în fața evenimentelor care trebuiau să urmeze, cei internați s-au constituit în Sfatul Național Român. Acest sfat a ales de Preşedinte pe Dl. Ion Bilțiu Dăncuş.

În ziua de 18 Octombrie – ziua eliberării oraşului Sighet, Comandantul trupelor combatante sovietice Col. Ghiomin în urma instrucțiunilor pe care le-a primit dela Moscova după ce le-a cerut prin Radio, a predat conducerea județului D-lui preşedinte Bilțiu-Dăncuş respectiv S.N.R., declarând județul teritoriu al României.

Ca urmare a consfătuirilor anterioare ținute încă în închisoare, la fiecare autoritate S.N.R.-ului a delegat câte un şef. Astfel Dl. P. Mihalyi este delegat prefect, Dl. Bilțiu-Dăncuş este delegat primar, Dl. Laszlo-Lupuțiu Paul şef de poliție, etc. Pretențiunile partidului comunist au fost îndeplinite întrucât li s-a pus

https://biblioteca-digitala.ro

la dispoziție locul de subprimar, de subșef de poliție, și de șef de cabinet la prefectură.

În timpul care a urmat eliberării, județul a avut 12 comandanți, militari sovietici care s-au schimbat repede unul după altul până la numirea maiorului Emil Zaharcenko de comandant al județului și emisar al comisiunii Aliate de Control.

La prima desfășurare avută cu conducătorii S.N.R.-ului maiorul comandant a declarat că Maramureșul este teritoriu românesc și că misiunea lui este de a asigura îndeplinirea cauzelor armistițiului încheiat între România și U.R.S.S.

Pentru a asigura o colaborare cu toate elementele politice din județ s-a creat Blocul Democrat, în care fiecare partid a fost reprezentat prin câte 3 delegați. Acest for a fost creat pentru a asigura colaborarea întregului județ și pentru ca prin dreptul de control pe care-l are să gireze în numele întregii populații a județului – actele S.N.R.-ului.

Imediat după instalarea noilor autorități s-a procedat la românizarea vieții publice. Având în vedere că nici în oraș și nici în județ nici o naționalitate minoritară nu întrunește 30% nu s-a introdus nici un statut al minorităților dar s-a vegheat cu strictețe egalitatea tuturor în fața autorităților. Toate actele culpabile săvârșite în anii 1940-1944 urmau să fie judecate de forurile judiciare competente și numai în baza legilor.

După trecerea trupelor combatante, în județ, au rămas foarte puțini militari sovietici. Datorită mai ales energiei comandantului militar incidente mai serioase nu au fost semnalate. Rechizițiile făcute nu au întrecut normalul, mai ales că comandantul militar înțelegând nevoile județului a încercat totdeauna să micșoreze cotele de rechiziție repartizate pe județ.

Unitatea perfectă a românilor, colaborarea S.N.R.-ului cu P.C. și F.P. (Partidul Comunist și Frontul Plugarilor) și atitudinea comandantului militar deși de o reală valoare politică, totuși nu au fost în stare să rezolve problemele vitale ale județului (aprovizionarea, întreținerea administrației și menținerea ordinei publice).

Deoarece după retragerea Legiunii de jandarmi S.N.R.-ul n-a avut nici o legătură cu Bucureștii, s-a hotărât trimiterea unei delegații, care să ia contact cu Guvernul și să ceară rezolvarea problemelor județului. La 30 Decembrie delegații comunică S.N.R.-ului că au primit asigurări în ceace privește rezolvarea favorabilă a problemelor Maramureșului.

În această atmosferă liniștită din punct de vedere politic, dar cu problemele vitale nerezolvate, se ține la Muncacevo o adunare populară organizată de Partidul Ucrainian care votează o moțiune de alipire a Rusiei Subcarpatice la Ucraina Sovietică.

În urma acestei adunări și în urma investigațiilor agitatorilor Ucrainieni veniți de peste frontieră, începe o mare acțiune de propagandă. Deoarece această propagandă putea fi contrabalansată numai cu rezultate concrete S.N.R.-ul trimite o nouă delegație la București, având în frunte pe Dl. Președinte Bilțiu. Primar al orașului Sighet.

https://biblioteca-digitala.ro

Această delegație a plecat nu numai cu asentimentul, ci din îndemnul Comandantului militar care le-a promis acte de recomandare către autoritățile sovietice din Capitală, dar în ultimul moment făcându-se beat a vizat doar autoritățile de călătorie. Se poate presupune că aceasta a fost o cursă menită să îndepărteze din oraş primarul şi subprimarul, respectivele preşedintele şi secretarul general al S.N.R.-ului.

Imediat după plecarea delegației s-a pornit la o vie acțiune propagandistică secondată mai târziu de o acțiune de intimidare. Această acțiune a fost subliniată prin apariția în județ a doi agenți dela N.K.D.V. (calitatea lor reiese din declarațiile fruntaşilor F.N.D.-ului şi din activitatea lor).

Prima manifestare oficială a acțiunii de anexare a Maramureşului la Rusia Subcarpatică a fost o adunare populară ținută la Sighet în ziua de 28 Ianuarie. La aceasta adunare au participat pe lângă membri F.N.D.-ului din Sighet, minierii unguri dela salinele din Coştiui şi Şugatag şi rutenii satelor din împrejurimile Sighetului – aduşi cu trenul industrial special pus la dispoziția organizatorilor adunării. La Sighet s-a comunicat şi prin bătaie de tobă fără ştirea autorităților S.N.R. că „se va ține o adunare la care toți locuitorii trebuie să ia parte". Induşi în eroare au luat parte şi vreo 15-20 țărani români. Adunarea a fost prezidată de Dl. Dr. Ioan Odoviciuc, conducătorul mişcării ucrainene. Prin discursurile rostite s-au urmărit crearea unei atmosfere ostile României. Fiecare discurs s-a terminat cu concluzia „Budapesta nu ne-a dat nimica, nici Bucureştiul nu vrea să ne dea nimica – numai Muncaciu, respectiv Moscova va satisface doleanțele noastre". La sfârşitul adunării s-a votat prin aclamație o moțiune care cere anexarea Maramureşului la Rusia Subcarpatică, respectiv la Ucraina Sovietică. În acelaşi timp a început să se trimită agenți în tot oraşul cu liste pe care trebuia să le iscălească în alb locuitorii. Aceste liste erau fără antet. Se poate presupune că urma să fie alăturate moțiunei votate la adunarea populară. Cei mai mulți care au iscălit nici nu au ştiut de ce este vorba – unora li s-a spus că sunt liste pentru cei care vor primi zahăr.

Cu o zi înainte de această adunare a sosit dela Bucureşti Dl. Cumnacu, din partea F.N.D.-ului. Auzind ce se pregăteşte la adunarea de a doua zi, a declarat că ar fi o nebunie să se facă aşa ceva, dar a doua zi la adunare şi el a iscălit pentru anexarea la Ucraina, iar mai târziu, când s-a instalat Comitetul Poporului, a acceptat să fie în consiliul acestui Comitet.

În acest timp soseşte dela Cluj un organizator al Comitetului central al P.C. – tânărul Zoltan Szmuk, care de acum încolo joacă un rol important în acțiunea P.C., el fiind acela care a zădărnicit orice încercare de înțelegere între P.C. şi S.N.R.-ul, încercări la care conducătorii locali al P.C. au aderat.

Ca urmare, se destituie autoritățile instalate de S.N.R., care este declarat ca dizolvat. În această situație confuză F.N.D.-ul numeşte noi autorități după cum urmează: Teodor Bocotei, prefect, Dr. Iuliu Hodor, primar, Moiş Ion, şeful poliției etc. în tot acest timp acțiunea de intimidare este în creştere fiind secondată de 3 ofițeri dela N.K.V.D., unul din ei fiind maiorul Davidenko. Toate radiourile fiind ridicate, nici un ziar nesosind din Capitală. Fruntaşii români absolut neinformați

https://biblioteca-digitala.ro

sunt vizați a afla de evenimentele politice din țară şi streinătate, numai cernite şi tendențios redate, uneori chiar inventate.

În această atmosferă se comunică ținerea unei adunări populare. În prealabil unii membrii ai S.N.R.-ului – care între timp a fost considerat ca fiind desființat – au fost somați să participe la această adunare absența lor fiind considerată ca sabotaj şi ofensă la adresa U.R.S.S.-ului şi care în consecință se pedepseşte cu deportarea respectivilor şi a familiilor lor. Au fost dese şi aluziile la devastarea locuinței, la batjocorirea familiei, etc. aceste amenințări au fost aduse la cunoştința celor vizați, în mod semioficial, prin prefectul Teodor Bocotei, el ştiind ruseşte a fost agentul de legătură între S.N.R. şi Comandantul Sovietic.

Au fost somați să se prezinte şi s-au prezentat la adunare următorii: Dr. P. Mihalyi, fost Prefect, Dr. Grigore Bota, fost locțiitor de Primar, Av. Gheorghe Oros, fost Sectr. General la Primărie, Paul Laszlo-Lupțiu, fost şef de poliție, Titus Berinde, Protopop, Vasile Nistor, învățătorul Nicolae Vancea, Vasile Ştef şi Gheorghe Sfăt. Adunarea a fost patronată de Maiorul N.K.V.D. Davidenko, prezent fiind şi Maiorul Emil Zaharcenko emisar al Comisiunii Aliate de Control. Dl. Dr. Ioan Odiviciuc – şeful Mişcării Ukrainiene, după un scurt discurs termină zicând: „Poporul Ucrainiean din Maramureş doreşte unirea județului cu Rusia Sovietică, anexarea este deja un fapt împlinit!". Are cineva de spus ceva? Maiorul NKDV stătea într-o atitudine amenințătoare, cu mâna pe tocul revorverului, la spatele fostului prefect Mihalyi. A urmat o clipă de tăcere după care Dl. Dr. Ungur Tiberius Szollosi a declarat „Nimeni nu are de spus ceva în contra acestui fapt, ceea ce (este) înseamnă că şi noi cei prezenți dorim în unanimitate alipirea Maramureşului la Rusia Subcarpatică". Maiorul a continuat „Vă rog să dați în scris această declarație". Rând pe rând, prima dată fostul Prefect, au fost somați să se prezinte şi să iscălească moțiunea. Inv. Vancea a încercat să se sustragă ieşind din sală, dar a fost silit să revină. E de notat că nimeni dintre cei somați să se prezinte şi să iscălească că nu s-a putut sustrage.

După această adunare autoritățile F.N.D.-ului au fost înlăturate, conducerea județului şi a oraşului fiind preluată de Comitetul Poporului. În acest Comitet sunt încadrați şi membri ai FND-ului, dar marea majoritate o formează Rutenii mulți fiind originari din Rusia Subcarpatică.

A urmat apoi o a doua acțiune de iscălire pe liste care să fie alăturate moțiunii de anexare. Au mers din casă în casă, câte doi ucraineni (sau unguri) şi cu câte un soldat rus înarmat, iar în stradă aştepta un camion gol. Soldatul rus nu zicea nimic, dar cei doi agenți atrăgeau atenția celor vizați, că refuzul iscălirii echivalează cu deportarea în Siberia. După zvonurile lansate, au putut fi adunate în oraş aproximativ (8000) de iscălituri. E de notat că nevestele românilor care au fost siliți la adunarea sus amintită, să iscălească moțiunea de anexare, au refuzat iscălirea.

În urma presiunilor făcute de agenții ucraineni şi sesizați fiind de acestea, o delegație a S.N.R.-ului s-a prezentat Maiorului Comandant pentru a protesta. Delegația a fost compusă din D-nii Dr. P. Mihalyi, Dr. Gr. Bota şi înv. Vancea. Nefiind de față ofițerii N.K.D.V. care să-l influențeze. Comandantul a declarat că şi românii ar trebui să pornească o acțiune de iscălire pentru România. Ca

https://biblioteca-digitala.ro

urmare S.N.R.-ul a hotărât distribuirea la sate de liste de subscripție, care să fie alăturate unei moțiuni care cere alipirea Maramureşului la românia. Formularele au fost tipărite încă în acea noapte, iar a doua zi au şi fost distribuite preoților din tot județul. Masele au primit foarte bine această acțiune iscălind toți care au putut.

Sesizați fiind de reuşita acțiunii SNR-ului, Biroul Politic l-a arestat pe tipograful Ciplea, pe profesorul Alexandru Chindriş, confiscând în acelaşi timp toate listele găsite la el şi pe înv. Vancea, fiind purtați de mai multe ori la Poliția Politică învinuiți fiind de publicarea unei declarații necenzurate. Mai târziu cei arestați au fost lăsați liberi.

Anunțați fiind prin doi curieri Preşedintele Bilțiu pleacă din Bucureşti înapoi la Sighet. Imediat după sosire convoacă o consfătuire în care face un expozeu al situației politice din țară – fapt care a reuşit să redea încrederea membrilor S.N.R. demoralizați şi se hotărăşte informarea despre acestea a conducătorilor dela sate dându-li-se instrucțiunea că dacă vin propagandiştii ucraineni să fie primiți cu strigăte de „Trăiască România Mare", „Trăiască Unirea cu România", „Trăiască Regele", „Trăiască Mareşalul Stalin şi Armata Sovietică care ne-au eliberat – dar de Ucraina noi nu vrem să ştim – plecați de unde ați venit!". Curierii au plecat în fiecare sat cu instrucțiunile necesare.

Satele româneşti s-au dovedit la înălțimea chemării lor în comuna Rona de Jos, Vişeul de Sus au fost scoşi din sat iar în comuna Sarasău nici nu au fost ascultați. Într-o săptămână au fost gata 71.000 iscăliturі.

Dar nici satele Ucrainene nu au arătat un interes deosebit față de mişcarea ucraineană, mai ales după ce s-au făcut recrutări de voluntari din cadrele organizațiilor ucrainene. Voluntarii recrutați au fost duşi, după o scurtă instrucție pe front de unde s-au şi semnalat mai multe cazuri de moarte. Mulți ruteni au trecut în satele româneşti şi se declară de români numai să scape de recrutare. Între ruteni doar o pătură conducătoare s-a angajat în campania de propagandă pentru anexarea la Ucraina – ei sperând să-şi creeze astfel o situație.

Încă în seara sosirii sale la Sighet, în timpul consfătuirii cu membri S.N.R.-ului s-a prezentat la locuința Preşedintelui Comisarul Biroului Politic Alexandru (Bubi) Kaufman (el a fost la şcoala N.K.D.V.) însoțit de doi agenți. Comisarul a adus la cunoştința Preşedintelui că este trimis din partea Comandamentului Militar pentru a-l soma să predea suma de 1.000.000.000 lei pe care a adus-o din partea Guvernului român. Când preşedintele a spus că nu a adus nici un leu, i s-a răspuns: „vom vedea ... vom face control!". Dar deşi Preşedintele insistă, nu s-a mai procedat la control, încercând doar să-l mai intimideze.

A doua zi s-a ținut o nouă consfătuire la care urma să se redacteze textul de retractare al acelora care au fost siliți să iscălească moțiunea de arestare. Abia începută consfătuirea vin doi agenți somând Preşedintele să se prezinte imediat la Comandamentul Militar, pentru a face unele declarații. La Comandament au fost ținuți trei ore în anticameră, iar apoi a fost trimis după procurorul Dr. Ioan Odoviciuc, şeful mişcării ucrainene. În birou, în afară de maiorul comandant Emil Zaharcenko, emisar al Comisiei Aliate de Control, a mai

https://biblioteca-digitala.ro

fost prezent maiorul Davidenko, din N.K.D.V. şi Comandantul Militar al oraşului. Audierea a decurs în felul următor:

Maiorul Davidenko: Cum aţi cutezat Dvs. să daţi la tipar Necenzurat textul „Declaraţiei" (moţiunea de anexare la România) şi alte tipărituri, gazete etc., deşi vă aduceţi aminte D-le Bilţiu ca atunci când am fost la Sighet cu generalul (Petrov) aţi primit ordin să nu tipăriţi nimica fără cenzura Comandantului Militar?

Preş. Bilţiu: Domnule Maior Davidenko, este adevărat că am primit ordin în acest sens dela Dl. General cînd am cerut permisul de a tipări o gazetă Românească, dar Dl. General mi-a spus că aci fiind Transilvania de Nord asupra căruia suverană este România, ei să mă adresez, deci guvernului resp. autorităţilor Române, iar până atunci să nu dai la tipar nimica fără cenzura prealabilă a comandantului, lucru pe care l-am şi făcut, până la venirea domnului comandant CPT. Karapet Saghiniani, al 12-lea comandant militar. Dl. Căpitan a format o comisie de cenzură dintre membrii S.N.R.-ului, Dl. Iusco Secretarul General, dl. Sfăt pe care i-a însărcinat să facă cenzura pentru a nu-l deranja. Mai departe, deoarece ungurii agitau mereu spiritul populaţiei, cu tot felul de ştiri tendenţioase şi minciuni „că ruşii ar fi mâncat bătaie, că vin ai noştri, că vin nemţii" etc. Dl. Căpitan Saghinian, pentru a contrabalansa zvonurile subversive, ne-a dat chiar ordin să pornim imediat tipărirea unei gazete Româneşti în care să facem propagandă pentru amiciţia cu U.R.S.S.-ul, lucru pe care l-a făcut întotdeauna în cea mai mare înţelegere cu cei 12 Comandanţi. Nu este aşa domnule Zaharacenko? N-ai zis şi D-ta că aici e România şi că Rusiei nu îi trebue nici un centimetru pătrat din teritoriul României şi al Transilvaniei de Nord? Rusia ne-a eliberat de sub jugul hitleristo-maghiar şi ne predă României. În acest sens ne-a vorbit şi primul comandant, eliberatorul nostru, Dl. Colonel Demin şi apoi toţi cei 12 Comandanţi dinaintea Dvs. Mai departe Consiliul Naţional Român s-a constituit formal într-o adunare publică la care a asistat şi Dl. Căpitan Sachta de la legat N.K.D.V. Totul s-a întâmplat la văzul şi cu aprobarea D-lui Căpitan care ne-a şi ţinut un discurs declarându-ne acelaş lucru, adică aici este România, şi că U.R.S.S. nu pretinde nici un centimetru pătrat din teritoriul Ardealului de Nord. Ba mai mult, Dle maior Zaharacenko, fiind numit comandant al judeţului a declarat că este trimis de Comisia Aliată de Control pentru a vechea la îndeplinirea clauzelor Armistiţiului. Fiind aici teritoriu Românesc a pus la punct şi a răspins toate încercările de amestec al unor comandanţi sovietici de peste Tisa, care se amestecau în treburile şi organizau satele rutene din Maramureşul Românesc. Aşa este Dle maior?(maiorul n-a spus nimica) Atunci nu înţeleg nimica Dlor din ceace s-a întâmplat aici după plecarea mea la Bucureşti, unde am fost trimis de Dl. Maior Zaharacenko, pentru a cere dela Guvernul de la Bucureşti să trimită funcţionari, specialişti, fonduri şi materiale pentru refacerea judeţului. Noi după ce am colaborat în cea mai bună înţelegere cu toţi cei 12 Comandanţi ai judeţului, atunci când de exemplu am fost însărcinaţi de Dl. Colonel Demin, încă în 18 Octombrie 1944, ca să organizez judeţul şi oraşul spunîndumi-se „Eu vă predau toate puterile", atunci când peste 2 zile ni s-a comunicat tot de către Dl. Col. Demin că a vorbit cu Moscova de unde a primit să predea judeţul S.N.R.-ului. Eu am fost primul care am salutat Armata Roşie, care

https://biblioteca-digitala.ro

ne-a eliberat de sub jugul unguresc, am fost ales primar de întreaga populație a orașului, eu însă am refuzat nedorind a primi nici o demnitate şi numai după insistențele, chiar şi a populației maghiare care spunea că în mine are absolută încredere, am acceptat să fiu primar. Eu sunt preşedintele S.N.R.-ului şi ca atare reprezint 100.000 Români care sînt de trei ori mai mulți decât toate celelalte naționalități la un loc.

Maior Davidenko! D-le Bilțiu! Dta eşti un mare şmecher, eu te cunosc bine, da să ştii că eu sunt un şmecher şi mai mare. Să ştii următoarele: d-ta nu eşti nimica, ai fost primar – azi nu mai eşti. Aceeaş populație care te-a ales, te-a destituit şi a ales un alt primar. În ceace priveşte Preşedenția S.N.R.-ului nu mai eşti, deoarece nu se admite nici o organizație subversivă pe bază de naționalități, ci numai organizația ucraineană care uneşte în sine toate naționalitățile conviețuitoare.

Preşedintele Bilțiu: Dar D-le Maior D.Voastră faceți aici adunări, puneți în circulație liste de subscrieri, pentru Ucraina. Mi s-a spus şi mi se spune mereu că luptăm pentru democrație, ori democrația dă drepturi egale fiecărui cetățean să-şi exprime liber părerile sale. Îmi dați voie să fac şi eu o singură adunare la care să chem poporul Român din Maramureş pentru ca să-şi exprime liber dorința cărei țări doreşte să aparțină?

Maior Davidenko: D-le Bilțiu, eşti un obraznic! Auziți ce obrăznicie îmi cere acest om? Cum aşa? După ce toată populația ucraineană din județ şi-a exprimat liber dorința de a se alătura la patria sa mumă? Ucraina Subcarpatică şi Ucraina Mare, după ce toți conducătorii tuturor naționalităților, Românilor, ungurilor, rutenilor şi evreilor şi-au exprimat liber şi cu însuflețire dorința de a se lipi la Ucraina Mare, atunci D-ta vii să faci din nou zăzanie între oameni, să conturbi buna înțelegere ce este între oameni, vrând să separi Românii agitându-i contra voinței lor. D-le Bilțiu aceasta este o obrăznicie şi ai grijă că ai s-o pățeşti!

Preşedintele Bilțiu: D-le Maior refuz amenințările Dvs. Care nu mă sperie. Eu am fost închis de 4 ori de fasciştii unguri pentru că am luptat pentru neamul meu. Eu nu fac parte din nici un partid politic dar sînt democrat. Îmi iau răspunderea de tot ce s-a întâmplat.

Maior Davidenko: În ceeace priveşte declarațiile pentru România...Să iscălească Dl Bilțiu, declarația de alipire la Ucraina.

Preşedintele Bilțiu: Domnule maior! Eu, să mă tăiați în patru şi tot nu iscălesc decât pentru România. Eu reprezint punctul de vedere Românesc. Doriți să mă arestați, să mă împuşcați, sînt aici dar nu iscălesc decât pentru România şi protestez contra teroarei ce o aplicați.

Maior Davidenko: Ce teroare? Auzi D-ta ce obraznicie?

Preşedintele Bilțiu: Ați trimis agenți N.K.D.V. împreună cu ucrainieni pe la casele oamenilor ca să-i intimideze şi să-i silească să iscălească. Chiar şi soldații ruşi au fost trimişi pe la case.

Maior Davidenko: Cine ți-a spus D-tale acestea? Spune-i numele!

Preşedintele Bilțiu: Nu-l ştiu!

Maior Davidenko: D-le Bilțiu, D-ta eşti foarte obraznic! Ai grijă să nu pățeşti! Dacă D-ta nu te temi, se vor teme prietenii D-tale care au cutezat să te

https://biblioteca-digitala.ro

urmeze. Vor păți-o şi ei şi familiile lor, m-ai înțeles? D-ta spui minciuni. Spui că ai fost încredințat de Guvernul din Moscova. Ai aceasta în scris?

Preşedintele Bilțiu: În scris nu am, dar dacă col. Demin n-a spus adevărul în față a 6 martori, atunci mint şi eu.

Maior Davidenko: Copilării. Mai departe, D-ta ai venit dela Bucureşti şi ai spus că aici este România. Este minciună D-le Bilțiu, aici nu este România, ci este Rusia Sovietică. D-ta eşti aici în Rusia Sovietică, să nu uiți aceasta, aici nu este şi nu va fi niciodată România. Dumneata perverteşti textul armistițiului.

Preşedintele Bilțiu: Vă rog arătați-mi textul autentic.

Se scoate un text al armistițiului şi se arată că „România va primi, cu condiția ratificării ulterioare la conferința de Pace, toată Transilvania de nord (sau cea mai mare parte)".

Maior Davidenko: Vezi Dle Bilțiu! La tratatul de pace, dar până atunci România nu primeşte nimica. Degeaba aştepți autoritățile să vină, ele nu vor veni. Iar până la tratatul de pace Ardealul de Nord în întregime şi D-ta D-le Bilțiu sunteți în Rusia Sovietică. Iar la tratatul de pace România va primi cea mai mare parte din Ardealul de Nord, deci nu Maramureşul care prin voința liberă a poporului se anexează Ucrainei Subcarpatice. Prin expresia „cea mai mare parte" Rusia şi-a rezervat dreptul de a lua o parte din Ardeal de Nord, deci ea are dreptul la dezlipirea Maramureşului chiar în baza armistițiului. În ceea ce priveşte cele vorbite aici este în interesul d-tale de a păstra cel mai mare secret.

Dela audierea această Preşedintele s-a întors acasă pentru a continua consfătuirea începută. După ce se discută cele întâmplate se cade de acord de a amâna retractarea în public a iscăliturilor a celora care au fost siliți să o facă.

La sate însă mai ales după ce au sosit curierii cu instrucțiuni din partea SNR-ului, țărănimea a rezistat cu îndârjire tuturor încercărilor de propagandă pentru Ucraina. Țărănimea scotea afară din sat orice propagandist spunând: „Noi am iscălit pentru România Mare, pentru altceva nu iscălim".

În urma rezistenței pe care au întâmpinat-o propaganda ucraineană în satele româneşti atitudine datorită activității S.N.R.-ului, în ziua de 3 a II-a sa-u emis mandate de arestare contra mai multor fruntaşi români. Preşedintele Bilțiu aflând prin Inv. Vancea şi un polițist român ce se pregăteşte a putut fugi peste munți din județ, tot aşa şi prin pretorul Tite Ion din Şugatag. Preşedintele Bilțiu a strâns o parte din listele de subscriere pentru România – a putut aduce liste cu aproximativ 50.000 iscăliturі pe care le-a predat D-lui Ministru Pătrăşcanu prin intermediul D-lui Ambasador Vasile Stoica.

După acestea în ziua de 4 februarie s-a convocat o adunare în sala cinematografului din Sighet. La această adunare au trebuit să participe elevii de liceu, aduşi cu scopul de a-i sili să iscălească şi ei pentru anexarea Maramureşului la Ucraina. Elevii au fost în mare majoritate români, dar oratorii au vorbit numai ungureşte şi ruseşte. Văzând acestea, unii elevi s-au sculat şi au ieşit din sală ca urmare 5 elevi au fost arestați un timp oarecare şi apoi lăsați liberi cu excepția băiatului Doctorului Ioan Dan din Vişeul de Sus.

Comitetul Poporului a introdus limba ucraineană ca limbă oficială înlăturând limba română. Făina cumpărată de S.N.R. cu 4 pengö şi menită să

https://biblioteca-digitala.ro

acopere necesitățile aprovizionării orașului pe luna februarie este vândută cu 0,50 pengö spunându-se că este pâine ucraineană. De asemenea s-a plătit leafa pe o lună la funcționarii angajați la Comitetul Poporului. Aceşti bani sunt probabil aduşi de la Guvernul Ucrainean din Muncacevo.

BUCUREŞTI, în 13 februarie 1945

Ion Bilțiu Dăncuş
Preş. S.N.R. din Maramureş

***

Calendarul Consilului Național Român din Maramureş – 1945, ediție îngrijită de Nicolae Vancea, editura Gheorghe Ciple, p. 34-35

Preluarea conducerii județului de către Consiliul Național Român

Era natural ca într-un ținut aproape curat românesc, îndată ce baioneta opresoare n-a fost la spate, conducerea județului să treacă în mâini româneşti.

Încă în închisoare, unde ecoul apropiatei prăbuşiri a dominației nedrepte pătrunsese, s-a constituit un nucleu de Organizație Națională din intelectualii arestați.

Ariergarda armatei germano-ungare nici nu părăsise bine teritoriul orașului când d. prof. Ion Bilțiu Dăncuş ia în mână conducerea Sighetului şi aşază câte un bărbat de încredere în fruntea fiecărei instituții.

La câteva zile numai pentru a organiza conducerea întregului județ, după tradiția rămasă încă din 1918, se convoacă Marele Sfat Național.

Din adunare fac parte de drept, toți intelectualii, preoții şi învățătorii şi câte doi delegați țărani din fiecare comună.

Adunarea alege ca preşedinți de onoare pe d-nii: dr. Mihali Petru, dr. Ilie Kindriş şi AL. Cuza Anderco. Ca preşedinte activ pe dl.Ion Bilțiu Dăncuş, iar ca secretar pe d. Gh. Iusco. Din Sânul său adunarea mai alege un comitet executiv: Preşedinte, d. prof. Ion Bilțiu Dăncuş, secretar Gh. Iusco, membrii: dr. Bota Grigore, prot. Titus Berinde, Iuliu Epure, Laszlo Lupuț Paul, Florea Desideriu, vasile Ştef, Mihai Oros, Vasile Ierima, Gh. Sfăt, Vasile Nistor, Gavrilpă Godja, Gh. Gherheş, Ion Moiş şi Nicolae Vancea. Membrii pe județ: dr. Zizi Man, dr. Ivan Dan, preot Iuliu Ardelean şi preot Dunca Ioan. Secretari de şedință: Oros Gheorghe, Ion Tite şi Vasile Pleş.

Consiliul Național imediat s-a pus pe lucru. A dat dispoziţiuni pentru organizarea administrativă a județului şi orașului pe baze cât mai largi şi democrate.

În județ administrația comunală s-a format dintr-un comitet de cinci membrii, în frunte cu primarul şi notarul, iar paza ordinei s-a dat unei gărzi naționale.

https://biblioteca-digitala.ro

Toate instituțiile au început să lucreze cu funcționarii existenți, sub conducere românească.

S-au luat măsuri ca peste tot unde liniile de comunicație, telefoane, poduri, pot fi reparate cu mijloace proprii, să se repare şi să se dea folosinței publice imediat. Sunt deja gata mai multe poduri de interes național. Liniile ferate înguste, Sighet-Coştiui şi Sighet- Ocna Şugatag s-au pus în funcțiune.

Poşta de asemenea lucrează, primind scrisori şi telegrame, pentru orice parte a țării sau teritorii ocupate. Uzina electrică a oraşului distrusă, a fost pusă în stare de lucru în câteva zile. De asemenea alimentarea oraşului după distrugerea depozitelor greu amenințată-s-a rezolvat cel puțin pentru câtva timp.

Aşa conducerea românească, cu participarea tuturor forțelor democratice a izbucnit spontan, din mijlocul celor oprimați şi şi-a afirmat, în împrejurări extrem de grele, puterea şi dreptul de întâietate pe aceste plaiuri.

***

Calendarul Consilului Național Român din Maramureş – 1945, ediție îngrijită de Nicolae Vancea, editura Gheorghe Ciple, manifestul "Către țărani"p. 32-33

Către țărani!

Frați țărani din Maramureş! Din mila Domnului, cu ajutorul marii noastre aliate, Rusia sovietică, şi cu vitejia armatei noastre dragi, azi, iar suntem liberi aci, la noi acasă!...

Noi, intelectualii Români din Maramureş, conducătorii voştri fireşti, cari ne tragem toți din opincă, am luat în mâinile noastre, din prima zi, conducerea județului şi abia în câteva săptămâni, răzimați numai pe puterile noastre, am reuşit, ca să reintroducem pe străvechile plaiuri ale Țării Voievozilor, o viață democratică românească.

Dar aceasta n-am fi putut-o face fraților, dacă ne-am fi depărtat de voi, bravii țărani Români din Maramureş, cari ne sunteți tăria noastră a tuturora!...

Noi, Românii din Maramureş suntem cel mai democrat popor, unde, de la vlădică, până la opincă, frați suntem şi una suntem.

Nimeni nu vă ştie mai bine ca noi, durerile! Şi cât puterile noastre ne îngăduie, căutăm a le alina. Dar vremurile sunt grele, suntem puțini, şi nu putem face tot ceia ce dorim a vă face!...

Ca să vă putem ajuta însă mai bine şi ca misiunea noastră să ne-o putem îndeplini trebuie, ca să ne dați ajutor!

Deci iată ce vă cerem:

1. Nu vă împărțiți în partide şi tabere duşmănoase ci: fiți una!...
2. Păstrați ordinea şi buna rânduială! Cruțați şi apărați avutul vostru şi avutul statului, căci Statul sunteți voi şi noi, laolaltă!
3. Cruțați şi adunați tot felul de alimente, căci ne vine o iarnă grea! Nu vă bizuiți pe ajutorul altora, ci numai pe ajutorul vostru.

https://biblioteca-digitala.ro

4. Dați tot concursul autorităților şi supuneți-vă lor, căci temelia unei țări este sfințenia legilor şi buna rânduială!
5. Nu ascultați de svonurile mincinoase ale duşmanilor. Armatele aliate, înaintează victorios pe toate fronturile, dintre cari, slavă Domnului, cel mai apropiat, este la câteva sute de kilometri de noi!...
6. Ajutați-vă şi voi între-olaltă şi nu aşteptați ajutor de la alții.
7. Informați-ne de tot ce se petrece la voi în sat! Spuneți-ne durerile voastre, cereți-ne sfatul nostru frățesc!...Ce putem, vă facem!
8. Dați-vă copiii la şcoală! Har Domnului, azi în toate satele din Maramureş sunt şcoli româneşti! Ajutați-vă preoții şi învățătorii, cari numai binele vostru îl vreau!
9. Nu vă îndepărtați nici o clipă de poruncile legii noastre strămoşeşti. Păziți legile lui Dumnezeu, şi nu ascultați de iscoadele şi amăgirile diavolului!
10. Credeți cu toată tăria credinței voastre, în izbânda democrației româneşti şi în unirea noastră a tuturora, căci numai unirea este puterea noastră!

Ion Bilțiu-Dăncuş
preşedintele Consiliului Național
Român din Maramureş

***

https://biblioteca-digitala.ro

Primăria orașului de reședință Sighet

PUBLICAȚIUNE

Primăria orașului prin prezenta aduce la cunoștința cetățenilor din orașul Sighet următoarele:

1. Cu ziua de azi trebue să înceapă viață normală în oraș, adică: toate atelierele, prăvăliile, școlile, oficiile să fie deschise și să-și înceapă funcționarea lor normală.

2. Primăria orașului aduce la cunoștința tuturor producătorilor de orice fel de alimente, că sunt obligați, să-și aducă mărfurile lor la piață, ca în mod normal, deschizându-și toate prăvăliile, ca măcelăriile, brutăriile și așa mai de parte. Cumpărăturile se vor face numai în banii de circulație (adică în pengő)..

Pentru facerea de cumpărături și aducerea de provizii se deschide circulația în toate direcțiile în afară de direcția frontului.

Pentru cumpărături armata se va adresa direct conducerei orașului.

3. In toate cazurile de încălcare a ordinei publice și a vieții normale publice, atât de către civili cât și de către militari, cetățeni să se adreseze Comandamentului militar al pieții, care stă la Tribunal, la etaj și poliției, care va lua măsurile necesare.

4. Pentru susținerea ordinei Comandamentul militar al pieții a trimis patrule și totodată primăria a înființat și poliția orașului, cu cari populația este obligată să colaboreze, denunțând cazurile de infracțiuni.

5. Toate armele militare, muniții-nile, vor fi predate poliției orașului cu excepția armelor de vânătoare. Toți cei ce nu vor preda armele vor fi înaintați parchetelor militare spre judecare.

6. Toate confesiunile au voie, ca să-și practice liber religia și serviciile religioase. Toate bisericile deci vor fi deschise și urmează să se facă ca și înainte toate practicile cultului.

7. Toate aparatele de radio, vor fi anunțate înte zilele de 24—28 Octombrie c.. la Primăria orașului. Este obligatorie și anunțarea aparatelor, încredințate de alte persoane cuiva.

8. Ascultarea posturilor de radio germane și meghiare este oprită.

9. Toți infractorii militari vor fi judecați și sancționați de către organele militare competente, iar infractorii civili conform codului penal civil românesc.

Sighet, la 24 Octomvrie 1944.

Primarul orașului:

ION BILȚIU-DANCUȘ

Tipografia Gheorghe Cziple Sighet.

https://biblioteca-digitala.ro

Consiliul Național Român al județului Maramureș.

No: 1/ /1944.

D e c i z i u n e

Noi, Consiliul Național Român din Maramureș,-

Avand în vedere interesul organizarii administrației în județul Maramureș eliberat,

D e c i d e m :

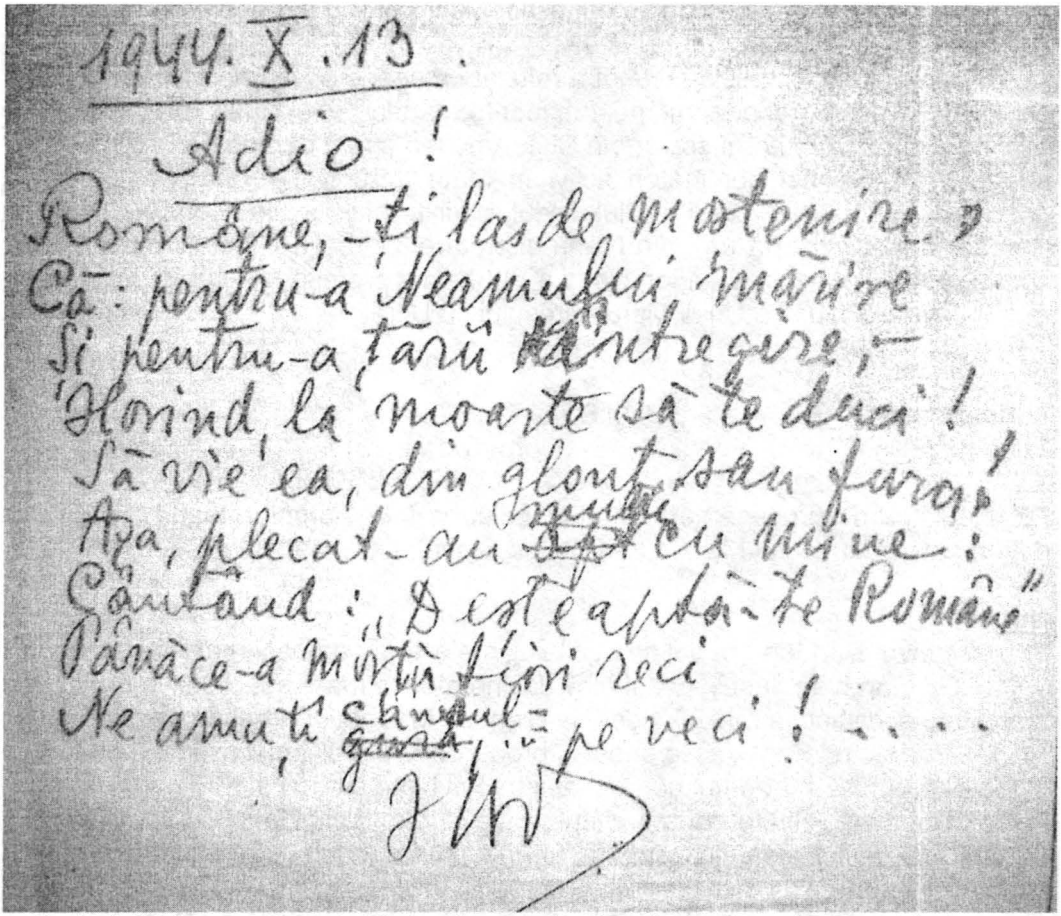
Se deleaga Dl. Dr. Petre Mihaly ..... cu conducerea județului ..... în calitate de .. Prefect al județului .....

Sighet, la 29 Oct. 1944.

Președintele Cons. Nat. Român din Maramureș

Secretar general,

https://biblioteca-digitala.ro

1944. X. 13.

Adio!

Românе, ți las de moștenire
Că: pentru-a Neamului mărire
Și pentru-a țării întregire,
Jurind, la moarte să te duci!
Să vrei ea, din glonț sau foc!
Așa, plecat-au cu mine:
Cântând: „De este altă-te Românе"
Când ace-a mărțișori reci
Ne amuți glasul: pe veci!....

Faximil după versurile scrise în închisoarea horthystă, după condamnarea la moarte

***

Proces verbal nr.6
Dresat din conferința metodică a Corpului Didactic dela liceele „Domnița Ileana" și „Dragoș Vodă" din Sighet în ziua de 24 Febr. 1945. prezenți toți membri corpului didactic și cei doi directori.

1. D-na dir. Iuga citește la toate materiile dispozițiunile Onor Min. Cu referire la schimbarea programei analitice. Se discută și se iau la cunoștință pe fiecare materie noua întocmire spre confirmare.

2. Întrucât dela început s-a aplicat vechea repartiție de ore, orarul nu sufere prea mari devieri, doar că **prin teroare ni se dispune de către organisatorii gimnasului ucrainean: Odoviciuc, Kusnir și Mezei să introducem** șase ore săptămânale la fiecare clasă de limba ucraineană. Dela început, considerând că nu propunem altă limbă modernă, neavând specialist, s-a introdus câte două ore de limbă rusă în clasele superioare dela a V-a în sus. În urma vexațiunilor zilnice și a hotărârii Comitetului poporului s-au introdus câte trei ore în fiecare clasă

https://biblioteca-digitala.ro

reducând astfel câte o oră dela gimnastică, lucru manual, desen, cu excepția cl. II-a şi muzică.

3. Corpul didactic dela început a refuzat categoric orice impunere şi dispoziție străină de neamul nostru, conformându-se exclusiv ordinelor Onor Ministerului şi Inspectorat şcolar din Cluj. A avut o ținută demnă de repetate ori în fața acestor pretinşi dominatori fictivi în toate întrunirile forțate de D-lor. S-a protestat cu energie când sigilul liceului mixt înființat de Consiliul Național Român, a fost cu forța rupt din mâna secretarei Cornelia Cotorig. S-a protestat contra arestării elevului Dan Ion clasa a VIII-a şi a profesorului coleg: Paul Vasile şi a Părintelui Rițiu şi a Unirii Maramureşului cu Ucraina.

Directoare	DI.M.S.	Director
Flora Iuga	Membri Corp. Did.	

Din Registrul de procese verbale al Liceului de fete Domnița Ileana – arhiva de documente a Muzeului Maramureşului din Sighetul Marmației.

Notă

Elevul Dan Ion era fiul strălucitului intelectual patriot şi mare medic de la Vişeu, Dr. Dan Ivan. Însuşi fostul elev devine medic, mare specialist şi om de o moralitate şi distincție rară. Trăieşte la Sighetul Marmației retras la pensie.

Profesorul Paul Vasile a fost şi preot greco-catolic, distins intelectual sighetean. A fost printre noi până în anii trecuți când s-a stins.

Părintele Rițiu, preot greco-catolic ca şi Ioan Bilțiu Dăncuş (ginere a preotului Simeon Balea din Săpânța, marele patriot român care a jucat un rol important la Marea Unire).

Din membrii corpului didactic semnează şi prof. Ioan Bilțiu Dăncuş.

Iată, toți cei arestați au fost mari patrioți şi oameni cu înalte calități morale şi creştine (adnotări de Dr. Mihai Dăncuş).

***

Publicăm (tot aici şi) un fragment din „Memoriile" scrise de Vasile Ierima, membru în Consiliul Național Român ca exponent al P.C.R. (fost ilegalist) – care a deținut funcții politice şi executive până în anul 1947 când a fost exclus din P.C.R. Textul chiar dacă implică subiectivism în redactare este important pentru elucidarea controversatului an 1945 în Maramureş.

PROBLEMA ALIPIRII MARAMUREŞULUI ROMÂNESC LA URSS

Un element nou la ordinea zilei. În a doua jumătate a lunii nov. 1944 a venit la mine căpitanul Saghinian comandantul oraşului şi m-a rugat să adun mai mulți tovarăşi care să participăm la ceremonia înpământării eroilor căzuți în lupta contra fascismului care va avea loc în oraşul Muncaci din Ucraina Subcarpatică.

https://biblioteca-digitala.ro

Am convocat în şedinţă pe tov. Ion Moiş, Ierima Pompei, Mocan Ion, Fisch Ernest, Pop Francisc, Benko Adela, Smuc Tali, Bratianov Ion, Kaufman Bubi, Roth Armin, Covaci Alex şi le-am comunicat propunerea căpitanului, la care au fost de acord în unanimitate. După şedinţă ne-am îmbarcat într-un camion şi un maior sovietic ne-a dus până în oraşul Muncaci, unde am ajuns noaptea. A doua zi duminecă, m-am interesat când se va ţine ceremonia. Mi s-a spus că deoarece preşedintele Tureamţea nu se află în localitate, ceremonia nu se va ţine numai după ce va veni el, marţi sau miercuri.

Între timp, am dat peste un manifest din care reieşea, că scopul ceremoniei este, constituirea Republicii Ucrainiene Subcarpatice şi alipirea Maramureşului românesc la ea, şi că delegaţii sunt chemaţi să-şi manifeste adeziunea alipirii.

Marţi după ce a venit preşedintele Ioan Zureanita, a ţinut o şedinţă la care am asistat şi noi, dar nu am luat cuvântul. Era o forfotă de ofiţeri Sovietici printre care am recunoscut pe generalii Jucov şi Malinovschi şi Clement Godvald secretarul P.C. Cehoslovac. După şedinţă, însoţit de tov. Fisch Ernest, m-am dus la preşedinte şi i-am comunicat, că delegaţia noastră nu-şi poate manifesta adeziunea alipirii Maramureşului românesc la Ucraina Subcarpatică întrucât n-are mandat din partea poporului. L-am rugat să ne dea un camion cu care să ne întoarcem la Sighet unde vom informa poporul şi după aceea îi vom comunica rezultatul. În loc de camion ne-a înjurat şi ne-a dat afară din birou.

După multe stăruinţe ne-a spus că un camion al armatei Sovietice se află în faţa preşedinţiei care merge în direcţia Sighet, să ne întoarcem cu el. Întradevar în faţa preşedinţiei sta un camion sovietic în care ne-am urcat şi a pornit cu noi spre Sighet. Am ajus la Hust pe la ora 23. În centru, în mijlocul şoselei sta un soldat sovietic. Acela a oprit camionul, a vorbit ceva cu şoferul şi a plecat. După ce a plecat soldatul, şoferul ne-a spus că maşina-i defectă, să ne dăm jos că trebuie să o ducă la reparat şi după ce o va repara vom continua drumul spre Sighet. Ne-am dat jos. Camionul a intrat pe poartă la comandament şi noi am rămas în drum pe o ploaie cu zăpadă. Am tot aşteptat, dar camionul n-a mai apărut. Am încercat să intru pe poartă unde a intrat camionul ca să văd de ce nu vine dar santinela nu mi-a dat voia. În mijlocul şoselei, pe ploaie şi frig, ne întrebam: ce-i de făcut?

La o depărtare de un km am văzut licărind o lumină. Am pornit cu toţii în direcţia aceea. La locul unde licărea lumina, am aflat că era sediul miliţiei populare. Am rugat pe şeful miliţiei să ne permită să ne adăpostim în local până dimineaţă. Ne-a permis. Cum eram uzi, tremurând de frig, ne-am cuibărit lângă sobă, ne-am încălzit şi am aţipit şezând pe scaune. A doua zi dimineaţa am încercat să intru la maiorul Katlars un Leton, şeful N.K.V.D. de pe lângă unitatea care a eliberat Sighetul, cu care am colaborat când era la Sighet şi care se afla cu unitatea la Hust, dar santinela nu mi-a dat voie să intru. Spre Sighet mergeau convoaiele de camioane sovietice. Îi rugam pe şoferi să ne ia şi pe noi, dar parcă erau vorbiţi, toţi ne refuzau. Dacă am văzut că nu putem ajunge la un mijloc de transport, am pornit „perpedis apostolorum". Drumul era rău. Podurile de peste râuri erau distruse, trebuia să trecem prin apă. Aşa am parcurs vreo zece km.

https://biblioteca-digitala.ro

Între Hust şi Teceu, cam pe la ora 13 am făcut un popas pe marginea şoselei şi ne-am odihnit. După un timp mă uit la şosea şi la o depărtare destul de mare, zăresc o camionetă care gonea cu o viteză mare spre noi. Am zis: acuma fie ce o fi, am să stau în mijlocul şoselei, am să opresc camioneta şi am să-l rog pe şofer să ne ia şi pe noi până la Sighet. Stau în mijlocul şoselei. Când camioneta era la vre-o zece m. pe cine văd în camionetă dacă nu prietenul meu maiorul Katlars. A oprit camioneta, a sărit jos, a venit la mine, mi-a strâns mâna şi râzând m-a întrebat, cu ce ocazie am rătăcit pe acolo? Îi spun. El râde şi zise: "Tocmai aveam de venit la Sighet, aveţi noroc, urcaţi-vă în camionetă." Am urcat toţi şi ne-a adus până la Sighet.

Ajunşi acasă am hotărât să nu vorbim cu nimeni despre cele întâmplate, dar cam după vreo zece zile după ce fuseserăm la Muncaci, maiorul Davidenko N.K.V.D.-ist care dirija opera de alipire a Maramureşului la Ucraina Subcarpatică mi-a dat o întâlnire care a avut loc în locuinţa tov. Benko Adela, la care a luat parte şi Moiş. A ţinut cu noi o şedinţă care a durat până la ora 2 noaptea. Prin tălmaci în persoana unui Lt. major care vorbea bine româneşte ne-a explicat că este voinţa tov. Stalin, ca Maramureşul românesc să facă parte din URSS pentru nodul de cale ferată: Valea Vişeului-Câmpulung la Tisa, pentru că zicea el: URSS va purta război cu SUA şi cu Anglia, pentru aceea, această linie ferată trebuie să fie în mâna sovietică, ca trenurile sovietice să nu fie supuse controlului în tranzit. Aşadar a zis el: Am încredere în voi că sunteţi buni comunişti şi veţi da tot concursul la înfăptuirea acestei opere şi veţi convinge şi pe ceilalţi tovarăşi, dar deocamdată convorbirea să rămână secretă.

Cu toată munca de lămurire pe care ne-a făcut-o, noi n-am manifestat împotrivire, dar n-am arătat nici că suntem de acord cu propunerea lui.

Maiorul Davidenko, a dedus din atitudinea noastră, că nu se poate bizui pe noi şi a luat legătura cu tov. Smuc Tali, Benko Adela şi Benko Luci care au intrat în acţiune. Îndrumată de maiorul Davidenko, Benko Luci se deplasează la Muncaci în calitate de reprezentant al poporului din Maramureşul românesc şi duce tratative cu preşedintele Ioan Tureanița pentru alipire. În urma acelor tratative preşedintele Tureanița a trimis la Sighet doi miniştri ai guvernului de la Muncaci, pe Matiola ministrul afacerilor interne şi pe Veisz ministrul industriei şi comerţului însoţiţi de o companie de bespeci /agenţi ai securităţii ucrainiene/ ca să desăvârşească alipirea.

La 2 februarie 1945, maiorul Davidenko însoţit de maiorii Şteşnicov şi Bîicov, ajutaţi de avocatul Ivan Odoviciuc şi alţi ucrainieni au organizat un miting în sala cinematografului la care au adus cu camioane populaţie din satele ucrainiene. Au format un prezidiu din: Ivan Odoviciuc, cei doi ministri Matiola şi Veisz, dr. Iuliu Hodor primar al oraşului, Ioan Moiş adjunctul şefului de poliţie şi eu Ierima Vasile viceprimar. Pe dr. Hodor l-au pus să prezideze mitingul şi să rostească cuvântul de deschidere. La miting au venit şi români. Dr. Hodor după ce a rostit cuvântul de deschidere îmi dă cuvântul mie. Am rostit următoarea cuvântare: „Fraţilor în istoria Maramureşului nu s-a petrecut un eveniment aşa de important ca acesta la care luaţi parte astăzi. Datorită stării de mizerie în care ne găsim din cauza distrugerilor pricinuite de hoardele nazifasciste în retragere, fraţii

https://biblioteca-digitala.ro

de dincolo de Tisa vor să ne întingă o mână de ajutor, să ne salveze din sărăcie alipindu-ne de ei. Aceasta bineînțeles depinde de voi, dacă vreți sau nu vreți". Şi în câteva cuvinte de salut am încheiat cuvântarea.

După mine au luat cuvântul cei doi miniştri, iar după ei a luat cuvântul Ivan Odoviciuc. În cuvântarea sa, Ivan a dizolvat Consiliul Național, şi a proclamat /Savețki vlasti/ puterea sovietică pe tot cuprinsul județului; s-a declarat de posina /Holova Ocnynu Comitat/, preşedintele comitatului județean; a suspendat din funcții pe toți şefii de autorități înlocuindu-i cu ucrainieni, a numit primar pe Hotroba Gyurka şi adjunct pe Mihoc Petra.

După acel evniment, bespecii ajutați de ucrainienii localnici sub supravegherea lui Matiola, au organizat echipe care pe timp de noapte se introduceau în locuințele cetățenilor paşnici şi sub pretext că caută bandiți fascişti, deschideau dulapurile şi făceau prizoniere obiectele de valoare aflate prin dulapuri ducându-le cu ei; atacau personalul gării pentru a pune stăpânire pe ea; dar la îndrumarea noastră Ionescu şeful gării, cu întreg personalul au rezistat şi nu au predat gara.

Maiorul Davidenko a format echipe de activişti cărora le-a dat manifeste ca să meargă cu ele prin comunele româneşti ca oamenii să-şi semneze numele pe ele. Noi comuniştii, afară de surorile Benko şi Smuc Tali, cel puțin de formă am fost nevoiți să activăm la ordinul maiorului Davidenko, dar ne-a prezentat cu manifestele fără semnături, raportând că oamenii ne-au gonit cu pietrii.

Intelectualii români din judet: avocați, învățători, preoți, etc. au organizat poporul din comunele româneşti înarmându-l cu puşti, puşti mitraliere, mitraliere, branduri, pornindu-l spre Sighet ca să-l ocupe cu asalt. În dimineața aceea când ne-am prezentat la sediul partidului, maiorul Davidenko ne-a consemnat să nu ieşim din sediu până la noi dispoziții. Nu ştiam ce s-o fi putut întampla, dar am aflat mai târziu, că în comuna Vad poporul înarmat a fost întâmpinat de un detaşament de zece camioane cu soldați sovietici care au somat poporul să depună armele şi să se retragă. Dar poporul refuzând să depună armele, a urmat ciocnirea, în care trei țărani au căzut morți şi mai mulți răniți iar grosul a fugit care-ncotro lăsând armele. A urmat arestarea celor care au organizat insurecția.

Înainte de a se produce ciocnirea armată, la prefectură s-a ținut o şedință mai restrânsă, majoritatea participanților fiind ucrainieni, în care au luat cuvântul arătând că după învățătura lui Lenin, popoarele au dreptul la autodeterminare aşa încât poporul român din Maramureş fiind în majoritate are dreptul să fie consultat şi să-şi spună cuvântul în chestiunea alipirii. Nu au luat în considerare expunerea mea.

Văzând starea aceea haotică şi de teroare, am scris o scrisoare tov. Vasile Pogăceanu, cu care țineam legătura în ilegalitate, în care i-am descris cum se prezintă situația la noi şi în care l-am rugat să sesizeze C.C. al P.C.R. ca să trimită pe cineva să facă ordine. Scrisoarea am trimis-o tov. Pogăceanu prin fratele meu Ierima Pompei, la Cluj.

În urma acelei scrisori C.C. al P.C.R. a delegat pe Goldbergher Nicolae cu sarcina de a rezolva problema. La sosire în Sighet, a luat legătura cu noi. L-am informat cum stă situația, de cine este dirijată opera de alipire şi l-am rugat să

https://biblioteca-digitala.ro

nu cedeze presiunilor ce se vor face asupra lui, dar după ce a discutat cu maiorul Davidenko a venit şi ne-a spus, că nu se poate face nimic, că Maramureşul rămâne alipit. Apoi, la 12 februarie 1945, Goldbergher s-a întors la Bucureşti.

După o săptămână, după plecarea lui Goldbergher, C.C. al P.C.R. a delegat pe tov. Ion Cumancu cu rezolvarea problemei alipirii. Dar tov. Cumancu nu numai că nu a făcut faţă situaţiei, dar s-a lăsat influenţat de maiorul Davidenko şi timp de două săptămâni cât a stat la mine a umblat cu tov. Benko Adela prin comunele româneşti făcând muncă de lămurire, că Maramureşul românesc trebuie să rămână alipit la U.R.S.S. Ca să-l împiedic de la acea activitate, am luat legătura cu advocatul Găvrilă Năsui din Vişeul de Sus, un prieten al meu şi l-am rugat ca atunci când va merge cu Mancu cu maşina la ei să pună nişte vlăjgani să ridice maşina cu el, dar să nu-i facă nici un rău, numai să-l sperie. Într-o dimineaţă numai ce-l văd pe tov. Cumancu cum stă tare mâhnit, apoi s-a pregătit, şi-a luat de la mine rămas bun şi a plecat la Bucureşti.

La 18 martie 1945, a venit la noi la Sighet Vasile Luca însoţit de un muncitor ceferist şi de Ţăranu Ioan din Oaş. După ce i-am dat informaţiile necesare, a luat legătura cu ofiţeri superiori sovietici. Aceia s-au eschivat dela răspundere. Generalul Zaicicovski a zis că el nu are nici un amestec în chestiune, să discute cu Matiola reprezentantul guvernului de la Muncaci. Maiorul Davidenko a spus că nici el nu are nici un amestec dar are ordin să menţină ordinea şi siguranţa în dosul frontului. Matiola a spus, că el are ordin de la preşedintele Tureanița să apere regimul ucrainean. Timp de două săptămâni cât a stat la mine Vasile Luca, a dus tratative cu Ivan Tureanița, preşedintele guvernului de la Muncaci pe care până la urmă l-a capacitat să-şi retragă reprezentanţii în subordine. Numai în urma acelor tratative Matiola a primit ordin de retragere, şi-a luat bespecii şi pe toţi care îi aparţineau.

Vasile Luca şi-a încheiat misiunea cu introducerea administraţiei româneşti în judeţ, printr-un miting organizat de noi comuniştii.

https://biblioteca-digitala.ro

Aspecte privind colectivizarea în Maramureş. Mărturia documentelor

Prof. Viorel Rusu – Arhivele Naţionale Maramureş

În planul comunizării României, satul şi ţăranul au ocupat un loc prioritar, chiar dacă elementele de strategie au determinat factorii decizionali să adopte o politică de tip gradual, imediat după 23 august 1944 aceştia infirmând intenţia de colectivizare a agriculturii româneşti. În acest context se înscrie şi reforma agrară din martie 1945 al cărei scop imediat a fost obţinerea susţinerii în lumea satului, în perspectiva campaniei electorale.

Politica faţă de ţărănime promovată de către comunişti în perioada 1944-1947 a fost "expresia raportului de forţe real şi a incapacităţii elitei comuniste de a deschide alte ostilităţi pe un nou front, pe lângă acelea pe care le purta în plan politic contra elitei burgheze".[1]

Abia după lichidarea tuturor obstacolelor şi a adversarilor în calea comunizării – partide politice, monarhie etc. – s-a iniţiat, la sfârşitul anului 1948, o amplă campanie propagandistică în favoarea colectivizării.[2]

La 27 decembrie 1948 Gheorghiu-Dej declara că "trecerea ţărănimii în gospodării colective este singurul mijloc prin care ţărănimea săracă şi mijlocaşă poate scăpa de starea de mizerie şi înapoiere".[3]

Anul 1949 a fost decisiv în ceea ce priveşte politica P.M.R. în problema agrară, în principal prin Plenara din 3-5 martie 1949, unde liderii comunişti au indicat noua direcţie care trebuia urmată, aceea a colectivizării graduale a teritoriului ţării. Exprimată politic prin "ascuţirea luptei de clasă la sate", această măsură trebuia să conducă la asigurarea hranei pentru noua clasă muncitoare, ce urma să fie baza noului regim. În fapt, în martie 1949 comuniştii români atacau cu duritate ultima structură a democraţiei şi tradiţiilor româneşti: lumea rurală.[4]

Proces complex, care a alternat perioadele de asalt cu cele de relaxare, metodele violente cu mijloacele de persuasiune, pe fondul unei legislaţii coercitive, colectivizarea a cuprins, cronologic, mai multe etape. Prima, între 1949-1953 s-a caracterizat prin crearea unui mare număr de gospodării agricole colective (G.A.C.) la nivelul întregii ţări şi prin folosirea pe scară largă a mijloacelor de constrângere a ţăranilor.[5]

A doua etapă, încadrată cronologic între anii 1953-1958 a însemnat mutarea accentului pe crearea de întovărăşiri agricole, considerate o formulă

---

[1] Stelian Tănase, *Elite şi societate. Guvernarea Gheorghiu-Dej (1948-1965)*, Bucureşti,1998, p.72

[2] Andrea Dobeş, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, *Colectivizarea în Maramureş.Contribuţii documentare (1949-1962)*, Bucureşti, 2004, p.13

[3] Apud, Mariana Cojoc, *Dobrogea, de la reforma agrară la colectivizarea forţată*, Constanţa, 2001, p.34

[4] Gheorghe Iancu, Virgiliu Ţârău, Ottmar Traşcă, *Colectivizarea agriculturii în România. Aspecte legislative 1945-1962*, Cluj Napoca, 2000, p.XXII

[5] A.Dobeş, G. M. Bârlea, R. Fürtös, *op.cit.*, p.8

https://biblioteca-digitala.ro

intermediară, o modalitate mai uşor acceptată de către ţărani în evoluţia de la proprietatea individuală la cea colectivistă.[1]

În fine, anii1959-1962 au însemnat ofensiva pentru colectivzarea forţată şi totală a satului românesc.

Aceste aspecte se regăsesc în linii mari şi în procesul de transformare socialistă a agriculturii maramureşene. Din punct de vedere metodologic trebuie să menţionăm faptul că, în 1950 a fost adoptată o nouă împărţire administrativ-teritorială, în urma căreia sistemul tradiţional al judeţelor şi al plăşilor a fost înclocuit cu modelul sovietic al regiunilor şi raioanelor. Reorganizarea a afectat puternic Maramureşului istoric, judeţul fiind organizat în două raioane, Sighetul care intra în componenţa regiunii Baia Mare (aceasta cuprindea şi zone aparţinând fostelor judeţe Satu Mare, Someş şi Sălaj), respectiv Vişeu (partea de est a fostului judeţ Maramureş) care făcea parte din regiunea Rodna.

Un alt aspect vizează sursele care stau la baza reconstituirii istorice. Suntem de acord cu afirmaţia că arhivele în sine nu fac istoria, dar că istoria fără arhive constituie un demers riscant şi, în cele din urmă supus eşecului. Din această perspectivă, vom încerca să surprindem câteva din caracteristicile procesului de colectivizare în Maramureş, pe baza documentelor create de către fostul Comitet Regional Baia Mare al P.M.R., documente păstrate la Direcţia Judeţeană Maramureş a Arhivelor Naţionale. Organismului menţionat îi erau subordonate comitetele raionale Satu Mare, Carei, Negreşti, Cehu Silvaniei, Şomcuta Mare, Târgu Lăpuş, Sighet şi Vişeu (ultimul din 1952).

Bilanţul primei etape a colectivizării în Maramureş (1949-1953) nu era îmbucurător pentru liderii comunişti, însumând 7 G.A.C.-uri constituite: 4 în raionul Sighet (la Remeţi, Săpânţa, Câmpulung la Tisa, Sighet) şi 3 în raionul Vişeu (Ieud, Sălişteа de Sus, Cuhea).

În aceste condiţii, la Congresul al II-lea al P.M.R. s-a decis intensificarea ritmului colectivizării, Gheorghiu-Dej declarând că "în ţara noastră nu au fost lichidate încă clasa chiaburilor şi unele rămăşiţe ale claselor exploatatoare, iar atâta timp cât clasele exploatatoare nu au fost complet lichidate, lupta de clasă este lege a dezvoltării societăţii noastre".[2]

În aceeaşi perioadă, în cele 8 raioane ale regiunii Baia Mare existau 76 G.A.C.-uri, faţă de 62 în februarie 1953, procesul de colectivizare fiind mai avansat în raioanele Satu Mare (30 G.A.C.-uri şi 39 întovărăşiri) şi Carei (12 G.A.C.-uri şi 43 întovărăşiri) şi mai încetinit în raioanele constituite în Maramureşul istoric – Sighet (5 G.A.C.-uri şi 2 întovărăşiri) şi Vişeu (3 G.A.C.-uri şi o singură întovărăşire). [3]

Un plan întocmit de Comitetul regional "privind dezvoltarea sectorului socialist din agricultură în regiunea Baia Mare până în 1960" considera că rezultatele de până atunci, concretizate în faptul că G.A.C.-urile reprezentau doar

---

[1] *Ibidem*

[2] Apud Octavian Roske, *Colectivizarea agriculturii. Represiunea totală (1957-1962),* în "Arhivele Totalitarismului", an III, nr.1/1995, p.164

[3] Arhivele Naţionale, Direcţia Judeţeană Maramureş (în continuare, A.N. D.J. MM), fond Comitetul Regional Maramureş al P.C.R., dosar 54/1955, f.21

https://biblioteca-digitala.ro

4,7% din suprafața agricolă, iar întovărăşirile 2,5% "puteau fi mai bune dacă nu s-ar fi neglijat munca de partid în anii 1954-1955", în 1954 nefiind înființată nici o G.A.C.[1]

Față de această situație, documentul sublinia că în primul semestru al anului 1956 au fost înființate, la nivelul regiunii, 15 G.A.C.-uri şi 72 întovărăşiri agricole, fapt care denotă accelerarea procesului de colectivizare.[2]

Ritmul era considerat însă departe de cel posibil, una dintre cauze constituind-o, în opinia oficialilor, lipsa "unei atitudini juste a membrilor de partid pentru a cere toți să intre în G.A.C.-uri şi întovărăşiri. Aşa se explică faptul că din 5114 membri de partid agricultori mai avem 2756 membri care nu sînt încadrați în sectorul cooperatist al agriculturii".[3]

Regimul nu se putea baza deci în cadrul politicii de colectivizare decât pe jumătate dintre țăranii care deveniseră membri de partid, ceea ce denotă că popularitatea sa în mediul rural era o iluzie. Documentul face referiri şi la câteva dintre motivele care au influențat ritmul nesatisfăcător al colectivizării, amintind că țăranilor din localități precum Seini, Copalnic, Răzoare, Remetea Chioarului, Borleşti care intraseră cu suprafețe de teren în perimetrul comasat nu li s-au dat altele, "unora deloc, altora mai puțin decât trebuia să li se dea sau li s-au dat terenuri mult inferioare calitativ decât terenurile avute", ceea ce a creat mari nemulțumiri.[4]

O altă cauză o constituia faptul că, în multe întovărăşiri, țăranii intraseră cu suprafețe foarte mici, de calitate slabă sau neproductivă, fiind exemplificate localitățile Pomi, Lăpuşel, Bârgău, Năneşti.[5]

De asemenea, eforturile pentru a-i convinge pe țărani să intre în întovărăşire cu întreaga suprafață de teren nu dăduseră rezultate. Astfel, în comuna Bârsana intraseră în întovărăşire 45 de familii cu 15 ha, în timp ce în proprietatea lor rămăsesră 95 ha.[6]

De altfel, în raioanele Sighet, Vişeu, Şomcuta Mare, Târgu Lăpuş, Satu Mare nu exista în 1958 nici o întovărăşire în care membrii săi să fi intrat cu întreaga suprafață deținută.[7]

În fața politicii de colectivizare formele de rezistență ale țăranilor au fost diverse, documentele create de Comitetul Regional al partidului conținând şi elemente în acest sens. Astfel, modul în care se realiza comasarea terenurilor în cadrul întovărăşirilor crea, mai mereu, nemulțumiri. Dintre documentele care fac referiri la această problemă ne-am oprit asupra celui care reliefează incidentele petrecute în comuna Onceşti la 23 aprilie 1956 în urma cărora s-a întocmit o "informare în legătură cu unele greşeli săvârşite în transformarea socialistă a

---

[1] *Ibidem*, dosar 41/1956, f.232
[2] *Ibidem*, f.14
[3] *Ibidem*
[4] *Ibidem*, f.16
[5] *Ibidem*
[6] *Ibidem*
[7] *Ibidem*, dosar 42/1958, f.253

https://biblioteca-digitala.ro

agriculturii în comuna Onceşti, raionul Sighet şi atmosfera creată în rândul țărănimii muncitoare."[1]

Fiind relevant pentru mentalitatea responsabililor politici, dar şi pentru modul de raportare al acestora la utilizarea limbii române într-un text, vom cita documentul în anexă, păstrând întocmai ortografia, cazul de la Onceşti nefiind singular, alte asemenea incidente fiind reflectate documentar pentru localitățile Căpleni (raionul Carei) – 6 iulie 1956, Bârsana (raionul Sighet) – 10 noiembrie 1959, Cuhea (raionul Vişeu) – 21 februarie 1962.

Nemulțumirile exprimă modul de realizare a colectivizării, al cărei ritm era considerat nesatisfăcător de către Gheorghiu-Dej care critica în aprilie 1958 comitetele regionale ale partidului din Hunedoara, Cluj, Bacău şi Baia Mare, unde doar 10-15% din suprafața agricolă era colectivizată.[2]

Asaltul decisiv pentru finalizarea colectivizării s-a declanşat în 1959, incluzând măsuri de ordin legislativ care urmăreau fluidizarea procesului de trecere de la întovărăşiri la G.A.C.-uri (ianuarie) şi distrugerea chiaburilor (Decretul 115 din 30 martie privind "lichidarea oricăror forme de exploatare a omului de către om"). În aceste condiții, documentele oficiale relevă că în decembrie 1960 la nivelul regiunii Baia Mare existau 17 G.A.C.-uri cu o suprafață de 134.467 ha, adică 28% din suprafața agricolă şi 445 întovărăşiri agricole cu 124.853 ha, reprezentând 26% din suprafața agricolă.[3]

Ritmul colectivizării era sensibil mai lent în raioanele de munte, Vişeu şi Sighet, o informare din 1960 a comitetului regional Baia Mare recunoscând că G.A.C.-urile şi întovărăşirile agricole din cele 2 raioane erau slab dezvoltate, iar "colectiviştii şi întovărăşiții nu îşi pot asigura cerealele necesare pentru hrana lor şi a familiilor".[4]

Faptul se datora atât fertilității scăzute a terenurilor agricole, cât şi faptului că în zonă exista o împotrivire mai mare a țăranilor în fața impunerii structurilor de tip colectivist. Cert este că oficialii comunişti au găsit soluția pentru a eluda realitatea din zona Maramureşului istoric: au exclus zona de munte din informările periodice adresate Comitetului Central referitoare la ritmul colectivizării în regiune.

În asemenea condiții nu ne poate surprinde faptul că, la 10 aprilie 1962 Comitetul Regional raporta că în regiunea Baia Mare 99,3% din suprafața agricolă (fără deal şi munte) era colectivizată.[5]

Acelaşi procent era menționat în cadrul raionului Sighet, în timp ce Vişeul era declarat ca fiind colectivizat în procent de 100%, evident fără zona de deal şi munte.[6]

Cifrele nu pot ascunde faptul că realitatea nu era atât de uniformă precum o prezentau responsabilii politici. Zona de deal şi de munte, preponderentă în cazul raioanelor Sighet şi Vişeu a rămas într-o proporție însemnată în afara

[1] *Ibidem*, dosar 41/1956, f.72-74
[2] O.Roske, *op.cit.*, p.165
[3] A.N. D.J. MM, fond citat, dosar 47/1960, f.127
[4] *Ibidem*, f.65
[5] *Ibidem*, dosar 42/1962, f. 109
[6] *Ibidem*

https://biblioteca-digitala.ro

procesului de colectivizare, printre locuitorii de aici regimul identificând cei mai mulți "dușmani" ai săi, după cum rezultă din mai multe documente oficiale.

Concluzionând, considerăm că atât factorii geografici, cât şi cei care țin de mentalitatea colectivă pot să explice particularitățile procesului de colectivizare desfăşurat în Maramureşul istoric, iar metodologia cercetării trebuie să includă atât documentele oficiale, cărora trebuie să li se aplice o riguroasă critică, cât şi mărturiile orale ale celor care au fost supuşi de către regimul comunist acestui cinic experiment.

Anexe

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÎN
COMITETUL REGIONAL
BAIA MARE

INFORMARE

În legătură cu unele greşeli săvîrşite în transformarea socialistă a agriculturii în comuna Onceşti, raionul Sighet şi atmosfera creată în rîndul țărănimi muncitoare.

În comuna Onceşti raionul Sighet încă în anul 1952 s-a început să se ducă muncă politică în vederea transformării socialiste a agriculturii ca urmare au fost depuse 20 de cereri pentru a forma o G.A.C. însă din cauza că suprafața de teren a celor înscrişi a fost mică, nu s-a format G.A.C., neglijându-se pe mai departe şi munca politică în această direcție.

Pe baza sarcinilor izvorite din documentele celui de-al II-lea Congres al P.M.R. Comitetul Raional Sighet a analizat într-o şedință de comitet problema transformării socialiste a agriculturii şi a hotărît ca în comunele unde sînt create condiții pentru a forma G.A.C. sau întovărăşire agricolă să trimeată brigăzi compuşi din activişti de partid, de stat şi org.de masă, printre care a trimis o brigadă şi în comuna Onceşti în frunte cu tov.Moiş Ioan secretar al Comitetului Raional de Partid.

Brigada trimisă în aceasta comună împreună cu Biroul Organizației de Bază au revizuit acele 20 cereri depuse încă în 1952 şi s-a stat de vorbă cu cetățeni individual pentru a se convinge care susține şi pe mai departe cererea pentru a forma întovărăşirea cu care ocazie 7 țărani şi-au retras cererile rămînînd astfel 13 cereri.

În urma muncii politice desfăşurate sau mai depus 5 cereri; reuşind astfel să fie depuse 18 cereri care totalizează o suprafață de 4,43 ha teren.

Abaterea sîvîrşită în această direcție a fost că la fixarea terenului pentru a fi comasat nu s-a ținut cont de indicațiile C.C. al P.M.R. să se comaseze acolo unde cei întovărăşiți au cea mai mare suprafață, ci activiştii de partid sau lăsat

https://biblioteca-digitala.ro

influenţaţi de biroul organizaţiei de bază şi comitetul de iniţiativă să se comaseze terenul în altă parte sub pretextul că este un pămînt mai bun unde avea numai un singur ţăran care a depus cerere 0,6 ha, astfel urma să se facă 17 schimburi de teren.

Cu toată munca de lămurire dusă timp de mai multe săptămîni numai 8 cetăţeni au acceptat semnarea pentru a schimba terenul, iar restul au refuzat categoric.

Sub pretextul de a nu se compromite în faţa ţărănimii muncitoare din comună şi pentru a ara cu tractorul suprafaţa propusă pentru comasarea, Tov. Moiş Ioan secretar al Comitetului Raional de partid a propus membrilor de partid şi comit. de iniţiativă să stea de vorbă cu acei cetăţeni care au terenuri în perimetru propus pentru comasare, spre ai lămuri să-şi lucreze pămîntul în tarla şi să spargă haturile, la început majoritatea ţăranilor au acceptat această propunere şi au fost de acord cu excepţia unei femei care era impotrivă.

Astfel în dimineaţa zilei de 23 aprilie a.c., pe la orele 6 cînd tractorul care se găsea de 2 zile în comună a vrut să treacă la aratul pămîntului mai sus menţionat, sau adunat şi au barat drumul tractorului circa 60 – 80 de femei printre care şi cîţva bărbaţi şi au început să facă scandal şi să plîngă că ei nu au nevoie ca tractorul să le are pămîntul lor şi că ei nu sînt de acord cu întovărăşirea agricolă şi să se ia măsuri ca tractorul imediat să plece din comună.

În timp ce se petreceau aceste lucruri a fost anunţat şi Comitetul Raional de Partid după care s-a deplasat la faţa locului, tov. Primsecretar Pazdera Alexandru şi tov.secretar Moiş Ioan care tovarăşi au început să lămurească femeile ca nu s-a intenţionat să le are pămîntul lor cu tractorul ci lotul Zootehnic, ca apoi cu mari greutăţi femeile au dat drumul tractorului să se ducă la lotul Zootehnic.

Astfel în această comună nu a putut lua fiinţă întovărăşirea agricolă. Biroul Comitetului Raional de Partid în şedinţa de birou extraordinară din ziua de 27 aprilie a analizat această stare de lucruri şiu situaţia creiată şi au ajuns la concluzia că datorită lipsei muncii colective, biroul raional nu a dezbătut înainte de a trece la acţiune situaţia creiată în comuna Onceşti, astfel tov. Moiş Ioan secretar al Comitetului raional de partid a încercat să folosească metode străine şi să se dea indicaţii contrare liniei partidului, încălcîndu-se liberul consimţămînt al ţăranilor muncitori pentru care fapt a fost aspru criticat de biroul raional de partid. De menţionat est faptul că, nu toţi membrii de partid din acea comună au fost de acord cu formarea întovărăşirii agricole.

În urma acestei şedinţe de birou s-a luat Hotărîre, care va duce la eliminarea acestor lipsuri şi va întării munca politică în comuna Onceşti.

De pildă în cel mai scurt timp Biroul Raional va prelucra această abatere cu întreg aparatul de Partid şi va instrui mai temeinic activiştii trimişi pe teren în problema transformării socialistă a agriculturii. Se vor organiza vizite cu ţăranii muncitori din comuna Onceşti la GAC-urile şi întovărăşirile agricole cele mai bune din raion, pentru a se convinge singuri de avantajele lucrării pămîntului în tarlalele mari. Se va intensifica munca culturală în comună în fiecare duminică în cadrul căminului cultural vor fi expuse conferinţe pe teme legate de

https://biblioteca-digitala.ro

transformarea socialistă a agriculturii. Iar echipele culturale a Sindicatului Lemn Forestier şi a Casei Raionale de Cultură, bilunar vor prezenta programe culturale adecvate transformării socialiste a agriculturii.

Organizația de bază din comuna Onceşti va fi îndrumată ca într-o adunare a organizației de bază să analizeze munca depusă de fiecare membru de partid în transformarea socialistă a agriculturii.

Biroul Comitetului Regional de partid a indicat Comitetului Raional de Partid Sighet ca această problemă să fie discutată în prima şedință a Comitetului Raional de partid şi să se ia măsuri statutare împotriva tov. Moiş Ioan secretar al Comitetului Raional de Partid, pentru folosirea metodelor străine de la linia Partidului în transormarea socialistă a agriculturii.

Baia Mare la 5 mai 1956.

PRIM SECRETAR
L.S., ss.indescifrabil

https://biblioteca-digitala.ro

Colectivizarea forțată din perspectivă sociologică

Conf. Univ. Dr. Gheorghe Mihai Bârlea

Documentele de arhivă[1], indiferent de proveniență, cazuistica propriu-zisă, extrem de complexă, permit formularea unei concluzii generale: procesul de colectivizare a impus tipologii şi practici comune la scară națională.

Studiile apărute până în prezent, fie că se focalizează pe succesiunea şi tensiunea evenimentelor, pe contextul politic intern şi internațional, pe metodele utilizate, ori pe actorii politici instituționalizați, şi mai ales pe consecințele produse, confirmă această teză. Dar o imagine exhaustivă, coerentă şi corectă, nu poate rezulta decât din contribuțiile complementare ale istoricilor, politologilor, sociologilor, economiştilor ş.a.m.d., întrucât colectivizarea a fost un proces istoric relativ îndelungat şi complex, angrenând toate mecanismele sistemului comunist. Investigarea acestui proces, pretinde multiple valorizări, iar confruntarea de idei, ştiințific vorbind, nu a atins încă momentul concluziilor definitive; de aceea orice contribuție, fie ea de sinteză locală, este importantă şi oportună. Suntem încă prea aproape de momentul colapsului comunismului ca sistem, în Europa Centrală şi de Est, iar în viața cotidiană întâlnim încă supărătoare surogate atitudinale şi mentalități ce amintesc de comunism. Este recomandabil să ne asumăm condiția elevului conştiincios, aflat la ora de recapitulare a unui capitol terifiant de istorie politică recentă, în care colectivizarea este doar o parte dintr-un scenariu de apocalipsă ideologică.

Barbaria metodelor de colectivizare a destructurat valorile identitare ale lumii rurale. Miturile mincinoase despre egalitate, dreptate socială, bunăstare etc., au agresat imaginarul social tradițional până la falsificarea lui. Manipularea, propaganda ostentativă, fără precedent în istorie, au limitat individul şi comunitatea la un tragic exercițiu de conformare şi supraviețuire.

Se poate vorbi de o halucinantă conviețuire în realități şi istorii paralele, aflate într-o radicală divergență de natură şi idealitate politică. Colectivizarea s-a realizat prin coerciție şi teroare, suprimând valori sociale fundamentale, ca proprietatea şi libertatea, în pofida unor repetate încercări de cosmetizare politico-ideologică. Marea masă a țărănimii se refugiase în propria-i disperare, alții au fost trimişi în închisori sau domicilii forțate, iar unii docilizați întru complicitate cu sistemul. Totul în numele procesului de transformare socialistă a agriculturii. Au existat şi opozanții autentici, nu foarte organizați, dar suficienți pentru a salva speranța şi demnitatea.

Pe marginea documentelor comentate, nu este lipsit de importanță să formulăm câteva concluzii teoretice privitoare la fenomenul colectivizării în ansamblul lui. Care ar fi, deci, în sinteză, dimensiunile/trăsăturile specifice procesului de colectivizare din România şi ce particularități putem identifica pentru zonele şi subzonele Maramureşului?

---

[1] Concluziile acestui studiu au la bază documentele din volumul *Colectivizarea în Maramureş. Contribuții documentare (1949-1962)*. Bucureşti, Fundația Academia Civică, 2004.

https://biblioteca-digitala.ro

Un răspuns pertinent nu poate omite, în opinia noastră, cel puțin următoarele dimensiuni:

• *Dimensiunea politică*. Colectivizarea a fost concretizarea socio-istorică a unui proiect ideologic de inspirație sovietică şi stalinistă, iar politica/politicul nu este/sunt altceva decât ideologie în acțiune practică, în cotidian. Documentele strategice ale partidului comunist, din momentul accederii la putere, se inspiră deliberat din propaganda sovietică, devenită normă politică pentru toate țările Central şi Est Europene, constrânse în menghina internaționalismului proletar.

Unul din obiective privea lichidarea proprietăților rurale, substituirea lor cu structuri colectiviste, pentru care sacrificarea țărănimii înstărite era o problemă de timp şi de mijloace. Se distrugea astfel întreaga comunitate rurală, structura sa instituțională şi de relații interumane. Procesele politice şi destinele sacrificate fără remuşcare, au convins că pentru sistem, urmărindu-şi cu obstinație obiectivele, omul/țăranul avea mai degrabă o valoare statistică.

• *Dimensiunea economică.* Colectivizarea a lovit în fundamentul economiei rurale, adică în proprietatea funciară. Lăsat fără pământ, devenit colectivist prin forță şi coerciție, umilințe şi şantaj, țăranul devenise, la fel ca muncitorul, poziționat existențial într-o strictă dependență de stat, şi astfel, în absența oricăror repere de identitate şi libertate, manipularea lui de către sistem devenise mult mai facilă. Ca şi în cazul confiscării proprietăților industriale, colectivizarea a contribuit la consolidarea statului comunist monopolist, la desconsiderarea pieții şi a producției de mărfuri provenite din agricultură. Gospodăriile colective s-au dovedit, în marea lor majoritate, incapabile să asigure resursele pentru propria supraviețuire. Pauperizarea şi privațiunea de drepturi a țărănimii, legată nemijlocit, prin forța împrejurărilor, de structurile agrare colectiviste, s-au accentuat, motivând exodul masiv către industriile gigant din mediul urban. Efectul a fost pervers în planul existenței cotidiene: țăranul dezrădăcinat se depersonalizase şi deviase în caducitatea unei axiologii sociale străine, alienantă până la deriziune. Efectele se resimt şi azi, când şomajul din mediile industriale stimulează tendințe de reruralizare a unui important segment de populație disponibilizată.

• *Dimensiunea juridico-legislativă.* În perioada comunistă s-a edictat un fond legislativ masiv, din nevoia de a legaliza şi legitima formal procesele de colectivizare şi comunizare. Un mod de a salva aparențele, deoarece, în fond, instituțiile sistemului juridic erau confiscate şi dirijate politic, statul de drept suprimat, actul de justiție luând forme caricaturale, totul concurând la indemnitatea magistraturii, convertită în complice la sancțiunile politice ale sistemului împotriva opozanților. Stau mărturie documentele despre zecile de mii de procese politice, publice sau cu uşile închise, veritabile ficțiuni juridice, cu sentințe dinainte stabilite de către partid şi securitate, administrate în disprețul adevărului şi al respectului pentru ființa umană. Pe de altă parte, excesul de legislație era în sine un simptom al crizei sistemului.

• *Dimensiunea socială.* Colectivizarea a provocat disoluția sistemului tradițional de valori morale, spirituale, economice şi de credință din mediul rural. Deposedat de proprietate, ca temei al libertății, țăranul, actor social al comunității,

https://biblioteca-digitala.ro

intră în cea mai lungă perioadă de criză identitară din toată istoria contemporană. Reacțiile la sistem, mai degrabă spontane, neintegrate într-o strategie, au fost brutal suprimate în anii '50, iar în anii '60 se poate constata un indiferentism accentuat față de colectivizare. Lipsea un liant motivațional autentic. Gospodăriile colective, limitate la funcția lor economică, nu contribuiau la o dezvoltare comunitară armonioasă, nu propuneau valori credibile. Societatea locală devenise puternic atomizată şi individualizată, adică în sens contrar căutate-i coeziuni sociale clamată demagogic de sistemul totalitar comunist. În absența libertății de opțiune, statul paternalist colectivist dirija întregul spațiul social, suprimând inițiativa şi creativitatea publică, varietatea instituțională, respectul şi toleranța pentru diferență. Documentele reţin drama comunităților rurale suspendate între parantezele politice ale sistemului. Consecințele sunt incalculabile, încât deficitul de normalitate provocat de colectivizare nu a putut fi compensat de măsurile reparatorii în sfera proprietății în perioada de tranziție. Factorii de coeziune socială, sentimentele, emoțiile şi pasiunile colective, libertatea şi identitatea credinței, comunicarea socială, au fost negativ afectați, defavorizând atât individul cât şi comunitatea. Pe scurt, colectivizarea agriculturii a deturnat şi a întârziat evoluția istorică firească a comunităților rurale şi a țărănimii, a sistemului de norme, valori, credințe şi mentalități.

• *Metodele de convingere şi coerciție.* Colectivizarea a fost un proces complex, alternând perioadele de asalt cu cele de relaxare, angrenând numeroşi factori umani şi instituționali, multiple mijloace şi metode, de la cele punitive, cel mai adesea ilegale şi brutale, la cele mai rafinate, psihologice. Ademenirea cu iluziile şi utopiile proiectului colectivist, propaganda mincinoasă, urmăreau a convinge că prin confiscarea proprietăților, lichidarea țărănimii înstărite, adică a chiaburimii rurale, şi prin colectivizare, se favorizează marea masă de țărani. Pe lângă activiştii de profesie, în munca de lămurire a fost implicată o parte din intelectualitatea rurală şi urbană, în special dascălii, prejudiciind pentru o lungă perioadă de timp prestigiul social şi educativ al şcolii. Miliției şi Securității le-au revenit rolul de a supraveghea întregul proces de colectivizare. Acolo unde au eşuat activiştii au intervenit securiştii, în forță. Putem spune că, de la debut, colectivizarea a căpătat un caracter represiv, ceea ce pune în evidență incapacitatea autorităților în atragerea de bună voie a țărănimii. Muncii de convingere i-a urmat amenințările: eliminarea din şcoli, demiterea din funcții publice, impunerea de cote şi impozite peste limitele suportabilității, înscenarea de procese, apelându-se la incriminări penale (sabotajul), finalizate cu condamnări la ani grei de temniță sau deportări. Zecile de mii de cauze „soluționate" sunt relevante pentru amploarea şi gravitatea represiunii împotriva oricărei rezistențe la colectivizare. Chiar şi membrii de partid au refuzat înscrierea benevolă în gospodăriile colective, dovadă epurările repetate. Confiscările şi schimburile de terenuri, neechivalente economic, presiunile administrative şi financiare, completează instrumentarul şi metodologia represiunii. Până şi unele rapoarte de partid au semnalat încălcarea liberului consimțământ şi utilizarea unor metode de constrângere.

https://biblioteca-digitala.ro

• *Izolarea şi compromiterea cultelor.* Biserica, indiferent de confesiune, a fost una din ţintele predilecte pentru autorităţile comuniste, cu intenţia declarată de a-i compromite vocaţia creştină şi spirituală. Se urmărea, sociologic vorbind, dezinstituţionalizarea ei treptată, până la formalizare, prin limitarea sau chiar interzicerea exercitării cultului (cazul Bisericii Greco-Catolice sau a unor culte neoprotestante), prin izolarea de celelate instituţii comunitare, dar mai ales prin politica agresivă de ateizare a tineretului şi intelectualităţii rurale.

• *Festivismul rural şi coruperea tradiţiei.* Comunismul a instituţionalizat festivismul ca metodă emoţională de manipulare a inocenţei colective. Produsul „cultural" rezultat, dedicat partidului, republicii, colectivizării, liderilor comunişti, grotesc în formă şi finalitate, prin rimele sale folclorice surclasa performanţele imaginative ale absurdului, ca de exemplu: „Foaie verde şi una (!?)/ Să trăia' republica / Foaie verde şi unu / Să trăiască partidu'." (sau colectivu', după împrejurări). Aşa se explică de ce festivismul a însoţit fiecare „succes" în bătălia pentru colectivizare. La orice inaugurare de gospodărie colectivă sau întovărăşire, formaţii artistice de elevi şi tineri erau obligate să confere momentului aparenţa de sărbătoare, în prezenţa sătenilor deposedaţi de proprietate şi a activiştilor de partid. Se inventează sărbători precum *ziua recoltei* şi astfel, se produc primele acte de corupere şi denaturare a tradiţiei şi memoriei culturale locale.

Acestea fiind cadrele generale şi dimensiunile definitorii pentru procesul colectivizării în România, nu este lipsită de interes şi identificarea unor particularităţi regionale ale aceluiaşi proces. Ele sunt, de obicei, determinate de factori geografici, economici, dar şi de anumite trăsături specifice, paradigme culturale şi evoluţie istorică, sau de mentalităţi colective. Fosta regiune administrativă Baia Mare din anii '50-'60 era un spaţiu social multietnic şi foarte variat geografic, cu munţi, dealuri şi zone de câmpie. Aşa se explică şi dinamica diferită a colectivizării în diferite subzone. Documentele privitoare la Maramureş sunt concludente în acest sens. Studiul acestora, mărturiile orale al localnicilor implicaţi nemijlocit în procesul de colectivizare forţată, ne îndreptăţesc să formulăm câteva consideraţii şi particularităţi ce ţin de spaţiul maramureşean, cu impact puternic în viaţa comunităţilor şi mentaşitatea oamenilor.

• După ce în anul 1949, în Maramureş nu se reuşise înfiinţarea nici măcar a unei singure gospodării agricole, prima localitate unde se forţează colectivizarea este Ieud. Şi nu întâmplător. Localitate maramureşeană reprezentativă ca populaţie şi tradiţie istorică, Ieudul a dat de-a lungul timpului un număr impresionant de intelectuali, preoţi şi învăţători, îndeosebi. Geografic, hotarul satului este foarte întins, de aici şi suspiciunea că ar exista şi mulţi ţărani înstăriţi, chiaburi, care trebuiau cu prioritate lichidaţi, iar proprietăţile lor confiscate şi comasate în gospodăria agricolă. Se miza că odată cu colectivizarea Ieudului se va crea un precedent convingător. Dar opoziţia şi rezistenţa la colectivizare au surprins neplăcut autorităţile, în gospodărie înscriindu-se un număr mic de ţărani săraci. Cei înstăriţi, aşa-zişii chiaburi, au refuzat, fără a fi exceptaţi de la comasări, confiscări sau, în cel mai fericit caz, de la schimburi dezavantajoase de terenuri din punct de vedere economic. Însă nici

https://biblioteca-digitala.ro

umilințele, nici cotele şi impozitele, exmatriculările din şcoli, domiciliile forțate sau anii grei de închisoare, nu i-au convins să renunțe la proprietatea strămoşească.

• Satele Maramureşului, în quasitotalitatea lor, nu au fost niciodată convinse de oportunitatea socio-economică a colectivizării şi de aceea în primii ani s-au realizat puține gospodării agricole sau întovărăşiri (care mai târziu s-au autodizolvat). „Munca de lămurire" nu a dat rezultatele scontate.

• Rapoartele politice, notele informative ale Miliției şi Securității, semnalează numeroase acțiuni de împotrivire şi nesupunere colectivă, refuzul categoric al țăranilor de a-şi înstrăina proprietățile, aspecte remarcate în abundență în documentele oficiale ale vremii. Răzmerițele de la Leordina, Petrova, Onceşti, Bârsana din fostele raioane Sighet şi Vişeu, sunt de notorietate în zonă.

• De obicei, în fruntea administrațiilor locale şi a gospodăriilor colective, ca primari, preşedinți, contabili, brigadieri, erau numiți țărani săraci, făcuți peste noapte membri de partid, lipsiți de instrucție şi spirit gospodăresc, dar considerați apriori fideli regimului. Această realitate răsturnată de valori sociale şi umane a fost inspirat surprinsă şi satirizată în folclorul local. Bunăoară, în Vadul Izei, la inaugurarea gospodăriei agricole, una din țărăncile mai curajoase şi-a pus amarul în cântec: „Uită-te Doamne, de sus, / Şi vezi Stalin ce-o adus. / Din cai o făcut cârnați, / Şi din țigani deputați, / Şi i-o îmbrăcat cu paltoane, / Şi i-o pus pe la Raioane. / Din câini o făcut sopoane, / Şi din curve o făcut doamne". Interogată de Securitate, femeia a scăpat, beneficiind de circumstanța „beției involuntare". Într-un alt sat maramureşean, un funcționar de la Primărie decedase de supărare, după ce a fost deposedat de avere. La înmormântare, soția l-a bocit astfel: „Măi Ionuc, bărbatu' meu, / Ai avut avans şi plată, / Ş-amu' mă laşi supărată. / Du-te măi Ionuc, 'nainte, / Şi fă loc la preşedinte. /Şi te roagă la altar, / Şi fă loc la secretar". Sărăcia lucie, demagogia şi propaganda prin presă sunt plastic surprinse în versuri de genul: „Colectiv ți-o trebuit, / Dormi în ziar acoperit, / În Scânteia 'nțepenit", care circulau în lumea satului.

• Țăranii maramureşeni nu s-au înghesuit să muncească în gospodăriile colective, nesimțindu-se motivați de normele în baza cărora li se dădeau dividendele de pe propriile lor terenuri. Puțini au azi pensii pentru munca „în colectiv". Preferau migrația pe şantierele de construcții din diferite zone ale țării, culesul recoltelor de pe câmpiile Bărăganului şi Banatului, la muncile forestiere sau în minele din zonă. Gospodăriile colective, lipsite de forță de muncă, tehnologie şi resurse materiale, decapitalizate şi prost administrate, au devenit în marea lor majoritate neviabile economic şi social; structuri mai degrabă politico-birocratice, în care, vorba unei țărănci din Ieud, găseai „mai mulți din aceia care să te mâie şi să te adune", adică „unul cu sapa şi cinci cu mapa".

• Chiar după înființarea G.A.C.-urilor, în unele localități, țărănimea înstărită neînscrisă, aşa zisa chiaburime a satelor, continua să aibă o influență destul de mare, dovadă că poziționarea ei socială, în pofida precarității materiale în care au fost adusă, a rămas aceeaşi în mentalitatea oamenilor, ceea ce înseamnă că instituțiile tradiționale din Maramureş, cum sunt familia, neamul, statutul social moştenit, omenia, educația, şi-au conservat valoarea socială,

https://biblioteca-digitala.ro

dovedindu-se în sine o formă de rezistență. Sunt cunoscute şi cazuri când foştii chiaburi erau disprețuiți în public de cei care altădată munceau pe proprietățile lor, atitudini încurajate de propaganda politică.

• Unele acte de opoziție şi rezistență, de care oamenii îşi mai amintesc, impresionează şi azi prin dramatismul şi tragismul lor: femei şi copii aruncându-se înaintea tractoarelor; miliției şi securişti maltratându-i pe țărani, de obicei noaptea, pentru a-i determina să se înscrie în colectiv. O modalitate de umilire a țăranilor era şi aceea de a-i scoate la lucrările agricole în zilele de duminică şi sărbătorile religioase.

• Nu au lipsit nici răzbunările celor înscrişi cu forța în colectiv, cunoscute fiind cazurile când s-a dat foc caselor şi gospodăriilor unor activişti de partid locali, a informatorilor Miliției şi a Securității, a funcționarilor şi brigadierilor de la primării şi gospodăriile agricole.

• Şi astăzi persistă în memoria colectivă şi individuală a țăranilor maramureşeni coşmarul colectivizării, mărturiile orale ale unora fiind indispensabile valorizării corecte a documentelor de arhivă.

• S-a realizat un act de justețe istorică prin legile de restituire a proprietăților funciare colectivizate sau confiscate, dar nici un text de lege nu a propus şi o formă de compensare pentru folosința ilicită, timp de decenii, a proprietăților țărăneşti; dacă nu materială, măcar morală; dacă nici atât, măcar prezentându-se scuze țăranului, în numele statului român, pentru privarea lui de drepturi fundamentale, precum proprietatea şi libertatea.

• Din paranteza istorică a colectivizării, ruralul românesc a ieşit cu dezechilibre structurale, exprimate în subdezvoltarea economică, în modele culturale şi educaționale din care lipseşte motivația muncii şi atractivitatea vieții la sat. Gospodăria țărănească tradițională era destinată ruinării şi dispariției. Mentalitatea oamenilor s-a îndepărtat de multe din valorile şi simbolurile proprii, iar tranziția i-a adăugat anumite elemente de superficialitate. Scăderea indicelui demografic, încă din comunism, migrația forței de muncă tânără pe piețe ale muncii din afara țării, eficiența scăzută a instituțiilor comunitare – administrație, şcoală, biserică, organizații neguvernamentale, infrastructura rurală precară (mai ales în satele izolate, unde nu există cele mai elementare utilități, precum gazul, electricitatea, aducțiunile de apă), afectează grav calitatea vieții cotidiene în mediul rural la începutul mileniului trei.

Normalitatea poate fi recuperată pentru evoluția modernă a comunităților rurale pe baza moştenirilor culturale, a tradițiilor viabile, prin asumarea unor strategii menite să responsabilizeze actorii sociali din comunitățile rurale, prin motivarea muncii, modernizarea şi eficientizarea ei, valorificarea optimă a resurselor materiale şi de inteligență. Şi mai ales prin adecvarea şi însuşirea de modele şi norme comunitare care şi-au dovedit eficiența europeană, adică prin creativitate socială şi competitivitate axiologică.

https://biblioteca-digitala.ro

Țăranii maramureşeni şi cotele obligatorii

Drd. Andrea Dobes

> "O fost cotă de grâu, o fost cotă de mălai, o fost cotă de orz şi ovăz. Şi apoi impozitul. Cu banii de pe o vacă am putut plăti numai jumătate din impozit. Aşa l-au pus. Şase sute de lităre de lapte a trebuit să dai cotă după vacă. Vițelul să-l țâi. Nu ai avut voie să-l vinzi sau să-l tai, să te ferească Dumnezeu! Mâncare la copii a trebuit. Ce să faci? Numai Dumnezeu Sfântul ştie câte au câte au tras bieții oameni."[1]

Discursul antibolşevic din România interbelică prezent în lumea satului, în special prin tema colhozului, a contribuit la fixarea imaginii că instaurarea comunismului va duce la apariția structurilor colectiviste, cu toate consecințele sale, inclusiv confiscarea pământurilor. Această temere s-a intensificat odată cu prezența țăranilor români pe Frontul de Est, când aceştia au putut observa direct realitatea din satele sovietice şi la revenirea în sat „spuneau că în colhoz țăranul nu are nimic, e ca un rob: nici pământ, nici vacă, nici oaie, nimic".[2] În aceste condiții, deşi țăranii aşteptau cu nerăbdare să primească pământ printr-o nouă reformă agrară, ei erau împotriva oricărei forme de exploatare a pământului de tip colectivist.[3]

Imediat după 23 August 1944, comuniştii români au respins categoric afirmațiile potrivit cărora ar intenționa să realizeze colectivizarea agriculturii şi au acționat pentru a promova ideea că doresc sprijinirea țăranului român. În această strategie promovată de partidul comunist pentru atragerea țăranilor din satele româneşti se încadrează şi reforma agrară din martie 1945, în urma căreia au fost expropriate 1.468.000 ha de pământ, iar în agricultura românească a devenit predominantă proprietatea țărănească sub 5 ha.[4] Scopul imediat al reformei agrare din martie 1945 a fost obținerea unei susțineri în lumea satului, în vederea campaniei electorale, autoritățile catalogând drept mincinoase afirmațiile opoziției privind intenția partidului comunist de a introduce sistemul sovietic al colhozurilor în agricultura românească.[5]

---

[1] Interviu cu Ileana Pleş, Arhiva de Istorie Orală a Centrului Internațional de Studii asupra Comunismului din cadrul Memorialului Victimelor Comunismului şi al Rezistenței Sighet, caseta nr. 1889. (în continuare A.I.O.C.I.M.S.)

[2] Interviu cu Gavrilă Pleş, A.I.O.C.I.M.S., caseta nr. 1889.

[3] Gheorghe Onişoru, *Propagandă şi contrapropagandă: tema colhozului (1944-1949)*, în *Analele Sighet 2: Instaurarea comunismului între rezistență şi represiune,* editor Romulus Rusan, Fundația Academia Civică, Bucureşti, 1995, p. 33.

[4] Gheorghe Iancu, Virgiliu Țârău, Ottmar Traşcă, *Colectivizarea agriculturii în România. Aspecte legislative (1945-1962)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000, p. XIII.

[5] Gheorghe Onişoru, *România în anii 1944-1948. Transformări economice şi realități sociale*, Fundația Academia Civică, Bucureşti, 1998, p.146-156.

https://biblioteca-digitala.ro

Deşi, oficial, colectivizarea agriculturii a debutat în primăvara anului 1949, instaurarea guvernului Groza, la 6 martie 1945, a marcat începutul unor transformări majore cu implicaţii asupra vieţii politice, economice şi sociale. Agricultura, nu putea rămâne în afara acestor schimbări care au afectat societatea românească în ansamblul ei, întrucât, în 1948, aproximativ 75% din totalul populaţiei trăia în mediul rural. Au fost adoptate o serie de măsuri de natură politică şi legislativă care au reprezentat, de fapt, un prolog al acţiunii de colectivizare.[1] Printre acestea un loc important era reprezentat sistemului cotelor, văzute ca un răspuns imediat la nevoile alimentare ale populaţiei şi la presiunile ocupantului sovietic.

Cu toate că primele reglementări privind sistemul de colectări ale produselor agricole au apărut în cursul anului 1945, abia la începutul anului următor s-a produs o clarificare în acest sector. Astfel, Legea nr. 68 din 16 februarie 1946, prevedea la art. 1 că sarcina „colectării de produse agricole vegetale şi animale (...) se va face, în fiecare judeţ de una sau mai multe unităţi de colectare şi distribuire puse sub îndrumarea şi controlul Oficiului Economic Judeţean".[2] Legea nu preciza produsele ce urmau să fie supuse colectării, organismul menit a stabili cuantumul cotelor şi nici termenele de predare a produselor agricole de către ţărani.[3]

Prin Legea nr. 251 din 12 iulie 1947, care reglementa circulaţia produselor agricole se stabilea că producătorii agricoli ,,aveau dreptul de a dispune în mod liber de produsele lor, cu excepţia cotei de predare care trebuia vândută obligatoriu statului", iar Ministerul Industriei şi Comerţului urma să decidă ,,felul, cantităţile de produse agricole, preţul, timpul, locul şi condiţiile în care urma să fie vândută cota de predare".[4] Această lege a accentuat atât presiunea exercitată de stat asupra producătorilor particulari cât şi procesul de sărăcire a gospodăriilor ţărăneşti, generând o atmosferă ostilă puterii comuniste în lumea satului.

O altă etapă în legislaţia colectărilor o reprezintă Decretul nr. 121 din 5 iulie 1948 prin care ţăranii erau obligaţi ,,să predea statului, contra plată, o parte din prisosul recoltei lor de cereale, în raport cu posibilităţile exploatărilor lor".[5] Cotele ce urmau să fie predate erau stabilite în funcţie de suprafaţa deţinută şi de structura exploatării agricole, iar preţurile de achiziţie erau stabilite de Ministerul Comerţului şi Alimentaţiei.

După lichidarea tuturor obstacolelor şi adversarilor din calea comunizării ţării – partide politice, monarhie, biserică etc. – comuniştii au trecut, la sfârşitul anului 1948, la promovarea unei ample campanii propagandistice în favoarea colectivizării. În acest context la 27 decembrie 1948, Gheorghiu-Dej a declarat că

---

[1] Vezi pe larg această problematică în Gheroghe Iancu, Virgiliu Ţârău, Ottmar Traşcă, *op. cit.*, p. 1-88.
[2] *Ibidem*, p. XIV.
[3] Octavian Roske, *Colectivizarea şi mecanismul colectărilor: istorii paralele*, în Dorin Dobrincu, Constantin Iordachi (editori), *Ţărănimea şi puterea. Procesul de colectivizare a agriculturii în România (1949-1962)*, Editura Polirom, Iaşi, 2005, p. 115.
[4] Gheroghe Iancu, Virgiliu Ţârău, Ottmar Traşcă, *op. cit.*, p. XVII.
[5] Octavian Roske, *op. cit., loc. cit.*, p. 116.

https://biblioteca-digitala.ro

„trecerea țărănimii în gospodării colective este singurul mijloc prin care țărănimea săracă şi mijlocaşă poate scăpa de starea de mizerie şi înapoiere".[1]

Între 3-5 martie 1949 a avut loc la Bucureşti, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist, unde liderii comunişti indicau noua direcție ce trebuia urmată în lumea satului românesc prin colectivizarea graduală a suprafețelor agricole. Textul Rezoluției adoptată cu acel prilej, definea foarte clar politica pe care partidul urma să o promoveze în lumea rurală: „Ne sprijinim pe țărănimea săracă, strângem alianța cu țărănimea mijlocaşă şi ducem o luptă neîntreruptă împotriva chiaburimii".[2]

Înființarea noilor structuri colectiviste se realiza numai cu aprobarea Comitetului Central şi a guvernului. Ele urmau să funcționeze pe baza unui statut care trebuia să prevadă interzicerea accesului „chiaburilor".[3] La 6 iulie 1949, Comisia agrară a Comitetului Central a întocmit primul statut model al gospodăriei agricole colective, în care se preciza că scopul G.A.C.-urilor era de a asigura „victoria asupra chiaburilor, exploatatorilor şi duşmanilor celor ce muncesc".[4]

În perioada următoare au fost adoptate o serie de decrete, decizii şi hotărâri, care aveau drept scop stabilirea cadrului legislativ în vederea declanşării procesului de colectivizare a agriculturii. Dintre acestea cele mai importante erau legea impozitului agricol şi decretul privind regimul colectării cerealelor.

Conform Legii nr. 18 din 14 iulie 1949, erau impozabile toate veniturile anuale agricole şi neagricole realizate de o gospodărie agricolă din mediul rural. Impunerea era diferențiată, menită a sprijini gospodăriile agricole colective şi de a îngrădi „puterea economică a chiaburilor, obligându-i a vărsa statului o parte însemnată din veniturile lor create din exploatarea sărăcimii satelor".[5] În expunerea de motive privind Legea impozitului agricol se preciza că „legea punea greul pe chiaburi, întrucât unui chiabur care are un venit anual mediu de 200.000 lei i se socoate impozit 56.770 lei (adică 28,4), la care Sfatul Popular poate propune pentru gospodăriile chiabure adăugarea unui plus de 20 până la 50%".[6]

S-a declanşat o ofensivă ce a utilizat diverse mijloace administrative împotriva țăranilor care utilizau munca salariată, fiind cu toții integrați chiaburimii, văzuți ca nişte „indivizi care au supt până acum vlaga din oamenii săraci, care lucrau la aceşti chiaburi pentru un pumn de mălai mucegăit şi pentru o mână de brânză cu codați".[7] În teritoriu, s-a trecut la întocmirea listelor de chiaburi, alcătuite de foarte multe ori, după cum recunoşteau chiar şi autoritățile „în spirit

---

[1] Marian Cojoc, *Dobogea de la reforma agrară la colectivizarea forțată,* Editura Muntenia & Leda, Constanța, 2001, p. 34.

[2] *Rezoluții şi Hotărâri ale Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român 1948-1950,* Editura Partidului Muncitoresc Român, Bucureşti, 1951, p. 95.

[3] *Ibidem,* p. 103.

[4] Marian Cojoc, *op. cit.*, p. 39.

[5] Gheroghe Iancu, Virgiliu Țârău, Ottmar Traşcă, *op. cit.*, p. XXIII.

[6] Direcția Județeană Maramureş a Arhivelor Naționale, Fond Comitetul Județean Maramureş (Sighet) al P.M.R., Dosar 65/1949, f. 105. (în continuare D.J.MM a A.N.)

[7] D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Provizoriu al Județului Maramureş, Dosar 148/1949, f. 9-10.

https://biblioteca-digitala.ro

subiectiv, mergându-se pe făgaşul condamnabil al răsbunărilor personale"[1], fiind trecuți pe aceste liste numeroşi țărani mijlocaşi sau chiar săraci.[2]

La 21 iulie 1949 a fost publicat Decretul 306, prin care producătorii agricoli erau obligați să predea statului la preț oficial „o parte din prisosul lor de cereale". Cotele urmau să fie stabilite de Consiliul de Miniştri, pe baza propunerilor Comisiei de Stat pentru Colectare, iar sistemul de impunere era unul progresiv, în funcție de suprafața totală şi a producției medii la hectar a regiunii din care provine gospodăria agricolă. Pe baza acestui decret, Comitetele Provizorii din teritoriu, viitoarele Consilii Populare, stabileau planurile locale de colectări, iar fiecare gospodărie primea un proces verbal ce cuprindea cantitățile de cereale pe care erau obligat să le predea.[3]

Pentru ca planul de colectare să aibă o eficiență cât mai mare, s-a adoptat un ansamblu de legi care să sancționeze orice abatere de la sistemul de predare a cotelor. Bazele acestuia au fost puse în aprilie 1949, prin Decretul nr. 183 privind sancționarea infracțiunilor economice. Conform actului normativ, nepredarea integrală a cotelor era pedepsită cu închisoare corecțională de la 1 la 12 ani şi amendă de la 10.000 la 100.000 lei, iar dosirea produselor agricole se sancționa cu muncă silnică de la 5 la 15 ani şi amendă de la 50.000 la 200.000 lei.[4]

În 1949, în județul Maramureş, o regiune montană cu prea puțin pământ arabil, din care majoritatea pe coaste şi dealuri, suprafața agricolă se împărțea astfel: pământ arabil 37.292 ha, adică 10,90%; păşune 47.777 ha, reprezentând 13,97%; fânaț 79.649 ha, însemnând 23,24%; pădure 154.537 ha, adică 47,51%. Structura proprietății asupra pământului era următoarea: țărani fără pământ - 1.475 gospodării (3,27%); țărani cu până la 0,50 ha - 7.852 gospodării (17,04%); între 0,50 şi 1 ha - 7.314 gospodării (16,21%); între 1 şi 2 ha - 10.138 gospodării (22,46%); între 2 şi 3 ha - 6.819 gospodării (15,11%); între 3 şi 5 ha - 6.246 gospodării (13,84%); între 5 şi 10 ha - 3.916 gospodării (8,68%); între 10 şi 20 ha - 1.033 gospodării (2,29%); între 20 şi 50 ha - 207 gospodării (0,46%); peste 50 ha 130 - gospodării (0,29%).[5] Dacă la nivelul întregii țări proprietățile sub 5 ha reprezentau 57,7 %, în Maramureş procentul era de peste 87 % din totalul gospodăriilor țărăneşti.

Întrucât în stabilirea cotelor s-a ținut seama de suprafața totală a terenului arabil, nu de productivitatea lui, iar în Maramureş majoritatea suprafețelor de pământ erau incluse în categoria a V-a de fertilitate, cu cât un țăran avea mai mult pământ, cu atât cotele erau mai presante. Aceasta însemna o pierdere considerabilă pentru țărani, deoarece suma primită nu reprezenta valoarea reală a produselor, iar în cazul unor calamități naturale proprietarii trebuiau să suporte

---

[1] Ibidem, f. 3-8.

[2] Câteva exemple privind modalitatea de întocmire a listelor de chiaburi în Maramureş vezi la Andrea Dobes, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, *Colectivizarea în Maramureş. Contribuții documentare (1949-1962)*, volumul I, Fundația Academia Civică, Bucureşti, 2004, p. 86-93; p. 147.

[3] Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente (1949-1989)*, Editura Polirom, Iaşi, 2002, p. 118.

[4] Octavian Roske, *op. cit., loc. cit.*, p. 126.

[5] D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Județean Maramureş (Sighet) al P.M.R., Dosar 62/1949, f. 4.

https://biblioteca-digitala.ro

toate pierderile, la care se adăugau cotele obligatorii. S-a ajuns până acolo încât, de teamă să nu fie închişi, mulţi ţărani au fost nevoiţi să cumpere produse agricole de pe piaţa liberă pentru a putea achita cota. Iată mărturia unei ţărănci din comuna Ieud, raionul Vişeu, privind greutăţile provocate de impozitul agricol şi sistemul cotelor: „O fost cotă de grâu, o fost cotă de mălai, o fost cotă de orz şi ovăz. Şi apoi impozitul. Cu banii de pe o vacă am putut plăti numai jumătate din impozit. Aşa l-au pus. Şase sute de lităre de lapte a trebuit să dai cotă după vacă. Viţelul să-l ţâi. Nu ai avut voie să-l vinzi sau să-l tai, să te ferească Dumnezeu! Mâncare la copii a trebuit. Ce să faci? Numai Dumnezeu Sfântul ştie câte au tras bieţii oameni. Într-o vară a trebuit să dăm cota de lapte. Nu avea vaca aşa greutate. Ni s-a spus ori punem jos în termen de 3 zile, nu mai ştiu câte litere am avut de plătit, ori vine maşina şi ne duce. Vai de mine, ce-i de făcut? Am făcut cum am putut rând de bani, am luat împrumut şi am mers şi am cumpărat unt. Am mers la omul acela. I-am dat bani şi ne-o înfricat! *Auzi, dacă vor întreba spuneţi că aţi cumpărat unt de la Vişeu şi aţi venit şi aţi achitat.* Am fost siliţi să achităm. Noi o trebuit să dăm o mulţime de bani, să ne achite să nu-l ducă cu maşina pe soţul meu, că vinè maşina noaptea şi-l duce la temniţă".[1]

În alte cazuri, pentru a ocoli prevederile legilor de colectare, ţăranii au apelat la diverse soluţii, de la sustragerea unor produse şi refuzul de a preda cotele, până la declanşarea unor veritabile răscoale. Dacă în cazul Maramureşului au existat doar unele incidente izolate, cum a fost cazul comunelor Leordina şi Petrova unde, în vara anului 1950, ţăranii au refuzat să ridice bonurile de predare a cotelor considerând că ,,impunerile au fost făcute întru-un mod injust",[2] în partea de vest a ţării, în judeţele Bihor şi Arad, au avut loc adevărate revolte ţărăneşti.[3]

Ritmul accelerat al colectivizării a coincis cu intensificarea prigonirii chiaburilor, întrucât în vara anului 1950 partidul a considerat că „chiaburii trebuie să fie trimişi în judecată, iar pământurile să li se confişte".[4] Astfel, foarte mulţi ţărani maramureşeni, clasificaţi drept chiaburi, au fost judecaţi şi condamnaţi pentru aşa-zise „infracţiuni economice" cum ar fi: nepredarea cotei de lapte, nepredarea batozei, nedesmiriştire, nedepunerea păioaselor la arii pentru treierat, refuzul muncilor de transport etc.[5]

Rapoartele întocmite de Comitetului raional de partid Vişeu, descriu cazurile de ,,sabotaj" ale planului de colectări din raion în toamna anului 1950. Câteva exemple în această privinţă sunt sugestive: un ţăran din comuna Poienile de sub Munte „a căutat să nu ducă toţi snopii la treierat, ducând o parte din ei la

---

[1] Interviu cu Ileana Pleş, A.I.O.C.I.M.S., caseta nr. 1889.

[2] Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, Fond D, Dosar 7, vol. 5, f. 82-83. (în continuare A.C.N.S.A.S).

[3] Vezi Dorin Dobrincu, *Colectivizarea, cote şi revolte ţărăneşti în vestul României (1949)* în *Depsre Holocaust şi Comunism,* Anuarul Institutului de Istorie Recentă, vol. I, Editura Polirom, Iaşi, 2003, p. 282-318.

[4] Dennis Deletant, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej şi statul poliţienesc (1948-1965)*, Editura Polirom, Iaşi, 2001 p. 108.

[5] Arhiva Memorialului Victimelor Comunismului şi al Rezistenţei Sighet, Fond Maramureş, Dosar 1, f. 8.

https://biblioteca-digitala.ro

o casă în câmp, care era tot a lui ca să-i îmblătească acolo, dar fiind prins asupra faptului s-a luat măsuri asupra lui",[1] în timp ce la Borşa ,,chiaburul A.G. a însămânțat o suprafață de circa 25 ari cu orz, iar când a sosit timpul ca să secere orzul nu a mers ca să-l secere, trecându-i timpul orzul a căzut la pământ şi a putrezit, prins cu faptul de către membri de partid a fost dat în judecată şi impus să cumpere recolta sabotată de el", iar în satul Cuhea ,,chiaburul B.I. a încercat să ascundă suprafața însămânțată cu grâu pe ½ ha, dar a fost prins la treierat de către țărani şi dat în judecată".[2]

Întregul sistem agricol, atât cel „socialist" cât şi cel privat, era atent supravegheat de un ansamblu de instituții, specific sistemului comunist. Deciziile erau elaborate de Comitetul Central al partidului şi Consiliul de Miniştri, iar aplicarea lor revenea în sarcina structurilor de partid din teritoriu. Securitatea era mandatată cu supravegherea şi punerea în aplicare prin forță a planurilor elaborate de puterea politică[3]. La 13 ianuarie 1951, Direcția Generală a Securității Poporului a trimis tuturor direcțiilor regionale din țară un ordin prin care li se cerea să verifice „situația cotelor, rezistența şi instigațiile chiaburilor şi starea de spirit a țărănimii muncitoare".[4]

Într-o notă din 5 ianuarie 1951 a Comitetului raional de partid Vişeu privind situația colectărilor din raion se preciza că, la 31 decembrie 1950, a rămas neachitată cantitatea de 5.672 kg cereale însemnând 17.500 lei, pentru țăranii din mai toate comunele raionului: Săcel 3.000 lei, Săliştea 1.000 lei, Ieud 2.000 lei, Borşa 5.000 lei, Vişeul de Jos 2.000 lei, Ruscova 2.500 lei, Petrova 2.000 lei. Acelaşi document recunoştea că ,,impunerile la cotele obligatorii s-au făcut din birou, în mod mecanic, fără a se cunoaşte terenul, aplicând cotele fără ca să se țină cont de clasa socială şi planul de cultură pe care l-a avut gospodăria impozabilă, iar deşi județul Maramureş face parte din categoria a V-a de fertilitate, pentru mijlocaşi şi chiaburi impunerea s-a aplicat pentru categoria a III - a şi a II - a ceea ce nu se poate realiza, deoarece terenurile nu sunt de aceeaşi fertilitate ca în alte părți"[5].

În raionul Vişeu, planul de colectări pentru anul 1950 s-a realizat doar în proporție de 62,2%, procentele cele mai ridicate fiind la secară 88,5%, orz 54,5% şi ovăz 53,7%, iar cele mai reduse la porumb 0,23% şi grâu 9,5%. Comunele cu procente ridicate în acțiunea de colectare erau Leordina (90%), Săcel (85%) şi Vişeul de Jos (80%), favorizate de terenul prielnic pentru agricultură. La polul opus se găseau comunele Ieud, Rozavlea, Botiza şi Petrova.[6] Neadaptarea planului de colectări la specificul local, a generat, în opinia conducerii raionale de partid, numeroasele întârzieri şi nerealizări în acțiunea de strângere a cotelor obligatorii.

O situație asemănătoare era şi în raionul Sighet, unde potrivit unui raport al conducerii regionale de partid din 31 decembrie 1950, nu s-a reuşit realizarea

---

[1] D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Vişeu al P.C.R., Dosar 2/1950, f. 52.
[2] Ibidem, f. 48.
[3] Gheroghe Iancu, Virgiliu Țârău, Ottmar Traşcă, *op. cit.*, p. XXVII.
[4] Arhiva Serviciului Român de Informații, Fond D, Dosar 9404, vol.15, f. 1. (în continuare Arh. SRI).
[5] D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Vişeu al P.C.R., Dosar 10/1951, f. 52.
[6] Ibidem, Dosar 8/1951, f. 59 – 60.

https://biblioteca-digitala.ro

planului de colectări întrucât ,,impunerea nu s-a făcut în mod real, nu s-a ținut seama de terenuri neproductive şi păduri, iar unele gospodării, în unele cazuri chiar cu intenție rea, au fost încărcate cu o suprafață de teren mult mai mare decât ceea ce era în realitate"[1].

Țăranii maramureşeni erau nemulțumiți şi în privința cotei de lapte, după cum rezultă dintr-un raport din 2 aprilie 1951 a Comitetului raional de partid Vişeu, în care se menționa că ,,265 de țărani din raion dintre care 80 de țărani săraci, 90 mijlocaşi, 30 chiaburi şi 65 vârfuri de mijlocaşi au refuzat să primească cota impusă de lapte", în timp ce în comuna Dragomireşti ,,preşedintele şi secretarul Sfatului Popular au camuflat 293 vaci cu lapte, însă ele au fost descoperite de colectorul L. I. şi s-au luat măsuri de a fi impuse la cotă".[2]

În lunile aprilie şi mai 1951 au fost adoptate mai multe acte normative privind regimul cotelor cu termene precise pentru cotele fixate la diferite produse, cele mai mari fiind impunerile micilor proprietari, cu terenuri cuprinse între 3 şi 6 ha. În schimb, gospodăriile agricole colective beneficiau în primii ani de funcționare de scutiri de până la 20%, iar membrii lor erau scutiți parțial de la cote pentru terenurile aflate încă în proprietatea lor. De aceleaşi reduceri beneficiau şi membrii întovărăşirilor agricole. Cotele nu erau calculate în funcție de producția obținută, ci rezultau din calculele organelor locale de partid pe baza planului general. Produsele trebuiau predate imediat după recoltare, iar nepredarea la timp sau desfacerea produselor pe piața liberă înainte de predarea cotelor atrăgea sancțiuni de natură penală[3]. Iată cum descrie un țăran din Ieud, raionul Vişeu sistemul apăsător al cotelor: „Am avut pământ, am avut mult pământ. Semănam grâu, semănam porumb, semănam ovăz şi am pus chiar şi orz. La strângerea recoltei, trebuia să mergem la batoză şi nu veneam cu nimic. Cu nimic, decât cu paiele, cu atâta veneam".[4]

La 6 iunie 1951, Direcțiile Regionale de Securitate din țară erau îndemnate, printr-un ordin, să urmărească „pregătirea şi desfăşurarea campaniei de colectări şi activitatea elementelor duşmănoase, chiaburimea şi uneltele ei". În comunele unde „reacțiunea este puternică şi influența chiaburimii asupra unor elemente şovăitoare din rândul țărănimii muncitoare este mai mare", trebuiau luate măsuri pentru încadrarea „în ordinul 100 Cabinet a elementelor chiabure cele mai active"[5], adică internarea lor administrativă. Activiştii de partid de la nivelul regionalei şi a raioanelor erau trimişi să identifice şi să verifice trecutul „chiaburilor ce au reuşit să intre în G.A.C.-uri".[6]

În multe comune autoritățile au organizat procese publice, la căminul cultural, unde aşa-zişi chiaburi erau judecați pentru a oferi un exemplu țăranilor din sat. Un astfel de proces a avut loc şi în comuna Ieud, din raionul Vişeu, în 1951: „O venit procuratura şi judecătorul la Ieud şi aicia s-o ținut, la căminul cultural. În judecată o fost unul Dunca Dumitru Boboioc. Şi pe acela l-o judecat şi

---

[1] D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 2/1950, f. 98-99.
[2] Ididem , f. 66.
[3] Gheroghe Iancu, Virgiliu Țârău, Ottmar Traşcă, *op. cit.*, p. XXXI.
[4] Interviu cu Gavrilă Pleş, A.I.O.C.I.M.S., caseta nr. 1889.
[5] Arh. SRI, Fond D, Dosar 9404, vol.9, f. 56-57.
[6] D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Regional Maramureş al P.C.R., Dosar 50/1951, f. 59.

https://biblioteca-digitala.ro

l-o batjocorit, fără ca omul să aibă un cuvânt, nu l-o lăsat să vorbească nimic. În sală era plin de securitate, îmbrăcați în civil, pentru că se puteau aştepta la orice, ştiau că în Ieud nu-s iubiți şi se poate răscula lumea. Or pus un martor mincinos, pă unul Chindriş Grigore, ce era colector şi ăsta o zâs că o fost slugă la chiaburul ăsta şi aiesta nu i-o plătit nimic, şi-o bătut joc de el şi l-o culcat între vaci şi tot felul de minciuni. Da' ăsta nu o fost slugă niciodată, iar acuzatul nu putea spune nimic şi astfel l-o condamnat şi l-o dus la temniță".[1] Deşi limbajul folosit în procesele publice din anii `50, în care erau judecați aşa zişi chiaburi, era deosebit de agresiv, aceştia fiind numiți „şerpi veninoşi" şi „năpârci", țăranii înstăriți din comunele maramureşene reprezentau, în general, un model pentru majoritatea sătenilor.

La 6 noiembrie 1951, comitetul raional Sighet raporta situația colectărilor din raion în perioada ianuarie – noiembrie 1951. Procentele cele mai ridicate erau la porumb (83%) şi lână (79,6%), iar cele mai reduse la floarea – soarelui (4,2%), cartofi (27%) şi lapte de vacă (45,2%). Conducerea de partid a raionului considera că aceste rezultatele nesatisfăcătoare se datorau în primul rând ,,lipsurilor colectorilor, care nu au o evidență clară despre colectare şi nu cunosc cum trebuie să ducă munca de lămurire între țărănimea muncitoare pentru colectare şi nu impresionează chiaburii pentru predarea cotelor la timp."[2] Potrivit documentelor de partid, existau şi țărani care „au cerut majorarea cotei, fiindcă au fost impuşi cu mai puțin pământ", cum a fost cazul a doi țărani săraci din comuna Sarasău.[3]

În raionul Vişeu, vinovați pentru nerealizarea planului de colectări la cereale pe anul 1951, erau, potrivit conducerii de partid a raionului, ,,chiaburii" din comunele Petrova şi Ieud, care ,,şi-au îndosit produsele în urma cărui fapt nu s-a putut realiza colectarea de cereale cca. 5 vagoane şi fân 4 vagoane".[4]

Predarea cotelor a creat nemulțumiri între țăranii maramureşeni întrucât, în acțiunea de colectare a produselor agricole au avut loc o serie de abuzuri. Astfel, potrivit unui raport al Comitetului raional de partid Sighet, din 5 noiembrie 1952, în comuna Rona de Sus colectorii „văzând că cantitatea nu a ieşit, au impus pe unii şi de două ori, sau chiar de trei ori, iar pe urmă au fost trecuți pe lista chiaburilor şi mijlocaşii", iar la Bârsana, pentru a creşte colectarea cărnii de porc, „s-a pornit la această acțiune şi în câteva zile s-a şi scos cantitatea cerută în urma căreia [unii] aproape că au fost arestați"[5]. La Cuhea, în raionul Vişeu, un „chiabur care nu a vrut să dea cota a fost reținut la sfat până ce membrii familiei lui au predat cota", iar „chiaburii care nu si-au predat cota au fost demascați în întreg raionul".[6] În comuna Ieud, colectorul a spus „să se ia de la țăranii mijlocaşi forțat, cu miliția", în timp ce „unii chiaburi au fost obligați să-şi predea porcii, în contul achizițiilor, în mod forțat".[7]

---

[1] Interviu cu Grigore Pop, A.I.O.C.I.M.S., caseta nr. 1891.
[2] D.J. MM a A.N., Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 22/1951, f. 62-63.
[3] Ibidem, f. 64.
[4] Ibidem, Dosar 33/1952, f. 10.
[5] Ibidem, Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 51/1952, f. 78-82.
[6] Ibidem, Fond Comitetul Raional Vişeu al P.C.R., Dosar 33/1952, f. 112.
[7] Ibidem, f. 80-81.

https://biblioteca-digitala.ro

Existau cazuri în care o serie de „țărani vigilenți", membrii ai Partidului Comunist sau ai Frontului Plugarilor „demascau" activitatea unor „elemente dușmănoase" din comună, cum a fost cazul unui țăran mijlocaș din satul Șieu, raionul Vișeu, care „a dus la treieriș snopii unei chiaburoaice, spunând că sunt ai lui, dar după treieriș a ieșit o producție de 2.400 kg la ha și atunci a fost demascat și s-a văzut că el treiera snopii chiaburoaicei, ca aceasta să se poată sustrage de la cote".[1] Comuniștii au încurajat delațiunea în lumea satului, întrucât țăranii care îi „demascau" pe așa-zișii chiaburi ce aveau cereale ascunse, pentru a nu fi confiscate de colectori, primeau 25% din cantitatea descoperită în urma denunțului. Așa se face că autoritățile recunoșteau că, deși, la început „țăranii muncitori au participat oarecum cu timiditate la confiscarea cerealelor de la chiaburi, procentul de 25% din cantitățile descoperite la chiaburi care s-au predat celor care le-au descoperit au făcut ca țărănimea muncitoare să ia parte activă la această acțiune, demascând pe chiaburi pe față și insistând să li se confiște cerealele".[2]

Regimul cotelor obligatorii i-a afectat nu doar pe țăranii catalogați drept chiaburi de către reprezentanții locali ai partidului, ci au avut de suferit și țăranii mijlocași sau chiar și cei săraci. Astfel, potrivit unei note informative a Comitetului raional de partid Sighet, din 26 ianuarie 1952, în comuna Sarasău s-a confiscat „de la țărani săraci care nu au predat cota în întregime fețe de masă și trei oi, de la mijlocași au confiscat două bucăți tăurași, una jurincă și 40 bucăți oi", la Giulești „s-au confiscat 5 oi și o vită cornută din cauză că țăranul nu a avut de unde să dea cota respectivă", la Budești ,,s-a confiscat de la țărani săraci și mijlocași 31 bucăți oi, 6 bucăți capre, 2 bucăți viței și 2 bucăți vaci", iar în comuna Câmpulung, pentru „2 kg. lapte care nu s-a predat din motivul că cetățeanul nu a avut de unde, s-a confiscat toate cerealele pe care le-a avut respectivul".[3]

Pentru a-i răsplăti pe țăranii săraci și mijlocași care au achitat în întregime cotele, autoritățile comuniste au organizat adunări în cadrul căminelor culturale unde „s-a prelucrat importanța colectărilor, iar în cinstea celor care și-au făcut datoria în fața cotelor obligatorii s-au organizat dansuri, cântece și poezii".[4]

Țăranii care nu reușeau să-și achite cotele erau considerați sabotori, întrucât prin nepredarea cotei se considera că „sabotau măsurile luate pentru asigurarea aprovizionării populației muncitoare cu produse agricole vegetale și a industriei socialiste cu materii prime agricole", după cum menționau majoritatea sentințelor prin care țăranii maramureșeni erau condamnați la ani grei de temniță.[5]

Un exemplu de sabotaj este și cel al unui țăran considerat de autorități „dușman al clasei muncitoare", din comuna Leordina, raionul Vișeu, care a fost condamnat la 5 ani închisoare corecțională pentru că „a adus la baza de recepție

---

[1] Ibidem, f. 47.
[2] Ibidem, Fond Comitetul Regional Maramureș al P.C.R., Dosar 51/1951, f. 264-265.
[3] Ibidem, Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 51/1952, f. 3 .
[4] Ibidem, Fond Comitetul Regional Maramureș al P.C.R., Dosar 51/1951, f. 263.
[5] Arhiva Judecătoriei Vișeu, Fond Penal, Dosarele 1077/1952; 1078/1952; 1085/1952; 1425/1952.

https://biblioteca-digitala.ro

cereale infiltrate cu gărgărițe, intenționând astfel să distrugă şi celelate cereale din baza de recepție".[1]

Alături de sentințele din anii `50, mărturiile celor condamnați permit conturarea unei imagini mai complete privind sistemul cotelor. Iată mărturia unui țăran din Ieud, raionul Vişeu, condamnat în anii `51-`52 pentru că nu a reuşit să-şi achite în întregime cota: „Io n-am putut da mălaiul cât mi-o pus cotă, la 24 de hectare trebuia mult, iar io nu aveam cu adevărat nici jumătate din suprafață, n-am putut da grâul şi nici laptele tăt, că mi-o pus cu 1.000-1.600 de kilograme după o vacă. N-am putut şi mi-o făcut vreo patru procese, fiecare cu câte patru, cinci sau trei luni de închisoare."[2]

Existau nemulțumiri ale țăranilor privind sistemul împovărător al cotelor în mai multe comune de pe valea Izei, după cum rezultă din notele informative întocmite de Comitetul raional de partid Vişeu. Astfel, în aprilie 1952, o țărancă din comuna Dragomireşti a spus că „va rezista atât cât poate suferi, iar când nu vor mai putea suferi atunci vor lua razna în Dealul Măgurii şi vor lua cu ei şi o mitralieră ", în satul Cuhea un țăran afirma că „toate cerealele de la noi din țară şi alte mărfuri sunt încărcate în trenuri şi trimise în Rusia", iar un „tânăr U.T.M.-ist, când a fost vorba de mers la arat, a spus să vină cei de la Comitetul Central să are".[3] Un alt caz este semnalat în comuna Bârsana, în iunie 1952, unde după treieratul grâului delegatul de la batoză a vrut să-i rețină unui țăran „uiumul de 7% conform instrucțiunilor din calitatea I de grâu, iar proprietarul a vrut să predea numai din calitatea a II-a de grâu, iar delegatul de batoză nevrând să primească din acest grâu a fost înjurat de proprietar cu cuvinte murdare şi chiar a vrut să-l lovească"[4].

Documentele oficiale de partid recunoşteau, în 1953, folosirea constrângerii şi a înfricoşării țăranilor prin majorarea cotelor cu ocazia încercărilor autorităților de înființare a unor gospodării agricole colective în cursul anului 1950. Un exemplu în acest sens este gospodăria agricolă colectivă „Gheorghe Doja" din Câmpulung la Tisa, unde „organele miliției şi securității, precum şi unii activişti de partid au bătut pe țăranii Coşa Daniel, Gorjay Balint şi Nemeş Iosif şi i-au amenințat cu majorarea cotelor de produse agricole". În aceeaşi comună s-au folosit şi alte metode de constrângere a țăranilor, ca „mărirea cotelor de lapte şi produse agricole, confiscări de produse de la țărani săraci şi mijlocaşi, chiar şi pentru 2 litri de lapte restanță." Ca urmare, la 6 august 1950, „în spaima acestor amenințări", 58 familii au depus cereri de înscrieri în gospodărie. [5]

Întrucât în această perioadă producția agricolă a scăzut, iar pentru aprovizionarea populației urbane, în plină expansiune, era nevoie de o producție agricolă sporită şi sigură, autoritățile comuniste au slăbit ritmul colectivizării, într-o primă fază în 1951, iar a doua oară în 1953. Vreme de câțiva ani, până în 1957-1958, asaltul direct asupra gospodăriilor țărăneşti a fost înlocuit cu o politică de

---

[1] Ibidem, Dosar 1560/1952.
[2] Interviu cu Ioan Kindriş, A.I.O.C.I.M.S., caseta nr. 1890.
[3] D.J. MM a A.N., Fond Comitetul Raional Vişeu al P.C.R., Dosar 33/1952, f. 13.
[4] A.C.N.S.A.S., Fond D, Dosar 7, vol 11, f. 53.
[5] D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 85/1953, f. 61-62.

https://biblioteca-digitala.ro

transformare graduală a proprietăților particulare în gospodării agricole colective, trecând prin formula intermediară a întovărăşirilor. În această perioadă locul arestărilor în masă, al confiscărilor de inventar agricol şi recoltă, l-au luat mijloacele administrative, restricțiile comerciale şi interdicțiile. Însă obiectivul lichidării proprietății private țărăneşti nu a fost nici un moment abandonat, fiind urmărit consecvent, deoarece reprezenta o condiție sine qua non a impunerii controlului asupra întregii societăți.

În această perioadă gospodăriile țăranilor individuali continuau să furnizeze o parte importantă din necesarul de hrană al populației. Dacă în 1953, proprietățile particulare furnizau 75% din necesarul de cereale, în 1955, prin sistemul colectărilor şi al legislației împovărătoare, 44% din producția de grâu, 29% din cea de porumb, 32% de carne şi 40% de lapte era, obținut, de producătorii individuali.[1]

În vederea creşterii producției agricole şi a preluării ei la fondul de stat, autoritățile comuniste au înăsprit, în ianuarie 1954, sancțiunile pentru nepredarea la termen a cotelor. De acum cei însărcinați cu colectarea produselor agricole puteau pune sechestru pe produsele agricole sau pe alte bunuri din gospodăria țăranului respectiv, iar dacă „datornicul nu prezintă încredere", bunurile puteau fi ridicate, fără a fi necesară „vreo încuviințare specială din partea organelor judiciare". Țăranii erau obligați să ducă ei la bazele de recepție cotele datorate, în termenele prevăzute de lege, excepție făcând produse cerealiere.[2]

Într-o notă informativă, din 17 noiembrie 1954, a Comitetului regional de partid Baia Mare erau amintite câteva „cazuri de rea voință, în cea mai mare parte la chiaburi, care se manifestau prin acea că îndosesc produsele şi refuză să predea cota spunând că nu au de unde. În aceste cazuri, când sunt descoperite, se sechestrează produsele, astfel, de pildă în comuna Berveni, raionul Carei, chiaburul Makoi Ludovik a îndosit 7500 kg. cartofi, Csaki Francisc 4800 kg cartofi". În unele cazuri o parte din produse erau ascunse chiar în gospodăria unor membri de partid, „cum a fost de exemplu chiaburul Bozga Mihai, din satul Larga, raionul Târgu Lăpuş, care a îndosit 4 căi de grâu netreierat la membrul de partid Petruț Ioan".[3] Asemenea manifestări „ale duşmanului de clasă" sunt semnalate în toamna anului 1954 şi în documentele Comitetului raional de partid Sighet, de exemplu un „chiabur" din comuna Bârsana a „îndosit cereale într-o casă părăsită, iar acasă nu se găsea nimic, iar în casa părăsită s-au găsit mai mult de 500 kg cereale şi alte bunuri", pe când în satul Berbeşti un alt „chiabur" a îndosit o cantitate de peste 300 kg la un țăran sărac din sat, precum a mai îndosit şi fân la alți țărani, însă țăranii muncitori din sat l-au demascat şi chiar au dat ajutor la ridicarea acestor produse îndosite, mergând cu căruța lor".[4]

---

[1] Ion Bălan, *Procesul de colectivizare în regiunea Bucureşti (1954-1960)*, în *Analele Sighet 8 - Anii 1954-1960: Fluxurile şi refluxurile stalinismului*, Fundația Academia Civică, editor Romulus Rusan, Bucureşti, 2000, p. 274.

[2] Gheroghe Iancu, Virgiliu Țârău, Ottmar Traşcă, *op. cit.*, p. XLVI-XLVII.

[3] D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Regional Maramureş al P.C.R., Dosar 53/1954, f. 246 - 247.

[4] Ibidem, Fond Comitetul Raional Sighet al P.C.R., Dosar 118/1954, f. 109.

https://biblioteca-digitala.ro

În toamna anului 1954, la nivelul regiunii Baia Mare era semnalată existența unei suprafețe de aproape 2.000 ha care nu au fost lucrate din diverse motive. Fie că erau „terenuri părăsite, deoarece chiaburii au fugit din sat, ca de exemplu în comuna Ieud", fie „chiaburii refuză să-l însămânțeze, spunând că nu au semințe fiindcă s-a luat întreaga cantitate de grâu la batoză".[1]

La Plenara Comitetului Central al PMR din decembrie 1956, Gheorghiu Dej anunța înlocuirea ,,cotelor obligatorii la majoritatea produselor agricole prin sistemul de contracte şi achiziții".[2] Primul pas în acest sens a fost eliminarea cotelor obligatorii la produsele agricole, vegetale şi lapte prin Decretul nr. 728 din ianuarie 1957. Conform actului normativ ,,cu începere de la 1 ianuarie 1957, se desființează cotele obligatorii la grâu, secară, porumb, floarea-soarelui, orz, ovăz, mazăre, fasole, linte, cartofi, fân şi lapte".[3] Nu au fost desființate cote obligatorii la carne şi lână, iar în paralel, funcționa şi un sistem de contractări şi achiziții la animale, lapte şi produse lactate prin care producători agricoli erau afectați întrucât prețurile plătite țăranilor pentru animalele contractate şi plătite erau considerabil mai mici decât pe piața liberă.

Prin renunțarea la cote, autoritățile sperau într-o mărire a producției agricole atât de necesară consumului unei populații urbane aflate într-un proces rapid de creştere datorat politicii de industrializare. În paralel cu desființarea cotelor, a început un proces de majorare a fiscalității şi o înmulțire a măsurilor administrative împotriva gospodăriilor țărăneşti individuale, cu scopul de a-i determina pe țărani să renunțe la proprietăți şi să se înscrie în gospodăriile colective.

[1] Ibidem.
[2] Octavian Roske, *op. cit., lo. cit.,* p. 128.
[3] Gheroghe Iancu, Virgiliu Țârău, Ottmar Traşcă, *op. cit.*, p. LVII - LVIII.

https://biblioteca-digitala.ro

Aspecte ale comunizării satului maramureşean în anul 1948. Acţiune politică şi „reacţiune"

Muzeograf Boroica Ioan

În ziua de 28 decembrie 1947, Sighetul primeşte vizita lui Romulus Zăroni, pe atunci vicepreşedinte al Frontului Plugarilor şi ministru al cooperaţiei. În seara aceleaşi zile, în sala Cinematografului muncitoresc, Zăroni prezenta auditoriului intenţia guvernului Groza de a îmbunătăţi condiţiile de viaţă ale ţărănimii şi că situaţia proletariatului agricol s-ar fi îmbunătăţit „pentru că nu mai sunt slugi exploatate de moşieri şi chiaburi" pentru că prin reforma agrară au primit pământ iar prin cooperaţie li se distribuie produse la preţuri mici. Apoi vorbitorul a argumentat ideologic acţiunile de condamnare a trădătorilor manişti şi scoaterea din guvern „a putregaiului" patronat de Tătărăscu, care vor aduce „mari victorii în folosul poporului muncitor"[1].

Un alt eveniment notabil al sfârşitului de an 1947 este şi înscăunarea lui Sebastian Rusan în scaunul micii episcopii ortodoxe a Maramureşului, eveniment la care au participat din viaţa politică şi bisericească a ţării .[2]

Evenimentul major al răspântiei dintre ani rămâne, fără îndoială abdicarea regelui şi proclamarea republicii cu consecinţe majore viaţa întregii ţări şi care s-a resimţit imediat şi Maramureş printr-o campanie politică, fără scrupule de justificare a necesităţii acestui act. Stăpânii politici ai judeţului erau partidul comunist şi formaţiunile satelite. Iată cum se prezenta în linii mari situaţia judeţului la începutul anului 1948 situaţia cu atenţie înspre lumea satului.

Conform unei statistici întocmite la începutul anului 1948 de către Secţia de Educaţie Politică a Comitetului judeţean PCR, Maramureşul cuprindea din punct de vedere administrativ 59 de comune grupate în patru plăşi: Sighet, Iza, Şugătag şi Vişeul de Sus. Localităţi mai mari erau Sighetul cu aproape 20.150 locuitori- fără industrie semnificativă, Vişeul de Sus cu aproximativ 7.000 de locuitori având ceva industrie forestieră. Dintre localităţile rurale avea industrie minieră comuna Ocna Şugătag iar Câmpulung la Tisa avea industrie forestieră-aşa numita Cheresteaua „Bixada" precum şi exploatările forestiere ale CAPS-ului la Leordina.

Compoziţia etnică, după aceeaşi statistică era la acea dată de 114.000 români, 26.400 ruteni, 14.600 maghiari cuprinşi într-o populaţie însumând 159205.

În acest context structurile locale ale partidului comunist cuprindeau 3.557 membri de partid ceea ce reprezenta 2,23 % din totalul populaţiei coagulate în

---

[1] *„Vizita ministrului Romulus Zăroni la Sighet. Declaraţii făcute în cadrul mitingului organizat de Frontul Plugarilor"*, în Graiul Maramureşului (în continuare GMM), an, XVII, nr. 1, 1 ianuarie 1948, p. 1.

[2] Rubrica „Ştiri judeţene", în GMM, an, XVII, nr. 1, 1 ianuarie 1948, p 4. Sebastian Rusan , a fost mai întâi protopop al Odorheiului, apoi al Sătmarului şi instalat ca locotent de episcop în noiembrie 1946 (vezi GMM, nr. 6, 24 noiembrie 1946), ales episcop în Camera Deputaţilor în 28 noimbrie 1947(GMM,nr.24, 22 noimbrie 1947)

https://biblioteca-digitala.ro

organizații şi celule, mai exact doar o organizație de partid orăşenească şi patru săteşti iar celule de partid citadine erau 27 iar săteşti 66.

Structurile satelite ale partidului comunist, dacă e să dăm crezare cifrelor, erau pe la începutul lunii ianuarie 1948 după proclamarea Republicii se compuneau din 18 sindicate cu 5.600 de membri fie din organizații partinice precum organizațiile locale ale Frontului Plugarilor cu 6.900 membri a căror lider era învățătorul Vancea, bine cotat de către partidul comunist, UPM-ul cu 9.550, ARLUS-ul cu 1.080 membri , UTM-ul cu 38 membri şi UFAR-ul cu 1.140.

Din punct de vedere economic „caracteristica județului: agricol- pomicol – creşterea vitelor" a determinat şi în anul 1948 focalizarea atenției partidului comunist spre zonele rurale mai rezistente la acțiunile sale politice.[1]

În prima lună a anului 1948, atenția Secției Organizatorice a PCR din Maramureş s-a îndreptat mai cu seamă asupra controlului centrelor economice dar şi acelora cu populație majoritar maghiară, reorganizând (de fapt restructurând) comitetele locale din Câmpulung , Ocna Şugătag cât şi organizația de partid CFR Sighet. Tot în această perioadă structurile locale ale partidului comunist au fost preocupate cu reorganizarea partidului sub o nouă denominație- Partidul Unic Muncitoresc prelucrându-se „unificarea" în aproximativ 100 de celule din cele 115 existente constituindu-se ad-hoc comisii mixte de unificare. Însă reacția PSD-ului local a fost una rezervată întrucât nici un membru nu i-a fost „ales" în conducere neurmând exemplul forurilor centrale.[2] Propusa unificare organizatorică, politică şi ideologică a fost precedată în săptămâna 12-17 ianuarie, de o suită de adunări organizate de ambele partide, precum şi de „alegeri în unanimitate" ale noilor conduceri ale organizațiilor locale cât şi de delegați pentru adunarea județeană a PUM. Aceste alegeri au fost supravegheate de comisia județeană PUM şi desfăşurate în şedințe festive (la Ocna Şugatag, Câmpulung la Tisa, Sighet în organizațiile CFR,Uzina Electrică, primărie, prefectură, P.T.T, penitenciar şi spital).[3]

Adunarea generală județeană a PUM-ului s-a desfăşurat la 25 ianuarie în sala festivă a ateneului, după ritualul bine cunoscut unor astfel de evenimente, cu participarea a 80 de delegați din tot județul, fiind reprezentate Consiliul Județean al Sindicatelor Unite, Femeile Democrate, UTM-ul , Frontul Plugarilor, UPM-ul, CDE-ul, prefectura şi armata, adunarea a fost prezidată de Andrei Pătraşcu, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist şi delegat al Comisiei Centrale pentru organizarea Partidului Unic Muncitoresc, ocazie cu care a făcut un expozeu tipic acestei perioade, cu accente pe politică externă. Delegatul centrului preciza că noua demcrație populară, deplin instalată după abdicarea regelui, nu poate conta pe inițiatva particulară şi că prima sarcină ce i se pune PUM-ului este crearea unui regim economic favorabil evoluției spre socialism. Totodată anunță şi obiectivele imediate ale PUM-lui concentrate într-un set de

---

[1] Direcția Județeană Maramureş a Arhivelor Naționale (în continuare DJMMAN), Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. 3

[2] Idem, dosar 43/1948

[3] *„Înfăptuirea Partidului Unic Muncitoresc..."*, în Graiul Maramureşului , anul XVII, nr. 3, 17 ianuarie , 1948, p. 3.

https://biblioteca-digitala.ro

reforme: întemeierea comerțului de stat, întărirea cooperației şi curățirea ei de „lipitorile satelor", reforme ale administrației, justiției şi învățământului precum şi elaborarea noii constituții la viitorul congres al PUM din 7-8 februarie. Ioan Crețu, secretarul organizației județene a PCR, formulează după aceea obiectivele concrete ale PUM-ului local, în consonanță cu cele ale antevorbitorului său: stârpirea analfabetismului, dezvoltarea industriei forestiere, restabilirea circulației feroviare cu restul țării, refacrea căilor de comunicație mai ales prin „educarea simțului de voluntariat pentru muncă; *lupta împotriva cuiburilor reacționare prin extirparea fără cruțare a acestora* (s. n), dezvoltarea sectorului cooperatist, al comerțului de stat".Este interesantă explicația găsită de coordonatorul adunării rămânerii în urmă a Maramureşului, ca o conspirație a fostelor regimuri reacționare cu intenția de a crea un rezervor de brațe de muncă pentru a fi aruncate unde răbufneau grevele proletariatului. Importantă prin formularea liniilor de politică imediată care vor aplicate în cursul anului 1948 în Maramureş, adunarea se va încheia cu „alegerea" fruntaşilor locali ai PUM-lui pentru viitorul congres şi adoptarea unei moțiuni ce îmbină elemente de politică economică şi socială locală cu obiectivele programatice ale PUM-lui.Reținem din această moțiune promisiunea făcută agriculturii județului care conține în germene viitoarele direcții ce i se vor imprima în următoarea perioadă:"De asemenea vom intensifica munca pentru îmbunătățirea nivelului agriculturii, a creşterii vitelor şi a pomiculturii.În acest sens va trebui să întărim fermele de stat, prin care țărănimea va putea fi dotată cu semințe alese, pomi şi cu vite de soi. Considerăm ca o sarcină imediată mobilizarea forțelor întregului județ pentru reuşita campaniei de însămânțări de primăvară."[1]

De fapt întreaga lună ianuarie, şi ca să anticipăm, întreaga perioadă în cauză a fost înțesată cu adunări populare, manifestări mult apreciate şi organizate de către partidul comunist.Dând crezare cifrelor furnizate de rapoartele Secției Oganizatorice a Comitetului Județean PMR sunt enumerate 21 de adunări populare „cu abdicarea regelui", 6 adunări populare cu prelucrarea reformei justiției, 4 conferințe cu activele de la plăşi, 2 adunări populare cu comemorarea morții lui Lenin precum şi adunarea delegaților PCR şi PSD mai sus pomenită, stradă, evident la Sighet.[2] Se apreciază că la astfel de manifestări ar fi fost prezenți în întreaga lună peste 18000 de participanți.[3]

Toate aceste manifestări au avut în spate un important aparat de propagandă susținut prin „îndrumători", unii dintre ei pregătiți în „şcoli de îndrumare". În mediul rural activau peste 120 de astfel de activişti, aflați sub controlul comisiei de îndrumare din componența Secției de Propagandă şi Educație Politică.Activitatea acestora se rezuma deocamdată la răspândirea

---

[1] *„Partidul Unic Muncitoresc va lupta cu hotărâre şi intransigență pentru lichidarea urgentă a distanței regimul nostru democratic şi baza lui economică. Cum au decurs dezbaterile primei adunări generale județen a PUM-lui. Marele expozeu politic făcut de d. Andrei Pătraşcu, membru în Comitetul Central al Partidului Comunist Român şi delegat al Comisiei Centrale pentru înfătuirea Partidului Unic Muncitoresc"* precum şi *„Moțiunea votată în adunarea PUM-lui"* în GMM, an XVII, nr. 5, 31 ianuarie 1948, pp 1 şi 3-4

[2] DJMMAN, Fond Comitetul Jdețean PMR, dosar 43/1948, f.1.

[3] Idem, f.2

https://biblioteca-digitala.ro

ziarelor şi cititul colectiv.Erau periodic convocaţi pentru instructaj, în luna ianuarie ţinânându-se şedinţe cu 49 dintre ei. Este perioada când s-au organizat forme sumare de „învăţământ de partid" pentru nevoile imediate ale propogandei, funcţionând asfel la nivelul judeţului primul curs al şcolii de cadre ţărăneşti cu 18 cursanţi care au obţinut „rezultate satisfăcătoare" însă se recunoaşte că în realitate rezultatele au fost foarte slabe.Mai funcţiona şi o aşa numită „şcoală de cadre rurală" pentru etnicii maghiari cu 20 de cursanţi.Exista însă intenţia celor de la secţia de propagandă de a deschide încă două astfel de şcoli de cadre precum şi deschiderea cursului doi a şcolii serale de partid. În acelaşi sistem vor deschide câte un curs seral şi UTM-ul şi sindicatele.Ca instrument de propagandă va fi folosită caravana cinematografică cu care s-a dat în cursul lunii 21 de reprezentaţii. Sub controlul partidului se aflau şi şcolile de alfabetizare frecventate după cifrele furnizate de Secţia de Propagandă de 1800 de „participanţi". Mijloc important de propagandă rămâne în continuare presa apoi cartea şi broşurile, gazeta locală –„Graiul Maramureşului" se difuza într-un tiraj de 1300 de exemplare, existau 120 de abonamente la „Scânteia", se mai difuza „Vestea satelor"(600 de exemplare în ianuarie).

Tot acest efort concertat al propagandei urmărea realizarea câtorva sarcini dictate de structurile locale ale partidului şi anume lămurirea pe teren despre însemnătatea RPR" reuşindu-se „ca atmosfera în jurul acestui eveniment să fie uşor îmbunătăţită" apoi viitoarea înfăptuire a PUM-lui faţă de care intelectualii social democraţi maramureşeni se arătau „rezervaţi". În plus faţă de sarcinile planului de muncă, apăru problema recensământului cu evidente scopuri politice, care la oraş a decurs fără mari greutăţi, însă în comunetărănimea înstărită sub influienţa „reacţiunii" nu declara sincer cele cerute.[1]

Recensământul agricol, al populaţiei, clădirilor şi locuinţelor ce urmă să înceapă în în 25 ianuarie, făcea parte din strategia guvernului de introducere a modelului sovietic în ţară şi era mediatizat şi de presa locală ca fiind o bază pentru planul de refacere economică.[2]

Ţărănimea Maramureşului era încorsetă prin multiple constrângeri legislative menite doar în parte să să diminueze grava criză economică şi alimentară postbelică enumerând aici regimul cotelor impus prin legea nr. 68 din 16 februarie 1946, prevederile legii pentru reglementarea circulaţiei şi stabilirea regimului juridic al imobilelor agricole din 21 iunie 1947 care restrânge umilitor posibilitatea valorificării terenurilor agricole, legea nr. 251 pentru regimul circulaţiei produselor agricole din 12 iulie 1947 şi mai represiv legea pentru reprimarea speculei ilicite şi a sabotajului economic din 3 mai 1945 cu completările ei ulterioare precum şi a altor măsuri administrative, toate întreţinând un climat de nesiguranţă. [3]

---

[1] DJMMAN, Fond Comitetul Judeţean PMR

[2] *„Recensământul o necesitate naţională"*, în Graiul Maramureşului, anXVII, nr.3, 17 ianuarie 1948, p.2.

[3] Gheorghe Iancu, Virgil Ţârău, Ottmar Traşcă- *Colectivizarea agriculturii în România. Aspecte legislative 1945- 1962*, Presa Universitară Clujeană, Cluj- Napoca, 2000, pp. 16- 18, 20- 29 şi 40- 42.

https://biblioteca-digitala.ro

Recensământul trâmbițat s-a soldat în mediul rural cu colectarea unor date care nu corespundeau realității, de frica de-a nu-şi vedea ridicate vitele de către stat şi catalogat de către activiştii partidului ca un svon lansat de către reacțiune. Factorii locali au imaginat şi pus în practică imediat o metodă de a colecta date mai apropiate de realiate, folosind amenințarea cu nerepartizarea păşunilor ca mijloc de-ai convinge pe țărani să-şi declare vitele. S-au şi repartizat comunelor suprafețe de păşune insuficiente pentru necesitățile reale creind un val de neînțelegeri şi conflicte în urma cărora mulți dintre acei care au declarat în fals au avut de suferit.[1]

De altfel şi reforma agrară, începută înainte de intrarea administrației româneşti în Ardealul de nord, pe baza unei dispoziținuni de ordin administrativ dată de guvernul provizoriu ucrainean, nu s-a soldat cu rezultatele aşteptate de partidul comunist. S-au făcut exproprieri în 25 de comune din totalul de 60, de la 101 proprietari expropriindu-se 3700 jugăre din care au fost atribuite la 1559 de plugari numai 2752 jugăre, restul de 963 jugăre a fost trecut cu suprafață de rezervă a statului. Numai că totalul celor îndreptățiți în sensul Legii de reformă agrară din 1945 a fost de 5877. Țăranii însă au refuzat a întocmi liste de îndreptățiți în cele 35 de comune unde nu s-au făcut exproprieri. S-a propus de către directorul Camerei Agricole –Dumitru Holdiş, ca soluție alternativă pentru rezolvarea sărăciei colonizarea micilor proprietari în altă parte a țării pentru ar fi necesare minimum 3000 de loturi de colonizare în situația în care suprafața medie de teren arabil ce revine unei gospodării este medie de 1 ha şi 30 ari. Au fost scoşi de sub expropriere pe calea instanțelor 29 de proprietari, majoritatea din Sighet, ceea ce a determinat reacția structurilor de partid locale care prin delegatul- secretar al PCR- protopopul Țint, au înaintat un memoriu Comisiei Centrale de reformă agrară pentru a anula aceste hotărâri. Apreciind că în luna mai 1947 existau cam 30000 de gospodării, este uşor de imaginat că o ofensivă asupra economiei agrare maramureşene în sens comunist va fi destul de anevoios condusă, cunoscut fiind ataşamentul maramureşanului față de glie. [2]

În cronica măsurilor represive asupra satului maramureşan trebuie notate şi măsurile ce vizează o industrie tradițională- morăritul, ce vizau controlul circulației cerealelor şi colectarea cotelor. Astfel în toamna anului 1947 din cele 270 de mori înființate după 1936 au fost sigilate 62 de mori. S-a apreciat abuziv că morile construite înainte de această dată nu pot satisface cerințele locuitorilor de la sate, situație în care comunele Leordina, Rona de Jos, Hoteni şi Coştiui au rămas fără nici o moară în stare de funcționare generând nemulțumiri, populația ajungând în stare de revoltă. Au fost luate măsuri care sfidează orice logică juridică normală, adică proprietarilor morilor țănăneşti găsiți fără autorizație de funcționare li s-au întocmit procese verbale de sabotaj conform legii 351/1945.[3] Dealtfel morarii vor fi obligați să predea întrega vamă obținută după măciniş şi să țină registre speciale cu consemnarea cantităților de cereale măcinate.[4]

---

[1] *„Primejdia minciunii"*, în GMM, an XVII, nr. 4, 24 ianuarie 1948.
[2] DJMMAN,Fond Prefectura județuliu Maramurteş, dosar 139/1947, ff 191-194.
[3] DJMMAN,Fond Prefectura județuliu Maramurteş, dosar 37/1947, f 5
[4] Rubrica „Ştiri județene", în GMM,nr.24, 22 noiembrie.1947

https://biblioteca-digitala.ro

La începutul lunii februarie 1948, aceste măsuri de desființare a morilor, numită eufemistic „concentrare" în puncte absolut necesare continuă pentru a putea fi mai uşor supravegheată procesarea cerealelor. Acelaşi lucru s-a urmărit şi cu presele de ulei şi teascurile de la care se colectează semințe şi turte. Obligă pe morarii neacceptați oficial să închidă morile „din proprie inițiativă" .[1]

Pe drumul reformelor, nu tocmai fericite se înscrie şi justiția organizată după modelul sovietic. În ultima săptămână a lunii decembrie 1947 a fost organizată în sala festivă a Prefecturii alegerea asesorilor populari care vor intra în completele de judecată ale Tribunalului Maramureş intr-o şedință condusă de Dionisie Dobre, secretarul organizației PCR. La Sighet au fost aleşi 96 de asesori care urmau să funcționeze prin rotație pe o perioadă de câte 3 luni. Conform noii reforme a justiției, s-a urmărit şi o ramificare a aparatului judecătoresc în mediul rural, chipurile pentru a economisi timp şi cheltuială pentru țărănime.Căi de atac la o instanță superioară nu exiata, recursurile urmând a se judeca pe loc. În competența judecătoriilor intra şi posibilitatea de a se organiza şedințe de judecată chiar în comuna unde a fost săvârşită infracțiunea (evident „sabotajul"). Potrivit acestei organizări se vor tripla numărul judecătoriilor în mediul rural cu lărgirea competenței acestora. Completele de judecată vor fi formate dintr-un judecător de carieră şi doi asesori populari care la țară vor judeca atât cauze civile cât şi penale iar completele orăşeneşti vor judeca numai procese penale. La judecătoriile rurale asesori populari vor fi „aleşi" din obştile săteşti iar la Tribunale, Parchete şi Curți de apel asesorii vor fi „aleşi" de sindicatele muncitoreşti şi asociațiile profesionale. Se exclude posibilitatea ca asesorii să fie funcționari publici, comercianți şi cei care utilizează muncă salariată. O inovație a acestei reforme sunt procurorii populari, numiți pe lângă instanțele săteşti care vor fi apărătorii legii şi în plus asesorii populari care vor funcționa pe lângă Cabinetul Primului Procuror vor putea face recurs în caz de nemulțumire pentru soluția dată în Camera de Instrucție. Instanțele se vor divide în civile şi penale şi vor avea o nouă distribuție teritorială. În județ după 1 ianuarie 1948 urmau să funcționeze următoarele instanțe de judecată:

- Tribunalul Maramureş cu completele penal şi civil;
- Judecătoria principală Sighet cu reşedința în oraşul Sighet care va avea sedii secundare în Săpânța şi Rona de Sus;
- Judecătoria principală Vişeu cu reşedința în Vişeul de Sus cu sediile secundare la Borşa, Petrova şi Poienile de sub Munte;
- Judecătoria principală Dragomireşti cu reşedința în Dragomireşti cu sediile secundare în Rozavlea şi Botiza;
- Judecătoria principală Şugatag cu sediile secundare la Budeşti şi Bârsana.[2]

În condițiile noii reforme judecătorului de carieră nu-i va reveni altă sarcină decât cea de a redacta sentințele care îi erau dictate de asesorii populari. Judecătorului popular nu i se cer conoştințe juridice ci să judece doar „mintea şi

[1] DJMMAN,Fond Prefectura județuliu Maramurteş, dosar 173/1948, f 3

[2] Vezi articolele „o reformă structurală a justiției româneşti" în GMM, an XVI, nr. 25,pp 1şi 4, „Muncitorii şi țăranii îşi aleg reprezentanții lor în justiție", în GMM, an XVII, nr. 1 1948, p. 2

https://biblioteca-digitala.ro

conşiința lui căutând adevărul în viață". În caz de divergență cu judecătorul de carieră, acesta din urmă se va supune întotdeauna judecătorului popular.[1]

Pe linia măsurilor fiscale dure se înscria la sfârşitul anului 1947 şi proiectul legii de procedură fiscală potrivit căruia cei care acumulează restanțe mai mari de 100.000 lei într-un exercițiu financiar cad sub incidența legii sabotajului riscând condamnări cu muncă silnică pe viață.[2]Aceste măsuri vizau însă un segment social mai îngust- comercianții- mult sărăciți la acea dată în Maramureş.

Ceea ce a influiențat cel mai mult mentalul colectiv în satul maramureşan, a fost fără îndoială sistemul cotelor precum şi lipsa alimentelor şi produselor de primă necesitate şi cum se va vedea mai încolo -o fiscalitate excesivă- toate având un scop bine definit ca țărănimea să se înscrie de bună voie în colhoz. Cerealele au ajuns un lux, iar reglementările ce se aplicau circulației lor erau drastice. Măsurile pentru combaterea speculei şi sabotajului prin care se spera că situația se va îndrepta, erau arbitrar luate şi cei pedepsiți erau îndeobşte țăranii mai înstăriți şi comercianții. Organele controlului economic întocmesc numeroase acte de trimitere în judecată iar instanța specială de sabotaj de pe lângă Tribunalul Maramureş pronunță sentințe aspre în pricini precum dosiri de mărfuri sau comercializarea unor produse de primă necesitate (cele pentru cereale ocupând primul loc). Aceste instanțe devin un instrument temut al noului regim, victime fiind deopotrivă țărani şi comercianți evrei.Şefanca Maria din Bârsana este condamnată la plata a 1000 lei amendă penală, Danci Ştefan Hazbei din Borşa cu 500 lei amendă penală, pe Silberstein Gavrilă din Sighet la patru ani închisoare şi 10.000 lei amendă penală.[3]

Însă autoritățile momentului se dezlănțuie şi asupra cărții. O victimă în procesul de epurare a cărții este şi librăria „Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureş"-o instituție de prestigiu cultural a județului şi leagăn al românismului maramureşan, urmând desființarea sa pentru motivul că vinde cărți religioase care varsă în sufletul oamenilor otrava fascistă şi ațâță la războaie între naționalități răstălmăcind articolul 16 din convenția de armistițiu. Nu numai cartea religioasă greco-catolică este epurată ci şi o librărie a căror proprietari erau evrei- Librăria „A.Kaufman şi Fiul" care deținea şi o tipografie înființată în 1886.Proprietarii librăriei sunt trimişi în judecată pentru dosire de marfă şi declarație nesinceră de stoc şi suprapreț.[4]Aceste măsuri vor anula consumul de carte, mai ales de carte religioasă în mediu sătesc unde cartea religioasă şi credința erau de nedespărțit şi vor face loc avalanşei de broşuri bolşevice.

---

[1] „ Rolul judecătorului popular",în GMM, an XVI,nr. Nr.3, 13 decembrie 1947, p.3.

[2] „ Muncă silnică pe viață pentru evaziuni fiscale. Ce conține noua lege de procdură fiscală", în GMM, an XVI,nr. Nr.3, 13 decembrie 1947, p.2.

[3]Vezi articolele *„Alte condamnări pentru sabotaj economic"*, în GMM, an XVII, nr. 1, 1 ianuarie 1948, p.1 şi *„Lupta împotriva sabotajului continuă cu energie"*, în GMM, an XVII, nr. 3, 17 ianuarie 1948,p.3.

[4] *„Organele controlului economic au stârpit o faimoasă tarabă de hoți şi speculanți.Propietarii librăriei A. Kaufman şi fiul trimişi în judecată ppentru sabotaj*, în GMM,an XVII, nr. 7, 14 februarie 1948.

https://biblioteca-digitala.ro

In comerțul local a fost introdusă încă din 1946 cooperația, cu scopul declarat de a distruge specula. Introducerea la sate a întâmpinat rezistență chiar de la început, pentru că pe lângă aspectul pozitiv,aprovizionarea cu produse industriale avea şi atribuția de a colecta podusele agricole.Spre sfârsitul anului 1946, sub imboldul unei legislații asemănătoare- un decret adoptat în noiembrie 1946 în Uniunea Sovietică, în județ erau înființate 30 asemenea cooperative constituite într-o „Federală" căreia în iulie 1947 îi revenea ingrata sarcină de a colecta de la centrele de colectare cotele de lână.Rolul lor creşte simțitor după stabilizarea monetară din august 1947 şi raționalizarea produselor de primă necesitate.Se aduc intense critici conducerii Federalei (condusă până atunci de I. Iuga) care este demisă pentru desele disfuncții şi înlocuită cu o comisie interimară formată din dr. Mihai Pop, Eugen Baias, Teodor Vancea, Lazăr Chindriş, V.Ivanec şi I.Martin, toți fruntaşi din spectrul partidelor de guvernare, ceea ce denotă importanța care i se acorda acestui sistem. În ianuarie 1948 funcționarii trebuie să se înscrie în cooperative pentru a se putea aproviziona cu produse de primă necesitate.[1] În februarie este numit în fruntea cooperației Erich Halpert, care temporar va îmbunătăți situația aprovizionării, mai mult ca rezultat al pegătirii campaniei electorale decât o conducere eficientă. [2]Dar cum se va vedea mai încolo, nici noul numit la şefia Federalei nu va fi menținut în funcție.

Rămânând în domeniul economicului, o altă instituție, având rol de poliție economică –Serviciul pentru control economic va arăta un zel neobişnuit în combaterea speculei, deferind justiției sute de săteni dar şi orăşeni mici comercianți, care vor fi condamnați după judecăți sumare de noii judecători populari.Înființat ca urmare a Legii pentru controlul economic, apărută în Monitorul Oficial din 15 iulie 1947, serviciul județean menționat compus dintr-un corp de controlori devotați regimului , care au urmat o şcoală specială de îndrumare şi puşi sub conducerea unui intransigent-Grigore Holdiş în calitate de sub-inspector general.[3]Intoducerea mercurialului care obliga pe țărani să-şi vândă produsele sub prețul pieței în august 1947, a împins-o la un gest cu consecințe pe Pop Maria din Bârsana, aflată în piața din Sighet, care decât să vândă produsele la prețul impus de mercurial a aruncat făina în noroi, fapt pentru care a fost arestată şi internată la Penitenciar.[4]Soarta acestei femei va fi împărtăşită în acest an de sute de săteni din toate colțurile Maramureşului.O listă a celor condamnați pentru sabotaj şi publicată în mai, este impresionantă.[5] Acțiunea concertată a acestor facori şi a altora neenunțați aici au avut ca rezultat o diminuare drastică inițiativei particulare.

În acest climat schițat mai sus se va desfăşura pregătirea ideologigă a populației județului pentru congresul PUM care, într-o formulare echivocă „a

---

[1] Rubrica *„Economice"* în GMM, nr.1, 1 ianuarie 1948 Despre evoluția cooperației vezi Lupta Maramureşului"nr. 2, 17 ianuarie 1946; nr.5,5 ianuarie 1946; GMM,an XV, nr.1, 13 octombrie 1946; an XVI,nr.17, 6 iulie 1947, nr.22, 10 august 1947; nr.22, 10 august 1947; nr.24, 23 august 1947;an XVII, nr 10, 6 martie 1948.

[2] *„La Federala sighet dai peste munți de mărfuri"*, în GMM, anXVII, nr. 7, 14 februarie 1948, p 3.

[3] *„Controlul economic a intrat în funcțiune"*, în GMM, nr. 20, 27 iulie 1947, p.2.

[4] *„De la Serviciul județean de control economic"*, în GMM, nr. 23, 20 august. 1947, p.2

[5] *„Lista speculanților condamnați pentru sabotaj"* în GMM,an XVII, nr. 23, 15 mai 1948.

https://biblioteca-digitala.ro

avut un ecou larg în județul nostru".Îndrumătorii, a căror număr a mai fost sporit cu încă 40 de proaspeți ai sumarelor şcoli de cadre rurale (stângaci încă în munca de propagandă), vor activa pe teren în luna februarie, pentru contracararea unor zvonuri considerate tendențioase şi alarmante, întreținute de speranța vor veni anglo-americanii, situație în care în imaginația țăranului maramureşan regele se va întoarce ca „împărat".Mai mult, maghiarii din Câmpulung la Tisa, „chiaburi şi chiaburaşi", au au atitudine de respingere a popagandei țesute în jurul abdicării regelui „care nu trebuia izgonit pentru că nu afăcut nici un rău"[1].În strategia acțiunilor de propagandă s-a folosit deplasarea din casă în casă în echipe formate din îndrumători de la Sighet şi îndrumători locali în comunele Berbeşti, Giuleşti, Fereşti, Vad, Onceşti, Bârsana, Iapa, Sarasău,Petrova, Rona de Jos. Au fost „prelucrate problema RPR, cooperația, însămânțările".Şi Frontul Plugarilor dispune de un număr consistent de îndrumători -170- după datele furnizate de rapoartele Secției Județene de Educație Politică.Reacțiunea (fără a fi definită în rapoartele de activitate- dar din cotext este fără îndoială vorba de orice opozant al politicii partidului comunist) speculează greutățile economice şi mai ales situația impozitelor care crează disensiuni între țărani şi aparatul de stat.[2]

Pentru o îndrumare culturală „sănătoasă", pe linia directivelor de partid în materie de propagandă, s-au constituit într-o şedință organizată la Prefectură, Comisiile interimare a căminelor culturale județean şi orăşenesc. Comisia interimară a Căminului cultural județean era compusă din prefectul Nicolae Vancea –preşedinte de onoare, Petreuş Ioan- preşedinte, Gheorghe Bledea – secretar, Petre Lenghel-Izanu-casier, Gheorghe Dăncuş, Ungur Gheorghe, Ioan Dreghiciu, Godja Mihai, Belu Ştefan,Olga Coman, Enuțaş Elena, Radu Buga şi Tivadar Ion- membri. În aceeaşi şedință au fost desemnați îndrumătorii de plasă în persoana lui Năstase Marin pentru plasa Sighet,, Pop Ioan pentru plasa Şugătag, Grad Dumitru pentru plasa Iza şi dr. Földes pentru plasa Vişeu.[3]Prin implicarea partidului comunist, ARLUS-ul îşi extinde activitatea şi în şcoli constituindu-se aşa numitele cercuri ARLUS. Tot cu implicarea acestei organizații s-a „sărbătorit" cu pompă, 30 de ani de la înființarea armatei roşii.[4]

Ciclul conferințelor „de unificare" din preajma congresului PUM, este continuat la începutul lunii februarie de conferința „pentru pregătirea Organizației Unice de Femei", în sala ateneului popular „Lucrețiu Pătrăşcanu" din Sighet, la care au participat 58 de delegate, în prezența şefilor organzațiilor „unificate" locale. Vorbitoarele de la tribună- Enuțaş Elena, Cristescu Alexandra şi Hilda Severin, urmând procedura consacrată deja pentru astfel de evenimente, au cuvântat despre politica internă şi externă, rolul pe care ar trebui să-l aibă „marea massă de femei" în lupta pentru pace şi democrație şi mai cu seamă se definea rolul ce urma să-l îndeplinească organizația unică de femei- acela de a

---

[1] DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f.4.
[2] DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. 6-7
[3] *„ În scopul unei sănătoase îndrumări culturale au fost constituite comisiile interimare ale Căminelor Culturale Județean şi Orăşenesc", în GMM,*an XVII, nr. 9, 28 februarie 1948, p.
[4]DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. 7.

https://biblioteca-digitala.ro

ridica nivelul politic şi social al femeilor „mobilizând forţele acestora în munca de reconstrucţie şi democratizare a ţării", pe plan local la dezvoltarea cooperaţiei şi a industriei casnice.S-a votat şi o moţiune cuprinzând elemente de acţiune imediată concretizate în acţiuni de ordin economic şi social. După conferinţă, pentru a întregii spectacolul, s-a organizat la sala cinematografului muncitoresc „un mare meeting la care au participat 800 de persoane, în majoritate femei", elevele liceului de fete din localitate „au dat un reuşit festival artistic"[1]. Ultima din această serie de conferinţe de „unificare" ale organizaţiilor satelite ale PCR din Maramureş, în a doua decadă a lunii, a fost Conferinţa judeţeană a Uniunii Tineretului Muncitoresc, desfăşurată în acelaşi local al ateneului „Lucreţiu Pătrăşcanu" în prezenţa unui delegat al centrului- Ziman Ştefan în prezenţa delegaţilor formaţiunilor politice locale care-şi vor rosti cuvintele lor de salut. La această conferinţă a tineretului „unificat" s-a ales şi un comitet condus de Radu Buga- secretar, ocazie cu care în nelipsita moţiune cei prezenţi „şi-au luat angajamentul de a mobiliza massele de tineret pentru muncă voluntară pe Şantierul naţional Salva-Vişeu şi alte lucrări de reconstrucţie", cu alte cuvinte un rol de propagandă consacrat acestui segment de populaţie care se va dovedi eficient dar mai puţin în rândul tineretului român. Tot în această perioadă ia naştere la Sighet un hibrid „unificat" şi anume Consiliul Judeţean al Federaţiei Tineretului Democratic din România cu câte doi reprezentanţi ai organizaţiilor de tineret: UTM, comitetele săteşti ale Frontului Plugarilor, UPM,, armata, tineretul democratic ucrainean şi tineretul evreiesc.[2]Unele din acestea vor avea doar o existenţă efemeră, având doar un rol de faţadă.

În cealaltă extremă, din cauza sărăciei izbucneşte în judeţ o severă epidemie de tifos exantematic cu proporţii îngrijorătoare în comunele Borşa şi Poienile de sub Munte obligând Prefectura să constituie o celulă de criză sub conducerea Prefectului găsindu-se chiar vinovaţi în persoana unei „mumii reacţionare" –doamna Vidraşcu şefa Crucii Roşii, probabil o opozantă deschisă a regimului.[3]Epidemia nu a putut fi eradicată în această lună, continuând virulent şi în luna martie urmând acţiuni de deparazitare mai ales în comunele ucrainene, care simţindu-se mai protejaţi au ripostat că ucrainenii sunt tunşi, că n-au drepturi şi că ar trebui toţi să se organizeze şi să plece în URSS şi să nu plătească impozit statului român care-şi bate joc de ei (cazul unui fost membru de partid exclus care a făcut aceste afirmaţii într-o adunare populară electorală întrerupând o adunare populară făcută de un activist.[4] Situaţia economică a judeţului este îngrijorătoare, iarna grea cu căderi masive de zăpadă îngreunând aprovizionarea

---

[1] *„Pentru a contribui la consolidarea Republicii Populare marea massă a femeilor trebuie mobilizată în munca de reconstrucţie şi democratizare. Cum adecurs conferinţa judeţeană pentru pregătirea Organizaţiei Unice de Femei"*, în GMM, an XVII, nr. 6, 7 februarie 1948, p. 1.

[2] *„Unificându-şi forţele tineretul trebuie să devină motorul muncii de reconstrucţie şi întărire a patriei. Cum a decurs conferinţa judeţeană a Uniunei Tineretului Muncitoresc"*, în GMM, an. XVII, nr. 8, 21 februarie 1948, p. 2.

[3] *„Toate forţele trebuesc mobilizate pentru combaterea epidemiei de tifos în Maramureş .Importante hotărâri luate în şedinţa ţinută la Prefectura judeţului"* şi *„Cine ameninţă sănătatea publică în judeţul nostru. Dna Vidraşcu dela Crucea Roşie vinovată de extinderea tifosului exantematic la Borşa"* în GMM. An XVII, nr. 6, 7 februarie 1948, p.3.

[4] DJMMAN, Fond Comitetul Judeţean Maramureş, dosar 51/1948, f. 22

https://biblioteca-digitala.ro

județului iar industria forestieră din aceeaşi cauză a înregistrat rezultate mediocre.[1]

O oarecare ameliorare a traiului la sat s-a resimțit în cursul lunii martie, lună în care întreg aparatul de partid a fost antrenat în regizarea alegerilor din 28 martie şi care inaugurează seria simulacrelor de alegeri din perioada care va urma. S-au acordat oarecari înlesniri la plata impozitelor în sensul că s-a permis prin măsurile luate de ministrul finanțelor, Vasile Luca, reeşalonarea plății impozitelor în patru rate lunare, până în luna iunie. În prejma alegerilor o altă măsură, evident cu scop electoral, a fost aceea a liberalizării circulației cerealelor şi a produselor derivate, a transportului de animale şi a consumului de carne, printr-o decizie semnată Gheorghe Gheorghiu- Dej.

Aşa zisele alegeri de deputați, din 28 martie a consumat mari energii pentru „reuşita" lor din partea partidului comunist pentru buna lor regizare au fost aruncați greii locali ai partidului, în fiecare plasă sunt trimise echipe de câte 6-7 activişti conduse fiecare de câte un responsabil de secție a Comitetului Județean de Partid.

Campania electorală a debutat oficial la începutul lunii martie (practic însă partidul comunist şi-a început ofensiva electorală la începutul lunii februarie prin propagandă din casă în casă în mediul rural) şi lansată odată cu constituirea Consiliului Județean al Frontului Democrației Populare ca urmare a Consiliului Național al F.D.P., eveniment consumat la sediul Prefecturii. Din acel consiliu făceau parte: Crețu Ioan şi Baias Eugen din partea Partidului Muncitoresc Român, Hotea Mihai şi Pop Laurențiu din partea Frontului Plugarilor, Moiş Iuliu şi Baicu Pompiliu din partea Partidului Național Popular; Csurka Alexandru şi Simceac Eugen din partea Uniunii Populare Maghiare, Răceanu Artimoniu şi Şiman Dumitru din partea Consiliului Județean al Sindicatelor Unite, enuțaş Elena şi Cristescu Alexandra din partea Uniunii Femeilor Democrate şi Cast Mihai şi Bedeuan din partea Uniunii Tineretului Muncitoresc, deci tot spectrul politic din jurul partidului comunist. Acest fapt este cât se poate de evident din structura conducerii acestui consiliu (ce urma să funcționeze în sediul Prefecturii) având preşedinte de onoare pe prefectul Nicolae Vancea -liderul Frontului Plugarilor şi care se bucura de o autoritate reală în județ şi în care preşedinția este deținută de Crețu Ioan- secretar al organizației județene a PMR şi apoi urmând în calitate de secretar al Consiliului- Baias Eugen – membru în comitetul județean al PMR. Semnul electoral era acelaşi ca în 1946- soarele.

La depunerea listei cu candidații FDP, întâmplată pe 4 martie la Tribunalul din Sighet au fost „organizați" vreo 600 de persoane încă din ajun „fără să dovedească semne de nerăbdare în timpul aşteptării". După depunerea listei, de la balcon s-au adresat celor adunați Ioan Crețu şi Hotea Mihai care au făcut o apologie noului regim în care statul va fi condus de către popor şi deputații țărani vor avea un cuvânt hotărâtor în viitoarea Adunare Națională. Candidații înscrişi pe lista nr. 1, a FDP erau inginerul Cernicica,, țăranul Hotea Mihai, Teodorescu Marin şi Roman Aurel- nişte biografii reflectând pe deplin voința noului regim de a răsturna vechile valori burgheze interbelice şi a impune pe cele preluate din

[1]DJMMAN, Fond Comitetul Județean Maramureş, dosar 43/1948, f. 5.

https://biblioteca-digitala.ro

modelul sovietic.[1]Din cei patru numai doi sunt oameni din Maramureş. Inginerul Cernicica întruneşte toate condiţiile necesare unei ascensiuni în structurile superioare ale partidului comunist: născut în Sighet din părinţi săraci, având activitate de ilegalist în deceniul patru cu câteva arestări, în primăvara anului anului 1945 este secretarul PCR din Maramureş, promovat apoi la Regionala de partid din Oradea până la desfiinţarea acesteia rămânând ca secretar al partidului comunist Bihor până în 1947, când e chemat de Vasile Luca „pentru meritele sale deosebite" în strucurile ministerului finanţelor unde va ocupa funcţia de Director general. În campania electorală Cernicica va avea în vedere mai ales satele de pe cursul superior al Izei. În 14 martie se va afla la Rozavlea unde le-a vorbit ţăranilor adunaţi despre realizările guvernului Groza şi despre noua temelie pe care o va pune prin alegerile din 28 martie statului, cu scopul ca toţi oamenii să se bucure de bunăstare şi fericire. În următoarea duminică, pe 24 martie se va afla la Dragomireşti alături de prefectul Nicolae Vancea a căror discursuri nu sar din tiparele propagandei pentru alegeri. De notat efortul organizării acestei adunări la care ar fi fost prezenţi 3.000 de ţărani din satele din jur şi Dragomireşti.[2] Cel de al doilea candidat al FDP-ului este ţăranul Hotea Mihai din Hoteni, unul dintre primii înrolaţi în Frontul Plugarilor după 1945, care pentru zelul arătat în activitatea sa în slujba noului regim şi poate şi pentru nevoia de imagine a noii puteri este promovat secretar al organizaţiei judeţene a Frontului Plugarilor. În adunarea ţinută în 24 martie la Ocna Şugatag unde ar fi fost adunaţi vreo 4.000 de ţărani, pe lângă cuvintele celor din staful de acampanie a vorbit şi Hotea Mihai „în cuvinte simple, dar sincere şi izvorâte din inimă, a arătat suferintele din trecut ale ţărănimii" făcând un istoric al revoltelor ţărăneşti după normele stabilite de propaganda comunistă.[3].

Ceilalţi doi deputaţi nu aparţin meleagurilor maramureşene. Teodorescu Marin este o altă biografie aventuroasă de ilegalist ajuns în structurile de vârf ale partidului comunist: fiu de muncitori săraci din Bucureşti, „înrolat" de timpuriu în mişcarea muncitorească, participant la grevele CFR din 1920 şi la mişcările sindicale din acest sector, judecător la Tribunalul Poporului până la desfiinţarea acestuia, numit prin intervenţia lui Chivu Stoica subdirector la Direcţia Centrală a Aprovizionării din administraţia CFR iar după „unificarea" PCR-PSD este ales pentru „meritele sale deosebite" ales în comitetul de conducere a capitalei. În 14

---

[1] *„În cadrele unui mare miting popular, într-o atmosferă de nestăvilit entuziasm şi bucurie, s-a deschis în Maramureş campania electorală pentru alegerile Marei Adunări Naţionale"*, în GMM, an XVII, nr. 10, 6 martie 1948, pp. 1 şi 6; vezi şi DJMM, fond Comitetul Judeţean PMR, dosar 43/1948, f .6

[2] Vezi articolele:*„Cui dăm voturile, cui dăm încrederea noastră. Ing Cernicica Dumitru, un cunoscător ca nimeni altul al nevoilor poporului maramureşean, un dârz şi neînfricat luptător pentru drepturile acestui popor"*, *„În toate satele Maramureşului ţăranii manifestă cu însufleţore pentru Frontul Democraţiei Populare"* în GMM, nr. 12, 17 martie 1948, pp 1 şi 4. şi *„Într-un val de entuziasm, de bucurie şi de încredere în viitor, peste 17.000 de ţărani au făcut legământ că vor vota cu „Soarele"*, în GMM, nr. 14, 24 martie 1948, p. 3.

[3]Vezi rticolele *„Ţăranul Hotea Hihai, om hotărât şi gata de jertfă pentru drepturile fraţilor săi de pe ogoare"*, în GMM, nr. 12, 17 martie 1948, p. 4. şi *„Într-un val de entuziasm, de bucurie şi de încredere în viitor, peste 17.000 de ţărani au făcut legământ că vor vota cu „Soarele"*, în GMM, nr. 14, 24 martie 1948, p. 3

https://biblioteca-digitala.ro

martie se va afla la Ocna Şugătag unde va vorbi minerilor din localitate spre a-i „convinge" să voteze cu FDP şi şi „să sprijine campania electorală prin ridicarea necontenită a producţiei, prin mobilizarea masselor la muncă voluntară, printr-o mobilizare a tuturor cetăţenilor la vot, cunoscând că de victoria în aceste alegeri depinde viitorul şi bunăstarea întregului popor muncitor."[1]

Ultimul candidat de pe listă- Roman Aurel, hunedorean „din ţara moţilor de unde s-a născut Frontul Plugarilor", i se prezintă tot o biografie aventuroasă dedicată de această dată „intereselor ţărănimii nevoiaşe şi muncitorilor oropsiţi" şi datorită calităţilor sale de „organizator şi luptător" pentru interesele mai sus menţionate a fost ales în Comitetul Central al Frontului Plugarilor. În 6 martie vorbeşte la o adunare populară organizată la Sighet după prefectul Nicolae Vancea, unde se aniversau cei doi ani scurşi după alegerile din 1946.[2] De remarcat că la toate manifestările de oarecare amploare organizate în această perioadă, un personaj este nelipsit – Ioan Creţu- secretarul organizaţiei judeţene PMR.

Este evident că aceşti candidaţi nu exprimă câtuşi de puţin o voinţă populară fiind impuşi de noua putere pe criteriile impuse de ea, cultivând şi un anume spirit elitist.

A existat şi o listă nr. 2 – „independentă", având se pare doar un rol decorativ, întărind simulacrul de alegeri, având înscrişi candidaţi ce se bucurau de o anumită popularitate încurcând puţin socotelile partidului comunist mai ales prin zvonurile care circulau în jurul acestor liste puse pe seama reacţiunii: că lista nr. 1 ar fi rusească şi lista nr. 2 ar fi americană şi altele de acest fel, încât mulţi oameni „de bună credinţă" au votat cu nr. 2.[3]

Frontul Democraţiei Populare şi-a formulat şi un program de muncă în spiritul moţiunii adoptate la adunarea generală a PUM-lui din 25 ianuarie axat pe obiective ce privesc dezvoltarea industriei forestiere, a industriei miniere, terminarea la timp a liniei ferate Salva-Vişeu care era prezentată ca o soluţie miracol a ieşirii din starea de înapoiere a Maramureşului, apoi începerea lucrărilor de electrificare a judeţului prin folosirea puterii apelor. Nu era omisă nici zootehnia promiţându-se importuri care să amelioreze rasele locale, nici cooperaţia prin introducerea oamenilor cinstiţi şi săraci în conducerea acestora, nici reglementarea fiscalităţii potrivit puterii economice a contribuabililor şi a gradului de productivitate a solului, apoi şcoli noi şi spaţioase pentru tineri prin noua reformă a învăţământului şi mai ales stârpirea analfabetismului. Ceea ce a urmat relevă consistenta demagogie risipită în această campanie.[4]

---

[1] Vezi articolele *„Pe cine votăm la 28 martie:Teodorescu Marin, vechiu luptător pentru pâinea şi dreptatea poporului"*, în GMM, nr. 13, 20 martie 1948, p. 1. şi *„Candidaţii Frontului Democraţiei Populare în mijlocul alegătorilor. Manifestaţia făcută candidatului Teodorescu Marin de minerii din Ocnaşugatag"*, în GMM, nr.12, 17 martie 1948, p.2.

[2] *„Pe cine votăm la 28 martie: Roman Aurel, un vrednic fiu al ţărănimii muncitoare"*, în GMM,nr. 14, 24 martie 1948, pp. 1 şi 4. şi *„ Cum a decurs meeting popular organizat la Sighet în cinstea zilei de 6 martie"* în GM;M, nr. 11, 13 martie 1948, p2.

[3] DJMMMAN, Fond Comitetul Judeţean PMR, dosar 43/1948, f 9 şi dosar 51/1948, f. 22.

[4] *„Programul de muncă al Frontului Democraţiei Populare din judeţul Maramureş"*, în GMM,nr. 13, 20 martie 1948, p. 4.

https://biblioteca-digitala.ro

De altfel regia alegerilor s-a datorat aproape în întregime partidului comunist, celelalte formațiuni erau practic inexistente din punctul de vedere al implicării în activități de organizare (adică PNP, UPM, CDE, UTM, UFDR), cu excepția Frontului Plugarilor iar FDP-ul a fost doar structură paravan. La sate s-au dovedit mai active, mai întâi „forțele" locale ale PMR, apoi Frontul Plugarilor şi organizațiile de femei. A fost sporit simțitor numărul îndrumătorilor (dacă e să dăm crezare cifrelor- ar fi fost 1400) care într-o primă etapă şi-au îndeplinit sarcinile în mod mecanic, eşuând câteodată în munca lor de teren prin câte o cârciumă. Activiştii de partid au organizat adunări în fiecare comună în care au fost „prelucrate": „raportul lui Gheorghiu-Dej, RPR, proiectul de constituție, realizările guvernului, însămânțările de primăvară, şantierul național Salva-Vişeu ş.a." În sprijinul propagandei prin adunări şi din „casă în casă", s-a adăugat difuzarea unor materiale de propagandă: broşuri (în limbile română, maghiară şi ucraineană), afişe, ziare, placarde, panouri, lozinci, ba chiar portrete pictate în ulei ale candidaților iar caravana cinematografică din dotarea Secției administrative a dat 26 de proiecții. Au fost folosite şi echipe culturale care au dat „reprezentații culturale" tot în acest scop.[1]

În ciuda cifrelor şi situației prezentate în rapoarte, se recunoaşte totuşi că, „campania nu a fost prea dinamică şi fără amploare agitatorică" iar conducerea PMR-ului local lucrează sectar întâlnindu-se familiarisme în relațiile din interiorul organizației județene înregistrându-se şi „excese", UFDR-ul local se şi identifică cu PMR-ul iar secretarul acestuia din urmă -Ioan Crețu-este un bun orator dar slab organizator în opoziție cu prefetul Nicolae Vancea care este un bun administrator şi organizator politic. De altfel cel mai implicat în mediul sătesc în activitatea de propagandă şi oarecum mai echilibrat a fost Frontul Plugarilor realizând mai mult o activitate de îndrumare decât de îndoctrinare, părând a avea o organizație mai bine pusă la punct decât în alte părți. Dincolo de propaganda mai mult sau mai puțin aplecată spre interesele țăranului maramureşan, exista un sistem opresiv care nu ținea seama de nevoile reale ale săteanului: exista o lipsă acută de îmbrăcăminte, se cereau fire de bumbac, piele pentru opinci, săpun. În adunările populare s-a cerut îndreptarea nedreptăților făcute în reforma agrară precum şi ajutorarea gospodăriilor prin corectarea abuzurilor săvârşite la cooperative.Țăranimea săracă din comuna Petrova ar fi făcut o propunere agreată de propaganda comunistă, ca în proiectul de constituție să fie stipulată trecerea composesoratelor în proprietatea comunelor (deci nicidecum nu agreau o propietate de stat). Sătenii au ridicat în aceste alegeri şi probleme de interes imediat ce țin de siguranța gospodăriei: regimul impozitelor, semințele de primăvară (distribuindu-se anumite cantități la prețul de achiziție, evident pentru a îmbunătăți imaginea puterii), posibilitatea găsirii unor locuri de muncă precum şi ridicarea interdicției de a pătrunde în mai aproape de 500 m în zona de frontieră, dispoziție prin care terenurile situate în această zonă au rămas necultivate afectând satele limitrofe frontierei.[2]

[1] DJMMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f 6-7 şi dosar 51/1948, f. 20-22.
[2] DJMMNAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f.20 şi 26-27.

https://biblioteca-digitala.ro

Toată această zarvă politică a adus de fapt la suprafață tensiuni sociale între aparatul de stat aflat în slujba regimului şi țărănime pe de altă parte. Agresiunii economice şi juridice i se adăuga o agresiune propagandistică care începea să depăşească stadiul de amatorism iar aceste „alegeri" sunt un bun prilej de exersare.

Reacția cea mai acută a venit imediat din partea etnicilor maghiari de religie romano-catolică care s-au simțit umiliți de a fi obligați să meargă la vot în ziua de Paşte. Asfel au refuzat să-şi scoată cărțile de alegători, vinovatul va fi evident UPM-ul pentru atitudine „nesănătoasă". Nu numai romano-catolicii au refuzat să scoată cărțile de alegători ci şi Martorii lui Iehova, catalogați drept „mijloace ale reacțiunii".Deşi se afirmă că 90% din alegători şi-ar fi ridicat cărțile de alegători (de fapt ele au fost distribuite), situația pare să fi fost alta decât o exprimă rapoartele oficiale, existând convingerea inutilității de a prezenta la vot pentru că alegerile n-au nici un rost fiindcă nu au decât un semn. Îndrumătorii s-au străduit să combată un alt zvon catalogat ca fiind opera „reacțiunii" care a îndemnat populația să dea voturile în alb s-au anulate. De fapt nu exista o opoziție organizată, ea a fost sistematic anulată după alegerile din 1946, erau doar manifestări spontane ale nemulțumirii populare. În Maramureş forme de rezistență organizată, atât cât s-a putut, şi de care se mai temeau activiştii partidului comunist, a fost cea a lui Ilie Lazăr şi a învățătorului Malageanu din Borşa, fost conducător al tineretului PNȚ, care s-ar afla, după informațiile din rapoarte, ascunşi în pădurile din județ. La acțiuni de ştergere a semnului electoral al FDP ori ruperea de afişe au fost antrenați copii. La Vişeu au fost observate chiar două zvastici. Şi reacțiunea a folosit propriile ei afişe la ruperea cărora îndrumătorii PMR nu s-au dovedit suficient de activi. Cu toată stăruința depusă de îndrumători pentru a convinge lumea satului despre importanța alegerilor, de perspectivele pe care le-ar oferi manifestul program adaptat la situația Maramureşului şi alte asemenea nu au adus rezultatele scontate. Nici chiar țărănimea săracă, căreia nu-i lipsea simțul proprietății amenințat de acțiunile politice ale noului regim, pe care partidul miza ca pe o masă de manevră nu a reacționat conform aşteptărilor partidului comunist iar „prelucrarea" dijmei şi arendei precum şi-a proiectului de constituție focalizat pe explicarea „punctului cu proprietatea privată şi dreptul de moştenire" nu par să fi dat rezultatele aşteptate.

Pentru controlul regiei, în faza a treia a alegerilor un „aport" serios a adus „tovii" din Bucureşti a accelerat activitatea de teren a îndrumătorilor.

Ziua alegerilor a fost o încununare a festivismului organizat de partidul comunist. Populația s-a prezentat într-un mod foarte disciplinat, încolonat cu muzici, drapele, lozinci şi ca idilicul să fie complet a încins dansuri populare în timpul votării. Deşi rezultatul a fost peste limita aşteptărilor, totuşi s-au sesizat anumite puncte nevralgice: la Cuhea unde a votat Ieudul, la Şieu, Dragomireşti, Vişeu de Sus şi Deseştiul unde a votat Sat Şugătag.[1]

Rezultatele „alegerilor"(în fapt un soi de „plebiscit", cum le definea o activistă implicată în campanie) publicate în presă arată dimensiunea spectacolului regizat de partidul comunist şi figurația implicată. Iată cum arată

[1] DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f. 6-8 şi dosar 51/1948 f. 20-23

https://biblioteca-digitala.ro

cifrele: prezența la alegeri-88,94% dintr-un total de 71.349 înscrişi pe listele electorale; lista nr. 1 a Frontului Democrației Populare: 66.569 voturi ceea ce reprezintă 92,57%; lista nr. 2 independentă: 2.965 voturi; anulate 1.815 voturi. Şi prin urmare cei patru noi deputați ai Maramureşului sunt candidații listei nr.1.[1]

Responsabilii implicați în alegeri au constatat că de fapt imaginea partidului comunist a ieşit cam şifonată după alegeri, controlul mai sever efectuat de către trimişii Bucureştiului în perioada electorală au dat la iveală o serie de disfuncții şi „delăsări" la nivelul organizațiilor județene, iar încadrarea partidului în FDP, constată ei, „i-a luat fața" aşa încât luna aprilie va fi consacrată întăririi „vieții de partid" care pe timpul alegerilor „a fost slăbită". Dar nu numai atât. Urmând dispozițiile Comitetului Central s-au valorificat rezultatelor alegerilor, ținându-se în acest scop o serie de adunări în principalele centre ale județului precum şi în 44 de comune, în ziua de 10 aprilie, manifestări în care atmosfera a fost „bună" ocazie cu care a fost „prelucrată" şi deschiderea Marii Adunări Naționale. În celulele sătești partidul a avut şi „greutăți cu elementele chiabure" care au polarizat în jurul lor şi elementele sărace. Rodate în timpul campaniei electorale, echipele culturale formate mai ales din elevi ai liceelor din Sighet, îşi continuă activitatea în mediul rural cu acelaşi scop propagandistic, susținând programe concepute şi controlate de comisia culturală a partidului comunist şi însoțite întotdeauna de îndrumători care făceau câte o expunere politică în fața publicului adunat. Titlurile programelor culturale vorbesc de la sine: „Oamenii sovietici" de un oarecare Simonov, pusă în scenă de elevii liceului maghiar din Sighet sau „Ebrul însângerat". Astfel de vizite ale echipelor culturale au primit comunele Ieud, Coştiui, Teceul Mic, Bocicoi, Ocna Şugatag, Dragomireşti, Vişeul de Sus şi Câmpulung iar o echipă a UTM a vizitat şantierul național Salva-Vişeu.[2]

Şantierul național Salva-Vişeu intră din plin în activitate începând cu 1 aprilie ca urmare a hotărârii Comisiei ministeriale de redresare economică şi a Uniunii Tineretului Muncitor din 22 ianuarie. Primise numele „Vasile Luca" în urma vizitei unei echipe de vârf sosite de la Bucureşti pe la începutul lunii martie compusă din Miron Constantinescu, îndeplinind pe atunci funcția de Secretar General al Comisiei Ministeriale pentru Redresare Economică şi Stabilizare Monetară, Andrei Pătraşcu şi ing. Pavel Cristescu, membri ai Secretariatului Permanent al Şantierelor Naționale care cu acea ocazie au promis declanşarea imediată a unei vaste campanii „de muncă voluntară", urmând a fi mobilizate foțe de tineret din toată țara.[3] Erau prevăzute să se construiască 63 km de cale ferată între Salva şi Vişeu în răstimpul unui an şi jumătate în condiții de teren muntos, accidentat, necesitând excavarea unui tunel de 2.400 m lungime, construcția a trei viaducte cu înălțimi între 22 şi 52 m, patrusprezece poduri şi cinci gări precum şi lucrări de susținere –consolidare, terasamente însumând un volum de 250.000 m³ de rocă din care 150.000 m³ numai stâncă. În partea Maramureşului

[1] „Poporulşi-a ales reprezentanțiisăi în Mare Adunare Națională", GMM,nr. 16, 31 martie 1948, p.1.
[2] DJMMAN, Fond Comitetul Județea PMR, dosar 43/1948, f. 12, şi dosar 51/1948, f. 35 şi 40
[3] *„Şantierul Național Salva- Vişeu va purta numele vajnicului luptător pentru pace şi democrație Vasile Luca"*, în GMM, nr.11, 13 martie 1948, p.1.

https://biblioteca-digitala.ro

calea ferată urma să trecă prin comunele Săcel, Sălişte a şi Vişeul de Jos. Pentru înfăptuirea acestui obiectiv urmau să fie aduşi aici circa 10.000 de oameni, în majoritate tineri prin aşa numitele brigăzi de voluntari din Bucureşti, Bihor, Satu Mare, de pe cuprinsul Moldovei, Munteniei şi Banatului, cerându-se să fie mobilizat şi tineret din satele maramureşene. Foarte mult speculată propagandistic, necesitatea construirii acestei linii ferate era vitală pentru Marmureş. Se considera că va fi o bază pentru dezvoltarea industriei forestiere, dealtfel singura industrie importantă a Maramureşului voievodal apoi a industriei miniere cât mai ales a aprovizionării populaţiei cu produse de primă necesitate deficitare în zonă dar şi o lărgire a posibilităţilor de valorificare a producţiei autohtone.[1] Însă propaganda dusă în rândul tineretului românesc cu scopul de a mobiliza primii voluntari nu a avut rezultatele aşteptate – cei dintâi 100 tineri voluntari vor proveni din Sighet şi comunele cu populaţie majoritar maghiară-Câmpulung la Tisa şi Ocna Şugătag. Plecată la 1 aprilie din Sighet unde i s-a organizat o festivitate cu discursuri rostite de Eugen Baias, secretarul FND şi un anume Ion Vintilă din partea UTM, brigada a fost transportată cu camioanele de-a lungul văii Izei, încartiruită fiind la Fiad. Tăranii de pe cursul superior al Izei au fost deja „mobilizaţi" pentru munci de întreţinere lucrând şi noaptea la drumuri sau curăţirea liniei înguste Moisei-Telciu.[2]

Luna aprilie aduce ţăranului maramureşean noi măsuri represive menite de ai slăbi puterea sa economică având în aparenţă un scop pozitiv. Partidul comunist întreprinde o campanie de control sever al însămânţărilor de primămăvară folosindu-se de administraţia locală dar şi de „îndrumătorii" săi cu scopul evident ca prin colectarea ulterioară a cotelor să spolieze şi mai mult tărănimea locului. Mai întâi inventarul terenurilor agricole obţinut prin recensământul din ianuarie nu pare să mulţumească zelul comuniştilor. Aveau nevoie de suprafeţe agricole cât mai întinse. Conform acestui recensământ suprafaţa arabilă a judeţului se ridica la 38.928 ha, după verificare luându-se în seamă statistica veche, s-au găsit 47. 428 ha, diferenţa de aproximativ 9.000 ha constituindu-se din pământ cu slabă valoare productivă sau neproductiv rezultat din spălarea solului de către râurile Marmureşului. Teren bun de însămânţat s-a găsit în suprafaţă de 38.428 ha din care din toamnă au fost însămânţate 2.640 ha.[3] La nivelul judeţului erau planificate pentru însămânţări 25.594 ha.[4]

Semnalul este dat de dispoziţiile Ministerului Agriculturii şi Domeniilor date la începutul lunii care însărcinau funcţionarii Camerei Agricole şi cu misiunea de îndrumători ce răspundeau de mai multe Comitete Gospodărşti, organizate în acest scop în fiecare comună urmând să asigure plugarilor

---

[1] *„Pentru ridicarea economică ajudeţului, pentru o viaţă mai bună, să participăm cu toţii la construirea liniei Salva –Vişeu, care va aduce bunăstare pentru toţi"*, în GMM, nr. 14, 24 martie 1948, pp. 2 şi 4.

[2] Vezi Gheorghe Bledea , *„Făcând din muncă un cântec de bucurie, o datorie de onoare faţă de patrie, o întrecere eriocă, brigadierii voluntari croesc linie ferată prin munţii Maramureşului"* şi Ioan Creţu, *„A plecat întâia brigadă de voluntari din Maramureş"*, în GMM, nr.17, 5 aprilie 1948, pp 1 şi 4.

[3] DJMMAN, Fond Comitetul Judeţean PMR, dosar 43/1948, f. 14.

[4] Ion Creţu, „Bătălia însămânţărilor", în GMM, nr.19, 17 aprilie 1948, pp 1 şi 6.

https://biblioteca-digitala.ro

necesarul de semințe şi unelte. Era prevăzută şi posibilitatea mutării atelajelor de la o grupă de comune la altele învecinate iar contravaloarea muncii prestată cu atelajele la cei lipsiți de animale trăgătoare se statorniceau de către Comitetele gospodăreşti şi nicidecum prin negociere directă. Pentru cei orfani, văduve, invalizi muncile se vor face pe socoteala comunei.[1]Urmând dispozițiile centrale, a fost creat un organism care coordona campania de însămânțări – Comandamentul Unic Județean de Însămânțări care a emis o serie de dispoziții care arată clar politica orientată spre colectivizare. Astfel circulația căruțelor dintr-o localitate în alta în interiorul județului este permisă doar cu avizul comitetului gospodăresc local şi numai când transportă semințe de la federală la comună. Aceste comitete sunt împuternicite să rechiziționeze pe loc animalele de tracțiune şi să le includă în planul de muncă al comunei unde au fost prinse iar posturile de jandarmi vor opri orice circulație care nu este destinată muncilor agricole. Jandarmii din localitățile situate pe drumurile care fac legătura Maramureşului cu județele învecinate: Teceu, Crăceşti (azi Mara), Budeşti, Săcel şi Borşa vor opri ieşirea oricăror atelaje. Toate aceste restricții de circulație vor fi menținute până când comitetele gospodăreşti vor raporta terminarea însămânțărilor. Planul de cultură întocmit pe gospodării se va introduce în registrele agricole. Primarii şi notarii care nu vor întocmi această lucrare urmează a fi aspru pedepsiți. Locuitorii programați să însămânțeze ovăz şi orz, trebuie să trateze semințele şi să le însămânțeze până în 20 aprilie iar cei care au primit astfel de semințe şi nu au însămânțat suprafețele corespunzătoare vor fi arestați şi judecați în stare de arest pentru sabotaj economic. Păşunatul între semănături va fi interzis dispunând paznicilor comunali să închidă vitele surprinse astfel în oboarele de gloabă, cu aplicarea unor amenzi de către autoritățile comunale. Păşunatul în pădurile statului şi particulare este interzis printr-un ordin al Ministerului Agriculturii şi Domeniilor recomandându-se astfel comunelor înscrierea numai a unui număr de vite crespunzător cu suprafața ce li s-a repartizat, înscriind preferențial vitele locuitorilor care au mai puțin de 5 ha şi abia apoi a celor cu până la 10 ha.[2] Repartizarea păşunilor alpine a coalizat din nou populația rurală în fața arbitrariului impus prin măsuri administrative, „unde chiaburii au reuşit să antreneze populația nevoiaşă a satelor" fiind necesară pentru „lămurire" intervenția îndrumătorilor. Se urmărea şi prin aceasta crearea unei falii între înstăriții şi nevoiaşii satelor care în realitate aveau alte valori decât cele pe care se străduia să le impună partidul comunist prin felurite tactici şi metode de represiune.[3] S-au luat chiar măsuri aberante, controlând inclusiv viața la stână care nu mai era administrată prin gazdele de munți, ci direct de către primării iar primarii care s-ar folosi de acest vechi „sistem" riscau să fie considerați sabotori şi speculanți. Se interzicea şi darea oilor „pe fonți", cei descoperiți erau la fel socotiți speculanți şi sabotori. Fixarea taxelor de păşunat la sume mici ar fi trebuit

[1] *„Ministerul Agriculturii şin domeniilor a luat importante măsuri pentru sprijinirea muncii plugarilor în campania de însămânțări"*,în GMM, nr. 18, 10 aprilie 1948, p.2.

[2] *„Mobilizându-şi toată puterea lor de muncă țăranii maramureşeni vor trebui să însămânțeze ficare palmă de pământ până la 20 aprilie. Importante dispozițiuni ale Comandamentului Unic județean de Însămâțări"*, în GMM, 18. 10 aprilie 1948, p. 3.

[3] DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. 36.

https://biblioteca-digitala.ro

să fie o măsură populară, ceea ce în realitate n-a fost apreciată de către lumea satului.[1]

Revenind la campania însămânțărilor, satele au fost asaltate de peste 700 de îndrumători, într-o perioadă în care condițiile climaterice au fost nefavorabile lucrărilor agricole, împărțindu-se ficare sat pe sectoare şi gospodării, controlând zilnic terenurile însămânțate. La ferma REAZIM-ului din Sarasău au fost mobilizați de două ori sindicaliştii din Sighet pentru a suplini lipsa de mână de lucru la fermă.[2]

Campania agricolă de primăvară a oferit prilejul „prelucrării" unei noi teme din agenda propagandei de inspirație sovietică- alianța muncitorilor cu țărănimea materializată faptic prin constituirea a cinci „echipe stabile" de muncitori din Câmpulung, Ocna Şugătag, Vişeu de Sus, CFR, şi Uzina Electrică, ultimele două din Sighet, care pe lângă obişnuitul discurs politic au ajutat la reparatul uneltelor. Şi pentru a întări şi mai mult această alianță au mai fost trimise pe sate încă patru echipe din Sighet pentru acelaşi scop.[3]

Însă atotputernice în dirijarea campaniei de primăvară rămân acele comitete gospodăreşti care includeau şi îndrumători politici şi controlate de partidul comunist. Erau abilitate de a controla dar şi pedepsi pe cei care nu se supuneau cifrelor stabilite atât la nivel de comună cât şi la nivelul fiecărei gospodării în parte. Pentru înăsprirea măsurilor ce urmăreau realizarea planului de însămânțări, Partidului Muncitoresc din județ „propunea" pe la jumătatea lunii aprilie o serie de măsuri mai drastice decât precedentele. În ziua de 17 aprilie urmau să se țină conferințe de lucru în centrele de plasă cu notarii, primarii, agenții agricoli, sefii posturilor de jandarmi ca apoi, în ziua următoare, cei amintiți să țină la rândul lor şedințe de lucru cu organele comunale urmărindu-se ca planul să fie întocmit pe gospodării şi împărțit pe sectoare precise şi astfel să uşureze controlul organelor „competente". Primarilor, notarilor, membrilor comisiilor interimare li se recomandă să fie mereu pe teren. Urma să fie verificată distribuirea semințelor prin cooperative, să se facă control la mori ca să se vadă dacă nu cumva a ajuns la măcinat din cerealele date pentru însămânțări, ba chiar şi uneltele agricole de orice fel vor fi verificate dacă sunt bine păstrate şi îngrijite. Se intervenea şi asupra regimului juridic al terenurilor, recomandându-se forurilor competente comunale să lichideze orice litigiu şi terenurile să fie însămânțate iar în privința pământului văduvelor, orfanilor, invalizilor şi a oamenilor săraci „să se ia măsuri urgente ca ei să fie achitați şi pământul să fie arat şi însămânțat". Împlinirea acestor sarcini urma să fie verificată la fața locului în următoarele două duminici ale lunii aprilie de membrii Comandamentului Unic Județean, funcționarii Prefecturii, Camerei Agricole, federala, sindicalişti, UFDR, tineretul şi îndrumătorii politici ca odată isprăvită campania agricolă populația să poată lua

[1] *„Venindu-se în ajutorul țăranilor taxele de păşunat s-au redus la jumătate"*, în GMM, nr. 21, 30 aprilie 1948, p. 3.
[2] DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. f. 38.
[3] DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f 14.

https://biblioteca-digitala.ro

parte „în mod voluntar" la şantierul naţional de cale ferată Salva-Vişeu.[1] În acest sens s-a şi decis într-o şedinţă conducătorilor organizaţiilor politice şi sindicale prezidată de Eugen Baias, organizarea unei „vaste" campanii de mobilizare a maselor şi mai ales a tineretului, de fapt de recrutare de personal pentru şantier.[2]

„Bătălia" însămânţărilor reuşită în parte, în care s-au aruncat, dacă e să-l credem pe secretarul judeţean al FDP-ului, Eugen Baias, cinci vagoane şi jumătate de grâu de primăvară din import sovietic, 23 vagoane de orz, 17 vagoane ovăs, trifoi, lucernă şi cânepă un vagon şi jumătate, acţiune la care au fost antrenaţi şi 140 funcţionari din Sighet la lucrările de birou ale primăriilor din comune, au fost folosite 1300 de vite trăgătoare şi peste 8.000 de pluguri (sic!), n-a fost meritul organizaţiilor PMR care au fost în frunte peste tot, ci a fost, din perspectiva timpului prezent, meritul plugarilor anonimi care oricum ar fi arat şi semănat, cum au făcut-o din totdeauna şi fără ameninţarea condamnării pentru sabotaj pentru vina de a nu-şi fi lucrat propriul pământ după voia mai marilor comunişti. În buna tradiţie a satului maramureşan în ziua de Sfântul Gheorghe s-au organizat clăci arându-se fără plată pământurile văduvelor şi săracilor.[3] În faţa presiunilor la care era supusă ţărănimea satelor maramureşene de a însămânţa şi munci pentru a obţine o recoltă care urma apoi să-i fie luată aproape în întregime de pe arie, evenimente precum reorganizarea sindicatului agricol din Maramureş, un alt instrument la dispoziţia partidului comunist, ori schimbarea conducerii PNP la 30 martie, partid din galeria formaţiunilor aservite partidului comunist şi care a fost creat cu scopul de a atrage pătura mijlocie de la oraş şi mai cu seamă pe învăţători, vor fi fost mai degrabă evenimente de culise fără impact asupra vieţii ţăranului maramureşan.[4]Nici în luna mai foştii PSD-işti n-au fost în întregime absorbiţi în partidului comunist reuşindu-se încadrarea abia a 24 de foşti membri.[5]

În Maramureş luna lui cireşar a fost se pare, din punctul de vedere al ofensivei comunizării satului o lună ceva mai liniştită, prevestind doar lunile tulburi care vor urma. Partidul se menţine pe ideea proiectelor economice de mare anvergură, în acest sens un împătimit susţinător al industrializării Maramureşului, era prefectul Nicolae Vancea. Noua constituţie votată pe 13 aprilie care schimbase regimul juridic al pădurilor, fiind de altfel prima măsură de etatizare de proporţii, a afectat o parte din ţăranii maramureşeni. Noul înfiinţat Minister al Silviculturii va da gir unor proiecte mai vechi ale CAPS-ului (Casa Autonomă a Pădurilor Statului) prin care se spera că se va absorbi o parte din proletariatul agricol al judeţului. Aproape din toate satele Maramureşului se

---

[1] Vezi artcolele *„Ce sarcini au comitetetele gospodăreşti în munca însămânţărilor de primăvară"* şi *„Să întâmpinăm ziua de 1 Maiu cu realizarea completă a planului de însămânţări. Chemarea Comandamentului Unic Judeţean de Însămânţări"*, în GMM, nr. 19, 17 aprilie 1948, p. 4.

[2] *„În cadrul unei şedinţe cu conducătorii organizaţiilor democratice şi a sindicatelor s-a stabilit planul pentru contribuirea la construirea liniei ferate Salva- vişeu"*, în GMM, nr. 19, 17 aprilie 1948, p. 6.

[3] Eugen Baias, *„În cinstea zilei de 1 Maiu trebue să câştigăm bătălia însămânţărilor"*, în GMM, nr. 21, 30 aprilie 1948, pp. 1 şi 4.

[4]Vezi articolele: *„Reorganizarea Sindicatului Agricol din Maramureş"*, în GMM, nr. 20, 24 aprilie 1948, p. 5, şi *„Noua conducere a Partidului Naţional Popular din Maramureş"*, în GMM, nr. 18, 10 aprilie 1948, p. 2.

[5] DJMMAN, Fond Comitetul Judeţean PMR, dosar 43/1948, f. 17.

https://biblioteca-digitala.ro

găseau țărani angajați sezonier la diferite exploatări forestiere din județ sau din afară, fiind în epocă printre puținele surse de a aduce un câștig suplimentar familiei. De aceea propaganda de a mobiliza tineri maramureşeni pentru şantierul Salva- Vişeu se soldează cu rezultate mediocre, reuşindu-se înrolarea a numai 70 de tineri. Noile întreprinderi –Sovrom- lemn, au şi venit în județ să angajeze muncitori, aşa încât tinerii şi nu numai, au preferat o muncă bine plătită în locul şantierului.[1] Fiind mai economic, s-a recurs intensiv la mobilizarea populației din satele din jurul şantierului, până la o mie de oameni (preponderent adolescenți, femei şi bătrâni) din aceste localități au prestat muncă voluntară, ținându-se obişnuitele adunări populare cu scopul de a-i „convinge". S-au contabilizat 2.201 zile de muncă prestate în luna mai de către țărani din Săcel, Dragomireşti, Moisei,, Sălişte a de sus, Vişeul de Mijloc. Vişeul de Sus Vişeul de Jos. S-au manifestat nemulțumiri fățişe ale proprietarilor terenurilor pe care s-au efectuat lucrări de terasament şi baracament, astfel de lucrări le-au scos de fapt din circuitul agricol.[2]

Cu scopul declarat de a ocupa cât mai multă forță de muncă dar şi a exploata resursele forestiere ale județului în afară de obişnuitele lucrări de exploatare, CAPS-ul urma să pună în funcțiune la Sighet o fabrică cu trei gatere. Pentru aprovizionarea acesteia era proiectată construirea unei linii ferate înguste pe traseul Fereşti- Crăceşti Izvoare care va asigura eploatarea pădurilor din bazinul Mara. Pentru exploatarea doborâturilor era în proiect o cale ferată îngustă pe valea Novăț şi una pe Valea Râului (în bazinul Vişeului). Acestea ca proiecte imediate cu demarare în luna mai. Pe termen lung, se aveau în vedere perfecționarea explotării în regim industrial a pădurilor din cele 7 mari bazine ale Maramureşului: Borşa;Vişeu, Ruscova- Poieni, Bistra, Săpânța, Mara, Ronişoara şi Coştiui fiind necesare construirea de linii ferate înguste care să le deservească pe fiecare în parte. Era prevăzut şi un masiv program de reîmpăduriri, planificat pe trei ani, începând cu anul 1948. Pentru pregătirea personalului de exploatare se vor deschide la Vişeu două şcoli de calificare profesională: una pentru personalul de cale ferată silvică şi o alta pentru şefi de exploatare la munte. La aceste şcoli vor participa tineri țărani 18 şi 25 de ani nu numai din județ dar şi de la alte direcții silvice.[3]

Această categorie de tineri se va bucura de o atenție sporită în această lună din partea partidului comunist din nevoia de a alimenta şantierele naționale cu brațe tinere de muncă. La 23 mai, la Sighet a avut loc conferința județeană a Tineretului Sătesc din județul Maramureş cu scopul de a alege comitetul județean şi a alege delegații care vor reprezenta județul la conferința pe țară şi mai cu seamă de a trasa linia organizatorică a tineretului sătesc. Această nouă organizație, inclusă şi ea în FDP n-a avut aproape nici un ecou, se pare, în

---

[1] Idem.
[2] DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f. 17 şi dosar 51/!948 f.42 şi 45.
[3] Gheorghe Bledea , *„Perspectivele producției forestiere în județul Maramureş"* (interviu cu ing Virgil Iţoae, directorul reginal al Direcției Silvice CAPS Sighrt), în GMM, nr.20, 24 aprilie 1948. pp. 1 şi 6.

https://biblioteca-digitala.ro

rândul tinerilor de la sate. Mai degrabă au fost preocupați de mărirea duratei stagiului militar la doi ani fiind „dezbătută" la nivelul celulelor săteşti.[1]

O nouă măsură a Ministerului Comerțului de la începutul lunii mai loveşte industria casnică țărănească. Cotele de lână vor trebui predate Oficiului Lânei la prețul oficial, putându-se valorifica sau folosi după predarea cotei obligatorii, respectiv numai după 15 august. Cantitatea de lână ce trebuie predată creşte progresiv cu numărul de oi. Cei cu mai puțin de cinci oi sunt scutiți de predare. Practic, proprietarii a mai mult de 30 de oi trebuiau să predea aproape toată lâna. Lâna tunsă de pe miei va fi predată toată. Inițial s-au fixat centre de colectare numai în unele comune, la aceste centre urmând să fie predată lâna gospodarilor din comunele învecinate, obligându-i să parcurgă distanțe mari. Măsura a fost modificată, colectorii urmând să se deplaseze câte o zi într-o comună, în intervalul 31 mai – 5 iulie. Cei care nu vor preda lâna în ziua stabilită trebuiau să o predea la centrul Sighet (curtea Kahan), pe cheltuială proprie. Dacă nu vor preda lâna până la 15 august după această dată vor fi deferiți tribunalului pentru sabotaj economic şi lâna găsită la ei va fi confiscată şi predată oficiului economic.[2]Proprietarii unui număr mai mare de oi, catalogați drept chiaburi, au găsit o cale de a se eschiva de apreda lâna, fapt cea displăcut autorităților comuniste, înscriindu-şi o parte din oi pe numele unor țărani săraci fără de oi care au acceptat, dovedind „o slabă conştiință de clasă", o găselniță propagandistică cu totul nouă şi neacceptată în general în lumea satului. Astfel de cazuri au fost „descoperite" în comunele Bârsana şi Rozavlea şi sesizate Serviciului de Control Economic.[3]

Cooperația revine din nou în centrul atenției conducerii partidului comunist şi a structurilor superioare de conducere a cooperației consumându-se încă un episod din desele schimbări ale conducerii ca o soluție de suprafață pentru gravele lipsuriale sistemului de aprovizionare cu mărfuri. În prima decadă a lunii mai printr-o decizie a Consiliului Național al Cooperației conducerea federalei „Maramureşul" din Sighet a fost restructurată numindu-se o comisie interimară şi un nou comitet de cenzori. Preşedinte al comisiei interimare a fost numit Pop Laurențiu. În 16 mai s-a ținut adunarea generală a cooperativelor din județ încadrate în Federala „Maramureşul" la care au participat delegați a 56 de cooperative din întreg județul precum şi din partea INCOOP-ului în persoana consilierul Kisgyörgy de la Centrală şi a inspectorului general Petruț Tiberiu de la Oradea. Rostul adunării a fost precizat de prefectul Nicolae Vancea care în cuvântul său a arătat disfuncțiile acestei „mişcări", adesea compromisă în

---

[1] Vezi articlele: Ioan Crețu, *„Pe marginea Conferinței Tineretului Sătesc din jud. Maramureş"*, în GMM, nr.25, 29 mai 1948, p.1.şi *„În Armata Republcii Populare Române ostaşii vor primi o înaltă educație profesinală şi culturală"*, în GMM, nr. 26, 5 iunie 1948. Vezi şi DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f. 17 şi dosar 51/1948, f.42.

[2] Vezi articolele: *„După 15 August a.c. producătorii vor putea valorifica lâna, după predarea cotelor legale"* în GMM, nr. 23, 15 mai 1948, p. 6, *„Centrul de colectare a lânei şi-a început activitatea în județul nostru. Cum se va face predarea lânei în Maramureş"*, în GMM, nr. 24, 22 mai 1948, p. 2, *„În atenția proprietarilor de oi! S'a modificat programul predării a lânei în Maramureş"*, în GMM, nr. 25, 29 mai 1948, p. 2

[3] DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 51/1948, f. 61 şi articolul *„Transcriind oile pe numele țăranilor săraci chiaburii se sustrag de la predarea lânei"*, în GMM, nr34, 31 iulie 1948, p.3.

https://biblioteca-digitala.ro

răstimpul trecut de elemente din conducerea acesteia care care n-au urmărit altceva decât îmbogățirea rapidă iar partidul comunist prin vocea lui Ioan Crețu, a mai accentuat încă odată menirea cooperativelor de a „ridica viața țăranilor". Că lucrurile nu mergeau cum se dorea a fost arătat de „doleanțele" delegaților de la comune „între care şi lipsa mijloacelor de transport"[1]. Mai mult decât atât, rolul cooperației va fi extins şi în domeniul propagandei întemeindu-se o alianță inedită între cooperație şi UFDR, „prelucrându-se" rolul femeilor în conducerea şi viața cooperatistă şi organizându-se în acest sens în 20 iunie o suită de conferințe în centrele de plasă, evident sub bagheta aceluiaşi omniprezent partid comunist.[2]

Vara lui 1948 se va dovedi a fi o vară „fierbinte" pentru satul maramureşan. Noi măsuri legislative emanate de la puterea centrală îl vor împovăra iar puterea locală se va dovedi cât se poate de zeloasă în aplicarea lor.

Mai întâi în urma decretului 32 din 1948 (publicat în Monitorul Oficial nr. 114), CAPS-ul este desființat, atribuțiile acestuia sunt transferate Ministerului Silviculturii şi direcțiilor din subordine îndeosebi noii Regii pentru exploatarea lemnului. Pentru aplicarea în județ a acestei reforme va sosi de la Bucureşti o delegație mixtă a Ministerului Silviculturii şi Ministerului Industriei care în zilele de 19-30 mai se va ocupa cu implementarea pe teren a noii reforme.[3] Lucrările propuse de intensificare a exploatării şi industrializării lemnului nu vor fi abandonate, ci se vor urmări constant în cadrul noii Regii a Lemnului. Va fi organizat Serviciul Județean Silvic a fost arondat în şapte Ocoale Silvice: Borşa, Vişeul de Sus, Poienile de sub Munte, Ronişoara cu sediul la Sighet, Săpânța cu sediul la Sighet, Mara cu sediul tot la Sighet şi Valea Izei cu sediul la Dragomireşti. Dincolo de criteriile tehnice care vor fi stat la baza noilor arondări, nu poate scăpa atenției un alt scop al înmulțirii ocoalelor silvice- acela de a supraveghea mai îndeaproape comiterea delictelor silvice. Aceste „delicte" au fost în majoritatea cazurilor furturi de arbori din fondul forestier cu însemnătate mai mică. Cauza imediată a fost fără dor şi poate- sărăcia dar mai ales prețurile practicate pentru valorificarea materialului lemnos (600 lei pentru un metru ster la care se adaugă 600 de lei transportul din pădure până acasă în cazul comunei Rona de Jos).[4] Însă organele silvice au arătat un zel deosebit, pe rolul instanțelor de sabotaj aceste cauze dețin o pondere însemnată, delictele pedepsindu-se cu amenzi consistente şi închisoare. Deşi prin Decretul de Amnistie nr. 12 se iartă delictele silvice până la apariția sa un nou decret nr. 47 adus imediat, majorează amenzile de la 2-3.000 lei la 10.000-15.000 lei a căror aplicare însemna ruina țăranului „delicvent". [5]

---

[1] *„Adunarea generală a Federalei „Maramureşul"*, în GMM, nr. 24, 22 mai 1948, p 3.
[2] *„Importante întruniri cu cooperativele4din județ"*, în GMM, nr. 29, 26 iunie 1948, p.3.
[3] Vezi articolele :"În județul Maramureş programul de lucrări întocmit de CAPS va fi realizat în cadrul Regiei pentru Exploatarea şi industrializarea lemnului" în GMM, nr. 26, 5 iunie 1948, p. 4.
[4] DJMMAN, Fond comitetul județean PMR, dosar 45/1948, f.28v.
[5] Vezi articolele: *„În cadrul măsurilor pentru intensificarea producției forestiere se repune în funcțiune fabrica de cherestea din Sighet. Construirea liniei înguste pe Valea Novățului este pe terminate"* şi *„În legătră cu delictele silvice. O măsură justă pentru apărarea pădurilor"*, în GMM, nr. 33, 24 iulie 1848, pp. 5 şi 4.

https://biblioteca-digitala.ro

Evenimentul major al lunii iunie a fost naționalizarea mijloacelor întreprinderilor industriale, bancare, miniere , de transport şi asigurări. Deşi a avut mai mică importanță în județul Maramureş dată fiind ponderea redusă a acestor sectoare economice şi fără ecou larg în rândul „masselor țărăneşti". Anticipată de recensământul întreprinderilor industriale din octombrie 1947, naționalizarea (de fapt confiscarea lor) consta în preluarea activului şi pasivului, cu tot inventarul viu sau mort. Preluarea trebuia făcută pe baza unor inventare întocmite de funcționarii publici şi emisarii partidului comunist. Atât cei care predau cât şi cei care preluau patrimoniul întreprinderii riscau pedepse grave dacă nu executau sau zădărniceau executarea. La fața locului aproape toată suflarea partidului a fost antrenată în această acțiune, în cursul inventarierii întreprinderile au fost „păzite" de către muncitori la care ar fi participat activ. Activiştii partidului s-au străduit din răsputeri să elimine toate manifestările negative în jurul acestei probleme şi să îndeplinească instrucțiunile primite de la Comitetul Central, acțiune coordonată de fapt de „tovarăşii" sosiți de C.C.[1]

Au fost antrenate şi sindicatele pregătite printr-o Conferință a Consiliului Sindical Județean cu şefii de instituții şi delegații întreprinderilor pentru întocmirea unui plan pe trei luni (o pregătire pentru regimul de planificare instaurat mai târziu). Imediat după publicarea Legii pentru naționalizare, în zilele de 14 şi 15 iunie, Ştefan Bellu, preşedintele Consiliului Sindical Județean însoțit de responsabilul organizatoric D. Şiman au ținut întruniri cu sindicatele şi comitetele de întreprinderi de la Vişeul de Sus, Borşa, Săcel şi Leordina „prelucrând-se" importanța actului „revoluționar" al naționalizării întreprinderilor. S-au trasat sarcinile care revin muncitorilor sindicalişti şi s-au întocmit planuri de producție pe termen scurt la fiecare întreprindere.[2]

În județul Maramureş au fost naționalizate 13 fabrici de cherestea, 2 mori, o brutărie, o uzină electrică, o fabrică de perii şi o fabrică de mobile numindu-se în posturile de directori muncitori, care bineînțeles erau membrii de încredere ai partidului comunist. Cele mai importante din întreprinderile naționalizate erau următoarele:

-Societatea „Mynopirit", care a fost anterior afiliată la societatea „Reşița" cu sediul în Bucureşti, nu era în stare de funcționare în momentul naționalizării. Director al întreprinderii a fost numit Maroşan Iosif- lăcătuş mecanic;

-Firma „Industria lemnului Bicsad" (sau „Bixada") din Câmpulung la Tisa în fruntea căreia a fost pus Szabo Eugen, mecanic;

-Firma „Erezii Petre Mihalyi" din Sarasău care cuprindea o moară sistematic şi o fabrică de cherestea. Ca director a fost numit minerul Szakács Alexandru de la Salina Ocna Şugătag;

-Fabrica de cherestea „H. Schreiner" din Bistra al cărei nou director a fost numit muncitorul forestier Moldovan Ştefan de la CAPS - Vişeul de Sus;

---

[1] *„La propunerea Partidului Muncitoresc Român intreprinderile industriale, miniere, bancare, de asigurări şi transport, au fost naționalizate"*, în GMM, nr 27, 12 iunie 1948, pp. 1 şi 6; DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/ 1948 f. 21 şi dosar 51/1948, f.48.

[2] Vezi articolele: *„Conferința Sindical Județean cu şefii de instituții şi delegații intreprinderilor"*, în GMM, nr. 27, 12 iunie 1948, p 3. şi *„Importante întruniri cu sindicatele din județ"*, GMM, nr. 28, 19 iunie 1948, p.3.

https://biblioteca-digitala.ro

-Fabrica de cherestea „Berany şi Marcovici" din Borşa numindu-se aici director Poienar Ştefan de la Salina Ocna Şugătag;

-Fabrica de cherestea „Dr. Kacsa" din Repedea în fruntea căreia a fost numit fochistul Urda Ioan;

-Fabrica de cherestea „Feig Otto" din Leordina, unde director a fost numit Urda Grigore, mecanic;

-Fabrica de cherestea „Fried Benő" din Vişeul de Sus, numit fiind aici ca director gateristul Grad Vasile Buhar;

-Fabrica de cherestea precum şi Uzina Electrică ale văduvei Pop Şimon din Vişeul de Sus în fruntea cărora a fost numit muncitorul Traian Ion din Sighet;

-Fabrica de cherestea „Radici N." din Borşa a cărei „conducător" va fi mecanicul Vagner Iosif;

-Fabrica de cherestea „Săcelul" din localitatea omonimă. Director va fi numit Senatovici Ştefan, muncitor forestier din Vişeul de Sus;

-„S.A.R. pentru lemn - plutire" din Sighet cunoscută şi sub numele „Bacos şi Maroti", care era în stare de nefuncționare încă de la sfârşitul războiului. Conducător va fi numit muncitorul Zboian Alexandru;

-„Fabrica de perii şi articole de lemn" din Sighet unde va fi numit director Lieberman Mauriţiu;

-„Fabrica de tanină Perl Petru" din Vişeul de Sus, nefuncționând de asemenea şi pusă sub conducerea lui Preisler Iacob- muncitor calificat;

-Fabrica de cherestea „Fried Solomon din Borşa, în fruntea căreia a fost numit Mocanu Ioan, lăcătuş- mecanic de la Uzina electrică din Sighet;

-Fabrica de cherestea" Steinfield şi Moscovici" din Borşa. A fost numit director gateristul Timiş Gheoghe şi

-Fabrica de mobile din Sighet în fruntea căreia a fost numit un tâmplar-Scheff Petru.[1]

După realizarea faptică a naționalizării partidul foloseşte în continuare pârgia sindicatelor pentru a se asigura că producția va continua. Prin intermediul sindicatelor se transmit sarcini comitetelor de întreprinderi iar conducătorii Consiliului Sindical Județean din Maramureş se aflau în 20 iunie în comunele din județ unde găseau întreprinderi naționalizate spre a veni în „ajutorul" noii conduceri cu sfaturi şi îndrumări. Ştefan Bellu, preşedintele Consiliului Sindical a ținut consfătuiri cu comitetele de fabrică, cele de producție, de disciplină, precum şi cu comitetele sindicale locale din Borşa, Ocna Şugatag şi Câmpulung la Tisa, responsabilul organizatoric- D.Şiman la Leordina, L.Steinfield- responsabil administrativ la Vişeul de Sus şi sindicalistul Pop Alexandru la Săcel.[2]

Cât priveşte pe săteni, propaganda comunistă le justifica „smulgerea" mijloacelor de producție din mâinile burghezilor prin necesități de ordin politic şi economic şi că țăranii Maramureşului nu vor trebui să mai pribegească în afara

---

[1] *„Lista intrprinderilor naționalizate în județul Maramureş. Nouii directori numiți dintre muncitori în fruntea acestor intreprinderi"*, în GMM, nr. 28, 19 iunie 1948, pp. 3 şi 6.

[2] *„După naționalizarea intrepprinderilor muncitorii îşi iau noi angajamente pentru mărirea producției şi apoductivității muncii. Importante conferințe cu sindicatele din județ"*, în GMM, nr. 29, 26 iunie 1948, pp4 şi 6.

https://biblioteca-digitala.ro

județului în căutare de lucru pentru că după naționalizare vor găsi de muncă acasă. Apoi planificarea va asigura calitativ şi cantitativ produsele necesare muncitorilor şi țăranilor. Dar paradoxal, se recunoaşte că în Maramureş actul naționalizării nu prezintă o importanță prea mare pentru economia națională fiind rezultatul „politicii mârşave" dusă de burghezie care a căutat să creeze o rezervă de forțe de muncă pentru a putea înlocui muncitorii revoltați (argument folosit şi în alte împrejurări).[1]

Nici noua „aşezare" a impozitelor nu fost primită „bine" decât de țăranii cu pământ puțin şi nici reducerea cu 50% a datoriilor de armistițiu nu s-a bucurat de prea multă apreciere pentru că aceste măsuri intens popularizate, nu au avut impact pozitiv imediat în viața țăranului cu atât mai mult cu cât peste puțin timp vor fi urmate de măsuri în sens invers, care vor greva gospodăria țărănească cu noi impuneri.[2]

Tot pe cale sindicală se vor coordona „muncile voluntare" din județ (prezente şi viitoare) formându-se în acest sens o comisie de coordonare într-o şedință ținută în 26 iunie cu reprezentanții tuturor sindicatelor şi a „organizațiilor democratice" (a se înțelege partidul comunist şi sateliții săi). Această nouă structură şi-a dovedit eficiența pentru că în plin sezon de munci agricole țăranii „însuflețiți" de membri partidului comunist au lucrat fie la Şantierul Salva- Vişeu (cei din comunele din apropiere, sătenii de pe Valea Vişeului fiind aduşi cu trenul) fie la reparații de drumuri, podețe, primării, şcoli.[3]Întorşi în 6 iulie de pe şantier primii voluntari vor fi folosiți ca propagandişti în recrutarea altora noi care vor pleca pe 14 iulie la şantierul Bumbeşti –Livezeni. Pentru a atrage pe tineri pe şantier au fost organizate cursuri de „calificare" de şefi de echipă, magazioneri gestionari deschizându-se astfel de „şcoli" în zilele de 15 şi respectiv 16 iunie la Sălişte şi respectiv la Săcel, a căror cursanți erau brigadieri, muncitori şi militari de pe şantier pregătiți de tehnicienii şi inginerii CFR (de fapt era doar o inițiere în aceste domenii). Ba mai mult în 17 iunie au fost aduşi aici „18 pictori şi scriitori trimişi de U.S.A.S.Z", unde urmau să stea o lună.[4]

---

[1] Vasile Nemeş, *„ O cotitură istorică: naționalizarea"*, în GMM, nr. 28, 19 iunie 1948, pp. 1 şi 6

[2] Vezi articolele:*"Venind în ajutorul țărănimii muncitoare guvernul a acordat mari reduceri la impozitul agricol. Noulle impozite stabilite pentru Maramureş"*, în GMM, nr.29, 26 iunie 1948, p.1; Nicolae Vancea, *„O nouă dovadă de prietenie"*,în GMM, nr. 28, 19 iunie 1948. pp.1 şi 6; DJMMAN, Fond Comitetul Județean PMR, dosar 43/1948, f.21 şi dosar 51/1948, f. 48.

[3]Vezi articole: *„Constituirea comisiei de coordonare a muncii voluntare în Maramureş"*, în GMM, nr.29, 26 iunie 1948, p.1; *„Însuflețiți de membri Partidului Muncitoresc țăranii din Sălişte pornesc cu avânt la muncă voluntară"*, idem, p.4; *„Pe şantierul național Salva –Vişeu țăranii participă cu elan la munca voluntară"*, în GMM, nr.30, 3 iulie 1948, p.4.; DJMMAN, Fond Comitetul județean PMR, dosar 51/1948, f.60.

[4]Vezi articolele: *„Reîntorşi de pe Şantier brigadierii şi-au luat angajamentul de a porni din nou la muncă"*, în GMM, nr..31, 10 iulie 1948, p.3; *„Pentru a contribui la reconstrucția Republicii Populare Române o brigadă de tineri maramureşeni a plecat pe şantierul național Bumbeşti –Livezeni"*, în GMM, nr.32, 17 iulie 1948, 5. şi *„Şantierul național Salva –Vişeu cuprins de avântul întrecerilor. Deschideri de noui şcli profesionale – o echipă de pictori şi scriitori trimisă de USAZ"*, în GMM, nr.30, 3 iulie 1948, p.5.

https://biblioteca-digitala.ro

Mult trâmbițata muncă „voluntară" de fapt nu s-a efectuat benevol ci din ordinul autorităților. Este şi cazul comunei Bocicoel a căror săteni au efectuat 350 de zile de muncă „voluntară" din ordinul primarului.[1]

După Plenara C.C.a PCR din 10-11 iunie, în a cărei Rezoluție este condamnată Biserica catolică care „a desfăşurat o propagandă activă împotriva regimului popular", începe şi în Maramureş o campanie îndreptată îndeosebi împotriva bisericii greco-catolice. Semnalul este dat de însuşi secretarul județean al partidului comunist care, fără prea multă imaginație, a „demascat" pe un „popă" greco-catolic din Borşa care ar fi popularizat „U.S.A." cu ocazia „împărțirii ajutorului sosit din America" şi care ar fi folosit „metoda că el afirmă că ar fi prieten intim cu tov. Gheorghiu Dej şi Dr. Petru Groza"(sic!), propunând „deocamdată" mutarea lui în altă localitate.[2] Modelul „demascării"(acuzare publică a orcărui oponent al regimului comunist) este oferit de campania de presă declanşată după 24 mai împotriva bisericii greco-catolice. Gazeta locală „Graiul Maramureşului) prezintă hiperbolic înscenarea făcută călugărilor de la mănăstirea Bixad „speculanți ordinari puşi direct în slujba imperialismului anglo-american etc." care au fost arestați şi închişi în penitenciarul din Satu Mare pentru că ar fi fost „implicați într-un mare trafic de valute străine" căutându-se prin aceasta compromiterea întregului cler romano şi greco- catolic, mai cu seamă a celui superior şi mănăstiresc, vestit în zonă pentru intransigența sa.[3]

Procesul de etatizare continuă- la Sighet urmează să se înființeze în luna iulie primele magazine de stat, cel dintâi chiar în fostul local al Băncii Comerciale. Acest magazin va aproviziona publicul prin magazinele cu puncte, cooperative şi micii comercianți liberi. Vor urma curând magazinele de stat şi la sate a căror scop inițial era desfacerea cerealelor şi alimentelor. Pentru colectarea laptelui şi a derivatelor din lapte se va înființa „Romlacta" o întreprindere de stat cu desfăşurare pe întreg județul şi care conform deciziei Comisiunii Ministeriale pentru Redresare Economică şi Stabilizare Monetară această „societate comercială de stat", va avea monopolul absolut asupra colectării, industrializării şi comercializării laptelui şi a produselor derivate.[4] Şi silvicultura Maramureşului se înscrie în acelaşi curs: în fruntea Direcției Silvice din județ a fost numit un muncitor ceferist- Ciurca Alexandru, fost ajtor de primar în Sighet, de fapt coordonatorul politic, pentru că în conducerea tehnică au fost păstrați inginerii C. Chiculiță şi C. Diaconescu. Debutul activității noii conduceri s-a făcut prin (re)organizarea pazei pădurilor prin angajarea unui personal de aproximativ 200 de brigadieri şi paznici. Doar o parte din fostul personal a fost păstrat, „elementele necorespunzătoare au fost concediate. Noua constituție va trece în propritatea satului întreaga suprafață forestieră a Maramureşului care reprezenta 44% din suprafața județului (30% a fost proprietate de stat şi restul păduri

---

[1] DJMMAN, Fond Comitetul Județea PMR, dosar 45/1948, f.8.
[2] DJMMAN, Fond Comitetul Județea PMR, dosar 43/1948, f.21.
[3] *„Episcopul greco-catolic al Maramureşului este implicat într'un mare trafic de valute străine. Ce s-a descoperit la mânăstirea Bicsad"*, în GMM, nr. 28, 19 iunie 1948, p.4.
[4] Vezi articolele:*"În curând se vor înființa şi la Sighet magazine de stat"* şi *„Noul regim al laptelui şi dervatelor acestuia în județul Maramureş. La Sighrt se va înființa un magazin de desfacere a produselor lactate"*, în GMM, nr.29, 25 iunie 1948, p 5.

https://biblioteca-digitala.ro

particulare şi composesorate). Fostul CAPS s-a transformat în urma legii de înfiinţare a Centralei Industriale a Lemnului din 22 iulie în unitate exterioară a acesteia sub denumirea Întreprinderea pentru Exploatarea şi Industrializarea Lemnului, abreviat IPEIL Sighet, care avea în administrare toate exploatările de păduri, căile ferate silvice, fabricile fostului CAPS, şi cele naţionalizate din judeţele Maramureş şi Năsăud. Organigrama IPEIL-lui va avea la bază sectoarele: Câmpulung la Tisa, Sighet, Leordina, Vişeul de Sus şi Borşa care se vor ocupa cu toate exploatările, transporturile şi industrializarea masei lemnoase exploatate. Ca şi în cazul Direcţiei Silvice, Ministerul Silviculturii a numit un muncitor- Traian Ion, responsabilitatea tehnică a fost înredinţată inginerului Virgil Iţoae.[1]Personalul nou angajat i s-a făcut o instruire sumară pin aşa numitele cursuri profesionale de pădurari organizate la Sighet. Au participat la aceste cursuri 14 brigadieri noi şi 177 pădurari noi, repartizaţi în trei cursuri de câte cinci zile, încheiate la începutul lui septembrie cu un examen. Participanţii- „elemente noi sănătoase" şi-au luat „angajamentul de a sprijini cu toate puterile lupta clasei muncitoare" şi echipaţi nou-nouţ cu uniforme, bocanci şi arme îşi vor lua în primire „serviciul important care le-a fost încredinţat".[2]

După „bătălia" însămânţărilor din aprilie o nouă „bătălie" care va continua, cu zel sporit în fiecare an, s-a abătut asupra ţăranului maramureşan –„bătălia" colectărilor contribuind la slăbirea treptată a gospodăriei ţărăneşti individuale. Instituit la 6 iulie, regimul de colectare al cerealelor stabileşte că se vor prelua direct de la batoză; ele reprezentau o parte din prisosul de cereale al producătorului, restul rămânând la dispoziţia lui pentru sămânţă, consum sau vânzare. Cotele de predare stabilite de Comisia de Stat pentru Colectarea Cerealelor (înfiinţată la 29 iunie) sunt progresive, avându-se în vedere suprafaţa totală a terenului arabil al gospodăriei respective şi producţia medie a regiunii respective. Însă au fost fixate în aşa fel încât să se preia maximul posibil fără a se ţine seama de condiţiile climaterice din anul respectiv şi nici de condiţiile de fertilitate a solului. Proprietarii şi arendaşii de maşini şi batoze de treer, precum şi cei de mori ţărăneşti erau obligaţi să predea toate uiumurile de treer şi măciniş realizate la preţurile stabilite de Ministerul Comerţului. În ficare comună era numit un împuternicit al Comisiei de Colectări iar ţăranii care nu predau cantitatea „planificată" de către comisiile comunale precum şi a uiumurilor constituiau infracţiuni la legea pentru reprimarea speculei ilicite şi a sabotajului economic riscând pedeapsa cu închisoarea.

La scurt timp după instituirea regimului de colectare a cerealelor, ziua de 12 iulie, toate autorităţile judeţului s-au întrunit la Sediul Prefecturii într-o conferinţă administrativă. Au fost prezenţi: Nicolae Vancea, secretarul judeţean al PMR- Ion Creţu, primarul oraşului Sighet- Teodor Vancea, comandantul legiunii de jandarmi- căpitan Emil Lupu, şeful Serviciului Agricol- ing. Gheorghe Găinaru şi directorul comercial V. Joltvinschi. Au fost convocaţi toţi pretorii, notarii,

---

[1] *„Muncitori numiţi în fruntea Direcţiei Silvice Judeţene şi la I.P.E.I.L. Organizarea exploatării şi industrializării lemnului"*, în GMM, nr. 35, 7 august 1948, p.5.

[2] *„Închiderea cursurilor de pădurari şi brigadieri. Pădurarul de tip nou un îndrumător al satului"*, în GMM. nr. 40, 11 septembrie 1948, p.6.

https://biblioteca-digitala.ro

primarii, şefii sectoarelor de jandarmi, şefii ocoalelor agricole. Conferința a fost prezidată de prefectul Nicolae Vancea care în cuvântul de deschidere explica „rostul" colectărilor de cereale şi accentuând că organele locale de stat şi comisiile de colectare trebuie să aplice fără şovăire dispozițiile guvernului spre a împiedica orice tentativă de sustragere de la colectări. Ion Crețu, preciza tranşant că greul colectărilor trebuie să cadă asupra chiaburilor iar plugarul sărac trebuie să vegheze ca cel bogat să-şi dea în întregime partea cu care trebuie să contribuie la nevoile țării, să demaşte orice părtinire, orice „nereguli" săvârşite la sate cu predările de cereale. În ce priveşte pe conducătorii satelor, aceştia trebuie să fie vigilenți împotriva „uneltirilor" chiaburilor, să nu părtinească pe chiaburi la stabilirea sarcinilor de predare, să depună toate eforturile pentru a se realiza şi îndeplini planul de colectări. În fruntea acestei „bătălii" va fi în permanență partidul comunist, „îndrumând şi sprijinind" munca organelor administrative.[1]S-au întocmit planuri de colectare, evident în birourile Serviciului Agricol (deşi se afirma că la întocmirea acestor planuri s-ar fi pornit de la fiecare gospodărie individuală în parte), fără să se țină seama de realitatea din județ. Socotită în vagoane cantitatea de cereale din planul de colectare întocmit de Ministerul Agriculturii pentru județul Maramureş, însuma 10 vagoane de grâu, 6 vagoane de orz şi 3 vagoane de ovăz. Defalcat pe plăşi planul demonstrează adăugirile substanțiale ale „planificatorilor" locali mai ales în ceea ce priveşte cantitatea de ovăz. Plasa Iza trebuia să predea 23.000 kg grâu, 20.000 kg. orz şi 170.000 kg ovăz, plasa Vişeu avea de predat 10.000 kg. grâu, 10.000 kg. orz şi 90.000 kg. ovăz, plasei Sighet (incluzând şi oraşul) îi revenea să predea 46.000 kg. grâu, 12.000 kg orz şi 16.000 kg. ovăz şi în fine plasa Şugătag trebuia să predea 26.000 kg, grâu, 18.000 kg. orz şi 34.000 kg. Aceste cantități urmau să fie repartizate pe comune, care le repartizau apoi pe gospodării prin comisiile locale care întocmeau procese verbale de impunere şi le trimiteau fiecărei gospodării. Pentru a-şi demonstra zelul organele de colectare trebuiau să organizeze întreceri între comune şi plăşi. S-au fixat până şi data începerii secerişului- 5 august şi data începerii treieratului în 15 august. Logistica care asigura treierişul era compusă din 62 batoze acționate prin locomobile („forță motrică"), precum şi de batoze „acționate" de cai şi manuale care vor putea funcționa doar pe baza autorizațiilor emise de autoritățile locale.[2]

Va fi întocmit chiar un plan de muncă de către Serviciul Agricol Județean pentru întreg județul cu lucrările agricole ce urmează să se facă până în 1 decembrie incluzând printre altele suprafețele programate pentru însămânțările de toamnă şi „cursuri" în 16 comune rurale şi conferințe pe teme agricole. De fapt acesta este semnalul că a început planificarea agriculturii Maramureşului.[3]

În sate această campanie a început cu formarea comisiilor de colectare sub stricta supraveghere a îndrumătorilor care au controlat componența

[1] *„Conferința județeană pentru efectuarea colectărilor. Organele administrative şi-au luat angajamentul să depăşească planul de colectare"*, în GMM, nr. 32, 17 iulie 1948, p.4.
[2] *„În curând va începe secerişul şi în Maramureş. Ce cantități de cereale se vor colecta în județul nostru"*, în GMM, nr, 33, 24 iulie 1948, p.3.
[3] *„Planul agricol al județului Maramureş"*, în GMM, nr, 34, 31 iulie 1948, p.4.

https://biblioteca-digitala.ro

comisiilor schimbând „elementele" necorespunzătoare. Aceste comisii au întocmit propriile lor planuri de colectare care depăşeau planurile de administraţia judeţeană. A început şi o campanie de „lămurire" din casă în casă a „problemei" colectărilor şi a caracterului acestei „operaţiuni" – acela al „luptei de clasă" folosindu-se atât îndrumători locali cât şi de la oraş. Pentru eficienţa campaniei satele în care celulele de partid erau mai puternice au fost împărţite pe sectoare, fiecare sector fiind dat în grija unui îndrumător local. „Duşmanul de clasă" a reuşit să influenţeze chiar pe membri de partid însărcinaţi să stabilească clasele de productivitate din planul de colectare stabilindu-l la unii „chiaburi" la o clasă mai mică, însă controalele efectuate înainte de treeriş au anulat aceste acte de clemenţă. Îndrumătorii au verificat dacă cotele de impunere au fost „corecte" şi corespund cu datele din tabelele comisiei de treer. Situaţiile raportate de îndrumătorii trimişi pe teren arată situaţia economică precară a satului maramureşan cât mai ales o resemnare surdă, adică ţăranii au arătat „înţelegere" punctată pe alocuri încercări de eludare a predării cotelor. Îndrumătorii aflaţi pe teren au reuşit să „demaşte" câteva încercări de sustragere de la predarea cotelor a unor „chiaburi" mai temerari în comunele Bârsana, Cuhea, Iapa şi Fereşti sau încercări de-a declara mai puţin pământ.[1]Rapoartele acestora, întocmite cu o anumită candoare şi relism, realizează veritabile radiografii a stării spirit a ţărănimii în cotelor de impunere din aproape întreg judeţul.

Comunele rutene (Bistra, Ruscova, Repedea) au o anumită autonomie, scăpând controlului „tovarăşilor de la oraş" care nu cunosc limba ucraineană. Pe când în comuna Leordina au fost „demascaţi" 20 de chiaburi care au încercat sabotarea colectărilor prin tăinuire (se făceau controle prin locuinţa şi anexele gospodăriei „chiaburului" pentru a verifica dacă nu a tăinuit ceva din recolta adunată). La Petrova planul a fost „bine întocmit", dar celula de partid cere schimbarea primarului pentru părtinirea chiaburilor şi „mituire". La Cuhea deşi „lucrările în legătură cu colectările" au decurs bine există un conflict deschis între fostul primar şi membri de partid din comună. În Sat Şugătag, organizaţia de bază a fost cam şovăielnică faţă de colectări. Aici reţin atenţia preotul Huban Anton care deţinea terenuri şi în Berbeşti, cerând-se verificarea dacă a fost înregistrat şi acolo şi un chiabur care a vrut să se sustragă colectărilor împărţind averea cu feciorul său. La Sârbi „chiaburii" s-au arătat nemulţumiţi de planul de colectare iar un membru de partid care a delapidat de la cooperativă şi prins fierbând ţuică de porumb a stârnit reacţia consătenilor săi pentru faptul că nu este pedepsit folosindu-se de calitatea de membru.La Hoteni planul de colectare nu s-a făcut bine, notarul s-a manifestat făţiş refuzând primirea comisiei interimare şi a „forţelor politice" din localitate ca să participe la întocmirea evidenţelor dând posibilitatea unor chiaburi să nu-şi declare suprafeţele de teren arabil şi astfel să se sustragă de la predare. La Rona de Jos lucrurile par să meargă pe placul partidului doar atât că secretarul celulei a fost schimbat fiindcă nu şi-a îndeplinit sarcinile ba fiind chiar „atras" de chiaburi. La Coştiui alte probleme se ridică: cu toate că are un număr de 876 de locuitori comuna nu are nici un asesor popular şi astfel populaţia săracă este pedepsită pentru delicte

[1] DJMMAN, Fond Comitetul judeţean PMR, dosar 43/1948, f. 29 şi dosar 51/1948, f. 60 şi 65

https://biblioteca-digitala.ro

silvice pe când bogătaşii se împacă cu pădurarii; totodată populaţia duce lipsă de alimente. La Sarasău populaţia săracă a primit bine colectările. Există conflicte deschise între organizaţia de bază şi un membru de partid schimbat din funcţia de pădurar. Un sătean ar vrea să-şi omoare copila din lipsă de îmbrăcăminte şi alimente. UTM-ul local nu merge bine pentru că este condus de fii de chiaburi. Centrul de lapte s-a oprit din cauza „reclamaţiunilor false" date de o săteancă. Se discută în comună problema lui Pătrăşcanu care a fost dat afară din partid pentru că este român de tov. Ana Pauker şi tov. Luca. Ba le mai şi arde de bancuri politice cu măgarul, taurul şi vaca: vaca a fugit în America pentru că a fost prea mult mulsă de Iţic şi Şandor de la Romlacta, taurul muge pe drum că n-are ce mânca iar măgarul a intrat în toate funcţiunile de stat. La Valea Porcului planul de colectare este bine întocmit iar chiaburii au încercat unele sustrageri. Dar la Crăciuneşti situaţia este dezastruoasă, în şedinţe-când se ţin- membri de partid se ceartă şi sunt duşmani unii cu alţii.[1] La Săcel îndrumătorii şi membrii de partid în oareşicare măsură sunt lămuriţi cu colectările spunând că statul se va îngriji de acei care n-au. Cât despre însămânţări multe în acea comună nu sunt. Primarul Sima Ilie este un om bogat şi şi care a dus o muncă de partid doar de formă, în prezent ne mai activând şi chiar face multe piedeci bunului mers al comunei. Dacă tineretul vrea să facă horă duminică şeful de post nu-i lasă decât dacă îi taie lemne acasă. Comisia interimară trebuie schimbată pentru că toţi sunt bogaţi având de la 5 ha în sus.[2] La Bocicoel primarul la întâmpinat pe 11 iulie pe îndrumătorul Mircea Ştefan fiind cam ebrios dar faţă de acuzele îndrumătorului a început să se „plângă" populaţiei. Oamenii din localitate au lucrat la Sovromlemn" Vatra-Dornei şi au primit pentru munca prestată doar un avans de 2.000-3.000 lei restul de plată n-a mai fost achitat. Populaţia face întrebare dacă partidul poate interveni. Din 19 aprilie nu şi-au primit raţiile de porumb. Sunt mulţumiţi cu „popa" Dunca Găvrilă şi cu notarul Vlad Dănilă dar cam nemulţumiţi de învăţătorul Blaşcu Bartolomeu care-i dur cu sătenii şi copiii. Comuna nu este vizitată de obicei de nici un medic. Sătenii sunt nemulţumiţi de modul greşit de întocmire al „tablourilor" cu cotele de lână.[3]În aceeaşi zi sătenii din Sarasău se plâng îndrumătorului Ştefan Podină, că nu li se acordă creditele solicitate de B.N.R. pentrua-şi cumpăra vite. Se plâng de asemeni că nu li se livrează de la Federală unele mărfuri cum ar fi material pentru opinci iar bumbacul dat e prea subţire.[4] Îndrumătorul sosit în 2 august în comuna Strâmtura ca să „explice" importanţa colectărilor de cereale ţine o şedinţă cu nici jumătate din activul organizaţiei de bază, majoritatea fiind plecaţi din comună. Primarul, Boroica Florea îl informează pe îndrumător de situaţia dezastruoasă a recoltei de păioase parţial compromisă şi atacată de insecte, el însuşi a semănat 2,76 ha şi nu ştie dacă va obţine vreo 12 kg de grâu iar ca să poată predea cota va trebui să cumpere dar neavând altă sursă de venit nu va putea face acest lucru. Cere îndrumătorului ca toţi locuitorii din Strâmtura cu situaţie asemenea lui să fie scutiţi să predea diferenţa până la

[1] DJMMAN, Fond Comitetul Judeţean PMR, dosar 45/1948, f 18-19.
[2] Idem, f.12
[3] Ibidem, f.8.
[4] Ibidem, f. 7v.

https://biblioteca-digitala.ro

cota impusă şi să li se ia doar cât rezultă din treer. Îndrumătorul constată că populaţia nevoiaşă a comunei nu are ce mânca şi nici de unde se aproviziona cerând să li se trimită alimente prin cooperativă. Aici nu se află mărfuri şi alimente de primă necesitate, la fel nici sape, rafuri sau coase. În comună nu există batoză şi nici nu ştiu de unde li se va repartiza.[1] Aceeaşi lipsă de opinci, bumbac, pânzeturi precum şi a bunurilor de primă necesitate sunt reclamate şi la Sarasău la începutul lunii august.[2]

Tot pe la începutul lunii august raportul cu activitatea desfăşurată în comuna Rona de Sus, cu populaţie ucraineană de către o echipă de îndrumători ai judeţenei consemna că şi aici în urma verificării de către o comisie a organizaţiei de bază din localitate dacă terenurile au fost sincer declarate au fost „descoperiţi" vreo 16 săteni care au declarat mai puţin pământ decât este realitate. Comuniştii din localitate îl reclamă pe preotul - Chortic Alexandru că a dus o parte din recoltă acasă cu scopul de a se sustrage colectărilor. Frontul Plugarilor nu există în comună ci numai UFDR-ul „care nu a depus încă activitate iar nivelul politic al membrilor de partid este scăzut".[3] La Rozavlea, membrii de partid Vider Adolf şi Tabac Lazăr nu au participat la şedinţele celulei, mai cu seamă că au aflat că „greul colectărilor va cădea asupra celor bogaţi", făcând şi ei parte din categoria chiaburilor posedând mari „întinderi" de pământ. Un alt membru de partid ar fi modificat registrul agricol, „scăzând din întinderea de pământ cu care a fost impus de către comisia de colectare atât pentru el cât şi pentru rudeniile lui."[4]

În acest context în luna iulie se desfăşoară şi un alt tip de „bătălie" regizată de partidul comunist care viza de astă dată intelectualii satului. Deşi în majoritatea comunelor maramureşene membrii celulelor săteşti au „un nivel politic scăzut", se afirma sforăitor că Partidul Muncitoresc Român este peste tot în fruntea luptei pentru culturalizarea masselor. La 26 iulie s-a desfăşurat la Sighet prima conferinţă judeţeană a Căminelor Culturale, cu participarea delegaţilor din 48 de comune (cu tot atâtea cămine culturale). S-au prezentat rapoarte întesate cu cifre contabilizând conferinţele, şezătorile, numărul de săteni participanţi, s-au evidenţiat căminele culturale fruntaşe. Căminele culturale încep să se distingă prin metode noi de muncă şi „iniţiative sănătoase" în culturalizarea „masselor". Conducătorii căminului cultural din Vad au dat dovadă de un „nivel ideologic şi artistic ridicat" în întocmirea programelor cu un conţinut revoluţionar, cântece sovietice, folclor local „cu conţinut sănătos". Alte cămine distinse în „bătălia culturală": Hărniceştiul cu un cor mixt „bine selecţionat", Rozavlea cu şezătorile literare, Deseştiul cu o şcoală ţărănească unde s-au predat sătenilor cunoştinţe practice. Însă căminele din Borşa, Moisei, Onceşti, Năneşti, Săpânţa, Dragomireşti „au rămas în urmă deoarece intelectualii din aceste comune nu s-au pus în mod hotărât pe muncă, au nesocotit importanţa luptei de culturalizare a masselor". Comuna Bârsana deşi are unul dintre cele mai bune coruri ţărăneşti

[1] Ibidem, f.26.
[2] Ibidem, f.23.
[3] Ibidem, f.24 –24v şi 25v.
[4] Ibidem, f. 30.

https://biblioteca-digitala.ro

din Ardeal- nu a fost integrat în „mişcarea culturală". Pentru acestea se fac vinovate „organele de resort" care nu au dat suficient concurs PMR în munca la sate. Trei piedici principale „împiedică" lupta culturală: refuzul unei părți din intelectuali de a se încadra conştient în muncă, colaborarea slabă dintre cămin şi celelalte unități culturale din localitate precum şi lipsa de localuri proprii. Intelectualii aşteaptă pentru aceasta „ordine ierarhice". Şcoala nu este suficientă pentru a duce lupta, menirea ei ar fi să creeze ştiutori de carte, dar în jurul ei se ridică „masse de analfabeți" şi acuzele continuă: „după epuizarea tuturor metodelor de convingere, acei care nu se vor înrola conştient în luptă vor putea fi considerați duşmani ai poporului". Este acuzată şi lipsa de colaborare între cămin şi activitățile culturale ale Tineretului Sătesc, ARLUS (organizații cu existență mai mult formală la sate), şcoli , mai mult chiar lipsa de coordonare a activității culturale rezultând o „concurență nesănătoasă". Drept consecință activitățile culturale trebuiesc coordonate, planificate şi unificate în cadrul căminului cultural. Problema sediilor trebuie rezolvată pe plan local fără a aştepta bani de la guvern pentru a nu „stagna" activitatea. Toată mişcarea culturală trebuie subordonată ideologic ascuțirii luptei de clasă şi evident partidului comunist, pentru îngrădirea exploatării. „Mulți vor cădea în această bătălie, însă trebuie s-o ducem cu hotărâre până la capăt. Este nevoie de mult curaj, sacrificiu şi înțelegere față de politica Partidului şi a Guvernului, de multă dragoste pentru popor" formulează sentențios „Graiul Maramureşului. [1]

Anunțată tot în termeni belicoşi, ca o „cucerire în lupta pentru întărirea democrației populare" şi ca o „nouă lovitură dată duşmanului de clasă", noua Lege pentru reforma învățământului intra în vigoare la 3 august, cu scopul declarat de a crea un învățământ „ corespunzător" cu regimului de democrație populară. Noul sistem de învățământ- controlat în întregime de stat, unificat, laicizat- în opoziție cu cel vechi, „în care fiecare profesor preda cum îl tăia capul" şi care trebuia „scos de sub influențele mistice, care îndobitoceau mințile". Cuprindea următoarele cicluri: învățământul preşcolar, învățământul elementar cu o durată de 7 ani din care primii 4 ani sunt obligatorii, învățământul mediu cu o durată de patru ani în licee, şcoli pedagogice, şcoli tehnice şi şcoli profesionale şi învățământul superior cu o mare diversitate de facultăți puse fiecare în subordinea ministerului de profil. Noul sistem, de inspirație sovietică, va introduce pentru învățământul elementar şi liceal manuale şi programe analitice unice. Legea mai introducea şi alte elemente de noutate- cursurile de alfabetizare pentru persoanele cu vârste cuprinse între 14 şi 55 ani având o durată de 1-2 ani cu programe analitice şi manuale unice speciale, a căror absolvire era echivalată cu patru ani de şcoală elementară, precum intenția de a se crea în unele centre şcoli speciale de doi ani, a căror absolvire era echivalată cu şcoala medie. Elevii acestor şcoli vor fi scoşi din producție şi întreținuți de ministerele de resort ale întreprinderii cu dreptul de a se prezenta la examene pentru învățământul superior. Scopul acestora din urmă era să se creeze o nouă intelectualitate

[1] *„Concluziuni pe marginea primei conferințe județene a cămilor culturale. Partidul Muncitoresc Român este peste tot în fruntea luptei pentru culturalizarea maselor"*, în GMM, nr. 34, 31 iulie 1948, p.2.

https://biblioteca-digitala.ro

„ieşită din rândurile muncitorimii şi ale țărănimii muncitoare". Noua lege urma să se aplice în condițiile „ascuțirii luptei de clasă dintre clasa muncitoare şi burghezia reacționară" prevenind că „duşmanul de clasă va întrebuința metodele cele mai iscusite şi cele mai variate pentru a împiedeca realizarea acestei reforme". Această lege coroborată cu decretul lege pentru regimul general al cultelor religioase din 3 august, ambele urmărind punerea sub controlul statului a oricărei activități religioase, va declanşa o ofensivă împotriva „influenței clerului catolic în sânul vlăstarelor tinere, ațâțărilor de ură de rasă şi şovinism, politicii lui de clasă în vederea recrutării elevilor şi a promovării lor" şi a influenței „ Vaticanului în şcolile confesionale".[1]Noua reformă urma să se aplice pe plan local în raport cu posibilitățile materiale, în perioada de tranziție majoritatea şcolilor vor avea patru clase, acestea vor fi completate pe măsură ce vor fi rechiziționate sau construite noi spații de învățământ. Inițial erau proiectate să se organizeze în fiecare plasă şcoli elementare complete precum şi unități destinate învățământului preşcolar şi mediu. În condițiile create de reformă comunele mai mari precum Borşa, Moisei, Dragomireşti, Strâmtura, Bârsana, Săpânța, Poienile de sub Munte, Petrova şi Vişeu de Jos.[2]

Consecința imediată a acestei legi a fost naționalizarea şcolilor confesionale şi eliminarea învățământului religios din toate şcolile Maramureşului fiind trecute toate în patrimoniul Ministerului Învățământului Public chiar şi cele nefuncționale. Au fost naționalizate: Liceul de băieți piarist- Sighet, Gimnaziul romano- catolic de fete-Sighet, Şcoala primară romano- catolică de fete- Sighet, Şcoala primară reformată- Sighet, Şcoala primară reformată- Câmpulung la Tisa, Şcoala primară romano- catolică- Bocicoiul Mare. Au fost preluate şcolile confesionale greco- catolice din Berbeşti, Bistra, Bocicoel, Breb, Corneşti, Fereşti, Glod, Hărniceşti, Hoteni, Iapa, Ieud, Leordina, Lunca la Tisa, Moisei, Petrova, Crasna, Poienile Glodului, Rona de jos, Sarasău, Vad şi Vişeul de Sus. S-au preluat şi clădirile şcolilor confesionale greco- catolice româneşti şi ucrainene care nu mai funcționau din cauza precarității construcțiilor, în comunele: Bârsana, Călineşti, Crăceşti, Petrova, Repedea, Săpânța, Ruscova, Săcel, Vişeu de Jos, Rona de Sus, Botiza, Strîmtura, Câpulung la Tisa şi Sălişteа de Sus. A fost naționalizat Liceul reformat, toate construcțiile şcolare din Vişeu de Sus ale Bisericii romano- catolici. În acest fel au fost naționalizate:

2 şcoli secundare ale bisericii romano- romano-catolie;
3 şcoli primare ale aceleiaşi confesiuni;
2 şcoli primare reformate;
21 şcoli primare greco- catolice;
16 clădiri ale confesiunilor greco- catolice română şi ucraineană şi
1 clădire în care a funcționat liceul reformat din Sighet.[3]

---

[1] Vezi articolele: *„O nouă cucerire în lupta pentru întărirea democrației populare"* şi *„Din inițiativa Partidului Muncitoresc Român a fost elaborată Legea reformei învățământului. Structura unitară, democratică şi realist ştiințifică a noului învățământ"*, în GMM, nr. 36, 7 august 1948, p. 1.
[2] *„Aplicarea reformei învățământului în Maramureş"*, în GMM, nr. 35, 14 august 1948, p. 2.
[3] *„Lista şcolilor naționalizate din Maramureş"*, în GMM, nr. 35, 7 august 1948, p. 5.

https://biblioteca-digitala.ro

Ca această reformă să poată fi aplicată efectiv era nevoie de „îndrumarea" corpului didactic. În acest sens au fost înființate şi organizate la Sighet, aşa numitele „cursuri elementare de îndrumare a corpului didactic" (I.C.D.) sub egida Ministerului Învățământului- în realitate conferențiarii erau activiştii județenei de partid- prin care s-a dat corpului didactic „posibilitatea de a-şi însuşi în parte conținutul nou al învățământului bazat pe principiile reformei şcolare ce decurg din ştiința cea mai avansată: marxim- leninismul" dar va trebui şi „să-şi restructureze cunoştințele vechi spre a nu denatura conținutul nou al învățământului lichidând toate rămăşițele ideologiei burgheze care nu au ce căuta în şcoala nouă".[1] Aceste cursuri s-au deschis pe 14 august, în sala mare a Liceului de fete, participând din cei convocați 215 profesori şi învățători din întreg județul, fiind absenți justificați câțiva învățători şi câțiva preoți care au „demisionat" din învățământ. Ca director al acestor cursuri a fost numit profesorul Condor Mihai, adus în acest scop de la Baia Mare. Pe durata a 10 zile cât a durat cursul, dascălii au fost deprinşi mai mult în probleme de doctrină şi propagandă comunistă decât în probleme de învățământ: pe lângă „conferințele" audiate şi referatele prezentate, „s-au întocmit şase ziare de perete pentru care s-au scris 5(0) de articole şi au fost publicate 38, s-au făcut 32 de lozinci şi 76 de abonamente la Scânteia, Lupta Ardealului şi România Liberă". După aceste cursuri prestigiul partidului ar fi crescut deoarece majoritatea priveau cu „rezervă" activitatea partidului şi au „subapreciat" teoria marxist- leninistă.[2]Astfel că dascălii „instruiți" în acest fel vor trebui să-şi planifice activitatea iar cunoştințele vor trebui predate „în mod dialectic şi desprinse din realități". În preajma deschiderii anului şcolar, întâmplată pe 1 octombrie, s-au deschis şi noi grădinițe de copii pentru a veni în sprijinul „mamelor muncitoare" şi a învățământului primar Astfel ar fi fost deschise grădinițe la Sighet a Căminului UFDR, Bârsana, Botiza, Leordina, Moisei, Petrova, Rozavlea, Rona de Jos, Săcel, Săpânța, Vişeul de Mijloc, Ruscova, Poienile de Munte, Rona de Sus şi Câmpulung la Tisa. Extinderea învățământului elementar la şapte ani a fost percepută ca o formă de învățământ supraprimar, responsabilii învățământului grăbindu-se să precizeze că clasele a V –VII sunt echivalente cu primele trei clase de liceu sau şcoală normală din vechea organizare.[3]

La deschidera anului şcolar vor funcționa în urma aplicării reformei învățământului licee, şcoli tehnice şi şcoli primare cu şapte clase. Astfel la Sighet va funcționa un liceu mixt (de băieți fete) în localul Liceului Dragoş Vodă, în spațiul fostului liceu de fete s-a înființat o şcoală pedagogică mixtă iar în localul fostei Şcoale Normale se organizează un liceu teoretic şi o şcoală pedagogică medie mixtă, cu limba de predare ucraineană unde vor fi şcolarizați elevii ucraineni şi din alte zone decât Maramureşul. Şcoli primare cu şapte clase care

[1] G. Ungur, *„Cursuri de îndrumare a corpului didactic"*, în GMM, nr.37, 21 august 1948, p.2.
[2] Vezi articolele: *„Cursul I.C.D. la Sighet"*, în GMM, nr.37, 21 august 1948, p.2 şi *„Închiderea cursurilor la Şcoala de îndrumare a corpului didactic din Sighet"*, în GMM, nr. 38, 28 august 1948, p.4 ; DJMMAN, Fond Comitetul Județean al PMR, dosar 51/1948, f. 71.
[3] Vzi articolele: *„În preajma deschiderii şcolilor"*, în GMM, nr. 39, 4 septembrie 1948 şi *„În pragul deschiderii noului an şcolar. Noui şcoli în satele din Maramureş pentru copii mici şi mari"*, nr. 42. 25 septembrie, 1948.

https://biblioteca-digitala.ro

în anul şcolar 1948/49 vor avea pe lângă patru clase primare şi clasa a V-a vor funcţiona în comunele Borşa, Bârsana (înscrişi fiind şi elevii din Năneşti), Călineşti (vor veni şi elevii din Sârbi), Ieud, Săpânţa, Săcel, Sălişte a, Vişeul de Jos şi o şcoală cu limba de predare ucraineană în Rona de Sus.

La Rozavlea va funcţiona o şcoală cu saşe clase unde vor veni şi elevii din Şieu precum şi absolvenţii primei clase de liceu. Şcoli cu ciclul supraprimar complet vor funcţiona: una la Vişeul de Sus şi două la Sighet. În afară de acestea vor mai funcţiona astfel de şcoli pe lângă liceele din Sighet.

Şcoli cu limba de predare maghiară vor funcţiona în Sighet la Şcolile nr.1 şi nr.2 precum şi la Vişeu cu ciclul de şapte clase complet iar în localităţile Ocna Şugătag, Coştiui şi Câmpulung la Tisa incomplete. La IPEIL este înfiinţată o şcoală de ucenici care urma să şcolarizeze elevi cu vârste mai mari de 14 ani.[1]

Receptarea reformei învăţământului a fost „pe de o parte favorabilă" în judeţ, dar a produs „frământări" şi mai ales o atitudine „rezervată" din partea populaţiei maghiare deoarece singurul liceu teoretic a fost desfiinţat, atitudine adoptată până şi de membrii UPM-ului care s-au solidarizat în neplata la timp a cotizaţiilor s-au în respingerea acestei organizaţii.[2]Nefavorabil a fost primită şi măsura scoaterii icoanelor, crucilor şi interzicera rugăciunilor din şcoli. Transmis verbal sau „prelucrat" la întrunirile cu corpul didactic ordinul a fost executat chiar mai înainte de a se fi transmis oficial. „Metoda" folosită: după reparaţiile şi văruitul spaţiilor de învăţământ întâmplate în timpul verii sau înainte de începera şcolii, acestea nu au mai fost puse la loc. Iar dacă s-a întâmplat ca vreun ţăran să protesteze împotriva acestor măsuri, imediat era stigmatizat că se află sub influenţa chiaburilor, şi prin felul cum punea problema era indicat ca un duşman al regimului. [3]Decretul care a urmat Legii de reformă a învăţământului prin care se anulau contractele cadrelor didactice, era o măsură de îndepărtare a elementelor ostile sau nehotărâte şi a fost aplicat şi în judeţ nu şi fără reacţii din partea unor învăţători. Directorul învăţător al şcolii din Onceşti- Stoicescu Gheorghe, a fost în consecinţă detaşat în alt judeţ însă a refuzat acest lucru. Pârât la inspectorat de către un confrate de al său- învăţătorul Paraschiv Dumitru- nou numit în localitate, pentru activitate antidemocratică şi „patimă a beţiei" care caută să creeze o atmosferă „imposibilă" pentru delator care este un „element muncitor şi favorabil". Învăţătorul Stoicescu le-ar fi spus sătenilor că noul învăţător a venit pentru a scoate crucea din şcoală şi pentru distrugerea religiei. Drept urmare inspectorul şcolar, Ion Berinde recomandă ca organele de securitate (recent înfiinţată după 30 august) să ia imediat măsuri pentru îndepărtarea lui din judeţ pentru a nu stingheri activitatea noului învăţător.[4]

O altă sarcină ce revenea dascălului de la sat în virtutea noii legi era stârpirea analfabetismului. Conform datelor furnizate de „Graiul Maramureşului", judeţul ar avea peste 54% din populaţie analfabetă, evident datorită politicii de clasă burghezo-moşiereşti. În anul trecut -1947- ar fi fost înscrişi 19.580 (probabil

[1] *„Ce şcoli vor funcţiona în Maramureş"*, în GMM, nr.41, 18 septembrie 1948, p.3.
[2] DJMMAN, Fond Comitetul Judeţean al PMR, dosar 51/1948, f. 71 şi dosar 43/1948. f. 37.
[3] DJMMAN, Fond Comitetul Judeţean al PMR, dosar 43/1948. f. 51
[4] DJMMAN, Fond Comitetul Judeţean al PMR, dosar 45/1948. f. 32.

https://biblioteca-digitala.ro

toți neştiutorii de carte) în 83 centre de alfabetizare, dintre care au frecventat regulat în ciclurile I şi II 4179, promovați fiind la sfârşitul anului numai 1.802. Pentru următoarea perioadă erau planificați pentru ciclul I aproximativ 8.000 de adulți şi pentru ciclul II vreo 2.000. Întreagă această activitate era subordonată activiştilor de partid, constituindu-se în acest sens un comitet de coordonare în care era inclus şi Inspectoratul Şcolar Județean. Erau incluşi în activitate şi conducătorii căminelor culturale care trebuiau să ducă muncă de „lămurire" pentru a convinge populația să se înscrie la aceste cursuri.

Greul muncii de „lămurire" cât mai ales de control dusă de activiştii de partid s-a îndreptat la sfârşitul verii şi toată toamna spre campania de colectare când se înregistrează primele victime din rândul opozanților „chiaburi". Odată trecută această etapă de „lămurire", care coincidea în bună parte cu secerişul a urmat colectarea propriu zisă a cerealelor, mai întâi în plasa Sighet, apoi plasele în plasele Şugătag şi Iza şi mai târziu, după 16 septembrie , în plasa Vişeu după cum se coceau cerealele păioase. În această campanie partidul comunist conta şi pe intransigența administrațiilor locale, ocazie prin care se verifica şi loialitatea acestora. Leitmotivul campaniei de colectare „dezlănțuită" în județ era „ascuțirea luptei de clasă", nimic altceva inducerea unor tensiuni artificiale între țăranii cu avere puțină şi cei mai înstăriți, celor săraci legea colectărilor era doar un „ajutor politic" în „lupta împotriva exploatării şi exploatatorilor care în trecut au jupuit câte şapte piei de pe ei"

De la batoze „şiruri de căruțe scârțâind de povara încărcăturii se îndreaptă zilnic spre magaziile de colectare", producătorului în realitate ne rămânându-i uneori nici pentru acoperirea nevoilor familiei. Cum chiaburii au cam încetinit treieratul şi predatul cotelor, comisiilor de colectări „vor trebui să-i combată, să-i bage la răcoare pe aceşti întârziați ce cred că timpul îi va ajuta să-şi salveze recolta şi să o dosească ca apoi să o poată specula".[1]

În august apar şi primele victime ale „bătăliei" însămânțărilor: La Teceul Mic, fostul primar Marcli Anton, şi-a cosit grâul încă necopt(!)şi la dus acasă. „Sabotajul" a fost „denunțat" de către „tov-ii" din comună şi în consecință fostul primar a fost arestat, judecat şi condamnat la două luni de închisoare corecțională. Rudeniile acestuia s-au revoltat şi vrut să-l bată pe secretarul organizației de bază, însă „populația săracă" şi mai ales membrii de partid i-au sărit „hotărât" în ajutor. La Cuhea, „chiaburul" Man a vrut să ascundă batoza, dar fiind „demascat", a fost arestat. „Chiaburul" Dunca Ioan din Giuleşti, şi- a cosit mai devreme grâul, ba a mai refuzat să pună în funcțiune batoza. Şi acest „înverşunat duşman al clasei muncitoare" a fost arestat. Un țăran din Văleni pe nume Nemeş, proprietar al unei batoze, a făcut un împrumut de 70.000 lei de la B.N.R. pentru punerea ei în funcțiune. Dar acest „cunoscut saboteur" pentru faptul că pe banii împrumutați şi-a cumpărat cinci vaci, în loc să-i investească în batoză, a fost arestat şi trimis în judecată. Doi țărani din Săpânța, Pop Gheorghe şi Pop Toader, ar fi „tăinuit întinderile cultivate" ca să scape de colectări în

[1] Vezi articole: *„Planul de colectare trebue realizat la timp"*, în GMM, nr. 36, 14 august 1948, p.1 şi *„Treierişul trebue terminat cât mai degrabă! Colectări de cereale în Maramureş. Batozari saboteuri arestați- Chiaburi dați în judecată"*, în GMM, nr. 38, 28 august 1948, p.1

https://biblioteca-digitala.ro

complicitate cu unii membri din conducerea comunei.[1] Deci cu toate că colectările decurgeau în „mod normal" unii dintre „chiaburi" şi proprietarii de batoze au să se „eschiveze" sau să „saboteze" colectările, dar orice încercare a fost semnalată de „tovarăşii" vigilenți precum şi de organele administrative, luându-se împotriva acestora măsuri represive[2]. Modul cum se purtau cei însărcinați cu colectările îndreptățeau „svonul" că se va lua toată recolta, catalogat de altfel ca aparținând ca aparținând „reacțiunii şi duşmanului de clasă".[3]

În septembrie măsurile care vizau accelerarea colectărilor se înăspresc. Douăzeci şi unu activişti ai județenei de partid sunt trimişi pe teren pentru a „lămuri" iarăşi masele, a „mobiliza" organizațiile de bază şi a organiza la modul concret colectările. Comandamentul Unic de Colectări care nu s-a arătat la înălțimea exigențelor partidului comunist în controlul şi coordonarea colectărilor a fost convocat într-o şedință specială unde membrii acestuia au fost puşi să facă rapoarte de activitate şi traşi la răspundere pentru neglijarea muncii. Ca urmare în fiecare plasă a fost formată câte o echipă cu rostul de a controla comisiile de plasă şi cele comunale atât pentru colectări cât şi pentru însămânțări. Tot ce reprezenta autoritate publică în sate a fost „mobilizat" în „bătălia" aceasta: comisiile de plăşi şi comunale, administrația, jandarmeria. Batozele care n-au funcționat au fost repuse în funcțiune şi deşi nu toate comunele aveau batoze s-au adus din altă parte. Notarii care s-au dovedit „neglijenți au pedepsiți.[4]

Colectările se desfăşurau însă în condițiile în care recolta anului 1948 era „destul" de slabă; cerealele, porumbul, cartofii şi legumele din cauza condițiilor climaterice au dat producții slabe. Din pricina înghețului din primăvară fructele lipseau cu desăvârşire. Comparativ cu situația anului precedent situația alimentară a satelor era mult „deficitară" fiind necesar ca județul să se aprovizioneze din restul țării mult mai mult decât în anul anterior. Județeana de partid era conştientă că pe măsură ce iarna se va apropia lipsurile vor deveni tot mai acute. Scăderea prețurilor decretată la 1octombrie era „neobservată pe piețele Maramureşului.[5]

Cotelor de cereale păioase li s-au adăugat cele de porumb, cartofi, semințe de floarea soarelui stabilite pe aceleaşi principii ale „progresivității", cantitatea impusă era stabilită crescător în funcție de suprafața cultivată şi categoria de productivitate a zonei fixată ca şi la cerealele păioase la cote maximale fără aține seama de condiții climatice sau particularitățile de

---

[1]Vezi articolele: *„Treierişul trebue terminat cât mai degrabă! Colectări de cereale în Maramureş. Batozari saboteuri arestați- Chiaburi dați în judecată"*, în GMM, nr. 38, 28 august 1948, p.1 şi *„Chiaburul Dunca din Giuleşti din nou arestat. Condamnări pentru sabotaj"*, în GMM, nr. 41, 18 septembrie 1948, p.2. Vezi şi DJMMAN, Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 43/1948, f. 34 şi 43.

[2] DJMMAN, Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 51/1948, f. 71-72.
[3] DJMMAN, Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 43/1948, f. 43.
[4]Idem, f.44
[5] Idem, f.54 şi 71

https://biblioteca-digitala.ro

productivitate a fiecărui teren în parte.[1]Numai că în Maramureş, în anul 1948 şi recolta de porumb a fost „absolut compromisă". Chiar şi în anii cu recolte bune, în judeţ porumbul obţinut din recoltele proprii nu satisfăcea nevoile de consum. Timpul rece, dăunătorii, au determinat obţinerea unor producţii foarte slabe şi acelea de porumb necopt, colectările au fost amânate până în ianuarie 1948, când prin uscare naturală acasă la producător va putea fi colectat şi depozitat fără a mucegăi. Şi recolta de orz a fost foarte slabă, pentru compensarea ne împlinirii planului au fost colectate cantităţi suplimentare de secară şi grâu. Ovăzul, la fel s-a copt foarte târziu şi încă se mai treiera în luna noiembrie la fel şi colectările la această cereală. Nu se poate vorbi de o chiaburime în sensul propus de partidul comunist în Maramureş. O statistică cu numărul de gospodării ordonate după suprafaţa deţinută este grăitoare în acest sens:

Ţărani săraci:	Fără pământ	1.468 gospodării,
	Cu pământ până la ½ ha	**7.826 -//-**
	Cu pământ de la ½ ha până la 1 ha	7.314 -//-
		Total 16.608

Ţărani mijlocaşi:	***cu 1-2 ha***	***10.137 gospodării***	
	cu 2-3 ha	6.826	-//-
	cu 3-5 ha	6.245	-//-
	cu 5-10 ha	3.916	-//-

Chiar şi celor 1.366 gospodării cu peste 10 ha nu le ajunge porumbul de la o recoltă la alta fiind nevoiţi, o parte cel puţin, să cumpere porumb alături de săraci şi mijlocaşi, acesta fiind un aliment de bază în dieta maramureşeanului. Conform estimărilor Prefecturii, va fi necesar până la recolta viitoare o cantitate de peste 600 vagoane de porumb, care pe cât posibil să fie adusă înaintea zăpezii.

La începutul lui decembrie colectările încă nu erau încheiate. Cifrele raportate dau dimensiunea spolierii ţăranului din Maramureş în toamna anului 1948:

	Planificat	Realizat	Realizări în procente
Grâu	96 tone	120 tone	123%
Secară	9 tone	15 tone	164%
Orz	60 tone	56 tone	93%
Ovăz	310 tone	293 tone	94%
Cartofi	120 tone	120 tone	100%[2]

Însuşi prefectul judeţului Nicolae Vancea recunoştea oarecum voalat că campania aceasta de colectări pentru Maramureş nu era câtuşi de puţin necesară, judeţului fiindu-i repartizate 225 vagoane de porumb şi 400

[1] *„Cum se vor face colectările de porumb, cartofi şi seminţe de floarea soarelui. Ţăranii săraci şi cei cu pământ puţin sunt scutiţi de predare"*, în GMM, nr. 43, 2 octombrie 1948, p.3.
[2] DJMMAN, Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, dosar 43/ 1948, f. 56 şi 65-66.

https://biblioteca-digitala.ro

vagoane de grâu care ar asigura hrana pentru muncitori şi salariaţi cât şi pentru populaţia nevoiaşă a satelor.[1]

Paralel cu colectările, o altă „bătălie" s-a desfăşurat în toamna anului 1948- însămânţările de toamnă, planificate şi acestea. Un plan în acest sens a fost întocmit încă din luna august dar debutul îl constituie consfătuirea ţinută la 15 septembrie la Prefectură când ia naştere Comandamentul de însămânţări al judeţului. Au fost planificate pentru a fi însămânţate cu secară 500 ha şi 2.000 ha cu grâu de toamnă; secara urma să fie semănată mai „intens" în plasa Vişeu. Judeţul trebuia să-şi procure seminţe prin „Romcereal" care vor fi eliberate numai după ce vor fi tratate cu praf şi stropite cu petrol. Direcţia Agricolă trebuia să organizeze la nivelul judeţului un centru la Sighet de tratare şi selecţionare a seminţelor. Odată întocmit planul judeţean trebuia să fie defalcat pe plăşi, comune şi gospodării până la 1 octombrie. Fiecare gospodărie va primi un plan individualizat, care dacă nu va fi respectat se va sancţiona conform legii sabotajului economic. A fost elaborată şi o ordonanţă cuprinzând toate obligaţiile legate de însămânţări publicată în tot judeţul.[2]Au fost introduse lucrările de dezmiriştire proiectate să se realizeze pe 305 ha; pentru acest tip de arături comisiile de însămânţări trebuiau să facă o „planificare raţională" angrenând toate atelajele care nu erau folosite la treieriş.[3]

Planificarea însămânţărilor de toamnă şi modul agresiv de ale impune au fost percepute ca „semne de colhoz". Numai că executarea „planificată" a însămânţărilor nu a putut fi realizată, cel puţin în luna octombrie, aşa cum şi-au propus activiştii partidului comunist. Recolta foarte slabă şi lipsa seminţelor mult promise sunt câteva din multele cauze obiective. Însă au primat cauzele subiective. Chiar şi plugarii pe care partidul comunist miza ca loiali şi manevrabili s-au „plâns" că n-au seminţe, unelte de muncă, că porumbul nu s-a copt şi nu se poate aduna de pe câmp, ba că pământul este uscat din pricina secetei şi nu se poate ara; tuturor acestor plângeri li s-a găsit o proveniență

[1] Nicolae Vancea, *„Muncă şi hrană pentru judeţul nostru"*, în GMM, nr.50, 20 noiembrie 1948, pp 1 şi 6.
[2] *„A fost întocmit planul judeţean de însămânţări"*, în GMM, nr.41, 18 septembrie 1948, p.4.
[3] *„Dezmiriştirle şi îngrăşările asigură o recoltă sporită şi de bună calitate"*, în GMM, nr.41, 18 septembrie 1948, p.4.

https://biblioteca-digitala.ro

"Reîntregirea" bisericii ortodoxe în județul Maramureş (1948). Contribuții documentare

Diana Elischer
arhivist - DIRECȚIA JUDEȚEANĂ MARAMUREŞ A ARHIVELOR NAȚIONALE

Acțiunea de suprimare a Bisericii Unite prin revenirea clerului şi credincioşilor la Biserica Ortodoxă s-a derulat între lunile septembrie şi decembrie ale anului 1948.

Planul elaborat de autorități şi susținut de ierarhii ortodocşi era inspirat din scenariul aplicat cu succes doi ani mai devreme în Ucraina Occidentală. Strategia guvernului s-a desfăşurat pe două planuri. Prin Decretul prezidial nr. 243 pentru fixarea numărului eparhiilor cultelor religioase, cultului greco-catolic i-au fost recunoscute doar două eparhii. În temeiul prevederilor Legii nr. 166 pentru punerea în retragere a membrilor clerului tuturor cultelor, guvernul a retras, prin Decretul prezidial nr. 1596 din 17 septembrie, recunoaşterea următorilor episcopi de rit răsăritean şi de rit latin: Alexandru Rusu, Valeriu Traian Frențiu, Ioan Bălan, Alexandru Teodor Cisar şi Augustin Pacha, iar prin decizia Ministerului Cultelor din 16 septembrie a fost retrasă recunoaşterea episcopului romano-catolic de Satu Mare – Oradea, Ioan Scheffler. Toate aceste măsuri erau expresia voinței guvernului de a renunța la respectarea libertății de conştiință în cazul Bisericii Catolice.

A doua direcție de acțiune a guvernului a presupus constituirea unor "comitete de inițiativă" alcătuite din laici şi preoți greco-catolici, recrutați printr-o varietate de moduri, de la şantaj/amenințări la promisiunea unor recompense. Un rol important urma să-l joace şi rețeaua informativă existentă în "problema unită", care va fi dezvoltată în perioada următoare. Unii dintre informatorii recrutați din rândul preoților greco-catolici vor contribui nu doar informativ în acțiunea de suprimare a Bisericii Unite. Comitetele aveau menirea de a-i convinge pe preoții greco-catolici să adere la mişcarea de revenire la ortodoxie semnând un formular trimis de autorități prin care delegau câte doi reprezentanți din fiecare județ, împuterniciți să voteze în adunarea ce urma să se desfăşoare la Cluj în 1 octombrie, revenirea la Biserica Ortodoxă. În documentul respectiv exista un preambul ce făcea referire la ecoul pe care apelurile patriarhului Justinian şi ale mitropolitului Nicolae Bălan le-au avut în rândurile preoților greco-catolici.

Pentru a obține semnăturile preoților, autoritățile au recurs la o gamă largă de măsuri, între care intimidări la adresa lor sau a membrilor familiilor lor, amenințări, arestări. La 28 august 1948, Direcția Generală a Siguranței a solicitat inspectoratelor din Ardeal să comunice în termen de cinci zile o evaluare a ecoului pe care l-a avut apelul patriarhului Justinian în favoarea unificării bisericeşti. Urmau să fie avute în vedere starea de spirit a populației greco-catolice în legătură cu acest subiect, "centrele" unde s-au exprimat opinii contrare unificării şi în ce formă, "centrele" care erau favorabile, să fie identificați preoții care erau de acord, cei care erau ostili şi cei care erau indiferenți sau nu îşi

https://biblioteca-digitala.ro

exprimau atitudinea. Rapoartele trebuiau să fie întocmite în mod detaliat şi trimise la Bucureşti prin curieri speciali până în seara zilei de 3 septembrie.

Acțiunile din teren au fost dublate de o campanie de presă menită să acrediteze existența în cadrul Bisericii Unite a unui vechi curent favorabil revenirii la Biserica Ortodoxă, fapt ce demonstra că greco-catolicismul a rămas străin de sufletul credincioşilor, curent care până în 1945 fusese neutralizat de partidele burghezo-moşiereşti şi de ierarhia greco-catolică înstrăinată de neam. Totodată, articolele publicate evidențiau faptul că regimul de democrație populară, prin denunțarea Concordatului şi prin noua Lege a cultelor, a pus capăt inegalității cultelor religioase, fiind create astfel condițiile favorabile acțiunii de reîntregire a Bisericii Ortodoxe. Unul dintre aceste articole, intitulat "În chestiunea libertății religioase" a fost publicat în ziarul "Scânteia" nr. 1357 din data de 22 februarie 1949, şi menționa următoarele:

- "regimul de democrație populară respectă cu strictețe libertatea de exercitare a cultelor religioase;
- oficierea nestânjenită a slujbelor religioase este asigurată şi garantată de lege;
- manifestările de ură religioasă sau de prigoană pe motive religioase sunt oprite şi pedepsite;
- este oprit orice act care jigneşte sentimentele religioase ale credincioşilor;
- sunt deasemenea oprite orice privilegii sau discriminări dintre cultele recunoscute de lege, toate fiind socotite egal îndreptățite şi bucurându-se de aceeaşi libertate;
- legea nu face şi nu permite nici o ştirbire a drepturilor cetățeneşti pe motive religioase.
- Biserica Ortodoxă este autocefală şi unitară în organizarea sa.

Ca urmare a acțiunii desfăşurate de autorități în cursul lunii septembrie, 432 de preoți, profesori şi canonici greco-catolici au delegat 38 de protopopi şi preoți, dintre care doar 37 s-au întrunit, la 1 octombrie 1948, la Cluj.

Deoarece nici unul dintre ierarhii greco-catolici nu a acceptat să cauționeze acțiunea trecerii la ortodoxie, s-a adoptat strategia unificării religioase prin implicarea clerului de rând şi a credincioşilor, în paralel cu izolarea şi apoi arestarea ierarhilor uniți. În aceste condiții, adunarea de la Cluj, care se dorea a fi o replică la evenimentul ce se petrecuse cu 250 de ani în urmă, a fost prezidată de protopopul Traian Belaşcu. În cuvântarea sa, el afirma că nemaiexistând "condițiile şi stările care au determinat desbinarea noastră de la 1700 [...] pecețile sunt rupte şi întoarcerea noastră acasă, de unde am plecat acum 250 de ani, este un act de înțelepciune pe care conştiința noastră ni-l impune".

Documentele adoptate cu această ocazie, o *Proclamație* de revenire în sânul Bisericii Ortodoxe Române şi un *Apel* către preoți şi credincioşii greco-catolici, au fost aprobate "prin aclamații prelungite de cei prezenți". Din punct de vedere canonic, decizia revenirii era lipsită de orice valoare. În finalul adunării, protopopul Traian Belaşcu a propus delegaților plecarea lor imediată la Bucureşti pentru a prezenta sfântului Sinod şi patriarhului Justinian proclamația de

https://biblioteca-digitala.ro

revenire. Ceremonia primirii preoților reveniți s-a desfăşurat la 3 octombrie la patriarhia din Bucureşti.

După adunarea de la Cluj, comitetele de revenire, având sprijinul autorităților din administrația locală, au căutat să convingă preoții şi credincioşii să semneze trecerea la Biserica Ortodoxă. În mod normal, aceste comitete erau alcătuite din preoți, în cazul în care semnaseră "revenirea", învățători/profesori, funcționari. Organele locale ale administrației de stat, ale poliției şi jandarmeriei au supravegheat îndeaproape acțiunea de revenire a clerului şi credincioşilor greco-catolici şi au luat măsuri pentru identificarea şi reținerea celor care refuzau să semneze şi desfăşurau acțiuni menite să descurajeze revenirea. La rândul ei, direcția Generală a Securității Poporului a solicitat informații privind: preoții greco-catolici care s-au manifestat violent împotriva revenirii la ortodoxie, "agitând populația"; preoții care au semnat adeziuni, dar ulterior au revenit asupra lor; preoții care au acceptat, dar "păstrează rezerve spirituale", considerându-se forțați de autorități. Toți preoții greco-catolici care refuzau să recunoască "actul reîntregirii" erau "semnalați organelor de securitate".

În acelaşi timp însă, au existat preoți greco-catolici care au semnat revenirea din diferite motive: de teamă, din dorința de a-şi proteja familiile ori pur şi simplu cu speranța că lucrurile se vor schimba curând, la vremea respectivă circulând zvonuri cu privire la declanşarea unui nou război, care se va încheia cu victoria Occidentului, "venirea americanilor" şi implicit înlăturarea comunismului din România. Alții au semnat din dorința de parvenire, fiindu-le făcute diferite promisiuni – înălțări, recompense financiare, funcții în administrațiile eparhiale din Ardeal.

În vederea facilitării revenirii credincioşilor greco-catolici, Ministerul Cultelor a emis o hotărâre, la 15 octombrie 1948, care simplifica procedurile prevăzute de Legea Cultelor stabilind că erau suficiente semnăturile capilor de familie. Trecerile de la un cult la altul se puteau face şi individual şi în grup (cap de familie).

În comunitățile (parohiile) greco-catolice din județul Maramureş trecerea la ortodoxism s-a făcut în grup atingând uneori procentul de 100% şi în cea mai mare parte depăşind 75% (Anexa nr. 1). Acest lucru a avut drept urmare desființarea acestor parohii, iar averea împreună cu biserica şi edificiile înconjurătoare au intrat în posesia comunității (parohiei) ortodoxe. În consecință, această trecere a făcut să dispară comunitatea greco-catolică locală, chiar dacă au mai existat credincioşi izolați. Prin adresa Prefecturii județului Maramureş – Serviciul Administrativ nr. 9031/14 octombrie 1948 se solicită primăriilor, în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Decretul Lege nr. 177 publicat în Monitorul Oficial nr. 178 din 4 august 1948, să comunice declarațiile de părăsire a comunității locale a cultului greco-catolic şi să afişeze timp de 10 zile tabele cu credincioşii care au trecut de la religia greco-catolică la religia ortodoxă, precum şi procentul lor. În urma acestui Decret primăriile din județul Maramureş au înaintat Prefecturii procese-verbale care cuprindeau datele solicitate. Potrivit rapoartelor primăriilor, unificarea bisericească în județ s-a produs fără tulburări, într-un singur procesul-verbal al Primăriei comunei Bocicoiul Mare întocmit la

https://biblioteca-digitala.ro

data de 10 octombrie 1948 se menționează faptul că trei credincioşi greco-catolici din această comună au refuzat să semneze pentru actul de unificare, în schimb, restul "s-au prezentat benevol cerând înscrierea lor....considerând că sunt convinşi şi săvârşesc acest fapt nesiliți şi în acealaşi timp nefiind chemați a lua parte la actul de unificare, prezentându-se în mod voluntar...".
Au existat şi procese-verbale tip (de ex. pentru localitățile Glod şi Leordina) prin care semnatarii erau de acord cu următoarele puncte:

- "părăsirea denumirii de cult greco-catolic şi reunirea în aceeaşi biserică cu frații români ortodocşi formând o singură comunitate religioasă integrată în unitatea administrativ bisericească ce se va hotărî de organele de conducere ale cultului ortodox român;
- toate legăturile avute până astăzi cu organele oficiale greco-catolice, încetează şi de azi înainte vor fi ascultate ordinele şi instrucțiunile primite de la noii conducători sufleteşti şi organele legale ale acestora;
- chestiunile privitoare la biserica şi bunurile parohiei greco-catolice se vor rezolva în conformitate cu Decretul nr. 177 pentru regimul general al cultelor".
-

Nu puține au fost însă cazurile în care s-au produs incidente între autorități şi comunitățile greco-catolice. Pentru că au refuzat să adere la unificarea bisericească, trei dintre călugării de la mănăstirea Moisei au părăsit localitatea. Aşezământul monahal a fost închis de autoritățile locale cu sprijinul "organizațiilor democratice şi a postului de jandarmi". Potrivit unei informări întocmite de comandantul Legiunii de jandarmi Maramureş, după "dispariția" preoților care au refuzat să semneze în comunele din plasa Vişeul de Sus "înscrierile au decurs în cea mai perfectă ordine cu un procentaj de 70%, 80% , 90% şi chiar 100%".

În continuare, voi prezenta situația credincioşilor greco-catolici, trecuți la ortodoxism în unele comune din județul Maramureş în anul 1948:

Nr. crt.	Comuna	Numărul credincioş-ilor greco-catolici existenți până la 10.10.1948	Numărul credincioşilor trecuți la ortodoxism			Procenta-jul trecerilor
			Bărbați	Femei	Total	
1.	Bocicoiul Mare	111	46	54	100	90%
2.	Cîmpulung la Tisa	656	390	244	634	96%
3.	Coştiui	334	130	124	254	76%
4.	Crăciuneşti	950	192	137	330	35%
5.	Iapa	1 634	643	607	1250	76%
6.	Lunca la Tisa	1158	450	708	1158	100%

https://biblioteca-digitala.ro

7.	Remeți	474	234	240	474	100%
8.	Rona de Sus	2 800	1 133	1502	2635	94%
9.	Rona de Jos	2 200	796	920	1716	78%
10.	Sarasău	1 474	583	667	1250	84%
11.	Săpânța	3 007	1170	1121	2291	76%
12.	Teceul Mic	662	270	322	592	89%
13.	Vad	2141	1063	1078	2141	100%
14.	Valea Porcului	218	62	79	141	64%
15.	Valea Vişeului	1 098	308	317	625	56%
16.	Virişmont la Tisa	623	250	373	623	100%
	Total: 19 540	7 720	8 494	16 214	82%	

Până la sfârşitul anului 1948, dintr-un total de 96 405 de credincioşi greco-catolici din Plasele Sighet, Dragomireşti, Şugatag, Vişeu şi din oraşul Sighet au semnat procesele-verbale de trecere la ortodoxism un număr de 80 785 rezultând un procent de 83, 79%.

La 1 Decembrie 1948, Prezidiul Republicii populare Române a emis Decretul nr. 358 pentru stabilirea situației de drept a fostului cult greco-catolic, prin care toate bunurile ce aparținuseră organizațiilor şi instituțiilor centrale ale Bisericii Unite treceau în proprietatea statului (art.2), ca urmare a "revenirii comunităților locale ale cultului greco-catolic la cultul ortodox român" (art.1). Bisericile şi averea parohiilor ce aparținuseră comunităților greco-catolice au revenit parohiilor ortodoxe (foste greco-catolice) în conformitate cu dispozițiile art. 37 al Legii cultelor. Pentru împărțirea bunurilor patrimoniale ale Bisericii Unite s-a emis Hotărârea Consiliului de Miniştri nr. 1719/27 decembrie 1948.

Acțiunea de suprimare a Bisericii Unite s-a realizat în contextul sovietizării României. În pofida eforturilor depuse de autoritățile comuniste şi de ierarhii ortodocşi, "reîntregirea" Bisericii Ortodoxe, prin revenirea clerului şi a credincioşilor greco-catolici, departe de a contribui la înfăptuirea unității spirituale a românilor, cum s-a afirmat în epocă, a provocat de fapt noi drame într-o societate oricum traumatizată de experiența comunistă.

BIBLIOGRAFIE

Bucur, Ioan-Marius, *Din istoria Bisericii Greco-Catolice Române (1918-1953)*, Editura Accent, Cluj Napoca, 2003

Cristian, Vasile *Între Vatican şi Kremlin – Biserica Greco-Catolică în timpul regimului comunist*, Editura Curtea Veche, Bucureşti, 2003

Arhivele Naționale – Direcția Județeană Maramureş, fond *Inspectoratul Teritorial al Cultelor*, dosar nr. 1/1951

Arhivele Naționale – Direcția Județeană Maramureş, fond *Prefectura Județului Maramureş*, dosar 152/1948

https://biblioteca-digitala.ro

93.

Prefectura județului Maramureș

Serviciul Administrativ.

ANEXA Nr. 1

Nr. 9031 | 1948

TABLOU

de trecerea credincioșilor greco-catolici la religia ortodoxă

Nr. curent	Numele comunei	
	I. Plasa Sighet	
1	Bocicoiul Mare	90%
2	Câmpulung la Tisa	96%
3	Coștiu	80%
4	Crăciunești	63%
5	Iapa	76%
6	Lunca	100%
7	Remeți	100%
8	Rona de jos	78%
9	Rona de sus	94%
10	Sarasău	75%
11	Săpânța	76%
12	Teceul Mic	89%
13	Virișmort	100%
14	Vad	100%
15	Valea Porcului	100%
16	Valea Vișeului	75%

Tip. Gheorghe Caple Sighet

https://biblioteca-digitala.ro

Nr. curent	Numele comunei	
	II. Plasa Dragomireşti	~~S'a inaintat procesul verbal. Trecerea s'a facut 80 %~~
17	Bocicoiel	S'a inaintat procesul verbal. Trecerea s'a facut 80%
18	Botiza	~~Nu s'a inaintat procesul verbal~~ ~~S'a inaintat procesul verbal. Trecerea s'a facut 25%~~
19	Cuhea	Idem. 85%
20	Dragomireşti	Idem 88 %
21	Glod	
22	Ieud	S'a inaintat procesul verbal. Trecerea s'a facut 1,14%
23	Poienile Glodului	S'a inaintat procesul verbal. Trecerea s'a facut 85%
24	Rozavlea	Idem. 29%
25	Săcel	Idem 72%
26	Săliştea de sus	Idem. 90%
27	Şieu	S'a inaintat procesul verbal. Trecerea s'a facut 90%
28	Slătioara	S'a inaintat procesul verbal. Trecerea s'a facut 90%
29	Strâmtura	S'a inaintat procesul verbal. Trecerea s'a facut 30%
	III. Plasa Ocnaşugătag	
30	Bârsana	Nu s'a comunicat procentajul. —
31	Berbeşti	S'a inaintat procesul verbal. Trecerea s'a facut 94%
32	Breb	Idem 30%
33	Budeşti	Idem 95%
34	Călineşti	Idem 33,82%
35	Cornesti	Idem 94%

https://biblioteca-digitala.ro

	Numele comunei	
36	Crăcești	Idem 96%
37	Deseşti	Idem 100%
38	Fereşti	Idem 98,5%
39	Giuleşti	Nu s'a comunicat procentajul
40	Hărniceşti	S'a înaintat procesul verbal. Trecerea s'a făcut 90%
41	Hoteni	Idem 85%
42	Năneşti	Idem 100%
43	Ocnaşugătag	Idem 96%
44	Onceşti	Idem 75%
45	Sat-Şugătag	Idem 82,75%
46	Sârbi	Idem 77%
47	Văleni	Idem 76,16%
	IV. Plasa Vişeu	
48	Bistra	S'a înaintat procesul verbal. Trecerea s'a făcut 94%
49	Borşa	Idem 100%
50	Crasna	Idem 80%
51	Leordina	Idem 95%
52	Moiseiu	Idem 85%
53	Petrova	Idem 91%
54	Poienile de sub Munte	Idem 100%

https://biblioteca-digitala.ro

Nr. curent	Numele comunei	
55	Repedea	Idem 95 %
56	Ruscova	Idem 90 %
57	Vişeul de Jos	Idem 100 %
58	Vişeul de Mijloc	Idem 100 %
59	Vişeul de sus	Idem 91 %

https://biblioteca-digitala.ro

Mutații în structura gospodăriei tradiționale maramureșene – consecință a socializării agriculturii – perspectivă etnologică

muzeograf Ioana Dăncuș
Muzeul Maramureșului Sighetul Marmației

Maramureșul, una din zonele binecunoscute pe plan național și nu numai s-a impus în atenția publicului datorită valorilor sale materiale și spirituale prin care și-a adus un aport esențial la îmbogățirea patrimoniului național. Și azi se spune despre Maramureș că este una din zonele etnografice ale țării care-și conservă foarte bine valorile tradiționale. Oare să fie chiar așa?

În cele ce urmează vom încerca să răspundem la această întrebare, urmărind mutațiile survenite în mediul rural maramureșean în urma socializării agriculturii și consecințele acesteia asupra mentalității țărănești.

Încă din vechime și în Maramureș s-au practicat agricultura și creșterea animalelor – ca ocupații de bază care s-au completat reciproc pe parcurs alături de alte ocupații secundare. Maramureșul fiind o zonă depresionar montană n-a beneficiat niciodată de întinse suprafețe de teren agricol, iar terenul existent n-a fost prea generos precum cel din zonele de câmpie. Datorită acestui fapt dar și a condițiilor climaterice specifice zonei, țăranul maramureșean a trebuit să depună eforturi deosebite pentru lucrul pământului, pentru a-l exploata în beneficiul său.

Pentru a dispune de suprafețe mai mari de teren cultivabil, în anumite subzone s-a recurs la defrișări și desțeleniri completate cu alte practici necesare îmbunătățirii terenului: îngrășatul prin gunoire sau pășunatul și staționarea animalelor, cultura alternativă etc.

Alături de agricultură o sursă principală de existență o constituie creșterea animalelor (vite cornute, oi, cai, porci) care dintotdeauna a ocupat o pondere însemnată în economia rurală, Maramureșul beneficiind de condiții prielnice acestei ocupații.

S-a practicat și se practică în tot Maramureșul păstoritul pendulator (sat-munte). La toate acestea se adaugă alte ocupații precum albinăritul, pescuitul, butinăritul. Suprafețele întinse de pădure asigurau resursele de lemn, materia primă necesară construcțiilor și nevoilor casnice.

Practicarea unor ocupații, care la rândul lor au generat o serie de obiceiuri și cutume determină nemijlocit modul de organizare a gospodăriei.

Gospodăria tradițională din Maramureș se încadrează în tipul gospodăriei cu curte dublă[1], dar și în cea de tip agro-pastoral, cu excepția localităților montane, Poienile de sub Munte, Borșa, unde preponderent au ca ocupații creșterea animalelor și lucrul la pădure ca surse existențiale.

Ca mod de organizare structura gospodăriei se bazează pe principiul funcționalității[2], iar o condiție sine qua-non este proprietatea asupra pământului aferent acesteia.

---

[1] Romulus Vuia, Studii de etnografie si folclor, vol. I, Bucureşti, 1975, p. 43; Mihai Dăncuş, Zona etnografică Maramureş, Editura Sport Turism, Bucureşti, 1986, p. 96

[2] Mihai Dăncuş, op. cit., p. 97

https://biblioteca-digitala.ro

Casa este elementul ordonator în funcție de care se vor dispune celelalte componente ale gospodăriei: șura cu grajd, șura mare la mijloc cu grajdurile de-o parte și de alta, dar și cotețele pentru porci și găini care uneori sunt construcții separate. Construcție separată este cotețul pentru viței în unele sate de pe Cosău, șoprurile pe 4 sau 6 stâlpi pentru fân, colejna, unde se păstrau căruța, sania, uneltele agricole, dar și lemnele pentru foc.

Până când au apărut mijloacele mecanizate pentru treierat cereale – batoza - în special în subzona Izei Mijlocii, o construcție specială și separată era șura pentru „îmblătitul cerealelor".

Coșul pentru păstrat știuleții de porumb și fântâna sunt alte două anexe nelipsite din gospodăria tradițională.

Tot o construcție separată era și cămara – amplasată în curte, în apropierea casei în care se păstrau alimentele și hainele.

În trecut maramureșenii nu investeau prea mult în casă ci doar în anexele gospodărești (amintite mai sus), în animale, dar mai ales în pământ – ceea ce îi și deosebea în ierarhia socială a vieții satului. Cea mai mare bucurie a lor era atunci, când în ciuda tuturor privațiunilor, reușeau să mai cumpere o bucată de pământ creându-se o legătură indestructibilă între proprietar și proprietate.

Pentru țărani sculatul de dimineață „cu noaptea în cap", hrănitul animalelor, munca la câmp până se lăsa întunericul, dar și participarea la toate evenimentele din viața familiei – botezuri, nunți, înmormântări – dar și din viața comunității – obiceiurile de peste an – făceau parte din calendarul vieții lor.

Comunitățile rurale se conduceau după niște legi nescrise, după rânduieli bine statornicite de veacuri de la care nu își permitea nimeni să se abată. Singurele momente de relaxare erau duminicile și marile sărbători ale anului pe care le țineau cu sfințenie. Chiar și atunci odihna venea doar după ce ieșeau de la biserică, unde mergeau să se roage, dar și să-i mulțumească lui Dumnezeu pentru sănătatea familiei și pentru toate cele.

Colectivizarea agriculturii în România și implicit în Maramureș a determinat transformări majore în viața economică și socială a țăranilor. Colectivizarea a fost cel mai ordinar mijloc de manipulare prin minciuni de tot felul, printr-o propagandă susținută de către activiștii comuniști care a reușit să-i priveze pe țărani de ceea ce aveau mai sfânt și mai scump, de unul din drepturile lor fundamentale – ***proprietatea***, ***proprietatea asupra pământului***.

Au rămas fără pământ, fără animale și cu toate visurile spulberate. Este cunoscut faptul că țăranii își făceau planuri foarte clare legate de moștenitori. Le rezolvau în mod echitabil din agoniseala lor – așa numitul „stătut" – pentru fiecare copil.

Primii care s-au înscris în colectiv au fost țăranii mai săraci – atrași și seduși de tot felul de promisiuni, fiind intoxicați de ideea că marea masă de țărani „exploatați" de către chiaburi vor fi beneficiarii unei vieți mai bune. Din rândul acestora s-au ales președinții de CAP-uri, contabilii, brigadierii, paznicii de câmp ș.a.

Împotriva celor înstăriți, a așa numiților chiaburi – catalogați drept sabotori, exploatatori și dușmani ai poporului ca să intre în colectiv s-a recurs la

https://biblioteca-digitala.ro

tot felul de metode punitive: mărirea cotelor şi impozitelor până la limita insuportabilului, eliminarea copiilor din şcoli şi facultăți, darea afară din serviciile statului a celor cu origini „nesănătoase", şi chiar agresiuni fizice.

Chiaburilor şi clasei de mijloc, chiar dacă, în ciuda muncii „de lămurire", au rezistat colectivizării, li s-au comasat pământurile arabile şi li s-au luat animalele, rămânând doar cu o parte din terenurile neproductive aflate departe de vatra satului.

Țăranii satelor maramureşene au rezistat cu înverşunare în a-şi păstra un alt drept fundamental – ***libertatea*** – refuzând legarea, într-un fel sau altul, de colectiv.

Țăranii colectivişti au primit câte 30 de ari de pământ de la colectiv pentru folosință proprie, ca „teren ajutător" în schimbul căruia erau obligați să presteze un anumit număr de norme fixate de conducerea CAP-ului. Foarte puțini din cei înscrişi au rămas să lucreze în colectiv. Se poate considera drept un paradox faptul că cea mai mare parte a „colectiviştilor", neavând nici o motivație serioasă a muncii, au refuzat să lucreze în propriul CAP din sat, preferând să ia drumul altor CAP-uri din marile zone agricole ale țării, unde lucrau pentru cereale.

Primele două decenii de după război constituie perioada marilor derute şi confuzii pentru țărănimea de la sate, colectivizarea contribuind la schimbarea destinului multora şi aducerea într-o stare de disperare a majorității. Starea de derută se accentuează şi prin politica de industrializare.

Astfel, începe treptat să se practice în satele maramureşene de către o bună parte a populației (mai ales tineri) un navetism bianual la muncile agricole în perioada de toamnă şi de primăvară, iar alții se îndreaptă spre marile şantiere ale construcției socialiste.

S-a recurs la tot felul de metode de intoxicare a tinerilor printr-o propagandă susținută din partea unor activişti în cadrul căminelor culturale prin intermediul brigăzilor artistice de agitație, a celor de propagandă ateistă, a „brigăzilor ştiințifice". S-au programat o serie de activități ca: scoaterea la muncă în zilele de sărbătoare – sau alte activități de atragere a tinerilor tocmai când în biserică se oficia slujba religioasă spre a-i împiedica să participe.

Toate aceste metode s-au repercutat în mod negativ în special asupra acelor persoane uşor influențabile.

Țăranilor, dar mai ales tinerilor li s-a cultivat sentimentul de ură şi dispreț față de tot ce înseamnă adevăratele valori tradiționale româneşti dar şi cele occidentale.

Au început să fie promovate aşa numitele „cântece de viață nouă" cu versuri forțate, ridicole, golite de orice semnificație, iar adevăratul folclor încetează să mai fie o formă de exprimare a sensibilității estetice:

„Foaie verde ca molidu
De când avem colectivu
Nu mai robim la ciocoi
Şi pe vânturi şi pe ploi"

Industria minieră care a luat amploare în Maramureş după război cuprinde de asemenea un număr considerabil de persoane din mediul rural, care

https://biblioteca-digitala.ro

au început să naveteze zilnic spre minele din Cavnic, Şuior, Baia Mare, Baia Sprie (cei din satele de pe valea Marei şi Cosăului) şi spre Borşa cei de pe Valea Izei şi Vişeului sau chiar spre mine mult mai îndepărtate de zona noastră – Petroşani, Petrila.

Această dislocare a unei bune părţi din populaţia rurală şi transferarea sa, prin locul de muncă, în mediul urban a dus la schimbarea structurii populaţiei. Migraţia masivă a tinerilor spre oraşe precum Sighet (Fabrica de tricotaje *Unitatea*, CPL), Vişeu, Baia Mare, Borşa care până atunci cunoşteau foarte bine doar munca legată de pământ şi de animale, se trezesc printr-o şcolarizare de doar câteva luni ca făcând parte dintr-o altă clasă socială – aşa zisa clasă muncitoare – şi devenind specialişti în diverse profesii. Au ajuns să nu fie nici ţărani, nici muncitori:

„Unitatea bate-o Doamne
Pă multe le-o făcut doamne"

Indiferent înspre ce direcţii s-au îndreptat, o bună parte a acestor tineri, scoşi de sub protecţia şi observaţia familiei, a societăţii şi bisericii au devenit o uşoară masă de manevră. Au ieşit dintr-o lume guvernată de morala creştină şi de nişte reguli stricte şi n-au mai primit nimic în loc.

La o analiză sumară a gospodăriei tradiţionale vom observa o restrângere a anexelor gospodăreşti (reducându-se numărul animalelor şi nemaiavând pământ), unele dispar, iar altele îşi schimbă destinaţia.

Sugestive sunt versurile:
„De când îi colhoz la noi
Nu vezi plug cu patru boi
Numai plug cu două vaci
Şi acelea au sâmbraşi"

Astfel au dispărut o serie de construcţii speciale ca: şoproanele pentru fân, coşurile pentru mălai, staulele pentru oi. Modificările suferite în structura gospodăriei odată cu colectivizarea satelor se datorează noului sistem în care se practică agricultura şi creşterea animalelor (sistem colectiv) dar şi diversificării profesiilor.

Dispar cotețele ca şi construcţii separate fiind integrate spaţiului destinat pentru grajd, iar funcţia şoproanelor este preluată de şură care se află sub acelaşi acoperiş cu grajdul, la care se adaugă bucătăria de vară, sau aceasta rămâne ca o construcţie separată în spatele curţii – orientată cu faţa la intrare.

Ca şi construcţie separată se păstrează fântâna. Se renunţă la bogăţia şi varietatea instalaţiilor tehnice ţărăneşti acţionate de apă – oloinițe, mori, joagăre, pive, vâltori – iar datorită numărului scăzut de oi scade şi numărul pivelor şi vâltorilor. S-au schimbat şi materiile prime folosite în construcţii. Dacă iniţial toate construcţiile erau din lemn, au început să fie înlocuite şi datorită naţionalizării pădurilor cu alte materiale precum cimentul, cărămida, plăcile de azbociment pentru acoperiş. Aşadar, procesul de socializare a agriculturii a grăbit destrămarea gospodăriei tradiţionale, ducând la ruinarea ei.

https://biblioteca-digitala.ro

Țăranul a început să investească în casă ca şi construcție, care uneori capătă proporții uriaşe bazate pe nişte proiecte străine care n-au nimic cu specificul zonal şi nu în pământ cum făceau altă dată.

Consecințele colectivizării şi industrializării forțate au avut repercusiuni nefaste asupra mentalității, care din păcate, în mare parte se manifestă şi azi. Maramureşenii, cunoscuți ca oameni cinstiți şi foarte harnici au început să-şi piardă treptat aceste calități. Câştigul fără muncă asociat cu minciuna au devenit o normalitate.

Pierzându-şi pământul şi-au pierdut şi simțul proprietății, dar şi propriile valori spirituale, înlocuindu-le cu altele care nu au nimic în comun cu tradiția.

Astfel, dansul, melosul specific zonei nu mai prezintă interes pentru acei maramureşeni care au luat contact cu alte zone ale țării, şi care au început să-şi însuşească muzica sârbească – de o valoare îndoielnică, un anumit gen de muzică de mahala care e prezentă şi azi la toate nunțile de la sate şi desigur manelele care au împânzit țara. Aşadar, în cultura populară rurală, încep să pătrundă o serie de modele culturale suburbane.

Treptat tradiția s-a denaturat, iar răsturnarea, inversarea valorilor este prezentă peste tot. Tocmai cei care au crescut în credința şi frica față de Dumnezeu, respectând cu strictețe până la un moment dat poruncile biblice, au ajuns să creadă că dacă furau ceva de la locul de muncă (CAP de exemplu) nu este păcat. Şi-au „îmbogățit" vocabularul cu o serie de cuvinte triviale, pe care tocmai cei care aveau o anumită pudoare le rostesc fără ruşine.

Țăranii în majoritatea lor au renunțat la costumul tradițional, confecționat în gospodărie având ca materii prime lâna şi cânepa şi l-au înlocuit cu haine sintetice de proveniență industrială cumpărate de la oraş.

Pervertirea bunului gust este prezentă şi în aranjarea interiorului țărănesc tradițional – prin înlocuirea țesăturilor de o calitate şi frumusețe deosebită cu o ornamentică şi cromatică rafinată, cu altele cu ornamente florale, strident colorate, de un gust îndoielnic şi apoi chiar cu acele cuverturi turceşti foarte frecvente la un moment dat.

Dacă odinioară căsătoriile se făceau în cadrul comunității sau în comunitățile învecinate – tinerii şi familiile cunoscându-se cu diverse ocazii – jocul duminical, clăci, şezători, târguri săptămânale, dar şi datorită unei morale religioase consistente, divorțurile erau aproape inexistente, în schimb nu acelaşi lucru se poate spune astăzi.

În satele necolectivizate s-au conservat mai bine valorile neamului, iar în celelalte sate acei oameni catalogați „chiaburi" şi-au păstrat valorile morale – cinstea şi omenia şi aşa au rezistat umilințelor la care au fost supuşi fiind de fapt adevărații purtători ai tradiției.

Noile profesii înregistrate în mediu rural nu înseamnă nicidecum ruperea totală de cele tradiționale, doar că acestea se practică pe o scară mai redusă şi de către cei mai în vârstă.

Coşmarul colectivizării s-a menținut până azi în memoria colectivă a maramureşenilor, dovadă că cei implicați îşi amintesc cu cele mai mici detalii toate momentele acelei perioade dramatice.

https://biblioteca-digitala.ro

Atitudinea şi respectul țăranului față de pământ, convertite prin colectivizare au rămas aceleaşi şi după 1989.

După desființarea CAP-urilor şi restituirea pământurilor foştilor proprietari – ce-i drept foarte greu şi cu procese interminabile pentru unii datorită conflictelor iscate – o bună parte din terenuri continuă să rămână şi astăzi nelucrate.

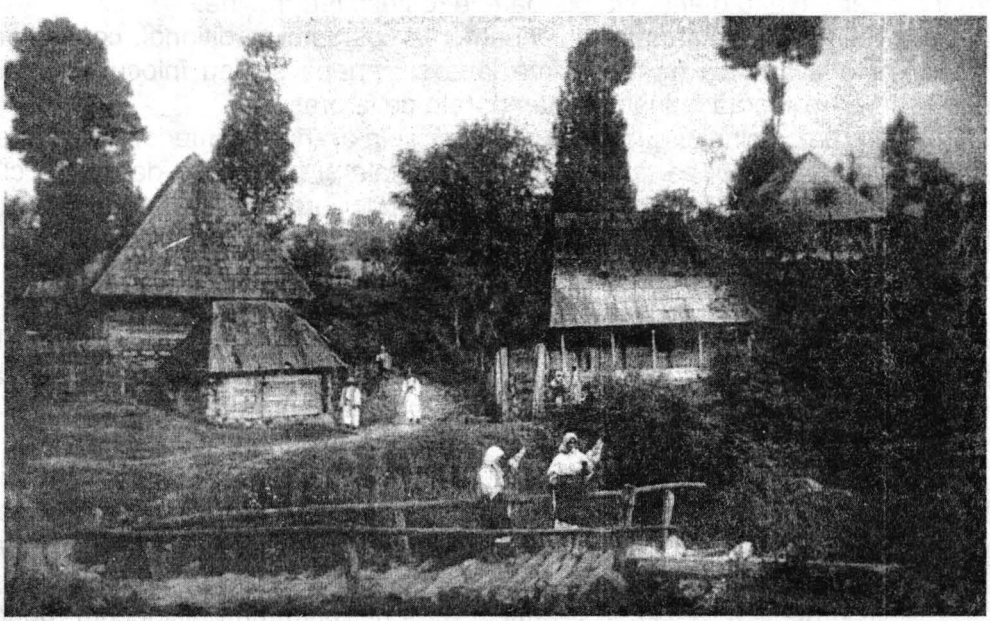
Nefiind siguri de viitorul ce-i aşteaptă maramureşenii îşi caută locuri de muncă în alte țări precum Spania, Italia, Portugalia şi chiar SUA, unii rămânând definitiv acolo.

Aşadar, o bună parte din frumoasele tradiții care ne-au dat identitate dar şi farmecul vieții de la țară s-au pierdut, iar satul tradițional aşa cum era el cândva îl vom găsi doar în muzee.

Tinerii nu mai păstrează cu sfințenie tot ce este din „bătrâni" aşa cum au făcut părinții lor, ei fiind mai deschişi la nou nu mai vor să trăiască în trecut.

Considerăm că acea lume a satului tradițional de altădată cu frumusețile ei extraordinare nu mai poate fi adusă în contemporaneitate. Este firesc şi normal ca lucrurile să se schimbe. Nu este posibil ca omul sec. XXI să trăiască în aceleaşi condiții în care trăiau în urmă cu decenii înaintaşii lor şi să lucreze cu aceleaşi mijloace.

Important este ca oamenii satului să păstreze în continuare esența valorilor morale – despre bine şi adevăr, moştenite de la moşii şi strămoşii noştri.

https://biblioteca-digitala.ro

Folclor şi istorie (1950-1989)

Prof. Pamfil Bilţiu
Baia Mare

Este bine cunoscut că fiecare etapă îşi are evenimentele ei, cu tot ce au ele caracteristic. Cercetările ne argumentează că nici una dintre ele, mai nici un eveniment nu rămâne nereflectat în creaţia populară. Ba mai mult în creaţia populară întâlnim reflectate până şi evenimente locale mărunte, atari producţii fiind unicele documente asupra lor. Poporul imortalizează tot ce consideră important să fie reţinut şi transmis pe cale orală.

Perioada 1945-1989, cu toate evenimentele ei a intrat şi ea în circuitul creaţiei orale, ea fiind marcată de instaurarea comunismului, cu consecinţe dramatice în viaţa populaţiei de la oraşe şi sate. Această etapă a istorie contemporane a fost marcată de evenimente ce au avut consecinţe dezastruoase pentru viaţa social-economică a poporului şi care s-au ţinut lanţ. Prima mare binefacere s-a produs mai înainte şi a constituit prologul celorlalte. La 11 iunie 1948 s-a produs naţionalizarea mijloacelor de producţie urmată de desfiinţarea bisericii greco-catolice, culminând apoi cu colectivizarea agriculturii, prin care această pătură socială (ţărănimea) devine un instrument al politicii regimului. Prin deposedarea de avere a ţăranilor avuţi, ce făceau parte din clasa chiaburimii, regimul a instaurat un control deplin şi o supunere totală a unei pături considerată cândva talpa ţării.

Transformarea omului într-un robot al regimului implica şi debarasarea lui de biserică, izolarea lui de credinţă pentru a putea îmbrăţişa cât mai uşor ideologia regimului. Pe fondul, izolării omului de instituţiile comunitare, a ateismului agresiv propagat cu tărie, biserica greco-catolică condusă de un suveran din occident trebuia desfiinţată, mai ales că era într-un moment de vârf al activităţii, o biserică bine organizată, condusă de personalităţi influente.

Evenimentul nu a rămas fără ecou pe planul creaţiei populare. Poetul anonim a surprins acest abuz cu toate consecinţele, opoziţia credincioşilor, refuzul trecerii la biserica ortodoxă, pusă sub controlul sever al regimului condamnarea şi maltratarea preoţilor şi capilor bisericii unite, rezistenţa lor dârză etc. Toate aceste consecinţe ne sunt redate prin versul popular bine şlefuit, într-un cântec al martirilor, comunicat nouă de către Anuţa Chindriş din Ieud. Întregul poem este o veritabilă avertizare. Motivul prolog este un pios îndemn la reculegere în faţa mormintelor martirilor care s-au sacrificat pe altarul sacru al bisericii ce au slujit-o şi care le-a fost pe nedrept luată:

„Noi vinim cu dor fierbinte
La a martirilor morminte
Toţi creştinii să îi plângă
Inimile să le frângă"

Motivaţia îndemnului la pioşenie este tratată ca un act de solidaritate cu cauza lor, pentru care au îndurat cele mai cumplite umilinţe, maltratări sau chiar au murit:

https://biblioteca-digitala.ro

„Pântru-a noşti martiri cu jele
Ce-o murit în chinuri grele"

Ele derivau din considerarea şi clasarea lor între duşmanii poporului şi uneltitorii contra regimului. Drept urmare au avut parte de închisorile şi pedepsele cele mai grele cu putinţă, dar şi de alte locuri prin care aceşti „duşmani" erau exterminaţi:

„La Canal şi la Gherla
La-nchisoarea cea mai grea
La Jilava şi Aiud
C-acolo o stat mai mult
În celule, fără soare
Tot cu lanţuri la picioare
Şi la mâni cătuşe grele
Cu greu o trecut pân ele
În închisori o suferit
Pântru credinţ-o murit"

Regimul a vegheat din plin ca urma acestor opozanţi ai regimului să fie ştearsă, multora nu li se mai ştie astăzi locul unde au fost înhumaţi:

„Dacă sufletu şi-o dat
S-o dus şi i-o îngropat
Toţ' într-o groapă comună
Ca să nu le dăm de urmă
Tăţ' într-o groapă pustâie
De-a lor nume să nu ştie"

Versurile ne redau o realitate istorică. Cimitirul Săracilor din Sighet are o mare suprafaţă. Acolo au fost îngropaţi foarte mulţi morţi, dar foarte puţini au morminte. Morţii de la închisoarea din Sighet, a deţinuţilor politici erau îngropaţi pe ascuns. Morţii au fost daţi pe mâna unor neoameni, care nu ştiau nici nu-i interesau pe cine îngroapă. Pentru ei orice erou era un mort oarecare de la închisoare[1].

Ne este redată tenacitatea acestor martiri, pe care nimic nu i-a putut opri din calea credinţei lor:

„În teminiţă la Gherla
Nu şi-o lăsat credinţa
În închisori au suferit
Pentru credinţă-o murit"

Rezultă că nici moartea nu i-a oprit din calea hotărârii lor de a-şi apăra credinţa.

Vreme de patru decenii şi mai bine preoţii şi credincioşii şi-au contopit suferinţele pentru credinţă şi biserica care au slujit-o:

„Cât am suferit cu toţii
Credincioşii şi preoţii
Suferit-am pentru tine
Patruzăci de ai, mai bine"

[1] Închisoarea din Sighet acuză. 1950-1955, Baia Mare, 1991, p. 12-13

https://biblioteca-digitala.ro

Motivul medierii credincioşilor cu Maica Sfântă se reţine ca un avertisment veritabil:

„Maică Sfântă sii miloasă
Vez' năcazu ce ne-apasă
Nu căta că suntem rai
Că toţii suntem fii tăi
Încercaţi în lupte grele
Scapă-ne, Maică, de ele"

Aşa cum am amintit, creaţia folclorică imortalizează şi fapte ale unor personalităţi locale, prin care au intrat adânc în conştiinţa şi memoria colectivităţii. Dunca Ioan Joldea, din Ieud, ne slujeşte drept exemplu ilustrativ. Mai întâi el a jucat un rol hotărâtor la împotrivirea maramureşenilor la alipirea Maramureşului la Ucraina Subcarpatică. Fusese un preot foarte apreciat, ale cărei liturghii şi predici făceau să vuiască lumea la biserică. Fidel bisericii pe care a slujit-o, când s-a făcut trecerea forţată la ortodoxie, opunându-se a fost silit să ia drumul pribegiei, petrecând un timp în ascunzătorile de la Romuli, din Judeţul Bistriţa Năsăud. Mult prea vigilenţi securiştii, mascaţi în călugări, au reuşit să acosteze câţiva ţărani care îi ducea de mâncare. Sub pretextul că sunt călugări şi, chipurile, ar dori să îl vadă au cerut ţăranilor să fie duşi la preot, unde se afla, iar odată ajunşi l-au arestat, apoi a fost condamnat la 14 ani de închisoare. După mulţi ani de detenţie a fost eliberat, dar slăbit şi bolnav nu a mai trăit decât puţin. În timpul detenţiei cărţile bibliotecii sale în mai multe limbi au fost cărate afară, duse în curtea şcolii unde au fost făcute un rug şi aprinse. Versurile unei piese anonime sunt sugestive pe linia suferinţei îndurate ca urmare a sacrificării sale pe altarul credinţei:

„Vai părinte şi bun tare
Mult ai fost şi la-nchisoare
Închisoarea-i tare gre
De tânăr te bătrâne(şte)
Şi de tare te slăbe(şte)
Poate şi-amu-ai si trăit
Dacă nu ai si robit"

Versurile devin segestive şi pe linia a ceea ce a însemnat părăsirea bisericii, a credinţei şi credincioşilor, casa ce a însemnat o veritabilă dramă:

„Măi părinte bun şi drag
Beserica o-ai lăsat
Beserica şi pă noi
Părăsiţi ca nişte oi
Nu-ţi aduci părinte-aminte
De-acele zâle-amărâte?"

Versurile se constituie ca un veritabil rechizitoriu.

Cea mai mare tragedie aveau să traverseze ţăranii în perioada colectivizării. Aşa cum arată cercetările, după suprimarea adversarilor politici şi naţionalizarea activităţii economice, autorităţile comuniste îşi propun ca obiectiv

https://biblioteca-digitala.ro

strategic controlul asupra țărănimii, singura clasă socială reprezentativă rămasă în afara procesului de comunizare[1].

În prim-planul obiectivului se situa lichidarea proprietăților rurale şi înlocuirea lor cu structuri colectiviste, care implică sacrificarea totală a tot ce poseda el:

„N-or mai ave turme de oi
Nici în grajduri patru boi
Nici la car n-or fi căruță
Nici în grajd câte-o văcuță
Num-o biată de căpriță" (Petrova)

Prin folosirea intimidării, a forței, bătăii şi umilinței, realizarea obiectivului s-a împlinit uşor, iar țăranul a fost şi mai uşor debarasat de tot ce avea:

„Măieran cu frunză creață
Cât am făcut într-o viață
Am dat într-o dimineață
Şi n-am dat pă băutură
Ce pântâo iscălitură
Şi nu le-am dat pântru zloț'
Ce le-am băgat în colhoz" (Ieud)

Procesul de colectivizare a însemnat ştergerea cât mai grabnică a semnelor de proprietate privată. De aici şi blestemul-protest împotriva acestui sistem:

„Focu' te ardă colhoz
Nu cunosc pământu nost
Demult, când găzdăluiam
Pământu mi-l cunoşteam"

Potrivit documentelor gospodăriile colective s-au dovedit în marea lor majoritate incapabile să asigure resursele pentru propria lor supraviețuire[2]. Aceasta a generat umilirea totală a țăranului care se vedea nevoit să lucreze de pomană din greu, produsele ce i se dădeau nu urmăreau decât să-l umilească total. Ceea ce primea erau nişte deşeuri cerealiere, care nu erau bune nici pentru hrana animalelor:

„Ne dau grâu şi cu homoară[3]
Şi-apoi na şi du la moară
Cu mohoară, măzăriche
Şi-apoi na şi fă plăcinte" (Ieud)

Prin forța împrejurărilor structurile colectiviste au favorizat exodul către zonele industrializate[4], sau cele prielnice unei agriculturii de care să poată profita şi țăranul. Exodul acesta a însemnat o dereglare a întregii vieții sociale a satului,

---

[1] Andrea Dobeş, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, Colectivizarea în Maramureş. Contribuții documentare (1949-1962), Bucureşti, Fundația Academia Civilă, 2004, p. 63
[2] op. cit., p. 63
[3] Homoară, mohor, Nume dat unor plante erbacee folosite ca plante furajere
[4] Andrea Dobeş, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, Colectivizarea în Maramureş. Contribuții documentare (1949-1962), Bucureşti, Fundația Academia Civilă, 2004, p. 63

https://biblioteca-digitala.ro

resimțit şi pe planul vieții sentimentale, cum ne sugerează producțiile populare, nelipsite de acel blestem-protest:

„Focu te ardă colhoz
Că pă mulți din sat i-ai scos
Mi-ai scos şi mândrele mele
De ele mi-e dor şi jele
Departe le-ai depărtat
Şi le-ai scosu-le-ai din sat
În fundu Banatului
La colhozul satului" (Ieud)

Documentele folclorice surprind drama trăită de variatele categorii sociale ca urmare a procesului de colectivizare. Munca bătrânilor era exploatată cu brutalitate, fără a se ține cont de nimic, nici de vârsta înaintată, starea de sănătate, capacitatea de muncă:

„Brigaderii mă tăt mână
Nu mă văd că nu-s stăpână
Mă tăt mână de la spate
Să-m' puie norme dublate" (Ieud)

Tineretul era şi el o categorie socială şi ea defavorizată, care traversa o veritabilă dramă şi care se afla într-o criză de identitate, prin practicarea disprețului față de viața spirituală şi umană:

„Aista rând de feciori
N-au noroc să poarte flori
Aista rânduț de fete
N-au noroc pă cum să vede
Că le-o mâncat norocu
Domnii cu colectivu
Vai, mânânce-i azilu" (Petrova)

Structurile colectiviste au facilitat furturile din avutul obştesc, trecute sub tăcere, deoarece regimul nu se putea compromite şi autodemasca. Cei care prădau averea statului şi şi-o însuşeau erau copii colectivului, secondați de cei din administrație, care conlucrau fructuos. În demascarea acestor abuzuri şi furturi creatorul popular se foloseşte de arma lui eficace, umorul care merge până la grotesc:

„Colectivu-i nănaş mare
Cine fură-acela are
De-ar fura-on car de mălai
Nici n-ar fi de mine bai
Nu m-ar ține de şofer
M-ar băga de casier
De-aş fura cară mai multe
M-ar pune de preşedinte" (Sălsig)

Autorul textului s-a dat în timpul cercetărilor obiceiului colindatului din Sălsig un țăran hâtru, care interpreta pe o melodie de colindă textul care stârnea entuziasm şi manifestări de râs şi rostirea unor formule precum Bravo! Asta da

https://biblioteca-digitala.ro

colindă! În urma interpretării pe la case a acestei „colinde" autorul a fost purtat pe la miliție şi „lămurit".

Barbaria metodelor de înscriere la colectiv aveau la bază miturile mincinoase, despre egalitate, dreptate socială, care au agresat imaginarul până la falsificarea lui[1]. Manevrarea folclorului era un mijloc de propagandă, subprodusul axat pe propaganda pentru înscrierea în colectiv ținea de ridicol prin rimele puerile. În opinia activiştilor colectivul era calea spre fericire şi prosperitate:

„Poate că şi Ion Prună
A aflat calea cea bună
Calea fericirii lui
Calea colectivului" (Recea)

Țăranii au anticipat tragedia care va urma prin colectivizarea agriculturii în zone mai ales cu terenuri neprielnice şi nu au aderat, ci s-au opus procesului de colectivizare. Pe tema opoziției la înscrierea în colectiv şi a manevrării capilor de familie pentru a se înscrie fără voia soților circulă o serie de snoave, cu umor savuros care reînvie acest episod tragico-comic.

Cea mai răspândită variantă din această grupă pe tema manevrării capilor de familie are următorul subiect. Un cap de familie este amenințat şi constrâns să se înscrie peste voia soției, dar când se vede debarasat de tot ce avea moare subit. Cum astfel de aspecte se mascau este ascuns într-o lemnărie şi învelit cu un maldăr de ziare, apoi dus acasă acoperit cu aceleaşi ziare spre a nu fi văzut de nimeni. La prohod soția îl cântă printr-un bocet-parodie cu un umor grotesc:

„Colectiv ț-o trăbuit
Cu ziare te-o-nvelit
Cu ziare de Scânteie
Di ce n-ai ascultat de femeie"

În unele bocete-parodii sunt luați în tirul satirei capii şi eroii operei de colectivizare din sat. Şi în astfel de piese umorul este mijlocul prin care ni se redă contradicțiile dintre țăranii şi colectiv, țărani şi autorii sistemului:

„Io te rog două cuvinte
Dacă te duci mai-nainte
Fă-i loc şi la preşedinte
Da şi la cia de la sfat
Că tăt huc ne-o comisat
Ne-o luat trizăci hectare
Ne-o dat numa zăce are"[2]

Comunismul a instituționalizat festivismul ca metodă emoțională de manipulare a inocenței colective. Produsul cultural, rezultat, dedicat republicii, colectivizării, prin rimele folclorice surclasa performanțele imaginative ale

[1] Andrea Dobeş, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, Colectivizarea în Maramureş. Contribuții documentare (1949-1962), Bucureşti, Fundația Academia Civilă, 2004, p. 64-65
[2] Pamfil Bilțiu, Maria Bilțiu, Folclorul din Tera Maramureşului, Baia Mare, Editura Ethnologica, 2005, p. 290

https://biblioteca-digitala.ro

absurdului[1]. În zonele de deal şi de munte nu se putea aşa de uşor substitui agricultura tradiţională cu cea nouă mecanizată, aratul în adâncime scotea pietre şi argilă ceea ce se solda cu compromiterea recoltelor. Drept urmare era pusă să acţioneze propaganda cu rime folclorice extrem de puerile ce ţineau de grotescul acesteia:

„Cu tractorul de te-ajuţi
Zăce cai nu mai sunt iuţi
Munca-ţi este uşurată
Şi recolta mai bogată"

Cât de bogată a fost recolta de pe lanurile arate cu tractorul se ştie. Se recoltau nişte coceni de porumb şi nu se justifica risipa de seminţe şi de muncă.

Subprodusul folcloric a fost îndreptat cu tărie şi în scopul lichidării ţăranilor avuţi, cuprinşi în clasa chiaburimii, învinuită că s-ar opune procesului de mecanizare a agriculturii şi îl sabota:

„Cine şede pă izlaz
Şi plezneşte de năcaz
Când aude pă ogor
Uruitul de tractor" (Făureşti)

Festivismului rural şi manevrării tradiţiei le reveneau o misiune în plus, cea de acaparare a câştigurilor băneşti ale ţăranilor, care în realitate nu le aveau. Atragerea depunătorilor ţărani la CEC se vroia încă o lovitură de graţie dată chiaburimii clasa exploatatoare a ţăranilor:

„Până-amu ce-aţ' câştigat
Chiaburii v-o mâncat
De ce-ţ' câştiga de-amu
Nu vor mai mânca altu
Că la CEC depunem banii
Să pleznească chiaburii" (Făureşti)

Subprodusul folocric pus să acţioneze în acest scop era de domeniul ridicolului, cu aceleaşi rime folclorice puerile şi lozincarde:

„Azi on ban la CEC depui
Mâine el va scoate pui"

Se trâmbiţa ideea câştigurilor din depunerile la CEC capabile să producă prosperitatea ţăranului:

„Casă nouă cu cerdac
Nu ştiam cum să mi-o fac
De am aflat că nu e greu
Când depui la CEC mereu"

Atari subprodusuri au fost propagate prin şcoli, aşa încât dascălii au prejudiciat vremelnic prestigiul social şi educativ al şcolii[2].

---

[1] Andrea Dobeş, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, Colectivizarea în Maramureş. Contribuţii documentare (1949-1962), Bucureşti, Fundaţia Academia Civilă, 2004, p. 65

[2] Andrea Dobeş, Gheorghe Mihai Bârlea, Robert Fürtös, Colectivizarea în Maramureş. Contribuţii documentare (1949-1962), Bucureşti, Fundaţia Academia Civilă, 2004, p. 64

https://biblioteca-digitala.ro

Creația colectivă a imortalizat şi dramatismul unor calamități naturale cu efect dezastruos pentru cei afectați. Un cântec al sinistraților, înregistrat de către noi la Oarța de Jos, se constituie ca un document asupra tragediei produse de apele revărsate cu furie rar întâlnită din anul 1970.

„Di la Arad la Satu Mare
O vinit o ploaie mare
Apile se revărsau
Tot în cale înecau"

Tablourile care ni se reînvie sunt epopeice, care au produs multă suferință şi multe victime omeneşti.

„Nu e mama, nu-i nici tata
N-o putut salva armata
Nici bunica, nici bunicu
Doamne i-o-nghițit pământu"

Pierderile umane sunt considerate inumane.

„Casele să fac din piatră
Dar oamenii niciodată"

Armatei i-a revenit o misiune deosebită aceea de a salva viețile umane.

„Şi-o vinit milităraşii
Să salveze copilaşii
Copilaşi de câte-o lună
Şi multă lume bătrână"

Armata nu s-a putut opune în totalitate furiei apelor, aşa încât mulți au pierit de furia lor:

„Şi-au salvat cât au putut
Alții nu s-au mai putut"

Cum evenimentul s-a produs în plină epocă de aur când folclorul era parte integrantă a propagandei politice şi ideologice N. Ceauşescu este evidențiat ca salvator al poporului în acele clipe de grea încercare pentru populația sinistrată:

„Şi-o vinit conducătorul
Pă sus cu elicopteru
Ca să salveză poporu"

Putem afirma cu certitudine că şi pentru această perioadă amară a istoriei, care a suspus la grele încercări poporul nostru folclorul ne slujeşte drept document, imortalizând evenimente şi fapte de tristă aducere aminte. Conținutul acestor producții este un avertisment. Astfel de evenimente nu trebuie să se mai repete.

Din colecția lui Pamfil Bilțiu

Țară mândră ca o floare
Vin cu toți să te-nconjoare
Toți suie, pă munții noşti
Câtî-s de-nalți şi frumoşi
Rămaşi de strămoşii noşti

O rămas să-i pomenim
Cât în lume mai trăim
N-o mâncat mâncări p-ales
Numa pâne de ovăs
N-o avut cecuri cu bani

https://biblioteca-digitala.ro

Şi-o trăit sute de ani.
Da asta lume de-amu
Lasă banii şi cecu
Şi li să scurtă traiu

Mâncă pâine albă multă
Şi viaţa li-i cam scurtă.

Suşca Ileana, 63 ani, Săcel, 1997

Focu' te arză colhoz
Că pă mulţi din sat i-ai scos
Mi-ai scos şi mândrele mele
De ele mi-e dor şi jele
Departe le-ai depărtat

Şi le-ai scosule-ai din sat
În fundu Banatuluiî
La colhozu' statului

Chindriş Anuţa, 63 ani, Ieud, 1990

Colectivu-i nănaş mare
Cine fură acela are
De-aş fura-on car de mălai
Nici n-ar fi de mine bai
Nu m-ar ţâne de şofer

M-ar băga de casier
De-aş fura cară mai multe
M-ar pune de preşedinte

Luca Lucreţia, 70 ani, Sălsig, 1980

Era două femei. Una-o fo' din Călineşti., una din Borşa. Şi-o zânit una că una o murit şi-o cântat-o pă ceielaltă:

O vecină, hări Mări
În lume cât ai trăit
Tare rar ne-am sfătuit
Fă(ră) tăt am găzduit
Da amu de-o lea(că) de vreme
Tăt mereu ne-am sfătuit
Ce ne-om face-n colectiv.
-O vecinucă, hăi Mări
Dacă te duci mai înainte
Fă-i loc şi la preşedinte

O da şi la cia di la sfat
Că tăt huc ne-o comisat
Şi nimic nu ne-o lăsat
Ne-o luat trizăci hectare
Ne-o dat numa zăce are
O şară mândră şi flămândă
Mult trăieşti tu cu amar
Te conduce-un pantofa

Cora Ileana, 69 ani, Bârsana 1990

Cântecul martirilor

Din Maramureş venim
Doru să ni-l împlinim
Noi vinim cu dor fierbinte
La a martirilor morminte
Toţi creştinii să îi plângă
Inimile să le frângă
Pentru-a noşti martiri cinstiţi
Care-o murit chinuiţi
Pentru-a noşti martiri cu jele
Ce-o murit în chinuri grele
La canal şi la Gherla
La-nchisoarea cea mai grea
La Jilava şi Aiud
C-acolo o stat mai mult

În celule fărăr soare
Tăt în lanţuri la picioare
Şi la mâni cătuşe grele
Cu greu o trecut pân ele
În închisori o suferit
Pântru credinţ-o murit
Dacă sufletu şi-o dat
S-o dus şi l-o aruncat
Tăţ într-o groapă comună
Ca să nu le dăm de urmă
Tăţ într-o groapă pustie
De-a lor seamă să nu se ştie
În temniţă la Gherla
Nu şi-o lăsat credinţa
Credinţa adevărată

https://biblioteca-digitala.ro

Ce-i de Petru-ntemeiată.
O biserică iubită
Cât ai fost de prigonită
Prigonită de duşmani
Păstă patruzăci de ani
Cât am suferit cu toţii
Credincioşii şi preoţii
Suferit-am pentru tine
Patruzăci de ani mai bine
Pă păstori i-o arestat
Biserica ne-o luat
Pă păstori i-o chinuit
Biserica ne-o răpit
Maica Sfântă blând priveşte
Spre poporul ce-o iubeşte
Rugăciunile-i ascultă
Şi trimete pace multă
Maică Sfântă sii miloasă
Vez năcazu ce ne-apasă
Vez a noastră-amărăciune
Şi trimete pace-n lume
Nu căta că suntem răi
Că toţ suntem fiii tăi
Încercaţ în lupte grele
Scapă-ne Maică de ele
Primeşte cu îndurare
Smerita noastră cântare
Pentru-a tău sărman popor
Ce te roagă cu mult dor
Şi trimete mila ta
Şi acum şi pururea.

Chindriş Anuţa, 67 ani, Ieud, 1995

„Iasta hore îi făcută pântru preotu greco-catolic Dunca Ioan Joldea, care-o stat pribeag şi o fost prins şi închis la ai mulţ în temniţ grele"

Măi părinte bun şi drag
Beserica o-ai lăsat
Beresica şi pă noi
Rătăciţ ca nişte oi
Noi cu drag te-am aşteptat
Să te vedem îmbrăcat
Şi să merem la Bixad
La Bixad şi la Moisei
Cu prosesii de femei
Nu-ţ aduci părinte-aminte
De-acele vremuri cumplite?
Vai părinte şi bun tare
Mult ai fost şi la-nchisoare
La inimă rău ne doare
Închisoarea-i tare gre
De tânăr te bătrâne(şte)
Şi de tare te slăbde(şte)
Poate de n-ai fi robit
Poate c-ai mai fi trăit

Chindriş Anuţa, 63 ani, Ieud, 1990

Când s-o-mpărţât satu-n două cu relijia io m-am mâniet şi-am horit:
Foaie verde şi una
Coratorii şi popa
De-ar pute ne-ar spânzura
Frunză verde, verdice
Dar şi noi om face-aşe
Ioo i-aş spânzura să po
De funia de la clopot
De la beserica nouă
De ce-o-mpărţit satu-n două.

Chindriş Anuţa, 67 ani, Ieud, 1993

Cântecul sinistraţilor
Di la Arad şi Satu Mare
O vinit o ploaie mare
Apile să revărsau
Tot în cale înecau
Sus în pomi şi sus pă casă

https://biblioteca-digitala.ro

Mame cu copii în braţă
Strâgă copila din pom
-Scapă-mă tată că mor
-Nu pot fată să te scap
Mi-o trecut apa de cap
Şi-o vinit militäraşii
Să salveze copilaşii
Copilaşi de câte-o lună
Şi multă lume bătrână
Şi-au salvat cât au putut
Alţî nu s-au mai ştiut
Şi după restabilire
Şi-o vinit părinţii-nfire
Să-şi ia copiii-n primire
La cămin când ajungea
Copiii să-mbrăţişa
Alţî cu milă plânjea
Nu e mama, nu-i nici tata
N-o putut salva armata
Nici bunica, nici bunicu
Doamne, i-o-nghiţât pământu
Nu bate Doamne lume
Cu ploaie şi vreme gre
C-o fo casă dărâmate
Şi măicuţă-ndoliate
Casăle să fac din piatră
Dar oamenii niciodată.

Zaharia Iuliana, 55 ani, Orţiţa, 1982

Publicată în Pamfil şi Maria Bilţiu, Basme, poveşti, legende, povestiri. Snoave şi poezii populare din Zona Codrului, Cluj Napoca, Editura Dacia, 2002, p. 241

Horea revoluţiei
S-o-nceput la Timişoara
Nu s-o lăsat tătă ţara
S-o luptat şi zî şi noapte
De la tiran să ne scoată
-Fire-ai tiran blăstămat
şi te-ar arde dracii-n iad
mult popor ai supărat
şi te-ar arde dracii-n foc
Ţ-ai bătut de oameni joc
Pământu ni l-ai luat
Şi din sărvici i-ai ţâpat
Alimente nu le-ai dat
Le-ai dat numa o ăăniţă
Şi-aceie tare micuţă
Că pânica ce mai mare
Ai dus-o păstă hotare
Dracii să te pizmuia(scă)
Cu femeia-alăturea
Dracii cia cu sacu
Tăt să-ţ ieie sufletu
Ca să-ţ iasă auru
Să te fi luat demult
Să nu faci câte-ai făcut
Nu te-o răbdat Dumnezău
C-ai făcut la lume rău
Dumnezău nu te-o răbdat
Vai pă mulţ ai supărat

Suşca Ileana, 63 ani, Săcel, 1997

O vinit cucu cântând
Şi-o aflat lumea plângând
S-o dus cucu la primari
Şi-o-ntrebat primariu
-Di ce plânje poporu?
Rându le-o spus primariu
Di ce plânje poporu
C-amu-o sosât decretu
Şi le-o luat pământu
N-or ave turme de oi
Nici în grajduri patru boi
Nici la cai n-or fi căruţă
Nici în grajd câte-o văcuţă
Numa-o biată de căpruţă
Zâs-o că servici ne-or da
Trizăci de ari ne-or lăsa

https://biblioteca-digitala.ro

La tăț serviciu nu ne-o dat
Trizăci de ari ne-o lăsat
Colo la Leordina
Ardă-i focu şi para
Colo-n dosu Ploscului
Ardă-i focu şi para
Aista rând de feciori
N-au noroc să poarte flori

O vinit cucu cântând
Siț o aflat lumea plângând
S-o dud cucu la birău
Şi o-ntrebat pă birău
Di ce plânje poporu?
Birău şi-o zâs aşe:
Poate zbiera, poate plânje
Altu-avere n-or mai strânge
Poate plânje, poate ba

Hai Americă bogată
Şi ne-ncalță şi ne-mbracă
Că Petrică şi Ion
Ne-o lăsat în curu gol
Iliescu pogârjit
Tăte cele le-o scumpit
Ce cumpăra nu-i nimic.
Suşca Ileana, 63 ani, Săcel, 1997

Aista rânduț de fete
N-au noroc pă cum să vede
Că le-o mâncat norocu
Domnii cu colectivu
Vai, mâmânce-i azilu!
Savu Măricuța, 48 ani, Petrova, 1999

Altu-avere n-or mai fa(ce)
N-or ave turme de oi
Nici în grajd câte doi boi
Nici boi, nici văcuță
Num-o biată de căpruță
Vai săracii coconii
De dor de lapte-or muri

Iftimie Irina, 66 ani, Petrova, 1999

Ce pățeşte cine nu ascultă de femeie

Apoi on văr de-a meu Şte(fan) o fost la coasă pă Someş amu unde şi ce mi-o povestit nici nu-i bine a grăi. O stat la unu care era găzdac şi tare i-o fost draji caii. Ave cai tare buni ca zmăii era caii că le putei durmi pă spate. Erau ca perinile. Cai albi, mândri. Da femeie-sa numa nu-l lăsa să se scrie-n colectiv, zâce că cum or şi ii fără nimică că aveu oi multe şi vaci şi porci şi galiță plină pân odor. Şi podu şi pimnița pline cu barabule, cu mălai, grâu. Di tăte aveu.

Apoi, măi bărbate nu ne scriem că ce ne-or face. Di la o vreme tăt ne-or lăsa şi-om rămâne batră cu jumătate locu, batră cu caii, cu o vacă de lapte. Că cu ce-om trăi. N-om umbla a cere noi putrăz de gazde.

Apoi io m-oi înscrie de că de musai sus sai. Nu mi-i hia de bătaie, că feri Doamne să nu încapi pă mâna lor că te dobzălesc mai ceva ca pă hoțî de cai. Şi apoi tăt s-o ciondănit aşe astăz, aşe mâni. Da-nt-o zî omu s-o vorovit cu acia ce erau cu scrierea şi o zâs că-i lasă caii şi ceva loc şi vacă şi galiță. Da când o văzut că i le duc tăte o fugit la sfat să zâcă cătă cia di ce nu i-o spus drept că ce-i lasă şi lui. Da cum l-o lozit bagsamă acolo ei i ieşit afară şi-o picat jos şi-o murit de năcaz omu.

https://biblioteca-digitala.ro

Şi cia de la sfat să nu s-aduie oamini să-l vadă l-o luat şi l-o ţâpat într-o şopru de lemne pântru sfat şi o ţâpat neşte ziare că el ca să nu-l vadă nime, până ce l-or duce. Şi i l-o dus acasă la femeie pă ascuns sara, să nu-l vadă nime.

La tri zâle l-o-ngropat apoi una l-o cântat aşe:

Colectiv ţ-o treăbuit
Cu ziare te-o-nvelit
Cu ziare de Scânteie
Di ce n-ai ascultat de femeie
De femeie cine n-ascultă
Iacă viaţa i se ciuntă.
Aiasta o fo aşe ca o cântare morţească.

Ivănciuc Mihai, 82 ani, Corneşti, 1988

Chiaburul şi duşmanul său

În Dragomireşti o fost on chiabur de i-o zâs Zubaşcu. Acela o avut on tizmaş, care i-o mai şezut la marhă şi i-o lucrat şi bagsama i-o mai dat şi păstă măciucă câte una că nu era tare bun nici el. Era foc de somn, bucum de lucru/La mâncare cum îi lupu.

Da de la o vreme s-o auzât că s-or desfiinţa tăţ chiaburii.şi s-o şi auzât apoi că le-o ţâpat o porţâie mamă şi soare de i-o zâs „ASCUŢIREA CHIABURILOR". Bagsama că i-o vrut ascuţî ca ovăsu, ca să le poată lau averea, să să abzâcă de ie. Şi s-o bucurat tare şi tizmaşu lui, care era unu gras. Era aşe ca o pitoare, cât era de lung şi atâta era şi de gras. Şi tăţ zâceu că ce-i aşe de visăl, că de-o săptămână nu să mai treze, de vesăl ce era. Şi odată s-o dus amu unde şi s-o întâlnit bagsama erau în pădure după lemne, o la moară nu ştiu unde. Şi Petrea acela grasu, cum îi zâce în sat i-o făcut o poizâie la chiaburu Zubaşcu şi i-o spus-o că o pusă la cap oarice deţ de horincă:

Spusu-mi-o mie cucu
N-a mai si chiaburu
Că pă el la- lua dracu

Da şi Zubaşcu n-o fost prost să o ştiut ce să-i zâcă înapoi o zâs cătă el:

Chiaburu cască curu
Petre grasu dă cu nasu
Apoi şterje du obrazu
Până-l face ca oglinda
Îl mai şterje şi cu limba.

Roşca Petru, 66 ani, Bârsana, 1990

https://biblioteca-digitala.ro

Agricultura maramureşeană înainte şi după cel de-al doilea război mondial

muzeograf - Pralea Alin

Pentru a înțelege ce s-a întâmplat cu agricultura după război, considerăm necesară o scurtă trecere în revistă a situației agriculturii înainte de cel de-al doilea război mondial. Pentru acesta, cea mai potrivită perioadă de cercetare, considerăm a fi 1934- 1939, perioadă de relativă stabilitate încadrându-se între marea criză economică şi tumultosul an 1940.

Având în vedere specificul reliefului Maramureşan, constituit în mare parte din munți şi dealuri, din 338.100 ha. cât reprezenta suprafața județului. suprafața arabilă era de 37.528 ha., adică 11,09 % din suprafața totală a teritoriului[1].

Reforma agrară din 1921 în Maramureş a fost în mare parte ineficientă. Aici în această parte a țării nu exista o moşierime deținătoare de mari suprafețe agricole, marea proprietate se extinzându-se aici asupra munților şi pădurilor, care conform Reformei Agrare din 1921 au rămas neexpropriate.

Puținul teren expropriat nu a ajuns niciodată în posesia țăranilor, el ne fiind delimitat. Statul motivând veşnica amânare a măsurătorilor loturilor expropriate prin lipsa fondurilor necesare efectuării acestor operațiuni. În aceste condiții este introdus sistemul „arendărilor forțate", țăranii fiind repartizați temporar pe anumite loturi, pe care le luau în arendă de la stat. Inginerul Ion Gheorghianu, întru-un studiu apărut în „Graiul Maramureşului" la 25 iunie 1936 arată că prin sistemul „arendărilor forțate" țăranii plătesc anual 8.000.000, iar suma necesară măsurătorilor s-ar ridica după calculele autorului la suma de 10.000.000 lei[2].

În Maramureş cultura cerealelor se practica pe şesurile de lângă văi şi pe dealurile mai joase. În cea mai mare parte se semăna porumb , alimentul de bază al țăranului maramureşan. Întreaga producție cerealieră nu era suficientă pentru hrana populație decât până la 2-3 luni, restul de cereale se procura din celelalte județe ale țării. În cursul anului 1935 s-au cultivat în tot județul cereale:

Grâu 399 ha – 675.000 kg.
Secară 497 ha – 348.000 kg.
Orz 544 ha - 382.000 kg.
Ovăz 9386 ha – 6.300.000 kg.
Porumb 955 ha. – 7.200.000 kg[3]

Autorul articolului, în urma căruia aflăm cele de mai sus, este de părere că „în locul acestor cereale ar trebui să se facă culturi cu plante de nutreț: trifoi,

---

[1] Ioan Bojan, *Imaginea Maramureşului în perioada interbelică*, în "Maramureş vatră de istorie milenară" vol. III, Editura Dragoş – Vodă, Cluj – Napoca, 1997 p. 264,

[2] Ion Gheorghianu, *Anul agricol 1936 în Maramureş*, în "Graiul Maramureşului", anul V, nr.173-174, noiembrie, 1936, p. 6.

[3] Idem, *Agricultura în 1935*, în „Graiul Maramureşului", anul IV, nr. 122-123, 25 martie, 1935, p. 3,

https://biblioteca-digitala.ro

lucernă, porumb de nutreț, fânețe ect. Care necesită muncă şi capital mai puțin şi aduc o oarecare rentabilitate"[4].

În domeniul creşterii vitelor în cursul anului 1935 „s-au înființat 28 eforii comunale de păşunat, având o suprafață totală de 9633 ha. Cu un buget total de 4.357.432 lei." Autorul ne relatează că: „scopul pentru care s-au constituit eforiile comunale de păşuni precum şi rezultatul acestor eforii a fost atins, deoarece spune el în continuare, „sub administrația primăriilor comunale pomicole au fost complet neglijate"[5].

În ceea ce priveşte păstoritul în Maramureş şi posibilitățile de practicare a acestuia, „Graiul Maramureşului" ne oferă ne oferă un tabel primele formele de proprietate asupra munților din zonă[6].

Proprietar	*M-ții Maramureşului*	*M-ții Rodnei*	*M-ții Vulcanici*	*Total pe Maramureş*
Statul	106 ha-45%	----------	4 ha-5%	110 ha-30%
Comuna şi Composesoratul	28 ha-12 %	14 ha-30%	51 ha-66%	93 ha-26%
Marea proprietate particulară	30 ha-13%	8 ha-7,5 %	4 ha-5 %	42 ha-12 %
Țăranii	43 ha-19 %	15 ha-32 %	16 ha -12 %	74 ha-21 %
Evreii	25 ha-11%	9 ha-19 %	2 ha-3%	36 ha-10 %
Total	283 ha-100%	46 ha-100%	77 ha-100%	355 ha-100%

Din acest tabel observăm că țăranii, atât în calitate de proprietari cât şi în calitate de composesori, unindu-şi forțele prin cooperație puteau face din păstorit o sursă importantă de câştig.

Unul dintre cele mai importante ramuri ale agriculturii maramureşene a fost pomicultura. Din paginile gazetei „Graiul Maramureşului" aflăm că în anul 1934 „exportul fructelor din Maramureş a atins aproape trei milioane de kg, adică

[4] Ibidem
[5] Ion Gheorghianu, *Agricultura în 1935*, în "Graiul Maramureşului", anul IV, nr. 122-123, 25 martie, 1935, p. 3,
[6] Iacob Dermer, *Păstoritul în Maramureş*, în "Graiul Maramureşului", anul VI, nr. 176, 10 ianuarie, 1937, p. 3,

https://biblioteca-digitala.ro

30, 80% din exportul țării"[7]. Prețul merelor a fost 6- 8 lei kg, exportul aducând pentru județ 17.000.000 lei[8].

Despre anul agricol 1936 aflăm: „că este tot atât de sărac în realizării de ordin tehnic ca şi Maramureşul"[9], excepție făcând ramura pomicolă unde: „s-au exportat peste 350 de vagoane de mere în străinătate cu forme legale, şi circa 70-80 de vagoane au trecut granița în prin punctul Teceu"[10]. Deducem de aici că nu vom putea şti niciodată cantitatea exactă de fructe exportate, exportul făcându-se nu doar pe cale legală.

Soluția propusă în paginile periodicului „Graiul Maramureşului" pentru rezolvarea problemelor agriculturii Maramureşene este cooperația. Aceasta fiind prezentată ca o „necesitate a complexității vieții moderne"[11]. Modul de înființare şi funcționare al acestor asociații este în amănunt descrisă în paginile gazetei.

Artur Anderco demonstrează eficacitatea asociaților pomicole, el propune înfăptuirea unor atări încercări: „în câteva comune fruntaşe, cu populație mai răsărită, fără să se recurgă la constrângere, în speranța că metoda persuasiunii îşi va produce efectul scontat"[12].

În ramura creşterii animalelor este propus modelul asociaților de tipul celor din nordul Europei. Trebuie să evidențiem că ideea cooperaților țărăneşti în Maramureş nu a constituit un element inovator al regimului comunist, dar inițiatorii ei nu au luat în considerare modelul sovietic.

Tulburările produse în perioada 1940 – 1945 influențează negativ economia rurală maramureşeană. După cum se exprima o broşură apărută în anul 1946: „Prin legea reformei agrare din 1945, pământul moşieresc a fost confiscat, împărțindu-se la țărani cu o plată foarte mică, adică valoarea recoltei unui an, plată care trebuit făcută în zece rate anuale"[13].

Situația în urma reformei agrare din 1945 se prezenta astfel: Dintr-un total de 60 de comune s-au făcut exproprieri în 25 din acestea. Au fost în total 101 expropriați, suprafața atribuită țăranilor este 2752 jugăre, suprafața rezervată statului fiind de 963 jugăre. Din totalul 5877 de țărani îndreptățiți la împroprietărire, au fost împroprietăriți doar 1559. Dacă luăm în calcul numărul țăranilor cu drept de împroprietărire din satele unde nu s-au făcut exproprieri, numărul îndreptățiților rămaşi fără pământ ajunge la 10.318.

Pentru a ne convinge de gravitatea situației este destul să urmărim următoarele cifre:

---

[7] Ing. Agr. N. Zucker, *Pomicultura în anul 1935*, în "Graiul Maramureşului", anul IV, nr. 122-123, 25 decembrie 1935, p.2,

[8] Ibidem

[9] Ion Gheorghianu, Anul agricol 1936 în Maramureş, în "Graiul Maramureşului", anul V, nr. 1973-1974, noiembrie 1936, p.6.

[10] Ibidem

[11] Mihai Marina, *Prin cooperație la renaşterea economică a Maramureşului*, în "Graiul Maramureşului", anul III, nr. 92, 16 mai, 1935, p. 3,

[12] Artur Anderco, *Gospăodăria maramureşană*, în "Graiul Maramureşului", anul III, nr. 35, 5 aprilie 1934, p. 3 ,

[13] Vsile Negoiță, *Din lupta Țăranilor Românii pentru Pământ şi Libertate*, Editura „Scânteia" 1946, p. 39,

https://biblioteca-digitala.ro

Totalul populației rurale 150.000 loc.
Totalul gospodăriilor 189.000 ha.
Totalul terenului arabil 139.000 ha.

Suprafața medie de teren arabil ce revine unei gospodări este de 30 de ari. Ceea ce este evident prea puțin pentru nevoile unei familii[14].

După 1946 având în vederea schimbările ce se petreceau în țară paginile gazetelor nu prezintă obiectiv situația agriculturii, ideea cooperației este şi mai intens vehiculată, dar de data acesta linia urmărită este cu totul alta.

Privind anul 1946, avem o relatare o situație creşterii animalelor în județul Maramureş în conspirației cu anul 1938:

	Cabaline	Bovine	Ovine	Porcine
38	9.995	42.600	88.470	10.260
46	5.292	28.951	99.820	6.025

Rezultă de aici o scădere la cabaline de cca. 47 % din punct de vedere cantitativ iar din punct de vedere calitativ, scăderea întrece 75% . La bovine observăm o scădere de 32%, iar la porci o scădere de 40%. Numărul oilor a crescut cu 12%, fapt explicabil prin o cerere mai sporită de lână necesară confecționării îmbrăcămintei[15] . La data 1 iunie 1947 „Graiul Maramureşului" anunță că: „județul nostru a întrecut planul de însămânțări cu 13 la sută"[16].

	Proiectat pe ha.	**Realizat la ha.**
Grâu de primăvară	100	106
Porumb	14.150	16.575
Hrişcă	250	200
Orz	800	850
Ovăz	5000	6.650
Lucernă	160	155
Trifoi	1.000	754
Sfeclă de nutreț	100	66
Alte plante de nutreț	100	93
Cartofi	6000	6221
Ceapă	265	268
Varză	570	362
Grădină de zarzavat	235	238
Diferite legume	520	512

[14] DJMMAN, Fond Prefectura Judetului Maramureş, Dosar 43/ 1947, File 192-195.
[15] Gr. Ghiran, *Atenție la creşterea vitelor*, în "Graiul Maramureşului", anul XV, nr. 4, 3 noiembrie 1946, p. 2,
[16]

https://biblioteca-digitala.ro

Sub sloganurile „Să nu rămână nici o palmă de pământ neînsemnțat" şi „Nici un om nu trebuie să stea degeaba", „Graiul Maramureşului" anunță că: „Renunțând chiar la hrană, țăranii şi-au însămânțat ogoarele cu grâu".

Cu toate aceste strădanii, şi având în vedere slaba rentabilitate a agriculturii maramureşene, la 10 august 1947, „prin grija partidului comunist", Maramureşul este trecut de la categoria a treia de impozitare în natură la categoria a doua, ceea ce însemna între 0-2 ha. – 26 kg grâu

2-5 ha. – 39 kg

10-20 ha. – 46 kg

20-35 ha. – 52 kg.

35 în sus – 59 kg.

la hectar [17]

În urma Plenarei C.C. al P.M.R din 3-5 martie 1949 se hotărăşte transformarea socialistă a agriculturii. Din acest moment nu ne mai putem da crezare integral datelor apărute în presă, ele fiind instrumentate după dorința şi nevoile partidului comunist român.

[17] *Uşurare la impozitul agricol pentru țăranii din Maramureş*, în "Graiul Maramureşului", anul XVI, nr. 22, 10 august 1947, p.3,

https://biblioteca-digitala.ro

Mutații în viața satelor românești din Maramureșul de la nord de Tisa (Ucraina)

Lect.univ.dr. Nicolae Boar
Universitatea „Babeș-Bolyai" Cluj Napoca
Colegiul Universitar Sighetu Marmației

În sectorul nordic al Carpaților sud-estici, pe cursul superior al râului Tisa, exista o unitate fizico-geografică bine conturată și clar delimitată, Depresiunea Maramureșului. Ea este mărginită la sud de M-ții Rodnei, la sud-est de M-ții Maramureșului, la est de M-ții Cernagora și la nord-est de Carpații Păduroși ai Ucrainei, aparținând unității de orogen. Spre sud-vest depresiunea este închisă de lanțul vulcanic Țibleș-Gutâi-Oaș, ce se continua spre nord-vest și dincolo de Tisa cu Munții Vihorlat-Gutinsk, până la reîntâlnirea cu structurile cutate ale Munților Polonina Borjava.

Formarea depresiunii este rezultatul unui proces complex, aceasta având o origine tectono erozivă și de baraj vulcanic. Spre est munții de cutare sunt mai înalți (1500-2000 m) iar legăturile se fac prin pasuri de înălțime (900-1400 m). Spre vest, munții vulcanici scad treptat în înălțime de la 1954 m în Vf. Țibleș la 499 m în Vf. Klobuk, ultimul dintre munții vulcanici. Contactul dintre munții vulcanici și cei de încreștire se face printr-un pas de mică altitudine, la izvoarele pârâului Potik (sub 300 m) dar cea mai joasă ieșire din depresiune se află la ieșirea Tisei din spațiul depresionar, "poarta de la Hust" având altitudinea de 157 m. Există deci o evidentă asimetrie între închiderea mult mai înaltă spre est și deschiderile joase spre vest, orientând nu numai fluxurile naturale ci și pe cele umane, mai ales spre vest.

Adâncirea puternică a râurilor în sedimentar a făcut ca depresiunea să aibă un relief puternic fragmentat, singurele unități mai netede fiind culoarele de vale, dintre care, se impune prin lărgime, tocmai culoarul Tisei.

Dacă la izvoare Tisa curge dinspre nord spre sud, la confluența cu râul Vișeu, aceasta își schimbă brusc direcția de scurgere urmând o orientare est-vest și devenind axa de gravitație a întregului spațiu depresionar. Culoarul Tisei este zona cu cea mai mare densitate a populației, ce concentrează cele mai vechi și mai mari orașe, cea mai dezvoltată și mai variată rețea de comunicații, cele mai intense fluxuri.

În culoarul Tisei, la confluența ei cu râul Iza, se găsește municipiul Sighetu Marmației, cel mai mare oraș al Maramureșului, reședință politico-administrativă a întregului spațiu maramureșean timp de secole, până la Primul Război Mondial. În urma acestui eveniment, prin prăbușirea Imperiului Austro-Ungar, spațiul central european a fost fragmentat de granițe, iar spațiul maramureșean, unitar până atunci, a fost fragmentat în două sectoare aparținătoare la două state diferite, România și Cehoslovacia. Râul Tisa a devenit pe o lungime de 62 km linie de discontinuitate prin amplasarea granitei pe talvegui său.

https://biblioteca-digitala.ro

În urma evoluției istorice a populației băştinaşe, prin colonizări şi implantări de populație, prin convertiri religioase şi mutații etnice, prin imigrări şi emigrări succesive, înainte de fragmentare, în spațiul maramureşean exista următoarea situație etnică:

- două regiuni etnic omogene: una ruteană la nord de Tisa şi una românească la sud de Tisa;
- un areal compact de români la nord de Tisa, în bazinul râului Apşița şi un areal de ruteni la sud de Tisa, în bazinul râului Ruscova;
- un areal mozaicat etnic, în culoarul Tisei, unde, cei mai numeroşi erau maghiarii, apoi evreii urmați de români şi ucraineni în proporții relativ egale;
- nuclee etnice izolate, aşa cum erau maghiarii la Ocna Şugatag, rutenii la Rona de Sus sau nucleele de evrei prezente în multe dintre localitățile Maramureşului , fără să fie însă populația majoritară în nici una dintre ele.

În cei peste 80 de ani trecuți de la fragmentarea Maramureşului, în acest spațiu s-au derulat numeroase evenimente cu evidente consecințe demografice. Evreii şi germanii aproape au dispărut, maghiarii s-au redus la număr dar micul areal de români din bazinul Apşiței a crescut numeric, s-a consolidat teritorial şi a evoluat pe plan administrativ.

Şi asta în condițiile schimbărilor succesive ale apartenenței statale şi ale regimului politic. Dacă până în 1918 întregul Maramureş (Comitatul Mamureşului) era încadrat în monarhia Austro-Ungară, în perioada 1920-1938 sectorul de la nord de Tisa a făcut parte din Republica Cehoslovacia. Între 1940-1944, datorită celor două Dictate de la Viena, ambele sectoare maramureşene intră în componența Ungariei horthiste, iar din 1945, URSS se extinde până la nord de Tisa existând chiar o tentativă de a alipi şi setorul sudic, românesc. Aici, în perioada ianuarie-aprilie 1945 se instaurează o administrație sovietică reprezentată prin Comisarul Poporului, Ivan Odoviciuc. Revolta populației civile româneşti a împiedicat consolidarea acestei administrații, dar la nord de Tisa administrația sovietică s-a păstrat până în 1992, când apare statul independent Ucraina.

Cu toate dificultățile întâmpinate, minoritatea românească de la nord de Tisa a persistat şi chiar a crescut numeric şi ca pondere. La recensământul din 1910 aveau populație majoritar românească localitățile: Apşa de Jos, Apşa de Mijloc şi Biserica Albă. Slatina, pe atunci era formată din două localități: Ocna Slatina, majoritar maghiară şi Sat Slatina, unde din totalul de 3860 locuitori, 1834 locuitori erau evrei şi 1529 erau români. De menționat că şi în celelalte localități româneşti exista o puternică minoritate evreiască. Totalul populației acestor localități era de 17.169 locuitori dintre care 10.724 erau români (62,3%).

La sfârşitul anului 2001, populația acestor localități a crescut la 44.691 locuitori dintre care 32.563 locuitori sunt români (datele etnice sunt preluate de la asociațiile românilor din Transcarpatia). Creşterea de populație este relativ modestă datorită pierderilor umane masive produse de cele războaie mondiale, deportării şi ulterior emigrării populației evreieşti petrecute în URSS, deplasărilor

https://biblioteca-digitala.ro

pentru muncă. Creşterile cele mai mici le-au avut Slatina şi Biserica Albă unde populaţia doar s-a dublat în 100 de ani şi cea mai mare a avut-o Apşa de Jos (Dibrova), care, pe lângă că şi-a dublat propria populaţie, a dat naştere şi la două comune noi, din ea desprinzân-du-se comune de sine stătătoare Topcina (2238 locuitori) şi Strâmtura (Glubokii Potik) 5532 locuitori.

Tabel I. Românii de la Nord de Tisa între 1989-2001

Localitatea	Nivel adm.	Nr.populatiei la sfârşitul sec.XX			
		1989	2001		
			Total	Din care români	
				numar	%
Apşa de Jos (Dibrova)	comună	7177	8514	8522	98,00
Topcina	comună	2382	2238	2233	98,7
Strâmtura (Glubokii Potik)	comună	5120	5531	5520	98,5
Slatina (Solotvino)	orăşel	9651	9276	5532	59,6
Apşa de Mijloc (Seredne Vodeane)	comună	6058	6781	6768	97,5
Vodiţa(Apşiţa)	comună	2438	2758	964	34,9
Biserica Albă (Bila Terkva)	comună	2873	3029	3024	98,8
Apşa de Sus (Verhne Vodeane)	comună	6314	6539		
Total		42013	44666	32563	72,8

Ponderea elementului etnic românesc a crescut semnificativ de 62,3% la 89,5% din totalul populaţiei arealului studiat. Dacă celelalte localităţi erau majoritar româneşti încă acum 100 de ani, semnificativă este evoluţia etnică în Slatina. Dacă la început de secol, doar în Sat Slatina existau români aceştia constituind al II-lea grup etnic, după evrei. Astăzi din totalul de 9276 de locuitori ai orăşelului Slatina, 5640 sunt români devenind elementul etnic predominant (60,8 %).

Pe lângă creşterea numerică şi a ponderii, o altă trăsătură a populaţiei româneşti de la nord de Tisa o constituie consolidarea ei în teritoriu. La recensământul din 1910, pe lângă centrele de comună figurează şi cătunele aparţinătoare fiecăruia. Apşa de Jos avea 12 cătune aparţinătoare (Valea Plopilor, Toporâştea, Topcina, Bouţ, Cireş, Cireş-Bouţ, Peştera, Strâmtura, Bascău, Cărbuneşti şi Podişor). Astăzi toate acestea încă există, lor adăugându-li-se cătunele Săcel, Măgura, Pucioasa, Prihozel şi Valea Scradei. Nu este menţionat cătunul Plăiuţ locuit de români aparţinând astăzi comunei Vodiţa, care,

https://biblioteca-digitala.ro

la începutul secolului XX, era ea însăşi cătun al comunei Apşa de Sus, locuită de ucraineni. De comuna Apşa de Mijloc aparţine satul Dobric. Semnificativ este faptul că aceste cătune aflate pe văi lăturalnice, greu accesibile nu au fost părăsite. Ba chiar mai mult, ele au fost modernizate prin influxurile băneşti ale populaţiei masculine, plecate la munci în ţară sau străinătate şi care, cu banii câştigaţi şi-au construit case impresionante în aceste cătune izolate.

O a treia trăsătură majoră o constituie consolidarea administrativ-teritorială. Astfel cele două localităţi ale Slatinei s-au unit rezultând o singură aşezare ce a avansat pe scara ierarhică devenind aşezare rurală de tip urban, un tip de aşezare specific spaţiului sovietic, un fel de trecere de la sat la oraş. În plus, din Apşa de Jos s-au desprins două nuclee devenite comunele Strâmtura (5562 locuitori) şi Topcina (2238), ele însele cu o serie de cătune aparţinătoare, iar din Apşa de Sus s-a desprins Apşiţa (azi Vodiţa) ce înglobează şi cătunul Plăiuţ.

Harta: Harta administrativă a arealului roman de la nord de Tisa

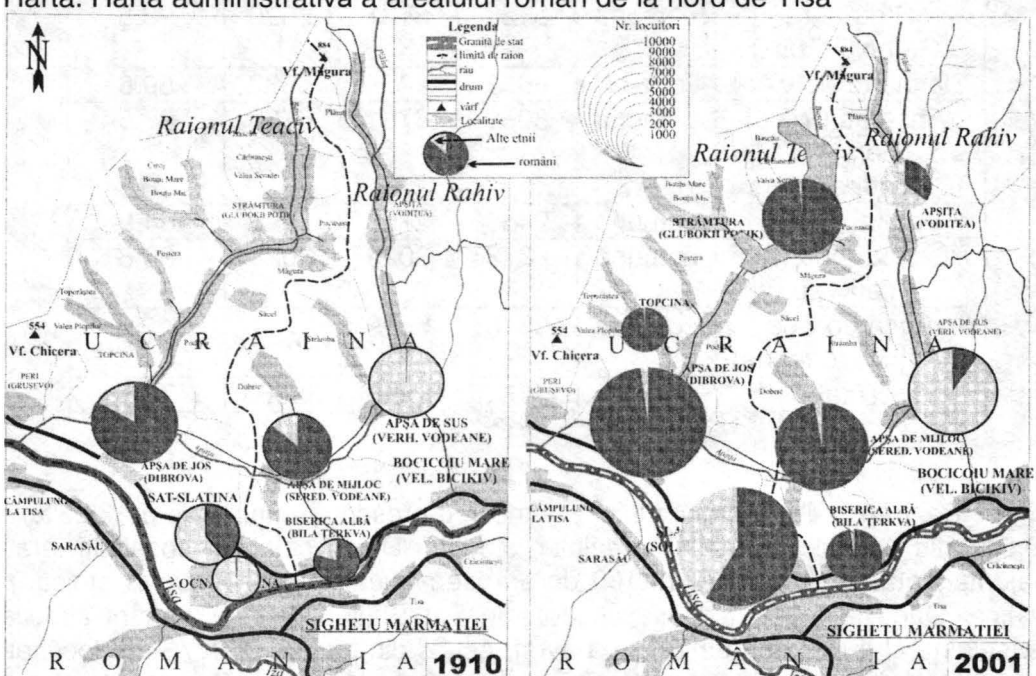

Fig. Areal cu majoritate etnică românească în Zakarpatia (Ucraina)

Existenţa, persistenţa şi consolidarea acestui grup etnic de români într-un spaţiu astăzi ucrainean ridică câteva întrebări. O primă întrebare o reprezintă însăşi existenţa acestui areal de români la nord de Tisa, într-un spaţiu etnic dominant ucrainean. Prezenţa lui a fost explicată diferit.

Unii autorii ucraineni explică pătrunderea românilor la nord de Tisa prin practicarea creşterii animalelor şi stabilizarea lor pe vechile locuri de păşunat.

https://biblioteca-digitala.ro

Este o reluare în mic a unei teorii antiromâneşti emisă de Rossler, potrivit căreia poporul român s-a format la sud de Dunăre şi a pătruns ulterior în actualul spaţiu carpato-danubiano-pontic prin deplasarea păstorilor cu turmele lor de animale. Teoria roesleriană dorea să justifice întâietatea unor grupuri etnice minoritare care s-ar fi stabilit în spaţiul românesc într-o perioadă anterioară actualei populaţii majoritare. După Zastavnii (1994), grupul de români de la nord de Tisa ar reprezenta doar o prelungire a spaţiului etnic românesc, majoritar la sud de Tisa în acest teritoriu.

Autorii români (Filipaşcu, 1940; Popa, 1997) susţin, locuirea Depresiunii Maramureşului în întregul ei de către o populaţie românească, ce a rămas majoritară treptat doar în sectorul de la sud de Tisa. În susţinerea acestei teorii se aduc mai multe argumente. Păstrarea până astăzi la nord de Tisa a unor oronime (Strâmba, Măgura, Turcul, Pietros, etc) sau hidronime (Brustura, Plăiuţ, Brăduleţ, Apşiţa) de o evidentă origine românească constituie unul dintre argumente. Numele de localităţi fie au fost traduse (Frasin=Iasinia, Peri= Gruşeva, Biserica Albă= Belaia Terkva) , fie au primit conotaţii slave (Slatina= Solotvina, Drăgoeşti= Dragovo). Multe nume tipic româneşti s-au păstrat până astăzi în cimitirele unor localităţi în care nimeni nu mai vorbeşte româneşte de mult timp. Şi mai există alte argumente, noi enumerând aici doar pe cele mai evidente.

Procesul indiscutabil de schimbare a componenţei etnice la nord de Tisa s-a realizat în timp şi pe două căi.

Un specific al Maramureşului din perioada feudală l-a constituit repetatele "descălecaturi". În urma unor certuri şi lupte dintre feudalii locali şi Coarana Maghiară câte un voievod pleca cu toţi supuşii aşezându-se în alte locuri. Au rămas în istorie voievozii maramureşeni Dragoş şi Bogdan care, în urma unor acte de nesupunere faţă de Coroana maghiară, au plecat cu oastea şi supuşii lor şi a "descălecat" în Moldova ultimul întemeind statul feudal cu acelaşi nume (1459 ?). Aceste plecări în masă au lăsat sate întregi fără populaţie.

Cam în aceeaşi perioadă şi printr-un proces similar este atestată sosirea principelui ucrainean Koriatovici pe râul Uj, la vest de spaţiul maramureşean. După aceea; ucrainenii vor penetra treptat şi în Maramureş fiind aduşi pentru muncile câmpului sau mai ales pentru exploatarea pădurilor.

Un proces paralel a fost slavizarea românilor prin intermediul bisericii care aparţinea de centrul eclasiastic de la Mukacevo. Procesul s-a desfăşurat nestingherit, conştiinţa aparteneţei etnice apărând mai târziu, abia la sfârşitul sec. XVIII şi începutul sec. XIX.

Astfel, arealul ocupat românii de la nord de Tisa, reprezintă deci ultimul sector al unui teritoriu mult mai extins, ce depăşeşte chiar suprafaţa Depresiunii Maramureşului. Prin penetrarea treptată a elementului ucrainean dar şi prin slavizarea românilor prin intermediul bisericii, la mijlocul sec. XVII-lea, cele două etnii se egalizează după care la nord de Tisa, după care ucrainenii vor deveni majoritari, ajungându-se la actuala configuraţie etnică.

O altă întrebare ce se poate pune se referă la factorii care au permis păstrarea apartenenţei etnice a bazinului Apşiţei şi în ultimii 80 de ani. În primul

https://biblioteca-digitala.ro

rând, în perioada 1920-1940, deşi se realizase deja o fragmentare a spaţiului maramureşean prin graniţa de pe Tisa, aceasta rămâne axa de convergenţă economică în continuare. Cele opt poduri, trei de cale ferată şi cinci rutiere ce uneau cele două maluri ale Tisei, în sectorul ei de graniţă permiteau o circulaţie facilă între cele două compartimente. În plus, regimurile democratice ale României şi Cehoslovaciei, au instaurat un regim permisiv de graniţă, în care circulaţia persoanelor era facilă, legăturile dintre cele două compartimente desfăşurându-se nestingherit. Dascăli din România predau în satele mai mari din sectorul cehoslovac al Maramureşului, iar elevii mai mari din sectorul nordic, făceau liceul în Sighetu Marmaţiei trecând zilnic podul rutier de aici. Schimburile economice, relaţiile de proprietate, cele de rudenie au continuat, nestingherit în toată această perioadă.

Abia instalarea regimului sovietic, după 1945 a însemnat stoparea trecerilor, ruperea brutală a legăturilor, distrugerea podurilor. Singurul care a fost păstrat funcţional este un pod de cale ferată pentru a servii trecerii trenurilor sovietice, care în sectorul de defileu al Tisei (Valea Vişeului- Lunca la Tisa) era lipsită de cale ferată în sectorul sovietic, trenurile lor fiind nevoite să parcurgă un sector de drum pe teritoriul român.

Pe lângă ruperea legăturilor cu patria mamă potrivnice păstrării caracterului etnic au fost şi fragmentarea spaţiului etnic unitar românesc în două raioana administrative (Rahiv şi Tiaciv), scrierea cu litere chirilice, deportările de după război, etc. Prin apartenenţa la două raioane diferite, drumul firesc de legătură, pe firul văii, între Apşa de Mijloc şi Apşa de Jos a fost lăsat nemodernizat, Apşa de Mijloc fiind conectată la şoseaua naţională printr-un drum ocolitor, pornind din orăşelul Velikii Bicikiv (Bocicoiu Mare).

Totuşi românii de la nord de Tisa şi-au păstrat etnicitatea. Au fost într-un fel favorizaţi şi de relativa lor izolare, în bazinul Apşiţei, singurele aşezări din culoarul Tisei fiind Biserica Albă şi Slatina. A mai contribuit arhaismul maramureşean, conservatorismul său şi strânsa legătură cu biserica, un alt specific a poppulaţiei din acest spaţiu. În ultima perioadă a regimului sovietic, ca o consecinţă a reducerii impuse a rolului bisericii, s-a dezvoltat în acest spaţiu sectele religiioase (mai ales martorii lui Iehova). De mare importanţă a fost şi tradiţia căsătoriei în acelaşi sat, astfel numărul căsătoriilor interetnice fiind destul de redus. Aceste relaţii au permis păstrarea specificului etnic al românilor în toată această dificilă perioadă.

Transformările politico-economice de după anii ´90 i-au găsit pe românii de la nord de Tisa într-o situaţie economică bună. Oameni harnici, moştenind de la evrei ştiinţa comerţului şi obişnuiţi să iasă din spaţiul natal pentru a-şi procura cele necesare hranei, românii au ştiut să valorifice vastitatea spaţiului sovietic printr-un comerţ foarte activ ajungând până în spaţiul de la est de Urali. În regiunea Novosimbirsk există deja câteva nuclee de români rezultate în urma deportărilor sau activităţilor comerciale.

Cum au reacţionat românii de la nord de Tisa la evenimentele anilor ´90?

Schimbările politice de după 1989, care au afectat şi URSS-ul i-au prins cu valori materiale pe care, în faţa inflaţiei rapide le-au investit în case. Pe lângă

https://biblioteca-digitala.ro

modernizarea propriei locuințe, (toate casele sunt noi) au apărut pe arterele de circulație de aici, o mulțime de case de dimensiuni neraționale (40 de camere) în care nu locuieşte nimeni, funcționând eventual drept spații de depozitare. Frecvent noile familii beneficiază de astfel de zestre, trezindu-se cu două trei case, multe însă nefinisate. Astăzi, sfera produselor rentabile de a fi comercializate s-a redus mult (țigări, cafea) unii îndreptându-se spre comerțul cu alcool, produse petroliere sau produse alimentare, alții fiind scoşi din sfera comercială. Comerțul transfrontalier, după boom-ul din perioada 1990-1995 şi-a pierdut mult din importanță mai ales din motive economice.

Care sunt perspectivele acestui grup minoritar în contextul noilor realități?

Dacă, în condițiile regimului comunist românii de la nord de Tisa, s-au păstrat specificul etnic, au crescut numeric şi s-au consolidat în teritoriu, credem că acest proces va continua şi în viitor. Pe lângă punctele tari, cu caracter endogen, care au permis păstrarea etnicității şi care funcționează pe mai departe, după 1989 au apărut o serie de oportunități.

A început reluarea relațiilor între cele două compartimente ale spațiului maramureşean. Legăturile de rudenie s-au reluat, au reapărut căsătoriile transfrontaliere, multe persoane au dublă cetățenie (română şi ucraineană), ucrainienii din România şi românii din Ucraina îşi fac studiile liceale, posliceale sau universitare în patria mamă. Circulația transfrontalieră se reface treptat prin reluarea legăturilor feroviare transfrontaliere de călători cu două trenuri pe zi, (3 zile pe săptămână) şi prin refacerea podului rutier de la Sighet-Solotvino. Se reface astfel hinterlandului municipiului începutului Sighetu Marmației al cărui sector nordic a fost rupt datorită granitei.

Ambele țări, atât România cât şi Ucraina încep să manifeste grija față de grupurile minoritare din afara granițelor. Legăturile statului român cu asociațiile conaționalilor noştrii de la nord de Tisa sunt tot mai frecvente. Apartenența ambelor spații maramureşene la Euroregiunea Carpatica întăreşte convingerea că relațiile transfrontaliere vor deveni tot mai bogate şi variate.

Noile perspective economice ce se vor deschide prin transformarea trecerii frontierei de la Sighetu Marmației- Solotvina în punct de trecere cu regim internațional sunt datătoare de speranțe pentru dezvoltarea relațiilor transfontaliere şi a economiei întregului spațiu maramureşean. În plus, apariția în ultimii ani a unei unități de învățământ superior la Sighetu Marmației face din acest municipiu nu numai capitala de suflet a întregului Maramureş ci crează premisa devenirii lui drept centru de inovație cu rol de formare a unor specialişti necesari întregului spațiu maramureşean.

Colegiul Universitar Sighetu Marmației, unitate aparținătoare prestigioasei Universități "Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, prin secțiile ei de geografia turismului, economia comerțului şi institutori, acoperă pentru moment nevoia de cadre locale pentru câteva direcții de dezvoltare a Maramureşului: turismul, comerțul şi instruirea publică.

https://biblioteca-digitala.ro

Bibliografie:

1. **Batt, Judy,** (2001), *Transcarpathia:Peripheral Region at the"Centre of Europe",* One Europe or Several?Working Paper 27/01
2. **Boar N.** (1999) *"Regiunile transfrontaliere şi Europa postcomunistă",* Revista Română de Geografie politică, anul I, nr.1, pag.98 – 104;
3. **Boar, N**. (2000), *"Spre o regiune transfrontalieră a Maramureşului*". Studia U.B.B., Geographia, 1, pag. 127-135, Cluj Napoca;
4. **Botoş, I. M.,** (2003*), Românii din Transcarpatia (Maramureşul istoric),* Editura Macarie, Târgovişte
5. **Cristea, G., Dăncuş, M.,** (2000), *Maramureş, un muzeu viu în centrul Europei.* Editura Fundației Culturale Române, Bucureşti
6. **Filipaşcu, Al**., (1940), *Istoria Maramureşului*, Tipografia ziarului "Universul", Bucureşti
7. **Jordan, P., Klemencic, V.** (2004), *Trascarpathia-Bridgehead or Peripher?.* Editura "Peter Lang", Frankfurt an Main
8. **Popa, R.,** (1997), *Țara Maramureşului ăn veacul al XIV- lea.* Editura Enciclopedică, Bucureşti
9. **Zastavnîi F.D**., (1994) *Geografia Ukrainu,* Vidavnițtvo "Svit", Lviv
10. **Zastavețka, O.V.** şi colab., (1996), *Geografia Zacarpatskoi oblasti*, Ed. „Ternopil Pidruciniki & posibnikii", Ternopil
11. *** (1993) *Zakarpatska oblastь. Zagalьnogeograficina karta,* Sc. 1:200 000, Vidavnițka Kartograficina fabrica, Kiiv
12. *** (1999), *Zakarpatska oblasti,* Sc. 1:200 000, Viiskovo- Kartograficina fabrika, Kiiv
13. *** (2002) *Zakarpatska oblasti-* Karta autoşliahiv, 1:250 000 DNVP „Kartografia", Kiiv
14. *** (2002) *Românii din dreapta Tisei în istoria României*, Zacarpatska oblasna spilka"Dacia", Apşa de Jos- Ujgorod
15. *** *Recensămintele din 1910, 1989, 1992, 2001, 2002.*

https://biblioteca-digitala.ro

Apşa de Jos în primii ani de sovietizare

Dr. Ion Botoş
Apşa de Jos – Ucraina

După 4 iunie 1920 Maramureşul a fost împărţit în două părţi: 1/3 din teritoriu a rămas în stânga Tisei, 2/3 a rămas în dreapta Tisei. Râul Tisa a devenit „mejda" dintre români. În partea dreaptă au rămas peste 13.000 de români, care locuiau în 1919 în 4 sate: Apşa de Jos, Apşa de Mijloc, Biserica Albă şi Slatina.

Dreapta Tisei a fost „lăsată" Rusiei Subcarpatice încorporată şi ea la Cehoslovacia. După 20 de ani de stăpânire cehoslovacă urmează 5 ani de stăpânire maghiară (1939-1944), iar din 1944 până în august 1991 regiunea este încorporată în sistemul ruso-sovietic, de la care românii din dreapta Tisei au avut cel mai mult de suferit.

Apşa de Jos a fost una din marile comune în Maramureşul voievodal unitar şi a rămas cea mai mare comună română în dreapta Tisei care a avut şi cel mai mult de suferit în urma procesului de sovietizare.

La 19 octombrie 1944 în comună a intrat armata sovietică. 12 români au fost „mobilizaţi" în rândurile armatei sovietice. Nu a trecut mult timp şi la 23 octombrie 1944 în comună a fost ales comitetul popular – preşedinte a fost pus M.U. Filip. Au început a activa comuniştii în frunte cu V.Gh. Ioudii[1].

Practic comitetul popular nu hotăra nimic. Peste tot dominau structurile „interne". În comitete erau puşi oameni fără carte, din familii sărace, care susţineau sistemul.

Preşedintele, la fel nu era printre primii bărbaţi din comunitate, era doar folosit de sistem în toate lucrurile murdare pe care le făceau comuniştii. În multe cazuri oamenii din sat aflau la câteva zile după ce era pus ca preşedinte la sovietul local cineva.

La 26 noiembrie 1944 în oraşul Mucacevo a avut loc primul Congres al Comitetelor populare, care a acceptat manifestul de unire a Transcarpaţiei cu Ucraina Sovietică. Din partea apşenilor a votat I.M. Lemaneţ[2].

Cine l-a încredinţat cu drept de vot nu se ştie, la Apşa de Jos nu-l cunoştea nimeni şi cu atât mai mult că în fruntea comitetului popular era preşedinte român care a trebuit ca să participe la congres, dar se observă că sistemul sovietic nu a avut încredere în români şi nu a dorit ca să dea greş şi deci a procedat în consecinţă. În 29 iunie 1945 Transcarpatia a fost alipită către Ucraina Sovietică.

În februarie 1946, la Apşa de Jos s-au petrecut primele alegeri în Sovietul sătesc – 25 de persoane au fost aleşi consilieri[3].

Sistemul sovietic s-a străduit să termine cu sistemul politic şi pe urmă să treacă la schimbări în economie, agricultură şi în viaţa personală a fiecărui om –

---

[1] Istoria gorodov; sel Ucrainscoi SSR, Zacarpatsca obl., Kiev, 1982, p. 464
[2] idem, p. 465
[3] ibidem, p. 465

https://biblioteca-digitala.ro

crearea omului sovietic. Anul 1946 a fost foarte greu. A fost o secetă foarte mare, şi pentru majoritatea românilor s-a simţit. Oamenii nu aveau ce să mănânce, în alimentări se foloseau produse de calitate slabă – făină din coceni de mălai, scorţături de cartofi ş.a.

Propaganda comunistă zi de zi apropia comunele româneşti la colectivizare. Peste tot se făceau adunări, unde agitatorii arătau că colectivizarea va aduce o viaţă nouă şi bogată.

În iulie 1947 25 gospodării din Apşa de Jos au fost unite în întovărăşire agricolă – primul pas spre colhoz[1].

În luna septembrie la Apşa de Jos, cătunul Strâmtura are loc adunarea ţăranilor, la care participă 400 de gospodari sau 80 de procente din numărul total al populaţiei.

La ordinea de zi a fost pusă o singură întrebare: despre crearea întovărăşirii agricole. După discuţii se naşte întovărăşirea cu denumirea „Glibocotototchii"[2].

În listele membrilor au fost incluse 343 de familii.

În dreptul numelor lipsesc semnăturile.

Scopul întovărăşirilor

- soluţionarea litigiilor agricole ce apar în gospodăriile ţărăneşti
- reglementează utilizarea pământului public (păduri, păşuni, lacuri, râuri)[3]

Când în regiune se trece la etapa colectivizării în masă, transformarea întovărăşirilor în colhozuri se începe o rezistenţă dârză a membrilor întovărăşirilor.

Sistemul sovietic folosea totul pentru a atrage populaţia română în colhoz. Las început folosea „viclenii" la care mulţi au aderat şi au crezut, şi numai după câţiva ani trăiţi au înţeles că totul este o înşelare.

Peste tot se vorbea de organizarea colhozului. Apşa de Jos a fost prima comună în raionul Teaciv în care a fost înfiinţat primul colhoz. Aceasta a fost tactica sistemului sovietic, că ei înţelegeau că românii nu vor fi împotrivă aşa ca ucrainienii.

La Strâmtura (cătun al Apşei de Jos) era preot Ivan I. Cernicco, ucrainean. Deseori îl observau la Apşa de Jos unde se întâlnea cu slujitorii M.G.B. Oamenii se mirau că ce este comun între preot şi M.G.B.[4]

Ivan Cernicco a fost originar din Teacevchilazî. Era căsătorit, nu avea copii, era bun prieten cu Ivan Iur Piţur trimis la Apşa de Jos în 1945 ca miliţian tot originar din Teacevschilazî[5].

---

[1] ibidem, p. 465

[2] Vasile Marina, Satele româneşti din Zakarpatia in procesul de sovietizare in Sovietizarea Nord-Vestului României (1944-1950), Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1996, p. 217, (A.P.B., nr. 1, p. 149)

[3] idem, . 218

[4] Informator German Adlea

[5] Informator Ivan Iur. Piţur, 1922, Apşa de Jos, 23.03.2001

https://biblioteca-digitala.ro

În anul 1947 în club la Apşa de Jos s-a petrecut adunarea de cetăţeni cu ordinea de zi: alegerea preşedintelui sovietului sătesc. A fost ales preşedinte Ivan I. Cernicco[1].

Mulţi s-au mirat de aşa alegeri, dar putem să ne gândim că cine l-a ales şi cum a fost ales. Ceea ce nu era posibil, românii niciodată nu-l alegeau pe Ivan I. Cernicco ca preşedinte de nu stăteau la spate slujitorii M.G.B. şi trădătorii de neam.

Dar Cernicco era un om foarte isteţ şi curajos şi aşa personalitate putea să introducă în viaţă planurile sistemului sovietic – organizarea colhozului.

Cernicco deseori organiza adunări în celule şi făcea agitaţie pentru colectivizare, dar oamenii erau împotrivă, deseori erau bătăi unde îl băteau, dar nimic nu a schimbat.

El a afirmat că în timpul apropiat în comună va fi organizat colhozul şi nimeni nu va fi în stare să schimbe ceva[2].

Nu i-a fost dat domnului Ivan Cernicco ca să vadă viitorul colhoz. El ca primul preşedinte al colhozului a fost omorât la 4 august 1947[3] în Rămăşiţă. Românii s-au răsculat şi au crezut că vor schimba ceva, dar nu au schimbat nimic. În urmă au avut numai de suferit.

La început la Apşa de Jos au fost formate două colhozuri:

1. Colhozul „Caganovici" – preşedinte Mihai P. Filip – colhozul săracilor;
2. Colhozul „Cicalova" – preşedinte Vasile Dan – colhozul bogătaşilor[4].

Sistemul sovietic se străduia să facă selecţie în agitaţia de a deveni membru de colhoz.

În Apşa de Jos s-au făcut încălcări brutale a statutului agricol şi a legilor sovietice. La 19 decembrie 1948 membru al colhozului „Caganovici" a fost primit culacul Marina I., care şi-a înaintat cererea însă nu a semnat-o. Comisia pentru colectivizare a deschis foc în ograda lui Marina. După aceea l-au legat şi transportat la sediul colhozului. Tot aici a fost primită în colhoz şi chiabura Opriş M. de la care s-au confiscat 9 oi. Secretarul organizaţiei de partid locale Veremeinco, beat a organizat în octombrie 1948 un chef cu focuri de armă în ograda unui ţăran. În aceeaşi noapte s-au produs şi alte confiscări şi ilegalităţi.

Adjunctul preşedintelui comitetului executiv raional Federciuc personal a arestat şi deţinut ilegal ţărani în clădirea sovietului sătesc[5].

Slujitorii sistemului îşi permiteau să îşi bată joc de români şi chiar acei români care susţineau tot aşa băteau joc de fraţii lor – afirmă apşeanca Mărişcuţa Şiman.

Metodele comuniste nu au rămas fără reacţie din partea populaţiei locale. S-a început formarea detaşamentelor de rezistenţă armată alcătuite din românii de aici. Ele acţionau în pădurile şi munţii dimprejur. Cel mai temut era detaşamentul condus de Plantiş (în popor era numit Tologa – V.M.)[6]. Tologa era

---

[1] idem
[2] iformator German Adlea
[3] Istoria gorodov; sel Ucrainscoi SSR, Zacarpatsca obl., Kiev, 1982, p. 464
[4] informator Vasile M. Filip, 1933, Apşa de Jos, 6.06.2003 (APB nr. 5, p. 153)
[5] Vasile Marina, p. 218
[6] idem, p. 218

https://biblioteca-digitala.ro

originar de la Apşa de Jos. A trăit în comună în locul numit „Costa Mare". Făcea parte dintr-o familie săracă. Avea o căsuţă mică. Era căsătorit şi avea trei copiii – o fetiţă şi doi băieţi (Victor şi Ion).

După ce a fost trădat şi omorât mişeleşte, soţia a fost arestată şi deportată. După câţiva ani petrecuţi departe de casă s-a întors în Apşa de Jos şi s-a recăsătorit în Apşa de Mijloc.

Tologa a fost îngropat în cimitirul de la Ocna Slatina. Groapa i-a fost săpată cu tractorul şi aruncat în ea fără sicriu şi fără ceremonia de înmormântare. Sistemul a avut spaimă ca să-l înmormânteze la Apşa de Jos ca pe un creştin. L-au îngropat ca pe un câine[1].

După alipirea Transcarpatiei către Ucraina Sovietică sistemul comunist a pregătit schimbarea denumirilor la un număr mare de localităţi din Transcarpatia fără ca să fie cineva întrebat.

La 25 iunie 1946 apare Dispoziţia Partidului Radei Supreme RSS Ucrainene „Despre păstrarea denumirilor istorice şi precizări, ordinea denumirilor istorice a localităţilor din regiunea Transcarpatia..." unde găsim 9. Districtul Teaciv...localitatea Apşa de Jos se va numi localitatea Dibrova...

Dispoziţia Partidului Radei Supreme doi ani a fost introdusă în viaţă. De ce? Probabil că condiţiile politice au fost „slabe" şi au aşteptat să treacă un timp până când s-a prevăzut că ne se vor pune piedici şi cu atât mai mult că la 4 august 1947 ţăranii de la Apşa de Jos s-au răsculat împotriva sistemului sovietic – au ucis primul preşedinte de colhoz. Ca urmare au fost deportaţi in lagărele din Siberia 21 de bărbaţi din comună „plătind" cu închisoarea 427 de ani[2].

In anul 1948 Apşa de Jos ca denumirea a dispărut. Localitatea a fost numită Diblova. Colectivizarea a fost terminată in anul 1949. in sat s-au format două colhoaze, care in anul 1952 amândouă au fost unite într-un colhoz.

Colhozul avea 421 ha pământ arabil, două brigăzi. La fermă erau 550 de capuri. In anul 1959 către Apşa de Jos a fost unit colhozul „Borcaniuca" din satul Strâmtura. Colhozul a primit denumirea „Prietenii Popoarelor"[3].

Dacă ne uităm la averea colhozului, putem să afirmăm că majoritatea a fost confiscată de la ţăranii de la Apşa de Jos.

In anul 1949 colhozul de la Apşa de Jos a primit tractor – numit tractor universal. Primul tractorist a fost vasile M. Filip. Studiile le-a făcut la Tăras, la MTS, pe urmă la Beregsaz la şcoala de mehanizatori[4].

După Cernişca, preşedinte la colhoz a fost numit Mihai P. Filip (2 ani), Mihai Pop (Popanu), Futur Dumitru (Putălăi) ş.a.

În anul 1945 la Apşa de Jos a fost deschis spitalul cu 15 paturi, unde muncea un doctor şi trei surori medicale. În sat era şcoală de 7 ani cu 22 învăţători şi 450 copii[5].

---

[1] informator Vasile M. Filip

[2] Ion M. Botoş, Reîntoarcerea denumirii istorice Apşe de Jos localităţii Dibrova, ziarul Apşa, nr. 5 (32), 1 mai 2004, p. 3

[3] Istoria mistisil Ucrainscoi SSR, Kiev, 1969, p. 606-607

[4] informator Vasile M. Filip

[5] Istoria gorodov; sel Ucrainscoi SSR, Zacarpatsca obl., Kiev, 1982, p. 464

https://biblioteca-digitala.ro

În anul 1945 românii de la Apşa de Jos puteau să-şi vereze animalele în trei munți:

Şanta – 227,65 ha la 200 capuri

Ungurească – 293,03 ha la 250 capuri

Vorotească – 336,19 ha la 300 capuri[1]

La anul 1957 la 7 noiembrie apare primul număr al buletinului colhozului „Prietenia popoarelor" cu denumirea „Prietenia noroadelor", redactor şef Nicolae V. Marina, editat la Tiacev în tiraj de 530 exemplare[2] în limba română (moldovenească).

Acesta a fost prima încercare de a edita o publicație în limba română, dar au apărut câteva numere şi pe urmă s-a întrerupt editarea. Din ce pricină nu se ştie.

În satul Dibrova în anul 1953 a fost deschisă şcoala medie. Aceasta a fost prima şcoală medie cu predare în limba română din dreaptă Tisei. Primul director a fost Nicolae V. Marina. În sat erau două şcoli de 7 ani – la Topcino şi în Podişor şi şcoala de seară medie.

În anul 1957-1958 în şcoală învățau 551 de copii cu un corp didactic din 28 învățători[3].

În tânguiala satului munceau 34 persoane, dintre care 17 erau vânzători, preşedintele S.M. Şimqanovschii[4].

[1] Rospodil polonină na sezon 1945 "Zeleni Carpetî", p. 77, (APB, nr. 1, p. 127)
[2] Buletinul Prietenia noroadelor, nr. 1, joi 7 noiembrie 1957 (APB)
[3] Idem
[4] Buletinul Prietenia noroadelor, nr. 3, 27 ianuarie 1958

https://biblioteca-digitala.ro

Viața satului maramureşean în paginile ziarului "Viața Liberă" (1950-1952)

Todinca Gheorghe muzeograf

În viziunea P.C.R., presa socialistă trebuia să prezinte în paginile sale crearea şi consolidarea satului socialist în toată complexitatea fenomenelor care se derulează.

Trebuiesc reliefate bucuria colectiviştilor pentru drumul deschis de partid spre o viață îmbelşugată, lupta lor continuă pentru liniştea deplină şi definitivă a socialismului la oraşe şi sate.

Presa trebuia să reflecte antiteza între trecutul rău şi urât al lumii satelor şi prezentul viu, viitorul bun şi frumos.

Un rol central în lumea satelor îl va avea Gospodăria Agricolă Colectivă cu oamenii săi. Prin intermediul presei colectivistul trebuia îndrumat să devină un pasionat cititor al cărții, participant activ la învățământul agrozootehnic căutător al metodelor care să-l ajute să obțină recolte mai îmbelşugate. El trebuia să fie dornic a descifra învățăturile ştiinței despre lume şi societate şi un practician activ al acestei învățături. Presa timpului trebuia să caute şi să abordeze frumusețea vieții satului socialist, consolidarea şi dezvoltarea multilaterală a tinerei gospodării colective. Temele să fie interesate şi variate: atât din viața social-economică a satelor cât şi viața de toate zilele. Fapte prin imagini vii, printr-o limbă corectă, stil alert, vioi, tineresc „chiar captivant".

Țăranii trebuie să primească educație socialistă şi convinşi în calea arătată de partid.

Redacțiile ziarelor vor organiza dezbateri - publicate în rubrici ca „Sfat între vecini", „Ajutor concret şi operativ pentru întărirea G.A.C-urilor tinere", „Fiecare G.A.C. – o unitate puternică şi înfloritoare", etc.

Se cereau preocupări mai concrete pentru consolidarea gospodăriilor colective. Presa socialistă este îndemnată să publice rubrici – dezbatere „Munca colectivă – la baza activității de conducere", „De noi depind succesele", „Brigada permanentă – factor hotărâtor în organizarea muncii".

O bună parte din articole trebuiau să releve activitatea economico – organizatorică al gospodăriilor colective, munca avântată a oamenilor pentru a smulge pământului recolte cât mai bogate la hectar şi mari producții animaliere. Pentru aceasta ziarele deschid rubrici ca: „ Prin organizarea teritoriului – o cât mai eficientă folosire a pământului"; „Porumbul – aurul recoltelor".

Viața satelor ridică probleme multe şi complexe cum ar fi creşterea nivelului de trai al țăranului, ridicarea conştiinței lui socialiste, felul cum trăieşte, învață şi cum îşi petrece timpul liber.

Brigăzile artistice şi de agitație trebuie să fie prezente în lumea satului cu cântece mobilizatoare, cu îndemnuri pentru colectiviști:

„Foaie verde foi de vie
Drag mi-e în gospodărie;
Eşti stăpân pe ce-ai lucrat

https://biblioteca-digitala.ro

Nu stai slugă la bogat."

Ca termen de comparație, reportajele vroiau să redea viața grea, amarul şi jalea trecutului în contradicție cu „vigoarea luminoasă a vieții de azi", profilul sufletesc al oamenilor înaintați, condițiile în care forța noului înfruntă mentalitățile învechite, înapoiate.

Mereu articolele trebuie să accentueze faptul că foştii robi de odinioară ai pământului sunt astăzi stăpâni pe rodul muncii lor, țăranii sunt cititori de cărți şi ziare, locuiesc în case confortabile, multe din ele cu aparate de radio, mobilă nouă, aragaze. Mereu să fie date exemple de țărani brigadieri, preşedinți de gospodării colective, deputați ai sfaturilor populare.

Țăranii trebuie să se bucure şi să-şi exprime acest sentiment pentru că munca lor este prețuită, că sunt interesați în a găsi şi aplica noi metode de lucru care să le facă viața mai frumoasă.

Munca harnică, cinstită a țăranului colectivist trebuie descrisă, cântată şi prezentată nu numai de către redactori; în ziare trebuie să semneze mulți corespondenți voluntari de la sate, colectivişti, ingineri şi tehnicieni agronomi, medici, profesori, învățători.

Prin răspândirea cuvântului şi a directivelor partidului comunist, presa trebuie să scoată ziare – foi volante sau pagini pentru gazetele de perete.

O atenție aparte se dă grijii față de avutul gospodăriei colective. Se cer articole ca „De la „al meu" la „al nostru"".

ACEASTA A FOST ÎN ANII 50 PROPAGANDA COMUNISTĂ ÎN PRESĂ PRIVIND LUMEA SATELOR ŞI VIAȚA ÎN GOSPODĂRIILE AGRICOLE COLECTIVE.

Ziarul „Viața Liberă" a apărut la Sighetul Marmației între anii 1950-1964, ca „Organ al Comitetului Raional al P.M.R. şi al Sfatului Popular Raional Sighet".

Activitatea colectivului de redacție era organizată în 6 secții:

- Secția „Viața de partid"
- Secția producție
- Secția agricolă
- Secția culturală
- Secția politică
- Secția corespondență.

În fiecare zi se dezbăteau şi prelucrau articole de fond din ziarul „Scânteia" urmate de discuții; săptămânal se prelucrau materialele cu caracter profesional (după „Plan de muncă al ziarului „Viața Liberă" de la 1 aprilie până la 30 iunie (1951), Sighet 29 martie 1951").

Prezentăm integral principalele probleme dezbătute în Secția agricolă aşa cum au fost incluse în planul mai sus amintit:

- Introducerea unui grafic cu situația însămânțărilor
- Ştiri din campania însămânțărilor – părți pozitive şi critici

https://biblioteca-digitala.ro

- Urmărirea rezultatelor întrecerii pornite în cinstea zilei de 8 mai între Sfaturile populare comunale
- Se va analiza munca secției agricole raionale în campania însămânțărilor de primăvară
- Se va urmări respectarea Hotărârii privind campania însămânțărilor
- Se va da o atenție deosebită gospodăriilor agricole şi de Stat
- Se vor urmări rezultatele întrecerii între G.A.C- uri
- Se va urmări extinderea întrecerii între brigăzi la G.A.C. şi G.A.S. urmărind în acelaşi timp rezultatele obținute de ele
- Se va introduce la gospodăria din Câmpulung întrecerea între brigăzi pe bază de contract
- Vom publica materiale în legătură cu înființarea noilor gospodării colective
- Publicarea de materiale publicate a noilor construcții de pe lângă G.A.C. şi G.A.S.
- Se vor scrie materiale în legătură cu importanța celor 80 zile muncă
- Vom publica materiale privind realizările obținute în cultivarea zarzavaturilor, şi irigării terenurilor cu resurse proprii
- Cum sunt sprijinite G.A.C.- urile de întreprinderile care le patronează
- Cum se respectă prevederile statutelor model în G.A.C.
- Vom urmări activitatea brigăzilor de tineret în G.A.C.
- Vom urmări activitatea femeilor din G.A.C.
- Vom publica materiale ce demască uneltirile duşmanului de clasă de a sabota campania însămânțărilor şi a muncilor agricole de vară
- Vom combate acțiunile duşmanului de clasă îndreptate împotriva G.A.C. şi în special combaterea influenței asupra femeilor
- Cum sprijină cooperativele campania însămânțărilor
- Materiale privind intensificarea schimbului între oraş şi sat
- Aprovizionarea țăranilor muncitori prin cooperative
- Achiziționări de produse agricole prin cooperative
- Evidențierea comunelor fruntaşe în campania însămânțărilor
- Înființarea de întreprinderi pe lângă G.A.C. cu sprijinul inginerilor de la secția agricolă.

Din planul de muncă de mai sus rezultă că ziarul aborda aproape toate problemele satului şi în special viața şi activitatea în G.A.C.

Fiind Organ al Comitetului Raional al P.M.R. şi al Sfatului Popular Raional Sighet, ziarul cerea şi primea răspunsuri la articole în termen de 10 zile în special la cele cu conținut critic. Uneori se admitea dreptul la replică.

În prezenta lucrare dezbatem principalele subiecte şi abordarea lor în ziarul „Viața Liberă" de la înființare (1950) până în anul 1952, alegând şi prezentând cele mai importante şi relevante articole despre lumea satului maramureşean şi viața în G.A.C.

Principalele subiecte sunt: viața în gospodăriile colective, activitatea acestora, succese şi neîmpliniri, cotele şi îndeplinirea lor, viața socială, activitatea de alfabetizare, viața culturală la sate.

https://biblioteca-digitala.ro

Deşi am consultat o bibliografie exhaustivă în domeniu, în articol am indicat ca singură sursă ziarul, păstrând în prezentare terminologia şi limbajul epocii.

Problemelor lumii satelor şi agriculturii li se acorda o importanţă deosebită. Într-un singur număr („Viaţa Liberă " numărul 31) apar articolele:

„Din viaţa gospodăriei colective"

„Se dezvoltă gospodăriile colective din raionul nostru"

„Trebuiesc înviorate întrecerile la gospodăriile colective"

„Să pregătim din timp maşinile şi uneltele necesare recoltatului şi treieratului păioaselor"

„Vom fi primii şi în acest an la predarea cotelor"

În articolul „Răsplata dreaptă a muncii la gospodăria agricolă colectivă „Scânteia" din Ieud comuna (regiunea) Rodna („Viaţa Liberă" numărul 3) aflăm, că această gospodărie s-a înfiinţat în primăvara anului 1950 când 70 de ţărani s-au întovărărăşit în „colectivă pornind pe drumul belşugului şi al fericirii"". În octombrie bogăţia gospodăriei (fără pământ) a crescut la 2.440 lei. S-au cumpărat 7 cai, 10 boi, 4 vaci, 6 porci, s-a început construirea unui grajd care va adăposti 160 de vite. S-a recoltat cantitatea de 12.100 kg grâu de toamnă, 26.630 kg grâu de primăvară, 12.500 kg orz, 68.000 kg porumb, 180.000 kg cartofi, 7.100 kg varză.

Se afirmă că cei care au muncit au cules roadele muncii lor: ţăranul colectivist Ciornei Gavrilă are 258 zile muncă şi a căpătat 450 kg grâu, 1.738 kg cartofi, 1.020 kg porumb în afară de ce mai primeşte familia sa. Dăncuş Gavrilă împreună cu familia sa are 418 zile muncă, a primit 750 kg grâu, 296 kg orz, 1.672 kg porumb, 2.842 kg cartofi, 296 kg varză.

O modalitate de a convinge şi ţăranii din alte sate maramureşene să intre în colectiv era să fie duşi la Ieud pentru a vedea realizările din gospodăria colectivă. „Ţăranii din Vad au vizitat G.A.C. Ieud" („Viaţa Liberă" numărul 14). În articol se afirmă că ţăranii din Ieud puteau ţine o vacă şi să cumpere lapte de la G.A.C. cu 4 lei kg. Bătrânul Orzac Mihai laudă traiul îmbelşugat pe care îl duce, le arată casa, gospodăria.

Un alt articol laudativ despre G.A.C. Ieud apare în „Viaţa Liberă" numărul 26: „Ne-am convins de adevărata viaţă în gospodăria colectivă". Este relatată vizita la Ieud a 27 de ţărani săraci din Budeşti. Se afirmă că Hotea Vasile, colectivist din Ieud a băgat în G.A.C. 5 hectare, deoarece înainte de colectiv nu-i ajungea recolta. Acuma îi este bine! Meseriaşul din gospodăria din Ieud, fierarul Covaci Gheorghe declară că atunci când a lucrat în atelierul lui ducea o viaţă grea „ pe când acum şi munca lui se socoteşte în zile muncă. La împărţirea produselor a primit 14 măji de porumb, 17 de fân şi alte produse. Acum are posibilitatea să crească o viţea, o scroafă cu 2 purcei".

Aproape în fiecare număr de ziar dezbate probleme legate de agricultură, cu ciclurile muncilor agricole: aratul, semănatul, prăşitul, culesul recoltei, desmiriştitul, arăturile de toamnă.

Dezbătând problema însămânţărilor situaţia lor rămasă în urmă se găseşte drept cauză nepăsarea şi delăsarea colectiviştilor care sunt coroborate

https://biblioteca-digitala.ro

cu sabotajul făcut de chiaburi. În „ Viața Liberă" numărul 26 (15 aprilie 1951), după ce este prezentată grafic situația însămânțărilor în raionul Sighet, se continuă cu articolul „Să grăbim însămânțările". De vină pentru slabele rezultate obținute sunt acuzați chiaburii. Campania se desfăşoară „în condițiile ascuțirii luptei de clasă. Chiaburii, duşmanii de moarte ai poporului muncitor, caută pe toate căile să împiedice buna desfăşurare a însămânțărilor" sunt date ca exemple „grăitoare" faptele chiaburilor Lihet Pintea din comuna Strâmtura, care foloseşte atelajele sale pentru alte lucrări. Strimbei Petru din Sighet, care a însămânțat grăunțe netratate , precum şi Mesaroş Ioan şi V. Pop Gheorghe din Deseşti, Pop Gheorghe din Săpânța care n-au însămânțat nici un bob. „Asemenea fapte duşmănoase ale chiaburilor trebuiesc zădărnicite la timp luându-se măsuri drastice împotriva lor". În fruntea luptei trebuie să fie comuniştii.

În articolul „Unde spiritul de vigilență a adormit" („Viața Liberă" numărul 41) lecturăm textul „chiaburii lipitorii satelor, încearcă să saboteze pe toate căile, şi de aceea spiritul de vigilență al oamenilor trebuie să devină tot mai treaz". Se dă ca exemplu „chiaburul" Csurka Iosif din Câmpulung la Tisa care şi-a stricat batoza „pentru câteva ore", fapt care l-a demascat fiind criticat la gazeta de perete.

Planul de colectare este realizat în comuna Călineşti doar 48%, de vină fiind şi chiaburii Nemeş Petru, Oprişan şi Şandor Gheorghe Urucu, care şi-au lăsat fânul la locurile lor din deal şi nu l-au coborât în sat. Împotriva lor „s-au dresat acte de dare în judecată pentru sabotaj". Tot la Călineşti în adunarea generală a cooperativei țăranca „muncitoare" Nemeş Maria şi țăranul Dunca Ioan arată că în cooperativă s-au strecurat 9 chiaburi pe care îi nominalizează. Aceştia au fost excluşi de către adunarea generală.

În Remeți „Chiaburul Şofineț nu vrea pace" („Viața Liberă" numărul 31). Refuză să semneze apelul pentru pace, fiind acuzat în articol că şi în trecut „dracii cu pene de cocoş al lui Horthy erau prietenii de crâşmă ai chiaburului" şi pentru care acum „colectivul este cel mai dureros spin din ochii săi".

Tipice pentru mentalitatea activiştilor politici ai vremii sunt cele relatate în articolul „Lichidând şi lipsurile, gospodăria colectivă „Gheorghe Doja" va asigura un trai mai fericit membrilor săi" („Viața Liberă" numărul 50). Pentru neregulile din această gospodărie vinovați sunt chiaburii, cei neinteresați de activitate, leneşii. Astfel, colectivistul Szabo Albert nu şi-a dus în colectiv calul, căruța şi plugul şi în 1950 nu a efectuat decât câteva zile muncă. „Kantor Vasile s-a înscris în colectiv fără să-şi înscrie şi nevasta, ei muncesc pământul nevestei, când în colectiv se resimțeşte o mare lipsă de brațe de muncă". În aceeaşi situație sunt Hrițan Alexandru, Exert Lemac şi alții. Organizatorul de partid şi membrii organizației de bază au neglijat o temeinică muncă de lămurire pentru respectarea obligațiunilor statutare. „Nu s-a dus o sistematică muncă de combatere a minciunilor şi uneltirilor duşmănoase ale chiaburilor în sânul colectiviştilor. Ca dovadă a acestei grave lacune este faptul că duşmanul de clasă, strecurat din lipsă de vigilență chiar în rândul membrilor gospodăriei colective a putut să-şi facă de cap". Chiaburul Csurka Andrei, fost cârciumar a fost primit în colectiv sub pretextul de,

https://biblioteca-digitala.ro

"un gospodar", „ abia nu demult a fost demascat şi exclus, putând până atunci să submineze dinăuntru activitatea gospodăriei colective".

Datorită situației faptice în gospodăriile colective, în adunările generale de dare de seamă conducerile erau mereu schimbate, considerându-se că acest fapt va îmbunătăți situația.

Prezentăm cazul G.A.C. „Partizanii păcii" din Săpânța. „Noua conducere de la Gospodăria Colectivă din Săpânța a pornit cu avânt la muncă" ne informează articolul apărut în „Viața Liberă" numărul 35. În fruntea conducerii au fost aleşi „cei mai harnici colectivişti", Feher Anuța membră de partid, Stan Anuța utemistă, Stan Mihai Câtu, Moldovan Toader şi alții. Colectivistul Husar Gheorghe şi Feher Anuța sunt desemnați să răspundă de prăşitul la timp şi în bune condițiuni a cartofilor. Moldovan Toader şi Batin Anuța de prăşitul porumbului. Holdiş Gheorghe şi Stan Anuța de strânsul grâului. Finta Gheorghe şi Stan Anuța sunt răspunzători de grădina de zarzavat. „A fost înviorată întrecerea socialistă". Echipa de tineret condusă de Stan Anuța cheamă la întrecere echipa de tineret condusă de Ştet Dumitru. Cu mândrie, colectiviştii anunță că „au întreprins aplicare metodei sovietice de polenizare suplimentară a secarei, propunându-se aplicarea acestei metode şi la alte culturi".

Un rol important era acordat chemărilor la întrecere între G.A.C.-uri. „Colectiviştii din Săpânța cheamă la întrecere gospodăriile colective din raion". („Viața Liberă" numărul 36). Articolul este semnat de preşedintele G.A.C. „Partizani păcii", Ioan Holdiş şi de Secretarul Organizației de bază P.M.R. Husar Gheorghe.

Chemarea în 10 puncte, provoacă la întrecere în primul rând gospodăriile colective „Gheorghe Doja" din Câmpulung la Tisa şi „Veac Nou" din Remeți.

Iată punctele:

1. depăşirea producției agricole la hectar la culturi cu 10 – 60%
2. vom educa fiecare colectivist în spiritul dragostei față de muncă, întărirea răspunderii personale, fiecare colectivist să aibă cel puțin 120 zile muncă
3. analize săptămânale
4. terminarea secerişului în 20 de zile
5. desmiriştitul să-l terminăm în 2 zile
6. până la 20 iunie, vom pregăti magaziile pentru depozitarea produselor agricole
7. Vom fi primii care vom preda cotele la stat
8. Vom forma cursuri de citit pe câmp şi vom organiza audiții colective la radio
9. paza vigilentă a culturilor împotriva oricăror încercări ale duşmanului
10. Vom respecta toate termenele prevăzute în hotărâre

Problema alfabetizării este des amintită în ziar, cunoscându-se faptul că Maramureşul avea un mare număr de analfabeți. Deşi s-a făcut o campanie intensă, la G.A.C.-urile din Săpânța, Câmpulung la Tisa şi Remeți acțiunea de alfabetizare nu atinge nici 45%. La Onceşti din 375 de analfabeți înscrişi urmau cursurile numai 75 („Viața Liberă" numărul 21).

https://biblioteca-digitala.ro

În activitatea de propagandă la sate un rol deosebit a fost acordat brigăzilor de agitație culturală, echipelor artistice de amatori din căminele culturale, care periodic organizau manifestări sau concursuri. Acestea se desfăşurau pe faze comunale, raionale şi aveau în program recitări de poezii, scenete, cântece şi jocuri populare.

„Poporul nostru este un popor talentat", începe articolul „Concursul echipelor artistice de amatori din căminele culturale" („Viața Liberă" numărul 38). Deplângând faptul că regimul burghezo-moşieresc condamna la sărăcie şi jale milioane de oameni ai muncii articolul continuă: „Cântecul poezia populară, jocul popular, au fost forme adânci de exprimare a simțămintelor maselor populare. Ele comprimau în trecut jalea, ura, revolta şi mai puțin bucuria. Orânduirea socialistă, care se clădeşte astăzi în țara noastră asigură dezvoltarea continuă a forțelor spirituale ale poporului, a culturii şi artei lui. Artei populare i se creează toate condițiile pentru creşterea şi înflorirea neîntreruptă. Feciorii moşierilor şi capitaliştilor aduceau în saloanele oraşelor şi chiar în satele noastre arta decadentă a apusului, dansurile şi cântecele ce exprimau putreziciunea morală a clasei capitaliste în descompunere". Unele cântece ale țăranilor nu erau pe placul claselor exploatatoare, ca de exemplu „Alunelul".

Articolul se încheie triumfalist, în stilul epocii: „Viața din trecut, tristă şi îngrozitoare, a muncitorilor şi țăranilor devine astăzi prin munca şi lupta întregului popor muncitor, din ce în ce mai frumoasă, mai veselă".

Exemplul tipic de poezie „mobilizatoare" este cea scrisă de Herbel Anuța „țărancă din Vad", intitulată „ Să culegem pâinea păcii" („Viața Liberă" numărul 39).

„Foaie verde matostat
Cu prăşitu-am terminat
Şi-ncepem la secerat,
Frunză verde bob de rouă
În zorii zilei de nouă,
Am umblat din casă-n casă
Fiecare om să iasă,
Să-ncepem la secerat
Grâul cel îmbelşugat
Sfatul nostru popular
Peste obşte gospodar,
A lămurit tăt norodul
Să plece să-şi strângă rodul
...
Harnice secerătoare
Să ne strângem pe ogoare,
Să-mpletim din grâul fin
O cunună lui Stalin
Aprigul nost luptător
Şi-a lumii apărător
...
S-arătăm duşmanilor
Că nu purtăm frica lor
Şi prin muncă zi de zi,
Noi le vom zădărnici
Planurile criminale
Chiar cu munca pe ogoare
...
Să ştie imperialiştii,
Reacționarii şi fasciştii,
Că țăranul muncitor
Luptă aprig pe ogor
Şi că ei cu-atomica
Nu-l vor putea înfrica
Să muncească cu avânt
Bucățica de pământ
...
Deci muncim cu bucurie,
Înfruntăm orice urgie,
Nimicindu-l pe duşman,

https://biblioteca-digitala.ro

Pe chiaburul Moldovan,
Ce mai stă ca şi un spin
Plin de ură şi venin,
În sânul poporului
Din hotarul Vadului
Raionul Sighetului".

Din lecturarea textului lucrării reiese bogata sursă de informație care se poate obține şi din paginile ziarelor, cu precauțiunile necesare. Deşi se afirmă caracterul de propagandă comunistă şi de luptă de clasă, în ziarul „Viața Liberă" transpare ca o „tăietură în esență" (Hegel) lumea satelor maramureşene în acei ani de profunde şi de multe ori nedrepte transformări.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

II. ISTORIE ORALĂ

https://biblioteca-digitala.ro

Pleş – Chindriş Găvrilă – Berău
Poezii – Istorioare
Tradiţii – Colectivizare
Epoca De Aur

Înregistrare cu Pleş - Chindriş Găvrilă – Berău,
care citeşte din caietele sale de poezii şi istorii - 2004

- Să vă caut poezia cu Moş Gerilă
- Da, da, da ... sigur
- Eu câte le am şi le ştiu, că am zis no că aş vre, mă dacă ai vre de la mine, atunci trebe să opreşti televizoru', dacă vrei să-ţi apun eu câte le ştiu şi câte le am, da' îmi pare rău de ele că le-am băgat în foc, de aste cu folclor de demult...
- Da' aş mai ave ceva folclor de demult.
- Mai am, am cam scris poezii de aste care o fo mai interesante
- Deci poezia cu Moş Gerilă.

Moş Gerilă – urare

Bună seara dragi copii,
A sosit din nou colindul
După datina străbună,
După atâţia ani la rândul.

Ştiu că toţi m-aţi aşteptat
Ca să viu la voi în prag
Când vă văd aşe de veseli
Inima-mi râde de drag.

Dar ştiu că mulţi dintre voi
N-aveţi posibilitate
La fel ca şi altădată din belşug
S-aveţi de tăte.

Întrebaţi părinţii voştri
De când era Moş Crăciun
Tot ce-am strâns un an de zile
El era cu mult mai bun.

Dar de când sunt Moş Gerilă
Multe s-au schimbat în ţară,
Mi-au schimbat şi-al meu nume
Tot cu un nume de ocară.

Hai copii să ne-nţelegem
Şi să povestim puţin
Ştiţi bine că altădată
Am venit cu sacul plin.

Dar acum precum vedeţi
Sacul care-l port în spate
N-am mai reuşit să-l umplu
Este gol pe jumătate.

Peste tot se simte criza
Lipsa de alimentare
Unde cum te duci să cumperi
Magazinele sunt goale.

Cozile sunt nesfârşite
Şi e o mare înghesuială
Eşti silit să piezi din vreme
Să rabzi frig şi oboseală.

Mă pusei şi eu la coadă
Dar moşu-i bătrân săracu
Pe când îi sosiră rându'
N-a avut să-şi umple sacu'.

Ş-am adus puţine daruri
Dar mai multe jucării
Alimente pre puţine
Am strâns din economii.

https://biblioteca-digitala.ro

Veți ierta căci asta-i viața
Din ce am cu drag vă-mpart
Poate că va fi mai bine
Pe la anul celălalt.

Dar de tot așa va merge
Pe la anul viitor
Eu bătrânul Moș Gerilă
Voi veni ca cerșetor.

1982

- În ce an ai scris-o asta?
- În 1982.
- Da' atunci era criză.
- Tot poezie: „Pe drumul partidului":

După un sfat ținut odată,
Am plecat la drumu' mare
Cu Partidu' Comunist
Toată clasa muncitoare.

Care a fost aceea clasă
Ce-a format acest popor
Tu, cu muncitori din fabrici
Eu țăran de pe ogor.

La început de drum partidul
Ne-a luat cu zăhărelul
Să nu știm în mod precis
Care-i lup și care-i mielul.

Și-a păstrat în el secretul
Fără să-i cunoaștem taina
Și-a schimbat în fața noastră
Nu năravul decât haina.

După multă propagandă
Am pornit la drum în pripă
Și din mers atunci deodată
Ne-am uitat-napoi o clipă.

Și-am văzut la urmă cum
Mielu' s-a pierdut în zare
Ș-am rămas cu lupu-n drum.
Și încetul cu încetul
El singur și-a dat de hac
S-a dezvăluit că este
Pregătit pentru atac.

Mâța, oricum vei ascunde-o
Îi vezi unghiile prin sac.

După aste multe vorbe
Ne-a spus cu hotărâre
Că drumul care-l începem
Duce către fericire.

Ș-am pășit plin de nădejde
Pe drumul Partidului
Dar la urmă ne-am trezit
Pe drumul calvarului.

Ne-am spus mai întâi de toate
Să-ncepem lupta de clasă
Să distrugem burghezia
Că e mult periculoasă.

Să le luăm tot ce au,
Fabricile și averea,
Asta putem să o facem,
Că la noi este puterea.

Și toată proprietatea
La urmă, a noastră să fie
Și pe ei fără de milă,
Să-i băgăm în pușcărie.

Toate acestea le-am făcut
Dar cu ce ne-am ales
Cu minciuni și vorbe goale
Este lucru de-nțeles.

https://biblioteca-digitala.ro

Ca-n orice promisiuni
N-au fost fapte, căci Partidul
Terminând cu burghezia
Ne-a sosit şi nouă rândul.

Dar atâta am fost buni
Până ce şi-au făcut plinul
Azi vedem că suntem robii
Iară el ne e stăpânul.

Asta-i fericirea noastră
De care ni s-a spus mereu
Să munceşti aşa ca robul
Şi nimica nu –i al tău.

Țăranul în comunism
E-nşelat în toată forma
Partidul care-l ajută
Pic cu pic îi scade rația
Iar în schimb îi creşte norma.

Nu se poate pân' la urmă
Un lucru să-l ții sub mască
Să nu-l înțeleagă nimeni
Şi să nu se mai cunoască.

Căci minciuna-i tot minciună
Chiar de-o-mbraci în altă haină
Cât ar fi ea la-nălțime
Adevărul o răstoarnă.

Vorbele câte s-au spus,
Toate au fost apă de ploaie
Căci țăranul pus în drepturi
A ajuns cal de bătaie.

Acuma să-ți spun pe față
Ce e da şi ce e nu
Şi cunoşti prin dictatură
Ce e el şi ce eşti tu.

El este stăpânul tău
Numai pentru dirijat,
Iară tu eşti animalul
Numai de executat.

Animalul n-are voie
Ca să ştie că nu poate
Când stă-n loc îi dai cu bâta
Peste cap şi peste spate.

Dar el face şi tot rabdă,
Până când trage de moarte
Partidul din când în când
Destrânge puțin cureaua.

Când țăranul nu mai poate
Îl lasă să odihnească
Nu mai mult ci doar atât
Până-i pregăteşte şaua.

Şi-i pune din nou pe spate
Şi mai mare greutate
I-a pus cote şi impozit
Pe care n-au fost în stare
Să le plătească cu bani
Decât cu închisoare.

Partidul te urmăreşte zi de zi
Şi pas cu pas
Şi-n tăcere te pândeşte
Fără vorbă, fără glas.

Dintre cinci sau şase oameni
Din marginea drumului
Cu care stai şi povesteşti
Unu-i a Partidului.

Să vorbeşti, de abia aşteaptă
Şi-n cuvinte să te prindă
Să se ducă la partid
Ca şi Iuda să te vândă.

https://biblioteca-digitala.ro

Partidul te ține minte
Şi de ceva nu-i convine
Fără prea multă discuție
Hai la temniță cu tine.

Partidul de la țăran
I-a luat oaia, i-a luat mielul
I-a luat vaca şi vițelul
Cu de la sine putere,
Iar el cu un nod în gât
S-a uitat lung după ele

Până i-a rămas nimică
Terminându-le pe toate
I-a luat până la urmă
Dreptul de proprietate.

Asta-i clasa muncitoare
Şi dreptul țăranului
Ca să tragi în jug ca boul
Şi nimic nu poți să spui.

Nu poți să vorbeşti nimică
Căci n-ai drept şi n-ai puterea
Țăranul n-are nimică,
Decât munca şi tăcerea.

Boul prins între răsteie
Ce nu poate să cuvânte
N-are dreptul să se uite
Decât numai înainte.

Căci dacă se uită-n lături
Pentru el e timp pierdut
Şi-l va pedepsi stăpânul
Norma de ce n-a făcut.

Tot ce s-a petrecut
Este dureros şi trist
Când îți mai aduci aminte
Câte n-a-ndurat țăranul
Totdeauna în orice vreme
Dar mai mult şi mai grozav
Sub regimul comunist.

1982

- Extraordinar, tot în 1982?
- Tot atuncea.
- Da', nu ți-a fost teamă dacă le găseşte cineva?
- Că nu le-am pus aici, le-am ascuns bine.
- Le-ai pus în pod? Nu ştiai cine îți intră în casă.
- Câtă frică am avut; de câte ori am fost la postu' de miliție şi tot mi-o cerut iscălituri ... să dau declarații...
- O zinit aicea, ăsta ce-o fo' prefect, de i-am povestit, şi o zâs: „Eu nu mă duc

de la dumneata nici la noapte, mă culc la dumneata în pat, până nu-mi spui poezia cu sinistrații".

- Ce-i cu sinistrații?
- În 1970, când o fost inundațiile. Atuncea am făcut eu o poezie la întâlnire cu

satul natal.

- O poezie referitoare la ce?
- Poezie cu sinistrații! Am arătat şi două strofe din poezia cu sinistrații despre bunuri

pentru sinistrați. Cu asta am fost la un festival al poeților țărani pe la Deva, tot în 1982 a fost, pe la mormântul lui Avram Iancu şi am scris o poezie: N-ați cetit

https://biblioteca-digitala.ro

romanul „Coliba unchiului Tom"? – apoi eu am scris o poezie după romanul acela... cu biserica din deal, aicea am încă o poezie...

Scump lăcaş, din vreme veche
Ce slujeşti spre mărturie
Eşti dovada cea mai bună
Semn al vremilor dintâie.

Şapte veacuri sunt aproape
De când stai fără cuvinte
Şi păzeşti aceste locuri
A străbunilor morminte.

De care ei nu pot să ne spună
Despre viaţa lor trăită
Că s-au dus pe rând în lumea
Umbrelor ce nu cuvântă.

Cu amintiri săpate-n bârne
Ţi-este împodobit altarul
Care-mpărtăşesc trecutul
Bucuriile şi amarul.

Sus pe vârful turlei tale
Crucea-ţi este ruginită
De furtuni şi vremuri grele
E purtată şi izbită.

Jos, sub deal e râul mare
Care curge lin şi-n şopot
Din clopotniţa bătrână
S-aud dangăte de clopot.

Toate au acelaşi sunet
Şi-a lor formă-i neschimbată
Şi noi le privim cu ochii
La o vreme-ndelungată.

Lângă prag, jos la intrare
Privind lespedea bătrână
Mă gândesc la locul acesta
Şi la naţia română.

Cu credinţa ei ca piatra
A rămas nestrămutată
Tot credinţa românească
Cum a fost întâia-şi dată.

Peste ea venind duşmanii
Spumegând ca apa-n valuri
Dar românul a luptat
Pentru scumpe idealuri.

Cei care te vizitează
Te privesc ca pe-o minune
Îţi dau cinstea cuvenită
Scump lăcaş din vremi străbune.

Să vă spun numa cum o fost:

O fost aicea mălaie, după ce o venit Colectivu' o rămas nesăpate, aşa că le-o văzut tătă lumea. Şefii de Partid le-o făcut critică şi apoi ei tot scriu în ziar, în „Socialismul", că uite ăsta-i din Ieud ce gospodar, muncitor şi recolta a strâns-o la timp, aicea pe din jos nu s-o făcut că nu s-o arat; că o zis că la Bârsana s-a făcut. Nu o fost colectivizat şi atunci am scris poezia cam în 1951-1952.

A trecut timpul de iarnă
S-a topit zăpada iară
Peste tot e cald şi bine
Zile lungi de primăvară.

Plugurile-s programate
Ca în anul celălalt
Toate-ntr-o zi deodată
Să se ducă la arat.

Iar tractorul stă şi-aşteaptă
Fără picur de răbdare
Fumegă şi pufăieşte
Şi e gata de plecare.

https://biblioteca-digitala.ro

Îşi ia drumul înainte
Roatele pământul scurmă
După el sunt înşirate
Toate plugurile-n urmă.

Tractoristul se-ngrijeşte
Ca să are cât mai bine
După cum este terenul
După cum se cuvine.

Pe o tarla cu brazdă lungă
Într-un ceas de vreme-l ară
Cât ar ara patru pluguri
Într-o zi de primăvară.

După el semănătoarea
Samănă-n rânduri porumbul
Şi se-aşteaptă ca pământul
Să-şi dea rodul şi belşugul.

După un timp de aşteptare
Vezi porumbul răsărit
Dar creşte şi buruiană
Şi-i nevoie de prăşit.

Iar conducerea convoacă
Adunare generală,
Tăți la sediu să se strângă
Pă duminică deseară.

După multă cuvântare
Rostită de preşedinte
Îi întreabă câți la lucru
Să se ducă vor trimite.

O tăcere se aşterne
Ş-o linişte ca-n mormânt
Nimeni n-a rostit cuvântu'
Că va merge la prăşit.

Totuşi după multă vorbă
Şi muncă de lămurire
.....
Şi nu vor cu ceilalți oameni
Să se ducă să muncească.

Unul zice că nu merge
Altul zice că nu poate
Fiecare este liber
Să facă după cum poate.

Dar porumbul stă ş-aşteaptă
Şi tăți ar dori să aibă
Recoltă cât de frumoasă.

Să formeze în echipe
Fiecare în brigadă
N-auzi vorbă liniştită
Decât răcnete şi sfadă.

Brigaderu-l văd atunci
Vai de capul lui sărmanul
Nu se uită pă postată
Cât de-nalt îi buruianul.
Una vre şi una ştie
Doar atât să-şi facă planul.

Câte un om mai bun de gură
Dacă-i place trencăiala
Şi-i una cu brigaderul
Şi mereu îşi pierde vara.

Tot mereu cu el să vede
Să-nțeleg cu vorbe bune
Să roagă precum el ştie
Brigaderului şi-i spune:
„ Tovarăşe brigader,
Un mic lucru te-aş ruga
Să mă faci cu ceva norme
Că plătesc şi eu ceva".

Brigaderul face tot ce poate
În secret să nu se ştie
Nu se miră că o să ajungă
La un fel de balamuc
Că el se tot gândeşte
La plată şi la ciubuc.

Iar porumbul şi prăşitul
Se face numai de formă
Nu se gândesc la recoltă

https://biblioteca-digitala.ro

Ci la plata după normă.

Auzi un grup de oameni
Vorbind unul către altul
Într-o zi, pe la amiază,
Pe la ujină, să se ducă toți acasă.

Că s-apropie-nsăratul
Un bătrân de pe postată
Spune brigaderului
Că nu-i pentru el prăşitul
Că-i pe sama nu ştiu cui
.....

Colo-n grup lângă cărare
Dau din când în când alene
Nu se uită că porumbul
Se topeşte-n buruiene.

Lui îi trebe oameni tineri
Cum îi Gheorghe cu Ileană
Numai când şi când se mişcă
Parcă lucră de pomană.

Ş-aşă toți deopotrivă
Scormonesc întreg pământul
Trag la lut de buruiene
Să se termine prăşitul.

Şi mai este înc-un lucru,
Când s-ajungă la recepție
Munca nu-şi prea are rostul
Fie ea ori să nu fie.
Fie băutură bună,
Vin de masă şi răchie.

Şi să vezi cum treaba merge
Merge bine, merge strună
Turmentați de băutură
Toți sunt plini de voie bună.

- Foarte, foarte frumos. Mai citeşti ceva?
- „Epoca de aur", am scris-o prin 1980, în Epoca de Aur (râde):

Dintre țări europene
România face parte
Ş-a făcut întotdeauna
Dintre țările bogate.

Dar astăzi în România
Sărăcia este-n toi
Cu tot binele, țăranul,
Duce lipsuri şi nevoi.

Spun domnii de la oraşe
Că țăranii de la sate
Nu sunt nevoiți să cumpere
O duc bine, au de toate.

Asta-i numai o părere
Şi o vorbă spusă-n vânt
Iară toți câți trăiesc în țară
Sunt o apă ş-un pământ.

Să mai spune prin şedințe
Că să pune bază mare
Pă țăranul de la sate
Crescător de animale.

Dar cuvintele prea multe
Nu valorează nimică
Când vezi c-a ajuns țăranul
Un țăran fără țarină?

Pământ ai cât vezi cu ochii
Şi unelte la-ndemână
Dar mai mult ai peste tote
Lumea largă să te țână.

Să munceşti din greu cu brațul
Ca maşina, ca robotul
Să-ți poți ține existența
Până te-ai distrus cu totul.

Cotele de altădată
S-au modificat prin acte

https://biblioteca-digitala.ro

A ajuns din nou țăranul
De la cote la contracte.

Şi demult țineau țăranii
Animale de prăsilă
Le țineau de bunăvoie
Nu de frică şi de silă.

Iar acum ca niciodată
Dacă ți-a fătat o vacă
Nu ştie omul odată
Cu vițelul ce să facă.

Cum l-ar creşte țăranul
Da' nu-i posibilitate
Căci vițelul şi copiii
Împreună strigă lapte.

Nu se ține cont de asta
Că ai şapte, opt copii,
Eşti silit să predai lapte
Şi vițelul ca să-l ți.

Se mai spune că nu-i forță
Totul e de voie bună
Dar aceasta-i o minciună
De n-ai dat nu primeşti rația
Alimentele pe lună.

Şi găina-i obligată
Pe care o ține țăranul
Din recolta ei de ouă
Să-şi îndeplinească planul.

Dacă nu, i se aplică
Legile puse-n vigoare
S-o predai la alimente
Şi e pusă la grătare.

Căci de mult este menită
Domnilor de la oraşe
Căci țăranul n-are voie
Să mănânce, să se-ngraşe.

Auzit-am o poveste
Dar nu-i banc şi nici baladă
Se spune că-n România
Animalele n-au coadă.

Dar pe undeva acolo
Care-a spus avea dreptate
Căci e mare diferență
Între noi şi alte state.

Se simte că-n România
Cozile la animale au scăzut
Şi-n loc crescură la produse
alimentare.

După noi legi şi directe
Să tot fac economii
Da de vom putea deodată
Să scăpăm de datorii.

Despre cozi, n-avem ce spune
Sunt la ordinea de zi
Încotro te uiți cu ochii
Ori la care colț de stradă
Nu vezi altceva nimică
Decât coadă după coadă
Cozi la carne, cozi la pâine
Cozi la lapte, la făină
Cozi la fructe şi la alte
Zarzavaturi din grădină.

Când de multe ori se strică
Rândurile lungi fixate
Şi mulțimea dă năvală
Iarna cu picioarele-nghețate.

Dar epoca Ceauşescu
Strigă din gură cât poate
Nu vă-ngrămădiți tovarăşi
Faceți rânduri mai departe.

* * *

https://biblioteca-digitala.ro

Iuliana Dăncuş-Nişoreanu – 76 de ani – Ieud, înregistrare făcută în toamna anului 1976 de muzeograf Mihai Dăncuş în anul 1976
Strigături – în casa lor (naționalizată)

Stăm de vorbă cu mătuşa Iuliana Dăncuş de 76 de ani din comuna Ieud,. O rugăm să ne spună câteva strigături.

Nu le-am dat pe băutură
Nici pă iscălitură
Nici în târg nu le-am vândut
În crâşmă nu le-am băut.

Nici nu le-am dat pentru zloți
Că mi le-o luat în colhoz
Nu le-am dat că io am vrut
Că satu mi le-o cerut.

Săracă n-oi rămâne
Mai gazdă n-oi si de aşe
Nu mi-i hia să siu găzdacă
Numai să trăiesc buiacă.

Chindriş Vasile Vălenaru despre colectivizare. Inregistrare făcută de muzeograf Dăncuş Mihai în casa lui Nişoreanu – Vasile Dăncuş – în toamna anului 1976

În 1958-1960, o venit şi or luat vreo 120 de cetățeni să mai plătea o dată brânza. Toată lumea n-o putut comenta aceasta. O cam plătit, da' eu m-am opus. Şi când o venit pentru prima dată ca să scoată de pe mine, a confiscat vreo 14 oi. Eu nu eram acasă. Pe când am venit îmi spune soția: Ți-o confiscat oile? Ies la sfat. Aicea îi întreb pe aceştia: Bă, o plecat executorii? Mă, n-o plecat, că mai au de mers şi mâine. Zic: Unde-i? Zice: O plecat în sus. Mă duc după el în sus, dar amu' erau beți toți. Cobor acolo la han la el şi-l întreb: -

- Dumneata eşti executorul de la Vişeu?
- Da, eu.
- Dă-mi delegația încoa', să văd cine te-o băgat pe dumneata la casă?

Era să se sperie, şti, un pic.

- Dă-mi delegația încoace. Şi atunci păşesc să trec peste masă la el, că el era

după masă. Atunci strig la cei ce erau la bold, cei din Consiliu.

- Dacă sari la mine, ce vrei?
- Ia, care-i situația. Pe ce bază mi-ați confiscat oile? Eu nu datorez nimănui nimic.
- Apoi să vezi. Că uite mâine ne-om descurca, amu suntem în han şi nu ştiu ce.

https://biblioteca-digitala.ro

Rămâne pe a doua zi. A doua zi nici nu vrea să stea de vorbă cu mine. Eu atunci, imediat, fac o cerere la Raionul de Partid şi arăt care-i situaţia şi vin de acolo cu unu' Andrei care se uita cam câş.

Vine acela şi-mi cere o declaraţie. Dau declaraţia. El o înaintează Procuraturii. A treia zi Procuratura trimite aici pe unul Barboni Sandu, procuror. Intrăm în casă şi-mi ia declaraţia. Dar când a venit l-a adus şi pă ăla ce era achizitor, şti acela era arestat, era la Sighet. După ce duce declaraţia mea, dă un telefon şi vine un miliţian cu ea. Îi aduce pe toţi, suntem toţi de faţă. Dar pe el îl scoate afară până declar io. După ce termin declaraţia, mi-o bate la maşină unu' luga ce-i aici şi amu-i la Consiliu. După ce termin eu, îl cheamă pă el. Îl întreabă dacă mă cunoaşte şi acesta zice: Da, îl cunosc.

- Ce relaţie aţi avut?
- N-am avut nici o relaţie, decât o făcut un contract de brânză, chestie, nu ştiu ce.
- Care-i situaţia?
- Omu şi-o achitat brânza.
- Dar văd că la achizitor nu e declaraţia.
- Ai ceva asupra tov. Coman? Coman îl chema pe achizitor.
- Domnule, nu am minic. Da' am făcut o adresă la Raionul de Partid sau ori i-am dat 3 lei fără rost i-am dat ori că nu i-aş fi dat, tot atâta. Eu n-am nici o pretenţie.
- Poţi pleca.
- Nu! Să-mi dăie tov. Coman o dovadă, cum că nu datorez.
- Nu se poate. N-au legătură.
- Dar scopul care o fost? Pentru ce v-au cerut treburile astea? Pentru ce v-au confiscat?
- Io am dat brânza şi ei ce dracu' o făcut că o zinit şi ne-o sancţionat oamenii, adică s-o plătea a doua oară? Aşa că să-mi dea o dovadă cum că nu datorez.
- Nu se poate, că-i arestat.
- Păi, cine răspunde de bunurile mele confiscate?
- Nu eu, procuratura.
- Dumneavoastră sunteţi la Vişeu, dar ce fac eu, că, dacă dau cu securea-n el îi bai, că mă condamnă pă mine.
- Nu dai, dacă vine cineva îi spui, dacă nu înţelege dai un telefon la noi, că noi te apărăm.

La o lună de zile vine citaţia de la tribunal. Mă duc la tribunal. Stai, după citaţia dumneavoastră zice: „Cu mine n-ai făcut nici un contract", zice procurorul.

După o lună de zile capăt citaţie. Mă duc la Vişeu. Atunci l-am văzut prima dată pe Bartoş şi el pă mine. Suntem 21 din Ieud. Când mă strigă pă mine la proces, eu îs al treilea. Mă strigă acolo, mă prezint şi zice:

- Dumneata ai făcut un contract?
- Da, am făcut.
- De ce n-ai achitat contractul?

https://biblioteca-digitala.ro

- Uite care-i situația. Eu am depus contractul înainte de termen cu 14 zile .. ce mai, le-am achitat.

Atunci se scoală juristul lor şi cere condamnarea. Mă sucesc la el, eu nu l-am observat că era pe bancă, în dreapta mea, cum stam în fața instanței. Când aud înapoia mea că strigă..., mă sucesc la el şi zic:

- Nu-s ...
- Stai jos. Cu dumneata n-am făcut nici un contract, de unde şti dumneata că-s vinovat? De ce n-ai adus pe Coman, el să mă condamne?

Şi când mă răstesc la el stai jos, s-o şi pus la loc. N-o mai zis nimic. După aceea mă întorc la preşedinte şi zic:

- Onorată Instanță, preşedinte, acesta este un abuz asupra mea. Mai mult ca atât, un furt ca de oi.

El nimic. Şi mă judecă. Da' când mă duc şi-mi dă răspunsul că mă judecă, zic:

- Nu, nu primăsc.
- Ai dreptul la recurs.
- Nici recurs nu fac. Oi cere o anchetă.
- Eşti liber s-o faci.
- Foarte bine, ştiu că-s liber.
- Ziua în care am participat cu adresa la Raionul Central?

Şi arăt de când am scris că ăla a venit şi mi-o anulat procesu', nu mi-o făcut nimic.

- Şi ce ți-o plătit că te-o adus în judecată?
- Dar cu ce scop o făcut ei procesul acesta, înscenarea aceasta? Care a fost scopul?

Ei că după aceea s-o descoperit că şi brânza mea, s-a aflat că am dat-o, dar
ei au băgat-o la achiziție şi o mai scos o dată bani pe ea. O fost unu' de la Vişeu şi apoi o plecat la Cluj. Şi când am adus ancheta, o condamnat pe Coman cu 1000 de lei, pă Ştefan, pă Joltea că el îi contabil cu 1000 de lei şi întreprinderea cu 3000 de lei. 5000 de lei o scos atunci delegația şi mie mi-o anulat procesul.

- Şi dumneata cum ai intrat în colectiv? Cu ce clauză? În ce punt ai pus acolo?

Prima dată când o venit dânşii şi m-o chemat, eu m-am dus. Eu nu m-am gândit că ei erau 12. O venit Bartoşi. Vine după Mihai la Sfat. Au de câte ori vine, când mă descurcam frumos cu ei, ăştia nu puteau sta de vorbă cu mine. Ajung acolo, mă duc cum mă duc, pune Bartoşi mâna pe mine. El mă cunoştea şi eu îl cunoşteam, dar aşa în fața nimănui nu ne cunoşteam. Dar era unul de la Sârbi, Ion. După ce ajung acolo cei vreo 10 se pun toți la uşă, toți cu bote făceau un fel de fisă că să mă sperie. Pe mine mă ia până pă la masă şi mă ia Bartoşi şi zice:

- Tovarăşu' Chindriş, dumneata cum de te-ai înscris în colectiv?
- Nu m-am înscris, că am timp să mă înscriu. Dar dumneata de ce eşti aici?
- Băi, atunci să vorbim de şcoala asta. Ce să construieşte aici?

https://biblioteca-digitala.ro

- Aici mai din sus se construieşte o şcoală, mai în sus se repară o biserică, dar era reparată Biserica de sus.
- Dar altceva nu vrei?
- Ba, mă ...
- Ce vrei să se mai construiască?
- Socialismul.
- Da vrei, că nu vrei să pui o cărămidă în societatea asta mare?
- Am pus destule tovarăşe.
- Cu ce-ai pus, că nu te-am înscris în colectiv?
- Cu cote şi impozite. Cât vrei a fi de la mine.
- Dar ştii ce era Partidu'?
- Nu ştiu, că eu nu-s membru de Partid.
- Vrei ca toată lumea să fie în CAP?
- Nu recunosc. Recunosc pe tov. Gh. Gheorghiu Dej care-i preşedintele ţării

noastre, zic să trăiască la mulţi ani, care conduce peste 20 milioane de cetăţeni. Ăla o spus în plenara Congresului că pă data de 1-5 decembrie că până-n 1965 toată lumea va fi. Şi eu până atunci oi fi.

Atunci, o dată o pus amândoi mâna pe mine, unu de o mână şi unu de alta. Eu de fapt stam cu mâna în şold. Eram între ei şi o pus mâna pe mine zicând: -

- Sus şi iscăle cererea!
- Nici să-mi tragi pielea şi să torni sare, nici atunci. Am spus o dată nu. Îţi mai spun o dată, de o mie de ori, nu!

Atunci mă love cu mâna Bartoşi şi zice:

- Sus şi iscăle cererea!
- Nu! Şi atunci mă scoală Ion şi-mi pune cererea pă masă.
- Nu iscălesc.

Atunci Bartoşi mă lovea cu mâna aici. Şi mă mai love o dată. Dar ăsta mă ţinea şi de cealaltă mână. O dată mă sucesc la el.

- Ce vrei tovarăşe? Tu nu-ţi dai seama că nu mai trăim timpuri primitive, pă când omu' era prins cu lanţu'? Azi numai câinele se mai prinde cu lanţul.

Atunci şi-au luat mâna de pe mine amândoi. Şi am rămas liber. Apoi se uită unul la altul şi zice:

- Tovarăşe Chindriş hai cu mine că eu vreau să stau cu dumneata de vorbă.

Dar mi-o fo luat lecricu şi căciula (aveam o căciulă mare), le-o pus pă cuier. Ieşim de acolo. Suntem în altă cameră. El înainte, eu după el. Era lumina aprinsă. Scoate o hârtie şi zice:

- Tovarăşe Chindriş, iscăle o hârtie.
- Ce vrei? Nu suntem copii să ne jucăm de-a iscălitu+. Numai copiii se joacă de-a iscălitu', eu cred că suntem ... Deci nu vorbi prostii.

Atunci se prezintă că el e căpitanul. Atunci i-am spus:

- Nu te cunosc, nu mă interesează. Şi atunci vine cu buletinul şi zice:
- Tovarăşe Chindriş, aici, de când mă cunosc eu sunt căpitanu'.

https://biblioteca-digitala.ro

- Du-te la miliție. Ăia scot nu eu.

Atunci pleacă înapoi. Plec şi eu după el şi ne întoarcem înapoi. Mergem înăuntru şi-mi dă lecricul şi cuşma şi zice:

- Uite, în termen de două săptămâni să te înscrii în colectiv.
- Asta mă interesează pe mine. Eu fac contracte. Dac-oi avea de gând m-oi înscrie, dacă nu, treaba me. Şi plec.

După ce plec, ăştia erau afară toți ai noştri de la Consiliu. Preşedintele de la Consiliu a fost servitor la mine în 1944 şi ăsta, ştii nu-şi prea punea nasu' cu mine, mă cunoştea ca Dăncuş. Da' pă când ies, Vasile ai Doca, ăla o fost un porc şi zice:

- Amu' eşti a nost!
- Încă nu m-ați întrecut domnule! Se duce la bar, domnule!
- Vezi că nici dumneata nu poți lămuri un om! Aştept să lămurim. Ce ştiu ce discută ei acolo? Eu plec.

La 3 zile iar îs la mine. Când văd c-o zinit, amu' gândesc să nu mă duc. Că, dacă vedeam că-s numa' eu şi cu Bartoş şi vreo doi, trei stau, eu mă puneam cu ei, dar gândesc, de m-or lua la bătaie atâția golani, 11, 12, apoi mi-or da, aşa că fug atunci.

Da' îi spun Ilenei, soției: Încuie uşa, nu primeşti pe nime-n casă, a zini cineva şi-i spune că Vasile-i plecat şi când oi ziuni, el a mere.

Eu mă gândesc să mă duc cu căruța după nişte găteje. Şi mă duc la cumnatu-meu la Goguț, că la el era caru'. Dar, mă duc dimineața, aşa cam pe la două, că la trei se aprind becurile aici, că avea un motoraş aici şi cu acela aprindea lumina, Mă duc la el şi zic:

- Scoală-te şi hai ajută-mă a-ntoarce carul, să mă duc după nişte găteje.

El se scoală, aprinde lampa, că la el era curent în casă. Se scoală şi eu îi zic:

- Bă, mai iute că-i ziuă!

Dar văd că se aprinde becu', aud vorbind în drum şi zic către el:

- Mă, amu' s-o sculat netrebnicii ăştia. Scoală-te mai iute să băgăm caru' să ne ducem.

Apoi numa vedem că intră în casă trei. Nu-l ia pă el ci zice către mine:

- Tovarăşu' Chindriş, dumneata zi cu noi.
- Unde?
- Hai că te cheamă uncheşu' Bartoşi.
- .....

les în drum., toți erau pe pod acolo şi zic:

- Bună dimineața! către Bartoşi
- Să-ți fie ruşine!
- De cine?
- De mine, de persoana care o vezi în față.
- Nu eşti picat din cer.

Atunci deodată sar toți pă mine. Pun mâna şi mă prind de mânuri, de lecric, tăți trag de mine şi-mi spun:

- Hai sus, hai la sfat, hai merem, mă!

https://biblioteca-digitala.ro

Zinim aici la sfat. Dimineață bună, după trei nu era nime la sfat. Preşedintele o fo dat cheile lu' Florea. Stăm aicea, n-au chei. Tăți roată pă lângă mine. Eu între ei şi râd. Într-o vreme vine oricine cu cheile şi zic:

- Haideți înăuntru!

Iară mă duc înapoi şi mă pun pe scaun. Dar Bartoşi, Gherasim şi preşedintele rămân afară. Ceilalți vin tăți şi stau la uşă. Eu stau acolo pă scaun şi ei stau santinelă lângă mine. Într-o vreme vine Bartoşi şi zice:

- Nu te-ai gândit să te înscrii?
- Nu, nu! Eu nu mă-nscriu. Eu n-am nici o vină.

Iese afară. Mai stă vreo oră, două, iară vine şi zice:

- Nu te-ai gândit?
- Nu. ce vrei?. Îți trebuie pământ? Hai că ți-l donez, dar să-l lucrezi dumneata!
- Nu, mie nu-mi trebuie pământ.
- Ce vrei? Îți trebuie libertatea mea? N-o dau.

Zine, pă la 11 şi 26 minute, atunci mi-am făcut cerere eu cu mâna mea. Vine atunci şi apoi mă gândesc eu. Măi, ei tot ziceau că vine maşina şi mă duce la Vişeu. De mă duce la Vişeu, acolo mă tropotesc. Dar mă hătărăsc eu. De fapt, eu am şapte clase. Am învățat tot timpul, un miez de carte ştiu şi eu aşa cât trebuie la un agricultor.

Vine iară Bartoşi şi întreabă:

- Nu te-ai hotărât?
- .....
- Dă-mi hârtia .....

Şi atunci îmi dă stiloul, am făcut cererea şi am scris: „Subsemnatul Chindriş Vasile, domiciliat în comuna Ieud, casa, nr. ..., raion .... intru în Gospodărie de bunăvoie cu o suprafață de 8 ha 32 ari, care este proprietatea mea rămasă din părinții mei. Menționez, numai aşa sunt membru în Gospodărie dacă înainte de toate primesc fostul meu teren înainte de 1950 ... Am avut o parcelă de 62 de ari de la Crâsc în sus, aveam câte 5-6 ari de porumb şi de acolo, dacă nu, nu sunt membru în Gospodărie, iar soția mea cu o suprafață de 4 ha şi 83 ari este în drept să se administreze cum o vrea de cuviință, nu are nimeni dreptul să se atingă de actele de proprietate date de părinții mei pe care nici eu şi nici nimeni nu se poate face stăpâni". După ce o termin de scris, i-o dau.

- Poftiți, tovarăşe preşedinte. Se poate aproba o astfel de cerere? îl întreb.
- Cum, dumneata numai cu a dumnitale?
- Da, numai.
- Da', zîce, cum, nu eşti căsătorit legitim?
- Ba da, sub toate formele legii, însă noi prin sânge nu suntem legați, pentru că n-avem copii.
- Da', zice, ai scris aici că numai terenul dumitale.
- Da, numai al meu, a altcuiva nu.
- Da', ce -i sfânt terenul ăla?
- Da, pentru mine-i sfânt.

https://biblioteca-digitala.ro

- Păntru dumneata îi sfânt locul natal unde te-ai născut.

Apoi stă un pic şi zice:

- Nu cedezi nimic din ...?
- Nu, absolut nimic.

Apoi se uită unul la altul şi-şi fac cu capul.

- Atunci îți aprob. Dă-o-ncoace.

Îmi dă din nou cererea, mă pun pe scaun din nou şi scriu: „Soț, Chindriş Vasile, soție, fără soție ..., că cine se uită să vadă că scriu singur şi fără soție". Asta a fost tocmai joi până în Duminica Floriilor în 1962. Nu uit veci. În Duminica Floriilor mă duc la primire. Când mă strigă acolo zice:

- Tovarăşe Chindriş, dumneata cedezi din ce ai scris?
- Nimic, nici o literă, nici un cuvânt.
- Apoi?
- Uite, nici eu nu mă bag buzna în casa nimănui.
- Poți pleca.
- Nu, am venit cu cerere scrisă, am venit să iau parte la o şedință.

Amu era al doilea tur, cu colectivizarea în 1962.

Toți strigau:

- Afară! Afară! Afară!
- E de plecat! Da' vă rog în termen de zece zile să-mi dați în scris de ce nu mă primiți.

Aceasta a fost în Duminica Floriilor în 1962. În duminica Paştilor, toți preşedinții au plecat la Bucureşti. Iară mă duc la ei să-mi deie în scris, să văd care-i situația. Când ajung pă podul lor sare înaintea mea unu' Paşca, secretarul de bază al colectivului şi zice:

- Ho!
- Care-i baiu?
- Dumneata n-ai loc aici.

Atunci de prima dată mă cam intimidez un pic. Dar o dată mă sucesc cu partea dreaptă pă podul CAP-ului, mă sucesc cu fața în sus, îmi iau pălăria şi zic: „Doamne, mulțumescu-ți Doamne, că n-am loc aicea. Doamne fere-i, păzeşte-mă să nu intru veci aici pă poarta asta. Bă, vezi tu, aici să putrezească oasele tale". Şi am plecat.

Era unu' Mureşan Gigi din Cuhea, care o fost director la cămin, era chemat la şedințe şi îmi spune o dată că i-o întrebat pă ei:

- Tovarăşi, mă întreabă cetățenii că lăsa-i-ți pământu' ori nu?

Unu' o zis:

- Spune-le că noi nu lăsăm pământul, cine nu intră, pleacă din Ieud.

Şi apoi el s-a apucat de ei:

- Mă, zice, voi m-ați făcut să mințesc în fața părinților că voi aşe, şi au să mințesc, au care-s educatorul generației tinere, să spun minciuni la părinți, nu vi-i ruşine?
- Pe uncheşul Vasile, ăla nu se-nscrie, nu-l aplică nime.

Când o auzit că m-am înscris, s-o dat tăți pă el.

- No, mă Mureşan, pe uncheşul tău l-o cununat Bartoşi.

https://biblioteca-digitala.ro

Pă când m-o scos afară, apoi iară s-o apucat de mine. Şi atunci m-o văzut că mă îmbăt şi zice:

- Uncheşule, hai să bem astăzi. Că dumneata eşti mai diplomat decât tăți agitatorii noştri.

M-o chemat bietu' Mureşan şi la nuntă. O luat pă Florica, pe acee slăbuță. Are doi copii şi amu-mi scrie de la Sibiu. Cumnata mea care lucrează la Sibiu şi tăt mere pă la el, o zis că s-o îngrăşat domnule de vai.....! Şi tăt îmi scrie.

Chindriş Grigore Bocrită din Ieud

- Cum te numeşti unchiule?
- Chindriş Grigore a lui Bocrită.
- Câți ani aveți?
- 76-77
- Te-aş ruga să-mipovesteşti despre perioada de după războiu,după venirea comuniştilor la putere.
- Câți ani ai avut când s-a terminat războiul?
- Am avut 14 ani.
- Mai îți aduci aminte .Îți aduci aminte când au venit oamenii ucrainianului ODOVICIUC
- Ucrainienii au venit aici săne ocupe, nu ştiu pe unde să pună granița, pe aici, aşa, să ocupe Maramureşul...
- Da, da...
- Au venit ucrainienii şi apoi au sărit Ieudenii cu ce au avut şi ei acolo cu bote, ce ştiu, pe acolo pe pe dincolo pe din jos de sat, ce să zic dor n-am fost eu acolo dar a fost cumnatul meu Vasilea Birăului care-l mort şi Ionul lui Pintioi, pe aceia io prins aşa ca prizonierii şi io dus şi io băgat la închisoare la Sighet, io reținut. A noşti o fost frații dar eu n-am fost, fratimio trăieşte şi el ți-ar povestii mai bine că el o fost acasă şi eu am fost la oi. Şi io prins pe ucrainienii aceia pe vreo doisprăzece (ori 11 ori 12)
- Aici în sat?
- Aici în sat, io prins şi io reținut
- Dar la ce au venit în sat ?
- Păi nu ştiu ce să facă, ce să lucre ?
- Să semneze lumea ceva?
- Pe o doamnă unul a Bobuțului ce o fost...o aruncato din car şi o fost un pic de val, io prins pe ucrainieni aceia şi o fost gata să-l ducă să-l omoare colea la lezer, Ieudenii să-l omoare că o venit să ne ocupe...o fost nişte treburi şi io reținut şi preotul Joldea no lăsat să-l omoare aşa că io reținut şi io dus acolo în Plopşor unde o avut o casă Bedrilă, şi io reținut acolo în casă, fratemeu o fost acolo de pază şi io reținut acolo câteva zile şi apoi le-o dat drumu că no lăsat preotu să î-l omoare

https://biblioteca-digitala.ro

Pe doi de a noşti io prins mai înainte pe Pintioi şi pe Vasilea Birăului şi io dus la Ssighet şi io închis două luni de zile şi apoi le-o dat drumu acasă apoi s-o tomnit treburile după ce o fost un val mai mare când o venit borşenii cu tunuri io nu am văzut dar am auzât, fratemeu o ştiut că o făcut războiul el are 87 de ani şi el ți-a spune mai bine cum o fost cu aieştea cum l-o împuşcat pe paznicu de la gatăru lui Nişoreanu (Dăncuş Vasile)
- Cine lo împuşcat ?
- Ucrainienii lo împuşcat.
- Omu era din sat ?
- Omul o fost borşan şi o fost cu gatărul şi lo împuşcat şi o rămas femeia aici cu copii.
Mai apoi s-o mai tomnit treburile şi apoi io condamnat pe câțiva, pe preotul Joldea
- Imediat după război ?
- Nu...
- Cum să zic când o fost şi cu trecerea la ortodocşi
- În 1947 ?
- Da, apoi cum o fost lumea mai săi un pic cor zini americanii apoi o început a sta ascuns, apoi o stat la socrumeu, o fost o groapă mare la picioci sub şură şi acolo o stat el şi întro noapte când am eşit de la ei securitatea şi cu Caba ...
- Caba era ...
- Primar, primul primar sub comunişti.
- Încă nu era colhozu?
- Nu.
- După aceea s-o înființat.Şi m-o întrebat securitatea unde a-l fost ?
- Am fost acolo şi acolo
- Să ne spui aşa şi aşa, şti tu ce...
- Na-m văzut nimică...no bine...n-ai văzut.Aşa că mă cheamă la post ca să-l informez.Eu nici o vorbă, mi-am văzut de treburiole mele dar ei o vinit şi o cătat numai după doişpe noaptea veneau şi ne sculau şi cătau şi pe sub noi.
- În pat, în paie ?
- Da, aşa o fost, apoi astea le ştiu eu că în 1951 am plecat în armată şi ne-o dat la muncă ne-odus la Timişoara şi ne-o pus pe un islaz în 12 companii şi o fost mulți băieți de oameni învățați, maramureşeni am fo 60 şi ne-o pus să săpam canalizare la cazarma care se făcea până la Bega şi aşa o fost cu treburile astea.
Ne-am dus să ne cătăm şi noi să ne dăie orice şi nu ne dă nime nimic.
- Pentru anii de armată ?
-Da. Cei ce au avut carnete de partid eu î-l ştiu din sat Hubăr şi Chimu şi alții şi le-o trecut şi numai două luni de o făcut şi l-o trecut de la armă a culege mălai şi fără să mai facă dosare le-o dat drepturi aşa o făcut comuniştii treburile astea.
-Apoi aşa şi cu trecutul la ortodocşi . După 1947 noi nu am avut preot câțiva ani şi o mărs oamenii pe unde o putut pe la Vişeu până o venit preotul Marcu că el m-o cununat prima dată .

https://biblioteca-digitala.ro

Atunci o venit un ordin de la episcopie ca să avem şi noi preot că de trecut n-o trecut no zinit nimeni la biserică, că se prezenta preoți ortodocşi nui lua nimeni în seamă şi nici nu î-l primeau.

S-o dat un ordin să se facă recesământul oamenilor, credincioşilor şi so făcut şi când or venit coratării care au fost pr teren cu listele de credincioşi o yis preotul Marcu că bine ar fi de ni lear primi aşa că o fo scrişi numai doi ortodocşi, numai, Caba şi cu Simionu Cujnerului ... aşa o fost... şi o tăiet capul listei şi în loc de greco catolici o scris ortodocşi şi sănătate bună . Preotul o făcut în continuare slujbă tot catolică mulți ani până ce s-o băgat diavolu că nu alcineva s-o băgat între... diacu... diacu Adam o fost cu valurile, tatăle astuia de amu, diacului l-o trebuit mai mare... banii că banii sânt... şi apoi o avut valuri şi cu Dumitru lui Coşută şi lo pârât pe popa că face slujbă catolică şi calea crucii după aceea toți o făcut calea crucii şi viflaimul şi o luat şi viflaimul şi ortodocşii da io tot mă gândesc că nu î-l arată la televizor a nost viflaim că a nost î-l tare credincios, fără arată nişte treburi nu legate de credință, păgâneşti că şi la noi arată draci la un anumit moment, cum î-l şcena făcută.

-Hai să ne întoarcem un pic înapoi, când au fost duşi evreii din sat.

-Eram copil, în 1939 au fost mobilizările, în 1940 ne-o predat la ungurişi atinci ştiu ... erau nişte levente , nişte... în 1939 o fost mobilizările, am fost de 9 ani, atunci o sunat goarna şi o plecat toată lumea în, la unitățile la care o fost şi cântau românii ,,nici o brazdă nu vom da vom şti a lupta,, asta auzăm şi pe la ... ne-o predat la unguri şi am fost sub unguri... n-ai avut voie nici să vorbeşti româneşte, de la ora 21 nu umbla nimeni pe drum mai ales vara, n-o aşa o fost...

-Dar au avut trupe aici care patrulau pe străzi ?

-Da, da aveau.

-Deci nu puteai ieşii pe drum ?

-Da erau aici nişte cun le zice tabori, cenderi cum le ziceau, erau mulți aici, stăteau unde stă Vălenaru (Chindriş Ioan) acolo era casa aceia de...ei umblau şi patrulau...şi aşa că ei o tânut aşa până în 1944.

-o vrut a intra în biserică țin minte şi eu să cânte imnul lor, a Ungariei nu l-o lăsat preotul Joldea ,,Afară de aici... afară de aici,, aici se cântă religioase nu de a voastre.

L-o condamnat atunci ungurii... l.o condamnat să se prezinte nu ştiu unde pe la Sighet şi atunci...

-Dar l-or şi închis ?

-Nu l-o închis dar în fiecare zi trebuia să se prezinte la... da... apoi nu ştiu aşa bine şi l-o închis ori nu l-o închis, apoi eu mai mult am fost la oi.

-Dar când au dus evreii în 1944... când se apropia frontul... în leud au fost mulți ?

-O fost mulți evrei, o fost mulți, aici l-o strâns aici lângă şcoală undei casa lu aiesta, o fost o casă mare a lui popa Anderco o casă mare... aici l-o strâns . Apoi casa o cumpărat-o Lăzărău şşo dus-o... şi amu l casa lu... din jos de Vălenaru Ion (Chindriş Ion –profesor). Din casa aceia l-o strâns şi de aidi l-o luat şi l-o dus.

-Au fost mulți ? Câți au fost?

https://biblioteca-digitala.ro

-O fost vreo 70 de familii .

-70 ?

-Cam aşa ceva , nu şti precis au fost şi veci cu noi o grămadă pe dare l-am cunoscut.

-Cu ce se ocupau, ce meserie aveau ?

-Cei mai mulți aveau bilduri, magazine şi dădeau pe credit , era lumea mai înapoiată n-o ştiut să meargă în țară sau în alte țări sau nu ştiu unde .

-Pământ au avut ?

-Au avut î-l dădeau în parte ,î-l dădeau cu părul şi mai lucrau şi ei .

-Aveau animale ?

-Aveau , era unul Halipă lucra şi î-l vedeam cu un cal teşan se ducea călăreşte la fân . Da cum zâc l-o strâns pe care cum l-o apucat , cu coconi , vai ce era şi ce zdierau.

-Dar cine l-au dus ?

-Jăndarii unguri.

-Românii ce spuneau ?

-Ce să zică românii... la noi o fost tare ră organiziție, minte slabă... când erau sărbătorile jâzilor nu erau lucruri bune să l-e spargă ferestrele... ştiți că erau trăistile .

-Ce înseamnă trăistile ?

-Un fel de sărbătoare în vinerea mare, că atunci l-o chinuit pe isus , doară nu l-o chinuit aieştia , nu o fost ei de zină.

-Şi ce făceau românii când erau trăistile ?

-Era unu Ionu lui Ciuclă , un om bajocuros , ori în cine da , ori pe cine bătea , o fost şi Mărănii şi mai câțiva .

-Nu a fost toată lumea ?

-Nu,vagabonzi , cum î-l şi în ziua de azi... aceia dădeau şi în jizi de ce nu le-o dat horincă când le-o trebuit lor... nişte treburi slabe o fost.

-Dar oamenii serioşi ce ziceau ?

-Ziceau să ferească dumnezeu să nu ajungem şi noi aşa.

-l-au ajutat cu ceva ?

-l-au ajutat , dar nu mult că l-au dus la Dragomireşti şi de acolo la Sighet , numai unul o scăpat pe care l-o ascuns Cătuna din Botiza dar şi pe acela l-o prins până la urmă şi Cătuna o făcut temniță pentru el .

-Dar când l-au dat jos pe rege ce spuneau oamenii ?

-Amu-l gata baiul . Regele Mihai o fost pe aici la biserica din şes l-am văzut şi eu şi de atunci nu l-am mai văzut altu , după aceea l-o dus pe oameni la votare în Bocicoiel şi ori o votat ori n-o votat o ieşit cum o vrut comuniştii .După aceea o început cu luoatu averii . Pamântul lui Şolț Bela l-o împărțit la oameni că o avu mai mult de 100 hectare de pământ . El a fost de religie reformată şi nu a avut copii .

-Şi cui l-au dat pământ ?

-Şi la sâraci şi la înstăriți care cum a avut prietenie cu conducătorii .

https://biblioteca-digitala.ro

-După ce a ajuns Caba primar a venit un ordin de confiscare de la aceia care aveau mai mult de atâtea hectare în colo trebuie să ele doneze la Gostat şi tot terenul din ,,Zăpodiile Barnii,, au trecut la Gostat .

-Dar colectivizarea când s-a făcut ?

-În 1950 când s-au înscris : Caba , Tuşneu , Gănău...

-Au fost mulți în primul colectiv ?

-Prima dată 60 de familii şi apoi tot s-au mai înscris că au umblat prin sat şi au speriat oamenii şi i-al mai şi bătut , eu am fost de şapte ori , ce să zic , pe mine nu m-au bătut .

-La mine când au venit a şaptea oară mi-au spus să mă înscriu în colectiv că mi-a fii grozav de bine dar nu m-am înscris .Apoi , în 1962 constrângerea a fost grozavă şi au comasat multe terenuri , la mine mi-au confiscat terenul de lângă casa până în chetoarea căsii, a venit la mine în casă unul Bota membru de partid să mă lămurească .

Şi l-o adus şi pe un uncheş de al meu care o fost înscris în colectiv şi l-o pus să-mi are şi să-mi samene grădina de lângă casă şi el s-a pus să mănânce pe ogor şi l-am chemat în casă şi el mi-a spus să mă înscriu în colectiv că aveam o grămadă de coconii şi că nu mi-or lăsa aieştia nici un miez de grădină .Apoi o venit şi Bota în casă cu care eram un pic de prieten şi î-l zic ,,ce dumnezeu a şi amu că amu mi-o luat grădina măi omule bun ,, şi el î-şi bătea joc de mine că mi-o spus că pe care cum î-l putem înşela î-l băgăm în colectiv .Apoi eu tot nu m-am înscris , dar a fost greu că erau cotele mari .

-Dar pământ ți au luat ?

-Dapoi cum . Apoi m-am căpătat la copii (11 copii) şi-am ținut animale , am necăjit şi am trudit , am făcut contracte cu statul dar degeaba că au înşelat oamenii şi nu mi-au dat nici o pensie spunând că nu mi-au oprit nimic . Am predat timp de douăzeci de ani lapte , brânză , miei , viței la stat cu contract dar fiindcă nu am vrut pune mâna pe nici un fel de carnet , că eu gândeam că toate î-s de partid , m-au înşelat . Aşa că cei care au fost în colectiv au pensie şi eu care am avut contracte cu statul nu am nimic .

-Dar de crezi că au intrat aşa de tare în leud cu colectivul şi în ale sate nu ?

-Pentru că s-au revoltat .

-Prin țară nu ai mers la muncă ?

-N-am fost nicăieri , nici copii n-au fost doar am ținut animale .

-Câți copii ai avut ?

-13 Copii care trăiesc şi astăzi .

-Cum a-l putut să hrăneşti atâția copii ?

-Păi , uite aşa , am avut lapte şi brânză şi carne şi bani de la contractele cu statul .Atât de multe produse am dat la stat pe contract încât secretara primăriei î-mi spunea că voi avea o pensie foarte mare şi uite că nu am nimic cu toate că am documentele de predare a produselor şi cu toate că am mers şi mi-am căutat drepturile n-am rezolvat nimic.

Asta a fost un fel de înşelăciune , cum o înşelat pe lumea întreagă nu numai pe mine comuniştii , ce o făcut ei n-o făcut nimeni că dacă nu făceau tocmai aşa nu era .

https://biblioteca-digitala.ro

Cooperativizarea agriculturii în Sălişţea de Sus

Chiş Simion -Bloju

În localitatea Sălişţea de Sus colectivizarea a înçeput la 16 iulie1950 când au intrat în cooperativa agricolă Brazde Unite 104 familii, majoritatea țărani săraci.

La inaugurare, duminică 3 iuliu 1950 pe o scenă în aer liber, între merii "chiaburimii" s-a prezentat un spectacol de către oşeni. S-a dat băutură şi mâncare la discreție,colectiviştii s-au distrat, dar au avut ce plăti, ca să achite consumatia, luga Gh.-Brânzei a vândut o jurincă, luga Ion -Holobâcă 4 oi etc.

Faptul că nu au vrut să lucreze, după ce au intrat în C.A.P. au fost dați afară luga Gh.-Brânzei, luga Ion – Holobâcă, luga Ion-Jendaru .

În C.A.P. a fost adusă şi întovărăşirea din comuna noastră, formă simplă de asociere, preşedinte luga Vasile –Laslo.

Pentru a convinge țăranii să intre în C.A.P. s-au format echipe de lămurire dintre membrii de partid, care mergeau din poartă în poartă, din casă în casă discutând cu fiecare om.

Salariații, studenții şi elevii de la licee au fost aduşi forțat în sat pentru a-si lămuri părinții, rudele să intre în C.A.P. Au apărut şi instructorii de la partid, U.T.M. şi de la pionieri.

Țăranii sunt convocați la sfatul popular pentru instructaj, eu le citesc de politica partidului la sate, Hotărârea Plenarei C.C. al P.M.R. din 3-4 mai 1949, din cuvântările lui Dej, Problemele leninismului de I. Stalin, articole din ziarul „Scânteia".

De la „Instructaj" țăranii trec la „Comisia de lămurire" formată din preşedinte Vlad Ion-Ilenei, secretar luga Gh.-Ghiuşca, instructori de la partid, U.T.M. şi pionieri Grad Lupul.

- Beți paharul! Tu un coate goale cu un petic de pământ, nu semnezi?! Zbera Ghiuşca la ei. Se purta ca un jandarm.

Instructorul de la pionieri, Grad Lupul mi-a spus că cei din comisie şi securitate se mascau şi îi luau la bătaie pe țărani, eu nu pot confirma. Atât ştiu că pe luga Ion –Holobâcă, din bătaie, peste câtva timp a murit.

Cu promisiuni, amenințări, închişi în sfatul popular țăranii nu cedau. Mulți dintre ei peste noapte s-au trezit chiaburi, duşmani de clasă iar la fii lor li s-au închis toatele uşile.

De fapt Dej, la al II-lea Congres al partidului recunoştea "Mai sunt şi cazuri de confundare a țăranului mijlocaş cu chiaburul în aplicare a măsurilor de îngrădire"

Patru săptămâni nu li s-a permis țăranilor să părăsească sfatul popular se făcea prezența ca la clasă.

Conducerea partidului raional Vişeu raporta că n-a fost respectat liberul consimțământ şi că țăranii sunt nemulțumiți de terenurile primite în schimb, lucrând în continuare terenurile lor din C.A.P..

https://biblioteca-digitala.ro

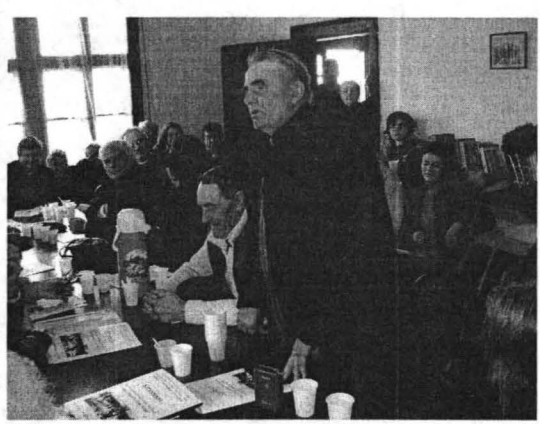
În 10 martie 1962 s-a încheiat colectivizarea. Iusco preşedintele raionului Vişeu a apărut în sat, cu şase pâini în spinare, a fost trimis de partid. La şedinţa fulger ne-a vorbit de politica partidului la sate, şi cooperativizarea agriculturi la sate, a doua revoluţie a lui Lenin. Ne-a spus că şi capitalismului îi e proprie marea producţie agricolă.

Intervenţii. Mărturii de istorie orală.

Iuga Vasile-Nucu – ţăran din Sălişte a de Sus

În primul rând vă mulţumesc. Am 68 de ani, dar, aşa o adunare frumoasă n-am mai avut. Şedinţe aveam la CAP-eu, unde tot eram avertizaţi de Preşedinte să mergem să ne facem normele şi altă şedinţă n-am avut în viaţa mea, niciodată...

Vreau să mulţumesc părintelui Protopop Vasile Hotico care mi-a făcut invitaţia prin părintele paroh Petreuş Ion, care este la noi la Sălişte a să particip aici. Mie mult mi-o plăcut istoria cu toate că am umblat primele 4 clase la şcoală, numai pe timp cât o fost omăt (iarna). Primăvara mă lua tata să conduc boii, toamna mă lua la oi să pasc oile până ce pica iar omătul. Deci eu n-am umblat nici un sfert din an ca să trec clasa. Dar totuşi, şi având un miez de servici, şi să nu vă râdeţi, vă rog frumos, îmi trebuia să am şi eu 8 clase, pe care le-am făcut într-o singură seară. Am dus un borcan de groştior, o litără de horincă şi tăte 4 clasele le-am făcut într-o seară... Dar la franceză am răspuns cam rău, am avut nota 4 la franceză...

Am 68 de ani, sunt născut în comuna Sălişte a, fiu de ţăran. Sufăr cu inima.

Având onoarea asta de a fi între atăţia oameni învăţaţi, preoţi, doctori, ingineri, profesori nu mai ştiu cum să mai spun, frumoşi studenţi, cred că eu cu inima mea oi mai duce-o 10 ani înainte de bucuria pe care am avut-o astăzi, aicea. Şi acum, eu vreau să vă întreb domnul..., nu ştiu cum să mă adresez, ce vreţi să vă spun eu, că, c-am ştiu din tăte.

Domnul Dăncuş Mihai (moderatorul simpozionului): Dumneavoastră aţi trăit anii când s-a făcut colectivizarea în Sălişte. Spuneţi-ne cum aţi intrat în colectiv, cu drag, sau cum? Şi cu asta vă mulţumim. Ca să lămurim lucrurile, pentru cei care au vorbit din arhive, din documente, din istorie, din ştiinţă.

Toţi o vorbit foarte frumos şi numai adevărul. Colectivizarea, aşe cum s-o spus că-i venită de la Moscova şi aşé o fost. Dar o venit la noi pă plan politic. Deci cum o fost? O pus pă noi statul, atunci pe vremea lui Dej, presiunile acelea cu cote, cu anumite cote...Plus de asta că suntem aicea în judeţul aiesta cu

https://biblioteca-digitala.ro

păduri multe, noi ardem lemne de foc .pentru încălzit. Atuncea, se ducea omul în pădure şi cea mai mică creangă dac-ai tăiat-o din pădure, pădurarul îți făcea proces şi te da în judecată, penal, ajungeai în temniță. Atunci când s-a făcut CAP-ul, unii o fost în litigiu cu lemne, alții şi-o tăiat vițelul, n-o fo' voie, altu o fo' în litigiu cu fratele lui, altu o fost în alte legi şi care cum o fost în litigiu se duceau de la primărie tovarăşii şi zicea: „Măi Petre, mă!... Hai şi te înscrie că scapi de temniță". Şi aşé i-o băgat pă oameni, pă cei mai mulți. A doua treabă o fost, de exemplu, cum îs frumoşii studenți aicea, şi dumneavoastră care sunteți în servici, o fost în servici şi în Baia Mare, o fost în Sighet...Şi eu am avut un frate, poate-l cunoaşteți careva, luga de la Ocol, la Vişeu de Sus. L-o trimăs acasă. Şase săptămâni o stat acasă. După 18 ani de şcoală l-o trimăs tovarăşii acasă ca să lămurirea pă tata să se bage în colectiv. Şi aşé că şi tata s-o băgat în colectiv şi eu, om de 25 de ani, câți aveam atunci, am rămas fără pământ. Am dus o viață foarte grea. Mulțămim Lui Dumnezeu, părintele Protopop şi mai am aicea un nepot, pe Chiş. Şi eu am copii. Mi-a ajutat Dumnezeu. Şi....atâtea greutăți, numai cum o povestit bătrânii, din cărți, dar din cărți istoria cum am spus, nu s-o făcut numai după bunul plac al guvernanților de atuncea, nu s-a spus adevărul care o fost, nici amu' încă păstă tăt nu-i adevăru.. Şi mai repet, eu multe aş mai putea ca să vă spun, dar nu rețin, că Canalul Dunărea Marea Neagră s-a gătat, să nu mă ducă la Bâstroe...

Iertați-mă foarte frumos. Vă rog iertați-mă din tătă inima. Eu îs greco-catolic născut. La noi în comună îs patru biserici, 2 vechi greco-catolice şi două s-o făcut noi, le-am făcut noi toată comuna (şi greco-catolicii şi ortodoxii). Şi-acelea 2 a noastre sunt închise şi noi facem slujba într-o casă, şi cel mai mult facem în aer liber, vara, că nu-ncăpem. Vine populația şi... plus de alta, că ne-o păcălit primăria şi de la sănătate, că şi câți o fost greco-catolici, o început să nu li se atribuie adeverințe de la primărie sau medicamente compensate. Şi oamenii, săracii nu ştiu ce să se facă. Nu ştiu unde să ne adresăm şi noi ca să intrăm şi noi într-o biserică.

****

Părintele protopop, canonic Vasile Hotico – Protopopiatul Dragomireşti

S-a vorbit despre biserica noastră greco-catolică. Eu vreau o completare la ceea ce a spus domnul cercetător profesor, Pamfil Bilțiu, vizavi de părintele profesor Balea. Părintele profesor este preot, este licențiat în teologie din anul 1946. A terminat Academia Teologică din Oradea şi apoi a făcut Facultatea de Matematică şi a fost licențiat şi în matematică. Este preot din clandestinitate. Aceasta este completarea. Mai mult decât atât acei tineri studenți se pot adresa dânsului, el este un om cu un spirit enciclopedic, om de mare valoare şi-l mai avem printre noi. Am punctat separat acest lucru.

Referitor la....părintele Ioan Dunca Joldea. Le spun tot celor tineri. Unii dintre noi, cei prezenți aici, l-au cunoscut, alții l-au cunoscut din scrieri. Cum se poate, mă întreb şi vă-ntreb, acel preot care era la Ieud este arestat de către

https://biblioteca-digitala.ro

maghiari în timpul ocupației horthyste şi după ce este ținut în arest, foarte mult timp, pentru că, a pledat pentru românism şi nu a dat voie în biserica noastră românească să se cânte cântece în limba maghiară, patriotice şi altele, după ce a fost eliberat, tot timpul acestei perioade hothyste era obligat ca o dată pe săptămână să meargă pe jos sau călare de la Ieud la Dragomireşti să se prezinte la jandarmerie ca să se vadă că nu-i plecat în altă parte, pentru a conlucra împotriva sistemului care ne ocupa. Apoi s-a amintit că în 1945 a fost într-o delegație la Sighet. A fost în fruntea delegației, şi a vorbit cu generalul, care era la Sighet şi care vroia să treacă împreună cu Odoviciuc, partea Maramureşului care a rămas dincoace de Tisa, dincolo spre Ucraina. A dat dovadă de patriotism. Putea să fie arestat de către ruşi şi dus în gulagul sovietic, dar a scăpat, probabil i-a fost simpatic generalului sau cine ştie din ce motive. După aceea, pentru că a îndemnat populația în a-şi păstra credința şi a militat împotriva sovieticilor a fost arestat din nou.

Face 14 ani de temniță grea, doi ani de domiciliu forțat în Bărăgan, rămânând acasă doamna preoteasă, cu trei copii mici, persecutată şi hărțuită. Fiul său mai mare Ionel Dunca, fiind elev de liceu a fost şi el arestat şi condamnat. A făcut peste 10 ani de închisoare. E o completare.

Nu am venit cu o lucrare scrisă. Vreau să vă redau două episoade din copilăria mea. Tatăl meu, preot greco-catolic a fost arestat de trei ori. Eram prea mic ca să prind primele două arestări. A doua a fost la Canal. Care a fost motivul? Pentru că a cununat o familie de tineri, pentru că a făcut servicii religioase în clandestinitate. Una dintre arestări s-a datorat faptului că, a fost o descindere la casa noastră şi s-a găsit o carte care era pusă la index.

La a treia arestare am fost prezent. Aveam şase ani. Bunicii mei erau la noi Iuliana şi Vasile Dăncuş Nişoreanu. Le fusese confiscată averea (casa națională – singura casă națională din Ieud) fiind şi ei trecuți în rândul chiaburilor cu regim de chiaburi. Erau la noi la Borşa şi eram bucuroşi. Seara, mare bucurie la noi că au venit moşii, moşucu şi moşica. Aşa le spuneam noi. Mă trezesc că sunt vaiete disperate, plânsete şi aşa mai departe. Poate era unu, două noaptea. În casă erau trei domni cam de vârstă mijlocie, îmbrăcați bine. Unul era şi cu revolver în mână. Parcă noi eram un fel de duşmani. Bunica mea era cu mâinile în cap, aşa, umbla prin casă şi se văita în versuri, cum spunea domnul Pamfil Bilțiu, se cânta mai bine zis „Ce s-or face?" ştiu, eu, „Copilaşii şi fata şi celelalte". Bunicul stătea într-o parte. Tatăl meu era deja la uşă în cămaşă şi îl puse să se-mbrace. L-au lăsat să se-mbrace şi să-şi ia paltonul căci era frig „Şi tatăl dumneavoastră va veni dimineață înapoi. Soțul dumneavoastră, doamnă dragă sau tovarăşe dragă ".Nu rețin exact, eram somnoros, dar stăteam şi eu uimit, aşa în creştet şi nu ştiam ce să aleg de-acolo. Şi mai rețin că şi a doua zi şi a treia zi şi a patra zi, trei zile a tot mers la Postul de Miliție unde erau chemați. Era un milițian, care mai trăieşte, Apan, din Bârsana. Era un om de omenie...sau nu mai trăieşte. A murit, anul acesta mi se pare, sau anul trecut....şi zicea el mamei mele: „nu ştiu ce să vă spun domnucă, dar trebuie să vină acasă". După trei zile s-a anunțat că l-au dus la Sighet şi mai departe la Satu Mare, Aiud...

https://biblioteca-digitala.ro

O altă întâmplare iarăşi din copilărie, care s-a repetat de mai multe ori. Eram la Ieud, în vacanță, clasa a treia, a patra, vara. Veneau „porțieşii", cei cu cotele, veneau pe drum. Noi întotdeauna ştiam când vin. De ce? Întotdeauna veneau cu un car sau cu două care, de la colectiv după ei şi nu erau pe drum decât copii. Oamenii, dacă erau acasă, sau femeile, mergeau să se ascundă, închideau totul. „Porțieşii" veneau şi-ntrebau „Dar unde-s oamenii?" „Păi nu-s?". Mai intrau încă-ntr-o casă dacă o găseau deschisă, luau sacul de mălai dacă l-au mai găsit, luau o cergă, două sau trei, obiecte de preț în general, goleau totul pentru că oamenii nu-şi plăteau cotele, luau şi văcuța din grajd. Am văzut când au scos vaca care dădea lapte la copilaşi, erau 8-10 copii când. Dacă omul a răscumpărat-o, bine, dacă nu la revedere lapte pentru copii.

Nu vreau să vorbesc despre biserica greco-catolică pentru că s-a vorbit. Vă mulțumesc. Să mă mai invitați.

https://biblioteca-digitala.ro

III. DOCUMENTE DE ARHIVĂ

https://biblioteca-digitala.ro

În transcrierea documentelor am păstrat terminologia şi stilul epocii, cu greşelile de ortografie şi sensul ambiguu al unor texte. Unde a fost necesar, textul a fost corijat.

Prescurtările s-au păstrat în forma lor inițială. Punctele de suspensie am considerat că au acelaşi rol ca parantezele, de a suplini sau a sugera textul.

În anii postbelici s-a scris mult. Gradul de pregătire a celor care au întocmit textele incluse în prezentul volum este foarte varia: de la instructori ai Comitetului județean PMR, cu studii superioare, ziarişti (ca de exemplu Grigore Holdiş) la țărani simli, cu 3-4 clase ajunşi activişti de partid în împrejurări cunoscute. Şi mai ales de la români cunoscători ai gramaticii limbii române, la activişti „minoritari", ajunşi în funcții importante în PMR, justiție, securitate. (Tot în împrejurări cunoscute) .

https://biblioteca-digitala.ro

Sighetul Marmației 15 mai 1947
Memoriu privind situația reformei agrare din județul Maramureş întocmit de Dumitru Holdiş, şeful Camerei Agricole a județului Maramureş

CAMERA AGRICOLĂ MARAMUREŞ
Biroul Reformei Agricole
Nr.
Din 15 Maiu 1947

Memoriu

Privind situația reformei agrare din județul Maramureş

În județul Maramureş în bună parte expropierea propriu zisă şi împărțirea terenurilor la țărani, s-a făcut încă înainte de intrarea administrației româneşti în Ardealul de nord în timpul când Maramureşul era sub administrația Ucrainei Subcarpatice, pe baza unei dispozițiuni de ordin administrativ dată de Guvernul provizoriu ucrainean.

Această situație de fapt s-a menținut în continuare.

După instalarea administrației româneşti, în luna Maiu 1945 a început să constituiască comitetele locale de reformă agrară, care au fost formate în majoritatea cazurilor din gospodari destul de bine înstăriți. În cursul lunei lulie, aceste comitete au fost dizolvate, dar în general s-au reales aceleaşi persoane.

Menționăm că în acest timp administrația era complect dezorganizată. În tot județul au existat numai doi notari, iar primari erau în curs de triere. Ordinea şi siguranța publică a lăsat de dorit.

În toamna anului 1945, când conducerea Camerei Agricole a fost preluată de actualul director, încă nu au fost înființate comisiile de plasă, deci, nu a existat un for legal care să judece contestațiile.

S-a cerut forurilor politice să cadă de acord asupra persoanelor care vor fi numite ca preşedinți ai comisiunilor de plasă.

Deciziunile de numire a preşedinților comisiilor de plasă au apărut abia în cursul iernei, iar între timp doi preşedinți de plasă au fost schimbați, aşa că abia am putut înființa comisiile de plasă în cursul lunei Februarie 1946 care apoi au procedat de-o nouă reorganizare a comitetelor locale de reformă agrară.

Comisiile de plasă au început să judece la începutul lunei Martie 1946.

În luna Iunie 1946, Ministerul a delegat un inspector special, pentru a grăbi judecarea cauzelor şi definitivarea lucrărilor de reformă agrară .

Acest inspector a supravegheat activitatea comisiilor de plasă şi a comisiunilor special înființate pentru verificarea şi definitivarea listei îndreptățiților la împroprietărire. Aceste comisiuni au fost compuse din; Pretorului Plasei, Şeful Ocolului Agricol, preşedintele comisiei de plasă pentru reforma agrară şi comitetul local de reformă agrară respectivă.

https://biblioteca-digitala.ro

Aceste comisiuni s-au deplasat din comună în comună, după ce au stabilit înainte un itinerar. Itinerarul a fost comunicat comunelor de către preşedinţi Comisiunilor de Plasă care au cerut primăriilor şi comitetelor locale de reformă agrară ca să facă o publicitate cât mai largă pentru a înştiinţa pe îndreptăţiţii interesanţi să fie prezenţi la data verificării listei de îndreptăţiţi.

Din informaţiile ce le deţinem, comunele în general şi comitetele locale de reformă agrară, n-au făcut publicitatea necesară, astfel că în cele mai multe cazuri, au fost de faţă rudele şi prietenii membrilor din comitetele locale.

In felul acesta listele de îndreptăţiţi nu au fost judicios întocmite de altfel, cum şi-n alte părţi ale ţării.

Odată listele rămase definitive, acolo unde hotărârile de expropriere au rămas definitive, a fost posibilă scrierea titlurilor.

Astfel, lucrările de reformă agrară din plăşile: Şugatag, Vişeu şi Iza fiind terminate în cursul lunei septembrie 1946, s-au procedat la scrierea titlurilor de împroprietărire, care s-au distribuit celor în drept, în cursul campaniei electorale.

Odată terminate lucrările de reformă agrară din aceste trei plăşi, conform dispoziţiunilor primite dela Ministerul Agriculturii, am cerut atât comisiile de plasă cât şi comitetele locale de reformă agrară să fie desfiinţate. Deciziunea de desfiinţare a apărut în Mon. Of. din 1 Aprilie 1947. Dar tot prin această deciziune s-au desfiinţat şi comitetele locale şi comisia de plasă Sighet, unde, lucrările de expropriere sunt terminate însă, nu s-au distribuit titulaturile de împroprietărire în următoarele comune: Sighet, Sarasău, Iapa, Remeţi şi Săpânţa, deci în total 5 comune, deoarece dosarele de expropriere din aceste comune au fost înaintate la Comisia Centrală de reformă agrară, care ne-a trimis hotărârile minută numai în luna Decembrie 1946.

Prin aceste hotărâri ale comisiei centrale, s-au scos de sub expropriere 29 de proprietari, în majoritatea lor din Sighet.

Hotărârile Comisiei Centrale s-au comunicat Comisiei de plasă Sighet care la rândul ei, le-a comunicat Comitetelor locale de reformă agrară pentru executare. Comitetele Locale însă nu au luat în considerare hotărârile Comisiei Centrale, ce au pretins ca să se emită titlurile de împroprietărire şi pentru terenurile scoase de sub expropriere, refuzând să semneze listele, respectiv tabelele de împroprietărire înainte de a se parcela şi terenurile scoase de sub exproprietărire.

În astfel de condiţiuni nu s-a putut proceda la scrierea titlurilor de împroprietărire fiind siliţi să stăm cu lucrurile pe loc. Această acţiune de îndrumare a Comitetelor Locale de reformă agrară de a nu respecta hotărârile comisiei centrale de reformă agrară a fost adusă de Dl. Ierima Vasile fost Preşedinte al Comitetului de Reformă Agrară din oraşul Sighet, care după primirea hotărârilor Comisiei Centrale de reformă agrară, la data de 22 Decembrie 1946 a organizat o rebeliune îndreptată împotriva membrilor Comisiunei Judeţene de îndrumători, cari au dat avize de restituire în 29 cauze de expropriere. Comisia Judeţeană, nu a putut da avize de definitivare a hotărârilor Comisiuni de plasă Sighet, deoarece hotărârile acesteia nu au fost motivate, aşa cum prevăd instrucţiunile Comisiei Centrale de reformă agrare. În

https://biblioteca-digitala.ro

cazul când Comisiunea Județeană ar fi interpretat greşit instrucțiunile date dela centru, cu siguranță Comisia Centrală ar fi luat de bune hotărârile Comisiei de Plasă, care după cum am arătat nu şi-a motivat hotărârile cu acte doveditoare.

Directorul Camerei Agricole, în calitate de reprezentant al Ministrului Agriculturii, văzând lipsa de dovezi dela dosarele de expropriere, a cerut în majoritatea cazurilor, ca dosarele să fie complectate de Comisia de Plasă şi de comitetele locale cu acte doveditoare amânând pronunțările în unele cazuri chiar de patru ori, însă Comisia de Plasă şi comitetele locale în majoritatea cazurilor, nu a putut complecta dosarele.

Văzând această situație am sesizat partidele Politice din județ pentru a stabili împreună o cale de urmat;

La Prefectura Județului, au avut loc o consfătuire la care au participat: Prefectul județului, Dl. Deputat Țint, secretarul P.C.R., o delegație a Frontului Plugarilor şi Directorul Camerei Agricole când s-a examinat situația de fapt, luându-se hotărârea ca să se întocmească un memoriu care să fie predat D-lui. Deputat Țint pentru a interveni la Comisia Centrală de reformă agrară ca să modifice acele hotărâri. Memoriu în cauză a fost întocmit de către Dl. Prefect al Județului.[...]

O soluționare rapidă acestei situații, este posibilă în felul următor: să se ceară Comisiei Centrale pentru reforma agrară ca să se facă toate dosarele Comisiei Județene de Îndrumători pentru a apăra din nou cauzele asupra cărora nu s-a căzut de acord cu Comisia de plasă urmând ca dosarele cu noile avize să se înainteze Comisiei Centrale pentru judecare urgentă. Fiind vorba de mai mulți locuitori, foşti refugiați etc. care au mai mult de 10 jug. proprietate, conform Deciziei Ministeriale Nr.815/946 urmează a fi expropriată total suprafața disponibilă pentru împroprietărire se va mări în măsură apreciabilă în cazul oraşului Sighet, astfel că numărul împroprietăriților va putea fi dublat.

Până la soluționarea acestei chestiuni, ar urma să aşteptăm cu trecerea titlurilor pentru terenurile expropriate definitiv, - este numai de Plasa Sighet-deoarece în cazul când Comisia Centrală va reveni asupra acelor hotărâri, se va schimba şi mărimea lotului.

Cu toate acestea încă nu vom fi îmbunătățit situația țăranilor în județul Maramureş, pentru că în majoritatea comunelor nu a fost nici un caz de expropriere, iar unde au fost cazuri de expropriere este vorba de suprafețe neînsemnate. Chiar situația centralizatoare pe județ a reformei agrare, ne arată că:

1.- S-au făcut exproprieri în 25 comune din totalul de 60.

2.- Au fost în total 101 proprietari expropriați.

3.- Suprafața totală expropriată este de 3715 jugăre.

4.- Suprafața atribuită plugarilor este de 2752 jugăre.

5.- Suprafața rezervată Statului pentru necesitățile de interes general este de 963 jugăre oricare 203 jug. păşuni şi 236 jug. pădure.

6.- Că din totalul de 5877 îndreptățiți la împroprietărire, au fost împroprietăriți numai 1559 plugari.

https://biblioteca-digitala.ro

7.- Dacă ținem seama de faptul că în comunele unde nu au fost cazuri de expropriere, țăranii au refuzat să întocmească lista îndreptățiților, la împroprietărire, numărul îndreptățiților care nu au fost îndreptățiți din cele 35 comune unde nu au fost cazuri de expropriere, se poate socoti la circa 6000 deci, circa 10318 îndreptățiți din întreg județul care au rămas neîmproprietăriți, toți capii de familii.

Pentru a remedia situația acestor oameni săraci, se pune problema colonizării lor în altă parte a țării, cu atât mai mult, că nu au unde munci la alți proprietari, fiindcă este vorba de mici proprietari agricoli care nu au nevoie de brațe de muncă străine la gospodăriile lor.

Iată şi în cifre această situație dezastruoasă:

1.- Totalul populației rurale: 150000 locuitori.

2.- Totalul gospodăriilor țărăneşti: 30000.

3.- Totalul terenului arabil: 39000 ha.

4.- Suprafața medie de teren arabil ce revine pe gospodărie 1 ha. şi 30 ari.

Întrucât acest județ în raport cu suprafața arabilă este suprapopulat cu populație agricolă, existând un proletariat agricol, în adevăratul înțeles al cuvântului, trebuie ca să se dea posibilitatea de existență acestor oameni necăjiți, colonizându-i în altă parte, astfel este necesar ca să se rezerve minimum 3000 loturi de colonizare.

Chiar cu colonizarea acestui lot de oameni fără pământ, totuşi vor rămâne multe brațe de muncă, care nu-şi vor putea câştiga existența din agricultură, din care cauză se pune problema creierii de industrii în această regiune pentru a absorbi surplusul de brațe de muncă şi a le folosi pentru scopuri productive.

[...]comitetele locale de reformă agrară şi Comisiile de Plasă, considerăm că a fost necesar acest lucru, chiar şi în plasa Sighet unde a mai rămas să se scrie titlurile pentru 5 comune, lucru care se va face mai bine şi mai corect de către Comisia specială compusă din: Pretorul Plăşii, Şeful Ocolului Agricol, Primarul comunei şi o delegație de țărani fără pământ aleşi ad-hoc de adunarea generală a țăranilor îndreptățiți la împroprietărire. Tabelele întocmite de fostele comitete locale au fost părtinitor întocmite, aşa că nu pot fi luate de bune.

După ce se va primi rezultatul definitiv de la Comisia Centrală urmează să se parceleze terenurile rămase expropriate, şi să se scrie titlurile pe baza listei de îndreptățiți verificată în fața obştii.

La partea tehnică de parcelare nu mai este nevoie de comitete; etc.

În ceea ce priveşte parcelarea şi scrierea titlurilor pentru cele 5 comune din Plasa Sighet, în cazul când se va clarifica rapid situația de azi, se va face în termen de una lună de la data clarificării situației, întrucât vom concentra tot personalul tehnic al Camerei inclusiv toți şefii de Ocoale Agricole pentru executarea lucrărilor respective.

În concluzia situației actuală a reformei agrare din Plasa Sighet: se datoreşte unor împrejurări speciale, unde are partea sa de răspundere, atât Partidul Comunist, cât şi Frontul Plugarilor, care nu au obligat anumiți membrii

https://biblioteca-digitala.ro

din partidele respective care au participat în mod activ la îndrumarea lucrărilor de reformă agrară, cum este cazul D-lui. Ierima Vasile, care din reforma agrară a făcut o chestiune de platformă personală, crezându-se infailibil în îndreptările date legii şi instrucţiunilor date de la centru. Am cerut partidelor de mai sus, în repetate rânduri să se modifice acest fel de a lucra în mod dictatorial, fără a ţine cont şi de părerea altora care văd lucrurile în mod real. Această listă de înţelegere, a dus la situaţia, că în special comitetul local de reformă agrară din Sighet, de unde au plecat aproape majoritatea dosarelor la Bucureşti, nu a ţinut cont de recomandările pe care le-am dat personal în privinţa complectării anumitelor acte de la dosarele de expropriere, ca declaraţii, etc., hotărârile de expropriere rămânând în cea mai mare parte insuficient motivate, fapt care a pus comisia judeţeană de îndrumători în situaţia de a nu putea da avize de expropriere.

Dacă în timpul lucrărilor de expropriere ar fi fost actualele cadre ale P.C.R. -ului şi ale Frontului Plugarilor, cu totul altul ar fi fost rezultatul exproprierilor. Având de a face cu oamenii, cu vederi fixe care s-au crezut infailibili, nu a putut fi posibilă o conlucrare fructuoasă. Datorită acestui fapt, am ajuns la această situaţie.

DIRECTORUL CAMEREI AGRICOLE
MARAMUREŞ
Ing. Agr. Insp.
D. Holdiş

P.S. În cazul celor 29 proprietari din oraşul Sighet care au fost scoşi de sub expropriere consiliul consultativ politic judeţean a dat avize favorabile pentru scoaterea proprietăţilor lor de la CASBI, considerându-i ca neinamici, necolaboraţionişti şi că nu s-au refugiat luptând alături de trupele operative.

Sighet, 1948
Raport pe luna ianuarie 1948 întocmit de secţia de Educaţie politică a Comitetului Judeţean Maramureş al P.C.R.
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 1-2

Partidul Comunist Român
Comitetul judeţean Maramureş
Secţia Educaţie Politică

RAPORT PE LUNA IANUARIE 1948

Situaţia politică din judeţ. În urma muncii noastre de lămurire pe teren despre însemnătatea R.P.R. am reuşit ca atmosfera în jurul acestui eveniment să fie uşor îmbunătăţită.

https://biblioteca-digitala.ro

Înfăptuirea P.U.M. a fost foarte bine primită în sânul muncitorimii cu rezervă de un cerc mai mic de intelectuali sociali democrați şi bine de lumea muncitoare.

Munca de recensământ în oraş decurge fără mari greutăți, doar în comune țărănimea înstărită sub influența reacțiunii nu declară sincer cele cerute. Activitatea reacțiunii s-a desfăşurat mai ales în privința răspândirii zvonurilor cari au fost însă combătute la timp.

Situația Secției. În cadrul secției sunt patru activişti scoşi din producție împreună cu secretarul secției. Tov. Covaci Ioan secretarul [...] la sfârşitul lunei Ianuarie, structura organizatorică s-a modificat:

Tov. Nemeş Vasile, secretarul secției
" Butuza Victor, resp. ptr. munca de îndrumare
" Viezel Nicolae, resp. învățământului de partid
" Donat Irina, resp. ptr. difuzare

În comitetele de plăşi nu am avut nici în această lună activişti scoşi din producție, din această cauză munca noastră către sate a rămas în această lună necuprinsă. Pentru luna ce urmează avem deja doi activişti scoşi din producție, în plasa Iza tov. Pop Ioan şi pentru plasa Vişeu tov. Ciolpan Vasile. Pentru celelalte două plăşi avem tovi nescoşi din producție.

ACTIVITATEA PE COMISII

Învățământul de partid.- În cursul acestei luni a funcționat primul curs a şcoalei de cadre țărăneşti cu 18 participanți. Acest curs a adus rezultate satisfăcătoare, majoritatea elevilor însuşindu-şi bine materialul. Mai funcționează o şcoală de cadre serală în limba maghiară cu 20 participanți, în limba română s-a terminat cu un rezultat foarte slab. Cursul doi al şcoalei de cadre țărăneşti va începe la 3 Februarie. Sunt în pregătire şcoli serale de partid dintre care două din punct de vedere organizatoric organizate. U.T.M.-ul şi sindicatele vor începe şi ele câte un curs de şcoală de cadre serală la începutul lunei Februarie.

Secția de îndrumare.- În această lună munca de îndrumare s-a îmbunătățit. Sunt pregătiți la şcoala de îndrumare 30 tovarăşi. Pentru acțiunea de unire cu R.P.R. s-au făcut 2 noțiuni legate cu difuzarea broşurilor. Au vizitate 80% din casele din Sighet şi au fost difuzate 1200 broşuri. Această acțiune de lămurire a fost făcută de către 120 îndrumători. Cealaltă acțiune a fost făcută la Câmpulung la Tisa de către 10 îndrumători din Sighet şi 10 din comună. În această comună au fost vizitate 75% din case. Au fost difuzate 300 de broşuri. Numărul total al îndrumătorilor din Sighet care pot fi mobilizați pentru muncă de îndrumare este de 120. La comune s-au ținut şedințe de instructaj cu 49 de îndrumători. Numărul îndrumătorilor din comune este de 180. Activitatea acestor îndrumători se reduce la răspândirea ziarelor şi la cetitul în colectiv.

Caravana cinematografică a dat 25 de reprezentații.

În cursul lunei au fost ținute 20 de adunări cu activişti şi îndrumători din Sighet şi una cu forțele locale cu cca 10000 participanți în total.

https://biblioteca-digitala.ro

S-au ținut 6 adunări pentru alegerea asesorilor populari cu 2000 participanți.

La toate aceste adunări s-a prelucrat problema R.P.R. şi a recensământului.

S-au ținut 32 adunări sindicale cu 3000 participanți. U.T.M.-ul a ținut adunări la sate cu 120 participanți şi 4 la Sighet cu 300 participanți.

Frontul Plugarilor a avut 8 adunări cu 1400 participanți.

Cu ocazia adunării delegatelor din județ a avut loc o adunare cu 750 participanți.

Cu ocazia adunării delegaților P.U.M. a avut loc un mare meeting cu 2000 participanți. Atmosfera însuflețită se datoreşte îndrumătorilor care au luat parte şi la mobilizarea maselor.

S-au tipărit 7 feluri de lozinci în total 1100 buc.

Secția de presă.- Săptămânalul „Graiul Maramureşului" s-a îmbunătățit din punct de vedere politic şi tirajul atinge 1300 exemplare. Difuzarea „Scânteii" cu toate greutățile ce le întâmpinăm cu întreruperea circulației feroviare s-a îmbunătățit. Difuzăm zilnic 260 „Scânteia" abonamente colective la Sighet, din deşeuri se vând 60 exemplare şi la sate avem 120 abonamente. Vestea lor se difuzează în 600 exemplare. Am trimis 12 ştiri pentru „Scânteia".

Avem posibilitatea de a difuza 50 exemplare „Pentru pace trainică", pentru „Democrație populară" şi propunem să fie difuzate prin noi.

Cu toate insistențele noastre nici până astăzi „Slova" nu a făcut nimic pentru schimbarea depozitarului.

Secția culturală.- În munca noastră avem mari greutăți şi slăbiciuni. Nu avem responsabil şi nici organizațiile de masse n-au secții culturale.

În județ, avem 41 de şcoli de alfabetizare cu circa 188 de participanți. În această lună /Februarie/ ne vom îndrepta toate eforturile noastre pentru a ridica numărul acestor şcoli.

La Ateneul popular "Lucrețiu Pătrăşcanu" din Sighet au avut loc 3 conferințe publice încadrate în lupta noastră ideologică. Cu ocazia adunării delegatelor femei din județ a avut loc un program cultural.

Secția de difuzare.- În luna lanuarie ne-a vizitat tov. Stan din partea adunării de partid care ne-a dat un ajutor în munca de difuzare.

La concursul de difuzare inițiat de județeana Sălaj, județeana noastră şi-a luat angajamentul de a difuza 3500 cărți şi broşuri. Pentru a putea difuza această sarcină noi am inițiat o întrecere între celule, care a fost primite de către celule, manifestându-se printr-un avânt serios în secția de difuzare. Totodată şi îndrumătorii în acțiunile lor de lămurire au difuzat cărți şi broşuri. Au fost difuzate 3702 cărți şi broşuri.

Comisia de învățământ public în cadrul secției noastre şi-a început activitatea.

https://biblioteca-digitala.ro

În cadrul A.R.L.U.S.-ului au fost ținute 2 meetinguri cu ocazia comemorării morții lui Lenin, la Sighet şi la Vişeul de Sus. Au participat circa 2000 de cetățeni. Meetingurile au fost urmate de un program cultural.

În această lună datorită îmbunătățirii situației materiale prin afişarea prețurilor şedințele de celulă au devenit mai sănătoase. Tovii noştri în aceste şedințe nu mai frământă probleme mărunte economice şi din această cauză nivelul politic a şedințelor s-a îmbunătățit.

La meetingurile noastre mai ales a celor din Sighet se observă o reală îmbunătățire a nivelului politic şi o ridicare a conştiinței cetățeneşti.

Munca noastră de secție a avut multe slăbiciuni, cu toate rezultatele negative obținute din cauza că înfăptuirea P.U.M. a pus sarcini mari în fața activiştilor din secție şi astfel n-am putut cuprinde întreaga muncă de secție.

Pentru îmbunătățirea muncii noastre am întocmit un plan de muncă pe care-l înaintăm alăturat.

Nemeş Vasile

Fondul Comitetului Județean Maramureş al PMR, dosar 45/1948, fila 18

Plasa VIŞEU

SINTEZĂ

Asupra rapoartelor date de Tov. Îndrumători despre activitatea lor dusă pe teren cât despre situația Organizațiilor de Bază în comunele vizitate de Ei, din plasa Vişeu

Comuna Ruscova:

Îndrumători: Tov-i Bachman Andrei şi Korsinski Nicolae

Tov. Secretar al Organizației de bază fiind mutat în interes de serviciu, a fost înlocuit de Craiu Beni.

Nu reiese în mod concret funcționarea cooperativei şi felul cum a fost întocmit planul de colectare, eventuale încercări de sustragere.

Comuna Leordina

Îndrumător Tov. Szakaca

Au fost demascați 20 de chiaburi, cari au încercat sabotarea colectărilor prin tăinuire. S-a ridicat problema procurării curelei la Batoză şi înființarea unei şcoli primare la „După Râu" la o depărtare de 4 km de comuna unde sunt 150 copii.

Comuna Poienile de sub Munte

Îndrumător Pop Ioan

Celula a sancționat pe tov. Miculaiciuc Luca şi Fornvald Paul cu vot de blam, Tov. Benzar Nichita şi Pecora Nicolae cu avertisment.

Nu se arată nimic despre cooperativă şi despre planul de colectare.

https://biblioteca-digitala.ro

Comuna Petrova

Îndrumător: Pop Alexandru

Reiese că planul de colectare a fost bine întocmit. Celula cere schimbarea primarului pentru părtinirea chiaburilor şi mituire s-au adus plângeri împotriva Judecătorului Raional dela Vişeu de Sus, care are atitudine duşmănoasă faţă de populaţie, înjurându-i, îi dă afară din judecătorie, nu ţine cont de asesorii populari, cui nu-i dă voie să vorbească.

Tov. secretar actual nefiind corespunzător s-a propus înlocuirea lui cu tov. Coşa Ioan.

Plasa IZA

Comuna Cuhea

Îndrumător: Turda Alexandru

Munca a fost dusă bine. Reiese că lucrările în legătură cu colectările au fost făcute bine. Se cere avizul Judeţenei pentru excluderea Tov. Buftea Dumitru din partid, pe baza declaraţiilor înaintată judeţenei până în prezent. Orga. de bază cere să se ia măsuri contra fostului primar care nu încetează cu ameninţările faţă de membrii de Partid.

Comuna Glod

Organizaţia de bază, cere ca convocarea organizaţiei la şedinţele de plasă să fie anunţate de cu timp, pentru că convocările făcute în ultimul moment face ca delegaţii să întârzie sau să nici nu plece la şedinţe, fiind la o depărtare mare şi neavând mijloace de transport.

Plasa ŞUGATAG

Comuna Sat Sugatag

Îndrumător: Belu Ştefan

Reiese din raport că Organizaţia de bază este şovăelnică faţă de colectări, cât şi de lupta de clasă. Planul de colectare s-a întocmit la aproximaţie şi pe întâmplare. S-a ridicat problema preotului Huban Anton, care are pământ şi în comuna Berbeşti, dacă este înregistrat în ambele locuri la predare. Se arată demascarea chiaburului Puţ Gheorghe care cine a vrut să se sustragă de la predare împărţind averea cu feciorul său. S-au luat măsuri.

Comuna Sârbi

Îndrumător: Turda Teodor

Din raportul din 26 Iulie 1948, reiese că munca de îndrumare pentru lămurirea populaţiei s-a făcut, chiaburimea a primit cu nemulţumire planul de colectare. S-a ridicat problema Tov. Sima care a delapidat banii cooperativei şi a fost prins fierbând ţuică din cereale procesul lui de luni nu s-a terminat, n-a fost pedepsit, populaţia vorbeşte că este membru de partid şi pentru acela nu este pedepsit.

https://biblioteca-digitala.ro

Comuna Hoteni

Îndrumător: Ardelean Tiberiu

Din raport reiese că planul de colectare nu s-a făcut bine. Notarul comunei a refuzat primirea comisiei interimare şi a forţelor politice din comună să participe la la aceste lucrări, dând astfel posibilitatea ca chiaburii din comună ca: Hotea Pintea, Hotea Ioan I. [...], Hotea Mihai Costan, Hotea Vasile I. Grigor, şi Hotea Gheorghe, să declare necinstit suprafaţa terenului arabil, susträgându-se astfel de la predare. Se cere o verificare temeinică a cazurilor. Este un frecuş între Secretarul organizaţiei de bază şi Primar cari dealtfel sunt fraţi, în contra lor stau chiaburii, între organizaţia de bază şi frontul plugarilor nu este colaborare.

Plasa Sighet

Comuna Teceul Mic

Îndrumător: Maxim Tiberiu

Primarul comunei Tov. [...] Carol, cere schimbarea sa pe motive familiare, ce a fost [...] de organizaţia de bază, propunând în locul lui pe tov. Osicsek Vasile.

Comuna Rona de Jos

Din raportul Organizaţiei de bază reiese că planul de colectare s-a întocmit bine, cota de [...] a fost supraîmplinit. Celula a hotărât schimbarea Tov. Secretar Tivodar Gh. pentru [...] că nu şi-a îndeplinit sarcinile şi fiind atras de chiaburi. În locul lui au ales pe Tov. [...] Vasile.

Comuna Coştiui

Din raport reiese că viaţa de partid în sânul organizaţiei de bază nu este sănătoasă. Cei prezenţi au ridicat problema ca comuna cu toate că are un număr de 876 suflete nu are [...] asesor popular, din care cauză populaţia săracă este pedepsită pentru delictele [...] comunei se împacă cu pădurarii. Populaţia duce lipsă de alimente. Se propune [...] verificare Maria Scnotzer văduvă de război fiind o tovarăşe devotată partidului, pentru [...] la munca feminină.

Comuna Săpânţa

Îndrumători: Grigore Holdiş şi Ion Tite

Din raport reiese că spiritul populaţiei [...] este bun privind colectările. Chiaburii [...] Gh. pădurar, membru de partid, cere reprimirea în funcţiune de unde a fost schimbat. Secretarul Sindicatului Agricol a fost ameninţat de Tov. Pop Gheorghe Oca, cu bătaie şi că va sări [...], pentru că a intervenit ca ţăranii săraci să poată cosii locul îndrept primit de Ref. Agr.[...] Gheorghe a mai spus în faţa Şefului de post, Tov. Fita Gh. şi Tov. Popilean Vasile, că poate [...] timp va curge sânge vale şi că carnetul lui nici partidul nu-l va putea lua. [...] Todosia a Spânului vrea să-şi omoare copila din lipsa de alimente şi îmbrăcăminte. Org. de bază este în colaborare cu celelalte organizaţii de masă. U.T.M. nu merge bine pentru motivul că conducătorii sunt fii de chiaburi, reacţionari. Centrul de lapte s-a oprit din cauza [...] false date de Stan Maria lui Toader. Mulţi membri de partid

https://biblioteca-digitala.ro

[...] org. de bază, [...] partidul. Să se cerceteze. Problema lui Pătrăşcanu este comentat în comună că a fost dat afară fiind român, aceasta de Tov. Ana Pauker şi Tov. Luca. În comună circulă glume ca: măgarul, [...] şi vaca, vaca a fugit din America pentru că a fost prea mult mulsă de Iţic şi Şandor [...] Taurul muge pe drum ca n-are ce mânca, iar măgarul a intrat în toate funcţiunile de Stat. D-şoara Secretară dela [...] a ridicat bani pentru 8 abonamente de „Scânteia" pe lunile Iunie şi Iulie, ziare încă n-au sosit. Tov. Stan Ion Oglean este beţiv, se cere excluderea lui.

Comuna Valea Porcului

Planul de colectare este bine întocmit, spiritul este bun, chiaburii au încercat unele strategii, au fost demascaţi. Se cere schimbarea primarului care este bogătaş.

Comuna Crăciuneşti

Situaţia organizaţiei de bază este dezastruoasă, şedinţele se ţin şi sunt ţinute cu caracter de ceartă, membrii de partid sunt duşmani, unii cu alţii.

Organizaţiile de bază. CARTIER Sighet
Organizaţia de bază TRIBUNALUL

Nu a intrat nici un proces-verbal la Judeţeana din 14 Ianuarie 1948.

Sighet, 1948
Raport pe luna februarie 1948 întocmit de Secţia de Educaţie Politică a Comitetului Judeţean Maramureş al P.C.R.
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 5-7

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Judeţean Maramureş
Secţia de Educaţie Politică

Raport pe luna februarie 1948

Educaţia politică din judeţ. Unificarea P.S.D. şi P.C.R. şi Congresul P.M.R. a avut un ecou larg în judeţul nostru. În rândurile membrilor de partid această unificare a întărit cu mult încrederea în forţele noastre. Ţărănimea muncitoare vede şi ea în P.M.R. forţa conducătoare în statul nostru.

În urma acestui eveniment şi a muncii depuse pentru popularizarea R.P.R. svonurile reacţiunii în legătură cu monarhia circulă din ce în ce mai puţin. Metoda de lucru a reacţiunii s-a schimbat. Lansarea de svonuri mincinoase care pot uşor dovedite ca false, nu prind teren.

https://biblioteca-digitala.ro

În prezent reacțiunea caută să speculeze greutățile imediate pentru compromiterea regimului. Astfel prin problema impozitelor, reacțiunea caută să facă disensiuni între masele țărăneşti şi Stat. Pentru lămurirea acestei probleme îndrumătorii noştri au fost instruiți şi credem că în curând situația se va îmbunătăți.

Educația secției. În cadrul secției la sfârşitul lunei februarie a intervenit o singură schimbare: şcoala de cadre țărănească fiind sistată, tov. Ardelean Aurel care a fost în colectivul şcoalei a revenit la secție fiind însărcinat cu munca de presă.

Activitatea pe comisii

Învățământul de partid. În cursul lunei februarie a funcționat al doilea curs al şcoalei de cadre țărăneşti din cadrul căreia au absolvit 21 tovi. Rezultatele acestui curs au fost bune, materialul predat fiind însuşit de marea majoritate a elevilor.

În această lună am înființat un curs de cadre seral în limba română în care participă 14 elevi. Un alt curs seral funcționează la C.F.R. cu 15 participanți. Un curs seral în limba maghiară funcționează la Ocna Şugatag la care participă 65 de tovi dintre care marea majoritate sunt minieri.

Lectorii care predau la acest curs sunt activiştii organizației județene. Din luna trecută funcționează un curs seral în limba maghiară cu 17 participanți din cauza că a intervenit o schimbare în serviciul lor în câmpul muncii 3 tovi nu mai pot participa.

A treia serie a şcolii de cadre țărăneşti care şi-a început cursurile în urma dispozițiunilor C.C. a fost asistată.

Cu ajutorul efectiv al nostru a fost înființată o şcoală de cadre serală la Consiliul Sindical unde participă 20 tovi.

Cursul seral de la Spital care a fost înființat în această lună s-a sistat din cauza campaniei pentru combaterea tifosului în care toți tovii noştri au fost mobilizați.

Toate aceste cursuri funcționează în mod regulat de două ori pe săptămână. La aceste cursuri serale au fost antrenați 5 tovi relativ ridicați politiceşte nescoşi din producție cu care am format un colectiv de lectori.

La sfârşitul acestei luni am inițiat cursuri de studiu individual cu broşurile din „problemele ideologice". Până în prezent avem cu un număr de 40 tovi înscrişi cu cari urmează să facem seminar săptămânal.

Comisia de îndrumare. În această lună a fost complectat colectivul pentru munca de îndrumare la 5 tovi nescoşi din producție. Am continuat cu munca de organizare şi cu instructajul regulat bilunar a tovilor îndrumători din Sighet şi comune. Numărul îndrumătorilor cari au participat la acțiuni în această lună în Sighet este de 125 dintre cari 98 participă regulat la şcolile de instructaj. Numărul îndrumătorilor din comune verificați cu cari au fost ținute şedințe de instructaj este de 369.

https://biblioteca-digitala.ro

În această lună îndrumătorii din Sighet au făcut acțiuni din casă în casă pentru a face înscrieri la Cooperative. Ei au fost însoțiți de delegații Federalei. În urma campaniei de lămuriri se simte afluența sănătoasă spre cooperativă. S-a proiectat o acțiune de difuzare a Scânteii care cu toate că a fost înștiințată la timp ziarele nu au sosit, iar îndrumătorii cari au venit la acțiune au difuzat săptămânalul local „Graiul Maramureşului".

S-au făcut 5 acțiuni de reconstrucție în comuna Vad, Bârsana, Fereşti, Strâmtura şi Botiza. Îndrumătorii au mobilizat cetățenii din sat şi au reparat 6 poduri şi trei podețe.

S-au făcut în următoarele comuni acțiuni din casă în casă: Berbeşti, Giuleşti, Fereşti, Vad, Onceşti, Năneşti, Bârsana, Iapa, Sarasău, Petrova, Rona de jos. În aceste acțiuni s-a prelucrat problema R.P.R., cooperative, însămânțări. La acțiuni îndrumătorii din Sighet au fost însoțiți de îndrumătorii locali.

S-au făcut două acțiuni de difuzare la Vişeul de sus unde au luat parte şi îndrumătorii de la Vişeul de mijloc şi Vişeul de jos. Cealaltă acțiune s-a făcut la Dragomireşti.

În Sighet îndrumătorii au pregătit trei întruniri de stradă unde au participat circa 550 cetățeni. S-a prelucrat problema R.P.R.-ului.

La Frontul Plugarilor au fost organizați 55 de îndrumători în Sighet care au vizitat 3 cătune unde au prelucrat problema R.P.R.-ului.

Numărul îndrumătorilor Frontului Plugarilor la sate este de 170.

Sindicatele au nu număr de 192 îndrumători. În județ au fost 8 adunări populare în total circa 3000 de participanți. În Sighet au fost meetinguri, 1 cu ocazia comemorării luptelor de la Grivița cu circa 1500 participanți, a doua, la aniversarea Armatei Roşii cu 800 participanți.

Caravana cinematografică a dat în această lună 14 proiecții la sate şi Sighet.

Comisia de difuzare. În cursul lunei februarie datorită muncii depuse de îndrumătorii noştri şi de către participanții şcolilor serale numărul cărților şi broşurilor difuzate este de 3025. Sunt 5 biblioteci noi dintre care 2 la centrele de plasă Vişeu şi Dragomireşti. La Ocna Şugatag şi Câmpulung la Tisa bibliotecile au fost reorganizate. Datoriile față de Editură au fost complet lichidate. La Județeană am înființat o bibliotecă de împrumut cu 500 volume. Biblioteca documentară a fost complet reorganizată şi aranjată.

Comisia de presă. Săptămânalul Graiul Maramureşului a continuat de a fi îmbunătățit din punct de vedere al nivelului politic. Tirajul atinge 1600 exemplare adică cu 300 mai mult decât luna precedentă. În luna Martie ziarul Graiul Maramureşului va apare în 6 pagini. La Scânteia numărul abonamentelor colective a fost ridicat la 400.

La chioşcuri se vând 60 exemplare şi la sate numărul abonamentelor este de circa 200.

Am trimes un articol cu 5 ştiri pentru „Scânteia".

Din organul pentru o „Pace trainică şi democrație populară" difuzăm în județ 100 exemplare.

https://biblioteca-digitala.ro

„Vestea satelor" se difuzează în 600 exemplare, din cauza sosirii neregulate avem mari greutăți.

În Sighet au fost organizate nouă ziare de perete.

În cursul lunei am înființat asociația „Prietenii Scânteii". La scrisoarea trimisă C.C. al Asociației pentru instrucțiuni şi material, nu am primit până în prezent nici un răspuns.

Comisia culturală. Responsabil pentru această muncă nu avem. Secretarul secției de Educație Politică cu un colectiv de tovi nescoşi din producție se ocupă de munca culturală.

În luna februarie au fost constituite comisiile interimare ale căminelor culturale județean şi orăşenesc. Datorită muncii depuse în această direcție călăuzindu-ne de „Îndrumătorul cultural" editat de M.Inf. am reuşit să activizăm un număr de 13 cămine culturale săteşti.

La Ateneul popular din Sighet s-au ținut 4 conferințe. La Ateneul Vişeul de Sus s-a ținut o conferință urmată de un concert. La celelalte cămine săteşti s-au ținut conferințe din „Îndrumătorul cultural".

Munca culturală la Uniunea Populară Maghiară către sfârşitul lunei februarie a fost îmbunătățită. Materialul cultural şi al conferințelor săptămânale fiind dat şi controlat de secția noastră.

În cadrul Frontului Plugarilor s-a dat o serbare în Sighet cu echipe şi coruri țărăneşti cari echipe au fost aduse din sate.

În județ funcționează 65 şcoli de alfabetizare. Numărul copiilor care frecventează şcolile de alfabetizare este de 3236.

A.R.L.U.S. şi-a extins activitatea la şcoli unde au început să funcționeze cercurile A.R.L.U.S.

În cadrul ARLUS-ului s-a sărbătorit 30 ani de la naşterea Armatei Roşii la Sighet şi Vişeu, meetingurile au fost urmate de un program cultural. În această lună se simte o întărire în viața de partid. Nivelul politic al şedințelor noastre s-a îmbunătățit. O îmbunătățire serioasă se arată la Ocna Şugatag unde datorită cursului seral nivelul politic şi conştiința de clasă a tovii-lor noştri a fost ridicat, iar toate sarcinile au fost duse în fața organizației de partid au fost realizate de mineri.

Influența partidului nostru atât în Sighet cât şi în restul județului s-a mărit simțitor, atât masele muncitoare de la oraş cât şi cele dela sate văd în partidul nostru forța conducătoare.

În această lună activitatea organizației de masse, mai ales a sindicatelor, care datorită organizării şi justei compoziții naționale a consiliului s-a îmbunătățit.

Munca de femei a constat la formarea echipelor pentru combaterea tifosului exantematic.

Munca de tineret s-a intensificat atât la oraş cât şi la sate datorită munci depuse de partid pentru lămurirea importanței muncii tineretului.

Ziarele şi broşurile de partid fiind difuzate larg în rândul masselor a contribuit la ridicarea nivelului politic al masselor.

În această lună s-a mărit numărul cititorilor la bibliotecile existente.

https://biblioteca-digitala.ro

Munca secției noastre s-a îmbunătățit în această lună, datorită practicii în muncă dobândită de tovii noştri din secție cât şi prin antrenamentul colectivelor nescoase din producție.

Pentru îmbunătățirea muncii de secție au contribuit şi celelalte secții județene prin intensificarea colaborării în muncă.

Tov. secretar al județenei a dat ajutor direct şi permanent pentru reluarea justă a sarcinilor secției.

Totuşi secția nu a putut să cuprindă întreaga activitate pe județ din cauză că tovii din plasă nu cunosc încă munca pe teren, parte fiind tinerii în cauză, absolvenți ai şcolilor de cadre țărăneşti.

Avem slăbiciuni la şcolile de cadre serale unde nivelul de predare al sarcinilor încă nu este destul de ridicat.

O altă slăbiciune o avem în munca rurală unde nici până în prezent nu am reuşit să controlăm activitatea pe [...] şi chiar uneori în oraş.

În luna care urmează /Martie/ vom da o atenție deosebită intensificării instructajului tovilor îndrumători prin cursurile serale săptămânale.

Vom intensifica munca de îndrumare la organizațiile de masse.

Responsabilul secției
V. Nemeş

Sighet, 2 februarie 1948
Raport de activitate pe luna ianuarie 1948, întocmit de Secțiunea Organizatorică a Comitetului Județean Maramureş al PMR, adresat Secțiunii organizatorice a CC al PCR
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, Dosar 43/1948, fila 1

Partidul Comunist Român
Comitetul Județean MaramureşSecțiunea Organizatorică
Către
Comitetul Central al Partidului Comunist Român
Secțiunea organizatorică, Bucureşti
Raport de activitate pe luna ianuarie 1948

Județeana PCR Maramureş cuprinde cele 4 plăşi care se împarte în:
- 66 celule săteşti,
- 24 celule de întreprindere, din care 9 celule CFR
- 12 celule de instituție şi
- 13 celule de cartier.

Total din județ avem 115 celule, în care sunt 97 grupe.

În județul nostru avem patru comitete de plăşi, care însă sunt în curs de reorganizare în cadrul PUM-ului.

Avem trei comitete de organizație / întreprindere care funcționează normal.

https://biblioteca-digitala.ro

Frecvența la celule de întreprindere este între 55-60%, cu o ridicare de 5-10% față de luna trecută.

La instituții şi de cartier 75-85%, cu o ridicare a frecvenței de 5-10% față de luna trecută.

La sate este de 75-80%, cu o ridicare de 5%.

În ceea ce priveşte participarea la şedințe, se observă o îmbunătățire considerabilă, dar cu nivel încă nu îndestulător.

Grupele de celule nu activează îndestulător, totuşi se observă îmbunătățire față de luna trecută, mai ales în privința şedințelor.

Celulele orăşeneşti pe lângă îmbunătățirea ținerii şedințelor şi ridicarea nivelului, s-a întărit şi prin diferite acțiuni ca: vânzări de cărți, îndrumători pe teren şi prin adunări.

În planul nostru de muncă am avut ca sarcină reorganizarea Comitetelor Locale, care s-au şi executat la Câmpulung şi Ocna Şugatag, precum şi organizația de Partid CFR Sighet.

Ca sarcină principală am avut-o organizarea PUM, în cadrul căreia s-a prelucrat unificarea în circa 100 celule, din cele 115, la care în mare majoritate au fost prezenți delegați ai comisiei mixte pentru unificare. Paralele cu această operație s-a făcut reorganizări în circa 22 celule din oraş pentru îmbunătățirea celulelor. Au fost celule unde a rămas în întregime vechea conducere. La aceste şedințe de unificare au fost repartizați din Socialişti, însă care s-au prezentat într-un număr foarte redus, şi aproape deloc la cele de cartier. În instituții prezența lor a fost mai bună.

În general PSD-iştii au avut o atitudine rezervată, acest lucru s-a manifestat mai ales atunci când au văzut că ei nu sunt aleşi în conduceri.

Viața organizatorică, cu ocazia unificării s-a îmbunătățit în județul nostru, care se datoreşte muncii active şi fără preget a tuturor activiştilor județenei noastre, fără acest ajutor secția organizatorică fiind compusă relativ incomplet n-ar fi fost în stare să cuprindă munca. Pentru aceasta s-au luat măsuri ca în această lună secția să fie completată şi astfel vom putea continua munca înainte şi a întări viața organizatorică.

În cursul lunei județeana noastră a fost cuprinsă în proporție de circa 85-90% de către activiştii noştri, ajutat fiind de întreg colectivul de bază al județenei noastre.

S-au ținut 21 de adunări populare în cadrul abdicării regelui, 6 adunări populare în cadrul reformei justiției, 4 conferințe cu activele de la plăşi, câte o consfătuire cu toarte plăşile, 2 adunări populare cu ocazia comemorării morții lui Lenin, una adunare generală a delegațiilor celor 2 partide legat fiind de un miting cu manifestații pe stradă.

Am mai avut o adunare generală ale delegatelor femei în vederea congresului pentru unificarea femeilor într-o singură organizație. Au fost prezente 58 delegate, lărgit pe urmă cu un miting cu 400 femei şi 250 bărbați.

La toate aceste adunări în general am avut o participare de cca 18.000 oameni.

https://biblioteca-digitala.ro

Atmosfera în general a fost bună, cu agitație destul de puternică, şi se poate constata starea de spirit al maselor s-a îmbunătățit, reuşind a-i antrena într-un număr din ce în ce mai mare la adunările noastre, astfel reiese destul de vădit, că influența şi prestigiul Partidului nostru s-a întărit.

Din cauza măsurilor luate de CC creştere în cursul lunei nu am avut, a rămas în întregime situația din luna trecută adică 3606 membri.

Secția organizatorică deşi a putut face față sarcinelor ce se impuneau în această lună, cu ajutorul întregului activ de bază, totuşi munca organizatorică încă lasă de dorit, neputând cuprinde în întregime întreg județul şi mai ales în privința controlului sarcinelor prin vizitarea normalizată a celulelor din provincie, cât şi în oraş. Acest lucru, după cum am mai arătat şi sub influența incompletei ai secției noastre.

Sperăm căci prin completarea secției județene, instalarea Comitetelor de plăşi şi în special al birourilor acestor comitete, precum şi prin antrenarea în muncă a instructorilor nescoşi din producție, vom fi în stare de a putea centraliza cât mai just munca organizatorică. Astfel, cu asemenea forțe de muncă vom face toate sforțările pentru a putea reorganiza şi reînvia comitetele locale din Virişmort, Borşa, Vişeul de Sus şi Rona de Sus, unde este o delăsare, care în cursul acestei luni neapărat trebuie lichidat.

Viața de Partid la CFR s-a îmbunătățit. Mai ales la celula Depou şi revizie. La Mişcare lasă de dorit. Aici este un spirit nesănătos, cauzate de unele elemente nehotărâte şi oportuniste. La Întreținere atât viața organizatorică cât şi disciplina şi ridicarea producției s-a întărit, care s-a manifestat mai ales cu repararea podurilor distruse de inundații, unde celula a depus o muncă frumoasă.

În ce priveşte producția: Lacul Mare, Ocna Şugatag, cea de sare se menține constantă, adică 80% față de 1938.

Cheresteaua la Vişeul de Sus s-a ridicat cu circa 20% față de luna trecută şi cu circa 10% față de 1938. la Câmpulung la Tisa în cursul lunii n-a funcționat deloc din cauza inundațiilor, linia ferată fiind complet distrusă, şi nu se poate face transportul lemnelor necesare fabricii, lucrează intens pentru punerea în producție, având speranțe că în prima săptămână ale lunii Februarie să se pornească la lucru.

În ceea ce priveşte situația economică a județului nostru, este îmbunătățită, care fapt a contribuit mult la ridicarea nivelului tovarăşilor atât de la sate cât şi de la oraş, întărindu-se astfel viața organizatorică. Întărirea vieții cooperativiste prin ajungerea în sate şi cooperativele muncitoreşti a unor însemnate stocuri de diferite stocuri pentru îmbrăcăminte, încălțăminte, alimente, etc., care ajungând la consumatori a făcut posibil, ca piața oraşului să fie din abundență aprovizionată cu alimente de strictă necesitate într-o măsură mai mare şi muncitorii putându-se alimenta mai bine, a creat o atmosferă mai favorabilă şi din acest punct de vedere care totdeauna forma o frământare în masele orăşeneşti.

Sighet, la 2 februarie 1948
Resp. sect. org.

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 2 Aprilie 1948
Raport de activitate pe timpul campaniei electorale întocmit de secția de Propagandă şi Agitație a Comitetului Județean Maramureş al PMR
Fond Comitetului Județean Maramureş al PMR, Dosar 51/1948, filele 19-24

Partidul Comunist Român
Comitetul Județean Maramureş
Secția de Propagandă şi Agitație

RAPORT DE ACTIVITATE
Pe timpul campaniei electorale

Campania alegerilor a găsit organizațiile partidului nostru în majoritatea comunelor din județ într-un contact destul de strâns cu massele.

Munca de îndrumare a fost intensificată cu două luni înaintea campaniei. În comunele din județul nostru îndrumătorii erau organizați şi au făcut deja o serie de acțiuni din casă în casă înaintea campaniei electorale. În această muncă ei au fost antrenați şi ajutați în munca lor de îndrumătorii din oraş cari s-au deplasat în comune şi unde acțiunile erau făcute împreună cu îndrumătorii din oraş.

Organizația județeană a ținut cont de compoziția socială şi națională a tovilor îndrumători dela oraş şi de aceea accentul a fost pus pe organizarea şi instructajul îndrumătorilor țărani.

În ceace priveşte pregătirea politică şi combativitatea tovilor noştri îndrumători dela sate a fost slabă înaintea campaniei electorale. Acest fapt s-a resimțit în munca lor la începutul campaniei electorale.

Secția de propagandă şi agitație la începutul campaniei electorale a lucrat sectar, bazându-se numai pe forțele P:M.R.-ului.

Consiliul județean F.D.P. şi consiliile de plăşi la deschiderea campaniei nu au antrenat în muncă organizațiile componente ale FDP-ului în secția întreaga muncă a fost făcută de partidul nostru.

În faza treia s-a observat această lipsă au fost constituite colective largi ale secțiilor FDP. La secția de propagandă colectivul nostru județean a intrat în colectivul FDP şi astfel am reuşit să eliminăm greşelile dela început mobilizând forțele organizațiilor componente ale FDP-ului.

Totuşi unele organizații ca P.N.P., U.P.M.C.D.E., tineret, şi mai în măsură U.F.D.R. (în special la oraş) n-au contribuit la reuşita campaniei electorale în măsura masselor pe cari le reprezintă. Aceste lipsuri sunt de natură organizatorică mai veche. La sate contribuția şi colaborarea forțelor locale P.M.R., Frontul Plugarilor şi Femei a fost bună .

Îndrumătorii cari au lucrat efectiv pe teren mai ales în ultima fază a campaniei electorale au fost repartizați în felul următor pe organizații şi plăşi:

	P.M.R.	F.P.	Femei	Tineret	U.P.M	C.D.E.	P.N.P	Sindicat

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeu	190	32	80	23	-	-	-	-
Iza	146	40	20	15	-	-	-	-
Şugatag	224	20	42	16	-	-	-	-
Sighet	157	80	18	20	-	-	-	-
	125	50	25	30	7	20	6	17
	842	222	185	104	7	20	6	17

Totalul îndrumătorilor pe județ..... 1403.

Munca îndrumătorilor a fost crescândă intensificându-se către sfârşitul campaniei. În acele comune unde îndrumătorii au fost slabi am trimis îndrumători din oraş.

Numărul îndrumătorilor scoşi din producție în ultima fază a campaniei electorale este de 7.

Îndrumătorii au fost instruiți şi au lămurit populația asupra următoarelor probleme:

- Prelucrarea proiectului de Constituție,
- Prelucrarea manifestului- program,
- Popularizarea realizărilor guvernului şi a realizărilor locale,
- Popularizarea candidaților,
- Popularizarea deciziilor Ministerului Industriei şi Comerțului,

Îndrumătorii au făcut o serie de munci ca afişaj, distribuirea materialelor, pregătiri pentru adunări şi colectarea fondului electoral.

Ținând cont de nivelul lor politic în munca lor s-a putut observa mult spirit de lucru, disciplina şi în ultimă fază destulă combativitate.

Sunt unele părți negative a îndrumătorilor, lipsa de pregătire la începutul campaniei, coordonarea în muncă, îndeplinirea sarcinilor în mod mecanic, lipsa verificării îndrumătorilor dela organizațiile de masse şi controlul insuficient pe teren a dus la unele abateri a câtorva îndrumători dela organizațiile de massă cari s-au dedat la vizitarea de cârciumi. În unele cazuri de combativitate ca de exemplu ştergerea ochiului unde a apărut în comune.

În ultimă fază controlul s-a intensificat în special cu ajutorul tovilor noşti dela Bucureşti, aceste lipsuri au fost remediate.

În timpul campaniei electorale au fost ținute următoarele adunări:

		Participanți
De F.D.P împreună cu forțele administrative	4	400
Cu intelectualii	4.....	400
Cu învățătorii	1	150
F.D.P. împreună cu forțele administrative ...	5	450
Cu jandarmii	1	150
Pe cartiere	20	800
Sindicale	14	6500
Cu femei	45	6000
Cu tineret	15	3600
U.P.M.	2	1500
C.D.E.	2	250

https://biblioteca-digitala.ro

F.D.P. oraş	1	.800
În comune	59	.37500
De plăşi	3	.10000
În centre industriale	3	.1500
De închidere în oraş	1	.2000
Cu frontul plugarilor.....	2	.300
Total	183	.7500

În aceste adunări au fost prelucrate următoarele:

Raportul tov. Gheorghiu-Dej la Congresul P.M.R.
Republica Populară Română.
Realizările Guvernului,
Proiectul de Constituție,
Manifestul Program,
Contribuțiile tov. Gheorghiu-Dej,
Deciziile Ministerului Industriei şi Comerțului,
Însămânțări,
Cooperația,
Producția,
Şantierul Salva-Vişeu.

Proiectul de constituție a fost foarte bine primit de massele muncitoare şi țărănimea săracă. Din proiectul de Constituție au fost comentate mai ales punctele care privesc proprietatea şi moştenirea. Manifestul program a fost primit. Deciziile Ministerului Industriei şi Comerțului au adus o înviorare în masse şi siguranța că mergem spre ridicarea nivelului nostru de trai.

Reacțiunea a lansat svonuri că aceste măsuri sunt numai cu caracter electoral.

Reformele prevăzute în manifestul-program au fost bine dezbătute, mai ales reforma administrativă şi fiscală. În multe părți din județ (comuna Petrova) s-au făcut propuneri din partea țărănimii sărace pentru a fi înglobat în proiectul de Constituție trecerea composesoratelor în proprietatea comunelor. La adunările noastre atmosfera a fost bună. Problemele ridicate au fost vitele, sămânța de primăvară, posibilitatea de muncă, dijma şi arenda, ridicarea dispoziținii ca dela linia de frontieră 500 m să se poată însămânța terenul.

La aceste adunări s-a putut observa că elementele reacționare puneau întrebări cu două înțelesuri, arătându-se ca apărători ai țărănimii sărace. Au fost demascați pe loc caiace a adus rezultate pozitive în rândurile țărănimii sărace.

La desbaterea problemelor cetățenii au dovedit că maturitatea lor politică este în dezvoltare şi se observă începerea ascuțirii luptei de clasă mai ales în problema dijmei şi arendei.

https://biblioteca-digitala.ro

Deşi materialele de propagandă sosite ceva mai târziu totuşi noi am reuşit ca prin distribuţia lor mai rapidă şi raţională să ajungă la plăşile şi comunele noastre.

Materiale de propagandă în limba maghiară considerăm că s-a trimis prea puţin.

Dela Consiliul Naţional F.D.P. am primit următoarele materiale de propagandă:

Proiectul de Constituţie broşuri.....15.300
Manifestul Program broşuri.....15.400
Legea Electorală 2.000
Afişe F.D.P.....34.000
Afişe pentru tineri.....5.600
Afişe pentru femei.....9.000
Afişe pentru plugari.....6.000
Afişe statistice.....8.000
Fluturaşi 26.000
Broşuri pentru îndrumători.....1.800
Pentru pace.....3.500
Precizările tov. Gheorghe Georghiu-Dej.....9.000

În limba maghiară:

Proectul de Constituţie 100
Tineret 100
Plugari 1000
Pentru îndrumători 100
Afişe 1400

Noi am editat următorul material cu caracter local:

Broşură despre şantierul naţional Salva-Vişeu 6000
Chemarea lansată de candidaţi 5000
Manifest cu popularizarea candidaţilor 2000
Foi volante 5000
Manifest pentru meseriaşi 1000
Manifest pentru popularizarea candidaţilor 3000

În limba maghiară

Manifest cu popularizarea candidaţilor 2000
Foi volante 2000

În limba ucraineană

Proiectul de Constituţie ...broşură 3000
Manifest cu popularizarea candidaţilor 1000

https://biblioteca-digitala.ro

Manifest program broşură 1000
Diferite lozinci şi placarde 500

Toate materialele sosite şi tipărite de noi au fost difuzate rapid, afişajul s-a prezentat bine mai ales în ultima fază a campaniei.

În oraş a fost expus un panou de pânză 3/5 m cu realizările din Maramureş.

Un panou de pânză ¾ m cu linia Salva-Vişeu.

Au mai fost lozinci luminate şi diferite placarde cu extrase din constituţie.

Au fost expuse 16 tablouri pictate în ulei ale candidaţilor şi fotografii ale primului candidat primite de la Bucureşti.

Au fost instalate două case de alegători, una în oraş şi una în comuna Ocna-Şugatag.Vizitarea slabă.

Cazuri importante de semnalat nu sunt.

Săptămânalul Graiul Maramureşului în cursul campaniei electorale a fost difuzat gratuit. A apărut în total 12.000 de exemplare. Săptămânalul a avut câteva greşeli ceea ce se datoreşte în primul rând că noi am putut cuprinde întreaga muncă.

În timpul campaniei electorale au funcţionat 10 echipe culturale, s-au dat 20 de reprezentaţii care au avut un bun succes.

Caravana cinematografică a dat 26 reprezentaţii şi a proiectat 10 dispozitive cu lozinci.

În cinematograful din oraş au fost proiectate 15 diapozitive cu diferite lozinci.

În oraş a funcţionat difuzorul în tot timpul campaniei electorale dând ştiri şi ultimele decizii comunicate.

În timpul campaniei electorale între toate preocupările noastre am pus accent pentru mobilizarea la muncă voluntară la şantierul Salva-Vişeu, fără să luăm însă măsuri concrete lăsând această muncă în grija tineretului fără ai da ajutor practic.

Slăbiciunile s-au şi arătat, primul lot de tineri care a plecat în ziua de 1 Aprilie a.c. este de 100 brigadieri, iar componenta acestuia reprezintă categoriile tineretului din judeţul nostru (lipseşte elementul românesc şi ţărănesc).

Nici săptămâna mondială a tineretului nu a fost folosită îndeaproape de noi.

Munca reacţiunii în campania electorală s-a desfăşurat paralel cu activitatea noastră fără ca să poată antrena masse. Munca reacţiunii s-a constatat din exploatarea greutăţilor economice, problema impozitelor, propaganda împotriva ridicării certificatelor de alegător, ruperea maselor antrenând copiii în această acţiune, ştergerea semnului soarele, în unele comune desenarea ochiului iar la Vişeu au fost văzute şi două zvastici.

Un alt zvon că femeile vor fi încorporate şi că li se vor lua copiii şi alte svonuri obişnuite.

Unii capi ai reacţiunii ca Vasile Lazăr, înv. Malageanu din Borşa, Udrea un fost conducător al tineretului PNŢ sunt ascunşi în pădurile din judeţul nostru.

https://biblioteca-digitala.ro

Toată activitatea reacțiunii nu a fost sistematic organizată iar noi nu am putut lua măsuri imediate pentru a combate svonurile şi activitatea lor.

Acțiunea C.N.C. pentru înființarea centrelor de lapte în județ, acțiunea a încercat s-o exploateze în folosul ei, speriind femeile că prin astă metodă copiii lor vor fi luați dela case.

Măsurile de deparazitare în câteva comune ucrainene unde tifosul a luat mari proporții a dat ocazie reacțiunii să arate populației că în România ucrainenii sunt rău tratați (tunşi) şi n-au drepturi, şi toți trebuie să se organizeze şi să plece în U.R.S.S. şi să nu plătească impozit statului român care-şi bate joc de ei. Cazul unui fost membru de partid exclus Danciuc Pintea din Ruscova, întrerupând o adunare populară făcută de un activist, a spus cele de mai sus. A fost intensificată munca de îndrumare în aceste comune care a dat rezultate bune.

Elemente reacționare mai ales din sânul bisericii catolice au influențat populația maghiară de a nu participa în mod masiv la alegeri motiv că statul român nu respecta sărbătoarea populației maghiare.

Reacțiunea a întrebuințat ca instrumente legale sectele religioase îndeosebi iehoviştii, care s-au mişcat intensiv în campania electorală, făcând propagandă contra ridicării certificatelor de alegători.

Apoi a trecut la propaganda de abținere dela vot, motivând că alegerile n-au nici un rost întrucât nu este decât un singur semn.

Văzând că numele nu sunt, au trecut la popularizarea listei Nr.2 ca fiind o listă americană, iar lista Nr.1 fiind o listă rusească. În unele cazuri spunea că lista Nr.1 e lista ungurească, iar lista Nr.2 e lista românească.

Am făcut şi noi greşeala ca candidații listei Nr.2 erau oameni populari şi suntem convinşi că destul de mulți oameni de bună credință cunoscând personalitatea lor, au votat lista Nr. 2.

Au mai îndemnat populația să dea buletinele în alb sau anulate. Aceste metode s-au dovedit slabe, întrucât n-au prins masele şi mai mult chiar din oamenii lor, sub presiunea entuziasmului masselor s-au alăturat listei Nr.1. toate aceste metode ale reacțiunii au fost cunoscute la timp şi combătute energic de îndrumători.

În munca de propagandă un aport serios ne-au adus tovii din Bucureşti şi în special la munca de îndrumare pentru pregătirea îndrumătorilor şi controlul lor pe teren au dat tov. Anghel şi Gruia.

În această campanie electorală s-au evidențiat mai multe elemente dintre care un număr care a muncit în mod deosebit:

Fița Dumitru P.M.R. Țăran
Butuza Victor P.M.R. muncitor
Ardelean Aurel P.M.R. funcționar
Rednic Ştefan P.M.R. plugar
Ciceu Ştefan P.M.R. plugar
Tarnoveanu Petre P.M.R. funcționar
Dițescu Nicolae P.M.R. funcționar
Viezel Nicolae P.M.R.

https://biblioteca-digitala.ro

Tesler Etal P.M.R.
Szabo Ludovic P.M.R.
Chaimovici Dumitru P.M.R.
Semeniuc Gheorghe P.M.R.
Viener Francisc P.M.R.
Schrener Mauriţiu sindicat
Fischman Nicolae sindicalist
Leordeanu Ioan P.M.R.
Roman Petru P.M.R.
Morasan Gheorghe P.M.R. plugar
Panamarenco Nichita P.M.R. plugar
Cast Matei U.T.M.
Molnar Francisc U.T.M.
Orghici Vasile U.P.M.
Bledea Gheorghe ziarist

Succesul în alegeri se datoreşte muncii depuse de F.D.P. în campanie, însă trebuie de remarcat că terenul a fost pregătit cu mult înainte de campanie de P.M.R.

Campania electorală a mers în mod crescând intensificându-se în ultima săptămână şi primind un caracter de masse în penultima şi ultima zi. – atmosfera entuziastă din ziua alegerilor când populaţia într-un mod foarte disciplinat încolonat cu muzici, drapele, lozinci s-a prezentat la urne încingând dansuri populare.

Această atmosferă a demobilizat o parte a reacţiunii iar o altă parte sub această presiune a masselor a mers alături de noi. Nici un incident nu merita a fi semnalat.

Armata a contribuit şi ea la buna desfăşurare a alegerilor. În cadrul armatei au fost ţinute 6 meetinguri pe unităţi şi garnizoane într-o atmosferă entuziastă.

Cu toate aceste rezultate pozitive în timpul campaniei electorale ne-am lovit de greutăţi de natură organizatorică mai veche.

U.P.M. cu ocazia sărbătoririi centenarului a avut unele ieşiri şovine.

Cu populaţia ucraineană ne-am ocupat foarte puţin înaintea campaniei electorale şi de aceea contactul cu ei a fost destul de greoi.

Aceste lipsuri ale noastre va trebui să le corectăm cât mai repede ocupându-ne serios şi intens cu problemele naţionalităţilor conlocuitoare din judeţul nostru.

Rezultatele alegerilor au fost peste aşteptările noastre, totuşi n-am sesizat unele puncte slabe ca Cuhea unde a votat comuna Ieud, Dragomireşti, Vişeul de sus precum şi Deseştiu unde a votat comuna Ocna Şugatag.

Pentru a exploata succesul am ţinut în ziua de 31.III. şedinţa în centrele de plăşi cu cei mai buni îndrumători unde li s-au dat rezultate şi s-a făcut un plan pentru exploatarea succesului care consta în popularizarea victoriei, menţinerea spiritului masselor până în ziua de 13 Aprilie ziua Marei Adunări Naţionale.

https://biblioteca-digitala.ro

S-a editat o ediție specială a „Graiului Maramureşului" în 5000 exemplare în limba română, 1000 în limba maghiară, 1000 în limba ucraineană, prin care s-a difuzat rezultatul alegerilor.

Totodată s-au dat instrucțiuni la trecerea imediată a sarcinilor de însămânțări, producție, cooperație, munca de voluntariat.

Campania se va încheia cu adunări populare în fiecare comună în ziua de 4 Aprilie, iar în ziua de 6 Aprilie cu meetinguri în centrele: Câmpulung, Ocna Şugatag, Vişeu, Borşa, Sighet.

Munca noastră în campania alegerilor a fost foarte mult uşurată de tovii noştri care au urmat şcoala de cadre țărănească şi care au un aport serios în această campanie.

Secția nu ar fi putut cuprinde munca fără ajutorul tovarăşilor din Bucureşti, de aceea sarcina imediată ce se pune în fața organizației noastre este lărgirea colectivelor noastre şi ridicarea de noi cadre.

Sighet la 2 Aprilie 1948

Resp. Secției
Nemeş Vasile

Sighet, 3 mai 1948
Raport de activitate pe luna aprilie întocmit de Secția Agitație şi Propagandă al Consiliului Județean Maramureş

Partidul Muncitoresc Român
Consiliul Județean Maramureş
Secția de Propagandă şi Agitație

Către.
C.C. al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă şi Agitație.

Activitatea secției noastre s-a desfăşurat pe linia sarcinilor primite de la C.C. În prima parte a lunei Aprilie, până în ziua de 10 s-a continuat cu popularizarea victoriei în alegeri al F.D.P.-ului. În acest scop s-au ținut adunări în 44 comune cu cca 18.000 participanți, în trei centre industriale ale județului: Câmpulung la Tisa, Vişeu şi Ocna Şugatag cu cca 1.800 participanți şi în oraşul Sighet un meeting cu cca 1.500 participanți. Atmosfera la aceste adunări a fost bună reuşind prin acestea să întărim încrederea masselor în regimul nostru. După 10 Aprilie a început munca de pregătire a campaniei pentru ziua de 1 Mai. În fabrici munca de întreceri pentru ridicarea producției, iar pe ogoare munca intensă de însămânțări.

În fabrici, rezultatele întrecerilor au fost slabe, datorită că la noi în județ s-a făcut foarte puțin în această direcție.

https://biblioteca-digitala.ro

Campania de însămânțări a fost o preocupare permanentă, iar cu ajutorul muncii depuse de îndrumătorii noştri am obținut rezultate mai bune decât în anii precedenți.

Paralel cu aceste acțiuni s-a desfăşurat campania pentru popularizarea şantierului național „Vasile Luca", de pe Salva-Vişeu. Cu munca de lămurire dusă am reuşit ca atmosfera nesănătoasă şi svonurile mincinoase în jurul şantierului să fie spulberate, creindu-se astfel condiții prielnice pentru recrutarea noilor brigadieri.

O lipsă serioasă în activitatea noastră, a fost neantrenarea masselor în munci voluntare, totuşi la o primă mobilizare am reuşit să antrenăm în muncă 250 sindicalişti din oraş, ceea ce ne arată că munca voluntară va putea fi extinsă şi vom obține rezultate bune.

Rezultatele obținute de deputații județului nostru, măsurile economice luate de guvern, au contribuit larg la întărirea încrederii masselor în regimul nostru şi în partidul nostru pe care în toate acțiunile noastre le-am scos în evidență.

Cu toate rezultatele pozitive obținute în munca noastră, reuşind de a ține treaz spiritul masselor pentru a duce la îndeplinire sarcinile noastre, totuşi reacțiunea a reuşit să ne facă greutăți.

Problema națională, şovinismul, antisemitismul este destul de accentuat la noi în județ. Problema națională este întreținută de unele elemente duşmănoase, iar în această lună am avut în județ câteva manifestări caracteristice:

În Sighet, cu ocazia uciderii unui evreu a cărui mobil a fost jaful, evreimea antrenată de elemente reacționare au făcut o demonstrație ostilă în fața poliției. Aceste elemente au căutat să dee omorului un caracter politic.

La Ruscova, elementele reacționare ucrainene au bătut doi evrei din cauza unui litigiu cu pământ, având un caracter antisemit. La Dragomireşti în ziua de „Joia mare" au avut loc unele manifestări împotriva populației evreieşti /aruncare de pietre în ferestri şi bătăi/.

Pentru combaterea acestor manifestări s-au luat măsuri de lămurire şi contra instigatorilor măsuri polițieneşti.

O altă greutate ce am avut de întâmpinat în această lună, a fost problema repartizării munților şi păşunilor, unde chiaburii au reuşit să antreneze şi populația nevoiaşă a satelor. Cu ajutorul îndrumătorilor am reuşit ca în mare măsură problema să fie lămurită.

După campania de alegeri, unde partidul nostru încadrat în munca F.D.P. şi-a pierdut fața, iar din punct de vedere organizatoric a avut delăsări, noi am pus accent pe munca de întărire a vieții de partid, iar în urma măsurilor luate am reuşit să facem îmbunătățiri fără să atingem însă nivelul din înaintea campaniei pentru alegeri.

În sânul Partidului în celulele din oraş avem greutăți cu foştii membri ai partidului Soc.Dem., mai ales cu învățătorii care au concepții idealiste şi alte concepții greşite şi în şedințele de celule pun unele probleme într-un mod distructiv. În general se observa la ei tendințe şovine. În celulele săteşti avem

https://biblioteca-digitala.ro

greutăți cu elementele chiabure care s-au strecurat în partid şi care reuşesc să antreneze în jurul lor şi elemente sărace.

Situația secției. În cadru secției tov. Ardelean Aurel a fost însărcinat cu munca de partid pe şantierul Salva-Vişeu în locul lui a fost pus tov. Coman Vasile, care a făcut şcoala de cadre țărănească. Cu resortul cultural a fost însărcinat tov. Iutes Daniel, iar cu Studii şi Documente tov. Dr. Pragh Gotthard ambii sunt nescoşi din producție.

Activitatea pe comisii

Învățământ de partid. Cursurile serale întrerupte în timpul campaniei electorale au fost în parte reluate. Funcționează cursul seral în limba maghiară cu 15 participanți şi un alt curs în comuna Ocna-Şugatag cu 30 participanți. Numărul mai redus de elevi se datoreşte muncilor agricole.

Pentru activiştii județenei am înființat un curs în limba română „Despre Bazele leninismului", iar una în limba maghiară cu prelucrarea „Manifestului Comunist". Ambele cursuri se țin zilnic dela 7-8 dimineața.

Pentru luna Mai am făcut un plan pentru a extinde studierea materialului ideologic în cercuri cât mai largi ale membrilor de partid. Vom face un curs seral pentru secretarii org. de bază din oraş, pentru membrii birourilor dela org. de bază cercuri de studiu individual din Istoria Partidului. Pentru restul membrilor de Partid vom intensifica munca de lămurire asupra importanței ridicării nivelului ideologic, politic şi cultural, făcând controlul asupra materialului citit.

Din experiența celor două şcoli de cadre țărăneşti pe cari le-am avut la județeana noastră şi care şcoli au avut rezultate bune alimentând şi umplând multe lipsuri de cadre cu aceşti tov, având în vedere marea lipsă de cadre de la județeana noastră, biroul județean cere C.C. aprobarea pentru înfiițarea unei şcoli medii de partid în Sighet. Noi ne dăm seama de greutățile pe care le vom întâmpina, dar ne luăm angajamentul că vom învinge aceste greutăți şi prin această şcoală vom ridica o serie de cadre noi.

Comisia de îndrumare. Îndrumători folosiți în timpul campaniei electorale au continuat munca de popularizare a victoriei în alegeri ale F.D.P.- ului, după metodele folosite în timpul campaniei.

Pentru campania însămânțărilor, noi nu am putut asigura aceeaşi colaborare cu F.D.P. şi să folosim acelaşi număr de îndrumători. Greutățile muncii de îndrumare a fost dus de îndrumătorii P.M.R. iar într-o mai mică măsură de Frontul Plugarilor. În campania însămânțărilor au lucrat activ circa 700 de îndrumători, care prin repartiția justă a sarcinilor, împărțindu-şi satul pe gospodării, controlând zilnic terenurile însămânțate, am reuşit ca cu toate condițiile nefavorabile climaterice, până la 1 Mai să fie însămânțate 85%.

În această lună munca îndrumătorilor sindicali s-a îmbunătățit, ei au contribuit la mobilizarea sindicaliştilor la muncă voluntară, reuşind în două ocazii câte 250 de sindicaliști să fie mobilizați pentru munca la ferma Reazimului din Sarasău. Totodată au contribuit la organizarea, mobilizarea şi ornamentarea oraşului pentru ziua de 1 Mai.

https://biblioteca-digitala.ro

La sărbătorirea zilei de 1 Mai au participat circa 5000 de cetățeni, ceea ce este o cifră considerabilă pentru oraşul Sighet, luând în considerare că dintre aceştia au fost foarte puțini țărani.

Defilarea, ornamentarea oraşului au fost reuşite. Dela meeting o mare parte a cetățenilor a plecat, iar agitația a avut şi ea lipsuri satisfăcătoare.

Comisia de Studii şi Documente. La mijlocul lunei a început munca cu strângerea datelor şi studierea posibilităților economice ale județului nostru. Pentru a putea obține rezultate în această muncă va trebui să antrenăm colective largi.

În ziua de 1Mai a avut loc adunări în centrele industriale: Vişeu, Câmpulug, Ocna Şugatag. În aceste centre atât pregătirea cât şi participarea au fost insuficiente.

Comisia de difuzare. În Aprilie au fost difuzate 2325 cărți şi broşuri. În această muncă îndrumătorii au contribuit în cea mai mare parte. A fost inițiat un concurs individual de difuzare în cinstea zilei de 1 Mai, dar având în vedere rezultatele nesatisfăcătoare, am prelungit acest concurs până la 1 Iunie.

Caravana cinematografică din cauza defecțiunilor aparatelor de proiectat n-a dat decât 8 reprezentații. Au fost făcute 10 negative în legătură cu însămânțări şi şantierul Salva-Vişeu cari au fost proiectate la oraş şi la caravană.

Difuzoarele au funcționat în ultima parte a lunii, iar acum fiind complet reparate vor funcționa în mod regulat.

Comisia de presă. Săptămânalul „Graiul Maramureşului" a fost reorganizat, pentru conducerea lui s-a format un comitet. Săptămânalul a apărut regulat în 6 pagini, într-un tiraj de 1500 exemplare. Nivelul politic al săptămânalului s-a îmbunătățit, tov. secretar județean dându-ne un ajutor efectiv în această muncă.

Din „Scânteia" ne sosesc 670 abonamente colective, iar din „Scânteia, satelor" difuzăm 600 exemplare. Cu ocazia zilei de 1 Mai am făcut o acțiune de difuzare a „Scânteii" şi „Igazsag". Au fost difuzate 600 „Scântei" şi 250 „Igazsag".

Am organizat trimiterea de ştiri regulate ziarelor „Igazsag" şi „Szabad Elet". Trimiterea de ştiri la „Scânteia" au început să se normalizeze.

Cu toate intervențiile noastre ziarul „Pentru Pace Trainică", nu soseşte regulat şi uneori deloc.

Cu ocazia zilei de 1 Mai a avut loc un concurs de ziare de perete cu 25 ziare, la care au participat sindicatele şi o parte din celulele noastre. Față de trecut se observă o îmbunătățire simțitoare, atât la articole cât şi la exterior.

Comisia culturală. În luna aceasta echipele culturale cari au fost folosite în timpul campaniei electorale şi-au continuat activitatea cu programe date şi controlate de noi. Atât la oraş cât şi la sate echipele au fost bine primite, reprezentațiile lor au fost legate de o expunere politică, iar îndrumătorii cari însoțeau echipele au făcut munca de lămurire între populația care asista la reprezentații. Dintre programele culturale este de remarcat piesa Oamenii soviatici de Simonov, jucată de o echipă a liceului maghiar din localitate şi Pe Ebrul însângerat. Echipele culturale au vizitat comunele: Ieud, Coştiui, Teceul

https://biblioteca-digitala.ro

Mic, Bocicoiu, Ocna-Şugatag, Dragomireşti, Vişeul de Sus şi Câmpulung. O echipă U.T.M. din Şugatag a vizitat şantierul național.

Pentru ziua de 2 Mai a fost pregătit un vast program sportiv şi cultural, la care şi-au dat contribuția şcolile din oraş, sindicatele şi org. de masă. Cca 800 de oameni şi-au dat contribuția la program. Participanți la aceste serbări au fost cca 4000.

În județ avem până în prezent 24 cămine culturale, conducerea este în mare parte verificată, activitatea lor culturală este încă slabă.

ARLUS. Activitatea Arlusului a fost în luna aceasta mai mult organizatorică, extinzându-şi cercurile în plasa Şugatag şi Iza. Activitatea cercurilor slabă. În şcoli activitatea mai bună. De 1 Mai Arlusul a pregătit o expoziție cu aspecte din U.R.S.S. primite dela centru.

Concluzii. Am reuşit în această lună cu ajutorul colectivelor largi să îmbunătățim munca secției, totuşi n-am reuşit să cuprindem întreaga muncă din județ. Ne rămâne ca sarcină introducerea sarcinilor de propagandă şi agitație până în jos, pregătirea tov., resp. în această muncă pentru a-şi cunoaşte misiunea.

Din toată activitatea îndrumătorilor din această lună, se simte o îmbunătățire în ceeace priveşte îndeplinirea sarcinilor. Lipsa mare e că aceste sarcini sunt îndeplinite într-un mod mecanic, fără să fie prelucrate din punct de vedere politic. Sarcina principală rămâne educarea tov. noştri , ridicarea de cadre noi şi sistematizarea muncii. Pentru a putea cuprinde munca de îndrumare în județ instructorii organizatorici ne-au dat un ajutor real. Pentru îmbunătățirea nivelului politic al îndrumătorilor trebuie să începem această muncă la activul nostru.

Sighet, la 3 Mai 1948

Resp. Secție Agitație şi Propagandă

Sighet, aprilie 1948
Completare la raportul de activitate pe timpul campaniei electorale întocmit de Secția de Propagandă şi Agitație a Comitetului Județean Maramureş al P.M.R.
Fond Comitetul Județean Maramureş al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 25-27.

RAPORT

Pentru complectarea raportului alăturat, înaintat Frontului Democrației Populare Sighet, sunt de făcut următoarele adăugiri:

1). În oraşul Sighet, între 15 – 24 Martie, nu s-a simțit nici o mişcare publică electorală ca şi cum nu era campanie electorală. Nu a fost nici un fel de afişaj, nici manifestări publice, mari sau mici. S-a făcut muncă prin îndrumători. Nu cunosc rezultatele reale. Femeile trimise de U.F.D.R. pentru munca de

https://biblioteca-digitala.ro

îndrumătoare, spuneau că unele erau însoțite de bărbați, care nu puteau răspunde la anumite întrebări ale cetățenilor vizitați.

Activiştii localnici şi delegații din Bucureşti erau aproape toți trimişi cu munca în județ.

2). Nemulțumirile reale ale populației şi aţâţările reacțiunii, sunt consemnate în alăturatul raport la pct.2).

3). Legăturile instructorilor şi candidaților la oraş, s-a făcut dela om la om. A fost un meeting la 25 Martie. Pe lângă salutul organizațiilor şi oficialității, a vorbit candidatul Cernicica. A făcut o clară şi lămuritoare expunere, care a plăcut participanților. Adunarea a fost reuşită ca organizare, mobilizare, entuziasm. Atmosfera, lozincile bine plasate, s-au datorat în bună parte intervenției militarilor care au venit în număr compact la adunare. În cadrul organizației U.F.D.R. legătura cu massele s-a făcut în modul consemnat alăturat.

4). În oraş, campania electorală s-a desfăşurat prin îndrumători, în ultimele zile prin adunări pe sindicate. Ziarul săptămânal a apărut în ultima săptămână înaintea alegerilor de 3 ori, tratând realizările guvernului şi articole din Constituție. Au fost şi 2 meetinguri pe lângă adunările organizate de colectivul U.F.D.R., consemnate în alăturatul raport.

5). Reacțiunea s-a manifestat printr-o propagandă de aţâţări dela om la om, speculând lipsurile reale şi inventând zvonuri mincinoase, deasemeni consemnate în alăturatul raport.

Afară de un număr de elemente aparținând păturilor mijlocii, încadrate în P.M.R., nu a existat în oraşul Sighet o organizație politică democratică corespunzătoare, care să se fi ocupat de categoriile mijlocii. Partidul Național Popular, inexistent ca activitate, fără prestigiu, neînțeles asupra rostului lui, nici de opinia publică nici de partidele politice democratice existente. Datorită dezastruoasei conduceri, a fost privit ca o formațiune hibridă, chiar reacționară, născută descompusă. Păturile mijlocii, numeroase în oraş (învățători, funcționari, magistrați, liber profesioniști, etc.) chiar acele cunoscute ca foste simpatizante maniste (să nu se uite că Sighetul a fost fieful puternic manist, Ilie Lazăr), din discuții şi atitudini se constată că sunt resemnate, recunosc înfrângerea reacțiunii. Ele caută să se detaşeze de reacțiune, dacă nu chiar sufleteşte, materialmente, împinse prin forța împrejurărilor, datorite cuceririlor luptei şi muncii clasei muncitoare, seriozității conducerii regimului democrației populare, realizărilor obținute şi credinței care a prins rădăcini, că munca serioasă, cinstită a regimului democratic român, nu poate fi clintită, că ea poate servi interesele şi acestei categorii.

La o primă luare de contact cu diferite persoane aparținând categoriilor mijlocii, după discuții lămuritoare asupra rolului şi realizărilor P.N.P. s-a manifestat dorința de a se încadra în acest partid. În cadrul campaniei electorale au fost recrutate elemente respectate din oraş, fără trecut activ sau pătat politic, apreciate de conducerile partidelor din Frontul Democrației Populare, ca putând fi folosite în cadrele democrațiilor. Evident că întreaga populație a stat sub influență manistă. Astăzi înfrângerea acestora, recunoscută, popularizate cauzele acestei înfrângeri, massele pot fi prelucrate. Trebuie cadre vigilente locale, active, pentru

https://biblioteca-digitala.ro

a se putea desăvârşi cu succes această muncă. P.N.P. revine sarcina de mare însemnătate şi răspundere să prelucreze numeroasa pop. îndeosebi orăşenească, şi să o facă folositoare societăţii democrate.

Campania electorală a avut fără îndoială bune rezultate, chiar dacă nu a fost prea dinamică şi fără deosebită amploare agitatorică. S-au lămurit multe necunoscute, s-au demascat scopul perfid al propagandei de zvonuri, au fost popularizate realizările regimului democratic şi ţelurile admirabile, în slujba poporului, către care el tinde. S-a constatat o bună dispoziţie şi respect, chiar din partea bănuiţilor adversari, pentru succesele democraţiei. Această stare psihologică trebue întreţinută cu mare perseverenţă, prin instructori capabili să ridice cadre de permanenţi îndrumători şi prin realizări concrete, care să înlăture fie chiar în modestă măsură, greutăţile şi lipsurile, acolo unde au fost semnalate.

Oamenii însărcinaţi să facă muncă, chiar dacă nu toţi au avut suficientă pregătire, cei mai mulţi au lucrat devotat şi unii au fost chiar neobosiţi în prestarea însărcinărilor primite. Este regretabil că trebue arătat că P.N.P.-ul local, nu a avut vreun mod de procedare, fiind inexistent ca organizaţie. Secretarul Baicu pretindea că a trimis un număr de îndrumători din F.D.P.

7). Colaborarea în cadrul F.D.P.-ului a fost activă şi armonică din partea: P.M.R., Frontul Pl., U.P.M. şi P.N.P. în forma cunoscută. Au sprijinit campania U.F.D.R., Sindicatele Unite, U.T.M. şi C.D.E. Deficienţe în cadrul organizaţiei în care am lucrat: Delegata U.F.D.R.-ului nu participa la şedinţele Consiliului Frontului Democraţiei Populare şi nu făcea acestuia rapoarte de activitate.

8). Consiliul F.D.P. a fost compus în forma mai sus arătată.

9). În cazul P.N.P., nu s-a evidenţiat organizaţia locală, cum se desprinde în cuprinsul raportului.

10). Nu mă pot pronunţa exact asupra nivelului politic al conducătorilor F.D.P. din judeţul respectiv, deoarece nu am lucrat permanent şi direct cu aceştia, totuşi din legăturile sporadice şi din observaţii urmărind desfăşurarea generală a campaniei electorale, s-a putut constata că P.M.R.-ul local se bucură de prestigiu îndeosebi, datorită marelui prestigiu al P.M.R.-ului în general. Opinia publică admiră lupta, munca şi realizările obţinute de această avangardă pentru ridicarea ţării şi a poporului. Conducerea P.M.R.-ului local, slabă. Secretarul P.M.R. care a fost şi preşedintele F.D.P., este un bun vorbitor de masse, stăpâneşte problemele, este însă un slab organizator, sectarist şi care încurajează familiarismul în conducere. Am putut constata cele scrise alăturat, din legătura pe care am văzut-o că există între U.F.D.R. şi P.M.R. U.F.D.R.-ul se manifestă oficial ca P.M.R. are legătură permanentă cu acesta, nu se resimte totuşi nici o influenţă de muncă creatoare în U.F.D.R. din această colaborare. Dimpotrivă s-au constatat, determinate de legături personale, slăbiciuni şi cele mai sus menţionate.

Frontul Plugarilor pare a avea organizaţie mai bine pusă la punct ca în alte părţi. Am cunoscut mulţi săteni, în adunările în cadrul U.F.D.R.-ului, care cunoşteau bine problemele transformărilor din ţară, le susţineau în discuţii contradictorii, atât la tineretul satelor şi chiar la vârstnici. Prefectul judeţului, preşedintele Fr. Plug. Învăţătorul Vancea, pare un bun administrator şi

https://biblioteca-digitala.ro

organizator politic. Se bucură de prestigiu în fața opiniei publice şi este simpatizat.

Despre nivelul politic al conducătorilor P.N.P. nu mai este locul să repetăm, cele ce se desprind din alăturatul raport. Reorganizarea cu cadre noi, controlate, a întregei conduceri a P.N.P. desigur va ajuta organizația locală să se încadreze în rândul muncii pentru democrație.

11). Nu s-au întâmplat manifestări străine în afara Frontului.

12). Slăbiciunile observate în cadrul organizației U.F.D.R. au fost consemnate în ambele rapoarte. Trebue totuşi insistat, neştiința biroului cum să lucreze, manifeste atitudini de îndepărtare a elementelor care vor să se încadreze din calculul de a nu fi întunecate în muncă, delăsare în muncă, la care se adaugă critici publice, privind moralitatea unor elemente din conducerea biroului. Pentru celelalte partide nu mă pot pronunța. S-a constatat la P.M.R. sectarism şi familiarism în conducere.

13). Probleme economice şi gospodăreşti. Problemele economice, după câte am putut constata, constitue, nevoia importului de produse îndeosebi de îmbrăcăminte, fiind o regiune fără intreprinderi. Marea dificultate o constituie pentru moment, lipsa de căi de comunicații. Se leagă nădejde pentru îndreptare economică, întreaga regiune se va resimți în bine odată cu noua legătură de cale ferată, Salva-Vişeu, acum în lucru. Se cer investiții ale centrului, în intreprinderi, pentru a se încuraja mâna de lucru.

Probleme gospodăreşti: În toate adunările s-a cerut îndreptarea nedreptăților făcute cu Reforma Agrară, ajutorarea întreținerii gospodăriilor prin controlul şi îndepărtarea abuzurilor dela cooperative. Cer fire de bumbac, piele pentru opinci, săpun. Dacă s-ar da atenția cuvenită acestor revendicări, populația ar fi scoasă în bună măsură, din plasa aţâţărilor reacțiunii.

14). Constituția elaborată de conducerea regimului, a fost prelucrată în toate adunările, a fost găsită completă şi satisfăcătoare, în cadrul adunărilor din jurul U.F.D.R.-ului.

15). În ceeace priveşte Partidul Național Popular, în forma componenței şi activității lui până la alegeri, din cauza conducerii locale, nu a avut nici o influență asupra categoriilor de mijloc. Dimpotrivă a fost neînțeles, rău văzut de opinia publică şi chiar de partidele politice democratice. Trebue reținut că județeana PMR Sighet, nu era informat just cu privire la rolul P.N.P. Constatare făcută şi la alte județene similare. P.N.P.-ul este tratat fie cu dispreț, fie chiar drept partid adversar. Aprecierea pentru județeana Maramureş a fost însă determinată de comportarea secretarului local P.N.P.

Este de constatat că în ceeace priveşte rolul P.N.P.-ului, mai este altă populație, îndeosebi orăşănească, de prelucrat. În această ordine de idei controlul centrului P.N.P. trebue să fie activ, în ceeace priveşte munca pe care o desfăşoară județenele. Tot dela centru trebue să pornească lămuriri precise cu priviri la rostul existenței P.N.P.-ului, pentru celelalte partide democratice.

16). Democrația Populară Română a trecut un examen serios. Alegerile au fost asemenea unui plebiscit, care a întrunit adeziunea marei majorități a populației pentru democrația românească, adeziune conştientă, determinată de

https://biblioteca-digitala.ro

lupta pentru realizările regimului democrat în favoarea întregului popor. Populația, chiar aceea educată şi deci încă găsită sub influența reacționară, recunoaşte în discuții şi prin atitudini, că regimul instaurat în R.P.R. se datorează priceperii şi dinamismului P.M.R.-ului, care se impune atenției tuturor.

Mijloacele reacțiunii nu trebuie subestimate. Se duce luptă prin mijloace aparent inofensive, pentru întreținerea misticismului, sectarismului, prin încurajarea slăbiciunilor omeneşti, cu vădită influență îndeosebi asupra femeilor, infiltrează spaima înstrăinării copiilor de familie, dărâmarea credinței, etc. Moralul învățătorilor şi preoților în munca de demascare a acestor svonuri, trebue avută în atenția cuvenită. Sunt elemente, care se pot apropia cu precădere în a capta încrederea masselor. Trebuie bine înțeles cadre vigilente, care să încadreze în muncă pe cei mai sus amintiți. În această muncă U.F.D.R. şi P.N.P. au un rol deosebit de îndeplinit. Legăturile realizate cu corpul didactic local trebuie neapărat menținute şi însoțite de realizări concrete.

P.N.P., prin noua lui conducere, este de sperat, va putea să dea de aici înainte randamentul necesar pe linia politică justă.

Trebuia urmărite dinamizarea conducerilor organizațiilor politice şi masse şi, ceace trebuie urmărit cu cea mai mare atenție, este ridicare de noui cadre de care suferă astăzi, în formă acută, organizațiile politice maramureşene.

Sighet, 3 mai 1948
Raport al acțiunii Secției Organizatorice a Comitetului Județean al PMR adresat Comitetului Central Județean al PMR
Dosar 43/1948, filele 12-15

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureş
Secțiunea Organizatorică

Către
Comitetul central al Partidului Muncitoresc Român
Bucureşti

Raport de activitate pe luna Aprilie 1948

Secția organizatorică, comitetul județean în această lună, a căutat să pună ofertă pentru a se întări viața de partid, deoarece în timpul alegerilor a fost slăbită.

Nu au trăit celulele o viață de partid în mod sistematizat, pentru asta secția organizatorică a trebuit să fie întărită, care într-o parte a reuşit.

Am reuşit să scoatem patru tovarăşi din producție, care au urmat 20 de şcoală țărănească la Județeană şi un tovarăş muncitor de la CFR.

Care a fost repartizat în felul următor:

https://biblioteca-digitala.ro

Tovarăşii Ciplea Ştefan şi Leordean Ioan / țărani / au fost repartizați în plasa Iza, deoarece aceşti doi tovarăşi împreună cu ceilalți doi tovarăşi care au activat înainte în plasa Iza au îmbunătățit simțitor viața de partid, din toate punctele de vedere.

Tovarăşii Ciceu Ştefan şi Gogea Vasile / țărani / care în ultimul timp, luni au lucrat numai pe teren, ambii au fost scoşi din producție în mîjlocul lunii. Înainte de a pleca pe teren au stat la Județeană, pentru a putea pregăti mai bine nivelul politic şi pentru a putea duce o muncă mai îndestulătoare Partidului.

Tovarăşul Chico Ioan, muncitor CFR la sfârşitul lunii a fost scos din producție. Tovarăşul este cu perspective şi îşi dă silința. După un scurt timp va fi un element folositor.

În prezent Secția Organizatorică a Comitetului Județean se compune astfel:

Tov. Szendrei Ludovic, responsabil secție

Tov. Chico Ioan, activist la Sect. Organizatorică Jud.

Tov. Gogea Vasile, activist la Sect. Organizatorică Jud.

Tov. Ciceu Ştefan, activist la Sect. Organizatorică Jud.

După nivelul lor politic se dă silința ca sarcinile primite să fie duse la bun sfârşit.

În plasa Vişeu de Sus avem doi tovarăşi activişti scoşi din producție.

Secretar de plasă: Ardelean Tiberiu

Organizatorică: Ciolpan Vasile

Viața de partid în plasa Vişeu, s-a îmbunătățit, mai ales în Vişeul de Sus. Însă au fost şi lipsuri, deoarece terenul mai depărtat nu a fost vizitat şi nici celulele n-au trăit viață organizatorică, deoarece au fost neglijate.

În Baia Borşa, celulele au fost descompuse, din cauză că muncitorii au plecat la lucru în alte părți, în care timp nu s-au ținut în evidență această celulă. La Vişeu-Bistra idem.

În plasa Iza

Avem patru tovarăşi activişti scoşi din producție:

Secretar de plasă Ungur Gheorghe

Organizatorică: Țiplea Ştefan

Cadre: Leordean Ioan / propus la Şcoala Constanța

Prop. şi agitație: Sima Ieremia Gheorghe

Aici deoarece au cuprins întreaga muncă de partid, s-a îmbunătățit în mod favorabil viața de partid din toate punctele de vedere.

Plasa Sighet

Avem doi activişti scoşi din producție:

Secretar Semeniuc Gheorghe / propus la Şcoala Constanța

Fita Ioan a rămas ca activist pentru a duce munca în plasa Sighet. În această plasă s-a dus muncă, însă nu în mod sistematizat. Facem ca munca să nu fie cuprinsă în toate ramurile. Aici a mai contribuit şi lipsa de control asupra sarcinilor primite de la Județeană.

https://biblioteca-digitala.ro

Plasa Şugatag

Avem un singur activist Bârlea Vasile, deoarece secretarul de plasă Nemeş Petru s-a îmbolnăvit de două luni. Din această cauză viaţa de partid din această plasă s-a slăbit faţă de lunile trecute: februarie şi martie.

Sarcina noastră este de a întări această plasă, pentru a se putea obţine rezultatele dorite. De altfel celulele după nivelul lor funcţionează.

În această lună în faţa partidului au stat trei sarcini de bază: întărirea şi sistematizarea vieţii de partid, însămânţările de primăvară, 1 Mai.

În ceea ce priveşte întărirea şi sistematizarea muncii de partid la Sighet am reorganizat şedinţele de activ în felul următor: înainte am ţinut şedinţe de activ în fiecare săptămână, iar acum din două în două săptămâni; şedinţe cu birourile de celule se ţin tot din două în două săptămâni.

[...] cu responsabili de secţie, unde responsabili din biroul de celulă dau [...] şi lângă prelucrarea diferitelor probleme actuale avem posibilitatea de a avea contact strâns cu responsabili din biroul celulei, putând astfel da soluţii concrete şi având un control strâns asupra muncii.

S-a ţinut o şedinţă cu comitetul Jud., cu biroul de plăsi şi cu comitetele de plăsi, după care a urmat şedinţe cu activul de plăsi, care au fost ţinute în toate plăsile.

În organizaţiile locale C-lung, Vişeu, Ocna Şugatag, s-au ţinut şedinţe cu comitetele locale săptămânal şi s-a introdus şedinţele săptămânale de activ.

În aceste şedinţe s-au preluat următoarele probleme: Victoria din alegeri legate de situaţia internaţională. Însemnările şi în general problemele ridicării producţiei.

Celulele din oraş

Am reuşit să punem la punct celulele prin revizuirea lor, deoarece în timpul campaniei electorale au fost neglijate.

S-a reuşit să se fixeze şedinţe de celule regulate, deci putem să spunem că viaţa de partid s-a îmbunătăţit faţă de luna trecută.

Mai sunt şi lipsuri în ceea ce priveşte şedinţele de grupuri. Nu am reuşit să intensificăm şedinţele lor. Deci în privinţa aceasta sunt lipsuri destul de mari.

În luna aprilie s-a ţinut trei şedinţe cu comitetul CFR, reuşind prin aceasta să reînviem celulele, mai ales în celula Depou şi Întreţinere, însă mai sunt lipsuri la Revizie şi Mişcare, dar în această lună vom pune punct pentru reactivizarea şi înlăturarea lipsurilor lor.

Am pus accent şi la organizaţiile de masă. S-a schimbat conducerea la UPM. Am reuşit să înlăturăm într-o mică măsură spiritul ce a domnit acolo, însă totuşi mai sunt lipsuri care să manifestă printr-o pasivitate.

CDE din cauza lipsei vigilenţei noastre şi a membrilor de partid din CDE câte un element reacţionar din sânul maselor evreieşti au reuşit să integreze o parte din populaţia evreiască într-o manifestare, îndreptate împotriva politicii, cu ocazia uciderii unui cetăţean evreu.

https://biblioteca-digitala.ro

Aceste lipsuri au fost prelucrate atât în şedinţele noastre de activ cât şi cu conducerea CDE-ului şi tot aşa cu membrii evrei din partid.

CDE a înfierat această manifestaţie, într-un miting la care a participat majoritatea mesei evreieşti. Rezultatul după măsurile luate de noi şi din partea conducerii CDE-ului, spiritul în masele evreieşti s-a îmbunătăţit.

Celulele săteşti

În luna aprilie s-a slăbit în ceea ce priveşte frecvenţa la şedinţele. Aceasta se datoreşte în primul rând deoarece a fost întâmpinat de însămânţările de primăvară.

În ziua de 6 aprilie cu ocazia deschiderii Marii Adunări Naţionale, s-a ţinut adunare în oraşul Sighet în centre de industrie şi la sate.

La Sighet au participat cca. 1.500 de participanţi, iar în centrele de industrie C-lung la Tisa, Ocna Şugatag şi Vişeul de Sus au fost cca. 1.800 de participanţi. S-au ţinut în 44 de comune adunări populare, unde au fost cca. 18.000 de participanţi. În aceste adunări au fost prelucrate. Victoria în alegeri legată cu situaţia internaţională, realizările guvernului şi sarcinile din viitor. Spiritul în general a fost bun şi agitator.

Însămânţările de primăvară au fost prelucrate în mod temeinic atât în celulele din oraş cât şi la celulele din sate, pentru aceasta am folosit şi ziarul local, căutând să popularizăm însămânţările, care sunt de o mare importanţă.

După formarea comandamentului unic de însămânţări s-au depus toate cele pentru reuşita însămânţărilor de primăvară. Am reuşit să mobilizăm îndrumători, compuse din orăşeni şi săteni.

Acestea au fost repartizate pe sectoare la sate, controlând şi lămurind populaţia despre importanţa însemnărilor.

Am reuşit împreună cu Consiliul Judeţean să formăm 5 echipe stabile, C-lung, Ocna Şugatag, Vişeul de Sus, CFR şi Uzina Electrică, iar după ce sătenii au fost lămuriţi despre alianţa muncitorilor cu ţărănimea. Populaţia sătească a fost îndrumată la această echipă pentru repararea uneltelor.

Am mai reuşit să formăm 4 echipe din muncitorii din oraş, care umblau din comună în comună pentru repararea uneltelor agricole. Rezultatul: am reuşit să reparăm 626 buc. de diferite unelte agricole.

Tot în acest timp s-a observat o colaborare între ţăranii săraci. O iniţiativă a celulei din comuna Giuleşti s-a arat 7 ha de pământ cu 22 buc. [...] pentru ţăranii săraci.

Trebuie să mai menţionăm că după recensământul agricol a ieşit [...] ha pământ arabil, însă după verificare s-a găsit 47.428 ha pământ arabil după statistica veche, dintre care circa 9.000 ha schimbător / inundat cu apă şi prund.

Pământ bun pentru însămânţat 38.428 ha din care în toamnă a fost semănat 2.669 ha, iar teren de primăvară 35.759 ha, din care până în primăvară a fost însămânţat 33.119 ha, rămânând încă neînsămânţat 2.640 ha.

Acest teren este o regiune muntoasă, totuşi va fi însămânţat cu porumb în cel mai scurt timp.

Pentru ziua de 1 Mai au fost prelucrate tezele după instrucţiunile Comitetului Central.

https://biblioteca-digitala.ro

În cursul zilei de 28-29 şi 30 aprilie s-au ţinut în comunele din judeţ cu ajutorul nostru de la Judeţeană, adunări în legătură cu 1 Mai.

La întreprinderi au fost prelucrate tezele în cadrul sindicatului.

În ziua de 1 Mai s-a făcut manifestaţie în oraşul Sighet şi Centrele Industriale: Ocna Şugatag, Vişeul de Sus, C-lung la Tisa. Aici trebuie să menţionăm că din punct de vedere organizatoric n-au fost bine pregătite, făcând ca 1 Mai din acest an să fie pregătit mai slab faţă de 1 Mai din anul trecut.

În oraşul Sighet putem spune că din punct de vedere organizatoric a fost bine pregătit. Aceasta se datoreşte faptului că a fost o colaborare strânsă între partid şi Consiliul Judeţean, a Sindicatelor, însă din punct de vedere politic s-a prelucrat îndestulător, deoarece o mare parte din participanţi după defilare au părăsit lucrurile lor înainte de a termina adunarea.

Aici trebuie să menţionăm că nivelul politic al maselor mai au lipsuri în ceea ce priveşte educaţia lor. Cu toate această slăbiciune am putut să mobilizăm cca. 5.000 de oameni. Aceasta este un succes din partea noastră deoarece din oraşul nostru n-avem proletariat decât în mică parte. Totuşi am reuşit să popularizăm ziua de 1 Mai şi trebuie să menţionam că această zi a reuşit asupra celorlalţi până acum, fără nici o exagerare.

Ziua de 1 Mai a fost legată cu întrecerile în producţie în fabrici şi pe ogoare. Au fost întreceri şi între celulele din oraş la difuzarea cărţilor şi concursuri la ziarele de perete.

La CFR s-a muncit 5.000 ore voluntare. Au reparat o maşină / locomotivă, s-a început să clădească o parte din Gara Sighet, care a fost bombardată în timpul războiului, s-a făcut un parc. Funcţionarii de la CFR au organizat o tură de frânări, care va duce voluntar material pe Şantierul Naţional Salva-Vişeu.

În cadrul Sindicatului s-au mobilizat cca. 250 sindicalişti pentru RAZIM. Comuna Sarasău, unde avem 90.000 puieţi, care au fost ameninţaţi cu secetă, aceşti puieţi au fost stropiţi cu apă.

Producţia din Judeţ faţă de luna trecută s-a îmbunătăţit şi după un control mai intens putem da o situaţie mai clară.

Fabrica de cherestea CAPS Vişeul de Sus cu trei gazete pe luna aprilie producţia est de 100 mc buşteni, pe zi 8 ore de lucru, faţă de luna martie când tot cu acelaşi muncitor şi tot în acelaşi timp abia se producea 70 mc buşteni. Prin aceasta putem constata că producţia în general s-a mărit în luna aprilie cu 35%.

Fabrica de cherestea Bixad cu trei gatere a produs în luna martie 55 mc buşteni, cu 8 ore de muncă zilnic, iar pe luna aprilie 70 mc. Producţia s-a mărit cu 15-20% faţă de luna martie.

Fabrica de cherestea silvică Borşa cu două gatere a produs pe luna aprilie 16-20 mc buşteni cu 8 ore de muncă zilnic, iar pe luna aprilie 26-30 mc. Producţia aici a ajuns normă.

Fabrica de cherestea firma Borşa SINC cu un gater în luna aprilie s-a produs 184 mc scânduri. Această fabrică în luna aprilie a început productivitatea.

Fabrica de cherestea firma Vişeu SINC cu trei gatere a produs pe luna martie 25-30 mc scânduri cu 8 ore de muncă zilnic, iar pe luna aprilie [...] mc. Producţia s-a ridicat cu 15% faţă de luna trecută.

https://biblioteca-digitala.ro

Fabrica de cherestea firma Săcel cu două gatere a produs în luna aprilie 30 mc buşteni cu 8 ore de muncă zilnică. Această fabrică în luna martie a funcţionat.

Salina Ocna Şugatag pe luna martie a produs 8.500.000 kg sare iar pe luna aprilie a produs 1.200.000 kg, iar dacă ar avea comandă de transport ar ridica producţia pe lună la 1.500.000 kg sare.

Fabrica de perii Sighet cu 30 de muncitori pe luna martie a produs 2000 buc. din diferite perii, iar pe luna aprilie 2.500 buc. A scăzut producţia cu 60%, fiindcă nu are transport. Stoc în depozit este de 11.000 buc. mărfuri pe care le produc.

Secţia Organizatorică deşi nu a fost completă şi are lipsuri şi în prezent şi cu tovarăşii care lucrează în colectiv sunt tineri în munca de partid, totuşi am reuşit ca în mare măsură să facem faţă sarcinilor care au înainte o noastră în cursul lunii. Lipsa cea mai serioasă a fost că nu am putut ţine în evidenţă celulele îndepărtate / Borşa.

Rămâne ca sarcină pentru secţia noastră de a întări viaţa de partid şi în locurile mai îndepărtate şi să facem controlul acestora. să întărim plasa Şugatag, să intensificăm controlul în plasa Sighet. Să punem în stare de funcţionare grupele organizaţiilor de bază.

Ridicarea nivelului politic a tuturor membrilor de partid pentru ca să fie înarmaţi şi prin aceasta munca noastră pe teren să se îmbunătăţească.

Sighet, 3 mai 1948

Resp. Sec. Organizatorică

Sighet, 3 mai 1948.
Raport al Secţiunii organizatorice a Comitetului Judeţean al PMR adresată Comitetului central al PMR, Secţiunea organizatorică.
Fond Comitetul Judeţean al PMR, Dosar 43/1948, filele 16-18

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Judeţean Maramureş
Secţiunea Organizatorică

Către
Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român
Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro

Comitetul Județean al secției Organizatorice este compus din următorii tovarăşi: tovarăşul Szendrey Ludovic responsabilul secției,

Tov. Kast Matei, instructor județean, care la sfârşitul lunii a fost repartizat la această secție întorcându-se de la Baia Mare unde a urmat şcoala medie de cadre. Este un tovarăş capabil de muncă, bine pregătit.

Tov. Chico Ioan şi Coman Vasile, activişti județeni care în prezent se găsesc la şcoala medie Baia Mare.

Tov. Ciceu Ştefan şi Gogea Vasile activişti / plugari / care în mijlocul lunii martie au fost scoşi din producție.

În plasa Iza în prezent avem doi tovarăşi scoşi din producție.

1. Ungur Gheorghe secretar de plasă care fiind în concediu de la 15 mai la 1 iunie nu a stat în plasă tot timpul, urmează ca să-şi ia postul din nou în primire şi Țiplea Ştefan.
2. Tov. Leordeanu Ioan care a fost repartizat la Frontul Plugarilor deoarece s-a văzut necesar să se trimită elemente mai pregătite pentru întărirea Frontului Plugarilor.

   Tov. Sima Eremia Gheorghe car se găseşte în prezent la şcoala medie Baia

Mare.

În plasa Vişeu este un tovarăş activist scos din producție Ardelean Tiberiu ca secretar de plasă care acum s-a întors la plasă în urma a 15 zile de concediu pe care le-a avut.

Tov. Cioplean Vasile care a înlocuit pe tov. Ardeleanu Tiberiu în timpul cât a fost în concediu, în prezent se găseşte la Şcoala Medie Baia mare.

În plasa Şugatag avem un singur activist Bârlea Vasile, încă nu am reuşit să scoatem lângă dânsul ajutor, în viitor urmează să punem mai mare accent pe întărirea acestei plase.

Plasa Sighet la fel a avut un singur activist Tov. Fita Ioan care deoarece fiind singur nu a reuşit să cuprindă toată munca în această plasă.

Pentru a îmbunătăți viața de Partid şi a avea posibilitatea de a cunoaşte situația mai adâncă în județul nostru am procedat la un nou sistem de muncă şi anume:

Am luat legătura cu autoritățile administrative județene ca: Prefectura, Federala, Frontul Plugarilor, Sindicatul sanitar şi cu activul de bază al județenei noastre, cu care ne-am deplasat astfel, ca din fiecare instituție luând în fiecare duminică câte o plasă, făcând o muncă de control în ramura respectivă din care a făcut parte delegatul trimis pe teren. Prin aceasta am putut să constatăm lipsurile din viața de Partid, precum şi ce frământă în general populația.

În urma rapoartelor primite de la delegații respectivi am tras concluzia şi am putut astfel rezolva unele probleme chiar pe teren, iar altele sunt în curs de rezolvare.

https://biblioteca-digitala.ro

Această muncă am putut-o duce până în prezent în trei plăsi şi anume: plăsile Iza, Vişeu şi Şugatag, urmează să ne deplasăm în a patra şi ultima plasă / plasa Sighet/ unde vom proceda la fel.

Prin noul procedeu menţionat mai sus am reuşit să înlăturăm o parte din slăbiciuni şi a îmbunătăţi viaţa de Partid.

Dacă nu am fi recurs la un astfel de procedeu nu am fi putut să facem faţă problemelor care frământă populaţia satelor şi nu am fi putut să înviorăm viaţa celulelor noastre de la sate.

Deoarece activiştii noştri sunt într-un număr mic nu au putut să cuprindă toată care stă în faţa Partidului nostru. Prin verificarea aceasta am reuşit să constatăm că în plasa Vişeu nu există 2 celule de întreprindere din cauză că o parte din membri de celule sunt plecaţi la diferite munci în altă parte.

Celulele din oraş. În faţa noastră a stat ca sarcină principală să întărim viaţa de Partid în rândul şi a acelor celule care însă nu au funcţionat într-un mod îndestulător, precum şi de a îmbunătăţi viaţa grupelor de celulă care au funcţionat foarte slab.

Am reuşit să formăm în această lună o nouă celulă, celula CFR mişcarea Cămara la Sighet. Compusă fiind in 9 membri care au fost repartizaţi spre a face serviciu la această gară din diferite celule.

Însă totuşi în celula a VI-a de cartier trebuie să punem accent mai mare pentru a lichida atmosfera neplăcută care domneşte în această celulă. Aceasta se manifestă ideologia greşită dusă de foştii PSD-işti. Iar în ceea ce priveşte grupele am reuşit într-o măsură mai mare faţă de luna trecută să îmbunătăţim şedinţele şi să transformăm aceste şedinţe de grupe într-un fel de seminariu unde se dezbat anumite probleme ideologice.

În luna această am încadrat 24 de tovarăşi foşti PSD-işti, iar această muncă de încadrare este în curs.

Slăbiciunea noastră constă în aceea că până în prezent nu am reuşit să controlăm aceste şedinţe atât de grup cât şi de celulă în mod îndestulător.

Pentru ca viaţa de Partid să nu sufere ca sarcină principală avem de a ridica noi cadre pentru a completa golurile lăsate de tovarăşii plecaţi la şcoala Medie de Cadre.

În luna aceasta în judeţul nostru s-au ţinut 8 adunări populare în cadrul zile de 9 mai, unde au participat circa 8500 cetăţeni, 5 adunări populare în centrele de plăsi, la fel şi în oraşul Sighet în legătură cu protestarea asasinatelor din Grecia, la aceste adunări au participat circa 5000 de oameni, au mai avut loc 7 adunări populare pentru a îndruma populaţia din jurul şantierului pentru a participa la muncă voluntară pe şantierul Salva – Vişeu unde au participat circa 4000 de oameni, au mai avut loc 11 adunări feminine la aceste adunări au participat circa 2000 de femei. Şi în ziua de 30 mai a avut loc o adunare la Sighet cu ocazia sărbătoririi centenarului de la Revoluţia din 1848 la care au participat circa 800 de oameni. A mai avut loc o adunare a evreilor cu ocazia proclamării Statului Israel unde au participat 800 de oameni. S-a mai ţinut prima conferinţă a OTS-ului cu circa 500 de tineri participanţi.

https://biblioteca-digitala.ro

Aceste adunări în general putem să spunem că au decurs într-o atmosferă bună.

În legătură cu mobilizarea de voluntari pentru şantierul Salva – Vişeu am procedat în felul următor: am ţinut o şedinţă cu activul nostru, cu al UTM-ului şi al FP-ului unde a fost dezbătută temeinic această problemă după care ne-am deplasat pe teren repartizând ofertele noastre după posibilităţile pe care le avem. În urma acestui procedeu cu toate că am avut scopul de a mobiliza cel puţin o brigadă, totuşi nu am reuşit să ne ajungem scopul în primul rând că nu am depus o muncă destul de sistematică şi temeinică, al doilea rând ne-am lovit de greutăţi pe care le-am întâmpinat din cauza că dela unele întreprinderi din alte judeţe / Sovrom lemn / au venit să angajeze muncitori bine plătiţi, dar cu toate greutăţile pe care le-am amintit mai sus totuşi am reuşit să formăm o brigadă compusă din 70 de tineri, paralel cu aceasta că am îndreptat forţele noastre pentru a mobiliza populaţia din jurul şantierului pentru a lua parte la munca voluntară. Astfel am reuşit să mobilizăm circa 1000 de cetăţeni plugari.

De accentuat este că în această muncă au participat un număr destul de însemnat de FEMEI. Această mobilizare a decurs în urma unei munci de lămurire depusă.

Trebuie să menţionăm că am întâmpinat greutăţi şi din partea reacţiunii care a lansat svonul că tinerii vor fi duşi în URSS şi în Grecia. Aceste zvonuri au avut un ecou destul de mare mai ales în sânul părinţilor.

Noi, pentru a combate aceste zvonuri reacţionare am demascat şi arătat minciunile lor obişnuite din trecut şi deoarece şantierul este numai la o depărtare de 60-80 km, am avut posibilitatea de aduce părinţii tinerilor la şantier pentru a-i convinge cât de neîntemeiate sunt svonurile reacţiunii.

În legătură cu problema prelungirii stagiului militar am procedat în felul următor: după o prelucrare temeinică în biroul judeţean a acestei probleme, am convocat o şedinţă cu colectivul secţiei judeţene şi a elementelor de bază din organizaţia de masă. După aceasta am convocat biroul de celule al oraşului Sighet unde a fost dezbătută în mod temeinic legată fiind această dezbatere de discuţii bine frământate.

După aceasta am recurs la prelucrarea în toate birourile de celule în plăsi, în urmă căreia să fie prelucrată în celulele din comunele respective fiind ajutaţi de noi, acolo unde am avut posibilitatea de a ne deplasa pentru a prelucra această problemă în sânul celulelor săteşti. După ce a fost dezbătută această problemă în cadrul celulelor săteşti şi în urma rapoartelor sosite de pe teren de la activiştii noştri putem să constatăm că după ce tineretul a făcut o comparaţie între armata din trecut şi regimul actual din armată putem vedea că tineretul într-o măsură oarecare a înţeles justeţea acesteia.

Dar şi în legătură cu această reacţiune s-a folosit de minciunile lor obişnuite spunând că evreii din Palestina au cerut ajutor militar din [...] şi că aceasta a refuzat, dar în schimb vor fi trimişi tinerii din Ardealul de Nord pentru ca să lupte în Palestina.

https://biblioteca-digitala.ro

Putem constata că reacțiunea cu toate că nu lucrează în mod organizat, totuşi se întâlnesc ideile şi vederile acelora al căror caracter de clasă este identic şi contrariu regimului nostru de Democrație Populară.

Producția

Însămânțările s-au efectuat conform planului de însămânțări al județului Maramureş, care a fost chiar depăşite în unele locuri.

Fabrica de cherestea C.A.P.S. cu 3 gatere. Față de luna aprilie când a produs numai 811 mc de cherestea în luna mai cu forțe dublate au produs 2128 mc cherestea, producția a fost depăşită cu 25%.

Fabrica de cherestea Bicsada cu 3 gatere. În luna aprilie a produs 578 mc cherestea, în luna mai 462 mc cherestea, motivul că producția a scăzut este că fabrica nu a funcționat o săptămână din cauza reviziunii cazanelor.

Fabrica de cherestea silvică Borşa. Pe luna aprilie a produs 232 mc cherestea, în luna mai 640 mc. Trebuie să menționăm că în luna aprilie numai 4 gatere au funcționat, iar în luna mai au funcționat 5 gatere.

Fabrica de cherestea Vişeu S.I.N.C. În luna aprilie cu 3 gatere a produs 346 mc cherestea, iar în luna mai 411 mc. Producția s-a mărit cu 15%.

Secția organizatorică județeană. Cu toate că am putut face față sarcinilor de Partid care ne-au stat în față în luna mai într-o măsură oarecare, dar ca să menționăm aceste rezultate şi să îmbunătățim viața de partid mai ales acum când am trimis mai mulți activişti la şcoală, rămâne ca sarcină de bază, pe lângă toate muncile care stau în fața Partidului nostru să ridicăm noi cadre cu care să putem să cuprindem toată munca ce stă în fața Partidului nostru în viitor.

Sighet, 3 mai 1948

Sighet, 1948
Raport de activitate către C.C. al P.M.R., Direcțiunea de Propagandă şi Agitație, întocmit de Secțiunea de Propagandă a Comitetului Județean Maramureş al P.M.R., pe perioada 1 iunie-1 iulie 1948
Fond Comitetul Județean Maramureş al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 42-46

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureş
Secția de Propagandă şi Agitație

Către
C.C. al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă şi Agitație Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro

Munca noastră a fost intensificată atât pe şantier, cât şi pe plasa Vişeu şi Iza, situate în jurul şantierului, pentru organizarea muncii temeinice de Partid pe şantier cât şi pentru crearea de condiţii favorabile pentru antrenarea maselor la munci voluntare pe şantier.

Greutăţile pe cari le-am întâmpinat în această muncă au fost cauzate de proprietarii pe a căror pământuri se fac muncile de terasament şi baracament. O altă piedică în muncă au fost abaterile morale făcute de unii brigadieri.

Prin munca de îndrumare dusă în jurul şantierului în care am arătat importanţa liniei ferate pentru judeţul Maramureş, am reuşit să desvoltăm spiritul de voluntariat în sânul maselor ţărăneşti antrenând în munca voluntară satele din împrejurimi.

Necesitatea prelungirii stagiului militar a fost prelucrată cu membrii de Partid reuşind să creiem o atitudine sănătoasă şi combativă la tovarăşii noştri. În primele zile când tov. au prelucrat în mod individual problema militară reacţiunea a încercat să exploateze prin diferite svonuri/ ca de ex. Ţara noastră va da ajutor noului stat Israel/. Aceste svonuri au fost combătute. În prezent nu ne-am sesizat de lansarea vreunor svonuri.

Problema şomajului care a fost o problemă arzătoare pentru judeţul nostru, în urma măsurilor luate cari au creat condiţii de plasare a braţelor de muncă atât pe şantierul Salva-Vişeu, cât şi în alte părţi ale ţării, a fost rezolvată.

Datorită faptului că mulţi au fost angajaţi cu plata la diferite lucrări, munca de recrutare a brigadierilor a fost îngreunată, totuşi în această lună a plecat o nouă brigadă pe şantier.

O altă problemă frământată şi care a fost exploatată de reacţiune, a fost taxa păşunatului, care în urma măsurilor luate a fost rezolvată.

Situaţia secţiei. În această lună colectivul secţiei s-a redus în urma schimbărilor survenite. Tov. Coman Vasile a trecut la secţia organizatorică, iar în prezent este la şcoală medie din Baia-Mare. Tov. Butuza Victor resp. cu munca de îndrumare, s-a îmbolnăvit. Tov. Donat Irina resp. cu munca de difuzare a fost în concediu. Tov. Iutes Daniel resp. cultural a trecut la sindicatul corpului didactic ca secretar. Tov. Pragh Gotthard resp. pentru studii şi documente a fost ales ca preşedinte al U.P.M.-ului. Secţia a rămas descomplectată, astfel în secţia noastră a rămas tov. Nemeş Vasile. Resp. secţiei şi tov. Wiezel Nicolae resp. învăţământ de Partid. În cursul lunei curente vor reveni la secţie tov. Donat Irina, Butuza Victor şi Ardealean Aurel, care a fost schimbat dela munca de pe şantier.

Activitatea pe comisii

Învăţământ de partid. În urma articolului apărut în „Pentru pace trainică, pentru democraţie populară", despre Arma ideologică a partidelor comuniste, care a fost prelucrat cu membrii de Partid din Sighet şi activul din judeţ, am desbătut prin discuţii posibilităţile de ridicare a nivelului ideologic a tovarăşilor. În urma propunerilor am organizat următoarele cursuri:

1. La Prefectura judeţului cu 20 participanţi
2. La Federală cu 20 participanţi/1. Maghiară/

https://biblioteca-digitala.ro

3. La sediul Județenei două cursuri în total cu 40 participanți
4. La sediul Județenei cu 30 participanți/1. Maghiară/

Materialul acestor cursuri este compus din următoarele 10 lecții:
Clasele şi lupta de clasă
Capitalismul
Imperialismul
Partidul
Morala proletară
Problema națională
Alianța între proletariat şi țărănimea muncitoare
Lupta poporului român pentru democratizarea țării
Democrația de tip nou
Democrația sovietică

Aceste cursuri sunt ținute de trei ori pe săptămână cu excepția cursului dela Prefectură unde se ținea zilnic dimineața dela 7-8. Am luat măsuri ca şi acolo să fie ținut numai de trei ori pe săptămână pentru a da posibilitatea participanților să-şi îmbogățească cunoştințele prin studiu individual. La aceste cursuri de trei ori pe săptămână odată se ține predarea lecției iar în cealaltă oră se fac seminarii. Lecțiile sunt predate de biroul județean şi de un colectiv de lector pregătit de noi şi verificat la predare.

Menționăm că dela Învățământul de Partid al Direcțiunii de Propagandă şi Agitație nu am primit instrucțiuni cu privire la organizarea cursurilor.

Cu activiştii de bază continuăm studiul „Despre bazele leninismului" care se ține zilnic dimineața dela 7-8 la sediul județenei. La Primărie, Uzina Electrică şi biroul Uzinei am organizat prelucrarea articolului de fond cu discuții al ziarului „Scânteia" şi Igazsag cu un total de 40 participanți. Cursurile anterioare au fost terminate în luna aceasta.

La Siguranță este organizat un cerc de prelucrare al Istoriei Partidului comunist/b/ din Uniunea Sovietică cu 18 participanți. În şedințele de celulă am introdus prelucrarea unui material ideologic din una din broşurile „Probleme Ideologice", însă neputând să cuprindem această muncă prin controlarea predării în celulă am sistat această metodă deoarece am constatat lipsuri şi devieri la prelucrarea lor în celulă.

Ca sarcină ne rămâne introducerea studiului individual al Istoriei Partidului comunist/b/ din Uniunea Sovietică, de îndată ce ne vor sosi volumele comandate, iar cursurile cari funcționează până în prezent să fie reorganizate conform instrucțiunilor pe care urmează să le primim de la C.C.

Comisia de îndrumare. Lipsa responsabilului pentru munca de îndrumare s-a resimțit în munca noastră din această lună. Legătura cu îndrumătorii dela sate a slăbit, iar instructajul îndrumătorilor săteşti a fost întrerupt.

Munca de îndrumare a fost cuprinsă de instructorii județenei şi ea s-a îndreptat îndeosebi către satele din jurul şantierului pentru a mobiliza țărănimea la munca voluntară pe şantierul național „Vasile Luca". În această campanie am

https://biblioteca-digitala.ro

ținut 7 adunări populare în satele din jurul şantierului cu 4000 participanți. În urma acestei munci a început ieşirea țăranilor pe şantier.

Comuna Săcel	420	zile muncă	voluntară
Dragomireşti	400	"	"
Moisei	72	"	"
Săliştea de Sus	560	"	"
Vişeul de Mijloc	55	"	"
Vişeul de Sus	166	"	"
Vişeul de Jos	528	"	"
TOTAL ZILE DE MUNCĂ	2.201.		

Un început de desvoltare a spiritului de muncă voluntară este şi în alte comune din județ. Astfel la podul distrus din Cuhea locuitorii comunelor Ieud, Cuhea şi Bocicoel au lucrat 160 zile muncă voluntară. Comuna Glod a făcut 10 zile de muncă voluntară pentru crearea şi înființarea unei pepiniere silvice. În câteva comune, mai ales în plasa Şugatag şi Iza s-a lucrat pentru refacerea drumurilor distruse.

În această lună au fost 8 adunări populare pentru sărbătorirea zilei de 9 Mai cu un total de 8.500 participanți. S-au ținut adunări de protest împotriva teroarei din Grecia la Sighet, Vişeul de Sus, Dragomireşti, Ocna-Şugatag şi Borşa cu un total de 5.000 participanți. U.F.D.R. a ținut 11 adunări de protest împotriva teroarei guvernului Tsaldaris cu 200 participanți. Cu ocazia proclamării statului Israel C.D.E. a organizat o mare adunare conform instrucțiunilor primite cu 800 participanți. Cu ocazia Conferinței Organizației Tineretului Sătesc a avut loc un meeting cu participarea a 2.000 tineri, muncitori şi țărani.

Problema militară a fost prelucrată cu îndrumătorii dela oraş şi cu celulele săteşti. Legătura directă a secției cu îndrumătorii dela sate în această lună a fost foarte slabă.

Caravana Cinematografică a dat 26 proiecții la cari au asistat cca.8.000 săteni. Maşina caravanei este într-o stare foarte slabă care împiedică munca, cerem să ni se aprobe o altă maşină.

Difuzorul funcționează normal de două ori pe zi.

Comisia de presă. Săptămânalul „Graiul Maramureşului" a apărut regulat în 6 pagini, cu excepția unui număr când a apărut numai în 4 pagini. Vom căuta ca în viitor să ridicăm nivelul ideologic al ziarului. La „Scânteia" avem 700 abonamente colective. Comunicarea ştirilor pentru „Scânteia" şi „Igazsag" au fost normalizate.

Comisia culturală. Munca culturală a fost făcută de resp. secției. Nivelul echipelor culturale s-a ridicat şi au fost antrenate în muncă. Adunările de protest împotriva teroarei monarho-fasciste din Grecia au fost urmate de programe artistice şi culturale în următoarele localități: Sighet, Vişeul de sus şi Ocna-Şugatag. La Sighet Orchestra Sindicatului mixt a dat un concert reuşit la care au participat 500 cetățeni. Cu ocazia conferinței Tineretului Sătesc a avut loc o manifestare culturală cu echipe culturale săteşti. Publicul a primit cu însuflețire

https://biblioteca-digitala.ro

această reprezentație. Două echipe culturale ale U.A.E.R.-ului au dat reprezentații pe șantier cu „Oamenii sovietici" în limba maghiară și „Pe malul Ebrului însângerat" în limba română. Au mai trimis echipe culturale la Câmpulung pe Tisa, Baia-Borșa, Sat-Șugatag și Ocna-Șugatag. Pentru comemorarea centenarului s-a dat o reprezentație culturală cu 800 participanți.

În județ sunt organizate 33 Cămine Culturale dintre cari funcționează prin ședințe culturale bilunare un număr de 22 cămine.

A.R.L.U.S. a continuat munca de organizare. Până în prezent avem 16 cercuri în Sighet. La fiecare centru de plasă este câte o subfilială. În total avem 28 comune organizate. În afară de subfiliale aceste cercuri funcționează slab.

Sighet, iulie 1948
Raport de activitate către C.C. al P.M.R., Direcțiunea de Propagandă și Agitație, pe perioada 1 iunie – 1 iulie 1948, întocmit de Secția de Propagandă și Agitație a Comitetului Județean Maramureș al P.M.R.
Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 48-51

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUDEȚEAN MARAMUREȘ
Secția de Propagandă și Agitație

Către
COMITETUL CENTRAL al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă și Agitație
București

RAPORT
De activitate perioada de timp 1 Iunie – 1 Iulie

Efectul evenimentelor politice din această lună: reducerea cu 50% a datoriilor de armistițiu și noua operare a impozitelor și naționalizările au avut un larg răsunet în sânul maselor.

Prestigiul Partidului nostru și încrederea în Partidul nostru au crescut.

Ca dovadă de încredere pe care masele au dovedit-o față de Partid, a fost manifestația cu ocazia reducerii armistițiului când în trei ore am reușit să mobilizăm în fața consiliului Sindical peste 2000 de cetățeni care au venit să manifesteze în fața sediului Partidului.

Atât la oraș cât și la sate, sătenii au răspuns cu elan la chemarea Partidului nostru pentru efectuarea de munci voluntare.

Noua așezare a impozitelor a fost primită bine de țărănimea săracă cu pământ puțin.

https://biblioteca-digitala.ro

Naționalizarea n-a avut un ecou larg în masele țărăneşti din cauză că ea nu prezintă din punct de vedere economic prea mare importanță pentru județul nostru, dar în rândurile muncitorilor, după munca zi de zi depusă de activiştii Partidului şi a Consiliului Județean, am reuşit cu toate manifestările negative în jurul acestei probleme să fie lichidate şi să avem o creştere a producției la Industria noastră de cherestea.

Această creştere a producției a fost semnalată din toate intreprinderile din Județ, dar date precise nu avem decât din două: la Câmpulung la Tisa unde producția a crescut cu 5% şi la C.A.P.S. unde noi nu am neglijat munca cu 30% față de luna trecută.

Prelucrarea rezoluției plenarei a II-a a C.C., cu toate că nivelul activului nostru este slab, tovarăşii noştri şi-au arătat părțile slabe şi constitue pentru noi un îndreptar pentru remedierea greşelilor şi lipsurilor noastre.

În urma prelucrării, legăturile cu org. de masă s-au întărit. Colaborarea între Consiliul Sindical, Fr. Pl., U.T.M. şi U.F.D.R. s-au îmbunătățit.

Slăbiciunea din cauza legăturilor slabe avem cu U.P.M., C.D.E. şi mai ales cu Ucrainienii din județul nostru.

Desigur că datorită acestui fapt noi avem în județul nostru greutăți în ceea ce priveşte Problema Națională.

Manifestări şovine şi mai ales antisemite se semnalează.

Am luat măsuri de combaterea acestor manifestări şi de întărire atât a U.P.M. cât şi a C.D.E. O lipsă serioasă este munca noastră în legătură cu populația ucraineană, unde va trebui să reorganizăm Frontul Democratic Ucrainean, care nu are legătură cu masele.

O altă lipsă la care Rezoluția ne-a atras atenția şi care continuă să persiste este slaba organizare a țărănimii muncitoare în Sindicatul Agricol.

Reacțiunea pe lângă greutățile pe cari ni le face cu manifestările şovine, a lucrat în județ. La Vişeu de jos, s-au descoperit şedințe ținute de legionari, cari s-au infiltrat în județ prin Şantierul Național, unde sunt angajați şi care au legătură şi cu elemente din Județul nostru.

Împotriva acestora s-au luat măsuri de siguranță.

În liceele Dragoş-Vodă din Sighet, unde se țin cursuri de limba română şi maghiară şi unde elevii sunt ținuți sub influența şovină a profesorilor români şi a preoților maghiari, s-a rupt portretul lui Parhon şi a fost călcat în picioare. Până în prezent autorii nu au putut fi identificați.

După conferința dela Varşovia, reacțiunea a încercat să lanseze zvonul despre un nou război care au fost combătute şi lichidate.

Evenimentele din Partidul Comunist Iugoslav, au ajuns mai repede în Județul nostru decât ziarele şi au dat loc la diferite interpretări şi zvonuri, dintre care cel mai insistent este în legătură cu arestarea tov. Ghe. Gheorghiu-Dej. Prin şedințele care sunt programate cu prelucrarea paralelă a ambelor rezoluții s-au luat măsuri de combatere a acestor zvonuri.

https://biblioteca-digitala.ro

SITUAȚIA ORGANIZATORICĂ

La sfârşitul lunei secția a fost complectată cu tov. Pragh Gotthard şi tov. Ardelean Aurel, Tov.Butuza Victor din cauza boalei nu poate munci. Tov. Donat Irina a fost trimisă la şcoala medie din Oradea, iar în locul ei a venit tov. Steinfeld Lili care face munca voluntară până la găsirea unui resp. de difuzare.

Secția se prezintă în felul următor:

Nemeş Vasile: secretar
Viezel Nicolae: resp. învățământului de Partid
Ardelean Aurel: resp. comisiei de îndrumare
Pragh Gotthard: resp. comisiei culturale
Steinfeld Lili: resp. comisiei de difuzare.

În organizațiile de partid şi la Plăşi, în afară de plasa Iza, avem resp. de propagandă şi agitație nescoşi din producție, iar la toate org. de bază din sate avem resp., cu care ținem legătură şi dăm instrucțiuni la şedințele de Plăşi.

Cu resp. de propagandă şi agitație la org. de bază din oraş avem şedințe bilunare, frecvența este de 50-60%.

La org. de masse sunt în curs de completare cu responsabilii.

Legătura este ținută direct sau cu resp. de propagandă sau în lipsa acestuia cu secretarul.

Lipsa în muncă de organizare a fost neprogramarea şedințelor speciale cu resp. de Plăşi şi org. de bază din sate şi lipsa şedințelor colective cu resp. de la org. de massă.

Şedințele de secție n-au fost sistematice şi nici şedințele cu colectivul comisiilor.

În afară de lichidarea acestor lipsuri, în această lună vom scoate din producție resp. pentru plăşi.

Sighet, august 1948
Raport de activitate către C.C. al P.M.R. Direcțiunea de Propagandă şi Agitație, întocmit pe perioada 1 Iulie- 31 Iulie 1948 de către Secția de Propagandă şi Agitație, a Comitetului Județean Maramureş al P.M.R.
Fond Comitetul Județean Maramureş al P.M.R, Dosar 51/1948 filele 65-66

Partidul Muncitoresc Român
Consiliul Județean Maramureş
Secția de Propagandă şi Agitație

Către
Comitetul Central al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă şi Agitație.
Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro

Raport
De activitate de la 1 Iulie – 31 Iulie 1948

În luna Iulie munca noastră s-a îndreptat pentru aprofundarea rezoluției Plenarei a II a Comitetului Central şi a Biroului Informativ. Această prelucrare în adâncime a materialului cuprins în rezoluții a avut ca rezultat întărirea vieții de partid din județul nostru.

Prelucrarea problemei colectărilor de cereale a fost dezbătută începând de la activul județean cu toate organizațiile de bază din județ şi cu îndrumătorii de la oraş şi sate.

Cotele de predare stabilite pentru comune de către Administrația județului au fost întrecute de planurile făcute de către comisiile de colectare. La noi în județ suntem la începutul muncii de seceriş. Atmosfera în jurul colectărilor este bună, țărănimea muncitoare şi cea mijlocaşă au primit cu mulțumire măsurile luate de guvern. Până în prezent în afară de câteva cazuri unde chiaburii au încercat să declare mai puțin pământ, alte manifestări negative în problema colectărilor de cereale nu cunoaştem.

Producția a înregistrat mici îmbunătățiri, în afară de Câmpulung la Tisa unde în iunie s-a tăiat 2600 metri cubi buşteni [...], dar acest lucru se datoreşte plecării unei serii de muncitori în concediu. O altă scădere am avut la salinele Ocna-Şugatag, unde în iunie s-a produs 942060 kg. sare, iar în iulie 700000 kg. Această scădere rezultă că o parte din muncitori au fost ocupați la încărcatul vagoanelor pentru export, iar o altă parte cu pomparea apei din mina unde pe un loc a pătruns.

Muncile voluntare cu toate că suntem în toiul lucrărilor agricole nu au fost neglijate, s-a lucrat la drumuri, podețe, primării, şcoli, etc. Au lucrat 7884 de cetățeni, circa 60.000 ore de muncă în valoare totală de circa 1.000.000 lei.

În jurul evenimentelor politice, atât pe plan extern cât şi pe plan intern, nu s-au semnalat manifestații negative.

Reacțiunea s-a folosit de metodele obişnuite de lansare a svonurilor false. În Borşa se vorbea de alipirea țării noastre către U.R.S.S. pe ziua de 23 August. Acest zvon a fost lichidat şi nu a fost dus mai departe. În plasa Şugatag se svonea că armatele Anglo-americane au ocupat Iugoslavia şi că pe „Gutâi", muntele ce desparte Maramureşul de jud. Satu Mare, sunt partizani nemți şi anglo-americani care aşteaptă armatele americane. S-au luat măsuri imediate, activişti țărani ai Frontului şi îndrumători, au fost trimişi în toate comunele unde circula acest zvon, care a fost combătut şi lichidat.

Chiaburii au încercat să facă greutăți în regruparea unităților cooperatiste, reuşind să antreneze şi țărani săraci şi în aceste comune problemele au fost lămurite.

La colectările de lână, chiaburii au reuşit să se eschiveze în unele comune, transcriind oile pe numele țăranilor săraci fără oi. Cunoaştem cazuri când aceştia au acceptat acest lucru, ceea ce denota că conştiința de clasă a țărănimii sărace este în unele comune încă foarte scăzută. Avem comune ca de exemplu Cuhea şi altele, unde membrii de partid au muncit pentru a putea stabili exact întinderea

https://biblioteca-digitala.ro

suprafețelor însămânțate şi unde ei au demascat pe acei bogătaşi cu care au încercat să se sustragă colectărilor.

După munca în adâncime depusă de către activişti şi îndrumători care au cuprins întregul județ, noi suntem azi în situația de a cunoaşte terenul, de a cunoaşte comunele, unde conştiința de clasă este slabă şi vom putea lua măsuri de îndreptare şi întărire a punctelor slabe din județul nostru.

În general prelucrarea în adâncime a celor două rezoluții a adus o întărire serioasă a vieții de partid din județul nostru. Disciplina, participarea la şedințe, vigilența, interesul pentru ridicarea nivelului ideologic şi politic au crescut.

Legăturile noastre cu organizațiile de massă s-au îmbunătățit.

SITUAȚIA ORGANIZATORICĂ

Compoziția secției în această lună a rămas neschimbată. Pentru plasa Şugatag am scos ca responsabil cu munca de propagandă şi agitație pe tovarăşul Poenaru Ştefan, de meserie tâmplar.

În cadrul secției s-au ținut şedințe săptămânale. Cu resp. de propagandă şi agitație, din oraş, au fost ținute 2 şedințe. Cu responsabilii organizațiile de bază din comune am ținut o şedință la plăşi, unde, am prelucrat ambele rezoluții şi sarcinile ce stau în fața responsabililor. La aceste şedințe care au durat o zi s-a făcut şi seminar cu materialul predat. Din cele 59 comune convocate, din 8 au lipsit responsabilii.

Cu responsabilii dela organizațiile de massă legăturile secției noastre s-au normalizat. Am ținut 4 şedințe. Prin experiența câştigată la aceste şedințe, munca de propagandă s-a îmbunătățit, la aceste organizații.

În această lună am reuşit să lichidăm cu lipsurile ce proveneau din neorganizarea şi nesistematizarea legăturilor atât cu responsabilii organizațiilor de massă cât şi cu responsabilii organizațiilor de bază din comune.

O lipsă care persistă, pe care noi nu am reuşit să o rezolvăm e că nici în această lună, în afară de plasa Şugatag n-am reuşit să avem responsabili scoşi din producție, astfel că munca cu toate că a fost cuprinsă din punct de vedere organizatoric de către secția județeană, noi am întâmpinat greutăți şi avem lipsuri mai ales în controlul muncii.

Comisia de îndrumare.

Munca de îndrumare a avut lipsuri serioase, contactul nostru cu îndrumătorii săteşti a fost neorganizat iar cu îndrumătorii din oraş în afară de şedințele bilunare, care s-au ținut pentru instructaj, aceşti îndrumători n-au fost folosiți pentru munci concrete.

De aceea la începutul lunei Iulie am trecut la reorganizarea muncii de îndrumare şi la verificarea tuturor îndrumătorilor din județ. Astfel în oraş au fost reorganizați şi verificați 208 îndrumători, plasa Sighet 185, plasa Iza 76, plasa Vişeu 105, plasa Şugatag 167, adică în total de 741 îndrumători, cu îndrumători din oraş am avut 2 şedințe de instructaj. Cu cei mai buni dintre tov. îndrumători pe care i-am trimis în comune am avut 5 şedințe. Tovarăşii îndrumători, care au fost trimişi în comune, în afară de problema colectărilor care a fost prelucrată, au fost pregătiți şi cu rezoluțiile. Îndrumătorii care au plecat în comune au dat

https://biblioteca-digitala.ro

rapoarte atât în scris cât şi oral. Această metodă de a da rapoarte în scris a fost de un ajutor pozitiv județenei noastre, îndrumătorii reuşind să sesizeze unele părți negative ale muncii noastre, iar îndrumătorilor le-a crescut spiritul de răspundere.

La şedințele unde s-au dat rapoartele verbale şi din analiza acestor rapoarte îndrumătorii au făcut un schimb de experiență şi au inventat metode noi de muncă.

Am avut 3 deplasări în județ cu un total de 202 îndrumători din oraş în toate comunele, adică 59 au fost vizitați de 2 ori.

Îndrumătorii din comune au fost verificați şi au primit sarcini în vederea colectărilor.

Şedințele cu responsabilii de propagandă din comune, care a avut loc la centrele de plăşi, contactul strâns ce l-am avut în această lună cu îndrumătorii din comune, au adus o serie de rezultate pozitive.

Tovarăşii îndrumători au făcut acțiuni din casă în casă, pentru lămurirea problemei colectărilor. În majoritatea comunelor tov. îndrumători au deplasat pe teren pentru a verifica dacă cotele de impunere au fost strânse şi corespund cu tablourile întocmite de comisia de treer. În unele comune ca Bârsana, Cuhea, Iapa, Fereşti, au reuşit să demaşte şi să descopere unele încercări de sustragere a chiaburilor dela colectare.

Tovarăşii îndrumători săteşti şi-au împărțit comuna pe sectoare şi au dus munca de lămurire în sectorul respectiv. Despre munca lor au dat rapoarte în şedința organizațiilor de bază. La aceste şedințe au participat tov. îndrumători din oraş.

Din controlul nostru pe teren ne-am dat seama că munca de îndrumare s-a îmbunătățit în urma măsurilor şi metodelor de muncă folosite în această lună. Avem lipsuri în comunele rutene ca Bistra, Ruscova, Repedea, unde din cauza lipsei de tovarăşi din oraş, cari cunosc limba ucraineană, munca de îndrumare este slabă.

La organizațiile de massă s-au făcut în această lună verificarea îndrumătorilor. La Frontul Plugarilor, cu îndrumători s-au făcut şedințe la centrele de plăşi şi s-a prelucrat problema colectărilor.

La Frontul Plugarilor este un număr de 250 îndrumători verificați.

La Consiliul Sindical munca de verificare a îndrumătorilor este în curs. Activitatea îndrumătorilor sindicali este slabă.

Îndrumătoarele U.F.D.R.-ului au făcut o serie de acțiuni de lămurire în legătură cu colectările, popularizarea femeii din U.R.S.S., popularizarea luptei poporului grec şi acțiuni de ajutorare a poporului grec. Numărul îndrumătoarelor este de 244, dintre care 41 îndrumătoare au fost în comune iar 36 au făcut munca de lămurire în oraş.

La U.T.M. au fost 3 deplasări în comune cu un număr de 25 îndrumători, cari au dus munca de lămurire în legătură cu munca voluntară pe şantiere şi altă ieşire pe teren cu 84 U.T.M.-işti, cari s-au reîntors de pe şantierul național Salva Vişeu.

La U.P.M. şi C.D.E. această muncă este aproape inexistentă.

https://biblioteca-digitala.ro

În această lună am avut o conferință cu delegații grupurilor sindicale agricole din județ, cu ocazia atentatului îndreptat împotriva tov. Togliatti au avut loc scurte meetinguri în 7 din cele mai importante intreprinderi din județ.

Pentru popularizarea luptei duse de poporul grec au avut loc 5 conferințe în oraş şi comune.

Caravana cinematografică din cauza lipsei de film nu a dat nici o reprezentație. Nici până în prezent nu ne-a sosit filmul.

Difuzorul instalat în oraş a funcționat normal difuzând ştirile de 2 ori pe zi.

Munca de îndrumare a îndrumătorilor P.M.R. a fost mult întărită în această lună, județul a fost cuprins în întregime, şedințele de instructaj au fost normalizate.

Noi nu am dat atenție îndestulătoare muncii de îndrumare dela org. de massă şi astfel noi nu am reuşit să mobilizăm toate forțele existente din județ pentru munca de lămurire.

Sighet, august 1948
Raport de activitate pe perioada 1 august – 29 august, către C.C. al P.M.R., Direcțiunea de Propagandă şi Agitație, întocmit de Secțiunea de Propagandă şi Agitație a Comitetului Județean Maramureş al P.M.R.
Fond Comitetul Județean Maramureş al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 71-73

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUDEȚEAN MARAMUREŞ
SECȚIA DE PROPAGANDĂ ŞI AGITAȚIE

Către
COMITETUL CENTRAL AL P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă şi Agitație
Bucureşti

RAPORT
De activitate pe perioada de timp 1 August – 29 august 1948

Desfăşurarea evenimentelor externe şi interne a avut o înrâurire favorabilă asupra situației politice din județul nostru succesul obținut de tabăra antiimperialistă, în frunte cu U.R.S.S. la Conferința Dunăreană a întărit mult încrederea maselor în politica justă dusă de P.M.R. şi însuşită de guvern.

Reforma învățământului a produs o frământare în județul nostru, care pe deoparte este favorabilă, dar în sânul populației maghiare este privită cu rezervă, deoarece singurul liceu teoretic de limba maghiară a fost desființat. În general transformările cari se aduc prin reforma învățământului sunt foarte bine primite în masele muncitoreşti. Prin cursul de îndrumare al corpului didactic, înființat în

https://biblioteca-digitala.ro

oraşul nostru, suntem convinşi că munca noastră la sate va fi uşurată, deoarece la acestea a participat majoritatea corpului didactic din județul nostru. Acest curs fiind organizat cu ajutorul efectiv al Județenei noastre, prin ținerea unor conferințe de activişti, prestigiul partidului a crescut în fața participanților, cari în majoritate priveau cu rezervă activitatea partidului şi au subapreciat teoria marxistă-leninistă.

Noile reduceri de prețuri a fost primită cu mult entuziasm cu toate că până în prezent, în județul nostru prețurile vechi au fost menținute.

Înființarea a două magazine de Stat în oraşul nostru, a contribuit la desvoltarea încrederii maselor în politica noastră pentru ridicarea nivelului de trai.

Colectările de cereale decurg în mod normal. La Sighet s-a realizat, până în prezent, 90% din planul prevăzut. În județ colectările au început de abia acum şi treptat cu ea se ascute lupta de clasă, astfel chiaburii încearcă să se eschiveze dela colectări şi batozari chiaburi încearcă să saboteze treerişul. Încercările lor au fost semnalate de tovarăşii noştri şi de organele administrative luându-se măsuri represive. Avem însă o slăbiciune că în aceste părți nu s-a prelucrat îndeajuns uneltirile duşmănoase ale chiaburimii.

Recrutarea tinerilor pentru şcoala de ofițeri şi subofițeri şi criteriile bazate pe lupta de clasă după cari s-au efectuat aceste recrutări a creat un spirit favorabil pentru desvoltarea conştiinței de clasă îndeosebi la țară.

Campania pentru alegerea comitetului județean al U.F.D.R. a constituit o frământare în sânul țărăncilor din județ şi a constituit un mijloc eficace pentru desvoltarea conştiinței cetățeneşti.

Reacțiunea în această lună s-a manifestat prin diferite metode. Înglobându-se în jurul bisericii s-a folosit de pelerinaje la mănăstiri pentru ca prin episcop să dea curaj muncii reacțiunii. În discurs episcopul a pledat împotriva ruperii concordatului cu Vaticanul.

A fost descoperită de către organele Siguranței o organizație subversivă legionară a cărui conducător a fost un profesor suplinitor al liceului, „Dragoş Vodă", elementele din cari s-au recrutat această organizație fanatică religioasă au fost elevii din clasa V până la clasa VIII al liceului „Dragoş Vodă" din Sighet şi studenți. Această organizație n-a trecut încă la agitație şi se sprijinea pe o disciplină oarbă de fier.

Svonuri false lansate de reacțiune au circulat în județ îndeosebi în legătura zilei de 23 august la care dată declarau că țara noastră va fi ocupată de U.R.S.S.

Aceste uneltiri duşmănoase au fost combătute în parte de îndrumătorii noştrii iar pe de altă parte au fost desmințite de evenimente.

Munca voluntară din această lună a fost slabă din cauza muncilor agricole. Au lucrat 4365 de oameni, prestând 36.054 ore de muncă în valoare de 749.460 lei, la lucrări de drumuri, poduri, munci agricole şi repararea clădirilor.

În întâmpinarea zilei de 23 august s-a organizat întreceri în producție prin desvoltarea conştiinței de clasă în intreprinderi, prin şedințe şi adunări, rezultatele acestor întreceri nu le cunoaştem încă.

https://biblioteca-digitala.ro

Prin activiştii şi îndrumătorii noştrii am reuşit să cuprindem munca organizațiilor de bază săteşti. Avem însă slăbiciuni în munca noastră din intreprinderi.

Sărbătorirea zilei de 23 august a avut loc în fiecare comună a județului, în cadrul căminelor culturale iar în 36 comune au ținut discursuri tovarăşi instruiți de județeană.

Putem constata în general că conştiința de clasă şi spiritul de luptă al țărănimii muncitoare este în desvoltare. Frământările politice şi economice din această lună şi munca activiştilor şi îndrumătorilor a contribuit în mare măsură la desvoltarea spiritului de combativitate.

Legăturile noastre cu organizațiile de masă s-a întărit prin şedințele regulate de muncă cu responsabilii culturali ai fiecărei organizații.

Planul de muncă întocmit de județeană până la 7 Noemvrie a avut rezultate bune prin sarcinile şi angajamentele concrete luate de fiecare organizație de bază din întreg județul.

SITUAȚIA ORGANIZATORICĂ

În mijlocul acestei luni tovarăşul secretar al secției a plecat în concediu şi este înlocuit cu Viezel Nicolae, responsabilul învățământului de partid.

Tovarăşa Jona Gizela reîntoarsă dela Universitatea de Partid de limba maghiară a fost repartizată la secția noastră cu învățământul de partid.

Tovarăşa Bucsar Magdalena, reîntoarsă de la şcoala medie de Partid din Baia Mare a fost însărcinată cu munca de difuzare.

În urma acestor repartizări secția noastră s-a întărit şi activiştii noştri vor putea să se deplaseze pe teren pentru a cuprinde şi a controla munca pe județ.

Sighet, septembrie 1948
Raport de activitate către C.C. al P.M.R., Direcțiunea de Propagandă şi Agitație, pe perioada 1 septembrie- 30 septembrie 1948, întocmit de Secțiunea de Propagandă a Comitetului județean Maramureş al P.M.R.
Fond Comitetul județean Maramureş al P.M.R., Dosar 51/1948, fila 82-83

Partidul Comunist Român
Comitetul județean Maramureş
Secția de Propagandă şi Agitație

https://biblioteca-digitala.ro

Către
Comitetul Centrul al P.M.R. Propagandă şi Agitaţie
Bucureşti

Raport
De activitate pe perioada de timp
dela 1 sept – 30 sept 1948

Dintre evenimentele din cursul lunei cuvântarea lui Vasinski a fost larg comentată şi a avut ca rezultat creşterea încrederii maselor în politice de pace a U.R.S.S.

Reducerea de preţuri, cu toate că deocamdată noi nu simţim aceste reduceri a fost primită cu mare bucurie de către oamenii muncii.

Problema Liceului maghiar care a fost o problemă mult frământată de populaţia maghiară a fost rezolvată în mod favorabil, iar acest lucru a avut o influenţă bună asupra populaţiei maghiare.

Reacţiunea s-a manifestat prin lansarea svonurilor cu schimbarea banilor, iar chiaburii au făcut greutăţi la colectarea lânei şi cerealelor.

Problema colectărilor a fost sarcina baza în jurul căreia s-a desfăşurat munca noastră. La sfârşitul lunei problema însămânţărilor a fost legată de cea a colectărilor.

În campania de colectare cu toate că s-a dus o muncă intensă de lămurire, fiind activişti judeţeni şi Frontului mereu pe teren, cu toate că de îndrumare a fost organizată, rezultatele obţinute sunt slabe .

Dacă la aceste rezultate au contribuit în bună măsură clima din judeţul nostru , nu este mai puţin şi lipsa noastră în cea ce priveşte legăturile cu administraţia de stat.

Noi nu am reuşit ca să antrenăm în mod organizat Comisia Judeţeană, la abaterile semnalate de ţărănimea săracă căreia i-a crescut conştiinţa de clase, nu s-au luat măsuri la timp.

Analizând aceste lipsuri s-au luat măsuri de îndreptare, iar astăzi şi în două plăşi rămase în urmă (Iza şi Vişeu) situaţia s-a îndreptat.

În cursul lunei datorită subaprecierii importanţei industriei noastre mici din judeţ, Judeţeana s-a ocupat foarte puţin cu problema de producţie. Adia la sfârşitul lunei s-au luat măsuri pentru a iniţia întreceri socialiste la întreprinderile din judeţ

În urma excluderilor unor activişti de partid şi prelucrarea acestor excluderi, reorganizarea Biroului judeţean şi prelucrarea abaterilor din sânul Biroului judeţean, prestigiul Partidului a crescut. Totuşi trebuie să semnalăm unele manifestări antisemite din partea în legătură cu reoganizarea Biroului Judeţean.

Conştiinţa de clasă a ţărănimii sărace a crescut. Am avut mai multe cazuri în care ei au demascat pe chiaburii sau uneltele lor. Cele mai concludente sunt cele dela Giuleşti (cazul Dunca) şi Cuhea (cazul Man).

Chiaburii au făcut greutăţii la predarea lânei şi cotelor de cereale.

https://biblioteca-digitala.ro

Situația Organizatorică.

În luna septembrie din cadrul secției a plecat tovarăşul Viezel Nicolae, care a fost repartizat pentru munca de propagandă şi agitație pe şantierul național „Vasile Luca".

De la caravana cinematografică tov. Pop Ion care era însărcinat cu munca de îndrumare, din cauza unor abateri a fost scos din muncă, în locul lui a fost pus tov. Fița Ioan.

Şedințele de secție s-au ținut în fiecare săptămână, iar şedințele scurte de muncă de câteori se ivea necesitate.

Şedințe cu responsabilii organizațiilor de masă de două ori pe lună.

Şedințe cu responsabilii de propagandă din organizațiile de bază se țin din două în două săptămâni.

Plăşile fiind descomplectate sarcinile de propagandă au fost duse de secția județeană şi de activul județean.

Fiind scoşi din muncă în această lună doi secretari de plăşi, sarcinile au trebuit să fie duse de județeană, astfel munca a suferit.

Tov. Poenaru Ştefan responsabil cu munca de propagandă în plasa Şugatag din cauza bolii a trebuit să fie scos din muncă.

Ne rămâne ca sarcină complectarea plăşilor.

Şantierul Salva Vişeu sept 1948.
Raport de activitate pe luna Septembrie 1948 întocmit de resortul de Propagandă şi Agitație al organizației P.M.R. de la Şantierul Național „Vasile Luca" Salva-Vişeu, adresat C.C. al P.M.R., Direcțiunea de Propagandă şi Agitație privind viața politică, socială desfăşurată pe şantier Fond Comitetul Județean Maramureş al P.M.R., Dosar 51/1948, filele 91 - 98

Partidul Muncitoresc Român.
Comitetul Şantierului Național.
„Vasile Luca"- Salva-Vişeu-

Către:

C.C. al D P.M.R.
Dir. Propaganda şi Agitație.

Bucureşti.

Raport de activitate luna septembrie 1948

Secția politica.

https://biblioteca-digitala.ro

Evenimentele externe şi interne din luna acesta au avut o influenţă favorabilă asupra spiritului muncitorimii de pe acest şantier. Uneltirile imperialismului anglo- american de a instaura un guvern în Franţa fără comunişti şi rezistenţa muncitorimii franceze, a dovedit din nou putreziciunea imperialismului şi forţele progresiste mereu crescânde.

Moartea tov. Jdanov a produs o adâncă durere în rândurile muncitorimii şi-au luat angajamentul de a lupta pentru cauza socialismului pentru care şi-a sacrificat viaţa tov. Jdanov.

Incorporarea ctg. 1948 a constituit o fragmentare, în deosebi printre brigadieri, deoarece mulţi şi mai ales dintre cadrele cele mai ale U.T.M.- ului din Şantier sunt încorporaţi. Vestea încorporări a fost primită în general cu bucurie luându-şi angajamentul de a menţine legătura cu şantierul şi în timpul stagiului.

Aniversarea a 4 ani dela apariţia legală a „Scânteii" a constituit un prilej pentru afirmarea solidarităţii oamenilor muncii cu P.M.R.- ul . Discursurile şi manifestările culturale ţinute cu acest prilej au decurs într-un spirit favorabil, antrenând mulţi salariaţii şi săteni în jurul şantierului.

Hotărârea C.C. al P.M.R. cu privire devierea tov. Doncea a fost prelucrată şi pe cale sindicală şi U.T.M. Acesta a constituit un prilej pentru revizuirea atitudinilor greşite , arătate în acesta hotărârea C.C. devenind un îndreptar şi venind în ajutorul unor tov. cu mentalităţi dăunătoare.

În urma articolului apărut în „Scânteia" cu privire la organizarea întrecerilor în întâmpinarea zilei de 7 Noembrie s-a trecut la organizarea întrecerilor în producţie între secţii şi sectoare şi la îmbunătăţirea vieţii de partid. Un fapt pozitiv pe care îl putem constata în acesta este faptul că muncitorii şi brigadierii sunt pătrunşi că marile evenimente ale clasei muncitoare se sărbătoresc prin noi depăşiri de norme în producţie, prin noi angajamente.

Manifestări ale duşmanului de clasă se observă prin: banalizarea importanţei muncii voluntare, propaganda religioasă, neglijarea utilajului şi al producţiei, delapidări şi ironizarea marilor luptători ai clasei muncitoare.

Astfel s-au organizat pelerinaje în comunele din jurul şantierului Săcel şi Sălişţea cu tendinţa de a stânjenii producţia, fapt care nu a reuşit datorită activităţii îndrumătorilor noştri. Brigadierul Budurea Ioan dela Şcoala de şefi de echipă sect.12 a făcut o activitate subversivă cu o carte religioasă reuşind să distragă atenţia elevilor dela învăţământ. Brigadierul Papatanasiu Nicolae dela Sectorul Fiad 3 scriind o carte poştală în numele unui brigadier analfabet a ironizat memoria tov. Jdanov.

Împotriva acestor elemente sau elemente sau luat măsuri de îndreptarea lor de pe Şantier precum s-a făcut şi demascarea acestora.

La brigada Bihor Movila s-a crea un curent şovin în urma faptului că în conducerea brigăzii au intrat numai brigadieri maghiari cu toate că în această brigadă au fost şi românii.

In urma măsurilor luate de reorganizarea conducerii pe baze mai sănătoase acest curent a fost combătut

https://biblioteca-digitala.ro

În urma unor neglijențe la construcția coșurilor de barăci s-au produs trei incendii cauzând pagube de 500.000 lei. Au fost luate măsuri pentru repararea coșurilor şi prevenirea incendiilor.

Cu ocazia plecării brigadierilor din ctg.1948 în urma unor categorisiri la împărțirea efectelor bazate pe timpul cât au muncit pe şantier, a cauzat în unele părți atitudini nefavorabile denunțând prin acesta lipsa de prelucrare la distribuirea efectelor.

Au fost câteva cazuri de dezertări printre brigadieri, dar numai în primele zile de la sosirea lor pe şantier. Majoritatea cei dezertați sunt proveniți din instituții corecționale, venind pe şantier dornici de aventură. Îndrumătorii au depus muncă de lămurire în legătură cu combaterea acestor tendințe.

Printre cadrele U.T.M.- ului s-a observat descurajare în muncă datorită faptului că nu ştiau care dintre ei vor rămâne şi pe iarnă. Grija zilei de mâine şi nesiguranța au avut repercusiuni dăunătoare asupra muncii. În urma sesizării comitetului de partid situația s-a îmbunătățit.

În general spiritul muncitorimii şi în deosebi al brigadierilor este bună. Sunt cuprinşi de elanul întrecerilor cu toate că în unele părți acesta se interpretează greşit în dorința evidențierilor şi al obținerii steagului de brigadă fruntaşă.

Spiritul de combativitate este dezvoltat, în dauna condițiunilor grele de muncă / echipament slab / . Partidul este privit ca forța conducătoare şi inițiatorul muncii de ansamblu. Educarea se face în spiritului internaționalismului proletar reliefându-se rolul hotărâtor al Uniunii Sovietice în dezvoltarea democrației populare la noi în țară.

Printre brigadieri agitația este animată, însă se face fără o muncă de lămurire. S-au luat măsuri de îmbunătățire al acestei situații .

Datorită lipsei brațelor de muncă prevăzută, lipsa utilajului necesar, şi al stabilirii normelor în mod greşit în unele locuri programul de muncă nu a putut fi îndeplinit. Față de luna trecută se observă o îmbunătățire a muncii calificative şi cantitative.

Situația organizatorică

În a doua săptămână a lunei curente resp. secției tov. Baias Eugen a fost repartizat de C.C. la Județeana Maramureş, iar în locul lui a venit tov. Wiezel Nicolae resp. cu învățământul de partid dela Județeană Maramureş. Tov. Diaconu Ioan scos din producție pentru munca de îndrumare a fost în concediu în ultimele două săptămâni ale lunii.

În colectivul nostru s-au întâmplat următoarele schimbări: În locul tov. Vintilă Pompiliu resp. de presă care a fot încorporat, venind în locul lui tov. Botez Dumitru nescos din producție.

Situația organizatorică din această lună se prezintă în felul următor:

Wiezel Nicolae	responsabilul	secției
Diaconul Iaon	"	îndrumare
Enache Alexandru	"	învățământul
Ianculescu Alexandru	"	cultural

https://biblioteca-digitala.ro

Ca urmare a schimbărilor intervenite munca propaganda şi agitaţie a avut de întâmpinat greutăţi şi lipsuri deoarece noul responsabil nu cunoştea încă terenul.

În cursul lunii octombrie că trebuie să complectăm colectivul cu un tov nescos din producţie cu muncă de difuzare. Şi va trebui să schimbăm pe tov. Enache nescos din producţie de la restul învăţământului având abateri dela linia partidului.

Raport de îndrumare.

În organizaţiile noastre de bază avem cca. 240 de îndrumători însă în această lună neverificaţi. În general îndrumătorii duc o muncă de lămurire pentru ridicarea producţiei combaterea uneltirilor duşmănoase pe şantier şi într-o măsură mai mică în comunele din jurul şantierului.

Îndrumătorii s-au deplasat în comunele Dragomireşti, Sălişţea ,Săcel, Romuli şi Coşbuc în zilele de 12 şi 26 Septembrie.

Numărul îndrumătorilor sindicali este de 114 iar al brigăzilor este de 773.

Munca de îndrumare se duce împreună cu cele ale org. de masă. În urma muncii îndrumătorilor am reuşit să punem capăt dezertărilor dintre brigadieri. La sectorul Fiad 2 au făcut colecte de ţigări pentru aprovizionarea scolii de alfabetizare. Deasemeni la concursul artistic ţinut în zilele de 12 şi 26 Septembrie au reuşit să mobilizeze şi săteni la aceste concursuri .Îndrumătorii sectorului Sălişţea 14 şi Săcel 15 au combătut tendinţa muncitorilor de a lua parte la procesiunile religioase.

Cu ocazia împlinirii a 4 ani dela apariţia legală a „Scânteii" au avut loc mitinguri la Telciu, Romuli, Săcel şi Sălişţea cu 3.000 participanţi.

Patru ani dela refacerea unităţii sindicale au avut loc mari adunării în 7 puncte ale şantierului cu cca.12.000 participanţi.

La comemorarea morţii tov. Jdanov au avut loc adunări la cari au luat parte cca. 15.000 muncitorii şi brigadierii.

Lipsa muncii de îndrumare este că nu am reuşit să antrenăm pe fiecare în munca ci numai o mică parte din ei, am neglijat munca de îndrumare la satele din jur. Nu am instruit îndeajuns îndrumătorii cu munca practică pe teren.

Ne rămâne sarcină pe luna Octombrie :

Ţinerea regulată a şedinţelor cu îndrumătorii, în cadrul cărora să dăm sarcini concrete fiecăruia.

Să mărim numărul îndrumătorilor la 300 .

Să organizăm două ieşiri în satele învecinate .

Să organizăm crearea legăturilor individuale câte 5 persoane de îndrumător.

Să fie stimulatori în întrecerile în vederea zilei de 7 Noembrie.

https://biblioteca-digitala.ro

Raportul învățământului de partid

Ridicarea nivelului ideologie şi politic a membrilor de partid s-a făcut în această lună în deosebi prin prelucrarea importantelor evenimente externe şi interne după comentariile din „Scânteia", în cadrul organizațiilor de bază.

La începutul acestei luni a luat sfârşit şcoala de cadre din Telciu. Nu am reuşit să organizăm şcoala propusă la Tunele datorită schimburilor intervenite în cadrul secției, dar recrutarea acestora s-a început.

A fost începută organizarea studiului Istoriei Partidului Comunist / bolşevic / al U.S. cu 80 tov. după instrucțiunile din caietele de studiu individual.

Dat fiind caracterul nestabil al majorității membrelor de partid de pe acest şantier organizarea învățământului întâmpină mari greutăți.

Pe linie de brigăzi U.T.M. au fost prelucrate materialele indicate în raportul din luna trecută şi articole de fond ale „Scânteii". Am organizat un ciclu de conferințe la Tunele în cadrul cărora sau prelucrat: Despre metodele de luptă ale proletariatului, Morala proletară, Conferința intelectualilor Wrelav. Însă aceste şedințe nu au putut antrena muncitorimea de pe şantier fapt pe care să-l remediem.

În general conferințele cu toate că au unele lipsuri în sensul că unii conferențiari vrea să scoată în relief ştiința pe care o posedă neținând cont de nivelul auditorilor, totuşi contribuie mult la ridicarea nivelului politic şi trezesc în deosebi gustul pentru citit.

Funcționează 4 şcoli tehnice în cari se prelucrează materiale ca : Economia de materiale, cum să folosim uneltele, Metode de lucru cu explosivii etc.

Aceste subiecte sunt predate de cadre tehnicieni, însă controlul asupra acestora are mari lipsuri. Astfel la prelucrarea materialului Metode de lucru cu explosivii. Alți tehnicieni neglijează conferințele pe care le au de ținut, fapt care dovedeşte că nu am reuşit să ducem o muncă de lămurire suficientă pentru acesta.

Avem 4 şcoli de şefi de echipă cu 83 de participanți. În urma constatărilor făcute de către inginerii lectori 30 dintre ei corespund funcțiunii. Deoarece şcoala acesta nu funcționează pe bază legală, În urma lipsei noastre, tinerii absolvenți ai acestei şcoli nu primesc nici-o calificare oficială. S-au luat măsuri ca Direcția cursurilor profesionale ale C.F.R.- ului să recunoască ca legale aceste cursuri, dându-li-se calificare celor absolvenți.

Conferințele tehnice îşi ating într-o bună măsură scopul antrenând brigadierii în efectuarea muncii cu destoinicie cu un randament mai mare şi stimulează investițiile.

La şcolile de alfabetizare participa 1.010 cursişti dintre care 849 brigadieri, 120 salariați, 27 militari şi 14 săteni. În cadrul acestor cursuri s-au prelucrat următoarele materiale politice. Reforma învățământului în R.P.R. şi Analfabetismul în masă în U.S.A. Participarea este de 85%.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu toate greutățile pe care le avem ca lipsa de rechizite lipsa lectorilor pricepuți, participanții se străduiesc să-şi însuşească materia.

Va trebui ca în luna octombrie să intensificăm controlul asupra tuturor şcolilor, îndrumându-le.

Să antrenăm în studiu individual toți activiştii partidului şi ai org. de masă.

Să elaborăm un material obligatoriu de studiat pentru toți membri de partid , făcând seminarii.

Să organizăm un curs de şcoală de cadre serale orientându-ne după materialul indicat în „Scânteia".

Raportul Cultural

Activitatea culturală de pe şantierul nostru este intensă. Săptămânal se organizează manifestații culturale, artistice, focuri de tabără.

Astfel în luna acesta a avut loc în zilele de 12 şi 26 concursurile între cele 92 de echipe artistice.

Cu ocazia împlinirii a patru ani dela apariția ziarului „Scânteia" au avut loc manifestații culturale în comunele în comunele din jurul şantierului: Telciu, Săcel şi Sălişte a.

Tinerii ctg. 1948 au organizat un festival cu ocazia plecării lor în armată.

Lipsurile acestor manifestării sunt că prin amploarea lor nu pot fi îndeajuns controlate şi învățate rolurile. Prin aceste desfăşurări am reuşit să mobilizăm salariații. U.T.M.- ului cu Tineretul Sătesc şi s-au organizat manifestații cu concursul echipelor săteşti formate din țărani cari nu au mare succes.

Programul acestora sunt luate din revistele actuale şi îndeosebi Îndrumătorul cultural. Sunt totuşi unele creații originale, însă aici trebuie să fim foarte vigilenți şi să stimulăm totodată acestea. Aceste creații sunt trimise spre publicare.

În cursul lunii au fost rulate pe şantier filmele : Cotitura cea mare şi Cikalev. Filmele au un deosebit succes şi se cer cu insistență. La acesta au participat 12.000 persoane .

Pentru lichidarea lipsurilor va trebui să ducem o muncă planificată să îndreptăm forțele în punctele slabe stimulând producția în deosebi în vederea zilei de 7 Noembrie.

Raportul de presă

Avem 700 abonați pe linie de partid la „Scânteia" dar neverificate neavând evidența lor.

Pe şantier în afara de aceasta cantitate ne sosesc următoarele exemplare de ziare : 1x 16.200 „Scânteia", 600 „Libertatea", 400 „Frontul Plugarilor", 3.653 „Viața Sindicală", 590 „Lupta C.F.R.", 400 „Magyar Eze", şi următoarele săptămânale: 800 „Tânărul Muncitor", 9.400 „Brigadierul" şi 600 „Ifjusunkas".

https://biblioteca-digitala.ro

Se citeşte cu mult interes „Scânteia", „Tânărul Muncitor" şi „Brigadierul", „Scânteia" a devenit un adevărat îndrumător în munca de zi a brigadierilor îndeosebi.

Sunt defecțiuni serioase în legătură cu primirea ziarelor cari nu vin regulat şi sosesc cu lipsă.

Avem 40 corespondenți de presă cu cari se țin şedințe regulate. Dintre acestea 12 sunt activi. Se trimite regulat corespondența la țăranul muncitor, brigadierul.

Numărul ziarelor de perete este de 111 şi cele de strategia de 26. Tratează în general problemele care preocupă sectorul respectiv. Sunt însă mari lipsuri : articolele nu se schimbă la timp, multe articole sunt scrise de aceiaşi tov. neantrenând şi pe alții în această muncă.

În cursul lunii Octombrie vom mări numărul abonamentelor la „Scânteia" cu 300 ex.

Vom organiza cititul colectiv înaintea începerii muncii.

Vom organiza Asociația Prietenii Scânteii după ce vom primi instrucțiuni necesare.

Vom îmbunătății aspectul şi conținutul ziarelor de perete şi de stradă.

Raportul de difuzare.

În luna aceasta am vândut 127 volume de cărți şi broşuri, în valoare de lei 5.890 şi am lichidat credite în valoare de lei 1.480.

Datorită faptului că nu am fost până în prezent în legătură directă cu Centrul de Difuzare a Cărții difuzarea materialului de partid nu a putut satisface cerințele.

Sunt 15 biblioteci pe linia U.T.M.-ului cu 5.870 exemplare şi 18 biblioteci sindicale cu câte 30, 40 volume, cărțile se citesc în proporție de 40%.

Se caută îndeosebi Istoria Partidului Comunist /bolşevic/ al U.S. „Sarcinile Uniunii de Tineret, Drumul glorios al Comsomolului, Aşa s-a călit oțelul.

În luna octombrie vom lua contactul cu Centrul de difuzare a Cărții pentru a asigura toate necesitățile.

Vom organiza o bibliotecă documentară.

Vom difuza 2.000 volume.

Vom controla bibliotecile existente.

Concluzii.

Datorită schimbărilor intervenite şi faptului că noul responsabil al secției nu cunoştea terenul activitatea secției nu era rodnică. Fapt pozitiv ce se observa în genere este dorința de a învăța. Dar caracterul nestabil al majorității membrilor de partid de pe şantier îngreuiază munca în adâncime. Metodele întrebuințate în județene trebuie adaptate specificului acestui teren, fapt care nu am reuşit încă, terenul fiind prea întins/cca 60 km/ şi timpul fiind limitat.

Sarcina principală care revine în legătură cu organizarea întrecerilor în întâmpinarea zilei de 7 Noembrie este de a politiza şi a stimula acestea.

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 3 iulie 1948
Raport de activitate pe luna iunie 1948 întocmit de Secțiunea Organizatorică al Comitetului Județean Maramureş al PMR
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, filele 19-22

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureş
Secțiunea organizatorică

Raport de activitate pe luna iunie 1948

Secția organizatorică a Comitetului județean Maramureş la începutul lunii iunie a continuat munca de deplasare şi în a patra plasă / plasa Sighet / cu forțele activului județean în colaborare cu Frontul Plugarilor şi administrativul județean pentru a cunoaşte mai fundamental terenul din toate punctele de vedere.

De altfel, secția organizatorică este compusă din următorii tovarăşi:

1. responsabil organizatoric județean – tov. Szendrey Ludovic
2. instructor județean – tov. Kaszt Matei
3. activist județean – tov. Gogoa Vasile, tov. Ciceu Ştefan

În plasa Vişeu în prezent nu avem scoşi din producție decât pe un tovarăş ca
secretar de plasă, tovarăşul Ardelean Tiberiu.

În plasa Sighet avem iarăşi numai un tovarăş scos din producție, tovarăşul Fita Ion.

În plasa Şugatag la fel un singur tovarăş scos din producție, tovarăşul Bârlea Vasile.

În plasa Iza avem doi tovarăşi: secretar de plasă Ungur Gheorghe şi activist Țiplea Ştefan.

Totalul membrilor de partid este pe județ de 3791, deoarece am încadrat în luna aceasta 28 tovarăşi, foşti P.S.D.-işti. Din acest total de membri au fost excluşi 6, iar 4 au plecat în alte județe, astfel în total au rămas 3781 membri.

Trebuie să menționăm că avem greutăți în toate plăşile deoarece nu am reuşit să cuprindem munca în toate ramurile. În primul rând, că motivul de plăsi nu este complet, în al doilea rând că nu am plasat forțele de care dispunem în mod just. Din aceasta reiese că munca din plasa Sighet a fost neglijată, dar în celelalte trei plăsi cum sunt plăşile Iza, Vişeu şi Şugatag, dar mai ales Vişeu şi Iza, unde am avut oarecare rezultate pozitive prin aceea că am reuşit să mobilizăm populația din jurul şantierului național Salva – Vişeu într-un număr destul de frumos.

Din partea tinerilor au fost mobilizați 896 tineri, iar vârstnici au fost mobilizați 874, care în total cu tineri cu tot au prestat 20.000 ore muncă voluntară.

https://biblioteca-digitala.ro

În plasa Vişeu am reuşit să colectăm 60.000 lei pentru ajutorarea Greciei. Nu este o sumă mare, dar luând în considerare judeţul nostru socotim că este un succes.

Considerăm ca o slăbiciune foarte importantă că nu am colaborat în plăşi cu Frontul Plugarilor în mod îndestulător mai ales acum când se observă ascuţirea luptei de clasă la sate care se manifestă cu ocazia colectării lânii şi împărţirea păşunilor.

În ce priveşte organizaţiile de bază săteşti se observă o atmosferă bună mai ales în jurul şantierului. Dar membri noştri de partid de la sate sunt lipsiţi de spiritul de combativitate, astfel vom da o importanţă mai mare de a ridica nivelul politic şi spiritul de combativitate a tovarăşilor de la sate.

Frecvenţa organizaţiilor de bază de la sate unde tovarăşii nu sunt plecaţi la lucru în alte părţi este de 65-70%. Iar unde sunt plecaţi la lucru frecvenţa este de 40-50%.

Organizaţiile de bază din oraş

S-a observat o îmbunătăţire atât în şedinţele organizaţiilor de bază cât şi în şedinţele de grup. Am reuşit să antrenăm în munca voluntară prin întrecerea programată între organizaţiile de bază pentru a participa la munca voluntară la canalizarea oraşului Sighet.

Frecvenţa organizaţiilor de bază la instituţii este 70-80%, iar frecvenţa întreprinderilor 65-70% şi la cartiere tot atât.

Atmosfera care domină la şedinţele organizaţiilor de bază este mulţumitoare dar nu o putem considera la fel peste tot, deoarece nici nivelul nu este la fel de ridicat la toţi tovarăşii.

Însă considerăm ca o lipsă serioasă faptul că nu am putut să sistematizăm controlarea şedinţelor organizaţiilor de bază, prin aceasta să le dăm un ajutor mai intens. Aceasta se datoreşte şi faptului că 11 tovarăşi sunt trimişi la şcoala medie Baia Mare, doi tovarăşi la universitatea din Bucureşti, 3 la Oradea şi unul la Constanţa. Considerăm că întoarcerea acestor tovarăşi va îmbunătăţi simţitor munca de partid, dar până atunci avem sarcina de a scoate noi cadre pentru a-i pregăti într-o măsură oarecare, ca să-i putem trimite pe ei la şcoala cu seria următoare.

În ce priveşte ridicarea nivelului membrilor s-au creat şcoli serale atât în limba română cât şi maghiară. Astfel de şcoli sunt şi în instituţii, ca Federala, Prefectura etc. Totodată s-au format cercuri de studiu individual.

În ce priveşte vigilenţa, a fost excelentă în luna aceasta, 6 elemente corupte, şovăelnice, care au folosit partidul pentru a-şi masca atitudinea lor antidemocratică. Excluderea acestora a fost prelucrată în şedinţele de activ şi organizaţiile de bază. În urma acestui fapt, în instituţiile acestea se poate constata că domneşte un spirit mai sănătos ca înainte.

În ce priveşte colaborarea cu organizaţiile de masă şi partid cu Comisia Locală, deoarece nu avem responsabili sindicali, legătura se ţine cu biroul judeţean. Colaborarea e destul de bună. Cu UFDR-ul aceeaşi situaţie. Nu avem responsabil feminin în biroul judeţean, astfel că legătura se ţine tot cu biroul

https://biblioteca-digitala.ro

județean. Cu Frontul Plugarilor am reuşit să întărim această organizație prin aceea că am creat un colectiv sănătos, capabil de muncă, unde în prezent se lucrează la verificarea membrilor Frontului Plugarilor. UTM-ului, partidul i-a dat tot concursul de a mobiliza voluntari pentru şantierul național Salva – Vişeu, asigurând transportul acestora şi în general au primit îndrumările necesare din partea județenei PMR Maramureş. La Uniunea Populară Maghiară am reuşit să ajutăm la reorganizarea conducerii, prin aceasta am reuşit să creăm o atmosferă mai sănătoasă, prin asta socotim că am făcut un pas înainte în ce priveşte această organizație. Dar în ce priveşte organizațiile de masă mai avem mult de făcut pentru a înlătura definitiv spiritul de mic burghez care domina în aceste organizații şi spiritul de pasivitate şovină care se manifesta prin diferite feluri. În CDE se constata o îmbunătățire față de luna trecută deoarece am reuşit să punem în conducerea acestei organizații elemente corespunzătoare care duc la o linie justă în sânul ei. Însă, şi în cadrul acestei organizații mai există şovăială din partea tovarăşilor noştri care nu îndrăznesc să atingă în mod hotărât atitudinea şovină şi sionistă din cadrele acestei organizații.

Pentru mobilizarea la şantierul național Salva – Vişeu am introdus o metodă nouă. Am convocat pe lângă activul nostru şi oameni din județ cu care s-a prelucrat importanța muncii voluntare care s-a deplasat pe teren. Însă am întâmpinat greutăți din partea părinților şi a muncii agricole chiar şi din partea reacțiunii. Trebuie să recunoaştem că şi din partea noastră a fost neglijată munca aceasta din cauză că între timp a venit naționalizarea şi toate forțele noastre au fost îndreptate spre acest obiectiv astfel că nu am reuşit să mobilizăm decât un număr de 28 de tineri din care 27 au şi plecat pe şantier, iar unul a rămas bolnav la spital.

În ce priveşte naționalizarea întreprinderilor la noi în județ au fost naționalizate 13 fabrici de cherestea, 2 mori, o brutărie, o uzină electrică, o fabrică de perii, o fabrică de mobilă.

Naționalizarea a decurs în conformitate cu instrucțiunile date de CC şi am fost ajutați de către tovarăşii veniți de la CC. Muncitorii au primit naționalizarea cu entuziasm, directivele primite de la județeană au fost îndeplinite în mod disciplinat, aceasta s-a observat prin păzirea de către muncitori a întreprinderilor şi s-a observat încă la inventarierea unde muncitorii au dat un ajutor activ.

În legătură cu producția nu avem o situație clară fiindcă nu am primit încă datele din județ. Totuşi după informațiile primite, în general producția este în creştere. Exemplu, fabrica de cherestea CAPS – Vişeu a mărit cu 30%, iar fabrica de cherestea Câmpulung la Tisa cu 45% a mărit producția față de luna trecută, aşa că muncitorii au dovedit că sunt capabili de a conduce fabrici fără directori sau patroni exploatatori.

În luna aceasta am avut următoarele adunări, una cu ocazia centenarului Revoluției din 1848 unde au participat circa 1500 de oameni.

Plenare de partid în legătură cu naționalizarea unde au participat circa 500 de oameni.

Una adunare cu prizonierii din județ reîntorşi din URSS. Aceasta s-a ținut în cadrul ARLUS-ului.

https://biblioteca-digitala.ro

În cadrul sindicatului a avut loc o manifestare cu ocazia reducerii de 50% din obligațiile armistițiului, unde au participat 2000 de salariați.

Toate aceste adunări au decurs într-o atmosferă bună şi un spirit agitator.

În legătură cu prelucrarea rezoluției au procedat în felul următor: a fost prelucrat în mod temeinic cu Comitetul județean, cu activul județean, cu conducerea organizațiilor de masă şi cu birourile organizației de bază din Sighet.

Este în curs de prelucrare în organizația de bază din Sighet şi cu birourile organizației de bază din plăsi, urmând ca apoi să prelucrăm cu organizațiile de bază săteşti.

În ce priveşte problema națională să-i acordăm o deosebită atenție pentru că în județul nostru avem diferite naționalități pe care reacțiunea caută să le folosească pentru scopurile lor. Ca exemplu, în urmă excluderii unui tov. maghiar, reacțiunea maghiară a căutat să facă problemă națională din aceasta. Cu ocazia împărțirii ajutorului venit din America, un popă din comuna Borşa s-a folosit de aceasta pentru popularizarea USA şi a persoanei sale reacționare. Acest popă greco-catolic reacționar a fost demascat de către tov. secretar județean, aceasta se mai foloseşte şi de aceea metodă că el afirma că el ar fi prieten intim cu tovarăşul Gheorghiu Dej şi Dr. Petru Groza. În ce priveşte aceasta va trebui să ducem o luptă hotărâtă pentru demascarea acestui element şi înlăturarea lui din această comună deocamdată.

În ultimul timp reacțiunea a început să se folosească de zvonuri false în legătură cu situația din Iugoslavia spunând că rând pe rând urmează a se produce astfel de neînțelegeri şi în alte țări cu democrație populară. Nu am putut să combatem aceste zvonuri deoarece s-a produs în ultimele zile şi nu am avut timp îndestulător ca să arătăm că partidelor comuniste nu le este frică să-şi arate greşelile comise, prin recunoaşterea greşelilor înfăptuite putem să evităm acestea, pe de altă parte şi prin aceasta să întărim forțele clasei muncitoare.

Avem toată încrederea că partidul comunist din Iugoslavia va fi în stare să-şi repare aceste greşeli înfăptuite de către unii conducători şi suntem convinşi că va păşi fără ezitare pe adevăratul drum pe care trebuie să meargă un partid marxist-leninist şi va contribui la întărirea lagărului păcii şi al democrației.

În fața secției organizatorice a județenei Maramureş stă decizia de a întări secțiile şi plăsile cu cadre noi, de a întări sindicatul agricol pentru că acesta are un rol foarte important de a întări partidul din toate punctele de vedere şi în cadrul partidului vom da o atenție deosebită în ceea ce priveşte vigilența, vom înlătura elementele oportuniste şi dușmănoase regimului nostru, vom ridica nivelul politic şi ideologic al membrilor noştrii şi al masei largi populare în spiritul revoluționar Marxist-leninist pentru a da ajutor de a crea noi reforme ce stau în fața noastră pentru folosul şi binele clasei muncitoare.

Responsabilul secției organizatorice Szendrey Ludovic

Sighet, 3 iulie 1948

https://biblioteca-digitala.ro

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureş
Secțiunea Organizatorică

Către
Comitetul Central PMR
Bucureşti

COMPLECTARE
la raportul înaintat la luna iunie 1948

Este necesar de a aduce la cunoştința Comitetului central că raportul pe luna iunie 1948 nu a fost complet întrucât nu a avut situații clare în ceea ce priveşte tablourile în legătură cu situațiile statistice a secției organizatorice unde la completarea acestor tablouri am întâmpinat greutăți destul de mari deoarece până în prezent nu am avut o situație clară. Pentru a avea o situație clară a fost necesar să depunem o muncă temeinică pe care noi până acum am neglijat-o nedând destulă importanță controlării situației fiecărui membru de partid în parte pentru a avea o situație clară la care a fost necesar în urma instrucțiunilor primite de la CC prin tablourile trimise să controlăm fiecare membru în parte după categoria socială.

În urma acestui control trebuie să menționăm că față de raportul înaintat pe luna mai unde totalul general al membrilor de partid era de 3763, în urma acestei verificări am putut să constatăm că în prezent pe județ avem în total 3541 membri de partid, iar restul fiind plecați în străinătate sau în locuri necunoscute ori decedați.

În ce priveşte tabloul nr. 4 nu avem nici până în prezent o situație clară deoarece unele organizații de masă nu au reuşit să-şi verifice totalul membrilor însă această verificare este în curs astfel că în raportul pe care îl vom înainta pe luna iunie vom putea arăta situația reală.

Cooperativele nu au o situație clară deoarece sunt în curs de fuzionare astfel că în scurt timp aceasta va fi terminată. Numărul locuitorilor după recensământ este de 131.684, dar după o verificare mai adâncă s-au mai găsit 310 locuitori care nu au figurat în listele recensământului, astfel că în total numărul locuitorilor județului Maramureş este de 131.994 fără oraşul Sighet care numără 18.329 de locuitori, deci în total 150.323.

În ce priveşte producția ceea ce nu am putut arăta în raportul înaintat, deoarece nu aveam date precise, arătăm în mai producția uzinelor din județul nostru.

1. Firma fost CAPS din Vişeul de Sus în luna mai a produs - 2128 mc, iar în luna iunie – 2603 mc
2. Firma Silvica în mai – 640 mc, iar în iunie - 418 mc
3. Bixad Câmpulung în mai - 402 mc, în iunie - 412 mc
4. Vişeul Sin. L. Vişeul de Sus, mai – 411 mc, iunie – 407 mc
5. Irina S. Pop, în mai – 240 mc, în iunie – 305 mc

https://biblioteca-digitala.ro

6. Socalul Sin. L. Socal, în mai - 205 mc, în iunie - 340 mc
7. Salina Ocna Şugatag, în mai – 754.730 kg sare, în iunie – 942.060 kg sare

Aceasta este situaţia producţiei forestiere şi de sare din judeţul Maramureş în raportul care trebuie să fie în luna iunie 1948 şi pe care îl înaintăm acum.

Responsabilul secţiei organizatorice Szendrey Ludovic

Comitetul Judeţean PMR Sighet
DS.45/1948

Sarasău

Raport de activitate
11 iulie 1948

Sosind în comuna Sarasău la orele 11, am luat contact cu resp. organizatoric tov. Pricop Gheorghe, care a pornit imediat spre a anunţa membrii celulei.

La orele 14 secretarul celulei, tov. Bledea Ioan, reîntors între timp de la Sighet a deschis şedinţa, făcând apelul nominal după carnetul cotizaţii, cu următoarea ordine de zi:

Prelucrarea rezoluţiilor Biroului Informativ şi al plenarei a II-a a C.C. al P.M.R.

Preluarea deciziei referitoare la modul de colectare a cerealelor.

discuţii şi diverse.

La şedinţă s-au prezentat 16 tov. membri ai celulei

absenţi 15, din care 5 sunt plecaţi în alte localităţi

2 membri sunt excluşi.

Confruntând tabelul de îndrumători, primit dela judeţeană am constatat că ei nu au fost schimbaţi.

Trecând la ordinea de zi am pornit de la revoluţia Biroului Informativ expunând greşelile şi abaterile tactice şi principale ale Partidului Comunist din Iugoslavia, respectiv ale conducerii acelui Partid constatate în urma analizei situaţiei din acel partid de către reprezentanţii Partidelor Comuniste componente ale B.I. – în afară de cei P.C.I. care au refuzat să se prezinte – la consfătuirea ce a avut loc în a doua jumătate a lunei Iunie a.c., expunând totodată, concomitent şi comparativ, constatările şi învăţămintele ce rezultă din rezoluţia plenară a II-a a C.C. al P.M.R., insistând în mod deosebit asupra vigilenţei, luptei de clasă şi ascuţirii ei, precum şi asupra importanţei şi obligaţiunii membrilor de a-şi ridica permanent nivelul lor politic.

De-asemenea am analizat atitudinea Partidului faţă de ţărănime şi expus sub acest raport alianţa între muncitorime şi ţărănimea muncitoare şi mijlocaşă.

https://biblioteca-digitala.ro

În toate acestea m-am folosit de exemple concrete în special în locul familiilor Mihali şi Iurca şi în general relevând metodele de exploatare a chiaburimii satelor.

Am legat apoi de această expunere importanța colectărilor de cereale, expunând mecanismul acestei operațiuni, după care am scos în evidență caracterul ce-l are această colectare – acela al luptei de clasă insistând asupra rolului pe care membrii celulei trebuie să-l îndeplinească pentru reuşita operațiunilor, prin munca de lămurire în sânul țărănimii muncitoare şi a mijlocaşilor şi prin vigilența lor şi a acestora din urmă.

După aceasta am împărțit comuna în sectoare, dându-se fiecărui îndrumător câte un sector spre a duce munca de lămurire, după cum urmează:

1	Costin Gheorghe	Dela nr. c.	1-20
2	Chirai Traian	Dela nr. c.	21-50
3	Coman Gheorghe	Dela nr. c.	51-70
4	Ierima Toader I. Ion	Dela nr. c.	71-100
5	Pricop Gheorghe	Dela nr. c.	101-151
6	Sima Vasile	Dela nr. c.	152-180
7	Ierima Vasile	Dela nr. c.	181-200
8	Costin Ion	Dela nr. c.	201-220
9	Bledea Ion I. Ion	Dela nr. c.	221-247
10	Ierima Aurelian	Dela nr. c.	248-267
11	Ierima Gheorghe I. Aur.	Dela nr. c.	268-340
12	Tuplea Ion	Dela nr. c.	341-396
13	Bledea Gheorghe I. Iacob	Dela nr. c.	397-410
14	Dudaş Nuțu	Dela nr. c.	411-445
15	Chirai Petru	Dela nr. c.	446-481
16	Ierima Gheorghe	Dela nr. c.	482-558
17	Neneştean Mihai	Dela nr. c.	559-604

Am dat apoi ca sarcină fiecăruia dintre cei susarătați ca în timpul lor liber, seara, duminici şi zi ploioase să ducă cât mai intens acțiunea de lămurire, făcând săptămânal raport responsabilului de propagandă despre activitatea depusă şi felul cum a fost primită şi însuşită decizia referitoare la colectare de către cei sânul cărora a depus munca, care rapoarte, centralizate se vor depune la Județeana P.M.R. săptămânal.

Trecând la discuții, în primul rând mi s-au cerut lămuriri complectatoare referitor la mecanismul colectărilor, iar apoi detalii asupra situației actuale din Iugoslavia, respectiv asupra atitudinii P.C.I. şi a conducătorilor săi în urma revoluției.

De-asemenea tov. Pricop Gheorghe a cerut să-i lămuresc cazurile abaterilor constatate prin revoluție şi motivul pentru care numai acum s-au relevat acestei abateri.

https://biblioteca-digitala.ro

Am dat lămuririle cerute, insistând asupra înfumurării conducerii P.C.I., un efect al nivelului politic scăzut, precum şi asupra desfiinţării democraţiei interne din P.C.I. şi al desfiinţării criticei şi autocriticei.

În general expunerea a fost primită cu interes şi în ceea ce priveşte colectările, în privinţa cărora le-am atras atenţia că se desfăşoară sub lozinca „Cine are mult, dă mult" au fost primite cu manifestări care vădeau ura de clasă, din partea câtorva tovarăşi.

Celula, comparând-o cu alte celule săteşti cunoscute de noi cum ar fi cea din Rona de Jos, este mai organizată şi se vede că s-a depus muncă de îndrumare a membrilor din partea tov. Bledea Ioan, secretar al celulei, totuşi se observă unele atitudini de compromiţătoare datorite fie rămăşiţelor burgheze, fie oportunismului unora.

Am atras atenţia secretarului celulei să verifice cu toată atenţia diferitele manifestări ale membrilor, spre a putea lua la timp măsuri ce se impun.

Ştefan Podină

Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 45/1948, fila 8

Sighet, 12 iulie 1948

Raport

Activitate al tov. Mircea Ştefan despre rezultatul
deplasării făcută în ziua de 11 iulie 1948 în comuna Bocicoel.

Conform programului stabilit de judeţeană am ţinut şedinţa de celulă: următorii tovarăşi: secretar Rad Grigore lui Mihai

Resp. org. Dumitrean Ioan

membrii Dumitrean Ilie

membrii Rad Grigore lui Grigore

Chesa Ioan

Miji Ioan / primarul comunei

Rad Ioan / secretar comunal

A lipsit: Bitos Ioan, Dumitrean Ioan lui Ioan şi Dumitrean Ioan lui Gavrilă, cari au fost plecaţi din localitate la lucru.

Am prelucrat materialul fixat de judeţeană.

Probleme ridicate de tovarăşi:

Întreg partidul comunist se face vinovat pentru faptele săvârşite în Iugoslavia sau numai conducătorii?

Este speranţa de îndreptarea partidului comunist din Jugoslavia sau nu?

Nu cumva Dl. Tito a fost plătit de capitalişti?

Există şi astăzi prietenia între poporul rus şi poporul jugoslav.

Transformarea hectarelor în jughere, problema treerişului unde nu se va trimite batoza. Chestiunea transportului.

https://biblioteca-digitala.ro

Problemele le-am rezolvat conform normelor date de tov. Nemeş în ziua de 10 d.p. pe care celula a primit cu mulţumire şi a rămas lămurită.

În comună sunt 330 case. Întrucât tov. sunt puţini, la munca de lămurirea poporului în legătură cu colectările în comun acord cu tovarăşii am împărţit comuna în 9 sectoare şi anume: tov. Rad Grigore lui Mihai delacasa no. 1-35, tov. Dumitrean Ioan dela 36-80, tov. Dumitrean Ilie dela 80-120, tov. Rad Grigore lui Grigore nu va lua parte întrucât mâine/luni/pleacă la lucru, tov. Chesa Ioan dela no. 121-160, tov. Miji Ioan dela no. 160-190, tov. Rad Ioan dela no. 190-220, tov. Botiş Ioan dela 220-260, tov. Dumitrean Ioan I Ioan dela 260-290 şi tov. Dumitrean Ioan I Gavrilă dela 290-330.

În cursul şedinţei fiecare tovarăş a căutat să vorbească toţi deodată, mai ales primarul comunei /membru de partid / Miji Ioan care s-a prezentat în stare de ebrietate. Am fost silit să ţin cu tovărăşii un discurs despre disciplina partidului atât faţă de partid, faţă de public /populaţia / cât şi faţă de familiile lor. Primarul comunei de altfel la sosirea mea în comună la ora 13 l-am aflat la cârciumă folosindu-se de ţuică în cantitate mai mare care s-a putut constata după purtarea lui. Din cauza băuturii prea multe vorbind cu noi a început să se plângă în faţa oamenilor.

Informându-mă despre bunul mers al comunei am aflat că comuna a executat la şantier 350 zile de lucru în luna trecută. Aceasta se va repeta în fiecare lună la şantierul Salva Vişeu. Observ că această muncă voluntară nu s-a executat benevol ci din ordinul primarului cum declară secretarul celulei. Prin munca voluntară s-a reparat un pod în mijlocul comunei, şi este programată curăţirea şanţurilor.

Notă informativă:

Populaţia este liniştită.

Secretarul celulei m-a informat despre următoarele: Oamenii cari au lucrat la Vatra Dornei la firma „Sovrolemn" au primit câte 2000-2500 lei avans, iar cu restul banilor firma a rămas datoare. Populaţia face întrebare dacă partidul poate interveni în chestiune.

Dela19 aprilie populaţia nu şi-a primit raţiile de porumb. Cu popa Dunca Găvrilă şi notarul Vlad Dănilă sunt mulţumiţi însă cu învăţătorul Blascu Bartolomeu nu. Este dur şi brutal faţă de populaţia şi copii. Comuna nu este vizitată de nici un medic. Nemulţumirea poporului în legătură cu colectarea lânei. Tablourile s-au întocmit greşit.

Membrii partidului din această comună nu au carnete de partid. Cere insistent partidul să i se elibereze carnetele de membru.

Conform declaraţiei secretarului de celulă tovarăşul primar este un beţiv ordinar, şi întrucât este un om sărac populaţia s-a mirat de unde are bani necesari pentru băutură. În anul 1947 luna septembrie a luat bani de la oameni pe porumb. Porumbul a fost mai târziu împărţit între oameni, însă o parte foarte însemnată dintre ei nu au primit nici până astăzi nici bani şi nici mălaiul. Tot în acelaşi timp a strâns de la populaţie circa 8000 lei pentru petrol şi de atunci

https://biblioteca-digitala.ro

populația n-a văzut nici bani dar nici petrolul. Ridica o mulțime de diurne fără nici o justificare. Pleacă din comună, lipseşte de la serviciu lui mai multe zile, fără să se ştie cineva în interesul comunei. Lucrează în contra hotărârilor luate de Comitetul [...] lucrările îşi face după capul lui în mod dictatorial. Cu toate că este membru de partid, nu discută chestiunile în celulă. Celula cere schimbarea primarului şi propune pe tov. Rad Grigore lui Grigore / fost voluntar înainte.

Despre cele arătate de mine mai sus şi declarate de secretar, l-am îndrumat pe secretarul celulei ca să se adreseze un proces verbal făcut de membrii celulei care apoi să fie predat biroului de cadre de la județ. Procesul verbal dresat de celula în contra preşedintele frontului [...] l-am îndrumat secretarul la fel să-l depune la partid la bir. de cadre.

În fine am format echipa îndrumătorilor compusă din tov. Ches Ioan, [...] Ioan şi Rad Ioan, explicându-i datoria îndrumătorilor.

Trăiască Republica Populară Română!

Sighet, 1 august 1948
Raport de activitate al activistului Târnoveanu Petre despre deplasarea în comuna Sarasău în data de 1 august 1948
Comitetul Județean Maramureş al PMR, doar 45/1948, filele 21-23

Raport de activitate

În cadrul planului de deplasări al Comitetului Județean Maramureş al PMR, în ziua de 1 august 1948 am fost în comuna Sarasău pentru a prelucra sarcinile primite cu membri organizației de bază din comună.

Şedința a decurs după următoarea ordine de zi la care au fost prezenți membri biroului organizației de bază precum şi 27 de îndrumători:

1. deschiderea şedinței
2. rapoartele îndrumătorilor
3. momentul politic intern şi extern
4. diverse

1. Deschiderea şedinței.

Şedința a fost deschisă de către tov. Bledea Ion secretarul organizației de bază din comuna Sarasău care saluta în numele membrilor org. de bază pe tovarăşul Târnoveanu Petre, delegatul Comitetului județean Maramureş al PMR pentru faptul că s-a deplasat în mijlocul proletariatului din Sarasău.

2. Rapoartele îndrumătorilor

Cei 27 de îndrumători şi-au dat raportul activității în munca de lămurire a campaniei colectărilor dusă din casă în casă între proletarii satelor formată din pătura săracă şi cea mijlocaşă.

Pătura săracă şi cea mijlocaşă, în urma muncii de lămurire dusă de îndrumători, şi-au luat angajamentul ca în acest an să fie mai vigilenți decât anul

https://biblioteca-digitala.ro

trecut prin faptul că nu vor scăpa din ochi pe chiaburii satului care în mod precis vor căuta ca şi în acest an să se sustragă de la predarea cotelor obligatorii sabotând astfel statul.

3. Momentul politic

Momentul politic este ținut de către tov. Târnoveanu Petre, delegatul Comitetului județean al PMR-ului care arăta situația politică din țară şi din străinătate.

a. Situația politică internă

I. Campania colectărilor. Problema care preocupa cel mai mult guvernul cât şi proletariatul din întreaga țară este campania colectărilor cu bunul mers şi buna reuşită pentru că pe anul 1948 hrana populației de la oraş şi în special hrana proletariatului muncitor din fabrici şi uzine să fie asigurată pentru ca şi ei la rândul lor să poată mări producția spre binele proletariatului de pe a căror înfrățire în muncă şi idei, nu va putea şi frântă de boierimea şi chiaburimea satelor care cu idei reacționare capitaliste căuta a răsturna campania colectărilor prin a aduce în eroare deciziile de treier, acțiunea care nu le va putea reuşi pentru că PMR prin membri org. de bază săteşti îi demasca şi arăta lumii intențiile lor criminale şi mârşave de a înfometa populația prin specula murdară.

II. Lupta contra reacțiunii. Guvernul nostru alături de guvernul URSS şi împreună cu guvernele care au ca deviză permanentă sfaturile lui Marx – Engels – Lenin şi Stalin care au alături de zidul de neînvins al proletariatului muncitor dornic de o viață în care drepturile să fie egale cu datoriile, duc o luptă paşnică contra trusturilor americane exploatatoare fasciste care nu urmăresc altceva decât războiul pentru a atrage foloase personale şi a subjuga din nou muncitorimea care prin sânge şi muncă au reuşit să înlăture exploatarea capitalistă câştigându-şi satisfacerea revendicărilor.

b. Situația politică externă

I. Grecia. Trupele monarho-fasciste deşi ajutate de americani prin echipament, armament şi muniție, totuşi nu au putut rupe frontul armatei democrate greceşti conduse de viteazul general Marcos.

Trupele monarho-fasciste nu numai că nu au putut învinge trupele armatei democrate, dar au şi fost respinse de acestea care au ocupat în urma luptelor din Munții Grammos 6000 km².

Poporul grec conştient de lupta ce o duce viteazul general sprijină armata democrată atât în teritoriul ocupat cât şi în cel ce este încă în mâna monarho-fascistă.

II. Franța. Lupta poporului cu partidul comunist francez dusă contra guvernului Schuman a avut roade pentru că acest slugoi al americanilor a fost înlăturat de la conducerea Franței.

Elementul recționar imperialist văzând că scapă pe Schuman caută să-şi pună alte slugi care să conducă poporul francez. Acest popor în frunte cu partidul comunist francez nu aprobă acest lucru, ba mai mult încă demască interesele aţâţătoare la războiul anglo-americanilor şi a celor ce s-au pus în slujba lor.

III. Vaticanul. Odată cu ivirea lui Mussolini şi a lui [...], Vaticanul adopta politica lor de cotropire şi subjugare a claselor muncitoare şi a statelor iubitoare

https://biblioteca-digitala.ro

de libertăți care politică este urmată de Anglo-americani, politică pe care o duce prin clerul bisericii catolice numai pentru a-şi asigura foloasele capitaluri stoarse de la popoare prin tot felul de escrocherii profesionale.

Datorită politice fasciste aţâţătoare la război Republica Populară Română, abroga tratatul cu Vaticanul, prin care Papa este recunoscut ca şef al bisericii greco-catolice şi romano-catolice, urmând ca a nu mai fi cunoscut ca şef al acestor biserici.

Cea mai concretă adeverire a faptului că Papa nu căuta să-şi apere capitalurile, este arestarea celor câțiva călugări de la mănăstirea Bixad şi chiar a episcopului de la Baia Mare care au fost prinşi cu valută străină americană contrar legilor țării.

IV. America. În plină campanie electorală pentru prezența Statelor Unite, Truman împreună cu clica lui asupreşte Partidul Comunist american ajungând până la arestarea conducătorului pentru ca adevăratul partid progresist a lui Edgar Walace nu-şi poate face campanie electorală spre a arăta întregii lumi că este un partid progresist, dornic de pace, pe care Truman şi clica lui o urăsc pentru a se îmbogăți de pe urma muncii şi sângele proletariatului care însă la alegeri va fi conştient şi va da votul celor ce vor cu adevărat să aducă pacea între popoare şi nicidecum războiul distrugător.

V. Japonia. La fel ca în Italia şi în Japonia mâna americanilor şi-a descoperit adevărata față a politicii fasciste încercând atentatul contra secretarului Partidului Comunist Japonez.

Proletariatul japonez, deşi presat de slugile capitaliste este conştient şi-şi duce mai departe lupta pentru scuturarea jugului fascist.

VI. Iugoslavia. Partidele comuniste din întreaga lume, pentru a-şi arăta disprețul față de conducătorii actualului Partid Comunist Iugoslav nu au participat şi nu şi-au trimis delegați la Congresul Partidului Comunist Iugoslav a cărui conducători în frunte cu Tito nesocotesc ajutorul dat de armata roşie pentru eliberarea poporului iugoslav alunecând pe panta fascismului şi luând apărarea capitalismul exploatator american.

VII. Deşi propaganda dusă de americani spune că URSS-ul urmăreşte subjugarea popoarelor totuşi acest fapt se poate vedea de cei mintea conştientă în urma faptului cu guvernul URSS-ului a iertat cu 50% datoriile de război a Bulgariei față de URSS la fel cum a iertat şi țărilor cu adevărată democrație populară.

4. Diverse.

I. Tov. Costin Gheorghe ridică problema fermei R.E.A. şi S.I.N. –ului unde inginerul Dioconescu având încă ideile vremurilor trecute exploatează țărănimea săracă şi mijlocaşă, fapt pentru care face anchetă din partea resortului județean respectiv.

II. Tov. Bledea Ion arată că la Cooperativă mărfuri ca opinci, bumbac, pânzeturi şi cele de primă necesitate ce vin prin centrală sunt insuficiente pentru populația care este destul de mare.

https://biblioteca-digitala.ro

III. Tov. Ierima Vasile ridică problema fostului patron Mihali Petre care nici până azi nu a achitat costul lemnelor ce i-au fost vândute încă cu mult de naționalizarea.

Trăiască Republica Populară Română!

Tov. Târnoveanu Petre

Sighet, 2 august 1948
Notă informativă cu constatările făcute în comuna Strâmtura de către activistul delegat al PMR la data de 1 august 1948
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, Dosar 45/1948, fila 26

Notă informativă

Prin prezenta informez conducerea județeană PMR la data de 1 august a.c. fiind delegat ca îndrumător în comuna Strâmtura, având ca sarcină programul primit de la Județeană şi explicarea importanței colectării de cereale.

Ajungând în comună la ora 11 am luat în primul rând contact cu conducerea organizației de bază, găsind prezent la Primărie pe tov. Bodran, casierul comunal pe care l-am rugat să convoace imediat pe toți membri organizației de bază adunându-se într-o cameră la Primărie întrucât organizația de bază nu are sediu, un număr de 11 din totalul de 25 membri, lipsind secretarul Lihet Ioan care era plecat în interes de serviciu la Dragomireşti şi 13 membri care la fel erau plecați din comună.

În primul rând am făcut momentul politic cu cei prezenți, după care am cerut rapoarte îndrumătorilor însă din 8 îndrumători au fost prezenți numai 2, restul au lipsit. Cei doi prezenți au dat raportul verbal care au arătat că s-a dus de către toți munca de lămurire în aşa fel ca fiecare cetățean cunoaşte rolul şi importanța colectării arătând că deşi recolta este compromisă totuşi se va putea colecta cota fixată.

S-a fixat cota de grâu calculat la cl. 5-a 2000 kg, iar după registru agricol iasă 2500 kg la cota de secară vor avea 51 kg deficit la orz 504 kg plus calculat la al 4-a, iar ovăz 3717 kg plus calculată la cl. 4.

La alte clase nu putea calcula întrucât nu le-ar fi ieşit nici cota fixată. Recolta de păioase este cam compromisă, însă peste tot fiind atacată de viermi şi insecte în unele părți mai puțin, iar în altele mai mult.

Tov. Boroica Florea arată că el are însămânțat cu grâu 2.76 ha. Nu va putea recolta nici 12 kg grâu ca să poată preda cota, urmează că cumpere şi neavând altă sursă de venit arată că nu va putea cumpăra ca să fie scutit de a preda în plus peste ce va ieşi la treier din a lui şi a altor cetățeni care sunt în aceeaşi situația. Comuna are gospodari din care 404 sunt scutiți, având

https://biblioteca-digitala.ro

însămânțări sub un ha. Gospodarii au însămânțat între 1 până la 3 ha, iar 46 între 3-5 ha, peste 5 ha însămânțări nu există.

După primirea acestor rapoarte am stat de vorbă cu tovarăşii org. de bază pe care i-am întrebat dacă au verificat tabloul întocmit la Primărie, relativ la colectare şi dacă au fost întocmite fără părtinire. Mi-au răspuns că sunt bine întocmite şi obiectiv. În comună nu există nici o batoză nici nu ştiu de unde li se repartiza.

În general, am constatat că membri org. de bază sunt slab pregătiți ideologic din cauză că o mare parte sunt neştiutori de carte precum şi din cauză că secretarul de celulă Lihet Ioan nu se ocupă îndeajuns cu ei.

Părerea mea este că ar fi necesar să fie înlocuit cu tov. Bodran casierul comunal care este un element scuturat şi destul de bine pregătit care se bucură de o simpatie prin cinste, modestie, corectitudine şi muncă neprecupețită în folosul organizației de bază şi a celor județene, actualul secretar nici membri celulei nu-l agreează din motivul că pe lângă că nu se ocupă îndeajuns cu organizația este şi o fire impulsivă care în toate împrejurările caută să-i impună numai punctul său de vedere neținând cont de masă.

În comună este organizat sindicatul agricol care numără 30 de membri, la fel UFDR-ul însă numai cu 2 membri.

La cooperativă nu se află mărfuri şi alimente de primă necesitate sape, rafuri şi coasă.

Stând de vorbă cu populația am constatat că populația nevoiaşă n-are ce mânca şi nici de unde a se aproviziona, cer să li se trimită alimente prin cooperativă.

În general starea de spirit a populației este mulțumitoare.

Sighet la 2 august 1948

Sighet, 5 august 1948
Darea de seamă a activistului de rută al PMR despre deplasarea făcută în comuna Rona de jos în data de 1 august 1948
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 45/1948, fila 28

Vancea Teodor

Dare de seamă

Asupra activității din ziua de 1 August 1948, cu ocazia deplasării făcute în comuna Rona de jos conf. programării Județenei P.M.R.

1. Am ajuns în comună la orele 9,20 şi am luat contact cu 2 membrii ai org. de bază din comună pe cari i-am îndrumat ca să anunțe la ieşirea din

https://biblioteca-digitala.ro

biserică pe toți membrii că sunt convocați în ședință la orele 2,30 la sediul obișnuit.

Până la acea oră am vizitat comuna și stat de vorbă cu sătenii pt. a mă documenta asupra tuturor problemelor din comună și asupra stării de spirit.

La ora hotărâtă, adunându-se majoritatea membrilor am început ședința. Au fost prezenți 18, au lipsit motivat 6 și nemotivat 5, cari dealtfel nici nu activează și sunt numai formal înscriși în evidența secretarului org.

2. În cadrul ședinței am făcut:

- Momentul politic /probleme/ situația externă și internă
- Întrebări și comentarii la momentul politic.
- Problema colectărilor – discuții în legătură cu planul comunal de colectare și posibilitatea realizării lui.

Cât privește ultima problemă am constatat chiar la membrii org. o oarecare îndoială pentru o deplină realizare a lui argumentând cu aceia că în această comună randamentul la ha este mai mic decât cel prevăzut în baremul pentru stabilirea cotelor. I-am convins că părerea lor nu poate fi întemeiată analizând tablourile respective și situația în general din comună.

3. după aceasta responsabilii org. au făcut dări de seamă asupra activității desfășurate până acum, căutând a-I obișnui să întrebuințeze critica și autocritica.

Cu această ocazie am constatat că există o animozitate în organizare în sensul că o parte din membrii sunt împotriva măsurei luate de secretarul de plasă Fița în ziua de 29 Iulie, pentru înlocuirea secretarului org. de bază Tivadar Gh. cu Hlici Vasile care în calitate de Șef de gornici nu avea timp să se ocupe de organizație nici cât s-a ocupat Tivadar Gh. căruia I s-a adus vina tocmai de puțin interes. A fost criticată măsura tov. Fița pe motivul că măsura a luat-o la propunerea unui număr de 7 tovarăși, că nu s-a cerut părerea majorității. Tov. Ulici V-le nu a fost prezent la ședință având nuntă în familie. I-am liniștit că acest caz va fi cercetat cu amănunțime și rezolvat definitiv de secretarul de plasă, până atunci să activeze așa cum s-a făcut schimbarea.

Nu este nici o femeie încadrată în organizație și nici org. U.F.D.R. încă nu este în comună. I-am îndrumat cum să facă ca să încadreze și câteva femei. Nici tineret Sătesc încă nu este organizat. Și pentru acesta am dat îndrumările necesare ca să ia ființă cât mai repede.

Cu cotizațiile majoritatea sunt la curent. Am stimulat ca să înmulțească abon. la „Scânteia", căci sunt puține.

4. Discutând asupra instituțiilor din comună am constatat:

- Primăria nu are local propriu și funcționează într-o singură cameră într-un local închiriat. Comuna se găsește în tratative cu un cetățean pentru cumpărarea unei case în acest scop, dar prețul de 550.000 lei mi se pare cam mare pentru clădirea în discuție. Chestiunea se află în studiul Prefecturei și sunt speranțe că în scurt timp va fi soluționată.
- Școală este una singură veche și necorespunzătoare sub raportul capacității. Trebuiesc clădite aici încă trei localuri ca învățământul elementar să poată funcționa normal. Pentru 2 marginale există deja

https://biblioteca-digitala.ro

terenuri expropriate dar pentru a 3-a la centrul satului, există un teren pe care prop. vrea să-l vândă ieftin. Am îndrumat Primăria ca să ducă tratative şi să fie achiziționat pentru că la anul viitor neapărat trebuie clădite şcolile cu deosebire cea din centru. Planu şcoalei există şi parte din materialul de construcție. Pentru achiziționarea de fonduri în acest scop, am îndrumat org. şi pe primar ca să pună Comisia Int. şcolară să deschidă proces chiaburului Negrea Pavel fost primar 20 de ani, care şi-a făcut casă din materialul adunat pentru construcția şcoalei în 1939, ca să fie despăgubită comună, dovezi existând din abundență. Mai înainte am dat aceste îndrumări dir. şcolar, dar n-a făcut nimic dacă nu vor face la timp demersurile, va trebui să facă aceasta Insp. Şcolar.

5. Cămin Cultural nu este în comună. Am îndrumat org. să stăruiască pentru înființarea lui. O clădire puțin corespunzătoare în acest scop ar fi clădirea unde este acum instalată Primăria, proprietatea săteanului Marina Sandu şi în care locuieşte un fiu al acestuia. Discutând amănunțit această problemă majoritatea au fost de părere ca să se exproprieze o fâşie de teren de la săteanul înstărit Ulici Vasile tocmai în centrul satului, pe care a cumpărat-o în ultimul timp de la un evreu şi pe aceasta să se edifice un local corespunzător.

În acest sens s-a pus problema construirei Căminului şi unei şcoli din materialul lemnos al bisericii vechi de lemn care nu se mai întrebuințează şi care pretinde cheltuieli pentru a fi conservat, cheltuieli pe cari comuna nu le poate acoperi.

Prefectura va trebui să studieze şi hotărască în acest sens. I-am îndrumat să facă demersurile necesare prin Ad-ția comunală.

Nici Cooperativa nu are un local corespunzător pentru funcționare în bune condițiuni. Cel închiriat azi este neîncăpător. Discutând asupra acestei probleme singura soluție găsită este rechiziționarea a două camere mai încăpătoare din fostele prăvălii a lui Nan Vasile sau văd. David Ioan, care nu voiesc a le închiria. Alte posibilități nu există acum, până la clădirea unui local propriu. Altfel cooperativa funcționează mulțumitor având un cap. social de cca 300.000 lei. Şi pentru rezolvarea acestei probleme am îndrumat cond. coop. şi Primarul ce trebuie să facă.

6. Păşunea comunală de pe munții Berească şi Micu a fost curățată pentru prima dată în acest an în sup. de 20 iughere. Mai trebuie încă 500 zile pt. a fi curățată toată. Până la coborârea vitelor există speranțe să se facă.

Există plângeri cât priveşte aprovizionarea cu lemne a oamenilor săraci. Pentru aceştia este prea mare taxa de 600 lei pt. un ster de lemne plus transportul tot 600 lei din pădure până acasă. Propunem ca Ocolul Silvic să scadă prețul lemnelor din parchetul annual, altfel se fură din pădurile tinere şi de protecție.

Starea de spirit în general mulțumitoare. Câțiva chiaburi nemulțumiți nu sunt luați în considerare. Sătenii săraci sunt satisfăcuți şi se bucură de modalitatea stabilirii cotelor de predare la colectare.

5-VIII-1948

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 16 august 1948
Raport de activitate întocmit de instructorul județean al PMR, Ardelean Aurel, privind constatările făcute în plasa Iza în perioada 10-16 august 1948
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 45/48, filele 29-31

Plasa Iza

Raport de activitate
de la data de 10 august la 16 august 1948 în plasa Iza

În comuna Săcel s-a format biroul celulei din următorii tovarăşi: secretar Cozultea Dumitru, ajutor Tomoiagă Ioan, Sasu Gheorghe.

S-a făcut două excluderi a tov. Peter Vasile şi Peter Vasile Flort pe baza declarațiile date de către tov. membri din organizația de bază referitoare la faptele comise de cei doi tov. Celula activează foarte slab.

Săliştea. Biroul celulei: secretar Pop Vasile, ajutor Sofrac Martin şi Iuga Vasile
Biroul celulei şi membri celulei au fost verificați. A rămas acelaşi birou care a fost înainte. Celula activează mulțumitor.

Dragomireşti. Biroul celulei: secretar Zubaşcu Ion, ajutor Ofrim Lupu şi Vlad Gheorghe. A fost verificat biroul celulei luându-se referințe individuale de la membri organizației de bază. La verificarea membrilor din celulă s-a constatat că există 19 membri trecuți în carnetul de cotizație dintre care 5 membri sunt necunoscuți, iar 12 membri nu au participat nici o singură dată la şedință de când a existat celula şi care nu corespund să fie membri de partid, ca de exemplu Sima Alexandru din luna martie nu s-a prezentat la şedință deoarece a fost însărcinat în campania electorală ca să vândă nişte ziare, iar el a spus că nu este ziarist şi nu umblă cu ziare de vândut. Deac Găvrilă, I. Ioan nu a fost niciodată la şedință deşi a fost convocat în mai multe rânduri. Chindriş Ioan la fel nu a fost niciodată la şedință, totodată este şi un mare cheabur. Deac Gheorghe la fel nu a participat. Ardelean Grigore este un dușman al clasei muncitoare deşi el face parte din pătura săracă a fost preşedintele reformei agrare care lucra şi lucrează în colaborare cu Dr. Iusco Găvrilă, iar atunci când a fost convocat nici nu a vrut să semneze convocarea spunând că el nu merge. Chiş Gheorghe, Chiş Ilie, I. Gheorghe, Bogdan Grigore, Vlad Vasile, I. Dumitru, Țiplea Alexa, I. Mihai, Roşca Vasile, I. Vasile, Pop Dumitru, aceştia au refuzat categoric să se prezinte la şedință, spunând ca să fie şterşi de pe listele partidului pentru că ei nu sunt membri de partid şi nu au nici un folos în urma partidului. Nu au participat niciodată la şedință. La fel nici tov. Ofrim Gheorghe, I. Gheorghe care este un cheabur nu a participat la şedințe spunând că va participa numai dacă-l vor pune ca subprimar. Vlad Ioan, Pop Ioan, I. Vasile, Chindriş Ioan, Cozuc Paul şi Cosor Grigore sunt necunoscuți în comună. Se cere ca să se comunice de județeană date mai amănunțite referitoare la persoanelor acestora, cine sunt, de unde şi cine le sunt părinții, deoarece nu au participat niciodată la şedințe. Perl David

https://biblioteca-digitala.ro

figurează pe tabelele primite de la județeană ca membru de partid deşi a fost exclus pe baza declarațiilor date de către tov. din organizația de bază referitore l atitudinea lui mai ales în campania electorală. În carnetul de cotizații nu figurează. Activitatea celulei în ultimul timp a slăbit mult din lipsa de secretar de plasă.

Bocicoel. Biroul celulei: secretar Rad Grigore, ajutori Cheşa Ioan şi Rad Ioan.
Activitatea celulei este slabă deoarece foarte rar se deplasează tov. de la plasă la această celulă, deşi tov. din celulă ar duce o muncă destul de mulțumitoare în raport cu forțele lor însă nu au primit nici un fel de directive de nicăieri, în afară de şedințele care se țineau de județeană la plase. Celula cere excluderea primarului din partid deoarece face mai multe escrocherii la care ei au înaintat declarații la județeană, totodată se poartă în mod dictatorial atât cu membri din celulă cât şi cu restul populației din comună. Sta câte o săptămână la munte în contul primăriei luând bani pentru decontare pe care nu-i decontează niciodată.

Cuhea. Biroul celulei: secretar Mariş Vasile Toderaş, ajutori: Mariş Ioan şi Deac Ioan. Pe baza declarațiilor date de către tov. din celulă şi a cercetărilor făcute s-a făcut excluderea tov. Buftea Dumitru şi Bizău Vasile primarul comunei care subminau interesele partidului. Activitatea celulei este mulțumitoare fiind o celulă sănătoasă. Celula cere ca atât Buftea Dumitru cât şi primarul Bizău Vasile să fie trimişi în judecată deoarece greşelile lor nu se pedepsesc numai pe linie de partid ci sunt şi greşeli care se pedepsesc şi de legile în vigoare. Se cere ca fostul primar să fie puțin constrâns deoarece lucrează împotriva partidului spunând cu numai o dată ne învârteşte prin comună şi va fi de jale de toți membri de partid. Totodată a amenințat pe tov. care l-a demascat că s-a sustras de la predarea cotei de lână că-l va achita el pentru acest lucru. Dă redacția în judecată pentru că l-a pus la ziar.

Ieud. Biroul celulei Hotico Vasile, ajutor Dunca Vasile şi Petrovan Dumitru. Activitatea celulei este slabă şi chiar a biroului de celule. Atât biroul cât şi membri sunt pentru interes personal şi caută să dețină posturi în diferite locuri. [...] este slab însă alți membri mai ridicați nu se găsesc.

Mulțumiți pentru faptul că au fost 2 zile la muncă voluntară pe şantier cu număr de 360 de cetățeni care au muncit voluntar şi nu au fost publicați la ziarul local. [...] Ofrim Vasile care este membru de partid şi-a luat sarcina de a duce la linia partidului şi de a ține şedințe cu ei în fiecare săptămână.

A fost exclus tov. Chindriş Vasile care nu a depus nici o muncă de partid şi nici nu a participat la şedințele de celule, cotizația nu a achitat totodată este cel mai mare chiabur cu un teren de 54 ha pământ.

Rozavlea. Biroul celulei Brumar Vasile, Belea Ioan şi Roşca Ioan Licu. Activitatea celulei este mulțumitoare după cum reiese şi din procesele verbale şi rapoartele de către tov. îndrumători care au fost trimişi să participe la şedințe în mai multe de către Tov. Iuteş şi de către tov. Bas Francisch. Nivelul politic este mulțumitor. Secretar Brumar trebuie să i se atragă în mod serios atenția pentru ca să se lase. De altfel ca secretar de celulă ar fi bun fiindcă munceşte pentru partid. Propus pentru excluderea din partid a tov. Vider Volf Perl deoarece nu

https://biblioteca-digitala.ro

participă la şedinţele de celulă niciodată. A participat o singură dată [...] şi văzând că nu este în interesul lui n-a vrut să stea la şedinţă când a văzut că greul colectărilor apasă pe cei bogaţi deoarece este cel mai mare chiabur din sat. La fel a tov. Tabac Lazăr care n-a participat niciodată la şedinţe şi nici nu vrea să participe. Totodată poseda o mare întindere de pământ făcând parte din rândurile chiaburilor. Se cere pedepsirea tov. Caia Nicolae care a modificat registrul agricol şi din întinderea de pământ cu care a fost impus de către comisia de colectare atât la el cât şi la rudeniile lui. S-a făcut schimbarea tov. Ciornei Grigore din biroul celulei.

Şieu. Biroul celulei Dunca Ioan, Dunca Vasile şi Deac Vasile. Activitatea celulei este foarte slabă. Celula aproape inexistentă. Sunt 4 membri de partid dintre care 2 au o situaţie materială destul de bună.

Botiza. Biroul celulei Puicar Ioan, Moş Toader şi Perţa Vasile. Activitatea celulei este mulţumitoare. Celula este nemulţumită pentru faptul că în comună este un mare duşman al actualului regim, totodată face foarte multe afaceri şi se ocupă cu sportul.

Poienile Glodului. Biroul celulei Petreuş Gheorghe, Jurj Ioan şi Petreuş Petru. Activitatea celulei este slabă. Celula ar trebui să fie reorganizată. Notarul, primarul comunei sunt beţivi care nu-şi fac datoria faţă de stat, la fel şi secretarul din biroul celulei.

Glod. Biroul celulei Pop Ioan, Roşca Ştefan şi Moldovan Ioan. Activitatea celulei este mulţumitoare având în vedere forţa de care dispun deoarece sunt numai 4 membri de partid.

Slătioara. Biroul celulei Bolbos Grigore, Petreuş Gheorghe şi Gogea Andrei. Activitatea celulei este mulţumitoare.

Strâmtura. Biroul celulei: secretar Lihet Ioan, ajutor Bodrean Ioan, Sabadâş Ioan. Activitatea celulei este slabă deoarece secretarul celulei este cu serviciul la Botiza. Nu poate ca să rămână ca secretar de celulă, totodată a fost şi pedepsit de către controlul economic pentru sabotaj. S-a propus ca secretar de celulă tov. Bodrea Ioan însă nu a fost încunoştiinţaţi nefiind acasă.

Ar fi de dorit ca tov. secretar de plasă şi instructorii de plasă să se deplaseze în aceste comune care după cum spun tov. membri de celule din comunele Bocicoel, Poienile Glodului, Glod, Slătioara şi Ieud nu sunt vizitate niciodată pe lună, la fel şi celula Sălişţea care nu a fost vizitată de aproape 2 luni. Un mare ajutor în muncă este dat de către noul pretor al plasei care a plecat în comunele din plasă unde a ţinut şedinţe publice, a înfiinţat şi a reorganizat activităţile culturale, iar în şedinţele publice a vorbit despre realizările guvernului până în prezent. A ţinut o şedinţă cu populaţia din comuna Glod explicând lupta dusă de clasa muncitoare de la 1848 şi până în prezent. Şedinţa a durat până la ora unu noaptea de unde populaţia pleca satisfăcută.

Aproape în toată plasa Iza se arată nemulţumiri pentru că avocatul Condrat de la judecătoria din Dragomireşti nu a fost primit în colegiu, pe când Dunca Găvrilă un cheabur şi Florea care are mai multe surse de câştig au fost primiţi, iar Condrat, un băiat din familie săracă care tot timpul i-a sprijinit pe cei săraci, ba chiar nici nu a luat bani de la ei, pe când Dunca şi cu Florea care erau

https://biblioteca-digitala.ro

şi înainte jecmănitorii poporului au rămas pe mai departe ca să jecmănească. Familia acestui avocat Condrat a ajuns în situația că aproape să nu aibă ce mânca, pe când Dunca şi Florea se desfăta în toate bunurile. Chiar şi judecătorul [...] care este membru de partid a spus că prin înlăturarea lui Condrat s-a comis cea mai mare greşeală.

În general, la țară se observa intensificarea luptei de clasă între chiaburi şi cei amintiți în şedințele care au fost ținute de către îndrumătorii trimişi de județeană au un mare rol în rândurile membrilor de partid şi chiar în rândurile populației.

Sighet, 16 august 1948
Instructor județean Ardelean Aurel

Notă informativă

Pentru activitatea antidemocratică şi patima beției, învățătorul Stoicescu Gheorghe din comuna Onceşti care îndeplineşte funcția de director al şcolii cu ocazia recentelor mişcări în învățământ nu a mai fost încadrat în județul Maramureş. În loc să plece în noul său post, în județul de unde a fost detaşat deoarece şcoala s-a început pe ziua de 1 octombrie se găseşte în comuna Onceşti, unde caută să creeze o atmosferă imposibilă pentru noul învățător Paraschiv Gheorghe, element muncitor şi capabil.

În prezent învățătorul Gheorghe Stoicescu se ține de beții şi le spune țăranilor că noul învățător a venit pentru a scoate crucea din şcoală şi pentru distrugerea religiei.

Conform informațiilor primite acest învățător în calitate de fost director al şcolii a încasat de la primăria comunală întreaga sumă destinată întreținerii şcolii până la 1 aprilie 1949, sumă pe care o cheltuieşte. Este de mirare cum organele administrative au predat acestui om banii destinați pentru şcoală. Se pune întrebarea: Din ce se va întreține şcoala până la 1 aprilie 1949? Nu cumva şi organele administrativ locale sunt amestecate în cheltuirea nechibzuite a bugetului şcolei?

Pentru ca învățătorul nou să nu fie stingherit în activitatea sa este necesar ca organele de securitate să ia imediate măsuri pentru îndepărtarea învățătorului Stoicescu Gheorghe din Maramureş.

Sighet, 8 octombrie 1948
Berinde, inspector şcolar
Informațiile de la Învățătorul Paraschiv Dumitru din comuna Onceşti

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet 9 noiembrie 1948
Raport de activitate întocmit de instructorul Județean al PMR M. Şofineț pentru perioada 2-5 noiembrie 1948
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 45/1948, fila 33

Raport de activitate
pe perioada de la 2 Noiemvrie până la 5 Noiemvrie

În ziua de 2 Noiemvrie m-am deplasat în plasa Iza, pentru a îndruma şi controla executarea planului de muncă:

1/ Situația însămânțărilor
2/ Pregătirea sărbătoririi zilei de 7 Noiemvrie
3/ Controlarea achitării cotizațiilor
4/ Situația ziarelor de perete
5/ Instalarea noului comitet de plasă

În comuna Strâmtura a lucrat muncă voluntară la şosea. S-a însămânțat 15 ha grâu, 16 ha 30 ari de secară. S-a primit sămânță 6 măji, 12 măji secară, care a fost împărțită țăranilor săraci şi mijlocaşi de însămânțat. Desmiriştinit a fost 7 ha. Am constatat că în urma muncii de îndrumare a organizației de bază din aceea comună însămânțările s-au făcut 85%, restul de 15% după constatarea mea nu s-a putut face din cauză că au primit sămânțele târziu.

În comuna Rozavlea, au fost impuşi la însămânțări cu 100 ha de grâu, 50 ha secară, din aceasta au fost însămânțate până în prezent 42 ha şi grâu 2 ha, 30 ari secară. Însămânțările nu s-au făcut din cauză [...] referind la aceea că n-au sămânță nu însămânțează. Am luat hotărârea ca însămânțările în cel mai scurt timp să fie făcute. S-a primit [...] sămânță 5 măji de grâu, 16 măji de secară care au fost împărțite la țăranii săraci. Am constatat că în vederea sărbătoririi de 7 Noiemvrie comuna a fost împodobită cu lozinci şi cu tablouri. Achitarea cotizației se face greu deoarece mulți din tovarăşi sunt plecați în diferite locuri la lucru. Ziare de perete nu au.

În comuna Cuhea au fost impuşi la însămânțări cu 12 ha grâu şi [...] secară din care au însămânțat 6 ha grâu şi 2 ha 50 ari secară. Însămânțările nu s-au făcut din cauză că planul de însămânțări nu a fost repartizat în mod just, autoritățile comunale au căutat să scutească pe chiaburi şi țăranii săraci nu aveau sămânță. Am luat măsuri ca planul de însămânțări să fie realizat în timpul cel mai scurt. Comuna a primit 6 măji grâu şi 16 măji secară care erau în curs de împărțire la țăranii săraci. În vederea sărbătoririi de 7 Noiemvrie nu s-a făcut nici o pregătire, imediat am luat măsuri prin organizația de bază ca comuna să fie pavoazată. Încasările cotizațiilor se face slab din cauză că tovarăşii nu sunt conştienți. Ziare de perete nu au, am dat lămuririle necesare pentru facerea ziarului de perete.

În comuna Dragomireşti nu am putut face instalarea noului comitet de plasă din cauză că toți activiştii au fost plecați pe teren.

https://biblioteca-digitala.ro

În comuna Botiza au fost impuşi cu 30 ha grâu şi 10 ha secară din care s-a realizat 6 ha grâu şi 10 ha secară. Însămânțările nu s-au făcut deoarece sămânța a sosit târziu tocmai când eram în comună. În vederea sărbătoririi zilei de 7 Noiemvrie comuna a fost pavoazată cu lozinci şi tablouri. Ziar de perete nu a fost. Am luat măsuri pentru facerea ziarului de perete. Din comună au lucrat 40 de oameni muncă voluntară pentru instalarea stâlpilor de telefon.

În comuna Poienile Glodului au fost impuşi la însămânțări cu 10 ha grâu şi 10 ha secară din care s-a însămânțat 20 ha 40 ari grâu şi 10 ha 38 ari secară. Planul de însămânțări a fost întrecut în urma lămuririlor juste a îndrumătorilor organizației de bază. Cotizațiile se plătesc. Ziar de perete nu au. În vederea pregătirii zilei de 7 Noiemvrie comuna a fost pavoazată cu lozinci şi brad.

În general în comune este lipsă de porumb pentru hrană, nu au posibilități de a o procura.

În comuna Poienile Glodului am constatat că popa Barean Ioan eliberează certificate şi extrase de naştere şi căsătorie cetățenilor spunând că sunt de religie greco-catolică.

Sighet la 9 Noiemvrie 1948

Instructor județean M. Şofineț

Sighet, 22 noiembrie 1948
Raport de activitate al instructorului județean al PMR privind deplasările făcute în Plasa Iza în perioada 16-20 noiembrie 1948
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 45/1948, fila 43

Raport de activitate din 16 nov. – 20 nov. 1948

Am plecat pe teren în plasa Iza pentru a ajuta biroul de plasă în munca pentru a duce planul de muncă în organizațiile de bază din plasă pentru îndeplinirea acestui plan.

În comuna Strâmtura am făcut şedința cu biroul org. de bază în care şedință am prelucrat planul de muncă şi le-am dat lămurire în privința planului de muncă. Am constatat că viața de partid în această comună este foarte slabă din cauză că secretarul org. de bază munceşte pe şantierul Salva – Vişeu iar restul din membri org. de bază nu sunt cu toții în această comună, sunt la diferite lucrări. Iar cei rămaşi în această comună nu şi-au dat interesul pentru a alege un alt secretar în această org. de bază şi din cauza aceasta s-a slăbit viața de Partid.

Am hotărât în această şedință ca pe ziua de 21 Nov. Se va ține o şedință în care membri vor alege un nou secretar şi biroul. Cotizațiile nu sunt achitate regulat din neglijență. Am mai constatat în Şcoala Primară că copiii nu frecventează şcoala din cauză căci nu au încălțăminte. Este nevoie de 200

https://biblioteca-digitala.ro

perechi de opinci pentru copiii cei mai săraci din această comună. Şcoala de analfabeți până în prezent a mers foarte greu deoarece s-au ținut pe sectoare, iar acuma au văzut de bine ca să se țină în sediul şcoalei primare unde am văzut că s-au prezentat în număr destul de mare.

În comuna Rozavlea am constatat că viața de Partid este cu mult mai bună decât în comuna Strâmtura, biroul org. de bază este compact, şedințele org. de bază se țin regulat, cu cotizațiile sunt în urmă. S-a pus problema sediului de Partid ca să aibă unde să se țină şedința până acum s-a ținut şedința la Poştă, dar acum poşta se mută de acolo, iar clădirea aceasta rămâne de sediu al Partidului.

Şcoala primară a pus problema de încălțăminte pentru copii, pentru a frecventa această şcoală într-un număr şi mai mare, ar avea nevoie de cel puțin de 100 perechi de opinci. În comuna Rozavlea s-a repartizat de către Romcereal 2 vagoane porumb pentru populația săracă, iar oamenii din această comună sunt foarte mulțumiți că statul are grijă de ei şi le-a repartizat acest porumb.

În comuna Şieu am ținut şedința în ziua de 18 Nov. Unde am prelucrat planul de muncă cu biroul. În această comună viața de Partid este slabă deoarece nu sunt decât 6 membri de Partid în total. Frecventarea şcolii este cam slabă din cauză căci copiii nu au încălțăminte este nevoie de cel puțin 40 perechi de opinci pentru copii. Şcoala de analfabeți nu dă semne de viață, nu frecventează deloc, am prelucrat cu biroul ca să ducă munca de lămurire în şezătorile de seară din această comună ca să lămurească populația despre însemnătatea şcolii de analfabeți şi să se prelucreze broşuri de Partid în şezătorile de seară.

În comuna Slătioara viața de Partid este mijlocie. Am constatat că în această comună sunt mulți chiaburi şi duşmani ai Partidului. Prin aceasta s-a dat dovadă de uneltire a reacțiunii ca în ziua de 7 Nov. a vorbit tov. secretar comunal despre importanța zilei de 7 nov. unde a expus într-un spirit revoluționar democrat , iar în noaptea acelei zile reacțiunea i-a spart geamurile lui tov. secretar. Frecventarea şcolii se prezintă într-un număr destul de mare, dar ar fi nevoie de cel puțin 40 perechi opinci pentru copiii cei mai săraci cursurile de analfabeți sunt frecventate într-un număr destul de mare. În această comună 45% din populație sunt analfabeți, aceşti analfabeți sunt repartizați în 4 sectoare, iar învățătura decurge bine în această comună. Se constată că se găsesc substanțe sărate într-o mare cantitate.

Sighet la 20 Nov. 1948

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, noiembrie 1948
Raport de activitate al instructorului județean al PMR privind deplasarea în plasa Iza în perioada 23-28 noiembrie 1948 şi constatările făcute
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 45/1948, filele 40-41

Raport de activitate 23-28 noiembrie 1948

În după masa zilei de 23 noiembrie 1948, miercuri am plecat în plasa Iza pentru a ajuta biroul de plasă în muncă şi în special să văd şi să ajut ca tabelele de porumb să fie verificate, cum se face colectarea cartofilor, controlul însămânțărilor de toamnă şi şcolile de albafetizare.

Cu cei doi tovarăşi de birou care erau la plasă am stat de vorbă cercetând şi planul de muncă al plăsi care era foarte vag şi destul de superficial fără să fie concret.

După ce am arătat lipsa planului tovarăşii s-au convins că eu le-am ajutat la concretizarea planului de muncă, la urma căreia plasa s-a a chemat la întrecerea socialistă plasa Şugatag.

Le-am arătat cum trebuie să introducă planul de muncă în organizații de bază.

Din 13 comune planul a fost introdus în 10 comune. A doua zi tov. au fost chemați la Sighet, iar eu m-am interesat în comună să văd ce frământă populația şi ce e nou.

Seara am invitat într-o şedință comună toți reprezentanții autorităților şi a organizațiilor politice unde am discutat problema ce frământă plasa şi care le-am legat de sarcinile noastre. Această şedință a avut rezultat bun deoarece le-a plăcut că se interesează cineva de munca lor de greutățile lor şi de sugestiile lor şi mai ales că au ocazia să cunoască cu toții problemele ce frământă plasa.

Partidul şi-a câştigat influența în plasă. Pe la sediu vin țărani, tovarăşi cu diferite probleme şi recunosc partidul ca un for care este în țară să rezolve probleme lor.

Tabele de porumb au fost în toiul de întocmire şi în majoritatea satelor organizațiile de bază sunt active în verificarea lor.

Şcolile de alfabetizare au început în plasă de exemplu: Glod – 34 elevi, Slătioara – 48, Strâmtura – 26, Poieni – 17, Botiza – 23.

Problema alfabetizării a devenit o preocupare în plasă. Am pus la cale atât prin biroul de plasă cât şi prin administrație ca în plasă să se facă verificarea însămânțărilor de toamnă la fața locului a oamenilor mai înstăriți, să se facă de ei tabel şi să fie înaintat nouă. În plasă constituie o problemă pomicultura, care frământă populația şi aceasta este îmbucurător deoarece în trecut au reacționat față de aceasta.

Funcționarii fiscului mai umblă bețivi prin plasă. Cazul agentului fiscal Pop Ion şi Ciolpan care au fost suspendați din serviciu pentru beție.

https://biblioteca-digitala.ro

În ce priveşte lemnele de foc această problemă a întărit lupta de plasă între țărănimea săracă şi chiaburi. Este adevărat că o căruță costă 70 lei dar transportul lor face 500-600 lei. Țăranii săraci sunt foarte supărați pe ei.

Evidențierea Rozavlei a avut o bună influență atât în sat cât şi în împrejurimi prin acea că contribuția lor în muncă este văzută.

În ce priveşte biroul de plasă lucrează însă cred că tov. Ardelean nu da cuvenitul ajutor tovarăşilor.

Vorbind cu tov. Ardelean mi-a spus că el nu se simte bine, că probleme sunt grele, că nu are un cerc tovărăşesc, că toți sunt reacționari. În ce priveşte reclamația lui Hotico nu a recunoscut nimic afară de faptul că el cunoaşte acea familie de vreo 3 săptămâni şi deja a ajuns să se tutuiască cu soția lui, adică cu a controlorului Sandu.

Arătându-i că nu e just a recunoscut dar a afirmat că nu are nici o relație cu dânsa şi că nu l-a influențat. Susține că în casa lui Hotico este cercul de reacționari.

Eu cunosc pe soția acestui controlor care este o femeie tânără şi destul de uşoară şi cu un trecut imoral şi o cred capabilă de a se aventura. Nu am reuşit să aflu mai multe amănunte.

Poziția tov. Ardelean față de administrație este de aşa natură că a dat ocazia la clevetiri din care cauză nu este în bune relații cu administrația.

Aş propune ca tov. Ardelean să fie înlocuit din plasă pentru că nici nu-i place, înainte de a se pierde şi eventual de a compromite seriozitatea partidului.

Vineri dimineața am trecut din plasa Iza în plasa Şugatag unde am prelucrat cu tov. secretar de plasă întrecerea cu plasa Şugatag, precum i-am ajutut şi lui la concretizarea sarcinilor din planul de muncă.

Seara am avut o şedință cu tovarăşii din Comitetul local, car nu aveau nici plan de muncă deloc şi nici nu au făcut raportul lunar de activitate.

Am ajutat lor şi am întocmit împreună un plan de muncă până la 6 III în care am pus accent pe viața de partid, pe alianța cu țărănimea muncitoare şi în special pe producție.

În plasa Şugatag selectarea cartofilor merge mai rapid şi controlul tabelelor de porumb se face mai bine.

Am luat contact şi cu pretorul despre controlul însămânțărilor de toamnă.

Pe drumul Năneşti - Bârsana pretorul a făcut sprijinit de organizațiile de bază o campanie de reparare drumului unde trebuiau să fie scoase căruțe.

În urma acestei acțiuni primarul de la Năneşti a fost pietruit noaptea pe drum, iar în casa primarului din Onceşti au fost introdus iasca aprinsă între camera unde avea hăinării ca să-i aprindă casa.

Aici, e mâna reacțiunii organizată, aş fi de părere că siguranța să cerceteze mai amănunțit aceste fapte.

În ce priveşte producția în mina Şugatag merge dar nu există spiritul de întrecere în muncă decât pentru bani.

Am dat inițiativa şi ajutor tovarăşilor să se ia echipele la întreceri, astfel sunt organizate 14 echipe care sunt în întreceri şi care la sfârşitul fiecărei luni vor

https://biblioteca-digitala.ro

fi calificate pe ziarul de perete, iar în dreptul lor se va arăta cu ce repeziciune au mers în muncă: avion, tren, maşină, căruţă etc.

În Ocna Şugatag sunt 15 mineri care au fost prizonieri URSS şi care fiind lipsă nu au fost încadraţi în muncă, ar fi cazul ca secţia de cadre să le dăie vreo întrebuinţare.

Am fost în mină să văd cum merge munca tocmai atunci a intrat în funcţiuni un motor care scoate apa care a pătruns şi pătrunde în mină.

În acest itinerariu pe care l-am făcut am dat ajutor birourilor de plasă dar nu am reuşit să merg mai multe comune să văd care este situaţia maselor jos.

În ziua de 30 nov. m-am deplasat în fabrica C-lung. Situaţia producţiei este următoarea:

Plan de noiembrie

Prevăzut

Doborât	Corhănit	Transportat	Fabricat	Comenzi
2000	1500	1000	1665	300 m³ URSS
3000	3000	2500		500
tratat pace				
				75
Cehoslovacia				
				150
Polonia				
				300
Elveţia				
				800
Anglia				
				1135
lemn de foc				

Acest program trebuie să fie realizat cu circa 300 [...], 4 gatere, 9 circulare, 3 locomotive cu 30 vagoane buşteni şi 21 platforme.

Realizat

1671	1670	1670	1708	Comenzile în majoritate
1648	8800	3560	-	sunt satisfăcute.

Producţia este destul de bună faţă de materialul prost se fac ce este în pădure. Acordul în fabricaţie încă nu s-a introdus nefiind aprobat de centrul responsabil care fapt nelinişteşte muncitorii.

https://biblioteca-digitala.ro

Norma la 4 gatere în 8 ore era de 69 mc care până în prezent s-a trecut şi a ajuns şi la 85. Acum când a venit înghețul norma nu poate fi atinsă, lemnul fiind înghețat merge greu, cazanul de abur fiind vechi nu poate trage decât 66-67.

Cantina nu poate avea viitor deoarece lucrătorii sunt din comună, iar în pădure nu se poate face deoarece ei nu sunt stabili la un loc.

Sighet, decembrie 1948
Raport de activitate pe perioada 1 noiembrie - 1 decembrie 1948 întocmit de secția de agitație şi propagandă a Comitetului Județean Maramureş a P.M.R., adresat C.C. al P.M.R, Direcțiunea de Propagandă şi Agitație
Fond Comitetul Județean Maramureş al P.M.R., dosar 51/ 1948, filele 115-116

Partidul Muncitoresc Român.
Comitetul Județean Maramureş.
Secția de propagandă şi agitație.

Către:

Comitetul Central al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă şi Agitație.

Bucureşti.

Raport
de activitate pe perioada de timp 1 Noemvrie 1948 - 1 Dec. 1948

În urma activității Partidului nostru la sate în campania colectărilor şi a însămânțărilor, în urma măsurilor luate pentru buna desfăşurare , a acestor campanii, conştiința de clasă a țărănimii muncitoare la noi în județ a crescut. Datorită acestei fapt s-a putut însămânța în acest an mai mult ca orişicând în Maramureş.

Lupta de clasă în satele din județ se ascute. Țărănimea muncitoare a demascat pe acei care au căutat să saboteze însămânțările. În comunele Dragomireşti, Şieu şi Petrova au fost demascați 14 chiaburi. În comuna Sarasău Branic Gheorhe a refuzat să însămânțeze, spunând că nu are atâta pământ cu cât a fost impus, însă țăranii săraci au format o comisie care vroia să măsoare întinderea, văzând acest lucru chiaburul a recunoscut că are atâta pământ şi a însămânțat. Am avut multe cazuri unde prin vigilența țărănimii sărace , uneltirile chiaburilor, mai ales în campaniile de însămânțări au fost demascate.

O serie de litigii între salariații agricoli şi chiaburi au fost rezolvate de Sindicatele Salariaților Agricoli. Chiaburii găseau fel şi fel de motive pentru a

https://biblioteca-digitala.ro

refuza să plătească salariaților agricoli drepturile lor, însă la intervenția Sindicatului muncitorilor Agricoli litigiile au fost rezolvate în favoarea țărănimii muncitoare.

Ura țărănimii sărace împotriva chiaburilor se întăreşte şi mai mult acum în perioada de iarnă, când chiaburul pretinde sume mari pentru transportul lemnelor din pădure.

Reacțiunea s-a folosit de metodele obişnuite de a lansa diferite svonuri, dar în unele părți a trecut chiar la intimidări.

Problema cea mai agitată a rămas şi pe mai departe biserica. Centrele de unde porneau svonurile erau Ieud, Văleni şi mănăstirea din Moiseiu. În Ieud s-au găsit lipite pe pereți afişe scrise cu mâna ca „Trăiască Papa" şi altele de acest de acest soi. Împotriva preoților din Ieud, Vălani şi călugării din Moiseiu s-au luat măsuri de securitate. O altă problemă care frământă populația este folosită de reacțiune, este problema rugăciuni la şcoală, care nu a fost peste tot lămurită şi mai persistă în unele comune.

Un alt zvon, însă care a fost lichidat, a fost interzicerea tăierii porcilor pentru gospodării.

În ziua de 7 noemvr. În comuna Slătioara au fost sparte geamurile dela casa tovarăşului care a vorbit cu ocazia aniversării Marei Revoluții Socialiste.

În comunele Onceşti şi Năneşti unde s-au scos la muncă căruțele pentru căratul pietrişului pe drum, primarul comunei Onceşti i s-a introdus în casă iască aprinsă cu scopul de a-i distruge casa, iar primarului din Năneşti a fost atacat cu pietre.

În Vişeul de Sus au fost mâzgălite pe pereți cruci încârligate. Până în prezent autorii acestor fapte nu au putut fi descoperiți.

În luna noemvr. în toate întreprinderile din județ producția s-a ridicat şi față de rezultatele obținute în cinstea aniversării zilei de 7 noemvr. Excepție face fabrica I.P.IL. din Sighet, unde din vina conducerii fabrica nu a fost aprovizionată cu buşteni, producția a scăzut, iar gaterele, sunt periclitate de a se a opri. S-au luat măsuri de îndreptare.

Ridicarea producției se datoreşte în bună parte introducerii muncii în acord. Membri de partid obțin rezultate bune în producție, însă spiritul de întrecere este destul de slab. Acest fapt se datoreşte organizării slabe a întrecerilor şi lipsei de experiență în această muncă a județului nostru.

Problema alimentației județului au fost mare parte rezolvată primind cantități suficiente de porumb. Lipsa cea mai mare în petrol şi în opinci.

După 7 Noemvr. dintre sarcinile de partid cele mai importante au fost întărirea vieții de partid şi introducerea planului de muncă. Colaborarea dintre secțiile județene întrebuințându-se, munca organizatorică a fost mai bine cuprinsă în această lună, iar pentru îndeplinirea diferitelor sarcini, secțiile n-au lucrat într-un mod atât de [...] ca luna trecută.

https://biblioteca-digitala.ro

Situația Organizatorică

La sfârşitul lunei Nov. În cadrul secției a fost scos tov. [...] Iosif dela C.F.R. Celălalt tov. propus pentru secție în urma verificării nu a putut fi scos.

Cu deschiderea cursului pentru activiştii dela țară, din cadrul secției tov. Prag a plecat ca asistent. Restul tovilor resp. de prop. şi agit. Din plăşi sunt în prezent la şcoală. Astfel atât secția, cât şi plăşile sunt descomplectate. Secția se prezintă în momentul de față astfel: Nemeş Vasile resp. secției , Jona Gjizela resp. pentru învățământ, Mundra Iosif resp. de îndrumare , Perl Iacob resp. pentru difuzare.

Cu terminarea şcolii medie dela Baia Mare Secția va fi complectată cu încă un tov., Iar plăşile vor fi complectate după terminarea primei serii a şcoalei țărăneşti.

În afară de ținerea şedințelor regulate cu secția, colectivele, resp. culturali dela org. de massă, munca noastră s-a îndreptat pentru instruirea tovilor dela plăşi.

Situația Organizatorică

În luna Octomvrie în urma verificărilor şi organizărilor în cadrul județului tov. Ardelean Aurel a fost trimis ca secretar de plasă la Dragomireşti.

În locul tov. Buxar Magdalena în cadrul secției a venit tov. Perl Iacob, care a absolvit şcoala medie din Oradea.

În această lună a fost scos din producție un tov. pentru muncă de propagandă şi agitație la fiecare plasă.

Secția este în curs de complectare cu doi tov. de la C.F.R. a căror dosare sunt în curs de întocmire. Astfel la începutul lunei Noemvrie vom avea secția complectă.

Cu tov. cari au fost trimişi în plasa s-a ținut un instructaj dar până în prezent acest tov. n-au fost încă destul de antrenați în munci speciale de propagandă şi legăturile lor cu secția sunt slabe.

În luna acesta legăturile noastre organizatorice s-au întărit cu resp. culturali dela organizatorice de masse, unde în prezent avem responsabili scoşi din producție afară de C.D.E. şi U.P.M.

Problema organizației ucrainene n-a fost rezolvată şi n-avea legături decât prin instructorii de Partid.

Organizarea lor sub asociația culturală sau politică este una din probleme urgente.

Cu responsabilii de propagandă şi agitație din oraş cu toate că sedimentele se țin reglat de două ori pe luna, nu am reuşit decât în mică măsură să-i antrenăm pentru îndeplinirea sarcinilor speciale de propagandă şi agitație.

https://biblioteca-digitala.ro

Partidul Muncitoresc Român.
Comitetul Județean Maramureș.
Secția de propagandă şi agitație.

Către:

Comitetul Central al P.M.R.
Direcțiunea de Propagandă şi Agitație.

București.

Raport
de activitate pe perioada de timp 1 Decemvrie 1948 - 3 Ianuarie 1949

Problema verificării membrilor de Partid a avut o influență sănătoasă în rândul membrilor de Partid, acest lucru a adus cu sine o întărire a vieții de Partid.

Verificarea a fost destul de comentată şi în sânul membrilor de Partid a dus la creşterea încrederii maselor, mai ales în Partidul nostru.

Aniversarea Constituției Staliniste, a zilei de naştere a tov. Stalin, a zilei de 30 Decembrie ne au arătat ca putere de mobilizare a Partidului au crescut mult şi ea în privința educării maselor, mai ales a celora din oraş, s-au obținute rezultate pozitive.

Prelucrarea Rezultatului analizei Biroului Politic al C.C. ne au desvăluit o serie de lipsuri şi greşeli în muncă noastră, mai ales în privința populației ucrainene, a fost mult neglijate şi a cărei formă de organizare nu am rezolvat –o nici până acum. Problema germană, având în vedere că în comuna Vişeu de Sus avem populație germană, va trebui să se preocupe, până în prezent această populație germană a trăit complet izolată de restul populației, în cartiere în care noi nu am încercat să pătrundem. Datorită acestui fapt în comuna Vişeul de Sus problema națională a fost a fost şi este cea mai agitată din întregul județ.

În urma prelucrării rezoluției am obținut rezultate pozitive mai ales la C.D.E. unde a început lupta de demarare a elementelor sioniste şi înlăturarea elementelor exploatatoare din conducerea C.D.E.- ului. Conducere U.P.M.- ului a început să fie întărite cu elemente muncitoreşti, scoțând din munca elemente .... sau incapabile în muncă.

Reacțiunea s-a concentrat puternic în jurul problemei religioase. Manifeste scrise de mână, în care se vorbeşte despre Papă, au apărut în diferite comune, pe valea Izei, preoții care n-au trecut la ortodoxie duc o muncă subterană, țin slujbele religioase în casele oamenilor, în rit catolic. Centrul acestei activități este comuna Ieud şi s-a extins în toată plasa Iza. Vor trebui luate măsuri urgente de securitate pentru a nu permite extinderea muncii acestor instrumente ale Vaticanului.

În urma unei crime înfăptuite în noaptea de anul nou, de către un soldat sovietic, care a rănit mortal doi oameni şi a rănit alți doi, reacțiunea s-a folosit la atâțare antisovietică.

https://biblioteca-digitala.ro

În general în luna Decembrie producția n-a atins nivelul din luna Noemvrie . La fabrica I.P.E.I.L. Borşa, din cauza frigului, forța motrică fiind apa, care a înghețat, planul nu a putut fi atins, la corhanit planul de 4000 m. cubi programați a fost depăşit, realizându-se 8792m cubi.

I.P.E.I.L. Sighet n-a realizat planul, datorită defectuoasei aprovizionări cu buşteni. S-au luat măsuri de îndreptare.

I.P.E.I.L. Campulung a depăşit planul la prelucrarea materiei cu 12%, la exploatarea buştenilor a scăzut cu 15%.

La minele Baia Borşa, planul a fost depăşit cu 15%.

Fabrica de Mobile şi scaune au depăşit programul stabilit.

Situația Organizatorică.

În luna Decembrie în cadrul Secției Tov. Mudra Iosif a fost scos, pentru munca la comisia de verificare . Secția a fost complectată cu tov. Mihailievici Gheor miner din Ognaşugatag, care a făcut şcoala medie Baia Mare.

Plăşile în luna Decembrie au fost descomplectate, tov. responsabili cu munca de propaganda şi agitație, fiind la şcoala țărănească.

În cadrul secției va fi ridicat în această lună un tov. ucrainean, care se va ocupa în mod special cu comunele locuite de populația ucraineană.

Compoziția secției este următoarea:

Nemeş Vasile, responsabilul secției

Iona Ghisela, resp. învățământului

Mihailovici Gheorghe, resp. îndrumare

Perl Iacob, resp. de difuzare

Situația Organizatorică

În luna Octomvrie în urma verificărilor şi organizărilor în cadrul județului tov. Ardelean Aurel a fost trimis ca secretar de plasă la Dragomireşti.

În locul tov. Buxar Magdalena în cadrul secției a venit tov. Perl Iacob, care a absolvit şcoala medie dela Oradea.

În aceată lună a fost scos din producție un tov. pentru munca de propagandă şi agitație la fiecare plasa.

Secția este în curs de complectare cu [...] tov. dela C.F.R.a căror dosare este în curs de întocmire. Astfel la țnceputul lunei Noiemvrie vom avea secția complectă.

Cu tov. cari au fost trimişi în plasa s-a ținut un instructaj dar pană în prezent aceşti tov. n-au fost încă destul de antrenați în munci speciale de propagandă şi legăturile lor cu secția sunt slabe

În luna aceasta legăturile noastre organizatorice s-au întărit resp. culturali dela organizațiile de mase, unde în prezent avem responsabilí scoşi din producție afară de C.D.E. şi U.P.M.

https://biblioteca-digitala.ro

Problema organizației ucrainene n-a fost rezolvată şi n-avem legături decât prin instructori de Partid.

Organizarea lor sub o asociație culturală sau politică este una din problemele urgente.

Cu responsabilii de propagandă şi agitație din oraş cu toate că şedințele se țin regulat de două ori pe lună, nu am reuşit decât în mică măsură să-i antrenăm pentru îndeplinirea sarcinilor speciale de propagandă şi agitație.

Sighet, 2 decembrie 1948
Raport de activitate întocmit de instructorul PMR Bodnar Tiberiu, cu constatările făcute în zonă în timpul deplasărilor din perioada 23-27 noiembrie 1948.
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 45/1948, filele 44-45

Plasa Sighet

Raport de activitate
23-27 nov. 1948

Am plecat pe teren în ziua de 23 Nov. cu următorul plan de muncă:
1.Controlarea tabelelor de porumb în comună
2.Cum s-a realizat însămânțările
3.Ce şantier are comuna
4.Cum se prezintă şcolile de analfabeți
5.Cum lucrează organizațiile de masă şi cine sunt în conducere

Câmpu-Lung

a. În ziua de 24 Nov s-a format o comisie care a hotărât cine să primească porumb din comuna pe care a format-o primăria. Şi eu am luat parte la formarea acestei comisii unde am atras atenția ca să împartă porumb la oameni săraci

b. Comuna aceasta a colectat cartofi 256 măji preotul comunei până în prezent n-a predat cota de cartofi. Eu am atras atenția primarului ca să atragă atenția preotului ca să predea cota cuvenită Statului.

c. Munca voluntară în comună s-a făcut o platformă de gunoi, repararea unui pod şi căşița de 300 de metri lungime, pe malul Tisei, într-un loc periculos, unde apa iese la mal pe pământurile oamenilor.

d. Producția la fabrica IPEIL s-a mărit de la 70 de metri cubi la 80 m.c. în luna aceasta.

e. Întrecerile socialiste încă nu s-au început fiindcă nu este stabilită norma de întrecere în prezent. Este un tovarăş trimis acolo pentru stabilirea normei. Doar când va fi stabilită norma se vor începe întrecerile socialiste. Tovarăşul Antoniu Arpad a făcut o maşină de sfredelit care a reuşit foarte bine şi cu această maşină a reuşit ca să înceteze pagubele acestei fabrici, care erau făcute cu

https://biblioteca-digitala.ro

maşina cea mare de sfredelit, care mereu rupea burghiul, deoarece până acuma nu era maşina mică de sfredelit. Tovarăşul acesta a mai făcut un gater pe care la mărit de la 30 de țoli la 36 de țoli, prin care au înaintat cu producția fiindcă înainte de aceasta prisma care a ieşit din gaterul mare trebuia să iasă afară şi numai a doua zi să se ducă în gaterul mare, în alt spamung. Acuma dacă prisma iese din gaterul mare poate imediat să intre în gaterul celălalt de 36 de țoli şi cu aceasta s-a ajuns să meargă producția mai bine.

f. Viața de partid s-a stabilit de la 7 Nov. căci mulți tovarăşi au fost retraşi, iar tovarăşii acei cu care au fost înlocuiți încă nu cunosc aşa de bine ca să aducă organizațiile de bază.

g. Şcoala a fost închisă două săptămâni, deoarece a fost scarlatină. Pentru aceasta nu s-a început cursurile de analfabeți.

Bociocoiul Mare

a. Tabelele de porumb s-au făcut şi se repartizează numai pentru oamenii săraci.

Administrația comunală, primăria, adecă notarul mereu este plecat de la primărie şi primăria este închisă de multe ori de aceea ca notarul face serviciu în două comune în Lunca la Tisa şi secretarul neglijează munca cu scuza că nu sunt lemne la primărie, dar cum eu am observat nu depun nici un efort pentru încasarea impozitului de la chiaburi. Le-am atras atenția ca neapărat să încaseze impozitele.

b. Voiciuc Vasile este un mare reacționar şi impozit nu are decât 13 lei pe an. Perceptorul Balaj i-a pus acest impozit, iar în ultimul timp a furat 2 maşini de scris din primărie şi secretarul organizației de bază bănuieşte pe Voiciuc. Le-am atras atenția ca să se demasche acel care a furat. În săptămâna trecută a primit Sindicatul CFR o scrisoare de la Bocicoiul Mare, unde a scris ca primarul şi mai mulți tovarăşi din organizație de bază fură lemne de la gară. Când a venit comisia afară să controleze singur că nu a găsit nimic nici o bucată de lemn, această scrisoare o scrise careva duşman de clasă cu acelaşi scop ca să strice prestigiul membrilor de Partid şi a primarului. Scrisoarea a fost iscălită fals cu numele secretarului organizației de bază din comună. Scrisoarea în prezent este la secretar. El vrea ca să se găsească cine a scris această scrisoare.

c. Munca voluntară s-a făcut curățirea păşunii şi curățirea pădurii. Cursurile de analfabetism nu sunt frecvente, din cauză că nu este petrol.

Viața de partid este slabă, lipsa de vigilență este mare dacă se ține şedința. La sfârşitul şedinței toată comuna ştie ce se discută. Am atras atenția ca să cerceteze că care divulgă secretele şi pe numitul să se propună pentru excludere.

Vereşmort

Tabele de porumb s-au făcut în ziua de 26 noiembrie şi le-am atras atenția că numai cei săraci să primească.

https://biblioteca-digitala.ro

Viața de partid este slabă de când tovarășul Trințalin a plecat la șantierul din Salva-Vișeu. Listele de organizație de bază au fost neglijate, iar acum, de când tovarășul Tințalin s-a reîntors viața de partid a luat un nou avânt.

Școala merge bine, numai este lipsă de un local mai mare pentru ca Directorul Școlar Ivanciuc a ocupat o cameră din localul școlii pentru locuință. Populația nu este mulțumită cu Directorul Școlar fiindcă caută diferite motive de a împiedica școala Maghiară.

Coștiui

În comuna Coștiui deja se repartizează porumbul la populația săracă. Am verificat tabelele de distribuire și am găsit că numai săracii au primit.

Viața de partid merge bine, ședințele se țin regulat.

Școala merge bine, copiii au primit premiu de la 1500 la 2000 lei.

Cursul analfabetic nu merge, fiindcă școala nu are petrol.

De la ziua de 29 până la 1 decembrie am fost într-o comisie de a controla magazine ROMCEREAL din Sighet și din județ.

De munca depusă în cadrul comisiei vom întocmi un proces verbal la prefectură care îl voi înainta secției.

Sighet, la 2. XII. 1948 Bodnar Tiberiu

Sighet, 9 noiembrie 1948
Adresa secretarului Comitetului Județean Maramureș al PMR către Direcția organizatorică al CC al PMR în legătură cu scoaterea icoanelor, crucilor și interzicerea rugăciunilor în școală
Fond Comitetul Județean Maramureș al PMR, Dosar 43/1948, fila 51

Partidul Muncitoresc Român
Maramureș

Către
CC al Partidului Muncitoresc Român
Direcția organizatorică
În legătură cu scoaterea icoanelor, crucilor și interzicerea rugăciunilor în școli

După cercetările noastre pe teren, am constatat că și în județul nostru au fost scoase icoanele, crucile și rugăciunile nu s-au făcut. Acest lucru l-am auzit prima dată de la un țăran din comuna Rona de Jos care-și arăta nemulțumirea că de ce nu se mai face rugăciuni în școală, dar tot la aceasta discuție am văzut că din [...] mijlocul țăranilor s-a ridicat și l-a combătut pe acesta, spunând că el pune copilul să spună rugăciunea acasă. Afară de acesta am constatat că acel care a ridicat problema că de ce nu se face rugăciune în școală era un cetățean care

https://biblioteca-digitala.ro

era complet sub influența chiaburilor şi prin felul cum punea problemele se vedea că era dușman al regimului.

În alte părți nu ni s-a ridicat astfel de probleme. Interesându-ne dacă este vreun ordin sau circulară scrisă nu am auzit niciunde, nu am primit ordin scris, numai s-a prelucrat în şcolile care s-au ținut în anul acesta atât la Predeal cât şi la Conferință la Cluj, unde s-au dat instrucțiuni verbale ca să se scoată icoanele şi crucile.

Metoda care a folosit-o aici în județul Maramureş în timpul verii şi în toamnă înainte de a începe şcoala, aproape toate şcolile au fost reparate şi văruite cu această ocazie au fost luate jos, după ce a început şcoala ele nu mai erau pe pereți şi nici nu s-a luat în mod demonstrativ.

Problema aceasta este agitată de către preoți şi mai cu seamă că la noi este un dublu eveniment unul este unificarea celor două biserici, al doilea că tocmai în acest timp au fost luate icoanele, crucile şi au fost sistate rugăciunile. Această problemă agită chiaburii şi preoții, dușmanii regimului, preoți care nu văd încă destul de bine unificarea celor două biserici.

În județul Maramureş această problemă nu este aşa de accentuată dar totuşi este o problemă.

În această privință eu am avut o mare slăbiciune că azi am avut cunoştința, totuşi nu am arătat-o CC-ului şi mai cu seamă această problemă foarte delicată. Până în prezent nu s-a luat nici o măsură şi nici nu ştim ce să facem. Vă rugăm a ne da instrucțiuni ce avem de făcut în această problemă.

Sighet, 9 noiembrie 1948
Cu salutări tovărăşeşti,
Secretar Ivanici Toma

Raport de activitate pe luna ianuarie al Comitetului județean al P.M.R., secția organizatorică, Fond Comitetul Județean al P.M.R, Dosar 67/1949, filele 9-11.

Partidul Muncitoresc Român.
Comitetul Județean Maramureş.
Secția Organizatorică

Raport de Activitate pe Luna
Ianuarie 1949

Sarcinile principale care au stat în fața Secției Organizatorice în cursul lunei Ianuarie, a fost următoarele :

1. Prelucrarea Rezoluțiilor a Biroului Politic al C.C. al P.M.R.

https://biblioteca-digitala.ro

2. Întocmirea şi repartizarea noilor carnete de cotizații .
Pentru îndeplinirea acestora sarcini am mobilizat tot activul Secției Organizatorice, care se compune din următorii tovarăşi:
1. Tov. Covaci Alexandru resp. al Secției.
2. Golteş Vasile.
3. Botnar Tiberiu
4. Buxar Magdalena
5. Tivadar Mihai, care cu data de 26 Ian. a fost exclus din Partid în urma verificării făcute de Comisia de Verificare.
6. Godja Vasile, care tov. cu data de 15. Ian. a fost repartizat cu munca de Partid la Şantierul Salva Vişeu.

Complectarea Secției, este în curs.
Activişti din biroul plăşilor, scoşi din producției sunt următorii tovii:

Plasa Sighet
1. Coman Vasile secretar .
2. Cuzmici Vasile resp. cadre, care tov. este plecat la şcoala medie de cadre în limba maghiară la Oradea.
3. Mihnea Gheorghe resp. agit. prop.

Plasa Vişeu
1. Kico Ioan secretar, care tov. cu ocazia reorganizării Biroului județean P.M.R. a fost ridicat ca secretar al Consiliului Sindical jud. Maramureş.
2. Sipo Ioan resp. cadre
3. Resp. de propagandă şi agitație lipseşte

Plasa Şugatag
1. Pop Ştefan secretar
2. Dunca Vasile resp. cadre
3. Malina Gheorghe resp. agit. prop. care tov. este plecat la şcoala medie de cadre Baia Mare.

Plasa Iza
1. Ardelean Aurel, secretar, care tov. a fost trecut în producție şi în locul lui a fost instalat tov. Țiplea Ştefan, care tov. s-a întors din şcoala de cadre medie Baia Mare.
2. Zubaşcu Ioan resp. cadre
3. Rednic Vasile agit. prop., care tov. a plecat la şcoala de cadre medie Baia Mare şi a fost înlocuit cu tov. Neagu Vasile.

În cursul acestei luni, toate plăşile au fost descompletate prin faptul că 2 tovi. au fost trimişi la şcoala de cadre medie din Baia Mare, 1 la Oradea iar alții 2

https://biblioteca-digitala.ro

tovi. a fost ridicați în alte munci. Cei 4 responsabili care mai lipsesc, sunt în curs de complectare.

Munca plăşilor unde lipsesc activişti, a fost ajutate de către activiştii Secțiilor şi de către instructorii județeni, cum este de exemplu plasa Vişeu, unde stă permanent un instructor județean până la complectarea biroului de plasă, cu un secretar.

Pentru complectarea Secției organizatorice şi ale birourilor de plăşi, se vor face propuneri la C.C. printr-un raport special, de către biroul județean, despre tovii. propuşi şi cari tovarăşi înainte de a fi ridicați în funcțiunile respective vor fi trecuți la Comisia de Verificare.

Rezultatul muncii noastre, de felul cum s-a dus la îndeplinire sarcinile este următorul:

Au fost mobilizați toți activiştii județeni, luând parte la şedințele organizațiilor de bază, atât la sate, cât şi în oraş, dând ajutor pe teren prin control şi îndrumare.

În cursul acestei luni a fost organizate 4 org. de bază noi, dintre care: una de instituție şi de întreprindere 3 – Organizarea acestor organizații de bază era posibil prin faptul că la instituțiile şi intreprinderile respective, în ultimul timp numărul membrilor de partid s-a mărit. Un alt caz la I.P.I.E.L. unde am împărțit organizația de bază, în două, în aşa fel ca la Fabrica I.P.I.E.L. Sighet am organizat o organizație de bază de întreprindere formată din 19 tov., iar la centrala județeană I.P.I.E.L. a rămas o organizație de bază de instituție.

Au fost organizate 5 birouri de organizații de bază, un caz la Vişeul de Sus unde a fost unificate 2 org. de bază din cele 2 fabrici I.P.I.E.L. din această comună, având în vedere că erau 2 org. de bază mici slabe, şi prin unificarea lor, am format un birou cu o compoziție sănătoasă, că va fi în stare să conducă acestea două fabrici, din punct de vedere politic. Iar grupele am format pe intreprinderi pentru a putea controla şi îndruma planul de producție şi întrecerile socialiste.

După directivele primite dela C.C. al PMR. au fost prelucrate în toate organizațiile de bază din județ Rezoluția Tineretului, Planul de Stat şi Legile votate de Marea Adunare Națională.

Trebuie să menționăm că în primele zile ale lunei Ianuarie fără să primim ceva directive dela C.C., am făcut o campanie de prelucrare a planului economic pe 1949. Am început cu o şedință plenară, pe urma şedința de activ în oraş şi în fiecare plasă, la fel şi şedințe administrative în fiecare plasă şi pe urmă a fost prelucrat în fiecare organizație de bază din județ, în şedințele ordinare şi extraordinare. La şedințele de activ şi administrative au fost delegați în fiecare plasă câte un membru de birou al Județenei.

Rezoluția Biroului Politic al C.C.PMR. în problema Tineretului a fost prelucrată prima dată în şedința activului județean, pe urma în şedința de activ în oraş. În oraş a fost prelucrată în şedințe ordinare şi extraordinare, pentru prelucrare a fost instruiți din sânul fiecărei organiyații de bază câte un tov. care a prelucrat. În județ a fost programate şedințe extraordinare unde a fost prelucrat de către tovii activişti şi tov. trimişi din oraş, instruiți pentru prelucrare.

https://biblioteca-digitala.ro

Planul de Stat, Rezoluția Sindicală şi Legile votate de Marea Adunare Națională a fost prelucrate cu activul de partid, adică au fost convocați toți tovii conform instrucțiunilor primite dela C.C. Pe urma a fost prelucrat în şedințe de activ în oraş şi în fiecare plasă, iar după acestea a fost prelucrat în fiecare organizație de bază din oraş şi din județ în şedințe ordinare şi extraordinare. Prelucrarea a fost organizată în aşa fel ca în fiecare organizație de bază, teza a fost prelucrată de către secretarul de organizație de bază, însă la fiecare şedință a asistat câte un activist dela județeană, sau din biroul plăşilor, făcând complectări în urma expunerilor.

În majoritatea şedințelor tovii au luat angajamente, pentru îndeplinirea şi depăşirea planului Economic de Stat. În prima prelucrare a Planului Economic, care am făcut fără instrucțiunile C.C. s-a observat un interes mai mare din partea tovilor, decât în prelucrarea a doua. Prima prelucrare, luând angajamente şi luând parte mai mulți la discuții.

Am ținut o şedință cu directorii sau şefi şi tehnicenii din fiecare întreprindere şi instituție din județ, cu fiecare aparte unde a expus fiecare, planul intreprinderii şi instituției respective, pe anul 1949. Din partea Partidului, la aceste şedințe au fost prezenți membrii biroului județean.

Pentru problema de pregătire a însămânşărilor de primăvară, am organizat şedințe extraordinare cu birourile organizațiilor de bază din județ în 14 centre, la aceste şedințe au fost trimişi din oraş îndrumători instruiți cu această problemă.

În cursul acestei luni s-a ținut următoarele şedințe:

Biroul Județean a ținut 4 şedințe ordinare şi 5 şedințe extraordinare.

Activul Județean a ținut 2 şedințe extraordinare.

Birourile plăşilor nu au ținut şedințe, deoarece erau descomplectate.

La fel nu a fost ținute şedințele ale Comitetelor de plăşi, tot din motivele arătate mai sus.

Activul plăşilor au ținut în total 8 şedințe, adică fiecare plasă câte 2.

Cu activul din oraş am ținut 2 şedințe ordinare şi 2 şedințe extraordinare.

Organizațiile de bază din oraş şi din centrele industriale au ținut câte două şedințe ordinare şi câte două şedințe extraordinare, adică în total 206 şedințe.

Organizațiile de bază din comuna au ținut şedințe ordinare în total 58 şi câte 2 şedințe extraordinare, în total 116.

În ceace priveşte şedințele de grupe ale organizațiilor de bază, am avut o slăbiciune cât se poate de mare. Cu toate că numele organizațiilor de bază raportează despre activitatea grupelor, dar nu am reuşit să controlăm aceste şedințe şi din această cauză nu cunoaştem clar nici numărul şedințelor ținute.

În cea ce priveşte munca de îndrumare şi controlul, în general, în luna acesta am avut un succes serios, întrucât am reuşit să cuprindem munca atât la oraş, cât şi la sate, să vizităm cel puțin de 2 ori toate organizațiile de bază din județ.

În privința cotizațiilor în luna aceasta am reuşit să încasăm suma de lei 72.840.- cea ce reprezintă 45% în raport cu numărul membrilor.-

În luna acesta am complectat şi am repartizat org. de bază noile carnete de cotizații.

https://biblioteca-digitala.ro

În concluzie

Având în vedere sarcinile importante ce ne-a stat în față, în luna acesta, au fost controlate şi activitate mai intens toate organizațiile de bază, atât din oraş , cât şi din județ, în urma căruia fapt s-a reuşit ca munca organizatorică să dea rezultate satisfăcătoare.

Rămâne ca sarcină în viitor, să cuprindem şi munca grupelor de partid care până acum au fost neglijente.

Sighet la 2 Februarie 1949

RESP. SECȚIEI,

Raport de activitate pe luna februarie al Comitetului Județean al P.M.R, secția organizatorică, Fond Comitetul județean al P.M.R., Dosar 67/1949, filele 13-15.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
JUDEȚEAN MARAMUREŞ
SECȚIA ORGANIZATORICĂ

RAPORT DE ACTIVITATE
pe luna Februarie 1949

Munca secției organizatorice în această lună s-a desfăşurat în condițiuni bune, având în vedere că am reuşit să complectăm efectivul secției. Cu efectivul complectat, al cărui tabel nominal este anexat [la] raport, am reuşit să ducem la îndeplinire, sarcinile secției organizatorice.

Sarcina principală în această lună am avut întocmirea unui plan de muncă până la 31 Martie, bazat pe sarcinile trasate de plenara C.C. al P.M.R., din 22-24 Decembrie 1948 şi pe urmă introducerea planurilor de muncă până jos în organizații de bază.

Conform planului de muncă am îndeplinit următoarele sarcini:

Am complectat efectivul secțiilor Județean, având în vedere că în luna Ianuarie, toate secțiile au fost descomplectate.

Complectarea birourilor de Plăşi numai în parte am reuşit. Biroul Plăşii Sighet am complectat, la biroul Plăşi Vişeu am ridicat tov. şi unde mai lipseşte unul. Mai avem lipsă de un tov. activist în Ocna Şugatag, adică avem lipsă încă tov. activişti la Plăşi.

Am reorganizat şi am complectat Comitetul Plăşii Sighet şi Comitetul Plăşii Vişeu.

Am organizat şi am complectat Comitetul organizației de partid din Câmpulung la Tisa.

https://biblioteca-digitala.ro

Am reorganizat birourile organizației de bază, acolo unde era cazul, sau unde din diferite motive trebuia efectuate schimbări.

La complectarea comitetelor de Plăşi, a organizațiilor de partid, cât şi la reorganizarea birourilor organizațiilor de bază, am pus accentul pe elementele muncitoreşti şi țărani săraci, îmbunătățind la fel compoziția socială a conducerilor.

Am organizat un corp de instructori voluntari de pe lângă Comitetul Județean, în număr de 20. aceşti tovarăşi au fost încadrați în muncă şi trimişi pe teren cu munca de control şi îndrumare, ținând şi înainte de plecare câte o şedință de instructaj. Însă nu am reuşit încă să ținem cu ei, o şedință specială, asigurându-le sarcini concrete, legate de date, pentru fiecare aparte.

În ceeace priveşte urmărirea îndeplinirii sarcinilor date jos, prin repartizarea membrilor Comitetului Județean cari au fost repartizați cu responsabilitatea pe câte o plasă, 2 tov. nu s-au deplasat pe teren, având în vedere că, prin serviciul lor, sunt legați de localitate, având rareori posibilități de deplasare. Însă ceilalți 3 tov. cari aveau posibilități de deplasare, au fost deplasați pe teren în mai multe rânduri, spunând o muncă efectivă de control şi îndrumare.

La fel au fost repartizați, membrii biroului județean, cu responsabilitate de control şi ajutor efectiv, cuprinzând în acest sens, regiunile miniere şi forestiere. Regiunile acestea au fost cuprinse şi vizitate de către membrii biroului județean, în majoritatea cazurilor au fost vizitate de mai multe ori, însă cel puțin odată au fost vizitate toate de tov. respectivi, dând ajutor efectiv organizațiilor de bază respective, ajutând la întocmirea planurilor de muncă, dând îndrumări în problemele producției, şi controlând îndeplinirea sarcinilor.

În cursul lunei Februarie au fost reorganizate, grupele de Partid, conform instrucțiunilor primite dela C.C., la toate org. de bază din județ. În şedințele organizațiilor de bază respective, au fost prelucrate, rolul şi importanța grupelor de Partid şi metodele de muncă după cari trebue să muncească grupele de Partid.

În planurile de muncă ale organizațiilor de bază sunt trecute în mod concret, ca fiecare membru din biroul organizației de bază este repartizat cu munca de control şi îndrumare, la şedințele de grup ale fiecare organizații de bază este intesificat raportul responsabililor de grupe, la şedința de organizații de bază respective.

Prin intensificarea muncii de lămurire, accentuând mărirea atenției la şedințele de organizație de bază, am obținut rezultate satisfăcătoare. Lipsurile nemotivate, în ultimul timp, am reuşit să reducem, în şedințele de organizații de bază din oraş şi centrele industriale din județ, în unele cazuri am obținut o frecvență de 100%. În medie frecvența la şedințele organizațiilor de bază din oraş şi centrele industriale din județ, este de 80-90%, iar la org. de bază săteşti frecvența este între 50-60%. În majoritatea cazurilor [...] lipsurile sunt motivate, tovarăşii fiind deplasați în alte localități la diferite munci, în majoritatea cazurilor la munci de pădure.

Conform planului de muncă s-a introdus incheierea proceselor verbale, la toate şedințele de organizații de bază, cu excepția câtorva organizații de bază

https://biblioteca-digitala.ro

săteşti, unde tovarăşii numai puţină carte ştiu şi scriu foarte slab, neglijând încheierea proceselor verbale. Procesele verbale sunt studiate şi în direcţia lipsurilor observate sunt ajutate îndrumate, organizaţiile de bază respective.

Conform planului de muncă, în secţia organizatorică s-a introdus întocmirea programului săptămânal, pentru fiecare tov. din secţie acestor programe săptămânale, dau raport tovarăşii din secţie, în şedinţele de secţie şi sunt controlaţi în munca lor, în timpul săptămânii.

În activitatea tuturor organizaţiilor de Partid, până jos, s-a stimulat metoda de muncă colectivă şi folosirea criticii şi autocriticii în această muncă de stimulare, pretinde o muncă temeinică şi o lămurire atentă, ca să putem obţine rezultatele dorite, mai ales în munca organizaţiilor de bază.

Au fost reglementate toate şedinţele, începând cu Comitetul Judeţean până la şedinţele de grupe.

Biroul Judeţean a ţinut 4 şedinţe ordinare şi 7 şedinţe extraordinare.

Secţiile Judeţene au ţinut câte 4 şedinţe de Secţie în cursul lunii Februarie.

Numai două Comitete de Plăşi au ţinut şedinţă şi anume: Comitetul Plăţi Sighet şi Vişeul, adică Comitetele cari au fost reorganizate. Restul Comitetelor, nu au ţinut şedinţe fiind incomplecte.

Birourile Plăţilor au ţinut câte 4 şedinţe, în total 16.

Comitetele organizaţiilor de Partid au ţinut câte o şedinţă, în total 3.

Birourile organizaţiilor de Partid au ţinut câte 2 şedinţe, în total 6.

Am ţinut o singură şedinţă cu activul de bază din oraş, cu prelucrarea noului plan de muncă.

Organizaţiile de bază au ţinut câte 2 şedinţe ordinare şi câte o şedinţă extraordinară, cu prelucrarea planului de muncă.

Grupele de Partid ţin şedinţe regulat adică lunar odată, [...] sunt cari ţin şedinţe extraordinare.

Cu capii organelor administrative, membrii de Partid, s-a ţinut două şedinţe.

Cu directorii şi tehnicienii fabricilor naţionalizate, cum şi cu conducerea Formei de Stat, s-a ţinut o singură şedinţă.

În fiecare comună s-a ţinut câte o şedinţă de colaborare, conducerea organizaţiei de bază şi conducerea Frontului Plugarilor.

Conform planului de muncă trebuie să trimitem 20 de echipe la reparat unelte, însă acest număr am întrecut, şi am trimis 27 de echipe,cari au reparat următoarele unelte: 91 pluguri 18 grape şi alte unelte mici şi le-au dus ţăranilor piese de plug, pe cari le-au făcut în muncă voluntară. Valoarea muncii depuse de echipele de reparat unelte este de 27000 lei.

Activitatea acestor echipe a fost coordonată de o comisie compusă dintr-un tov. din secţia organizatorică al Judeţenei P.M.R. din responsabilul organizatoric al Consiliului Sindical Judeţean şi un tov. din conducerea Judeţeană al Frontului Plugarilor.

În cadrul acţiunilor de munci voluntare, am reuşit să antrenăm masele, de ex. în plasa Şugatag au fost 672 de cetăţeni, muncind câte 2 zile la instalarea noilor linii de telefoane în comunele unde până acum nu era telefon.

https://biblioteca-digitala.ro

Au antrenat organizațiile de bază să se preocupe de aproape de pregătirile pentru alegerile sindicale, de adunările Sindicale, de felul cum se organizează, dându-le sprijinul necesar.

Am organizat trimiterea echipelor sanitare, în regiunile bântuite de diferite boli în număr de 8, aceste echipe au dat rezultate frumoase, făcând consultații şi repartizând medicamente, în mod gratuit.

Am organizat o organizație de bază la Ferma de Stat din Sarasău compusă din 4 tov. Având în vedere că înainte nu erau membrii de partid în număr suficient pentru a putea organiza o organizație de masă, după instrucțiunile primite dela C.C. au mai fost angajați membrii de partid şi am luat măsuri ca în viitor să mai fie angajat membrii de partid, pentru a se întări organizația de bază în această Fermă.

În ceeace priveşte cotizațiile în luna această am neglijat intensificarea muncii de lămurire, pentru încasarea cotizațiilor. Lipsa aceasta o dovedeşte şi suma care a fost încasată în suma de lei 51,750 față de lei 72,840, care sumă a fost încasată în luna trecută.

Cu o bună organizare a şedințelor a Cercurilor de politică curentă am asigurat participarea masivă al activului județean.

Pentru a intensifica muncile de pregătire a însămânțărilor de primăvară, în cursul lunei Februarie au pornit o acțiune. Văzând că Comisia Județeană de însămânțări i-a măsuri numai birocratice, cari nu au dat nici un rezultat, în ziua de 16 Februarie am convocat la Județeană, Comisia Județeană de însămânțări, pentru a analiza stadiul în care se află pregătirea însămânțărilor de primăvară şi de a hotărâ asupra măsurilor cari trebue luate de urgență. În ziua de 17 Februarie au fost convocate toate Comisiile de însămânțări din fiecare comună la centrele de plăşi, unde au fost dezbătute toate instrucțiunile pentru muncile de pregătire a campaniei de însămânțări de primăvară. După această conferință de plăşi au urmat munca de îndrumare şi control pe teren. Ca rezultat avem că muncile de pregătire se desfăşoară în condițiuni bune.

În campania de unificare a tineretului am dat un ajutor efectiv conform instrucțiunilor primite dela C.C.

Concluzie

În luna aceasta trebuia să depunem o muncă intensă pentru complectarea secțiilor şi a birourilor de plăşi, însă nici până în prezent nu am îndeplinit această sarcină, având în vedere că şi până în prezent ne lipsesc activiştii din plăşi.

Cu toate că am reuşit să complectăm secția organizatorică, însă totuşi majoritatea sarcinilor au fost îndeplinite cu oarecare întârziere după termenul fixat în planul de muncă, care se datoreşte faptului că majoritatea tovarăşilor scoşi din producție, încă nu au experiență în muncă, însă se observă din partea lor, bunăvoința şi silință, de a câştiga cât de repede experiență în muncă.

Sighet, la 4 Martie 1949

Resp. Secției Organizatorice

https://biblioteca-digitala.ro

Raport de activitate pe luna martie al Comitetului județean al P.M.R., secția organizatorică, Fond Comitetul Județean al P.M.R., Dosar 67/1949, filele25-27.

Secția Organizatorică

Raport de activitate pe luna
Martie 1949

În fața Consiliului Sindical Județean în luna Martie a stat ca sarcina principala reuşirea alegerilor sindicale atâta din punct de vedere organizatoric cât şi din punct de vedere cultural.

Pregătirea congresului Sindicatului Salariaților Agricoli, pregătirea şi mobilizarea maselor pentru ziua internațională a femeilor, pregătirea meetingurilor speciale pentru a prelucra problema sionismului, organizarea altor 30 echipe de reparat unelte, la fel şi 15 echipe sanitare, mai departe prelucrarea moralei proletare, la fel şi popularizarea colhozului, mai departe a fost verificarea intreprinderilor şi instituțiilor dacă au fost introduse încadrările şi încheerile contractului colectiv.

Alegerile au fost începute la Sighet la Sindicatul Lemn Forestier Constructori, în ziua de 4,5 şi 6 Martie. Pentru a valida alegerile au fost împărțită forța biroului Consiliului Județean Sindical după specificul locului potrivit al fiecărui activist.

Cu ocazia acestor alegeri din cadrul Sindicatului Lemn Constructori au fost aleşi un comitet sindical, patru comitete de fabrică, un comitet de secție şi 27 grupuri sindicale. Paralel cu această acțiune au mai fost aleşi o comisie de asigurări sociale pe lângă comitetul sindical, patru comisii de asigurări sociale de pe lângă comitetul de fabrică, o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul de secție şi 27 responsabili de asigurări sociale de pe lângă grupul sindical.

În ziua de 7, 8, 9 şi 10 Martie au fost alegerile Câmpulung în cadrul Sindicatului Lemn Sindicatului Lemn Forestier I.P.E.I.L., unde a fost ales un comitet sindical, un comitet de fabrică la pădure şi grupe sindicale la pădure. Totodată a fost ales o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul sindical, o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul de fabrică la pădure şi 15 responsabili de asigurări sociale de pe lângă grupul sindical.

În ziua de 11, 12 şi 13 Martie au fost făcute alegerile la Borşa I.P.E.I.L., unde a fost ales un comitet sindical, patru comitete de fabrică, un comitet de pădure, un comitet de secție şi 18 grupe sindicale. Paralel cu această alegere au fost alese comisiile de asigurări sociale de pe lângă comitetul sindical, patru comisii de asigurări sociale de pe lângă comitetul de fabrică, o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul din pădure, o comisie de asigurări sociale

https://biblioteca-digitala.ro

de pe lângă comitetul de secție şi 18 responsabili de asigurări sociale de pe lângă grupul sindical.

În ziua de 14, 15 şi 16 Martie au fost alegerile în cadrul sindicatului Lemn Forestier I.P.E.I.L. din Vişeul de Sus, unde a fost ales un comitet sindical, trei comitete de fabrică, un comitet de secție de pădure şi 41 grupuri sindicale. Paralel cu această alegere au fost aleşi o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul sindical, trei comisii de asigurări sociale de pe lângă comitetul de fabrică, o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul de secție şi 41 responsabili de asigurări sociale de pe lângă grupul sindical.

În ziua de 1, 2, 3, 4 şi 5 Martie au fost alegerile în cadrul miner Acces Baia-Borşa, unde au fost alegerile, un comitet sindical, două comitete de secție şi 10 grupuri sindicale. Totodată au fost aleşi o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul sindical şi 10 responsabili de asigurări de pe lângă grupul sindical.

Cu ocazia alegerilor în cadrul sindicatului mixt au fost aleşi: un comitet sindical, cinci comitete de fabrică şi 18 grupe sindicale, totodată au fost aleşi o comisie de asigurări sociale de pe lângă comitetul sindical, cinci comisii de asigurări sociale de pe lângă comitetul de fabrică şi 18 responsabili de asigurări sociale de pe lângă grupul sindical.

Alegerile în general au decurs bine, în spirit muncitoresc, mai ales unde nivelul politic al muncitorilor este mai ridicat am folosit arma cea mai tare a proletariatului critica şi autocritica.

Trebuie să menționăm că la Leordina alegerile nu au decurs tocmai în planul stabilit conform instrucțiunilor, fiindcă a trebuit înainte să alegem grupele sindicale şi după aceea comitetul de fabrică, dar nu a fost procedat conform instrucțiunilor, deoarece comitetul de fabrică a fost ales înainte de a alege grupele sindicale, care ulterior trebuiau să fie aleşi, care este în curs.

Totodată a fost o mică greşeală la fabrica de perii, unde a fost ales un tovarăş care nu are popularitate în sânul masei, datorită acestui fapt a trebuit să revenim asupra alegerilor şi a trebuit să alegem un nou tovarăş la comitetul de fabrică.

La Câmpulung la Tisa din cauza lipsei de vigilență al unui tovarăş, s-a provocat manifestație ostilă contra directorului de fabrică, dar în discuțiile deschise a fost combătută această provocare.

În ziua de 7, 8, 9 şi 10 Martie au fost prelucrate în mod temeinic importanța nouei legi a Asigurărilor Sociale, ținându-se trei zile seminar, unde a fost desbătută această problemă din partea delegatei Confederației Generale a Muncii tovarăşa Pasca şi din partea asistenților. Paralel cu această muncă a fost prelucrată această problemă şi în centrele de industrie din județ. Ca exemplu Câmpulung la Tisa, Ocna Şugatag, Baia-Borşa, Borşa şi Vişeul de Sus.

În luna Martie în fața Consiliului Sindical Județean a avut ca sarcină să se organizeze o echipă de reparat unelte, care a şi reuşit, depăşind acest plan cu 5 echipe. În felul acesta am reuşit ca în luna Martie să organizăm în total 35 echipe, care au dat rezultatele următoare:

https://biblioteca-digitala.ro

S-au reparat 72 de pluguri, 7 grape instalat cu 131 cue noui, 21 târnăcoape, 13 securi, 2 sape, 41 porcoave nou au folosit în acțiunea aceasta care a fost pregătit în fabrica de mobile din Sighet. S-au mai reparat 25 ochi de lanț, o roabă şi alte munci mai mici, în valoare de 46,520 lei.

Tot în luna Martie a fost ca sarcină de a organiza 15 echipe sanitare, care a fost depăşit, reuşind să organizăm în total 17 echipe. Din Sighet 15 şi din Vişeul de Sus 2 echipe. Rezultatul a fost următorul:

S-au făcut 719 consultații în valoare de lei 70.100.

În luna Martie a mai fost ca sarcină de a organiza congresul salariaților agricoli, care sarcină a fost îndeplinită. La congres au fost prezenți delegați din toate comunele. La discuții au luat parte 22 tovarăşi. Probleme cari au fost ridicate de către tovarăşii prezenți a fost legat cu probleme actuale, pentru întărirea sectorului socialist agricol.

Lipsurile cele mai mari în cadrul sindicatului salariaților agricoli este aceea că mulți salariați nu s-au încadrat munca în această organizație, prin care ar putea să-şi apere drepturile lor. Deci revine sarcina Consiliului Sindical Județean să ducă o muncă de lămurire pentru a organiza pe aceşti salariați răzleți în organizația sindicatului salariaților agricoli.

În luna Martie am reuşit să dăm un sprijin organizației feminine din Sighet pentru a mobiliza şi reuşirea meetingului organizat de către această organizație de masă. Paralel cu aceasta am organizat 11 meeting fulger, la diferite instituții şi întreprinderi, unde au fost prelucrate importanța zilei femeilor internaționale.

Totodată am avut ca sarcină prelucrarea sionismului, care am şi făcut trei meetinguri, ca exemplu la unitatea cooperativei croitori şi magaziei de stat, unde au fost prelucrate importanța combaterii sionismului, prin tovarăşi pregătiți dinainte.

Tot această problemă a fost prelucrată la Borşa cu ocazia deplasării pentru introducerea alegerilor, unde au fost prezenți cca. 90 cetățeni.

În luna Martie a fost ținut congresul intelectualilor, unde au participat cca. 330-350 cetățeni. S-au ținut 8 serbări culturale cu ocazia alegerilor, care serbări au decurs în spirit sărbătoresc. S-au ținut trei festivale cu ocazia alegerilor culturale din partea sindicatului publici, învățătorilor şi sindicatul particulari. Cea mai bună echipă a fost a învățătorilor, care urmează să plece la Bucureşti la concurs organizat de către C.G.M.

În ziua de 27 Martie a fost organizat un concurs între echipele culturale ale sindicatelor Ocna Şugatag, Câmpulung, Fabrica de Mobile şi din partea altor trei echipe din Sindicatul Salariaților Agricoli din comunele Sarasău, Petrova şi Berbeşti.

În ceeace priveşte corul a ieşit primul corul Ocna Şugatag, iar în ceeace priveşte dansul a ieşit primul Petrova. Trebuie să menționăm că aceste echipe până în prezent nu au fost organizate.

În ziua de 26 Martie au fost prelucrate în şedința activului a sindicatului morala proletară şi popularizarea colhozului.

Această problemă urmează să fie prelucrată în toate fabricele şi instituțiunile din oraş, care problemă a şi fost prelucrată în unele instituții.

https://biblioteca-digitala.ro

Deşi am fost ocupaţi cu alegerile sindicale totuşi am căutat să profităm de ocazie să se participe şi la şedinţele sindicale, mai ales în ceeace priveşte, la şedinţe plenare.

În ceeace priveşte încheierea contractului colectiv, nu s-a încheiat încă în judeţ, decât la fabrica de mobile, fabrica de perii, fabrica I.P.E.I.L.Vişeu de Sus, C.O.M.C.A.R., Brutăria Naţionalizată, restul urmează şi este în curs de a încheia.

În ceeace priveşte producţia în judeţul nostru în luna Martie, s-a mărit în general cu 15-20 procente faţă de luna Februarie.

Întrecerile socialiste nu este introdus în mod concret decât la fabrica de perii, este în curs de introducere la fabrica de mobile, iar restul centrelor de industrii şi fabrici urmează să fie introdus în mod concret cu bine chibzuinţă şi cu realitate la specificul locului.

Sighet, la 29 Martie 1949.

Responsabil organizatoric:

Raport de activitate pe luna aprilie al Comitetului Judeţean al P.M.R., secţia organizatorică, Fond Comitetul Judeţean al P.M.R., Dosar 67/1949, filele 35-40.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUD MARAMUREŞ
SECŢIA ORGANIZATORICĂ

RAPORT DE ACTIVITATE
Pe luna Aprilie 1949

Datorită multiplelor sarcini şi datorită faptului că în plan de muncă a fost introdus în a doua jumătate a lunii Aprilie, sarcini ce au stat în faţa secţiei organizatorice trasate în planul de muncă pe perioada 1-30 Aprilie, nu au fost duse la îndeplinire, în întregime.

Pe etapa 1-30 Aprilie, conform sarcinilor trasate, Secţia Organizatorică a depus activitatea după cum urmează:

În industrie.

a./ Cu ocazia întrecerilor socialiste au fost mobilizaţi membrii de Partid, pentru îndeplinirea planului, însă în mare parte nu sunt cunoscute şi nu a fost prelucrat, părţile din plan ce le revin fiecărui muncitor cu sarcini concrete. Însă totuşi s-a reuşit antrenarea muncitorilor fără de Partid, în efortul pentru îndeplinirea planului, obţinând şi rezultate satisfăcătoare.

b./ Controlarea intreprinderilor din partea activiştilor secţiei organizatorice numai în parte s-a îndeplinit.

https://biblioteca-digitala.ro

c./ Conform planului de muncă s-a reorganizat comitetul org. de Partid din Câmpulung la Tisa, cu excepția a doi tov. cari urmează să fie verificați de către Comisia de verificare. La Ocna Şugatag a fost complectat şi reorganizat Comitetul org. de Partid. Reorganizarea Comitetului de Partid la C.F.R. Sighet nu s-a făcut. Urmează verificarea de către Comisia de verificare a tovarăşilor propuşi.

d./ Au fost reorganizate 4 birouri de org. de bază din oraş şi 10 birouri de org. de bază la sate, încadrând tov. absolvenți ai şcoalei de cadre țărăneşti.

Am organizat două org. de bază noui, la Comcar şi la Exportlemn.

e./ În cinstea zilei de 1 Mai s-a organizat întreceri socialiste între următoarele intreprinderi: I.P.E.I.L. Sighet, I.P.E.I.L Câmpulung, I.P.E.I.L Vişeul de Sus şi Salina Ocna Şugatag.

Pentru stabilirea rezultatelor a fost convocate comisiile de întreceri din intreprinderile respective, însă nu au fost pregătite cu toate datele necesare, întrucât stabilirea rezultatelor a fost amânat pe data de 8 Mai, când drapelul muncii va fi predat intreprinderii care a câştigat întrecerea.

f./ Nu am reuşit să antrenăm org. de bază să facă analiza întrecerilor socialiste, analizând condițiunile în cari ele s-au desfăşurat. Nu am reuşit să urmărim organizarea şi desfăşurarea întrecerilor socialiste în fiecare întreprindere, însă este urmărit lunar, realizările în procente a planului intreprinderilor.

g./ S-a inițiat campania de economii de materii prime, energie şi combustibil, însă fără ca org. de bază să ia sarcini concrete în planurile de muncă, cu toate acestea avem rezultate frumoase, ca de exp. la Fabrica de Perii, unde prin folosirea discurilor s-a economisit peste 400.000 lei în luna Aprilie.

h./ Nu am reuşit să urmărim ca inovațiile aduse în muncă să fie aplicate pe secții şi folosirea metodelor noi în muncă, folosind inovații, ca instructorii pe lângă ceilalți muncitori.

i./ S-a reuşit ca prin întreceri şi grija administrației să se obțină o îmbunătățire a calității produselor o reducere a deşeurilor şi a rebuturilor, obținând rezultate satisfăcătoare. Însă nu am reuşit să antrenăm org. de bază ca să ia angajamente concrete în acest sens.

În agricultură

a./ Cu toate că am antrenat org. de bază din comune, în vederea campaniei de însămânțări totuşi în unele comune org. de bază nu s-a interesat de controlul însămânțărilor, din care cauză muncile de pregătire a suferit întârzieri. Trebuie să recunoaştem că am neglijat în oarecare măsură îndrumarea şi controlul acestor org. de bază. Însă în comunele unde org. de bază s-au interesat de mai aproape, acolo s-a observat şi rezultate.

b./ Am întărit org. de bază la A.F.S.M. Sarasău cu 2 tov. membrii de Partid, reuşind să ridicăm numărul membrilor de Partid la 6 angajați la această Fermă. La subcentrele A.F.S.M.-ului nu am reuşit să organizăm org. de bază, din cauză că la aceste subcentre este numai câte un singur angajat şi nu se poate

https://biblioteca-digitala.ro

angaja pe mai mulți angajați. Organizația de bază dela A.F.S.M. Sarasău, prin vizitarea acestei Ferme de tov. cari au fost însărcinați cu această problemă, au primit un ajutor efectiv prin control şi îndrumare.

a./ Prin Comitetele de Plăşi s-a făcut propuneri din 11 comune, elemente cinstite şi capabile, pentru alcătuirea Comitetelor Provizorii. Urmează verificarea lor din partea Secției de Cadre. Propunerile din restul comunelor este în curs. Aceste propuneri prima dată sunt verificate din partea organizației de bază din comunele respective, cu îndrumarea biroului de plasă, după care urmează verificarea lor din partea Secției de Cadre al Județenei.

b./ Am organizat întreceri între Fermele de Stat Sarasău şi Bârsană, cât şi între subsecțiile acestor 2 Ferme. În privința muncilor agricole de primăvară. Rezultatul acestor întreceri a fost că în prezent cele 2 Ferme, cât toate subsecțiile ce aparțin acestor 2 Ferme, au terminat însămânțările de primăvară, conform planului de cultură. Rezultatul cât şi organizarea întrecerilor se datoreşte tovarăşilor administratori, care sunt membrii de Partid, însă restul membrilor de partid au depus o muncă intensă, antrenând în muncă şi pe cei nemembrii de Partid.

Pe urma muncii depusă au fost evidențiați 3 muncitori țărani dela Ferma Sarasău, care au primit medalia pentru merite deosebite în muncă.

În vederea pregătirii zilei de 1 Mai, am ținut o şedință cu delegații tuturor organizațiilor de masă, unde au fost trasate sarcinile fiecăruia. După această şedință fiecare org. de masă a făcut un plan de pregătire şi desfăşurare al zilei de 1 Mai cu sarcini concrete, pentru fiecare organizație aparte.

În ziua de 28 Aprilie au fost convocați într-o şedință de instructaj cca. 280 de agitatori din partea fiecărui org. de masă membrii şi nemembrii de Partid, unde au primit instrucțiuni agitatorice.

În ziua de 29 Aprilie au fost convocați 100 aranjatori într-o şedință specială de instructaj, din partea tuturor organizațiilor de masă, cari au primit sarcini concrete, în vederea păstrării ordinei şi a disciplinei în tot timpul serbării. Fiecare aranjator a primit şi câte o banderolă roşie, pentru a putea fi distinşi de public.

În ziua de 30 Aprilie au fost evidențiați 30 tov. cu medalia „Pentru merite deosebite în muncă". Medaliile au fost înmânate în cadrul unei şedințe, unde au fost convocați peste 200 de tovarăşi conform instrucțiunilor primite.

În ziua de 28 Aprilie au fost organizate şedințe extraordinare cu toți salariații din intreprinderile şi instituțiile din oraş. În aceste şedințe au fost prelucrate teza de 1 Mai, de către tov. instruiți de secția de propagandă şi agitație. Iar în ziua de 29 Aprilie aceste şedințe au fost ținute în intreprinderile din județ, unde au fost trimişi tov. din activul județean, care după şedință au rămas la intreprinderile respective, pentru organizarea muncilor de pregătire şi de aranjare a serbării de 1 Mai.

De altfel despre pregătirea şi desfăşurarea sărbătorii de 1 Mai trimitem un raport special detailat.

https://biblioteca-digitala.ro

1./ Conform planului de muncă în luna Aprilie trebuia să organizăm comitetul plăşii Vişeu. Însă cu toate că propunerile pentru reorganizare era pregătit, totuşi din cauză că după luarea angajamentului în cele 2 Duminici era sărbătoare, că nu am fi reuşit să convocăm la o şedință Comitetul întreg. Iar în zilele de lucru nu s-a convocat, din cauza muncilor agricole. Rămâne ca sarcină ca în prima săptămână din luna Mai să fie reorganizat.

2./ În luna curentă am complectat corpul de instructori de voluntari dela 19 la un număr de 36, având în vedere că am reorganizat ținerea şedințelor la sate, în aşa fel că în fiecare Duminică se țin şedințe cu toate org. de bază din plasa respectivă.

Tov. instructori voluntari sunt repartizați la această şedință şi în fiecare Duminică este cuprinsă câte o plasă cu vizitarea şedințelor.

Complectarea instructorilor voluntari s-a făcut în colaborare cu secția de Propagandă şi Agitație şi verificați de Secția de Cadre.

3./ În luna Aprilie nu am urmărit îndeajuns activizarea grupelor de Partid, rezumând numai pe controlul birourilor de org. de bază. În cursul lunei nu s-a făcut nici o schimbare în funcțiile de resp. de grupe.

4./ În ceeace priveşte munca subsecției de carnete de evidență şi statistică, colectivul căruia se compune din 3 tovarăşi s-a desfăşurat în direcția clarificării situației statisticei de a avea o situație clară, în ceeace priveşte numărul membrilor de Partid din județul nostru. Însă cu toate sforțările depuse nu s-a putut clarifica în întregime situația numerică întrucât sunt mulți cari au plecat din județ în alte Județene la muncă, situația cărora nu s-a putut clarifica. În munca aceasta au fost antrenate toate org. de bază din județ şi oraş, însă am întâmpinat greutăți în acest sens, deoarece cu toate că am dat imprimate care trebuia complectate, totuşi s-a comis multe greşeli la complectarea imprimatelor ceeace trebuia clarificate ulterior la centralizarea datelor. La fel şi din partea plăşilor s-a observat aceasta neglijență, că nu au controlat, dacă datele sunt concrete. Aceste greşeli trebuia controlate şi corectate ulterior din care cauză am întârziat şi cu trimiterea tabelelor statistice.

S-a ținut permanent evidența desfăşurării campaniei de însămânțări, astfel ca datele s-a putut comunica la cerința C.C. Datele au fost culese dela Camera Agricolă. Pentru a controla datele dacă sunt reale însămânțările au fost controlate în 23 comune, astfel rezultând că datele sunt reale.

Pe lângă aceste munci subsecția a mai făcut o serie de alte statistici strângând şi datele necesare ca de ex. tabele statistice cu evidențiați în muncă, tabele statistice despre prizonierii întorşi din U.R.S.S. şi altele.

5./ Graficele şi diagramele prevăzute în planul de muncă, încă nu au fost făcute.

6./ În această lună am intensificat munca de lămurire pentru a asigura vărsarea cotizațiilor la timp, totodată asigurând şi ridicarea numărului membrilor cotizanți. Însă cu toate acestea nu am reuşit să ajungem la suma prevăzută în planul de muncă, adică la suma de 40.000 de lei. Totuşi am avansat față de luna

https://biblioteca-digitala.ro

trecută când am încasat suma de lei 27.278, iar în luna Aprilie am încasat suma de lei 38.423, afară de suma încasată pentru restanțe. În total în luna Aprilie s-a încasat suma de lei 92.075 față de luna trecută când s-a încasat total suma de lei 58.085.

7./ În ceeace privește controlul și îndrumarea organizațiilor de bază mai slabe din oraș, acestea au fost vizitate, dând ajutor efectiv acestora prin tovarăși activiști, care au participat la ședințele acestor org, de bază. În comune toate org. de bază sunt vizitate lunar odată de către instructorii voluntari, participând la ședințele acestor org. de bază.

8./ În ceeace privește munca org. de bază dela A.F.S.M. care cu ocazia naționalizării moșiilor au fost descomplectați fiind trimiși tov. ca administratori pe aceste moșii, însă în cursul acestei luni am reușit să complectăm aceste org. de bază la 6 tovarăși, fiind delegat un tov. din colectivul secției organizatorice cu controlarea și îndrumarea acestei org. de bază.

9./ În ceeace privește frecvența org. de bază în loc să reușim să ridicăm frecvența s-a scăzut, în oraș și în centre industriale dale 80% la 75%, însă la sate am progresat dela 60% la 65%. Menționăm că marea majoritate a absenței sunt absențe motivate.

10./ Încă nu am reușit să antrenăm toate org. de bază ca ordinea de zi să fie bine pregătite, ca Ședințele să se termine cu hotărâri concrete pe grupe și tovarăși. Majoritatea org. de bază mai ales din oraș și centre industriale au făcut progres în acest sens, însă slăbiciunile cele mai mari se observă la org. debază săteşti.

11./ În luna Aprilie încă nu am reușit să antrenăm org. de bază să facă planurile de muncă împărțite pe luni, așa că la sfârșitul lunii nu am făcut bilanțul părții lunare din plan.

12./ În ceeace privește activizarea grupelor de partid controlarea lor au fost neglijați din partea secției organizatorice controlul și îndrumarea lor, a fost făcut numai de biroul org. de bază, cari în unele cazuri neglijează activizarea grupelor în mod mai intens cu sarcini concrete.

13./ Munci voluntare s-a organizat atât în județ cât și în oraș în cadrul intreprinderilor și instituțiilor, însă până în prezent nu au reușit să strângem date concrete în acest sens.

14./ Atât la plăși cât și în secție nu am reușit să introducem întocmirea planului individual lunar, împărțit pe săptămâni și zile. Urmează ca sarcina principală ca luna Mai și aceasta să fie făcut pe care le vom introduce și la plăși.

15./ Nu am reușit să găsim o ziuă corespunzătoare pentru a convoca Comitetele org. de partid, într-o ședință la Județeană, din cauza întrecerilor socialiste și pregătirea de 1 Mai.

16./ În ultima săptămână din luna Aprilie nu am ținut ședință de birou din care cauză nu am putut analiza îndeplinirea sarcinilor pe prima săptămână, după întocmirea planului de muncă trimestrială.

17./ Din cauză că nu am reușit să întocmim planul personal al activiștilor Secției organizatorice nu au fost prevăzute în plan studierea anumitor opere Marxiste-Leniniste.

https://biblioteca-digitala.ro

Afară de aceste sarcini în fața Secției organizatorice au mai stat pregătirea şedințelor pentru prelucrarea rezoluției din 3-5 Martie în etapa 2 şi 3, despre care am trimis rapoarte speciale după terminarea fiecărei etape.

Etapa 4-a încă nu s-a terminat, despre care la fel vom trimite un raport special.

La fel am organizat şedință cu prelucrarea noului sistem de salarizare, despre care la fel am trimis un raport special.

În luna Aprilie am reuşit de prima oară ca să introducem întocmirea planurilor de muncă de jos, în sus. Am antrenat pe fiecare org. de bază din oraş şi din județ să-şi întocmească planurile de muncă din inițiativă lor. La fel şi plăşile şi Comitetele de Partid au întocmit planurile de muncă, pe baza planurilor de muncă ale org. de bază. Între aceste planuri de muncă au lipsuri care trebuie complectate cu sarcinile izvorâte din planu județenei. Complectarea planului de muncă este în curs.

În cursul lunei Aprilie s-a ținut următoarele şedințe:

Comitetul Județean a ținut 2 şedințe, una cu prelucrarea raportului lunar, iar alta cu prelucrarea noului plan de muncă al Județenei.

Cu activul Județean am ținut 2 şedințe extraordinare, una cu ocazia instalării Comitetului provizoriu al Sfaturilor Populare şi al doilea cu prelucrarea hotărârii Biroului Politic, asupra noului sistem de salarizare.

Biroul Județean a ținut 4 şedințe ordinare şi săptămânal câte 2 şedințe operative.

Biroul plăşilor a ținut câte 4 şedințe, aceste şedințe în 2 rânduri au fost vizitate de către membrii biroului Județean.

Secțiile Județene au ținut câte 3 şedințe de secție.

Organizațiile de bază din oraş şi centrele industriale au ținut din 2 în 2 săptămâni. În oraş a fost programate în total 68 şedințe ordinare de org. de bază, dintre care 47 au fost vizitate de către activiştii secțiilor.

Au fost ținute 48 şedințe de org. de bază extraordinare cu prelucrarea Rezoluției din 3-5 Martie şi cu hotărârile Biroului Politic al Comitetului Central asupra noului sistem de salarizare.

În comune au fost ținute 75 şedințe cu prelucrarea rezoluției din 3-5 Martie şi au fost ținute 13 şedințe ordinare cu org. de bază săteşti, după noua reorganizare ale şedințelor de org. de bază săteşti.

În concluzie.

Secția organizatorică nu a reuşit să cuprindă toată munca şi nu a reuşit să îndeplinească toate sarcinile prevăzute în noul plan de muncă pe luna Aprilie. Aceasta se datoreşte faptului că noul plan de muncă a fost introdus în a doua jumătate a lunei Aprilie ținând cont de timpul scurt ce mai stă la dispoziție pentru îndeplinirea sarcinilor.

La fel şi birourile plăşilor unde au fost schimbați 6 tovarăşi, care încă nu au experiența suficientă în muncă. Neîndeplinire a unor sarcini din planul de muncă se datoreşte în primul rând faptului că în ultima săptămână am neglijat să ținem şedința de secție.

https://biblioteca-digitala.ro

Rămâne ca sarcina pe luna Mai să împărțim din timp planul de muncă pe luni, pe săptămâni şi pe zile, pentru fiecare tovarăş în parte.

Sighet, la 30 Aprilie 1949

Resp. Secției Organizatorice,

Raport de activitate pe luna iunie al Comitetului Județean al P.M.R., secția organizatorică, Fond Comitetul Județean al P.M.R., Fond Comitetul județean al P.M.R., Dosar 67/1949, filele 70-71.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUD. MARAMUREŞ
SECȚIA ORGANIZATORICĂ

RAPORT DE ACTIVITATE
Pe luna Iunie 1949

Sarcinile ce au stat în fața Secției Organizatorice în luna iunie au fost duse la îndeplinire în condițiuni mai bune ca în lunile precedente. Această îmbunătățire în munca noastră se datoreşte în primul rând faptului, că am reuşit ca să cuprindem toate sarcinile, care au fost repartizate concret pe tov. Iar sarcinile repartizate au fost controlate mai intens din toate punctele de vedere. Ne-a ajutat foarte mult în muncă ajutorul primit din partea tov. lui Pîrcea, care a fost în controlul muncii noastre către sfărşitul lunei Mai. Modelele practice, arătate de tov. Pîrcea şi aplicate de noi, în munca noastră de toate zilele, ne-au fost de mare folos, pentru îndeplinirea sarcinilor.

O mare parte a lipsurilor avute în luna trecută, am reuşit să le înlăturăm, atât în cadrul secției, cât şi în birourile plăşilor. Aceasta se datoreşte faptului că am reuşit ca să introducem planul de muncă lunară, cu sarcinile concretizate, prin repartizarea sarcinilor din planul de muncă concret şi nominal, pentru fiecare tov. din colectivul secției. Această metodă am reuşit să introducem şi în birourile plăşilor.

Munca Secției Organizatorice a fost controlată mai intens de Biroul Județean, atât în cadrul şedințelor de birou, unde a fost analizată munca secției pe baza sarcinilor avute din programul săptămânal, cât şi fiecare membru de birou, a fost repartizat cu sarcina de a controla şi îndruma, munca plăşilor, participând la toate şedințele de birou ale plăşilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu Comitetul Județean am ținut o singură şedință, unde a fost prelucrat raportul lunar al biroului Județean.

Biroul Județean ține şedință în fiecare săptămână odată, la fel şi şedințe operative săptămânale.

Secțiile Județenei au ținut şedințe săptămânal, după şedințe de birou, ca sarcinile primite în şedințele de birou să fie repartizate în cadrul şedințelor de secție.

În şedințele de secție sunt întocmite programele săptămânale cu sarcini concrete pentru fiecare tov. ceeace este controlat în cursul săptămânii.

Activul Județean a ținut una şedință, cu ocazia prelucrării importanței verificărilor în etapa II a.

Cu activul de bază am ținut una şedință cu program ideologic.

Comitetele de plăşi au ținut câte una şedință, unde a fost prelucrat bilanțul planului de muncă ale plăşilor de pe trimestrul II. A fost prelucrat proiectul planului de muncă pe trimestrul III.

Birourile plăşilor au ținut şedințe săptămânal. În cadrul acestor şedințe tov. au dat raport, pe baza sarcinilor avute în cursul săptămânii, au fost analizate rapoartele şi au fost întocmite programe săptămânale pe baza sarcinilor din planul de muncă şi sarcinilor intervenite.

În fiecare plasă s-a ținut şedințe cu activul plăşilor, unde secretarul plăşii a dat raportul de activitate al Comitetului de plasă pe trimestrul II şi a fost. În oraş, şedințele de org. de bază au fost controlate de activiştii secțiilor ce au prelucrat noul plan de muncă pentru trimestrul III. ceeace a fost prelucrat în şedința Comitetului de plasă şi a fost aprobat de Comitet.

Şedințele de org. de bază în oraş şi centre industriale se țin din două în două săptămâni. 90% din totalul şedințelor. Acest control a fost foarte slab în org. de bază, din centrele industriale din Județ.

Org. de bază la sate țin şedințe de org. de bază din patru în patru săptămâni. Aceste şedințe toate au fost vizitate de către instructori voluntari, a căror activitate se desfăşoară în condițiuni bune. Instructorii voluntari sunt repartizați cu responsabilitatea în două comune pe județ, aşa că un instructor se deplasează în fiecare a doua săptămână pe teren. Activitatea instructorilor voluntari şi activitatea org. de bază din comune sunt controlate pe baza rapoartelor date de fiecare instructor voluntar, după deplasare. Rapoartele acestea sunt studiate şi pe baza problemelor raportate sunt date instrucțiunile pentru proxima şedință.

Cu instructorii voluntari ținem şedință de instructaj, în fiecare săptămână sâmbătă. Activitatea lor este controlată şi pe teren de către câte un membru din birou, sau activist din secția Organizatorică şi primesc îndrumări şi pe teren.

Grupele de Partid țin şedință lunar odată. Activitatea lor sunt controlate de către membrii din biroul org. de bază. În unele org. de bază şedințele de grupe sunt neglijate, din cauza lipsei de control din partea Secției Organizatorice.

Am organizat şedințe extraordinare cu toate org. de bază pentru prelucrarea importanței verificărilor. Am dat ajutor Comisiilor de verificare, prin

https://biblioteca-digitala.ro

participarea la şedinţele de verificări, fiind repartizaţi membrii biroului Judeţean şi activiştii Judeţenei după posibilităţi.

Am reuşit să introducem şi să întocmim de prima dată graficul cu ţinerea tuturor şedinţelor de Partid de org. de mase şi ale Comitetelor Provizorii, pentru a putea cuprinde mai uşor controlul acestor şedinţe.

Îndeplinirea sarcinilor prevăzute în planul de muncă reiese din bilanţul planului de muncă, care este alăturat anexat prezentului raport.

În concluzie

În cursul lunei Iunie am avut şi lipsuri, în ceeace priveşte activizarea Comitetelor org. de Partid. A fost neglijat controlul unor comitete activitatea lor precum şi activitatea org. de bază în cadrul acestor Comitete.

Nu am reuşit nici până în prezent să controlăm de mai aproape activitatea grupelor de Partid, bazându-ne pe controlul membrilor de birou ale org. de bază, care în unele cazuri au fost insuficiente.

Ca sarcină urgentă avem să introducem noile planuri de muncă în toate org. de bază, şi Comitete de organizaţie de Partid.

Sighet, la 3 Iulie 1949

Resp. Secţiei Organizatorică,

Raport informativ al Comitetului Judeţean P.M.R., secţia organizatorică, Fond Comitetul Judeţean al P.M.R., Dosar 67/1949, fila 72.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUD MARAMUREŞ
SECŢIA ORGANIZATORICĂ

RAPORT INFORMATIV

Referitor la etapa III a a organizării cooperaţiei care a durat de la 15 Iunie la 26 Iunie 1949. în această etapă s-a organizat şedinţe în fiecare comună cu membrii cooperativelor. În aceste adunări obşteşti s-a prelucrat legea de organizare şi Statutul Cooperatist, precum şi s-a procedat la reînregistrarea membrilor vechi şi înscrieri de noi membrii.

Pentru desfăşurarea acestei etape, s-a întocmit un plan de muncă detailat pentru asigurarea desfăşurării acestei acţiuni în cât mai bune condiţiuni.

Pentru asigurarea îndeplinirii a condiţiunilor, de a duce la bun sfârşit acţiunea, în ziua de 18 Iunie înainte de masă, s-a făcut o şedinţă de instructaj cu toţi membrii din comisiile de plase. În ziua de 18 Iunie după masă s-a ţinut o şedinţă de instructaj, cu instructorii voluntari, recrutaţi din elemente capabile, cari

https://biblioteca-digitala.ro

cunosc şi lucrază în cooperație, membrii şi nemembrii de partid verificați. În şedințele de instructaj s-a ținut câte un seminar, pentru aprofundarea problemelor strict legate de muncă, ce urmează să se depună pe teren.

Comunele de pe cuprinsul județului, au fost cuprinse de instructorii voluntari în două serii şi anume: în ziua de 13 iunie au fost cuprinse 32 de comune, iar în ziua de 26 Iunie au fost cuprinse restul de 28 comune. Atât în zilele când instructorii voluntari au fost pe teren, cât şi în zilele următoare, tov. din Comisia Județeană de organizare a cooperației, au fost pe teren, pentru a verifica munca, dând instrucțiuni şi îndreptând greşelile mici, comise de unii dintre cei cari au lucrat cu această ocazie pe teren.

La complectarea adeziunilor se observă în general o stare de rezervă, din partea membrilor, mai ales în ceeace priveşte rubrica care trebuia complectată cu situația averii mobile şi imobile. S-a aflat şi motivul acestei, s-a lansat zvonul ca rubrica activa trebuie complectată din cauză că dacă se va găsi lipsuri la cooperativă , sau cooperativa va da faliment, atunci se vor averea membrilor cooperatori, din care va fi acoperite.

După aflarea acestui zvon imediat am trecut la combaterea ei prin muncă de lămurire prin activiştii plăşilor şi prin membrii secțiilor de organizare a cooperației, după care se observă rezultate bune.

Sighet, la 3 Iulie 1949

Resp. Secției Organizatorică,

Raport de activitate pe luna iulie al Comitetului Județean al P.M.R., secția organizatorică, Fond Comitetul Județean P.M.R., Dosar 67/1949, filele 77-79.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL JUD. MARAMUREŞ
SECȚIA ORGANIZATORICĂ

RAPORT DE ACTIVITATE
Pe luna Iulie 1949

Sarcinile ce au stat în fața Secției Organizatorice în luna Iulie au fost duse la îndeplinire în condițiuni mai bune ca în lunile precedente.

Această îmbunătățire în munca noastră se datoreşte în primul rând faptului , că am reuşit ca să cuprindem toate sarcinile care au fost repartizate concret pe tovarăşi, iar sarcinile repartizate au fost controlate mai intens din toate punctele de vedere.

https://biblioteca-digitala.ro

O parte din lipsurile avute în luna trecută, am reuşit într-o oarecare măsură să le înlăturăm, atât în cadrul secției, cât şi în birourile plăşilor.

Aceasta se datoreşte faptului că am reuşit să introducem planul de muncă lunar cu sarcinile avute concretizate, prin repartizarea sarcinilor din planul de muncă concret, şi nominal, pentru fiecare tovarăş din colectivul secției.

Această metodă am reuşit să introducem şi în birourile plăşilor. Munca Secției Organizatorice a fost controlată de către Biroul Județean, atât în cadrul şedințelor de birou, unde a fost analizată munca secției pe baza sarcinilor avute din programul săptămânal, cât şi fiecare membru din birou a fost repartizat cu sarcini concrete, de a controla şi îndruma munca plăşilor, participând la toate şedințele de birou ale plăşilor.

Cu Comitetul Județean s-a ținut şedință în ziua de 7 Iulie unde s-a analizat munca care a depus tovarăşii din Comitet şi s-a trasat sarcini pentru viitor.

Biroul Județean a ținut şedință în fiecare săptămână odată.

La fel s-a ținut 7 şedințe operative.

Activul Județean a ținut şedință în ziua de 10 Iulie, unde Comitetul Județean a făcut o dare de seamă asupra activităşii din perioada dela 1 Aprilie şi până la 30 Iunie. În şedință s-a constatat că după darea de seamă nu a fost ajutat Comitetul Județean prin discuțiile tovarăşilor. Nu au ridicat cuvântul într-un număr mai mare ca să arate eventuale greşeli Comitetului Județean asupra dării de seamă care a făcut.

De altfel şedința a decurs bine în general cu excepția acestor greşeli din partea activului.

Secțiile Județene au ținut şedință săptămânal după şedințele de birou, adică 4 şedințe în luna Iulie, după care sarcinile primite în şedințele de birou, au fost repartizate pe tovarăşi, în cadrul şedințelor de secții.

În şedințele de secție sunt întocmite programele săptămânale defalcat pe zile pentru fiecare tovarăşi, ceeace era controlat în timpul săptămânii.

Activul Județean a ținut 2 şedințe extraordinare: 1 cu ocazia prelucrării colectărilor în ziua de 16 Iulie, unde a fost introduse în toate 60 organizații de bază săteşti, această prelucrare, după care s-au observat următoarele:

În primul rând s-a observat că țărănimea săracă şi mijlocaşă au înțeles rostul colectărilor, dar chiaburimea satelor au început să lanseze anumite zvonuri, după care au fost demascați şi combătute zvonurile. Al doilea şedință extraordinară cu activul județean a fost în ziua de 21 Iulie cu ocazia prelucrării noii Legi a impozitului agricol. După prelucrarea acestor materiale a doua zi s-a ținut seminariu cu tovarăşii care au mers jos în organizațiile de bază săteşti să prelucreze.

În 3 plăşi adică în plasa Sighet, Şugatag şi Iza s-a prelucrat ziua de 24 Iulie, care au cuprins toate 49 organizațiile de bază săteşti din aceste plăşi, iar în plasa Vişeu s-a prelucrat cu o săptămână în urmă, adică în 31 Iulie din cauza inundațiilor mari cari au fost din cauza ploilor şi a fost stricat un pod peste care trebuia să trecem în plasa Vişeu şi nu s-a putut.

https://biblioteca-digitala.ro

La această dată a fost cuprinsă toate 11 organizații de bază din plasa Vişeu. În timpul prelucrării s-a constatat o foarte mare bucurie din partea țărănimii sărace şi mijlocaşe din județul nostru deoarece majoritatea țărănimii vin scutiți de impozit, iar o parte din țărănimea mijlocaşă după situațiile în care se află au dreptul la aceste reduceri. S-a mai constatat o mare bucurie din unele comune şi din partea chiaburimei deoarece cu aplicarea noii Legi, li se vine la mulți să plătească mai puțin față de anii trecuți.

Dar s-a observat şi anumite zvonuri lansate din partea unor chiaburi care spuneau că acum veți vedea voi că plătiți impozit după care vite sau oi, dar acest zvon a fost lămurit acolo unde s-a constatat şi combătut şi acesti chiaburi au fost arătați în fața țărănimii.

Comitetele de plăşi au ținut câte una şedință, unde s-au dat rapoarte despre munca care au depus în activitatea lor.

Şedința de activ s-a ținut numai într-o plasă. În plasa Iza, s-au luat rapoarte dela 4 comune. La discuții asupra rapoartelor de către acei 4 organizații de bază a reieşit că în 2 comune există în mare măsură misticismul religios / comuna Bocicoel şi Cuhea /.

În cadrul planului de muncă pe luna August ne-am luat angajamentul ca să trimitem în aceste comune echipe culturale şi să organizăm o conferință în cadrul căminului cultural şi a A.R.L.U.S.-ului.

Şedința de organizații de bază în oraş şi centre industriale au fost ținute 62, dintre care 55 au fost vizitate de activiştii secțiilor şi 6 a fost nevizitate în această lună. Dar acest control a fost foarte slab mai ales în organizațiile de bază din centre industriale din județ. Rezultatele dela aceste şedințe a organizațiilor de bază din județ şi centre industriale, trebuie să recunoaştem că grupele de partid ne-am neglijat, dar pentru luna August ne-am luat în planul de muncă şi o sarcină principală activizarea grupelor de partid.

Grupele de partid au ținut şedință lunară o dată, activitatea lor este controlată de către membrii din biroul organizații de bază, dar în unele organizații de bază şedințele de grupe sunt neglijate din cauza lipsei de control din partea Secției Organizatorice.

Organizațiile de bază dela sate a ținut şedință din 4 în 4 săptămâni conform planului de muncă, aceste şedințe sunt controlate de către instructorii voluntari, a cărora activitate se desfăşoară în condițiuni mult mai bune.

Instructorii voluntari sunt repartizați cu responsabilitatea pe două comune pe județ. Activitatea instructorilor voluntari este controlată prin deplasarea activiştilor şi biroului județean, care pleacă pe teren în urma lor pentru a le controla munca lor şi a îndruma pe teren acolo unde se află.

Cu instructorii voluntari ținem şedințe de instructaj în fiecare săptămână Sâmbăta, metoda aceasta introdusă de 2 luni de zile dă rezultate bună.

Constatările pe teren în urma rapoartelor care le aduce instructorii voluntari şi care sunt studiate de către noi sunt următoarele: În urma instalării Comitetelor provizorii al Sfaturilor populare locale, o mică parte din comune secretarii organizațiilor de bază au intrat în comitetele de provizorii sau în conducerile cooperației. Plăşile au neglijat acest lucru ca să propună imediat alt

https://biblioteca-digitala.ro

secretar de organizații de bază. Dar totuşi am reuşit acum spre sfârşitul lunii ca acei secretari instalați în Comitetele Provizorii sau în conducerile cooperației să fie înlocuiți cu alte elemente bine verificate, mai ales din comunele unde a trecut Comisia de verificare.

În județ s-a reorganizat în luna iulie 17 birouri de organizații de bază, iar în oraş 4 birouri de organizații de bază, această reorganizare a fost făcută în strânsă legătură cu Secția de Cadre. Iar restul tovarăşilor care au rămas neînlocuiți este în curs.

S-a făcut o acțiune pe teren în legătură cu cooperație conform instrucțiunilor Comitetului Central au fost repartizați 4 activişti în etapa a 4-a fixând numai 4 alegeri în 4 comune, pentru ca să putem face un control, analizând lipsurile pe baza căruia pentru săptămâna viitoare să putem cuprinde mai multe comune.

Pentru pregătirea acestori alegeri Biroul Județean a repartizat alți 4 tovarăşi cu sarcina de a pregăti alegerile în cele 4 comune, fiind plecați pe teren cu 4 zile înainte de alegeri.

În ziua de 31 Iulie au participat membrii Biroului Județean la fiecare adunare. Analiza acestor şedințe vă trimitem printr-un raport anexat.

În luna Iulie în județ au făcut 2.500 de oameni muncă voluntară la diferite munci obşteşti, adică 10.000 ore.

În oraş s-a făcut muncă voluntară 324 de oameni care au făcut 1.298 de ore.

În cursul lunei iulie am intensificat munca de lămurire pentru a asigura vărsarea cotizațiilor la timp. Totodată asigurând şi ridicarea numărului membrilor cotizanți. Am reuşit să încasăm pe luna iunie suma de 124.246 lei total până la 20 iulie.

Am reuşit să întocmim graficile cu ținerea tuturor şedințelor de Partid şi organizațiilor de massă, pentru a putea cuprinde mai uşor controlul.

Concluzii

În cursul lunei iulie am avut şi lipsuri în ceeace priveşte activizarea comitetelor organizațiilor de Partid. Au fost neglijați controlul acestor Comitete, activitatea lor, precum şi activitatea organizațiilor de bază din cadrul acestor Comitete.

Nu am reuşit să controlăm în mai deaproape activitatea grupelor de partid bazându-ne pe controlul membrilor din Biroul organizațiilor de bază care au fost insuficiente.

Cu sarcină urgentă avem să introducem noul plan de muncă în organizațiile de bază şi Comitetele de partid.

Sighet, la 2 August 1949

Resp. Secției Organizatorice,
Alexandru Kovacs

https://biblioteca-digitala.ro

Proces verbal încheiat la 3 ianuarie 1949 cu ocazia şedinţei organizaţiei de bază a Şantierului Naţional „Vasile Luca", Salva – Vişeu, având pe ordinea de zi:

1. **raportul general**
2. **discuţii asupra raportului**

Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 78/1949, pag. 1-6

Partidul Muncitoresc Român
Secţia şantierului Naţional „Vasile Luca"
Salva – Vişeu

Proces verbal

Încheiat azi 3 ianuarie 1949 cu ocazia şedinţei plenare de partid cu participarea tuturor membrilor de partid aflaţi pe şantierul Salva – Vişeu.

Şedinţa este deschisă de tov. Secara Ion secretar adjunct al organizaţiei de partid la orele 19.35 cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul general
2. Discuţii asupra raportului

Tov. Secara dă cuvântul tov. Beldeanu secretarul organizaţiei de partid al şantierului care prezintă raportul general de activitate al organizaţiei de partid cuprinzând şi lucrările administrative în perioada de timp 1 Aprilie 1948 până la 31 Decembrie 1948.

După ce trece în revistă desfăşurarea evenimentelor din ţara noastră în acest interval şi făcând o analiză a posibilităţilor care au creat condiţiile necesare pentru deschiderea şantierelor naţionale, ca pe data de 14 Aprilie 1948 se deschide şantierul Salva – Vişeu, în cadrul planului pentru crearea şantierelor naţionale pe ţară, cu găsirea muncii voluntare al brigadierilor mobilizaţi de FNTDR.

Şantierul Naţional Salva Vişeu cuprinde o întindere de circa [...], având lucrări de artă, terasamente, podeţe, poduri, viaducte şi canale.

Odată cu înfiinţarea şantierului s-a pus în mod imperios problema de organizare a unei organizaţii de partid care să devină forţa conducătoare pe acest şantier. Obiectivele care au stat în faţa organizaţiei de partid înfiinţată în prima jumătate a lunii iulie au fost: a / identificarea membrilor de partid; b / punerea bazelor organizatorice a partidului; c / constituirea comitetelor de fabrică şi a unui comitet de conducere sindicală pe întregul şantier; d / încadrarea tineretului încadrat în brigăzile voluntare în spiritul învăţăturilor partidului; e / educarea şi ridicarea nivelului politic şi ideologic al tuturor oamenilor muncii de pe şantier; f / crearea de noi organizaţii de partid care să corespundă cu curele de transmisiune între partid şi masa membrilor de partid; g / lupta hotărâtoare

https://biblioteca-digitala.ro

împotriva reacțiunii, care a manifestat o accentuată activitate începând de la brigadieri prin ofițeri, subofițeri etc. care au reuşit să se strecoare printre aceştia. De la comiterea actelor de sabotaj prin manevre e a provoca deraierea trenurilor de linie îngustă, blocarea lor etc. şi chiar tendințe de a crea organizații subversive pe acest şantier.

În continuare vorbitorul trece la analizarea activității organizației de partid în general şi asupra vieții de partid în special.

Pentru organizarea organizației de partid de pe acest şantier Comitetul Central a delegat pe tovarăşii Erdei N. şi Ion Beldeanu dând instrucțiuni județenelor Maramureş şi Bistrița de a detaşa activişti pentru această organizație.

În prima perioadă a activității sale organizația de partid nu a avut un birou sănătos neexistând nici o colaborare sănătoasă între secții, astfel au fost descoperiți ulterior elemente duşmănoase partidului ca: Palamarenco Nichita şi Ardeleanu Tiberiu care au făcut parte din cadrele activiştilor organizației şi care ulterior au fost excluşi din rândurile partidului.

Începând cu luna August situația s-a îmbunătățit şi putem afirma că colaborarea între secțiile comitetului de partid sunt sănătoase şi ca Biroul comitetului de organizației a reuşit să cuprindă munca prin cele patru sectoare create mai târziu.

Tov. Ion Beldeanu trece în revista realizărilor organizației de partid dând citire unui tabel centralizat din care reiese că această activitate a fost crescândă.

În ceea ce priveşte educarea membrilor de partid şi a masei salariale în spiritul ideologiei Marxiste-leniniste-staliniste, în spiritul luptei de clasă, se poate constata o ascuțire a vigilenței de clasă în demascarea acțiunilor duşmanului de clasă şi a revenirii lor.

Arma cea mai puternică a partidului critică şi autocritică care la început a fost folosită formal a devenit un mijloc de îndreptare eficace în activitatea de zi cu zi. În cadrul însuşirii critice şi autocritice s-a dezvoltat şi democrația internă de partid.

Oratorul arată în continuare situația organizațiilor de masă, sindicat, tineret, femei şi Arlus, concretizând realizările şi lipsurile fiecărui în parte, precum şi ajutorul dat de comitetul de partid pentru asigurarea condițiunilor favorabile la buna desfăşurare a activității organizațiilor de masă.

Deficientă în ceea ce priveşte colaborarea între organizația de partid şi tehnicienii şantierului a fost înlăturată în bună măsură prin folosirea metodelor juste pentru apropierea şi antrenarea în câmpul muncii.

Tov. Beldeanu documentează situația pe linie de producție şi administrație în ceea ce priveşte eforturile comitetului de partid pentru îmbunătățirea situației în toate domeniile de activitate. Astfel aminteşte vorbitorul de la vechea Direcțiune sabotoare în frunte cu fostul director Ing. Năstăsescu care prin vigilența partidului a fost înlăturat înlocuindu-l prin ing. Amedeo Georgescu şi prin legătura pe care a ținut-o biroul organizației de partid prin tov. subdirector Barbu Jacques cu direcțiunea tehnică s-au reuşit în bună măsură să fie eliminate lipsurile din trecut creându-se condiții pentru o bună colaborare.

https://biblioteca-digitala.ro

Arătând situația serviciilor: materiale, utilaj, alimentare, medical şi personal, expune importanța şi atribuțiile fiecăruia respectiv măsura în care s-au achitat de sarcini, accentuând ca serviciul alimentar are o componentă nesănătoasă în frunte cu conducătorii lui care sunt în bună măsură vinovați de lipsurile acestui serviciu.

Sublinierea rezultatelor muncii şi activității CLRS-ului în urma naționalizării care s-a achitat în bună măsură de sarcinile ce le revenea.

În încheiere tov. Ion Beldeanu arăta lipsurile avute în această perioadă astfel: nerezolvarea la timp a problemelor din lipsa de orientare. În prima fază lipsa planului de muncă şi a unei munci sistematice. Nu s-a persistat în verificarea activului de partid. Nu s-a pus destul accent pe munca de ridicare a noi cadre. Nu s-a accentuat de ajuns asupra studiului individual.

În ceea ce priveşte lipsurile pe plan administrativ în primul rând neaccentuarea într-o măsură suficientă a spiritului gospodăresc. Folosirea unor metode nejuste pe alocuri față de administrația şantierului.

Cu privire la lipsurile personale tov. Ion Beldeanu arata că până la un moment dat a întrebuințat metoda de comandă întreprinzând unele măsuri fără consultarea biroului organizației de partid. A întrebuințat o metodă dură față de unii tovarăşi muncitori brigadieri şi tehnicieni. Iar pentru eliminarea acestor lipsuri îşi ia angajamentul de a duce o muncă intensă folosind experiența câştigată până în prezent.

Trecerea în anul 1949, continuă vorbitorul, constituie o trecere la o economiei planificată socialistă pe baza planului general economic, iar nouă ne revine sarcina principală de a contribui prin efortul şi elanul nostru la realizarea şi depăşirea acestui plan.

În ceea ce priveşte activitatea pe viitor a organizației de partid de pe acest şantier tov. Ion Beldeanu trasează următoarele sarcini concrete:

- urmărirea cu atenție la reorganizarea şantierului şi verificarea tuturor elementelor ce vor constitui aparatul administrativ
- întărirea din punct de vedere organizatoric a partidului
- sprijinirea efectivă a organizațiilor de masă, sindicat, tineret, femei şi Arlus
- antrenarea muncitorilor în munca de ridicare a producției şi a productivității muncii
- ridicarea nivelului ideologic, politic şi cultural a membrilor de partid şi a maselor de salariați în vederea unei juste atitudini față de muncă
- întărirea spiritului de vigilență şi lupta necruțătoare împotriva reacțiunii
- intensificarea colaborării cu organizațiile de bază săteşti din sânul şantierului.
- Cimentarea înfrățirii între muncitori, brigadieri şi tehnicieni.

La sfârşitul raportului general tov. Ion Beldeanu comunica colectivului de partid hotărârea Comitetului Central cu privire despre acest şantier fiind propus în locul lui Tov. Ion Secara.

Exprima mulțumiri tuturor membrilor de partid, comitetului şi biroului organizației de partid pentru ajutorul acordat în munca pe care a depus-o pe acest şantier.

https://biblioteca-digitala.ro

Încheind raportul şi cu aceasta primul punct al ordinei de zi tov. Ion Secara anunţa deschiderea punctului 2 din Ordinea de zi.

La discuţii au luat cuvântul 22 tovarăşi care exprima în unanimitate aprobarea raportului general făcut de tov. Ion Beldeanu adâncind lipsurile avute în cursul acestei perioade, luându-se angajamentul pentru lichidarea lor, pentru a duce o muncă de lămurire la realizarea şi depăşirea planului general economic contribuind prin aceasta la ridicarea standardului de viaţă a celor ce muncesc.

Ultimul ia cuvântul tov. Ion Secara, noul secretar al organizaţiei de partid accentuează că darea de seamă prezentată de biroul organizaţiei de partid prin tov. Beldeanu este cu atât mai importantă, deoarece este supusă focului criticii şi autocriticii a tuturor membrilor de partid de pe acest şantier, dând posibilitatea ca fiecare membru de partid să se pronunţe în privinţa muncii comitetului de partid.

Creatorul subliniază că din darea de seamă reiese o serie de părţi negative pe lângă cele pozitive, de aici izvorăsc şi sarcinile noastre pe viitor pentru a duce o muncă şi luptă hotărâtă pentru lichidarea lipsurilor.

În continuare vorbitorul expune că fără creşterea forţelor păcii în frunte cu URSS şi fără ajutorul în toate domeniile acordat de marea ţară a socialismului nu ar fi fost posibil atingerea stadiului în care ne aflăm. Victoria Armatei Roşii eliberatoare condusă cu măiestrie de geniul lui Stalin a creat condiţii favorabile pentru deprinderea unor serii de ţări din lanţul capitalismului, având azi o nouă structură de stat unde puterea aparţine poporului muncitor în frunte cu clasa muncitoare condusă de partidul ei la avangardă. Din rândurile acestor ţări cu democraţie populară face parte Republica Populară Română. Dezvoltarea RPR este o condiţie a construirii socialismului la noi în ţară.

Analizând forma nouă de lucru pe şantierul Salva – Vişeu, tov. Ion Secara arată că în loc de urgenţă trecem acum la o economie bine chibzuită care este necesară în condiţiunile actuale şi care este tot atât de frumoasă ca şi accentuarea urgenţei. De aceea, toţi muncitorii, tehnicienii şi brigadierii de pe acest şantier se vor achita cu acelaşi elan de care au dat dovadă până în prezent.

Legea primului plan economic general pe anul 1949 creează condiţii pentru construirea temeliilor socialismului la noi în ţară. Acest plan poate şi trebuie să fie realizat şi chiar depăşit cu atât mai mult cu cât a fost propusă de Partidul Muncitoresc Român pentru ridicarea bunei stări a poporului muncitor.

Îndeplinirea şi depăşirea lui va contribui în mod hotărâtor la ridicarea prestigiului RPR pe plan internaţional, va contribui la întărirea lagărului anti-imperialist şi democratic în fruntea căruia stă puternica ţară a socialismului Uniunea Sovietică şi ne va permite să mergem înainte spre construirea socialismului, unde dispare exploatarea omului de către om.

În încheiere, tov. Ion Secara îţi ia angajamentul cu ocazia încredinţării noii funcţiuni în calitate de secretar al organizaţiei de partid că nu va fi niciodată obosit şi nu va precupeţi nici un efort în munca sa pentru a reprezenta fidel interesele clasei muncitoare. Acest angajament constituie şi o datorie a sa fiind fiu al clasei muncitoare crescut şi educat de partidul de avangardă.

Cu aceste cuvinte tov. Ion Secara închide şedinţa plenară.

https://biblioteca-digitala.ro

Şedinţa ia sfârşit cu intonarea internaţionalei la orele 1.10.

Menţionăm nivelul înalt al şedinţei care a reieşit atât din partea vorbitorilor care au prezentat rapoarte cât şi din discuţiile tovarăşilor care s-au înscris la cuvânt, caracterizând această şedinţă ca fiind din cele mai reuşite şi care constituie un imbold şi întărirea încrederii în forţa de nezdruncinat a partidului nostru.

Şedinţa a avut şi un caracter agitatoric atât prin discursurile rostite cât şi prin lozincile aclamate. Această plenară a constituit şi un prilej pentru mobilizarea activului organizaţiei de partid de pe şantier, contribuind prin aceasta la întărirea organizatorică şi politică a organizaţiei de partid.

Tunele 3 ianuarie 1949

Delegat al CC PMR
Ion Beldeanu

Sec. Org. PMR Şant. Naţional Salva - Vişeu
Ion Secara

Dragomireşti, 6 ianuarie 1949
Raport de activitate al Comitetului P.M.R. al Plasei Iza privind activitatea organizaţiilor de bază ale P.M.R. din comunele Strâmtura, Rozavlea, Şieu, Săcel, Sălişte, Glod, Slătioara, Bocicoel şi Dragomireşti.
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al P.M.R., Dosar 81/1949, fila 1-2.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
Comitetul plasei Iza

RAPORT DE ACTIVITATE

Fiind în comunele din plasă tov. Coman Vasile dela judeţeana şi tov. Gogea Andrei, Faur Gh., Ţiplea Ştefan, cât şi tov. instructori voluntari, am constatat următoarele:

În comuna Strâmtura biroul organizaţiei de bază este complet planul de muncă s-a întocmit cu tov. Mirica dela secţia Organizatorică dela judeţiana, dar planul trimestrial nu este concretizat pe membrii biroului. Instrucţiunile Comit. Central au fost un ajutor planului de muncă şi au fost primite în mod foarte plăcut, a fost în organizaţii o atmosferă foarte bună, iar membrii biroului şi membrii organizaţiei nu au avut nimic de complectat şi nici nu au contribuit cu nimic referitor la instrucţiunile date de C.C., nu au avut nici o propunere, prezenţi au fost 13 tov. din 25 tov., tovarăşi de organizaţii au spus că s-au ţinut prea mult în adunare, din planul de muncă până în prezent nu s-a realizat nimic.

Comuna Rozavlea. Biroul organizaţiei de bază este complet, noile instrucţiuni a fost prelucrate de către tov. Voica Eliza noile instrucţiuni au fost

https://biblioteca-digitala.ro

primite foarte bine de către biroul organizației, spunând că le este un ajutor în muncă. Prezenți fiind 15 tov. din 17. Nu au avut nici o propunere referitor la instrucțiuni. Din planul de muncă s-au pus în aplicare imediat ex. tov. Hasdaceanu din sarcinile luat a stat de vorbă cu 7 tov. pentrua-i înscrie în organizațiile de bază. Tov. Smicală a pregătit 2 conferințe cu caracter politic. Planul nu a fost concretizat pe membrii biroului, iar planul de muncă s-a prelucrat la o casă şi nu la sediul P.M.R. la secretara U.F.D.R. cu numele de Griguța Ileana, iar instrucțiunile au fost prelucrate cu toate birourile organizațiilor de mase, au fost convocate de către secretarul organizației de bază, spunând că a uitat nefiind atent la prelucrarea instrucțiunilor de plasă.

Comuna Şieu. Biroul organizației de bază este complet dar trebuie schimbat, secretarul este referentul administrativ, Diac Vasile, secretar ajutor I Gogea Andrei este secretarul Comit. Secretar ajutor II este preşedintele comitetului Dunca Ion, instrucțiunile au fost prelucrate de către tov. Telman Nicoară, instrucțiunile au fost primite în mod foarte just, prezența a fost 6 tov. din 7. s-au ridicat problema întovărăşirilor în organizația de bază de către tov. Diac Vasile. Planul de muncă nu a fost concretizat pe membrii biroului, iar din sarcinile luate s-au trecut la acțiune pe teren unde s-au făcut munci voluntare cu căruțele 20 de care 20 de zile. – Au adus lemne pentru şcoală, comitetul c. de la comuna Botiza.

Comuna Săcel. Biroul organizației este complet instrucțiunile au fost prelucrate de tov. Filipciuc Alexandru, prezenți fiind 16 din 1 tov. planul de muncă ne-a fost concretizat pe membrii din birou, instrucțiunile au fost primite foarte bine, şi nu au avut nici o propunere referitor la instrcțiuni, tov. au participat la discuții toți, din sarcinile luate nu au pus în aplicație pe teren nimic, mai puțin tov. Grad Dumitru a pregătit 3 conferințe şi o piesă „Sfântul Gogu" pentru combaterea superstițiilor luarea cursurilor de alfabetizare şi reînoirea Căminului Cultural aflându-se într-un hal fără hal lăsat de şantier în comuna Săliştea. biroul organizației de bază este complet ar trebui schimbat secretarul I şi II deoarece secretarul este Vicepreşedinte şi secretar ajutor II este preşedintele comitetului provizoriu, instrucțiunile sunt primite foarte bine au fost prelucrate de tov. Filipciuc Alex. Prezenți fiind tovarăşi din 16 tov. nu au pus în aplicare sarcinile din planul de muncă până în prezent nimic pe teren, planul de muncă trimestrial nu este concretizat pe membrii biroului.

Comuna Glod. Planul de muncă a fost prelucrat de tov. Hotima Toader, la adunarea prelucrării instrucțiunilor au participat întreaga organizație adică 11 tovarăşi, a fost primite într-un mod plăcut, în legătură cu planul de muncă membrii organizației de bază nu sunt mulțumiți cu punctul cooperatist din planul de muncă spunând că nu pot înscrie noi membrii din cauză că populația nu este mulțumită cu marfa în schimb fiindcă este prea scumpă şi nu au cereale pe ce să o cumpere, unde tov. Faur i-au convins arătându-le cum muncitorii care muncesc pe această marfă. Planul de muncă trimestrial nu a fost concretizat pe membrii organizației de bază planul lunar nu au fost luate sarcini şi angajamente, din sarcinile luate tov. Ardelean Nuțu din sarcinile luate a înscris 4 membrii în

https://biblioteca-digitala.ro

cooperativă. – au antrenat 20 analfabeți ca să urmeze cursurile, au dus 4 care de lemne pentru şcoală.

Comuna Slătioara. Biroul organizației de bază este complet şi instrucțiunile au fost prelucrate de tov. Irima T. au fost primite în mod foarte bine, însă planul de muncă nu este concretizat pe membrii biroului, din sarcinile luate în planul de muncă nu au pus în practică nimic pe teren, au participat la adunare 8 tovarăşi din.

Comuna Bocicoel.Biroul organizației de bază este complet instrucțiunile date de C.C.au fost prelucrate de tov. Ilc Toader şi au fost primite foarte bine şi un ajutor în muncă, organizația de bază fiind prezentă întreagă, iar din planul de muncă trimestrial nu a fost concretizat pe membrii biroului.

Comuna Dragomireşti, biroul organizației de bază este complet instrucțiunile comitetului central a fost prelucrate de tov. Ilc Iosif fiind prezentă toată organizația, instrucțiunile au fost primite foarte bine de membrii, planul de muncă nu a fost concretizat pe membrii birourilor,nu s-a pus în aplicație nimic pe teren.

Dragomireşti la 9 Ianuarie 1949
Secretar,
Godja Andrei

Raport în legătură cu instalarea Comitetelor Provizorii în Plasa Iza
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, Dosar 81/1949, fila 5
Dragomireşti, 15 ianuarie 1949
Tabel nominal despre toți foştii prizonieri din Plasa Iza reîntorşi din URSS,
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, Dosar 81/1949, filele 3-4

Pretara Plasa Iza – Dragomireşti
Nr. 45 din 14 ianuarie 1949

TABEL NOMINAL
despre toți foştii prizonieri reîntorşi din URSS

Comuna	Numele şi prenumele	Data naşterii	Ocupația	Starea familială şi domiciliul
Săcel	Mihali Dumitru	1911,X,22	Lucrător	Căsătorit
	Dologa Ştefan	1901,VII,17	Agricultor	*
	Capra	1922,VIII,26	Lucrător	Necăsătorit
	Gheorghe	1921,VII,9	Agricultor	*
	Bizău Petru	1922,VIII,15	*	*
	Coman	1909,XII,23	Comerciant	Văduv
	Gheorghe	1906,X,27	Cizmar	Văduv
	Bubiştain Moise	1917,I,10	Comerciant	Căsătorit

https://biblioteca-digitala.ro

	Casiror	1903,III,20	Comerciant	Văduv
	Solomon	1921,III,20	Agricultor	Necăsătorit
	Appel Avram	1920,VI,19	Agricultor	*
	Kasner Avram	1911,X,4	Tâmplar	Căsătorit
	Pleş Ioan			*
	Niconfischi	1918,I,14	Muncitor	Voluntar
	Toader			
	Polac ***			
	Rubiştein M.			
	David			
Sălişţea de	Vlad Vasile	1919,X,19	Agricultor	Necăsătorit
Sus	Rad Ion	1920,IV,12	*	*
	Grad Ştefan	1918,VIII,12	*	*
	Grad Vasile	1919,IX,27	*	*
	Iuga Ion	1928,IV,20	*	*
	Chiş Simion	1909,XI,10	*	Căsătorit
	Tand Toader		*	*
	Chiş Vasile	1917,X,4	*	Necăsătorit
	Iuga Vasile	1907,III,31	Casier	Căsătorit
	Deblingher	1906,XII,17	comunal	Necăsătorit
	Mihai	1922,VIII,7	Agricultor	Căsătorit
	Vlad Vasile	1920,X,2	*	Necăsătorit
	Vlad Ion	1922,X,24	*	Căsătorit
	Iuga Gheorghe	1921	*	Necăsătorit
	Iuga Gheorghe	1922	*	*
	Chiş Lupu		*	
Dragomireşti	Baias Mihai	1923,VIII,17	Funcţionar	Căsătorit
	Zubaşcu Alexa	1903,I,30	Agricultor	*
	Fiţigău Ion	1919,X,17	*	Necăsătorit
	Petrovan	1912,IV,4	*	Căsătorit
	Gheorghe	1920,IV,21	*	Necăsătorit
	Zubaşcu Ion	1920,VII,17	*	*
	Coman Ion	1921,VII,4	*	*
	Simon Petre	1919,VIII,17	*	Căsătorit
	Ardelean Filip	1901,XI,6	*	*
	Vlad Ştefan	1909,IX,16	*	*
	Vlad Vasile	1913,IV,26	*	*
	Plohod Vasile	1921,VII,14	*	*
	Zubaşcu Ilie	1921,III,15	Funcţionar	Căsătorit
	Leordean Ion	1915,VI,10	*	*
	Pop Petre	1913,IX,20	Agricultor	*
	Pop Dumitru	1911,I,29	*	Văduv
	Mendelovici	1912,III,29	Comerciant	Căsătorit
	Solomon	1915,II,21	Cojocar	Căsătorit
	Dascăl Emil	1910,IV,16	Agricultor	*

https://biblioteca-digitala.ro

	Praisler Iosif	1922,I,11	Gvard com.	*
	Petrovan Ion	1921,VII,23	Gvard. com.	Căsătorit
	Fițigău	1921,V,10	Comerciant	*
	Gheorghe	1921,X,15	Tâmplar	Necăsătorit
	Bohăraș	1921,VII,23	Agricultor	Necăsătorit
	Grigore	1921,V,20	*	Căsătorit
	Moșcovics	1908,IV,25	Grefier	*
	David			
	Dobozi Ludovic			
	Ofrim Gh.			
	Mariș Ion			
	Hotico Petru			
Cuhea	Bizău Găvrilă	1908,V,26	Agricultor	Căsătorit
	Mariș Ștefan	1913,IV,12	*	*
	Andraș Ion	1921,XI,11	*	*
	Poienar Vasile	1919,XII,30	*	*
	Soplonțoi Ion	1909,III,28	*	*
	Bizău Vasile	1916,XII,6	*	Necăsătorit
	Bizău Ion	1921	*	Căsătorit
	Bizău Vasile	1913,III,3	*	*
	Deac Ion	1928,X,1	*	Necăsătorit
	Bizău Ion	1921,IX,18	*	Căsătorit
	Mariș Dumitru	1920,II	*	*
	Bizău	1931,IX,8	*	*
	Gheorghe	1903,VII,12	*	*
	Todorovici Ion	1920,VI,14	*	*
	Mariș Vasile	1921	*	*
	Mariș Vasile			
Bocicoel	Rad Vasile	1921,VIII,13	*	Necăsătorit
	Muj Dumitru	1911,X,2	*	Căsătorit
	Botiș Dumitru	1919,XI,27	*	Necăsătorit
	Botiș Vasile	1921,X,10	*	Căsătorit
	Rad Grigore	1921,XII,21	*	*
	Dumitrean	1919,II,4	*	Necăsătorit
	Gheorghe	1919,I,2	*	Căsătorit
	Gheșa Ilie	1922,VII,29	*	Necăsătorit
	Rad Găvrilă	1912,IV,24	*	Căsătorit
	Luțai Gh.			
Ieud	Iusco Ioan	1922,VII,2	*	*
	Nemeș Ion	1922,05	*	Necăsătorit
	Dunca Vasile	1920,XI,3	*	Căsătorit
	Chindriș Găvrilă	1921,VI,20	*	Necăsătorit
	Hotico Vasile	1913,VII,20	*	Căsătorit
	Pleș Găvrilă	1921,VI,8	*	Necăsătorit
	Dunca Grigore	1921,V,10	*	*

https://biblioteca-digitala.ro

	Chindriş Ştefan	1907,VIII,14	*	Căsătorit
	Dunca	1921,XI,26	*	Necăsătorit
	Gheorghe	1921,X,25	*	Căsătorit
	Florea Ion	1904,VIII,5	*	*
	Bota Ion	1922,VIII,5	*	*
	Ilea Dumitru			
Rozavlea	Petrovan	1921	*	Necăsătorit
	Gheorghe	1921	*	Căsătorit
	Pietrar Toader	1918	*	Necăsătorit
	Ştef Florea	1921	*	*
	Cocârca	1921	*	Divorţat
	Dumitru	1915	*	Necăsătorit
	Todorovici Ion	1924	Funcţionar	*
	Herştic	1906	Comerciant	Căsătorit
	Alexandru	1905	Comerciant	Necăsătorit
	Ardelean Aurel	1905	Comerciant	Necăsătorit
	Soboi David	1920	Agricultor	*
	Sabo Lăib	1919	*	Căsătorit
	Indig Ianou			
	Roşca Ion			
	Viornei Grigore			
Şieu	Florea	1921	Agricultor	Căsătorit
	Gheorghe	1919,I,24	*	*
	Petreuş	1916,V,26	*	*
	Alexandru	1921,I,12	*	*
	Petreuş Simion	1903	*	*
	Dunca Ion	1921	*	*
	Duna Gheorghe	1918	*	*
	Nan Gheorghe			
	Bilţ Gheorghe			
Botiza	Trifoi Vasile	1919,IX,25	Pădurar	Necăsătorit
	Trifoi Ion	1919,VIII,5	agricultor	*
	Manţa Grigore	1921,XII,22	*	*
	Petreuş Ştefan	1920,XI,10	*	*
	Trifoi Ion	1919,III,1	*	*
	Pop Vasile	1912,IX,19	Tipograf	*
	Trifoi Vasile	1918,I,15	Agricultor	Căsătorit
	Trifoi Vasile	1920,IX,29	*	*
Poienile Izei	Sas Gheorghe	1920,V,10	*	*
	Petreuş Ion	1931,X,15	*	*
	Petreuş	1921,I,20	*	*
	Gheorghe	1921,VII,22	*	Necăsătorit
	Ardelean	1910,XII,14	*	Căsătorit
	Gheorghe			
	Tomşa Toader			

https://biblioteca-digitala.ro

Slătioara	Tuşnea Ion	1921,I,5	*	*
	Marchiş Vasile	1917,VII,22	*	*
	Kovacs Ion	1920,X,15	*	*
	Kovacs Gh.	1919,X,18	*	*
	Gancz Solomon	1912,IX,15	Comerciant	Văduv
	Gantz Vigder	1917,II,9	*	Căsătorit
	Petreuş Nicolae	1907,XII,12	Agricultor	*
	Buftea Ion	1921,IX,15	*	*
	Ardelean Ion	1926,VI,7	*	Necăsătorit
	Ardelean Vasile	1920,X,15	*	Căsătorit
Strâmtura	*** Miron	1919,IX,13	*	*
	Ardelean	1918,IX,7	*	*
	Nicolae	1919,IX,20	*	*
	Covacs Găvrilă	1909,VI,21	*	*
	Ardelean Ion	1920,I,23	*	*
	Velişca Mihai	1924,XII,24	*	*
	Hârb Vasile	1929,IV,6	*	Necăsătorit
	Ciornei Florea	1928,I,29	*	*
	Botizan Grigore	1928,IV,18	*	*
	Botârlă Petru	1905,XII,4	*	*
	Ulici Vasile	1916	*	Căsătorit
	Ulici Ion	1905,XI,13	*	Căsătorit
	Lihet Gheorghe	1912,III,29	*	Căsătorit
	Lihet Gheorghe	1905,II,21	*	*
	Hârb Zaharie	1908,X,30	*	*
	Hârb Vasile	1921,VII,13	*	*
	Hotima Grigore	1921,VII,27	*	Necăsătortit
	Baias	1923,V,4	*	Căsătorit
	Gheorghe	1905,X,3	*	Căsătorit
	Baias	1923,XI,10	*	Necăsătorit
	Gheorghe	1919,I,6	*	*
	Lihet Dumitru	1915,V,10	*	Căsătorit
	Hârb Petru	1921,VI,23	*	Necăsătorit
	Tibruş Grigore			
	Petrovan Grigore			
	Boroica Florea			

Dragomireşti la 15 ianuarie 1949

PRETOR
Vasile Rusu

https://biblioteca-digitala.ro

RAPORT ÎN LEGĂTURĂ CU INSTALAREA COMITETELOR PROVIZORII de pe Plasa Iza

Județeana PRM

Ne-am deplasat în comuna Săcel în ziua 7 iulie 1949 unde am instalat noul comitet provizoriu al comunei Săcel unde a luat parte un număr de 50 de persoane, şedința am deschis-o la ora 10 şi am terminat la ora 11.

Şedința a fost prezidată de tov. Țiplea Todor şi tov. Preşedinte Ile Iosif, după terminarea şedinței în cadrul discuțiilor a luat cuvântul preşedintele Com. Prov. al comunei Săcel Magdău Ioan luându-şi angajament solemn în fața populației că toate sarcinile care îi vor sta în față o să le ducă la bun sfârşit, la fel a luat cuvântul tov. Danci Găvrilă, la fel şi-a luat angajamentul că sarcinile trasate de Partidul Muncitoresc Român le aduce la bun sfârşit, la fel şi-a luat cuvântul tov. Danci Ion, [...] Nicoară, Colcer Docă, Mogagea Ion, aceşti tov. cu inimile deschise au acceptat instalarea Comitetului Prov. din comuna respectivă luându-şi angajamentul că sarcinile care vor fi trasate prin Comitetul Provizoriu le vor duce la bun sfârşit.

Şi-au luat angajamentul că nu vor uita de ascuțirea luptei de clasă şi vor lovi cu cea mai mare duşmănie în cei care ar căuta să semneze regimul de democrație, deci în concluzie am putut constata că populația din această comună au primit instalarea Sfaturilor Populare al Comitetelor Provizorii comunale din toată inima, s-au bucurat când au văzut în mijlocul lor pe tov. Preşedinte al Sfatului Popular al Plasei Iza atât cât şi tov. Secretar Țiplea Todor care au prelucrat detailat sarcinile care stau în fața noului comitet prov. din această comună.

Săliştea de Sus. După terminarea şedinței în comuna Săcel ne-am deplasat în comuna Săliştea de Sus unde am deschis şedința la orele 10, unde şedința a fost prezidată de tov. secretar al PMR Țiplea Todor, pe urmă a luat cuvântul tov. Preşedinte Ile Iosif unde a arătat pe larg importanța şi caracterul instalării Comitetului Provizoriu din comuna Săliştea de Sus, şedința a ținut până la ora 1 şi 30 minute unde au luat parte un număr de 200 cetățeni, după prelucrarea şedinței a luat cuvântul tov. preşedinte Pop Ioan unde şi-a luat angajamentul în fața poporului [...] şi sarcinile trasate de partid şi Comitetul Provizoriu de Plasă, pe urmă a luat cuvântul tov. Iuga Ioan, unde şi-a luat angajamentul şi el că sarcinile care îi stau în față, să muncească cu sârguință pentru a ridica nivelul cultural a maselor largi, pe urmă a luat cuvântul Iuga Petru şi Iuga Ioan şi Chiş Maftei, Grad Simion şi Iuga Găvrilă din mijlocul țăranilor că vor da tot concursul şi sprijinul noului Comitet Provizoriu din comuna care a fost instalat.

Sighet, 9 iulie 1949

https://biblioteca-digitala.ro

Bilanțul planului de muncă pe trimestrul II 1949 al Organizației de bază Justiție a P.M.R. Sighet, Fond Comitetul Județean Maramureș al P.M.R., Dosar 79/1949, fila 171.

Organizația de bază Justiția Sighet

Bilanțul
planului de muncă de pe trimestrul II/1949

Ținerea regulată a ședințelor fixate în zilele de Miercuri la orele [...] de 2 ori pe lună s-a respectat întocmai. În urma intervenției făcute de tov. Radu Vasile a frecventat ședințele în mod regulat, precum și [...]. Ședințele cu studiul individual programate de 2 ori pe la aceiași zi și oră, de asemenea au fost ținute cu excepția câtorva, când au fost prelucrate alte probleme actuale de mare importanță, cu organizarea securității și pazei instituției, cooperația, etc. întrucât acest punct s-a realizat în întregime.

Membri de partid au fost în frunte și au servit ca exemplu pentru alți salariați în muncile profesionale. În urma restructurării personalul judecătoresc reducându-se cu 40% tot efortul nostru a fost ca să [...]. Muncile de birou la zi. În acest scop am ținut cu toți salariații aproape bilunar ședințe de lucru, am făcut control permanent și la muncile voluntare prestate în orele de după masă aproape zilnic, fără recreație, reușind astfel să ținem lucrările de birou la curent. În această muncă s-au distins aproape toți fără excepție, dar nominal trebue să amintim pe tov. președinte Ion Stamatiu, tov. secretar Traian Ona, Arvin Szerdoț, Radu Vasile și Ernest Fried.

Membrii biroului au participat la toate ședințele de activ, iar agitatori, St. Poiană, V. Radu și M. Popescu au fost pe teren, la și E. Fried instructor voluntar, prelucrând sarcinile concrete primite. Cotizațiile sunt plătite, cu excepția tov. T. Mesaroș, care fiind transferată la IPEIL nu se mai interesează de organizația noastră și nu cotizează. În ce privește gazeta de perete, articolele sunt schimbate [...], cu puțină întârziere; aceasta mai lasă de dorit și pentrucă încă nu este oglinda instituției și tov. încă se codesc a scrie articole.

În urma reducerii personalului s-a dus muncă de lămurire pentru ținerea numărului de abonamente la Pace Trainică, restul fiind abonați la Scânteia, Viața Sindicală, Igazsag, etc.

Broșurile au fost difuzate în număr mai mare decât cel la cât ne-am angajat. În această privință se constată încă mare lipsă, deoarece nu. țin contact permanent cu aceia cărora li s-a vândut o broșură pentru a controla dacă într-adevăr și-a însușit cuprinsul broșurii.

În ce privește studiul individual s-a făcut seminar asupra cap.IV în prezența unui tov. de la județeană, dar în cadrul organizației s-a făcut deja și cap.V. în această muncă au participat toți tov. din organizații dar apoi s-a redus la 5, restul făcând studiul mai ușor. În această dată s-a evidențiat tov. E. Fried.

Ducerea muncii de lămurire în instituție și înafara instituției s-a făcut după posibilități, stând de vorbă cu justițiabilii cu ocazia prezentării lor la ședințe.

https://biblioteca-digitala.ro

În acest sens s-a dus muncă de lămurire special pentru cruțarea pădurilor cu ocazia judecării delictelor silvice, de abținere dela acte de sabotaj, importanța cooperativei, etc.

Sighet, 9 Iulie 1949
Secretar,

Sighet, 20 iulie 1949
Proces verbal încheiat la 20 iulie 1949 în şedinţa organizaţiei de bază PMR Sighet
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 79/1949, fila 172

Organizația de bază Justiția Sighet

Proces verbal
astăzi 20 iulie 1949

Pe azi fiind convocată şedința organizației de bază PMR Justiția Sighet cu următoarea ordine de zi:

1. angajarea de sarcini concrete din planul de muncă
2. problema localului Tribunalului de unde urmează a se evacua spitalul sovietic (paza, reparații, dezinfectarea, zugrăvitul etc.)
3. desemnarea sindicaliştilor care să participe la verificare
4. diverse

Au fost prezenți 6 din cei 10 tovarăşi ai organizației, lipsind motivat tov. Ernest
Fried şi Ioan Bogdan, aflați în concediu şi plecați din localitate şi nemotivat Ştefan Podină şi Tulia Mesaroş, ultima deja nici nu mai achită cotizațiile la această organizație. După o discuție în comun, s-a stabilit că cercul de politică prezentă şi prelucrarea articolelor din ziarul Scânteia să se facă ca şi până în prezent pe grupe sindicale, tov. Fried să controleze gazeta de perete tov. Szenassy Ema şi M. Popescu să difuzeze broşurile, tov. Ona să se ocupe cu reactivarea corespondenților de presă, precizarea că la şcoala sindicală de cadre au fost trimişi 6 sindicalişti Popa, Varady, Cojariu, Garessy, Hotea şi Zecani,, iar la şcoala de cadre ARLUS tov. Olaru şi Pollac, tov. Fried, Stamatiu, Popescu, Radu şi Szenassy să execute munci pe teren, tov. Szenassy să asigure colaborarea cu UFDR, tov. Stamatiu, Fried şi Popescu să asigure colaborarea cu ARLUS, UTM şi sindicatul agricol, tov. Ona va susține campania de luptă dusă de URSS şi țările cu democrație populară pentru menținerea păcii, tov. Stamatiu munca în instituție, tov. Ona munca pentru realizarea maximului de economie, tov. Stamatiu, Fried şi Popescu menținerea ritmului normal al lucrărilor, ridicarea

https://biblioteca-digitala.ro

nivelului profesional, tov. Stamatiu şi Ona munca de partid, sprijinirea muncii de verificare, iar în colectiv menținerea vigilenței şi lupta contra şovinismului.

Asupra problemei localului după ce tov. Ona şi Stamatiu au făcut o expunere asupra situației create în vechiul local. S-au discutat şi s-au luat hătărâri de a se trce la muncă pe teren în ce priveşte paza imobilului de la plecarea armatei sovietice până la ocuparea lui de către instanțele judecătoreşti, angajarea şi efectuarea reparațiilor în care să se dea ajutor şi prin muncă voluntară, dezinfectarea cu concursul serviciului sanitar orăşenesc, zugrăvitul, mutatul şi procurarea a cel puțin două case de fier. În timpul expunerii acestui punct s-a prezentat şi a asistat la şedință şi tov. Coman delegat din partea județenei PMR.

După aceasta trecându-se la alegerea şi desemnarea câtorva tov. sindicalişti care să asiste la verificarea membrilor de partid, tov. Ona arată importanța acestor verificări şi rolul ce-l trebuie să-l aibă cei care-l asistă la verificare pentru ajutorarea comisiunii apoi o scurtă caracterizare a tov. sindicalişti, după care majoritatea tovarăşilor prezenți au propus ca în comisia de verificare respectivă cu ocazia verificării membrilor de partid să participe la acea şedință următorii tov sindicalişti: Gheorghe Drăgănescu, Constantin Popescu, Dumitreu Ilea şi Elisabeta Szenassy.

La punctul diverse tov. Coman delegat al județenei insistă asupra plății cotizațiilor la timp, paza instituției, cititul ziarului, antrenarea corespondenților de presă şi întocmirea câte unui articol pentru ziarul Graiul Maramureşului.

Secretar Tr. Ona

Sighet, 28 septembrie 1949
Bilanțul planului de muncă pe trimestrul III, 1949, întocmit de Organizația de bază P.M.R. Justiția Sighet
Fond Comitetul Județean Maramureş al P.M.R., Dosar 79/1949, fila 175.

Organizația de bază P.M.R. Justiția Sighet

Bilanțul
Planului de muncă pe trimestrul III/1949

Studiul istoriei partidului s-a continuat cu partea din membri organizației ajungându-se până la cap.VI; cercul de politică curentă s-a continuat odată sau de două ori pe lună, de câe ori am avut material potrivit de discutat. Prelucrarea articolelor de fond din ziarul Scânteia s-a făcut până la un timp de 2 ori pe săptămână, apoi o dată pe săptămână. Gazeta de perete este condusă de un colectiv în frunte cu un tovarăş membru de partid şi articolele sunt schimbate la 2-3 săptămâni, uneori şi mai des. Numărul abonamentelor la ziare a fost menținut

https://biblioteca-digitala.ro

şi nu a fost mărit. Broşuri nu au fost difuzate, deoarece nu am primit o altfel de sarcină decât o dată când broşurile primite au şi fost difuzate. Corespondenţi de presă nu am reuşit să reactivăm. Tov. Kisvar Iosif şi Szerdotz Ervin au fost trimişi şi frecventează cursurile şcoalei de cadre, iar alţi 6 sindicalişti s-au înscris şi frecventează şcoala de cadre la Consiliul Sindical judeţean. La şcoala de documentare a ARLUS-ului au fost propuşi 2 tov. sindicalişti. La munca de instrumentaj participă tov. repartizaţi în acest scop. La şedinţele organizaţiei de bază tov. participă regulat, lipsă numai în cazuri justificate, rareori se mai întâmplă mici întârzieri. Cotizaţiile sunt plătite regulat. Sarcinile primite dela Comitetul judeţean sunt executate. Colaborarea cu organizaţiile de massă există. Vigilenţa se menţine, iar lupta contra şovinismului se continuă de câte ori e cazul; de asemenea şi campania pentru menţinerea păcii.

Activitatea profesională este intensificată în spiritul luptei de clasă. În instituşie se depun toate eforturile pentru realizarea de economii şi menţinerea ritmului normal al lucrărilor, tinzându-se în acelaşi timp la ridicarea nivelului profesional.

În afara instituţiei se duce muncă de lămurire cu justiţiabilii ca aceştia să-şi îndeplinească în termen obligaţiile economice de a preda ofertele de produse. De asemenea se dă sprijin pentru munca subcomisiunii de verificare.

Sighet, 28 Septemvrie 1949

Secretar,

[Sighet] 24 octombrie 1949
Proces verbal încheiat în şedinţa organizaţiei de bază justiţie Sighet a P.M.R., în care este analizată îndeplinirea sarcinilor din planul de muncă pe trimestrul IV, 1949.
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al P.M.R., Dosar 79/1949, fila 176.

Proces verbal

Astăzi 24 Octombrie 1949.

Pe azi fiind convocată şedinţa organizaţiei de bază cu următoarea ordine de zi:

Rezultatul verificării,
Îndeplinirea sarcinilor din planul de muncă pe trimestrul IV.
Actualităţi politice.
Diverse.

https://biblioteca-digitala.ro

Din totalul de 9 membri de partid, sunt prezenți 5, lipsind motivat tov. Mocanu Ioan şi Ema Szenassy, convocați la o şedință sindicală de comitet şi Ioan Bogdan şi Vasile Radu, primul bolnav, iar al doilea în producție pe teren.

După deschiderea şedinței tov. secretar face o expunere a rezultatului verificărilor dela 1 şi 2 Octombrie 1949, arată că în urma acelor verificări o parte din tov. care mai înainte au aparținut acestei organizații s-au desprins şi urmează a fi considerați ca aparținând organizațiilor dela instituțiile la care funcționează, iar alți tovarăşi noui au venit în organizația noastră. Mai explică că din cauza că unii tov. urmează cursurile de partid, iar alții la sindicat, şedințele au fost întrerupte deoarece acele cursuri se țin chiar în zilele de Miercuri, pe când aveam până acum programate şedințele, iar conform comunicării făcute de tov. Kisvarday, responsabil de cadre, județeana a hotărât ca şedințele de acum înainte să se țină în zilele de Luni la orele 5 după masă.

După aceasta s-a trecut la îndeplinirea sarcinilor din planul de muncă, concretizarea acestor sarcini şi atribuirea lor tovarăşilor. La această discuție a participat şi tov. Fried şi s-a stabilit că munca în legătură cu studiul istoriei partidului să fie încredințată tov. Fried, sarcina cercului de politică curentă să fie dată tov. Nicşici Gheorghe, prelucrarea articolelor de fond din ziarul Scânteia să se facă pe grupe sindicale, la care să participe din partea organizației tov. Fried, Mocanu şi Nicşici, iar articolele din gazeta de perete să fie organizate de un colectiv condus de tov. Bogdan şi în care articole să se prelucreze mai multe probleme ce interesează instituția.

În timpul discuției la aceste puncte au intrat în şedință şi tov. Mocanu şi Szenassy, care s-au întors dela şedința sindicală.

În ce priveşte sarcina intesificării activității profesionale în spiritul luptei de clasă în aplicarea justiției populare, se încredințează tov. Ona, de asemenea şi aceia referitoare la ridicarea nivelului profesional al asesorilor populari. Partea referitoare la ajutorul reciproc acordat magistraților absolvenți ai şcolilor juridice populare, pentru inițierea lor în munca profesională, tov. Ona propune ca să fie delegat cu aceste cursuri tov. Oscar Dahinten, membru de partid, de om cinstit, de încredere şi cu conduită democrată. Mai propune ca munca de lămurire justițiabililor să fie făcută atât de către magistrați şi funcționari în mod individual, cât şi prin şedințele sindicale.

În legătură cu actualitățile politice tov. Ona şi Fried au făcut câte o scurtă expunere.

La diverse tov. Fried remarcă faptul că din partea județenei de partid de mult timp nu ni s-a cerut nici o muncă.

Secretar,
Tr. Ona

Sighet, 25 octombrie 1949

https://biblioteca-digitala.ro

Raport de activitate al Organizației de bază Justiție, a P.M.R. Sighet în care sunt prezentate principalele aspecte de muncă B.O.B, învățământul de partid, cotizații etc.
Fond Comitetul Județean Maramureş al P.M.R., Dosar 79/1949, fila 177.

Raport de activitate pe luna oct. 1949

Organizația de bază Justiția – Sighet are în prezent 9 membri.

În cursul acestei luni din cauza orelor de serviciu şi a timpului nepotrivit fixat pentru tov. care urmează cursurile de partid şi cele sindicale n-am ținut decât o singură şedință şi anume în ziua de 24 Oct. 1949.

Şedința de birou s-a ținut în ziua de 24 Oct. 1949 înainte de masă când s-a stabilit şi ordinea de zi pentru şedința de după masă orele 17.

La şedință au participat în total 5 tov., 4 lipsind motivat.

La şcoala de partid avem 3 tov., 2 la cea cu curs în limba maghiară şi 1 la cea cu curs în limba română.

În instituție munca se depune cu destul interes şi se caută a se aplica lupta de clasă şi în distribuirea justiției populare. Se țin şi şedințe profesionale, în care se ridică nivelul profesional al asesorilor populari şi a absolvenților şcolilor juridice populare. Se fac economii peste tot unde e posibil.

Articolele în ziarul de perete se schimbă la 2-3 săptămâni, iar de aici înainte se caută a se arăta în articole mai mult probleme care interesează justiția populară şi instituția noastră.

Cotizația este plătită în 100% până în luna Sept. 1949, dar de atunci suntem în restanță cu 1 lună, întrucât în urma verificărilor unii nu mai aparțin organizației noastre, iar alții noi au venit şi până ce s-a clarificat situația acestora a trecut 10 a lunii.

Se face muncă voluntară în cadrul instituției.

Pentru Casa Scânteii s-a făcut un meeting cu toți salariații, în urma căruia s-au subscris în total 18.500 lei, în sume variind între 100 şi 1.000 lei şi în rate de la 1 până la 10. Un singur salariat nu a subscris încă, fiind plecat din localitate pe timp de 1 lună. În acest scop avem constituit un comitet din 3 membri, dintre care unul este ad-tiv financiar.

Sighet, 25 Octomvrie 1949

Secretar,
Tr. Ona

https://biblioteca-digitala.ro

Borşa, decembrie 1949
Raport de activitate pe lunile octombrie, noiembrie şi decembrie 1949 al organizaţiei de bază Borşa, Dosar 82/1949, fila 72
Comitetul Judeţean al P.M.R-Sighet
Comitetul de plasă P.M.R Vişeu,dosar 82/1949, fila 72

Secţia de Bază PMR Borşa

Raport de activitate
Pe lunile Octombrie, Noiembrie şi Decembrie 1949

De la 1 Octombrie până la 30 Decembrie ş-au ţinut 7 şedinţe de celulă.

La aceste şedinţe au participat 80% din membrii.

În cursul lunii Octombrie s-a prestat un număr de 500 ore de muncă voluntară în valoare totală de 14.000 lei. Repararea drumului pe şantierul Secul şi la galeria Socolescu. S-au difuzat următoarele materiale cu caracter politic şi educativ: 130 broşuri diferite în limba română şi maghiară.

În cinstea zilei de 7 Noiembrie când se sărbătoreşte a 32-a aniversare a marei revoluţii socialiste din Octombrie, muncitorii ţinutului Minier ACEX Baia Borşa, începând de la începutul lunii Octombrie au pornit la întreceri socialiste cu lozinca „ depăşirea planului fixat pe Ţinut cu 20% până la sfârşitul anului 1949", celelalte obiecte ale întrecerilor în cinstea acestei zile au fost depăşirea normei fixată pentru luna Octombrie cu 10%.

Introducerea de noi metode în muncă, grija de material şi unelte. Suscrieri pentru Casa Scânteii.

Angajamentul principal, depăşirea planului cu 20% până la sfârşitul anului a fost îndeplinit în cursul lunii Octombrie astfel până la data de 25 Sept. planul fixat de ţinut a fost realizat până la data de 25 Sept. dela aceiaşi dată muncitorii Ţinutului Minier ACEX lucrează în contul anului 1950 până la data de 25 Oct. Planul a fost depăşit cu 20%.

Pe plan cultural echipa UTM s-a pregătit intens pentru a sărbători şi a luptat pentru popularizarea zilei de 7 Noiembrie cea mai însemnată zi a muncitorilor de pe ogoare, fabrici şi uzine.

Muncitorii au subscris cu elan pentru construirea Casei Scânteii. Subscrierile pentru această operă se cifrează la suma de lei 122.000 cea ce dovedeşte că muncitorii sunt pătrunşi de însemnătatea construirii Casei Scânteii, contribuind totodată la construirea Socialismului în R.P.R.

Organizaţia de bază P.M.R. şi Sindicatul local au ajutat mult la realizarea celor de mai sus prin munca lor de lămurire ce au dus în rândurile muncitorilor prin exemple personale.

De asemenea conducerea Ţinutului a căutat să pună la dispoziţia muncitorilor tot materialul şi utilajul de care au avut nevoie în scopul realizării şi depăşirii planului fixat.

https://biblioteca-digitala.ro

S-au fixat 2 centre de analfabetizare, 1 în şcoală şi altul, în Bobeică. Sunt înscrişi 165 persoane dintre care frecventează 50%.

Festivalul ţinut în sala culturală în cinstea zilei de 21 Decembrie s-a desfăşurat într-un spirit adevărat democrat din partea populaţiei care a participat în număr foarte mare. Programul a fost primit cu aplauze şi urări de mulţi ani pentru tov. Stalin.

Acestea au fot punctele principale de activitate pe trim.IV. 1949.

Secretar P.M.R. Roman Ion

Sighet, 7 ianuarie 1950

Raport despre munca depusă în vederea înfiinţării gospodăriilor colective conform circularei nr. 129 a CC al PMR, întocmit de Comitetul Judeţean Maramureş al PMR,
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, dosar 83/1950, filele 10-12

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Judeţean Maramureş

Raport
Despre munca depusă în vederea înfiinţării gospodăriilor colective conform circ. Nr. 129 al CC al PMR

Organizarea gospodăriilor colective în judeţul nostru se află în prima fază, adică în perioada de intensificare a muncii de lămurire a ţărănimii muncitoare în comunele unde vrem să înfiinţăm primele gospodării agricole colective.

Biroul judeţean conform instrucţiunilor primite a studiat posibilităţile din judeţul nostru şi a căzut de acord, că condiţiunile colective obiective şi subiective pentru înfiinţarea gospodăriei colective sunt cele mai corespunzătoare în comunele Câmpulung la Tisa, Ieud, Săpânţa şi Remeţi.

În aceste comune s-a discutat şi până în prezent de gospodăria colectivă, însă în mod practic nu s-a pus problema, deoarece judeţul nostru având o regiune muntoasă nu are aceleaşi condiţiuni ca şi alte judeţe şi chiar pentru aceasta nu a fost programat nici în anul trecut cu înfiinţarea de gospodării colective.

În vederea intensificării muncii de lămurire politică s-a trimis în fiecare din aceste comune câte 3 sau 4 tovarăşi din partea Partidului, UFDR-ului, Frontului Plugarilor, Tineretului, Sindicatului agricol şi UPM-ului, care au trecut la întărirea organizatorică a organizaţiilor sus amintite şi la reorganizare unde era necesar. Tot în acest timp s-a trecut la prelucrarea amănunţită în cadrul organizaţiei de bază şi al organizaţiei de masă a Statului gospodăriilor agricole colective, a broşurei 10 întrebări şi 10 răspunsuri, a broşurei „Răspunsul colhoznicilor din colhozul Stalin" la întrebările puse de ţărănimea muncitoare din RPR din regiunile muntoase şi deluroase, precum şi citirea cărţii „Pământ desţelenit" în cadrul cercurilor de citit.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe linie administrativă s-au luat măsuri pentru schimbarea Comitetelor Provizorii, învățătorilor, Miliției în comunele unde nu corespund.

Cererile pentru înființarea gospodăriei colective urmează să fie întocmite de la 10 ianuarie 1950.

Situația în momentul de față în comunele sus numite este următoarea:

Comuna Câmpulung la Tisa

Este comuna cea mai bogată din județ în ceea ce priveşte agricultura-pomicultura şi în mai mică măsură creşterea vitelor. Este aşezat pe malul fluviului Tisa. În comună avem în total 240 membri de partid, dintre care peste 180 sunt angajați la Uzina IPEIL din această comună, fiind țărani săraci sau semiproletari. Dintre aceştia ar intra în gospodăria colectivă majoritatea, însă ei sunt legați de Uzină. Până în prezent spiritul de luptă de clasă în această comună a fost puțin dezvoltată şi chiaburimea are influență asupra țărănimii mijlocaşe şi într-o mai mică măsură şi asupra țărănimii sărace, deoarece este o comună maghiară şi aicea reacțiunea a reuşit să-şi păstreze influența folosindu-se de lozinca unității naționale.

S-au ținut multe şedințe cu membrii de Partid şi membrii ai org. de masă unde s-a prelucrat problema gospodăriei colective. La aceste adunări s-au pus mai multe întrebări ca de exemplu: „dacă gospodăria colectivă va trebui să dea cota la stat", „dacă de la vacile care rămân în folosință particulară va trebui să dea mai departe cota de lapte", „situația cu bătrânii dacă vor avea dreptul să îngraşe porc pentru sine deoarece Statul prevede o scroafă cu purcei", precum şi o serie de alte întrebări amănunțite.

Până în prezent sunt de acord să intre în gospodăria agricolă colectivă 32 de țărani dintre care 3 mijlocaşi. Munca de lămurire este în curs. Au fost reorganizate org. de bază, urmează să fie schimbat Comitetul Provizoriu a cărui Preşedinte şi Vicepreşedinte sunt beți permanent, precum şi 4 învățători care sunt fii de chiaburi şi au legătură permanentă cu chiaburi.

Comuna Săpânța

Este o comună bogată cu mai puțin teren arabil, însă este bogat în viță de vie şi are păşuni întinse şi terenuri mari pentru fânaț. Este aşezat tot pe malul fluviului Tisa. În această comună gospodăria colectivă ar putea să aibă caracter zootehnic, pomicol şi în mai mică măsură agricol. În această comună avem membrii de partid dintre care 60% sunt de acord să intre în gospodăria agricolă colectivă. În total până în prezent s-au înscris 54 dintre care 10 mijlocaşi. Atât în rândul membrilor de partid cât şi în rândul țărănimii muncitoare estre adânc frământată această problemă. Ca dovadă la şedința org. de bază ținută în ziua de 6 ianuarie s-au pus 30 de întrebări dintre care majoritatea a fost pusă de femei ca de exemplu: de unde vor procura cereale, dacă agricultura lor nu va fi în stare să producă cele necesare? Ce se va întâmpla cu acei care n-au grădină? Ce se va întâmpla cu acei tineri care se vor căsători? Cine le face casa? Şi de

https://biblioteca-digitala.ro

unde primesc grădini? Cine o să dea zestre pentru fete? Dacă fiecare om va primi plata la fel? Dacă femeile sunt obligate permanent să lucreze în gospodăria colectivă? Din ce vor trăi dacă nu vor avea permanent ce să lucreze în gospodăria colectivă?

Munca de lămurire este în curs şi după interesul viu pe care dă ţărănimea muncitoare avem încrederea ca numărul celor înscrişi se va ridica la peste 100.

Comuna Remeţi

Este o comună populată 99% ucraineană aşezată pe malul Tisei. În această comună s-a frământat mai demult problema gospodăriei colective în special în rândul oamenilor care au fost voluntari în Armata Roşie şi în rândul sărăcimii. Comuna până în prezent este o comună săracă, deoarece pământul arabil din jurul comunei aparţinea comunei Teceul Mare, care în prezent aparţine URSS. În momentul de faţă o întindere de pământ de cca 100 ha este folosită de locuitorii din comuna Remeţi, deoarece cade dincoace de Tisa. Până în prezent s-au înscris un număr de 30 ţărani săraci şi mijlocaşi, munca de lămurire şi înscriere este în curs.

Comuna Ieud

După bogăţie în animale şi teren arabil este a doua din judeţ. Comuna are un trecut reacţionar, deoarece în comună sunt mulţi chiaburi dintre care şi în momentul de faţă un număr se află ca fugari în munţi. În comună există un spirit sănătos de luptă de clasă din partea sărăcimii. În comună sunt 9 membrii de Partid care toţi sunt de acord să intre în gospodăria colectivă. Până în prezent numărul acelora care au căzut de acord să intre în gospodăria agricolă colectivă este de 60 dintre care 15 mijlocaşi. La şedinţele ţinute s-au pus multe întrebări şi anume: Cine se va îngriji de oile şi de vitele lor? Şi unde vor paşte acestea? Dacă păşunile intră în gospodăria colectivă? Dacă lâna de la oile cele rămân lor trebuie predate? Precum şi zeci de întrebări cele obişnuite.

Munca de lămurire şi înscrierea este în curs.

Această comună mai are un avantaj faţă de celelalte, deoarece are clădiri corespunzătoare, clădirile unui moşier expropriat.

Cererile din aceste comune se va înainta până în ziua de 16 Ianuarie împreună cu datele cerute în circ. Nr. 129, precum şi cu schiţele despre posibilităţile de comasare.

În ceea ce priveşte intensificarea muncii de lămurire, în legătură cu gospodăria colectivă pe întregul judeţ s-a făcut şi se face atât pe linia de partid cât şi pe linia organizaţiilor de masă, de la data de când ni s-a spus că s-a pregătit şi noi cereri pentru gospodării colective.

Judeţul nostru fiind un judeţ sărac cu agricultură puţină, în multe comune ţărănimea muncitoare ar fi gata să intre în fiecare moment în gospodăria colectivă cu dorul de a scăpa de sărăcie şi mizerie.

https://biblioteca-digitala.ro

Comunele sus amintite unde propunem să se înființeze primele gospodării colective sunt comunele cele mai bogate din punct de vedere al agriculturii, creşterii vitelor şi pomiculturii. La fel aceste comune sunt aşezate lângă ape curgătoare.

Deci considerăm ca dezvoltând aceste trei ramuri gospodăria agricolă ar putea să fie viabilă şi ar putea să se dezvolte.

Propunem ca județul nostru, ca regiune muntoasă împreună cu celelalte județe să fie supus unui studiu mai amănunțit din punct de vedere al posibilităților. Şi totodată ar fi bine să apară broşuri care să cuprindă problemele specifice ale regiunilor muntoase.

Sighet, la 7 ianuarie 1950 Secretar adjunct

Sighet, 10 ianuarie 1950
Raport despre culturalizarea satelor
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, Dosar 91/1950

Raport
despre culturalizarea satelor

Instrucțiunile CC în vederea culturalizării satelor au fost create în cursul lunii Noiembrie de către Biroul Județean cu activul județean, birourile de plasă şi resp. culturali ai org. de masă, după care s-a trecut la prelucrarea acestor instrucțiuni cu Birourile org. de bază [...] pe baza căruia s-a constituit planul de muncă de jos în sus în urma căruia avem următoarea situație:

Astfel pentru întărirea org. de bază din comune au fost recrutați elevi în şcoală cu activul de bază de la sate seria I, dintre care 29 au absolvit, iar unul a plecat militar.

În seria I noi am cuprins 23 de comune, iar rezultatul este următorul:
1 tov. a primit munca de răspundere în cadrul Frontului Plugarilor, 7 tov. conduc cursurile serale țărăneşti, iar 12 tov. conduc cercuri de lectură săteşti, iar 9 au primit sarcini în Biroul org. de bază.

Biroul Județean a dat o atenție deosebită în buna funcționare a şcolii, asigurând o conducere sănătoasă, iar conferențiarii au fost unii dintre cei mai buni propagandişti, membri ai Partidului Județean şi activişti de partid.

Pentru o mai temeinică pregătire a conducerii şcolilor, precum şi a conferențiarilor, conferințele s-au ținut pe bază de referate cu care [...] s-a stabilit întrebările şi răspunsurile ce trebuie date în [...].

De asemenea pentru a asigura o cât mai temeinică însuşire a materialului de către elevi, grupele de seminari au fost împărțite în grupe de câte 5 tov. În cadrul studiului de aprofundare, iar seminarele au fost în permanență controlate de către membri Biroului Județean şi activiştii secțiilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Tot în cadrul primului seri a şcolii ţărăneşti, elevi după program au participat la conferinţe publice urmate de program cultural ce a fost organizat de către Comisia de Partid, în vederea sărbătoririi zilei de 21 decembrie. De asemenea elevii au vizitat Gospodăria agricolă de Stat, unde li s-a explicat rezultatele muncii planificate, muncii de stat îndrumate de ştiinţa agrotehnică sovietică.

În general considerăm ca prima serie a şcolii ţărăneşti a dat rezultate bune, astfel din 29 de elevi, numai 8 n-au muncit direct de conducere şi aceştia sunt încadraţi în biroul org. de bază.

De asemenea menţionăm că în această muncă am avut şi greutăţi în sensul că elevii au trebuit să studieze material bibliografic din diverse bruşuri pe motivul că majoritatea lecţiilor ne-au sosit sub forma de broşură la terminarea cursului.

Pentru organizarea cercurilor de lectură săteşti, s-au selecţionat 37 de propagandişti formaţi din secretari, învăţători, membri Comitetului Provizoriu şi tov. care au făcut şcoala ţărănească anul trecut şi anul acesta, care au fost pregătiţi la reşedinţele de plasă de către comisia de propagandă şi Birourile de plasă, în vederea organizării cercurilor de lectură săteşti în comune şi astfel pe baza posibilităţilor ce le avem în plăsi, noi avem în prezent următoarea situaţie:

Plasa Sighet	10 cercuri	în 10 comune	din 13 comune
Plasa Vişeu	9	în 9	din 13
Plasa Iza	6	în 6	din 13
Plasa Şugatag	14	în 14	din 17

În aceste cercuri au fost cuprinse 915 elevi, dintre care sunt *** ucraineni, 48 maghiari şi 700 români.

Noi am îngrijit ca până la sosirea materialului indicat de către CC în cercurile de politică curentă să se prelucreze broşura de întrebări, 10 răspunsuri, precum şi ce am văzut în URSS, iar acum se folosesc broşurile pentru cursurile cu activul de partid de la ţară.

Activitatea cercurilor de lectură începând de la jumătatea lunii Noiembrie şi până la jumătatea lunii Decembrie s.a desfăşurat în mod regulat, participând în medie circa 700 tov., iar forma în care era prezentată lecţia dădea posibilitatea tovarăşilor elevi de a angaja discuţii în jurul subiectului. Astfel, în comuna Remeţi s-au interesat în special de problema gospodăria agricolă colectivă, punând întrebări ca de pildă ce vor face cu bătrânii? Cât ia rămâne lui pentru gospodărie? Cu ce o să se hrănească vita care rămâne în grajd? Ce se va face cu copiii?

Se observă însă căci de la jumătatea lunii Decembrie activităţile cercurilor de lectură a început să slăbească, oamenii sunt preocupaţi mai mult de pregătirea sărbătoritului.

De asemenea ca o parte negativă a muncii consta şi în faptul că majoritatea resp. cercurilor de lectură nu ţin evidenţa elevilor, dar cei care vin la

https://biblioteca-digitala.ro

cercuri nu întodeauna sunt acelaşi. De asemenea tot o lipsă în această muncă constă în faptul că la unele cercuri de lectură participă şi neştiutori de carte.

Tot în lumina instrucțiunilor CC noi am convocat 4 tov. la Județeană cu care s-a prelucrat primele 3 lecții făcându-se şi seminar cu care în timp de 3 zile, după care s-a dat indicațiuni despre felul cum trebuie să organizeze cursurile serale țărăneşti.

Astfel, începând de la 15 Decembrie s-au deschis 4 cursuri serale în următoarele comune:

GAS Sarasău cu 15 elevi
Dragomireşti cu 34 elevi
Rozavlea cu 30 elevi
Borşa cu 25 elevi

De asemenea în urma terminării şcolii țărăneşti sunt în curs de organizare încă 7 cursuri serale în următoarele comune: Remeți, Câmpulung la Tisa, Cuhea, Ieud, Moisei, Repedea şi Bârsana.

În general activitatea cursurilor serale au un caracter mai calitativ, cursurile cuprind conducerea org. de masă şi Comit. Prov. Iar frecvența până la sărbătorile Crăciunului a fost de 80%. După sărbători munca a slăbit.

2. Pentru întărirea muncii de agitație în cadrul campaniei de iarnă s-au luat următoarele măsuri:

a. S-a format pe lângă reşedința de plasă câte un colectiv format din cei mai buni agitatori din reşedință în raport cu numărul centrelor de comune, iar pentru pregătirea Birourilor de plasă al colectivului de agitație din plasă şi birourile org. de bază din comună s-au prelucrat în şedințe speciale caracteristicile agitației bolşevică şi metodele muncii de agitație la sate, folosindu-se exemple locale.

De asemenea în urma acestei acțiuni s-a trecut la verificarea agitatorilor, membri şi nemembri de partid şi 182 de nemembri de partid. În total 545 de agitatori la sate.

Pentru înarmarea agitatorilor în cunoaşterea problemelor sunt organizate şedințe săptămânale unde se prelucrează material din carnetul agitatorului, iar pentru organizarea schimbului de experiență în munca agitatorului se țin şedințe pe centre de comună odată pe lună.

Astfel în cursul lunii Decembrie cu agitatori din comune s-a prelucrat din carnetul agitatorului următoarele:

La a 70 aniversare a tov. Stalin
Constituția URSS
Mai multe tractoare în cinstea zilei tov. Stalin etc.

Se observă că aceste prelucrări sunt privite cu interes de agitatori, care pun întrebări în urma prelucrărilor, ca de exemplu: în comuna Vad agitatorii au întrebat cum a fost rezolvată problema națională în URSS sau un alt exemplu de ce constituția a fost aplicată în 1936 şi nu imediat după revoluție?

Şedințele săptămânale precum şi materialul prelucrat cu agitatori au ca rezultat, creşterea agitatorului din punct de vedere al nivelului, ascuțirea vigilenței

https://biblioteca-digitala.ro

revoluționare şi o mai bună sistematizare a muncii de lămurire în rândurile țărănimii muncitoare.

Iată de exemplu în comuna Sarasău agitatorul Ierima Ioan mobilizează țărănimea muncitoare pentru plătirea impozitului agricol, arătând că aceasta este o sarcină de onoare a fiecărui cetățean al PR-ului, iar pentru ca acest lucru să fie înțeles de săteni, el a chemat pe agentul fiscal şi în fața unui grup de țărani săraci şi mijlocaşi a explicat măsurile luate de guvern în vederea sprijinirii țărănimea muncitoare în problema impozitului, iar agentul fiscal a arătat fiecăruia cât a plătit anul trecut şi cât plăteşte astăzi. Rezultatul acestei acțiuni este că în comuna Sarasău majoritatea sătenilor plăteşte impozitul la zi.

Popularizarea agriculturii sovietice şi a gospodăriilor agricole colectivă este viu comentat de agitatori cu țărănimea muncitoare. Astfel în comuna Ieud tov. Chindriş Dumitru în urma muncii de lămurire şi discuție cu țărănimea muncitoare în cadrul serilor culturale şi a întrunirilor țărăneşti în jurul broşurii 10 întrebări şi 10 răspunsuri de săteni s-au înscris pentru formarea gospodăriei agricole colective în comuna Ieud. Asemenea acțiuni se fac în comuna Remeți, Săpânța, Câmpulung la Tisa, Sat Şugatag etc.

Pentru combaterea misticismului noi am organizat o serie de conferințe cu caracter ştiințific în cadrul căminelor culturale, conferințe care apoi sunt discutate de către agitatori cu țărănimea muncitoare. Astfel, în comuna Petrova, în urma conferinței „Apariția vieții şi omului pe pământ" agitatorul Mircea Nuțu împreună cu alți agitatori a organizat discuții în jurul conferinței, explicând țărănimii originea omului.

De asemenea munca de agitație în cursul acestei luni a fost concentrat asupra acțiunii de alfabetizare a neştiutorilor de carte.

În această muncă agitatorii au mobilizat aproape în întregime membri org. de masă din comune, astfel ca fiecare centru de alfabetizare are câte 2 sau 3 îndrumători care răspunde de 3 sau 4 neştiutori de carte pentru a-i aduce la centrul de alfabetizare.

Pe acest criteriu, de pildă: în comuna Strâmtura sunt organizate 88 de centre de alfabetizare la care sunt antrenați 450 membri ai org. de masă pentru mobilizarea neştiutorilor de carte, iar ca rezultat avem mărirea frecvenței de la 200 neştiutori de carte care participau în trecut la 830 câți frecventează astăzi.

În general se simte o îmbunătățire a muncii de agitație însă față de nevoile şi dezvoltarea partidului el încă lasă de dorit.

Astfel agitația vizuală în comune mai are multe lipsuri, foarte multe org. de bază nu-şi respectă şedința agitatorilor, lucru care duce la lipsa de combativitate a acestora.

De un prețios ajutor în munca de agitație în cursul acestei luni a fost caravana cinematografică, care a rulat filmul „O pildă măreață". Noi am folosit aceasta organizând ca în comunele în care s-a rulat filmul, după rulare să se citească broşura „Ce am văzut în URSS" legându-se în discuție şi subiectul filmului.

Astfel numai în cursul lunii Decembrie au fost cuprinse 31 de comune vizionând în felul acesta un număr de 13.000 de săteni.

https://biblioteca-digitala.ro

După vizionarea filmului, în fiecare comună, ajutați de broşura ce s-a văzut în URSS legând şi rezultatele gospodăriilor colective din țara noastră, agitatori au dus munca de lămurire pe grupe de case, astfel că problema colectivizării agriculturii este viu comentată de întreaga țărănime din județul nostru.

3. Pentru întărirea muncii culturale s-au luat măsuri pentru completarea locurilor vacante de referenți culturali, iar pregătirea acestora se face în şedințe lunare, de asemenea în intervale de 6 săptămâni au şedințe cu directorii căminelor culturale, unde se analizează activitatea căminelor culturale, trasându-se şi sarcinile de viitor.

Astfel în cursul lunii Decembrie activitatea căminelor culturale la sate a fost foarte accentuată în urma acțiunilor de întâmpinare a zilei de 21 Decembrie, precum şi a răspunsului dat de căminele culturale din județul nostru la chemările la întrecere de către căminele culturale la concursul pe țară.

Astfel în cursul lunii Decembrie s-au organizat 256 de conferințe urmate de program cultural la care au participat peste 18.000 de săteni. De asemenea a avut loc tot în cursul acestui plan 201 conferințe serale, la care au participat 6000 de săteni şi 221 citiri colective la sedii şi 337 grupe de casă organizate de agitatori, la care au participat în medie între 5-12 săteni.

În cadrul acestui program de conferințe şi seri culturale s-a folosit următorul material:

Ce frumos este colhozul nostru

Întâlnire cu tov. Stalin

Stalin îndrumătorul țărănimii muncitoare pe calea vieții fericite şi îmbelşugate

I.V.Stalin în fruntea luptei pentru pace, eliberatorul şi prietenul poporului român.

13 Decembrie

Cuvântarea tov. Stalin la primul congres al colhoznicilor***

10 întrebări, 10 răspunsuri

Constituția Stalinistă

Ce am văzut în URSS

I.V. Stalin. Sarcinile tineretului

Aceste conferințe şi citiri colective au trezit un viu interes în rândurile țărănimii muncitoare, care şi-au manifestat dragostea față de tov. Stalin prin trimiterea de scrisori şi daruri confecționate de ***, ridicându-se totodată şi discuții în jurul problemei Constituției în linişte şi a colectivizării.

Totuşi, în activitatea culturală mai avem încă unele lipsuri astfel, căminul din comuna Sarasău nu colaborează cu GAS-ul, activitatea căminului cultural este încă slabă, de asemenea la Văleni şi Petrova munca culturală mai lasă încă de dorit, datorită slabei activități a conducerii căminului cultural.

Popularizarea realizărilor în URSS a fost mai puternic accentuată în cursul lunii Decembrie prin activitatea cercurilor ARLUS săteşti *** au organizat discuții în jurul expozițiilor şi a fotomontajelor care au tratat următoarele subiecte:

https://biblioteca-digitala.ro

Lupta pentru pace condusă de URSS 10 bucăți
Colhozul a deschis drumul spre fericirea țărănimii sovietice 8 bucăți
Viața şi opera lui tov. Stalin 23 bucăți

În total noi am avut 41 de expoziții în jurul căruia agitatori au organizat discuții popularizând realizările din URSS.

Tot în cursul lunii Decembrie s-a dus o largă acțiune de difuzare a materialului de Partid reuşind să difuzeze circa 18.000 broşuri în lecțiile cu activul la sate. Cuvântarea tov. Stalin în fața colhoznicilor urdarnici. Ce am văzut în URSS, scurta biografie a tov. Stalin etc.

Ținând cont de condițiunile grele pe care le-am moştenit de la regimurile din trecut în problema alfabetizării, Biroul Județean a hotărât ca în această perioadă să ducem lupta de a alfabetiza un număr de 15.000 neştiutori de carte din cei 36.700 de analfabeți ce avem [...] în județul nostru.

Astfel în cursul lunii Noiembrie s-a format comisia de alfabetizare județeană din tovarăşi membri ai Biroului Județean, membri ai Birourilor org. de masă, Comitetul Provizoriu Județean şi Şeful secției de învățământ şi cultură. Pe acelaşi criteriu au fost organizate Comisia de plasă şi comune.

De asemenea au fost convocați la reşedințele de plăşi secretari org. de bază din comună, Preşedinții Comit. Prov. Resp. ord. de masă, directorii şcolilor, resp. cercurilor ARLUS şi ai căminelor culturale cu care s-a prelucrat metodele de organizare a acțiunii de alfabetizare pe sectoare şi centre de alfabetizare în comune, astfel ca în urma acestor acțiuni noi am reuşit să organizăm: un număr de 1358 de centre de alfabetizare care sunt conduse de 1500 tov. iar pentru mobilizarea neştiutorilor la şcolile de alfabetizare sunt mobilizați de către agitatori org. de bază peste [...] membri de partid şi membri ai org. de masă.

În urma acestei acțiuni se observă rezultate de îmbunătățire a muncii, astfel că de la 975 de frecvenți la aceste centre de alfabetizare cât era la începutul lunii noiembrie pe întregul județ, la sfârşitul lunii Decembrie participa 6.677 neştiutori de carte la centrele de alfabetizare.

Exemple bune de felul cum este organizată munca de alfabetizare ni le dă comuna Strâmtura, Poienile de sub Munte, Sat Şugatag, Deseşti, Dragomireşti etc. unde participarea la şcolile de alfabetizare s-a ridicat în ultimul timp la 85%.

Întreaga acțiune de culturalizare a satelor, ca problema alfabetizării, manifestațiile culturale de exemplu concursurile ce au avut loc pe centre şi plăşi sunt larg popularizate de către organul nostru local Graiul Maramureşului, pe baza căruia agitatori intensifică munca de lămurire. De asemenea organul nostru local s-a ocupat în mod special pe baza instrucțiunilor primite dela C.C. cu publicarea anumitor lucrări din viața şi opera tov. Stalin, folosind în acest sens Buletinul Ager Press.

Tot în cursul acestei luni Graiul Maramureşului a popularizat realizări din sectorul agricol ca de pildă: la G.A.S. din Sarasău, material ce este folosit de agitatori noştri pe teren.

În general activitatea pentru culturalizarea satelor se desfăşoară într-un ritm mai viu şi mai bine organizată în cadrul căminelor culturale, unde s-au

https://biblioteca-digitala.ro

realizat frumoase succese prin seri culturale conferințe speciale, citit colectiv şi manifestații culturale, reuşind în felul acesta să atragem în bună măsură țărănimea muncitoare în activitatea culturală a satelor, iar activitatea propagandistă ca cercuri de lectură şi şcoli serale, precum şi a agitației a mers crescând până în preajma zilei de 21 Decemvrie şi descrescând după 21 Decemvrie până în prezent.

Aceste lipsuri se datoresc şi faptului că în plăşile noastre nu avem resp. de propagandă şi agitație corespunzători, lucru ce a fost analizat de către Biroul Județean, în urma căruia s-a luat măsuri pentru întărirea muncii de propagandă şi agitație la plăşii prin instalarea celor mai bune elemente cu această muncă, din tovarăşi cari au terminat şcoala de 3 luni.

De asemenea un ajutor prețios secțiunea de propagandă şi agitație a Județenei a primit prin venirea tov. elevi dela şcoala de 3 luni, care în urma instructajului făcut în cadrul secției, au fost încadrați pe lângă fiecare plasă, pentru sprijinirea Birourilor de Plasă munca pentru culturalizarea satelor şi întărirea activității a cercurilor de lectură, a cursurilor serale țărăneşti precum şi a muncii de agitație, iar pe baza activității ce au depus-o în această perioadă am putut să ne formăm o părere clară în vederea încadrării lor conducerea plăşilor, în raport cu capacitatea pe care o au.

De asemenea în această perioadă secția noastră a avut şi lipsuri în sensul, concentrării forțelor asupra activității oraşului în vederea lui 21 Decemvrie, slăbind în felul acesta controlul îndeplinirii sarcinilor în comune.

Iar trimiterea resp. cultural şi resp. cu propaganda în concediu pe câte 15 zile, a influențat îngreunarea muncii în cadrul secției noastre.

Prin reîntoarcerea activiştilor din secție din concediu, munca a intrat în ritmul ei normal, iar prin instalarea a noilor tov. în munca de propagandă şi agitație la plasa, considerăm că în cursul lunii Ianuarie, Februarie şi Martie munca de propagandă şi agitație se va îmbunătăți simțitor în județul nostru.

Sighet, 20 ianuarie 1950
Extras din procesul verbal al şedinței biroului județean Maramureş al PMR din 20 ianuarie 1950
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 83/1950, filele 25-28

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureş

Extras

Din procesul verbal al şedinței biroului județean din 20 ianuarie 1950, fiind prezenți următorii tovarăşi: Lupău Ioan secretar jud., Czibulak Gavril secretar adj., Patilineț Ioan resp. organizatoric, Codrea Iuliu resp. cadre, Achim Teodor resp. prop. agit., Moldovan Izidir resp. administrativ, Chico Ioan resp. com.

https://biblioteca-digitala.ro

sindicale, Leordean Ioan resp. com. țărăneşti şi Chico Elena resp. com. femei, precum şi Zagorski Andrei propus ca resp. secției de agitație şi propagandă.

Şedința este prezidată de tov. Zagorski Andrei care deschide şedința la orele 8.30 cu următoarea ordine de zi:

1. Problema organizației ARLUS, raportor tov. Biriş Alexandru secretar ARLUS, coraportor tov. Achim resp. prop. Agitație.

Discuții şi hotărâri

2. Diverse şi sarcini

Se trece la citirea procesului verbal, în paralel cu aceasta se analizează sarcinile avute în perioada 10-20 ianuarie 1950, din care rezultă că membrii biroului județean nu au stat cel puțin două zile în plăşi conform hotărârii şedinței anterioare, pe deoparte că au intervenit alte sarcini, pe de altă parte această sarcină a fost neglijată. Singurul tov. Patilineț resp. secției organizatorice a îndeplinit această sarcină, iar ceilalți tovarăşi au stat o zi sau numai jumătate de zi la plăşi.

Planurile de muncă ale organizațiilor de bază au fost adunate, însă ele nu au fost studiate.

Programul de şedințe şi ale conferințelor pe perioada planului de muncă adică 1 ianuarie -31 martie a fost întocmită.

Verificarea agitatorilor este în curs şi până la data de 1 februarie va fi terminat.

Colectivele de alfabetizare au fost convocate la date de 14 ianuarie în cele 4 reşedințe de plăşi. Ca rezultat al acestor şedințe, frecvența la alfabetizare s-a îmbunătățit simțitor. Frecvența în acest scurt timp s-a ridicat de la 7.700 la peste 10.000.

Conform hotărârii biroului la data de 18 ianuarie a fost convocat secțiunea învățământului public într-o şedință de analiză a situației şcolaristice, unde s-au fixat sarcini concrete în vederea îmbunătățirii frecvenței la şcolile de învățământ public. Rezultatele până în prezent nu sunt cunoscute pentru că şedința a avut loc alaltăieri după cum arată tov. Achim resp. secției prop. agit.

Numărul cursurilor serale conform sarcinilor fixate s-a mărit de la 4 la 25 precum şi numărul cercurilor de lectură de la 34 la 55.

Verificarea directorilor căminelor culturale este în curs şi conform sarcinilor fixate până la data de 15 februarie vor fi terminate.

În general, privind sarcinile care au stat în fața biroului județean, cu mici excepții au fost duse la îndeplinire.

După citirea procesului verbal şi analizei sarcinilor avute, este invitat tov. Biriş Alexandru, secretarul ARLUS-ului în şedință, care prezintă raportul sau în fața biroului.

Din raportul tov. Biriş reiese că conducerea județeană a ARLUS-ului cu ajutorul secției de agitație şi propagandă al partidului a întocmit un plan de muncă pe perioada primului trimestru al anului, în care sunt cuprinse toate acțiunile organizației precum şi conferințele care urmează să fie organizate în această perioadă. Mai reiese că problema cea mai acută a ARLUS-ului, problema financiară prin bugetul/subvenția ce s-a acordat de către Consiliul

https://biblioteca-digitala.ro

General pentru organizația locală a înlăturat greutățile întâmpinate până în prezent şi că s-a alocat o sumă pentru salarizarea secretarilor ARLUS-ului scoşi din producție în toate plăşile județului.

Conducerea județeană a APLUS-ului a fost reorganizată şi lărgită prin care se poate asigura o activitate rodnică în întregul județ.

Materialele sosite sunt difuzate din timp, ce constituie o greutate în această problemă este lipsa mijloacelor de transport care îngreunează această muncă.

Din spusele tovarăşului Achim resp. prop. agitație ca coraportor reiese că secția a urmărit activitatea APLUS-ului, care a reuşit să desfăşoare o activitate bună. S-a interesat de activitatea propagandistică a APLUS-ului, expoziția, colțurile APLUS şi fotomontajele sunt înzestrate la locurile corespunzătoare, potrivite, cu care a reuşit să cuprindă întreg județul. Cu toate greutățile ce a avut, filiala a reuşit să îndeplinească sarcinile. Lipsurile însă sunt mai multe. Lipsa principală este munca sectară, încă până în prezent nu au reuşit să muncească în mod colectiv ca toate problemele să fie discutate şi chiar şi hotărârile să fie aduse în colectiv.

După întrebări şi discuții se hotărăşte:

Planul de muncă să fie prelucrat prima dată cu comitetul filialei APLUS-ului, pe urmă în toate plăşile, cu conducerile APLUS-ului la care să fie prezenți din fiecare comună responsabilii.

Colectivul APLUS-ului cu ajutorul secției noastre de cadre să fie completată până jos cu elemente corespunzătoare verificate. Fiecare membru din conducerea subfilialei să aibă o comună pentru care răspunde în care introduce planul de muncă al APLUS-ului şi totodată va sigura mobilizarea maselor cerând sprijinul organizației de partid la toate manifestările organizate de APLUS. Acțiunile să fie sprijinite de agitatorii partidului şi să fie organizate discuții în jurul fotomontajelor şi expozițiilor pentru popularizarea Uniunii Sovietice.

După fixarea acestor sarcini tov. Czibulak în concluzie arată că într-adevăr munca conducerii APLUS-ului în ultimul timp s-a îmbunătățit, însă tov. Biriş trebuie să-şi schimbe atitudinea sa şi comoditatea sa față de muncă şi îndeosebi trebuie să se debaraseze de munca sectară care persistă îndeosebi în tov. Biriş, care împiedică angrenarea în muncă al celorlalți tovarăşi.

La punctul diverse, tov. Achim comunică nota telefonică primită de la tov. Doncea, ca sarcină fixată pentru biroul județean în şedința de astăzi, în care să fie discutat în mod amănunțit situația gospodăriilor agricole colective. Tov. Czibulak secretar adjunct expune situația Gospodăriilor colective care este discutat punct cu punct, paralel cu citirea circulării Comitetului Central nr. 121. Ca concluzie asupra situației Gospodăriilor Agricole Colective reies următoarele:

Tov. Czibulak arată că de îndeplinirea acestor sarcini a ținut în permanentă legătură cu biroul județean problema Gospodăriilor Agricole Colective a fost discutată odată în şedința biroului județean, odată în şedința specială, precum şi în şedințele operative de la caz la caz.

Până în prezent s-au trimis cereri cu schițele respective Comitetului Central din 2 comune şi anume comuna Remeți, unde avem încadrați 65 de

https://biblioteca-digitala.ro

familii, dintre care 40 membrii de partid din 64 membrii de partid. Diferența de 24 membrii de partid nu s-au înscris pentru că o parte din ei n-au pământ, o parte din ei la întocmirea cererii n-au fost încă hotărâți, însă în momentul de față sunt hotărâți şi s-au înscris.

Secretarul Comitetului Provizoriu în această comună a fost schimbat pentru instigații împotriva Gospodăriilor Agricole Colective. În momentul de față se găseşte sub stare de arest. Spiritele în această comună sunt bune pentru Gospodăriile Agricole Colective. După trimiterea cererii numărul celor care vor intra s-a ridicat la dublu.

În comuna Ieud s-au înscris 118 familii, dintre care 9 membrii de partid din 9 membrii cât avem în comună. Numărul celor înscrişi creşte şi în această comună pe zi ce trece. Spiritul, în urma arestării fugarilor din regiunea Ieudului, s-a îmbunătățit şi mai mult. Gospodăria Agricolă Colectivă este mai bine privită din partea țărănimii muncitoare. Sunt unii care stau pe poziții de aşteptare fără să manifeste activitate duşmănoasă. Conducerile organizațiilor de masă din aceste două comune sunt antrenate şi ei au fost primii care s-au înscris. Putem da ca exemplu conducerea UTM-ului din Ieud, dintre care 3 tineri a căror părinți n-au fost de acord să intre. Au cerut părerea lor, s-au rupt de părinți şi s-au înscris în colectiv. În aceste comune s-au trimis din partea Partidului şi organizațiilor de masă delegați, fiind permanent patru tovarăşi pe teren, care au ținut şedințe săptămânale cu organizațiile de bază şi organizațiile de masă şi s-au ținut adunări populare de 2 ori în ambele comune, la care au participat membrii biroului județean.

În afară de cele 2 comune arătate mai sus, a fost prevăzut să fie înființate Gospodării Agricole Colective şi în comuna Câmpulung pe Tisa şi Săpânța. În aceste 2 comune n-am reuşit ca să înaintăm cererile până la data de 15 datorită zvonurilor şi amenințărilor răspândite din partea chiaburilor.

În momentul de față în comuna Câmpulung pe Tisa avem înscrişi 43 țărani săraci şi mijlocaşi, dintre care 30 membrii de partid, din 240 membrii de partid, care în majoritate sunt muncitori la IPEIL şi CFR care au şi acasă câte 4-5-6 jug. pământ.

În comuna Săpânța avem 46 membrii de partid, din care s-au înscris , totalul înscrişilor este de 74.

Munca de lămurire în aceste comune continuă.

În comuna Câmpulung a fost schimbat Comitetul Provizoriu şi urmează să fie mutați 4 învățători, fii şi fiice de chiaburi, care au atitudine duşmănoasă față de colectivizare.

În comuna Săpânța a fost arestat plut. maj. de jandarmi, deblocat, care împreună cu chiaburii țineau şedințe şi terorizau populația comunei cu moartea sau că li se aprinde casa dacă vor intra în Gospodăria Colectivă.

Greutăți întâmpinate în comună:

În comuna Remeți n-am reuşit nici până în prezent să convingem cele 6 familii de naționalitate evreiască, care susțin că ei vor să intre în Gospodărie Colectivă, dar în altă comună nu cu ucrainienii.

https://biblioteca-digitala.ro

La fel în comuna Câmpulung pe Tisa influența chiaburilor este foarte mare, care prin așa-zisa unitate națională au reușit să influențeze în special țărănimea mijlocașă din comună. Avem greutăți de ordin tehnic în comuna Ieud, unde pământul este împărțit în proprietăți mici de 30-40 arii, care face ca numărul celor mutați să fie mare, între care sunt și mijlocași. La fel vom avea greutăți cu schimbul de culturi, deoarece în această comună în anul acesta s-a însămânțat în asolament.

De altfel despre cele de mai sus s-a trimis raport detailat Comitetului Central cu ocazia înaintării cererilor.

Hotărâri în problema Gospodăriilor Agricole Colective

Continuarea muncii de lămurire în comunele Câmpulung pe Tisa și Săpânța, ca până la data de 26 ianuarie să înaintăm cererile pentru comunele Câmpulung și Săpânța. În aceste comune va continua munca de lămurire politică din partea tovarășilor care sunt deplasați.

Tot până la data de mai sus vom propune 2 organizatori de partid pentru aceste gospodării.

Conducerea județeană a CDE se va deplasa în comuna Remeți unde se va ocupa cu lămurirea celor 6 familii evreiești pentru îndreptarea situației.

În general munca este cuprinsă. Munca de lămurire continuă pe tot cuprinsul județului și așteptăm forma înființării Gospodăriilor Agricole Colective din punct de vedere zootehnic.

Tov. Czibulak secretar adjunct în continuare arată măsurile luate pentru pregătirea campaniei agricole de primăvară. Arată de ce s-a ținut ședință cu comisia de însămânțări și s-a întocmit un plan pentru pregătirea încă din luna ianuarie a campaniei de însămânțări.

Stov. Lupău expune constatările tovarășului Rădulescu instructorul CC de pe teren pentru a lua măsuri de îndreptare a situației și anume: la minele ACEX Baia Borșa org. de bază este inactivă. Nu este organizat curs seral, iar gazeta de perete are articole din luna octombrie. La Uzina Electrică din Sighet secretarul org. de bază este șeful uzinei. La Fabrica de Mobile articolele la ziar de perete sunt învechite și sunt înscrise numai în limba maghiară. Org. de bază a Fabricii de Mobile nu are plan de muncă. În această fabrică femeile nu primesc educația necesară.

Tov. Lupău arată că aceste sesizări să continue sarcini pentru membrii biroului.

Se trece la fixarea sarcinilor:

a. Pentru a evita aglomerația cu ocazia conferinței din 21 ianuarie să se facă invitații. Va conferenția tov. Achim Teodor resp. secției agit. prop.

b. Tov. Czibulak Gavril secretar adj. Este delegat la ședința plenară a UTM din ziua de 22 ianuarie 1950

c. Tov. Patilineț Ioan resp. organizatoric va lua legătura cu Direcțiunea Organizatorică a CC dacă s-a aprobat planul de muncă pentru distribuirea carnetelor și va controla dacă sunt gata carnetele de membru.

d. Conform circulării CGM să se treacă până la data de 27 ianuarie la

https://biblioteca-digitala.ro

organizarea şedinţelor cu dare de seamă în faţa salariaţilor. Răspunde tov. Chico Ioan resp. com. sindicale.

e. Încheierea acţiunii Casei Scânteia până la 25 ianuarie. Răspunde tov. Patilineţ şi Achim

f. Controlarea planurilor de muncă şi controlarea lor în toate organizaţiile de

bază. Răspunde tov. Patilineţ Ioan, resp. organizatoric.

g. Întocmirea tabelului despre tov. propuşi pentru 3 şi 5 luni, la şcoala de partid. Răspunde tov. Patilineţ şi Codrea.

Se fixează ordinea de zi pentru şedinţa viitoare:

1. Problema Planului de Stat pe 1950. raportor tov. Chico Ioan resp. com.

sindicale, coraportor tov. Lupău secretar adj.

2. Diverse şi sarcini

Şedinţa va fi prezidată de tov. Lupău Ioan secretar jud.

Şedinţa se ridică la orelel 2 d.m. Şedinţa a fost întreruptă la ora 10 pentru 15 minute.

Întocmit, Secretar,
Lupău

Sighet, 26 ianuarie 1950
Raport întocmit de Comitetul Judeţean Maramureş al PMR despre situaţia economică, politică şi socială din comuna Câmpulung la Tisa, ai cărui locuitori au înaintat cerere de înfiinţare a GAC
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, dosar 83/1950, filele. 31-32

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Judeţean Maramureş

Raport
despre situaţia economică, politică şi socială din comuna Câmpulung la Tisa, ai cărui locuitori au înaintat cerere de înfiinţarea Gospodăriei Agricole Colective

Comuna Câmpulung este aşezată pe malul fluviului Tisa şi e cea mai bogată comună din judeţ având cea mai mare întindere de pământ arabil şi de cea mai bună calitate dintre toate comunele judeţului.

Comuna are populaţia 80% maghiari, 16% ucraineni maghiarizaţi şi 4% români şi alţii.

Comuna are [....] locuitori cuprinşi în [...] gospodării, dintre care 579 sărace, 255 mijlocaşe şi 18 chiaburești.

https://biblioteca-digitala.ro

Suprafața totală a comunei este 3.015 hectare, din care ha arabil.

În Gospodăria Colectivă s-au înscris 56 Gospodării / 20 membrii de partid, dintre care 46 familii țărani săraci şi 10 familii mijlocaşi. 21 de familii lucrează în fabrica IPEIL din comună a căror soție şi familie însă vor să lucreze în cadrul Gospodăriei Colective.

Cei înscrişi în Gospodăria Colectivă aduc cu dânşii 104,53 ha dintre care 35,88 ha este arabil. Vite de muncă sunt puține, în total , precum şi următoarele unelte pluguri, grape, căruțe.

Comasarea se va face pe un teren de 209 hectare, dintre care 150 ha arabil, 50 ha fânați şi 9 ha livadă de pomi. Trupul teren arabil şi fânați va fi împreună, iar livada de pomi este un alt trup.

Terenurile din trupurile comasate au proveniență 35 ha. Sunt ale membrilor intrați în Gospodărie, iar restul de 164 ha sunt * 60 țărani săraci, 82 țărani mijlocaşi şi 8 chiaburi, care urmează să fie mutate.

Diferența de 104,47 ha / ce folosim şi ca teren de schimb/ aplecăm cu 63,48 ha rezervă de Stat şi 40,99 ha proprietatea chiaburului Kosa Emeric, care renunță în favoarea Statului.

Pentru sediul Gospodăriei propunem clădirea fostă proprietate a chiaburului Balazs Francisc / care a părăsit țara/ care este compusă din 5 camere şi un grajd pentru 5 vite. Clădirea este înconjurată de 0,86 ha teren pe care ar putea să se facă restul construcțiilor.

Gospodăria colectivă ar avea un caracter agricol, pomicol şi zootehnic. Deoarece comuna Câmpulung se află în apropierea oraşului Sighet ar fi foarte rentabilă dezvoltarea grădinăritului pentru care terenurile aflate pe malul Tisei sunt foarte corespunzătoare.

În momentul de față pământul are o productivitate de 1100 kg grâu la hectar, 1200 kg porumb, 7000 cartofi, însă prin aplicarea [...] agrotehnice această productivitate s-ar putea ridica cu mult.

Gospodărie de Stat se găseşte la o distanță de 4 km în comuna Sarasău, iar SMT numai în județul Satu Mare.

Situația politică în comună

În comuna Câmpulung avem 200 membrii de partid, dintre care [...] s-au înscris în Gospodăria Colectivă, 90% dintre membrii de partid sunt muncitori la CFR şi muncitori la fabrica IPEIL din comună.

Cea mai mare organizație de masă este UPM-ul cu 652 de membrii, în care însă încadrați şi chiaburi, până în ultimul timp după au fost excluşi.

UFDR-ul are 150 membre, iar UTM-ul 127 membri. Atât organizația de partid cât şi organizațiile de masă până în prezent au depus o activitate slabă. În comună nu există dezvoltat simțul luptei de clasă, chiaburii prin lozinca unității naționale au reuşit până în prezent să influențeze țărănimea muncitoare din comună. În legătură cu Gospodăria Colectivă au fost răspândite zvonurile vechi cunoscute, care însă au fost combătute. Țărănimea săracă nu prea este interesată în intrarea Gospodăriei Colective deoarece ei aproape 100% lucrează la CFR şi în uzină ca muncitori necalificați şi în afară de aceasta mai lucrează pământul pe care îl au.

https://biblioteca-digitala.ro

Considerăm că deşi ca început numărul celor înscrişi este redus, Gospodăria Colectivă are respective de dezvoltare şi ar putea să fie ca exemplu în faţa ţărănimii muncitoare.

Aparatul de Stat. A fost schimbat Comitetul Provizoriu al comunei care erau nişte beţivi şi compromiteau în felul acesta Comitetul Provizoriu. Nu aveau nici o autoritate în comună. Dintre 12 învăţători şi învăţătoare au fost mutaţi 4, fii sau fiice de chiaburi, care aveau legături strânse cu chiaburii şi aveau atitudine duşmănoasă faţă de colectivizare. A fost reorganizată conducerea Uniunii Populare maghiare, a UFDR-ului şi a UTM-ului.

Metoda de muncă a fost muncă de lămurire fiind deplasaţi din partea fiecărei organizaţii de masă câte un tovarăş care prin agitatori şi prin adunări au prelucrat 10 întrebări 10 răspunsuri, statutul Gospodăriilor Colective, precum şi alte broşuri.

Avem greutăţi cu cadrele pe care trebuie să le trimitem la şcoală. Dintre cei înscrişi cel mai bun şi cel mai cinstit care totodată este şi membru de partid din 1945 este un ţăran mijlocaş, ** Mihai pe care îl propunem ca preşedinte. În rândul ţărănimii sărace în momentul de faţă nu găsim element mai bun care să fie şi membru de partid. În caz dacă nu se aprobă ca mijlocaş să fie ales ca preşedinte, atunci vom propune pe altcineva. La şcoală de contabile pe tov.

Ca organizator de partid propunem pe tov. [...]

Alăturat vă trimitem schiţa de comasare şi schiţa clădirii, precum şi caracterizarea membrilor comisiei de iniţiativă.

Sighet, la 26 ianuarie 1950

Secretar adjunct,

Sighet, februarie 1950
Extras din procesul verbal al şedinţei biroului judeţean al Comitetului judeţean Maramureş al PMR
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, dosar 83/1950, filele 43-45

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Judeţean Maramureş

Extras

Din procesul verbal al şedinţei biroului judeţean din februarie 1950, fiind prezenţi următorii tovarăşi: Lupău Ioan secretar jud., Czibulak Gavril secretar adj., Codrea Iuliu resp. cadre, Achim Teodor resp. prop. agit., Moldovan Izidir resp. administrativ, Chico Ioan resp. com. sindicale, Leordean Ioan resp. com. Ţărăneşti.

https://biblioteca-digitala.ro

Este absentă tov. Chico Elena resp. com. femei, fiind plecată la CC UFDR.

Şedinţa este prezidată de tov. Lupău Ioan secretar judeţean, care deschide şedinţa la orele 8.30 cu următoarea ordine de zi:

Ordinea de zi se modifică faţă de cea fixată în ziua de 30 ianuarie, deoarece tov. secretară a UDFR-ului este plecată la Bucureşti. Ordinea de zi în locul raportului UFDR-ului a fost înlocuită cu raportul Comitetului Provizoriu al Sfatului Orăşenesc.

1. Raportul Tov. Polyanka Iona, preşedintele Comitetului Provizoriu, coraportor tov. Steinfeld Ludovic secretarul Com. Prov.

Discuţii şi hotărâri în jurul raportului.

2. Diverse şi sarcini

Se trece la citirea procesului verbal al şedinţei din 30 ianuarie 1950, paralel cu aceasta se face analiza sarcinilor avute pe perioada 30 ianuarie -10 februarie.

Ce priveşte sarcinile fixate pentru Consiliul Sindical Judeţean în şedinţa anterioară, tov. Chico Ioan resp. com. sindicale nu ştie în ce măsură au fost duse la îndeplinire pentru a studia situaţia la faţa locului.

Tov. Achim a participat la şedinţa asesorilor populari, unde a constatat că asesorii populari au un nivel politic foarte scăzut şi se lasă influenţaţi de judecători în aducerea sentinţelor.

Planurile de muncă pe luna februarie au fost întocmite de fiecare secţie şi comisie.

S-a ţinut şedinţă cu membrii de partid de naţionalitate evreiască, unde s-a analizat activitatea membrilor de partid din cadrul CDE-ului unde a participat tov. secretar Lupău. Şedinţa a decurs într-o atmosferă sănătoasă, unde s-au luat angajamente. Rezoluţia CC în chestiunea naţională a fost prelucrată de tov. Zagorschi Andrei activist la secţia agit. prop.

Au fost convocaţi membrii oficiului de repartizare a braţelor de muncă, unde s-a analizat munca lor şi li s-a trasat sarcină de a ţine legătură permanentă cu secţia de cadre a partidului şi cu Consiliul Sindical Judeţean.

Situaţia cotizaţiilor de partid s-a întocmit şi s-a înaintat Direcţiunii Organizatorice a CC.

Elevii propuşi pentru seria III a şcolii ţărăneşti au fost verificaţi până la 5 februarie în număr de 60.

S-au făcut cercetări la Crucea Roşie unde s-au constatat lipsuri de materiale din magazie. Cercetările continuă iar după cunoaşterea situaţiei clare, se va trece la sancţionarea celor în cauză.

Conform circulării nr. 8 al CC planul de Stat pe 1950 a fost prelucrat în spiritul planului de muncă.

În general, privind sarcinile care au stat în faţa biroului judeţean au fost duse la îndeplinire.

După citirea procesului verbal şi analizei sarcinilor avute, sunt invitaţi tov. Polyanka Ioan preşedintele Com. Provizoriu al Sfatului Orăşenesc şi tov. Steinfeld Ludovic secretarul Comitetului Provizoriu.

https://biblioteca-digitala.ro

Tov. Polyanka prezintă raportul Comitetului provizoriu din care reies următoarele:

Comitetul Provizoriu al oraşului a reuşit să transforme vechiul aparat de Stat într-un aparat nou, socialist, aplicând în toată activitatea ei spiritul luptei de clasă.

S-au introdus şedinţe profesionale şi ideologice pentru educarea funcţionarilor în spiritul unei noi atitudini faţă de cererile oamenilor muncii.

S-a dat atenţie pentru repararea, amenajarea şi aprovizionarea şcolilor din oraş.

Au reuşit să termine aproape în întregime lucrările de construcţie prevăzute în Planul de pe anul 1949, au înfiinţat şi noi întreprinderi economice.

Au reuşit să îndeplinească şi să depăşească planul financiar, prin folosirea metodelor noi de încasare a impozitelor / lămurirea populaţiei.

Au întâmpinat greutăţi cu muncile agricole, datorită faptului că în schema de organizare a Comitetului Prov. oraş nu figurează această secţie, iar din partea secţiei agricole judeţene şi de plasă nu primesc ajutor.

O altă lipsă au avut în legătură cu aprovizionarea populaţiei cu alimente libere precum şi aprovizionarea populaţiei sărace cu lemne de foc.

Au greutăţi cu plasarea oamenilor muncii în locuinţe corespunzătoare. O mulţime de case sunt devariate, repararea cărora este costisitoare.

Din întrebări şi discuţii reies următoarele:

Raportul prezentat în faţa biroului judeţean n-a reuşit să cuprindă problemele care au stat în faţa Comitetului Provizoriu. De-asemenea a fost prea generalizat, lipsit de date concrete.

A reieşit din raport şi discuţii că membrii Comitetului Provizoriu au repartizat secţiile Sfatului între ei, cu care se ocupă în mod izolat, necunoscând în întregime problemele tuturor secţiilor.

Comitetul Provizoriu a neglijat legătura cu masele, neţinând dare de seamă în faţa populaţiei.

Problema salubrităţii oraşului lasă de dorit, care poate aduce pericol cu ocazia primăverii.

Nu este o preocupare a Comitetului Provizoriu problema inundaţiilor care periclitează o parte a oraşului.

În urma discuţiilor se hotărăsc următoarele:

a. Comitetul Provizoriu al oraşului să pornească o acţiune de curăţire a oraşului, prin Secţiunea Sănătăţii, obligând proprietarii de case să cureţe curţile.
b. Să se facă adunări populare în sectoarele oraşului unde să se facă dări

de seamă în faţa populaţiei şi unde să se discute articolul de fond al tov. Vasile Luca, privitor la valorificarea resurselor locale, şi repararea unor imobile prin autoimpunere.

c. În vederea asigurării însămânţărilor de primăvară în bune condiţiuni să se

facă o ordonanţă, ca nici o grădină în raza oraşului să nu rămână neînsămânţată până la data fixată.

https://biblioteca-digitala.ro

d. Membrii Comitetului Provizoriu neavând suficientă experiență în munca

lor, să facă schimb de experiență în alte județe mari.

Trecând la punctul diverse, tov. Moldovan resp. administrativ arată că bugetul partidului s-a mărit pe anul 1950 prin acordarea unor fonduri pentru investiții şi reparații de sediu.

Se hotărăşte cumpărarea din acest fond a 2 aparate de radio pentru plasa Sighet şi Vişeu.

Tov. Czibulak secretar adjunct arată că sâmbătă şi duminică 11 şi 12 februarie se vor ține adunări populare pentru pregătirea însămânțărilor de primăvară.

În urma analizei sarcinilor care stau în fața biroului județean hotărăşte fixarea următoarelor sarcini; pentru perioada de 10 zile.

a. În vederea ridicării nivelului politic şi al educării posesorilor

populari, aceştia să fie încadrați în una din formele de învățământ. Răspunde tov. Achim resp. prop. agit.

b. Consiliul Sindical Județean să facă un raport în scris cu privire la

sarcinile primite în şedința biroului județean din 10 ianuarie a.c.

c. La data de 17 februarie a.c. orele 18 vor fi convocați membrii de partid de

naționalitate maghiară pentru a sprijini organizația UPM. Răspunde tov. Czibulak.

d. Se va trece la recrutarea elevilor pentru şcoala țărănească seria IV. răspunde

tov. Czibulak, Codrea şi Achim.

e. Conform telegramei CC să se facă propuneri pentru tovarăşii care vor participa la congresul căminelor culturale din Bucureşti. Răspunde tov. Achim resp. prop. agit.

f. Să fie verificate dosarele celor propuşi pentru şcoala de partid de 3 luni.

Se fixează ordinea de zi pentru şedința din 20 II 1950:

1. Problema întreprinderilor de producție. Raportul comisiei speciale

trimişi în întreprinderi. Problema Planului de Stat, al sindicatului şi organizațiilor de bază din toate întreprinderile.

2. Tov. Achim resp. prop. agit. Va da un raport despre situația Şantierului din toate punctele de vedere.

Şedința va fi prezidată de tov. Lupău Ioan secretar jud. .

Şedința a fost întreruptă la orele 11 pentru 15 minute.

Şedința se ridică la orele 2.

Întocmit, Secretar,

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 18 februarie 1950
Raport asupra încheierii lucrărilor de verificare a membrilor PMR, întocmit de Comisia județeană de verificare Maramureş a PMR
Fond Comitetul județean Maramureş al PMR, dosar 83/1950, p. 62-80

Partidul Muncitoresc Român
Comisia Județeană de verificare
Maramureş

Raport
asupra încheierii lucrărilor de verificare

Verificarea membrilor Partidului nostru a început într-un moment când pe plan internațional popoarele dornice de pace în frunte cu popoarele sovietice luptă pentru pace împotriva imperialiştilor aţâţători de război.

Lagărul imperialismului în frunte cu cercurile conducătoare americane – condamnat peirii de istorie - văzând forța mereu crescândă a Uniunii Sovietice, a țărilor de democrație populară, care s-au desprins din lanțul imperialismului, văzând forța mereu crescândă a popoarelor din colonii, care luptă pentru scuturarea jugului colonial, îngrozit de apropiata sa prăbuşire, recurge la toate mijloacele pentru a-şi prelungi existența.

Ei nu se pot menține prin însăşi şubrezimea sistemului lor, decât prin şantaje, provocări de războaie, şi de aceea încearcă încordându-şi toate forțele pentru a dezlănțui un nou război mondial contra URSS şi a țărilor de democrație populară.

Construirea de baze militare, plan Marchall, pactul agresiv al Atlanticului de Nord, şantajul cu monopolul armei atomice, dezmembrarea Germaniei şi reînvierea fascismului şi militarismului în zona occidentală, dovedesc planurile lor banditeşti de a arunca din nou omenirea într-un măcel şi mai groaznic decât a fost războiul recent.

Contra planurilor imperialiştilor se ridică Uniunea Sovietică ca bastion puternic al păcii, conducătorul întregului lagăr democratic, antiimperialist care creşte şi se întăreşti pe zi ce trece.

Clasa muncitoare din Franța, Italia şi alte țări capitaliste sub conducerea Partidelor Comuniste din aceste țări, protestează prin greve uriaşe şi acțiuni puternice de demascare, contra planurilor de subjugare a țărilor lor de către imperialiştii anglo-americani.

Ei luptă împotriva guvernelor reacționare, marionete şi a provocatorilor social democrați de dreapta, slugi ale imperialiştilor din aceste țări.

Victoria istorică a poporului chinez, crearea Republicii Populare Chineze, crearea Republicii Democrate Germane, comunicatul Agenției Tass că URSS încă din 1947 posedă arma atomică precum şi o serie de alte succese întăresc lagărul păcii care este condus de URSS şi slăbesc în aceeaşi măsură lagărul imperialist.

https://biblioteca-digitala.ro

Dar cu cât imperialiştii slăbesc mai mult se înverşunează mai tare în încercarea lor de a sparge frontul păcii, căutând să lovească în primul rând în unitatea clasei muncitoare, prin introducerea în rândurile sale a unor provocatori de teapa clicei lui ** din Iugoslavia folosind-o ca centrul de spionaj împotriva Uniunii Sovietice şi a ţărilor de democraţie populară.

Procesul bandei lui Rajk din Budapesta şi a lui Kostov din Bulgaria, a demascat clica titoistă în toată goliciunea sa şi ca nişte provocatori, spioni şi asasini în solda imperialiştilor. Aceste procese ne-au învăţat în acelaşi timp să fim vigilenţi faţă de încercările duşmanului de clasă de a pătrunde în rândurile noastre.

Republica Populară Română este un factor activ în puternicul lagăr al păcii.

În urma eliberării ţării noastre de către glorioasa armată Sovietică, prin lupta hotărâtă a Partidului nostru, cu sprijinul neprecupeţit şi multilateral al Uniunii Sovietice am putut asigura independenţa politică şi economică a ţării noastre.

Înfăptuirile revoluţionare de după 6 martie 1945 ca: reforma agrară, reforma monetară; izgonirea burgheziei de la putere; lichidarea monarhiei şi proclamarea Republicii Populare Române, naţionalizarea intreprinderilor; lichidarea moşierimii ca clasă; creşterea SMT-urilor şi a Gospodăriilor de Stat; înfiinţarea primelor gospodării colective agricole; instalarea Comitetelor Provizorii, etc. sunt acte revoluţionare, înfăptuite de clasa muncitoare, de poporul muncitor din iniţiativa şi sub conducerea Partidului Muncitoresc Român.

Toate acestea au fost cucerite în condiţiile luptei ascuţite contra bancherilor, moşierilor, fabricanţilor şi a tot felul de exploatatori din ţara noastră. Aceşti duşmani ai poporului au încercat şi încearcă cu disperare să oprească în loc mersul spre progres al poporului nostru muncitor trecând la acţiuni duşmănoase făţişe şi ascunse pentru a lovi în regimul nostru de democraţie populară.

Ei încearcă să lovească în unitatea clasei muncitoare, în Partidul ei, trimiţând agenţii lor chiar în rândurile Partidului nostru cu scopul de a-l dezbina dinăuntru.

Pe baza hotărârii congresului din iunie 1948 Comitetul Central al PMR-ului a decis de a începe verificarea membrilor de Partid care a avut ca obiectiv întărirea Partidului prin înlăturarea elementelor duşmănoase, carieriste, descompuse, pătrunse în Partid, îmbunătăţirea compoziţiei sociale a activului şi înlăturarea metodelor străine de Partid, întărirea ideologică, politică şi organizatorică a Partidului, ridicarea conştiinţei de clasă şi întărirea vigilenţei revoluţionare a membrilor de Partid.

Încheind verificarea membrilor de partid din judeţ putem spune că cu toate lipsurile avute în munca de verificare pentru ca să ne putem face o părere justă asupra felului cum a decurs verificările în judeţul nostru, vom descrie pe scurt situaţia economică, politică şi culturală a judeţului.

Judeţul Maramureş este o regiune muntoasă (cu puţin pământ arabil, aproximativ 37.000 ha)având deci o mică productivitate agricolă.

https://biblioteca-digitala.ro

Datorită înapoierii economice în care a fost ținut județul nostru de către regimurile burghezo-moşiereşti, industria a fost slab dezvoltată. Astfel în județ avem: industria forestieră, UF-ul, mine de sare şi cupru, precum şi o mică industrie ca fabrici de: mobile, perii, tricotaje cât şi cooperativelor de producție.

Aceste industrii cuprind un număr aproximativ de 8.000 salariați.

În trecut aceşti muncitori au avut de suportat cea mai cruntă exploatare din partea capitaliştilor, fiind ținuți într-o mare de mizerie şi înapoiere culturală.

După 23 august 1944 şi în deosebi după naționalizarea principalelor mijloace de producție, mine, petrol, transporturi, instituții bancare, starea economică a muncitorilor s-a îmbunătățit. Prin [...] ca formă de salarizare, crearea condițiilor mai bune de muncă, care înainte nu erau şi prin îmbunătățirea aprovizionării populației.

S-au creat condiții ca şi restul populației muncitoare a județului să-şi găsească posibilități de muncă, prin construirea liniei ferate Salva-Vişeu, punerea în exploatarea a minei din Baia Borşa, formarea Gospodăriilor Agricole de Stat, precum şi a mai multor cooperative de producție.

Realizările obținute până în prezent au creat condiții de dezvoltare a industriei şi în județul nostru.

Județul nostru fiind cunoscut ca bogat în păduri, în timpul regimurilor burghezo-moşiereşti, capitaliştii români şi maghiari, în setea lor de câştig nemărginit, au exploatat aceste bogății fără milă distrugând o parte însemnată de păduri fără să facă plantații noi. Alta este situația de azi când aceste păduri sunt exploatate planificat, tratate de boli, s-a creat şi pepiniere de puieți.

Starea de înapoiere economică a județului din trecut lipsit de o industrie mai mare şi de pământ bun, a făcut ca o parte din țărănimea muncitoare să fie nevoită de a căuta de lucru prin alte județe. În prezent prin crearea şantierelor de lucru şi intensificarea exploatării posibilităților locale, populația nu mai este nevoită să plece în căutarea de lucru în alte județe.

Constituirea liniei ferate Salva-Vişeu a contribuit să asigure în mai bune condițiuni aprovizionarea şi schimbul de produse între județ şi restul țării.

Starea de înapoiere economică a avut repercusiuni şi asupra nivelului cultural şi sanitar din județ astfel înainte de 23 august 1944, 60% din populație județului era neştiutoare de carte, iar în mediul rural numărul analfabeților atinge peste 80%.

Ca urmare acestui fapt, misticismul a avut un teren favorabil, numărul şcolilor primare a fost extrem de redus, iar în unele sate nu a existat deloc. Cum a fost în comuna Giuleşti, Hărniceşti, Cuhea nemaivorbind de comunele locuite de populația ucraineană care a fost complet lipsită de orice posibilitate de a învăța.

De asemenea regimurile burghezo-moşiereşti au lăsat o grea moştenire în domeniul sanitar. Astfel populația muncitoare în special la sate a fost lipsită de orice posibilitate de îngrijire medicală.

Urmările acestora se resimt şi în prezent.

https://biblioteca-digitala.ro

În urma măsurilor luate de către Partid şi Guvern s-au organizat caravane sanitare, s-au înfiinţat mai multe spitale, dispensare şi policlinici în centrele de plăşi şi comunele mai mari.

În domeniul cultural s-au făcut progrese însemnate prin crearea de tip cămine culturale, construirea de noi şcoli la sate, combaterea analfabetismului. De asemenea s-au creat posibilităţi ca copii naţionalităţilor conlocuitoare să poată învăţa în limba lor maternă. S-a înfiinţat Liceul Ucrainean şi Gimnaziul maghiar.

Toate aceste realizări au contribuit la creşterea nivelului cultural şi sanitar al oamenilor muncii din judeţul nostru.

Până în 1944 Partidele burgheze şi fasciste atât cele româneşti cât şi cele maghiare când judeţul a fost ocupat de hortişti folosind starea de înapoiere a populaţiei au căutat prin demagogie să învrăjbească populaţia de diferite naţionalităţi, dezvoltând şi alimentând ura de rasă şi ura contra URSS-ului.

Ca urmare a politicii lor de aţâţare huliganică, a avut loc şi incendierea comunei Borşa, cât şi alte acte huliganice de pe urma cărora populaţia judeţului nostru a avut de suferit. Au fost deportări în lagăre de exterminare din Auschwitz şi Dachau. Din 42.000 de deportaţi s-au întors după eliberare un număr de 2.600 restul fiind nimiciţi.

Judeţul nostru fiind locuit de mai multe naţionalităţi ca: români, ucraineni, evrei, maghiari şi germani, burghezia şi fasciştii s-au folosit din plin de aceasta, aţâţând pe unii contra celorlalţi.

Mulţumită politicei consecventă dusă de Partidul Comunist Român, în rezolvarea problemei naţionale în Republica Populară Română s-au asigurat drepturi egale tuturor naţionalităţilor conlocuitoare.

Înfrăţirea dintre naţionalităţi se întăreşte tot mai mult, se dezvoltă spiritul patriotismului pentru Republica Populară Română, pentru construirea socialismului.

Cu toate progresele realizate de către Partid şi Guvern în rezolvarea problemei naţionale totuşi unele elemente duşmănoase ca: ofiţeri deblocaţi, o parte din preoţimea catolică, chiaburi, speculanţi şi foşti exploatatori caută să menţină mai departe ura şovină manifestându-se ostil contra URSS-ului. Aceştia sunt în slujba imperialiştilor aţâţători de război manifestându-se ca duşmani ai regimului nostru.

Atât populaţia română cât şi restul naţionalităţilor conlocuitoare, văzând că pe zi ce trece se îmbunătăţeşte viaţa oamenilor muncii indiferent de naţionalitate, îşi dau tot mai bine seama cine sunt adevăraţii duşmani ai poporului, mai ales că au simţit pe propria lor spinare această ură şovină, iar acum nu se mai lasă antrenaţi de duşmani indiferent de ce naţionalitate ar fi şi în ce haine sunt îmbrăcaţi.

Oamenii muncii îşi manifestă tot mai mult încrederea în PMR cât şi în RPR..

Mişcarea muncitorească în judeţul nostru există de după primul război mondial.

În anul 1932 a luat fiinţă Partidul Comunist Român, UTC-ul şi Ajutorul Roşu. după scurt timp au fost organizate Sindicatele Muncitoreşti, în cadrul

https://biblioteca-digitala.ro

cărora Partidul a dus diferite acțiuni. De exemplu greva croitorilor din 1934 şi 1935 la care au participat peste 400 muncitori, obținând rezultate frumoase. Au urmat grevele de la fabrica de tricotaje „Stena", fabrica de țesături „Scheiner", „Mernelştein".

Luptele duse de muncitorime, în fruntea cărora stătea PCR săpau la temelia sistemului burghez, care a început să dezlănțuiască o teroare neagră contra Partidului. În 1932 a fost omorât în bătaie tov. Muntean Vasile, printre care şi Tămaş Alexandru au fost întemnițați şi după chinuri grele trimişi la moarte pe câmpurile minate din Ucraina şi lagărele morții din Germania hitleristă.

Cu toată teroarea dezlănțuită împotriva mişcării muncitoreşti duşmanul de clasă n-a reuşit să zdruncine încrederea şi elanul de luptă al comuniştilor.

După eliberarea Maramureşului de către glorioasa armată Sovietică s-a făcut reorganizarea Partidului. Datorită faptului o mare parte din tovarăşi ce luptau în ilegalitate au fost distruşi în închisori. Organizarea Partidului s-a făcut în condițiuni destul de grele.

Unele elemente stângiste, dezorientate politiceşte au mers pe o linie greşită chiar provocatoare, ceea ce a contribuit la mărirea haosului ce exista atunci în Ardealul de Nord şi la izolarea vremelnică a Maramureşului de restul județelor.

După 6 martie 1945 cu ajutorul Comitetului central al PCR-ului a fost instalat primul comitet Județean al Partidului. În această perioadă Partidul a făcut eforturi mari în luptă cu reacțiunea, a mobilizat populația pentru refacerea şi organizarea industriei forestiere, precum şi a industriei uşoare, care era distrusă de bandele fasciste, hortiste în retragere.

A fost reconstruită mica uzină electrică, care a contribuit în mare parte la înviorarea economiei din capitala județului. Partidul a mobilizat muncitorimea din întreprinderi de a sta în fruntea luptei dusă de țărănimea săracă contra moşierilor pentru înfăptuirea reformei agrare.

Mulți membrii de partid, şi-au expus viața în această luptă, de exemplu: în comuna Ieud 6 activişti de Partid au fost răniți în luptele duse pentru înfăptuirea reformei agrare, pentru întărirea alianței dintre clasa muncitoare şi țărănimea muncitoare.

La Borşa bande de huligani instigate şi conduse de moşieri puneau la cale atentate împotriva organizației de Partid.

Cu toate încercările elementelor exploatatoare şi duşmănoase poporul muncitor, Comitetul județean al Partidului nostru ajutat de Comitetul Central a ştiut să înfrângă aceste greutăți prin lămurirea şi mobilizarea maselor, a făcut cu succes față sarcinilor ce i-au stat în față.

Fiind mereu în fruntea maselor la toate acțiunile înfăptuite de clasa muncitoare, sub conducerea Partidului nostru, toată împotrivirea partidelor burghezo-moşiereşti şi al social democraților de dreapta, Partidul nostru s-a întărit şi a crescut câştigând încrederea şi influența în masele populare.

Comisia județeană de Verificare şi-a început lucrările în acest județ pe data de 13 decembrie 1948.

https://biblioteca-digitala.ro

Din verificarea activului de Partid a reieşit că majoritatea tovarăşilor din organele de conducere au fost elemente cinstite ataşate Partidului care s-au ridicat după 23 august 1944 şi în mare parte au reuşit să îndeplinească sarcinile ce le-au fost încredințate de către Partid.

Din cauza nivelului politic puțin dezvoltat s-au constatat la tovarăşii activişti şi o serie de slăbiciuni, care cu ocazia verificărilor au fost dezbătute pe larg, fapt ce a dat posibilitatea tovarăşilor ca pe viitor să-şi îmbunătățească munca.

S-a constatat că până la începerea acțiunii de verificare o serie de elemente imorale au fost infiltrate în conducerea organizației județene de Partid, slăbind prin faptele lor autoritatea şi prestigiul Partidului.

În urma măsurilor luate de CC al PMR-ului cu puțin înainte de a începe acțiunea de verificare această situație s-a schimbat.

La începerea muncii de verificare Comisia a avut unele greutăți întrucât o parte din activişti având nivelul politic scăzut au privit Comisia cu rezervă şi neîncredere care s-a caracterizat prin timiditate şi lipsă de îndrăzneală de a arăta deschis lipsurile lor şi ale celorlalți, însă în perioada desfăşurării verificării activului aceşti tovarăşi în urma muncii de lămurire dusă de Comisia Județeană au crescut şi au privit munca de verificare cu încredere, ajutând Comisia în munca ei.

Dacă în timpul verificării Comitetul Județean al Partidului, Consiliul Sindical județean, U.T.M., Frontul Plugarilor, C.D.E.-ul şi vârfurile administrative, şedințele de verificare s-au desfăşurat în spirit partinic, folosindu-se într-o bună măsură arma criticei şi autocriticei, nu se poate spune acelaş lucru despre şedințele de verificare colective a Comitetelor de plăşi, organizații de Partid CFR, precum şi comitetul județean UFDR, unde din lipsă de tovarăşi pregătiți politiceşte, şedințele erau lipsite de combativitate şi spirit partinic.

Verificarea activului, a scos la iveală că în activul de masă al Partidului mai erau ascunse elemente duşmănoase şi necorespunzătoare care s-au strecurat până la conducerile organizațiilor de masă şi Aparatul de Stat, din lipsa de vigilență a Comitetului Județean. Aceştia au fost excluşi, iar alții au fost scoşi din funcții şi puşi la munca de jos.

Cum este cazul lui Bordeanu Ioan din Consiliul Sindical Județean, care este un element duşmănos Partidului nostru, desfăşurând o activitate huliganță, chiar şi după 23 August 1944: Severin Hilda, şi s-a strecurat până în conducerea județenei UFDR.-ului, a fost descoperită că în timpul războiului, avea relații cu ofițerii superiori germani, ajutându-i în acțiunile lor criminale.

Asemenea cazuri au mai fost.

Aceştia au avut o poziție nesinceră căutând să-şi ascundă trecutul lor murdar în fața Comisiei.

Prin înlăturarea a acestor elemente duşmănoase, necorespunzătoare, a crescut încrederea maselor în Partid, ridicându-se astfel prestigiul şi autoritatea Partidului.

În urma verificării a activului de Partid, Comisia județeană de verificare, a constatat că activul a reuşit să cunoască importanța acestei acțiuni, ceeace a

https://biblioteca-digitala.ro

făcut să-şi ridice vigilenţa pe o treaptă mai înaltă. Comisia judeţeană de verificare a învăţat să deosebească elementele cinstite ataşate Partidului de cele necinstite şi duşmănoase, însuşindu-şi prin verificarea activului o experienţă preţioasă ce a putut să fie apoi transmisă subcomisiilor de verificare.

În urma hotărârii Comitetului Central al P.M.R.-ului, din Iunie 1949 s-a trecut la verificarea membrilor de Partid din judeţul nostru, care s-a început la 15 Iunie 1949.

La această dată s-a ţinut o şedinţă cu activul de bază a judeţenei P.M.R., unde s-a prelucrat importanţa verificării a membrilor de Partid. Această şedinţă a avut ca scop mobilizarea activiştilor de Partid în jurul acţiunii de verificare a membrilor de Partid.

După ce s-a făcut instructajul celor 3 subcomisii de verificare, prelucrând instrucţiunile primite de la Comisia Centrală de Verificare, s-au ţinut şedinţe în oraş, plăşi şi fabrici.

Cu această ocazie au fost prezentate subcomisiile de verificare de către delegatul Comitetului judeţean al Partidului. Majoritatea şedinţelor au decurs într-un spirit sănătos, de exemplu la fabrica de cherestea Câmpulung la Tisa, au participat cca. 300 de membrii de Partid. Muncitorii au luat cuvântul manifestându-şi bucuria faţă de lucrările de verificare, luându-şi angajamentul că vor ajuta subcomisiile în descoperirea duşmanului de clasă, strecurat în Partid. În acelaş spirit au decurs şi şedinţele la fabrica de cherestea [...] .I.L., Vişeul de sus, precum şi la centre de plăşi în afară de [...] sare Ocna Şugatag, unde atmosfera nu era prea vie. Ca o lipsă a acestor şedinţe, trebuie semnalat faptul că nu au fost invitaţi nemembrii de Partid, ceeace constituie şi o abatere dela instrucţiunile Comitetului Central.

Cu toate măsurile luate pentru pregătirea şedinţelor, totuşi au fost locuri unde mobilizarea a fost slabă.

La C.F.R. Sighet, au participat la şedinţa de prelucrare, un număr de 25% membrii de Partid cu toate că organizaţia de Partid numără peste 200 de membrii. Această lipsă se datoreşte şi naturii serviciului întrucât se lucrează pe schimburi, însă lipsa principală constă în faptul că nu a fost destul de bine organizată şedinţa şi atmosfera a fost slabă, încât Comisia Judeţeană de Verificare a trebuit să intervină în cursul acestei şedinţe pentru a îmbunătăţi atmosfera.

O altă lipsă în privinţa şedinţelor de pregătire, se poate semnala prin faptul că în comuna Bistra nu s-a prelucrat deloc importanţa verificării. Astfel la sosirea subcomisiei în comună, membrii de Partid nu au fost pregătiţi pentru verificare, iar subcomisia a fost nevoită să ia măsurile necesare ocupându-se cu convocările precum şi cu [...] sălilor de şedinţe.

În urma şedinţe'or de instructaj ţinută la Oradea la sfârşitul lunii August 1949, Comitetul judeţean a luat măsuri de îmbunătăţirea prelucrărilor, repartizând tovarăşi mai corespunzători.

Comitetul judeţean, în mare măsură şi-a îndeplinit sarcina ce-i revenea în munca de verificare, a delegat pe lângă fiecare subcomisie câte un tovarăşi, care a pregătit organizaţia de bază respectivă, ţinând şedinţe cu 2-3 zile înainte de

https://biblioteca-digitala.ro

începerea verificării organizației și agitatori. În tot timpul verificării s-a primit un sprijin efectiv din partea biroului organizației de Partid Câmpulung și CFR., prin participarea la mai multe ședințe, precum și prin informarea subcomisiilor, despre specificul fiecărei organizații de bază în parte, ajutând în felul acesta subcomisia pentru a putea pune întrebări despre munca fiecăruia.

Din partea Comitetului plășii Sighet și Iza, subcomisia a primit permanent ajutor prin pregătirea agitației și mobilizarea la timp a membrilor și nemembrilor de Partid. În mai mică măsură a dat ajutor Biroul organizației de Partid din plasa Șugatag însă în plasa Vișeu, subcomisia nu a fost ajutată de Comitetul de plasă, mobilizarea s-a făcut prin telefon ceeace a avut ca urmare că la început membrii de Partid s-au prezentat la ședință într-un număr mic și numai după măsurile luate de către Comisia județeană de Verificare și Comitetul Județean s-a îmbunătățit această situație.

În comuna Borșa la începutul verificării nu s-au prezentat decât un număr de 28% membrii de Partid, deși această organizație are peste [...]. membrii de Partid, iar atmosfera în cadrul ședinței era rece, n-a existat combativitate. Comitetul județean fiind sesizat de acest lucru a luat măsuri mobilizând agitatori din centrul plășii și comunele vecine, care au ajutat îmbunătățirea aceste situații, obținând rezultate bune.

O greutate a constituit în munca de verificare, faptul că mare parte din dosarele primite dela județeană au fost lipsite de material, ca: autobiografii, referințe, etc., de asemenea nu toate dosarele date la județeană au fost predate la timp subcomisiilor, fapt ce a făcut că la sfârșitul verificării, să se ivească o serie de noi dosare.

În ceea ce privește participarea membrilor de Partid la ședințele de verificare în centrele industriale, oraș și centre de plăși, au fost între 80-90%, iar la sate au fost mai slab între 60-90%.

Nemembri de Partid, invitați nominal s-au prezentat la ședințele de verificare, în general atât la oraș cât și la sate dela [...] -100%.

La început au fost cazuri în mai multe sate de exemplu: Săpânța, unde sunt vreo 80 membrii de Partid, o parte din ei la început au refuzat să dea autobiografia și să se prezinte la verificare, iar în urma muncii de lămurire dusă de agitatori dela om la om, o parte dintre ei, au prezentat la verificare, afară de câțiva chiaburi.

Au fost și cazuri când unii membrii de Partid, refuzau prezentarea la verificare din motive personale ca: neprimirea de pensie, alții lăsându-se influențați de zvonurile reacțiunii, în general aceștia au venit în Partid pentru satisfacerea intereselor personale, nereușind să-și atingă scopul.

Biroul județean, deși aveau în plan săptămânal de participare la ședințele de verificare, totuși în foarte mică măsură au luat parte la ședințe și mai mult în centrul județului, fără să se deplaseze în județ. Acolo unde au participat au dat

https://biblioteca-digitala.ro

ajutor efectiv subcomisiei. De asemenea participarea activiştilor din secţiile Comitetului judeţean au fost slabe.

Membrii din biroul Comitetului de Partid al plăşii Iza, au fost în permanent pe teren şi au dat un ajutor preţios subcomisiilor de verificare, iar în celelalte plăşi au fost mai slabe.

Datorită nivelului ideologic şi politic scăzut, un timp destul de lung în şedinţele de verificare, membrii de Partid se fereau să pună întrebări, iar puţinii care luau cuvântul la discuţii, aveau şedinţe de a scoate în evidenţă mai mult părţile bune. Era o atmosferă de împăciuitorism, lipsea spiritul critic şi autocritic.

La aceasta a contribuit şi faptul că la şedinţe au luat în prea mică măsură activiştii de Partid. Astfel şedinţele au fost lipsite de un nivel mai ridicat. Au fost cazuri când din ură personală s-a încercat compromiterea unor tovarăşi buni, cum s-a întâmplat în comuna Sarasău cu secretarul org. de bază, un membru de partid fiind în conflict familiar cu acesta, a căutat să-l compromită aducându-i învinuiri neîntemeiate. Subcomisia a reuşit să stabilească cauzele şi să arate intenţia ce s-a urmărit de a fi compromis secretarul org. de bază.

La fabrica de perii „Alexandru Tamas" din Sighet, au fost excluşi din Partid Deutsch Leib fostul patron. A doua zi după excluderea lui, acesta a pregătit câteva femei care au înaintat un memoriu [...] de unele muncitoare nemembre de Partid din întreprindere către Comisia judeţeană de Verificare, cerând reprimirea lui în Partid.

Comitetul judeţean fiind sesizat de aceste lucruri, au îmbunătăţit munca de agitaţie, lămurind la faţa locului aceste cazuri.

Dacă la începutul verificărilor datorită lipsei de agitatori şi de pregătire temeinică, a fost o atmosferă de împăciutorism, după luarea de măsuri de îmbunătăţire a agitaţiei atmosfera s-a îmbunătăţit simţitor. Membrii de partid au devenit mai combativi, luând atitudine împotriva elementelor necorespunzătoare şi duşmănoase strecurate în partid. De exemplu: în comuna Rozavlea membrii de Partid au cerut în şedinţă, excluderea lui Radu Gheorghe element duşmănos şi exploatator, iar în comuna Borşa a fost demascat în şedinţă Gheorghe Gărdan element duşmănos.

La fel şi contribuţia nemembrilor de Partid s-a îmbunătăţit, de exemplu, la Vişeul de sus, muncitorul Belu Iordan în tot timpul şedinţei a fost activ ajutând subcomisia în a cunoaşte pe cei verificaţi arătându-le părţile pozitive şi negative. La fel şi în comuna Giuleşti, nemembri de Partid au ajutat subcomisia în tot timpul.

Problemele principale ridicate în şedinţele de verificare au fost: noua salarizare, a întrecerilor socialiste, şi greşelile făcute cu ocazia încadrărilor. La sate s-a discutat pe larg problemele [...] din 3-5 Martie, problema cooperativelor, a colectărilor şi însămânţărilor, precum şi impozitul agricol.

Şedinţele de verificare au fost un prilej ca în bună parte aceste probleme să fie lămurite, combătând şi zvonurile lansate de chiaburi.

Ţăranii săraci au ridicat problema lipsei de opinci şi a porumbului.

---

https://biblioteca-digitala.ro

La fel s-a semnalat în organizația de bază din cartiere problema distribuirii mărfurilor în Magazinele de Stat.

Subcomisiile au reuşit ca toate aceste chestiuni să fie [...] în spiritul întăririi Partidului nostru şi întăririi luptei contra duşmanului de clasă.

Cu ocazia comunicării hotărârii subcomisiilor, membrii de partid şi-au luat angajamente pentru viitor, unii fiind impresionați le-a venit lacrimi în ochi, neputând să-şi exprime bucuria lor prin vorbe. La aceste şedințe nu au participat toți membrii, mulți din ei se aflau în munți, la munci la păduri. Carnetele provizorii pentru aceştia s-au predat ulterior.

Acțiunea de verificare a avut o influență bună în rândurile populației, comentându-se în mod favorabil, de exemplu: cu ocazia excluderii lui Traian Ioan fost provocator şi salăşist, membrii şi nemembri de partid şi-au exprimat părerea că s-a procedat just prin excluderea acestuia. Asemenea exemple sunt multe.

Subcomisiile de verificare au depus o muncă intensă pentru a se achita de sarcinile lor. Simțul de răspundere pentru munca de verificare a fost înțeles, atât de preşedinți cât şi de membrii subcomisiilor. Au lucrat câte 16-18 ore pe zi, întâmpinând diferite greutăți mai ales în plăşi. În multe locuri trebuia să se deplaseze la sate îndepărtate pe jos, din lipsă de mijloace de locomoție.

Subcomisiile s-au orientat greşit în unele cazuri. Comisia județeană de verificare sesizându-se, a fost nevoită să revină asupra unor măsuri ale subcomisiilor. De exemplu: la comisia Nr. 2, a confirmat [...] de membru de Partid numitului Vlad Ilie, din comuna Dragomireşti de chiabur şi fost candidat senator la lista cuzistă în 1937.

Subcomisia Nr. 3 s-a lăsat antrenată de referințe false şi a exclus din Partid pe tov. Iacobciuc Ioan, pe motive neîntemeiate. Analizând cazul Comisia județeană de verificare a stabilit că aceasta a fost o încercare a duşmanilor de a scoate din Partid pe acest tovarăş care este ataşat Partidului, reîncadrându-l.

La cooptarea subcomisiei acelor doi membrii din org. de bază, în general subcomisiile s-au orientat bine, iar după cooptarea lor au dat ajutor, antrenându-i în oarecare măsură în munca de verificare. [...] a fost şi cazuri unde din lipsă de vigilență a subcomisiilor au fost cooptate şi elemente necorespunzătoare.

În decursul verificării au fost cooptați în subcomisii un număr de 224 tovarăşi, iar un număr de 26 tovarăşi şi tovarăşe, au fost mobilizați în munca voluntară pentru munca tehnică.

Comisia județeană de verificare şi-a desfăşurat activitatea sa pe baza unui plan săptămânal, care în mare parte a fost respectat. Instruirea subcomisiilor s-a făcut atât prin şedințele comune cât şi pe teren, fiind repartizat pe lângă fiecare subcomisie câte un membru din Comisia județeană de verificare.

Comisia județeană de Verificare a avut şi o serie de slăbiciuni şi lipsuri. Nu a avut o colaborare suficientă cu Comitetul județean din care cauză munca a suferit uneori.

La începutul verificării membrilor de Partid, Comisia județeană de verificare a dat directive subcomisiilor pentru a exclude pe membrii de Partid

https://biblioteca-digitala.ro

pentru inactivitate, deşi acest lucru era în contradicţie cu directivele Comitetului Central.

Comisia judeţeană de Verificare nu a depus maximul de efort în a instrui şi pregăti mai temeinic subcomisiile, pentru a nu se face greşeli, au fost cazuri când membrii din subcomisii puneau întrebări [...], deasemeni în lucrările de pregătire, au fost că, complectarea chestionarelor era încredinţată secretarului org. de bază, iar aceştia recurgeau la ajutorul unor învăţători, sau funcţionari neverificaţi.

În perioada de verificare a activului de bază, a fost confirma [...] Partid pe Butuza Victor care a fost ulterior dovedit că a comis crime împotriva populaţiei paşnice din Ardeal, făcând parte din gărzile lui Maniu.

O altă greşeală că preşedintele Comisiei judeţene de verificare s-a băgat în unele treburi ce nu aveau nici un amestec în problemele Comitetului judeţean.

Nu s-a pus accent pe creşterea tovarăşilor din aparatul de verificare.

Din verificarea membrilor de Partid din întreprinderi, s-a putut constata că Comitetul judeţean, a îndrumat organizaţiile de Partid şi de masă să realizeze sarcinile trasate de Comitetul Central. Au fost organizate întreceri socialiste în toate întreprinderile din judeţ, prin care s-a reuşit să se îndeplinească Planul de Stat. De exemplu, fabrica de cherestea, Câmpulung la Tisa, Planul de Stat pe anul 1949 a fost terminat în luna lulie 1949, iar la unitatea IPEIL Sighet, a fost îndeplinit planul tot în luna Noiemvrie. Însă ca o parte negativă a Comitetului judeţean, o constituie faptul că întrecerile socialiste sunt organizate de Partid fără să antreneze Sindicatul la această muncă.

A.R.L.U.S.-ul este organizat în toate întreprinderile şi în majoritatea satelor, se duce o activitate culturală.

Numărul abonaţilor la ziare şi al bibliotecilor, atât în întreprinderi cât şi la sate creşte.

Comitetul judeţean al Partidului depune muncă pentru a ajuta Organizaţiile de Partid. În afară de aceasta, a fost format un efectiv de instructori nesalariaţi de Partid din tovarăşi corespunzători care au responsabilitatea asupra organizaţiilor de bază.

Şedinţele organizaţiilor de bază sunt controlate de aceşti tovarăşi care dau ajutor efectiv.

Legătura organizatorică dintre Comitetul judeţean şi comitetele de plăşi există. Lunar sunt ţinute şedinţe cu toţi membrii birourilor de plăşi, unde se analizează munca şi se trasează sarcinile [...] la şedinţele săptămânale ale birourilor plăşilor, participă un membru al biroului judeţean sau un delegat al acestuia. La fel şi birourile organizaţiilor de Partid au un sprijin permanent al Judeţenei printr-un instructor care are responsabilitatea a acestor organe. Birourile de plăşi îndrumează organizaţiile de bază săteşti, fiind permanent pe teren.

S-a observat tendinţe de birocratizare din partea plăşii Vişeu pentru care Comitetul judeţean a luat măsuri, făcând unele completări şi munca s-a îmbunătăţit.

https://biblioteca-digitala.ro

Ca o lipsă a biroului județean trebuie semnalat faptul că nu s-a străduit în mod suficient să activeze pe ceilalți membrii ai Comitetului județean. Iar membrii Comitetelor de plăşi în afară de cei scoşi din producție, nu au sarcini concrete, astfel ei nu cresc în muncă. Pe de altă parte prin desele schimbări care se fac atât în cadrul activului județean, cât şi în biroul plăşilor nu se asigură o continuitate a muncii. Astfel este necesar ca la alegerea şi aprecierea activiştilor să se procedeze cu multă atenție şi să se asigure stabilitatea în muncă pentru un timp mai îndelungat.

La început nu au dat importanță verificărilor membrilor de Partid, nu au prelucrat temeinic arătând temeinic rolul acestor verificări, în sprijinul ce trebuie dat Comisiei şi subcomisiei de verificare în descoperirea duşmanului.

S-a făcut prelucrări scurte şi nelămurite, nu existat un control sever din partea Comitetului şi Biroului județean de felul care contribuie membrii de Partid la verificări, din aceste cauze membrii de Partid erau timizi nu aveau curaj în a ajuta Comisia şi subcomisiile de verificare în descoperirea elementelor duşmănoase, strecurate în Partid.

Unii activişti din secțiile județene iau uneori măsuri pe teren trecând peste capul Comitetului de plasă, cum a fost cazul cu recrutarea elevilor pentru şcoala țărănească, care s-a făcut fără să se consulte Comitetele de plasă.

Spiritul muncii colective în cadrul secțiilor Comitetului județean, nu este suficient dezvoltat. S-a constatat că unii activişti deplasându-se pe teren caută să rezolve exclusiv sarcinile ce le revin în cadrul secției din care ei fac parte.

În privința educării cadrelor şi a membrilor de Partid, deşi s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea muncii de educație, totuşi mai este mult de făcut şi în special trebuie pus mai mare accent pe cercurile de politică curentă care sunt foarte slab frecventate de către activiştii județenei. Studiul individual al activiştilor de Partid nu are un control sistematic şi organizat, ceea ce se simte în atitudinea ce au unii tovarăşi activişti în ducerea sarcinilor lor, nefiind la înălțimea cerințelor. În ceea ce priveşte educarea maselor membrilor de Partid, trebuie pus accent deosebit pe şcolile țărăneşti, în alegerea şi selecționarea elevilor ținând cont de capacitatea şi aportul ce vor putea da după terminarea şcolii. Educația membrilor de Partid din organizația de bază din sate trebuie să fie îndreptată şi pentru combaterea mai energică a misticismului religios prin care duşmanul de clasă caută să mențină şi pe mai departe sub robia sa poporul muncitor. De exemplu în comunele Fereşti şi Ruscova unde mai mulți membrii de Partid fac parte din diferite secte religioase.

Activiştii din organizațiile de masă caută să introducă linia Partidului în organizațiile respective. De exemplu: activiştii Frontului Plugarilor, deplasându-se pe teren scot în evidență rolul conducător al Partidului, aplicând instrucțiunile în spiritul luptei de clasă, ducând şi o muncă de organizare şi educație.

Linia Partidului este introdusă în Sindicate prin membrii de Partid, mobilizând muncitorii în jurul realizării planului de Stat, desfăşurând o activitate culturală-artistică şi sportivă contribuind în felul acesta la ridicare conştiinței de clasă a muncitorilor.

https://biblioteca-digitala.ro

În munca Sindicatelor se resimte lipsa colaborării din conducerea Consiliului Sindical Județean.

Este necesară îmbunătățirea funcționării grupelor sindicale de la întreprinderi, pentru ca ele, să organizeze întreceri socialiste. Sindicatul Salariaților Agricoli este organizat în majoritatea comunelor din județ, dar viața organizatorică se duce mai mult în gospodăriile agricole de Stat.

În activitatea U.T.M.ului, se simte o îmbunătățire. Îndrumați de Partid, ei desfăşoară o muncă culturală în special la sate şi la şcoli, ceea ce contribuie la educarea tineretului şi mobilizarea lui în jurul Partidului.

Ca o lipsă de vigilență a Comitetului județean UTM, este faptul că la alegerea cadrelor conducătoare nu procedează cu destulă atenție. De exemplu: în munca de secretar al plăşii Iza s-a [...] un element care era exclus din Partid încă din anul 1947.

U.F.D.R.-ul şi-a îmbunătățit activitatea organizatorică şi politică. Prin excluderea celor 3 elemente duşmănoase şi imorale din conducerea județenei UFDR, cu ajutorul Partidului i-a crescut autoritatea acestei organizații, având în conducere elementele noi, cinstite şi active.

Conducerea județeană a U.P.M.-ului, a fost complectat cu elemente muncitoreşti, introducând un spirit mai sănătos. Prin aceasta s-a făcut posibilă scoaterea populației muncitoare maghiare de sub influența anumitor elemente şovine nesănătoase, însă trebuie să muncim pentru a educa masele muncitoare maghiare în spiritul patriotismului fierbinte față de Republica Populară Română şi al internaționalismului proletar.

Ceea ce a contribuit în bună măsură la îmbunătățirea muncii organizațiilor de bază, este faptul că Comitetul județean, le-a îndrumat cum să-şi planifice munca şi să exercite un control asupra muncii lor.

Lunar se țin şedințe comune cu conducătorii organizațiilor de mase, unde se analizează lipsurile şi se stabilesc măsurile ce trebuiesc luate pentru înlăturarea lor. Însă ca lipsă ce se observă, este poziția greşită ce au unii activişti ai secțiilor Comitetului județean PMR față de activiştii din organizațiile de mase prin subaprecierea lor.

Manifestările duşmanului de clasă în privința acțiunii de verificare au fost diferite. Au căutat să influențeze pe membrii de Partid să nu fie sincer în privința apartenenței lor politice, din trecut, ca de exemplu: la mina de sare din Ocna Şugatag, au lansat zvonul că toți acei care au fost înscrişi în organizațiile salaşiste vor fi excluşi din Partid şi dați afară din serviciu pierzând şi pensia. Pe de altă parte au căutat prin note anonime să ducă în eroare subcomisiile, intenționând compromiterea elementelor cinstite au încercat să influențeze pe membrii de Partid în special la sate să nu se prezinte la verificare.

Combaterea acestor încercări ale duşmanului s-a făcut de către organul de conducere al Comitetului de Partid cât şi a subcomisiei de verificare.

Cei mai mulți duşmani s-au găsit în organizațiile de Partid din Vişeul de Sus, unde, dintr-un număr de 80 de membrii de Partid au fost excluşi 15 elemente dintre care erau: legionari, salaşişti, Volkşbundişti, voluntari în armata SS, foşti exploatatori, afacerişti şi ționişti. Aceste elemente au reuşit să pătrundă

https://biblioteca-digitala.ro

în Partid datorită faptului că între anii 1945-1947, în conducerea organizației de bază în comună se strecuraseră elemente dușmănoase.

S-au mai găsit o serie de elemente dușmănoase, afaceriste în comuna Rozavlea de exemplu: Dr. Iurca Ovidiu, Radu Gheorghe exploatatori și dușmani, Roman Vasile afacerist

În urma verificărilor, analizând munca noastră, constatăm că acțiunea de verificare și-a atins scopul în mare parte.

Astfel au fost descoperite și îndepărtate o serie de elemente dușmănoase strecurate în Partid, ca: Gonțoiu Ștefan șef de unitate la IPEIL Vișeu, care a fost legionar notoriu, iar în calitatea sa a împiedicat îndeplinirea planului de Stat, sabotând mersul producției; Hrițiu Ioana care a înlocuit pe secretara UFDR-ului, soția unui plutonier de jandarmi maghiar, fiică de chiabur, care a căutat să îndepărteze masele de femei de UFDR, fiind și moraliceşte descompusă. [...] și au mai fost îndepărtate multe alte elemente dușmănoase.

Însă prin acțiunea de verificare, nu s-a urmărit numai excluderea elementelor dușmănoase ci și promovarea elementelor bune [...] cu perspective.

Astfel în prima fază a verificării Comisia județeană a descoperit și propus Comitetului județean un număr de 42 tovarăși, care au fost încadrați în conducerile de partid, organizații de masă [...] Aparatul de Stat, ceea ce a contribuit la întărirea influenței Partidului în mase și îmbunătățirea muncii de Partid. În privința îmbunătățirii vieții de Partid în urma verificării, ne arată faptul că frecvența la ședințele de Partid, a crescut. De exemplu, înainte de verificare org. de Partid din Ocna Șugatag a avut o frecvență redusă 40-50%, iar după verificare frecvența a crescut până la 80%.

Dacă acțiunea de verificare pentru membrii și nemembri de Partid a fost o școală, apoi și noi care am făcut această muncă, am învățat mult. Analizând greșelile tovarășilor am cunoscut însuși [...] noastre, am învățat ca să apreciem omul nu după vorbe ci după faptele lui din trecut și munca din prezent.

Am învățat să știm că activistul care nu este legat de mase, nu-și poate îndeplini sarcinile, fiindcă munca lui nu este sprijinită de masă.

Tovarăși: Noi cu toții să folosim învățămintele [...] câștigate cu ocazia acțiunii de verificare. Să fim mai vigilenți nu credem că acum nu mai pot fi dușmani rămași în Partid. Orice membru de Partid ridicat într-o muncă de răspundere trebuie cu grijă verificat.

Să adâncim munca noastră de îndrumare și control în organizațiile de bază și organizațiile de masă. Să muncim planificat și să repartizăm munci concrete pentru fiecare tovarăș în parte. Să învățăm din lipsurile constatate cu această ocazie. Este o datorie pentru fiecare membru de Partid de a lupta pentru înlăturarea lor.

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu Dej ne trasează sarcinile ce revin Partidului nostru din cele 3 Rezoluții ale consfătuirii Biroului Informativ din noiembrie 1949. Din aceste sarcini se desprind trei probleme mari: lupta pentru pace, lupta pentru întărirea unității masei muncitoare, lupta contra agenturii trădătoare al lui Tito în slujba imperialiștilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru îndeplinirea acestor sarcini Partidul trebuie să fie puternic.

Întărirea Partidului este o condiție esențială în lupta pentru pace, ne spune tovarăşul Gheorghe Gheorghiu Dej. Aceasta înseamnă că dacă prin verificare s-a reuşit în cea mai mare parte să înlăturăm elementele oportuniste, carieriste, duşmani, străini de Partid şi să ridicăm prestigiul Partidului printr-o vigilență permanentă, să îmbunătățim compoziția socială a Partidului, să întărim disciplina şi simțul de răspundere a tovarăşilor noştri. Să ne străduim din toate puterile să ne ridicăm conştiința revoluționară şi să luăm atitudine bolşevică față de orice încercare de răspândire de zvonuri ale duşmanilor păcii.

Trebuie să întărim unitatea clasei muncitoare, aceasta înseamnă că trebuie trezită conştiința de lucru în mintea tuturor muncitorilor.

În acest raport am semnalat că în organizațiile de masă nu este întotdeauna o colaborare.

Trebuie să folosim metoda criticei şi autocriticei, pentru a înlătura lipsurile şi greşelile din munca noastră.

Trebuie să avem în vedere permanent, zi de zi, întărirea alianței între clasa muncitoare şi țărănimea muncitoare.

În timpul verificării am constatat multe cazuri când tovarăşii noştri confundau pe țăranii mijlocaşi cu chiaburii sau invers. Aceste devieri dăunătoare trebuiesc combătute.

Tov. Gheorghe Gheorghiu Dej, învață că Partidul nostru are marea sarcină de a munci neobosit pentru întărirea alianței dintre clasa muncitoare şi țărănimea muncitoare. Munca Partidului nostru la sate trebuie dusă cu toată conştiinciozitatea şi seriozitatea. Să creiăm în sânul țărănimii o atmosferă sănătoasă hotărâtă în lupta contra aţâţărilor la război.

Trebuie întărită, lărgită şi organizată cât mai bine mişcarea partizanilor păcii.

Îndrumând organizațiile de masă, să agităm problema păcii, să cultivăm dragostea masei pentru URSS conducătoarea luptei pentru pace, a cărei forță este o chezăşie că lagărul păcii va învinge.

Trebuie să avem în față pilda vie a gloriosului Partid comunist (b) din a cărei experiență ne inspirăm şi să tragem învățăminte şi noi de realizările lui, de patriotismul fără de seamăn la care a dat dovadă bolşevicii din războiul de apărare a patriei socialiste şi eliberarea unei serii de popoare, prin care se numără şi țara noastră.

Să învățăm fără preget din marile învățături ale eroului Partid Comunist (b) în fruntea căreia stă marele Geniu al omenirii tov. Stalin.

Sighet la 18 februarie 1950

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 21 februarie 1950
Extras din procesul verbal din (21) februarie 1950 al biroului județean al Comitetului Județean Maramureş al PMR
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, Dosar 83/1950, filele 53-57

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Jud. Maramureş

EXTRAS

Din procesul verbal al şedinței biroului județean din februarie 1950, fiind prezenți următorii tovarăşi: Czibulak Gavril, secretar adj., Codrea Iuliu resp. cadre, Achim teodor resp. prop. agit. [...] Izidor resp. administrativ, Leordean Ioan resp. com, [...], Chico Elena resp. com. Femei.

Sunt absenți: Lupău Ioan, secretar jud. Fiind plecat la PMR şi Chico Ioan resp. com. Sindicale, fiind bolnav.

Şedința este prezidată de Czibulak Gavril secretar [...], care deschide şedința la ora 8.30 cu următoarea ordine de zi:

1/. Problema întreprinderilor de producție. Raportul Comisiei speciale trimisă în întreprinderi. Problema Planului de Stat, al sindicatului şi organizațiilor de bază din toate întreprinderile.
Întrebări, discuții şi hotărâri în jurul raportului

2/. Tov. Achim resp. prop. agit. va da un raport despre situația Şantierului.

Se dă citire procesului verbal al şedinței din 10 februarie, cu care ocazie se face analiza sarcinilor avute pe perioada februarie a.c.

a/. Asesorii au fost încadrați în cercuri de politică

b/. Consiliul Sindical Jud. Nu a fost înaintat raport cu privire la sarcinile primite în şedința biroului jud. din a.c.

c/. Membri de partid maghiari nu au fost convocați în data de 17 februarie pentru că la această dată s-a ținut o şedință în legătura cu lupta pentru pace şi tot la această dată s-au ținut [...] la cursurile serale în limba maghiară unde au fost încadrați membri de partid maghiari.

d/. În privința recrutării elevelor pentru şcoala [...], seria IV s-au luat măsuri prin birourile de plăsi.

e/. S-au înaintat propunerile pentru CC despre tov. care vor participa la Congresul căminelor culturale din Bucureşti.

f/. S-au făcut dosarele şi s-au trimis caracterizările pentru tovarăşii propuşi pentru şcoala de partid de 3 luni.

Se trece la pct. 1 din ordinea de zi, la care sunt invitați tovarăşii din comisia care vizitează fabricile, tov. Basch Francisc din partea Serviciului Județean de Planificare, ca raportor şi tov. Diki instructorul Com. Jud. PMR ca coraportor.

Din raportul prezentat reiese că verificând întreprinderile forestiere, comisia a constatat următoarele:

https://biblioteca-digitala.ro

Fabrica IPEIL Sighet

În această fabrică planul de producție a fost defalcat în trimestre, luni, zile şi om. Întreceri socialiste până în prezent [...] organizate. Programul de producție pe luna ianuarie nu a fost primit – pentru că nu au putut porni echipa de noapte din cauza lipsei de brațe de muncă calificate, gaterişti, circularişti. Normele nu au fost bine stabilite. De ex. în Hala Gaterilor norma a fost colectivă pe toată hala, nefiind astfel stimulent pentru îmbunătățirea muncii.

Colaborarea cu centrale IPEIL lasă de dorit, întrucât centrala face mutări arbitrare de funcționari şi tehnicieni, fără a se consulta cu Unitatea, turburând astfel mersul producției.

Conducerea unității nu are plan de muncă, se lucrează [...] întâmplându-se ca 2 tehnicieni să facă deplasări în aceleaşi [...] fără ca unul să ştie despre celălalt.

Nu există şcoală de calificare.

Organizația de partid în fabrică este slabă, secretarul este un om slab pregătit. Organizația sindicală nu ține şedințe. Agitatorii nu sunt instruiți. Agitația vizuală în fabrică este inexistentă.

S-a evidențiat în producție gateristul Ulici, care de 2 [...] lucrează la 2 gatere.

În urma dezbaterii tuturor problemelor s-au luat de către întreprindere angajamente pentru îmbunătățirea muncii.

Unitatea Sighet nu ia măsuri pentru procurarea de muncitori calificați lipsă din alte regiuni până la data de 20 II. Concomitent cu asta, se vor amenaja locuințe necesare pentru muncitori.

S-a stabilit că norma este prea mare față de condițiile nefavorabile şi extrem de grele, hotărându-se în unanimitate scăderea normei dela 11,15 mc. la 8 mc. pe zi, în 8 ore, urmând ca după mecanizarea trasului în hala galeriilor norma să fie stabilită din nou. Această mecanizare va fi terminată la data de 1 Martie a.c.

Se vor lua măsuri ca gaterele să fie zilnic alimentate cu buştenii necesari.

Personalul de conducere şi tehnic să-şi întocmească săptămânal un plan de muncă în comun, defalcat pe zile, urmând coordonarea muncii şi fixarea sarcinilor pentru fiecare în parte.

Odată pe lună să se facă conferințe cu fruntaşii din fiecare secție pentru a se face analiza muncii, sesizarea deficiențelor, [...] nemulțumiri şi să se caute metode de îmbunătățire a muncii.

Fabrica de Perii, :din Sighet.

Planul de producție nu a fost defalcat pe zile şi om. Normele fixate sunt normale, cari sunt depăşite cu 10-15%.

Au greutăți la aprovizionare cu sârmă, deoarece „Ind. [...] Câmpia Turzii" nu le-a livrat sârma repartizată.

https://biblioteca-digitala.ro

Secția de măturі nu a pornit încă, deoarece Uniunea Coop. nu s-a aprovizionat cu sârg-ul necesar.

Ştanțele pentru perii fiind vechi, se defectează foartē des iar muncitoarele de la ştanț stau de multe ori câte o zi fără muncă din cauza defecțiunii.

Organizația de bază este slabă. Agitatorii nu sunt instruiți, agitația vizuală lipseşte. Biblioteca nu este frecventată.

Pentru îmbunătățirea muncii, întreprinderea a luat următoarele angajamente:

Reducerea la minim a timpilor morți la ştanț prin organizarea verificării ştanțelor de către mecanici la prânz şi seara în timpul mesei şi după muncă. În acest fel timpul defecțiunilor să fie mai mic cu 50%.

Se vor face toate demersurile posibile pentru obținerea sârg-ului şi înființarea secției de mături. Se va înştiința Consiliul Local Județean de rezultatele demersurilor. Punerea imediată în funcțiune a băii. Se vor reduce prețurile la vânzare în baza unei calculații [...], cu cel puțin 10% până la data de 15 Aprilie.

Se va studia de către atelierul mecanic posibilitatea de a întrebuința apa caldă ieşită din cazan, pentru a se reduce consumul de combustibil.

La Fabrica de Mobile „Alexandru Tamas" din Sighet

Întreprinderea are plan pe 1950, care este defalcat pe [...] şi luni, însă nu este încă defalcat pe secții şi om.

Fabrica nu are comenzi pentru trimestrul II. şi nici pentru luna Martie.

Au greutăți cu aprovizionarea cu şuruburi de lemn, deoarece fabricile nu le-au livrat cantitatea repartizată.

Recalcularea normelor s-a făcut formal, făcându-se o scădere din norma veche. Problema normelor nu a fost prelucrată [...]. Conducerea întreprinderii a pornit dela punctul de vedere greşit că salarul trebuie să se conducă pe piață, că muncitorul trebuie să câştige minimum 400-500 Lei zilnic. În aşa fel au fixat normele ca muncitorii să aibe posibilitatea de a depăşi cu 100-200 %.

Recalcularea normelor a fost motivată de conducerea întreprinderii prin faptul că Planificarea le-a impus aceasta, făcând o atmosferă ostilă organului verificator la Controlului Jud. de Planificare.

Normele nici acum nu sunt reale, întrucât sunt cu uşurință depăşite cu 60-80%.

Munca la maşini nu este organizată rațional, existând timpi morți.

La secția de grunduit şi lustruit nu există ventilație, lucrătoarele nu au mături ca să facă curățenie. Baia nu funcționează.

Viața de partid e slabă. Tocmai secretarul org. de bază, preşedintele Comitetului de fabrică şi agitatorii sunt aceia care se situează în fruntea nemulțumiților şi agită restul muncitorilor.

Tov. Moş Ioan a confecționat 2 maşini de şlefuit aducând importante economii întreprinderilor şi ridicând productivitatea muncii.

https://biblioteca-digitala.ro

În urma propunerilor comisiei speciale, de comun acord cu conducerea întreprinderii, organizația de bază şi comitetul de fabrică, a luat următoarele hotărâri:

Direcțiunea se obligă ca până la data de 31 Martie va instala ventilatoare în atelierul de grunduit.

Hainele de protecție vor fi distribuite la muncitori până la [...] Februarie. Baia să fie pusă imediat la dispoziția muncitorilor.

Cu începerea fabricării băncilor şcolare, se vor organiza întreceri socialiste individuale şi pe secții. În afară de cele de mai sus s-au luat încă o serie de măsuri pentru îmbunătățirea muncii.

Fabrica IPEIL Câmpulung la Tisa

Fabrica are plan de producție, care a fost defalcat pe luni, săptămâni şi zile. Planul de exploatare a fost realizat.

În privința transportului CFR, roțile venite dela Steaua [...] Braşov sunt de calitate proastă şi trebuiesc înapoiate. La industrializare deficiența cea mai mare este lipsa de materii prime. Planul de industrializare încă nu a fost defalcat pe maşini unelte însă calculele nu sunt făcute.

Întreceri socialiste sunt organizate însă nu au dat rezultate, deoarece este lipsă de materii prime.

În urma propunerii comisiei, întreprinderea a luat angajamentul de a organiza munca în baza normelor reale. Normele se vor face [...] în conformitate cu capacitatea gaterelor. Acordul se va plăti [...] producția gaterelor. Femeile să fie ridicate la acelaşi nivel profesional ca şi bărbații, ca ajutoare de circularişti etc. [...] muncitorească să fie pusă în funcțiune. Muncitorii în surplus vor fi plasați la fabrica IPEIL Sighet, unde e lipsă de muncitori calificați.

După întrebări şi discuții în jurul raportului se hotărăsc următoarele:

Comisia să accelereze munca pe teren în aşa fel, ca în [...] de o săptămână să cuprindă toate întreprinderile din județ pentru a putea lua măsurile necesare.

Se vor organiza şedințe de lucru, pe ramuri de producție cu directorii întreprinderilor, secretarii org. de bază şi comitetul sindical, pentru a analiza defecțiunile din punct de vedere administrativ şi politic şi pentru a face un instructaj temeinic în vederea organizării întrecerilor socialiste. Data acestei şedințe se va fixa ulterior după ce comisia îşi va termina lucrările pe teren.

Oficiul Planificării şi Sindicatul să intervină la Ministerul respectiv pentru trimiterea comenzilor pentru Fabrica de Mobile din Sighet.

Secretarul organizației de bază şi comitetul de fabrică Fabrica de Mobile să fie schimbată.

Propunerile şi sarcinile fixate de comisie vor fi [...] în planurile de muncă al organizației de bază şi comitetele de întreprindere respectivă, care vor fi urmărite.

Intensificarea muncii de agitație în întreprinderi, prin pornirea agitatorilor sau dacă e cazul schimbarea acestora.

https://biblioteca-digitala.ro

Trecând la punctul 2 din ordinea de zi

Tov. Achim resp. prop. agit. arată că preluând organizația de bază ale Şantierului, a organizat în fiecare cerc de politică [...].

La Şantier funcționează o şcoală de normatori şi o şcoală de cantonieri. Şcoala de normatori nu funcționează în bune condiții, deoarece programul analitic este foarte încărcat, sunt 7 ore de conferințe pe zi, astfel elevii nu pot asimila materialul. Seminarele sunt slabe, pentru că se fac în grupe de 80 elevi.

În ce priveşte şcoala de cantonieri, nu are conducere. [...] politic al elevilor este foarte scăzut.

Tov. Achim resp. prop. agit. arată că predarea conferințelor de către membri biroului jud. este foarte costisitoare şi pierdere de timp.

După întrebări şi discuții se hotărăşte chemarea sectorului organizației de bază al şcolii cu programul analitic, pentru a fi verificat de un specialist.

Sesizarea Ministerului respectiv prin Comitetul Central pentru formarea conducerii şcolii de planificatori şi de cantonieri.

Se trece la fixarea sarcinilor pentru perioada 20-28 februarie 1950.

a/. Tov. Chico Ioan resp. com. Sindicale are sarcina de a urmări dacă lipsurile constatate în întreprinderi sunt rezolvate.

b/. Urmărirea campaniei de însămânțări prin control de teren, repartizând membrii biroului în felul următor: Leordean Ioan în Plasa Sighet, tov. Achim Teodor în plasa Iza, tov. Moldovan în plasa Şugatag, tov. Chico în plasa Vişeu şi tov. Codrea Iuliu în oraş. În celelalte plăşi membri biroului vor controla înființarea comitetelor de [...].

c/. Tov. Achim Teodor va întreba CC dacă se înființează comitete de pace în şcoli, din elevi, deoarece cu profesorii s-a făcut pe linie sindicală.

d/. Recrutarea elevelor pentru şcoala țărănească secția a IV-a şi trimiterea caracterizărilor CC până la 23 Februarie a.c.

pentru aceasta răspund: Tov. Codrea Iuliu pentru plasa Şugatag, tov. Moldovan pentru plasa Sighet, tov. Leordean pentru plasa Vişeu, tov. Achim pentru plasa Iza.

e/. Până la data de 23 februarie a.c. se va trimite situația cotizațiilor. Răspunde tov. Moldovan. În comune se vor trimite instructori voluntari în problema cotizațiilor.

f/. Activiştii care nu frecventează cercurile de studenți să fie traşi la răspundere şi chiar să fie sancționați.

Se fixează următoarea ordine de zi pentru şedința din 28 Februarie a.c.

1/. Problema campaniei de însămânțări. Raportor tov. Munteanu Vasile resp. secțiunii agricole al Comitetului Provizoriu Jud., coraportor tov. Leordean Ioan resp. com. țărăneşti.

2/. Referat asupra muncii „Graiul Maramureşului" Raportor tov. Popovici redactorul ziarului, coraportor tov. Achim resp. prop. agit.

Discuții şi hotărâri

Concluzia este făcută de tov. Czibulak Gavril secretar adjunct. Arată că şedința a fost monotonă, tovarăşii nu au căutat să fie activi la întrebări şi discuții.

https://biblioteca-digitala.ro

În ce priveşte raportul prezentat, nu s-au luat toate măsurile suficiente pentru că nu s-au terminat încă lucrările comisiei. Raportul a fost prea lung şi nu a scos în evidenţă părţile principale.

În ce priveşte analiza sarcinilor, acestea au fost duse la îndeplinire, cu excepţia acelora, care nu au putut fi îndeplinite cu [...] justificate.

Şedinţa a fost întreruptă la orele 11 pentru 15 minute.

Şedinţa se ridică la orele 14.30.

Întocmit,
SS indescifrabilă

Secretar,
SS indescifrabilă

Sighet, 3 aprilie 1950
Dare de seamă despre activitatea Comitetului Judeţean Maramureş al PMR între 1 ianuarie – 31 martie 1950
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, dosar nr. 83/1950, fila 180

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Judeţean Maramureş

Dare de seamă
despre activitatea Comitetului Judeţean Maramureş al PMR
între 1 ianuarie – 31 martie 1950

SITUAŢIA POLITICĂ

Atmosfera politică în judeţul nostru este bună, ceea ce manifestă prin participarea maselor la diferite acţiuni iniţiate de Partid, prin preocuparea muncitorilor şi ţărănimii muncitoare de îndeplinirea sarcinilor mărite ale Planului de Stat pe 1950, precum şi prin participarea din ce în ce mai activă la lupta politică pentru pace şi pentru demascarea şi combaterea uneltirilor duşmanului.

Reacţiunea a căutat atât pe calea atentatelor teroristice, cât şi prin metoda zvonurilor războinice, aţâţarea urii naţionale între cele 5 naţionalităţi, conlocuitoare, exploatarea anumitor greutăţi economice, iar reacţiunea clericală pe calea misticismului şi superstiţiilor, a căutat să înfricoşeze masele muncitoare, să abată atenţia lor dela lupta pentru pace şi construirea socialismului.

Astfel în urma înfiinţării primei Gospodării Agricole Colective din comuna Ieud, chiaburimea din comuna Ieud, Cuhea şi Dragomireşti, comune învecinate, au pregătit asasinarea preşedintelui Gospodăriei Agricole Colective, fiind atacat noaptea când se întorcea dela reşedinţa de plasă. Preşedintele Gospodăriei Agricole Colective a fost salvat, iar chiaburii în număr de 15 demascaţi de ţărănimea muncitoare, au fost înaintaţi Justiţiei.

https://biblioteca-digitala.ro

Asemenea cazuri am avut în comuna Remeți, unde fostul secretar al Comitetului Provizoriu, noaptea la orele 2 a intrat în casa primului cetățean care a intrat în Gospodăria Colectivă şi a început să-l strângă de grumaz. În comuna Săpânța plut. maj. de jandarmi deblocat Stan amenința cu moartea pe cei care se vor înscrie în Gospodărie Colectivă.

Reacțiunea a căutat să răspândească teoria reprodusă a armei atomice sub forma armei atomice hidrogenice, precum şi a bombei bacteriologice. Aceste svonuri datorită activității agitatorilor şi a comitetelor de luptă pentru pace, nu mai au efect, ele sunt spulberate prin arătarea forței lagărului organizat al păcii, în frunte cu Uniunea Sovietică, care astăzi este de neînvins.

În unele părți ale județului, reacțiunea caută să reînvie formele tipic fasciste ale urii rasiale şi naționale. Astfel în comuna Vişeul de Sus a fost bătut pe stradă un cetățean evreu de un milițian, îmbătat de nişte persoane civile cu trecut reacționar. Asemenea caz s-a întâmplat şi în comuna Petrova unde secretarul UTM tot îmbătat de elemente chiabureşti a bătut pe un cetățean evreu.. Cazurile sunt în cercetare de Securitate

În comuna Şugatag, reacțiunea sub pretextul inaugurării statuii lui Petofi, pregăteau o manifestare naționalistă, pregătind pe ascuns steaguri maghiare . Cazul a fost sesizat şi oprit la timp.

Reacțiunea sionistă şi-a intensificat acțiunea de a însuma populația evreească să dea de a pleca în Israel, până în prezent s-au înaintat 100 astfel de cereri. Mişcarea a fost [...] prin prelucrarea acestei probleme la o plenară a CDR-ului unde s-au arătat exemple despre câțiva duşmani ai regimului, elemente burgheze care şi-au dat cererea şi cari caută tot atunci să influențeze populația muncitoare evreiască, cari să asigure în felul acesta brațe de muncă ieftine pentru imperialişti.

La aceasta se adaugă acțiunea multilaterală al recțiunii [...], care prin zăpăcirea capetelor oamenilor, încearcă să atragă pe oamenii muncii dela lupta pentru construirea socialismului şi lupta pentru pace. În afară de faptul că au intensificat slujbele religioase, încearcă să inventeze minuni. De exemplu la Sighet au inventat că în interiorul unui brad tăiat, s-a găsit o cruce cu inscripție. În acest loc vroiau să construiască o capelă. Minciuna inventatorilor a fost demascat şi a fost oprit să facă o mişcare de masă. Alții au fost obligați să spună în biserică că minunea nu este adevărată. Preoții catolici împiedică ca țărănimea muncitoare catolică să intre î, Gospodăria Colectivă. De exemplu în comuna Câmpulung, dintre 72 de țărani înscrişi, niciunul nu este catolic.

Reacțiunea caută să exploateze greutățile economice ale județului nostru. De exemplu se folosesc de faptul că județul nostru nu este programat pe trim.I. cu carne numai pentru cantine şi întreprinderi şi instituții. În mod organizat caută să se folosească de acest lucru în mai multe locuri. De exemplu la CFR Depuo, cu ocazia iscălirii contractului colectiv, au pregătit pe un muncitor cu un trecut dubios, care printre altele a spus că numai acela poate să obțină carne care se face miliționer. Individul a fost demascat prin trecutul lui şi prin faptul că totdeauna a căutat să saboteze.

https://biblioteca-digitala.ro

În ceea ce priveşte atmosfera politică în rândul muncitorilor, în general este bună. Sunt şi anumite plângeri, ca de exemplu din partea muncitorilor de la IPEIL, cari cer ca pe lângă cartelă să primească porumb din cota repartizată pentru populaţia neaprovizionată pentru ca să nu cumpere pe liber cu 40 lei kg-ul. S-au luat măsuri pentru rezolvarea acestei probleme, dându-se muncitorilor din această cotă de porumb.

În urma prelucrării Rezoluţiilor Biroului Informativ, în lupta pentru apărarea păcii împotriva aţâţătorilor la război, activitatea clasei muncitoare şi sarcinilor partidelor comuniste şi muncitoreşti, conştiinţa politică şi voinţa de luptă a maselor muncitoare a crescut, putem spune ca niciodată muncitorimea şi ţărănimea muncitoare nu a frământat problemele politice şi nu a privit cu interes desfăşurarea evenimentelor ca astăzi, considerându-se forţe active în aceasta.

Aceste Rezoluţii au fost prelucrate în 190 de adunări, la care au participat 26.000 de muncitori şi ţărani.

Au fost alese 104 comitete de luptă pentru pace cu [...] membrii dintre care 530 muncitori, 520 ţărani muncitori, 216 intelectuali, 176 femei şi 226 tineri. Cu ocazia alegerilor comitetelor de luptă pentru pace, au luat cuvântul femei şi bărbaţi, luând angajamente în muncă şi luptă. Ca de exemplu tov. Ulici gaterist, membru în Comitetul de luptă pentru pace, fruntaş în producţie, explică muncitorilor depăşind normele luptăm pentru pace, fiind însuşi exemplu lucrând la 2 gatere.

De asemenea ţăranca muncitoare Zubaşcu Irina din comuna Dragomireşti, în cadrul adunării a arătat că în război ea şi-a pierdut soţul şi că în trecut slujea la chiaburi, iar astăzi datorită eliberării de către Armata Sovietică, singurul copil pe care îl are este la şcoală şi e întreţinut de Stat.

În ceace priveşte alianţa clasei muncitoare cu ţărănimea muncitoare, pe zi ce trece continuă să se întărească, iar influenţa chiaburimii asupra ţărănimii muncitoare scade din ce în ce mai mult, deoarece ţărănimea muncitoare vede ajutorul permanent ce primeşte din partea clasei muncitoare, atât din punct de vedere politic şi economic. Ca dovadă al acestui fapt ţărănimea muncitoare într-un număr din ce în ce mai mare este de acord să apuce calea colhozurilor.

Ajutorul dat din partea Partidului şi Guvernului ţărănimii muncitoare din judeţul nostru, este mai simţitor ca oriunde. De exemplu 13.000 de ţărani săraci au fost scutiţi de impozit prin aplicarea noui legi a impozitului agricol, iar la un număr mare de ţărani mijlocaşi a fost redus impozitul. În Cooperativă, pe lângă marfa degravată 50% din cota de marfă de schimb se dă cu preţ redus pentru bani, 50% din populaţia din judeţul nostru în mare parte a anului este aprovizionat de stat. La aceasta se adaugă investiţiile date pentru judeţul nostru, ca construirea liniei ferate, construirea de şcoli, dispensare, cât nu s-a făcut altădată în timp de zeci de ani.

În afară de aceasta ajutorul în domeniul cultural. În anul acesta 12.250 ţărani au fost ajutaţi să înveţe carte, iar un număr mare de ţărani săraci şi mijlocaşi au fost ridicaţi la posturi de conducere.

Ca rezultat al ridicării nivelului politic al ţărănimii muncitoare, spiritul de luptă de clasă în cadrul campaniei de însămânţări din primăvara aceasta, are un

https://biblioteca-digitala.ro

caracter viu. Au fost demascați din partea țărănimii muncitoare un număr mare de chiaburi care sabotau campania de însămânțări. Ca de exemplu a fost demascat chiaburul Budi Ioan Diacu din comuna Budeşti, care a lăsat o livadă de pom de o întindere de 1 hectar să fie distrus de iepuri. Tot atunci încerca să ascundă terenul arabil A fost demascat de țăranul sărac Mârza Nicolae şi i s-a adresat act de dare în judecată. La fel a fost demascat chiaburul Petrovai Ilie care a vrut să însămânțeze sămânță netratată şi a căutat să nu respecte planul de cultură. Tot în curtea lui s-au găsit două căruțe de ovăz netreierat cu care s-a sustras de la cotă. A fost demascat de țăranul sărac Gogea Vasile. I s-a adresat acte de dare în judecată. Până în prezent s-a adresat 51 de acte de dare în judecată pentru diferite motive.

VIAȚA DE PARTID

În județul nostru sunt 3070 de membrii de partid cuprinşi în 20 de org. de bază din întreprinderi şi uzine, 25 în instituții, 8 de cartier, 61 săteşti, unul la G.A.S şi unul la Gospodăria Agricolă Colectivă.

În acest trimestru ca lipsă esențială în viața de Partid în județul nostru a fost că Comitetul Județean nefiind complet, nu a ținut şedința în decursul celor trei luni. Deci membrii Comitetului Județean nu au participat în mod activ în rezolvarea problemelor județenei noastre.

Munca biroului Județean a slăbit prin faptul, că biroul s-a descompletat în urma mutării resp. secției organizatorice.

Astfel avem următoarele lipsuri:

Comitetul Județean: din 21 avem 10.

Biroul județean: avem lipsă de secretar județean, resp. organizatoric, resp. administrativ, resp. țărănesc precum şi resp. feminin care este propusă demult pentru schimbare. De asemenea avem lipsă şi de resp. agit. prop.

Avem lipsă de 1 tovarăş în secția organizatorică, 1 la secția administrativă şi 2 tovarăşi la plăşi.

Comitetele de plasă au ținut şedință în luna ianuarie şi februarie cu care ocazie au fost şi complectate. În luna martie nu s-a ținut şedință de comitet de plasă. La comitetele de plasă avem aceeaşi lipsă, ca nu toți membrii au sarcini concrete şi comitetele plasă nu analizează temeinic problemele economice şi politice ale plăşii în calitate de organe conducătoare al organizației de partid de plasă.

Comitetele de partid C.F.R., Ocna Şugatag, IPEIL Câmpulung în şedințe regulat şi membri au sarcini concrete.

Organizațiile de bază din întreprinderi s-au preocupat de problemele îndeplinirii Planului de Stat. Ca de exemplu org. de bază Unitatea, IPEIL Vişeu a avut aceste probleme la ordinea de zi şi au ajutat sindicatele în organizarea temeinică a întrecerilor socialiste. Avem 103 grupe de partid, dintre care funcționează regulat 30, restul în lumina Hotărârii Plenare a V-a nu a justificat existența.

https://biblioteca-digitala.ro

În urma prelucrării Hotărârii Plenare a V-a, au fost dezvăluite mai multe lipsuri în munca noastră. Ca de exemplu înlocuirea Comitetului Județean sau a comitetului de plasă prin biroul județean şi biroul de plasă cu ocazia luării unor hotărâri privind problemele județului nostru. Înființarea unor organizații de bază pe branşe, ca de exemplu org. de bază a învățătorilor, când în loc ca învățătorii să participe în organizația de bază pe stradă sau de cartier unde depune activitate, au fost strânşi cu toții într-o singură de bază. La fel în multe cazuri nu a fost întrebat organizația de bază cu ocazia luării anumitor hotărâri privind membrii de partid din acea organizație de bază.

În urma prelucrării instrucțiunilor pentru îmbunătățirea vieții de partid la sate, munca organizațiilor de bază din comune s-a îmbunătățit în mod simțitor, ca de exemplu am ajuns la rezultatul ca fiecare organizație de bază de la sate să aibă întocmit plan de muncă de 3 luni. Lipsa a fost că nu toate organizațiile de bază au defalcat planul pe luni.

La majoritatea org. de bază s-a introduse ordinea de zi pe probleme, astfel din totalul de 61 org. de bază săteşti 55 în adunări pe probleme având la ordinea de zi problema campaniei de însămânțări, problema cooperativei, alfabetizarea etc. Mai sunt org. de bază cari nu respectă instrucțiunile şi încalcă ordinea de zi cu 5-6 probleme.

În ceea ce priveşte întocmirea proceselor verbale, avem rezultate frumoase. Din totalul de 61 organizații de bază săteşti, 55 întocmesc regulat procese verbale, pe când înaintea prelucrării instrucțiunilor, abia la câteva organizații de bază se întocmea proces verbal.

În domeniul frecvenței avem lipsuri serioase, din totalul de 116 org. de bază, la 6 org. de bază frecvența este de până la 50%, 49 org. de bază au frecvența între 50-75%, iar 61 org. de bază de la 75-100%. Aceasta se explică în parte prin numărul mare de membrii de partid plecați la munci de pădure şi întreprinderi forestiere în alte localități.

Cotizația în ultima lună a fost încasată în procentaj de 84%, scăzând din totalul membrilor numărul acelor membrii de partid cari sunt plecați din județ la diferite lucrări. Avem comune unde biroul org. de bază nu este pătruns de sarcina primită, ca de exemplu în comuna Bârsana, Năneşti, Săcel, unde cotizația s-a încasat după termen

În ceea ce priveşte împărțirea de sarcini individuale, acest lucru se face în fiecare org. de bază, însă nu peste tot s-a ajuns la rezultatul ca toți membrii să aibă sarcini concrete.

Adunarea biroului org. de bază se ține la fiecare organizație de bază, unele mai bine pregătite, altele mai puțin pregătite, însă şedința a 2-a de birou care are sarcina de a analiza munca org. de bază, nu se ține peste tot.

Analizând rezultatele aplicării instrucțiunilor pentru îmbunătățirea vieții de partid la sate, putem vedea că avem o serie de rezultate, însă lipsa unui control şi instructaj permanent din partea comitetului de plasă, a făcut ca în luna Martie să se constate delăsări la mai multe org. de bază. O altă lipsă este că nu au putut asigura o continuitate în munca birourilor de plasă, existând permanent fluctuații şi goluri.

https://biblioteca-digitala.ro

Instructajul şi controlul e slab şi la org. de bază din oraş, din cauză că nu avem nici comitet de sector, nici comitet local, această lipsă însă s-ar fi putut înlătura dacă activiştii de la judeţ ar fi avut câte o organizaţie de bază pe care să-l viziteze regulat. Acest lucru s-a făcut în foarte mică măsură.

Pentru întărirea disciplinei de partid, s-au ţinut două şedinţe cu aparatul judeţean de partid unde au fost analizate cazurile de indisciplină al tov. Elek instructor la secţia organizatorică, tov. Friedman activist la plasa Sighet şi tov. Tomoiagă activist în plasa Vişeu, cari n-au îndeplinit sarcinile primite şi au refuzat să plece la munca de partid acolo unde au fost repartizaţi de biroul judeţean. Tov. Elek şi Friedman au fost puşi în producţie şi au fost sancţionaţi în cadrul org. de bază.

La fel au fost prelucrate lipsurile unor activişti cari nu participă la şedinţele org. de bază, respectă timpul fix în muncă, nu se deplasează în comune Duminica, nu citesc regulat ziarele, din care cauză nu cunosc problemele şi sunt rupţi de viaţa de partid.

Distribuirea carnetelor decurge într-un cadru festiv, cu care ocazie, membrii de partid arată lipsurile personale, progresele pe care le-au făcut de la verificare încoace şi iau angajamente pe viitor. Primirea carnetelor noi de partid este aşteptaţi cu nerăbdare, deoarece cunosc că Comisia de Verificare a revenit asupra confirmării calităţii unor membri de partid cari nu merită şi sunt excluşi câţiva la fiecare org. de bază. Până în prezent s-au distribuit 473 carnete membru, în organizaţii de bază din întreprinderi şi instituţii. Distribuirea decurge paralel cu munca Comisiei de Verificare.

Pentru ridicarea nivelului politic al membrilor de partid, au fost organizate o serie de cercuri de lectură, cursuri serale, cercuri de studiu al I.P.C/b/ al U.S. precum şi şcolile ţărăneşti. Astfel au fost organizate 50 cercuri de lectură cu 1348 înscrişi, dintre care frecventează 1169. S-a terminat seria I. a cursului seral şi s-a deschis seria a II-a, iar în cursul lunei Martie a fost deschis seria III-a a cursului seral cu un număr de 129 elevi.

În ceea ce priveşte cercurile de studiu al Istoriei P.C./b/, în oraş avem în total 18 cercuri, la care sunt înscrişi în total 165 tovarăşi. Frecvenţa este între 50-95%.

În iarna anului acesta au fost organizate 4 serii ale şcolii ţărăneşti, cuprinzând în total 203 ţărani muncitori, dintre cari 54 femei.

În urma aplicării instrucţiunilor C.C. pentru culturalizarea satelor, am obţinut o serie de rezultate. Dintre acestea cele mai importante sunt rezultatele obţinute la alfabetizare, deşi planul n-a fost atins. Din 15.000 s-a realizat 12.250. La fel un rezultat pozitiv, intensificare activităţii căminelor culturale, care în fiecare comună a funcţionat, iar majoritatea comunelor a avut program în fiecare Duminică. La fel echipele artistice de pe lângă căminele culturale au făcut progrese mari pentru care judeţul nostru a fost evidenţiat pe ţară. Nu am ajuns la rezultate satisfăcătoare în domeniul muncii de agitaţie. Agitaţia vizuală şi agitaţia în scris / ziare de perete / încă mai lasă mult de dorit. Munca cu activizarea agitatorilor nu a fost temeinic organizată. Avem în total în judeţ 1183 agitatori. Judeţul a fost împărţit pe 19 centre unde se ţineau şedinţe cu agitatorii, la care

https://biblioteca-digitala.ro

participau delegați din secția de la județ. Aceste şedințe pe centre s-au ținut regulat, însă nu a fost organizată peste tot şedință săptămânală al agitatorilor cu secretarii org. de bază, unde să se prelucreze diferite materiale şi să se împartă sarcini. Au fost organizate 16 cursuri de agitatori cu 252 de elevi. În cursul acestui trimestru se constată o oareşicare îmbunătățire a muncii agitatorilor din întreprinderi în privința organizării întrecerilor socialiste.

Privind în general munca de agitație şi propagandă, putem spune că am fi putut ajunge la mai multe rezultate dacă munca ar fi fost mai temeinic planificată şi dacă ar fi fost organizat instructajul şi controlul de sus în jos în toată perioada aceasta.

În cursul acestui trimestru, secția de cadre a verificat şi a propus pentru şcoala de partid de 3 luni 18 tov., pentru şcoala de 6 luni 7 tov., iar pentru şcoala țărănească seria a II-a, III-a şi IV-a 177 de tovarăşi. În urma terminării şcolilor țărăneşti tovarăşii cari au participat la aceste cursuri, au fost repartizați pentru întărirea organizațiilor de bază şi al organizațiilor de masă din comune. Astfel 30 au fost puşi secretari de org. de bază, 30 în birourile org. de bază, 18 în conducerea F.P. din comune, 14 în conducerea Sindicatului de salariați agricoli, 9 în conducerea UTM, 14 agitatori, iar seria IV. de femei urmează să fie repartizate în cursul lunii Aprilie, prin care se vor întări, organizațiile săteşti ale UFDR-ului.

În acest trimestru au fost 4 cazuri de excluderi şi 3 sancționări.

Bugetul Comitetului Județean a fost realizat la toate conturile, cu excepția transporturi şi telefoane.

În ceea ce priveşte transportul, avem o serie de greutăți, Județeana având numai trei maşini, dintre care unul aproape întotdeauna este în afară de județ iar unul aproape permanent se află în defect.

Pentru a reduce cheltuielile de reparație, a fost instalat la Județeană un atelier de reparat. Au fost descoperite nereguli în munca administrativă la Crucea Roşie, unde lipseau diferite materiale, precum şi la UTM unde s-au făcut deturnări de fonduri, pentru ca să informeze nereal Partidul şi C.C. UTM despre situația cotizațiilor.

SITUAȚIA PRODUCȚIEI

În acest an planul de producție a celor mai importante întreprinderi din județ a fost mult ridicat față de anul trecut. Pentru aceasta primele două luni s-au constatat o serie de lipsuri în realizarea Planului, din cauza slabei organizări a muncii şi nefolosirea rațională a forțelor de producție. De exemplu la IPEIL-uri din lipsa colaborării între Comitetele Provizorii şi Centrala IPEIL, nu au fost asigurate atelaje pentru transportul lemnelor din pădure. La fel a fost o lipsă de brațe de muncă, care persistă şi astăzi, tot din cauză lipsei de colaborare între conducerea acestor întreprinderi şi între Comitete Provizorii şi organizații de masă. Nu a fost depus muncă de lămurire suficientă pentru lămurirea oamenilor care până în prezent nu sunt încadrați în procesul de producție. În afară de aceasta există un fel de concurență nesănătoasă din partea delegaților din alte

https://biblioteca-digitala.ro

județe cari promit un salariu mai mare şi două avansuri de câte 8-10 000 de lei. Pentru a înlocui lipsa de brațe de muncă, unele întreprinderi ca IPEIL Sighet au trecut la ridicarea timpului de muncă de la 8 ore la 10 ore, ceea ce a fost interzis. Pentru ajutorarea conducerii întreprinderilor, biroul județean a hotărât să formeze o comisie care să viziteze fiecare întreprindere şi pe fața locului să analizeze situația din toate punctele de vedere şi să hotărască asupra măsurilor care trebuiesc luate. Tot pentru acest scop s-au ținut două şedințe cu directorii de fabrică, secretarii de organizație de bază şi preşedintele comitetului de fabrică. Dacă în primele 2 luni multe fabrici n-au reuşit să îndeplinească Planul, în a 3-a lună majoritatea întreprinderilor au depăşit Planul. Realizarea Planului pe trim. I. se prezintă în felul următor:

IPEIL Sighet	a îndeplinit planul la 28.III
-//- Câmpulung	realizat 50% / lipsă materii prime
-//- Vişeu	a îndeplinit 80% din plan la 28.III
-//- Borşa	a îndeplinit planul la 20.III
-//- Leordina	[...]
Fabrica de mobilă	a îndeplinit 85% din plan la 25.III
Salina Ocna Şugatag	a depăşit planul cu 81%
ACEX Baia Borşa	a realizat planul 100%
Fabrica de Perii	a depăşit planul cu 8,2%
Coop. Unitatea	a depăşit planul cu 30%
Coop. Croitorilor	a depăşit planul cu 20%
Coop. Pantofarilor	nu a realizat, lipsă materii prime

În urma apariției Hotărârii CC PMR şi al Consiliului de Miniştri privind ridicarea productivității muncii şi ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc, aceasta a fost prelucrat cu fiecare întreprindere în cadrul organizației de bază şi pe linie sindicală, trasându-se sarcini ce decurg din aceasta.

Organizarea campaniei de însămânțări de primăvară a fost o preocupare a biroului județean încă din luna ianuarie. Pentru acest scop au fost reorganizate comisiile de însămânțări de la județ până în comună cu ajutorul org. de bază şi org. de masă a fost lărgit aparatul şefilor de sectoare cu țărani săraci şi mijlocaşi, care lucrează nesalarizați. Importanța planului de însămânțări din anul acesta a fost prelucrat în adunări populare la fiecare comună, tot atunci a fost tipărit instructaj în scris pentru fiecare comună, cuprinzând sarcinile în perioada de pregătire şi desfăşurare a campaniei de însămânțări.

Situația însămânțărilor în momentul de față se prezintă în felul următor:

	Total planif.	Însăm.	Total %	Total
Plasa Sighet	635	732	115%	
Plasa Şugatag	955	938	98%	
Plasa Iza	3223	2392	74%	
Plasa Vişeu	2875	454	16%	
GOSTAT Sighet		73		
Goscol Ieud		12		

https://biblioteca-digitala.ro

TOTAL REALIZAT	4601
TOTAL PLANIFICAT	7688
TOTAL PROCENTAJ	60%

Avem următoarele greutăți: în plasa Vişeu aproape în întregime lipseşte sămânța de cartofi, cele existente nu se pot folosi, deoarece sunt infectate de râia neagră, deci planul de cultură în această plasă nu se poate realiza. Ministerul nici până în prezent nu a dat dispoziții precise, care va fi situația planului de cultură în această plasă şi n-a fost repartizat nici altă sămânță în caz dacă planul de cultură de schimbă. Avem lipsă de maşini, în special tractoare şi maşini de însămânțat din care avem unul în tot județul. Centrele de maşini de pe lângă cooperative nu au reuşit să-şi mărească parcul lor de maşini, la fel avem lipsă de tractoare din care cauză munca la gospodăriile de Stat şi la Gospodăria Colectivă este îngreunată şi tot în această cauză nu am putut face nici asociație.

Propunem să se înființeze şi în județeana noastră o Stațiune de maşini şi tractoare care ne-ar ajuta foarte mult şi în munca de colectivizare a agriculturii.

În această perioadă s-a înființat prima Gospodărie Agricolă Colectivă la Ieud şi avem în plan pentru anul acesta înființarea de 8 gospodării colective, unul cu caracter agricol, 7 cu caracter zootehnic.

Numărul membrilor înscrişi la Cooperative în trimestrul acesta a crescut cu 2402, nu a fost realizat planul de colectare şi de desfacere în toate domeniile.

S-a ținut în tot județul adunări generale cu membri cooperativelor, unde s-a analizat munca din anul trecut şi s-au trasat sarcinile pentru anul acesta. În cadrul adunărilor, țărănimea muncitoare a participat activ la discuții, arătând o serie de lipsuri al cooperativelor şi la fel au venit şi cu multe propuneri. Ca o parte pozitivă este, că încep să se dezvolte din ce în ce mai mult şecțiunile de producție de pe lângă cooperative, fierărie, lemnărie, frizerie, croitorie, cizmărie devenind în felul acesta cooperativa centru economic al comunei.

ORGANIZAȚII DE MASĂ

Comitetul Provizoriu Județean fiind descompletat şi din cauza neplanificării temeinice a muncii, nu a putut să cuprindă în întregime munca. Accentul principal s-a pus pe pregătirea campaniei de însămânțări, neglijându-se în acel moment celelalte sectoare de activitate. Astfel, de exemplu colectarea laptelui, care anul trecut a fost realizat numai 30% nu a fost realizat numai în parte şi în trimestrul acesta pentru că Comitetele Provizorii comunale nu dau atenția acestui lucru.

Pe lângă multe părți pozitive ale muncii Comitetelor Provizorii se constată atât la funcționarii de la Comitetul Provizoriu Județean, plăsi şi comunale, o delăsare, lipsă de răspundere, adormirea vigilenței, care se datorează faptului că controlul şi instructajul de sus în jos nu este sistematic şi nu se dă la timp.

Consiliul Sindical Județean în acest trimestru s-a preocupat de îndrumarea sindicatelor în organizarea cât mai planificată a producției precum şi

https://biblioteca-digitala.ro

organizarea întrecerilor socialiste. 3923 muncitori sunt antrenați în întreceri socialiste individuale / 50% din numărul total al muncitorilor / 356 e grupe şi 81 întreceri pe secții. Nu s-a reuşit să fie activizate peste tot grupele sindicale, care dăunează mult muncii sindicale. În prezent are loc încheierea contractelor colective, căruia nu s-a dat destulă atenție de la început, din partea Consiliului Sindical Județean. Sindicatele au obținut rezultate frumoase în munca culturală şi în munca sportivă. Nu s-a dat destul ajutor sindicatelor agricole pentru a putea face față sarcinilor ce le revin în cadrul campaniei de însămânțări de primăvară. Prin lărgirea Consiliului Sindical Județean de la 4 la 6 tovarăşi, munca arată o îmbunătățire.

UTM-ul în urma neînregistrării membrilor s-a întărit într-o mai mare măsură în întreprinderi şi şcoli şi într-o mică măsură la sate. Din cauza activității slabe a unor organizații comunale a UTM-ului, un număr destul de mare de tineri sunt sub influența preoților şi nu primesc o educație de luptă de clasă. Atât Ziua Internațională a Tineretului Colonial, cât şi săptămâna internațională a Tineretului Democrat, a fost sărbătorit într-un cadru viu şi combativ, legat cu lupta pentru pace.

UFDR-ul în trimestrul acesta a obținut rezultate prin ridicarea nivelului politic şi cultural al femeilor, prin mobilizarea lor în cercuri de citit şi alfabetizare. La fel s-au obțin ut rezultate în mobilizarea femeilor în lupta pentru pace, ceea ce se dovedeşte prin participarea unui număr din ce în ce mai mare a femeilor la diferite adunări în căminele culturale, intensificarea muncii de lămurire prin îndrumătoare.

Ziua Internațională a Femeii a fost sărbătorită sub semnul lozincii pentru pace, dragoste față de Uniunea Sovietică şi îndeplinirea Planul de Stat. La adunările organizate atât în oraş cât şi în județ, femeile au participat într-un număr mare. La Sighet a fost organizată o demonstrație, la care au participat circa 3.000 femei.

În cadrul biroului județean al UFDR-ului, în ultima perioadă se constată o oarecare slăbire a muncii din cauza delăsării în muncă a unor tovarăşe şi din cauza îmbolnăvirii a unora.

Frontul Plugarilor a dat un ajutor prețios în munca de culturalizare a satelor, în munca de lămurire dusă în vederea popularizării Gospodăriei Agricole Colective şi în pregătirea campaniei de însămânțări. Toate aceste acțiuni au fost strâns legate cu munca de mobilizare a maselor țărănimii muncitoare în lupta pentru apărarea păcii.

Ca lipsă în munca org. Frontul Plugarilor este, că nu peste tot este suficient dezvoltat spiritul de luptă de clasă şi combativitate în rândul membrilor.

Biroul Județean al Frontului a fost reorganizat, preşedintele fiind pus la Comitetul Provizoriu, iar secretarul a fost trimis la şcoală.

Uniunea Populară maghiară a fost reorganizat, introducându-se în comitet tovarăşi cu spirit de luptă de clasă mai dezvoltat. Această acțiune continuă şi în organizații comunale, unde până în prezent reacțiunii i-a reuşit că sub lozinca unității naționale precum şi sub lozincile religioase să atragă atenția de la lupta de clasă. Ca de exemplu în comuna Câmpulung.

https://biblioteca-digitala.ro

În cadrul org. U.P.M. s-a întărit munca în vederea organizării Gospodăriilor Agricole Colective.

Comitetul Județean Crucea Roşie a fost reorganizat, reorganizarea continuă şi în plăşi şi comune, deoarece această organizație în comune era aproape inexistentă. S-au organizat 6 cursuri G.P.A.S. la care participă 174 elevi.

ARLUS, în acest trimestru a ținut 70 conferințe, prin care au fost popularizate realizările Uniunii Sovietice, Uniunea Sovietică în fruntea luptei pentru pace etc. Comitetul Jud. Arlus nu a depus destul efort pentru a folosi perioada de iarnă pentru întărirea cercurilor săteşti ale ARLUS-ului. Acest rezultat s-a obținut în comunele ucrainene care au fost vizitate, neglijându-se restul comunelor.

Conducerea jud. Arlus nu ține regulat şedințele de analiză cu responsabilii cercurilor din întreprinderi şi comune. La fel nu asigură un instructaj şi control de sus până jos.

Analizând munca Comitetului Județean în acest trimestru putem spune că rezultatele atât în domeniul politic, organizatoric şi cultural nu sunt suficiente față de posibilitățile pe care le-am avut, din cauză că Comitetul Județean şi comitetele de plasă nu au fost activizate, munca a avut caracter îngust şi tot din această cauză nu s-a putut asigura un control şi instructaj de sus până jos.

La fel nu am putut da ajutor suficient organizațiilor de masă. La aceste lipsuri într-o parte a contribuit şi fluctuația permanentă în special în conducerea plăsilor, precum şi faptul că biroul județean mai mult decât o lună a fost incomplet.

Ne luăm angajamentul ca în al doilea trimestru, cu ajutorul Comitetului Central, prin completarea Comitetului Județean, să eliminăm aceste lipsuri.

Sighet la 3 aprilie 1950

Secretar adj.
SS indescifrabilă

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 5 iulie 1950
Dare se seamă despre activitatea Comitetului Județean Maramureş al PMR în perioada 1 aprilie – 30 iunie 1950
Fond Comitetul județean Maramureş al PMR, Dosar 84/1950, filele 97-107

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureş

Dare de seamă
despre activitatea Comitetului Județean PMR în perioada 1 Aprilie – 30 Iunie 1950

Situatia politică

Ataşamentul şi dragostea oamenilor muncii din județul nostru față de Partid, Uniunea Sovietică şi regimul de democrație populară, precum şi ura lor față de toți dușmanii interni şi externi ai poporului şi ai lagărului păcii, s-a manifestat şi se manifestă prin participarea largă a lor la diferite acțiuni conduse de Partid şi Guvern, ca lupta pentru pace, sărbătorirea zilei de 1 Mai, lupta pentru îndeplinirea Planului de Stat etc.

Sarcina centrală ce a stat şi stă în fața noastră este lupta pentru pace, de care au fost legate toate celelalte acțiuni ale noastre.

Conform instrucțiunilor CC PRM, în urma apariției apelului de la Stockholm, s-a trecut la prelucrarea acestuia în întreprinderi, instituții şi comune, fiind urmate de strângerea iscăliturilor pentru interzicerea armei atomice. Această acțiune a fost primită cu bucurie şi atitudine conştientă din partea oamenilor muncii, ce se dovedeşte prin faptul că din totalul de 150.000 locuitori din județul nostru, 93.000 au semnat apelul.

Cu ocazia iscălirii apelului, în adunări precum şi prin corespondențele trimise, oamenii muncii – printre care multe femei – au luat angajamente, ca de exemplu tov. Bumbar Iolanda de la fabrica Unitatea, evidențiată în producție a luat angajamentul că va lucra cu şi mai mare elan pentru depăşirea planului şi va duce muncă de lămurire în rândul tovarăşelor ei. La fel tov. Bodi Iolanda din comuna Câmpulung la Tisa a spus: „semnez cu bucurie acest apel pentru că ştim că prin aceasta luptăm pentru apărarea păcii, pentru viața şi fericirea celor doi copii ai mei şi altor mame şi copii".

Reacțiunea a căutat să împiedice reuşita acestei campanii, încercând să înfricoşeze populația, iar pe de altă parte să exploateze în favoarea ei. Astfel au lansat zvonul că de aceea se face strângerea iscăliturilor, pentru că în scurt timp se va începe războiul şi că comuniştii au frică, la fel au spus că cei care vor semna vor fi duşi în URSS sau vor fi siliți să intre în colhoz.

Reacțiunea clericală cât şi membri sectelor religioase, tremurici – evanghelişti au refuzat să semneze. Preoții catolici din Vişeul de Sus, Câmpulung la Tisa, Teceu au refuzat să semneze categoric, spunând că nu au aprobarea forurilor superioare. Cazuri de refuz au fost mai ales din partea sectanților care

https://biblioteca-digitala.ro

veneau cu fraze mistice, ca țăranul mijlocaş Boroica Grigore din comuna Strâmtura, care a declarat că „nu crede decât în plasa domnului".

Reacțiunea a mai concentrat forțele în jurul problemei emigrărilor în statul Israel. De această problemă a încercat să se folosească reacțiunea de toate naționalitățile, căutând să ascută şovinismul şi antisemitismul precum şi neîncrederea față de regim.

Astfel, reacțiunea română, maghiară şi ucraineană a ajutat reacțiunea sionistă, exprimându-se „lasă să plece cu toții, va fi bine că scăpăm de ei", sau arătându-se ca prieteni în fața populației evreieşti, îndemnau la plecare, spunând: „aş pleca şi eu, ce fericiți sunteți că puteți pleca" etc.

Reacțiunea sionistă în afară de propaganda că regimul de democrație populară nu prezintă garanție pentru securitatea populației evreieşti, foloseau şi metode teroriste, amenințând pe unii că vor fi spânzurați etc.

În urma prelucrării instrucțiunilor primite de la CC PRM pe linie de partid şi a organizațiilor de masă, încercările reacțiunii au fost combătute şi demascate, reuşind ca 20 familii să ceară înapoi actele, iar un număr de 120 familii să stea cu actele în mână fără să le înainteze.

Aceştia stau pe o poziție şovăielnică şi din zi în zi încep să renunțe de la plecare. Majoritatea membrilor de partid evrei au căzut sub influența sioniştilor, deşi s-a ținut şedință cu ei, arătându-se poziția partidului față de emigrare. Față de membri s-au au făcut agitație în jurul plecării s-au luat măsuri să fie excluşi din partid. În urma acestei măsuri s-au prezentat mai mulți membri de partid, luând angajament că îşi vor retrage actele.

Ziua de 1 Mai, în anul acesta în județul nostru a fost sărbătorit într-un spirit viu, plin în însuflețire din partea oamenilor muncii.

La sărbătorirea ținută atât în oraş cât şi la sate a fost o participare largă de circa 14.000 în oraş şi 27.000 în județ.

Întrecerile socialiste, ca răspuns la chemarea Sovrom Petrol Ochiuri Dâmbovița, au fost organizate în 34 de întreprinderi, cuprinzând peste 50% din totalul muncitorilor, ajungându-se la rezultate serioase în diferite întreprinderi. Cele mai frumoase realizări au fost în cadrul CFR care au depăşit angajamentele luate.

Datorită vigilenței şi măsurilor de securitate, duşmanul a fost împiedicat de a produce pagube sau a face diferite provocări.

Codul muncii a fost prelucrat în toate organizațiile de bază, atât în oraş cât şi la sate. Din discuții a reieşit că oamenii muncii au primit bine noul cod al muncii. Propuneri mai însemnate nu s-au făcut.

Dintre problemele politice internaționale în rândul muncitorilor şi a țărănimii muncitoare au fost larg comentate rezultatele obținute de poporul chinez, lupta eroică a poporului francez şi italian conduse de partidele comuniste, iar în ultimul timp este privită cu atenție vie lupta poporului coreean.

Reacțiunea a căutat să se folosească de ultima problemă, prezentându-l ca începutul războiului mondial, însă în urma realizărilor obținute de armata populară coreeană de Nord, visurile lor au fost spulberate. Oamenii muncii privesc cu viu interes desfăşurarea evenimentelor din Franța.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu începutul primăverii au apărut din nou fugari în munți, care încearcă prin acțiuni teroriste să intimideze populația. Astfel, la începutul lunii Aprilie a fost bătut şoferul partidului Katzko Alexandru, care venind de la Satu Mare peste munți, s-a coborât la izvor, unde întâlnindu-se cu banditii mascați a fost bătut. La fel un membru de partid din comuna Sârbi, trecând prin pădure, a fost grav bătut şi i s-7a luat carnetul de partid.

La fel în regiunea Poienile de sub Munte nişte banditi au răspândit broşuri tipărite în limba ucraineană contra Uniunii Sovietice şi tov. Stalin. Aceşti banditi sunt urmăriți de Securitate.

La sate, țărănimea muncitoare, îndrumată de partid din ce în ce mai hotărât păşeşte pe calea gospodăriei colective. Au fost înființate 2 gospodării colective în comuna Remeți, iar alte gospodării sunt sub organizare.

Concomitent se ascute lupta de clasă la țară. Țărănimea muncitoare demască cu curaj încercările de sabotaj ale chiaburilor. Astfel, a fost demascat chiaburul Mihalca Vasile din comuna Petrova, care a încercat să se sustragă de la predarea cotei de lână, trimițând oile în alte comune. La fel au fost zeci de chiaburi demascați, cu ocazia campaniei de însămânțări, precum şi cu ocazia repartizării cotelor de cereale.

Reacțiunea caută să instige țărănimea muncitoare să nu predea cota de lână, de lapte, precum şi cotele de cereale. Însă țărănimea muncitoare, în urma prelucrării în organizațiile de masă şi în adunări populare, unde s-a arătat ajutorul ce primesc ei de la Stat şi că ce scop servesc cotele, au înțeles în majoritatea, că aceasta este o datorie a lor patriotică, aşa cum a declarat țăranca Borodi Ileana: „că ei vor preda cotele că ştiu că prin aceasta contribuie la întărirea scumpei patrii şi la construcția socialismului".

Viața de Partid

În județul nostru, în urma verificărilor şi excluderilor făcute de comisia de verificare, în ultimele 3 luni avem 2954 membrii, cuprinşi în 19 organizații de bază din întreprinderi şi uzine, 25 instituții, 8 de cartier, 61 săteşti, 2 la GAS şi 1 la Gospodărie Colectivă.

În acest trimestru s-a întărit munca Comitetului Jud. prin faptul că în luna Mai a fost completat biroul județean cu 6 tov. care au fost lipsă.

În acest trimestru s-a ținut şedințe de comitet județean şi a comitetelor de plăsi în fiecare lună, cu care ocazie biroul județean şi biroul de plasă au făcut dări de seamă asupra activității. Nu s-a ținut şedință de activ în mijlocul trimestrului, cu care ocazie trebuia făcută analiza realizării planului de muncă.

În urma aplicării unor măsuri trasate de Hotărârea Plenarei a V-a a CC în probleme organizatorice, s-a trecut la ridicarea secretarilor până la 3, scindarea secției de cadre şi înființarea sectorului de verificare, a sectorului carnete şi evidența cadrelor de partid. A fost lărgit sectorul de documentare. S-au trimis 27 de tovarăşi la şcoala din Dej pentru lărgirea activului de la plăsi, din care 4 au fost trimişi acasă., s-au trimis propuneri pentru cei 2 instructori jud., a căror aprobare până în prezent nu am primit. S-a înființat secția agrară cu 2 tov.,

https://biblioteca-digitala.ro

sectorul pregătirii şi perfecţionării cadrelor precum şi sectorul organelor sindicale, UTM, Sfaturi şi alte organizaţii de masă.

Pentru ca toate funcţiile să fie completate, în lumina instrucţiunilor avem nevoie de 19 tov. la plăsi, în afară de cei trimişi la şcoală şi de 4 tov. la Judeţeană, 10 tovarăşi o să ne sosească peste o lună de la şcoala de 3 luni.

În ceea ce priveşte munca în secţiile judeţene, în tot timpul acestei perioade a existat o fluctuaţie, o parte din trimiterea la şcoală, alţii au fost puşi la alte munci, iar unii tovarăşi scoşi din activul de partid, care a avut ca urmare că nu a existat continuitate în muncă.

În ceea ce priveşte munca birourilor de plasă, acestea au fost completate după vechea structură şi s-a simţit o îmbunătăţire a muncii. A fost întărit plasa Vişeu, după importanţa sa ca plasă industrială, prin instalarea ca secretar de plasă al Tov. Moldovan Petru, fost instructor al secţiei organizatorice.

Munca organizaţiilor de bază din întreprinderi s-a îmbunătăţit prin îmbunătăţirea ordinii de zi al adunărilor organizaţiilor de bază şi prin ţinerea mai regulată a şedinţelor de birou. A fost însă complet neglijat grupul de partid, a căror şedinţe nu se ţin regulat, iar în unele întreprinderi cu 8-10 membri de partid, şedinţele de grupă nu se ţin deloc.

Cele mai bune organizaţii de bază avem în oraş ca CFR Depou, Fabrica de Mobile, Uniunea Cooperativelor, Direcţia IPEIL şi Comitetul Provizoriu Jud, care au plan de muncă concret şi îndeplinesc sarcinile din plan.

A slăbit frecvenţa în organizaţiile de bază de la cartiere şi comune din cauza muncilor de câmp.

În ceea ce priveşte achitarea cotizaţiilor, în trimestru II, s-a ajuns la un procentaj mediu de 89,83% evidenţiindu-se plasa Iza, unde s-a ajuns ca cotizaţia să fie încasată 100% prin faptul că soţiile membrilor de partid plecaţi la munci, au fost obişnuite să plătească cotizaţiile în locul soţului.

În ceea ce priveşte distribuirea carnetelor, în acest trimestru s-a împărţit 131 carnete la întreprinderi şi instituţii şi 606 carnete în 42 de comune. Înainte de începerea distribuirii la sate, s-a făcut din nou o prelucrare a importanţei carnetului de membru şi felul cum trebuie păstrat.

La distribuirea carnetelor la sate, folosim anumite restricţii şi anume că acei membri de partid care sunt beţivi sau în ultimul timp s-a constatat că au legătură cu chiaburi sau nu depune activitate, nu primesc carnetul, punându-se în faţa lor să se debaraseze de aceste lipsuri şi să merite carnetul nou de membru de partid.

În decursul acestui trimestru s-au ţinut 3 şedinţe extraordinare cu activul de partid, la care a fost prelucrată Hotărârea CC şi al Consiliului de miniştrii, privind recoltarea şi colectarea cerealelor precum şi planul de muncă al judeţului în această problemă. În a 2-a şedinţă a fost prelucrat Codul Muncii şi problema emigrărilor, trasându-se sarcini şi organizaţiilor de masă de a prelucra până jos.

Pentru ridicarea nivelului politic al membrilor de partid, în perioada celui de al doilea trimestru au fost continuate aceleaşi forme de învăţământ care au fost organizate în trim. I cu excepţia cercurilor de politică curentă şi a cursurilor cu agitatorii care au fost lărgite.

https://biblioteca-digitala.ro

Cercurile de studiu al Istoriei PC / b /, au funcționat într-un număr de 18, cuprinzând un număr de 165 tovarăşi împreună cu tovarăşii din cadrul activului județean. Aceste forme de învățământ s-u încheiat pe data de 28 iunie cu următorul rezultat: din cei 121 tovarăşi înscrişi în afara activului județean, s-au prezentat la examen 57 tov. Menționăm că 44 tov. fac poarte din activul jud. organizații de masă, iar restul au fost excluşi, plecați din localitate sau în concediu.

În ceea ce priveşte activitatea cercurilor de studiu al Istoriei PC / b / din cadrul Județenei, continuă şi în perioada de vară, datorită faptului că nu a fost respectat programul pe perioada primului an de studiu, ca să fie studiate 7 capitole.

Cercurile serale care au funcționat într-un număr de 9 în oraş cu un număr de 158 tovarăşi, au fost închise pe data de 26 iunie într-un cadru festiv. Din cei 158 tovarăşi înscrişi au absolvit 78, restul fiind excluşi, în concediu, înscrişi pentru a pleca în Statul Israel sau au frecventat mai puțin de 75% din lecțiile predate sau seminar.

Cercurile de politică curentă care sunt organizate într-un număr de 22. Din aceste cercuri în perioada trimestrului II au fost organizate un număr de 6. În urma prelucrării instrucțiunilor primite din partea CC al PMR, activitatea lor s-a îmbunătățit, astfel s-a ajuns la o frecvență de 80-90%.

La sate funcționează două cursuri serale, la Câmpulung la Tisa cu un număr de 52 de tovarăşi, totodată la sate mai sunt organizate 58 de cercuri de lectură cu 1348 tovarăşi. În ceea ce priveşte activitatea cercurilor de lectură în ultimul timp a slăbit, datorită campaniei de însămânțări de primăvară şi a muncilor de vară. Frecvența este foarte scăzută.

Munca de agitație în perioada acestui trimestru a dat rezultate destul de mulțumitoare în special în campania de însămânțare de primăvară, în mai multe comune s-a putut observa o agitație vie vizuală, gazetele cetățeneşti au tratat articole prin care a popularizat pe cei evidențiați, demascând sabotorii şi pe chiaburi.

Pentru întărirea muncii de agitație, în luna Mai au fost organizate două cercuri cu 56 de tovarăşi, iar între 20 şi 25 Iunie au fost organizare 15 cercuri de agitație dintre care 12 în oraş şi 3 în centrele de plăşi, cuprinzând un număr de 260 de elevi. La fel, în această perioadă s-a adus o largă acțiune de culturalizare în cadrul căminelor culturale unde au fost ținute 444 de conferințe, totodată au fost organizate schimburi de experiență între echipele culturale într-un număr de 22, echipa de la GAS Sarasău a fost trimis la concursul pe țară, fiind premiată a 2-a.

În cursul acestui trimestru, în urma instrucțiunilor primite de la CC al PMR în vederea lărgirii activului de plasă, secția de cadre a propus 62 tovarăşi. În urma verificării tovarăşilor din partea unei comisii, au rămas 24 de tovarăşi, care sunt în prezent la şcoală de scurtă durată de 21 de zile la Dej. S-au făcut referate de verificare pentru 24 de tovarăşi şi au fost completate dosarele cu referințele necesare.

https://biblioteca-digitala.ro

În urma reîntoarcerii tovarăşilor de la şcoala de cadre Satu Mare, am reuşit să întărim birourile plăşilor şi al secţiilor judeţene, astfel, plasa Şugatag a fost întărită cu 3 tov., plasa Iza cu 3 tov., plasa Vişeu cu 1 tov., iar din secţiile judeţene, secţia organizatorică cu 2 tov., secţia administrativă cu 1 tov. şi s-au propus 6 tov. pentru organizatori de partid la Gospodării Colective.

În această perioadă s-a trimis la şcoala de cadre cu durată de 3 luni 10 tovarăşi, dintre care 4 tov. au fost activişti de partid, 2 tovarăşi de la organizaţii de masă şi 4 tov. scoşi din producţie.

Pe baza instrucţiunilor primite de la CC al PMR cu privire la instalarea noilor membrii al Comitetelor Provizorii în 35 de comune au intrat câte un număr de 9 membri, iar restul de 24 comune au intrat câte 7 membri, în total au intrat un număr de 476 de membri, dintre care 410 bărbaţi şi 66 femei, dintre care 170 membri de partid şi restul membrii al organizaţiilor de masă.

În legătură cu întărirea organizaţiilor de masă şi al aparatului de Stat, în cadrul Consiliului Sindical Jud. au fost schimbări şi completări cu 2 tovarăşi, organizaţia UFDR a fost întărită cu 2 tov, Arlus a fost întărit cu 2 tov. A fost organizat Comitetul Democrat Ruso-ucrainean, unde au fost instalaţi 3 activişti. Conducerea Uniunii Cooperativelor a fost întărită cu 2 tov., conducerea IPEIL-ului cu 2 tov. Toate aceste propuneri au fost verificate.

În cursul acestei perioade au fost sancţionaţi 5 tov., dintre care unul cu vot de blam, 3 cu vot de blam cu avertisment şi 1 tov. cu admonestare în scris şi s-a făcut una excludere.

În această perioadă s-a întocmit de către sectorul de verificare a cadrelor 38 de referate de verificare, cu fiecare tovarăş s-a stat de vorbă individual şi s-a verificat amănunţit trecutul lor.

Bugetul Comitetului Judeţean a fost realizat la toate conturile cu excepţia telefoanelor unde a fost depăşit. Pentru asigurarea lărgirii activităţii în plăsi s-a amenajat sediul la Vişeul de Sus. În celelalte plăsi avem greutăţi, negăsind imobilul corespunzător.

Avem greutăţi la transport, fiindcă din cele 3 turisme, unul nu funcţionează, fiind foarte uzat şi negăsind piese de schimb, necesită să fie schimbat.

Pentru întreţinerea sediului am efectuat mai multe lucrări mici, între ele amenajarea terenului de volei şi altele.

Încasarea cotizaţiilor am reuşit să îmbunătăţim la 90% în ultimele 2 luni.

Situaţia producţiei

În al doilea trimestru se constată o îmbunătăţire în ceea ce priveşte îndeplinirea şi depăşirea Planului la diferite întreprinderi faţă de primul trimestru.

Singura întreprindere care nu a îndeplinit Planul este Unitatea IPEIL Vişeu, însă îl compensează celelalte unităţi IPEIL care au depăşit cu mult Planul de Stat.

Situaţia îndeplinirii planului la diferite întreprinderi se prezintă în felul următor:

https://biblioteca-digitala.ro

Baia Borşa a îndeplinit planul	100%
IPEIL Borşa a îndeplinit Planul	102%
IPEIL Vişeu	97%
IPEIL Câmpulung	130%
IPEIL Sighet	130%
Fabrica de lăzi Vişeu	127%
CFR Sighet	108%
Fabrica de Tanin	104%
Fabrica de Mobile	122%
Fabrica de Perii	112%
Tricotaje Unitatea	120%
Cooperativa Croitorilor	110%
Cooperativa Pantofarilor	140%

În ce priveşte întrecerile socialiste, după 1 Mai s-a constatat un timp o stagnare, după care întrecerile au fost intensificate din nou.

În momentul de faţă, situaţia întrecerilor se prezintă în felul următor:

Sindicatul Transporturi şi Comunicaţii, din 4300 salariaţi, 2334 sunt în întreceri, 52 echipe, 5 secţii la şantiere şi 5 districte.

Sindicatul Lemn Forestier Vişeu: din 1523 de salariaţi, 900 sunt angajaţi în întrecere individuală şi 105 echipe. La celelalte sindicate de asemenea peste 50% din totalul salariaţilor sunt angajaţi în întreceri.

Menţionăm că în cadrul întrecerilor socialiste în cadrul CFR-ului s-a putut face o economie la cele 15 locomotive, astfel în cursul lunii Mai a fost făcută economie de 95 de tone combustibil, care constă în valoare de 256.500 lei, datorită îndrumării şi bunei organizări a întrecerilor în cadrul Sindicatului Transporturi şi Comunicaţii, unde înainte aveam pierderi la combustibil, în luna Martie s-a ajuns ca nici o locomotivă să nu aibă pierderi. Economia făcută are un procentaj de 75%. Astfel, echipa mecanicului Uglai Ludovic şi Racz Alexandru cu fochiştii Szabo Alexandru şi Koss Emeric au realizat o economie de combustibil 15,2 tone care constă 41.020 lei. La fel echipa lui Mac Simon şi Marut Gheorghe au făcut o economie de 14,2 tone în valoare de 38.610 lei.

Pentru îmbunătăţirea calităţii produselor şi pentru economii de materii prime şi combustibil, potrivit planului trimestrial, am prevăzut 8 brigăzi de economii, 7 brigăzi de pădure pentru tăierea lemnului în bandă rulantă. S-au organizat până în prezent 18 brigăzi de calitate şi 21 brigăzi de economii, 7 brigăzi la pădure pentru tăierea lemnului în bandă rulantă. S-au organizat până în prezent 18 brigăzi de calitate şi 21 brigăzi de economii, majoritatea lor la Cooperativa Cizmarilor, Croitorilor şi la fabrica de tricotaj Unitatea.

În vederea îmbunătăţirii muncii şi extinderea schimbului de experienţă pe ramuri de producţie, au fost organizate 7 schimburi de experienţă astfel: între IPEIL Sighet şi IPEIL Câmpulung la Tisa în vederea bunei organizări al muncii şi sortarea materialelor. Un schimb de experienţă între Coop. Croitorilor, Cooperativa Cizmarilor şi fabrica de Tricotaj Unitatea, privitor la buna organizare a muncii şi lupta pentru economii la materii prime. Un schimb de experienţă în cadrul Depoului CFR Sighet, în legătură cu economii la combustibil datorită cărui

https://biblioteca-digitala.ro

fapt s-au putut realiza economii arătate mai sus. Unul între IPEIL Leordina şi IPEIL Vişeul de Sus în legătură cu buna organizare şi funcţionare a cantinelor. Un schimb de experienţă între Cooperativa Croitorilor şi fabrica de tricotaj Unitatea. Un alt schimb de experienţă a fost organizat între 2 galerii de la minele ACEX Baia Borşa, în vederea folosirii celor mai bune metode de exploatări şi al 7-lea schimb de experienţă a fost organizat între fabricile IPEIL Nr. 1 şi Nr. 2 din Vişeul de Sus, în vederea bunei organizări a muncii şi întărirea disciplinei la muncă.

La Baia Borşa a fost instalat un director muncitor, în urma căruia munca s-a îmbunătăţit simţitor. Sunt unele nemulţumiri în rândul muncitorilor din cauza lipsei hainelor de protecţie.

A fost schimbată conducerea Centralei IPEIL din jud. nostru, fiindcă au împărţit fondul directorial între ei, dând sume foarte mici muncitorilor.

În sectorul agricol, campania de însămânţare a fost terminat în ziua de 1 Mai, însă planul de însămânţări nu a fost realizat din cauza lipsei de teren.

În vederea pregătirii campaniei de recoltare şi colectare s-a întocmit un plan, care cuprinde toate sarcinile pe această perioadă.

Astfel repararea batozelor s-a terminat şi este împărţit pe comune. Avem în total 32 batoze acţionate cu motor şi locomobil, 12 cu apă, iar restul cu cal şi de mână. Mai avem nevoie de circa 15 batoze care ni s-a trimis din jud. Alba însă până în prezent nu a sosit.

În ceea ce priveşte magazinele am avut mari greutăţi şi a trebuit să ocupăm o serie de clădiri mai mici pentru a asigura încăperea minimum necesară.

Repartizarea cotelor s-a terminat pe timpul fixat. La început s-au făcut anumite greşeli în plasa Iza şi Vişeu, fiind impuşi ţărani săraci şi mijlocaşi cu cote după terenul din registrul agricol, însă erau terenuri unde recolta era extrem de slabă.

Până în prezent în tot judeţul ţăranii au înaintat 1200 contestaţii, din care s-a rezolvat 270, 485 cazuri au fost respinse, iar restul sunt în curs de cercetare. O să avem greutăţi în realizarea cotei de porumb în plasa Sighet din cauza secetei şi a semînţei de trifoi şi lucernă, care este mâncată de cucută şi în regiune muntoasă nu se va coace.

S-a organizat paza lanurilor de cereale prin paznici de câmp şi oameni voluntari de la organizaţiile de masă.

În comandamentul judeţului pentru recoltare şi colectare participă organizaţiile de masă, iar membri comandamentului sunt repartizaţi pe teren pentru control. Aceleaşi comandamente s-au făcut şi la plăşi şi la comune.

Organizaţii de masă

Activitatea Comitetului Provizoriu Judeţean a continuat să fie slabă, fiindcă nu s-a făcut nici până în prezent completarea postului de preşedinte, iar schimbarea unor elemente care nu fac nici o treabă până în prezent nu a fost aprobată.

https://biblioteca-digitala.ro

Nu se duce în cadrul Comitetului Provizoriu o politică justă de cadre, nefiind asigurat creşterea şi promovarea cadrelor.

În urma lărgirii Comitetelor Provizorii se constată o îmbunătățire în activitatea Comitetelor Provizorii, fiind legate de felul acesta şi mai strâns de mase şi hotărârile sunt duse mai bine la îndeplinire.

Avem însă unele comune, ca Câmpulung, Şugatag şi Bocicoel, unde prin introducerea unor elemente oportuniste care caută să nu lucreze în spiritul luptei de clasă.

U.T.M.

În urma aplicării unor măsuri a Plenarei a 3-a a CC UTM, activul județean şi de plasă a fost lărgit, având ca rezultat o mai bună cuprindere a muncii, în special la sate, unde U.T.M din cauza lipsei de instructaj şi control, ducea o activitate slabă.

U.T.M.-ul s-a preocupat îndeaproape de pregătirea examenelor şcolare în care domeniu s-a ajuns la rezultate mulțumitoare. La fel s-a preocupat de soluționarea nevoilor tineretului şi asigurarea condițiilor necesare pentru concediul de vară.

Numărul pionierilor a fost ridicat de la 1672 la 2534. cu ocazia zilei internaționale a Copilului, pionierii au organizat o serbare frumoasă în parc, la care au participat peste 2000 de tineri.

O lipsă este că până în prezent nu a fost inaugurat palatul pionierilor.

Este în curs de instalare o vilă pentru casă de odihnă pentru pionieri în cursul vacanței de vară.

U.F.D.R.

În urma alegerilor U.F.D.R., munca organizației U.F.D.R. de la județ, cartier şi comune s-a îmbunătățit. Au fost eliminate din conducerea org. U.F.D.R. o serie de elemente nesănătoase şi chiar cu atitudini duşmănoase.

UFDR-ul a dat un ajutor prețios în campania de strângere de iscăliturі pentru apelul de la Stockholm, lucrând activ în cadrul comitetelor de lupta pentru pace. UFDR-ul în ultimul timp lucrează activ în comunele unde se înființează Gospodării Colective.

Are lipsuri în ceea ce priveşte înființarea căminelor sezoniere, care nu a fost o preocupare din timp al Jud. UFDR şi nici noi nu am dat ajutor la timp.

În general munca UFDR-ului în ultimul timp s-a îmbunătățit simțitor în toate punctele de vedere.

Frontul Plugarilor

În această perioadă, org. Frontul Plugarilor a dat ajutor la demascarea încercărilor duşmanului de clasă, al chiaburimii satelor şi a făcut muncă de lămurire pentru înființarea de Gospodării Colective şi la pregătirea campaniei muncilor de vară. Aceste secțiuni au fost strâns legate cu munca de mobilizare a

https://biblioteca-digitala.ro

satelor în majoritatea comunelor pentru socializarea agriculturii. În acțiunea de strângere de semnături pe apelul de la Stockholm au luat parte activă.

Biroul jud. al Frontului Plugarilor a fost întărit prin instalarea unui preşedinte şi ridicarea unui tov. în biroul jud. al Frontului Plugarilor.

Ca lipsă în munca organizației Frontului Plugarilor, nu au reuşit să îndeplinească toate angajamentele ce şi-au luat în planul de muncă, nu au reuşit să ridice tirajul ziarelor şi nu s-a încasat cotizația de la membri, conform angajamentelor luate.

Consiliul Sindical Județean

În perioada acestui plan s-a desfăşurat activitatea în direcția îndeplinirii şi depăşirii planului de Stat pe trim. II. În această privință s-au intensificat întrecerile socialiste, în special în vederea sărbătoririi zilei de 1 Mai, când cu ocazia acestei zile, un număr de 42 de întreprinderi şi instituții au răspuns la chemarea lansată de Sovrom petrol Ochiuri Dâmbovița. Ca rezultat al acestor acțiuni a fost că mai multe fabrici au îndeplinit planul înainte de termen.

În această perioadă s-a continuat încheierea contractelor colective, însă în această privință nu s-a dus o muncă destul de temeinică de popularizare a importanței acestor contracte.

Pe linie culturală s-a putut observa o activitate destul de sănătoasă, în special în ceea ce priveşte schimbul de experiență între anumite echipe culturale. Numai cu ocazia zilei de 1 Mai au fost aduse la oraş din provincie 8 echipe culturale, care toate au fost premiate.

În ultimul timp Consiliul Sindical şi-a desfăşurat activitatea în legătură cu prelucrarea Codului Muncii în cadrul comitetelor şi grupelor sindicale.

Consiliul Sindical Jud. a dat mare ajutor în ceea ce priveşte repararea batozelor şi a maşinilor în vederea treierişului. În această privință a mobilizat muncitori din anumite direcții, antrenându-i în această sarcină importantă, astfel s-a reuşit să fie reparate un număr de 44 batoze. La fel în această perioadă au fost trimise la țară un număr de 15 echipe de reparat unelte care pe lângă munca de reparație au desfăşurat o agitație sănătoasă în rândurile țărănimii.

Pe linie sportivă s-a putut constata îmbunătățire simțitoare. Consiliul Sindical în strânsă colaborare cu CCFS şi UTM-ul, au organizat Crosul de masă în vederea sărbătoririi zilei de 1 Mai, precum şi organizarea GMA, însă în această privință se întâmplă şi unele greutăți din lipsă unui teren corespunzător amenajat pentru toate ramurile sportive de masă.

ARLUS

Biroul Jud. ARLUS nu s-a preocupat în mod suficient de clarificarea situației organizatorice şi de activitatea cercurilor săteşti din întreprinderi şi sate. Munca de popularizare a URSS dusă de ARLUS este foarte slabă. Nici noi nu am dat până în prezent ajutor eficace, urmează să se ia măsuri în timpul cel mai scurt.

https://biblioteca-digitala.ro

Crucea Roşie

Munca organizației Crucii Roşii în urma reorganizării biroului, s-a îmbunătățit atât în județ cât şi la plăsi.

Au fost organizate cursuri GPAS unde au absolvit 96 tovarăşi.

Crucea Roşie a dat un ajutor prețios în vaccinarea copiilor şi în combaterea diferitelor boli sociale.

CDE

În toată perioada această s-a dus o intensă muncă de lămurire pentru combaterea propagandei sioniste, ajutat fiind permanent de Partid. S-a ajuns la rezultatul că majoritatea populației evreieşti, care a dat cererea şovăie.

Au fost schimbați din biroul CDE 2 tovarăşi, care s-au înscris pentru plecare.

C.D.R.U.

În luna trecută a fost ales Comitetul Democrat Ruso – Ucrainean în județul nostru. S-a ales un comitet larg în care participă tovarăşii din toate comunele ucrainene. În cadrul acestui comitet s-a trecut la intensificarea muncii de lămurire politică şi a intensificării muncii cultural.

C.D.R.U. a dat ajutor la înființarea Gospodăriei Colective în comuna Remeți.

U.P.M.

Uniunea Populară Maghiară în cursul acestei perioade a organizat şedință în fiecare comună unde au org. UPM. A fost prelucrat importanța strângerii recoltei conform sarcinilor primite de la Județeana PMR şi importanța controlului cu repararea batozelor ca să fie reparate la timp. A fost prelucrat şi sionismul şi ce muncă de lămurire trebuie să ducă membrii UPM-ului în legătură cu emigrarea.

În această perioadă a fost organizat revizuirea membrilor UPM-işti în comunele unde au org. UPM. Tovarăşii din biroul UPM au fost împărțiți pe comune cu această muncă şi ca prelucrarea sarcinilor.

În jud. Maramureş org. UPM are 3519 membri, în cursul lunii Iunie s-a înscris încă 19 membri, în județ sunt 8 comune unde sunt org. UPM şi în 2 comune este în curs de organizare.

În acest trimestru org. UPM a dus o muncă de lămurire pentru îmbunătățirea GAC la Câmpulung la Tisa, a fost un delegat permanent din biroul UPM-ului. Pentru această muncă dar până în prezent nu a fost un rezultat îndestulător fiind majoritatea țărănimii mijlocaşă sunt sub influența chiaburimii. Au luat angajamentul ca munca ce se depune să aibă rezultat ca să fie înființat GAC în comuna Câmpulung la Tisa.

Analizând munca Comitetului Județean în acest trimestru putem constata că în urma completării biroului județean în munca organizatorică, fiindcă tov.

https://biblioteca-digitala.ro

responsabil al secției încă nu a putut să pătrundă toate laturile acestei munci şi nici terenul nu cunoaşte suficient.

La fel avem lipsuri în munca de propagandă şi agitație, de exemplu agitatorii din comune duc o activitate slabă, propaganda vizuală este slabă, lupta pentru pace nu a fost dusă în mod suficient.

Nu s-a dat atenție suficientă activizării grupelor sindicale şi a comitetelor de luptă pentru pace.

La fel a fost o lipsă că nu ne-am achitat la timp de sarcinile primite din partea CC ca trimitere de rapoarte, propuneri pentru cadre şi înființarea de Gospodării Colective.

Ca lipsă personală a fost că nu am dat ajutor suficient tovarăşilor nou veniți.

Sighet la 5 iulie 1950

Secretar
SS indescifrabilă

Sighet, 8 mai 1950.
Raport al Comitetului Județean Maramureş al PMR despre sesiunea de organizare a noilor Gospodării Colective pe baza planului înaintat CC-ul PMR.
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, Dosar 84/1950, filele 24-26

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Județean Maramureş

Raport
despre munca de organizare a noilor Gospodării Colective pe baza planului înaintat CC PRM

Cu ocazia întocmirii planului de muncă trimestrial pentru înființarea noilor Gospodării Colective, ne-am orientat după următoarele criterii. Am ales acele comune unde condițiunile obiective cât şi cele subiective sunt mai favorabile şi în afară de aceasta am căutat ca după aşezarea comunelor să fie cuprinsă întregul județ. La fel am căutat ca din punct de vedere național să avem atât comune româneşti, cât şi maghiare. În planul înaintat CC PRM nu sunt cuprinse comune ucrainene din cauză că comunele ucrainene au condițiunile materiale mai slabe, atât ca teren arabil, cât şi vite. Pentru apreciere am înaintat CC cererea comunei Remeți / populație ucraineană / a cărui condițiuni sunt mai favorabile, care a fost propus încă în iarna aceasta, însă atunci nu a fost aprobat din comisia care a fost trimis în județ, fiindcă era vorba numai de gospodării cu caracter agricol. În prezent i-l propunem ca gospodărie colectivă cu caracter zootehnic şi pomicol.

https://biblioteca-digitala.ro

În cele 4 comune / Remeți, Săpânța, C-lung, Sălištea / unde vrem să înființăm în timpul cel mai apropiat gospodării colective, am folosit următoarea metodă de muncă. Au fost trimişi în comune instructori din partea Partidului şi din partea organizațiilor de masă pentru reorganizarea şi întărirea acestor organizații şi tot atunci pentru prelucrarea temeinică a problemei gospodăriei colective. Au fost organizate cercuri unde s-a studiat broşurile „Zece întrebări, zece răspunsuri". Despre statutul gospodăriilor colective şi alte broşuri care tratează problema colectivizării, iar după aceasta s-a organizat din partea agitatorilor muncă de lămurire din casă în casă, punând accentul pe lămurirea femeilor.

La şedințele ținute cu organizația de bază şi cu membri care au iscălit cererea pentru înființarea Gospodăriei Colective, au participat tovarăşi membri ai biroului județean, pentru a cunoaşte şi mai mult elementele care intră în Gospodăria Colectivă şi pentru a lămuri amănunțit pe fiecare membru.

În aceste comune s-au luat măsuri ca elementele necorespunzătoare din Comitetul Provizoriu, învățământ, Miliție, Cooperație, să fie înlăturate şi înlocuite cu elemente care sunt pentru Gospodăria Colectivă.

Până în prezent din planul fixat s-a realizat următoarele: s-a înaintat cererea din partea comunei Săpânța, Remeți şi în prezent se întocmeşte cererea în comuna Sălištea.

Nu am reuşit să ajungem la un număr suficient de membri în comuna Câmpulung la Tisa, deoarece sărăcimea este încadrată la uzină şi la CFR, iar mijlocaşii nu s-au înscris în număr suficient. În restul comunelor munca nu s-a intensificat în suficientă măsură, aşteptând să primim răspunsuri la aceste comune, în care înființăm primele Gospodării Colective cu caracter zootehnic şi pomicol, pentru care până în prezent nu am primit instrucțiuni mai detailate şi concrete.

Gospodăriile Colective nu sunt cuprinse în plan, 7 vor avea caracter zootehnic şi pomicol, iar unul va avea caracter agricol, / unde credem să dezvoltăm grădinăritul /. În cele 3 comune unde propunem să înființăm în curând Gospodării Colective, caracterul acestora va fi zootehnic şi pomicol.

Atitudinea membrilor de partid în aceste comune diferă, în unele comune mai mult, în altele mai puțini au intrat, nu am putut ajunge la rezultatul ca membri de partid să intre 100%, astfel în comuna Remeți din 66 membri de partid au intrat 44, iar restul de 22, o parte nu are pământ deloc, iar o parte motivând că nu se poate înțelege cu soția, nu vrea să intre în Gospodăria Colectivă. În comuna Săpânța din 44 au intrat 19, restul au aceleaşi motive ca la Remeți, în comuna Sălištea din 17 au intrat 9, au aceleaşi motive. În comuna Remeți am găsit 4 membri de partid, iar în comuna Săpânța 2 membri de partid care pe ascuns vorbeau contra Gospodăriei Colective. Urmează ca față de aceştia să luăm măsuri.

În aceste comune, cu membri care au iscălit cererea a fost prelucrat statutul model al Gospodăriilor Colective, care a fost primit bine. În aceste adunări au pus multe întrebări, de exemplu, cum se vor căsătorii tinerii în Gospodăria Colectivă, care va fi situația cu bătrânii, cu femeile, cu copiii, dacă de

https://biblioteca-digitala.ro

la vaca care le rămâne lor va trebui să dea cotă de lapte etc. Aceste întrebări au fost lămurite amănunțit.

În județul nostru AMT nu avem, deci nu a putut să dea ajutor la organizarea Gospodăriilor Colective. Avem 2 gospodării de Stat, care nu au fost antrenați în munca de lămurire pentru înființarea Gospodăriilor Colective, am putut însă da țărănimii muncitoare exemplu despre avantajul marii gospodării, trimițându-le din comunele apropiate, să viziteze Gospodăria de Stat Sarasău, care are tot caracter zootehnic.

Cea mai mare lipsă ce am avut în organizarea Gospodăriilor Colective considerăm aceea, că nu am putut să convingem mijlocaşi în suficientă măsură care să aducă pământul şi vitele lor în gospodăria colectivă. Mijlocaşii stau pe poziția de aşteptare, spunând că vor să vadă primul an care se va împărți recolta, care va fi rezultatul muncii şi atunci vor intra şi ei. Cele mai bune rezultate le avem în comuna Săliştea, unde până în prezent s-au înscris 30 de mijlocaşi, ridicând prin aceasta numărul atelajelor peste 30, precum şi a celorlalte animale. În prezent atenția principală în munca de lămurire este față de mijlocaşi.

Cea mai mare greutate în muncă reprezintă faptul că comunele din județul Maramureş sunt sărace, cu puțin teren arabil şi cu puține vite. Țăranii săraci care intră în Gospodăria Colectivă trăiesc de pe o zi pe alta, deci au nevoie în permanent ajutor, cum se întâmplă aceasta la Gospodăria Colectivă Ieud. Tot din cauza lipsei de teren arabil, este îngreunată munca de comasare. Pământul este împărțit în bucățele mici, foarte mici, care ridică numărul acelora care trebuie să fie mutați cu ocazia comasării.

Chiaburimea foloseşte diverse metode pentru împiedicarea organizării Gospodăriilor Colective, în afară că zvonurile mincinoase pe care le răspândesc, folosesc şi metoda amenințării țărănimii muncitoreşti în multe cazuri metoda cumpărării țăranului sărac şi mijlocaş, dându-i pământ în folosință, semințe, alimente şi chiar bani împrumuți.

În județul nostru deşi nu a trebuit să propunem un număr mare de organizatori de partid în gospodării colective, totuşi a prezentat o greutate pentru motivul că nu avem elemente muncitoreşti şi astfel am fost nevoiți să propunem proletari agricoli şi semiproletari membri de partid şi care până în prezent au depus activitate, ca activişti pe linia partidului sau pe linia organizațiilor de masă. Experiența şi viața din colhozurile sovietice sunt popularizate prin broşuri ca de exemplu „Răspunsul colhoznicilor din colhozul Stalin la întrebările puse de țărănimea muncitoare din România din regiunile muntoase". Un colhoz milionar, fotomontaje primite pe linia Arlus-ului, precum şi filme înguste ca de exemplu vizita delegației țărănimii muncitoare din RPR în URSS.

Considerăm că munca depusă până în prezent de Comitetul Județean din punct de vedere al organizării Gospodăriilor Colective a fost sectară, pentru motivul că în această muncă nu au fost antrenate în suficientă măsură comitetele de plasă, având frica că comitetele de plasă vor greşi în loc să-i punem la muncă, să-i ajutăm şi să-i controlăm, am făcut munca lor. Dacă vom înființa primele Gospodării Colective, cu caracter zootehnic şi pomicol şi dacă vom primi instrucțiuni mai detailate referitor la organizarea gospodăriilor cu caracter

https://biblioteca-digitala.ro

zootehnic şi pomicol, vom putea să intensificăm mai mult munca de organizare a gospodăriilor colective şi vom putea chiar în anul acesta să înfiinţăm un număr mare de gospodării colective.

În judeţul nostru gospodăriile colective au nevoie de un mai mare ajutor din partea Statului, până să pornesc pentru construcţii şi pentru vite suficiente care să le asigure posibilităţile de trai, la fel va fi necesar să se înfiinţeze diferite secţiuni în cadrul gospodăriei care să asigure posibilitatea de muncă pentru membri familiei, femei şi copii, în timpul iernii. Acest lucru se pune accentuat în judeţul nostru, deoarece în cadrul gospodăriilor colective cu caracter zootehnic e nevoie de un număr mai redus de braţe de muncă a unei gospodării cu caracter agricol.

Propunem ca să se înfiinţeze şi în judeţul nostru o Staţiune de Maşini şi Tractoare câtuşi de mică ca să putem asigura tractoarele şi alte maşini pentru gospodăriile de Stat şi colective şi să nu fim nevoiţi a aduce tractoare din alte judeţe, cum am făcut şi în anul acesta.

Sighet, la 8 Mai 1950
Secretar adj.

Sighet, 22 iunie 1950
Plan de muncă al Comitetului Judeţean Maramureş al PMR de la 1 iulie la 1 septembrie 1950 pentru înfiinţarea de Gospodării Colective
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 84/1950, filele 88-90

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Judeţean Maramureş

Plan de muncă
de la 1 Iulie – 1 Septembrie 1950, pentru înfiinţarea de Gospodării Colective

Biroul judeţean îşi pune în plan pentru perioada de mai sus, înfiinţarea de Gospodării Colective, cu caracter zootehnic, pomicol şi agricol în următoarele comune:

2 Iulie, Remeţi cu propunerea de denumire „Veac Nou", din plasa Sighet are un număr de 1522 locuitori, împărţită 397 gospodării, din care 275 gospodării sărace, 125 mijlocaşe şi 1 chiabur. Hotarul comunei are întindere de 2.380 ha, din care 206 ha este teren arabil. În comună sunt 65 membri de Partid, din care s-au înscris 46.

În această comună propunem înfiinţarea unei Gospodării Colective cu caracter zootehnic şi pomicol. Atmosfera este bună. Sunt greutăţi cu iscăliturile pentru comasări.

https://biblioteca-digitala.ro

2 Iulie. Sălişţea, din plasa Iza, are un număr de 4138 locuitori, împărţită în 1125 gospodari, din care 439 săraci, 525 mijlocaşi şi 10 chiaburi şi 161 proletari agricoli.

Hotarul comunei are întindere de 6103 ha, care 1744 ha teren arabil, 2253 ha fâneaţă, 585 ha păşune şi 10 ha livezi.

În comună sunt 17 membri de Partid.

Până în prezent s-au înscris 121 ţărani, din care 68 mijlocaşi şi 53 săraci. Situaţia din punct de vedere politic este bună, din punct de vedere economic asemenea, fiind înscrişi mulţi mijlocaşi. Propunem în această comună înfiinţarea unei gospodării cu caracter zootehnic şi pomicol.

9 Iulie. Săpânţa, din plasa Sighet, are un număr de 3170 locuitori, împărţită în 792 gospodari, dintre care 400 gospodari săraci, 369 gospodari mijlocaş şi 23 gospodari chiabureşti. Hotarul comunei are întinderi de 13.679 ha dintre care 647 ha teren arabil, 2091 ha fâneaţă, 66,81 ha livezi şi 1115,51 ha păşune. În comună sunt 45 de membri de Partid, dintre care s-au înscris 22.

Situaţia politică este destul de slabă, economică potrivită, comasarea va produce mici greutăţi. Propunem în această comună înfiinţarea unei Gospodării Colective cu caracter zootehnic şi pomicol.

16 Iulie. Câmpulung la Tisa din plasa Sighet, are un număr de 2.818 locuitori, împărţiţi în 579 gospodării sărace, 250 mijlocaşe şi 23 chiabureşti. Suprafaţa totală a comunei este de 3.015 ha, din care 774 ha arabil. În comună avem 161 membri de partid, care însă majoritatea sunt însă muncitori la IPEIL, astfel s-au înscris numai 9 membri de partid. Numărul celor înscrişi până în prezent este de 36, din care 4 mijlocaşi şi 32 ţărani săraci. Situaţia politică este slabă, cea economică e bună. La comasare vom avea greutăţi. În această comună propunem înfiinţarea unei gospodării colective cu caracter agricol, zootehnic şi pomicol.

16 Iulie. Giuleşti, din plasa Şugatag, are un număr de 1911 locuitori, împărţiţi în 481 gospodării, din care 246 săraci, 225 mijlocaşi şi 5 chiaburi. Comuna are 450 ha teren arabil, 2737 ha fâneaţă, 98 ha livezi, 843 păşune. În comună avem 40 membri de partid din care s-au înscris 23. Situaţia din punct de vedere politică este bună, economic bună, la comasări vom avea greutăţi mai mici.

Propunem înfiinţarea unei gospodării cu caracter zootehnic şi pomicol.

23 Iulie. Vişeul de Jos, plasa Vişeu, are un număr de 5.400 locuitori, care sunt împărţiţi în 700 gospodării sărace, 550 gospodării mijlocaşe şi 4 chiabureşti. Comuna are 1.173 ha teren arabil, 1819 ha fâneaţă, 903 ha păşune şi 30 ha livezi.

În comună avem 18 membri de partid din care s-au înscris 10. Nr. total al membrilor înscrişi este de 28, din care 27 săraci şi 1 mijlocaş. Situaţia politică în comună este bună, economică potrivită, la comasare vom avea greutăţi.

Propune înfiinţarea unei gospodării colective cu caracter zootehnic şi pomicol.

23 Iulie. Crăciuneşti, plasa Sighet, are un număr de 1.149 locuitori, împărţiţi în 292 gospodării, din care 211 săraci şi 81 mijlocaşi. Întinderea comunei

https://biblioteca-digitala.ro

este de 699 ha din care 195 ha teren arabil, 258 ha fâneață, 65 ha livezi şi 91 ha păşune.

În comună avem 34 membri de partid. Din punct de vedere politic situația este bună, economic potrivită. Vom avea greutăți la comasare.

Propunem înființarea unei gospodării cu caracter zootehnic şi pomicol şi leguminos.

30 Iulie 1950. Năneşti, plasa Şugatag, are un număr de 821 locuitori, împărțiți în 267 gospodării, din care 120 sărace şi 79 mijlocaşi. Întinderea comunei este de 699 ha, din care 172 ha teren arabil, 307 ha fâneață şi 6 ha livezi.

În comună avem 30 membri de partid. Viața politică este slabă, dar vom face să fie potrivită. Situația economică este potrivită. Vom avea greutăți la comasare cu săraci.

Propunem înființarea gospodăriei colective cu caracter zootehnic, pomicol şi leguminos.

30 Iulie. Rozavlea, plasa Iza, are un număr de 2999 locuitori. Întinderea comunei este de 4.323 ha din care 1.650 ha arabil, 1.345 ha fânețe, 27 ha livezi şi 400 ha păşune. Situația politică este potrivită este potrivită, de asemenea din punct de vedere economic, la comasare vom avea probabil greutăți, propunem gospodărie colectivă cu caracter zootehnic şi pomicol.

6 August. Cuhea, plasa Iza, are un număr de 2.289 locuitori, întinderea comunei este de 2.071 ha din care 1.204 ha teren arabil, 350 ha fâneață, 10 ha livezi şi 164 ha păşuni. În comuna aceasta abia acum se va începe munca de lămurire. În această comună propunem gospodărie colectivă cu caracter zootehnic şi pomicol.

6 August. Bârsana, plasa Şugatag, are un număr de 3.842 de locuitori, din care 346 săraci, 543 mijlocaşi şi 4 chiaburi. Întinderea comunei este de 6.172 ha din care 907 ha teren arabil, 2.818 ha fâneață, 75 ha livezi şi 1620 ha păşune. În această comună avem 53 membri de partid. Munca de lămurire se va începe abia acum. Propunem înființarea unei gospodării cu caracter zootehnic şi pomicol.

13 August. Moisei, plasa Vişeu are număr de 5.053 locuitori. Comuna are întindere de 11.263 ha din care 1.650 ha teren arabil, 2093 ha fâneață, 40 ha livezi şi 2995 păşune. Numărul membrilor de partid este 20. situația din punct de vedere politic şi economic este potrivită. În legătură cu comasarea cu săracii vom avea greutăți. Propunem înființarea unei gospodării cu caracter zootehnic şi politic.

13 August. Călineşti, plasa Şugatag, are o populație de 1963 locuitori, împărțiți în 145 gospodării sărace, 294 mijlocaşe şi 7 chiaburi. În comună sunt 875 ha teren arabil, 1989 ha fâneață, 1354 ha livezi. În comună sunt 30 membri de partid, din care s-au înscris 24. situația politică în ultimul timp s-a îmbunătățit, din punct de vedere economic destul de satisfăcător.

În această muncă de colectivizare a celor 13 comune pe care le-am luat în plan, vom mobiliza toate org. de masă, de bază şi toate de la Județeană şi

https://biblioteca-digitala.ro

până jos în comune cât şi organele administrative în a cărui competenţă cade inclusiv Comit. Prov. Judeţean şi din comune.

Greutăţi vom avea în ce priveşte cu schimbul de teren, cu oameni săraci, dar fiind conştienţi de faptul că ţăranii săraci şi mijlocaşi până ce vor ajunge să intre de la sine în Gospodării Colective cu caracter zootehnic şi pomicol în jud. Maramureş, ar trebui să mai aşteptăm. Pentru a nu rămâne în urma evenimentelor, în urma construirii la noi în ţară a socialismului şi în jud. Maramureş, în frunte cu Comitetul Judeţean al Partidului nostru, îndrumaţi de CC al partidului nostru pe lângă sarcinile de toate zilele vom păşi la îmbunătăţirea şi întărirea org. de bază ca să putem îmbunătăţi situaţia politică mai bine decât este în prezent şi la o intensă muncă de lămurire al ţărănimii muncitoare pentru a-i face să ceară să se înfiinţeze gospodăria colectivă u caracter zootehnic şi pomicol în aceste 13 comune, până la data de 1 Septembrie 1950.
Sighet la 21 Iunie 1950

Secretar adjunct judeţean
Ioan [...]

Sighet, 24 iunie 1950
Proces verbal încheiat la şedinţa biroului Comitetului Judeţean Maramureş al PMR în care s-a dezbătut Hotărârea Plenarei CC al PMR despre noua organizare administrativ-economică a teritoriului RPR
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 84/1950, filele 73-77

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Judeţean Maramureş

Proces verbal

Încheiat la data de 24 iunie 1950, în şedinţa de birou fiind prezenţi membri biroului judeţean: Vanţiu Ioan secretar adj., Gal Alexandru resp. Organizatoric, Codrea Iuliu, şeful sectorului de verificare, Silaghi Gheorghe resp. Secţiei prop. agit. Fried David resp. administrativ, Chico Ioan resp. com. Sindicale, Csisar Sarolta resp. com. femei.

Au fost invitaţi la şedinţă următorii tovarăşi:

Goth Mihai v. preşedintele Comitetului Provizoriu Jud., Polyanca Ioan preşedintele Comitetului Provizoriu Orăşenesc, Comandantul Miliţiei, Geczo din partea Securităţii, Chindriş preşedintele Frontului Plugarilor, Toth Ştefan preşedintele Uniunii Populare Maghiare, Popovits Petru din partea C.D.R.U., Basch Francisc din partea Oficiului Jud. de Planificare, ing. Paverlovici din partea Secţiunii de Drumuri şi Ape al Com. Prov. Jud. şi ing. Chirlă din partea Secţiunii Agricole al Com. Prov. Jud.

La ordinea de zi este prelucrarea Hotărârii Plenarei CC al PMR despre noua organizare administrativ-economică a teritoriului RPR.

https://biblioteca-digitala.ro

Tov. Vanțiu Ioan secretar adj. deschide ședința arătând că vechea organizare a teritoriului nu mai corespunde condițiunilor politice, economice și administrative actuale și constituie o frână în dezvoltarea regimului nostru de democrație populară în construirea socialismului.

Arată că vechea organizare, moștenire a regimului burghezo-moșieresc, servea interesele burgheziei și asuprirea, exploatarea poporului muncitor, creând condiții bune de exploatare pentru o serie de prefecți și funcționari înalți. Totodată susținea un aparat administrativ mare cu o droaie de funcționari birocrați, pe spinarea poporului muncitor.

Referindu-se la județul Maramureș, care în urma vechii organizări, era ținut în stare de înapoiere economică și culturală, nefiind legat cu restul țării prin căi de comunicație, prin noua organizare administrativă, se vor crea condițiuni de dezvoltare din toate punctele de vedere pentru această regiune atât de înapoiată.

Plenara CC al Partidului nostru a hotărât a se trece la o nouă împărțire administrativ – economică a teritoriului țării noastre, pe raioane și regiuni.

Arată în continuare principiile care stau la baza acestei raionări.

Noua organizare administrativ-economică trebuie să corespundă noilor funcțiuni ale Statului în regimul de democrație populară, noilor sarcini de transformare socialistă a agriculturii, dezvoltarea industriei, în scopul construirii socialismului.

Raionarea teritoriului RPR trebuie să se întemeieze preschimbarea caracterului puterii locale, care nu mai este exercitată prin funcționari numiți de sus ci prin organe alese Sfaturile Populare, care sunt în strânsă legătură cu poporul muncitor.

Noua organizare administrativă trebuie să oglindească rolul politic conducător al clasei muncitoare.

Să contribuie la transformarea socialistă a agriculturii, prin apropierea aparatului de partid, de stat, de raion și comună, pentru a rezolva la timp problemele urgente.

Să asigure întărirea legăturii între puterea de Stat și masa poporului muncitor, în vederea îndeplinirii sarcinilor legate de îndeplinirea Planului de Stat și construirea socialismului.

În urma expunerii, au luat cuvântul următorii tovarăși:

Tov. Basch Francisc, din partea Oficiului de Planificare, arată că socotește bună proiectul de delimitare a frontierei, însă crede necesară construirea unei linii ferate între Sighet – Baia Mare, deoarece nu avem mijloace de comunicație decât cu mașina, care în timpul iernii, în timpul înzăpezirii stagnează. Arată că vom avea greutăți cu pășunatul oilor, pentru că pășunile din județ trec la jud. Năsăud.

Tov. ing. Paverlovits pune probleme comunicațiilor feroviare, pentru că rămânem izolați în timpul iernii, neavând legătură cu Baia Mare. Propunem construirea unei linii ferate între Ocna Șugatag și Baia Sprie.

Tov. Chindriș, președintele Frontului Plugarilor, arată că tăierile sunt bine făcute și se asociază părerii tov. Basch în ce privește construirea unei linii ferate.

https://biblioteca-digitala.ro

Comandantul Miliției se asociază părerii celor de mai sus, arată necesitatea construirii noii căi ferate de linie îngustă sau normală, deoarece în timpul iernii când se înzăpezesc drumurile prin Gutâi şi Huta, suntem izolați de restul țării.

Tov. Toth Ştefan preşedintele UPM arată că în urma noii organizări administrative, regiunea noastră se va dezvolta din punct de veder cultural, vom putea primi ajutor şi în învățători, unde am avut multe posturi vacante.

Tov. Goth Mihai v. preşedintele Com. Prov. Jud. arată că delimitarea a fost just făcută, din punct de vedere economic populația va fi mulțumită, va putea fi aprovizionat mai bine această regiune. Vede bine Hotărârea CC însă se asociază părerii tovarăşilor în sensul că este absolut necesar construirea unei linii ferate normale cu Baia Mare.

Tov. Polyanca, preşedintele Comitetului Provizoriu al oraşului vede bine hotărârea CC arătând că oraşul a fost rămas în urmă şi crede că în urma noii organizări, vom primi ajutor de la Baia Mare şi Satu Mare şi vom avea posibilități de a ne dezvolta.

Tov. Geczo reprezentantul Securității vede bine hotărârea CC din punct de vedere economic şi cultural vom primi ajutor prețios, deschizându-se acestei regiuni perspective de dezvoltare. Însă şi din punct de vedere al Securității îi este necesar să avem legătură de cale ferată, mai ales iarna când legătura e foarte slabă. Crede că populația va fi mulțumită cu noua organizare.

Tov. Popovici din partea CDRU este de părere că împărțirea s-a făcut just, prin aceasta vom avea posibilitatea de dezvoltare al acestei regiuni, însă cu condiția construirii liniei ferate Sighet – Baia Mare.

Tov. Vanțiu Ioan secretar adj. arată că şedința de azi şi-a atinsc scopul, a avut rezultate bune, tovarăşii au luat cuvântul privitor la delimitarea noii regiuni şi raioane, s-a văzut frământare din partea tovarăşilor. De asemenea nu s-a manifestat local patriotismul.

Tov. Vanțiu închide şedința spunând că mâine dimineață va continua şedința unde tovarăşii vor lua în discuție şi vor face propuneri în legătură cu delimitarea frontierei, arătând totodată caracterul secret al acestei şedințe.

Şedința se deschide în continuare la 25 iunie 1950, unde sunt prezenți tovarăşii arătați la începutul procesului verbal precum şi tov. Mureşan comandantul Securității, Teodorescu Mircea, secretarul UTM şi tov. Volascec Ludovic din partea Oficiului de Planificare.

Tov. Vanțiu deschizând şedința în continuare, spune că tovarăşii să ia cuvântul la discuții şi să facă propuneri în legătură cu raionarea teritoriului RPR.

Luând cuvântul tov. Basch Francisc din partea Oficiului Județean de Planificare, propune că delimitarea să se facă pe cumpăna apei dintre pârâul Cornet şi Luhei şi să treacă spre creasta Marei, care este trasat pe harta alăturată cu linii întrerupte.

Arată politica moşierilor, făcând comparație cu politica regimului nostru, analizând Hotărârea CC din punct de vedere economic şi politic. Arată că prin această hotărâre se centralizează industria, de exemplu, Năsăud industria forestieră, iar Baia Mare minele. Hotărârea ține cont ca regiunile industriale să fie

https://biblioteca-digitala.ro

asigurate cu alimente. Consideră că din punct de vedere politic, raionarea este binevenită şi la timp.

Tov. Gal resp. organizatoric arată că hotărârea CC este binevenită şi dacă analizăm în prisma planului cincinal, județul va putea fi coordonat mai uşor. Vede bine hotărârea CC.

Tov. Mureşan, comandantul securității se referă la duşmanii clasei muncitoare, care vor căuta să arunce în umbră măreţele planuri ale partidului. Consideră că această hotărâre est un plan spre socialism.

Tov. Comandant al Miliției consideră că scoaterea de 30 județe din 58 înseamnă o economie pentru bugetul nostru, dând exemple din Braşov, Gheorgheni etc.

Tov. Toth Ştefan, preşedintele UPM arată ca băştinaş din Maramureş mizeria în trecut din județul nostru, care nu a fost asigurat cu alimente, fiind lăsat în urmă din punct de vedere administrativ şi cultural, astfel 65% din populație fiind analfabetă. Acest județ a fost susținut doar pentru câteva familii. Prin raionarea țării se vede o cale justă din punct de vedere administrativ şi cultural, prin care populația va câştiga şi este de părere că toată populația va primi bine această hotărâre.

Ing. Paverlovits arată că județul nostru în urma raionării este împărțit foarte just şi este de acord cu hotărârea CC şi crede că populația va primi cu bucurie această hotărâre.

Tov. Volascek din partea Oficiului de Planificare menționează că hotărârea CC are ca scop grija partidului de ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, ridicarea economică al întregului RPR. Arată că noi la rândul nostru trebuie să popularizăm această hotărâre.

Tov. Csisar Sarolta resp. com. femei este de acord ca antivorbitorii şi arată că va trebui să se ducă o muncă intensă de lămurire a femeilor, care va fi sarcina UFDR.

Tov. Fried resp. administrativ arată că prin noua organizare administrativă se va uşura şi rezolvarea problemei cadrelor, vom dispune în urma noii organizări de cadre necesare.

Tov. Vanțiu Ioan secretar adj. arată că tovarăşii au frământat acest nou act revoluționar, care va duce spre socialism şi astfel comisia care lucrează şi este însărcinată din partea Plenarei CC al PMR din 15 Mai, în legătură cu raionarea țării noastre al RPR-ului, această comisie condusă de tov. Teohari Georgescu şi prin această şedință a noastră reprezentând masele muncitoare din județul Maramureş prin Dvs. şi fiecare dintre Dvs. v-ați dat aportul pentru buna reuşită a raionării acestei părți a țării noastre, dezbrăcându-vă de local patriotism şi ați căutat ca fiecare comună aparte să vă ocupați, ca populația muncitoare cum ne cere Plenara CC cât mai bine sp fie ajutat prin raionarea patriei noastre. Propunerile Dvs. pe care le-ați făcut în legătură cu delimitarea liniei între regiuni în ceea ce priveşte trecerea peste muntele păduros Hera, îl considerăm justă, rămâne că Comisia care conduce această lucrare în frunte cu tov. Teohari Georgescu s-o examineze.

https://biblioteca-digitala.ro

Tovarăşii au mai ridicat problema de la Miliție UFDR şi Securitate, că reacțiunea va căuta să comporteze diferite zvonuri în legătură cu raionarea țării noastre şi mai mult când ca județ județul Maramureş nu va purta numele, dar noi trebuie să fim vigilenți şi combativi aşa cum ne învață partidul, ca vigilența revoluționară împreună cu combativitatea revoluționară să fie trează şi eficace. Duşmanul nu doarme, ei ştiu că toate actele şi reformele pe care clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, condusă de avangarda clasei muncitoare, de către forța conducătoare în RPR. Partidul Muncitoresc Român le-a făcut până astăzi, ajutat fiind în permanență de către popoarele şi guvernul URSS şi personal de către tov. Stalin. Toate acestea au fost fiecare în parte o lovitură de măciucă dată în capul fabricanților, marilor moşieri şi chiaburilor, în general foştilor exploatatori şi uneltirilor lor. Deşi şi acest act revoluționar care se pregăteşte şi când va fi adus la cunoştința întregului popor muncitor din Republica Populară Română, va însemna o lovitură şi mai puternică în capul acestor domni exploatatori şi care turbează de furie vor căuta să vină cu fel şi fel de minciuni pe care prin maşinațiile lor putrede la pun la cale.

Într-adevăr o considerăm justă această raionare pe regiuni şi raioane al RPR-ului care va însemna un pas sigur şi hotărât în drumul nostru, în construirea socialismului în patria noastră, ajutat fiind de URSS în construirea industriei grele şi a celorlalte industrii legate de aceasta şi mai mult în scoaterea din starea de înapoiere al țărănimii muncitoare pe care foştii regimuri burghezo-moşiereşti le-au ținut, cum este cazul şi în județul Maramureş că aproape 70% din populația județului sunt analfabeți, iar din punct de vedere al sănătății 70% suferă de sifilism, tocmai datorită faptului că că acest județ era numai asuprit de regimurile de cruntă exploatare al guvernelor burghezo-moşiereşti şi fasciste, dar era complet izolat de restul țării. Nu era nici un județ agricol şi nici un județ industrial. Şi am putea multe să înşirăm cât a suferit această populație muncitoare de diferite naționalități în această parte a țării noastre. Deci şi prin acest act, mai mult ca niciodată vom reuşi ca regimul de democrație populară în patria noastră să vie în ajutorul populației muncitoare din acest colț al țării şi ne va reuşi aşa cum CC al Partidului nostru ne-a pus ca o sarcină în față ca treptat-treptat cu crearea industriei grele în țara noastră să păşim la transformarea agriculturii noastre din stare înapoiată la o agricultură avansată pe exemplul agriculturii celei mai avansate din lume al URSS, la transformarea socialistă a agriculturii noastre şi la culturalizarea cu paşi mai repezi al satelor noastre, mai mult este valabil şi aici în prezentul județ Maramureş care şi în această privință suferă. Prin raionarea țării noastre al RPR-ului locuitorii muncitori şi țărani muncitori vor primi un ajutor prețios, fiind în permanentă legătură cu organele locale ale puetrii de Stat, prin Sfaturile Populare, ca organe alese de către masele largi populare care vor avea o sarcină şi în această direcție. Tot în timpul acesta nu numai sfaturile populare care vor aplica mai mult şi mai perfecționat dictatura proletară, ajutat de către partidul nostru, dar şi organizațiile noastre de partid în comune şi raioane vor deveni mai viabile aşa cum ne-a arătat tov. Teohari Georgescu la şedința pe care l-a ținut cu toți secretarii județeni ai partidului nostru în ziua de 15-16 iunie la CC.

https://biblioteca-digitala.ro

Deci tovarăşi, consider că şedinţa noastră de astăzi şi-a atins scopul dădându-vă părerile Dvs., iar prin Dvs. masele populare pe care le reprezentaţi, Tovarăşii care în prezent deţin emoţii de răspundere indiferent unde, să nu cumva să cadă în greşeala să fie dezamăgiţi că mâine când va intra în vigoare noile regiuni şi raioane, că vor pierde funcţiile pe care îl deţin astăzi pe judeţ. Să vă continuaţi munca şi mai bine, că în faţa noastră stau sarcini multe, pe care trebuie să le rezolvăm, atât pe linie politică cât şi pe linie administrativă şi să nu aveţi nici o grijă că atât guvernul nostru cât şi mai ales CC al partidului nostru preţuieşte cadrele care caută să aplice sarcinile şi care îşi fac datoria pentru cauza apărării păcii.

Iar tragem atenţia tovarăşilor ca să nu facă schimbări şi mutări de cadre mai bune din partea acea a judeţului care va pleca spre Bistriţa şi ca să le convoace spre Sighet, ca numai partea aceasta a judeţului să meargă bine care va aparţine de regiunea Baia Mare, fiindcă nici un tovarăş nu ştie în care funcţie şi în care regiune va munci. Deci cadrele să fie ajutaţi şi ridicaţi după meritele lor atât în plăsile Iza şi Vişeu, care vor aparţine de regiunea Bistriţa, cât şi din restul celorlalte 2 plăsi care vor aparţine de regiunea Baia Mare. Atât în muncă cât şi în vigilenţă să ne înzecim forţele ca în judeţul nostru să meargă munca bine. Vigilenţa revoluţionară să fie trează faţă de duşmani că stăm în faţa secerişului şi treierişului şi ei vor căuta să se pună pe muncă, deci atât organele de Securitate şi Miliţei sunt rugaţi să-şi facă datoria cât şi Comitetele Provizorii de la judeţ şi până jos la comună, să stea la înălţimea îndatoririlor ca şi această sarcină de mare importanţă a colectărilor, al desmiriştitului să reuşească cât mai bine, fiindcă pe linie de partid şi al organizaţiilor de masă conform sarcinilor trasate din partea CC al Partidului nostru vom căuta şi cu mai multă forţă să le ducem la bun sfârşit, pentru buna reuşită în executarea acestor sarcini care ne stau în faţă.

Eu, în numele Comitetului Judeţean şi al biroului său fiind în sentimentul fiecărui membru, sunt de acord în întregime cu Hotărârea Plenarei CC din 15 Mai, în legătură cu raionarea teritoriului Patriei noastre al Republicii Populare Române.

Populaţia muncitoare din acest judeţ se va îmbucura atunci când va afla de acest act revoluţionar care va împinge ţara noastră cu paşi mai repezi în drumul construirii socialismului în Republica Populară Română, condusă de Partidul Muncitoresc Român ajutat fiind de popoarele URSS din bogatele experienţe cu care ne ajută de zi cu zi şi pe teren politic şi economic şi cultural, de către gloriosul detaşament de avangardă şi tuturor partidelor comuniste şi muncitoreşti, Partidul Comunist / b / al URSS şi personal de către cel mai sincer şi cel mai mare prieten al Republicii Populare Române, de către marele geniu al întregii omeniri muncitoare, generalizând Stalin.

Tovarăşii sunt rugaţi ca toate ce s-au discutat aici în cursul celor 2 şedinţe ale noastre, are caracter secret, caracter intern de partid şi sunt convins că nici un tovarăş din cei prezenţi nu vor spune nimic despre şedinţa noastră, despre ce au discutat în legătură cu Hotărârea Plenarei din 15 Mai 1950 al CC al PMR în legătură cu raionarea teritorială a Republicii Populare. Deci încă o dată tovarăşii sunt sfătuiţi şi răspund dacă cumva vor spune chiar numai la soţie sau la alţi

https://biblioteca-digitala.ro

tovarăşi de muncă, la care tovarăşii au răspuns cu un ton odată că nu vor spune nimic despre această şedinţă.

Şedinţa s-a ridicat la orele 11.35.

SS
indescifrabilă

Sighet, 8 Iulie 1950
Proces verbal încheiat în şedinţa Comitetului Judeţean Maramureş al PMR, care a dezbătut Darea de seamă a Comitetului Judeţean Maramureş al PMR pe perioada 1 aprilie – 30 iunie 1950 şi Prelucrarea Planului de muncă al Comitetului judeţean Maramureş
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 84/1950, filele 114-116

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Judeţean Maramureş

Proces verbal

Încheiat la 8 Iulie 1950 în şedinţa Comitetului jud. fiind prezenţi următorii tovarăşi: Czibulak Gavril secretar, Vanţiu Ioan secretar, Gal Alexandru responsabil secţiei organelor conducătoare de partid, sindicale şi de UTM, Codrea Iuliu responsabil sectorului de verificare a cadrelor, Silaghi Gheorghe resp. secţiei prop. agit, Fried David resp. secţiei administrative, Chico Ioan resp. com. sindicale, Csisar Sarolta resp. com. femei, Hontău Ionas resp. com. ţărăneşti, Coman Vasile, secreat de plasa Iza, Goth Mihai, vicepreşedintele Com. Prov. Jud., Polyanca Ioan preşedintele Comitetului Provizoriu al oraşului, Zagorski Andrei activist la sectorul de verificare a cadrelor.

Şedinţa este prezidată de tov. Czibulak Gavril secretar, care deschide ţedinţa la orele 16,30 cu următoarea ordine de zi:

1/. Dare de seamă a Comitetului Jud. pe perioada 1 Aprilie – 30 Iunie 1950.

2/. Prelucrarea Planului de muncă al Comitetului Jud. pe trimestru III.

Tov. Czibulak dă citire dării de seamă al Comitetului Jud. pe trim. II în urma căruia tovarăşii au pus următoarele întrebări:

- Tov. Codrea întreabă de ce nu s-a cuprins în darea de seamă actul revoluţionar al naţionalizării clădirilor, precum şi problema recrutării tinerilor din ctg. 1951.

- Tov. Plyanca întreabă dacă s-a controlat de ce nu a fost îndeplinit planul de Stat la fabrica IPEIL din Vişeu?

- Dacă s-a controlat economiile făcute de muncitori la CFR.

- Tov. Czibulak răspunde că la CFR s-au controlat economiile făcute de muncitori, care au şi fost premiaţi.

https://biblioteca-digitala.ro

- La Vişeu planul de Stat nu a fost îndeplinit din lipsă de muncitori, din lipsă de organizare a muncii şi prin faptul că planul a fost ridicat față de anul trecut.

La discuții au luat parte următorii tovarăşi:

- Tov Csisar arată că din raport s-a putut învăța, cum să întocmească un raport organizațiile de masă, să dea exemple concrete.

- În ce priveşte grădinițele sezoniere au avut într-adevăr lipsuri, pentru că responsabilă cu această muncă în biroul jud. a lipsit mult. Pe de altă parte au fost greutăți, n-au fost planificate alimente raționate pentru grădinițele sezoniere.

- În dare de nu au fost arătate cum funcționează cursurile serale.

Tov. Gal arată că darea de seamă n-a fost destul de concret, pe motivul că rapoartele primite din partea organizațiilor de masă n-au cuprins date concrete. De asemenea raportul secției organelor conducătoare de partid, sindicale şi de UTM n-a fost concret, pe motivul că nu se deplasează destul pe teren. Cere ajutorul secretarilor pentru a putea coordona munca mai bine în cadrul secției.

Tov. Hontău arată ca o lipsă al raportului că nu s-a arătat munca Cooperației, nu s-a arătat munca Gospodăriei Colective din Ieud precum şi munca GAS-ului.

- În ce priveşte raportul org. Frontul Plugarilor, a avut lipsa că n-au fost arătate date concrete, ca demascarea chiaburilor şi cum se duce lupta de clasă în județul nostru.

- ca lipsă personală arată că nu a participat la întocmirea raportului, fiind în concediu.

Tov. Chico Ioan arată că raportul Consiliului Sindical a fost lipsit de date concrete şi fără introducere politică care era şi lipsa tov. Czibulak că nu a arătat cum trebuie să facă raportul.

Raportul scoate la iveală în prea mică măsură slăbiciunile în munca Comitetului județean ca stagnarea întrecerilor socialiste după perioada de 1 Mai, munca depusă în privința îmbunătățirii condițiilor de trai al oamenilor muncii.

Tov. Codrea Iuliu arată că în darea de seamă n-au fost cuprinse toate problemele pentru că rapoartele organizațiilor de masă au fost incomplete, fără introducere politică.

Arată că în viitor trebuie să se noteze zilnic toate evenimentele şi sarcinile care să ajute la întocmirea rapoartelor.

Tov. Vanțiu Ioan arată că darea de seamă nu a oglindit toate muncile pozitive, de exemplu nu s-a ocupat de socializarea agriculturii noastre. S-a uitat să se arate activitatea Societății „Pentru răspândirea ştiinței şi culturii".

- În privința întreprinderilor industriale, nu ne-am ocupat cu scoaterea în evidență a lipsurilor şi deficiențelor de la IPEIL, Fabrica Unitatea şi Cooperativa Croitorilor.

- Nu s-a arătat atitudinea unor conducători din cadrul comitetului Provizoriu Jud.

https://biblioteca-digitala.ro

Tov. Czibulak Gavril, secretar, arată că raportul nu a cuprins diferite probleme mărunte, pentru că paginile sunt limitate şi Comitetul Central este informat periodic prin rapoartele speciale.

Pentru a îmbunătăți pe viitor rapoartele, propune ca organizațiile de masă să dea rapoartelor un conținut politic, să se arate cum sunt interpretate unele probleme pe teren.

- Crede că aceasta va fi un învățământ pentru îmbunătățirea muncii în viitor

Trecând la punctul 2, din ordinea de zi se citeşte planul de muncă al Comitetului Jud. pe trimestru III.

În urma prelucrării au luat cuvântul următorii tovarăşi:

- Tov. Silaghi propune că membri Comitetului Jud. să răspundă pentru o plasă în toate domeniile de activitate

- Tov. Goth Mihai arată că planul de muncă este bine întocmit, sunt cuprinse sarcinile actuale.

Propune ca să se pună mai mare accent pe birourile organizațiilor de bază în comunele unde se înființează Gospodării Colective. Arată exemplu comuna Săpânța, unde unii membri din birou sunt beți şi nu sunt bine văzuți de populația din comuna.

- Tov. Coman, propune ca să nu se distribuie carnete de membru fără o verificare amănunțită şi să se consulte plăşile. Arată un exemplu la Cuhea, unde secretarul organizației de bază, luând carnetul de membru în mână a spus: „Pentru acest carnet nu merită să intru în Gospodăria Colectivă".

- Arată cazul de la Săliştea, unde preşedintele Frontului Plugarilor, nu a vrut să se înscrie în Gospodăria Colectivă.

Tov. Hontău este de părere ca fiecare membru al Comitetului Jud. să răspundă pentru o comună unde înființează Gospodărie Colectivă.

Tov. Czibulak arată că propunerea ca membri din Comitet să aibă sarcini concrete nu se mai face, dânşii cunosc sarcinile în general, fiecare are obligația să se ocupe de aceste sarcini şi să sesizeze unele probleme biroului județean.

În ce priveşte planul de muncă, sunt cuprinse sarcinile în general. Rămâne să fie aplicate şi trebuiesc căutate metode de muncă pentru aplicarea lor. Urmează ca în primul rând secțiile şi organizațiile de masă să scoată sarcinile ce le revin.

Întocmit
SS indescifrabilă

Secretar
SS indescifrabilă

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 20 iulie 1950
Proces verbal încheiat la 20 iulie 1950 în şedinţa Comisiilor Judeţene de raionare Maramureş şi Satu Mare, având ca prim punct la ordinea de zi „Prelucrarea hotărârii CA al PMR referitor la noua organizare administrativă teritorială a RPR"
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, dosar 83/1950, filele 145-146

Proces verbal
adresat azi 20 iulie 1950, ora 11 în sala festivă a Comitetului provizoriu urban Sighet.

Prezenţi sunt activul plăşii Sighet şi Şugatag, tovarăşii: Czibulak Gavrilă secretar şi Basch Francisc din partea Comisiei judeţene de raionare Satu Mare şi tov. Iov Ioan delegatul CC al PMR.

Ordinea de zi:

1. Prelucrarea hotărârii CA al PMR referitor la noua organizare administrativă a teritoriului RPR.
2. Întrebări
3. Discuţii şi propuneri
4. Cuvânt de încheiere

1. Tov. Czibulak face expunerea despre hotărârea CA al PMRA în problema raionării, arătând motivele politice şi economice care au stat la baza hotărârii CA în baza tezei primite de la CA.

Trece apoi la explicarea felului în care este propusă raioonarea judeţului nostru şi anume plăşile Sighet şi Şugatag vor forma raionul Sighet, aparţinând de regiunea Baia Mare, iar plăşile Vişeu şi Iza vor forma raionul Vişeu, aparţinând de regiunea Năsăud.

Tov. Czibulak explică pe larg motivele geografice, politice şi social-economice, care au determinat raionarea judeţului nostru în felul propus, punând accentul mai mult asupra raionului Sighet.

Se dă apoi citire comunelor care vor forma viitorul raion Sighet, după cum urmează:

Comune	Sate anexate
1. Bărsana	-
2. Bocicoiul Mare	Crăciuneşti, Lunca Virişmort
3. Budeşti	Breb, Sârbi
4. Călineşti	Corneşti, Ocna Şugatag, Văleni
5. Câmpulung la Tisa	-
6. Deseşti	Crăceşti, Hărniceşti, Hoteni
7. Giuleşti	Berbeşti, fereşti, Sat Şugatag
8. Iapa	Sarasău
9. Onceşti	Năneşti
10. Remeţi	Teceul Mic

https://biblioteca-digitala.ro

11. Rona de Sus Coştiui, Rona de Jos
12. Săpânța -
13. Vad Valea Porcului
Oraşul Sighet

După care tovarăşii sunt poftiți să studieze harta afişată cuprinzând atât raionarea cât şi comunele pentru a putea participa la discuții.

2. Întrebări

Se pun următoarele întrebări:

Tov. Ilieş: dacă prin noua organizare a comunelor satele desființate ca comune vor putea întocmi singure o gospodărie agricolă colectivă.

Răspuns: Gospodăriile Agricole Colective se vor întocmi pe sate sau cătune, acolo unde țăranii vor hotărî să se întovărăşească.

Tov. Gruber: Din punct de vedere administrativ prin ce vor fi legate comunele
de raion?

Răspuns: În Sfatul Popular raional vor fi deputați aleşi din tot raionul.

Tov. Steinfeld: Din câte raioane se compune regiunea Baia Mare?

Răspuns: Din 4 raioane: Satu Mare, Baia Mare, Tg. Lăpuş şi Sighet

Tov. Gruber: dacă IPEILUL va fi reorganizat pe baza noii organizări teritoriale?

Răspuns: Întreprinderile economice vor fi organizate în aşa fel ca să poată funcționa cât mai bine. De-altfel noua organizare administrativă ține tocmai cont de dezvoltarea economică a teritoriului.

3. Discuții şi propuneri

Iau cuvântul următorii:

Tov. Vicicean, secretatul plăşii Sighet/PMR/ arată că constituirea raionului Sighet şi aparținerea lui de regiunea Baia Mare este justă căci toate motivele expuse de tov. secretar Czibulak sunt reale şi determină aparținerea raionului de regiunea Baia Mare, centru industrial, către care gravitează brațele noastre de muncă.

În ceea ce priveşte comunele vine cu următoarele propuneri:

a. Comuna Iapa enumerată 1 pct. 8 să aparțină de comuna Sarasău, deci Iapa să fie comună desființată, iar Sarasăul reşedință, pe motivul că Sarasău se găseşte pe şoseaua națională, are gospodărie de Stat, moară naționalizată, gară CFR, şi clădiri mai adecvate pentru administrație.

b. Comunele de la pct. 3 şi 4 şi 6 să se modifice după cum urmează: la comuna Budeşti să rămână ca sat desființat numai comuna Sârbi. La comuna Călineşti să rămână ca sat desființat numai Corneşti şi Văleni, la comuna Deseşti să rămână ca sate desființate numai Crăceşti şi Hărniceşti. Cele 3 comune rămase de la aceste comune să formeze o comună în reşedința la Ocna Şugatag şi comune desființate alipite de Ocna Sugatag, Breb şi Hoteni, deoarece Ocna Şugatag este un centru industrial cu aşezăminte culturale, cu clădiri administrative, cu gară / azi e reşedință de plasă/ şi cele 2 comune amintite tind în mod natural spre această comună, de care sunt legate prin căi de comunicație şi prin schimbul de mărfuri.

https://biblioteca-digitala.ro

c. Comuna Giuleşti de la pct. 7 să se transforme în 2 comune de sine stătătoare, anume Berbeşti, având anexat comuna Fereşti ca sat desfiinţat şi Giuleşti, având anexat Sat Şugatag ca sat desfiinţat. Propunerea e susţinută prin numărul populaţiei din comuna Berbeşti.

d. La comuna Bocicoiul mare de la pct. 2 propune ca reşedinţă să fie la Crăciuneşti, deoarece este o comună mai mare decât Bocicoiul. Este aşezată pe drumul principal şi este tocmai la centrul celorlalte 3 comune desfiinţate.

Tov. Chira, secretarul Com. Prov., plasa Şugatag, susţine propunerea tov. Viciocean referitor la comunele Ocna Şugatag, Giuleşti şi Berbeşti, arătând că şi din punct de vedere administrativ această organizare ar însemna avantaje.

Tov. Ilieş susţine propunerea tov. Viciocean, referitor la comuna pct. 2 ca reşedinţa să fie la Crăciuneşti. În ceea ce priveşte raionarea se exprimă cu satisfacţie declarând ca şi acum o serie din muncitorii din Coştiui îşi câştigă existenţa la minele din Baia Mare.

Tov. Năsui Andrei, secretarul Com. Prov. al plăşii Sighet are următoarele propuneri:

a. Cu privire la comuna nr. 2 este de părere ca reşedinţa să rămână totuşi la Bocicoiul Mare, deoarece această comună are un aspect mai frumos, are centru sanitar, gară, clădiri administrative, fiind astfel mai aptă pentru un centru administrativ.

b. Cere ca la comuna Vad pct. 2 să se alipească şi cătunul Sugău, care în prezent aparţine de oraşul Sighet, deoarece Sugău este aproape de Vad

c.Referitor la comuna Iapa pct. 8 propune ca cătunul Valea Hotarului situat pe drumul spre Iapa să aparţină de comuna Iapa, iar reşedinţa comunei să fie la Sarasău. Arată că altfel ar fi un non sens ca Iapa şi Sarasău să formeze o comună, iar Valea Hotarului care cade între ele două să aparţină Sighetului.

Tov. Gruber secretatul org. de bază IPEIL Sighet susţine propunerea tov. Năsui ca comuna nr. 2 să aibă reşedinţa la Bociciul Mare.

Sighet, 22 iulie 1950
Proces verbal încheia la 22 iulie 1950 în şedinţa Comisiei Judeţene de raionare Maramureş cu privire la raionarea judeţului şi la organizarea comunelor.
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 83/1950, filele 143-144

Proces verbal
adresat astăzi 22 iulie 1950, ora 8 în localul Judeţenei PMR, Sighet

Prezenţi: tov. Czibulak Gavril secretar jud. PMR, tov. Goth Mihai, vicepreşedintele Comit. Prov. Jud. Maramureş şi tov. Basch Francisc planificator la Centrul Jud. de Planificare Maramureş, membri în Comisia Judeţeană de raionare.

https://biblioteca-digitala.ro

Ordinea de zi:

1/ Analiza propunerilor făcute la şedinţele avute cu activul Judeţean şi activul plăşilor în zilele de 19,20,21 şi 23 iulie, cu privire la raionarea judeţului şi la organizarea comunelor.

2/ Propunerile Comisiei judeţene de raionare

1. Pe baza analizei discuţiilor şi a propunerilor făcute la toate cele 3 şedinţe, se constată că tovarăşii din activul judeţean şi plăşii au primit în unanimitate propunerile referitoare la împărţirea judeţului în raioanele Sighet şi Vişeu, la delimitarea teritorială a acestor 2 raioane, precum şi la încadrarea raionului Sighet în regiunea Baia Mare şi al raionului Vişeu în regiunea Năsăud.

Singurele probleme ridicate, problemele în legătură cu fragmentarea păşunatului, fiind lămurite pe loc.

În ceea ce priveşte problema organizării comunelor s-au ridicat o serie de propuneri juste, bine documentate pe care Comisia Jud. de raionare şi le însuşeşte, trecându-le în propunerile de la pct. 2 al acestui proces verbal.

2. Propuneri

a. Cu privire la raionarea judeţului. Menţinem propunerea noastră iniţială, rămânând ca judeţul să fie compus din 2 raioane şi anume: raionul Sighet aparţinând de Regiunea Baia Mare şi raionul Vişeu aparţinând de regiunea Năsăud. Liniile de demarcaţie a celor 2 raioane rămânând linia stabilită în propunerile noastre iniţiale.

b. Cu privire la organizarea comunelor. Propunem următoarele liste noi ale comunelor:

Raionul Sighet

1. Bârsana.
2. Comunele Bocicoiul Mare şi Crăciuneşti să fie contopite într-o singură comună întrucât una este în continuarea celeilalte întregindu-se. Numele comunei să fie Tisa Roşie, ca atare vom avea comuna Tisa Roşie, la care se adaugă următoarele 2 comune desfiinţate Lunca la Tisa şi Virişmort.
3. Budeşti la care se adaugă comuna desfiinţată Sârbi
4. Călineşti la care se adaugă următoarele 2 comune desfiinţate: Corneşti şi Văleni
5. Câmpulung la Tisa
6. Deseşti la care se adaugă următoarele 2 comune desfiinţate Crăceşti şi Hărniceşti
7. Giuleşti la care se adaugă comuna desfiinţată Sat Şugatag
8. Berbeşti la care se adaugă comuna desfiinţată Fereşti
9. Sarasău la care se adaugă comuna desfiinţată Iapa. Comuna Iapa va include şi cătunul Valea Hotarului, actualmente aparţinând de oraşul Sighet.
10. Onceşti la care se adaugă comuna desfiinţată Năneşti
11. Remeţi la care se adaugă comuna desfiinţată Teceu Mic
12. Rona de Sus la care se adaugă următoarele două comune desfiinţate: Coştiui şi Rona de Jos

https://biblioteca-digitala.ro

13. Săpânța
14. Vad va cuprinde şi cătunul Şugău, care actualmente aparține de Sighet. I se adaugă comuna desființată Valea Porcului
15. Ocna Şugatag i se adaugă următoarele două comune desființate: Breb şi Hoteni
16. Oraşul Sighet

Raionul Vişeu

1. Borşa
2. Baia Borşa / Borşa handal
3. Dragomireşti i se adaugă comuna desființată Cuhea
4. Ieud
5. Leordina
6. Moisei
7. Petrova i se adaugă comuna desființată Crasna Vişeului
8. Botiza i se adaugă comuna desființată Poienile Glodului
9. Poienile de sub Munte i se adaugă comuna desființată Repedea
10. Rozavlea i se adaugă comuna desființată Şieu
11. Ruscova
12. Săcel
13. Săliştea de Sus
14. Strâmtura cu următoarele două comune desființate: Slătioara şi Glod
15. Valea Vişeului i se adaugă comuna desființată Bistra
16. Vişeul de Jos i se adaugă comuna desființată Bocicoel
17. Vişeul de Sus i se adaugă comuna desființată Vişeul de Mijloc

Motivarea propunerilor

Raionul Sighet

S-a format o nouă comună Ocna Şugatag nr. 15 deoarece s-au găsit juste propunerile făcute şi anume: această comună fiind azi reşedință de plasă, care aspect edilitar mai bun, are clădiri corespunzătoare pentru instituții, are un centru muncitoresc, are o cale ferată şi şosea bună, care îl leagă de Sighet. Comunele Breb şi Hoteni tind în mod natural spre Ocna Şugatag pe care o aprovizionează cu produse alimentare şi de la care îşi aduc produsele industriale. Drumurile de la aceste comune spre Ocna Şugatag sunt mai bune decât alte comune.

S-a format o nouă comună Berbeşti, cu satul desființat Fereşti, iar comuna Giuleşti a rămas numai cu comuna Sat Şugatag.

Motivul formării comunei Berbeşti constă în faptul că această comună este mai mare decât Giuleşti, este mai aproape de Sighet.

La comuna Vad i s-a adăugat cătunul Şugău, ca făcând parte integrantă din comună, deoarece pentru a ajunge la Şugău trebuie să treci prin comuna Vad.

https://biblioteca-digitala.ro

La comuna Iapa i s-a adăugat cătunul Valea Hotarului, deoarece cătunul Valea Hotarului este intercalat în comuna Iapa, făcând parte în mod natural de această comună şi nicidecum de Sighet.

Comuna Sarasău rămâne comună, iar Iapa urmează a fi comuna desființată, deoarece Sarasău este situat pe şoseaua națională, are mijloace de comunicare mai bună, are gară, gospodărie de stat, moară cu aburi şi clădiri mai adecvate pentru a fi centru administrativ.

Raionul Vişeu

S-a făcut o nouă comună Baia Borşa / pe hartă Borşa handal / care până în prezent a fost inclusă în comuna Borşa. De fapt, ea se află la 6 km de Borşa este locuit în majoritate de mineri, iar în urma exploatărilor ACEX care au loc acolo, această comună are şanse de a deveni un puternic centru industrial.

S-a înființat comuna Botiza având ca sat desființat Poienile Glodului, deoarece Botiza este situat pe un drum practicabil legat de Şieu, fiind astfel mai uşor accesibil.

Comuna desființată Glod s-a trecut la Strâmtura, deoarece în mod natural această comună tinde într-acolo.

Remarcăm că drumul între Glod şi Botiza care trece prin Poienile Glodului este un drum de munte, unde chiar o căruță merge cu greutate.

Comuna Vişeul de Mijloc desființată am trecut-o la Vişeul de Sus, deoarece ea se află în continuarea Vişeului de Sus gravitând din toate punctele de vedere într-acolo. În schimb ea este depărtată de Vişeul de Jos cu 4 km.

Drept pentru care am dresat prezentul proces verbal.

Vişeul de Sus, 9 sept. 1950
Notă în legătură cu secerişul, treierişul şi colectările în tocmită de Comitetul raional Vişeu al PMR, Secția Documentară de partid
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, dosar 2/1950, fila 48

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional
- Vişeu -

Notă
în legătură cu secerişul, treierişul şi colectările

În general s-au secerat 95% din suprafața totală însămânțată.

În comuna Borşa şi Poienile de sub Munte nu s-au putut termina cu secerişul din cauză că clima este răcoroasă.

https://biblioteca-digitala.ro

În comuna Borşa, chiaburul Anderco Grigore contabil la cooperativă în Borşa, au însămânțat o suprafață de circa 25 arii cu orz, când a sosit timpul să se secere orzul, n-au mers ca să-l secere, trecându-i timpul orzul a căzut la pământ şi a putrezit, prins cu faptul de către membri de partid au fost dat în judecată şi impus ca să cumpere recolta sabotată de el.

Situația treierişului este de 55% batozele merg în continuu fără întrerupere.

În comuna Bocicoel, nişte răuvoitori au refuzat să aducă snopii la treieriş, spunând că acuma are alte cele de lucru, dar secretarul org. de bază cu Preş. Com. Provizoriu, au luat alte căruțe din sat şi au început să-i care snopii la batoze, fixându-le cărăuşilor pentru transport un preț bun, dar de îndată au venit şi el rugându-i să-l lase că şi-i le-a aduce el.

Situația Colectărilor este de 52%, țărani săraci şi mijlocaşi dau cu drag la colectare, dar chiaburul, Buftea Ion, din satul Cuhea au încercat să ascundă suprafața însămânțată cu grâu de ½ ha, dar a fost prins la treierat de către țărani şi dat în judecată.

9 IX 1950

Secretar Raional PMR
SS indescifrabilă

Instructor documentar
SS indescifrabilă

Vişeul de Sus, 9 septembrie 1950
Notă în legătură cu pregătire campaniei agricole de toamnă, întocmită de Comitetul raional Vişeu al PMR, Secția Documentară de Partid
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, Dosar 2/1950, fila 49

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional
- Vişeu -

Notă
în legătură cu pregătirea campaniei agricole de toamnă

La Secția Agricolă de Stat, Vişeul de Sus, nu s-au făcut nici o pregătire pentru însămânțările de toamnă, fiindcă nu au în plan prevăzute arături de toamnă având circa de numai 3 ha pământ arabil, dintre care 50% produce ovăz, maşini şi tractoare nu au decât 4 pluguri trase de cai, munca se cam stânjeneşte din lipsă de brațe de muncă.

Iar fondurile pentru semințe la GAC sunt bine asigurate din timp şi în bune condițiuni, planul de cultură s-au întocmit şi popularizat membrilor GAC, contracte cu SMT numai GAC din Ieud are,

https://biblioteca-digitala.ro

Cu Gospodăriile individuale pentru campania însămânțărilor de toamnă s-a dus munca de lămurire pentru pregătirea uneltelor, selecționarea semințelor şi începerea aratului la timp, dar în prea mică măsură s-a dat atenția de către Comitetul Provizoriu din comuna Cuhea, Şieu şi Botiza acestei campanii de toamnă, planurile de cultură s-au împărțit la țărani.

Asupra chiaburilor ce folosesc următoarele metode pentru bătălia campaniei de însămânțări de toamnă i se pune în vedere ca semințele de cea mai bună calitate să se aleagă de corpuri străine, să o selecționeze şi să însămânțeze toată suprafața arătată în planul de cultură, bine şi la timp.

Munca org. de bază org. UTM cât şi a comitetelor Provizorii, pentru buna desfăşurare, a campaniei de toamnă, a fost în prea mică măsură dusă din cauză că i-au împiedicat Raionarea, fiind schimbați şi mutați nu i-au prea interesat campania de toamnă.

Agitatorii în prea mică măsură activează fiind împiedicați de muncile de vară agricole.

9 IX 1950

Secretar
SS indescifrabilă

Instructor Documentar
SS indescifrabilă

Vişeul de Sus, 19 septembrie 1950
Notă întocmită în comuna Săliştea de Sus de către Secția Documentară de partid a Comitetului raional Vişeu al PMR
Fond Comitetul județean Maramureş al PMR, Dosar 2/1950, fila 50

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Vişeu
Secția Documentară de Partid

Notă

În ziua de 9 septemvrie a.c. pe când tov. secretar Raional Soltes Vasile împreună cu un tov. de la secția Agrara a CC se află pe teren în comuna Săliştea de Sus, unde a aflat pe tov. Țiplea Ştefan organizatorul GAC din această comună beat fără să poată vorbi nimic cu el, atât că a putut afla de la el că a băut cu şeful postului de Miliție din comuna Borşa.

Iar în ziua de 17 Septemvrie 1950, pe când tov. Prim Secretar Raional al PMR Albu Ioan aflându-se pe teren în acea comună cu o delegație de la IPEIL, pentru ca să fie patronată GAC de către întreprinderea IPEIL au găsit pe tov.

https://biblioteca-digitala.ro

Țiplea Ştefan organizatorul acestei GAC din comuna Sălişte a beat fără să-şi dea seama de el, tov. Prim Secretar Raional al PMR Albu Ioan a chemat pe tov. Țiplea Ştefan la Raion pe ziua de 20 sept. a.c. pentru a cerceta cazul cu beția şi comportarea sa nesănătoasă.

19 Septemvrie 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar,
SS indescifrabilă

Partidul Muncitoresc Român
Comitatul Raional Vişeu
Secția Documentară de Partid

Notă

În Raionul Vişeu sunt două GAC care înainte de Raionare au fost patronate de către 2 fabrici din Sighet, Uzina Electrică şi Fabrica de Mobilă.

După Raionare, datorită faptului căci aceste întreprinderi care au patronat GAC, din Raionul nostru au căzut în Raionul Sighet.

Biroul Raionului PMR a hotărât ca să fie patronate de către întreprinderea din raionul nostru. În urma acestei hotărâri, conducerea IPEIL-ului a fost chemată al Partid unde s-a discutat problema patronării de către ei şi a acestor două GAC.

În ziua de 17 Septemvrie a.c. o delegație de la IPEIL, formată din directorul întreprinderii, Preşedintele Sindicatului şi un muncitor în frunte cu tov. cu tov. Prim Secretar al PMR Albu Ioan, au mers la GAC unde în adunare cu toți membri GAC au prelucrat patronarea lor de către întreprinderea IPEIL-ului.

Muncitorii din întreprinderea IPEIL-ului au salutat cu bucurie aceste două GAC, luându-şi angajamentul că le vor da tot sprijinul şi ajutorul tehnic cât şi politic.

La fel şi membri acestor două Gac, au primit cu bucurie patronarea lor de către IPEIL din Vişeu luându-şi angajamentul că vor mări producția în GAC, asigurând pacea şi construirea socialismului.

19 Septemvrie 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar
SS indescifrabilă

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 20 septembrie 1950
Notă în legătură cu situaţia batozelor din raionul Vişeu întocmită de secţia Documentară de Partid a Comitetului raional de Partid Vişeu al PMR
Fond Comitetul judeţean Maramureş al PMR, Dosar 2/1950, fila 52

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul raional Vişeu
Secţia Documentare de Partid

Notă
în legătură cu situaţia batozelor din Raion

1. În comuna Borşa chiaburul Anderco Cuza a avut una batoză de treierat, batoza fiind uzată şi ca să scape de a o repara a pus la cale o mişeleasca acţiune de sabotaj. Fiul lui Anderco Cuza cu numele Anderco Grigore în calitate de contabil al Cooperativei din comuna Borşa fiind în legătură cu preşedintele Cooperativei Cotos Ioan au primit batoza uzată ca donaţie Cooperativei. Cercetând cazul se înţelege că Cooperativa ar fi plătit lui Anderco Grigore contabil la Cooperativă suma de 100.000 lei preţ de cumpărare a batozei, plătind cifra de afacere la Banca de 25.000 lei Cooperativa.

2. În Comuna Poienile de sub Munte batoza este stricată şi s-a trimis la proprietar urmează să fie adusă o altă batoză din Ruscova, tot din Poienile de sub Munte locuitorul Leuca Alexa, nr. casei 385, care a căutat să nu ducă toţi snopii la treierat, ducând o mare parte din ei la o casă în câmp care era tot al lui ca să-i îmblătească acolo fiind prins cu faptul, s-a luat măsuri asupra lui.

3. În comuna Ruscova este o batoză de treierat trifoi, singura batoză din raion pentru treieratul trifoiului, dar îi lipseşte ceva site speciale de ales sămânţa, se simte o mare nevoie pentru completarea acestei maşini.

20 Septembrie 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar
SS indescifrabilă

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 27 septembrie 1950
Notă privind GAC-urile din raionul Vişeu întocmită de Secția de documentare a Comitetului raional de partid al PMR
Fond Comitetul județean Maramureş al PMR, Dosar 2/1950, fila 53

Partidul Muncitoresc Român
Raionul Vişeu
Secția de documentare

Notă
în legătură cu GAC din Raionul Vişeu

În Raionul Vişeu sunt 2 GAC inaugurate, una este în comuna Ieud, care poartă numele „Scânteia" şi una este în comuna Sălişte a de Sus care poartă numele de „Brazde Unite".

La GAC din comuna Ieud nu s-au adus la Gospodărie: 2 vaci şi 1 car sau căruță.

Alte greutăți în această direcție sunt că nu au îndeajuns material lemnos pentru terminarea Grajdului pentru vitele GAC. În această privință s-au luat măsuri de către Com. de Partid şi Com. Administrativ Raional ca Ocolul Silvic „Valea Izei" să stea la dispoziția GAC Ieud, dându-le material lemnos din pădure suficient pentru terminarea acestui grajd.

La GAC din comuna Sălişte a de Sus, vitele nu s-au adus la GAC din cauză că nu sunt grajduri unde le adăpostesc.

Comitetul de Partid şi Com. Administrativ. Raionul au luat măsuri cu întreprinderea IPEIL ca în cel mai scurt timp, să le dea material lemnos pentru construirea unui grajd pentru vite.

La fel şi furajele se vor aduna unde vor fi şi vitele. Semințele anul acesta fiecare membru va da semințe pentru suprafața prevăzută în plan cu arături de toamnă, cu care au intrat în GAC, iar restul de bucate se vor ține de către producători, până de la anul viitor când munca se va face în Colectiv toată.

Atelajele sunt puține şi li se cere de către GAC să li se trimită un tractor pentru însămânțările de toamnă.

În această direcție s-au luat măsuri de către Com. de Partid şi Com. Adm. Raional, pentru îmbunătățirea şi depăşirea muncii în sectorul Socialist.

27 IX 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar
SS indescifrabilă

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 29 sept. 1950
Notă în legătură cu pregătirea campaniei de toamnă întocmită de Secţia documentară de Partid, Comitetul raional Vişeu al PMR
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 2/1950, fila 54

Partidul Muncitoresc Român
Raionul Vişeu
Secţia de documentare

Notă
în legătură cu pregătirea campaniei agricole de toamnă

Bătălia campaniei agricole de toamnă şi în bune condiţiuni peste întreg raionul.

Încă din timp organizaţia de bază şi de masă împreună cu Comitetele Provizorii sprijinite şi ajutate de către Comitetul de Partid şi Comitetul Prov. Raional, s-a dus muncă de lămurire cu ţărani de la sate ca să-şi repare uneltele agricole, pentru bătălia aratului şi însămânţatului de toamnă.

S-a ţinut evidenţa de către Comitetele Prov. ca ţăranii care nu au avut seminţele pentru arăturile de toamnă, să primească de la ţăranii care au în plus şi să le dea în schimb alte produse sau bani.

S-a ţinut cont de alegerea seminţelor de cea mai bună calitate şi selecţionarea lor ca de exemplu GAC Sălişţea de Sus care a cerut şi primit seminţe de bună calitate de la Baza de recepţie Rozavlea.

S-a făcut asolarea pentru însămânţările de toamnă pe tarlale.

În ziua de 24 Sept. a.c. Comitetul de Partid şi Com. Provizoriu Raional, au trimis delegaţi bine pregătiţi în toate comunele şi satele din raion unde s-a prelucrat importanţa strângerii recoltelor de vară la timp şi începerea aratului şi însămânţatului imediat după recoltare şi în bune condiţiuni.

Ţăranii au primit cu bucurie sarcinile prevăzute în plan, luându-şi angajamente cu întreceri între ei de a termina cu recoltatul şi însămânţatul până în data de 1 Octomvrie a.c.

Pe urmă s-au repartizat de către Com. Prov. căruţe ţăranilor lipsiţi de mijloace de transport a produselor agricole, ca şi ei la rândul lor să-şi poată face însămânţările la timp.

Manifestări duşmănoase nu s-au semnalat.

29 Sept. 1950

Prim Secretar Instr. Documentar

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 6 octombrie 1950
Notă privind situaţia GAC-urilor din raionul Vişeu, întocmită de Secţia Documentară de Partid a Comitetului raional de partid Vişeu al PMR
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 2/1950, filele 55-56

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul raional Vişeu

Notă
în legătură cu situaţia GAC din raionul Vişeu

În Raionul Vişeu sunt două Gospodării agricole colective, una în comuna Ieud şi una în comuna Săliştea de Sus.

GAC din Ieud are o suprafaţă totală de 298,72 ha, pământ din care este arător 151 ha şi fânaţ 147,72 ha.

GAC este formată din 72 gospodării individuale, braţe de muncă sunt 173, din care nu merg la muncă decât circa 50% din tot totalul braţelor de muncă din cauza femeilor gravide şi a copiilor mici, iar 7 familii nu vin deloc la lucru, 8 familii sunt funcţionari, dintre care la 2 familii membri merg la lucru.

Planurile de cultură s-au împărţit.

Organizaţia de bază activează.

Planurile de muncă se împlinesc cu 75%.

Atelaje sunt: 18 boi, 9 cai, 12 vaci, 12 pluguri de fier, 9 pluguri de lemn, 13 căruţe dintre care nu s-a adus 2 vaci şi una căruţă.

GAC Săliştea de Sus are o suprafaţă totală de 347,1 ha din care este arător 147 ha, fânaţ 200,1 ha.

GAC este formată din 104 gospodării individuale, dintre care 68 ţărani săraci, 38 mijlocaşi, braţe de muncă 216, la lucru merg toţi, este un singur funcţionar, familia nu lucrează în GAC.

Planurile de cultură s-au împărţit.

Organizaţia de bază activează.

Planurile de muncă se îndeplinesc 85%.

Atelaje sunt: 15 boi, 13 cai, 21 vaci, dintre care 6 cai nu s-au adus după vitele de muncă sunt şi atelaje.

Pentru înscrierea de noi membri se duce muncă de lămurire la amândouă Gospodăriile.

În ziua de 5 octombrie a.c. au sosit la GAC Săliştea de Sus, 2 tractoare. Colectiviştii le-au ieşit înainte cu drapele făcând o măreaţă primire în Gospodăria Colectivă.

Atmosfera este bună în amândouă Gospodării colective şi numărul cererilor de înscriere în gospodăria colectivă se înmulţesc la amândouă.

Vişeu la 6 oct. 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. documentar
SS indescifrabilă

https://biblioteca-digitala.ro

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul de Partid
Raionul Vişeu

Notă
în legătură cu gospodăriile agricole

Gospodăriile Agricole Colective din raionul Vişeu sunt pe terminate cu însămânțările de toamnă, în ziua de 11 Octombrie Gospodăria Colectivă din Sălişte a de Sus au ieşit la arat şi sămânțat cu 71 de atelaje şi un tractor şi două semănătoare, dintre care 17 atelaje au fost ale GAC şi 54 de atelaje particulare care au arat în mod voluntar GAC-ului. GAC a avut în plan 60 ha, pentru însămânțări de toamnă din care în ziua de 11 octombrie s-a arat şi însămânțat 40 ha, în planul de muncă au prevăzut ca pe data de 13 octombrie seara să fie terminate arăturile şi însămânțările de toamnă, prin munca de lămurire dusă de Organizația de Bază a GAC-ului s-a reuşit ca să-şi facă cereri de a intra în GAC 31 de familii.

Gospodăria Colectivă din Comuna Ieud au prevăzut în Plan pentru însămânțări de toamnă 60 ha din care s-au realizat 45 ha, grajdul este pe terminate până la data de 15 octombrie va fi terminat jumătate. Organizația de Bază din GAC Ieud nu activează în mod revoluționar din cauză că nu se mai lasă influențați şi de reacțiune, în această privință Comitetul de Partid al raionului Vişeu a luat măsuri pentru înlăturarea acestor greşeli şi slăbiciuni din partea Org. de Bază.

Notă
în legătură cu aplicarea prețurilor de pe piață

Azi, joi 11 Octombrie, fiind piață la Vişeul de Sus unde a fost afişată ordonanța nr. ..... în legătură cu noile prețuri de vânzare a produselor agricole respectându-se noile prețuri specificate în ordonanță întocmai.

Notă
în legătură cu aprovizionarea salariaților cu cartele

Salariații din raion au fost aprovizionați cu cartele afară de Borşa unde este lipsă de circa 1500 cartele tip D.1 şi D.2 care vor urma să fie aduse de la Bistrița în cel mai scurt timp.

Pe luna august nu au primit muncitorii ulei, iar pe luna septembrie nu au primit nici zahăr, nici ulei, pe luna Oct. Pe cartelele de la alimentație nu s-a primit nimic, urmează ca să fim aprovizionați în cel mai scurt timp de la Bistrița.

12 Oct. 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar
SS indescifrabilă

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 8 octombrie 1950
Buletin informativ din 1 octombrie 1950 întocmit de Comitetul raional Vişeu al PMR
Fond Comitetul judeţean Maramureş al PMR, Dosar 9/1950, filele 1-2

Buletin informativ nr. 1 din 8.X.1950

1/ Viaţa de Partid

În ce priveşte viaţa de partid a membrilor de partid din organizaţiile de bază, din comune şi întreprinderi este mulţumitoare, dar se văd şi unele lipsuri. În toate comunele frecvenţa membrilor de partid la şedinţe este scăzută cu 40% din cauză că sunt duşi la munci de pădure şi în alte localităţi.

a/ Grafic de şedinţe pe lună are fiecare organizaţie şi se respectă.

b/ Planuri de muncă au şi s-au dat sarcini concrete la fiecare membru aparte de care răspunde până la data de ____

c/ În ce priveşte strângerea şi achitarea cotizaţiilor s-a îmbunătăţit simţitor cu 98% pe întreg raionul.

2/ Activitatea organizaţiilor de bază

Activitatea FP este slabă, dar nu peste tot. Planuri de muncă au, şedinţele se ţin, dar frecvenţa la şedinţe este de 50%. Cotizaţia nici într-o comună nu se încasează în întregime după numărul carnetelor distribuite, pentru faptul că în unele locuri se delasă şi din cauză că sunt duşi la diferite munci, ca de exemplu în comuna Borşa Sătească unde sunt 572 membri F.P. reuşind să încaseze numai 1.800 / unamieoptsute / pe luna Septemvrie.

a/ Organizaţia UTM activează bine, sunt formate în întreg raionul echipe de dans de către învăţătorii din comunele respective, ba chiar şi coruri în 16 comune, iar în comuna Borşa U.T.M.-iştii învaţă şi o piesă de teatru pentru ziua de 7 Noiemvrie. Plan de muncă au, cotizaţia se încasează 70%.

b/ Organizaţia UFDR activează slab, aproape peste tot. În comuna Dragomireşti şi Vişeul de Sus, unde au fost comitete de plasă activează mai viu. S-au luat măsuri de către Comitetul de Partid să se pună baza pe organizaţiile de masă, să li se dea tot sprijinul în muncă pentru a-şi ridica nivelul politic şi ideologic.

3/ Aspecte din întreprinderi

În raionul Vişeu sunt 5 întreprinderi cu 40% muncitori dintre care 77 sunt membri de partid.

a/ La IPEIL Leordina din ziua de 7 Octomvrie a.c. Alexandru Iacobovici magazioner de alimente pentru muncitorime a încărcat pâinea muncitorilor care o trimitea la pădure pentru muncitori într-o căruţă toată unsă cu bălegar de vite, întâmplător fiind pe acolo nişte tovarăşi pe teren au văzut pâinea încărcată în carul murdar cu bălegar de vite, murdărite în mare parte. Fiind întrebat respectivul magazioner unde duce pâinea, el a răspuns că la muncitori. Arătându-i-se fapta de către Tovarăşi s-au luat măsuri asupra faptului.

https://biblioteca-digitala.ro

b/ La IPEIL Vişeu, turnătoria au depăşit norma la luna august cu 30%, iar pe luna septembrie cu 70%, în urma cărui fapt numiţii trebuia să fie evidenţiaţi în muncă şi să primească drapelul Roşu. Într-un sat nu au fost evidenţiaţi în muncă şi nici drapelul Roşu nu l-au primit, muncitorii şi-au pierdut curajul de a depăşi normele.

c/ Tot această turnătorie este în mijlocul depozitului de material lemnos al fabricii Nr. 1 şi lângă turnătorie este şi magazia în care sunt depozitate diferite butoaie cu benzină şu uleiuri, care foarte uşor ar putea lua foc arzând întreaga fabrică cauzându-se pagube de sute de milioane. Propunem ca turnătoria să fie mutată din mijlocul materialului lemnos în alt loc, mai sus pe Izvor înainte de a se întâmpla pericol.

d/ Tot la IPEIL Vişeu este un inginer cu numele Corbu, care nu se poartă cu muncitorii ca într-un stat cu democraţie populară. Nu plăteşte muncitorilor orele suplimentare, nu sunt aprovizionaţi muncitorii de la tăiatul pădurii cu alimente, pierd zile întregi pe la magazin până vin să le dea alimente, nu primesc bani la timp, nu se împart hainele de protecţie la timp şi la cine merită, ci le dă cui vrea el, iar muncitorii de la turnătorie cer să li se dea şorturi de piele şi să primească haine de protecţie.

În ziua de 7 Oct. În consfătuirea care a avut loc la Comitetul raional de Partid cu toate comitetele de întreprinderi şi organizaţii de masă, unde a fost demascat şi criticat de către fov. Secretar Soltis Vasile de toate faptele şi lipsurile care le-a avut ca tehnician şi de comportarea lui faţă de muncitori.

4/ Aspecte din sectorul agricol

În sectorul agricol, planul însămânţărilor de toamnă a fost îndeplinit 100%, dar etse o mare nemulţumire în rândul ţăranilor din cauză că în vara anului curent a fost o producţie de fân de numai 45% faţă de anii trecuţi, vitele la ţărani sunt tot aceleaşi, în raionul Vişeu se simte o mare criză de fân şi nu are de unde să o dea, aproape că nu au nici pentru strictul necesar al vitelor lor, o mare parte din ţărani îşi vând vitele din cauza fânului şi a cotelor de fân, se simte o mare nemulţumire între ţărani din cauza cotelor de fân cu care sunt impuşi.

5/ Despre Cooperaţie şi comerţul de stat

Cooperativele sunt aprovizionate la oraşe cu cele necesare, dar la comune se simte nevoia de stofe şi pânzeturi pentru muncitori şi ţărani.

a) În comuna Borşa gestionarii cooperativei sunt adventişti şi ţin cooperativa închisă în zilele de sâmbătă, iar populaţia este nemulţumită pentru că nu se pot aproviziona cu cele necesare sâmbăta.
b) Magazinele de stat sunt aprovizionate cu cele necesare pentru îmbrăcăminte şi fierării, dar alimentara duce lipsuri de mărfuri alimentare.
c) Alimentele pe piaţă se vând pe liber, se găsesc destule, dar se vând cu preţuri ridicate, de exemplu 1 kg de porumb 50 lei, 1 kg de făină de grâu 80 lei de calitate mai proastă, kg de cartofi 12 lei, struguri 80 lei, pere 70 lei, varză 8 lei, brânză de oaie 180 lei, slănină şi unt kg 450 lei, carnea de

https://biblioteca-digitala.ro

comcar 64 lei, la comune 90 lei kg, un ou 13 lei, lapte 30 lei kg, carne de porc 180 lei kg.

6/ Activitatea aparatului de stat

În activitatea aparatului de Stat, şeful de Miliție Baia Borşa trage cu pistolul după câini, bate pe oameni strângându-i pe oameni cu funia de testicule, are ură de naționalitate.

Şeful miliției de la Botiza a dat brânză stricată ostaşilor de la post şi a falsificat foaia de serviciu.

Securitatea nu ia măsuri de bandiți care în 1945 a fost contra armatei Sovietice, trăgând cu tunul şi legionari din garda de fier. De exemplu gestionarul de la cooperativa din Borşa Anderco Cuza.

Vişeu la 8 octombrie 1950

Prim Secretar,

Instructor documentar
SS indescifrabilă

Vişeul de Sus, 22 oct. 1950
Buletinul informativ nr. 2 din 22 oct. 1950, întocmit de Comitetul raional Vişeu al PMR
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR, Dosar 3/1950, filele 3-4

BULETIN INFORMATIV

1. Viața de Partid

În ce priveşte viața de partid a membrilor de partid din organizația de bază se îmbunătățeşte în unele locuri dar unele organizații de bază ca de exemplu org. de bază GAC Ieud unde este o delăsare completă de muncă de partid şi achitarea cotizației la timp.

Org. de bază din comuna Săcel nu-şi duce la îndeplinire sarcinile luate în planul de muncă, rămân numai pe hârtie fără ca să fie duse la bun sfârşit.

Cotizația se încasează 84% în general.

Frecvența la şedințe este de 65%.

Planuri de muncă au peste tot, dar nu se respectă toate sarcinile prevăzute în plan.

2. Activitatea Org de masă

Activitatea org. de masă începe să se ridice din delăsare afară de UFDR care nu activează aproape deloc din cauză că la raionul Vişeu sunt numai 3 activiste şi nu se pot deplasa pe teren din cauză că nu au bani pentru transport şi diurnă.

https://biblioteca-digitala.ro

UTM-ul începe să se ia avânt în strânsă colaborare cu org. de bază, la întrecere socialistă în GAC şi în cinstea lui 7 Septembrie cu pregătiri speciale ca de exemplu coruri, piese de teatru, agitații vizuale prin lozinci şi articole la Gazetele de stradă şi de perete.

Org. FP activează slab, cotizația pe Septembrie s-a încasat, frecvența la şedințe este de 40%.

Se duce munca de lămurire din partea Comitetului de Partid raional pentru îmbunătățirea şi ridicarea nivelului politic şi ideologic a org. de masă din raionul Vişeu.

3. Aspecte din întreprinderi

La toate întreprinderile din raionul Vişeu nu se îmbunătățeşte viața de trai a muncitorilor, de exemplu: IPEIL Vişeu în pădurea Valea Ursului, unde muncitorii nu sunt alimentați cu cele necesare de ale hranei şi îmbrăcămintei, nu primesc porumb, ulei, slănină, zahăr, încălțăminte şi pânzeturi care sunt drepturile muncitorilor şi din cauza asta muncitorii pleacă de la lucru în alte părți.

Caii care trag buşteni de la pădure nu au grajduri noaptea, stau în ploaie şi zăpadă. IPEIL Vişeu nu alimentează caii care trag în pădure la diferite faze de lucru cu furaje îndestulătoare, sunt lăsați în mizerie de foame şi frig şi mulți cai mor din cauza aceasta.

Muncitori, din lipsă de hrană, tratament şi cele prevăzute în contactul colectiv ca să le primească încep să se rărească de la lucru şi din cauza aceasta fabricile sunt amenințate ca să stea din lipsă de material lemnos.

4. Aspecte din sectorul agricol

În sectorul agricol însămânțările de toamnă s-au terminat 100% la GAC Sălişte nu au primit trei țărani săraci pământ în schimbul celui comasat de GAC.

Țăranii se plâng peste tot de impunerea decote de fân nu au de unde să le dea din cauza aceasta mulți dintre țărani îşi vând vitele pe prețuri scăzute.

Țăranii care au predat cotele de cereale cu care au fost impuşi nu li s-a plătit prețul de cost de către colector.

Membri GAC din comuna Ieud se pregătesc pentru împărțirea recoltei în felul următor: se dă bătălia de a strânge toate produsele de pe câmp ca în 12 Noiemvrie să se sărbătorească închiderea anului în GAC şi distribuirea produselor agricole membrilor GAC-ului în raport cu zile muncă prestate în cadrul gospodăriei.

5. Despre Cooperație şi comerțul de Stat

Cooperativele din raionul Vişeu sunt aprovizionate cu marfă destulă, dar se semnalează o serie de nereguli din partea conducerilor cooperativelor ca de exemplu: în comuna Botiza unde gestionarul de la magazinul central Dorca Vasile se ține de beție şi ține închisă cooperativa şi în orele de serviciu fiindcă el în acel timp este în stare de ebrietate şi doarme.

https://biblioteca-digitala.ro

Alt caz este casierul cooperativei Botiza Schvertz Avram fiind delegat după marfă a ridicat 45 m stofă de bună calitate pe care a vândut-o la preț de speculă fără ca să treacă prin cooperativă, cazul este în cercetare.

6. Diverse

În ce priveşte desfăşurarea bunei prietenii Româno-sovietice se face agitație vizuală scrisă prin articole la gazeta de perete, lozinci şi caricaturi, se duce munca de lămurire de către activişti de Partid şi a org. de masă printre țărani şu muncitori despre însemnătatea acestei prietenii. Iar în cinstea zilei de 7 Noiemvrie s-a format un colectiv care va conduce muncile de pregătire pentru poavazarea şi desfăşurarea sărbătoririi de 7 Noiemvrie în bune condițiuni.

Vişeul de Sus la 22 Octomvrie 1950

Prim secretar
Albu Ioan

Instructor documentar
Neagu Ioan

Vişeul de Sus, 28 octombrie 1950
Raport de activitate al Comitetului raional Vişeu al PMR privind felul cum s-a desfăşurat prelucrarea legii raionării şi alegerii sfaturilor populare în adunările extraordinare de org. de bază
Fond Comitetul Județean Maramureş al PMR. Dosar 1/1950, fila 8

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Vişeu

Raport de activitate

Asupra felului cum s-a desfăşurat prelucrarea legii raionării şi alegerii sfaturilor populare în adunări extraordinare ale org. de bază.

În legătură cu prelucrarea raionării şi sfaturilor populare din raionul Vişeul de Sus, s-a întocmit un plan de muncă, concretizat cu sarcini pe fiecare tovarăş, care a fost repartizat cu sarcini concrete pentru prelucrarea, începând prelucrarea în adunările org. de bază în ziua de 10 Septembrie 1950 şi a durut până la 22 Sept. a.c.

Tovarăşi activişti care au fost repartizați pentru aceste prelucrări au fost instruiți printr-un instructaj, pentru a face față acestei importante prelucrări la comune.

Prelucrarea a fost făcută după cum urmează:

În ziua de 19 Sept. S-a prelucrat la org. de bază Vişeul de Sus de către tov. prim secretar Albu Ioan, în comuna Vişeul de Jos de către tov. Secretar

https://biblioteca-digitala.ro

Soltis Vasile, în comuna Leordina de către tov. Roman Ioan din comuna Petrova de către tov. Coradi şi în comuna Crasna Vişeului de către tov. Ţiplea Ilie.

În ziua de 20 Sept. s-a prelucrat în comunele: Valea Vişeului de către tov. Ţiplea Ilie, în comuna Poienile de sub Munte de către tov. Năsui Vasile, în comuna Moisei de către tov. Roman Ion, în comuna Borşa de către tov. Roman Ion şi în comuna Săcel de către tov. Coradi.

În ziua de 21 Sept. s-a prelucrat în comunele: în comuna Sălişte a de către tov. Coradi Gr, în comuna Dragomireşti de către tov. Ţiplea Ilie, în comuna Ieud de către tov. Ţiplea Ilie şi în comuna Ruscova de către tov. Roman Ionan.

În ziua de 22 Sept. s-a prelucrat în comunele Rozavlea de către tov. Coradi şi în comuna Bistra de către tov. Ţiplea Ilie.

Şedinţele au decurs în mod regulat, unii tovarăşi au pus întrebări şi au luat cuvântul la discuţii, ca exemplu: tov. Sasu Ioan din comuna Botiza, arată că în primul rând raionarea este bine venită şi că este în folosul clasei muncitoare care trage după sine cuprinderea maselor largi de către aparatul de stat şi de Partid care va îndruma masele mai temeinic spre construirea Socialismului în ţara noastră.

Tov. Neagu Vasile întreabă că cum vor fi coordonate satele ataşate la comune? Tov. Benzar Vasile din satul Repedea întreabă că în urma raionării cum vor fi dirijate cooperativele?

Tov. Cucu Ioan din comuna Moisei întreabă câţi deputaţi vor fi aleşi într-o comună?

Tov. Benzar Vasile din comuna Poienile de sub Munte a pus problema că cum va fi coordonat din punct de vedere administrativ satul Repedea care este ataşat către comuna Poieni şi totodată cum va fi aprovizionat.

În general, în felul acesta au fost multe întrebări din care reiese că îi frământă pe tovarăşi în aceste probleme. Tovarăşi activişti care au prelucrat, le-au dat răspunsurile în urma cărora restul tovarăşilor au fost mulţumiţi.

Deci, atmosfera în adunările org. de bază la aceste prelucrări a fost foarte bună, din ceea ce reiese în urma discuţiilor şi întrebărilor la prelucrare.

Vişeul de Sus la 28 Septembrie 1950

Secretar Soltis Vasile
SS indescifrabilă

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 28 sept. 1950
Raport de activitate al Comitetului raional Vişeu al PMR asupra felului în care s-a desfăşurat instalarea Comitetelor Provizorii Comunale.
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 1/1950, fila 9

Partidul Muncitoresc Român
Raionul – Vişeu

Raport de activitate
asupra felului cum s-a desfăşurat instalarea Comitetelor provizorii comunale

În legătură cu desfăşurarea instalării comitetelor provizorii locale s-a întocmit un plan de muncă cu sarcini concretizate unde s-au format comisii câte dintr-un tovarăş din partea Comitetului Raional PMR şi din partea comitetului provizoriu raional.

Gruparea satelor la comune s-a făcut în ziua de 25 sept. şi 26 sept. a.c. În ziua de 25 sept. s-a regrupat 5 comune şi în ziua de 26 sept. 2 comune.

În raionul Vişeu an avut 23 de comune împreună cu sate, de care în urma regrupării comunelor au rămas 17 comune (desfiinţându-se sate) iar din comuna Borşa a mai luat fiinţă o comună cu numele de Baia Borşa.

Instalarea noilor comitete regrupate s-a făcut numai în aceste comune unde s-au alipit satele şi la comuna Baia Borşa care a luat fiinţă în urma raionării.

La Botiza au participat la instalare din partea Partidului tov. Ţiplea Ilie şi din partea comitetului Prov. de raion tov. Pop Vasile, la comuna Rozavlea a participat la instalare din partea Partidului Năsui Vasile şi din partea comitetului prov. raional tov. Ilf Iosif la comuna Dragomireşti a participat din partea Partidulu tov. Bozga Teodor şi din partea comitetului prov. raional tov. Ardelean Andrei la Valea Vişeului a participat din partea Partidului tov. Urda Vasile şi din partea comit. Prov. tov. Ghergheş Adalbert, la comuna Poienile de sub munte a participat din partea Partidului tov. Roman Ion, sindicalist, tov. raional tov. Ghengheosi, la Vişeul de Sus a participat din partea partidului tov. Neagu Ion şi din partea comit. prov. raional tov. [...] la comuna Baia Borşa a participat din partea partidului tov. [...] Ion şi din partea comitetului prov. tov. Ilk Iosif.

Aceşti reprezentanţi ai partidului cât şi a comitetului prov. raional, au prelucrat importanţa raionărilor şi regrupării comunelor cât şi importanţa alegerilor sfaturilor populare ca organe ale puterii locale de Stat, care vor duce munca pentru rezolvarea tuturor problemelor locale, cât şi pentru antrenarea ţărănimii muncitoarea la contribuirea cât mai grabnic la construirea Socialismului.

Atmosfera la aceste adunări de instalare a comitetelor prov. comunale au fost bună, tovarăşi şi-au luat angajamente şi au mulţumit partidului de încrederea pe care le-au dat-o manifestându-se că vor duce lupta şi mai hotărât în demascarea duşmanilor de clasă şi vor duce lupta pentru menţinerea păcii, prin îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor care le stau în faţa lor în perioada de astăzi.

Vişeul de Sus la 28 Sept. 1950

https://biblioteca-digitala.ro

Secretar
Soltis Vasile
SS indescifrabilă

Vişeul de Sus, 29 oct. 1950
Buletinul informativ nr. 3 din 29 oct. 1950 întocmit de Comitetul raional Vişeu al PMR
Fond Comitetul judeţean Maramureş al PMR, Dosar 3/1950, fila 5-7

BULETIN INFORMATIV

I. VIAŢA DE PARTID

În ce priveşte viaţa de partid a org. de bază din raion, se semnalează în 2 forme membri de Partid din centrele de comune se simte îmbunătăţiri din toate punctele de vedere, dar la sate se simte o mare delăsare, ca de exemplu în comuna Botiza sunt 25 membri de Partid, din care 15 sunt din Poienile Glodului care este anexat la Botiza. Când se ţine şedinţa org. de bază, membri de partid din comuna Botiza sunt prezenţi toţi, dar cei din satul Poienile Glodului nu vin decât delegatul şi el nu la toate şedinţele, aceste caz este la toate organizaţiile de bază comunale, unde sunt regrupate satele la comune. Această lipsă se semnalează din cauza îndepărtării, spunând că pierd câte o zi pe drum până ajung la şedinţă şi înapoi, dar s-au luat măsuri ca şedinţele să se ţină în felul următor: prima şedinţă la începutul trimestrului să se ţină pe comună şi cu membri de Partid de la sate, la mijlocul trimestrului să se facă adunarea organizaţiei de bază în fiecare comună şi sat, iar la sfârşitul trimestrului să se ţină cu toţii pe comună ca să se îmbunătăţească frecvenţa la şedinţă.

II. ACTIVITATEA ORGANIZAŢIILOR DE MASĂ

Activitatea organizaţiilor de masă începe să se îmbunătăţească, ca exemplu: UTM care cuprind un număr de 10 membri tineri cu carnete şi 114 candidaţi, au deschis 17 cercuri de politică, care cuprind un număr de 308 tineri, pentru studierea scurtei biografii a Tov. Stalin şi au organizat 4 cercuri politice cu un număr de 69 tineri UTM-işti şi un curs seral care cuprinde şi activul raional.

a. Organizaţia FP activează simţitor, duc muncă de lămurire în rândul maselor despre însemnătatea alegerilor pentru deputaţi sf. Popular au ţinut 25 şedinţe publice pe care le-a avut în luna octombrie, la care au participat 2310 membri, în şedinţă s-a prelucrat problema luptei pentru pace şi importanţa campaniei electorale.
b. Sindicatul salariaţilor agricol la sate este slabă din cauză că nu au activişti pe teren care să ducă acţiuni prin sate de a lămuri sindicaliştii despre importanţa sindicatului în masele largi al ţăranilor de pe ogoare. La întreprinderi sindicatele activează bine, ca de exemplu sindicatul lemn

https://biblioteca-digitala.ro

forestier Vişeu a ţinut şedinţă cu muncitorii sindicalişti prelucrându-se problema alegerilor unde şi-au luat angajamente şi întreceri socialiste între ei în cinstea zilei de 7 Nov. şi în întâmpinarea alegerilor pentru deputaţii Sfaturilor Populare.

c. Organizaţia UFDR începe să se îmbunătăţească simţitor şi să ia avânt prin Partidul Muncitoresc Român, ca exemplu în satul Vişeul de Mijloc unde într-o şedinţa pe care au avut-o în luna Octombrie a.c. au lansat o moţiune în care arată:

MOŢIUNE: Noi femeile din satul Vişeul de Mijloc, raionul Vişeu cerem retragerea armatelor fasciste anglo-americane din Coreea. Noi nu vrem ca copiii şi bărbaţii noştri să fie carne de [...], noi nu vrem un nou război ca să rămânem orfani, văduve şi invalizi. NOI VREM PACE, noi vrem copiilor noştri să le asigurăm un trai mai bun, o viaţă fericită, vrem să trăim liberi să construim Socialismului într-o ţară liberă şi independentă. Noi asigurăm pacea, prin munca noastră şi muncind în planul cincinal, vom asigura copiilor noştri o viaţă fericită având mereu în faţa noastră Marea Uniune Sovietică, care stă în fruntea lagărului păcii, ca un bastion de neclintit, în frunte cu gloriosul conducător al Popoarelor din lumea întreagă „IOSIF VISARIONOVICI STALIN" după care au urmat 15 iscălituri ale femeilor din Vişeul de Mijloc.

III. ASPECTE DIN ÎNTREPRINDERI

La întreprinderea IPEIL Vişeu se fac mari pregătiri în cinstea zilei de 7 Noiembrie, sunt întreceri între muncitori din fabrici şi echipele de la pădure, se fac lozinci speciale, echipe de coruri şi alte pregătiri în întâmpinarea lui 7 Noiembrie şi alegerilor de deputaţi ai sf. Populare.

La mina Baia Borşa, bucătăreasa de la cantina minieră muncitorească cu numele Sabo Finos a fost prinsă cu faptul de a alege carnea cea mai bună şi grasă şi fără oase şi a o pune deoparte într-un lighean şi a servi cu ea pe unele persoane mai cunoscute ale ei şi muncitorilor le dădea câte un os cu foarte puţină carne pe el, faptul a fost prins de către tov. Panciu Ignat, activist la raionul PMR Vişeu. S-au luat măsuri ca bucătăreasa să fie înlăturată de la cantină şi înlocuită cu un alt element cinstit.

ASPECTE DIN SECTORUL AGRICOL

În sectorul agricol s-a terminat de recoltat pe întreg raionul şi însămânţările de toamnă, acum se dă bătălie de a repara drumurile şi de a le turna cu piatră, pe drumul de la Vişeu – Borşa se pregătesc turnarea drumului. Pe această linie este un concresor de zdrobit piatră care este în condiţiuni bune, pentru ca această linie să fie turnată în cel mai scurt timp.

La GAC Ieud se fac pregătiri pentru 12 Noiembrie, când se va face darea de seamă a rezultatelor din GAC în faţa membrilor gospodăriei şi împărţirea recoltei după un an de muncă la fiecare colectivist conform zilelor muncă.

https://biblioteca-digitala.ro

DESPRE COOPERATIVE ŞI COMERŢUL DE STAT

În ce priveşte alimentarea cooperativelor cu mărfuri necesare şi suficiente este mulţumitoare peste tot, magazinele alimentare au primit făină de grâu după numărul carteliştilor din întreg raionul pe luna octombrie, dar ulei, zahăr şi săpun nu s-a primit din cauză că de la Sighet spun că aparţin de Bistriţa raionul Vişeu şi Bistriţa spune că trebuie să fim alimentaţi de la Sighet până la 1 ianuarie şi din această cauză muncitorii suferă de alimente pe care trebuiau să le primească pe cartelă.

DIVERSE

Demascări duşmănoase şi chiabureşti s-au semnalat în următoarele comune, Vlad Gh. Darie din comuna Săliştea care a căutat să mituiască pe Preşed. Comit. Proviz. Cu o oaie ca să-l scutească de la diferite munci obşteşti, un alt chiabur din satul Cuhea, Buftea Ion care a căutat să ascundă uiumul de la moară sustrăgându-se de a-l preda Statului. Alt chiabur din comuna Ieud, care nu şi-a predat cota de lână a fost demascat de către tov. Bizău Dumitru, la fel a fost demascată exploatatoarea Griguţa Ileana din com. Rozavlea care a fost strecurată ca deputată în sfatul raional şi a fost demascată de Bucur Gheorghe.

Situaţia la Comitetul de Stat pentru colectări produselor agricole unde împuternicitul Griober Alexandru, făcându-şi de cap au schimbat pe unii tovarăşi din postul de răspundere în care au fost puşi la instalarea Comitetului raional pentru colectări a CSC fără să ştie colectivul de muncă de isprava lui şi fără să arate Partidului ce vrea să facă şi din ce cauză o face această modificare în CSC pe când au aflat salariaţi de modificarea în aparatul CSC s-a iscat o ceartă şi o neînţelegere aproape să se bată, fiind sesizată documentarea de Partid de cele întâmplate au fost chemaţi cei în cauză la Partid unde fiind tras la răspundere de cele întâmplate de către tov. prim secretar raional şi arătându-i greşeala pe care a făcut-o fără să sesizeze Partidul de modificările pe care le-a făcut, împuternicitul şi-a recunoscut greşeala şi lucrurile s-au îndreptat.

În ce priveşte prietenia româno-sovietică, s-a dat programe artistice de către UTM-işti şi neutemişti în comuna Vişeul de Jos, Leordina, Dragomireşti şi Ieud.

Tot în cadrul prieteniei româno-sovietice, şcoala elementară comuna Vişeu de Jos a ţinut 4 conferinţe în cadrul luptei pentru pacea campaniei electorale şi prietenia Româno Sovietică.

În ce priveşte FDP a fost popularizat în toate comunele şi satele manifestul FDP de către agitatori FDP arătând importanţa Frontului Democrat Popular.

Manifestări duşmănoase în comuna Rozavlea, reacţiunea a lansat zvonul între ţărani să nu se înscrie pe listele electorale că vor trece la colhoz. Aceste zvonuri au fost combătute de agitatori şi populaţia s-a înscris în listele electorale arătându-se şi problema colhozului că este singura cale de scăpare din sărăcie şi de a ne croi un drum mai bun şi o viaţă fericită, unde omul nu este exploatat şi jefuit ca în trecut.

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus la 29 Octomvrie 1950

Prim Secretar
Alb Ioan

Instructor documentar
Neagu Ioan

Vişeu de Sus, 6 noiembrie 1950
Notă întocmită de primsecretarul raional şi instructorul documentar de la Comitetul Raional Vişeu, referitoare la situaţia vitelor la GAC-urile înfiinţate în raion în anul 1950
Fond Comitetul Judeţean al PMR, Comitetul Raional Vişeu, Dosar 3/1950

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Vişeu

NOTĂ
în legătură cu situaţia GAC din raionul Vişeu

1. În vara anului 1950 s-au constituit una Gospodărie Agricolă Colectivă în com. Săliştea.
2. Vitele în total s-au adus la GAC Ieud, iar fânul pentru ele îl au, fiindcă este inaugurată din vara anului 1949.
3. La GAC Săliştea nu s-au dus doi cai şi două vaci, cai sunt ai lui Vlad Dănilă care este secretar al Comitetului Prov. Săcel. Motivul pe care îl pune este că are de făcut un grajd şi că este dator la oameni că a luat bani să le lucreze cu caii la diferite munci.
   Situaţia cu vacile este în felul următor: Rus Dănilă care are 2 vaci, una este înscrisă în GAC şi una i-a rămas lui, şi acuma pe când trebuia să se ducă în GAC nu vrea, ci spune că una e a vinde şi îşi va lua porumb pentru familie, iar una o va ţine pentru el.
4. Pentru vitele aduse în GAC la Săliştea nu s-au adus furajele necesare deoarece anul acesta nu a fost fân, fără foarte puţin şi GAC este silit de a vinde o parte din vite din cauza lipsei de nutreţ pentru vite.

6 – XI – 1950

Prim secretar
Alb Ioan

Instructor documentar
Neagu Ioan

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 17 noiembrie 1950
Notă privind GAC „Scânteia" din Ieud întocmită de Secţia Organizare Conducere de Partid, Sindicat şi UTM a Comitetului Raional de Partid al PMR
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 2/1950, fila 58

NOTĂ TELEFONICĂ
în legătură cu serbarea împărţirii recoltelor la colectivişti din GAC Ieud

Şedinţa s-a deschis la orele 12 fiind un număr de participanţi delegaţi străini şi colectivişti din GAC Ieud în număr de 400.

Şedinţa a fost deschisă de către tov. Bizău Ştefan, membru în GAC cu următoarea ordine de zi:

1. Darea de seamă a preşedintelui GAC
2. Darea de seamă a cenzorilor
3. Întrebări şi discuţii

În darea de seamă au fost aplauze furtunoase însoţite de lozinci. Darea de seamă a fost aprobată în unitatea de colectivişti.

Întrebări. Au luat cuvântul 5 tov. cu probleme uşoare ca de exemplu: bătrânul Bizău a întrebat că cine îl va întreţine când nu va lucra deloc? Răspunsul i-a fost dat de către preşedintele GAC-ului. Bătrânul Bizău este de 79 de ani şi are 136 de zile muncă lucrată în GAC:

Discuţii: au luat parte 12 membri care au arătat roadele bogate pe care le-au primit după munca depusă în GAC luându-şi angajamentul că vor munci mai mult şi mai bine pe viitor.

Şedinţa s-a încheiat la ora 3,50 după care s-a trecut la distribuirea recoltei la 2 colectivişti. Pentru o zi de muncă a primit:

Grâu	1,82 kg
Porumb	3,98 kg
Orz şi secară	0,70 kg
Cartofi	7 kg
Fân	6,25 kg
Varză	0,70 kg
Bani	21 lei

Cironei Găvrilă cu soţia are 463 zile muncă, după care a primit: Porumb 1742,74 kg, Grâu 852,66 kg, Orz şi secară 324,1 kg, Cartofi 32,41 kg etc.

Atmosfera în rândurile colhoznicilor a fost mulţumitoare, în rândul populaţiei din comună nu s-a semnalat nici o manifestaţie duşmănoasă.

Vişeul de Sus la 13 Noiemvrie 1950

Prim Secretar
Albu Ioan
Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional de Partid

Instructor documentar
Neagu Ioan

https://biblioteca-digitala.ro

VIŞEU
Sec. Org. Cond. de Partid
Sind. şi UTM

Notă

în legătură cu Gospodăriile Agricole Colective „Scânteia" din comuna Ieud

1. În comuna Ieud este GAC-ul care poartă numele de „Scânteia"
2. GAC a fost inaugurată în ziua de 5 martie 1950
   a) Cu 78 Gospodării ţărăneşti şi 163 braţe de muncă şi cu 321 suflete
   b) Sunt 5 membri de Partid
   c) Ţărani săraci 70 şi un proletar agricol, ţărani mijlocaşi 7
   d) Funcţionari de carieră nu sunt, decât 7 funcţionari flotanţi care au în GAC 8 braţe de muncă
   e) Este un singur braţ de muncă care nu lucrează la munca câmpului, fiind fierar de meserie şi lucrează în GAC
3. La inaugurare s-au înscris cu pământ: arabil 98,35 ha, fânaţ 113,45 ha, livadă cu pomi 2,75 ha, total 214,55 ha
   a) Au primit pământ de la Stat: arabil 54,19 ha, fânaţ 27,98 ha, livezi 2 ha
   b) Inventarul viu cu care au intrat: 8 boi, 8 vaci şi 2 cai
   c) Inventarul mort: 8 pluguri de lemn, 6 grape, 7 căruţe, 6 sănii şi 2 guri ham
4. După inaugurare s-au înscris: 2 proletari agricoli cu 4 braţe de muncă, fără inventar, membri de Partid.
5. Sunt 3 brigăzi, 12 echipe care sunt în acţiune
6. Întreceri Socialiste s-au organizat dar nu s-au respectat din cauză că brigăzile se dezorganizează, trec din o brigadă în alta şi vin la lucru prin fluctuaţie.
7. Echipă culturală nu are, dar echipa Căminului Cultural este compusă din 75% din membri GAC
8. Cereri de înscrieri în GAC sunt: 2 ţărani săraci şi 4 mijlocaşi, membri de Partid, dar nu se ştie cu câte braţe de muncă vor intra.
9. În afara GAC sunt 3 membri de Partid.
10. Numele organizatorului de Partid este Mirică Aurel de profesie tâmplar.
11. Numele Secretarului Org. de bază este Hotico Vasile, ţăran sărac
12. Numele Preşedintelui GAC Dunca Vasile, ţăran sărac şi membru de Partid.

Vişeu la 17 Nov. 1950

Prim Secretar
Albu Ioan

Instructor Documentar
Neagu Ioan

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 25 noiembrie 1950
Notă de legătură cu GAC-urile din raionul Vişeu, întocmită de Secţia Organizare Conducere de Partid a Comitetului raional Vişeu al PMR
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, Dosar 2/1950, fila 2

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional
Secţia Org. Cond. de Partid
Sind. şi UTM Vişeu

NOTĂ
în legătură cu GAC „Brazde Unite" Sălişţea

1. În comuna Sălişţea este GAC care poartă numele „BRAZDE UNITE".
2. GAC a fost inaugurată în ziua de 23 Iulie 1950
   a) cu 104 gospodării ţărăneşti şi 216 braţe de muncă
   b) sunt 9 membri de Partid
   c) ţărani săraci 68, ţărani mijlocaşi 36
   d) funcţionari de carieră este unul, fără braţe de muncă în GAC, funcţionari flotanţi sunt 9 şi au în GAC 18 braţe de muncă
   e) membri care nu lucrează la munca câmpului sunt 22 din care 3 fierari, 4 rotari, 3 tâmplari, 8 dulgheri şi 4 zidari
3. La inaugurare s-au înscris cu pământ arabil 153,73 ha, fânaţ 230,86 ha, livezi cu pomi 19 ha, total 403,59 ha
   a) pământ de la Stat nu s-a primit
   b) inventarul viu cu care au intrat: 17 boi, 15 vaci, 6 cai
   c) inventar mort: 18 pluguri, 18 grape, 18 căruţe, 16 sănii
4. După inaugurare s-au înscris 18 membri, 18 ţărani săraci şi 8 mijlocaşi, încă nu le este făcută situaţia şi nu se ştie cu câte braţe vor intra, sunt membri de Partid
5. Sunt 4 brigăzi, 15 echipe
6. Întreceri socialiste nu sunt din cauză că nu s-a lucrat definitiv în toată munca

GAC

7. Echipă culturală este cu 30 membri
8. Cereri de înscrieri în GAC în prezent nu sunt
9. În afara GAC este un singur membru de Partid, nelocalnic şi care este învăţător
10. Numele organizat. De Partid: Ţiplea Ştefan. Agricultor
11. Numele Secretarului Organiz. De bază, Iuga Vasile, ţăran mijlocaş
12. Numele Preşedintele GAC Iuga Mihai, ţăran sărac şi membru de Partid.

Vişeul de Sus la 17 Nov. 1950

Prim Secretar
Albu Ioan

Instr. Doc.
Neagu Ioan

https://biblioteca-digitala.ro

PMR
Comitetul de Partid Raional
Vişeul de Sus
Secţia Org. Cond. de Partid

NOTA
în legătură cu GAC din raionul Vişeu

1. La GAC Ieud încă nu s-a întocmit plan de muncă în vederea muncii de iarnă, iar la GAC Săliştea au plan de muncă unde sunt prevăzute muncile care vor fi efectuate în cursul iernii.
2. La GAC Ieud este în afară de agricultură şi un atelier de fierărie cu un meşter şi un ajutor, urmează să ia fiinţă un atelier pentru fabricarea oalelor de lut, meşteri în prezent se află la cooperativă, dar vor să vină în GAC un număr de 3 meşteri, însă greutatea este că nu au unelte bune, lucrează cu unelte vechi. La GAC Săliştea nu este nici o ramură de producţie auxiliară şi nici nu se semnalează vreo ramură care să ia fiinţă.
3. Pe timpul de iarnă, o parte din colectivişti vor face lucrări de amenajare, construcţii, iar o parte din colectivişti vor lucra cu caii şi boi la pădurile IPEIL-lui. La fel şi colectivişti din GAC Săliştea.
4. în urma înfăptuirii recoltei la GAC Ieud membri duc o muncă de lămurire în rândul restului de ţărani săraci şi mijlocaşi pentru a intra în GAC văzând felul cum decurge împărţitul recoltei la colectivişti. Se manifestă mulţi că şi ei se vor înscrie în GAC. Aceasta se datoreşte şi în urma prelucrărilor făcute de tov. care au popularizat cele văzute în URSS. Până în prezent sunt 6 cereri de a intra în GAC, 4 ţărani săraci şi 2 mijlocaşi.
5. La GAC Săliştea sunt 14 membri care şi-au făcut cereri pentru a intra în GAC şi chiar le-a şi aprobat adunarea generală. 7 dintre ei sunt mijlocaşi şi 7 ţărani săraci, iar 4 ţărani şi-au mai băgat cerere acum.
6. Comitetul raional PMR Vişeu a trasat sarcini fabricii IPEIL, care patronează aceste 2 GAC de a da tot concursul colectiviştilor pentru a primi lucru pe perioada de iarnă. Iar pentru a se atrage noi membri în GAC atât Comit. Raional de Partid cât şi org. de bază din GAC, duc muncă de lămurire în rândul maselor, popularizându-le munca în colectiv şi roadele bogate strânse pe urma muncii în colectiv.

Vişeu la 25 – XI
Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Doc.
SS indescifrabilă

Materialul a fost folosit în notă informativă Nr. 34/27 XI
Comunicat la PC prin teleimplimator SS indiscifrabilă

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 30 decembrie 1950
Notă în legătură cu lipsa de furaje din GAC-urile raionului Vişeu, întocmită la Secţia Organizare şi Conducere de Partid a Comitetului raional Vişeu al PMR
Fond Comitetul Judeţean Maramureş al PMR, dosar 2/1950, fila 61

PMR
Comitetul Raional Vişeu
Comisia org. de Partid

Notă
în legătură cu lipsa de furaje din GAC Raionului Vişeu

1. La GAC Săliştea de Sus Brazde unite lipsesc furaje, fân 7.500 kg, borceag 12.750 kg, paie 5.850 kg, ovăz 10.050 kg, sfeclă 29.400 kg, pleavă 4.500 kg, orz 75 kg, tărâţă 900 kg.
2. Posedă 110.000 kg fân, împrumutat de la GAC Ieud 8000 kg fân, fără de aceste 18.000 kg fân mai lipsesc cantitatea de mai sus socotită până la 15 Mai 1951.
3. S-a împrumutat de la GAC Ieud până la noile recolte, întrucât Regiunea nu dă credinţe pentru procurarea furajelor de pe piaţă. S-au luat măsuri de către biroul raional PMR pentru a contracta cu IPEIL Vişeu de a trimite GAC Săliştea oameni din Gospodărie şi atelaje, asigurând astfel munca în perioada de iarnă a membrilor şi pentru susţinerea animalelor în GAC.
4. Manifestări duşmănoase nu s-au observat în rândul colectiviştilor în urma lipsei de furaj şi cereale din GAC pentru că majoritatea colectiviştilor de la Săliştea au plecat la diferite munci din lipsă de porumb. Am intervenit la Comisia de Stat pentru Colectori pentru a debloca câte 2.500 kg de porumb lunar pentru colectiviştii lipsiţi de porumb de la Săliştea, dar până în prezent nu am primit nici un răspuns.
5. Comitetul de Partid Raional, în această problemă se ocupă îndeaproape, dându-le tot sprijinul pentru buna gospodărire a GAC.

Vişeu 30 decembrie 1950

Prim Secretar
SS indescifrabilă

Instr. Documentar
SS indescifrabilă

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeu 1951, Adresa împuternicitului Raional Vişeu către Ministerul Cultelor Date despre preoţii romano-catolici. Fond Comitetul Judeţean Maramureş al P.M.R., Dosarul 1 .1951. f. 125-129

Ministerul Cultelor
Împuternicit Raional Vişeu — Strict- Confidenţial

Către
MINISTERUL CULTELOR
Direcţiunea Împuterniciţilor

Peste: Date preoţi rom.catolici — Bucureşti

Urmare ordinului Împuternicitului regional Baia Mare Nr.195 din 20 Septembrie 1951, dau mai jos datele ce am putut obţine despre preoţii romano-catolici din raion:

Kolla Ion, capelan, Vişeul de Sus, este cetăţean străin. A renunţat la cetăţenia maghiară. În anul 1945 a fost numit profesor de religie la Liceul Piariştilor din Sighet. În 1945 a cerut cetăţenia română, dar până în prezent cererea lui nu s-a rezolvat de Ministerul Justiţiei. Comisiunea pentru Constatarea condiţiunilor de Naturalizare şi recunoaştere, unde este înregistrată cererea lui sub Nr.370 Nat.1946. pe anul trecut a avut viză de liberă petrecere de la Miliţia regională Rodna-Bistriţa.

După apariţia legii cultelor/148/ a fost mutat din Sighet la Vişeul de Sus. La Liceul Maghiar din Sighet a crescut elevi în spirit reacţionar şovinist, lucru ce se manifestă la spectacole, unde elevii lui provocau şovinismul. Din această cauză a fost izolat la Vişeul de Sus, unde şi acum duce acţiune intensă pentru catehizarea copiilor şi atragerea ţăranilor foşti greco-catolici spre catolicism. La parohia rom.cat. zilnic umblă ţărani români foşti gr.catolici. el mai duce acţiune de prozelitism. El spune că se supune regimului democrat, dar activitatea lui şi manifestarea lui este în contra regimului nostru.

Tompfli Martin, paroh Vişeul de Sus, în trecut nu am cunoştinţe şi date palpabile asupra lui din care să reiasă că ar fi avut ceva scăderi, dar în prezent are atitudine duşmănoasă faţă de statul democrat-popular, nu satisface obligaţiile faţă de stat, a ascuns vacile pentru a nu fi declarate pentru cota de lapte. Chiar din discuţii este ironic. Recunoaşte aula din punct de vedere administrativ, dar nu religios. Este şiret.

Svoboda Francisc, fost prelat papal la fosta episcopie Satu Mare, de unde a fost trimis la Vişeul de Sus, pentru a fi izolat. Este un bătrân de peste 70 ani, tremură, totuşi face slujbă în biserică. Nu aduce nici un aport pentru pace şi nici pentru treburile obşteşti.

https://biblioteca-digitala.ro

Kadar Iosif, preot la Baia Borşa, fost profesor şi director la liceul piariştilor din Sighet, unde tacit a lucrat şi consimţit cu reacţiunea. Elevii lui au primit educaţie reacţionară şovină. Totuşi a activat în Uniunea Populară Maghiară din fostul judeţ Maramureş, unde a fost vice-preşedinte şi a avut o mare influenţă în rândurile maselor maghiare din Sighet. Pentru aceasta a fost izolat la Baia Borşa, unde azi duce acţiune pentru pace şi se înţelege cu organele locale. El recunoaşte aula, din punct de vedere administrativ.

Ofrim Lupu
Împuternicit raional Vişeu

Sighet, 3 ianuarie 1951
Notă întocmită de către Comitetul de Partid Sighet privind problema naţională.
Fond Comitetul Raional al P.M.R., Dosar 21(4)/1951, fila 79.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul de Partid
Sighet
Nr. 431/1951

NOTĂ
cu privire la problema naţională.

În Raionul Sighet în cadrul populaţiei maghiare problema naţională se manifestă în felul următor:

În oraşul Sighet se manifestă prin religie, rom. cat. spunând că în trecut aveau voie să manifeste în sărbători religioase, dar azi nu le dă voie, aceasta manifestare se observă în general în rândurile populaţiei în vârstă.(Zic că nu li este permis ţinerea de procesiuni).

La fel se manifestă în comuna Coştiui, Teceul Mic şi Virişmort.

În comuna Ocna Şugatag în legătură cu închiderea minei, este un curent puternic naţional, spunând că din acea cauză a fost închisă mina că populaţia comunei este maghiară. Aceasta a fost spus de către Fejes Ştefan, Kramarik Vasile şi mulţi tov. muncitori, spunând că mina ar fi trebuit predată Ungariei că Ungaria nu are mine de sare, şi sub regimul maghiar a fost desvoltată.

UPM. combate acest curent prin, prin trimiterea activiştilor pe teren, ţinerea conferinţelor, adunări populare, popularizând avantajele care le are populaţia maghiară în RPR.

https://biblioteca-digitala.ro

În comunele ucrainene ca: Crăciuneşti cetăţeanul Semeniuc Gheorghe, Stan Vasile, Bobiniţi Lorinţ şi Bojuc Vasile vorbesc că în URSS, ţărănimea colhoznică este sub comanda armatei, când merg la dif. munci.

Tot aceste manifestări au în comuna Remeţi Mociuca Andrei, Domnici Todor şi alţi mulţi, cari au legătură cu Semeniuc Gheorghe din Crăciuneşti, acesta primind cărţi dela rudele lui din Ucraina Subcarpatică şi se documentează cu scrisori.

Tot în satul Crăciuneşti Gheulus Mihai are corespondenţă cu fiica sa din Iugoslavia şi spune că ea scrie că acolo viaţa este bună. acest tov. este şi membru de Partid.

Naţionalismul prin sionism se manifestă în rândurile evreimei prin plecare în Israil. Din 266 paşapoarte primite, cu toată munca de lămurire dusă de către membrii de Partid şi CDE nu s-au renunţat decât2. plecarea acestora este în curs. Salariaţii dela dif. intreprinderi şi instituţii nu se prea amestecă cu ceilalţi salariaţi neevrei. Fac grupuri separate la plimbări, la cinematograf etc.

Cosmopolitismul se manifestă că produsele textile sosite prin pachete din America sunt lăudat şi recomandate ca cele mai bune, incomparabile cu produsele noastre. În cercurile medicale, la unii medici se constată o serviabilă admiraţie faţă de ştiinţa medicală, de produsele medicale din apus. Dr. Kaufmman, medic stomatologic la Policlinică, ignorează complet revistele noastre, arătând admiraţia faţă de revistele străine din apus. Dr. Berger, care recomandă „vestitele" injecţii americane, încât în rândurile populaţiei medicamentele americane sunt considerate mult superior, decât cele sovietice sau ale noastre.

Pentru combaterea cosmopolitismului s-a ţinut o şedinţă largă cu medicii, şedinţa a trezit discuţii între medici, aşa că problema rămâne mereu deschisă, fiind atacat pe toate căile: presă, ziar de perete, şedinţe etc.

Org. de Partid, precum şi o parte din org. de masă se preocupă cu această problemă. De exemplu: CDE caută combaterea manifestările naţionaliste prin adâncirea luptei de clasă, demascarea elementelor reacţionare. Fr. Plug. Nu se preocupă cu această problemă.

Punctele care nu sunt arătate, nu sunt cunoscute, deci nu pot da fapte concrete.

Sighet 3 Ian.

Instr. document. Primsecretar

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 5 ianuarie 1951
Dare de seamă pe trim. IV a anului 1950 întocmit de Comitetul Raional PMR, Vişeu, Regiunea Rodna
Dosar 1/1950, filele 38-45

Dare de seamă

Activitatea biroului raional pe perioada trimestrului IV a anului 1950

Activitatea biroului raional s-a desfăşurat pe baza unui plan de muncă, plan care a fost defalcat pe probleme legat de timp şi om. La îndeplinirea planului de muncă şi la punerea lui în aplicare a fost antrenat tot activul de Partid şi activul org. de masă.

Problema luptei pentru pace. În cursul celor 3 luni s-a organizat Comitetul de luptă pentru pace raional care a dus o largă activitate pe baza unui plan de muncă bine întocmit, iar în fiecare lună s-a ţinut şedinţa unde s-a dat rapoarte de activitate şi s-a analizat munca de pe teren din raionul nostru.

La fel şi în fiecare comună şi sat din raion sunt organizate comitete de luptă pentru pace cât şi în întreprinderi şi instituţii unde în total avem 32 comitete de luptă pentru pace.

În cursul trimestrului IV s-au ţinut 3 şedinţe la centru de raion cu Comitetul de luptă pentru pace raional şi 96 de şedinţe la comune, sate, instituţii şi întreprinderi unde s-a prelucrat Rezoluţia Comitetelor de luptă pentru pace şi rezultatele Congresului Partizanilor Păcii la Varşovia.

La instalarea Sfatului Raional, în ziua de 18 decembrie 1950 Comitetul de luptă pentru pace raional a trimis o telegramă către Congresul Partizanilor Păcii din Varşovia, prin regiune şi CC unde deputaţii raionului şi-au luat angajamente că vor lupta efectiv în lupta pentru pace.

Prin comitetele de luptă pentru pace s-a încasat o sumă de bani pentru fondul mondial al păcii 116.702 lei care au fost vărsaţi pentru comitetul permanent de luptă pentru pace Bucureşti, iar în urma acesteia s-a pornit acţiunea pentru ajutorul poporului corean [...].

Îndeplinirea Planului de Stat. În sectorul industrial Planul de Stat a fost depăşit la fabrica IPEIL cu ..... Mina Baia Borşa a depăşit cu [...] fabrica Tanin a realizat [...]

Nu a îndeplinit planul fabrica [...]

Din toate acestea munca a fost mai bine organizată la fabrica IPEIL Borşa, unde muncitorii au fost mai bine îngrijiţi şi aprovizionaţi, la fel şi Mina Baia Borşa din punct de vedere a cazării muncitorilor putem spune că stau printre primele întreprinderi unde toţi muncitorii au haine de protecţie începând de la bocanci şi până la căciulă.

În ceea ce priveşte întrecerile în comună IPEIL Borşa au fost organizate pe fabrici, secţii, echipe şi individuale în mai mică măsură au fost organizate la IPEIL Vişeu, iar în ceea ce priveşte popularizarea muncitorilor evidenţiaţi în muncă la IPEIL Borşa gazetele de perete au scos în evidenţă pe cei dornici de muncă.

https://biblioteca-digitala.ro

Popularizarea s-a mai făcut prin şedinţe şi adunări cu muncitori pentru a încuraja pe ceilalţi muncitori de a munci cu dragoste pentru îndeplinirea Planului de Stat.

În ceea ce priveşte aprovizionarea cu materii prime pentru intrarea în planul cincinal fabricile din raionul nostru într-o mică măsură sunt aprovizionate cu cele necesare. membrii de Partid din organizaţia de bază din întreprinderi sunt în fruntea tuturor acţiunilor cu excepţia organizaţiei de bază din fabrica IPEIL Vişeu care cu toate că a primit ajutor din partea biroului şi activului raional totuşi în prea mică măsură munca s-a îmbunătăţit.

Sindicatul

Probleme generale

Ca o sarcină principală în problema agrară a fost terminarea campaniei de toamnă unde în această privinţă putem spune că am avut rezultate destul de frumoase întrucât recoltele au fost strânse la timp atât în sectorul socialist cât şi în sectorul particular.

O realizare a activităţii Comitetului raional de partid ca ajutorul organizaţiei de masă este că a fost realizat la timp şi depăşit cu 8%.

În fruntea acestei campanii a fost sectorul socialist care prin munca planificată a putut da dovadă de o muncă superioară pe baza îndrumării Partidului nostru. În această privinţă putem arăta comunele fruntaşe care au fost: Ieudul, Rozavlea, Petrova şi Vişeul de Jos, iar ca comune codaşe putem scoate în evidenţă comunele: Săcel, Botiza, Vişeul de Sus şi altele.

În ceea ce priveşte treierişul putem să spunem că am fost întârziaţi din cauză de lipsă de batoze şi din cauza timpului nefavorabil, ba mai mult şi din cauza neinteresării şi lipsei de control din partea secţiei agrare de pe lângă Sfatul Popular.

În ceea ce priveşte colectarea cerealelor, planul de colectări a fost neglijat atât de comitetul raional de Partid cât şi de Comisia de Stat de colectări până când am fost sesizaţi de către Comitetul regional PMR şi CC în urma căruia de abia numai în decembrie a început intensificarea muncii.

Rezultatul colectărilor pe culturi este că la grâu a fost planificat 0,1 tonă şi realizat 0,2 tone în procentaj 200%, la secară planificat 0,2 tone realizat 0,3 tone în procentaj 130%, la orz planificat 172,5 tone realizat de abia 74,9 tone în procentaj 44,4%, ovăz planificat 523,4 tone realizat 407,1 tone în procentaj de 77,7% porumb planificat 1084,9 tone realizat 219,6 tone în procentaj 20,2% la fân planificat 3458 tone realizat 687 tone în procentaj 19,8%, trifoi planificat 18,1 tone realizat 86 kg. Lucerna planificat 1,5 tone realizat nimic.

Aceste rezultate sunt tocmai ca aparatul de colectări nu a dat importanţă deosebită acestei munci de a fi la dispoziţia cetăţenilor, cazul când veneau căruţe cu cereale de la comune şi le trimiteau înapoi în aceasta şi Sfaturile populare au avut lipsuri în problema colectărilor unde încă şi în prezent sunt adunate cereale în loc să fie trimise la Baza de Recepţie.

https://biblioteca-digitala.ro

Ceea ce a dăunat în problema colectărilor a fost că în cadrul aparatului de colectări au existat frecuşuri ce se ocupau de beție de exemplu tovarăşul împuternicit când a venit beat la birou noaptea pe la 12 unde se arăta că el este cel mai mare din Vişeu, în loc să se ocupe să plătească cotele încasate la oameni cum este de exemplu la Rozavlea, Săcel, Săliştea şi alte comune unde nu s-a plătit.

La fel nu fac descărcarea cotelor de pe borderou şi îi impune pe cetățeni să aducă cereale a doua oară ca de exemplu cum s-a întâmplat cazul cu comuna Botiza şi Dragomireşti, etc. Într-adevăr a fost o greşeală a fostului județ care a impus cote nejuste neținând cont de lupta de clasă cum a fost cazul la Poienile de sub Munte, Borşa, Ruscova, şi în alte comune, însă cu toate aceste lipsuri arătate mai sus a agravat situația şi mai mult trăgând după sine o serie de greutăți.

GAC

În ceea ce priveşte sectorul socialist din agricultură în raionul nostru avem 2 Gospodării Colective din care gospodăria din Ieud este mai veche, unde s-au distribuit cerealele în anul 1950, iar Săliştea este o gospodărie nouă creată în 1950. În ceea ce priveşte munca din aceste două gospodării a adus rezultate destul de frumoase, aceia colectivişti care au muncit mai multe zile au avut mai multe rezultate, iar acei care au muncit mai puține zile au primit mai puține cereale. La distribuirea cerealelor în gospodăria colectivă Ieud s-a observat o distreță a Partidului care a fost o atmosferă sănătoasă. Văzând restul de cetățeni din această comună rezultatele muncii depuse în această gospodărie s-a reuşit pentru atragerea de noi membri în gospodăria colectivă, tot la fel în gospodăria colectivă Săliştea de Sus nefiind ajutați de Sfatul Popular comunal, din inițiativa lor proprie au reuşit să construiască un grajd nou, iar prin munca de lămurire depusă din partea raionului şi a organizației de bază din aceste două gospodării s-a reuşit ca toate vitele să fie adunate la gospodărie de către membrii din aceste gospodării. Deşi în această privință nu toți membrii din gospodărie au contribuit la îndeplinirea sarcinilor.

Secția agrară a Sfatului Popular raional nu a dat un ajutor suficient prin tehnicieni la conservarea cerealelor şi la însămânțările de toamnă. Tot în această privință nu a dat ajutorul suficient întreprinderea care patronează aceste două gospodării de exemplu IPEIL Vişeu, iar activitatea organizației de bază din aceste gospodării este slabă pentru atragerea de noi membri şi nu se ocupă de educarea membrilor din aceste două gospodării.

Problema Cooperativelor. În raionul nostru avem 20803 membri cooperatişti cu un capital social subscris de 18.350.761 lei şi capital social vărsat 13.080.688 lei. În cursul trimestrului IV la cooperativele raionului Vişeu s-au făcut 45 adunări obşteşti cooperatiste unde s-a făcut darea de seamă asupra activității cooperativelor şi planul de muncă din sarcinile avute pe trimestrul IV. la cele 45 adunări obşteşti au participat un număr de aproximativ 10500 populație.

https://biblioteca-digitala.ro

La Uniunea Cooperativelor din centru de raion sunt abonați la Scânteia un număr de 30 salariați, iar la Scânteia Tineretului 8 şi la Pentru Pace Trainică 2.

În cadrul Uniunei prin muncă voluntară s-au făcut 970 ore pe trimestrul IV, iar la cooperativele de raion 320 ore.

În raion funcționează 15 cooperative, având 9 filiale.

În decursul acestui trimestru cooperativa a fost planificată cu mărfuri industriale în valoare de 40.000.000 lei şi din care s-a distribuit prin cooperative în valoare de 32.000.000 lei.

Stocul de 8.000.000 lei reprezintă valoarea mărfurilor sezoniere.

La desfacerea produselor MAT planul a fost depăşit cu 20%.

Activitatea Organizației de bază de la Uniunea Cooperativelor s-a observat că nu îşi are rolul ei politic conducător tocmai din cauză căci unii tovarăşi membri de Partid cum este tovarăşul Sidor Apan şi ca responsabil de cadre vine la serviciu mort de beat, ce face nu se admite unui membru de Partid fiind responsabil de cadre care trebuie să fie un ochi, cel mai luminat între funcționarii acestei Uniuni. Biroul raional a ajutat pe acest tovarăş chemându-l şi trăgându-l la răspundere despre greşelile pe care le comite de repetate ori.

Întărirea vieții de Partid. Biroul raional a avut ca plan de muncă pe trimestrul, pe lună şi pe 10 zile la [...] şi secțiile unde au fost repartizate sarcini concrete pe fiecare tovarăş activist. Tovarăşii din biroul raional au participat la şedințele de secție şi au dat ajutor la întocmirea planurilor de muncă. La fel şi pentru ca organizațiile de bază comunale în raionul nostru să poată să trăiască viața de Partid, biroul raional a repartizat activul pe organizația de bază pentru a da ajutor la întocmirea planurilor de muncă şi pentru a îndruma de felul cum să-şi ducă sarcinile la îndeplinire. În această privință putem scoate în evidență ca cele mai bune organizații de bază care îşi trăiesc o adevărată viață de Partid care este organizația de bază Leordina, Vişeul de Jos, Poieni şi Rozavlea, care au înțeles cum trebuie să muncească o organizație de bază pentru ca să se observe rolul ei conducător politic în comuna respectivă.

La fel putem scoate în evidență unele organizații mai slabe care nu au înțeles să respecte planul de muncă ba nici nu îşi întocmesc plan de muncă aşa după cum trebuie să muncească o organizație de bază aşa cum este organizația de bază Botiza, Ruscova, Valea Vişeului şi chiar organizația de bază de la IPEIL Vişeu. Aceste organizații sunt în urmă cu contribuția prin care nu se simt strâns legați de Partid care nu înțeleg că a plăti cotizația este o datorie a membrilor de Partid.

Frecvența la şedințele organizației de bază din raionul nostru pe trimestrul IV am avut numai 75%, iar în ceea ce priveşte cotizația am avut 85%, unde ca exemplu bun care a ştiut să-şi achite cotizația la timp şi chiar 100% este organizația de bază Leordina.

Ajutorul dat de biroul raional, biroul organizației de bază şi a Partidului de Stat

https://biblioteca-digitala.ro

În ceea ce priveşte activitatea organizaţiei de masă şi în special a organizaţiei raionale putem spune că au muncit şi rezultatele muncii lor s-au observat tocmai datorită ajutorului pe care l-a primit din partea biroului raional şi a activului raional.

Biroul raional a dat ajutor la organizarea şi planificarea şedinţelor tocmai pentru ca să poată participa şi un tovarăş din biroul sau activul raional la şedinţele organizaţiei de masă pentru a introduce linia Partidului în rangul organizaţiei de masă. S-a dat ajutor chiar şi la întocmirea planului de muncă unde în această privinţă în mare măsură îşi respectă planul şi aduce chiar la Partid un exemplar. În această privinţă putem scoate în evidenţă în ceea ce priveşte respectarea acestor puncte org. F.P. dar care nu se ţine s-au mai bine zis nu respectă sarcinile trasate de biroul raional este org. Sindicatului Agricol şi chiar U.F.D.R. care nu aduce plan de muncă la Partid care nu vin la şedinţe la Partid când sunt chemaţi şi cu un cuvânt nu primesc efectiv ajutorul pe care îl dă biroul raional.

Este adevărat că în această parte are vină biroul raional care încă nu a reuşit ca să atragă conducerile organizaţiei de bază în jurul Partidului şi ca să vadă în biroul raional un adevărat îndrumător şi educator al organizaţiei noastre şi a meselor largi de muncitori.

În ceea ce priveşte ajutorul dat aparatului de Stat, biroul raional prin activul de Partid a îndrumat Sfaturile Populare de a munci cu dragoste pentru ca populaţia să vadă în conducerile Sfaturilor Populare adevăraţi îndrumători ai oamenilor muncii şi ca să facă o diferenţă mare între foşti primari, notari care erau în slujba claselor exploatatoare şi între actualele Sfaturi Populare care sunt alese de popor şi muncesc pentru poporul muncitor.

Controlul asupra organizaţiei de bază şi masă. Pentru a putea cunoaşte activitatea organizaţiei de bază şi de muncă până jos la comune şi sate biroul raional a organizat pe lângă activul Partidului un corp de instructori nesalariaţi care au fost repartizaţi cu sarcini concrete din şedinţele de instructaj în organizaţia de bază de la comune şi sate. Aceşti instructori la reîntoarcerea de pe teren au adus rapoarte cu problemele pe care fiecare le-au constatat în comună de felul cum muncesc organizaţiile de bază şi de masă unde aceste rapoarte au fost discutate în cadrul biroului raional şi în cadrul activului pentru ca la reîntoarcerea activului pe teren să fie în stare de a da oamenilor îndrumare pentru rezolvarea problemelor şi ducerea sarcinilor la îndeplinire.

Biroul raional a dezbătut în trimestrul IV problema Planului de Stat, a G.A.C. etc. şi a analizat munca organizaţiei de bază care au fost în fruntea tuturor acţiunilor deci pentru îndeplinirea Planului de Stat în această perioadă au fost mobilizate organizaţiile de bază şi de masă pentru a putea intra cu succes în măreţul Plan Cincinal.

Biroul raional şi activul raional pentru ca să aibă rezultate în munca lor a mânuit arma cea mai puternică critica şi autocritica însă totuşi nu a mânuit-o îndeajuns ci de multe ori am şi cocoloşit-o ca nu cumva careva dintre noi să ne şifonăm, ceea ce este una din lipsurile cele mai periculoase şi mai grave din partea noastră.

https://biblioteca-digitala.ro

Paza şi securitatea sediului de Partid. Pentru securitatea sediului de Partid şi pentru întărirea vigilenței în această perioadă a trimestrului IV s-a construit o cabină pentru portar, la fel s-a organizat serviciul de noapte din cadrul activului de Partid sunt la telefoane, la fel în ceea ce priveşte întărirea vigilenței s-a introdus până jos în organizația de bază pentru ca fiecare organizație de bază să aibă un dosar cu planurile de muncă, un registru cu procese verbale şi păstrate în locul cel mai sigur pentru ca un document de Partid să nu pătrundă în mâinile duşmanului de clasă.

Campania electorală. Sub îndrumarea Partidului nostru rezultatele în alegeri din raionul Vişeu au fost mulțumitoare, tocmai prin faptul că biroul raional a ținut în mână această muncă în strânsă legătură cu Sfatul Popular raional care a fost coordonat şi îndrumat de către Partid de felul cum să-şi ducă sarcinile la îndeplinire în acea perioadă. În această privință biroul raional a avut şi lipsuri în special în ceea ce priveşte buna desfăşurare a muncii de agitație, la fel s-a observat şi în ceea ce priveşte problema națională unde s-a început maghiarizarea nemților, adică ca copii să-i sustragă de la şcolile germane ca să participe numai la şcoli maghiare, dar biroul raional observând aceste lipsuri a luat măsuri unde s-a ținut şedințe numai cu populația germană arătându-se importanța alegerilor şi că fiecare cetățean cinstit care trăieşte în R.P.R. indiferent de orice naționalitate are dreptul să aleagă să fie ales, s-a mai ținut mitinguri unde s-a vorbit în 5 limbi, tocmai ca să se arate căci Constituția R.P.R. arată drepturile cât şi îndatoririle cetățenilor noştri cinstiți.

Problema învățământului de Partid

În cadrul activului de Partid avem organizat un cerc de studiu al P.C.B. care cu părere de rău este inexistent tocmai datorită faptului căci tovarăşul Țiplea Ilie şeful secției de Propagandă şi Agitație nu s-a preocupat mai de aproape pentru a activiza acest cerc de studiu şi pentru ca tovarăşii activişti să poată să îşi ridice nivelul politic şi ideologic, la fel în ceea ce priveşte ridicarea nivelului politic al activiştilor care este greşeala întregului birou tocmai pentru că am lăsat să treacă de pe o zi pe alta fără să ținem cont căci îndeplinirea sarcinilor nu se poate face fără un activ înarmat cu învățătura marxist-leninistă, ba chiar şi noi biroul raional sub motivul că suntem aglomerați cu munca am neglijat cititul, ceea ce nu am putut da exemplu bun de învățătură activului raional.

Pe lângă aceasta nici activiştii organizației de masă din conducerea raională nu sunt încadrați în nici într-o formă de învățământ ceea ce se observă numai în munca depusă zi de zi, putem să arătăm org. U.T.M. care are un curs seral organizat la centru de raion însă secția de agitație a Partidului nu a luat măsuri pentru organizarea propagandiştilor de a se pregăti cu lecțiile pentru a putea preda acel curs, astfel de repetate ori au fost mobilizați tovarăşi la cursuri şi nu a avut cine să predea lecțiile.

În raion, avem trei forme de învățământ: curs seral avem 4 în raion, cerc de politică curentă avem 10, iar cerc de studiu al P.C.B. avem 2 unde frecvența la aceste cursuri de învățământ este de abia de 65%. Ca exemplu bun care îl putem da pentru buna funcționare a cercului de politică curentă este în comuna Leordina şi Rozavlea, iar ca exemplu slab unde nu funcționează este la Ieud şi

https://biblioteca-digitala.ro

chiar IPEIL Vişeul de Sus. Nu putem să trecem să nu arătăm şi activitatea cursului seral de la Sfatul Raional Vişeu unde chiar vicepreşedinte cât şi preşedintele nu participă la acest curs şi tocmai în zilele acelea fixate ei îşi găsesc altceva de lucru.

În ceea ce priveşte propagandiştii acestor forme de învățământ au fost pregătiți într-un curs care l-au făcut la regiunea Bistrița de Partid, unde şi activitatea lor lasă de dorit, tocmai prin faptul că fiind trecuți printr-un curs totuşi nu înțeleg tovarăşii importanța acestor forme de învățământ care contribuie la luminarea şi ridicarea nivelului politic al tovarăşilor noştri.

În ceea ce priveşte activitatea Gazetelor de perete putem să spunem că avem un număr de 35 de raioane, iar gazete de stradă 28, însă activitatea lor nu este mulțumitoare, multe gazete de perete şi de stradă sunt cu articole vechi de câte 2-3 luni şi fără să oglindească problemele importante după specificul locului. Aceasta se datoreşte tocmai lipsei care a avut-o secția de agitație care nu a convocat comisiile de redacție pentru a le instrui mai temeinic de felul cum trebuie să funcționeze gazetele de perete şi de stradă, dar pe lângă aceasta trebuie să arătăm căci am avut şi realizări în ceea ce priveşte ținuta la raion, unde din numărul total al gazetelor 3 gazete au fost cele mai bune adică a Sindicatului Forestier, a Magazinului Crişu Alimentar şi a P.T.T. care au fost trimise mai departe la regiune pentru o altă expoziție.

În perioada trimestrului IV s-au ținut 5 mitinguri la centrul de raion cu caracter electoral.

Pentru ridicarea nivelului cultural în cadrul activului raional s-a organizat un club unde nici până în prezent nu este terminat, tocmai prin faptul că biroul raional a neglijat această problemă.

La fel şi în raion putem să spunem căci pe lângă părțile bune care sunt şi se observă pe linie culturală, sunt şi o serie de lipsuri şi a secției culturale de pe lângă Sfatul Raional unde nu controlează de felul cum funcționează căminele culturale şi nu îndrumează conducerile căminelor culturale pentru că echipele să se deplaseze dintr-o comună în alta făcând schimb de experiență.

Difuzarea presei. Pentru ajungerea cuvântului Partidului în mijlocul maselor adică pentru pătrunderea ziarelor la comune s-a observat că în prea mică măsură şi chiar cu întârziere ajung ziarele la sate, pe lângă că mai sunt abonamente mai multe introduse la comună cum este de exemplu la Ieud unde este o comună importantă şi unde este o tânără G.A.C. De abia numai 4 abonamente s-au făcut. La fel toate acestea se datorează lipsei de control din partea secției de agitație şi din lipsa de muncă de lămurire dusă din partea activului.

Învățământul public. În raionul nostru avem o lipsă de cadre de învățători în număr de 86 care desigur dăunează muncii de educare şi de creştere a tineretului.

În raionul nostru avem înscrişi elevi un total de peste 11.000 din care frecventează numai 7.700. Secția de învățământ de pe lângă Sfatul Popular nu s-a prea interesat de a controla, de a îndruma ca să crească frecvența la şcoli, nu

https://biblioteca-digitala.ro

a dat o importanță nici alfabetizării unde avem un număr de peste 20.000 analfabeți şi unde frecventează de abia numai peste 1.000.

În această privință biroul raional a dat ajutor unde a chemat secția de învățământ la Partid discutând aceste probleme, programând o serie de şedințe chiar la sediul Partidului unde s-au fixat centrele pentru analfabeți cu inspectori care vor fi, s-a luat legătura cu IPEIL pentru a face table numai pentru ca munca de alfabetizare să meargă în bune condiții, dar cu toate acestea s-a observat lipsa din partea învățământului căci tablele au stat la partid vreo 2 săptămâni până când au fost ridicate la centrele respective.

Sportul. În ceea ce priveşte dezvoltarea sportului în raionul nostru putem să dăm exemplu echipa sportivă din Vişeul de Sus, care a fost printre primele echipe pe regiune, fiind evidențiată pe regiune şi chiar decorată, dar nu este acelaşi lucru şi jos la comune unde în prea mică măsură ne-am interesat de a populariza această latură şi a introduce sportul în rândul tinerilor de la comune şi sate.

Preocuparea şi grija Partidului de oamenii muncii. Partidul nostru pentru ca oamenii muncii să poată să muncească în bune condiții s-a îngrijit de ai asigura cu cele necesare cum este de exemplu organizarea trusturilor de pâine care duce la îmbunătățirea nivelului de trai al oamenilor muncii. Mulți dintre tovarăşii noştri nu înțeleg importanța creării acestor trusturi de pâine tocmai din cauză că nu s-a dus o muncă de lămurire, de a arăta oamenilor muncii cum trăiesc muncitorii din fabrici şi uzine, care produc maşini şi unelte tocmai prin faptul că sunt îngrijiți şi bine alimentați cu cele necesare. La fel şi prin valorificarea cerealelor prin cooperație care însă mulți țărani săraci şi mijlocaşi nu sunt pătrunşi de importanța acestor valorificări. Vedem cum Partidul nostru şi prin Planul de Electrificare a adus o îmbunătățire unde prin ajutorul comitetului de Partid raional care a sprijinit acest important act unde s-a introdus electrificarea în comunele din raionul nostru cum este comuna Moisei, Dragomireşti şi Ieud.

Problema Sănătății. În ceea ce priveşte problema sănătății cunoscând specificul raionului nostru biroul raionului de partid a dat ajutorul echipelor sanitare care sunt venite pentru campania de combatere a sifilisului, tocmai pentru ca să stârpim bolile în care zac oamenii muncii din raionul nostru. Este adevărat căci avem greutăți în ceea ce priveşte lipsa de medici cum este la Borşa, unde este o comună dintre cele mai mari din raion şi nu există nici un medic tocmai din cauză că Secția Sănătății de pe lângă Sfatul Raional nu s-a îngrijit ca să completeze cel puțin unde este strict necesar nevoie de medici.

În această privință biroul raional de partid a luat contact cu regiunea şi a intervenit pentru ca să se trimită medici în comunele unde este neapărată nevoie pentru a putea mulțumi populația din punct de vedere al sănătății.

Selecționarea elevilor pentru şcoli de Partid.

În trimestrul IV am reuşit să selecționăm un număr de 20 de tovarăşi pentru şcoala țărănească, 6 tovarăşi pentru şcoala ucraineană, 1 tovarăş pentru şcoala în limba germană şi 4 tovarăşi pentru şcoala în limba maghiară care încă nu au plecat. La fel în această perioadă am reuşit să ridicăm 5 cadre în aparatul de Partid, 8 în activul organizației de masă şi 12 tovarăşi în aparatul de Stat.

https://biblioteca-digitala.ro

Am avut în această perioadă 3 sancțiuni.

Cu toate realizările care le-am avut în această perioadă în munca noastră, biroul raional a avut o serie de lipsuri. Nu am ținut activul de Partid mai de aproape, adică ca să-i atragem mai mult în jurul nostru pentru că unii activişti au avut frică să stea de vorbă cu noi. Tocmai prin faptul că la început ne-am purtat cam dictatorial, pe lângă asta nu am reuşit ca să introducem formele de învățământ în cadrul activului de partid cât şi în cadrul organizației de masă. La fel nu am reuşit ca să planificăm munca în aşa fel ca biroul raional să poată să meargă pe teren ca să poată să cunoască mai bine problemele din raion, însă cu toate aceste lipsuri ne luăm angajamentul căci învățând din lipsurile pe care le-am avut până în prezent şi fiind ajutați de Dvs. în această şedință, vom face o cotitură în munca noastră ca intrând în Planul Cincinal să putem să conducem şi să coordonăm munca în raionul nostru pentru ca îndeplinind sarcinile în bune condiții luptăm pentru construirea socialismului în țara noastră, luptăm pentru întărirea şi lărgirea lagărului păcii în fruntea căruia se afla U.R.S.S. condus de către marele Conducător, tovarăşul STALIN.

Aceste puncte au fost dezvoltate.

Vişeul de Sus, la 5 ianuarie 1951

Prim Secretar
Albu Ioan

Secretar
Soltes Vasile

Sighet, 20 ianuarie 1951
Notă întocmită de Comitetul Raional Sighet despre sectele religioase din Raionul Sighet.
Fond Comitetul Raional al P.M.R., Dosar 21(4)/1951, fila 87.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional
SIGHET
Nr. 429/1951

NOTĂ
Despre sectele religioase în Raionul Sighet

1. Față de anul trecut s-a constatat o creştere a sectanților dela 980 a crescut 1073, în următoarele comune şi sate: Valea Hotarului, Iapa, Sighet, Fereşti, Sarasău această creştere este atât la baptişti cât la Penticostaliştii zişi şi tremurătorii şi la adventiştii de ziua a7-a şi mai ales că s-a făcut diferite treceri nelegale. Pe urmă mai sunt o mulțime de

https://biblioteca-digitala.ro

Persoane care simpatizează fără să fie trecuți ca membri la aceste secte datorită faptului că aceste trei secte sunt aprobate de Ministerul Cultelor, o creştere s-a mai observat şi în comuna Săpânța la adventiştii de ziua a 7-a.

2. În ceace priveşte membrii de Partid să fie membri sectanți în prezent nu s-a semnalat decât care au fost în anul 1945 şi care în prezent nu mai simpatizează cu ei care au funcțiuni de răspundere în aparatul de Stat în ce priveşte procentajul muncitorilor sectanți sunt 25% restul sunt țărani şi intelectuali.
3. În ceace priveşte influența sectanților în rândul populației dela țară s-a observat că propovăduind diferite misticisme şi mai ales în comuna Fereşti unde sectanții tremură şi căutând de a arăta că se apropie sfârşitul lumei şi altele, prin acestea masele înapoiate țărăneşti au frică şi sunt pătrunşi de habodnicismul religios al acestor sectanți de populația dela țară într-o oarecare măsură sunt văzuți bine aceşti sectanți.
4. După cum s-a observat sectanții în general şi mai ales cei cari sunt interzişi ca martorii lui Iehova duc o propagandă subversivă destul de serioasă contra guvernului actual şi a diferitelor acțiuni ale Partidului. S-a putut observa că în comuna Săpânța la GAC. nu au trecut numai 3 adventişti iar restul comentau printre populație că nu se scriu spunând şi altele martori lui Iehova cum sunt cei din Călineşti care duc o propagandă contra GAC-ului şi mai ales că aceştia propagă izbucnirea celui de-al treilea Război Mondial, sfârşitul lumii. Prin care caută să intimideze masele țărăneşti şi care sunt cele mai înverşunate elemente şi duşmani ai Tânărului nostru Stat.
5. Caz concret ca Preşedintele Sfatului Popular din Bârsana Gogea, care le dă sprijin martorilor lui iehova şi mai ales că susține ştiind că aceştia sunt cei mai periculoşi duşmani care caută să pună piedici la toate acțiunile Partidului nostru şi Guvernului actual.

Sighet la 20 Ianuarie 1951.

Instructor Documentar:
Lang Radu

Prim secretar:

Sighet, 9 februarie 1951
Notă către Comitetul Raional Sighet privind cursurile cu activul de la țară.
Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 21(4)/1951, fila 96.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Sighet
Sect. Documentării

https://biblioteca-digitala.ro

Nr. 434/1951

NOTĂ
privind cursurile cu activul dela țară

1./ La recrutarea elevilor pentru cursul de Partid dela sate, s-a ținut am recrutat elevii numai dela sate, s-a respectat procentajul membrilor de Partid, în afară de seria III-a, unde erau nemembrii de Partid cu trei mai mulți față de procentajul.

2./ Comisia la prima serie pentru recrutarea primei seria a funcționat la a doua serie a funcționat cu lipsă, fiindcă lipseau instructorii cari au fost trimişi la şcoală, şi nu au fost alți în locul lor, la seria treia era acelaşi caz.

Din conducerea org. de bază s-au recrutat elementele cele mai bune, după cum a fost posibil, fiindcă unii au refuzat, de exemplu în com. Deseşti tov. Hotea Ilie şi Pop Ioan. În satul Crăciuneşti resp. sătesc a spus că vine la şcoală, după ce s-a început cursul a refuzat să vină.

La recrutarea elevilor nu am avut cazul cu compoziția națională, fiindcă toate comunele sunt de naționalitatea lui, şi nu sunt alte naționalități.

Nu s-au recrutat elevii mai de vârstă numai cum au fost instrucțiuni.

S-au recrutat elevii din toate unitățile socialiste din raion, din toate comunele şi sate în afară de satele Slătioara şi Glod, din cauză că sunt la o distanță mare dela şoseaua, unde trebue mers pe jos cca 10 km şi din această cauză tov. cari au fost recrutați, nu au venit.

În cursurile până în prezent nu a fost cazul că s-ar fi strecurat elemente duşmănoase.

Propagandiştii nu au fost bine pregătiți la prima serie, la a doua serie au fost cu mult mai bine pregătiți, dar au fost lipsuri că unii tov. au plecat şi nu au anunțat că vor pleca, deci programul s-a schimbat cu întârziere fiindcă lecția s-a predat la ora 11 şi nu la ora 8, când a fost fixată.

Cu cărți şi broşuri sunt asigurate dar la lecția 19 nu au decât două ziare Pacea Trainică.

Localul este corespunzător, paturile nu au toate perine.

Absolvenții cursurilor sunt întrebuințați ca secretarii org. de bază şi chiar promovați ca activişti. De exemplu Tov. Feher Petru dela PMR, Bulbuc Ioan F.P. S-au făcut demersuri la Regionala pentru a se trimite obiectele de cazare necesare (perine) încă până în prezent nu s-au primit.

Propagandiştii cari nu au fost corespunzători au fost schimbați.

Sighet la 9 Febr.1951.

Instr. cu Document.
Lang Radu

Primsecretar

https://biblioteca-digitala.ro

Proces verbal încheiat cu ocazia şedinţei cu împuterniciţii raionali şi secretarii organizaţiilor de bază din comune şi sate.
Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 20(3)/1951, filele 25-26.

Proces verbal

Încheiat la 30 Martie 1951, cu ocazia şedinţei ţinută cu împuterniciţii raionali, şi secre. Org. de bază din comune şi sate.

Au fost prezenţi: Tov. Fehervari Dezideriu, primsecr. Regional, Comitetul Raional, împuterniciţii Comit. Raional şi secr. org. de bază, cu excepţia comunelor Bocicoiul Mare, Crăciuneşti, Lunca la Tisa Virişmort, Budeşti, Sârbi, Corneşti, Văleni, Teceul Mic.
Tov. Czibulak deschide şedinţă şi salută pe tov. Primsecretar Fehervari, urmează pe urmă raportul tov. Petric, împuternicit raional în Vad, care arată că în mică măsură au reuşit să mobilizeze massele.

Arată terenul însămânţat, precum şi cel care a fost planificat, Sfatul Popular a început să fie puţin mai activ în ultimul timp, viaţa de Partid este slabă. Conducerea org. Fr. Plug. trebuie schimbată. Conducerea din comună, Comit. Executiv al Sf. Popular, Secr. Sfatului, Preşedintele Sfatului şi al Coop. şi Miliţia au băut împreună cu chiaburul Moldovan Mihai, a fost prezent şi Secr. org. de bază. Secretarul Sfatului a cumpărat dela chiaburul de mai sus o cantitate de fân pt. taurii comunei la preţ exagerat, în sumă totală de 80.000 lei.

Au pus întrebări tov. Ivanciuc, Gyulai, Pop, iar din răspunsuri a reieşit că numai 11 deputaţi sunt mobilizaţi în campania de însămânţări din cei 18.

Urmează raportul secr. org. de bază din Câmpulung la Tisa tov. Pankovici, care arată sit. campaniei de însămânţări în comună şi GAC. 10 chiaburi sunt daţi în sabotaj din comună, org. de bază este slabă, este compus din 6 bărbaţi şi 31 de femei, în majoritate vârstine(sic!), şedinţă cu deputaţii se ţin 2-3 ori săptămânal, culacii respectă şi îi e frică de Sfatul Popular Comunal, arată cum au procedat chiaburii din comună pentru a atrage pe el de partea lor, invitându-l la masă, ba şi dând un dar de 8000lei, şi cum el a anunţat înainte Partidul şi s-a dus la ei ca să ştie ce vor, numele chiaburului Kosa Emil, care pe urmă s-a şi refugiat din comună.

Din întrebările puse de tov. Demeter, Leschian, Nemeş, Ivanciuc, Petric reise că GAC. nu primeşte ajutor suficient din partea org. de bază, care este slabă, la fel nu primeşte ajutor nici dela org. de masă.

Tov. Feher, împuternicitul Raional în Strâmtura arată că bir. Org. de bază nu a avut plan de muncă, s-a întocmit acest plan, a ţinut şedinţă cu deputaţii, Sfatul Popular, şi org. de bază, trasând sarcini, repartiz. în secţii. Dela 6 dimineaţa sunt pe teren, arată sit. Însămânţării, precum şi că planul nu este real, fiindcă suprafaţa de teren fiind mai mică decât cel care figurează în scriptele

https://biblioteca-digitala.ro

cadastrale, urmează evidențierea fruntaşilor, cât şi a celor codaşi, arată că sabotorii sunt Lihet P. chiabur, care a fost demascat şi caricaturizat, Glodean St., Markis Nc.

Secr. org. de bază din Strâmtura arată că org. de bază nu a avut plan de muncă din cauză că din 27 de membrii sunt acasă numai 7, sunt greutăți cu însămânțatul din cauza lipsei semințelor.

Tov. Primsecretar Regional Fehervari arată scopul şedinței, scopul intensificării însămânțărilor, arată lipsurile în aceasta privință, precum şi motivul lipsurilor, necesitatea de a se debarasa de ele, arată mai departe importanța problemei însămânțărilor, explică intenția şi acțiunea duşmanului de clasă, critică atitudinea unor secr. al org. de bază în această privință, dând exemple concrete ca cel dela Bocicoiul Mare şi din comuna Vad, scoțând în evidență conştiinciozitatea tov. Pankovici secr. org. de bază din Câmpulung, care a demascat chiaburii, fiind conştient de luptă de clasă, accentuează necesitatea combativității față de duşmanul de clasă, întărirea luptei de clasă. Face apel secr. org. de bază de a fi în fruntea campaniei de însămânțări, şi demascarea duşmanului de clasă.

Face apel ca articolul apărut în „Pentru socialism" să fie bine studiat de secr. org. de bază şi împuterniciții raionali, pe urmă prelucrat în adunarea org. de bază, trasând sarcini concrete membrilor de partid. Să se facă plan de măsuri pentru lichidarea lipsurilor şi îmbunătățirea însămânțărilor de primăvară.

Doreşte spor la muncă.

Tov. Czibulak afirmă că vor depune toate eforturile, ca în măsura posibilităților însămânțările să fie terminate la timp şi în bune condițiuni.

Acest angajament se aprobă cu unanimitate.

La discuții au luat parte tov. Leschian, Petric, Feher, Pop, Ardelean, Nemeş, Cozuc, Berciu, Demeter, Fera, Mazăre, Bodran, Pankovici, Malina, luând angajamente pentru terminarea în timp şi pune condițiuni campania de însămânțări.

Tov. Czibulak arată părțile pozitive şi cele negative din campania de însămânțări, pe urmă trece la prelucrarea sarcinilor fixate în articolul apărut în „Pentru Socialism".

Şedința s-a ridicat la orele 13.

Primsecretar,

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 10 aprilie 1951
Notă specială în legătură cu atitudinea organizațiilor de partid față de unii preoți şi manifestările care s-au semnalat în această privință.
Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 21(4)/1951, fila 126.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional
Sighet

Notă Specială.

În legătură cu atitudinea organizațiilor de Partid față de unii preoți şi manifestările care s-au semnalat în această privință.

1./ Organizațiile de Partid nu au atitudine sau manifestări nejuste față de preoți, chiar din contră în general org. de partid în afară de câțiva membri de partid sunt ataşați bisericii şi preoților. Un caz întâmplat în comuna Ocna Şugatag unde membru de partid Kruk Zoltan care este gestionar la Cooperativă s-a manifestat înaintea femeilor care erau în cooperativă că preotul Radicsi Ştefan este un trădător al catolicilor că este un preot comunist care s-a rupt de papa, fiindcă preotul Radicsi Ştefan a fost singur din Raionul Sighet care a luat parte la conferința clerului Catolic ce a avut loc în luna Martie la Oradea.

În comuna Rona de sus unde predicatorul baptiştilor Bodnariuc Alexa a fost arestat de autorități, că s-a manifestat contra regimului şi a lansat diferite zvonuri. După aceasta arestare s-a început o campanie de strângere de semnături pentru ca individul să fie pus pe picior liber, această acțiune a fost condusă de un reacționar cu numele Ruscovan şi a fost inițiat de secretarul Sfatului Popular din Rona de sus cu numele Tomoiagă Mihai care este şi membru de partid şi a fost sprijinită de biroul Org. de bază în frunte cu secretarul Bodnariuc Nicolae.

Activiştii de partid se feresc pentru a intra în discuții pentru preoți sau în contra preoților.

2./ Preoți din Raionul Sighet în foarte mică măsură sunt întrebuințați la anumite acțiuni, fiindcă sunt chiaburii şi nu sunt ataşați regimului cum este preotul din Satul Sârbi Negruți Ioan şi Huban Anton din Satul Satşugatag cari au refuzat să primească planul de cultură, dar sunt şi preoți ataşați cari iau parte la acțiuni cum este protopopul Magdău din Sighet care este în comitetul de luptă pentru Pace care ia parte activă la şedință şi popularizează lupta pentru pace şi în biserică, la fel şi preotul catolic din Satul Virişmort care popularizează campania de însămânțări la biserică.

3./ Unii preoți au atitudine duşmănoasă față de măsurile luate de Guvern şi Partid, de exemplu preoții catolici din oraşul Sighet Protopopul Molnar, Vajda Francisc şi Szemes Francisc, cari au atâțat pe credincioşi şi în special pe femei

https://biblioteca-digitala.ro

contra celor care au semnat ca să plece delegați la Conferința clerului Catolic la Oradea, spunând în biserică că cei ce au semnat vor fi excluşi din biserică şi că au semnat pentru ruperea catolicilor de către Papa, această propagandă era dusă în special de preotul Szemesi Francisc. În Satul Coştiui preotul Boros Elek care este şi un beţiv, când s-au dus la el Torok Ioan şi Lingvai Paul delegați dela UPM ca să plece la conferința clerului catolic la Oradea, a ieşit în curte strigând să-l lase pe el să plece că el nu va lua parte nici odată nici la o conferință.

4./ Din partea preoților sunt create greutăți în ceace priveşte adunările populare de duminici, de exemplu în comuna Remeți unde la o adunare populară a cooperativei a luat parte şi preotul Pauliuc care după un timp oareşcare s-a sculat şi a părăsit sala şi după el a vrut să plece toată populația, tot odată lămureşte pe copii dela şcoală să meargă la religie de 2 ori pe săptămână la el acasă, iar preotul Szolomaier din comuna Câmpulung a prelungit liturghia când trebuia să fie o adunare populară. În oraşul Sighet preotul Szemesi a spus în biserică ca cetățeni să nu cumpere calendare dela UPM fiindcă acele nu sunt aprobate de ei şi că aceste sunt numai un fel de broşuri.

Sighet, la 10 Aprilie 1951.
Instructor cu Documentare Primsecretar.
Lang Radu

Nedatat
Notă informativă în legătură cu problema verigilor de învățământ de partid în cadrul organizației de bază în Raionul Sighet.
Fond comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 21(4)/1951, file 183-184.

Raionul Sighet

Notă informativă.
în legătură cu problema verigilor de învățământ de partid în cadrul org. de bază din raionul Sighet.

În raionul nostru în cercuri de politică curentă sunt încadrați 615 cursanți din care 210 din oraş şi 165 la sate şi comuni.

Frecvența pe raion în general este între 30-70% de expl. Org. de bază CFR depou din 58 cursanți frecventează 27, iar la CFR gară, unde din 23 frecventează 9, la aceste verigi de învățământ vin mai multe org. de baze, la fel la coop. Unitatea , unde din 42 cursanți frecventează 12, la org. de baze GAC Remeți din 11 frecventează 7, iar în comuna Bârsana până în prezent nu s-a predat nici o lecție din motivul că din cursanți o singură dată s-au prezentat 2.

https://biblioteca-digitala.ro

Cursul seral pe întreg raion sunt înscrişi 400 cursanţi din care 163 la oraş şi 137 la sate şi comuni. Frecvenţa pe întreg raion este de 35-75% de exemplu la org. de bază ca IPEIL Sighet, unde 23 cursanţi înscrişi frecventează 12-14 tov, iar în GAC Remeţi din 7 tov. frecventează 4, la IPEIL Câmpulung la Tisa din 18 înscrişi frecventează 10 tov, dar pe lângă aceasta din cadrul org. de bază comit. Raional de partid până în prezent nu s-a predat numai o singură lecţie din motivul fiindcă a fost neglijat.

În studiul Istoriei P.C.(b) al URSS pe întreg raion sunt încadraţi 200 dintre cari în oraş 154 şi 46 la comuni şi sate. Frecvenţa este 70-98% de exemplu org. de bază URCC din 19 inscrişi şi frecventează 18 tov., iar la Unitatea Sighet din 23 frecventează 19-20, la fel şi la centrala IPEIL.

În studiul Biografia tov. Stalin sunt inscrişi 234 cursanţi din care 156 în oraş şi 78 din sate şi comuni, frecvenţa pe raion general este între 50-70% expl. Org. de bază CFR depou Sighet din 35 cursanţi frecventează regulat 18 tov. iar în org. de bază Strâmtura din 16 cursanţi frecventează 11 tov. iar la Câmpulung la Tisa IPEIL din 21 frecventează 14 tov.

Org. de bază în general se ocupă în mică măsură cu mobilizare cursanţilor la diferite forme de învăţământ de partid dar pe lângă acestea avem org. de bază care se ocupă îndeaproape de mobilizarea cursanţilor ca de expl. org. de bază IPEIL centrală, URCC şi alţi şi chiar au analizat în şedinţa de birou învăţământul de partid şi au tras la răspundere pe acei care nu au frecventat la curs, dar unii nu se ocupă de aceste probleme expl. org. de bază Bârsana şi org. de bază Teceul Mic unde membrii de partid spun ca ei nu merg la curs şi să le deie pace cu învăţătură la fel se prezintă şi la Călineşti.

Metodele folosite pentru mobilizarea cursanţilor la învăţământul de partid se folosesc ca de expl. CFR Depou convocator şi anunţ şi că când va fi data viitoare, şi chiar se trece pe o tablă că în ce dată este şcoala. La fel şi la GAC Remeţi unde se face convocator şi sunt anunţaţi de către organizator când este ţinută şcoala de partid la fel la centrala IPEIL se face convocator şi chiar se duce munca de lămurire între acei tov. care nu au participat şi sunt criticaţi în şedinţa org. de bază, expl. tov. Mocoi şi Sreiber au fost criticaţi după care au luat angajament şi în prezent şi ei participă la învăţământul de partid. La sate propagandistul face convocator în felul acesta sunt mobilizaţi cursanţii.

Toate formele de învăţământ sunt asigurate în general pe raion cu material bibliografic în afară de cercul de politică curentă nu a fost asigurat când a trebuit să fie prelucrat biografia tov. Gh. Gheorghiu Dej materialul A SOSIT DUPĂ PREDARE, EXPL. CFR DEPOU NU AU 5 TOVI LA FEL ŞI 2 DIN Strâmtura în restul învăţământ este asigurat cu material.

Lipsuri în general este că nu sunt însuşite materialul de către cursanţi şi mai ales la cercul de politică curentă iar la cursurile serale în mică măsură sunt însuşite lecţiile de către cursanţi şi în mai multe locuri nu vreau să vină la cursuri expl. Bârsana şi Teceu. Propagandiştii nu dau suficient ajutor la cursanţi ca să însuşească lecţiile şi nu au cursanţi caiet de notiţe în care se notează unele probleme în timpul predării lecţiilor. Unii propagandişti nu sunt pregătiţi suficient de expl. tov. propagandist dela Remeţi Strâmtura, etc.

https://biblioteca-digitala.ro

Propagandiştii pregătirea lor se face în general la cabinetul de partid raional, unde întotdeauna se face consultaţii cu toţi propagandişti înainte de conferinţa şi seminar, iar cu cei dela sate odată pe lună. Însă sunt unii propagandişti cari nu participă la consultaţii, de expl. tov. propagandişti dela Strâmtura a lipsit de două ori, iar cel din Remeţi a fost una singură dată, la fel şi tov. din Călineşti şi Berbeşti, din aceasta cauză de multe ori propagandiştii sunt pregătiţi slabi.

Predarea şi seminarul în general este respectat în întreg raion, în afară de comunele şi sate unde de multe ori nu se respecta ora, de expl. Berbeşti, Rona de Sus, Călineşti şi alţii.

Comitetul Raional de Partid a controlat şi ajutat în privinţa învăţământului de partid în oraş şi mai puţin la sate, de expl. a pregătit propagandiştii şi se face consultaţii cu ei, activul raional de partid este repartizat la org. de baze din cadrul oraşului şi care răspunde pentru buna desfăşurare a învăţământului de partid şi totodată dau ajutor în unele probleme, care nu sunt lămurite de către propagandişti.

La învăţământul de partid dela sate mai mulţi sunt controlaşi şi ajutaţi de către instructorii zonali şi în foarte mică măsură de către activişti. În mică măsură este controlat şi ajutat de către membrii biroului raional şi mai mult de către şeful sect. prop. şi agit. care se ocupă îndeaproape cu aceasta problema.

Lipsuri: în aceasta privinţă au fost că unii activişti nu au participat la învăţământul de partid pe care a patronat, de expl. tov. Mudrea care a neglijat aceasta sarcină, nu au fost controlaţi îndeaproape verigile de învăţământ dela sate, nu au fost traşi la răspundere propagandiştii cari nu s-au prezentat la consultaţie la Cabinetul de partid,etc.

Rezultatul în general la cercul de politică curentă lecţia 5 înafară la unii cari au predat numai unul, de expl. Bârsana. Cursul seral la fel lecţia 5-a, Biografia Stalin în general lecţia 6-a, Studiul scurt al Istoriei P.C.(b) anul I. capit. III paragr.2-3, iar anul II lecţia IX paragraful 1 şi 2.

Lipsa de material la cursurile serale sate şi oraşe vol. II şi pentru cercuri de politică curentă sunt comandate dar nu le-am primit încă.

PLAN DE MUNCĂ
al ziarului Viaţa Liberă, de la data de 1 aprilie până la 30 iunie

Planul de muncă va fi axat pe problemele centrale a documentelor de partid apărute de la 1 ianuarie 1951 ca: Planul Cincinal de dezvoltare a economiei RPR/1951-55/, Hotărârea Consiliului de Miniştri cu privire la Planul de Stat pe anul 1951, Hotărârea în legătură cu campania însămânţărilor de primăvară, Hotărârea în legătură cu consolidarea şi întărirea organizatorică – economică a gospodăriilor agricole colective, de acţiunea de strângere a

https://biblioteca-digitala.ro

semnăturilor pentru un Pact al Păcii şi de întâmpinarea celei de a 30-a aniversări a partidului, precum şi de alte probleme centrale ale Partidului nostru.

Secţia „Viaţa de partid"

- Cum sprijină organizaţiile de bază campania însămânţărilor / apare în nr. 27 din 22 Aprilie – scrie tov. Gogea Mihai, membru în Biroul raional PMR.
- Răspuns la articolul critic apărut în „Pentru Socialism" privind învăţământul de partid. Apare în nr. 28 din 29 Aprilie – scrie tov. Halmaghi Maria.
- Cum trebuie întocmit un plan de muncă al organizaţiei de bază şi cum se repartizează sarcinile cu cazuri concrete din raionul nostru. Apare în nr. 29 din 6 Mai – scrie tov. Cunler – Centrala
- Cum îndrumează organizaţia de bază IPEIL activitatea organizaţiilor de masă. Apare în nr. 30 din 13 Mai, scrie secretarul org. de bază.
- Cum se pregătesc şedinţele organizaţiilor de bază, cum se întocmeşte şedinţa de zi cu zi, cu ce probleme se ocupă în şedinţe, cu cazuri concrete din raion. Apare în nr. 31 din 20 Mai, scrie tov. Cunler.
- Cum decurge învăţământul de partid în ultima fază de sfârşit de an. Apare în nr. 32 din 27 Mai. Scrie tov. Halmaghi.
- Din experienţa P.C./b/. Apare în nr. 33 din 3 Iunie – redacţia.
- Cum sprijină organizatorul de partid organizaţia de bază din G.A.C. Remeţi. Apare în nr. 35 din 17 Iunie. Redacţia.
- Cum decurge alegerea organelor de Partid în organizaţiile de bază din raionul nostru. Apare în nr. 36 din 24 Iunie. Scrie tov. Tibuleac G.
- Cum este aplicată Rezoluţia de primire de noi membri în organizaţiile de bază. apare în nr. 37 din 30 Iunie. Scrie tov. Negrea Gh.

Secţia producţie

Ştiri şi reportaje în legătură cu realizările angajamentelor luate în cinstea zilei de 8 Mai, prin urmărirea întrecerilor socialiste şi popularizarea rezultatelor.

- Se vor introduce metodele:
  - metoda Kotlear la Fabrica Unitatea, IPEIL – Sighet, IPEIL – Câmpulung la Tisa, fabrica de mobile şi perii.
  - metoda Jandarova la coop. Unitatea şi fabrica IPEIL – Sighet.
  - metoda Kuznetov la Depoul CFR, întreprinderile IPEIL şi la toate atelierele de pe lângă fabrici.
  - metoda Nina Nazavora la IPEIL – Sighet, fab. Mobile şi perii şi Unitatea
  - extinderea şi urmărirea metodei Lidiei Korabelnicova / o zi de muncă pe lună din deşeuri şi cont personal de economii.
  - aplicarea metodei sovietice Ciutchih la fabrica de perii
  - extinderea metodei de lucru în brigada la exploatările forestiere
  - reportaje de la Minele „Jneapăn"
  - urmărirea realizării Planului pe trimestru II şi a economiilor
  - pregătirile pentru electrificarea comunei Săpânţa
  - din activitatea unei grupe sindicale, de la fabrica de perii

https://biblioteca-digitala.ro

- cum lucrează agitatorul X pentru îndeplinirea sarcinilor de plan
- un reportaj din viața unui muncitor fruntaş, luptător activ pentru pace
- Urmărirea reducerii prețului de cost
- Scrisoare de la un muncitor de felul cum îşi organizează el munca
- Urmărirea disciplinei în muncă
- Urmărirea introducerii graficelor şi ținerea lor la zi
- Urmărirea valorificării deşeurilor
- Urmărirea stocajelor de materiale şi combaterea acestei tendințe
- Lupta pentru calitatea muncii
- Articol critic – De ce nu se ține evidența rezultatelor întrecerii la cooperativa „30 Decembrie".
- Articole privind sprijinirea brigăzilor de tineret şi popularizarea rezultatelor lor
- Cum decurg cursurile de calificare şi cum sunt ajutați tinerii să-şi însuşească cunoştințele tehnice
- Articol critic – Tehnicianul de la fabrica Câmpulung la Tisa nu sprijină cursurile de calificare
- Vor fi criticați cei codaşi, şi elementele indisciplinate, arătându-se că ei pun piedici în buna desfăşurare a muncii
- Cum se aplică în viață angajamentele luate prin contractul colectiv

Secția agricolă

- Introducerea unui grafic cu situația însămânțărilor.
- Ştiri din campania însămânțărilor – părți pozitive şi critici.
- Urmărirea rezultatelor întrecerii pornite în cinstea zilei de 8 Mai între Sfaturile Populare comunale.
- Se va analiza munca secției agricole raionale în campania însămânțărilor de primăvară
- Se vor urmări respectarea prevederilor Hotărârii privind campania însămânțărilor
- Se va da o atenție deosebită gospodăriilor agricole colective şi de Stat.
- Se va urmări rezultatele întrecerii între G.A.C.
- Se va urmări extinderea întrecerii între brigăzi la G.A.C. şi G.A.S. urmărind în acelaşi timp rezultatele obținute de ele.
- Se va introduce la gospodăria din Câmpulung întrecerea între brigăzi pe bază de contract
- Vom publica materiale privind realizările obținute în cultivarea zarzavaturilor şi irigării terenurilor cu resurse proprii
- Cum sunt sprijinite G.A.C.-urile de întreprinderile care le patronează
- Cum se respectă prevederile statutelor model din G.A.C.
- Vom urmări activitatea femeilor din G.A.C.
- Vom publica materiale ce demască uneltirile duşmanului de clasă de a sabota campania însămânțărilor şi a muncilor agricole de vară

https://biblioteca-digitala.ro

- Vom combate acțiunile duşmanului de clasă îndreptate împotriva G.A.C. şi în special combaterea influenței asupra femeilor
- Cum sprijină cooperativele campania însămânțărilor
- Materiale privind intensificarea schimbului între oraş şi sat
- Aprovizionarea țăranilor muncitori prin cooperative
- Achiziționări de produse agricole prin cooperative şi noi înscrieri
- Evidențierea comunelor fruntaşe în campania însămânțărilor
- Înființarea de întreprinderi anexe pe lângă G.A.C. cu sprijinul inginerilor de la secția agricolă.

Secția culturală

- Din activitatea cluburilor şi colțurilor roşii din întreprinderi şi GAC şi GAS şi felul cum urmăresc ei planul de muncă
- Activizarea bibliotecilor din întreprinderi, GAC şi GAS
- Cum se pregăteşte echipa artistică lemn forestier pentru 8 Mai
- Cum sprijină căminele culturale campania muncilor agricole
- Activitatea bibliotecilor de la sate
- Cum sunt organizate cercurile de citit pe câmp şi cercurile miciuriniste
- Urmărirea întrecerii între căminele culturale
- Cum sunt organizate audițiile la radio
- Cum funcționează echipele artistice de pe lângă cămine
- Viața culturală la GAC şi GAS
- Reportaj – Inaugurarea sediului căminului din Remeți
- Analiza campaniei de alfabetizare
- Se va urmări în continuare munca de alfabetizare în întreprinderi, GAC şi GAS
- Din activitatea căminelor culturale din cartierele oraşului
- Analiza Societății pentru răspândirea ştiinței şi culturii
- Din activitatea şcolilor, cum se pregătesc în vederea terminării anului şcolar şi cum este legată teoria cu practica
- Se vor publica materiale de analiză asupra activității gazetelor de perete şi a felului cum muncesc colectivele
- Activitatea culturală a organizațiilor de masă
- Cum sprijină gazeta de perete de la mobile întrecerea
- Scrisori de la părinții studenților aflați în URSS.
- Cronici cinematografice şi programul
- Recenzii cărți.

Secția politică

- Analiza din activitatea Sfaturilor Populare în timpul campaniei însămânțărilor de primăvară
- Din activitatea deputaților
- Din activitatea comisiilor permanente
- Cum sprijină Sfatul Popular activitatea culturală

https://biblioteca-digitala.ro

- Popularizarea muncilor voluntare pentru terminarea parcurilor în cinstea zilei de 8 Mai
- Cum luptă întreprinderile comerciale de stat pentru îndeplinirea planului şi aprovizionarea oraşului cu cele necesare
- Materiale privind valorificarea resurselor locale
- Cum sprijină Sfatul Popular GAC
- Materiale combătând birocratismul
- Conferinţe despre aplicarea metodelor sovietice organizate de ARLUS
- Cel puţin la fiecare două numere va apare material sportiv, privind carnetele de GMA, primii care vor purta insigna GMA, cum sprijină sindicatele colectivele sportive
- Din activitatea comitetului Ruso-Ucrainean
- Din activitatea comitetelor de luptă pentru pace
- Cum se pregătesc comitetele de luptă pentru pace în vederea strângerii de semnături
- Scrisori în legătură cu iscălirea Apelului pentru un Pact al Păcii
- Muncitorii de la fabrica de perii semnează Apelul
- Semnarea Apelului în cartiere şi la sate
- Apariţia lunară a unei pagini sovietice cu clişee
- Ştiri din ţările de democraţie populară
- Cronici Externe privind problemele internaţionale, demascarea aţâţătorilor la un nou război
- Articole cu demascarea clicii lui Tito
- Lupta oamenilor muncii din ţările capitaliste şi coloniale
- Ştiri cu semnarea Apelului pentru un Pact al Păcii în întreaga lume
- Ştiri în fiecare număr din URSS

Secţia corespondenţi

În fiecare întreprindere şi sat va recruta şi12 educa câte un corespondent. Lunar va avea loc şedinţa cu corespondenţii de la oraş şi sat la redacţie.

- Se vor trimite instructaje scrise şi se vor trimite răspuns la fiecare corespondenţă
- Se vor acorda prime în bani şi broşuri corespondenţilor merituoşi
- Se va populariza Congresul corespondenţilor pe ţară.

În cinstea zilei de 8 Mai în mod special redacţia noastră se va ocupa de felul cum se ţin conferinţele în legătură cu aniversarea Partidului.

- Vom publica materiale privind întâlnirile care au loc între activişti ilegalişti ai Partidului, care au stat în închisori şi lagăre, cu tineretul
- Vom publica biografii a tov. din conducerea Partidului însoţite de clişee
- Se vor urmări discuţiile ce au loc în jurul cărţilor în legătură cu lupta Partidului din ilegalitate
- Vom publica materiale de la festivităţile cu ocazia atribuirii de nume de eroi ai partidului străzilor din oraş

https://biblioteca-digitala.ro

- Vom înfăţişa sărbătoarea de 1 Mai sub semnului popularizării Partidului
- Se vor publica memorii scrise de tovarăşi ce au luptat în ilegalitate.

Pentru ridicarea nivelului politic şi ideologic şi profesional al membrilor redacţiei în fiecare zi se va face prelucrarea articolelor de fond din Scânteia, urmate de discuţii; săptămânal se vor prelucra materiale cu caracter profesional.

Sighet la 29 Martie 1951

redactor responsabil
Ştampilat SS indescifrabil

Sighet, 7 septembrie 1951
Notă cu sesizarea problemelor despre Comitetele Executive din Raionul Sighet.
Fond Comitetul Raional Sighet al P.M.R., Dosar 21(4)/1951, fila 34.

Notă
Din ziua de 7 Septembrie 1951.

Sesizarea problemelor despre Comitetele Executive din Raionul Sighet.

În baza planului de muncă Comit. Execut. trebue să ţină şedinţe săptămânal pentru a rezolva problemele comunelor şi a analiza munca membrilor săi.

Dar această şedinţă săptămânală nu se ţine regulat la toate locurile, de exemplu, cazul de la Giuleşti.

Muncile de vară treerişul nu se face în continuu din cauză că nu are batoza totdeauna ce să treere fiindcă Preşedintele şi Secretarul Sfatului este nepăsător faţă de munca, măsuri au fost luate în ziua de 7 Septembrie, când tov. Cristian Secretarul Sfatului a fost schimbat ca prim referent al Sfatului, iar Preşedintele a fost ajutat prin critică de către Sfatul Raional.

Tov. Hotea Gheorghe Secretarul Sfatului Popular din comuna Onceşti la 8-a sesiune care s-a ţinut în ziua de 2 Sept. a făcut proces verbal pe una perete al unei coli de caiet, unde se observă că sesiunea nu a decurs în bune condiţiuni, nu s-au discutat campania de toamnă. Măsură a fost luată a fost întrebat de Raion, s-a pus motivul că nu a participat nimeni din partea Raionului.

O altă slăbiciune al Comit. Executiv că nu ţin disciplină în muncă nu vin regulat la Sfat şi în acest fel nici restul salariaţiilor nu sunt controlaţi şi traşi la răspundere. Cazul din comuna Călineşti în ziua de 29 August tov. Secretar în loc să dea ajutor să meargă treerişul şi batoza să nu stea, tov. secretar Pop

https://biblioteca-digitala.ro

Gheorghe a fost găsit din partea tov. Hotea Gheorghe delegatul raionului că a fost la pescuit. Aici batoza a stat din cauză că nu a avut ce treera.

În felul acesta se prezintă lipsurile, unde trebuie luate măsuri pentru înlăturarea acestor lipsuri.

Problemele UTM.

La Raionul UTM. Tov. Matica Vasile membru de Partid Şeful Sect. de Carnete şi Statistică în ziua de 2 Sept. a fost rămas singur la raionul UTM şi a fost găsit că şedea pe şezlong în sediul UTM cu o fată utemistă cu mâinile cuprinse după cap, de tov. Buzatu Ioan munceşte la ziarul local Sighet.

Măsura a fost luată de bir. Raional al UTM şi a fost criticat.

O altă problemă, Secretarul UTM din Teceul Mic Filip Ioan care umblă pe stradă beat în ziua de 2 Septembrie fiind cavaler de onoare, dar a fost ajutat de tov. Secretar Raional UTM. Tov. Stoica, a plecat acasă.

Manifestări duşmănoase.

În ziua de 5 septembrie lângă hala de bere Strada I.V. Stalin, s-a găsit o lozincă scrisă cu creion chimic în limba maghiară pe un sfert de coală de hârtie, trăiască Truman, a fost observat de Secr. Org. de bază din Strâmtura care a anunțat securitatea, cazul este cercetat că de cine a fost afişată.

Sighet la 7 Septembrie 1951.

Primsecretar

Instr. document,

Sighet, 24 septembrie 1951
Notă înscris cu privire la măsurile luate de Comitetul raional de partid în ce priveşte Hotărârea C.C. asupra muncii pe tărâmul construirii GAC şi întovărăşirilor.
Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, fila 52.

P.M.R.
Comitetul Raional Sighet
Sectorul Documentar

NOTĂ ÎN SCRIS

Cu privire la măsuri luate de comitetul Raional de partid în ce priveşte Hot. C.C. asupra muncii pe tărâmul construirii Gospodăriei Agricolă Colective şi al întovărăşirilor.

Ptr. aceasta comitetul raional a luat următoarele măsuri:

https://biblioteca-digitala.ro

Comitetul raional a prelucrat cu întregul activ raional şi cu conducerea org. de masă şi în data de 22 septembrie a.c. cu biroul org. de bază de la sate şi comune din întregul raion, după care urmează ca birourile org. de bază să prelucrează cu întregul org. de bază în adunarea generală şi să întocmească plan de muncă cu sarcini concrete pe fiecare membru de partid.

Org. de masă a prelucrat în câteva comune şi sate şi urmează să prelucrează în cel mai scurt timp.

Org. F.P. în raionul frontul plugarilor munceşte foarte slab motiv că nu este numai un singur activist în raion şi la comuni activitatea org. F.P. este foarte slabă de expl. în comuna Budeşti şedințe nu a fost de două luni şi nici activistul de la raion nu s-a deplasat în acestea comisia ca să dea ajutor în munca lor. – la fel şi în comuna Glod, Teceu, Lunca şi Văleni.

Org. de bază nu dau suficient ajutor la org. de masă în majoritatea comunelor şi sate, exemplu: în comuna Remeți org. de bază nu participă la şedințele org. de masă, nici un tov. dela bir – sau chiar membrii de partid. La fel şi org. de bază din Teceul, Deseşti, şi alte.

În satul Teceu, unde secr. org. UFDR spunea că nici un ajutor nu primeşte din partea membrilor de Partid în munca ei.

UPM, din această comună nici nu cunoaşte Hotăr. C.C. în legătură cu GAC şi întovărăşiri.

Această situație se prezintă şi în alte locuri cum este la Ocna Şugatag, Bocicoiul Mare.

În ceea ce priveşte pregătirea campaniei de toamnă în raionul nostru se prezintă în felul următor:

În majoritatea org. de bază au plan de muncă, cu sarcini concrete la membrii de Partid şi unii membri de Partid au luat angajamentul că vor fi în fruntea acestei campanii.

În org. de bază din Vad tov. Trifoiu Laurențiu a luat angajamentul că va controla repararea uneltelor agricole.

În org. de bază Săpânța Bir. Org. de bază împreună cu Comit. Executiv al Sfatului Popular au luat Hotărâre că dela 24 până la 27 Sept. a.c. vor duce munca de lămurire între cetățeni ca să recolteze porumb pe o suprafață de 60 ha. Pentru ca să poate începe la însămânțările de toamnă.

Pentru înlăturarea acestor lipsuri şi anume ca org. de bază să ajute org. de masă, Biroul Raional a prelucrat aceasta problemă în bir. Org. de bază dela sate şi comune în ziua de 22 Sept. a.c. unde a arătat concret cum trebue să dea ajutor org. de masă.

S-a convocat la Sfatul Popular Raional o şedință cu preşedinții şi secretarii org. de bază dela GAC. existente, Dir. şi secr. org. de bază din întreprinderi care patronează GAC existente, Direc. şi secr. org. de bază care patronează comunele, unde se pune baza pe de noi GAC.

A fost citită Hotăr. C.C. cu construire de noi GAC. şi întovărăşiri, iar tov. Secretar Negrea a făcut un rezumat legat de specificul raionului Sighet, aceasta a fost urmată de discuții şi propuneri.

https://biblioteca-digitala.ro

În lumina Hot. C.C. al PMR din 18.9.1951, şedinţa a luat câteva puncte de hotărâri în vederea întăririi GAC. existente şi înfiinţării de alte noi.

Sighet la 24 Septembrie 1951.

Instr.Document. Primsecretar,

Sighet, 30 septembrie 1951
Notă înscris referitoare la comentarea împărţirii avansurilor în G.A.C-uri de către ţărani.
Fond Comitetul raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, fila 53.

P.M.R.
Comitetul Raional
Sighet

Notă înscris

În legătură cum a fost comentată împărţirea avansurilor în G.A.C.-uri de către ţărani din comuni şi sate.

Împărţirea avansurilor este bine comentată de către ţărani care au asistat la împărţirea avansurilor expl. în comuna Giuleşti după împărţirea s-a înscris mai mulţi în G.A.C. la fel şi org. de bază sau membri de partid au luat angajamentul că se vor înscrie toţi în G.A.C. la fel şi în comuna Bârsana şi Rona de jos unde s-a înscris mai mulţi ca să intra în G.A.C.

Abateri în acestea privinţă nu a fost.

Manifestări în acestea privinţă s-a observat în câteva comuni de către duşmanul de clasă/ expl. în comuna Vad, Săpânţa şi Bârsana unii spuneau că acei au primit avans în data acei care au primit cel mai mult şi cei care au primit puţin nu s-a data în acelaşi dată.

Comitetul raional a luat măsuri pentru combaterea acestui prin activist care au combătut şi arătat adevărul şi a fost prelucrat în org. de bază ca membri de partid să combată.

Sighet la 30 Sept. 1951

Instruct. Documentar Primsecretar.

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 8 octombrie 1951
Notă înscris în privința muncii politice a organizațiilor de bază pentru crearea a noi gospodării colective.
Fond Comitetul raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, filele 56-57.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
COMITETUL RAIONAL SIGHET

NOTĂ ÎNSCRIS

În privința muncii politice a organizaților de bază pentru cererea de noi Gospodării Colective.

Organizațiile de bază în general se ocupă cu această sarcină pentru creearea de noi Gospodării Agricole Colective. De exemplu: Org. de bază Vad, membrii de Partid care sunt înscrişi în Gospodărie Colective au luat angajamentul ca în cinstea zilei de 7 Noemvrie vor duce munca de lămurire ca fiecare să lămurească câte un tovarăş pentru a intra în Gospodărie Colective. Organizația de bază din Comuna Bârsana unde majoritate membrilor de Partid se ocupă cu aceasta sarcină şi duce munca de lămurire în această privință. La fel şi Organizația de bază Giuleşti, unde membrii de Partid care sunt înscrişi depun munca ca să lămurească pe ceilalți membrii de Partid ca să intre în Gospodărie.

Organizația de bază din Comuna Crăciuneşti membrii de Partid se preocupă îndeaproape de aceasta sarcină pentru creerea de noi Gospodării.

Planurile de muncă speciale în această privință organizațiile de bază nu au. Însă în Planurile de Muncă pe trim IV. este cuprinsă sarcina de crearea noi Gospodăriile Colective de Exemplu:

Org. de bază Giuleşti, Bârsana, Vad şi Rona de Sus.

Agitatorii în general se ocupă cu această sarcină mai ales în Comuna Bârsana şi Vad. Organizația de bază din Comuna Vad a analizat munca agitatorilor. În această privință pentru crearea de noi Gospodării Colective. La fel şi Giuleşti.

Ajutorul Organizațiilor de bază din partea Comitetului Raional primesc prin activişti şi instructori Raional care se deplasează în acest org. de bază şi se ocupă deaproape cu membri de Partid. Şi tot odată tov. Secretar cu problema agrară se ocupă cel mai mult cu aceste org. de bază în special unde sunt perspective de creearea noi Gospodării.

Organizațiile de masă în general se ocupă în mică măsură la fel şi Sfaturile Populare însă avem organizația frontul Plugar din Comuna Bârsana care se ocupă şi depune munca de lămurire care ajuns ca până în prezent a intrat 24 tov. ca să intre în Gospodărie Agr. Colective, membrii al Frontului. La fel şi Org. Frontului Budeşti care se ocupă îndeaproape cu această sarcină.

Organizațiile de masă în general nu au Plan de Muncă pentru crearea noi Gospodărie Colective afară de Org. Frontului Bârsana.

Metode folosită în această privință sunt: Munca de lămurire unde sunt arătate succesele obținute de Colhozurile din Uniunea Sovietică şi de

https://biblioteca-digitala.ro

Gospodăriile Agricole Colective din Republica Populară Română. Tot odată din aceşti Comuni au fost trimis tovarăşi în Gosp. Col. înființată când au fost repartizarea avansurilor. După care a fost arătat, popularizat recoltele obținute de aceste Gospodării, față de Gospodăriile private. Popularizând în acelaşi timp şi cantitățile primite de avans de către tov. membrii colectivişti.

Comitetul de Partid în aceasta Comuna a trimis cei mai buni activişti, instructori voluntari şi agitatori ca să ducă munca de lămurire între membrii de Partid şi nemembrii de Partid la fel membrii Biroului Raional de Partid se ocupă îndeaproape cu aceşti org. de bază.

Rezultatul obținut până în prezent sunt după cum urmează comuna Vad, 17 Comuna Bârsana 38, Comuna Giuleşti 8, Călineşti 16, Budeşti 27, Rona de Sus 20 Crăciuneşti.

Sighet la 8 Octomvrie 1951.

PRIMSECRETAR, Instrct. Documentar,

Sighet, 26 octombrie 1951
Notă în legătură cu munca politică a organizațiilor de bază pentru crearea de noi G.A.C-uri şi întovărăşiri.
Fond Comitetul raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, fila 58.

PMR. Comitetul Raional Sighet.

Notă
în legătură cu munca politică a org. de bază pentru creiarea de noui GAC. şi întovărăşiri.

Org. de baze în general unde este perspectiva de a înființa noui GAC depun o muncă satisfăcătoare, de exemplu org. de bază Rona de Sus şi Budeşti se preocupă cu această problemă, şi caută să lămurească pe cetățeni, însă nu toți membrii de Partid.

La fel şi la org. de bază Bârsana membrii de Partid se preocupă cu această problemă şi duc munca de lămurire între cetățeni.

Plan de muncă special în această privință nu are numai org. de bază Budeşti, cu sarcini concrete la membrii de Partid, pentru atragerea mijlocaşilor în GAC. în care este antrenat şi corpul didactic însă la restul org. de baze este prevăzut în planul de muncă trimestrial, exemplu: org. de bază Giuleşti, Bârsana şi Vad.

Agitatorii se ocupă cu această sarcină mai ales în Budeşti şi Bârsana, iar restul în mai mică măsură. Atmosfera este bună în rândurile agitatorilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Din partea Comit. Raional primesc ajutor prin activişti şi instr. voluntari, când se trimit agitatori pe teren în aceste comune se trimit agitatori cei mai buni, pentru a duce munca de lămurire în această privință.

Org. de masă în mică măsură se ocupă cu aceasta problemă, la fel şi Sfaturile Populare, org. Fr. Pl. Din Bârsana şi Budeşti depun cea mai mare muncă, la fel şi UFDR din Rona de Sus, unde secretara a luat angajament că va depune cea mai mare muncă pentru lămurirea femeilor de a intra în GAC.

Org. de mase în general nu au plan de muncă special în aceasta privință, afară de Fr. Pl. din Bârsana şi Budeşti.

Atitudinea conducerii org. de mase pentru colectivizare în general este bunişoară, ex. Rona de Sus, Vad, Bârsana, iar la Giuleşti este slabă, spunând că atunci se vor înscrie când se vor înscrie şi alții, la fel şi unii deputați, dar mai în mică măsură.

Metodele folosite în această privință sunt: arătarea succeselor colhozurilor din URSS şi ai GAC din țara noastră şi chiar raionul nostru şi munca de lămurire sunt popularizate avansurile tov.lor colectivişti, conferințe cu caracter agricol zootehnic date de inginerii sec. Agricole etc.

Comitetul de Partid Raional trimite cei mai buni activişti instr. raional în aceste comune pentru ducerea muncii de lămurire.

Rezultatele obținute până în prezent sunt:

În comuna Budeşti s-au înscris în GAC.	41
Crăciuneşti	7
Vad	18
Bârsana	38
Călineşti	16
Giuleşti	18
Rona de Sus	21

Sighet la 26 Oct. 1951.

Instr. Document,

Primsecretar,
Laza Gavril

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 26 octombrie 1951
Raport asupra activității organizațiilor de bază din Raionul Sighet pentru constituirea de GAC-uri.
Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, fila 60.

COMITETUL RAIONAL SIGHET
SECȚIA AGRARĂ

RAPORT
Asupra activitatea noilor GAC-uri în Raionul nostru
care sunt prevăzute pentru înființare.

De exemplu: privitor la activitatea acestor org. de bază în această direcție problema GAC-ului se frământă mai mult în Comuna Budeşti, Com. Rona de Sus, şi în comuna Vad. Iar în celelalte Comune activitatea organizațiilor de bază şi de masă este slabă, nu se pune un accent mai mare pe linia aceasta deoarece nu avem activist permanent în comunele aceste. Şi ar fi necesar de a se trimite organizator în aceste comune unde este prevăzut înființarea noi GAC-uri.

Numărul membrilor înscrişi cu cereri semnate şi de soțiile lor se prezintă felul următor: De exemplu:

1./ Comuna Budeşti	40 familie cu cereri complectate şi semnate.
2./ Comuna Rona de sus	20 " "
3./Comuna Vad	18
4./Comuna Călineşti	14
5./Comuna Giuleşti	8
6./ Comuna Bârsana	34

Dintre care sunt numai 17 familie cu cereri semnate de soții iar 17 nu sunt complectate şi de soțiile lor.

7./ Comuna Crăciuneşti: unde nu avem nici până în prezent numai o singură cerere complectate.

Sighet la 26 Octombrie 1951.

ŞEFUL SECȚIEI AGRARA,

Sighet, 12 noiembrie 1951
Notă în legătură cu munca politică a organizațiilor de bază pentru crearea de noi G.A.C-uri şi întovărăşiri.
Fond Comitetul raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, fila 65.

Comit. Raional de partid
Sighet Sect. Documentar

https://biblioteca-digitala.ro

NOTĂ
În legătură cu munca politică a org. de bază
ptr. creierea noi G.A.C. şi întovărăşiri.

Org. de bază în general unde sunt perspective de creierea noi G.A.C. se pune munca satisfăcătoare în afară de org. de bază Crăciuneşti unde membri de partid în mică măsură se ocupă cu acestea sarcină în org. de bază din Budeşti şi Bârsana se ocupă mai de aproape de acestea sarcină şi caută să ducă munca de lămurire între țărănimea ptr. a intra în G.A.C. însă nu toți, în org. de bază Vad unde s-a înscris 7 membri de partid duc munca de lămurire şi între ceilalți membri ca să intre în G.A.C. şi între cetățeni.

Plan de muncă în acestea privință nu are numai org. de bază Budeşti unde fiecare membru de partid ptr. aduce munca de lămurire în rândurile cetățenilor ca să intre în G.A.C. iar la ceilalți Org. de bază sunt cuprinse în planul de muncă trimestrial.

Agitatori în comunele Bârsana şi Budeşti depun muncă în această privință iar în restul comunelor slab fiind nici ei nu s-au înscris în G.A.C. Atmosfera în rândurile agitatorilor este bună.

Comitetul raional de partid dă ajutor prin instructori raional de partid care se ocupă mai de aproape de aceşti org. de bază şi dau tot ajutorul în munca lor, în această privință.

Org. de mase în mică măsură se ocupă cu această sarcină, la fel şi Sfatul Popular în afară de Sfatul Pop. Bocicoiul Mare, care nu are o preocupare cu această sarcină, însă Sft. Pop. Bârsana şi Budeşti se ocupă şi chiar depun accent pentru înființarea GAC. la fel şi org. Fr. Plug. dela aceştea două comune.

Org. de mase nu au plan de muncă special în această privință, în afară de Fr. Plug. Budeşti şi Bârsana.

Atitudinea conducerii org. de mase pentru colectivizare este bună, de exemplu, Rona de Sus, Bârsana, Vad şi Budeşti, în afară de Preşed. Fr. Plug. din comuna Vad, care nici el însuşi nu s-a înscris până în prezent în GAC, spunând că se va înscrie când se vor înscrie şi mai mulți, la fel şi deputații în majoritate, spun că se vor înscrie când se vor înscrie şi mai mulți.

Metodele folosite în această privință: sunt arătate succesele colhozurilor din URSS şi al GAC. din țara noastră şi din raionul nostru şi superioritatea muncii în GAC. şi sunt popularizate avansurile din GAC. din raionul nostru, la data de 11 Nov. Au fost trimişi din 4 comuni cetățeni în comuna Câmpulung la Tisa, unde au văzut rezultatele muncii în GAC.

Comitetul Raional de Partid trimite instructorii raionali şi instr. nesalarizați, cari patronează aceste org. de baze pentru a duce munca de lămurire în rândurile țărănimii pentru a intra în GAC.

Rezultatele obținute până în prezent sunt:

Comuna Călineşti	16,
Budeşti	41,
Bârsana	38,
Rona de Sus	21,

https://biblioteca-digitala.ro

Giuleşti 16,
Vad 21,
Crăciuneşti 7 înscrişi în GAC.

Sighet la 12 Novembrie 1951
Instr. Document, Primsecretar

Sighet, 8 decembrie 1951
Notă în legătură cu desfăşurarea acţiunii de colectare a produselor agricole în Raionul Sighet.
Fond Comitetul Raional al P.M.R. Sighet, Dosar 22(5)/1951, filele 67-68.

P.M.R.
Comit. Raional
Sighet

NOTĂ
În legătură cum se desfăşoară acţiunea de colectare a produselor agricole în raionul nostru.

Comitetul Raional de partid în ziua de 5 Dec.1951 a convocat o şedinţă unde a luat parte activul de partid, cond. Org. de masă, comit. executiv sfat raional, comd. miliţiei raionale şi justiţia şi s-a prelucrat situaţia colectării în raionul nostru, după care s-a împărţit în fiecare comună câte un tov. sau doi şi au primit instructaj cum trebuie să muncească pe teren şi cum să ducă munca de lămurire între ţărani săraci şi mijlocaşi ptr. ca să terminăm colectare în acest interval, tot odată membri de birou şi activul raional care se deplasează pe teren duc munca de lămurire şi antrenează pe membri de partid în această acţiune.

Org. de bază în general se ocupă în de aproape cu această sarcină în afară de câtva care se ocupă slab (ca de exempl. Org. de bază Budeşti, C-lung, Săpânţa şi Deseşti unde majoritatea membrilor de partid sunt încadraţi în colective şi duc munca de lămurire în rândurile ţăranilor săraci şi mijlocaşi ptr. predarea cotei.

Atitudinea membrilor de Partid faţă de colectări în general pe raion în afară de câţiva, de exemplu: În comuna Strâmtura, unde un singur membru de Partid a spus că el nu predă cota, că nu are, însă în realitate are, la fel trei tov. din comuna Călineşti, care tot în această situaţie sunt.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe întreg raion nu a predat cota 9 membrii de Partid, însă sunt între aceşti, cari nu au predat numai laptele de vacă, măsuri nu s-au luat de către org. de baze asupra acestor tov.

Org. de mase în general se ocupă cu această sarcină într-o măsură satisfăcătoare, însă sunt org. de mase, care se ocupă slab, de exemplu: Sarasău şi Giuleşti, aceasta este din cauză că org. de bază nu au căutat să antreneze în această problemă.

Atitudinea conduc. Org. de mase în general este satisfăcătoare.

Sfaturile Populare Comunale în general se ocupă îndeaproape de această sarcină, de exemplu: comuna Câmpulung unde Comit. Executiv şi unii deputaţi şi funcţionarii Sfatului Pop. sunt încadraţi în echipe şi duc munca de lămurire în rândurile ţăranilor săraci şi mijlocaşi în privinţa predării cotei. La fel şi în comunele Budeşti, Deseşti, Rona de Sus şi alţii, însă avem Sfaturi Pop. Comunale, ca de exemplu Călineşti, unde Sfatul Popular nu dă suficient ajutor în această direcţie, la fel în comuna Onceşti, unde chiar preşedintele nu-şi dă interesul şi cu delegatul trimis din partea Sfatului Pop. Raional tov. Panu cari la orele 7 seara se găsesc în pat. La fel şi Sfatul Pop. din comuna Strâmtura se ocupă slab cu această sarcină.

Deputaţii în general pe raion se ocupă în oareşcare măsură cu această sarcină, însă sunt unii cari sunt desinteresaţi de această sarcină, de exemplu deputata Pop Anuţă din comuna Bârsana, care refuză această sarcină.

Lipsuri şi greutăţi: În această direcţie sunt că unii delegaţi nu-şi dau interesul faţă de sarcinile ce au, de exemp. Tov. Bozai care de două zile este pe teren şi nu a depus nici o muncă, acest tov. este funcţionar la Sfatul Pop. Raional. La fel tov. Panu care este delegat la comuna Onceşti, în loc să facă faţă sarcinilor s-a dus cu şeful miliţiei să bea. La fel unele Sfat. Nu-şi dau interesul faţă de această sarcină.

Greutăţi: În unele locuri ţăranii săraci şi mijlocaşi, care au produse şi refuză categoric predarea.

Manifestări duşmănoase în această direcţie s-a semnalat în comuna Budeşti, satul Breb de către chiaburul Hotea Ioan, care a spus că trebue de dat cota pentru cincinal.

Sighet la 8 Decembrie 1951.

Instr. Documentare, Primsecretar,

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 3 decembrie 1951.
Proces verbal încheiat în şedinţa Comitetului Raional de Partid Sighet având ca obiect raportul în legătură cu dezvoltarea economică a GAC-ului şi un raport asupra măsurilor luate pentru îmbunătăţirea situaţiei în comunele ucrainiene.
Fond Comitetul Judeţean P.M.R. Maramureş, Dosar 20(3)/1951, filele 149-152.

Proces verbal

Încheiat la data de 3 Decembrie 1951 în şedinţa ordinară al biroului PMR. Raionul Sighet.

Sunt prezenţi:
Tov. Czibulak Gavril, primsecretar
Tov. Laza şeful sect. de Prop. şi Agit.
Tov. Viciocean membru în birou
Tov. Polianka I.
Au mai fost prezenţi la şedinţă:
Tov. Pazdera Al. Instructor Regional
Tov. Godja şeful Sect. Agricolă Raională
Tov. Hriţian, organizator GAC. din Sect. Agric. Raională
Tov. Coroli I. Secr. C.D.R.U.
Tov. Czibuleak deschide şedinţa la orele 6,30 cu următoarea ordine de zi

1./ Raport în legătură cu dezvoltarea economică a GAC.
2./ Raport asupra măsurilor luate pentru îmbunătăţirea situaţiei în comunele ucrainiene.

Intrând în primul punct din ordinea de zi tov. Godja şeful sect. Agricol Raional arată că în raionul nostru sunt 3 GAC. cu 317 familii, cu 592 braţe de muncă. Au 9 brigăzi. În cursul lunei octombrie la acesta GAC s-au mai înscris 4 familii.

În urma [...] Hotărârei C.C. al PMR din 18 Septembrie s-a observat o îmbunătăţire la GAC. La Câmpulung s-a reuşit să ridice numărul celor cari vin la muncă la 140 dela 60. Aici s-a realizat o fermă de vaci şi o fermă de oi. La GAC. Săpânţa şi Remeţi sunt în curs de construire două grajduri. Munca în GAC.-uri este organizată pe brigăzi, însă colectiviştii trec dela o brigadă la alta. Inventarul viu şi mort este repartizat pe brigăzi, însă nu s-a dat în primire fiecărui colectivist. Consiliile de Conducere şi Preşed. GAC. nu au prestigiul dorit în faţa membrilor. Schimburile de teren ocazionate de comasare au fost lichidate. Organizatorul Raional în prezent este la GAC.-uri. Îndrumătorul Contabil la fel în permanenţă a dat ajutor GAC. Tehnicienii au ajutat GAC.-urile, în special GAC. Remeţi de [...] Chirilă atât tehnic, cât şi organizatoric.însă sunt şi lipsuri, fiindcă unele GAC. nu au fost ajutate tocmai când avea mai mare nevoie de Sect. Agricol din cauza neplanificarea muncii. Sect. Zootehnic prea puţin ajutor a dat GAC.-urilor.

https://biblioteca-digitala.ro

În complectare tov. Hriţan organiz. GAC. arată că la Câmpulung şi Remeţi îngrijirea animalelor lasă mult de dorit, tehnicianul zootehnic dela Sect. Agrară nu-şi dă interesul în această problemă. Conducerea GAC. din Câmpulung nu dă importanţă problemei de construcţii în aşa fel ca fondul alocat pentru acest scop să fie folosit. La Săpânţa Preşedintele nu ştie să coordoneze munca GAC. Sunt furturi în cadrul GAC. Secr. org. de bază ascunde lemne în curtea lui, Organizatorul Malina s-a transformat în Preşedinte.

Arată mai departe că nu există colaborare între el şi Tov. Godja [...] Agrară, care nu coordonează munca în cadrul Sect. nu controlează tehnicienii, aceştia stând în birou aproape toată săptămâna în loc să se deplaseze pe teren, în concluzie arată că nu a primit nici un ajutor dela tov. Godja.

La întrebările puse de tov. Viciocean, Polianka, Pazdera, Coroli şi tov. Czibulak, s-a răspuns de către tov. Godja, reieşind următoarele: Din cauză că fondul de deplasare a Sect. este deja terminat, şi din cauza lipsei mijloacelor de transport tehnicienii nu se deplasează în măsură dorită pe teren. Nu s-a ţinut şedinţă specială în Sect. cu tehnicienii privind problema întăririi GAC.-urilor. În privinţa vânzărilor de terenuri, proprietatea lui, declar că 3 iug. a donat cumnatului lui, încă în 1949, iar 3 fărtaie arabil a vândut acum cumnatului cu 30.000 lei, din care nu li s-a plătit numai 15.000 restul de 15.000 lei urmează să-i fie plătit în termen de două luni. Alţi bani nu a luat pentru pământ. La întrebarea insistentă a tov. Czibulak, dacă nu a mai primit alţi bani rezultând din vânzarea pământului, a răspuns că în 1949 a primit jumătate din recolta de mere, fiindcă el a curăţat pomii, în 1950 nu a primit nimic, iar în acest an având intenţia să-şi modifice locuinţa unde stă a primit ceva material, dar nu l-a folosit ci a vândut pentru 34.000 lei, din care 15.000 a dat cumnatului. În anul 1948 a schimbat o bucată de pământ dela Valea Hotarului cu unul dela grădina Morii.

Nu a participat la nici o GAC. la prelucrarea Hot. C.C. din 18 Sept. Nu cunoaşte activitatea brigadierilor din GAC. situaţia că la Săpânţa în loc de 32 ha au fot însămânţate numai 18 ha nici în prezent nu este clară. Arată mai departe că nu-şi poate duce munca în bune condiţiuni, fiindcă având sarcini multiple de Partid, este foarte preocupat cu aceste sarcini, se pierde, se desorientează în muncă. Cere să fie ajutat, prin a se lua din sarcinile repartizate.

La discuţii tov. Viciocean este de părere că tov. Godja nu [...] de sit. de pe teren, nu a ajutat organizatorul GAC., munca tehnicienilor este superficială în GAC., ei nu sunt îndrumaţi şi controlaţi de tov. Godja. Propune tov. Godja să fie mai energic, mai hotărât faţă de tehnicienii secţiei, tov. Hriţan să se preocupe cu brigăzi din GAC.

Tov. Laza consideră că Sect. Agr. Şi tov. Godja nu au dat ajutor suficient GAC.-urilor, unii ing. se ocupă cu procurarea de alimente când se deplasează, în loc să ajute GAC. cu îndrumări practice. Lipseşte buna organizare a muncii în cadrul Secţiei, propune să fie controlaţi tehnicienii, propune mai departe ca tov. Godja să analizeze dacă a fost destul de sincer în faţa biroului Raional, în problema vânzării terenurilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Tov. Polyanka propune ca tov. Godja să se ocupe mai mult cu GAC. să fie mai energic, întărind autoritatea lui, să țină legătură mai strânsă cu Sect. Agr. PMR.

Tov. Pazdera consideră că realitatea de pe teren nu este cunoscut de către tov. Godja, propune să se ocupe mai mult cu această problemă, tehnicienii să fie luați mai scurt, consideră că este o sabotare că în loc de 32 ha s-au însămânțat 18. Nu este colaborare între tov. Godja şi tov. Hrițan. Problema vânzării pământurilor, duce la scăderea prestigiului tov. Godja. Propune: ținerea şedinței de analiză cu tehnicienii, sancționând pe ei dacă este cazul, să fie studiat Hot. C.C. din Sept., tehnicienii să fie mai mult pe teren, să se studieze posibilitățile de desvoltare a GAC., tehnicienii să țină şed. de instr. cu brigadierii din GAC.

Tov. Czibulak este de părere că raportul tov. Godja a fost superficial, necunoscând situația de pe teren, dovedeşte că deşi a fost criticat în repetate rânduri nu ia în serios această problemă, nu simte responsabilitate față de munca sa. Arată că meritele din trecut nu sunt suficiente, dacă nu se depune muncă serioasă în prezent. Este de părere că tov. Godja nu a fost sincer în problema proprietății private, şi arată că cel care nu este sincer nu poate duce lupta deplină pentru construirea socialismului. Sunt dovezi concrete că tov. Godja a vândut terenuri, arată svonurile nesănătoase care s-au creat [...] în urma acestui fapt, precum şi în legătură cu tov. Ivanciuc, care tot acest lucru a făcut.

Propune preocupare serioasă privind desvoltarea GAC., terminarea construcțiilor, folosind fondurile existente, verificarea sit. membrilor cari nu vin regulat la muncă, încadrarea nouilor colectivişti activi.

În cadrul punctului doi din ordinea de zi tov. Coroli arată că după trimiterea instr. raional PMR, munca politică s-a îmbunătățit în comunele ucrainene.

La Lunca la Tisa problema Căm. Cult. Nu este rezolvată, problemele în cadrul Coop. la fel nu sunt rezolvate, fiindcă materialul de construcție cerut de populație prin Coop. nu s-a adus. Populația nu este aprovizionată cu mărfuri ca petrol, sare etc. activitatea org. de bază şi a org. de mase s-a îmbunătățit, la fel s-a îmbunătățit şi viața culturală, au echipe lor culturale proprii. S-a deplasat o echipă culturală al Lic. Ucrainean.

La Bocicoiul Mare activitatea Sfatului Popular s-a îmbunătățit, în Sfat există o clică duşmănoasă formată din secretara şi câțva referenți noui angajați, dealtfel unul din ei este proprietar de batoză, altul speculant. Preşedintele Sfatului a căzut sub influența acestei clici, în special a secretarei. S-a înființat sect. ucraineană la şcoală, dar nu este înzestrat cu cele necesare.

La Crăciuneşti org. de bază este desorganizat, secretarul şi membrii de birou sunt plecați la şcoală, org. de bază nu are prestigiu, sunt inactivi, propagandistul Marusciac un element cu morala stricată, a fost închis pentru jaf, viața culturală în măsură mică s-a îmbunătățit, au fost deplasați echipe cult. din oraş în cursul lunei Oct. de trei ori, sesizările asupra duşmanilor de clasă făcute la Raionul PMR. nu s-au rezolvat. Problema în Coop. la fel este ca la Lunca la Tisa.

https://biblioteca-digitala.ro

La Rona de Sus este problema economică foarte grea, populația este nemulțumită pentru oprirea transportării alimentelor din alte raioane ei neavând teren cultivabil suficient, respectiv recoltă suficientă. Populația nu este aprovizionată cu porumb numai pentru câteva zile. Sc. de alfabetizare pentru Cicl. II nu este terminată din cauza lipsei materialului lemnos. Sunt lipsuri în aprovizionarea cu lemne de foc a populației, cer admiterea strângerii uscăturilor din pădure.

La Remeți Sfatul este descompus, secr. plecat la şcoală, lipsesc referenții, Căminul Cultural nu este terminat, conferințe sau adunări se țin pe pod, sub aer liber, Sect. de Artă şi Cultură nu s-a ocupat de construirea Căm. Cult. La GAC. atmosfera este că cei cari au muncit sunt mulțumiți cu împărțirea produselor. În GAC. nu s-a muncit organizat destul de bine.

S-au pus întrebări de tov. Viciocean, Laza, Polyanka, Pazdera şi tov. Czibulak, iar din răspunsurile a reieşit că: În legătură cu distribuirea ajutorului de alimente la Rona de Sus a fost svonul că dacă cineva iscăleşte tabelul, însemnează că s-a înscris în colectiv, deci populația nu a vrut să iscălească tabelul. Tov. Mazar, activistul C.C. al C.D.R.U. este tov. bun, cinstit, însă are slăbiciunea că bea, deci nu are nici un prestigiu față de populație. Babineți din Crăciuneşti este reacționar, coadă de topor a chiaburilor, caută de a zădărnici toate acțiunile. Cuvântarea tov. Beria nu a fost prelucrat din partea Comit. Dem. Ruso-Ucrainean.

La discuții tov. Viciocean spune că problemele în legătură cu Coop. să fie sesizate la Sect. Economică PMR., pentru a lua măsuri, Tov. Polyanka căzând sub influența tov. Năsui care a protejat cunoscuții lui la Sfatul Bocicoi în loc de un membru de Partid propus de tov. Viciocean a numit pe tov. secretară actuală, care este cu morală stricată şi chiar ca atitudini duşmănoase. Propune schimbarea ei.

Tov. Laza consideră că C.D.R.U. nu s-a ocupat în suficientă măsură că problemele culturale în comunele ucrainene, propune rezolvarea problemei materialului lemnos necesar terminării Căm. Cult. Tov. Mazar este bețiv, nu are prestigiu în comunele ucrainene.

Tov. Polyanka arată că Sfatul nu a reuşit de a creşte cadre corespunzătoare, propune ca tov. Coroli să se ocupe de această problemă.

Tov. Pazdera indică C.D.R.U. să ajute org. de baze şi mase din comunele ucrainene, arată comportarea tov. Mazar, care este bețiv şi minte, secretara dela Bocicoiul Mare necorespunzătoare, aici sunt referenți elemente dubioase, la fel şi în Remeți, propune că C.D.R.U. se ocupă cu toate problemele.

Tov. Czibulak consideră că dacă Bir. PMR. Raional şi Sfatul Raional s-ar fi ocupat mai îndeaproape cu problemele existente, s-ar fi putut face mult mai mult în comunele ucrainene, de exemplu în Remeți, în problema terminării Căm. Cult. Sfatul în loc să fi dat ajutor, a împiedicat această lucrare, atrage atenția tov. Polyanka asupra acestei probleme, propune o muncă intensă de lămurire pentru lămurirea cetățenilor din comunele ucrainene de a se încadra în muncă, chiar şi în alte localități, în loc de a sta acasă, consideră necesar procedeul folosit la

https://biblioteca-digitala.ro

Remeți, față de dușmanul de clasă. Adică pe baza dovezilor concrete înaintează la Trib. Militar. Considera necesar schimbarea imediată a secretarei dela Bocicoi şi activizarea org. de bază.

Se trece la analiza sarcinilor trasate în şedința precedentă, se constată că din prima problemă punctele 2, au fost rezolvate, iar punctul 1 este în curs de rezolvare, iar în problema doua punctul 2 s-a îndeplinit, iar 1 şi 3 nu.
Pentru îmbunătățirea muncii s-au luat următoarele:

Hotărâri

Problema GAC.

1./ Sfatul Popular Raional să instruiască tehnicienii, cari vor fi admişi la GAC. pentru a întocmi un plan amănunțit în legătură cu efectuarea lucrărilor de iarnă (construcții, repararea uneltelor, înființarea noilor secții). Răsp. Tov. Polyanka, termen 15 Decembrie a.c.

2./ Sfatul Popular Raional, ajutat îndeaproape de Sect. Economică Agr. [...], va lua măsuri pentru înlăturarea materialului de construcție,[...],meseriaşi, pentru terminarea grajdurilor până la 30 Ianuarie 1952. Răsp. Tov. Polyanka, şi tov. Viciocean.

3./ Sect. Economică Agrară va da ajutor îndeaproape Comisiei pentru verificarea situației membrilor din GAC şi a problemelor economico-organizatorice ale acestora. Pentru acest scop Comisia va ține şedință de analiză săptămânal, unde va participa tov. Viciocean şi tov. Polyanka.

4./ Se va intensifica munca de lămurire politică în vederea pregătirii Congr. Fruntaşilor din GAC, pregătindu-se angajamentele din partea fiecărui GAC. răspunde tov. Laza şi tov. Viciocean.

Problema comunelor ucrainene.

1./ Pentru îmbunătățirea situației economice în comunele ucrainene se va intensifica munca de lămurire în vederea încadrării oamenilor capabili de muncă în producție la IPEIL,[...],etc.

2./ Se va intensifica munca în vederea terminării Căm. Cult. Din Remeți şi Crăciuneşti, a dispensarului din Rona de Sus, cel mai târziu o [...] 20 Ianuarie 1952. Răsp. Tov. Polianka.

3./ Sfatul Popular Raional va lua măsuri ca până la 25 Decembrie să organizeze conducerea sfatului din Bocicoi şi Remeți, înlocuind secretara şi un număr de referenți. Răspunde tov. Polianka.

4./ Pentru intensificarea muncii culturale (activit. Căm. Cult., alfabetizarea şi învățământ), în comunele ucrainene, vor trimite în fiecare săptămână agitatori instruiți special şi amănunțit cu probleme specifice în comunele ucrainene. Răsp. Tov. Laza.

Se stabileşte ordinea de zi a şedinței viitoare:

https://biblioteca-digitala.ro

1./ Analiza muncii C.D.E. în rândul populației evreieşti pentru combaterea emigrării. Raportor tov. Waldemann.

2./ Analiza muncii Comit. de Luptă pentru Pace.

Şedința s-a ridicat la orele 24.

Primsecretar,

Bucureşti [1951]
Sarcinile şi atribuțiunile împuterniciților Inspectoratului Cultelor
Fond Comitetul Județean PMR, Maramureş dosar 1/1951, filele 8-10

INSPECTORATUL CULTELOR

SARCINILE ŞI ATRIBUȚIUNILE ÎMPUTERNICIȚILOR

Ministerul Cultelor are 18 împuterniciți, câte unul de fiecare regiune, care sunt organizați în cinci grupe de regiuni, după raza de activitate a celor cinci mitropolii ale Cultului ortodox (Bucureşti, Sibiu, Timişoara, Craiova şi Iaşi).

Împuterniciții au următoarele

Sarcini

1).- Supraveghează felul în care se manifestă cultele pe regiuni şi dacă activitatea lor este în conformitate cu legile țării;

2).- Primesc reclamațiunile din partea cultelor, referitoare la neînțelegerile ivite între acestea şi organele locale ale puterii de Stat şi participă la justa lor soluționare;

3).- Contribuie la coordonarea activității cultelor cu munca şi acțiunile regimului de democrație populară, urmărind antrenarea clerului în lupta pentru pace, la susținerea campaniilor agricole şi a sarcinilor cu caracter obştesc.

Pentru ducerea la îndeplinire a acestor sarcini se fixează următoarele:

Atribuțiuni

1).- Să cunoască situația cultelor din regiune, cu structura lor organizatorică şi activitatea deserveților lor;

2).- Să țină pe regiuni evidența parohiilor şi a tuturor unităților religioase pe culte;

3).- Să țină contact cu organele de conducere ale regiunii şi să cunoască problemele ce se pun pe scara regională şi locală în legătură cu cultele;

4).- Să țină contact permanent cu organele de conducere ale fiecărui cult pentru rezolvarea problemelor ivite în legătură cu deserveții cultelor, evitând amestecul direct în treburile religioase;

https://biblioteca-digitala.ro

5).- Să cunoască bine organele de conducere ale cultelor pe regiuni şi raioane şi să dea tot sprijinul conducerilor ierarhice (episcopi,etc.), pentru ca aceste posturi să fie ocupate de elementele cele mai cinstite şi mai apropiate de regim;

6).- Să cunoască pe raioane felul de manifestare a reacţiunii din rândul deserveţilor de culte şi efectele produse de această manifestare în sânul cultelor;

7).- Să cunoască bine elementele cinstite şi democratice din rândul clerului şi împreună cu conducerea cultelor, să susţină lupta lor pentru demascarea şi izolarea reacţiunii din sânul deserveţilor de culte;

8).- Să se informeze în mod sistematic şi din timp asupra acţiunilor mai importante ale cultelor, ca: hramuri, pelerinagii, sfinţiri de biserici, etc. şi să le comunice Ministerului;

9).- Să cunoască baza economică a cultelor şi să se informeze asupra felului cum îşi adună veniturile (băneşti sau în natură) deserveţii lor şi despre atmosfera ce se creează prin aceasta, în rândul credincioşilor, faţă de regim;

10).- Să cunoască felul cum se face catehizarea de către toate cultele;

11).- Să supravegheze dacă curentele interzise de culte, care se bazează pe misticism bolnăvicios ca : Oastea Domnului, Detaniştii, etc., găsesc sprijin şi din partea unor deserveţi de culte;

12).- Să cunoască activitatea mănăstirilor şi să susţină înfiinţarea de ateliere şi introducerea vieţii de obşte în ele; să supravegheze felul cum se respectă prevederile legale de recrutare în monahism, precum şi normele stabilite pentru deplasările călugărilor în afara mănăstirilor;

13).- Să cunoască şi să supravegheze activitatea asociaţiilor, aşezămintelor, ordinelor şi congregaţiilor din cadrul diferitelor culte;

14).- Să cunoască şi să supravegheze funcţionarea şcolilor de învăţământ pentru pregătirea personalului cultelor, precum şi a cursurilor de îndrumare preoţească,

15).- Să cunoască pe acei deserveţi de culte care au o atitudine ostilă înfiinţării de întovărăşiri agricole şi de G.A.C. şi să aducă la cunoştinţa conducerii cultului respectiv aceste cazuri;

16).- Să cunoască şi să supravegheze lucrările adunărilor generale, conferinţelor şi consfătuirilor locale ale cultelor, precum şi hotărârile acestora;

17).- Să supravegheze mişcările religioase neautorizate, semnalând manifestările lor organelor locale şi Ministerului;

18).- Să semnaleze Ministerului măsurile, ce eventual s-ar lua în sânul unor culte, de natură să împiedice pe credincioşi să-şi îndeplinească îndatoririle cetăţeneşti.

Metodă de lucru

1).- Să păstreze legătura strânsă cu Partidul şi cu organele puterii locale de Stat pentru a-şi putea întocmi planul de muncă de aşa natură ca să cuprindă toate problemele din sectorul său;

https://biblioteca-digitala.ro

2).- În fața organelor locale de Partid şi a puterii locale de Stat, împuternicitul nu trebuie să apară ca reprezentant al vreunui cult, dar nici nu trebuie să se erijeze în adversar al lor;

3).- Fără să încalce principiile de libertate religioasă, să încerce a vedea politic orice manifestare de cult şi să-i sesizeze formele şi tendințele;

4).- Să nu aibă atitudini ostentative față de deserventii cultelor şi să le câştige încrederea, fără a se abate de la poziția principală în munca sa;

5).- Fără să se amestece în treburile interne ale cultelor, printr-o atmosferă de bună colaborare, trebuie să arate conducerii cultelor cazurile concrete de atitudine dușmănoasă față de Stat ce s-ar ivi în rândul clerului şi să-l ajute să le combată,

6).- Să-şi concentreze atenția asupra activității protopopului şi a componenței clerului pe raion:

Cum munceşte protopopul;

Cunoaşterea elementelor care desfăşoară activitatea dușmănoasă în rândul clerului;

Cunoaşterea elementelor cinstite şi apropiate de regim, care au nevoi de sprijin politic pentru a duce lupta împotriva elementelor reacționare din rândul clerului.

7).- În sprijinirea permanentă şi sistematică a elementelor Cultului respectiv.

I.Ce este Ministerul Cultelor

Ministerul Cultelor este organul prin care Statul supraveghează aplicarea dispozițiunilor legale, referitoare la viața religioasă. Legea fundamentală a Republicii Populare Române – Constituția din 13 Aprilie 1948 – între drepturile fundamentale ale cetățenilor enumeră libertatea de conştiință şi libertatea religioasă care sunt garantate de Stat.

O consecință a acestor libertăți constituționale este dreptul pentru cultele religioase de a se organiza şi de a funcționa pe întreg teritoriul R.P.R.

Modul de organizare şi funcționare a cultelor religioase este arătat în Decretul nr.177 din 1948.

Ministerul Cultelor este serviciul public, care are chemarea de a garanta exercițiul libertăților constituționale, cu privire la libertatea religioasă. În acest scop, Ministerul Cultelor are o serie de sarcini prevăzute sumar în art.1 din Decretul nr.37 din 1949.

II.Ce sunt împuterniciții Ministerului Cultelor şi rolul lor

Pentru îndeplinirea sarcinilor sale, Ministerul Cultelor, pe lângă direcțiile şi serviciile din Administrația Centrală, a înființat pe 1 Ianuarie 1950 şi organe locale, care reprezintă Ministerul cu privire la problemele privitoare la libertatea conştiinței şi libertatea religioasă. Aceste organe locale ale Ministerului fac legătura între organele locale ale puterii de Stat şi organizațiile religioase ale

https://biblioteca-digitala.ro

cultelor religioase. Organele Ministerului poartă denumirea de împuterniciți ai Ministerului Cultelor, fiind salarizați din categoria X-XI (inspectori).

Pentru a corespunde funcțiunii lor, împuterniciții Ministerului Cultelor trebuie să-şi cunoască bine îndatoririle. Aceste îndatoriri sunt unele permanente, altele periodice şi altele întâmplătoare sau speciale.

Înainte de a trece la enumerarea sarcinilor, subliniem că aceştia trebuie să aibă în vedere totdeauna şi să urmărească:

1).- Să cunoască temeinic politica Guvernului față de culte;

2).- Să cunoască bine toate dispozițiunile în vigoare referitoare la libertatea religioasă;

3).- Să aibă un nivel politic ridicat, pentru a putea să înțeleagă această politică şi dispoziţiuni şi pentru a se orienta pe teren;

4).- Aceasta înseamnă că:

Fără a încălca principiile de libertate religioasă, să ştie să vadă politic orice manifestație de cult, să-i sesizeze formele şi tendințele, precum şi cauzele social politice;

Să nu aibă atitudini ostentative şi să inspire încredere.

5).- Să informeze întotdeauna Ministerul la timp, corect şi complet;

6).- În fața organelor locale ale puterii de Stat sau în fața organelor locale de Partid, el nu este un reprezentant al vreunui cult, dar nici nu trebuie să se erijeze în adversar al lor.

III.Politica Guvernului față de culte

Pentru a vedea just problema libertăților religioase din R.P.R. dăm în cele ce urmează rezultatul articolului apărut în ziarul „ Scânteia" cu data de 22 Februarie 1949 (nr.1357), intitulat „ În chestiunea libertății religioase".

Regimul de democrație populară respectă cu strictețe libertatea de conştiință şi libertatea de exercitare a cultelor religioase. Oficierea nestânjenită a slujbelor religioase este asigurată şi garantată de lege.

Manifestările de ură religioasă sau de prigoană pe motive religioase sunt oprite şi pedepsite.

Este oprit orice act care jigneşte sentimentele religioase ale credincioşilor.

Sunt de asemenea oprite orice privilegii sau discriminări dintre cultele recunoscute de lege, toate fiind socotite egal îndreptățite şi bucurându-se de egală libertate.

Legea nu face şi nu permite nici o ştirbire a drepturilor cetățeneşti pe motive religioase.

Regimul de democrație populară recunoaşte adânca deosebire între concepția ştiințifică a materialismului dialectic şi istoric asupra originii lumii, a originii vieții, a cauzelor diverselor fenomene ale naturii şi ale societății şi între concepția religioasă. El însă se ridică hotărât împotriva ideii pseudo-revoluționare aşa zisei „interziceri" a religiei în societatea socialistă. O asemenea idee care ar pune pe primul plan deosebirile religioase în locul deosebirilor politice ar fi profund dăunătoare unității clasei muncitoare şi luptei revoluționare de clasă.

https://biblioteca-digitala.ro

Totodată regimul de democrație populară privește ca intolerabilă folosirea de către dușmanii săi a sentimentelor religioase ale credincioșilor, cu scopul de a împiedica cimentarea unității politico-morale a poporului muncitor și a slăbi eforturile unite ale oamenilor muncii în vederea construirii socialismului. Aceasta înseamnă că regimul de democrație populară nu poate admite că anumiți clerici sau credincioși să desfășoare o activitate politică, reacționară sub masca religioasă. De asemenea nu poate fi admisă răspândirea și cultivarea unor prejudecăți și vederi mistice – cum ar fi fatalismul, pasivitatea, resemnarea în fața greutăților, care nu au nimic comun cu credința religioasă. Asemenea vederi urmăresc doar a dezorganiza eforturile creatoare ale oamenilor muncii.

Împuterniciții Ministerului Cultelor trebuie să cunoască bine prevederile constituționale cuprinse în art.27 din Constituția R.P.R.

„ Libertatea conștiinței și libertatea religioasă sunt garantate de Stat.

Cultele religioase sunt libere să se organizeze și pot funcționa liber dacă ritualul și practica lor nu sunt contrarii Constituției, securității publice sau bunelor moravuri.

Nici o confesiune, congregație sau comunitate religioasă nu poate deschide sau întreține instituții de învățământ general, ci numai școli speciale pentru pregătirea personalului cultului sub controlul Statului.

Biserica Ortodoxă Română este autocefală și unitară în organizarea sa.

Modul de organizare și funcționare a cultelor religioase va fi reglementat prin lege."

De asemenea împuterniciții trebuie să cunoască bine atitudinea regimului nostru de democrație populară în problema învățământului public. Legea nr.175 din 3 August 1948 prevede:

a). Învățământul public este laic (art.1)

b). Învățământul public este organizat exclusiv de către Stat, pe baze democratice populare și realiste-științific (art.1)

Ca o urmare a acestor principii, nici un cult sau nici o unitate religioasă nu poate deschide instituții de învățământ general.

De asemenea, pornind de la faptul că numai biserica, nu și școala, este locul de exercitare a religiei, nu s-au mai prevăzut ore de religie în programa școlilor.

Școala a rămas nu numai cu misiunea ei de a da generațiilor tinere cunoștințele generale de cultură și de știință, de a ridica nivelul cultural al întregului popor, de a da țării specialiști în toate domeniile și de a da tineretului o educație bazată pe ideile progresului pentru a deveni un cetățean conștient și activ al R.P.R.

Tot ca urmare a acestor principii, toate școlile de învățământ public, cu toată averea lor, pe care unele le aveau, au fost luate pe seama Statului, prin legea nr.176 din 3 August 1948.

https://biblioteca-digitala.ro

Organizarea şi funcționarea cultelor – Decretul nr.177 din 1948 pentru regimul general al cultelor religioase.

Ministerul Cultelor Decretul nr.37 din 1949, pentru organizarea şi funcționarea Ministerului Cultelor.

Statutele şi schemele de organizare a celor 13 culte recunoscute.

Statutul Federației reprezentative a cultelor evanghelice recunoscute din R.P.R.

Probleme în legătură cu unificarea celor două biserici româneşti Decretul nr.350 din 1948 pentru fixarea situației de drept a fostului cult greco-catolic.

Hotărârea Consiliului de Miniştri nr.10 din 1949 pentru încetarea activității unor ordine călugăreşti romano-catolice.

Cele două moțiuni ale şefilor de culte (Iunie 1949-Noiembrie 1950).

Trecerea registrelor de stare confesională la oficiile de stare civilă. Decretul nr.153/950, M Of.nr.57/950.

Decizia pentru recunoaşterea Vicariatului Ortodox general ucrainian, dată de Ministerul Cultelor nr.34.695/949.

Comitetul Catolic de Acțiune.

Decizia de recunoaştere a Comisiei interimare a Statutului romano-catolic dată de Ministerul Cultelor sub nr.21.372.

Epurarea bibliotecilor bisericeşti. Adresa circulară a Direcției Secretariatului 1592 din 14 Decembrie 1950.

Reglementarea contribuției benevole la colectele publice bisericeşti, adresa circulară a Dir. Secretariatului 36.437/1332/25/ XI.1950.

Combaterea gândacului de Colorado şi importanța controlului plantelor solanee (cartofi, vinete, etc.). Adresele circulare 452/950 din 11 Mai 1950 şi 21.700 din 27 Iunie 1950, date de Dir. Secretariatului.

Folosirea gratuită a imobilelor bisericeşti de către preoții diaconi, cântăreți în cuprinsul cultelor a căror statute prevăd acest lucru. Adresa circulară a Dir. Secretariatului 8097 din 5 Mai 1950.

Publicațiile Ministerului Cultelor.

Orice alte circulări şi instrucțiuni, sau orice alte probleme sau dispoziții ce vor fi comunicate de Ministerul Cultelor.

Măsuri pe linia democratizării clerului

1).- Democratizarea personalului din Ministerul Cultelor.

a).- Au fost înlocuiți, din conducerea superioară a Ministerului Cultelor, oameni ai vechiului regim. În schimb au fost recrutați noi funcționari în vârfurile

https://biblioteca-digitala.ro

Ministerului. Astăzi ambii consilieri ministeriali – foşti secretari generali – şi toţi conducătorii direcţiilor sunt membri de Partid.

b).- S-a creat Corpul Împuterniciţilor, compus la început în majoritate din membri de Partid, iar acum în urma reorganizării în totalitatea lui.

2).- Primenirea cadrelor bisericeşti

a).- În noile condiţii create de regimul de democraţie populară cultele şi-au primenit ierarhiile superioare. Astfel B.O.R. şi-a schimbat în mare măsură componenţa Sinodului, alegând episcopi noi şi înlăturând pe alţii. Cei noi aleşi corespund mai bine bunelor raporturi ce trebuie să existe între biserică şi Stat.

b).- Reducerea numărului Eparhiilor de la 18 la 16 şi apoi la 12.

c).- Au fost caterisiţi fostul mitropolit Visarion Puiu şi preoţii: Gâldău, Leu, Burducea, fugiţi în străinătate.

d).- A fost ales Teofil Herineanu la Roman, dintre foştii greco-catolici, pentru sudarea reîntregirii B.O.R. din Ardeal.

e).- Au fost retraşi din armată foştii confesori militari.

f).- S-au ales noi consilii parohiale la fiecare parohie şi s-au primenit consiliile şi adunările eparhiale.

g).- S-au numit protopopi din persoane mai indicate.

h).- S-a îndepărtat, mai în urmă, episcopul Popovici de la Oradea (de către Sinod).

3).- Dizolvarea unor asociaţii cu caracter religios.

a).- A fost dizolvată Asociaţia Generală a Clerului Ortodox, condusă de preoţi reacţionari.

b).- S-a dizolvat fosta Uniune a Preoţilor democraţi condusă pe vremuri de Burducea.

c).- Au fost dizolvate asociaţiile: „Oastea Domnului" şi „Patriarhul Miron", precum şi orice reuniuni, societăţi sau asociaţii care funcţionau pe lângă parohii.

4).- Reorganizarea învăţământului religios

a).- Reforma învăţământului public.

b).- Şcoli pentru deserventii cultelor.

c).- Cursuri de îndrumare la toate cultele.

Ds1/1951 I.T.C. f1-7.

V. Sarcinile Împuterniciţilor

Sarcini cu caracter permanent. În mod concret, împuterniciţii Ministerului Cultelor vor urmări următoarele probleme în cadrul însărcinărilor permanente:

a).- Referitoare la structura cultelor şi la activitatea tuturor unităţilor şi organelor lor.

1).- Cunoaşterea structurii organizatorice a tuturor cultelor, schemelor de unităţi administrative şi schemele de personal bugetar din circumscripţia sa;

2).- Să cunoască şi să supravegheze toate hotărârile şi lucrările organelor reprezentative ale diferitelor culte, precum şi lucrările adunării

https://biblioteca-digitala.ro

generale, conferinţelor şi consfătuirilor locale ale acestora, luând după putinţă, parte la ele.

3).- Să cunoască şi să supravegheze întreaga activitate, a mănăstirilor, a asociaţiunilor, a ordinelor şi congregaţiunilor şi a aşezămintelor din cadrul diferitelor culte.

4).- Să cunoască şi să supravegheze organizarea şi funcţionarea şcolilor de învăţământ pentru pregătirea personalului cultelor, precum şi a cursurilor de îndrumare preoţească.

5).- Se va interesa de sursele materiale ale fiecărui cult şi de modul cum se obţin.

b).- Referitoare la doctrina şi tendinţele lor de evoluţie

1).- Să cunoască doctrina şi istoricul (în special la noi), a diferitelor culte, precum şi păturile sociale în care fiecare din ele are mai mare răspândire, culegând date statistice cât mai aproape de realitate.

2).- Să supravegheze şi să informeze la timp Ministerul, ori de câte ori e pe cale a se produce sau se produc manifestaţiuni cu aspect mistic (teofanii, practici nesănătoase, etc.) precum şi procesiuni, colportaj ilicit de obiecte religioase, etc. În cazul acesta contravin legilor Statului, ordinei publice şi bunelor moravuri sau dispoziţiunilor ce i-au fost comunicate.

c). – Referitoare la atitudinea cultelor faţă de Stat şi faţă de ţelurile regimului nostru politic.

1). – Să supravegheze şi să semnaleze Ministerului atitudinea organelor locale ale cultelor (religioase) în problema gospodăriilor agricole colective şi în general în problema extinderii sectorului socialist la sate, ţinând în această privinţă legătură cu organele locale ale puterii de Stat.

2).- A semnala Ministerului Cultelor actele de prozelitism. De asemenea va semnala Ministerului Cultelor şi actele de ură confesională sau de jignire a sentimentelor religioase, ori de câte ori organele de cult reclamă astfel de cazuri.

3).- A semnala toate măsurile luate de organe ale cultelor de natură a stânjeni libertatea de conştiinţă şi libertatea religioasă a cetăţenilor, cum şi libera exercitare a drepturilor cetăţeneşti.

4).- A semnala Ministerului toate măsurile din partea organelor de cult şi orice manifestări din partea credincioşilor vreunui cult, care ar urmări sustragerea da la datoriile cetăţeneşti.

5).- Să observe şi să informeze Ministerul cum îşi organizează cultele catehizarea. În această privinţă ei trebuie să aibă în vedere următoarele:

În Cultul Ortodox Român catehizarea se poate face astfel:

a).- Sâmbăta sau în ajun de sărbătoare religioasă, preoţii pot oficia o vecernie (la orele 15 iarna sau 16 vara) la care pot participa şi credincioşi;

b).- După această vecernie, credincioşii care vor pot rămâne pentru a învăţa rugăciuni, cântări de cult autorizate de Sinod.

c).- A doua zi (orele 7 sau 8), poate fi utrenie, unde, de asemenea credincioşii pot lua parte.

https://biblioteca-digitala.ro

d).- După liturghie (în zilele de sărbătoare) preotul poate ține o predică sau o cuvântare catehetică, poate şi comenta ceva din catehism. (Această formă de catehizare este oficial aprobată de Ministerul Cultelor).

Pentru celelalte culte nu s-a venit încă cu o reglementare oficială. Împuterniciții vor informa Ministerul Cultelor despre felul cum constată că aceste culte fac catehizarea.

Pentru toate cultele, inclusiv cel Ortodox Român, se vor socoti valabile următoarele:

a).- Participarea oricui, indiferent de vârstă sau sex, este liberă şi absolut benevolă. Se va evita orice fel de încercare de a opri participarea cuiva precum şi presiuni de orice fel pentru a determina pe cineva să ia parte la şedințele de catehizare. Sunt oprite orice fel de presiuni sau invitații asupra credincioşilor făcute cu scopul de a-i face să vină la catehizare. Preotul va putea anunța şedințele de catehizare numai în biserică.

b).- Împuterniciții vor putea asista la şedințele de catehizare, raportând Ministerului toate observațiile lor.

6).- Ținerea legăturilor cu unitatea cea mai înaltă a fiecărui cult din zona respectivă, atât din punct de vedere al cadrelor cât şi din punct de vedere organizatoric şi administrativ, având grijă ca legile țării şi ordinele şi dispozițiile date de Minister să fie respectate.

Sarcini cu caracter periodic, întâmplător sau special

1).- Să aibă un plan de lucru pus de acord cu planul Ministerului.

2).- Să facă o dare de seamă lunară ce se va înainta Ministerului la sfârşitul fiecărei luni şi care va cuprinde întreaga lui activitate şi în care să se prevadă mişcările de cult, etc., după un indicator principal dat de Minister.

3).- Semnalarea tuturor intituțiunilor din cadrul cultelor care funcționează pentru realizarea unor scopuri ce nu se încadrează în legile țării (ex.instituții de asistență socială, orfelinate, aziluri, case de ajutor reciproc, fonduri de pensii,etc.).

4).- Sesizarea organelor locale ale puterii de Stat pentru a soluționa în cadrul legilor țării, cazurile de rechiziționări de case de rugăciuni, case parohiale, capele, cimitire, sesii parohiale, obiecte de cult, etc.

5).- Soluționarea în înțelegere cu organele locale ale puterii de Stat a tuturor chestiunilor rămase în litigiu în urma aplcării legilor 177 din 1948 pentru laicizarea învățământului.

6).- urmărirea soluționării problemelor şi funcțiunilor nerezolvate în legătură cu unificarea celor două biserici româneşti, cu aplicarea dispozițiunilor decretului nr.350/948, pentru fixarea poziției juridice a fostului cult greco-catolic, colaborând cu organele locale ale puterii de Stat şi cu conducerile eparhiale în legătură cu toate aceste chestiuni.

7).- Semnalarea la timp a oricărui mod de prestare de servicii neprevăzute în legi (colecte de bani neautorizate sau colectate în natură a unor produse a căror colectare este interzisă de legi şi dispozițiuni în vigoare). Ds1/1951 I.T.C. f 8-10.

https://biblioteca-digitala.ro

Sighet, 5 ianuarie 1952
Raport asupra măsurilor luate în legătură cu întărirea G.A.C.-urilor existente în raionul nostru
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51 / 1952, fila 1

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Sighet
Secția Economico- Agrară

Raport

Asupra măsurilor luate în legătura cu întărirea GAC-urilor existente în Raionul nostru.

1.- Prelucrarea Hot. C.C.al P.M.R. din Martie şi din 18 Sept., au fost prelucrate în fiecare org. de bază din GAC-uri şi dela comune şi sate.

2. – Îmbunătățirea situației a GAC-urilor s-a observat printr-o participare mai regulată la munca gospodăriilor de ex. la Câmpulung la Tisa unde până la prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. au muncit 50-60 de colectivişti, iar după prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. s-a mărit numărul colectiviştilor la muncă cu 90%.

3. – S-a văzut o îmbunătățire în munca politică depusă de către org. de bază în GAC-urile după prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. că s-a organizat pe brigăzi după mărimea GAC-urilor câte 3-4 brigăzi şi a fost împărțit tot inventarul viu şi mort pe baza procesului verbal, către brigăzi, după acesta s-a îmbunătățit îngrijirea vitelor cu mult şi îngrijirea în general bunul al gospodăriei colective.

4. – În legătură cu înființarea de noi G.A.C.- uri au fost luate următoarele măsuri la fel a fost prelucrat Hot. C.C. al P.M.R. din Martie şi din 18 Sept. 1951, au fot popularizate GAC-urile existente şi veniturile frumoase ale colectiviştilor dela GAC-uri din Raionul nostru, au fost duse cetățeni săraci şi mijlocaşi în câteva rânduri la GAC-uri în vizită la Câmpulung la Tisa, Săpânța şi Remeți.

5. – Au fost popularizate colhozurile din URSS. prin acei tovarăşi care au vizitat colhozurile din URSS. dar însă nu au continuat această problemă numai spontan şi nu s-a luat măsuri mai eficace în această direcție.

6. – Iar în ceea ce priveşte creearea de întovărăşiri în raionul nostru au fost făcute câteva acțiuni pe baza Hot. C.C. al PMR dar însă nu s-a continuat nici aceasta numai cu întreruperi şi din cauza aceasta a avut un efect slab.

Deoarece în raionul nostru terenurile majoritatea compuse din dealuri şi pe lângă aceasta nici condițiuni până în prezent nu avem ca să avem măcar o secție mică de SMT cum a fost şi discutat această problemă ca să putem face față acolo unde s-ar putea creia condiții pentru întovărăşiri.

Sighet la 5 Ianuarie 1952

Primsecretar, Şeful Secț. Economico-Agrare,

https://biblioteca-digitala.ro

Notă în legătură cu nota telefonică din 22 ianuarie 1952 (24 ianuarie 1952) în legătură cu colectările
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51 / 1952, fila 2.

Comitetul Raional de Partid
Sighet

NOTĂ

În legătură cu nota telefonică din 22 ianuarie 1952

În raionul nostru nu am avut caz de împotrivire în legătură cu cota în nici un sat sau cetățeni.

În legătură cu colectări s-a făcut arestări, au fost arestați 8 chiaburi, iar condamnați au fost până în prezent chiaburi 25 ptr. nepredarea cotei.

Cazuri de înlăturarea sau sancționarea funcționarilor Sfaturilor Populare pentru nepredarea cotelor, sau apărarea chiaburilor, ori şi altor elemente nu au fost, fiindcă toți au predat cotele şi nu au apărat chiaburii.

Un membru de Partid şi anume Puț Petru din org. de bază Budeşti a fost sancționat cu vot de blam pentru nepredarea cotei, şi atacarea omului de serviciu.

Dizolvarea org. de bază în raionul nostru nu am avut pentru acest motiv.

În legătură cu circ. Nr.2 al Comitetului Regional de Partid s-au luat măsuri, în ziua de 23 au fost chemați secr. org. de baze din cadrul oraşului şi a fost prelucrat de către tov. Şeful Secț. Org. de Partid Sind-şi UTM după care fiecare tov. a primit câte un exemplar în legătură cu prelucrare în org. de bază.

Până în prezent nu s-a făcut nici o sancțiune şi nici excluderi din motivul că unde au fost tov. şovăielnici în legătură cu această problemă, până în prezent nu s-a prelucrat, iar acel tov. din Câmpulung la Tisa Org.de bază IPEIL, nu s-a putut sancționa din motivul că este deplasat la Raionul Vişeu comuna Leordina

Economie s-a realizat în cadrul Comitetului Raional de Partid după cum urmează:

Telefon	3000 lei
Diurne	5000 "
Rechizite	4000 "

Sighet la 24 Ianuarie 1952

Instr. cu documentarea, Primsecretar,

https://biblioteca-digitala.ro

Situația despre componența G.A.C.-urilor din Raionul Sighet
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51 /1952, fila 4.

Comitetul de Partid Raional
Sighet

Situația
despre componența G.A.C.-urilor din Raionul Sighet

Primăria	Nr. la formarea GAC		Nr. în prezent		Nr. excluşilor		Nr. excluşilor			Nr. membrilor de Partid		Nr. cererilor depuse la GAC
	Fam.	Braț e mun că	Fam.	Brațe de munc ă	Fam.	Brațe de muncă	Țărs ăr.	Țăr. Mijl.	Chiab uri	La forma re	În prezen t	
Câmpulung	88	147	151	229	10	20	2	7	1	15	11	Nu este
Săpânța	64	125	67	122	10	23	9	1	-	13	13	Nu este
Remeți	71	198	71	198	6	6	-	-	-	41	25	Nu este

La Remeți verificarea este în curs. Din membrii de Partid 15 sunt în munci, iar 1 este exclus.
Sighet la 23 Ianuarie 1952.

https://biblioteca-digitala.ro

Notă informativă asupra instructajului făcut la Regiunea de Partid în ziua de 16 februarie 1952 în ceea ce priveşte transformarea socialistă a agriculturii, Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, fila 8.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Sighet
Nr. 42/1952

NOTĂ INFORMATIVĂ

Asupra instructajului făcut la Regiunea de Partid în ziua de 16 Februarie 1952 în ceace priveşte transformarea socialistă a agriculturii

În ziua de 20 Februarie a.c. au fost convocate o şedinţă cu Comitetul Raional de Partid, Instructorii raionali de Partid, Birourile organizaţiilor de mase, Preşedintele Sfatului Popular Raional, Secţia Agricolă a Sfatului Popular Raional, unde s-a prelucrat această problemă în urma căreia s-a arătat că fiecare organizaţie de masă să facă un plan de muncă concret în ceea ce priveşte transformarea socialistă a agriculturii, la fel şi în cadrul Sfatului Popular Raional./ în organizaţia de bază/.

Membrii Comitetului Raional au sarcini concrete în ceea ce priveşte transformarea socialistă a agriculturii ca de exemplu tov. Godja Mihai, care s-a înscris în G.A.C. şi duce muncă de lămurire în cadrul oraşului Sighet /Valea Hotarului/, unde sunt înscrişi un număr de ţărani muncitori.

La fel s-a analizat şi poziţia membrilor de Partid activişti în urma căreia tov. Doicar Iosif s-a înscris în G.A.C. şi tov. activist tov. Chindriş care s-a înscris în G.A.C. în comuna sa Budeşti.

Nu s-a făcut încă analiza şi poziţia pe care o au membrii de Partid din cadrul Sfatului Popular Raional pentru a duce munca de lămurire care în comuna de unde este, urmând ca aceasta să se facă în cadrul marii adunări extraordinare a organizaţiei de bază în ziua de 25 Martie 1952.

La fel nu toţi membrii din birourile org. de masse au sarcini concrete în ce priveşte transformarea socialistă a agriculturii ca de exemplu: membrii biroului organizaţiei ARLUS.

Sighet, la 6 Martie 1952.

Raport asupra măsurilor luate în legătură cu întărirea G.A.C.-urilor existente în raionul nostru,
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51 / 1952, fila 1

Partidul Muncitoresc Român

https://biblioteca-digitala.ro

Comitetul Raional Sighet
Secția Economico- Agrară

Raport

Asupra măsurilor luate în legătura cu întărirea GAC-urilor existente în Raionul nostru.

1.- Prelucrarea Hot. C.C.al P.M.R. din Martie şi din 18 Sept., au fost prelucrate în fiecare org. de bază din GAC-uri şi dela comune şi sate.

2. – Îmbunătățirea situației a GAC-urilor s-a observat printr-o participare mai regulată la munca gospodăriilor de ex. la Câmpulung la Tisa unde până la prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. au muncit 50-60 de colectivişti, iar după prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. s-a mărit numărul colectiviştilor la muncă cu 90%.

3. – S-a văzut o îmbunătățire în munca politică depusă de către org. de bază în GAC-urile după prelucrarea Hot. C.C. al P.M.R. că s-a organizat pe brigăzi după mărimea GAC-urilor câte 3-4 brigăzi şi a fost împărțit tot inventarul viu şi mort pe baza procesului verbal, către brigăzi, după acesta s-a îmbunătățit îngrijirea vitelor cu mult şi îngrijirea în general bunul al gospodăriei colective.

4. – În legătură cu înființarea de noi G.A.C.- uri au fost luate următoarele măsuri la fel a fost prelucrat Hot. C.C. al P.M.R. din Martie şi din 18 Sept. 1951, au fot popularizate GAC-urile existente şi veniturile frumoase ale colectiviştilor dela GAC-uri din Raionul nostru, au fost duse cetățeni săraci şi mijlocaşi în câteva rânduri la GAC-uri în vizită la Câmpulung la Tisa, Săpânța şi Remeți.

5. – Au fost popularizate colhozurile din URSS. prin acei tovarăşi care au vizitat colhozurile din URSS. dar însă nu au continuat această problemă numai spontan şi nu s-a luat măsuri mai eficace în această direcție.

6. – Iar în ceea ce priveşte creearea de întovărăşiri în raionul nostru au fost făcute câteva acțiuni pe baza Hot. C.C. al PMR dar însă nu s-a continuat nici aceasta numai cu întreruperi şi din cauza aceasta a avut un efect slab.

Deoarece în raionul nostru terenurile majoritatea compuse din dealuri şi pe lângă aceasta nici condițiuni până în prezent nu avem ca să avem măcar o secție mică de SMT cum a fost şi discutat această problemă ca să putem face față acolo unde s-ar putea creia condiții pentru întovărăşiri.

Sighet la 5 Ianuarie 1952

Primsecretar, Şeful Secț. Economico-Agrare,

Referat al Biroului Raional în legătură cu înființarea G.A.C. în oraşul Sighet Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, filele 9-10.

Partidul Muncitoresc Român

https://biblioteca-digitala.ro

Comitetul Raional Sighet
Nr.45/1952

REFERAT
al Biroului Raional în legătură cu înființarea GAC în orașul Sighet.

Problema înființării GAC în orașul Sighet a fost frământat cu org. de baze de Cartier încă din toamna anului 1950. O parte din membrii de Partid a fost de acord de la început și au muncit în această direcție, iar o parte cu secret. Org. de bază din acest cartier șovăiau și nici până în prezent nu s-au înscris. Din cei 15 membrii ai acestei organizații s-au înscris 10 și încă 2 membrii de Partid din alte organizații. Activitatea org. de mase în această direcție a fost slabă lipsită de continuitate. Astfel Frontul Plugarilor și UFDR.a ținut din când în când o ședință de prelucrare, însă nu au dus muncă intensă pentru înscrierea oamenilor, motivând cu lipsa de activiști.

Atmosfera politică în rândurile celor înscriși în GAC. este bună. În rândurile țăranilor care nu s-au înscris există o frământare adâncă, în prezent munca politică continuă și mai intens și credem că zi de zi vom putea să înscriem membrii noi, în special mijlocași, (până în prezent avem 2 mijlocași cu vite, iar trei mijlocași au iscălit cererea și au cerut o zi pentru a convinge soțiile).

Greutate avem cu țăranii săraci, care posedă 1,50 ha pământ deoarece ei lucrează în fabrică, primesc cartele și au venit și din sectorul agricol. Mijlocașii se mai ocupă și cu cărăușia în raza orașului și câștigă bine, de aceea zic "Vom vedea cine trăiește mai bine".

Avem un număr mare de salariați din întreprinderi și instituții, care au peste 1,50 ha pământ și deci nu primesc cartele, aceștia în majoritate vor să doneze pământul statului. Acest lucru ne-ar fi avantajos din două puncte de vedere, deoarece am avea pământ de rezervă pentru lărgirea GAC. a GAS și a întreprinderii Ilie Pintilie (care are în plan de a îngrășa 1100 porci) iar pe de altă parte acești muncitori ar frecventa regulat fabrica.

Gospodăria colectivă va avea un caracter legumicol, pomicol și zootehnic, pentru legumicultură avem 5 specialiști (grădinari) în primul an GAC.ar avea 13 ha grădini de zarzavat din care 75% contractat cu URCC. Aceasta ar fi îmbunătățit mult și aprovizionarea pieții cu zarzavaturi. Această ramură se va dezvolta mult, deoarece avem teren corespunzător pe malul râului Iza. Se va putea dezvolta mult ramura pomicolă pentru care avem teren suficient și corespunzător.

Va trebui creat ramura zootehnică care iarăși are posibilități de dezvoltare, fânul se produce pe terenurile de livezi, iar pășuni avem în apropiere suficient.

Se va putea înființa încă o serie de ferme ajutătoare, ca crescătorie de păsări, porci, oi și pescărie precum și stupărie.

Gospodăria colectivă fiind aproape de organele Sfatului Raional și Orășănesc, poate fi ajutată îndeaproape.

https://biblioteca-digitala.ro

În ceea ce priveşte comasarea avem condiţiuni mult mai favorabile decât în oricare comună din raion, deşi pământul este fărămiţat se poate face comasarea în aşa fel ca numărul celor mutaţi să fie numai de 77 ţărani muncitori, iar aceştia pot primi teren corespunzător.

În prezent grădina de zarzavaturi este comasat în trei trupuri pentru motivul că în aceste locuri este proprietatea celor înscrişi şi sunt terenuri pregătite pentru grădini de zarzavat.

Trupurile sunt apropiate una de alta, deci chiar dacă sunt multe, nu prezintă greutate pentru colectivişti de a munci.

Terenurile agricole din raza oraşului avem în plan să împărţim în trei trupuri mari, prima comasarea trupurilor GAS, a doua comasarea trupurilor întreprinderii Ilie Pintilie (industrialo-agricol) şi trupul al treilea Gospodăria colectivă.

Biroul Raional consideră că atât condiţiunile politice, cât şi cele materiale sunt asigurate pentru înfiinţarea acestei gospodării colective.

Sighet la 9 Martie 1952

Referat al Biroului Raional Sighet în legătură cu înfiinţarea gospodăriilor colective din Sighet (5 mai 1952)
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, fila 17.

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
Comitetul Raional Sighet

Referat
Al biroului raional Sighet în legătură cu înfiinţarea gospodăriile colective din Sighet.

Pe baza aprobării Comitetului Central la sfârşitul lunei Martie a trecut la comasarea terenului propus în gospodăria agricole Sighet. Terenul de 27 ha. provenit dela diferiţi salariaţi ce nu a fost aprobat de C.C. pentru înzestrarea G.A.C. a fost înlocuit din rezerva de stat.

G.A.C. s-a comasat conform schiţei înaintată în 5 trupuri dintre trei trupuri apropiate şi mai mici cultivat cu zarzavaturi. Totalul terenului comasat este de 88,50 ha teren.

Pentru comasare au fost mutaţi 103 ţărani dintre care 66 ţărani muncitori, 32 ţărani mijlocaşi şi 5 chiaburi. Ţăranii muncitori au primit în folosire teren corespunzător. Schimbul de teren a fost semnat 100%.

Gospodăria deşi nu este inaugurată funcţionează în bune condiţiuni. Însămânţările de primăvară au fost terminate în cinstea zilei de 1 Mai. Spiritul în rândul colectiviştilor este bună şi aşteaptă cu toţii inaugurarea gospodăriei.

https://biblioteca-digitala.ro

Până în prezent în G.A.C. s-au înscris 37 de familii dintre care ... membrii de partid. Compoziția socială: 24 țărani săraci, 4 țărani mijlocaşi şi 9 proletari agricoli. Revine în medie pe cap de familie 2,37 ha teren din care 1,37 arabil.

Colectiviştii au adus următorul inventar viu: un cal, 4 boi, inventar mort: 6 care, 7 pluguri, 6 grape, o tocătoare de nutreț, motor pompă pentru grădinile de zarzavaturi. Ca sediu gospodăria colectivă a primit o clădire fostă proprietate a statului provenit ca clădire abandonată.

Colectivizarea inventarului viu nu s-a făcut din cauză că gospodăria colectivă nu are bani însă aceasta nu prezintă greutate, odată cu construirea unui grajd se rezolvă uşor sau în mod provizoriu pot fi adunate sfatul popular al oraşului.

Gospodăria colectivă are un caracter agraro-pomicol şi se va putea desvolta şi în direcția zootehnică, având condiții favorabile. Grădina de zarzavat care în anul acesta are o întindere de 8 ha., în anul viitor se va extinde mai mult contribuind în felul acesta la buna aprovizionare a oraşului cu zarzavaturi.

Atmosfera politică în rândurile țăranilor ne înscrişi în gospodăria colectivă este bună, mulți spun că se vor înscrie după ce vor vedea ce primesc colectiviştii după munca lor în primul an.

Propunem ca denumire a Gospodăriei colective „Înfrățirea" nume fost aprobat cu bucurie de membri colectiviști de mai multe naționalități Inaugurarea propunem pe data de 18 Mai 1952.

Organizarea Gospodăriei colective precum şi schimbul de teren făcut prin munca de lămurire politică respectându-se instrucțiunile C.C. în asta privință. Biroul raional consideră Gospodăria colectivă ca viabilă cu largi posibilități de desvoltare.

Sighet la 5 Mai 1952.

Membrii Bir. Raional:

Informare asupra muncii din campania de însămânțări în sectorul particular şi socialist
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, filele 26-28.

INFORMARE

Asupra muncii din campania de însămânțări în sectorul particular şi socialist.

1. – Campania însămânțărilor de primăvară în Raionul nostru a încetat la data de 15 Mai, Raionul nostru a fost planificat pentru a însămânța următoarele suprafețe.

În sectorul particular .....11.743 de ha.
În sectorul socialist Gospodării colective ..... 206 "

https://biblioteca-digitala.ro

În sectorul socialist Gostat ..... 144 "
Total general 12.094

Pregătirea campaniei de însămânțări de primăvară a fost organizată în spiritul sarcinilor trasate de Hotărârea C.C. al Partidului nostru şi a Consiliului de Miniştri din 26 Ianuarie 1952.

Pe linie de partid hotărârea de mai sus s-a prelucrat cu tot activul de partid din cadrul Comitetului Raional, iar la sate s-a prelucrat cu toate organizațiile de bază şi de masă, în această acțiune au fost inițiate toate instituțiile din raza comunelor şi oraşului Sighet.

Pe linie administrativă s-au ținut trei şedințe cu agenții agricoli la care s-au prelucrat felul cum trebuie organizat şi coordonat această campanie.

Atât pe linie de partid cât şi pe linie administrativă s-au făcut planuri de muncă cu sarcini concrete şi cu termene de executare.

În gospodăriile agricole colective terenurile au fost repartizate pe brigăzi şi pe echipe cunoscând fiecare brigadă şi echipă sarcina de plan pe care o are, inventarul viu şi mort spre păstrare şi îngrijire socialistă după contractul Nina Nazarova. La gospodărirea de stat la fel a fost organizat munca pe secții echipe şi dela om la om.

În întregul Raion s-a reparat un număr de 830 de pluguri, şi 622 de grape, s-au curățat cantitatea de 322 de tone de semințe.

S-au semănat 7684 de probe de germinație a semințelor la 3475 de gospodării, în cursul însămânțărilor s-au tratat cantitatea de 278 de tone de semințe.

În raionul nostru am avut următoarea forță de muncă pe zi 2462 de atelaje a cărui viteză de lucru a fost de 738 de ha pe zi.

La gospodăriile agricole colective înafară de atelajele proprii s-au mai repartizat de către regiune două brigăzi de [...] care au lucrat defectuos.

Cu toate greutățile cu sprijinul organizațiilor de partid dela sate planul de însămânțări de primăvară a fost realizat în ziua de 29 Apr. 1952 100,2%.

2. – Aprovizionarea populației din Raionul nostru cu produse agricole se face de către sectorul socialist şi prin piața neorganizată:

Aprovizionarea cu carne se face prin trustul de recepționarea carnei / Comcar/ restul de produse agricole ca porumb s-au făcut de către magaziile de Stat Alimentara şi altele, cu zarzavaturi populația muncitorimea este aprovizionată de către Aprozar, U.R.R.C.C. Raional de către producători particulari cari mai prezintă pe piață zarzavaturi.- În general aprovizionarea populației este satisfăcătoare.

3. - Gospodării agricole colective în raionul nostru încă nu s-au urmat, avem o singură gospodărie în Oraşul Sighet care urmează să fie inaugurată. În raionul nostru până acum în total avem 3 gospodării colective, toate cele trei gospodării colective se găsesc în stare bună din punct de vedere economic, iar din punct de vedere organizatoric [...] slab este gospodăria colectivă Partizanii Păcii din comuna Săpânța, la care s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea muncii organizatorice.

https://biblioteca-digitala.ro

4. – În gospodăria agricolă colectivă din comuna Câmpulung la Tisa sunt un număr de 187 de familii cu o suprafață de 844 de ha teren revenind în procent pentru fiecare gospodar suprafața de 4,50 ha.

În gospodăria agricolă colectivă Partizanii Păcii din comuna Săpânța sunt înscrise un număr de 72 de familii cu o suprafață de 265 ha revenind în procent pentru fiecare familie 3,44 ha.

În gospodăria agricolă colectivă din comuna Remeți s-au înscris şi este formată din 83 de familii cu o suprafață de 328 de ha. Revenind în procent pentru fiecare familie suprafața de 3,95 ha teren.

Gospodăria agricolă de Stat are o suprafață de 1739 de ha de diferite ramuri dintre care arabil 151 ha, fânaț 218 ha., grădini de pomi şi plantații horticole 458 ha. Şi alte terenuri.

Terenul de mai sus este muncit cu brațe de muncă salariați după cum urmează: 55 de persoane încadrate definitiv şi 350 de brațe de muncă angajate ca zilieri.

5. - În gospodării agricole colective din raionul nostru avem următorul inventar agricol:

Căruțe 115 buc., pluguri 106, grape 95, prăşitoare 29, semănătoare diferite 30 bucăți, sănii 68 de bucăți.

6. – În raionul nostru avem o singură gospodărie de Stat gospodăria de Stat Sighet cu secțiile care îi aparțin.

Gospodăria de mai sus posedă următorul inventar agricol:

Pluguri 24, prăşitori 15, grape 18, semănătoare de cereale 3, pompe de stropit pomi carosabile 11, pompe de stropit pomi portabile de spate 13, batoză 1, locomobilă 1, tractor 1, motor pentru grădina de zarzavaturi 1, sape 169, coase 80 de bucăți.

Munca este organizată pe secții pe echipe pe om, în gospodărie sunt un număr de 55 de cadre cari sunt încadrate permanent şi 350 muncitori zilieri sau mai bine zis sezonieri.

7. – în raionul nostru Stațiune de S.M.T. nu avem decât o brigadă compusă din 8 tractoare, planul arăturilor de primăvară au fost îndeplinit 100%, la gospodării particulare S.M.T.-ul nu lucrat decât la gospodării colective şi la întovărăşirea de tip T.O.Z. din comuna Remeți satul Teceul Mic.

8. – În raionul nostru în anul acesta s-au creat 2 întovărăşiri de tip T.O.Z. în comunele Bârsana, Comuna Remeți satul Teceul Mic. Întovărăşirea din satul Teceul Mic lucra în comun în anul acesta iar întovărăşirea din comuna Bârsana nu lucrează numai dela toamna anului acesta. Însă este creată şi inaugurată.

9. – În campania însămânțărilor de primăvară duşmanul de clasă s-a manifestat în diferite forme şi acțiuni de sabotare, prin arături de proastă calitate neînsămânțat la timp, semănând semințe netratate şi altele, astfel au fost dați în judecată un număr de 17 chiaburi pentru sabotajele cari s-au arătat mai sus, gospodăriile colective au dovedit prin munca lor sârguincioasă duşmanilor socialismului chiaburilor din satele lor mobilizând la muncă pe toți colectiviştii fără să asculte şoaptele lor.

https://biblioteca-digitala.ro

10. Pământul părăsit de chiaburi este folosit de către sfaturile populare pentru întreținerea reproducătorilor comunali cum este cazul în satul Giuleşti, Deseşti, şi altele.

11. – În raionul nostru avem până acum un număr de 151 chiaburi cu încadrarea în numai din 3 sate a noilor chiaburi pe măsură ce se va termina identificarea lor numărul lor se va ridica.

12. – În privința pregătirii campaniei de strângere a recoltei, toate organizațiile de bază din comunele şi satele noastre întocmesc planuri de muncă în acest sens repartizând sarcini concrete Sfatul popular Raional la fel a întocmit planul de muncă pentru această acțiune, pentru repararea batozelor din raion s-a dat dispoziție scrisă de către Secțiunea agricolă a raionului pentru repararea lor până la data de 1 Mai să fie reparate cu toate acestea până azi s-au reparat numai un număr de 15 batoze din 32 de bucăți.

13. În cele 7 locomobile au fost reparate 4, din cele 5 tractoare au fost reparate 1, din cele 12 motoare au fost reparate 6, restul care nu sunt reparate sunt predate la centrele mecanice pentru reparare la care se lucrează în fiecare zi.

14. Pentru bunul mers la treierişul s-au fixat şi ariile de treier pentru a se cunoaşte această arie şi pentru a se putea pregăti în bune condițiuni.

15. În gospodăriile agricole colective pentru campania de strângerea recoltei s-au făcut plan de muncă la fiecare gospodărie iar după ce s-a întocmit planul de gospodărie s-a întocmit şi repartizat planul, pe brigăzi şi pe echipe pentru a cunoaşte fiecare sarcină cu care este încadrat în planul de muncă pentru campania de recoltare.

16. Greutăți în munca agricolă din raion avem înghețul care a fost la datele din 20,21,22 Mai care a cauzat unele pagube la semănături în special la porumb, zarzavaturi şi nuci, floarea soarelui şi cartofi, din care cauză populația nu poate să prăşească şi trebuie ... din nou în majoritatea cazurilor să fie însămânțată fasolea şi porumbul a doua oară.

Sighet la 26 Mai 1952

Şeful Secției Economico Agrară

Buletin informativ despre activitatea Comitetului Raional de Partid pentru consolidarea Gospodăriilor Agricole Colective
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, filele 38-39.

https://biblioteca-digitala.ro

BULETIN INFORMATIV
Despre activitatea Comitetului Raional de Partid pentru consolidarea Gospodăriilor Agricole Colective.

Comitetul Raional de Partid îndrumează şi ia măsurile necesare pentru consolidarea organizatorică, economică a G.A.C. Totodată duce o muncă pentru înfiinţarea de noi gospodării Agricole Colective cum este la Sighet unde Duminică 22 Iunie va fi inaugurat G.A.C. Sighet. Dar şi până în prezent membrii înscrişi în G.A.C. Sighet muncesc pământul în colectiv, sunt înscrişi 40 de familii, vigilenţa este trează, până în prezent nu au fost primiţi 3 chiaburi care au vrut să se strecoare în rândurile colectiviştilor.

Activiştii Com. Raional controlează şi îndrumează org. de bază din G.A.C. membrii de Partid sunt în frunte în munca din Gospodăria Colectivă.

Mai sunt unele cazuri cum este la Câmpulung la Tisa că unii membrii de Partid nu se duc la muncă sau se duc târziu pe la ora 10. În munca politică org. de bază au mai mari lipsuri, de exemplu la G.A.C. Remeţi adunările org. de bază nu se ţin regulat, sec. org. de bază Şofineţ Anton când este chemat la şedinţă spune că el este obosit şi astfel neglijează munca, este şi dat în judecată fiind înainte gestionar la cooperativa unde a avut o lipsă de bani. Până în prezent nu s-a luat nici o măsură pentru îndepărtarea lui. Tot la Remeţi nu a fost luată nici o măsură pentru ca să fie împiedicat dizolvarea brigăzii U.T.M.-iste, care s-a dizolvat pe motivul că părinţii spunea că U.T.M.-iştii sunt încă prea tineri şi ei trebuie să înveţe cum să muncească.

Membrii de partid duc muncă de lămurire pentru a-i convinge pe toţi colectiviştii să meargă regulat la muncă şi pentru ca colectiviştii să depună o muncă bună şi nu superficială. În această privinţă sunt şi rezultate la G.A.C. Câmpulung unde prăşitul porumbului era în urmă şi lipseau mulţi dela muncă, în câteva zile s-a îmbunătăţit prezenţa şi au ajuns să termine cu primul prăşit.

Pentru ca G.A.C. să aibă un venit mai mare s-a depus o muncă intensă pentru dezvoltarea gosp. anexe. Aşa s-a înfiinţat o crescătorie de păsări la G.A.C. Câmpulung cu 464 păsări şi la G.A.C.Săpânţa cu 253 de păsări. Totodată s-a dezvoltat şi crescătoria de porci la Câmpulung unde au avut 13 porci iar în prezent au 35, iar la G.A.C. Săpânţa unde au avut 18. în prezent sunt 58 de porci.

La G.A.C Remeţi aceste gospodării anexe încă nu s-au înfiinţat ci sunt numai în curs de înfiinţare.

În urma rezultatelor obţinute de G.A.C. şi în urma muncii depuse de membri de partid şi de organizatorici de partid s-au înscris noi membri în G.A.C. Câmpulung 37 de familii, iar la G.A.C. Săpânţa 12 familii, la G.A.C. Remeţi nu au fost noi înscrieri deoarece org. de bază împreună cu organizatoricul de partid nu depun o muncă susţinută
Pentru a avea rezultate cât mai bune şi rodnica în G.A.C. şi nu se ocupa cu lămurirea cetăţenilor/ în special organizatorului/.

Gosp. Agr. Col. au terenuri contractate cu cooperativele în afara de G.A.C. Săpânţa dar totuşi G.A.C. din Săpânţa a valorificat prin cooperativa 63

https://biblioteca-digitala.ro

kg. brânza de oaie, chiar ai G.A.C. din Sighet care nu este inaugurat valorifică o mare parte din zarzavaturi prin cooperativă.

G.A.C Remeți până în prezent nu a valorificat pe motivul că încă nu are produse de valorificat.

Organizatorii de partid duc o muncă pentru întărirea org. de bază întărirea G.A.C.în această privință sunt rezultate frumoase, organizatoricul din G.A.C. Câmpulung respectă cu cea mai mare strictețe toate adunările şi şedințele atât ale org. de bază cât şi a gospodăriei, astfel ajungând ca colectivişti în adunări să folosească în mare măsură critica şi autocritica, acest lucru lipseşte dela organizatoricul dela Remeți în loc să se ocupe cu sarcinile ce are se ocupă cu jocul cu fetele din sediul G.A.C. şi controlează colectivişti că cum muncesc ascuzânu-se după copaci, pentru aceste abateri adunarea org. de bază de casă din 9 Iunie a fost sancționat cu admonestarea înscrisă şi schimbarea de la G.A.C. Remeți.

Pentru lămurirea cetățenilor de a se înscrie în G.A.C. organizatorii au făcut convorbiri cu grupe de cetățeni compuşi din 15-20 persoane la Sfatul Popular din comună.

În cursul anului au fost excluşi din G.A.C. 14 chiaburi din care recent la 13 Iunie au fost excluşi 12 la G.A.C. Câmpulung. Atmosfera în urma excluderii era încordată fiindcă chiaburii excluşi au venit cu svonul că nu peste mult o să fie excluşi şi mijlocaşii, acest svon a fost combătut şi frecvența la muncă este mult mai bună ca înainte, înainte de excludere veneau la muncă 60-70% în prezent vin 95-100%.

Încă nu este complect lichidat svonul că colectivişții nu se duc cântând la muncă cum mergeau înainte. Pentru această încordare poartă o mare vină preşedintele G.A.C.şi secretarul org. de bază care şi ei au căzut sub această influență. Înainte de excludere a fost întrebat preşedintele că câți chiaburi sunt s-a mirat de acest mare număr şi nu a fost de acord pentru excluderea lor, până când nu a fost lămurit.

În urma excluderilor a fost exclus şi contabilul de la G.A.C. Câmpulung, iar Comitetul Raional de Partid până în prezent nu a luat nici o măsură ca să fie pus alt contabil, iar preşedintele face munca contabilului şi nu se interesează de munca pe teren.

Propun ca să fie pus ca contabil la G.A.C. Câmpulung contabilul dela Cooperativa Câmpulung care este şi membru în G.A.C. pentru ca munca să nu stagneze şi să decurgă în bune condițiuni.

Sighet la 18 Iunie 1952

Primsecretar, Şef sect. Documentara

https://biblioteca-digitala.ro

Informare („anexă") privind situaţia gospodăriilor colective existente în Raionul SIghet din 18 Iunie 1952
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51 /1952, filele 36-37.

ANEXĂ
Privind situaţia gospodăriilor colective existente.

Conform Hotărârii C.C. al P.M.R. din 18 Septembrie 1951 s-a pus un accent deosebit pe întărirea economică organizatorică a gospodăriilor colective. În acest scop hotărârea a fost prelucrată în cadrul org. de bază şi Gospodării Colective pe baza căruia s-a întocmit plan de muncă privind aplicarea mai multor măsuri organizatorice şi economice.

Astfel de şedinţe a fost ţinut şi cu conducerea gospodăriilor colective precum şi şedinţele de instructaj cu brigaderii privind organizarea muncii în cadrul brigăzilor.

În domeniul întăririi organizatorice a gospodăriilor colective am obţinut rezultate bune, la Gospodăria Colectivă din Câmpulung şi din comuna Remeţi, mai puţin la Gospodăria Colectivă din Săpânţa. La acele două gospodării amintite brigăzile muncesc în mod organizat şi se prezintă regulat la lucru, chiar existând şi întreceri între brigăzi.

Tot pentru întărirea politico-organizatorică a gospodăriilor colective pe baza instrucţiunilor primite dela Comitetul Regional, au fost înlăturate elementele nesănătoase din cadrul gospodăriilor colective încă în luna Ianuarie, la fel au fost înlăturate elementele chiabureşti din cadrul gospodăriilor colective, 13 dela Câmpulung şi unul dela Săpânţa.

Concomitent s-a dus munca pentru încadrare de noi membrii în gospodărie colective în care privinţa rezultatelor cele mai frumoase s-a ajuns la Câmpulung unde au fost încadrate peste 30 de familii.

Ca lipsă în cadrul familiilor colective activitatea lor de bază este nesatisfăcătoare deoarece încă mulţi membrii de Partid nu îndeplinesc sarcinile lor ca membrii de Partid repartizate în cadrul org. de bază. La fel activitatea preşedinţilor gospodăriilor colective este nesatisfăcătoare în special la Gospodăria colectivă Săpânţa şi Remeţi cari nu cuprind munca şi nu stau în fruntea acţiunilor neglijând sarcinile şi muncile care stau în faţa gospodăriei.

În ceace priveşte întărirea economică a gospodăriilor colective în acest domeniu s-au obţinut rezultate frumoase la fiecare gospodărie colectivă.

Gosp. Col. au realizat următoarele ferme: Astfel G.A.C Câmpulung la Tisa, are una fermă de albină, una fermă de scroafe, una fermă de iepuri şi una fermă de vaci, una fermă de oi, una fermă de păsări cu 500 buc.

G.A,C. Săpânţa, are una fermă de vaci, una fermă de oi, una fermă de scroafe, una fermă de păsări cu 300 buc.

G.A.C. Remeţi, are una fermă de vaci, una fermă de oi, restul de ferme zootehnice vor fi realizate în deosebit la Remeţi în cel mai scurt timp posibil conform planului de producţie pe care le au.

https://biblioteca-digitala.ro

În ceace priveşte construcţiile: Gosp. Col. în planul lor de producţie au de realizat construcţii care în mare parte vor fi realizate. Astfel Gosp. Col. din Câmpulung la Tisa a început construcţia grajdului de 50 de vite a ajuns să ridice fundaţia prelungeşte remiza cu 40 m. Liniar şi a început acoperişul atelierului de tâmplărie şi fierărie.

Gosp. Col. Săpânţa a confecţionat până în prezent 10.000 buc. vaioage pentru coteţ de păsări şi mai confecţionează cărămizi pentru cocine de porci.

Gosp. Col. Remeţi va începe confecţionarea vaioagelor şi a transportat piatra pentru construcţiei coteţului de păsări şi a cocinei de porci. Stadiul lucrărilor a grajdurilor de la Remeţi şi Săpânţa care au fost începute în anul 1951, acoperişul este făcut, eslele sunt făcute în mare parte, umplutura este făcut însă mai necesită pentru G.A.C. Remeţi şi Săpânţa căte 14 mc. scândură de diferite grosimi şi lungimi.

Gosp. Col. valorifică produsele o parte pe piaţă şi o parte prin Cooperative. Astfel Gosp. Câmpulung la Tisa a contractat 3 ha grădini de zarzavat prin Cooperativa să fie valorificate, iar Gosp. Col. Săpânţa a valorificat până în prezent prin Cooperativa 63 kg. brânză.

La fel Gosp. Col. au vândut o serie de produse ca unt, brânză, zarzavaturi pe piaţă în urma reformei băneşti cu preţ redus.

Sighet la 18 Iunie 1952.
Primsecretar,

Notă din 17 iulie 1952 în legătura cu munca politică dusă de către Comitetul Raional de Partid şi organizaţiile de bază precum şi organizaţiile de masă pentru crearea de noi întovărăşiri de tip TOZ şi GAC
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, fila 42

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Sighet

NOTA

În legătură cu munca politică dusă de către Comitetul Raional de partid al org. de bază precum şi org. de masa, pentru crearea de noi întovărăşiri tip Toz şi GAC.

Comitetul Raional de Partid trimite instructorii raionali şi activişti de partid cari pe lângă celelalte probleme se ocupă şi cu crearea de noi GAC şi întovărăşiri tip TOZ.

În urma adunărilor org. de bază extraordinare cu schimbarea preşedinţilor şi secretarilor dela Sfaturi Populare Comuniste, s-a dus hotărâri pentru crearea de noi GAC şi întovărăşiri tip TOZ, în urma căreia s-a făcut planul de muncă.

S-a făcut instruirea agitatorilor acolo unde s-a făcut respectarea planului de muncă şi hotărârii luate, însă sub greutăţi că mulţi agitatori nu sunt pentru

https://biblioteca-digitala.ro

crearea de GAC şi întovărăşiri tip TOZ., astfel neputând duce munca de lămurire între cetăţeni. Totodată mulţi dintre membri de partid nu sunt de acord cu colectivizarea sau întovărăşire, cum este cazul în comuna Călineşti unde chiar secretarul org. de bază nu este de acord.

În comunele unde s-a început respectarea hotărârii sunt şi rezultate, la comuna Rona de Sus este o comisie de iniţiativă din 5 tov. sunt înscrişi pentru GAC 29 tov, iar în satul Rona de Jos s-a format o comisie de iniţiativă din 3 tov. pentru întovărăşire, la Bârsana este o comisie de iniţiativă pentru întovărăşire din 5 tov. şi sunt înscrişi 37 tov.

La Vad este o comisie de iniţiativă pentru GAC din 7 tov. sunt înscrişi 8 tov. Sunt comune unde nu s-a dus munca în această privinţă şi chiar instructorul raional de partid şi activistul de partid nu a impulsionat această muncă cum este comuna Sarasău, Deseşti şi Bocicoi cu toate satele aparţinătoare, nu s-a depus în ultima perioadă nici o muncă pentru colectivizare

Instructorii raionali de partid şi activiştii de partid fac adunări cu grupuri de cetăţeni unde prelucrează statutul model GAC sau întovărăşirea tip TOZ, prin agitaţie vizuală se face popularizarea colhozurilor din Uniunea Sovietică şi din GAC-urile din ţara noastră, se organizează biblioteci volante la batoze pentru ca cetăţenii să citească broşurile în legătură cu rezultatele colhoznicilor din Uniunea Sovietică şi colectiviştilor din ţara noastră din timpul treerişului.

În ziua de 13 Iulie a.c. un grup de 16 tov. din comuna Vad au fost să viziteze GAC-ul din comuna Câmpulung la Tisa.

Activiştii org. de massa au sarcina pentru a duce muncă de lămurire între membrii, au şi plan de muncă în această privinţă însă în foarte mică măsură se ocupă cu această sarcină. Org. de massa din comune şi sate pentru ducerea muncii de colectivizare se ocupă în mică măsură fiind controlaţi în prea mică măsură sau în multe cazuri deloc, de către org. de bază.

Sighet la 17 Iulie 1952.

Primsecretar, Instructor Documentar,

Raport în legătură cu munca politico-organizatorică în GAC
Fond Comitetul Raional Sighet al PMR, dosar 51/1952, filele 69-70.

Partidul Muncitoresc Român
Comitetul Raional Sighet

RAPORT
În legătură cu munca politico-organizatorică în GAC-uri

1. Munca pentru întărirea disciplinei şi răspundere faţă de muncă se face prin adunări generale în GAC-uri, unde se prelucrează această problemă, şi prin lămurirea colectiviştilor individual.

https://biblioteca-digitala.ro

Brigăzi permanente este în fiecare GAC, în total 8 cari funcționează bine, în afară de brigada de GAC. Sighet care funcționează slab.

Munca este bine împărțită pe colectivişti, fiecare are sarcini concrete. Aceasta nu este la GAC Sighet , unde nu fiecare colectivist are sarcini concrete, numai 40% dintre colectivişti lucrează în mod permanent.

Evidența zilnică se ține regulat de către brigadieri, care în fiecare seară depune la contabilitatea GAC-ului.

Bunurile obşteşti sunt păstrate în bune condițiuni care este controlat de conducerea GAC-urilor.

Fiecare GAC are ferma zootehnică care funcționează în bune condițiuni, în afară de GAC. Sighet, unde există o fermă zootehnică de vaci şi nu au grajd corespunzător, şi din cauza aceasta vite sunt împrăştiate.

2. GAC-uri în special sunt exemple la predarea cotelor de care Stat. Până în prezent toate GAC-urile au predat cotele.

În această privință GAC. Remeți, Săpânța şi Câmpulung au greutăți deoarece cota planificată din cartofi, zarzavaturi nu poate trimite la Sighet fiindcă sunt infectate de colorado, şi nici GAC-uri nu pot magaziona, şi este pericol de îngheț la aceste produse.

GAC. Remeți şi Săpânța sunt fruntaşi în campania de toamnă cari şi-au depăşit însămânțările cu 21%, iar GAC Câmpulung şi Sighet nu au terminat nici recoltare.

Agronimile s-a aplicat în 3 GAC, unde au obținut rezultate bune. Nu s-a aplicat la GAC Sighet unde nu au avut posibilitate din cauza că în toamna anului 1951 terenul a fost însămânțat individual, de către țărani cu gospodării individuale. GAC Sighet s-a înființat numai în anul 1952.

3. Organizația de Partid nu este numai în GAC Remeți şi Săpânța unde dau ajutor org. de bază, membrilor de partid, şi colectivişti lor pe linia politică şi profesională.

Org. de bază şi membrii de partid în mare măsură fac față sarcinilor, îndrumează şi mobilizează pe colectivişti pentru îndeplinirea planului.

4. Întreceri socialiste sunt între brigăzi care nu este urmărit de către conducere GAC-ului. Numărul colectivişti lor sunt 727 dintre care sunt în întreceri 420 colectivişti. Dintr-o număr de 73 membrii de partid sunt în întreceri în număr de 41. Schimburi de experiențe s-a organizat între GAC-uri. GAC Remeți a fost la GAC Câmpulung şi Săpânța.

5. Consiliul de conducere a GAC-urilor nu în toate cazurile se supunea hotărârile luate pentru aprobare a colectivişti lor. Sunt cazuri când colectivişti nu ştiu nimic despre hot. Aduse de consiliul de conducere cum se întâmplă la GAC Săpânța, unde se întâmplă să nu fie aprobat de către colectivişti hotărârile Consiliului de conducere.

6. În ceace priveşte ridicarea nivelului cultural şi profesional şi colectivişti lor, conferința nu s-a ținut numai în primăvara anului 1952. Filma se rulează numai la GAC Sighet, Câmpulung şi Remeți. Biblioteca nu funcționează numai la Câmpulung unde GAC-ul are o bibliotecă cu 1300 cărți şi are un număr de 200 de cititori. Colectivişti nu sunt încadrați în cursul de calificare profesională

https://biblioteca-digitala.ro

7. Organele de Partid au o preocupare permanentă pentru mărirea tozurilor existente , instructorii raionali sunt pe teren şi îndrumarea org. de bază şi sarcini concrete membrilor de partid în de muncă al org.de bază pentru a înscrie noui membri de partid care sunt membri în toz.

În aplicarea agrominimului în tozuri preocuparea org. de bază la fel este bună.

8. Pentru crearea de noi gacuri şi tozuri org. de partid şi Comitetul Popular se preocupă serios în acele comune unde este prevăzută crearea de noi GAC sau TOZ sunt trimişi activişti de partid şi delegaţi Comitetul Popular Raional cari după o muncă de lămurire între cetăţeni pentru a înscrie în GAC sau în TOZ. Conform planului de muncă a Comitetului. Partidul Raional s-a organizat în fiecare GAC, TOZ şi comune de către tovarăşul Ioan care a vizitat în URSS.

Aceste conferinţe sunt ţinute rezultă după planul de muncă, şi conferinţa se desfăşoară între atmosfera bună. Expoziţii nu sunt organizate rezultatele obţinute in GAC şi TOZ.

Sighet la 15 octombrie 1952.

Prim secretar, Instructor documentar

Actul de constituire şi Procesul verbal de inaugurare a Gospodăriei Agricole Colective „Viaţa Liberă" din Sighetu-Marmaţiei.
Arhiva Primăria Sighetu Marmaţiei, Fond GAC „Viaţa Liberă", dosar 1/1952, filele 1-4

ACT DE CONSTITUIRE
Încheiat în ziua de 22 Iunie 1952

Subsemnaţii ţărani săraci şi mijlocaşi din Oraşul Sighet, Raionul Sighet, Regiunea Baia Mare, Republica Populară Romana, împreună cu familiile noastre, ne unim din proprie iniţiativă, constituindu-ne în Gospodărie Agricolă Colectivă sub denumirea de „VIAŢA LIBERĂ" având sediul din oraşul Sighet, aducând bunurile prevăzute în tabelul anexat prezentului act de constituire.-

Scopul urmărit de noi, este ca printr,o muncă bine organizată în comun şi cu mijloace comune de producţie să asigurăm victoria deplină asupra chiaburilor, exploatatorilor şi duşmanilor celor ce muncesc, să înlăturăm mizeria şi întunericul în care ne-am sbătut până în prezent, să obţinem o producţie agricolă mare, să îmbunătăţim condiţiunile de muncă precum şi să ne asigurăm un trai mai bun şi fericit.-

Suntem ferm convinşi că Gospodăria Agricolă Colectivă este singura cale justă a tărănimii muncitoare.-

Noi, membrii asociaţi ne obligăm să depunem toate sforţările pentru a întări Gospodăria noastră Colectivă, să muncim cinstit, să repartizăm veniturile

https://biblioteca-digitala.ro

Gospodăriei Colective în raport cu munca depusă de fiecare, să păstrăm cu grije bunurile Gospodăriei Colective care este proprietate comună, să păstrăm şi să îngrijim cât mai bine maşinile, uneltele şi animalele noastre de muncă şi însfârşit să îndeplinim toate sarcinile date de către Statul nostru, Statul celor ce muncesc, respectând întocmai toate articolele prevăzute în Statutul Model al Gospodăriilor Agricole Colective.-

Trăiască scumpa noastră Republică Populară Română.-

Trăiască Partidul Muncitoresc Român, în frunte cu iubitul nostru Conducător Tov. Gheorghe Gheorghiu Dej.-

Nr. Crt.	Numele şi Pronumele colectivistului înscris	Nr. Casei	Semnătura colectivistului de înscriere în Gosp. Col.
1	Doicar Ioan	66	SS indescifrabil
2	Gogea Mihai	57	
3	Bughei Vasile	36	
4	Szechely Ştefan	16	
5	Moldovan Ştefan	83	
6	Viner Lazăr	28	
7	Onişa Gheorghe	40	
8	Gherghel Teodor	29	
9	Gherghel Gheorghe	10/a	
10	Trintalini Mihai	92	
11	Mihai Toader	-	
12	Mihai Ioan	25	
13	Giman Aurel	39	
14	Prodan Gheorghe	73	
15	Fur Vasile	74	
16	Rovenschi Gheorghe	92	
17	Pop Iosif	-	
18	Mozo Iosif	68	
19	Mozo Iuliu	60	
20	Demeter Alexandru	70	
21	Szekely Gheorghe	28	
22	Bogdan Ilie	-	
23	Netila Vasile	24	
24	Ivanciuc Ioan	143	
25	Noghy Albin	37	
26	Demeter Alexandru tânăr	37	
27	Mihai Ioan zis Mutu	-	
28	Beghy Gheorghe		
29	Mihai Gheorghe		
30	V. Ory Sigismund		
31	V. Mozo Iosif		
32	Sotia Demeter Alexandru		

https://biblioteca-digitala.ro

33	Mozo Andrei		
34	Mutaffov Ioan		
35	Munteanu Vasile		
36	Mozo Tamas		
37	Vd. Simion Ana		
38	Seckey Stefan batran		
39	Vd. Bocsoi Elisabeta		

Arhiva Primăria Sighetu Marmației, Fond GAC „Viața Liberă", dosar 1/1952, fila 4
Procesul verbal încheiat la 22 iunie 1952 cu ocazia inaugurării Gospodăriei Agricole Colective „Viața Liberă" din Sighetu-Marmației

PROCES VERBAL.
Încheiat astăzi 22 Iunie 1952.

Cu ocazia inaugurării Gospodăriei Agricole Colective „VIAȚA LIBERĂ" din oraşul Sighet, Raionul Sighet Regiunea Baia Mare.

În prezenta Tov. Prim Secretar al Comitetului Raional de Partid Tibuleac Gavril şi Tov. Hritan Mihai organizatorul goscol Raional de față fiind 38 familii de colectivişti din 39 familii, şedința a fost deschisă de către Tov. Gogea Mihai care în calitate de Preşedinte al Comitetului de inițiativă a goscolului Sighet invită pe Tov. Tibuleac şi Tov. Hritan de a lua loc la tribuna înpreună cu comitetul de inițiativă, apoi face o amplă dare de seamă asupra felului cum s-a dus munca, realizările şi lipsurile în perioada de timp dela 14 Martie 1952 şi până la 22 Iunie 1952.- Tot odată mijloacelor de bază, inventarul viu şi mort şi terenul adus de colectivişti precum şi terenul cu care a fost înzestrată gospodăria – ca încheiere a dări de seamă cere colectiviştilor să lichideze cu lipsurile şi să pornească cu avânt sporit la muncă.-

- După darea de seamă, Tov. Prim Secretar al P.M.R. Tibuleac Gavrilă, arată că Comitetul Central P.M.R. analizând cererea de constituire a Gospodăriei Agricole Colective din Sighet, convins că țăranii săraci şi mijlocaşi încadrați în această gospodărie sunt cinstiți şi devotați Partidului şi clasei muncitoare a aprobat înființarea gospodăriei agricole colective sub denumirea de „Viața Liberă" /a vorbit atât în limba română cât şi în limba maghiară/. Ca încheiere Tov. Tibuleac arată că înainte de a se trece la semnarea actului de constituire se va da citire Statutului Model a Gospodăriei Colective de către Tov. Hritan Mihai organizatorul de goscol Raional.-

- Tov. Hritan Mihai luând cuvântul, prelucrează pe larg acticol cu articol Statulul Model al gospodăriei colective.-

https://biblioteca-digitala.ro

- După această prelucrare, se trece la propunerea unei comisiuni candidați compusă din 3 tovarăși care să facă propuneri de alegere a Comitetului de Conducere şi a Comisiei de cenzori. Colectivistul Viner Lazăr propune în Comisia de Conducere pe Tov. Mezo Iosif – Tov. Demeter Alexandru tânărul propune pe Rovensky Gheorghe iar [...] propune pe Prodan Gheorghe.

După această alegere cei 3 Tovarăşi propuşi şi aprobați de adunare trec în altă cameră pentru a judeca şi propune Comitetul de Conducere şi Comisia de Cenzorii.-

În acest timp Tov. Ing. Cotrut Aurelian dă cetire actului de constituire şi invită pe colectivişti de a semna acest act. Rând pe rând toți colectiviştii au venit pentru semnare, pecetluind astfel cu numele lor legământul de asociere colectiv pentru asigurarea unui trai mai bun şi fericit.-

După terminarea semnării actului de constituire, intră în sală comisia de candidare care în persoana Tov. Mezo Iosif propune pe următorii Tovarăşii în comitetul de conducere:

1.-Szekey Ştefan - Preşedinte
2.-Prodan Ghe. - Membru
3.-Meyo Iuliu - "
4.-Gogea Maria - "
5.-Demeter Alex. - "

-Adunarea generală aprobă în unanimitate propunerea Comisiei de Conducere.

-Tov. Mezo Iosif propune apoi membrii în comisia de cenzori pe următorii colectivişti.

1.-Ivanciuc Ioan
2.-V. Boksoy Elisabeta
3.-Gherghel Gheorghe

- Adunarea generală apobă în unanimitate pe tovarăşii propuşi în comisia de cenzori.-

Noul comitet ia loc la tribună iar Preşedintele Gospodăriei Colective, Tov. Szekey Ştefan arată că este o mare cinste pentru el pentru că a el a fost ales Preşedinte.- Îşi ia angajamentul că va depune toate eforturile şi nu va precupeți nimic pentru bunul mers al gosp. colective şi cere colectiviştilor sprijin în munca sa.

Luând din nou cuvântul Tov. Prim secretar Tibuleac Gavril /viu aplaudat de colectiviști/ care în cuvinte foarte frumoase arată drumul nou pe care pornesc astăzi înainte tineri colectiviști.- Arată apoi sprijinul ce se va acorda de Partid şi de Stat pentru înflorirea gosp. colective.- Cere vigilență din partea colectiviştilor şi doreşte spor la munca gosp. colective în frunte cu Comitetul de Conducere.

Se ovaționează apoi cu aplauze furtunoase şi prelungi pentru Partidul Muncitoresc Român în frunte cu iubitul nostru conducător Tov. Gh. Gheorghiu Dej şi pentru U.R.S.S. în frunte cu Tov. I.V. Stalin marele conducător de popoare şi bun prieten al poporului Român.- Cu acestea, şedința de constituire a gosp.

https://biblioteca-digitala.ro

Colective ia sfârşit la orele 12,30 după care urmează programul cultural.- Drept care s-a încheiat prezentul proces verbal.

- Comitetul de iniţiativă.- - Noul comitet de conducere
Szekey

Proces verbal încheiat 14 ian 1953, cu ocazia şedinţei extraordinare a Biroului Comitetului Raional de Partid Sighet – având pe ordinea de zi analiza transformării socialiste a agriculturii
DJMMAN, Fond Comitetul Regional Maramureş al PMR, Dosar 79/1953 – file 15-17

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
Comitetul Raional Sighet

Proces – Verbal

Încheiat azi 14 Ianuarie 1953, cu ocazia şedinţei extraordinare a Biroului Comitetului Raional de Partid Sighet.

Prezenţi fiind tov: Pazdera Alexandru, Gadja Adalbert, Laza Gavril, Miculescu Ioan, Marian Ioan şi Polyanka Ioan.

Tov. primsecretar Pazdera deschide şedinţa şi arată următoarea:

Ordine de zi:

1. Analiza problemei transformării socialiste a agriculturii

Se dă cuvântul tov. Gadja care arată că începând din toamna anului trecut s-au dus acţiuni pentru creere de gospodărie. În acest scop au fost trimişi activişti de la Regiune pentru a da ajutor în munca ca tov. Fartea, Sipos, Bodrean. Tov. arată că în cinstea Conferinţei Raională s-a început o acţiune mai intensă, au fost trimişi activişti la Rona de Sus, Rona de Jos, Onceşti, Vad. Această muncă a fost întreruptă ivindu-se diferite acţiuni, când activiştii au fost revocaţi depe teren, adică munca nu a fost dusă în permanenţă.

Tov. Gadja arată că majoritatea ţăranilor care au dat cereri sunt ţăranii săraci cu teren puţin, la Rona de Sus au dat 34 cereri, însă condiţiunile naturale nu sunt create.

Problema transformării socialiste a agriculturii a fost privită ca o problemă a secţiei Agrară, membrii Biroului Raional au fost repartizaţi pe rute, însă controlul a fost insuficient. În această muncă au fost şi o serie de părţi pozitive ca la Bârsana, unde s-a pus capăt haosului şi s-a pus la treabă întovărăşirea, la fel şi la Teceu.

https://biblioteca-digitala.ro

Tov. Gadja arată greutățile întâmpinate în comuna Vad, unde țăranii muncitori nu au fost convinşi de necesitatea înființării de gospodărie, lipsa este căci măsuri pozitive reale nu s-au luat.

În cadrul raionului s-au primit 95 cereri dintre care 51 m.d.p. în întovărăşirea de la Bârsana şi Teceu sunt 143 familii.

În această muncă prea puțin ajutor au dat org. de masă şi în special UTM, care în comune este aproape inexistent. Condițiunile naturale sunt însă trebuiesc create condițiunile politice.

Întrebări:

Tov. Laza întrabă, care este cauza că nu s-a luat măsuri de intensificarea muncii în continuitate în comuna Vad ?

Tov. Polyanka, dacă este planificată de a se face gospodărie în satul Visrismort şi Hoteni ?

Tov. Gadja răspunde la întrebările puse şi arată că această problemă a fost delăsată, aici tov. Laza nu a trimis echipe culturale în permanență şi nici secția Agara nu a făcut totul, pe urmă munca a fost întreruptă cu ocazia campaniei electorale. La Virismort situația încă nu este clară aci sunt terenuri ale Statului, teren URSS, al Hoteni sunt condițiuni naturale, însă nu avem atâtea forțe pentru a putea cuprinde toate comunele.

Discuții:

Tov. Laza, arată că munca în această privință nu a avut continuitate, cauza a fost că munca a fost dusă de o singură persoană.

El a avut sarcina de a intensifica munca politică în comuna Bârsana. Tov. arată că pentru a avea rezultate în muncă trebuesc antrenate toate forțele în acele comune unde sunt condițiuni naturale de creere de gospodării şi întovărăşiri.

Tov. Miculeac, arată că toți membrii de Birou au lipsă în această direcție, tov. Gadja a dat ajutor lui în munca transformării socialiste a agriculturii.

Pentru ca munca să meargă au fost scoşi tov. din sectoare şi trimişi pe teren, astfel stagnând munca în sector. La Iapa cer țăranii muncitori să se înființeze gospodărie. În comuna Vad au fost trimişi activişti , dar aici secretarul org. de bază este acela care pune piedici.

Tov. Polyanka, arată că Biroul Raional a avut lipsuri în această direcție, la început munca s-a pornit bine, însă s-a delăsat, Secția Agricolă a avut sarcina şi din partea Sfatului Regional, însă tov. Hritan nu a luat în serios această problemă, de exemplu la Rona de Jos totul era pregătit pentru a se face întovărăşirea, doar atât să se facă comasarea şi tov. Hritan în acest timp a lăsat inginerul în concediu şi nu era cine să facă comasarea.

Tov. Polyanka arată că posibilități sunt însă trebuieşte o recuperare permanentă.

Tov. Marian, arată că în privința creerii de gospodărie lipsa este că munca s-a făcut pe campanii, nu au fost instuiți tov. instructor cari să poată face

https://biblioteca-digitala.ro

față sarcinilor, la fel comisiile de inițiativă au fost lăsate pe voia soartei, nu s-a dus o muncă intensă în cadrul org. de bază la masi sunt m.d.p. cari refuză să intre în gospodărie, org. de bază nu au făcut totul în această direcție, mai ales UFDR-ul să lămurească femeile cari în multe cazuri sunt contra de a se înscrie în gospodărie.

Trebuie încordată toate forțele pentru creere de gospodării pentru înbunătățirea vieții de la sate şi oraşe.

Tov. Pazdera, arată că Biroul Raional a depus o oarecare muncă în această privință. Transformarea socialistă a agriculturii este o sarcină de bază a Partidului, această muncă a fost subapreciată, ocupându-se numai secția respectivă de această problemă, țăranii muncitori cer să se formeze gospodării că s-au convins de superioritatea muncii în colectiv.

Crede că instrucțiunile C.C. al PMR nu au fost însuşite bine de m.d.p.. Se cere întărirea gospodăriilor existente pentru a deveni exemplu. Trebuie văzut activitatea org. de massă cu ce au contribuit în mod concret, m.d.p., instructorii cum se ocupau cu problema transformării socialiste a agriculturii, să fie folosiți agitatorii cari s-au călit în munca Partidului. Trebuie luptat pentru cucerirea succeselor.

Biroul Raional analizând problema transformării socialiste a agriculturii în cadrul Raionului Sighet, constată că pe lângă părțile pozitive o serie de lipsuri ceea ce priveşte lipsa de continuitate a muncii politice culturale în vederea creerii de noi Gac şi întovărăşire.

Hotărăşte:

1. Intensificarea muncii politice în cadrul org. de bază din comune şi sate din raion punând accent deosebit în special pe comunele Vad, Onceşti, Rona de Jos, Năneşti şi altele unde sunt perspective de transformarea socialistă a agriculturii.

- în acest scop se vor ține adunări extraordinare a org. de bază unde se va analiza activiatea fiecarui m.d.p. în acest domeniu, precum şi activitatea org. de masă şi Sfatului Comunal. La aceste adunări vor participa un membru din Biroul Raional, până la data de 20 I a.c.

Rasp. tov. Marian

2. Birourile org. de massa ca UFDR, UTM, Fr. Plug şi altele, precum şi Comitetul Executiv Raional, vor analiza de 2 ori lunar munca lor în domeniul transformării socialiste a agriculturii, luând hotărâri de intensificarea muncii în acest domeniu.

Rasp. tov. Marian

3. Secțiile Comitetului Raional de Partid în consfătuirile lor din 10 în 10 zile vor analiza activitatea fiecărei activist, depusă în acest domeniu, iar secția Agrară va informa Biroul Raional şi va prezenta un referat înscris în legătură cu această problemă.

https://biblioteca-digitala.ro

Rasp. tov. Miculeac

4. Secția de Propagandă şi Agitație a Comitetului Raional de Partid, va îndruma org. ARLUS, SRSC, precum şi secția Culturală a Sfatului Raional să prezinte programe culturale artistice, precum şi conferințe legat cu problema transformării socialiste a agriculturii.

Rasp. tov. Laza

D.C.M.S.

Prim Secretar,
Pazdera

Proces verbal încheiat 10 feb 1953, cu ocazia şedinței extraordinare a Biroului Comitetului Raional de Partid Sighet – având pe ordinea de zi: analiza muncii Gospodăriei de Stat Sighet
DJMMAN Fond Comitetul Regional Maramureş al PMR, dosar 79/1953 – filele 52-55

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
Comitetul Raional Sighet

Proces – Verbal

Încheiat azi 10 Februarie 1953, cu ocazia şedinței extraordinara de Birou al Comitetului Raional de Partid Sighet.

Prezenți fiind tov: Pazdera Alexandru, Gadja Adalbert, Laza Gavril, Miculescu Ioan, Marian Ioan.

Tov. primsecretar deschide şedința şi arată următoarea:

Ordine de zi:

2. Analiza muncii Gospodăriei de Stat Sighet

Se dă cuvântul tov. director Teodorescu care, în raport arată că pentru înbunătățirea procesului de producție s-a înființat un colectiv care studiază cele mai bune metode de muncă şi extinderea lor în toate ramurile de activitate, ca prin munca politică de masă se vor educa m.d.p. ca prin întrecerile socialiste să devină fruntaşi în producție, totodată se vor califica la locul de muncă 13 tov. se va organiza întreceri socialiste încheiate pe bază de contract şi se vor chema la întrecere Gospodăria Agricolă de Stat Livada.

https://biblioteca-digitala.ro

În vederea creşterii producţiei la Ha. se vor lua toate măsurile agrotehnice şi metodele avansate ca arături de toamnă, îngrăşăminte naturale şi chimice, grapa imediat după luarea zăpezii, mecanizat 100% semănatul, semănatul în cruce şi altele. Org. de bază va controla contractul colectiv ce se încheie între conducerea întreprinderii şi muncitorii pentru a fi respectat 100%. Pentru realizarea planului şi a sarcinilor din plan pe 1953, până în prezent s-au luat următoarele măsuri: s-au făcut 2 arături adânci de toamnă, s-au transportat bălegar pe o suprafaţă de 6 ha. Sămânţa de grădină este asigurată în întregime lipsind numai arpagicul, răsădniţe sunt pe o suprafaţă de 114 m.p. motorul, pompa şi ţevile de irigat au fost revizuite, reparate şi puse la păstrat, îmi trebuiesc 4 m.c. scândură pentru confecţionarea jgheaburilor pentru irigat şi 2 m.c. scândură groasă pentru confecţionarea unei roţi de irigat, întrucât motorul nu poate satisface întreaga suprafaţă de grădină. Lipsuri: nu s-a pus efort suficient pentru a se ara întreaga suprafaţă de teren arabil, nu a fost o preocupare din partea colectivului de muncă pentru economisirea furajelor de toamnă, nu a existat o colaborare între conducere şi Comitetul Sindical, acest fapt a făcut ca munca politică să fie slabă, manifestându-se unele abateri dela Regulamentul de ordine interioară şi chiar unele furturi. Ajutorul primit din partea partidului a fost preţios în ceea ce priveşte cadrele trimise controlul şi îndrumarea, însă nu întotdeauna unii activişti au dat un ajutor real gospodăriei, uneori aceşti tov. s-au transformat în vânători de greşeli care au notat lipsurile sesizate ca atunci când s-au adunat multe să fie chemată o anchetă de la Bucureşti, Regiune şi Raion ca aceaste comisii să-şi piardă timpul dejeaba, că majoritatea sesizărilor au fost simple minciuni. Este lipsa biroului Raional şi în special a tov. Gadja care în perioada cât a fost primsecretar nu a vizitat gospodăria niciodată. Pentru bunul mers al gospodăriei propune ca tov. director Teodorescu Mircea să fie schimbat, pentru că a dovedit că nu ştie să colaboreze cu Comitetul sindical, fapt care a dus la o serie de neînţelegeri, a devenit nervos în ultimul timp şi din cauza bolii că suferă de tuberculoză pulmonară.

Întrebări:

Tov. Marian, dacă org. de bază are plan trimestrial şi dacă sarcinile sunt controlate cum sunt duse la îndeplinire? Dacă în urma hotărârii C.C. şi a Guvernului org. de bază a făcut plan de muncă? Câte cadre a crescut org. de bază pentru post de conducere? Dacă sunt asigurate îngrăşămintele şi seminţele?

Tov. Miculeac, care este preocuparea org. de bază cu primirea de candidaţi?, cum conduce org. de bază org. de massă ca UTM, UFDR, sindicat?, Ce măsuri au luat pentru procurarea scândurilor? Dacă s-au luat măsuri pentru contractarea muncitorilor în muncile de vară? Dacă au în cadrul Gostatului elemente necorespunzătoare?, Cum a ajuns ştampila Gostatului la Roman din Vişeu şi cine răspunde? Ce măsuri s-a luat în contra lui Brana Ilie care a difuzat cărţi burgheze?

https://biblioteca-digitala.ro

Tov. Laza, de cine a fost întocmit raportul? Daca stahanoviştii sunt confirmați? Dacă au pături calde pentru răsaduri? Care este colaborarea între conducere? Care este cauza că în raport a cerut schimbarea lui? Cand s-a ținut ultima şedință de org de bază şi s-a analizat? Daca a studiat Documentele Congresului al XIX-lea şi lucrarea tov. Stalin pe bază de conspecte?

Tov. Pazdera, dacă org. de bază are rolul conducător politic şi dacă uneori nu este subapreciat? Dacă org. de bază pe baza Directivei a analizat decadal realizarea planului? În ce măsură este folosită critica şi autocritica în cadrul conducerii? Dacă cunosc toți m.d.p. instrucțiunile cu primire de candidați? Ce metode de muncă foloseşte tov. dir. politic pentru educarea şi reeducarea salariaților? Dacă este colaborare între cei 4 factori? Care este atmosfera politică în urma încheierii contractelor colective? Dacă planul de producție este cunoscut de şefii de sector şi dacă ei au plan de muncă? Daca tov. au fost criticați în şedința de lucru din partea muncitorilor?

Tov. răspund la întrebările puse şi arată org. de bază are plan trimestrial şi lunar, ceace priveşte controlarea sarcinilor nu se face, nu s-a facut plan de muncă în urma hotărârii C.C. au fost 4 m.d.p. care au fost calificați, îngrăşămintele şi semințele sunt asigurate.

Instrucțiunile C.C. cu privire la primirea de candidați a fost prelucrat cu org. de bază, pe grupe, Comit. de intreprindere şi până acuma s-a dat o singură cerere, org. de bază conduce org. de massă prin şedințe, educare, sunt unii salariați cari se îngrijesc de bunul obştesc, iar alți cari nici habar nu au, ultima şedință s-a ținut la data de 13 l. unde s-a prelucrat darea de seamă şi s-a făcut proectul de plan de muncă, org. de bază are rolul conducător politic că fără org. de bază nu ar fi fost îndeplinit planul, critica şi autocritica se foloseşte în cadrul org. de bază, însă critica de jos nu prea se foloseşte, Brana Ilie a găsit nişte cărți în magazie pe care le-a împărțit muncitorilor ca să citească, aceste cărți au fost strânse de la muncitori, nu s-a studiat Documentele Congresului al XIX-lea pe bază de conspect, nu este o colaborare strânsă între cei 4 factori, că tov. director Teodorescu cu toate ca este bolnav, nu ar trebui să se repede să bruscheze pe cei din conducere, tov. director se repede şi la muncitori cari se tem de el, atmosfera în urma încheierii contractelor colective este bună, la Gostat umblă 51 ziare, pentru procurarea scândurilor pentru construcții a fost la Regiune unde a stat de vorbă cu şeful Silviculturii care i-a răspuns că nu-i dă lemne, la Sighet, la fel i s-a răspuns că nu poate primi scânduri pentru construcții. Mai sunt elemente necorespunzătoare ca Trintalin Petru, exclus din Partid, Cristescu Nicolae, ofițer deblocat, Racz Elisabeta exclusă din Partid, fiecare Gostat a avut o ştampilă care s-a strâns s-a auzit că şi Roman dela Vişeu are la el o ştampilă veche pe care l-a folosit pentru a face diferite lucruri, a fost luat dela el şi dat afară din serviciu dar Sfatul din Vişeu l-a angajat ca îndrumător la Gac leud, raportul a fost întocmit de el cu preşedintele sindicatului, au 4 stahanovişti confirmați de grupul sindical de Uniune nu. Păturile calde au asigurate, cauza de colaborare este lipsa de

https://biblioteca-digitala.ro

pregătire de obiectivitate politică, propune să fie schimbate cauzele arătate în raport.

Discuții:

Tov. Miculeac, arată activitatea slabă a org. de bază în ceea ce priveşte munca politică în cadrul Gostatului, ceea ce dovedeşte şi în problema primirii de candidați unde s-a dat o singură cerere, la fel în ceea ce priveşte crearea zonelor legumicole unde trebuiesc luate măsuri cât mai repede, se constată lipsa din partea tov. director politic în educarea politică a salariaților, mai sunt elemente necorespunzătoare contra cărora trebuiesc luate măsuri pentru a nu dăuna în bunul mers al muncii.

Tov. Marian, arată insuficienta preocupare a lui de a da ajutor org. de bază Gostat, ca org. de bază să poată face față sarcinilor, din care cauză sunt divergențele şi lipsa de colaborare între cei 4 factori, propune ca tov. secretar să ia cotitura în munca lui ca org. de bază să joace un rol conducător politic în cadrul Gostatului.

Tov. Laza, arată lipsa tov. Teodorescu în ceea ce priveşte cererea lui de a fi schimbat, în urma anchetei făcute unde a rezultat că s-a muncit cinstit, tov. ar fi trebuit să ia o poziție sănătoasă să muncească cu elan şi să arate că este capabil de a munci, să nu demoralizeze şi să ceară schimbare, Tov. Laza arată lipsa tov. director politic în educarea salariaților, la fel şi tov. secretar org. de bază care ar fi putut face şi mai mult în întărirea rolului politic al org. de bază. Planul pe 1953, va fi îndeplinit dacă tov. Teodorescu va fi ajutat şi va cere mai mult ajutorul Partidului, să caute să întărească conducerea unică.

Tov. Gadja, arată lipsa de preocupare în contractarea muncitorilor pentru muncile de vară, la fel şi în luarea de măsuri pentru construcții, munca slabă a org. de bază în problema cadrelor, față de cari se manifestă familiarism în cadrul Gostatului, există lipsă de colaborare între cei 4 factori, care se datoreşte faptului că Gostatul nu a fost ajutat în măsură suficientă din partea Biroului Raional, unde a contribuit şi el care se ocupă direct cu această problemă.

Tov. Pazdera, arată rolul important al Gostatului în desvoltarea economiei Naționale a țării noastre, arată lipsa de conținut politic al raportului şi lipsa org. de bază a rolului conducător politic. Se constată lipsa de preocupare în problema primirii de candidați unde tov. secretar al org. de bază şovăieşte să dea recomandare, lipsa de simț de răspundere a tov. director politic în educarea salariaților, lipsa Gostatului în problema transformări socialiste al agriculturii ca pârghie principală, la toate aceste lipsuri a contribuit Biroul Raional în frunte cu el că nici el timp de 1 lună de zile de când a venit în această muncă nu a fost la Gostat, tov. Miculeac, Marian nu au venit cu date concrete ci au arătat generalități. Arată atitudinea nejustă a tov. Teodorescu că cere demisia, tov. are părți pozitive în această muncă, Gostatul a devenit rentabilă, Partidul ştie când să fie scos tov. director. Dacă problemele vor fi privite în mod principal şi se va simți răspundere planul va fi îndeplinit.

https://biblioteca-digitala.ro

Hotărîri:

1. Biroul Comitetului Raional de Partid va lua măsuri ca într-o şedinţă extraordinară a org. de bază în cadrul Gostatului, se va analiza activitatea m.d.p. în spirit critic şi autocritic, despre activitatea lor atât în problemele întăririi vieţii de partid cât şi în problemele economice şi intensificarea întrecerilor socialiste, unde se va lua hotărâri pentru lichidarea lipsurilor şi pentru întărirea vieţii de Partid.

- La fel se va lua măsuri de schimbarea secretarului org. de bază UTM, Brana Ilie, pe motivul că a difuzat cărţi burgheze la muncitori din magazia Gostatului şi se va analiza activitatea UTM-ului în org. de bază, de felul cum s-a preocupat cu ridicarea nivelului politic şi cultural, precum şi ducerea sarcinilor la îndeplinire, până la 17 Februarie a.c.

- Răspunde tov. Marian

2. Se va lua măsuri de verificarea personalului din cadrul Gostatului, prin resp. de cadre tov. Zaharanski, care va veni cu propuneri concrete în faţa Comitetului Raional de Partid, pentru a se putea lua măsuri de eliminarea elementelor necorespunzătoare din cadrul Gostatului, până la data de 28 II a.c.

- Răspunde tov. Miculeac

3. Până la data de 20 II a.c. se va analiza într-o şedinţă a Comitetului de intreprindere activitatea dir. politic unde se va da raport de felul cum s-a preocupat de culturalizarea salariaţilor din cadrul Gostatului, cum s-a preocupat de munca educativă politică a salariaţilor, alfabetizarea neştiutorilor de carte, precum şi creşterea şi selecţionare a cadrelor.

- Răspunde tov. Laza

4. Până la data de 1 Martie a.c. Comitetul de Conducere va lua măsuri de asigurarea muncitorilor necesari pentru muncile de vară prin contractori de braţe de muncă să fie asigurate din timp, pentru a nu suferi producţia din lipsa muncitorilor.

- Se va asigura din timp materiale necesare pentru repararea uneltelor de producţie, asigurarea seminţelor necesare şi pregătirea materialului pentru irigarea grădinei de legume şi zarzavaturi ca pompe, ţevi, scânduri, etc, până la data de 20 II a.c.

- Răspunde tov. Miculeac

D.C.M.S.

https://biblioteca-digitala.ro

Primsecretar,
Pazdera

Proces verbal încheiat 4 feb 1953, la şedinţa de Comitet al Raionului de Partid Sighet cu ordinea de zi: analiza muncii Secţiunii Agricole în sprijinirea GAC-urilor, întovărăşitelor TOZ, existente şi constituirea de noi întovărăşiri. şi GAC-uri
DJMMAN, Fond Comitetul Regional al PMR Maramureş, dosar 79/1953 – file 62-67

PARTIDUL MUNCITORESC ROMÂN
Comitetul Raional Sighet

Proces – Verbal

Încheiat azi 14 Februarie 1953, cu ocazia şedinţei de Comitet al Raionului de Partid Sighet.

Prezenţi fiind tov: Gadja Adalbert, Laza Gavril, Marian Ioan , Miculeac Ioan, Gherlan Mihai, Cinar Ioan, Gogea Mihai, Zaharanski Iosif, Horvat Vasile, Molnar Iosif, Husar Gheorghe, Basch Iacob, Katz Alexandru, Nastasie Alexandrina.

Tov. primsecretar deschide şedinţa şi arată următoarea:

Ordine de zi:

3. Analiza muncii Secţiunii Agricole în sprijinirea GAC-urilor şi întovărăşirilor TOZ, existente şi constituirea de noi întov. şi GAC.
4. Analiza muncii în privinţa creerii legumicole pe baza Hot. din 18 dec. 1952.

Se dă cuvântul tov. ing. Chirilă care în raport arată că tehnicienii secţiunii Agricole au dat ajutor în munca consiliilor de conducere cât şi adunărilor generale, pentru ca colectiviştii să cunoască şi să respecte legea de bază a GAC, s-a prelucrat statutul model al GAC. Pentru mărirea producţiei vegetale s-au însuşit şi pus în practică o bună parte din regulile Agrotehnice superioare, astfel au fost aplicate dezmirişcitul şi arătura adâncă a întregii suprafeţe de teren arabil, pentru a îmbunătăţi şi mai mult fertilitatea solului, s-au aplicat atât îngrăşăminte naturale cât şi îngrăşăminte chimice, seminţele folosite pentru însămânţări au fost condiţionate şi tratate conf. regulelor agrotehnice, pentru asigurarea seminţelor bune s-au organizat loturi semicere, în urma căruia s-a obţinut producţii de calitate superioară care au asigurat necesarul de seminţe pe

https://biblioteca-digitala.ro

anul următor. Însămânțările s-au făcut în cea mai mare parte cu maşina în rânduri simple şi o parte în rânduri încrucişate. La GAC Câmpulung la Tisa s-au organizat şi un câmp de experiență, unde s-a însămânțat trifoi tratat cu nitrazon, în urma căruia această cultură dă o producție mult mai mare. S-au pus în studiu măsurile ce trebuiesc luate pentru îmbunătățirea calității de furaje ca prelucrarea tocător a cocenilor de porumb, a sfeclei furajere şi altele, la fel s-a dat ajutor efectiv pentru a ține instructaj de felul cum trebuie să se îngrijească şi să întrețină animalele. Din partea secțiunii Agricole au fost trimişi tehnicieni pentru a ajuta comitetele de inițiativă în munca de lămurire şi antrenarea țăranilor muncitori de a se înscrie în întovărăşiri şi GAC. Pe lângă realizările obținute au fost şi lipsuri, nu s-a dus o muncă continuativă în comunele unde s-a prevăzut înființarea de noi întov. şi GAC. Desfăşurarea lucrărilor au un mers spontan, nu a fost respectat planul de muncă, nu s-a reuşit de a se întări brigăzile permanente de producție să devină unități productive capabile să realizeze planul de producție în cele mai bune condițiuni.

Tov. ing. arată că în privința creerii zonelor legumicole s-a fixat în Raionul Sighet a 35 ha de pământ cu mijloace proprii, la Gostat 10 ha, GAC 10 ha, şi alte intreprinderi 35 ha.

S-a mai pus în plan şi sfaturile populare, comunale şi oraşul Sighet de a cultiva terenul cu legume şi zarzavaturi, în total 22 ha. neirigate. Pentru a veni în ajutorul instituțiilor şi a sectoarelor socialiste s-a ținut şedință cu toți directorii intreprinderilor pentru a studia posibilitatea de asigurare cu unelte şi utilaj necesar, în special pentru grădinile de zarzavat irigabil. Pentru a putea da în consumație cât mai devreme legume şi zarzavaturi s-au luat măsuri şi s-a reuşit ca până în prezent câteva intreprinderi şi GACuri să se angajeze să producă trufandale. În urma muncii depuse în legătură cu identificarea grădinarilor până în prezent s-a reuşit să se obțină 17 grădinari care până în prezent lucrează la diferite intreprinderi, instituții sau în sectorul particular. URCCul, pentru realizare sarcinilor trasate de Hot. din 18 dec. 1952 a transportat până în prezent gunoi de cal necesar pentru răsădnițe, a reparat 100 mp răsădnițe, până în prezent au răsaduri de 5-6 cm mărime. Lipsuri în această direcție sunt că nu s-a făcut un control asupra mersurilor lucrurilor de pregătire în special pentru grădinile irigabile, la fel secțiunea Agricolă nu a studiat în mod amănunțit locurile unde sunt posibilități de a se face irigație prin gravitație, nu a fost o strânsă colaborare cu toate intreprinderile, instituțiile pentru a da ajutor reciproc.

Întrebări:

Tov. Molnar, în ce procentaj s-a ridicat producția față de anul trecut?, Dacă sunt asigurați cu semințe? De ce nu se ocupă de crestarea păsărilor?

Tov. Cinar, care sunt şi au fost lipsurile secțiunii Agricolă în crearea întov. de la Bârsana?, Care este activitatea tehnicienilor în cadrul secției pentru ridicare nivelului politic şi tehnic?, Dacă în fiecare brigadă permanentă s-a ținut cont să

https://biblioteca-digitala.ro

intre m.d.p. ? Cum este asigurată securitatea GAC şi a magaziilor?, Care este ajutorul dat din partea Comitetului Executiv?

Tov. Gogea, cum a contribuit secțiunea Agricolă la întocmirea dărilor de seamă?, Dacă s-au identificat toate terenurile pentru zarzavaturi?, Dacă planul general va fi realizat?, Dacă datele arătate în legătură cu măsurile premergătoare au fost verificate pe teren?,

Tov. Zaharanski, care este cauza că la GAC Săpânța numărul cailor creşte numai cu 2 bucăți?, Tov. Nastasie, care este cauza că vitele sunt slabe la GAC şi au păduchi?, Dacă alfabetizare decurge aşa cum trebuie? , Dacă GAC – urile au aparat de radio şi dacă se foloseşte de ridicarea nivelului cultural al colectiviştilor?

Tov. Katz, care este preocuparea secției pentru lămurirea colectiviştilor pentru a valorifica produsele de la cooperative?

Tov. Gherlan, cum se ridică creşterea vitelor, prin cumpărare sau fătare?, Dacă s-au luat măsuri pentru folosirea tuturor grădinilor şi dacă cunoşti câți grădinari sunt?, Nu s-a amintit nimic despre pomicultură? Cum se exercită control asupra muncii tehnicienilor pentru a se cunoaşte dacă aceştia s-au achitat de sarcini?

Tov. Miculeac, cine este vinovat pentru lucrările făcute la grajdurile din Câmpulung? Dacă ştiu când se încep adunările cu dările de seamă? Dacă s-a controlat comunele unde s-a terminat repartizarea planurilor de cultură?

Tov. Laza, care este rezultatul concret al conferințelor agrotehnice? Dacă secțiunea Agricolă s-a ocupat cu întovărăşirea de la Bârsana cu comasarea terenurilor celor intrați? Dacă s-a făcut un proiect de comasare al întovărăşirii de la Năneşti? Dacă s-a controlat că chiaburii sunt asigurați cu semințe pe baza planului de cultură?

Tov. Gogea, cum stă secțiunea Agricolă cu munca birocratică? Dacă este un studiu sau o preocupare a tehnicienilor ceeace priveşte extinderea întrecerilor socialiste, şi dacă tov. cunoaşte vreun stahanovist în GAC ? Dacă există o răspundere personală din partea tehnicienilor față de comunele cu perspective de creare a noi GAC şi întov.?,Ce măsuri a luat sfatul şi secțiunea Agricolă față de acei colectivişti care nu au predat inventarul viu şi mort să predea în cel mai scurt timp? Ce ajutor a primit din partea Comitetului Raional de Partid?

Tov. ing. răspunde la întrebările puse şi arată că la sectorul socialist producția a crescut, la sectorul individual mai puțin, semințele care asigură statul sunt de la GACuri au plecat delegații pentru semințe, la sectorul socialist se pune accent pentru dezvoltarea păsărilor însă până acuma nu au fost condiții pentru a

https://biblioteca-digitala.ro

da sprijinul, efectiv şi necesar, lipsurile de la Bârsana a fost că această problemă a fost scăpată din mână dând reacțiunii loc pentru a lua înainte, tehnicienii depun o muncă pe teren, în oraş au tehnicieni corespunzători, nu poate da răspuns că în brigăzi sunt m.d.p., există la GACuri o pază de zi şi noapte însă mai există mici furturi care nu sunt cauzate de din afara gospodăriei, membrii Comitetului Executiv au dat sprijin efectiv, tov. Polyanka a dat sprijin întotdeauna, mai puțin ajutor a dat tov. Poverlovici, la întocmirea dărilor de seamă a fost delegat un tehnician, care dări au fost întocmite după un model, terenurile pentru zarzavaturi au fost identificare în sectorul socialist şi de stat, terenurile abandonate sunt în prezent în folosința Sfaturilor Comunale cari vor fi din nou reinventariate şi predate, datele au fost verificate numai parțial, fruntaş în muncă există, nu cunoaştem că sunt stahanovişti, GACul din Săpânța nu are nevoie de mai mulți cai deoarece au boi, vitele slabe se datoresc în primul rând muncii slabe de îndrumare din partea Secțiunii Agricole, Secțiunea Agricolă nu a colaborat cu Secțiunea de Învățământ în ceea ce priveşte alfabetizarea, aparate de radio există la GAC Câmpulung dar audițiile se fac spontan, GAC-urile sunt asigurate cu unelte necesare, s-au preocupat de problema lămuririi colectivelor pentru valorificarea produselor prin cooperative, ceea ce s-a făcut în mică măsură, colectiviştii au drept să vândă şi pe piață, creşterea vitelor se face şi prin cumpărare şi prin fătare, nu s-a luat măsuri pentru folosirea tuturor grădinilor, în raport nu s-a amintit nimic despre pomicultură deoarece nu intra direct în raport, în fiecare luni se ține şedința de analiză a muncii, unde se constată cum s-au dus la împlinire sarcinile. În construirea grajdurilor de la Câmpulung este vinovat Secțiunea Agricolă şi Gospodăria Locală care se ocupă cu aceste construcții. Utilajul existent cunoaşte, nu ştie care sunt bune pentru a fi puse în muncă, repartizarea planului de cultură se face dar cu încetineală, rezultatele practice nu se poate că sunt în urma conferințelor agrotehnice, sunt rezultate organizatorice, comasarea la Bârsana nu s-a făcut, la fel nici la Nănăeşti, este sarcina Sfatului Comunal de a vedea dacă chiaburii au semințe necesare, munca birocratică înfloreşte la secțiunea Agr. mai ales ceea ce priveşte situațiile în prea mică măsură este o preocupare de extindere a modelelor sovietice, prea puțin se studiază, a fost repartizat tov. tehnicieni în 1952, la comuna cu perspective de creare de noi GAC şi întov. în acest an nu a fost repartizați, măsuri care s-au luat pentru ca colectiviştii să predea inventarul viu şi mort a fost munca de lămurire, ajutor din partea Comitetului Raional a primit, a primit ajutor efectiv din partea tov. instructor Nagy.

Discuții:

Tov. Zaharanski, arată lipsa secțiunii Agricole în pregătirea campaniei de primăvară, ca repararea uneltelor, ceeace ar fi trebuit făcut până la data de 10 Februarie, fiind deplasat pe teren nu a văzut nici o pregătire, tov. vicepreşedinte al Comitetului Executiv tov. Petrovici face interesele personale şi generale, tov. arată că munca slabă din GAC Săpânța din anul trecut care la fel şi în acest an

https://biblioteca-digitala.ro

nu merge mai bine şi arată lipsa tov. Husar membru în Comitetul Raional care nici până în prezent nu a luat nici o măsură pentru îmbunătățire muncii.

Tov. Gogea arată lipsa raportului care a fost o înşirare de date lipsind conținutul politic, arată lipsa Secțiunii Agricole în modificarea terenurilor abandonate la fel şi crearea GAC şi întov. unde s-a făcut numai muncă de campanie şi nu s-a dus muncă în continuitate.

Tov. Nastasie, arată lipsurile din cadrul GAC-urilor de exemplu la GAC Câmpulung, Săpânța vitele sunt slabe, sunt cu păduchi, şi dau câte 4-5-6 litri de lapte pe zi, atitudinea nejustă față de muncă la Săpânța unde colectiviştii nu vreau sa iasă la muncă, la fel şi la Sighet unde colectiviştii nu vreau să meargă sa ajute la construcția grajdului atâta timp cât vor exista asemenea lipsuri aceste gospodării nu vor putea servi ca exemplu în fața țărănimii individuale, la fel şi alfabetizarea decurge foarte slab în cadrul GAC-urilor, viața culturală este deplasată, în ceeace priveşte Hot. CC şi a Guvernului în crearea zonelor legumicole, secțiunea Agricolă nu a făcut totul, în privința grădinilor legumicole pe lângă internatele, ar trebui să se dea mai mult sprijin.

Tov. Cinar, arată că părțile pozitive în această muncă, dar sunt o serie de lipsuri cari trebuiesc urgent lichidate. Arată lipsa membri Comitetului Executiv cari nu au făcut datoria aşa cum ar trebui la şi nici Comitetul Raional de Partid, membrii nu au dat un sprijin efectiv org. de bază în această direcție. În cadrul Spitalului Unificat care este planificat cu 25 ha. teren arabil în şedința org. de bază s-a trasat sarcini concrete fiecărui m.d.p. în această muncă.

Tov. Gherlan, arată lipsurile în pregătirea creerii zonelor legumicole, unde la GAC Sighet unii colectivişti influențează pe ceilalți să nu predea geamurile pentru păturile calde, secțiunea Agricolă nu are o evidență despre toți grădinarii în privința transformării socialiste a agriculturii sfatul şi secțiunea Agricolă vede această numai munca Partidului şi în prea mică măsură dă ajutor la fel şi tehnicienii care fac munca superficială şi nu sunt traşi la răspundere.

Tov. Miculeac, arată lipsa secțiunii Agricole şi constituirea grajdului de la Câmpulung unde s-a depus o muncă superficială, că nu s-a controlat cum s-a muncit, tov. de la secțiune sunt indiferenți față de transformarea socialistă a agriculturii. Nu s-a analizat până în prezent stadiul în care se găsesc lucrurile premergătoare, nu se ştie câte pompe sunt, ceeace denotă că nu este răspundere personală, planurile de cultură au stat în pupitrul sfatului şi inginerii plecați pe teren nu s-au interesat de acestea.

Tov. Laza, arată lipsa raportului care nu poate fi legată de oameni şi lipsa tov. inginer în ceea ce priveşte munca de ordonare şi control, ca tov. ing. nu a ştiut să cuprindă munca, secțiunea Agricolă ar trebui să controleze amănunțit problemele majoritatea chiaburilor nu au semințe, planurile de cultură nu sunt repartizate, țăranul respectiv nu ştie ce să însămânțeze, pentru a avea rezultatele dorite secțiunea Agricolă ar trebui să intreprindă un control sistematic.

Tov. Gadja, arată lipsa în ceea ce priveşte organizarea muncii în cadrul secțiunii Agricole, unde în afară de planul de muncă în privința campaniei de primăvară nu s-a făcut aproape nimic, uneltele nu sunt reparate, îngrăşămintele nu sunt transportate nici la Gac şi nici în sectorul individual, tov. arată lipsa

https://biblioteca-digitala.ro

secțiunei Agricole în transformarea socialistă a agriculturii, unde tov. nu au un plan concret, nu cunosc situația de pe teren, ajutorul dat Gac-rilor este minim, la Gac Sighet munca merge fără esența politică, la Săpânța este o desorganizare complectă, aici are lipsă şi tov. Husar care nu a antrenat pe comunişti şi nu a pus la punct Consiliul de Conducere, la Remeți sunt mulți colectivişti care nu au predat inventarul viu şi mort. La toate aceste lipsuri şi greutăți a contribuit şi Comitetul Raional de Partid în frunte cu tov. primsecretar care nu a luat în mână mai serios această problemă şi nu l-a tras la răspundere pe el pentru a controla şi a contribui ca tov. să lucreze mai planificat.

Crede că dacă tov. inginer va face o planificare a muncii şi va adânci problemele şi vor studia problemele în mod obiectiv şi va avea fiecare răspundere personală se va reuşi de a se obține rezultate.

Se citeşte planul de muncă a Comitetului Raional de Partid în legătură cu campania de primăvară care este aprobată în unanimitate.

Față de cele de mai sus se iau următoarele:

Hotărâri:

1. Comitetul Executiv al Sfatului Popular Raional într-o şedință extraordinară va analiza preocupările secțiunei Agricolă în transformarea socialistă a agriculturii, precum şi întărirea organizatorică-economică a gospodăriilor existente, unde se vor trasa sarcini concrete pentru fiecare membru în parte, până la data de 16 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

2. Sfatul Popular Raional va lua măsuri ca în comunele cu perspective de creere de noi Gac şi întovărăşiri agricole va trimite câte un delegat tehnician pentru a da ajutor la creerea Gac şi întovărăşiri, pentru întocmirea dosarelor necesare, până la 18 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

3. Comitetul Executiv al Sfatului Popular va lua măsuri de prelucrarea Hot. C.C. al PMR, în legătură cu campania de primăvară în şedința Comitetului Executiv şi la Comit. Executive comunale, pentru a pune în practică această hotărâre pentru buna reuşită a campaniei de însemânțări pe anul 1953 până la data de 18 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

4. Sfatul Popular Raional cu Comisia Raională legumicolă într-o şedință extraordinară va analiza activitatea fiecărui membru din comisie cum a dus sarcinile la îndeplinire conform planului de muncă şi se vor trasa sarcini pe viitor. Până pe data de 20 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

5. Comitetul Raional de Partid prin comisia Raională legumicolă va analiza într-o şedință de felul cum sunt asigurate uneltele necesare, motoare, pompe de irigat cât şi semințele necesare, până la data de 20 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

https://biblioteca-digitala.ro

6. Sfatul Popular Raional prin tehnicienii secțiunei Agricola va controla de felul cum este pregătit terenul pentru zonele legumicole cum sunt asigurate mijloacele de irigare, semințele necesare grădinelor, acest control se va face atât în cadrul oraşului cât şi la comune care sunt programate cu terenuri de legume şi zarzavaturi până la data de 20 II.a.c.

Răspunde tov. Polyanka

Ne mai fiind altceva la ordinea de zi şedința se ridică.

Primsecretar,
Pazdera

DJMMAN, Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor, dosar 3/1951, 1952, filele 125-128
Ministerul Cultelor **Confidențial – strict**
Împuternicit Raional Sighet Reg Baia Mare
Nr.119 din 30 Septembrie 1953

Către MINISTERUL CULTELOR
Direcțiunea Împuterniciților

Peste: Preoți rom.
Catolici

Urmare ordinului Împuternicitului regional Baia Mare Nr.195 din 20 Sept. 1953 şi 198 din 22 Sept. 1953, prin care se cer date despre preoții romano-catolici, raportez următoarele:

Dobos Ion

1. Atitudinea preotului față de trecut. Este fiu de mecanic de mină de la Mina Petrila. Părinții lui nu au avere. Tatăl lui este pensionar şi mai lucrează încă. Mama lui e casnică. Are o soră casierița la o cooperativă în Petroşani. Nu are prieteni. Preotul este născut la Petrila la 23 Dec. 1913. Liceul l-a făcut la Petroşani şi la Satu Mare, iar teologia la Budapesta / în 1930-1935 / şi la Insbruk – Austria / 1935 – 36 /. A terminat şi secția filosofică. A funcționat / prima numire / la Tiream în 1936 şi 1937, apoi la Ardud /1937-1938/, Satu Mare /Sept.1938-Sept 1942 / Munkacs/ Sept.1942-1943/, Satu Mare /1943-1951/ şi Sighet /1951 şi până în prezent/.

Între anii 1944 Sept. Şi până în 1945 Sept. A fost locotenent preot militar în armata a 9-a ungară. Nu a fost decorat /declară el/, nu a făcut parte din partidele politice burghezo-moşiereşti.

În Octombrie-Noiembrie 1939 a fost arestat şi acuzat că a făcut parte dintr-o asociație complotistă revizionistă, dar preotul spune că nu a făcut parte, ci a aflat la închisoare că întradevăr a existat acea asociație complotistă. În 1939 a

https://biblioteca-digitala.ro

fost dat peste frontieră în Ungaria, conform înțelegerii cu guvernul de atunci maghiar.

Când s-a spart gașca catolică de la episcopia Satu Mare, în 1951, atunci şi preotul Dobos Ion a fost trimis la Sighet, unde preotul spune,că este cu domiciliul forțat. Are decizia de numire semnată de Adorian Carol Nr.91 din 11 Ianuarie 1951, pentru Sighet, în locul decedatului Molnar Carol.

Atitudinea preotului în prezent, față de regimul nostru şi față de aulă.

Față de regim este ostil, pentru faptul că au fost arestați toți conducătorii bisericii romano-catolice şi el crede că atâta vreme cât episcopii stau închişi nu se va putea reglementa relațiile între stat şi biserica catolică, deoarece – spune preotul- locțiitorii nu pot face nici un statut. Numai titularii pot face statutul şi ei – spune preotul- l-au şi făcut, dar guvernul nu l-a aprobat, ba în plus, mai spune preotul, că autorii statutului au fost arestați, şi că vina ar fi a guvernului nostru şi nu a conducătorilor cultului catolic. Preotul spune că Schefler /episcopul de la Satu Mare/ a murit în închisoare, iar ceilalți episcopi toți sunt arestați sau cu domiciliu forțat şi că nici unul nu ar fi vinovat. Despre Marton Aron spune că nu a făcut nimic. Eu i-am răspuns că a agitat populația pe chestia reformei agrare, propovăduind şovinismul. Preotul mi-a răspuns că Marton Aron a avut dreptate când a afirmat că populația maghiară ar fi fost neîndreptățită la reforma agrară față de populația română. Idem şi cu reforma învățământului. Preotul se solidarizează cu Marton Aron, despre care spune că nu este posibil ca el să fi făcut vreo greşeală. De asemenea preotul a ridicat problema că de ce episcopii Csiszar de la Bucureşti are domiciliu forțat la Orăştie? Idem şi cel de la Iaşi /Durkovics/? Mai departe, preotul spune că dânsul ca locțiitor al episcopului – conform credinței lor şi codexului- nu poate întocmi statutul. El crede că până ce nu vor ieşi episopii titulari de la închisoare sau domiciliu forțat până atunci nu se va putea reglementa raporturile între biserică şi Stat. Tot preotul spune că şi locțiitorii episcopilor închişi ar fi făcut proiect de statut, dar au fost respinse.

Preotul mai spune că şi el a fost dat afară de la Satu Mare de delegații Ministerului Cultelor şi i s-a impus domiciliul forțat fără voia lui la Sighet. El este legat mai mult de Satu Mare, unde are 16 ari de teren arabil.

Preotul satisface toate obligațiile către stat, fiind la curent, cu toate obligațiile /impozitele/. Preotul face toate comunicările în biserică pe care le ordonă Sfatul Popular şi a comunicat în biserică şi cazul de la Pişcari, pe care l-a combătut, dar a susținut minunile recunoscute de cultul catolic. În vara aceasta a fost chemat prin preotul ortodox Ivanciuc Ion /fost protopop provizoriu/ să meargă la consfătuire a preoților pentru campania de vară, dar nu s-a dus /nemotivat/. C.L.P. raional spune că nu l-a chemat, pe când în trimestrul I .A..C mi-a spus că l-a chemat, dar nu a avut timp să meargă, fiind foarte ocupat cu problemele cultului.

De la Ministerul Cultelor nu are nimic scris prin care să dovedească că e recunoscut să funcționeze la Sighet. Nu primeşte salariu de la stat. Primeşte salariu de la parohie lei 161 plus stole, care îi aduc venituri mari încât trimite pachete şi la ceilalți preoți care sunt ridicați.

https://biblioteca-digitala.ro

Preotul spune că nu are altă greutate decât aceea generală ce o are biserica romao-catolică, cauzată de stat.

Față de aulă trimite corespondență cerută prin protopopiat. Recunoaşte aula din punct de vedere administrativ – dar nu din punct de vedere religios. Recunoaşte aula dacă dă circulări în conformitate cu legile bisericeşti şi nu o recunoaşte când dă circulări contrar legilor bisericeşti.

În comitetul provizoriu bisericesc a propus pe Leghel Gavril /cârznic/ şi pe Panklik Emil /pensionar cârznic/, ambii oameni cinstiți. Primul este şi clopotar. Preotul spune că alții au refuzat să fie consilieri din cauză că le este frică de poliție ca să nu fie ridicați, aşa că preotul lucrează singur, ajutat de clopotar şi de crâznic, şi că şi el mai lucrează până îi va ajuta D-zeu şi mai departe nu ştie ce va fi.

3.Caracterul preotului. Este fanatic, lucru ce se observă din discuții şi din predici, având mare influență asupra credincioşilor. Biserica e mereu plină de credincioşi care se adună ca la comandă militară. Biserica romano-catolică e frecventată de toată reacțiunea din Sighet şi de către români şi de către ucraineni.

Este influențabil atât asupra credincioşilor cât şi asupra celorlalți preoți din raion. Este foarte plăcut fetelor credincioase care umblă la biserica care îl admiră că este un bărbat foarte frumos/deşi în realitate nu este chiar aşa/ şi de aceea se duc la biserică ca să-l vadă regulat. Preotul mai este şi încăpățânat în credința lui religioasă. Nu lasă nici o iotă din ceea ce a învățat şi din ceea ce spune papa de la Roma. Mai face şi prozelitism cu ocazia căsătoriilor mixte. Nu recunoaşte dreptul altor culte şi consideră cultul catolic ca cel mai superior cult din lume şi că ceea ce spune papa e sfânt că nu poate greşi, că este reprezentantul lui D-zeu pe pământ şi că el/papa/ lucrează prin episcopii săi care sunt închişi, iar preotul se consideră ca locțiitor al episcopilor închişi. Preotul crede că guvernul nostru s-ar putea înțelege numai cu papa şi episcopii închişi. De altfel, preotul spune în materie de credință nu a primit nimic de la aulă.

Preotul nu-i beţiv, nici afemeiat.

2.Solomajer Ştefan - Câmpulung la Tisa

1. Atitudinea preotului față de trecut. Preotul a fost condamnat şi a stat închis 7 luni pentru omisiune denunțare complot. Acuzatul principal a primit peste 10 ani închisoare. A stat închis în intervalul de la ian. 1947 la Dec.1947. Este fiu de plugari din raionul Carei. A funcționat în diferite parohii din regiunea noastră.

2. Atitudinea preotului în prezent față de regim şi față de aulă.

Față de regim este ostil. Nu ține legătură cu C.L.T. comunal şi nici nu vrea să țină această legătură, spunând că nu face politică. Nu ține legătură cu Sfatul Popular comunal, dar face comunicările pe care le dă Sfatul Popular în biserică. Nu primeşte salariu de la stat. A refuzat să vină la conferința interconfesională raională pentru pace spunând că nu a putut veni din cauză că a suplinit la Sighet pe preotul Dobos Ion care era plecat din localitate. Nu-i de acord cu dispoziția ca încasarea contribuției benevole să se facă numai în biserică, ci şi acasă. Măsura luată de a nu se primi de preot cereale de la credincioşi nu o vede bine, spunând că în asemenea condițiuni preotul trebuie să

https://biblioteca-digitala.ro

moară de foame. Face prozelitism, urăşte pe preotul romano-catolic pe chestie religioasă. E supărat pentru faptul că acum recent a fost ridicat preotul Borzseni la Seini şi că de ce a fost ridicat? Slujbele religioase nu le-a scurtat în timpul campaniei de vară, spunând că locuitorii ştiu să-şi facă datoria la timp faţă de stat, ba chiar sunt fruntaşi. Preotul se aşteaptă din moment în moment să fie ridicat, spunând că în ziua de 22 Sept. a.c. a fost ajutorul de miliţie la dânsul şi i-a cerut buletinul de identitate şi i-a numărat camerele şi că acesta e un semn. Nu ştie până când va dura această situaţie. Întreabă că de ce nu se mai fac tipărituri bisericeşti, că statul a preluat tipografiile şi că lipsesc cărţile de rugăciuni şi catehismele. Consilierii parohiali nu vin la şedinţe, fiindu-le frică şi că cineva de la organele competente în anul 1948 a speriat pe consilieri de nu mai vin la şedinţe. Credincioşii lui sunt rezervaţi faţă de statul-popular, puţini s-au înscris în Gac, pe când credincioşii reformaţi şi ucrainieni ortodocşi au intrat în mare număr în Gac şi se înţeleg bine, pe când romano-catolicii se izolează. La acest lucru a contribuit şi preotul cu educaţia lui catolică rigoristă.

Faţă de aulă răspunde la circulări, dar are aceeaşi atitudine ca preotul Dobos Ion de la Sighet.

3.Caracterul preotului. Fanatic, încăpăţânat, influenţabil asupra credincioşilor lui. Nu este beţiv şi nici afemeiat. Trăieşte izolat şi e nervos, fiind suferind de stomac.

3.Gulai Edmund - Bocicoiul Mare

1. Atitudinea preotului faţă de trecut. E originar din comuna Mădăraş, raionul Satu Mare. Născut în 14 Aug. 1913. Familie bogată şi fraţii şi surorile cu ştiinţă de carte. A funcţionat capelan la Moftinul Mare în 1936, apoi la Baia Sprie/1937-38/, Baia Mare/1938-42/, Bregszaz/1942-45/, iar de la data de 16.III.1945 este preot la Bocicoiul Mare. Are personal 16 ha teren bun la Vetiş, raionul Satu Mare. Spune că a făcut cerere pentru cedarea terenului, dar nu poate dovedi. Acum datorează cu aproape un vagon de produse cote obligatorii către stat/5173 cereale kg., 1860 kg. cartofi, 300 kg. floarea soarelui şi 3230 kg. fân/. Este urmărit pentru aceste cote. Lapte predă pentru cotă dar în cantităţi mici.

2. Atitudinea preotului faţă de regim şi faţă de aulă. Nu a făcut parte din partidele politice şi acum spune că nu face politică când este chemat să dea ajutor în lupta pentru apărarea păcii. Colaborează cu Sfatul Popular comunal, face comunicările în biserică. Faţă de stat este ostil. E fricos şi nu ştie ce va face cu atâta avere? Este şmecher.

Faţă de aulă răspunde la scrisori prin protopopiat, dă cotizaţia la protopopiat. La aulă nu dă cotizaţie, fiind scutit – aşa spune preotul.

3.Caracterul preotului. Nu-i fanatic religios, nu-i influenţabil dar puţin încăpăţânat, susţinând cu tărie infailibilitatea papei. Spune că numia de-i de sus pot soluţiona problema catolică.

4.Radics Ştefan - Ocna Şugatag

1. Atitudinea preotului faţă de trecut. Este născut în localitatea Bilke lângă Munkacs. Tatăl său a fost învăţător. Are cetăţenia română. A terminat teologia la

https://biblioteca-digitala.ro

Satu Mare în 1912/fiind născut în 1890/. A fost numit preot la Seini în 1919, apoi a funcționat la Baia Sprie, Bucureşti/ la biserica Barația/, Şomcuta Mare/timp de 20 ani/, iar din 1946 este la Ocna Şugatag. În raionul Sighet s-a comportat bine.

2. Atitudinea preotului în prezent față de regim şi față de aulă.

Față de regim are atitudine bună, fiind ataşat. Nu are manifestări contra regimului democrat-popular, ci simpatizează şi caută să spună vorbe bune despre regim, dar îşi permite ca să-l şi critice când discută cu împuternicitul. Este membru în C.L.P. Organele locale sunt mulțumiți de felul cum lucrează preotul. Ține strânsă legătură cu organele locale

Față de aulă răspunde. A răspuns la toate chemările în legătură cu acțiunea catolică pentru a se face raporturi bune cu statul.

3.Caracterul preotului. Nu-i fanatic, nu-i încăpățânat, puțin influențabil, îi place puțin să bea, puțin afemeiat/cu toată bătrânețea/ şi este foarte şiret.

Borsos Alexiu – Coştiui

1. Atitudinea preotului față de trecut. E născut în 1905 în satul Noroieni, raionul Satu Mare din părinți agricultori. Prima numire a fost la Sanislău, raionul Carei în 1929, apoi a funcționat la Baia Sprie, Botiz, Seini, Câmpulung la Tisa, iar din 22 Aprilie 1942 este la Coştiui.

2. Atitudinea preotului în prezent față de regim şi față de aulă.

Față de regim se supune, fiind ataşat. A cântat internaționala împreună cu muncitorii. A discutat frumos cu soldații sovietici. Duce acțiune pentru pace în biserică şi când este conferință la căminul cultural duce credincioşii la cămin. Face toate comunicările în biserică ce i se dau. Îşi face datoria față de stat, fiind în fruntea acțiunilor/campania de însămânțare, de vară agricolă/ şi îndeamnă credincioşii săi să lucreze când cer organele locale.

Față de aulă răspunde la toate scrisorile. Recunoaşte aula din punct de vedere administrativ, dar din punct de vedere religios e dubios/e în dubiu/, nedând răspunsuri precise, ci caută să le încurce.

3. Caracterul preotului. E puțin fanatic religios, nu-i încăpățânat, are mare influență în sânul credincioşilor, îi place să bea, nu-i afemeiat.

Gr. Holdiş

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 26 martie 1954
Tabel întocmit de împuternicitul raional Vişeu de pe lângă Ministerul Cultelor, cuprinzând Cultul Mozaic, Cultul Penticostal şi Cultul Romano Catolic din Raionul Vişeu.
Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor Regiunea Maramureş, Dosar 6/1953, fila 15

Ministerul Cultelor
Împuternicit Raional
Vişău

T A B L O U
Cuprinzând Cultul Mozaic din Raionul Vişău. şi cultul penticostal şi cult. Romano-Catolic.

Nr. Co-rent	Numele şi Pronumele Pastor. Ect.	Parohiea	Nr. Credincioşilor	File	Nr. Credincioşilor	Observaţii
1.	Ederştain Ignitiu	Vişău de Sus	111	-	-	Ataşaţi Rejimului
2.	Schneider Vili	Borşa	40	-	-	Puţin ataşaţi Rejimului
3.	Gant Moise	Moiseii	30	-	-	Ataşaţi Rejimului
4.	Apel Abraham	Săcel	6	-	-	"
5.	Kahan David	Vişău de Jos	6	-	-	"
6.	Indig Şimon	Ruscova	15	-	-	"
7.	Perl Belui ???	Petrova	8	-	-	Puţin ataşaţi Rejimului
8.	Euharin Leib	Bistra	5	-	-	Ataşaţi Rejimului
9.	Leibovici Isac	Leordina	4	-	-	Puţin ataşaţi Rejimului
10.	Sabou David	Rozavlea	8	-	-	Ataşaţi Rejimului
11.	Perl Mendăl	Poieni sub Munte	12	-	-	"

https://biblioteca-digitala.ro

12	Sabou Solomon	Rozavlea	4	-	-	"
13.	Zeilic Solomon	Salištea	6	-	-	"
Total Credincioşi:			255	Mozaic		
					Atasați 10	
					Puțin Ataşați 3	
Vine cultul Penticostal Ucrainean						
1.	Hanțic Ioan	Poieni sub Munte	110	-	-	Ataşați Rejimului
2.	Bejeva Mihai	Repedea	40	-	-	Puțin ataşați Rejimului
3.	Moroz Vasile	Ruscova	60	-	-	"
Total Credincioşi			210		Ataşați Rejimului 1	
					Puțin Ataşați 2	
Vine cultul Romano Catolic						
1.	Temflii Martin Cola Ioan	Vişău de Sus	3500	-	-	Puțin ataşați Rejimului
2.	Cadar Iosif	Baia Borşa	600	-	-	Ataşați Rejimului
Total Credincioşi:			4100		Atasați 1	
					Puțin Ataşați 2	
Înputernicit Raional Vişău Ofrim Lupu						
Vişău de sus la 26 martie 1954						

Vişeul de Sus, 26 martie 1954

https://biblioteca-digitala.ro

Tabel întocmit de împuternicitul raional Vişeu de pe lângă Ministerul Cultelor, cuprinzând Cultul Adventist de ziua 7 din Raionul Vişeu şi Cultul Baptist din Raionul Vişeu.
Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor Regiunea Maramureş, Dosar 6/1953, fila 16

Ministerul Cultelor
Împuternicit Raional
Vişău

T A B L O U
Cuprinzând Cultul Adventist de ziua 7. din Raionul
Vişău. şi cultul Baftist din Raionul Vişău.

Nr. Co-rent	Numele şi Pronumele Predicatoru.	Comunitatea	Nr. Credincioşilor	File	Nr. Credincioşilor	Observaţiuni
1.	Danci Vasile	Borşa	83	-	-	Ataşaţi Rejimului
2.	Coman Vasile	Moisei	123	-	-	Puţin ataşaţi Rejimului
3.	Bolosin Teodor	Vişău de Sus	10	-	-	"
4.	Doagă Gheorghe	" de Mjiloc	-	vişău de mijloc	6.	"
5.	Urda Nicolaie	" de Jos	190	-	-	Ataşaţi Rejimului
6.	"	Bocicoiel		Bocicoiel	1	"
7.	Nistor Ion I.	Leordina	111.		-	"
8.	"			Ruscova	9	"
9.	Sauca Gheorghe	Repedea	21.	-	-	"
10.	"			Poienile de sub Munte	17.	"
11.	Godâncă Nicolaie	Petrova	10	-	-	"
12.	"			Crasna	13	"

https://biblioteca-digitala.ro

Vişeul de Sus, 26 martie 1954
Tabel întocmit de împuternicitul raional Vişeu de pe lângă Ministerul Cultelor, cuprinzând parohiile şi filialele cultului ortodox român din raionul Vişeu.
Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor Regiunea Maramureş, Dosar 6/1953, fila 127-128

Ministerul Cultelor
Înputernicit Raional
Vişău

T A B L O U
Cuprinzând Parohiile şi filialele aparţinătoare
Cultului din Raionul Vişău.Cultul ortodox Român

Nr. Co-rent	Numele şi Pronumele Predicatoru.	Comunitatea	Nr. Credincioşilor	File	Nr. Credincioşilor	Observaţi
1.	Popovici Eroftei	Bocicoiel	1605	-	-	Puţin ataşat rejimului
2.	Hojda Ion	Borşa I	2870	-	-	Ataşat Rejimului
3.	Botoş Eujen	Borşa II	2610	-	-	"
4.	Timiş Ilie	Borşa III	1715	-	-	"
5.	Cazacu Neonil	Borşa IV	2402	-	-	Puţin ataşat rejimului
6.	Codrea Nuţu	Borşa V	1045	-	-	Ataşat Rejimului
7.	Iucea Emil	Botiza	2740	-	-	"
8.	Iuga Mihai	Cuhea	2760	-	-	Ataşat Rejimului
9.	Sabău Constatin	Dragomireşti	3400	-	-	Puţin ataşat rejimului
10.		Ieud	3545	-	-	
11.	Vlad Gheorghe	Leordina	2632	-	-	Ataşat Rejimului

https://biblioteca-digitala.ro

13.	"			Bistra	2	"
14.	Trifoii Ioan	Rozavlea	33	-	-	"
15.	"			Cuhea	2	"
16.	Opriş Ioan	Şieu	51		-	Puțin Ataşați Rejimului
17.	"			Botiza	4	"

Total Membri in comunități:

632 Iar in file 54

Total sunt cu dela filie cu comunități

Sunt numerar 686

Atasați Rejimului sunt 12

Puțin Ataşați sunt 5

Membri comunități Baftiste din Raionul Vişău

1.	Chiş Ştefan	Sălişte a	28	-	-	Ataşați Rejimului
2.	"			Dragomi-reşti	9	"
3.	"			Săcel	2	"

Total Membri Sunt 39

Sunt Ataşați Rejimului toți Din ntro comună şi două filie.

Înputernicit Raional
Vişău Ofrim Lupu

Vişău de sus la 26 martie 1954

https://biblioteca-digitala.ro

12.	Cârneală Ioan	Moisei	5401	-	-	"
13.	Vulpe Leontin	Petrova	3324	-	-	"
14.	Bârsan Ioan	Poieni.Glod	1170	-	-	Puțin ataşat rejimului
15.	Petrovai Gh.	Rozavlea	3200	-	-	Ataşat Rejimului
16.	Găzdacu Ioan	Săcel I	1661	-	-	"
17.	Tuță Ilie	Săcel II	1621	-	-	Puțin ataşat rejimului
18.	Coclici Toader	Sălişte a	1942	-	-	Ataşat Rejimului
19.	Mihalca Gavrilă	"	2190	-	-	Puțin ataşat rejimului
20.	Staciu Emil	Şieu	2459	-	-	Ataşat Rejimului
21.		Vişău de Jos I	2767	-	-	
22.	Constantinescu Ioan	Vişău de Jos II	1900	-	-	Puțin ataşat rejimului
23.	Iuga Mihai B.	Vişău Mijloc	2327	-	-	"
24.	Anderca Vasile	Vişău de Sus I	3260	-	-	Ataşat Rejimului
25.	Olariu Valeriean	Vişău de Sus II	1730	-	-	Puțin ataşat rejimului
Cultul Ort. Român Din Raion		62282	În total Credinceoşi Preoşi ataşați Rejimului sunt 13. Iar Puțin sunt 9			
Cultul Ucrainean din raion						
1.	Dutca Andrei	Bistra V. Vişăului Crazna	2032 1994	-	-	Ataşat Rejimului
2.	Boico Vasile	Poienile de	3261	-	-	Puțin Ataşat

https://biblioteca-digitala.ro

		sub munte				Rejimului
3.	Vzdulschi Isidor	"	2724	-	-	"
4.	Voloşciuc Ioan	Repedea	1900	-	-	Ataşat Rejimului
5.	Măruşceac Mihai	Ruscova	2720	-	-	Puțin Ataşat Rejimului
Total Cred. 14631 Preoți Ataşați Sunt 2 Puțin Ataşați sunt 3.						
Înputernicit Raional Vişău Ofrim Lupu Vişău de sus la 26 martie 1954						

https://biblioteca-digitala.ro

Baia-Mare, 24 octombrie 1955
Referat asupra muncii politice depuse de Comitetul Raional de partid Vişeu pentru consolidarea GAC. şi întovărăşirilor agricole.
Fond Comitetul Regional P.M.R. Baia Mare, Dosar 53/1955, file 190-191.

REFERAT

Asupra muncii politice depuse de comitetul raional de Partid Vişeu, org. de bază pentru consolidarea G.A.C. şi întovărăşirilor agricole, şi creiarea de noi G.A.C. şi întovărăşiri agricole.

Biroul Comitetului raional de partid în lumina hotărârii din 5 martie a Comitetului regional de partid a luat următoarele demersuri:

Au fost instruiți întreg aparatul de partid constituindu-se 3 colective de muncă pentru ajutorarea concretă a org. de bază şi Consiliului de conducere din G.A.C. existente şi formarea de noi întovărăşiri şi G.A.C.-uri.

La fel Biroul Comit. Raional de partid analizează periodic activitatea org. de bază şi al Consiliului de Conducere din G.A.C-uri, în urma acestor măsuri se resimte o îmbunătățire în problema creşterii producției la hectar, ca de exemplu G.A.C. Cuhia a obținut în jurul lui 1000 kg. la ha. La fel G.A.C. Săliştea a obținut rezultate frumoase în această privință.

Cu toate preocuparea Biroului raional de partid, în cadrul acestei Gospodării Colective nu s-a reuşit ca statutul să fie respectat întocmai şi nici hotărârea 141 cu privire la formarea brigăzilor şi retribuirea muncii.

În ce priveşte activitatea org. de bază se desfăşoară în mod foarte defectuos, astfel în cadrul G.A.C. Săliştea 2 tov. membrii de partid ca Iugan Mihai şi Iuga Simion şi-au depus cereri de ieşire din cadrul G.A.C.

Org. de bază nu analizează cu seriozitate activitatea Consiliului de conducere şi nu sunt traşi la răspundere membrii de partid care nu participă la muncă, cum este cazul la G.A.C. Ieud şi Săliştea. organizația de bază din G.A.C. Săliştea a primit în rândurilor candidaților de partid pe tov. Iuga Gheorghe care fiind însărcinat cu responsabil de stână, a mers până acolo ca să fure o cantitate de brânză din avutul obştesc.

De asemenea Comitetul raional de partid a scăpat din vedere creerea de noi întovărăşiri agricole şi asociații simple, cu toate că există o serie de cereri depuse de către țărănimea muncitoare din comunele Vişeu de Jos, Vişeul de Mijloc, Petrova, Rozavlea, Moisei şi altele, care au depuse 67 cereri, iar în acest an au fost create decît o singură întovărăşire zootehnică, cu toate condițiile existente ce au în raion.

Biroul Comitetului raional de partid nu a îndrumat în măsură suficientă Comitetul executiv al Sfat. Pop. raional care prin tehnicienii şi inginerii săi să sprijine mai concret G.A.C.-urile existente, precum şi creiarea de noi întovărăşiri şi asociații simple, toate aceste fiind lăsate în seama instructorilor teritoriali cari depun o activitate insuficientă în această direcție.

https://biblioteca-digitala.ro

Baia Mare, 24 octombrie 1955
Referat asupra muncii politice desfăşurate de organizaţiile de bază şi comitetul raional de partid Sighet pentru consolidarea G.A.C. şi întovărăşirilor existente şi muncă pentru transformarea socialistă a agriculturii.
Fond Comitetul Regional P.M.R. Baia Mare, Dosar 53/1955, file 201-202.

REFERAT

Asupra muncii politice desfăşurate de organizaţiile de bază şi Comitetul raional de partid Sighet pentru consolidarea G.A.C. şi întovărăşirilor existente şi munca pentru transformarea socialistă a agriculturii.

Comitetul raional de partid pe baza hotărârii Comitetului regional de partid, a luat măsuri pentru îmbunătăţirea muncii organizaţiilor de bază din cadrul G.A.C. şi întovărăşirilor agricole.

Au fost instruiţi secretarii org. de bază asupra felului cum trebuie să muncească, la fel instructorii teritoriali ai raionului de partid cari au în primire org. de bază din G.A.C. sau întovărăşiri agricole, pentru a da un ajutor mai concret şi mai eficace Consiliilor de conducere în întărirea muncii.

Tot pentru ajutorul Gospodăriilor Colective s-au format 2 colective care au stat timp mai îndelungat în G.A.C. şi au dat ajutor organizaţiilor de bază pentru desvoltarea multilaterală a G.A.C. din punct de vedere economic şi de a se ocupa mai intens pentru întărirea vieţii de partid.

Ca rezultat al acestei munci, organizaţia de bază din G.A.C. Sighet în această perioadă a primit un număr de 7 candidaţi de partid, iar munca pentru îndeplinirea planului de producţie a fost efectuate la timp şi în mai bune condiţiuni ca în anul trecut.

La G.A.C. Câmpulung pe Tisa Biroul org. de bază analizează lunar activitatea Consiliului de conducere şi dă ajutor pentru mobilizarea colectiviştilor la muncă, urmărind ca planul de producţie al gospodăriei să fie realizat, punând un accent pe desvoltarea sectorului zootehnic, unde în acest an s-a cumpărat 200 oi de rase merinos.

Gospodăriile colective au obţinut producţii bune şi la culturile de păioase, cum este la G.A.C. Sighet producţia la grâu a fost de 1330 kg. la ha. La G.A.C. Câmpulung pe Tisa 1130kg. la ha., etc.

În fruntea muncilor stau colectiviştii Prodan Gheorghe de la G.A.C. Sighet, Moroz Vasile de la G.A.C. Remeţi care vin regulat la muncă, şi se ocupă de mobilizarea celorlalţi colectivişti de a participa la muncă.

https://biblioteca-digitala.ro

La Teceul Mic, tov. membrii de partid şi candidaţi sunt în fruntea muncilor, cum este tov. Berche Iuliu Cernovici Nicolae şi Rusneac Dumitru.

Statutul G.A.C. în majoritatea Gospodăriilor colective nu este respectat, în ceea ce priveşte suprafaţa de teren pentru grădina ajutătoare şi numărul de vite ce-l posedă ca proprietate individuală, participarea la muncă şi reîntregirea inventarului viu şi mort, cum avem de exemplu la Câmpulung pe Tisa preşedintele Fekete Coloman are peste prevederile statutului 0,25 ha. teren şi o vacă în plus, lucru ce se manifestă în această gospodărie la mai mulţi colectivişti.

La G.A.C. Săpânţa din 70 familii, participă la muncă în medie zilnic 15 colectivişti, iar org. de bază nu a luat măsuri prin faptul că însăşi membrii de partid nu participă la muncă. La G.A.C. Remeţi din 240 braţe de muncă participă efectiv numai un număr de 80 tov. sau la Teceul Mic fierarul Balint Iosif şi lemnarii Cioacă Ion şi Beseny Ştefan nu au adus inventarul în G.A.C. lucrând în comună la cetăţeni pentru bani, iar lucrurile ce le fac pentru G.A.C. primeşte zi de muncă, creând astfel o atmosferă nesănătoasă între colectivişti, iar org. de bază stă pasiv faţă de aceste probleme.

Comitetul raional de partid, cu toate că cunoaşte o serie din aceste lipsuri, totuşi nu a luat cele mai operative măsuri pentru a fi înlăturate şi de a întări spiritul de combativitate a organizaţiei de bază pentru a fi în primul rând membrii de partid acei care să respecte prevederile statutului G.A.C. şi apoi să lupte pentru ca toţi colectiviştii să-l aplice.

O preocupare nesatisfăcătoare o are Comitetul raional de partid şi în ceea ce priveşte formarea de noi întovărăşiri şi G.A.C., lucru ce se poate vedea că în acest an în raion nu au luat fiinţă nici-o întovărăşire, deşi există condiţii şi posibilităţi ca la Juleşti, Berbeşti, Şugatag sat, şi altele, unde sunt cereri pentru a înfiinţa întovărăşiri.

Nu a luat de asemenea măsuri necesare pentru ca Comitetul raional U.T.M. şi Comit. Executiv al Sfat. Pop. Raional să se ocupe îndeaproape de unităţile socialiste pentru a-le sprijini în muncă şi mai ales lipseşte sprijinul agrotehnic care trebuie să-l dea Secţia Agricolă al Sfatului Popular raional.

Baia-Mare la 24 oct. 1955.

Vişeul de Sus, 11 decembrie 1958
(D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Vişeu al P.C.R., Dosar 209/1958, f. 69)

TABEL ÎNTOCMIT DE COMITETUL RAIONAL VIŞEU AL P.M.R.
privind situaţia întovărăşirilor agricole din raion (11 decembrie 1958)

Situaţia
privind transformarea socialistă a agriculturii

https://biblioteca-digitala.ro

Denumirea întovărăşirii		Nr. total al tovarăşilor		
		Întov. Agr.	Întov. Zoot.	Întov. Zoo-pom.
6 Martie	Botiza	-	1	-
7 Noiembrie	Poieni Glod	-	1	-
Viaţa Liberă	Şieu	-	1	-
Drum Nou	Rozavlea	-	1	-
A 40-a Aniversare	Ieud	-	1	-
A 10-a Aniversare	Cuhea	-	1	-
7 Noiembrie	Bocicoiel	-	1	-
Iza	Dragomireşti	-	1	-
Steagul Roşu	Sălişţea	-	1	-
Viaţa Liberă	Săcel	-	1	-
23 August	Borşa	-	1	-
Victoria	Moisei	-	1	-
Valea Vinului	Vişeul de Sus	-	1	-
8 Mai	Leordina	-	1	-
V. Miciurin	Leordina	-	-	1
Înfăţirea	Petrova	-	1	-
1 Mai	Petrova	-	-	1
Înfrăţirea	Cransa	-	1	-
30 Decembrie	Ruscova	-	1	-
Ivanov	Repedea	-	1	-
Partizanul Păcii	Vişeul de Sus	-	1	-
Albina	Bistra	-	1	-
Veac Nou	Sălişţea	-	1	-
Unirea		-	1	-
TOTAL		-	22	2

Notă din 5 mai 1961 a Direcţiei Împuterniciţilor din Departamentul Cultelor în care sunt arătate cele mai importante aspecte din activitatea cultelor şi deserveţilor care trebuiau supravegheate şi semnalate.
Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor, Dosar 36/[1961], filele 19-22.

DEPARTAMENTUL CULTELOR
Direcţia Împuterniciţilor STRICT SECRET

https://biblioteca-digitala.ro

NOTĂ
5 Mai 1961

Aspectele mai importante din activitatea cultelor şi deserveńţilor, care ar fi bine să fie supravegheate de către preşedinţii sfaturilor populare comunale şi asupra cărora rugăm să fie informaţi împuterniciţii, sunt următoarele:

La toate cultele în general, conform specificului lor.

1. Supravegherea şi informarea asupra atitudinii cetăţeneşti a deserveńţilor de culte din comună, a cântăreţilor şi altor salariaţi ai parohiilor, precum şi a membrilor consiliilor sau prezbiteriilor parohiale.
2. Desfăşurarea hramurilor, sfinţirilor de biserici şi de clopote.
3. De asemenea, se va supraveghea şi se va referi împuternicitului regional imediat, asupra desfăşurării pelerinajiilor sau procesiunilor la moaşte, la troiţe sau la câmp, manifestări care în general nu trebuie să se producă, dar care în unele localităţi se practică de către unii preoţi.

Pentru toate acestea, cele de la punctele 2 şi 3, se va supraveghea şi referi asupra:

- numărului de participanţi din localitate şi din alte localităţi;
- numărului deserveńţilor care au făcut serviciul religios, pe cât posibil nominal;
- numele deserventului care a predicat şi asupra conţinutului, pozitiv sau negativ al predicii;
- altor aspecte demne de semnalat.

La fel, trebuie semnalate împuterniciţilor şi practicile unor preoţi de a face sfinţirea recoltelor, a stânelor, a viilor,etc.

4.Interzicerea oricăror construcţii de biserici şi case pentru cult sau a reparaţiilor capitale, pentru care cultele nu posedă autorizaţie de construcţie, eliberată de către Comitetul Executiv al Sfatului Popular Regional, conform decretului Nr. 144/1958. Se exceptează lucrările curente de întreţinere, ca mici reparaţiuni, picturi, zugrăveli, etc. pentru care nu este nevoie de autorizaţie decât dacă biserica este monument istoric sau de artă.

5.Semnalarea eventualelor predici cu conţinut duşmănos, rostit în biserici, în zilele de duminici sau sărbători religioase precum şi cu alte ocazii, ca înmormântări, nunţi, etc.

6.Catehizarea copiilor şi tineretului, problemă la care se va supraveghea şi referi:

- câţi copii sau tineri urmează în mod obişnuit la catehizare.
- Unde se face catehizarea, în biserică sau în casa parohială
- Cine face catehizarea, preotul sau altă persoană
- În ce zile şi între ce ore se face catehizarea?

(Împuterniciţii Departamentului Cultelor, prin sfaturile populare regionale, vor comunica sfaturilor comunale zilele fixate de fiecare cult pentru catehizare, precum şi lămuriri în legătură cu pregătirea pentru confirmaţiune sau prima împărtăşanie).

https://biblioteca-digitala.ro

- dacă catehizarea are sau nu caracter de şcolaritate, cu metode de verificare a prezenței şi împărțirea elevilor pe clase, etc.
- dacă se folosesc stimulente pentru atragerea copiilor, ca acordarea de bomboane, cruciulițe, etc.
- dacă se folosesc presiuni morale asupra părinților sau copiilor, pentru a participa la catehizare şi ce fel de presiuni, concret (ex.: neprimirea la împărtăşanie, refuzul altor servicii, ca înmormântări, etc.).
- dacă pentru ținerea catehizării sau pentru mobilizarea copiilor sau tineretului, preoții folosesc şi alte persoane ca: foşti călugări, călugărițe, membrii din comitetele parohiale, etc., cu indicarea concretă şi nominală a acestora.

O atenție deosebită se va da acestei probleme la cultul romano-catolic, care nu a făcut o reglementare a zilelor de catehizare.

Se precizează că preoților le este admis să facă catehizarea în zilele indicate prin reglementarea făcută de fiecare conducere centrală de cult în parte, dar numai copiilor care vin în mod absolut benevol la orele de catehizare şi numai în biserică.

7. Supravegherea şi informarea, asupra modului cum se strâng contribuțiile benevole dela credincioşi către biserică sau a contribuțiilor ce se plătesc de către aceştia pentru botezuri, cununii, înmormântări, etc. şi semnalarea eventualelor nemulțumiri ale credincioşilor în legătură cu acestea.

O deosebită atenție trebuie dată practicii nelegale a unor preoți cu alți deservenți, de a da un caracter obligatoriu contribuțiilor benevole ale credincioşilor prin diverse presiuni morale, ca refuzul de a boteza, împărtăşi sau înmormânta, până când credincioşii respectivi nu-şi vor achita contribuția către biserică – uneori aceasta cerându-se pentru mai mulți ani în urmă.

8.Semnalarea discuțiilor şi agitațiilor ce s-ar produce între credincioşi pe tema unor nereguli financiare în administrarea bunurilor sau fondurilor bisericeşti, cunoscând că aceasta trebuie să se facă cu respectarea planului financiar aprobat şi a legilor în vigoare.

9. Semnalarea cu date concrete şi amănunțite a cazurilor când în localitate se produc agitații în rândurile credincioşilor în legătură cu neînțelegerile dintre preoți sau în legătură cu interesele personale ale unor preoți privind completarea posturilor vacante, a completărilor de salarii, a arondărilor sau alte asemenea motive.

10. Semnalarea cazurilor în care unii preoți se strâng în număr mare şi țin adunări neautorizate în anumite localități, camuflându-le sub masca sărbătoririi unor aşa zise aniversări, ca împlinirea unui anumit număr de ani în ce priveşte vârsta sau vechimea în preoție.

11. La cererea expresă a împuterniciților, informări asupra situației bisericilor, caselor parohiale, cimitirelor, etc. a necesităților de reparații şi de materiale pentru reparații.

II.

La cultele neoprotestante (baptist, adventist, penticostal şi creştin după evanghelie).

https://biblioteca-digitala.ro

În afară de problemele de mai sus, care după caz se vor supraveghea şi pentru cultele neoprotestante, este necesar ca preşedinţii de sfaturi să mai supravegheze şi asupra următoarelor:

1. Dacă comunitatea respectivă are sau nu autorizaţie de funcţionare, eliberată de conducerea centrală a cultului şi este vizată cu ştampilă şi semnătură de către Departamentul Cultelor (după noile modele).

2. Dacă pastorii sau vestitorii care vin în comună, au sau nu legitimaţie de tip nou eliberată de conducerea centrală a cultului şi vizată cu ştampilă şi semnătură de către Departamentul Cultelor, în care să figureze, fie în mod expres localitatea respectivă, fie menţionat că este valabilă pentru regiunea respectivă sau pentru toată ţara. În eventualitatea că respectivul nu posedă o asemenea legitimaţie sau nu-i dă dreptul să activeze în localitatea respectivă, preşedintele sfatului popular urmează să ia măsuri de interzicerea activităţii lui religioase în acea comună.

3. Dacă se practică prozelitismul religios în rândul credincioşilor altor culte şi anume:

- Dacă pastori sau credincioşi ai cultelor neoprotestante merg prin casele credincioşilor altor culte şi propovăduiesc credinţa lor, cu scopul de a-i atrage în cultul respectiv cu arătarea concretă a cazurilor.
- Dacă pastori sau credincioşi ai acestor culte fac propagandă religioasă în locuri publice ca: pieţe, gări, mori, etc., la locurile de muncă sau cu ocazia unor întruniri publice.
- Dacă botezurile, nunţile şi înmormântările de la aceste culte se desfăşoară în cadrul normal, cu participarea numai a rudelor şi prietenilor apropiaţi, sau se face mobilizare de numeroşi credincioşi ai acestui cult şi din localităţi sau cu mobilizarea de credincioşi ai altor culte. Se precizează că botezurile se vor putea face numai după ce în prealabil, împuternicitul Departamentului Cultelor a verificat îndeplinirea formelor legale de trecere de la un cult la altul. Sunt interzise botezurile în aer liber, la râuri, lacuri, etc.
- Dacă credincioşii acestor culte practică în afara casei de rugăciuni, sistemul procesiunilor cu coruri şi fanfara pe străzi sau în aer liber şi atrag astfel atenţia credincioşilor altor culte, în scop de prozelitism. În asemenea cazuri, preşedinţii vor lua măsuri de oprire şi confiscare a instrumentelor, ştiindu-se că asemenea manifestări nu sunt admise decât numai în interiorul casei de cult.

Se precizează că în afara de informarea scrisă către împuterniciţi, în afară de măsurile preconizate la cap.I, pct.4 şi cap.II, pct.2 şi pct.3 ultimul aliniat, preşedinţii de sfaturi populare comunale nu vor lua nici o altă măsură decât cele care vor fi indicate de la caz la caz de către împuternicitul regional al Departamentului Cultelor, prin sfatul popular regional.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

La Teceul Mic, tov. membrii de partid şi candidaţi sunt în fruntea muncilor, cum este tov. Berche Iuliu Cernovici Nicolae şi Rusneac Dumitru.

Statutul G.A.C. în majoritatea Gospodăriilor colective nu este respectat, în ceea ce priveşte suprafaţa de teren pentru grădina ajutătoare şi numărul de vite ce-l posedă ca proprietate individuală, participarea la muncă şi reîntregirea inventarului viu şi mort, cum avem de exemplu la Câmpulung pe Tisa preşedintele Fekete Coloman are peste prevederile statutului 0,25 ha. teren şi o vacă în plus, lucru ce se manifestă în această gospodărie la mai mulţi colectivişti.

La G.A.C. Săpânţa din 70 familii, participă la muncă în medie zilnic 15 colectivişti, iar org. de bază nu a luat măsuri prin faptul că însăşi membrii de partid nu participă la muncă. La G.A.C. Remeţi din 240 braţe de muncă participă efectiv numai un număr de 80 tov. sau la Teceul Mic fierarul Balint Iosif şi lemnarii Cioacă Ion şi Beseny Ştefan nu au adus inventarul în G.A.C. lucrând în comună la cetăţeni pentru bani, iar lucrurile ce le fac pentru G.A.C. primeşte zi de muncă, creând astfel o atmosferă nesănătoasă între colectivişti, iar org. de bază stă pasiv faţă de aceste probleme.

Comitetul raional de partid, cu toate că cunoaşte o serie din aceste lipsuri, totuşi nu a luat cele mai operative măsuri pentru a fi înlăturate şi de a întări spiritul de combativitate a organizaţiei de bază pentru a fi în primul rând membrii de partid acei care să respecte prevederile statutului G.A.C. şi apoi să lupte pentru ca toţi colectiviştii să-l aplice.

O preocupare nesatisfăcătoare o are Comitetul raional de partid şi în ceea ce priveşte formarea de noi întovărăşiri şi G.A.C., lucru ce se poate vedea că în acest an în raion nu au luat fiinţă nici-o întovărăşire, deşi există condiţii şi posibilităţi ca la Juleşti, Berbeşti, Şugatag sat, şi altele, unde sunt cereri pentru a înfiinţa întovărăşiri.

Nu a luat de asemenea măsuri necesare pentru ca Comitetul raional U.T.M. şi Comit. Executiv al Sfat. Pop. Raional să se ocupe îndeaproape de unităţile socialiste pentru a-le sprijini în muncă şi mai ales lipseşte sprijinul agrotehnic care trebuie să-l dea Secţia Agricolă al Sfatului Popular raional.

Baia-Mare la 24 oct. 1955.

Vişeul de Sus, 11 decembrie 1958
(D.J.MM a A.N., Fond Comitetul Raional Vişeu al P.C.R., Dosar 209/1958, f. 69)

TABEL ÎNTOCMIT DE COMITETUL RAIONAL VIŞEU AL P.M.R.
privind situaţia întovărăşirilor agricole din raion (11 decembrie 1958)

Situaţia
privind transformarea socialistă a agriculturii

https://biblioteca-digitala.ro

Denumirea întovărăşirii		Nr. total al tovarăşilor		
		Întov. Agr.	Întov. Zoot.	Întov. Zoo-pom.
6 Martie	Botiza	-	1	-
7 Noiembrie	Poieni Glod	-	1	-
Viaţa Liberă	Şieu	-	1	-
Drum Nou	Rozavlea	-	1	-
A 40-a Aniversare	Ieud	-	1	-
A 10-a Aniversare	Cuhea	-	1	-
7 Noiembrie	Bocicoiel	-	1	-
Iza	Dragomireşti	-	1	-
Steagul Roşu	Sălişţea	-	1	-
Viaţa Liberă	Săcel	-	1	-
23 August	Borşa	-	1	-
Victoria	Moisei	-	1	-
Valea Vinului	Vişeul de Sus	-	1	-
8 Mai	Leordina	-	1	-
V. Miciurin	Leordina	-	-	1
Înfăţirea	Petrova	-	1	-
1 Mai	Petrova	-	-	1
Înfrăţirea	Cransa	-	1	-
30 Decembrie	Ruscova	-	1	-
Ivanov	Repedea	-	1	-
Partizanul Păcii	Vişeul de Sus	-	1	-
Albina	Bistra	-	1	-
Veac Nou	Sălişţea	-	1	-
Unirea		-	1	-
TOTAL		-	22	2

Notă din 5 mai 1961 a Direcţiei Împuterniciţilor din Departamentul Cultelor în care sunt arătate cele mai importante aspecte din activitatea cultelor şi deserveţilor care trebuiau supravegheate şi semnalate.
Fond Inspectoratul Teritorial al Cultelor, Dosar 36/[1961], filele 19-22.

DEPARTAMENTUL CULTELOR
Direcţia Împuterniciţilor STRICT SECRET

https://biblioteca-digitala.ro

NOTĂ
5 Mai 1961

Aspectele mai importante din activitatea cultelor şi deserveńţilor, care ar fi bine să fie supravegheate de către preşedinţii sfaturilor populare comunale şi asupra cărora rugăm să fie informaţi împuterniciţii, sunt următoarele:

La toate cultele în general, conform specificului lor.

1. Supravegherea şi informarea asupra atitudinii cetăţeneşti a deserveńţilor de culte din comună, a cântăreţilor şi altor salariaţi ai parohiilor, precum şi a membrilor consiliilor sau prezbiteriilor parohiale.
2. Desfăşurarea hramurilor, sfinţirilor de biserici şi de clopote.
3. De asemenea, se va supraveghea şi se va referi împuternicitului regional imediat, asupra desfăşurării pelerinajiilor sau procesiunilor la moaşte, la troiţe sau la câmp, manifestări care în general nu trebuie să se producă, dar care în unele localităţi se practică de către unii preoţi.

Pentru toate acestea, cele de la punctele 2 şi 3, se va supraveghea şi referi asupra:

- numărului de participanţi din localitate şi din alte localităţi;
- numărului deserveńţilor care au făcut serviciul religios, pe cât posibil nominal;
- numele deserventului care a predicat şi asupra conţinutului, pozitiv sau negativ al predicii;
- altor aspecte demne de semnalat.

La fel, trebuie semnalate împuterniciţilor şi practicile unor preoţi de a face sfinţirea recoltelor, a stânelor, a viilor,etc.

4.Interzicerea oricăror construcţii de biserici şi case pentru cult sau a reparaţiilor capitale, pentru care cultele nu posedă autorizaţie de construcţie, eliberată de către Comitetul Executiv al Sfatului Popular Regional, conform decretului Nr. 144/1958. Se exceptează lucrările curente de întreţinere, ca mici reparaţiuni, picturi, zugrăveli, etc. pentru care nu este nevoie de autorizaţie decât dacă biserica este monument istoric sau de artă.

5.Semnalarea eventualelor predici cu conţinut duşmănos, rostit în biserici, în zilele de duminici sau sărbători religioase precum şi cu alte ocazii, ca înmormântări, nunţi, etc.

6.Catehizarea copiilor şi tineretului, problemă la care se va supraveghea şi referi:

- câţi copii sau tineri urmează în mod obişnuit la catehizare.
- Unde se face catehizarea, în biserică sau în casa parohială
- Cine face catehizarea, preotul sau altă persoană
- În ce zile şi între ce ore se face catehizarea?

(Împuterniciţii Departamentului Cultelor, prin sfaturile populare regionale, vor comunica sfaturilor comunale zilele fixate de fiecare cult pentru catehizare, precum şi lămuriri în legătură cu pregătirea pentru confirmaţiune sau prima împărtăşanie).

https://biblioteca-digitala.ro

- dacă catehizarea are sau nu caracter de şcolaritate, cu metode de verificare a prezenței şi împărțirea elevilor pe clase, etc.
- dacă se folosesc stimulente pentru atragerea copiilor, ca acordarea de bomboane, cruciulițe, etc.
- dacă se folosesc presiuni morale asupra părinților sau copiilor, pentru a participa la catehizare şi ce fel de presiuni, concret (ex.: neprimirea la împărtăşanie, refuzul altor servicii, ca înmormântări, etc.).
- dacă pentru ținerea catehizării sau pentru mobilizarea copiilor sau tineretului, preoții folosesc şi alte persoane ca: foşti călugări, călugărițe, membrii din comitetele parohiale, etc., cu indicarea concretă şi nominală a acestora.

O atenție deosebită se va da acestei probleme la cultul romano-catolic, care nu a făcut o reglementare a zilelor de catehizare.

Se precizează că preoților le este admis să facă catehizarea în zilele indicate prin reglementarea făcută de fiecare conducere centrală de cult în parte, dar numai copiilor care vin în mod absolut benevol la orele de catehizare şi numai în biserică.

7. Supravegherea şi informarea, asupra modului cum se strâng contribuțiile benevole dela credincioşi către biserică sau a contribuțiilor ce se plătesc de către aceştia pentru botezuri, cununii, înmormântări, etc. şi semnalarea eventualelor nemulțumiri ale credincioşilor în legătură cu acestea.

O deosebită atenție trebuie dată practicii nelegale a unor preoți cu alți deservenți, de a da un caracter obligatoriu contribuțiilor benevole ale credincioşilor prin diverse presiuni morale, ca refuzul de a boteza, împărtăşi sau înmormânta, până când credincioşii respectivi nu-şi vor achita contribuția către biserică – uneori aceasta cerându-se pentru mai mulți ani în urmă.

8.Semnalarea discuțiilor şi agitațiilor ce s-ar produce între credincioşi pe tema unor nereguli financiare în administrarea bunurilor sau fondurilor bisericeşti, cunoscând că aceasta trebuie să se facă cu respectarea planului financiar aprobat şi a legilor în vigoare.

9. Semnalarea cu date concrete şi amănunțite a cazurilor când în localitate se produc agitații în rândurile credincioşilor în legătură cu neînțelegerile dintre preoți sau în legătură cu interesele personale ale unor preoți privind completarea posturilor vacante, a completărilor de salarii, a arondărilor sau alte asemenea motive.

10. Semnalarea cazurilor în care unii preoți se strâng în număr mare şi țin adunări neautorizate în anumite localități, camuflându-le sub masca sărbătoririi unor aşa zise aniversări, ca împlinirea unui anumit număr de ani în ce priveşte vârsta sau vechimea în preoție.

11. La cererea expresă a împuterniciților, informări asupra situației bisericilor, caselor parohiale, cimitirelor, etc. a necesităților de reparații şi de materiale pentru reparații.

II.

La cultele neoprotestante (baptist, adventist, penticostal şi creştin după evanghelie).

https://biblioteca-digitala.ro

În afară de problemele de mai sus, care după caz se vor supraveghea şi pentru cultele neoprotestante, este necesar ca preşedinţii de sfaturi să mai supravegheze şi asupra următoarelor:

1. Dacă comunitatea respectivă are sau nu autorizaţie de funcţionare, eliberată de conducerea centrală a cultului şi este vizată cu ştampilă şi semnătură de către Departamentul Cultelor (după noile modele).

2. Dacă pastorii sau vestitorii care vin în comună, au sau nu legitimaţie de tip nou eliberată de conducerea centrală a cultului şi vizată cu ştampilă şi semnătură de către Departamentul Cultelor, în care să figureze, fie în mod expres localitatea respectivă, fie menţionat că este valabilă pentru regiunea respectivă sau pentru toată ţara. În eventualitatea că respectivul nu posedă o asemenea legitimaţie sau nu-i dă dreptul să activeze în localitatea respectivă, preşedintele sfatului popular urmează să ia măsuri de interzicerea activităţii lui religioase în acea comună.

3. Dacă se practică prozelitismul religios în rândul credincioşilor altor culte şi anume:

- Dacă pastori sau credincioşi ai cultelor neoprotestante merg prin casele credincioşilor altor culte şi propovăduiesc credinţa lor, cu scopul de a-i atrage în cultul respectiv cu arătarea concretă a cazurilor.
- Dacă pastori sau credincioşi ai acestor culte fac propagandă religioasă în locuri publice ca: pieţe, gări, mori, etc., la locurile de muncă sau cu ocazia unor întruniri publice.
- Dacă botezurile, nunţile şi înmormântările de la aceste culte se desfăşoară în cadrul normal, cu participarea numai a rudelor şi prietenilor apropiaţi, sau se face mobilizare de numeroşi credincioşi ai acestui cult şi din localităţi sau cu mobilizarea de credincioşi ai altor culte. Se precizează că botezurile se vor putea face numai după ce în prealabil, împuternicitul Departamentului Cultelor a verificat îndeplinirea formelor legale de trecere de la un cult la altul. Sunt interzise botezurile în aer liber, la râuri, lacuri, etc.
- Dacă credincioşii acestor culte practică în afara casei de rugăciuni, sistemul procesiunilor cu coruri şi fanfara pe străzi sau în aer liber şi atrag astfel atenţia credincioşilor altor culte, în scop de prozelitism. În asemenea cazuri, preşedinţii vor lua măsuri de oprire şi confiscare a instrumentelor, ştiindu-se că asemenea manifestări nu sunt admise decât numai în interiorul casei de cult.

Se precizează că în afara de informarea scrisă către împuterniciţi, în afară de măsurile preconizate la cap.I, pct.4 şi cap.II, pct.2 şi pct.3 ultimul aliniat, preşedinţii de sfaturi populare comunale nu vor lua nici o altă măsură decât cele care vor fi indicate de la caz la caz de către împuternicitul regional al Departamentului Cultelor, prin sfatul popular regional.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

ISBN: 973-0-03925-9

https://biblioteca-digitala.ro